

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

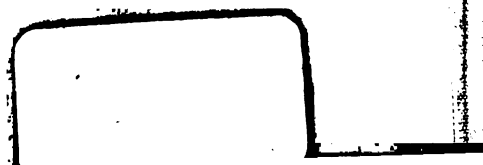
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

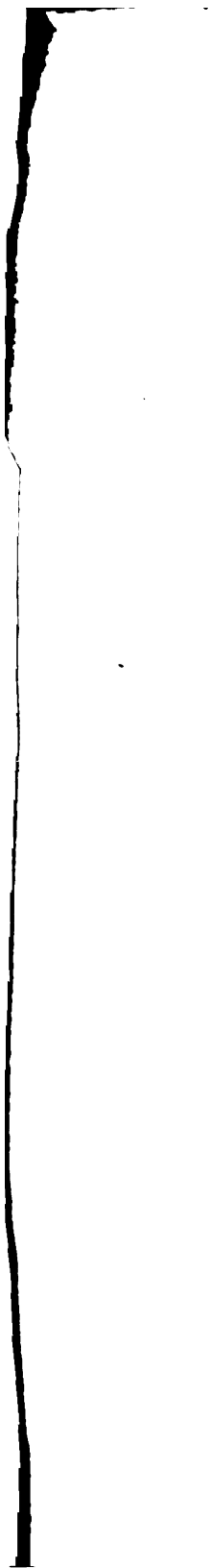
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Diplomataria
GHY

Vertical line on the left side of the page.

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

ÍSLENZKT FORNBRÉFASAFN,

SEM HEFIR INNI AÐ HALDA

BRÉF OG GJÖRNINGA, DÓMA OG MÁLDAGA,
OG AÐRAR SKRÁR,

ER SNERTA

ÍSLAND EÐA ÍSLENZKA MENN.

GEFID ÚT

AF

HINU ÍSLENZKA BÓKMENAFÉLAGI.

SJÖUNDA BINDI

1170—1505.

REYKJAVÍK.

Í FÉLAGSPRENTSMÍÐJU.

1903—1907

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
59708 A
ASTOR. LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1922 L

17

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
59708 A
ASTOR. LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1922 L

Bréfið Nr. 286 í III. bindi þessa safns, — sem er vitnisburðr, meðal annara Ólafs Koðranssonar, um reka Kálfatjarnar og Viðeyjarklaustrs — er árfært skýlaust í handritunum til 1379, og því ári var látið fylgja Kálfatjarnarmáldagi (Nr. 284) og vitnisburðr Þorvarðs Arasonar o. fl. um Kálfatjarnarreka (Nr. 285), sem handrit árfæra ekki, en auðætt er að öll þessi skjöl eru frá sama tíma. Þetta hepti III. bindis var prentað árið 1891, og voru þá enn órannsökuð til nokkurrar hlftar öll skjöl frá síðustu árum 15. aldar Eigi að síðr tók eg eptir því í sömu svifum og prentan þess heptis var lokið, að til væri annar vitnisburðr, er Ólafr Koðransson gæfi út um sama efni og árfærðr væri til 1497. Gat eg þess á kápu heptisins með þessum orðum: „Bls. 341 Nr. 286. Þess hefði átt að vera getið, að nafnið Ólafr Koðransson kemr fyrir í vitnisburði um Viðeyjarklaustrsreka, en að það sé sá hinn sami og hér er nefndr, þótti óvist, einkum af því að handritið setr skýlaust ártalið 1379.“ Þessi grein hefir þó undanfallið meðal athugasemda við bindið í heild sinni (bls. 776).

Í þessu (VII.) bindi eru nú komnir fram tveir vitnisburðir Ólafs Koðranssonar frá 1497 (Nr. 375 og 376) um reka Viðeyjarklaustrs. Að vísu er síðari vitnisburðirinn ártalslaus í fornu skjalabókinni, sem hefir að halda Viðeyjarklaustrsbréfin, en það hefir látið að merkja, því að bæði hefir Árni Magnússon ritað við hann, að ártalið ætti að vera 1497, og svo tekr það af öll tvímæli, að Böövar prestur Jónsson, — sem einmitt er uppi um þetta leyli og tekr þetta ár mörga vitnisburði um reka klaustrsins — og Stephán biskup Jónsson koma við bæði bréfin. Þegar það er aðgætt, að Ólafr Koðransson ber með svo sem sömu orðatiltækjum um „máldaga kirkjunnar og klaustrsins í Viðey áðr en brann kirkjan“, bæði í vitnisburðinum III, Nr. 286 og VII, Nr. 376 (bls. 340), virðist það vera auðsætt, að það sé einn maðr og sami, sem frá segir. Má því ártalið 1379 á vitnisburðinum III, 286 hafa misskrifast í gömlu skjalabókinni (A. M. 288. 4to) fyrir 1497, og frá sama ári verðr því nú að álíta ártalslausa vitnisburðinn III, Nr. 285 og máldaga Kálfatjarnarkirkju III, Nr. 284. Í þessari sköðun hefi eg og orðið óruggari af því, að Eiríkr prestaskólakennari Briem hefir að fyrra bragði tekið eptir samræminu

IV

í orðatiltæki þessara tveggja vitnisburða, er meðr með sama nafni gefr út — að frásögn handritsins með 118 ára millibili, — og talið það sína sannfæringu, að bæði bréfin væri frá sama tíma og stöfuðu frá sama manni.

Að nafnið Kálfatjörn er hér haft, en ekki Galmatjörn (= Galmanstjörn, Kalmanstjörn) eins og stendr í Vilchinsbók frá 1394 (sbr. DI, IV, 32. t. 8, 106. og registr þessa VII. bindis bls. 903), sannar hins vegar hvorki til né frá um aldr bréfanna, því að bæði þessi nöfn á bænum eru gömul, og Kálfatjörningafjara stendr í forna rekabréfinu Garðakirkju á Álptanesi frá dögum Hauks lögmanns Erlendssonar (1307; DI, II, Nr. 194; IV, Nr. 5).

Registr þessa bindis hefir verið gert á þá leið, að cand. philos. Páll Eggert Ólason hefir safnað öllu til hluta og orðaregistrsins og geingið þar frá lil fullnustu ýmsum aðalordunám, svo sem búsgagn, kirkja, konungr, nautpeningr o. fl. En öllum tilvitnunum í manna- og staða- nafna registrinu hefir Einar Þorkelsson safnað. Registrinu hefi eg síðan steypt í eina heild, og að öðru leyti geingið frá því undir prentun á svipaðan hátt og að undanfögnu.

Reykjavík 31. Maí 1907.

Jón Þorkelsson.

Efnisyfirlit.

	Bl.
*1. [um 1170 og síðar]. Máldagi kirkjunnar á Húsa- felli í Borgarfirði	1—2
*2. [1258—c. 1440]. Máldagi Ásakirkju í Borgarfirði	2—3
3. [c. 1310]. Alþingisdómur um rekamark	4
4. 1339. Máldagi Garðskirkju í Kelduhverfi	4
5. 1384, 24. Okt. Kaupbréf um Knór og Búðar- dal o. fl. jarðir	4—6
6. 1446, 10. Maí. Útlegðarbréf Guðmundar Arasonar	6—7
*7. 1457—1479. Skrá um landamerki Brúnastaða í Tungusveit	7—8
8. 1477. Dómságríp um málsverð, meðlag og fæði	8—9
9. 1478, 25. Nóv. Konungsbréf um skipti á Guð- mundareignum	9—10
10. 1480, 4. Júlí. Vitnisburðir um kröfur Þorleifs Björnssonar til Rafns lögmanns Brandssonar, og um neitan lögmanns	10—11
11. 1480, 18. Okt. Kristján konungr fyrsti sam- þykkir skipti á Guðmundareignum	11—12
12. 1484, 17. Aug. Vitnisburðir um svik, ásælni og yfirgang Diðreks Pinings og fylgjara hans	12—13
13. [fyrir 1490]. Transskriptarbréf	14
14—15. [1491—1518]. Máldagar Skeggjastaðakirkju á Ströndum (tveir)	14—17
16—17. [1491—1518]. Máldagar Refstaðakirkju (tveir)	17—18
18—19. [1491—1518]. Máldagar Hofskirkju í Vopna- firði (tveir)	18—19
20—21. [1491—1518]. Máldagar Möðrudalskirkju (tveir)	19
22. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Þorbrands- stöðum í Vopnafirði	19—20
23. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Búastöð- um í Vopnafirði	20

	Bl.
24—25. [1491—1518]. Máldagar Hofsteigskirkju (tveir)	20
26—27. [1491—1518]. Máldagar Kirkjubæjar í Tungu (tveir)	21
28—29. [1491—1518]. Máldagar Eiðakirkju (tveir) .	21—22
30. [1491—1518]. Máldagi Hjaltastaðakirkju . . .	22
31. [1491—1518]. Máldagi Njarðvírskirkju . . .	22
32. [1491—1518]. Máldagi Dösjarnyrarkirkju . .	22—23
33. [1491—1518]. Máldagi Húsavírkirkju í Borgar- firði	23
34. [1491—1518]. Máldagi Klyppstaðakirkju . . .	23
35—36. [1491—1518]. Máldagar Dvergasteinskirkju (tveir)	23—24
37. [1491—1518]. Máldagi Ásskirkju í Fellum . .	24
38—39. [1491—1518]. Máldagar Valþjófsstaðakirkju (tveir)	25
40. [1491—1518]. Máldagi Vallanesskirkju . . .	25—26
41. [1491—1518]. Máldagi Ketilsstaðakirkju á Völlum	26
42—43. [1491—1518]. Máldagar Mjóafjarðarkirkju (tveir)	26—27
44. [1491—1518]. Máldagi bænhússins í Steinsnesi í Mjóafirði	27
45. [1491—1518]. Máldagi háltkirkjunnar á Eyvindará	27—28
46—48. [1491—1518]. Máldagar kirkjunnar á Skorra- stað (þrír)	28
49. [1491—1518]. Máldagi Hallormsstaðakirkju . .	29
50. [1491—1518]. Máldagi Þingmúlakirkju . . .	29
51. [1491—1518]. Máldagi Hólmakirkju í Reyðarfirði	29—30
52—53. [1491—1518]. Máldagar kirkjunnar á Kcl- feyjustað (tveir)	30
54. [1491—1518]. Máldagi Stöðvarkirkju	31
55. [1491—1518]. Máldagi Eydalakirkju	31
56—58. [1491—1518]. Máldagar Berufjarðarkirkju (þrír)	31—33
59. [1491—1518]. Máldagi Beruneskirkju	33
60—61. [1491—1518]. Máldagar Hálskirkju í Hamars- firði (tveir)	33—34
62. [1491—1518]. Máldagi Hofstaðakirkju í Álptafirði	34
63. [1491—1518]. Máldagi Þvottárkirkju	34—35
64. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Starmýri .	35
65. [1491—1518]. Máldagi Geithellnakirkju . . .	35

	Bl.
66. [1491—1518]. Máldagi Bjarnaneskirkju (minnisgrein)	35
67. [1491—1518]. Máldagi Hoffellskirkju	36
68. [1491—1518]. Máldagi Hofskirkju í Öræfum	36—37
69. [1491—1518]. Máldagi Sandfellskirkju	37—38
70. [1491—1518]. Máldagi Reyniskirkju	38
71. [1491—1518]. Máldagi Miðbælis Kirkju	38
72. [1491—1518]. Máldagi Steinakirkju	38—39
73. [1491—1518]. Máldagi Dalaskirkju undir Fjöllum	39
74. [1491—1518]. Máldagi Skúmtaðakirkju	39—40
75. [1491—1518]. Máldagi Fífholtaskirkju	40
76. [1491—1518]. Máldagi hálfkirkjunnar á Velli	40
77. [1491—1518]. Máldagi Keldnakirkju	40
78. [1491—1518]. Máldagi Ásskirkju í Holtum	41
79. [1491—1518]. Máldagi kirkjunnar fyrir ofan Leiti í Vestmannaeyjum	41—42
80. [1491—1518]. Máldagi Kirkjubæjarkirkju í Vestmannaeyjum	42—43
81. [1491—1518]. Máldagi Stóranúpskirkju	44
82. [1491—1518]. Máldagi Hrunakirkju	44
83. [1491—1518]. Máldagi Reykjadalaskirkju	44
84. [1491—1518]. Máldagi Gaulverjabæjarkirkju	44—45
85. [1491—1518]. Máldagi hæn hússins í Gegnishólum	45
86. [1491—1518]. Máldagi Oddgeirshólakirkju	45
87. [1491—1518]. Máldagi Kallaðarneskirkju í Flóa	45—46
88. [1491—1518]. Máldagi Skálholtaskirkju	46
89. [1491—1518]. Máldagi kirkjunnar á Hömrum	46—47
90. [1491—1518]. Máldagi Snæfuglsstaðakirkju	47
91. [1491—1518]. Máldagi Olfovatnskirkju	47
92—93. [1491—1518]. Máldagar Úlfjótsvatnskirkju (tveir)	47—48
94. [1491—1518]. Máldagi Nesskirkju í Selvogi	48
95. [1491—1518]. Máldagi Staðarkirkju í Grindavík	48—49
96. [1491—1518]. Máldagi Laugarneskirkju	49—50
97—100. [1491—1518]. Máldagar Engeyjarkirkju (fjórir)	50—52
101. [1491—1518]. Máldagi Brautarholtaskirkju	52—54
102. [1491—1518 eða síðar]. Máldagi Mýdalskirkju	54
103. [1491—1518]. Máldagi Eyrarkirkju í Kjós	54

	Bl.
104. [1491—1518]. Máldagar Saurbæjarkirkju & Hvalfjarðarströnd (tveir)	54—55
105—106. [1491—1518]. Máldagar Kalastaðakirkju (tveir)	55—56
107. [1491—1518]. Máldagi Garðakirkju & Akranesi	56
108. [1491—1518]. Máldagi Heynesskirkju	56—57
109. [1491—1518]. Máldagi Ytra-Hólmskirkju	57—58
110. [1491—1518]. Máldagi Innra-Hólmskirkju	58
111. [1491—1518]. Máldagi Leirarkirkju	58
112. [1491—1518]. Máldagi Melakirkju	58—59
113. [1491—1518]. Máldagi Hafnarkirkju	60
114. [1491—1518]. Máldagi Hvanneyrarkirkju	60
115. [1491—1518]. Máldagi Bæjarkirkju	60—61
116. [1491—1518]. Máldagi Lundarkirkju	61
117. [1491—1518]. Máldagi Fitjakirkju	61
118—119. [1491—1518]. Máldagar Hælskirkju í Flókadal (tveir)	61—62
120. [1491—1518]. Máldagi Deildartungukirkju	62
121. [1491—1518]. Máldagi Hvammskirkju í Norðrárdal	62—63
122. [1491—1518]. Máldagi Skarðshamrakirkju	63
123. [1491—1518]. Máldagi Norðtungukirkju	63
124. [1491—1518]. Máldagi Stafholtakirkju	64
125. [1491—1518]. Máldagi Staðarhraunskirkju	64
126. [1491—1518]. Máldagi Akrakirkju	65
127. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Eiðhúsum	65
128. [1491—1518]. Máldagi Hofstaðakirkju í Miklaholtshrepp	65
129. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Hraunlöndum	65—66
130. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Öndverðunesi	66
131. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Seljum	66
132. [1491—1518]. Máldagi Eyrarkirkju í Álptafirði	66—67
133. [1491 eða síðar]. Máldagi Snóksdalskirkju	67
134. [1491—1518]. Máldagi Kveðrabrekkukirkju	67—68
135. [1491—1518]. Máldagi Vatnshornskirkju	68—69
136. [1491—1518]. Máldagi Hvammskirkju í Hvammsveit	69
137. [1491—1518 eða fyrri]. Máldagi Sælingsdals-tungukirkju	69—70

EFNISYFIRLIT.

IX

Bla.

138.	[1491—1518].	Máldagi bænhusins í Sællingsdal	70
139.	[1491—1518].	Máldagi Hvolskirkju í Saurbæ .	70—71
140.	[1491—1518].	Máldagi Tjaldanesskirkju . . .	71—72
Ml.	[1491—1518].	Máldagi Fagradalaskirkju . . .	72
142—143.	[1491—1518].	Máldagar Búardalskirkju (tveir)	72—73
144.	[1491—1518 eða fyrri].	Máldagi Skarðskirkju & Skarðeströnd	73—75
145.	[1491—1518 eða fyrri].	Máldagi Dögurðarness- kirkju	75
146.	[1491—1518 eða fyrri].	Máldagi Galtardale- tungakirkju	75—76
147.	[1491—1518 eða síðar].	Máldagi Pykkvaskóge- kirkju	76
148.	[1491—1518].	Máldagi Garpsdalskirkju . . .	76—77
149.	[1491—1518 eða síðar].	Máldagi Gufudalskirkju	77—78
150—151.	[1491—1518].	Máldagar bænhusins & Kirkjubóli í Kvigindisfirði (tveir)	78
152.	[1491—1518].	Máldagi Múlakirkju & Skálmarnesi	79
153.	[1491—1518].	Máldagi bænhusins í Skálmardal	79
154.	[1491—1518].	Máldagi Flateyjarkirkju . . .	79
155.	[1491—1518].	Máldagi Sauðlauksdalskirkju .	80
156.	[1491—1518].	Máldagi Otrardalskirkju . . .	80
157.	[1491—1518].	Máldagi Hrafnseyrarkirkju . .	80—81
158.	[1491—1518].	Máldagi Núpakirkju í Dýrafirði	81
159.	[1491—1518].	Máldagi hálfkirkjunnar í Alvíðru	81
160.	[1491—1518].	Máldagi hálfkirkjunnar undir Hesti í Önundarfirði	81
161.	[1491—1518].	Máldagi Ögnarskirkju	82
162.	[1491—1518].	Máldagi bænhusins í Múla í Ísafirði	82
163.	[1491—1518].	Máldagi Langabólskirkju . . .	83
164.	[1491—1518].	Máldagi Kirkjubóls í Langadal	83
165—166.	[1491—1518].	Máldagar kirkjunnar & Stað í Aðalvík (tveir)	83—84
167.	[1491—1518].	Máldagi Kirkjubólskirkju í Stein- grimsfirði	84
168.	[1491—1518].	Máldagi Prestsbakkakirkju í Hrútafirði	85
169.	[1491—1518].	Máldagi Eyrarkirkju í Bitru .	85—86

	Bl.
170. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Melum í Hrótafirði	86
171. [1491—1518]. Máldagi bænhússins í Innri-Vík í Hrótafirði	86
172. 1492, 9. Jan. Bréf um landamerki Dögurðar-ness á Skarðsströnd og Arnarbælis.	86—87
173. 1492, 18. Jan. Kryddhóll gefion Hóladómkirkju	87—88
174. 1492, 25. Jan. Sáttargerð Stepháns biskups og Árna bónda Guðmundssonar	88—90
175. 1492, 27. Jan. Dómr Ólafs biskups um ákæru hans til Þorláks Semingssonar	90—93
176. 1492, 30. Jan. Dómr Björns Guðnasonar um orðbragð Þorkels Jónssonar við Arnór Finnsson	93—97
177. 1492, 1. Febr. Transskript	97—98
178. 1492, 5. Febr. Kvittunarbréf um andvirði Ytri-Valla í Miðfirði	98—99
179. 1492, 10. Febr. Vitnisburður um Þoroddstaði í Kaupangssveit	99
180. 1492, 23. Febr. Þorlákr Semingsson fær Ólafi biskupi Þoroddstaði í Kaupangssveit	100
181. 1492, 27. Febr. Dómr Björns Guðnasonar um ábúðarheimild á Þverdal	101—104
182. 1492, 9. Marts. Transskript	104—105
183. 1492, 19. Marts. Dómr Stepháns biskups um ákæru hans til Orms bónda Jónssonar og Ingi-bjargar Eiríksdóttur	105—108
184. 1492, 22. Marts. Gjafabréf um Þorbjargarstaði í Laxárdal til Hóladómkirkju	108—109
185. 1492, 14. Apr. Dómr Stepháns biskups um ákæru hans til Haldórs Brynjólfssonar út af haldi á Haukholti og andvirði Hrauns í Grímsnesi	109—111
186. 1492, 14. Apr. Úrskurður Stepháns biskups um ónýtt kaup Haldórs Brynjólfssonar á Haukholti og Hrauni.	111—113
187. 1492, 20. Apr. Dómr Stepháns biskups um misþyrming Haldórs Brynjólfssonar við Gest Pálsson	113—115
188. 1492, 2. Maí. Próféntubréf Árna Bergssonar við klaustrið á Munkaþverá	115—116
189. 1492, 5. Maí. Transskript	116—117

Bis.

190. 1492, 24. Maí. Haldór Brynjólfsson fær Stepháni biskupi jörðina Ketilhúshaga fyrir misþyrmingar við Geat Pálsson 117—118
191. 1492, 9. Júní. Úrskurður Ögmundar prófaste Andréssonar um undanfæri Einars Þorsteinsonar af misþyrming við Berg Pálsson . . . 118—120
192. 1492, 12. Júní. Bréf um sölu á Hvassafelli . . . 120—121
193. 1492, 12. Júní. Afhendingarbréf um sama . . . 121—122
194. 1492, 13. Júní. Vitnisburður um sama . . . 122—123
195. 1492, 28. Júní. Dómr Stepháns biskups um hald á jörðunni Hamrendum, eign Hjarðarholtskirkju . . . 123—125
196. 1492, 14. Júlí. Vitnisburður um Hvammedal . . . 125—126
197. 1492, 30. Júlí. Transakrípt 126—127
198. 1492, 3. Augúst. Vitnisburður um vígsbætr eptir Jón Markússon 127
199. 1492, 18. Augúst. Gjafabréf um jörðina Skarðsdal . . . 128
200. 1492, 25. Augúst. Vitnisburður um viðreign Eyjólfis Gíslasonar og Jóns Tumasonar í viðrvist Magnús biskups 128—129
201. 1492, 26. Aug. Vitnisburður um, hvort það hefði borið verið, að Eyjólfur Gíslason hafi slegið Magnús biskup á munninn 129—130
202. 1492, 8. Sept. Leyfisbréf Stepháns biskups handa bænhusinu á Melgraseyri 130—131
203. 1492, 9. September. Kvittunarbréf handa Páli Jónssyni um biskupstiundir 131
204. 1492, 15. Sept. Stephán biskup skipar bænhus að Melum á Skarðsströnd 131—133
205. 1492, 16. Sept. Afhátsbréf bænhusins á Nesi í Grunnavík 133
206. 1492, 19. Sept. Máldagi og reikningskapr Staðarfellskirkju 134—136
207. 1492, 25. Sept. Bréf um hjónabandsmál Ólafs Filippussonar og Vigdísar Jónsdóttur 136—137
208. 1492, 26. Sept. Skiptabréf um jarðir Bjarna Ólasonar 137—138
209. 1492, 30. Sept.—1496 8. Apr. Kaupmálabréf Ólafs Filippussonar og Vigdísar Jónsdóttur . . 138—139
210. 1492, 18. Okt. Stephán biskup staðfestir máldaga og skipanir um málsmjólkurtoll til Staðarfells , 139—140

	Bl.
211. 1492, 28. Okt. Kvittunarbréf handa Þorsteini Hákonarsyni og Hákonni Jónassyni	140—141
212. 1492, 27. Okt. Bréf um hald á jörðinni Eyri í Bitru	141—142
213. 1492, 2. Nóv. Bréf um prófentagjöf Ólafs Haldórssonar	144
214. 1492, 5. Nóv. Prófentubríf Ólafs Haldórssonar	145—146
215. 1492, 6. Nóv. Bréf um Engimýr og Skollatungu	146—147
216. 1492, 22. Nóv. Lofunarbréf Sveins Sumarliðasonar við Ólaf biskup	147
217. 1492, 22. Nóv. Bréf um Krossanes í Kræklingahlíð	147—148
218. 1492, 24. Nóv. Transskript	149
219. 1492, 2. Dec. Lofunarbréf Höskulds Árnasonar um lúkningar til Nátupfellskirkju	149—150
220. 1492, 3. Dec. Bréf um lúkningar Höskulda Árnasonar til Ólafs biskups fyrir meinsæri með Bjarna Ólasynti	150—151
221. 1492, 11. Dec. Úrskurður Stepháns biskups um hrosslán til Skálholtsstaðar	152—153
222. 1492 eða 1500. Máldagi Hvammskirkju í Hvammsveit	154
223. [Um 1492 eða síðar]. Skrá um peningaskipti þeirra feðga Guðna Jónssonar og Björns Guðnasonar	154—155
224. [1492 eða síðar.] Ákætur Þorbjarnar Flóventsonar til Bjarnar Árnasonar	155—156
225. 1493, 8. Jan. Prófentubríf Einars Þórólfssonar	156—157
226. 1493, 17. Jan. Bréf um viðtal Eiríks prests Einarssonar og Ólafs biskups	158—159
227. 1493, 27. Jan. Andrés Guðmundsson gefr Guðmundi syni sínum jörðina Saurbæ á Rauðasandi	159—160
228. 1493, 28. Jan. Dómr Runólfs Höskuldssonar um jörðina Máhlíð	160—161
229. 1493, 30. Jan. Bréf um jörðina Staðja í Hörgárdal	161—162
230. 1493, 31. Jan. Bréf um fjáreign Melakirkju undir Oddi Þorkelssyni	162—163
231. 1493, 4. Febr. Solveig Hrafnadóttir gefr Skarð í Fnjóskadal með sér til systralaga að Stað í Reyninesi	163—164

	Bl.
222. 1493, 11. Febr. Bréf um landeigu Jódísarstaða	164—165
223. 1493, 6. Apr. Bréf um landamerki Arnarbælis og Dögurðarness	165
224. 1493, 10. Apr. Bréf um Skálá í Sléttuhlíð	166
225. 1493, 15. Apr. — 1509, 7. Sept. Bréf um Stærri-Akra í Blönduhlíð	166—167
226. 1493, 17. Apr. Dómr Ólafs biskups um Þorstein Þorleifsson	168—170
227. 1493, 19. Apr. Bréf um landamerki Dögurðarness og Arnarbælis	170
228. 1493, 23. Apr. Stephán biskup gerir Lund í Lundarreykjadal að stað æfíulega	171—172
229. 1493, 27. Apr. Hirðstjórakvittan um þegugildi	172—173
240. 1493, 27. Apr. Kvittunarbréf um Skútustaði	173—174
241. 1493, 29. Apr. Dómr Björns Guðnasonar um framfæri Þóru Tumadóttur	174—176
242. 1493, 7. Maí. Kaupbréf um Helliuholt	176—177
243. 1493, 13. Maí. Krafa Jóns ábóta á Munkaþverá til Stígs Einarssonar	177—178
244. 1493, 13. Maí. Próféntubríf Jóns hjálms og Þórunnar Gísladóttur	179
245. 1493, 20. Maí—17. Maí 1494. Dómr um arf eptir Guðnýju Þorvaldadóttur	180—181
246. 1493, 21. Maí. Ráðsmannabréf handa ráðsmanni á Reyvíðllum í Kjós	181—182
247. 1493, 21. Maí. Transskript	182
248. 1493, 28. Maí. Skiptabréf eptir Þórð Helgason á Staðarfelli	183—184
249. 1493, 28. Maí. Kaupbréf um Borg og Laxárdal á Skógarströnd	184—185
250. [1493]. Kvittunarbréf um sama	185—186
251. 1493, 3. Júní. Kvittunarbréf um próféntugjald Jóns hjálms	186—187
252. 1493, 5. Júní. Transskript	187
253. 1493, 23. Júní. Kaupbréf um Skinnþáfu	188
254. 1493, 25. Júní. Kaupbréf um Noðrreyki og Galtarvík	189—190
255. 1493, 26. Júlí. Alþingisdómr um ólöglega peninga aðtekt Andrésar Guðmundssonar.	190—191

	Bl.
256. 1493, 22. Aug. Bréf um Jódísarstaði . . .	191—192
257. 1493, 21. Okt. Transskript	192
258. 1493, 11. Nov. Dómr Ólafs biskups um síra Hallkel Ólafsson	192—194
259. 1493, 28. Nov. — 1494, 20. Maí. Kaup- og landamerkjabréf um Efranúp í Núpsdal, Melrakkadal og Hris	194—196
260. 1493, 3. Dec. Bréf um Presthvamm og Tungu á Tjörnesi mfl.	197—198
261. 1493. Mældagi Mðrudalskirkju	198—199
262. 1493. Mældagi Skorrastaðarkirkju	199
263. 1493. Afhending Hóla í Hrunamannahrepp	199—200
264. 1493. Bréfságríp um Síðumúlaveggi	200
265. [eptir 1493]. Mældagi Staðarfellskirkju	201—202
266. [eptir 1493]. Mældagi Staðarfellskirkju	202
267. 1494, 6. Febr. Viglýsingarbréf	203
268. 1494, 1. Marts. Kaupbréf um Bjargastaði og Hnausa	203—204
269. 1494, 8. Marts. Kvittunarbréf Stepháns biskups til hauda Þorbirni Jónssyni	205
270. 1494, 13. Marts. Andrés Guðmundsson afhendir Guðmundi syni sínum Fell í Kollafirði	206
271. 1494, 29. Marts. Prestastefnubréf Ólafs biskups	207—208
272. 1494, [21. Apr.]. Dómr Sturlu Þórðarsonar um víg Böðvars Loptssonar	208 210
273. 1494, 3. Júní. Dómr Egils Grímssonar um hald á þeuingum Ingibjargar Illugadóttur	210—212
274. 1494, 19. Júní. Vitnisburðr um landsvistarbréf Jóns Ásgeirssonar	212—213
275. 1494, 23. Júní. Vitnisburðr um landamerki og rekamörk Áss og Kelduness í Kelduhverfi	213—215
276. 1494, 29. Júní. Sampyktafbréf um sölu á Guðmundarlóni	215
277. 1494, 29. Júní. Próféntubréf um Barð í Fljóttum	216
278. 1494, 1. Júlí. Dagsbréf handa Páli Jónssyni fyrir víg Böðvars Loptssonar	216—217
279. 1494, 1. Júlí. Alþingiedómr um víg Böðvars Loptssonar	217—218
280. 1494, 7. Júlí. Transskript	218—219
281. 1494, 10. Aug. Staðfestingarbréf um 'gjöf til	

Bl.

	kirkjunnar undir Felli í Kollafirði á sex manna iferð í Saurbæjarfjöru	219—220
282.	1494, 10. Aug. Bréf um ítök og selstöðu Þykkva- skógs	220—221
283.	1494, 27. Aug. Bréf um Vík út frá Stað . . .	221—222
284.	1494, 14. Sept.—1500, 6. Júní. Bréf um jörðina Skríðu í Breiðdal	222
285.	1494, 20. Sept. Festingarbréf Finnþoga Jóns- sonar og Málfríðar Torfadóttur	223—224
286.	1494, 2. Okt. Kaupbréf Helgafellsklaustrs um jörðina Hrauholt í Hnappadal	224
287.	1494, 11. Okt. Kaupbréf um Raufafell undir Eyjafjöllum	225—226
288.	1494, 20. Okt. Dómr Henreks Henrekssonar Kolabekks um viðskipti Sturlu Þórðarsonar og Arnórs Finnssonar út af ómagaflutningi . . .	226—229
289.	1494, 25. Nov. Kaupbréf um Vík út frá Stað	229—230
290.	1494, 26. Dec. Samningr Orms Bjarnasonar og Solveigar Björnsdóttur um peninga meðferð Ólöf- ar Loptsdóttur vegna Sophíu systur sinnar . .	230—232
291.	1494. Skrá um eignir Kirkjubæjarklaustrs á Síðu í silfri	232
292.	[1494]. Testamentisbréf Páls Brandssonar . .	232—234
293.	1495, 7. Jan. Kaupbréf um Grindr á Höfðaströnd	235—236
294.	1495, 8. Jan. Kaupbréf um Launguhlíð og Sauða	236—237
295.	[fyrir 1495]. Sendibréf Jóns dans til Páls á Skarði	237—238
296.	[1495]. Skriptamál [Solveigar Björnsdóttur] .	238—242
297.	1495, 17. Jan. Testamentisbréf Solveigar Björns- dóttur	242—247
298.	1495, 27. Jan. Vitnisburðr um Bæ í Súgandafirði	247—248
299.	1495, 4. Febr. Dómr um eignarvitni að gjöf á Bæ í Súgandafirði	248—249
300.	1495, 14. Febr.—1498, 4. Jan. Kaupbréf um Björg í Kinn	249—250
301.	1465, 15. Febr.—1497. Kaupmálbréf Ara And- réssonar og Þórdísar Gísladóttur	250—251
302.	1495, 21. Febr. Gjafabréf Guðna Jónssonar um Hvamm, Ásgarð, Glerárakóga og Ketilsstaði .	251—252

303.	1495, 2. Marts. Kaupbréf um Lágafell í Landeyjum og Bakka á Kjalarnesi	252—253
304.	1495, 20. Marts. Kaupbréf um jörðina Griundur á Höfðaströnd	253—254
305.	1495, 21. Marts. Kaupbréf um Hafnarhólm	254—255
306.	1495, 22. Marts—1498, 12. Jan. Kaupbréf um Björg í Kinn	255—256
307.	1495, 10. Apr. Björn Guðnason lýsir sig lögarka Solveigar Björnsdóttur	256—257
308.	1495, 18. Apr.—1502, 8. Maí. Kvittunarbréf um heimreið til Hólma í Reyðarfirði og um upplag í Syðrivík í Vopnafirði	257—258
309.	1495, 21. Apr. Úrskurðr Stepháns biskups um legkaup Stafafellakirkju	258—259
310.	1495, 9. Maí. Úrskurðr Stepháns biskups um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur og skilgetning barna þeirra	259—260
311.	1495, 31. Maí. Samningr um jörðina Dal í Eyjafirði og um arf eftir Árna Einarsson	260—262
312.	1495, 31. Maí. Andrés Guðmundsson kvittar Guðmund son sinn um öll þeirra skipti	262
313.	1495, 7. Júní. Transskript	262—263
314.	1495, 17. Júní. Bréf um undanfæri Ólafs Filippussonar af Viðidalstunguvígi	263—264
315.	1495, 19. Júní. Spjaldhagadómr Finnþoga lögmans um Möðruvallararf	264—268
316.	1495, 28. Júní. Dómr Stepháns biskups um Kotvöll	268—270
317.	1495, 30. Júní. Alþingisdómr um heimanfylgiu Margrétar Sturludóttur	270—272
318.	1495, 30. Júní. Kaupbréf um Svalbard á Svalbarðsströnd	272
319.	1495, 30. Júní. Alþingisdómr um Möðruvallararf	273—274
320.	1495, 15. Júlí. Bréf um gjafir Ólafs biskups til Hólakirkju	275
321.	1495, 11. Aug. Transskript	275—276
322.	1495, 18. Aug. Stephán biskup úrskurðar svo mikið vera fallið til æfinslegs beneficium upp í heimalandið í Vatnsfirði, sem bresti á raikningsskap kirkjunnar	276—277

Bla.

323.	1495, 16. Sept. Kvittanarbréf um kirkjureikning á Kirkjubóli í Langadal	277—278
324.	1495, 17. Sept. Dómr um fiski- og hákállatolla Sandlauksdalskirkju í Kópavík	278—279
325.	1495, 21. Okt. Kaupbréf um Mársstaði, Grund og Grýtubakka	279—281
326.	1495, 6. Nov. eða fyrri. Dómr um umboð Pétrs Loftssonar	281—283
327.	1495, 8. Dec. Bréf um sókn á peningum Mediu Sigurðardóttur	283—284
328.	1495. Gjafabréf um Staðarhól	284
329.	1495. Reikningr um nokkrar fjárheimtur Skálholtsstaðar	284—285
330.	1495. Skrá um kirkjur, er Páll Jónsson og Jón Björnsson voru í fyrirsvari um	285—286
331.	1495. Mældagi og afhending Stafafellskirkju í Lóni	286—288
332.	[eptir 1495]. Mældagi Staðarhólskirkju í Saurbæ	288—289
333.	1496, 20. Janúar. Dómr um umboð á peningum Magnúsar heitins Þórólfsssonar	289—290
334.	1496, 25. Jan. — 1497, 25. Nóv. Kaupbréf um Svalbarð á Svalbarðaströnd	291
335.	1496, 11. Apr. Dómr um umboð á peningum Magnúsar Þórólfsssonar	291—293
336.	1496, 2. Maí. Vitnisburðr um vatnesókn frá Holti í Saurbæ „virkisvetrinn“ (1482—1483)	294
337.	1496, 17. Maí. Bréf um greiðslu á andvirði Svalbarðs ¹⁾	295
338.	1496, 10. Maí. Dómr um hestreið og hesthald fyrir Þykkvabæjarklaustri ¹⁾	295—297
339.	1496, 22. Maí. Kaupbréf um Mánaskál	298
340.	1496, 9. Júní. Bréf um Stærrivoga	298—299
341.	1496, 23. Júní. Dómr um fjórðungsgjöf Æsu Jónsdóttur í garð Hafliða Jónssonar	300—302
342.	1496, 11. Júlí. Gottskalk prestur Nikulásson postulatus til Hóladómkirkju skipar Einar prest Benediktsson ábóta að Munkaþverá	302—303
343.	1496, 1. Aug. Bréf um Stærrivoga	303—305

1) Þessi bréf hafa af ógáti skipt sætum.

	Bl.
344. 1496, 6. Aug. Kvittan um vígsbætr	305
345. 1496, 10. Aug. — 1497, 31. Marts. Kaupbréf um Fjósatungu og Grindr	305—307
346. 1496, 16. Aug. Bréf um framfæris þeuinga Guðrúnar Bárðardóttur	307—308
347. 1496, 21. Aug. Kvittan um andvirði Branda- gils ofl.	308
348. 1496, 21. Aug. Bréf um landamerki Holts og Brunnár í Saurbæ	308—309
349. 1496, 23. Aug. Vigslubréf kirkjugarðsins í Skríðu í Fljótssdal	309—310
350. 1496, 9. Sept. Bréf um Skeggjastaði á Strönd	310—311
351. 1496, 18. Sept. Aflausnarbréf fyrir áverka .	311—312
352. 1496, 26. Sept. Gjafabréf um Lækjardal . .	312—313
353. 1496, 11. Okt. Bréf um eið Ólafs Filippusson- ar fyrir Viðidalstunguslag (1488)	313—314
354. 1496, 12. Okt. Dómur um tilkall Ólafs Filippus- sonar til arfs eptir Solveigu Björnsdóttur . .	314—315
355. 1496, 12. Okt. Kaupbréf um Kollabæ í Fljótss- hlíð	315—316
356. 1496, 15. Nov. — 1497, 24. Febr. Kaupbréf um Grund í Eyjafirði	317—318
357. 1496, 22. Dec. — 1497, 29. Jan. Undirlagsbréf Jóns Sigmundssonar og Pétrss Leptssonar . .	318—320
358. 1496, 24. Dec. Kaupbréf um Finnsstaði . . .	320—321
359. 1496. Áshildarmýrarsamþykkt	321—324
360. 1496. Máldagi Krýsivíkrkirkju	324
361. [fyrir 1497]. Skrá um landamerki Laugarvatns og Snorrastaða	324—325
362. 1497, 2. Febr. Kaupmálalabréf Jóns Sigmunds- sonar og Bjargar Þorvaldsdóttur	325—326
363. 1497, 5. Febr. Sama með öðru móti	327—329
364. 1497, c. 5. Febr. Lýsing Jóns officialis Þorvalds- sonar um sama hjónaband	329—330
365. 1497, 7. Febr. Bréf um framfærispeninga . .	330—331
366. 1497, 7. Febr. Próféntubréf Ingvildar Helga- dóttur	331—332
367. [1497]. Kvittan um andvirði Miðjaness . . .	332—333
368. 1497, 9. Febr. Bréf um Flagbjarnarholt . .	333—334
369. 1497, 19. Febr. Bréf um Rómaskatt	334—335

Bls.

370.	1497, 19. Febr. Bréf um reka Viðeyjarklaustrs	335—336
371.	1497, 31. Marts. Trausskript	336
372.	1497, 20. Apr. Bréf um reka Viðeyjarklaustrs	337
373.	1497, 23. Apr. Bréf um sama	337—338
374.	1497, 23. Apr. Bréf um sama	338—339
375.	1497, 28. Apr. Bréf um sama	339—340
376.	1497. Bréf um sama	340
377.	1497, 5. Maí Bréf um gjafir Solveigar Björnsdóttur	341
378.	1497, 9. Maí. Sáttabréf Jóns Sigmundssonar og Pétrss Loftssonar	341—344
379.	1497, 19. Maí. Kvittunarbréf um Stærrivoga .	344—345
380.	1497, 25. Maí. Kaupbréf um Sturluföt og Gröf	345—346
381.	1497, 2. Júní. Gjafabréf um Kalmanstungu	346—347
382.	1497, 12. Júní. Dómr um tilkall Björns Guðna- sonar til arfs eptir Solveigu Björnsdóttur .	347—349
383.	1497, 21. Júní. Dómr um arftöku Einars Ólafa- sonar eptir Solveigu Björnsdóttur	349—354
384.	1497, 23. Júní. Bréf um Oddsstaði í Lundar- reykjadal	354—355
385.	1497, 29. Júní. Gjafabréf Haldórs Brynjólfsson- ar til Skriðuklaustrs	355—357
386.	1497, 29. Júní. Dómr um testament og gjafir Solveigar Björnsdóttur	357—358
387.	1497, 30. Júní. Alþingisdómr um víg Páls Jóns- sonar á Skarði	358—364
388.	1497, 1. Júlí. Víglubréf Einars ábóta Bene- diktasonar	364—365
389.	1497, 2. Júlí. Umboðsbréf Stepháns biskups handa Einari ábóta Benediktssyni	365—366
390.	1497, 4. Júlí. Kaupbréf um Svalbarð	366—367
391.	1497, 21. Júlí. Vitnisburðr um löggarfalyng Björns Guðnasonar eptir Solveigu Björnsdóttur	367—368
392.	1497, 29. Júlí. Útlákningarbréf Björns Guðna- sonar um Hvamm, Ásgarð, Glerárskóga og Ket- ilstaði til Ragnhildar konu sinnar	368—370
393.	1497, 30. Júlí. Kaupbréf um Vað í Skriðuhverfi	370
394.	1497, 10. Sept. Kvittun Páls Aronssonar fyrir atvist að vígi Páls Jónssonar	371
395.	1497, 4. Okt. — 1498, 1. Marts. Dómr um Ill- ugastaði	371—373

	Bl.
396. 1497, 24. Okt. Kvittan um andvirði Mánaskálar	373—374
397. 1497, 18. Dec. Skýrsla Raimondo de Raimondi di Soncino um isl. fiskiveiðar	374
398. 1497. Máldagi Hvammskirkju í Kjós	375
399. 1497. Reikningr um fjárheimtur Skálholtsstaðar	375—376
400. 1497. Skrá um sama	376—377
401. [1497]. Skrá um útlandan varnað tekinn úr kaupstað	377—378
402. 1498, 24. Febr. Hans Danakonungr staðfestir bréf um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur	378—379
403. 1498, 31. Marts. Hans Danakonungr úrskurðar Birni Guðnasyni og samörfum hans arf eptir Einar Björnsson	379—380
404. 1498, 26. Apr.—1499, 4. Maí. Vitniaburðr um kaup á Svalbarði	380—381
405. 1498, 19. Maí. Dómr um Erlend Magnússon fyrir grip á fé Hólakirkju	381—383
406. 1498, 1. Júní. Dómr um brigð á Dufansdal .	383—384
407. 1498, 4. Júní. Bréf um verleigur og skipsátr Eiðakirkju á Fiskabjargi í Borgarfirði	385
408. 1498, 23. Júní. Úrskurðr um hjónaband Ólafs Filippussonar og Vigðisar Jónsdóttur	385—386
409. 1498, 27. Júní. Bréf um Vað	386—387
410. 1498, 28. Júní. Bréf fyrir Vífilsmýrum	387—388
411. 1498, 30. Júní. Alþingisdómr um víg Páls Jóns- sonar á Skarði	388—391
412. 1498, 30. Júní -- 1499. Alþingisdómr um arf eptir Þorleif Björnsson	391—392
413. 1498, 1. og 2. Júlí. Jarðakaupabréf milli Narfa priors á Skriðu og Grims Pálssonar	392—393
414. 1498, 5. Júlí. Kvittunarbréf um Stærrivoga .	394
415. 1498, 9. Júlí. Kaupbréf um Hrafnkelsstaði .	395
416. 1498, 9. Aug. Bréf um úttekt Hóla í Hruna- mannahrepp	396
417. 1498, 19. Aug. Bréf um Hnífsdal	396—397
418. 1498, 20. Aug. Lögmannsúrskurðr um Nr. 383	397—398
419. 1498, 7. Sept. Hestr í Borgarfirði gefinn klanstr- inu í Viðey	398—399
420. 1498, 10. Sept. Bréf um Lækjardal og Flautafell	400
421. 1498, 16. Sept. Bréf um Saurbæ á Rauðasandi ofl.	401—403

Bla.

422. 1498, 17. Sept. — 1499, 12. Jan. Bréf um Kaldbak og Kleifar 408—404
423. 1498, 9. Okt. — 1530, 19. Apr. Bréf um Stærriakra ofl. 404—405
424. 1498, 11. Okt. — 1523, 2. Nov. Bréf um Minniakra 405—406
425. 1498, 4. Nov. Kaupmálabréf Hallvarðs Eiríkssonar og Þorgerðar Jónsdóttur 406
426. 1498, 6. Nov. Landsvistarbréf handa Guðmundi Andrésyni fyrir víg 407
427. 1498, 13. Dec. — 1499, 12. Dec. Verzlunarleyfi handa Stepháni biskupi 407—408
428. 1498, 24. Dec. Bréf um Harastaði 408—409
429. 1498, 27. Dec. Bréf um Kaldbak og Kleifar 409—410
430. 1498, 29. Dec. — 1506, 18. Maí. Bréf um Haug, Spena og Tannstaðabakka 410—412
431. 1498. Bréf um hjónaband Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldadóttur 412—413
432. 1499, 28. Jan. Bréf um Villinganes 413—414
433. 1499, 1. Mars. Leyfisbréf handa Sturlu Þórðarsyni og Guðlaugu Finnbogadóttur um hjúskap 414—415
434. 1499, 26. Mars. Vitnisburður um máldaga og ítök Svalbarðskirkju 415—416
435. 1499, 1. Apríl. Bréf um Máfahlíð og Látr 416—417
436. [1499]. Kvittun um andvirði Máfahlíðar 417
437. 1499, 10. Apríl. Bréf um aflausn Jóns Einarssonar 417—418
438. 1499, 26. Apríl. Bréf um arf Einars Ólafssonar eptir Solveigu Björnsdóttur 418—419
439. 1499, 1. Maí. Bréf um Garð í Þistilsfirði 419—420
440. 1499, 20. Maí — 1500, 30. Dec. Bréf um Deildará 420—421
441. 1499, 30. Maí. Bréf um Ábæ í Dölum 421—423
442. 1499, 31. Maí. Gjafabréf Guðfinnu Jónsdóttur til Sturlu Þórðarsonar sonar síns mfl. 423—424
443. 1499, 1. Júní. Kvittunarbréf handa Jóni Sigmundssyni um biskupstúndir 424
444. 1497, 27. Júní. Bréf um festing Bárðar Jónssonar og Sigríðar Jónsdóttur 425
445. 1499, 1. Júlí. Alþingisdómur um Guðmundareignir 425—427

446.	1499, 1. Júlí. Alþingisdómur um arf eftir Þorleif og Einar Björnsson	427—430
447.	1499, 6. Júlí. Kvittunarbréf handa Þorbirni Jónssyni	430—431
448.	1499, 11. Júlí. Vitnisburður um testament Árna bónda Guðmundssonar	431—432
449.	1499, 18. August. Bréf um Ytrisólheima og Yztaskála	432—433
450.	1499, 27. August. Vígalu og aflátsbréf Kirkjubólakirkju	433—434
451.	1499, 16. Sept. — 21. Okt. Lögmannsráskurður um arf eftir Pál Brandsson	434—437
452.	1499, 19. Sept. Skipuð hálfkirkja á Fellsenda í Dölum	437—438
453.	1499, 21. Sept. — 1500, 10. Apríl. Bréf um Hvassafell	438—439
454.	1499, 13. Nóv. Lagaboðsbréf um mál Kolbeins Þórðarsonar og Ólafs Pálssonar	439—440
455.	1499, 23. Dec. Gjafabréf Jóns Íslendinga til Sauðlanksdalakirkju	441
456.	1499, 23. Dec. Transskript	441—442
457.	1499. Máldagi Gilsbakkakirkju	442—443
458.	[1499—1508]. Bréf lögmannna um Launguróttarbot og landavist	443—444
459.	[um 1500]. Sendibréf Halls prests Þórarinssonar til Björns Guðnasonar	444—445
460.	[um 1500]. Sendibréf Guðna Jónssonar til Jóns Sigmundssonar	445
461.	[um 1500]. Máldagi kirkjunnar á Bessastöðum í Fljótsdal	446—447
462.	[um 1500]. Afhending Hálsstaðar í Hamarsfirði	447—448
463.	[um 1500]. Afhending Hofsstaðar í Álptafirði	448—449
464.	[um 1500]. Afhending Hoffells í Hornafirði	449
465.	[um 1500]. Afhending Einholtstaðar í Hornafirði	449—450
466.	[um 1500]. Vitnisburður um sama efni	450—451
467.	[um 1500]. Máldagi Kálfaféllskirkju í Fellshverfi	451—452
468.	[um 1500]. Afhending Kálfholtstaðar	453
469.	[um 1500]. Máldagi Gaulverjabæjarkirkju	453—455
470.	[um 1500]. Skrá um eignir Snæfuglsstaðakirkju	455—456

	Bla.
471. [um 1500]. Reikningskapr á Snæfuglastöðum	456
472. [um 1500]. Lýsing Guðlaugs prests um landamerki Snæfuglastaða	457
473. [um 1500]. Skrá um landamerki milli Voga og Grindavíkr	457—458
474. [um 1500]. Skrá um landamerki Víkr (Reykjavíkr) á Seltjarnarnesi, Örfæriseyjar, Eiða og Lambastaða	458
475. [um 1500]. Máldagi Sauðafellskirkju í Dölum	459
476. [um 1500]. Máldagi Snóksdalskirkju	459—460
477. [um 1500]. Máldagi Gnúpskirkju í Dýrafirði .	460
478. [um 1500]. Skrá um reka Þingeyraklaustrs á Ströndum	461—462
479. [um 1500]. Skrá um landamerki Viðvíkr og fleiri jarða í Skagafirði	462—463
480. [um 1500]. Skrá um ýms áhöld og messureiðu á Hólum í Hjaltadal	463—464
481. [um 1500]. Rekaskrá og máldagi Skinnastaða	465—468
482. 1500, 2. Jan. Bréf um dýrleika á Felli í Kollafirði	468—469
483. 1500, 6. Febr. Síra Sigmundur Steindórsson kvittar Ólaf Filippusson af vígi Ásgrims Sigmundssonar (1483)	469—470
484. 1500, 13.—15. Febr. Dómr um réttarbót frá 2. Maí 1313	470—472
485. 1500, 25. Febr. Testament Sigurðar prests beigalda Jónssonar	472—476
486. 1500, 29. Febr. Vitnisburðr um Viðidalstunguslag (1483)	476—477
487. 1500, 16. Márts. Finnþogi lögmáðr lýsir sig lögarfa eptir Guðríði dóttur sína	477—478
488. 1500, 7. Maí eða 17. Sept. — 1501. Sáttargerð Þórðar Brynjólssonar og Indriða Péturssonar um heytöku	478—479
489. 1500, 11. Maí. Dómr um Guðmundareignir .	479—483
490. 1500, 25. Maí. Bréf um Vindás í Hvolhrepp .	483—484
491. 1500, 1. Júní. Dómr um barsmið	484—485
492. 1500, 5. Júní. Ánastaðir gefnir Skriðuklaustri	485—486
493. 1500, 8. Júní. Skriða í Fljótadal gefin til klaustrs	486—487

	Bl.
494. 1500, 10. Júní. Dómr um peninga eptir Kolla Magnússon	487—489
495. 1500, 20. Júní. Vitnisburðr um hald á peningum Sophíu Loptsdóttur	489—490
496. 1500, 25. Júní. Skriðuklaustri gefið Sellátr í Reyðarfirði	490—491
497. 1500, 27. Júní. Dómr klerka um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur .	491—492
498. 1500, 1. Júlí. Alþingisdómr um arf eptir Þorleif Björnsson og Ingvildi Helgadóttur	492—495
499. 1500, 1. Júlí. Alþingisdómr um sekkjagiöld enskra kaupmanna, verzlun o. fl.	495—498
500. 1500, 1. Júlí. Alþingissamþykkt um hnífakurði og annað fleira	498—502
501. 1500, 1. Júlí. Alþingisdómr um Möðruvallaarf	502—504
502. 1500, 1. Júlí. Hirðstjóra úrskurðr um sama .	504—505
503. 1500, 1. Júlí. Gjörningsbréf um Teitspeninga .	505—506
504. 1500, 1. Júlí. Vitnisburðr um kvittunarbréf handa Teiti Gunnlaugssyni	506—507
505. 1500, 6. Júlí. Bréf um Strönd í Landeyjum .	507—508
506. 1500, 27. Júlí. Dómr um Höskuld Runólfsson	508—510
507. 1500, 27. Júlí. Bréf um Jón Einarsson og Þorkel Gunnarsson	510—511
508. 1500, 23. August. Bréf um hálfkirkjuskýld á Ketilsstöðum á Völlum	511—512
509. 1500, 24. August. Bréf um innstæðu kirkjunnar á Hofi í Vopnafirði	512—513
510. 1500, 13. Sept. Bréf um Breiðagerði á Vatnsleysuströnd	513—514
511. 1500, 16. Sept. Umbodsbref Ólafs Filippussonar til hauda Birni Guðnasyni	514—516
512. 1500, 18. Sept. Bréf um Hvassafell	516—517
513. 1500, 23. Sept. Gottskalk biskup samþykkir dóma og úrskurði um Möðruvallamál	517—518
514. 1500, 24. Sept. Virðing kirkjunnar í Bæ á Rauðasandi	518—519
515. 1500, 8. Okt. Bréf að Björn Guðnason bygði síra Jóni Eiríkssyni Hvamm	519—520
516. [1500, 3. Okt.]—1501, 15. Febr. Lögjafabréf	

	Bla.
Andrésar Guðmundssonar og Þorbjargar Ólafsdóttur ¹⁾	520—521
517. 1500, 8. Okt. Bréf (Björns Þorleifssonar) til Jóns (dans) Björnssonar	521—522
518. 1500, 13. Okt. Bréf um landamerki Bergstaða o. fl.	522—523
519. 1500, 18. Okt. Transskript	523—524
520. 1500, 21. Okt. Bréf um Sævarland	524—525
521. 1500, 22. Okt. Bréf um Hríót og Hamragarð	525—526
522. 1500, 4. Nóv. Bréf um Saurbæ á Rauðasandi	526—527
523. 1500, 16. Nóv.—1501, 14. Maí. Bréf um Brú á Jökulsdal og Sólheima í Mýrdal	527—528
524. 1500, 23. Nóv. Bréf um Látr á Ströudum	528—529
525. 1500, 28. Nóv.—1501, 20. Marts. Bréf um Fagrabæ á Svalbarðsströnd	529—530
526. 1500, 13. Dec. Stephán biskup úrskurðar börn Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur arfgeing	530—531
527. 1500—1506, 11. Maí. Dómr um víg Þórólfs Guðmundssonar	531—532
528. [1500]. Bréf Björns Guðnasonar til Stepháns biskups	532—536
529. [1500]. Bréf sama til sama	536—537
530. [1500]. Bréf Vestfirðinga til Finnboga lögmanns um arf eptir Þorleif Björnsson	537—540
531. [1500]. Stefna Björns Guðnasonar til Ólafs Filippussonar	540—542
532. [1500]. Stefna Björns Guðnasonar til Björns Þorleifssonar	542—543
533. 1501, 16. Janúar. Kaupmáli um Flatey	543—544
534. 1501, 29. Janúar. Dómr um Símon Þorsteinsson (Kálfskinn)	545—546
535. 1501, 30. Janúar. Dómr um skatthald	546—548
536. 1501, 10. Febr. Prótentubríf Ingileitar Kolladóttur	548—549
537. 1501, 1. Marts. Stefna Finnboga Jónssonar til Björns Þorleifssonar o. fl.	550—551
538. 1501, 9. Apr. Bréf um Kjarlaksstaði og Ormsstaði	551—552
539. 1501, 13. Apr. eða síðar. Transskript	553

1) Hefði átt að standa einu bréfi framar,

540.	1501, 2. Maí. Jón Björnsson gefr Guðna Jóns- syni lagasókn og eptirkæru á nokkrum Guð- mundareignum	553—555
541.	1501, 13. Maí. Prestastefnudómr um kirkjuti- undir í ferðakostnað Gottakalks biskups . . .	555—556
542.	1501, 13. Maí. Prestastefnudómr um biskups- tiundir af klaustrajörðum	556—557
543.	1501, 13. Maí. Prestastefnudómr um Simon Þorsteinsson (Kálfskinn)	557—558
544.	1501, 14. Maí. Prestastefnudómr um skilríki Viðidalstungukirkju	558—560
545.	1501, 30. Maí. Bréf um Breiðagerði	560—561
546.	1501, 3. Júní. Vestfirðingaskrá	561—566
547.	1501, 26. Júní. Úrskurðr Stepháns biskups um guðtolla til Staðarkirkju á Reykjanesi . . .	566—567
548.	1501, 30. Júní. Dómr um Arnarbæli í Ölfosi .	567—569
549.	1501, 30. Júní. Dómr um Guðmundareignir og Saurbæ á Rauðasandi	569—572
550.	1501, 1. Júlí. Alþingissamþykkt um þingkost lögmannna og nefndarmanna og um vetrsetu út- lendinga	573—574
551.	1501, Alþingissamþykkt um eiða	574—575
552.	1501, 1. Júlí. Alþingisdómr um Bjarnanes . .	575—576
553.	1501, 11. Júlí. Kvittan um manslag	577
554.	1501, 26. Júlí—1503, 10. August. Bréf um Villinganes	577—578
555.	1501, 26. Júlí. Bréf um Örlygshnjót í Patreksfirði	578—579
556.	1501, 6. August. Bréf um Bólstað & Ströndum	579—580
557.	1501, 10. August. Bréf um Dal (Djúpadal) í Blönduhlíð og Einholt í Biskupstungum . . .	580—581
558.	1501, 7.—10. Sept. Falsbréf um Jón Sigmunds- son	581—582
559.	1501, 18. Sept. Jarðaskiptabréf Þorvarðs lög- manns Erlendssonar og Gríms Pálssonar . . .	582—584
560.	1501, 25. Sept. Transskript	584—585
561.	1501, 11. Okt. Bréf um Þormóðsdal	585—586
562.	1501, 26. Okt. Löggjafabréf Andrésar Guð- mundssonar og Þorbjargar Ólafsdóttur . . .	586—587
563.	1501, 30. Okt. Bréf um Kirkjuból í Skutilsfirði	587—589
564.	1501, Transskript	589

Bla.

565.	1501. Kvittunarbréf um atvist að vígi Páls á Skarði	589—590
566.	1501. Máldagi Lundarkirkju í Lundarreykjadal	590
567.	1502, 4. Janúar. Gjafabréf um Bræðratungu	591—592
568.	1502, 8. Janúar. Dómr um Þverá í Vestrhópi	592—593
569.	1502, 22. Febr. Bréf um Breiðagerði	593—594
570.	1502, 16. Apríl. Kvittunarbréf um andvirði Þormóðsdals	594
571.	1502, 29. Apríl. Dómr um umboð Björns ríka af hendi Ólöfar Aradóttur	594—597
572.	1502, 2. Maí. Bréf um biskupstíundagreiðslu Jóns Sigmundssonar	597—598
573.	1502, 10. Maí. Bréf um Bólstað í Steingrímsfirði	598—599
574.	1502, 14. Maí. Gjörningsbréf Jóns dans og Björns Þorleifssonar um Reykhóla	599—600
575.	1502, 8. Júní. Dómr klerka um kúgildahald Sveins Jónssonar	600—601
576.	1502, 15. Júní. Dómr um umboð Þóru Gottskálksdóttur	602—603
577.	1502, 27. Júní. Prestastefnudómr um hjónaband Daða Arasonar og Þóru Þórarinsdóttur	603—606
578.	1502, 30. Júní. Alþingisdómr um Skógartungnaakóg í Blönduhlíð	606—608
579.	1502. Alþingissamþykkt um kaupaköp	608
580.	1502. Ágrip af konungsbréfi, að Íslendingar skuli réttast eptir Noregs lögum og Íslenzkum lögum	608
581.	1502, 18. Júlí. Hirðstjórakvittan handa Vigfúsi Erlendssyni um áverka	609
582.	1502, 1. Sept. Vigslumáldagi Hvammekirkju í Kjós	609—610
583.	1502, 16. Sept. Bréf um Hreiðarstaði í Svarf- aðardal	611
584.	1502, 17. Sept. Sáttarbréf Stepháns biskups og Björns Guðnasonar um garðinn Vatnsfjörð	612—613
585.	1502, 8. Okt. Bréf um Ásgeirsár, Lækjamót og Lögmannshlíð	613—615
586.	1502, 9. Okt. Staðfestingarbréf um sóknaskipti milli Akra og Krossholts	615—617
587.	1502, 11. Okt.—1503, 28. Jan. Bréf um Ing- vildarstaði, Reyki, Daðastaði og Staðarfell	617—618

	Bl.
588. 1502, 16. Okt. Bréf um Sveinungsvík . . .	618—619
589. 1502, 31. Okt. Áreiðar og landamerkjabréf milli Núps í Gnúpverjahreppi og jarða Skálholtastaðar	619—622
590. 1502, 3. Nóv. Bréf um Árbæ, Fossnes og Þórísstaði í Ölvesi og Traðarholt og Langholt í Flóa	622—623
591. 1502, 5. Nóv. Umboðabréf um áreið á rekamörk Viðeyjarklaustrs og Staðastaðar í Grindavík	623—624
592. 1502, 29. Nóv. Dómr klerka um Þórð Þórðarson, Hallvarð Jónsson og Auðun Sigurðsson	624—625
593. [1502]. Bréf Stepháns biskups um Lénarð fógeta	625—626
594. 1502. Vaðmálareikningr Skálholtiastaðar	626—628
595. 1502. Máldagi Norðtungukirkju	628
596. 1503, 27. Marts. Bréf um Ásgeirsvelli í Skagafirði og Tjarnir í Ljósavatnsskarði	628—630
597. 1503, 17. Apríl. Stephán biskup samþykkir máldaga hinna fyrri biskupa á kirkjanni í Ási í Hálsasveit	630
598. 1503, 29. Apríl. Dómr Finnboga lögmanns um ferjan og félagheit Torfa Finnbogasonar fyrir víg	630—632
599. 1503, 29. Apr. Samþykki lögmanns á sama dómi	632—633
600. 1503, 1. Maí. Bréf um útlúkning fyrir Stærriakra	633—634
601. 1503, 9. Maí. Dómr Sigurðar Daðasonar um nefnd Arnórs Finnssonar	634—635
602. 1503, 25. Maí. Bréf um Ölvatnsholt	635—636
603. 1503, 26. Maí. Skrá um eignir Vatnsfjarðarkirkju og Kirkjubólaskirkju	636—639
604. 1503, 16. Júní. Bréf um Máfahlíð, Holt og Tungu	639—640
605. 1503, 1. Júlí. Alþingissamþykkt, að lögðönnum sé ekki stefut	640—641
606. 1503, 1. Júlí. Bréf um Ásgeirsár og Lækjamót	641—642
607. 1503, 1. Júlí. Bréf um sama	642
608. 1503, 1. Júlí. Bréf um sama	642—643
609. 1503, 3. Júlí. Bréf um peningamat í Vík í Skagafirði	643
610. 1503, 17. Júlí. Sýslubréf handa Birni Guðnasyni milli Geirhólms og Langaness	644—645

611.	1503, 26. Júlí. Bréf um ráðsmensku og ráðsmannskaup í Skálholti	645—646
612.	1503, 12. Aug. Stefna Eiríks prests Sumarliðasonar til Finnþoga lögmanns	646—648
613.	1503, 5. Sept. Bréf um Grafir í Mosfellssveit	648—649
614.	1503, 20. Okt. Dómr um Ásgeirsár, Lækjamót og Strandajarðir	649—650
615.	1503, 31. Okt. Lögmanns úrskurðr um landamerki Staðarfells og Harastaða	651—653
616.	1503, 18. Nón. Bréf um viðtal Björns Þorleifssonar og Jóns dans Björnssonar	653—655
617.	1503, 19. Nón. Dómr um Hrófey og Tungusker	655—656
618.	1503, 22. Nón. Lögmanns úrskurðr um Reyki og Aðalból o. fl.	656—662
619.	1503, 10. Dec. Bréf um Strönd í Hvolhrepp og Gröf í Mosfellssveit	662—663
620.	1503, 19. Dec. Bréf um umboð á fjám Ólötar Jónsdóttur	663—664
621.	1503—1536, 31. Maí og 2. Júní. Skrá um eignir kirkjunnar í Hafþjardarey	664—665
622.	1503. Skrá um eignir kirkjunnar í Hólum í Hrunamannahrepp	665
623.	1503. Skrá um fjármuni Reykholtakirkju	666—667
624.	1503. Skrá um fé þau, er síra Haldór Jónsson luktí Þórði Jónssyni með Reykholti	667
625.	[1503]. Skrá um aflát og syndalausn	667—671
626.	[um 1503]. Skrá um landamerki Hurðarbaks, Deildartungu, Gullsmíðsreykja og Skáneyjar	671
627.	1504, 16. Janúar. Dómr um grip á smjöri	672—674
628.	1504, 1. Febr. Dómr um tíundarhald Einars Sveinssonar	674—676
629.	1504, 3. Febr. Bréf um Deildará	676—677
630.	1504, 2. Mars. Kvittunarbréf um Ölvatnsholt	677—678
631.	1504, 7. Mars. Bréf um Staðarhól	678
632.	1504, 14. Apr. Vitnisburðr um Alþingisdóm Nr. 498	679
633.	1504, 17. Apr. Bréf um Höfða í Eyrarsveit	680
634.	1504, 18. Apr. Bréf um Sírekastaði, Bitru og Háhús o. fl. jarðir	681
635.	1504, 18. Apr. Dómr um landskyldarhald o. fl.	682—685

	Bl.
636. 1504, 19. Apr. Bréf sama efnis og Nr. 634	685—686
637. 1504, 25. Apr. Bréf um Breiðavík	686—687
638. 1504, eptir 3. Maí. Bréf um Arnbjargarlæk o. fl.	687—688
639. 1504, 9. og 15. Maí. Lögmanns úrskurður um naubgan	688—689
640. 1504, 10. Maí. Bréf um Höfða í Eyrarsveit	690
641. 1504, 21. Maí. Dómr um prófentugjöf Ingibjarg- ar Þorsteinsdóttur	690—692
642. 1504, 22. Maí. Dómr um barsmið Sigurðar Egilssonar á Pétri Sveinssyni	692—694
643. 1504, 22. Maí. Bréf um Hvallátr	694—695
644. 1504, 15. Júní. Bréf um Kallaðarnes í Flóa	695—696
645. 1504, 25. Júní. Sýslubríf handa Torfa Jóns- syni milli Þjórsár og Jökulaár	696—597
646. 1504, 28. Júní. Dómr um Skeggjastaði á Ströndum	697—699
647. 1504, 29. Júní—1506, 28. Marts. Upplagsbréf þeirra bræðra Helga, Snæbjarnar og Erlings Gíslasona við Eyjólf bróður sinn um Haga	699—700
648. 1504, 29. Júní—1506, 28. Marts. Bréf sama efnis	700—701
649. 1504, 29. Júní. Friðarbréf hirðstjóra til handa Birni Þorleifssyni	701—702
650. 1504. Alþingisdómr um prestsvitni	702—703
651. 1504, 1. Júlí. Alþingisdómr um Ásgeirsár, Lækja- mót og Strandajarðir	704—705
652. 1504, 2. Júlí. Alþingisdómr um viðreign Torfa Jónssonar í (Klofa) og Arnórs Finnssonar	705—708
653. 1504, 3. Júlí. Lögmanns samþykkt á sama dómi	708—709
654. 1504, 3. Júlí. Alþingisdómr um Reyki og Að- alból	709—713
655. 1504, 3. Júlí. Gjörningsbréf milli Haldórs á- bóta á Helgafelli og Jóns Nikúlassonar	713
656. 1504, 4. Júlí. Bréf um Borgarhöfn	714—715
657. 1504, 4. Júlí — 1506, 3. Marts. Bréf um Koll- staði og Torfastaði	716
658. 1504, 11. Júlí. Aflausnarleyfi handa Ögmundi prófasti Pálssyni	717
659. 1504, 13. Júlí. Kieghe van Aneffelde hirðstjóri tekur til láns hjá Stepháni biskupi þrjár lestir	

Bla.

	skreiðar af peningum Rómakirkju, er Atzerus Iguari hafði safnað fyrir aflát á Íslandi . . .	717—718
660.	1504, 22. Júlí. Kvittunarbréf um reikningskap Hagakirkju	718—719
661.	1504, 10. Aug. Bréf um Klömbur ofl.	719—721
662.	1504, 9. Sept. — 1505, 30. Okt. Bréf um Vik í Staðarsveit, Haldórstaði, Mýlastaði ofl. . . .	721—722
663.	1504, 13. Sept. Dómr um Laugardal í Tálknafirði	722—723
664.	1504, 13. Sept. Bréf um Tungu í Örlygshöfn	723—725
665.	1504, 19. Sept. Dómr um leiguliða, er fella kúgildi landsdrottna fyrir fódurtöku af öðrum	725—727
666.	1504, 26. Sept. Dómr um ólöglega ásetu jarðar	727—729
667.	1504, 7. Okt. Bréf um landamerki Eiríkstaða og Fjósa í Svartárdal	729—730
668.	1504, 11. Okt. — 1505, 18. Jan. Bréf um Skörð og Finnastaði	730—731
669.	1504, 25. Okt. Bréf um Viðar, Hellu og Skúta- staði	731—732
670.	1504, 2. Nóv. Bréf um landamerki Jódisar- staða í Skriðuhverfi	732—733
671.	1504, 9. Nóv. — 1505, 10. Júní. Bréf um Skeggjastaði á Ströndum	733—734
672.	1504, 30. Dec. Vitnisburðr um umboð Finnþoga lögmanns af hirðstjóra til að skipa sýlumenn	734—735
673.	[1504]. Skrá um eignir Breiðabólstaðar í Fljóts- hlöð, þegar síra Ögmundur Pálsson tók við stað- um	735—736
674.	1504. Skrá um leigu á jörðum kirkjunnar í Reykholti	736—737
675.	1504. Máldagi Húsafellskirkju	737—738
676.	1504. Reikningr kirkjunnar í Steins Holti	739
677.	1504. Skrá um eignir kirkjunnar á Ærlæk	739—740
678.	1504. Transskript	740—741
679.	1504. Kvittunarbréf handa Páli Aronssyni fyrir atvist að vígi Páls á Skarði (1496)	741
680.	1504. Skrá og reikningskapr eigna Guðna Jónssonar um Þverárþing	742—746
681.	1504. Bréf um andvirði Höfða í Eyrarsveit	746—747
682.	1504. Bréfságríp um Húsavík í Steingrímsfirði	747

	Bl.
683. 1505, 14. Janúar. Bréf um landamerki Arnarbælis og Dögurðarness	747—748
684. 1505, 21. Janúar. Landsvistarbréf handa Vigfúsi Erlendssyni fyrir handarafhögg á Halli Brandssyni	748—749
685. 1505, 21. Janúar. Veitingabréf handa Vigfúsi Erlendssyni fyrir Skóga og Merkreignum . . .	749—750
686. 1505, 25. Janúar. Landsvistarbréf handa Birni Þorleifssyni fyrir atvist að vígi Páls Jónssonar (1496)	751
687. 1505, 29. Janúar. Runólfr Höskuldsson dæmdir frá sýslu	752—753
688. 1505, 8. Febr. Máldagi Vikirkirkju á Seltjarnarnesi	754
689. 1505—1524, 24. Júní. Bréf um kaupmála Þorsteins Finnbogasonar og Ceciliu Torfadóttur . .	755
690. 1505, 11. Febr. Bréf um eiðatöku um Þorkelshvol	755—756
691. 1505, 15. Mars. Löggjafabréf Jóns Sigmundssonar til dætra sinna	756—758
692. [1505, 26. Mars]. Vitnisburður um skógarhögg í Sleðmeiðarásum	758—759
693. 1505, 26. Mars. Vitnisburður um sama	759
694. 1505, 27. Mars. Bréf um Dynjandi	760—761
695. 1505, 8. Apríl. Kvittun handa bróður Jóni Þorvaldssyni	761
696. 1505, 15. Apríl. Bréf um Ytradal, Kambfell og Geldingsá	761—762
697. 1505, 1. Maí. Falsbréf um Ósland ofl.	762—763
698. 1505, 12. Maí — 1506, 14. Apr. Dómr um hvalreka á Kirkjubóli í Skutilsfirði	763—765
699. 1505, 19. Maí. Dómr um Skeggjastaði á Ströndum	765—767
700. 1505, 28. Maí. Stefna Gottskálks biskups til Jóns Sigmundssonar	767—769
701. 1505, 30. Maí. Björn Þorleifsson selr Hans Kruckugh Stað í Aðalvík ofl. jarðir	769—771
702. 1505, 31. Maí. Umboð um lögfestu á Lögmannshlíð mfl.	771—772
703. 1505. Bréf um Seylu, Ásgeirsá, Lækjamót og Lögmannshlíð	772—773

Bla.

704.	1506, 8. Júní. Vitnisburður um kaup á Reykjum um, Aðalbóli og Hreiðarstöðum	773—774
705.	1509, 9. Júní. Dómr um framferi Atla Atlasonar	774—775
706.	1505, 11. Júní. Vitnisburður um frændsemi Jóns Sigmundssonar og Bjærgar Þorvaldadóttur	775—777
707.	1505, 16. Júní. Vitnisburður um ionsiglanir og inasiglagrópt Jóns Sigmundssonar	777—778
708.	1505, 19. og 20. Júní. Dómr klerka um sakir þær, er Gottskálk biskup bar á Jón Sigmundsson	778—785
709.	1505, 1. Júlí. Lögmanns staðfesting á Nr. 665	785—786
710.	1505, 17. Júlí. Ríkisráð dæmir hirðstjórn af Keyæ wan Alefeldæ	786—787
711.	1505, 28. Júlí. Stephán biskup kvittar Helgu húsfreyju Guðvadóttur um allar fésóktir fyrir afbrot Torfa heitins Jónssonar í Klofa, bónda hennar, við guð og heilaga kirkju	787—788
712.	1505, 20. Augúst — 1506, 31. Jan. Dómr um víg Halls Magnússonar, er Bessi Þorláksson vo	788—790
713.	1505, 6. Sept. Gjafalofan Gríms Pálssonar við Haldór Sigmundsson frænda sinn.	790—791
714.	1505, 9. Sept. Dómr um peningamál Guðmundar Indriðasonar og Ásgríms Þorbjarnarsonar	791—792
715.	1505, 10. Sept. Vígslu og aflátsbréf Ögurakirkju	793—794
716.	1505, 10. Sept. Vígslu og aflátsbréf Álptamýrarkirkju	794—795
717.	1505. Sept. Orlofsbréf Stepháns biskups um aukning bænhusins í Sauðlauksdal	795—796
718.	1505, 12. Sept. Kvittunarbréf Þorvarðs Erlendssonar til Gríms Pálssonar um eignarbýti þeirra	796—797
719.	1505, 19. Sept. Sáttarbréf um legorð Halls prests Ögmundssonar með Ólöfu Andrésdóttur	797—799
720.	1505, 26. Sept. Vitnisburður um landeign Reykja- hlíðar	799—800
721.	1505, 10. Okt. Bréf um Dæli í Svarfaðardal	800
722.	1505, 13. Okt. Dómr um víg Hans Etins	800—802
723.	1505, 25. Okt. Bréf um Fagraskóg á Galma- strönd	802—806
724.	1505, 27. Okt. Bréf Stepháns biskups um kaup	

	þeirra Etnars: Þórólfastonar og Vigfúsar Þórðarsonar á Hvanneyri í Andakil	808—804
726.	1505, 29. Okt. Bréf um Þórisstaði á Svalbárðeströnd	804—805
726.	1505, 8. Nóv. Bréf um Ystaskáða og Snotrúnes	805—806
727.	1505, 30. Nóv. Bréf um Tunguskóg í Skutilsfirði	806
728.	1505. Vitnisburðr um Hest í Bergarfirði . .	807
729.	1505. Dómr um Haga á Árskógarströnd . .	807—810
730.	1505. Dómr um hlutarförgun, réttaryrði, kapal-leigu o.s.f.	810—812
731.	1505. Skrá um eignir Steinsholtekirkja . . .	812—813
732.	[um 1505]. Dómr um réttaryrði Valda Hólmfastasonar við Eysteir Guðmundsson . . .	813
733.	[um 1505]. Dómr Þorvarða lögmanns Erlendssonar um réttaryrði	814
734.	[um 1505]. Dómr Þorvarða lögmanns Erlendssonar um góldfé, lambarekstr og fjallakil . .	814

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

*1. [um 1170 og síðar].

MÁLDAGI kirkjunnar á Húsafelli í Borgarfirði.

Gamla máldagabókin frá Skálholti (= D19) í 4to, bl 76^b—71^b, skr. 1601 af Bjarna Marteinsyni, nú í skjalasafni biskupdómleins í Landeskjalasafni. Allan fyrra hluta þessa máldaga hefir Jón Sigurðsson lítið prenta í Dipl. Isl. I, Nr. 87, og snúð rithætti til forneskju, en síðara hlutanum hefir hann slept og talið hann ygrí, sem og er, og þó vart mjög miklu.

Husafell.

Sa er kirknu maldagi at husafelli at branndur þorarinson leggur þar til kirknu husafellz lannd og annad land er þar fylgir med lañznýtivm öllum. þeim er þar fylgia. þar skulu fylgia fim kyr og þrir tigr a og huñdrad fiogorra alna aura j husbunadi og busgaugnum. þar skal avalt vera heimilis prestur. þar skal syngia ottu song og messu huernn helgann dag og huernn dag skal þar messu syngia er nifu læctior eru j ottu saufig. þar skal síjüngia messu fostudag huernn og sælundaga alla. aínañ huern dag ýmb jola fostu. eññ huernn dag vm lañgafostu. Eññ ef helgañ dag missar tíjda. þa skal veita þurfamonnum j þriu mal. þar skal lios brønna j kirknu fra mariumessu enne fyrri fyrir huernn helgañ dag til micaelsmessu. Eññ huernia nott fra þuif vñz líjdur paskaviku.

Klæñngur biskup lofadi at grafa þar ad kirknu helma-menn þa er þar añdast. þar skal fylgia kuengildur omagi avalt kirknu fiam þessum sa er brañdur þor(arins)s(on) vil(l) til taka or síjnu kyni eda sýnir hañs.

Eññ Branndur Þ(orarins)s(on) skal vardveita kirknu fe þessi medann hann vill. Eññ þa sýnir hans medañ þeir vilia. taka þeir mann til vardveialu ef þeir vilia fra radast. Eññ ef þeir eigu eigi erfíngia þa er forrad kunní. þa skal

taka mann til vr kyni þeirra. at vardveita kirkiufen. þann er biskupi þicir vel thil falliñ þeim er fyrir radi j skalaholti. Enn sa skal abyrgiast kirkiu og bunjng hennar allann vid elldi og aullum skodvm er kirkiu fe vardueiter²).

Þetta fe var virtt med stad ad husafelli. kyr ij. iij veturgomul naut. xij sandir veturgamlir. hestur iijj vetra gamall. Silfurkalekur fyrir kugilldi. Bækur. vj. fyrir kugilldi. katlar iijj og Braudjarnn fyrir kugilldi. j reckiuklæðum fyrir kugilldi [j jarfin Buhlutum³]. og þar med ær og hirdslvr ij fyrir kugilldi. veidistod. huñdradz lag er yfir frañ j þessu fe. flogur huñdrud j metfe. husbunadr med bugogñum.

Þetta fe lætur s(ira) amuñdi prestur optir ad stadñvm suo at ecki er metid. baksturjarin og bok er ð eru. viij. heilagra manna sogur oc sljkustein. Jtem certa sticur ij er hann let giora. Boc er ð er gudspioll matthei. torfskafa og klacahogg. þrettan mærkur vax og reyçelsi. messufot þreññ. med florum hocklum. slopp og kanntara capu. þetta fe er ecki talt. adur j kirkiu maldaga. Enn kirkia skal þad eiga hedañ af.

*2.

[1258—c. 1440].

MÁLDAGI Ásskirkju í Borgarfirði, settr í öndverðu af Sigvarði biskupi Þéttmarssyni og aukinn af síðari biskupum.

Eftir vísitastubók Borgarfjarðarprófastsdæmis 1705—1780, ná í Landskjalasafni; er afskrift sú gerð eftir sjálfu frumritinu á skinni, sem læst var saman við samþykktarbréf Stepháns biskups frá 17. Apr. 1508; staðfestu afskrift þessa í Reykholti 28. Nóv. 1710 Hannes prófastr Halldósson, Torá Sigurdsson, Stephán Kjartansson og Halldór Árnason (prestr á Húsafelli). Sbr. Dipl. Isl. I, 593—594.

²) Dvi, sem nú fer optir, er slept í Dipl. Isl. I, 87, og er það talið yngra. Mjög miklu yngra mun það þó ekki vera, og sýnist varla muni vera meiri munur á fyrra hlutanum og hinum síðara heldr en er á elsta hluta Reykholtsmáldaga og hinum síðari hlutum hans. Er niðrlag þessa máldaga því án efa ekki yngra en á 13. öld, og hefði því að réttu lagi átt að koma í I. bindi safnsins. Hér má og sjá tölverðar leifar af fornum rithætti í niðrlagi máldagans, sem Bjarni Marteinnsson hefur óvart látið óhaggadar, þegar hann afskrifaði 1601. *) [Svo.

Gamall Maldage as kyrkiu

Kirkia í ase er helgoth gude almattngum og Mar[io] drottningo Andreo apostola og Blaseo episcopo og aullum guds helgum monnum.

Þridiungur í heimalande þar liggur til kirkiu og heimamanna tíund aull. flogur kugilldeog tíund af víj bæiom. af augastodum. Refstodum. fra gillium og kolslæk. halse og vattne og af sigmundarstandum. af þessom bæiom aullom er og ath giallda vj alner til kirkiu í ase a hverio are og halfer lysistollar. en halfer til Gilsbakka kirkin.

þar er skýllt ath syngi huern dag helgan fra gilsbakka og alla ymbrodagha jolatider og hina efsto viko. pasca vico alla og hina helgo viko. en bonde sa sem þar býr skal giallda florar merkur kaupþs prestis þeim er þangath syngur og fæða aðnath hvort maþ edur hest med honum þegar vetur kemur.

heimilisprestur skal þar vera ef bonde vill sa er þar býr. eda eigi haþ þridiung í bue kirkiu hluta.

þeña maldagha sette signardur biskup þa er haþ vigde kirkiuna tueim nottum epter bartolom(e)us messo og skýllt ath hallda af aullum þeim bæiom sem under liggja fyrir utan naudsyn.

[kirkia a tvær klukur. sakrarium munlaug. alltaris-klædi tuan¹⁾ forn. blasius likneske. kertistika.

Jtem lagde gils bonde til kirkiunar andrens likneske og kertistiv²⁾.

Jtem gallt hrafn bondi³⁾ kirkiu í asi í reikningskap í porcio kalleik og messuklædi ný. ottusaungna bok fra jonsmessu til katrijnarmessu. og nockut af grallara fra iolla nott og til langardags fir paska.

¹⁾ Svo = tuen = tvenn. ²⁾ [Þetta má heita sama viðbótin og hjá Vilchmi (Dipl. Isl., IV, 124—125). ³⁾ Hrafn Þórarinnson er uppi í Bergarfriði 1444 og sýnist hafa verið virðingamaðr, því að hann er nefndr þar fyrstr vottr að gerningi (D. I., IV, 658). Það gæti verið þessi, og væri þá þessi kaffi mál dagans líklega frá tímum Godsvins biskups eða svo sem 1440, nema það sé Hrafn Gísson 1488—1474. Að vísu mun hann yngri en frá dögum Vilchins biskups úr því að bók hans hefir ekki þessa klæsu (Dipl. Isl. IV, 124—125).

3.

[c. 1310].

ALÞINGISDÓMR UM REKAMARK.

Hörglandsdómabók í Landeskjalasafni, Skaptafellssýsla 101 (bls. 59), skr. c. 1890, komin með skjalasafni Skaptafellssýslu sumarið 1900, en hefur verið eign séra Berge Jónssonar á Hörglandi (d. 1852) og Ólafs umbodsmanns Pálssonar (d. 1894). Bókin er með hendi Ísleifs sýslumanns Einarssonar (d. 1720). Ákvæði þau, sem hér eru talin, eru víðsjárverð, og skjal þetta eða dómságríp því ískyggilegt og ótryggilegt.

Alþingis Dómur um rekamark.

Það var lögtekið rekamark á almennilegu Auxarðrþinge af badum lögmönnum og lögriettunne á dögum Hákonar kongs sem að være j almennilegu flæðarmála þá sior nædur sier. enn ef kastar yfer mála kamb edur Eyrar Tanga þá eignest landeigande.

4.

1339.

MÁLDAGI Maríukirkju í Garði í Kelduhverfi eptir máldagabók Egils Eyjólfssonar biskups á Hólum.

Eptir fornri afskrift á þappír (c. 1600—1620) af máldögum Garðs kirkju í Kelduhverfi, sem kom til Landeskjalasafnans frá Skinnastöðum með skjölum Garðskirkju sumarið 1901.

Þetta er akrifad vr maldaga gardz kyrkiu
j kelduhuerfe vr Biskupz Egilz
registre. Datum þess registurz 1339.

Kyrkiañ j garde (er) helgud Mariu et cetera.
hun (a) allt hejmaland með reka. og ollum gognum
þeim sem gardzlandi filgia et cetera.

Gardzmenn Eigu beit j birgiz land. allz fiar. á Sand
wt.

5.

24. Oktober 1384.

á Reykhólum.

KAUFBRÆF þeirra Ólafs Marteinsonar og Filippusar Þorleifssonar um Knörr, með fleirum jörðum í Breiðavík, og Búðardal á Skarðsströnd, með öðrum jörðum á Breiðafirði.

Bréf þetta er tekið hér eptir góðri og nákvæmri afskrift frá hér um bil 1786 í máldagabók Arnarstapa umbóðs, sem nú er meðal skjala umbóðsins í Landeskjalasafni, og er bréfið innfært þar eptir staðfestri og stafrettri afskrift frumritsins á skinni frá 1727: „Dad anglysum vier underskrifader Sigurdur Sigurdson. Valdsman i Dverárþingi ad vasa. Runolfur Olafsson. Jon Sigurdson. Lögrettmenn. Dorvalldur Finsson. Jon Jonsson og Högne Dorsteinsson hreppstiorar ad vier hofvum siad og yfirlesed gamalt Originalbref akrifad a kalfskinn. hvort vier grandvarlega hofum samañlesed vit þetta ofan akrifad Transskriftarbref og funded það ordrett samhloda vera aminstu Original kalfskinsbrefa. hvoru til Sannenda merkes eru vor nofn. med eigena hondum hier under skrifad. og áþrikt venialeg Signet. ad Hiardarholite þann 21. Septembris. Anno Christi M. DCC. XXVII.

Sigurdur Sigurdson yngre.

(L. S.)

Jon Sigurdson.

Högne Dorsteinsson.

(L. S.)

Runolfur Olafsson

(L. S.)

Dorvalldur Finsson

(L. S.)

Jon Jonsson

(L. S.)

Framlagt, uppleesed og uppákrifad fyrr Rette a Laugarbrecku almennalegu herads og landastefnu þinge föstudagenn þann 30 Octobris Anno 1788.

Johann Cristoffer Gottorp“.

In nomine domini amen.

Er þetta kaup þeirra philippus Polleifssonar og Olafs Marteinssonar. Selr Philippus Olafhi jarðernar i Breidavíkj. er so heita. Knór. Hraun. midhuna. Hwsanes. Cnarartunghv ok auxl. meðr þui aullu er hann vard fremz eighandi ath ok þessum jaurdum filger ok fylkt hefer at fornu ok nyghia. med hvalrekum ok vidrekum. afrettum ok jtakum. jtem fylger jaurdinni a kneri gelldneytarekstr i mælifellzdal. svo maurgum sem þeir eigha. er ath kneai buha. ok stodhrossa hagni. skipstada vid Bwder og aunr vid Selator. jtem fylger Hraunlavndum skipstada vid bwder og aunnr vid Seldator. gefhr Philippus med þessum jaurdum floghur kughildi. jtem a kirkian a kneri sanzenda med vidreka og hvalreka. eda tihu hundrut i heimaiaurdu. siantian kwhgildi. þriw hundrut vadmála. tvau hross. Her i möti selr Olafhr ðdrnefndr Philippo fyrnefndum bwdardals jaurd akreyar framyndan Bwdardal a fiordia. broddadalsa a kollafirdi

med hvalreka ok vidreka. arrastadi ok halft itrafell a fellstraund. þessar iarder allar med aullum þeim gangnum ok gædum. sem hann vard fremz eighandi ath. ok þeim fylger ok fylkt hefr ath forno ok nyhiu. jtem á kirkian i búardal tvær iardir. tinda ok huarfadal. atta kyr. bakstrjárn. tvau hundrut vadmála. brigdiz budardalr svmr eda allr. þá skilr Philippus ser aptr i knauz sva mikit. skulu nefndir menn Philippus oc Olafhr ábirgiaz laghariptingar á ædrgreindum iavrdum. enn huertveggi hallda til lagha. langdu upp med handabandi Steinunn flosadotter kona philippus ok ynghibiörgh arnadóttir kona Olafs ok samþyktv á sinnæ vegna þetta kaup.

Voru þessir kaupvottar Olafur prestur kolbeinsson. Gudmundr kolbeinsson. Sigurdur Odzson. lukas Gudmundarson. kolbeirn þolleifsson. Eghill einarsson.

Ok til sanenda her vm. settu adrgreindir menn sín in-sigli fyrir þetta kaupbref. skrifath a reykiabólum crastino severini anno domini M. ccc. lxxx quarto¹⁾.

6.

10. Maí 1446.

á Sveinsstöðum.

EINAR hirdstjóri Þorleifason úrskurðar og lýsir Guðmund Arason útlægan og óheilagan.

Eptir blöðum í Landsakjalasafni með hendi Magnúsar sýslumanns Ketilssonar (d. 1808), skrifuðum eptir 1776, og segir hann þar svo: „Þetta urakurðarbréf edr útlegdarlýsing Einars h[irdstjóra] Þorleifssonar hefer eg séd á kálfakinne. hafde eitt innsigle under vered. sem var i burtu enn þvengrinn epter. Þad er so hlióðande“. Blöð þessi komu í skjalasafnið úr dánarbúi síra Friðriks Eggerz ¹²/₁₆ 1902. Bréfið er prentað í Sýslumannasöfum II, 268—269, eptir afskript með hendi Jóns háyárdómara Péturssonar.

Ollum mómnum þeim sem þetta bréf siá edr heyra. send-er eg Einar Þorleifsson hirdstjóri fyrer nordan og vestan á Jslande qvediu guds og sína¹⁾ kunnugt giðrande þá er lid-ith var frá hingatburd vors herra Jesu Christi þushundrud

¹⁾ 4u. afskr. ²⁾ Svo, bæði (fyrir: móna).

fégar hundrud florutiger og sex ár þriddudaginn næsta eft-
er Jonassessu postola ante portam latinam á Sveinstöðum í
Vardal á almennilegu¹⁾ þingi kom fyrer mig Þorsteinu Þor-
grímsson og Biörn Kársson²⁾ og Þorvarðr³⁾ Olafsson og
Einar Hallfredarson. beiddu mig og kröfdu⁴⁾ aller og sér-
hver stírks og atfarar vid Gudmund Arason fyrer þat rán
og heimsóknar. er hann hafde þeim veitt i sinne norðræð
epter því sem þeir letu þar sýna og sveria.

Nú saker þess ad mér lizt þetta fullt útlegdarverk og
ljsta og Gudmund Arason útlægañ og óheilagañ. hvar hann
kann takast utan gridastada. og því fyrerbýd og hvöríum,
manne hédan í frá hann at hýsa edr heima. halda edr hafa
stydia edr stírks edr nockra biörg veita í móte konguins
rétti og landsins lægum under alíka sekt sem lægbók vott-
ar ef þat dirfezt nock(u)r glöra. Svá beider eg og krefr
eg og skyldar eg til kongdómsins vegna hvorn mann er
mitt bréf heyrer mig til ad stírks og fullt lid ad veita
hann ad fanga og under rétt læg koma.

Jtem i annarre grein fyrerbýd eg hvöríum manne í
þeim gózum sitia edr nock(u)rn kostnad hafa sem fyrnefnd-
ur Gudmundr hefer ádr haft og halldid og sér eignat epter
þvi sem eg má fremst med lægum.

og til sanninda hér nñ setta eg mitt Jnnsigle fyrer
þetta bréf skrifat í sama stad oge áre. dege sídar enn fyrr
seger.

*7.

1457—1479.

SKRÁ um landamerki Brúnastada í Tungusveit í Skagafirði.

Kirkjustóll Mælifellskirkju í Landskjalasafninu, bls. 14, með hendi
ára Jóns Magnússonar 1752. Sbr. Dipl. Isl. VI, Nr. 282. Þar eru talin
landamerkin eina, en hér er talið framur um prestaskipti á Mælifelli.

Þetta voru landamerke Brunastada þa Sira Sigurdur Þorlaka-
son tók vid Mælifellsstað af síra Sigmunde Anno domini M. cd.

¹⁾ almenna, Sýsl. (rangt) ²⁾ Kárason, Sýsl. ³⁾ Þórður, Sýsl. (mun
rangt) ⁴⁾ kröfust, Sýsl.

1° VII og um tíð Sira Sigurðar Anno domini M cd lxx nono ep(t)er sem þetta ártal finst fyrir ofan eptir skrifud landamerki Ritud a Kalfskins bref:

frst ad suñan millum Þorsteinstada úr Stóragriote vid Svartan og so uppi litla skard. so i jtra endan á Þorsteinstadatiörn. En firer utan i þan stein sem stendur á melnum fyrir austan sidra hellirads enda. og so vestur i garden sem geingur a millum hafgrijsstada og Brunastada. So er og holme sem nefndur er Brunastadaholme er Svartá hefur af broted Brunastada lande þar hun hefur ad fornu þan vestare farveg geingid.

Þetta ad vera Bett Extraherad eptir adur nefnda Kalfskinsbref vitna underskrifader(!) Mælefelle d. 16. Maij Ano 1752.

Jon Magnusson.

8.

1477.

DÓMSÁGRIP um málsverð, meðlag og fæði.

Á þessu ágrípi, sem alt sýnist vera úr sama dóminum, verðr að svo stöddu eingin ábyrgð tekin önnur en sú, að það stendr svo í þessum handritum. Svipuð ákvæði standa í ýmsum afskriftum Búalaga.

I.

AM. 60. 8vo bl. 52^b (fyrri hluti handritsins), skr. c. 1680—1690. — ÍBfél. Kh. 303. 8vo bl. 2^a skr. c. 1780.

Anno 1477 málzverdur hálf þridia mörk smiors edur annar jafnvirdur¹⁾ matur.

II.

ÍBfél. Kh. 228. 8vo, blöð skr. c. 1780—1800.

Anno 1477 effter gömlu lage fyrir kerling á viku 3¹/₂ alin. Enn fullar 4 alner fyrir karl þungfæran. enn þurfe hönum allt ad þiona. þá 5 alner.

¹⁾ jafnvirdur 303.

III.

Landsbókasafn 812. 4to bl. 170^a. skr. c. 1750.

Anno 1477 var dæmdur malsverdur half þridia mork
sniors edur þess virde i mat. firir karlmann a vet[ur] 4
al enn firir kneñman 3 og half utisetumanna¹⁾ og
vermanna.

9. 25. Nóvember 1478. í Kaupmannahöfn.

Bar Kristjáns konungs hins fyrsta, þar sem hann býðr
Diðreki hirðstióra Pining og Magnúsi biskupi í Skálholti
að skipta með tólf mönnum Guðmundareignum í þrjá staði,
og skyldi einn hluti falla konungi og krúnunni til handa,
því að of ódýrt hefði Björn Þorleifsson keypt gózin, ann-
ar til niðja Björns Þorleifssonar og þriði til Bjarna Þórar-
inssonar vegna Solveigar Guðmundardóttur konu hans, en
Bjarni kærði málið fyrir konungi.

Advocates Library Eidsinaborg Collect. FM. 64. 4to (21, 7, 14)
með hendi séra Björns Haldórssonar í Sauðlanksdal c. 1770—80. Afskr.
þar af með hendi Indriða endrekoðanda Einarssonar í safni JSig. 454.
4to bla. 420—421. Sbr. Dipl. Isl. VI, Nr. 258.

Mandat um Gots Guðmundar Arasonar
udg(efid) 1478.

Vij Christiern með Guds Naade Danmarks. Noregs.
Suijarikis. Venders og Gotthers kongur. Hertogi i Holsten
og Hertoge i Detmeraken. Greifi i Oldenborg og Delmen-
horst. giðrum aullum viturligt at sem for oss er komid at
i vors forfodurs Kong Christophors tjd. var forbroted af
Gudmundi Arasyne til Noregs Crónu. halfdelen af hans
gotz jord og ðigner upp á Island liggjande. for hvilken brot
og falsmdl. han met fornt^e vor forfader Kong Christophor
Semiu gjorde. so han skyldede añama sitt gotz frij og kujtt
i gen og feck Kong Christophors bref þar upp á. met for-
ord ad hañ skyldede giefu honum 400 nobile þar firir. Hvilck-

¹⁾ D. e. þeir, sem sitja (standa) yfir fé á vetrum.

en 400 nobile han ei feck. eda Vij. sem hans epterkomende vare. þui selldum vij Biörn Þorleifssyne og hustru Olaf forskrifud ættingugheit for forne 400 nobile. da kom denne brevvísar Biarne Þorarinasson sem forne Guðmunds Arasonar dottur feck til hústrú seigiande. at fyrrnefnt gotz være miklu meira vert. en sem þat var fyri selt. sem þau bref útvijsa. sem vij nu fengum epter vor forskrivelse. sem vij höfdum skrifad til Island. at virdingamenn skyldu koma upp á forne gotz. og vyrda þat epter Norrigs lóg. Nu epter þui at vij eingiñ Tvídrackt og ortilia vilium hafa uppá vort Land Island. hvar Vij kunnum þess betr auppá þat vij kunnum vndtly landsens og Inbiggers fordiarfelse. da hafum vij beslutt soddant midde og forligelæ som her epter skrifat staar. fyrst so at vij skulu bihalda hif þridia deil af forne Guðmunds Arasonar gotz. sem forbrotit var til Crúnunnar eptir þui þat gotz var meira vert. en sem þat var for keypt. og so þeir. sem af oss keyftu. skulu hafa þann þridia deil af sama gotze for þau 400 nobile. þeir oss gafu. Og denne breffvisare Biarne Þorarinasson. sem feck Guðmundar Arasonar dottur skal hafa þann þridia part upp á hans hustru vegna til æfinlegrar Æignar. og nióte hane Hustrus moderne j allan máta epter Norex og Islands lóg. sem þad sig ber. og þar med skal all óvilie og tiltal vera af taled uppá allar sýdur. Þui bidium ver og biódum yður verduge fader Biskop Magnús j Skálholte og Didrich Pining. vor umbodsmann uppá Island at j taker til ydar xij beztu Jælenska menn og ofurreiknid og skiptid forne gotz. som nu er hexet som i viliet andsvara for Gude. og vera bikender (for) oss. forbiódande alle her imod at giöre. ella giöra ldta under vorn konunglegu hefnd og æide.

Datum in Castro nostro Havniensis die beatæ Catarinæ virginis Anno Domini 1478.

Sub nostro Sigillo.

10.

4. Júlí 1480.

á Lundi.

VIRNISBURÐAR fjögurra manna, að Þorleifr Björnsson hafi beitt

og krafði Hrafn lögmann Brandsson að rannsaka bréf sín um Guðmundareignir og gera sér lög og rétt um það efni, en lögmaðr hafði ekkert svar viljað gefa þar til.

Bjálamannasefir II, bls. 272, eptir afskrípt með hendi Jóns háyfír-
ðsmara Péturssonar (d. 1896). Sbr. Dipl. Isl. VI, Nr. 262.

Það gjörum vér Egill Grímsson, Arnfinnur Jónsson, Þorlákur Þorkelsson og Þorleikur Gunnsteinsson góðum mánnum viturligt með þessu voru opnu bréfi, að þá er lið-
ið var frá hingaðburð vora herra Jesú Christi þúsund fjög-
ur hundruð og átta tígir ára á almennilegu Óxarárþingi
[mánudaginn næstan eptir Péturmessu] vorum vér í hjá,
að Þorleifur Björnsson beiddi og krafði Hrafn lögmann norð-
an og vestan á Íslandi að nefna dóm, yfir að skoða og
rannsaka sín bréf, þau er hann hafði af sínum náðuga herra
kong Kristiern um það, hvort hann skyldi eigi niótandi
verða hans bréfa til síns herra kongsins náða um þá pen-
inga, er Guðmundur heitinn Arason og hans kvinna höfðu
átt, og öll önnur þau bréf og skilríki þau, er áður greind-
ur Þorleifur hafði, svo hann eigi misti sína peninga fyrir
lög fram, eptir því sem þeir áður greindur Þorleifur og
Bjarni Þórarinsson höfðu þar gjörning um gjört. En áður
greindur Hrafn lögmann vildi þar ekki svar til gefa. Og
til sanninda hér um settum vær vor innsigli fyrir þetta
bréf, er gjört var á Lundi í Lunda(r)reykjadal á sama ári,
dagi aðrar en fyr segir.

11. 18. Október 1480. í Koldingborg.

ΚΡΙΣΤΙΑΝ konungur hinn fyrsti samþykkir skipti þeirra Magn-
áar biskups og Diðreks Pínings á Guðmundareignum.

Advocates Library í Eidinaborg Collect. FM. 64. 4to (21, 7, 14) með
hendi séra Björns Haldórssonar í Sauðlankadal c. 1770—80. Afskrípt
þar af með hendi Isdríða Einarssonar er í safni JSig. 454. 4to bls. 422.
Sbr. Dipl. Isl. VI, Nr. 262.

Stadfestingarbref um sama efni utg(efnd) 1480.

Wij Christiern med Guds nåd et cetera.

gíðre alle vitturligt at vij som til forna haver til skrif-
at og biifalat oss elskuleg verduge fadir B(iskop) Magnus
i Skalh(olfti) i Island. og Didrich Pining vor Umbodsmann
yfir allt (vort) land Island at þeir skyldu taka til sig xij bestu
Islenska menn. og ofurreikna og skipta þat gótz og jard-
ir úti þriá parta. sem var forbrotid af Gudmundi Arasyni
til Noregs Crónu i Kong Christophors tjd. sem þat bref ut-
vijsar og íneheldur. þa hefur nu forne Didrich Pining her
fyrir oss vitnisbref vel forvarad. og besigt med beskeideña
manna ínsigle. Gíolfr Hialtason. Einar Þorleifsson. Jon
Sigmundsson. gefid uppá Pingvall uppá vort land Island
lægardaginn epter S(ancti) Petri og Pauli arum epter guds
burd M cd lxxx lydende at forne verdugur fader Biskop
Magnús og Didrich Pining höfdu til sijn teked xij af bestu
monnum uppá Island og reyknad og skipt þad gotz og jard-
er. sem forne Gudmundr Arason forbrotid hefur. i þriá parta
epter voro brefs lydelse. som þad útvijsar. og höfudbref þar
af klarlega jneheldur. hvilket Vjtnisbref med sutt höfud-
bref vij hafum nu stadfestit og fullburt. og med þetta vort
opid bref stadfeste og fullburde vid fullre magt at blija
söfnliga.

Datum in Castro nostro Coldingeburgi S(ancti) Lucae
Euangeliste Anno 1480.

12.

17. August 1484.

i Flatey.

VITNISBURÐAR Guðna Jónssonar og þriggja annara um svik,
ásælni og yfirgang Diðreks Pínings, Henreks Mæðings, Pétra
skyttu og fleiri Píningmanna við enska kaupmenn, bæði frá
Byrstofu (Bristol?) og Hyl (Hull), og um ránskap Englend-
inga, sem af því hefði leitt.

Eptir blöðum á pappír i Landeskjalasafni, sem komin eru 28. Júní
1801 frá Breiðabólstað i Fljótahlíð og eru rituð um 1760.

Um Didrek Píning Vitnesburdur.

Þad gjerum vier Guðne Jónsson. Jngemundur Finns-
son. Hafliðe Skúlason og Biðru Helgason göðam monnum

vitalegt með þessu voru önnu brífe. að vær heyrðum söðdan ríkte og orðtók af öllum almuga á Jalande um þat sem kom til með Didrek Píning og Gíngelskum kaupmonnum. sem lðu á Bðtsendum er voru af Byrstofu. gulldu þeir sína seckia¹⁾ gíöld. Enn þar eptur var sagt. að þeir hefðu værd svíkner í ríettre tru af Píning og Heínrik Mæðing háns fovíta. Petri skyttu. Lóðvik og fleírur óðrum þeirra fylgíurum.

Þar eptur kom skip af Hyl. var þá sagt. að þar út af være sender íj serleger kaupmenn. er so heíta Tumas Bucklare og Jacob Spenser. að fa hafner af Píning. enn sagt var. að hann hefde sent sitt fólk fram í vegenn. og lóted skammfæra þá og bískattad af þeim .xl. halfstykke klædes. c stycke lerept. víj dufladar hufur. þar eptur kom skip af Lundun í Vestmanna Gýiar. kom þar þá fovíte Pínings Bíoðrn Oddson og tók af þeim seckia¹⁾ gíöld. enn gaf þeim bríef Pínings vegna. að þeir skylldu vera með frí. og kaupslaga hvar þeir villdu í landid. Enn er þeir komu í Gríndavík. þá voru þeir þegar svíkner. og kugad af þeim allt þad í skipinu var. klæde. lerept. salt. og þar eptur værd skipid af Lybika að leysa þá út með lest ól. og lest míól og lest smíór. so og var sagt fyrer sannende. að ííj af Jslendiskum bændum af Vestmanna Gýium fóru til Pínings með þeim bodskap af Gíngelskum. og eige sídur fyrer sína bæn og almugans vegna í Vestmanna Gýium að Píning skyllde aptur leggja þad mínna skipid tómt. sem hann hafde lóted taka fyrer þeim á Bðtsendum. so þeir være þá þar eptur með frí og mak víd landsfólkid. Enn fyrer þad að þad fleckst ecke af Píning. þá reyfdu þeir allar Vestmanna Gýiar. og vídar annarstadar. So og heyrðum víer sagt. að menn Pínings hefðu fared ospaklega nu í sumar bæde um qvinnafar fyrer utan þeirra vílía. og so um peninga bændanna. að þeir hefðu þá haft fyrer utan þeirra vílía.

Og til sannenda híer um setíum vær fyrrgreínder menn vor Jnnaígle fyrer þetta bríef gíórt í Flatey þríduðagíun næsta eptur Assumtío Sanctæ Maríæ. M. cccc. lxxx og ííí ár.

¹⁾ Sekta, hár.

máldagar, sem hér eru teknir optir þessari bók, eru því rétt eignaðir Stepháni biskupi.

II. AM. 263. Fol., sem er máldagabókin gamla frá Skálholti, rituð á pappír fyrir Odd biskup Einarsson 1598, sem þrásskilega hefir verið notað áður í þessu safni. Er á henni fjöldi afskrípta hinna sömu máldaga sem í skinnbókinni, er fyrri var getið, og hafa þeir verið ágætis til staðnings við skinnbókina og henni til uppfyllingar, þar sem úr var fínt. Auk þess heldr bók þessi marga máldaga Stephána, sem ekki fannst á skinnbókinni, og tilgreinir hún þá opt, að þeir séu optir hann („Stephánsmáldagi“); eru allir alikir máldagar því réttilega eignaðir honum. Dá inniheldr hún og enn mikið af máldögum, sem hún annaðhvort kallar „gamla“ máldaga eða þá merkir að eingu, en sem þó sumir reyntast með vissu vera frá dögum Stepháns biskups, og aðrir líklegir til þess optir samanberði við aðra máldaga og af ýmsum dællum.

III. Máldagabók biskupsakjalasafnsins hin gamla (áður í Landsbókasafni 263. 4to = D 19) rituð 1601 af Bjarna Marteinssyni, sem ótaljandi stinnum hefir notað verið við þetta safn. Það, sem er einkennilegt við þessa bók hér er það, að hún setr ártal ýmist „1552“ eða „1553“ við ýmsa af þeim máldögum, sem sjálfir sanna það, að þeir sé frá dögum Stepháns biskups, og mun standa svo á því, að þeir hafa verið hér teknir optir afskrípt frá dögum Martelns biskups.

IV. AM. 269. 4to; er sá kaffi þeirrar bókar (bl. 182^a — 187), sem hér er um að gera, rituð um 1600, og heldr að eins afskrípt af Stephánsmáldögum kirkna í Austfjörðum, og mun hún stafa frá Ólafi prófeti Kinnarsyni, þegar hann var í Skálholti hjá Oddi biskupi bróður sínum, því að svo segir sira Jón Haldórson í Hitardal: „Sira Ólafur Einarsson skrifaði út úr máldagabókum í Skálholti kirknamáldaga í Hlíðarþingi . . . árum áður en herbergin brunnu Anno 1680“ (Landsh. 107. 4to bla. 481). Aftan við Kirkjubæjarmáldaga „á Útmanasveit“ stendr í handritinu þessi klausa: „Deser fyrskrifader maldagar eru skrifader epter eirne maldagabok. sem Dordur Gudmundsson logmadur liede eirn vetur til Skalhollitz frá Hviðjarvøllum“. En aftan við Dvottarmáldaga stendr: „Nota. Anno domini 1554 voru þetta eignir Beneficiorum í Austfærda Sýslu. á millum Helkunduheldar og Lonsheldar. sem fyrskrifad stendar“. Kemr hér því hið sama fram og í næsta bók á undan. Eru þetta þó alt Stephánsmáldagar, og margir þeirra einmitt ýmist hinir sömu, sem standa í sjálfu frumriti Stepháns biskups, eða þá hinir sömu og þeir, sem kallaðir eru skylaut Stephánsmáldagar í AM. 263. Fol.

V. AM. 268. 4to, Bessastaðabók, skrifuð um 1570 að nokkru leyti af Vigfúni sýslumanni Jónssyni á Kalastöðum (d. 1595). Á þeirri bók eru nokkrir máldagar úr Dverárþingi og Kjalarnesþingi, sem virðast vera frá tímum Stepháns biskups, eða litlu síðar.

VI. JSig. 143. 4to. Á þeirri bók (Garðabók) eru margir máldagar,

þar á meðal nokkrir frá dögum Stepháns biskups, ritaðir um eða litlu eftir 1600.

VII. Landsbókasafn 108. 4to, sem er skjala- og máldagabók frá síra Jóni Haldóressyni í Hitardal. Er á henni fyrst með hendi síra Jóns langr máldagabálkr frá dögum Stepháns biskups, og er þar í bæði mart, sem stendur í frumbók máldaganna, og svo ófátt, sem hvergi finnst, nema hér. Bendir það til þess, að afskrípt síra Jóns sé gerð eftir gamalli afskrípt af frumbókinni, meðan hún var miklu fyllri en um daga Árna Magnússonar og nú. Þá eru aptan við bók þessa (bls. 559—568) með ágætri hendi (að því er virðist Steingríms biskups) frá öndverðri 19. öld allmargir máldagar frá ýmsum tímum, og þar á meðal nokkrir frá tíð Stepháns biskups. eru allir þessir máldagar kallaðir hér „Kyrkna máldagar eftir Bók skrifadre 1606“, og aptan við Skógamáldaga undir Eyjafjöllum, sem tekinn er eftir máldagabók Gísla biskups Jónssonar, stendr: „Þesse máldage er skrifadur eftir Øræfabók“.

VIII. Máldagabók Biskupskjalasafnsins (Vilchins og Gísla máldagi), kölluð þar áðr 2. 4to. Á henni eru á bls. 187—141 ritaðir með hendfrá c. 1750 nokkrir máldagar, og fyrir þeim sagt: „Þesser eptarskrifader Kyrkna maldagar voru skrifader a nockrum blöðum epter Vilchins bok oc Visitatiu bok herra Gísla Jónssonar, sem er i Skalhólte“. eru í þessum flokki allmargir máldagar Stepháns biskups. Þá koma á bls. 141—145 máldagar með hendi frá c. 1750 ritaðir eftir brefabók Sigurðar lögmanns Jónssonar (d. 1677): „Þesser epterfilgiande Kirknamáldagar eru skrifader epter brefabok Lögmannsins Herra Sigurdar saluga Jonssonar“. Í þeim flokki eru einnig nokkrir Stepháns máldagar.

Í fleiri handritum en þessum finnast máldagar Stepháns biskups ekki í nefni heild, heldr stöku máldagi á staugli hér og hvar (svo sem í Landb. 107. 4to), og er þess þá getið hér við hvern þeirra.

Þess er að geta um Austfjarðamáldagana sérstaklega, að eiginlega eru eingir þeirra eldri en frá 1493, nema þeir sem gerðir kunna að vera í umboði biskups, því að það ár visiteraði Stephán biskup fyrst Austfjörðu. Vestfirði sýnist hann og hafa visiterað fyrst 1492. En Suðrland sýnist hann hafa visite: að strax á fyrsta ári biskupsdóms síns 1491.

I.

AM. 263. Fol., bls. 2, skr. 1598. Sýnist vera Stephánsmáldagi.

gamall maldage.

Kirkian að skeggiastodvum a strondvum a heima land. eina kv. xxij ær. sterkann sexæring. kalek oc messoklædi. þar vndir liggia xij kot.

II.

Landsb. 268: 4to bl. 140b skr. 1601. — Landsbókanna 107. 4to bl. 483 „Eftir gamla kvæð skrifðu í Skalholti 1601“ (=268. 4to), Þessi mældagi mun vera frá dögum Stepháns biskups.

Skeggiastadir¹⁾.

Jtem²⁾ Suo felldann reikniþing á kirkian a skeggiastodum sem hier steindur.

ja primis. iij. kugillde oc þar er j ein kyr.

skip alfærtt med aruð oc styre. oc einn kapall³⁾.

Enn lanndareign a stadurinn vr merkesteyne oc j rangarlek. jöðlulanzana reka vr rdungarlek oc rettsyne fram j griothljidir oc suo langt fram sem sambydur korckudalvatne hðlfu oc halft diupavatn oc þadann riettsyne anstur vñ þverr akarafoll j huðzvatz hrygg framarlaga oc hðlft huðzvatn. allar tungur yfir j holknð. vervist oc skipgonngu j litla to j hafnar lannde.

16—17.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir Refstaðakirkju í Vopnafirði.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM: Apegr. 2690 með hendi Árna. — AM. 268. Fol. bls. 3, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 133b, skr. c. 1600.

gamall⁴⁾.

Kirkia⁵⁾ a refstodvñ er helgvd gudi oc sancto⁶⁾ laurencio. sancto olauo oc sancte cecillie virgini.

er kirkiudagar þar [sunnudag hinn⁷⁾ næsta⁸⁾] fyrir laurenciusmessu.

II.

AM. 268. Fol. bls. 4, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad Refstodvñ a heimaland alltt oc xj^o kot ad

¹⁾ „mældage og Landamerke Skieggiastada i Austfjordum“ 107. ²⁾ sl. 107. ³⁾ kapal 107 ⁴⁾ 268; Refstader 259. ⁵⁾ kirkian 268, 259; ⁶⁾ sancti 268. ⁷⁾ [sunnudaginn 259. ⁸⁾ næstann 259.

auk: hvn a vj kyr. lxx asavdar: v kapla til framtals: ij navt gomvl: ejtt hvndrat j koste. hvndrad j virðingarflæ: oc ad auk flogra skiolna ketill: oc skip lijtíð oc lauid: jtem jnnann kirkiv j kalek: ein messoklædi: þar vnder liggia viij bæier oc fellur nv xl alner.

18—19.

[1491—1518].

MALDAGAR tveir Hofskirkju í Vopnafirði.

I.

AM. 268. Fol. bls. 4, skr. 1598. Sbr. bréf frá 24. Aug. 1500.

Stephans maldage.

Kirkian ad hofe a heimaland alltt: þar til lxx^o j fasta eign. xx kugilldi oc xij kapla klifbæra: busgagn oc elldz-gogun sem þui bui þarfast: jtem jnnan kirkiv iij kalekar: iij messoklædi: ein kantara kapa. v kluckur: ein korbíalla: þar liggia til xxvj bæier: þar fellur nærri halft annad hvndrad.

II.

Landsb. 268. 4to bl. 140^b, skr. 1601. — Landsb. 107. 4to bls. 433 (séra Jón í Hítardal, optir 268 4to).

Hof j vopnafirde¹⁾.

Þesse er maldage oc reiknijngur kirkiunnar ad hofe j vopnafirde.

J fyrstu x kyr. lx ásandar. vj. kaplar klifbærir. skip alfærtt.

Jtem jnnann gattá j þarfligum penijnngum j elldz-gogn-um oc ausgagnæ sem þetta bu verdi vel hialpligt. hier með iij sængur alfærar. smidiu alfæra. suo og á kirkian ij xij huðrada jardir oc vj huðrada jardir ij oc iij vj huðrada kot. á lañganes oc eru til litlrar leigu býgd²⁾ sakir hardeñda oc grasleysis. eckjrtt kugilldi með þessare jordu neirñe.

Er þesse maldage oc reiknijngur rett optir jnnsigludu

¹⁾ maldage Hofskirkju í Vopnafirde ²⁾ bygd, bæði.

brefe herra Stepháns goðrar minnijngar biskups skalholtsensis.

20—21.

[1491—1518].

MALDAGAR tveir Möðrudalskirkju á Fjalli.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2668 með hendi Árna.
— AM. 263. Fol. bls. 1., skr. 1598.

gamall maldagi¹⁾.

Kirkia sancti petri apostoli i modrvdal a fialle a allt heimaland með gognvm oc gædvvm.

Jtem v. kyr oc xij. ær. oc þar til eitt. c.

Jtem cccc. i koplvm.

Dangad heyra til þeir bæer sem liggia i hinvm efra jokulsdalnum ad tivndvm oc lysitollvm.

Kirkian a kalek oc messukledi.

II.

AM. 262. Fol. bls. 1., skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad modrvdal á fialle á heimaland alltt: viij^o kot: v kyr oc viij asavdar kvgilldi: iij besta klifbæra oc iij bestamædur: jnnan stoks halft annad hvndrad j metfle: jnnan kirkiv einn kalekur: ein messoklædi: iij koparstikur: ij kluckur: j sialla: þar vnder liggia iij bæier: þar fellur nv nærre v avrvv.

22.

[1491—1518].

MALDAGI bænhúsans á Þorbrandsstöðum i Vopnafirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2667. — AM. 263. Fol. bls. 98, skr. 1598.

gamall maldagi²⁾.

Bænhusit a þorbrandzstöðvm j vopnafirde j hofs kirkin soku a eina ku oc eitt asavdarkugillde.

¹⁾ 263; Möðrudalur 269 ²⁾ 263.

þar skulu syngiazt tolf¹⁾ messur hvert ár oc gialldazt presti sex²⁾ aurar j tidaoffur.

23.

[1491—1518].

MALDAGI bænhússins á Búastöðum í Vopnafirði.

AM. 257. 4to skinnb. samtíða. — AM. Apogr. 2667. — AM. 268. Fol. bls. 98, skr. 1598.

gamall maldagi³⁾.

Jtem⁴⁾ bænhús á Búastöðum í sömu kirkiusokn á tuau kugillde.

þar skulu syngiazt tolf messur. gialldazt presti sex aurar í tidaoffur.

24—25.

[1491—1518].

MALDAGAR tveir Hofteigskirkju á Jökulsdal.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2689. — AM. 268. Fol. bls. 5, skr. 1598. — AM. 259. 4to, bl. 188^b — 184^a, skr. c. 1600.

Biskups Stephans maldage⁵⁾.

Kirkia sancte Marie í Hofteigi í Jökulsdal á heimaland allt. viij. kyr. lx. asaudar. viij hesta. oc iiij hross. oc. ecc. í metfe innan gatta. jtem kalek oc messokledi. lagasongvabok oc nockrar bækur adrar. fell þidr porcio oc mortuarium vnder sira paal fyrir kirkiu vppgiord. vigdi biskup steffan kirkiuna oc skipadi hennar kirkiudag ad hallda sunnudag⁶⁾ hinn næsta⁷⁾ epter assvmpcionem beate⁸⁾ marie virginis.

II.

AM. 268. Fol., bls. 4, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad Hofteige á heimaland allt: vje kot: vc fadma fiurv j vopnafirði: vj kyr til tals: iiij asaudar kugilldi: jc metfe: junán kirkiv: einn kalek: ein messoklæde: ij smakluckur. þar liggia vnder v bæler: þar falla vj avrar.

¹⁾ xij 268; ²⁾ vj 268; ³⁾ 268; ⁴⁾ sl. 268; ⁵⁾ 268; Hofteigur 259. ⁶⁾ sunnudaginn 259 ⁷⁾ næstan 259 ⁸⁾ sanctæ 259.

26—27.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar í Kirkjubæ „á Útmannasveit“
(í Tungu).

I.

AM. 257. 4to skinnb. samtíða. — AM. Apogr. 2664. — AM. 263. Fol. bla. 5, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 187_a, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁾.

Med kirkjunne í Kirkiubæ a Útmannasveit. xx. kyr.
xj. asandar kugilldi. vij. c. í gældum navtvm. oc. cc²⁾ í
gældum savdvm. vj. hestar. fíj. hross. ccc. í metfe.

II.

AM. 263. Fol. bla. 5, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkiubæjar stöðar kirkja a heimaland allt lxxvj^o j
jordv. xxxij kugilldi: íij navt gæld: ííj veturgomvl: xxííj
sauder veturgamler: v: kaplar klifbærer: vc junnann stoks:
jtem junnan kirkiv íj kalekar: íij messa klæði: ííj kluckur:
þar liggja til xvij bæjer: þar fellur nær halft annad hýnd-
rad.

28—29.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar á Eíðum í Útmannasveit.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2673. — AM. 263.
Fol. bla. 7, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 186_a, skr. c. 1600.

Stephans maldage.³⁾

Kirkia sancti Nickulai a eidum a. xxx. hundrada j
heimalandi. oc. x^o. í holi. xij^o. í ormostodum. oc. v^o. þuridar-
stadi. grof. ííj. jtem a kirkian xvíj. kugilldi oc. ííj. kapla.

II.

AM. 263. Fol. bla. 7, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad Eíðum: a xxx^o j heima lande. oc nær xl^o

¹⁾ Kirkiubær 259 ²⁾ ííj^o 263, 259. ³⁾ 263, Eíðar. 259.

ad auk j fasta eign: xx^o j kugilldvm og odrvm peningvm:
jnnan kirkiv ij kaleka: ij messoklædi: vj kluckur: nockur
onnur god ornamenta: þar liggia vnder x bæier: þar fellur
ije.

80. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Hjaltastöðum á Útmannasveit.

AM. 268. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 269. 4to bl. 182a—b, skr.
c. 1600.

Stephans maldage^o).

Kirkian ad hialltastodvm a heimaland alltt: v. ku-
gildi: c j koplvm. nær ij^o jnnan stoks: j metfe: jtem: jnn-
an kirkiv einn kalek: ein messoklædi: þar liggia vnder. xix.
bæier: þar falla lx alner.

81. [1491—1518].

MÁLDAGI Njarðvírkkirkju í Borgarfirði.

AM 268. Fol. bls. 8., skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad niardvíjk a xxx^o j heimalandi: jnnan kirkiv
god messoklædi: og kalek: heima manna gropt.

82. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Mýrum (Desjarmýri) í Borgarfirði.

AM. 268. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 269. 4to bl. 182b, skr. c.
1600.

Stephans maldage^o).

Kirkian a mýrvum j Borgarfirði a heimaland alltt suo

o) Hialltastadur 269. *) Desjarmyre 269.

oc með frijdv og ofrijdv x^o jtem jnnan kirkiv: kalek: ein mesvklædi: þar vnder liggia x. bæier: oc fellur vj aurar.

33. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Húsavík í Borgarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad husavijk a xvjc: jord med vijkvavn: jnnan kirkiv mesvklædi alfær: sterkan kalek: ij klackur: og niollv.

34. [1491—1518].

MÁLDAGI Klifstaðakirkju (Klyppstaðakirkju) í Loðmundarfirði.

AM. 263. Fol. 8, skr. 1598. — AM. 259. 4te bl. 189°, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁾.

Kirkia ad klifstodvm a heimaland alltt. vj kvgilldi: og j^o) kapal: je innan stoks: innan kirkiv ein mesvklædi: þar vnder liggia vj bæier: og falla v. avrar.

35.—36. [1491—1518].

MÁLDAGAR tveir Dvergasteinskirkju í Seyðisfirði.

L

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. 263. Fol. bls. 10, skr. 1598.—
AM. Apogr. 2678. — AM. 259. 4to bl. 184^b—185^a skr. c. 1600.

Stephans maldage²⁾.

Mariu kirkia a duergasteine a so mikit i landi sem presti heyrer. vij. kyr. xxxvj. ær. Hialmarstrond alla mille

¹⁾ Klifstaðar 259. ²⁾ cirn 259. ³⁾ 263; Dvergasteirn 259.

Hialmar oc Grimketegils reka mille Hamarsnes oc Gallsteins reka mille þoresvogs oc sudrad staale¹⁾, þridiung i aullum uidreka [uidreka²⁾ fyrir kolstada landi til selar. oc halfan matreka. fimm aura af Brinnese. skal halft hafua þat prestur en halft þendi. kirkian a vervist a slettunasti med aullum affuthingi. skogarteig mille vikrar skals oc Brannnes³⁾ marka. þangat liggia under. x. bæir ad allre skyldu. eru þar i þriu bænhus. takazt. vj. aurar af tveimur. En⁴⁾ x. aurar af einu. þar skal vera prestur. þar hefer verit ad gæmfa. kluckur iij. elþera⁵⁾. messuklædi ad auk hokul. alopp. Þkakrak. refel stubbar. ij. kross einn. merki. ij. half morck i bokum. krokstiku eina med iarn. þar hefir fallit i porcionem morck vpp a nockur ar.

II.

AM. 263. Fol. bla. 8, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad duergasteini a vjo kot: myklar. jtekur og reka. v. kvgillde. jnnan kirkiv messuklædi: þar liggia til iij bæier: þar falla vij alner.

37.

[1491—1518].

MALDAGI Ásskirkju í Fellum.

AM. 268. Fol. bla. 6, skr. 1598.

gamall maldage.

Kirkian ad Asi a xij kugilldi: og cc. þar til xxije j fasta eign. jnnan kirkiv messuklædi: kalek: kluckur: þar liggia vnder viij bæier: þar fellur hvndrad.

¹⁾ stalle 259. ²⁾ sl. 259. ³⁾ Brunness 259. ⁴⁾ b. v. 259. ⁵⁾ elðbera 288, 259.

33.—39.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar á Valbjófstöðum.

I.

AM. 257. 4to skinnbók samtíða mjög rotin. — AM. 263. Fol. bla. 6, skr. 1598. — AM. Apogr. 2681 (eptir 257). — AM. 259. 4to bl. 134^b, skr. c. 1600. — Biskupskjalasafn, kallað fyrrum 2. 4to, skr. c. 1750.

gamall maldage¹⁾.

[Jtem²⁾ kirkia³⁾ a valbjofstadr⁴⁾ [giord fyrir lxc en þar þotti⁵⁾ bresta a hana [xrc⁶⁾ ef hun skyldi vera [sæmiliga standandi. jtem stadurinn⁷⁾ inne⁸⁾ med uthusum⁹⁾ oc flosum var gior [fyrir¹⁰⁾ hundrat hundrada xij [rætt¹¹⁾ oc¹²⁾ xijc þar¹³⁾ til ad auk.

II.

AM. 263. Fol. bla. 6, skr. 1598. — AM. 259. 4to bla. 132^a, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁴⁾.

Kirkian ad Valbjofstadr a heima land alltt og ad auk lxc j fasta eign: xxij kugilldi: viij hesta: iiij hross med ij tusevetrum: xijc j metfe. jnnan kirkiv kalek veikann: ein¹⁵⁾ god messoklaedi: ij onnur: þar liggia vnder xj bæier. þar fellur nærri hvndrad.

40.

[1491—1518].

MÁLDAGI Vallaneskirkju á Völlum.

AM. 263. Fol. bla. 7, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132^a, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁶⁾.

Kirkian ad Vallanesi dñ xxv kvgilldi. xc¹⁷⁾ metfe: iiijc j

¹⁾ 263; Valbjofstadr 259; Valbjofstada kyrkju maldage B2. ²⁾ var, a. v. B2. ³⁾ [fúid úr 257. ⁴⁾ Valbjofstadr 263. ⁵⁾ [fúid úr 257. ⁶⁾ janre 263, 259, B2. ⁷⁾ vthusum 263, 259, B2. ⁸⁾ enn B2. ⁹⁾ þa B2. ¹⁰⁾ Valbjofstadir 259. ¹¹⁾ eira 259 (en lætr. það. þá eiga við messuklaði). ¹²⁾ Vallanes 259. ¹³⁾ va. 259.

koplv. viij savdi veturgamla: jtem jnanan kirkiv: ij kaleka: bridia miog ljittun: ij messvklædi: saxtur jarn: eirn aloppur: og kantarakapa: þar vnder liggia xj bæier: þar fellur nv halft annat hvndrad.

41.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Ketilsstöðum á Völlum.

AM. 257. 4to skinnb. samtíða. — AM. 268. Fol. bls. 99, skr. 1598. — AM. Apogr. 2682. — Blakupskjallasafn 2. 4to, afkr. c. 1750. Sbr. bréf frá 28. Aug. 1500.

Maldage kirkjunnar á Ketilstaðum í fljotzdalsherade. Stephans maldage¹⁾.

Kirkia sancti andree apostoli á ketilstöðum á voll[vm] í fljotzdalsheradi á flogra hvndrada reka [er] heitir ketilstada sandur. oc liggur í mille [Steinvadz] sandz²⁾ oc hialltastada sandz. Jtem á hvn iij. [kyr og] xij. ær oc hvndrads hest. þar skal³⁾ æyngia annan hvern helgann dag þá þingaprestur er í Vallanæsi. oc skal giallda presti ij. merkur í kaup. þar takast heima tíunder oc lysitollar bonda⁴⁾ oc husfreyv. oc þe[irra] m[anna] er þav hallda á sinn kost. þar ma hion saman vigia. born skira. oc konur í kirkju leida.

42.—43.

[1491—1581].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar í Mjóafirði.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2672 með hendi Árna. — AM. 259. 4to bl. 136^a, skr. c. 1600.

Mjóafjordur⁵⁾.

Mariukirkia í mjóafirde á x. hundrud í beimalandi og .ccc. í reykiun. og þar til xij. kugilldi.

¹⁾ AM. 268. Stephans maldage sl. B 2. ²⁾ Steinuorda B 2. ³⁾ á að B 2. ⁴⁾ eyða í B 2. ⁵⁾ 259.

Jtem .xiiij. hundrud i sina porcionem uppa .xxx. aara.

Jtem a kirkian þar fiordung i steinsneareka¹⁾. og ska[la]-vist²⁾ og³⁾ ellibrand sem skipuerium næger.

II.

AM. 268. Fol. bla. 8, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad mioafirdi a xx^o j heimalandi: liggia þar vnder vj bæier: þar fæst eingin tývnd.

44.

[1491—1518].

MÁSSAAR BæNHUSINS í Steinsnesi í Mjóafirði.

AM. 257. 4to skinnb. samtíða. — AM. 268. Fol. bla. 98, skr. 1598 — AM. Apogr. 2668.

Gamall maldagi⁴⁾.

Bænhusit æ steinsnesi í mioafirde [í fiardar kirkiu sokn⁵⁾] æ tæxer kyr oc tvo asaudar kugillde oc friduirt hundrat.

þar skulu syngiazt florar messur oc .xx. æ tolf mandum. oc giallda presti xij. aara í kaup.

þar skal mega skira börn oc primsigna. leida konur í kirkiu oc vigia saman hion.

45.

[1491—1518].

MÁSSAAR hálfkirkjunnar á Eyvindará.

AM. 257. 4to skinnbók fáfn. — AM. Apogr. 2671. — AM. 268. Fol. bla. 99 skr. 1598.

Stephans maldagi.

[Halfkirkia sancte Thome] archiepiscopi a eyvindaræ eignazt [x^o j heima] landi oc v. kugillde. jtem fim hundrud

¹⁾ Steinsneareka 259. ²⁾ skipavist 259. ³⁾ sl. 259. ⁴⁾ 268; ⁵⁾ [sl. 268.

[j porcionem]. vppa .xxx. vetra medan kodran bondi jons-
mon hefer halldit.

46.—48.

[1491.—1518].

MALDAGAR þrír kirkjunnar á Skorrastað í Norðfirði.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. Nr. 2668. — AM. 263.
Fol. bls. 9, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 187^a, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁾.

Kirkia sancti Laurencij á skorrastodum í Norðfirði á
jordina kirkjuból í Beyðarfirði. er sira halle magnússon gaf
halfa enn luckte halfa í porcionem. kirkivunne²⁾ þar.

II.

AM. 268. Fol. bls. 10, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 184^a, skr.
c. 1600. — Biskupsakjalasafn 2. 4to afskr. c. 1750.

Skorastadur. Stephans maldage.

Jtem gaf sira halli magnússon halfa jordina kirkiv-
ból j neidarfirði: kirkiv sancti Laurentij: á skorastad j nord-
firði: til æfinligrar eignar: enn halfa gallt hann kirkivunne
þar j porcionem.

III.

AM. 268. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 182^b, skr. c.
1600.

Stephans maldage³⁾.

Kirkian ad skorastodvym á heimaland allt: xx kvgilldi
oc halft annad hvndrat j gelldfe. iij hross klifbær: x^o j met-
fe: xvc j jordvym: jnnan kirkiv: iij mesavklædi alfær: einn
kalekur: silgia lytil med silfur oc lytid silfur niðte: kopar-
stika: þar liggia til xij bæler: falla vj avrar.

¹⁾ 268; Skorastadur 259. ²⁾ kirkivunnar 268. ³⁾ Skorastadur 259.

49. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Hallormstöðum í Skógum.

AM. 263. Fol. bls. 6, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132^a, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁾.

Kirkian að hallormstöðum á heimaland allt. xvij kuggæði: eitt gældfiar hvndrad: j kotlvum iij^e janann stoks: jtem: jnnan kirkiv: ij kalekar veiker: ij messoklæði: stor jarnstika. ein kántarakapá: baxtur jarn: iij klúckur og j hialla. J jorðvum lxc²⁾: þar liggia vnder iij bæier: þar falla vj avrar.

50. [1491—1518].

MÁLDAGI Þingmúlakirkju í Skriðdal.

AM. 263. Fol. bls. 7, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132^a, skr. c. 1600.

Stephans maldage³⁾.

Kirkian að mula á heimaland allt: v: kyr: xxvj sör: j^e jnnan stoks: jnnan kirkiv kalek: messoklæði: baxtur jarn: xlc j fasta eign: þar liggia vnder viij bæier. þar falla þærri viij avrar.

51. [1491—1518].

MÁLDAGI Hólmakirkju í Reyðarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598.—AM. 259. 4to bl. 132^b, skr. 1600.

Stephans maldage⁴⁾.

Kirkian að holmastad: á heimaland allt: skip gamallt: ix kvgillde: ij hross klifbær: jnnan kirkiv tuenn messoklæði lasinn: kalekur lasinn: iij Alltariss skrvdar: ij kluck-

¹⁾ Hallormstæðir 259. ²⁾ xlc 259. ³⁾ Male 259. ⁴⁾ Holmastæðir 259.

ur: og ein sialla. baxtur jarn: xxiiij^c j jordvm: þar liggja til xvij bæier: oc fellur nv viij avrar.

52—53.

[1491—1518].

MALDAGAR tveir kirkjunnar á Kolfreyjustað í Fáskrúðsfirði.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2665. — AM. 263. Fol. bls. 9 skr. 1598. — Biskupsaskjalasafn 2. 4to, afakz. frá c. 1750. — AM. 259. 4to bl. 134_a (= a) og 137_a (= b), skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁾

Kirkia sanoti sexti²⁾ episcopi a koltreyjustad a viij. kyr oc lx. asandar. tvevetran gridvng. xij. saudi vetur-gamla. tvevetran sand. oc annann gamlann. ij. hesta oc iij. hross. Jtem luckti sira jon jndridason vj. aura kalek [med silfur fyrir ccc. i³⁾] porcionem.

II.

AM. 268. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132^b—133^a skr. c. 1600.

Stephans maldage⁴⁾.

Koltrývustadar kirkia a heimaland alltt: viij kyr: lx asavdar. v kapla klifbæra: ix savdi veturgamla: einn gamlann oc annan tævetrann: jnnan stoks vj trog: vj smaker-olld: eitt xxx skiolna keralld. ij ketilhoof vond. sexæringur forn: hvn a vj hross: skogarteig j kapteygjarland⁵⁾. jtem fasta eign: iij kot: oc halft kot vid kong: þridivng j ollvm reka: hvad sem a ber millvm Gardzár⁶⁾ og hrvnaár. jtem lamb til abyrgdar hvertt ár: þar liggja til xv bæier: þar fellur . . .⁷⁾

¹⁾ 263. Maldage Koltrýustada kyrkiu B 2; Koltrýustader (--dur, b) 259. ²⁾ Sexti 259. ³⁾ [i þri hundrud fyrer B 2, 259^a. ⁴⁾ Koltrýustadar 259. ⁵⁾ Svo bæði. ⁶⁾ Skardzár 259. ⁷⁾ Skrifariann (i 263) setr hér milli sviga: „ne[s]cio“, sem ekki stendr í 259.

54. [1491—1518].

MÁLDAGI Stöðvarkirkju í Stöðvarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 183a, skr. 1600.

Stephans maldage¹⁾.

Staudva kirkia a heimaland með vij kvgilldvm: og je þar til j þarfa peningvm: jnnan kirkiv: ein kalekur: ein mesoklædi vond: þar liggia til iij bæier: þar fellur vj aurar nærre þetta sar.

55. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Heyðölum í Breiðdal.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 259 4to bl. 183a, skr. c. 1600.

Stephans maldage²⁾.

Kirkian j heydolvm³⁾ a heimaland alltt. j jordvm: [. . .⁴⁾ xxxvij kvgillde. xij⁵⁾ j metfe: vje j gelldvm savdvm: ve⁶⁾ j savdvm og gelldvm navtvm: vij kapla klifbæra: jtem jnnan kirkiv: iij kalekar. v. mesvklædi. iij kluckur. j bialla: ij kantara kapur: baxtur jarn: þar liggia vnder xvj bæier oc erv vj: ecki tjuvadader: og fellur nv. v. aurar. Triekirkia lania. þar akvly vera ij prestar: einn diakne.

56.—58. [1491—1518].

MÁLDAGAR þrír kirkjunnar í Berufirði.

I.

AM. 263. Fol. bls. 9, skr. 1598.

Stephans[maldage].

Kirkian ad Berufirði a xxx^c j heimalande: oc vijje^c ad auk: j fasta eign: þar liggur under eirn bær.

¹⁾ Staud 259. ²⁾ Eydaler 259. ³⁾ Heyðölum (hér) 259. ⁴⁾ [hér er eyta tyzir 1/4 ár línu í 259. ⁵⁾ 259; og (?) 263.

II

AM. 268. Fol. bls. 10. skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 124. skr. c. 1600. — Biskupsækjalassafn 2. 4to, afskr. c. 1750.

St[ephans maldage]¹⁾.

Sancte Olafs kirkia j Bervfirði: a halft heimaland oc xij^c jord. jorvijk²⁾: og adra jord kielldvskoga vj^c: jtem a kirkian iiij^c j jordenne Skæla³⁾: er sera Sveirn gaf. jtem a kirkian x kyr oc lx asandar: ij hesta: oc j hross.

III

AM. 268. Fol. bls. 11 skr. 1598. — Landsb. 268. 4to bl. 184—85, skr. 1601.

Berufjörður [gamall maldage⁴⁾].

Olafs kirkia j Bervfirði a heimaland halft: þangad liggia ad song og allri skyllidv ij sæier: a Bervfiardarströnd: þeir sem þar erv næster: hvn a messvklædi oc kaleki [ij Alltarissklædi: marivakrif: olafs skrift: jarnstikur ij: merki: lifkakraðkur: kluokur ij: sloppur: kantarakapa með salvn: og onnur með bastar(d): skjurnar sar oc fontklæde: graduale: sequenciubok: samsett a vetariun: de tempore⁵⁾: ix kyr: lx asavdar: iiij hross eitt gellidfar kvgillde: vj⁶⁾ j vorv eda virðingarfee: mofærzla j kelledvskogaland svo mykla sem sa vill er j Bervfirði er: navstgiord og skipsat a þvfvøyre: hvn a hryg ey oc kjdaholm: laugness holm: kalholm: gripe⁷⁾: hroarsholm: ædastein: kellingarholm⁸⁾: seglstein: herdibreid: kippisslog⁹⁾. þangad liggur reki fra nausttoft af vtanverdre valvardar skridv. þar skal vera setvprestur og tekur iiij merkur kaups: jtem lagdi sera stulli til kirkivunnar: nytt Alltarissklædi [oc rexta spialld¹⁰⁾]. porcio ecclesie næstv .v. ar. siydan olafur [hielt] halfur atiandi eyrer: er stendur til reiknings vmm iiij ar: medan Jon Stullvson bio: sem reiknad var: vtan þui minna: ef hann hefur bætt kirkivna¹¹⁾:

¹⁾ Mældage Sancte Olafs kyrkin i Berufyrde, B 2; Berufjörður 259 ²⁾ sl. B 2. ³⁾ [268: 4] [felt úr 268. ⁴⁾ xvj, Vilch. ⁵⁾ gripne Vilch. ⁶⁾ kellingaholms 268. ⁷⁾ Kypistang, Vilch. ⁸⁾ [et cetera 268. ⁹⁾ Hingad ad orðrétt samhljóða Vilchmi.

jtem so ordid var ornamentum kirkiunnar j Bervfirde þa Steingrjmur jsleifsson tok vid: enn kodran jonsson¹⁾ afhente: [psaltare gradall: syngiandi de Sanctis et de tempore: seqvencivbok: gradall a veturinn: samsettur med pistla oc gudzapioll oc oratiur: framan til páska: hymnabok. lesbok vm langa fostv: ottvsongva bok: fra jonsmeaso: og til Adventv. syngianda commun. brefere: oc vondur kiriall: kanannum bok: kantarakapa fostudag(!) og ennur2): messvklædi kostvlig: Alltariss brvn gulllogd [og fordukar nyr: forn hokull: ij Alltarissklædi³⁾.

59.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í „Byrnesi“ (Berunesi) við Berufjörð.

AM. 268. Fol. bla. 9, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad Byrnesi⁴⁾ a xx^c j heima lande: xv kvgilde: jnnan stoks: c med bat. jnnan kirkiv kalekur: messvklædi: ij kluckur: j nialla: þar liggia vnder liij bæier. þar falla ij svrar.

60.—61.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir Hála Kirkju í Hamarsfirði.

I.

AM. 268. Fol. bla. 9, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 183a, skr. c. 1600.

Stephans maldage⁵⁾.

Kirkian ad halsi: a heima land alltt. ix kvgilde: ije j koplvm: halftt annad hundrad j busgognvm: jtem: jnnan kirkiv: kalekur nyr: og annar hjtill. tuenn messvklædi: ein klucka oc nialla: þar liggia til ij bæier og fellur .v. alner.

¹⁾ Kemr við bréf eystra 1465, og hélt Eyvindarí í 80 ár fyrir 1498.
²⁾ [felt úr 268. ³⁾ [felt úr 268. ⁴⁾ o: Berunesi. ⁵⁾ Vnderhals 259.

II.

AM. 268. Fol. bls. 10, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 184b, skr. 1600. — Biskupskjallasafn 2. 4to, afskr. c. 1750.

Stephans maldage¹⁾.

Kirkia sancti Andreæ Apostoli vnder halse j nirdra Alftafirde a allt heima land²⁾. vj kyr. lx. asavdar; iij hesta: oc iij hross.

62.

[1491—1518].

MÁLDAGI Hofstaðakirkju í Múlaþingi (í Álptafirði).

AM. 268. Fol. bls. 9, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 183b, skr. c. 1600.

Steph[ans maldage]³⁾.

Kirkian ad hofstodvnm a heima land alltt. x kyr. II. asavdar. vj savde tuævetra: iij gelldær: iij savdi gamla þrevetra: gridvng: iij hesta: v. hestamædur. vj fiordvnga ketil sterckann. annan lytinn ketil: iijc jnnaan stoka: jtem jnnaan kirkiv tuenn messvklædi sterck: sloppur: kantara kapa: ij kalekar: annar lasinn: baxturjarn: ij koparstikur: stor klucka: ij minne: ij litlar biollur: liggia vndor ij sæier: þar fellur xx alner.

63.

[1491—1518].

MÁLDAGI Þvottárkirkju.

AM. 268. Fol. bls. 9, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 183b, skr. c. 1600.

St[ephans maldage]⁴⁾.

Kirkian ad þvottá: a heima land alltt med gognvnm oc gisædvnm: hvn a x kvgilldi: hvndradz heat: og fullrosk-

¹⁾ Vnder Halse 259. ²⁾ er xc. b. v. B 2. ³⁾ Hofstaður austur j Alftafirde 259. ⁴⁾ Þvotta 259.

íð hross: oc hvndrad innan stoks: jnnan kirkiv ein messv-
kledi: j¹⁾ kalekur: ij kluckur: þar falla xv alner.

64. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins á Starmýri.

AM. 263. Fol. bla. 98 skr. 1596. Stendr meðal Stepháns máldaga og
mæ vera hans. — Biskupskjalasafa 2. 4to, afskr. c. 1750.

gamall maldagi²⁾.

Bænhusid³⁾ & starmýre j þvottar þjngvm a ij kugilði.

65. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Geithellum.

AM. 263. Fol. bla. 99, skr. 1596. — Landab. 263 4to 134b, skr.
1691. Dó að við þennan máldaga stóndi ekki, að það sé Stephánsmáldagi,
mæ hann þó vera frá hans tímum.

Geithellar [gamall maldagi⁴⁾].

Michaels[kirkia⁵⁾] & geythellum a iiij kyr. iiij asavdar-
kugilðe oc ij hross fullroskin.

66. [1491—1518].

MÁLDAGI Bjarnanes í Hornafirði (minnisgrein).

AM. 267. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 1659 með hendi Árna.

Teitur Þorleifsson hafði silfurknappa frá sancto olafo í
bjarnanesi. norður vm land.

Jtem var silfurkross burt hafdr or hornafirðinvm sud-
vr vnder eya[flöll]

¹⁾ einn 260. ²⁾ al., B 2. ³⁾ Bænhus, B 2. ⁴⁾ [263. ⁵⁾ [al. 263.

67. [1491—1518].

MÁLDAGI Hoffellakirkju í Hornafirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2674 með hendi Árna.
— AM. 259. 4to bl. 185b—186, skr. c. 1600.

Hoffell¹⁾.

Mariukirkia ad hoffelle a halftt heimaland med aullum gaugnum og giædum. vtan pall bondi a þar i omaga vist. er hann keyptte ad magnuse²⁾ bonda i skal fyrir .xije

Jn primis suinafell xuje. iord. oc adra xuje. iord setberg. er pall bondi palsson lagde kirkiunne fyrer gamlan reikningskap.

hun a .xij. kyr oc attatigi asandar. eitt fylhross.

Jtem a kirkian fyrir innan sig. ij. messuklædi vond. kalek. alltarissteinn oc alltarisklædi. kross med likneske. annar silffurkross cum reliqvils. mariuskriptt. tomaslikneski. gudspialla kross. pals likneski. andreas likneski. .iiij. kluckur. messuklæda kista vond.

Pangat liggur vnder krossbær ad tiundum oc lysetollum.

Jtem suinafell oc setberg.

vard kirkian skyldug pali bonda .xv. aura a hinu þridia hundrade fyrer kirkiu vppgiord [oc bota er giordr hafdi verit af officialia. oc þar til tvau hundrut fyrer ny messuklæde. er hann lagdi nu til kirkiunnar henni til eignar.

68. [1491—1518].

MÁLDAGI Hofskirkju í Öräfum.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2677 með hendi Árna.
— AM. 259. 4to 185a.

¹⁾ 259. ²⁾ „Hier hefur fyrst skrifad vered (i 257) *Jone*. enn sidan corrigerad med sömu hende og sama bleke, og ur *Jone* giort *Magnuse*“ (AM.); *Jone* 259.

Hof j öræfum¹⁾.

Kirkia sancti clementes pape martyris a hofe æa halft heimaland at fornu. oc nu²⁾ þat at suki er margret þorhallzdotter lagdi kirkiunne þar uppi heimalandit fyrir halft skaptafellid er hun kirikian atti til forna. enn greind margret selldi³⁾ burt.

Jtem a kirikian [ein]a ku. xij. ær. xij. vetra gamlan vxa. ij. naut tuseuetur. ij. naut veturgömul.

þar hefer fallid mörk i þorclo vm tvö þar þin næstu.

69.

[1491—1518].

MÁLDAGI Sandfellskirkju í Öræfum.

AM. 259. 4to, bl. 135a—b, skr. c. 1600. Stendr hér meðal Steppánsmáldaga, og er án efa frá hans dögum.

Sandfell.

Kirckia j Sandfelle j Litla hierade er helgud gude jungfru mariu. Sancte Andrese og hinne helgu Aunnu.

Hun d heimaland alltt med gognum og giædum.

Jn primis syngianda kommoñ med lese. og brestur dñ nockud. Jtem matutinale þe tempore fra festo sanctæ trinitatis til adventum og er þo nockurn partt ecke epter ordine. Jtem matutinale festinale⁴⁾ fra festo Sancte Johanniz Baptistæ ad Adventum domini. Jtem Canonis kver. Jtem Sancte Onnu kver syngiande med messu. Jtem missale pascale. syngianda samsett De tempore. De vigilia paschæ ad adventum Dominij. Jtem missale syngianda samsett efstu vikuna. og Graduale j knerum syngianda. olystur. obundinn.

¹⁾ 259. ²⁾ nýa 259. ³⁾ j b. v. 259. ⁴⁾ festinale, hdr.

Jtem junnstæða kirkjunnar. í Sandfelle. v kyr. xij ser.
eitt hross.

Jtem portio vj aurar vppð eitt ár meðan sera Jon
Jllugason hefur halldid.

Jtem á kirkian eina Brun.

70. [1491—1518].

MÁLDAGI Reyniskirkju í Myrdal.

Landsbókasafn 108. 4to, bls. 560, með hendi frá 19. öld eptir bók
skrifaðri 1606.

Reiner í Myrdal.

Kirkian á Reinir á 20^e í Lande.

[Jtem 4 og 2 ásandar kúgillde¹⁾].

Jtem einn Silfurkáleik vöðann.

Jtem 2 kluckur.

71. [1491—1518].

MÁLDAGI Miðbælikirkju undir Eyjafjöllum.

Landsbókasafa 108. 4to, bls. 559—60, skr. á 19. öld eptir bók skrifaðri 1606.

Midbæle.

Kirkian í Midbæle á heimaland hált med gögnum og
gjæðum.

item 4 kyr og 1 ásandar kúgillde.

Jtem ein messuklæde og einn silfurkáleik líteñ.

Jtem 2 kluckur.

72. [1491—1518].

MÁLDAGI Steinakirkju undir Eyjafjöllum.

Landsbókasafa 108. 4to bls. 559, eptir bók skrifaðri 1606.

¹⁾ [Svo hdr.

Steinar.

Kirkiañ i Steinum á Land ad Grápum.

ítem i kirkiañe ein messuklaede og laus hökull.

ítem i altaresklaede og i kórkápa.

ítem i klucka.

73.

[1491—1518].

MÁLDAGI Dalskirkju undir Eyjafjöllum.

AM. 263. Fol. bl. 31, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to bl. 159a, skr. 1601. Detta er *Stephánsmáldagi*. Ártal handritsins 1558 er vilt. Næst á undan er máldagi Marteins frá 1558. — Landsb. 108. 4to bl. 482.

Dalar¹⁾.

Kyrkiunnj j dal gaf Eyolfur logmadur halfa synstu mork. oc halfuann sauhsvoll. vnder eyafjollum. enn kirkiann atti adur þessar jarðer halfar. eru þær nu alendiliga kirkiunnar eign. [et cetera.

Hið Eyolfe Biskup(s) mág þar fæ eg engvañ reikningakap²⁾.

74.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Skúmstöðum í Landeyjum.

Landsb. 268. 4to bl. 152—153, skr. 1601. — AM. 263. Fol. bl. 31, skr. 1598. — Landsb. 108. 4to bl. 481—82.

Skumstader³⁾

[Kyrkia ad skumstöðum á prests skyld i heimalande et cetera⁴⁾.

Jn primis voru æ skumstöðum bæknr xvij ad taulu þær sem hæfar voru mestur partur. xij manada tijder. ottu saungvar oc messur. oc þar til iij skrædur ad auke. iij

¹⁾ [Dalskirkia 1558, 268. ²⁾ [b. v. 108, og er það viðbót frá dögum Gizurar biskups eða Marteins. ³⁾ 268; aa skumstöðum 1558 268, en er vilt. Marteinsmáldagi frá 1558 er næsti máldagi á undan i handritinu. ⁴⁾ [b. v. 108.

messuklæde. fontzklæde¹⁾) oc alltarisklæde. brun oc forduk-
ar. kantara kapa hæf. med silke. enn onnur fordiorfud oc
godur hokull. fordiarfadur. einn kaleikur miog losadur. skriju
oc ij²⁾) Glodarkier. alltaris steirnn oc olafz likneski. peturs
likneske. laurentius likneske. katrinar oc mariu likneske.
kross med understaudum. er þetta allt fordiarfat af vatne
oc fua. vj klukkur. ij alltare oc forme oc skrudakista.

75. [1491—1518].

MÁLDAGI Fíflholtakirkju í Landeyjum.

Landsbókasafn 108. 4to bl. 560 eptir bók skrifðri 1606.

Fíflholt.

Kirkiañ í Fíflholte á 1 kú og 4 sár.

76. [1491—1518].

MÁLDAGI hálfkirkjunnar á Velli í Hvolhrepp.

Landsbókasafn 108. 4to bl. 559.

Veller.

Hálfkirkiañ á Velle á 4 kúgillde.
item eina litla klucku.

77. [1491—1518].

MÁLDAGI Keldnakirkju á Rangárvöllum.

AM. 267. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2658 með hendi Árna.

Kirkia sancti pauli apostoli á kældum á ný alla iord-
ina stockalæk.

¹⁾ sl. 263; ²⁾ sl. 263.

78.

[1491—1518].

MÁLDAGI Ásakirkju í Holtum.

Landsbókasafn 108. 4te bls. 560.

As.

Kirkiañ í Ase á Jólgeirsstade er Kolbeinn Petursson gaf henne.

Hún á neka er, greindur Kolbeinn gaf henne, er liggur fyrir Þyckvabæ. Enn þesse eru þar flórumörk, fyrir vestan áudner í midt Burfell, enn fyrir austan stendur Stika, og þadañ rettaeyni í Þyckvabæar . . . Skardsfiall austanvert.

Jtem á kirkiañ 12 kugillde.

Jtem í kirkiunne þrenn messuklæde, 1 kaleikur brák-adur.

Jtem 2 kluckur, 2 koparhiálmur.

Jtem Járnhiálmur, 2 kertapipur med kopar.

item 1 alltaresklæde.

item brún med 10 skilddum med Silfur, og 2 smápen-ingar millum hvers skilddar.

item eitt glódarker.

79.

[1491—1518].

MÁLDAGI Andreaskirkju fyrir ofan Leiti í Vestmannaeyjum.

AM. 263. Fol. bls. 91, skr. 1598. Máldaginn er ekki gamall, og nauð á efa vera frá tímum Stepháns.— Biskupskjalasafn 2. 4to, afskr. o. 1750 (meðal Stephánsmáldaga).

gamall maldagi¹⁾.

Kirkia sancti Andree fyrir ofan leiti í vestmannaeyjum á iij kyr. [iij hross²⁾]. xx. ær oc einn hest veturgamiann. vj. trog. ix. kierolld. iij piipur. viij tvnnuhrof. einer

¹⁾ Maldage kyrk(i)unnar í Vestmannaey(i)um, B 2. ²⁾ [sl. B 2.

barkrokar. nafar. pall. x. fiordvnga ketill. Liaspjukur. forn avxe. ij bryne. v onglar. klavflavd. x fiordvnga ketill [ayr. oc annar¹⁾] vondur.

jtem ornementum kirkivunnar.

prenn messoklædi. oc eun ad²⁾ avk einn sloppur. silf-urkalekur. graduale per anni circalum. missale bok de sanctis oc de tempore fra Aduentv oc til passionem domini. de sanctis messvbok vm xij manvdi syngiande med communiõne. de sanctis matutinale vm xij manude. [ottvsongva bok med lese. oc ymnm fra Aduentv. oc framau til svnnudagsins epter geisladaginn. ottvsongvabok fra njv vjka fostv oc til paska¹⁾ ottvsongva bok frá ad vincula petri og til Adventv. de sanctis oc de tempore. ij ottvsongvabækur vm paska. de sanctis bok vm veturinn. messvbok frá páskvm oc til trinitatis dags med dominicum a svmared. processionall alfær. kiriall alfær. canonvm bok med ymaum oc orationibus qvotidianis. og onnur vond. psalltare. capitularius med ymnum. lesbok frá páskvm de tempore. oc framau a svmared. oc er oll roten. Andreas skriftt. trinitatis skriftt. ij mariv skrifter. onnv skript. Olafs skriftt. Stephanus³⁾ skriftt. Lavrentius⁴⁾ skriftt. ij kopar krossar. gudz sonar likneski. katrijnar likneski. margretar likneski. gomvl bryk yfer Alltare. kross med vnderstodvm. eitt glodarker. iij kluckur. vatzberi [med tin⁵⁾. ij Alltarissklædi. ij glitader dukar. oc þridie vondur. iij koparstikur smär⁶⁾. tiold⁷⁾ vond. skruda kistv hrof vondtt. ij hialmar. ein kannu⁸⁾ ljtil vond.

80.

[1491—1518].

MALDAGI kirkjuunnar í Kirkjubæ í Vestmannaeyjum.

AM. 257. 4to skinnbók samtíða. — AM. Apogr. 2679 með hendi Árna. — AM. 268. Fol. bls. 92, skr. 1598.

¹⁾ [sl. B 2. ²⁾ eitt B 2. ³⁾ Stephani, B 2. ⁴⁾ Laurentii, B 2. ⁵⁾ [Jtem (!) B 2. ⁶⁾ fíjnar, B 2. ⁷⁾ ij Tiold, B 2. ⁸⁾ þanna (!) B 2.

gamall maldagi¹⁾)

Kirkian j kirkiubæ j vestmannaeyium er helgud allvalldanda gudi. jungfru marie oc hinum heilaga nicholao. var hun vigd sunnudag²⁾) hinn næsta epter qvasi modo genoti.

kirkian a land þar j eyjunum er heiter ad Bilustodum oc þar til uj³⁾) kyr. xuj⁴⁾) ær. hest oc hross.

jtem ornamentum. messubok de sanctis per annum. et de tempore fra paskum oc til adventu. oc onnor messubok fra jolafostu oc til paska samsett med gudspiollum oc pistlum oc oracium. ottvönguabok samsett oc ad olla alfær oc med messum de tempore. fra paskum oc til adventu. ottvönguabok de sanctis per annum. de sanctis bok med gudspiollum oc pistlum oc oracionis⁵⁾) per annum. sequenciubok per annum. saltare alfær. kanonem⁶⁾) bok alfær. processionall alfær. dextera⁷⁾) pars j norrænu. messudagakucr. efztu viku orda. ottvönguabok de tempore fra sunndeginum epter xiiij. dag oc til paska. nicholas saga ny oc onnur vond. kiriall gamall tuenn altarisklædi. tuenn messuklædi alfær. serkur oc ij hoklar ad auk. sloppur oc kapa. forñ. fonz umbunigr. brik yfer alltare gomol. kross med vnderstodum. nicholas skript. mariu skript. Antonius skript. thorlaks skript. koronacio. mariu⁸⁾) skript. christoforus skript. pals skript. barbaru skript. Gabriels skript. x koparstikur. ij glodarker. baksturiarn. ij kistur læstar. oc en þridia vond. ij kluckur. j. bialla. j. silfurkaleikur. oc annar koparkaleikur.

jtem junan gætta iij kierolld med ij skiolum. ij. pipr oc ij hogsetur vond. uj⁹⁾) skaler. iij diskar. ij tinfot. ij tunnuhrof. ij sængar slitre¹⁰⁾). j halfkanna. eitt sallzer.

1) 263 & spásia. 2) — dagin 263. 3) iij 268. 4) xiiij 268. 5) orationes 263 6) Canonum 263; 7) dextra 263; 8) mariæ 268; 9) iij 263. 10) slitr 262.

81. [1491—1518].

MÁLDAGI Stóranúpskirkju í Eystrahrepp.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2675 með hendi Árna.

Kirkia sancti olauí konungs a nupi í eystra hrepp a svo mickid í heimalandi stem stendr fyrer prestszkyllid oc diackna.

82. [1491—1518].

MÁLDAGI Hrunakirkju í Hrunamannahrepp.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2694 með hendi Árna.

Mariekirchia í hr[vna a] xx. kyr oc hvndrad tolfrætt saudar. viij. hundrvd í gellidvm savdum. oc þar til enn gellid fiar hvndrad.

Jtem xxij hundrud í hestum oc koplum.

83. [1491—1518].

MÁLDAGI Reykjadalaskirkju í Hrunamannahreppi.

Landsb. 268. 4to bl. 128a. skr. 1601. Dessi máldagi mun vera frá tímum Stefáns biskups.

Reykiadalur.

Maríukirkia í reykiardal a heimalannd allt. skog[ar]toft j luciju hofda. vj. kyr. flogur asaudar kugillde. ij hross fullroskin oc hid þridia veturgamallt. einn hestur. ein messo-klæde et cetera.

þar liggia til v bæier að tjundum oc lýsetollum. þar skal vera prestur heimilisfastur.

84. [1491—1518].

MÁLDAGI Gaulverjabæjarkirkju í Flóa.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2654 með hendi Árna.

Jtem reiknadizt kirkinpeningar i gaulverjabæ i floa. fátiger. c. þa var talin sa reikningsskapur. sem sira auzuri biornasyni var gior fyrir stadarbot.

85. [1491—1518].

MÁLDAGI BæNHÚSSINS i Gegnishólum i Flóa.

AM. 263. Fol. bla. 55 akr. 1598.

Byskups stephans maldage.

Bænhus j nedrum gegnisholum j floa. a kugilldi og þar til hvndrad. þar skal syngia (vr) Bæ tolf messur. og luka presti half(a) mork j savngkaup.

86. [1491—1518].

MÁLDAGI Oddgeirahólakirkju i Flóa.

AM. 263. Fol. bla. 55 akr. 1598.

Byskups stephans maldage.

Kirkia j oddgeirsholvm a fimm kyr og fimm asavdar kvgilldi.

87. [1491—1518].

MÁLDAGI Kallaðarneskirkju i Flóa.

Landab. 268. 4to bl. 127^b skr. 1601. Máldagi þessi mun vera frá tíman Stepháns biskups, því hér er talið mjög mart af gulli og silfri fram yár það, sem stendr hjá Vilchni.

Kalladarnes.

Krosskirkia j kalladarnesi a xx hundrud j heimalande. skipshofnn j vertíjd j ellida hofnn oc garda skipverium oc naastgard. skipshofnn j herdijsarvíjk oc skreidargard j skala-

gerde. vidarhogg j gellidjngasteine. floru j keflavijk ad helmijngi vid krysuviijkur stad ad öllum reka. sauhofnar j krijsuviijk oc husrum manne i ad geýma þar sauda. fa ketil oc elldevid oc ij menn til safnna a vorid með þeim sem sauda giæter. selfor j breidamyre. til suejnaskala oc manadarbeit. torfskurd j audzholtz lannd suo mikinn sem þeir vilia er j kalladarnese bua. skog j sandafelle.

Jtem rodukross et cetera¹⁾.

Jtem teiknn með silfur. xij sylgiur með silfur. tuð gull. xij skilldir með silfur forgyllter. auga með silfur. ij. niste. xj silfurflugur oc xx oc viij vmm handveg a stackinuð. ij. silfurhnappar.

xix kýr. iij asandar kugillde. ij hross oc einn hestur. þar skal vera heimilisprestur oc messodiaknn. þar skal synngia messo huernn fostu [dag. de cruce. ef eigi ber annat festum a] cetera¹⁾.

88.

[1491—1518].

MALDAGI Skálholtskirkju í Biskupstungum.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2676 með herði Árna.

Jtem kirkian í skálholtti a alla olmodsey í þiorsaa. enn oddaveriar eiga ad fa þar til godan streng. þann sem vel dyger. aarlíga. greindri kirkju í skálholtti til gagns.

Jtem skal lykzt gamall gellingur epter fornre skyldv fra egelastodum til skálholtzstadar aarlíga.

89.

[1491—1518].

MALDAGI kirkjunnar á Hömrum í Biskupstungum.

AM. 263. Fol. bls. 55 skr. 1598.

Byskups stephans maldage.

Kirkia sancti tborlaci a homrvum j skálholtz kirkiv

¹⁾ Hér fellir máldegabókia úr með vilja.

101. SNÆFUGLSSTAÐIR.—OLFOSVATN.—ÚLFJÓTSVATN. 47

akn. a x hvndrud j heimalandi. þar standa oc xx hvvdrud
j jorðvnni fyrer omaga vist.

90. [1491—1518].

MÁLDAGI Snæfuglstaða í Grímsnesi.

AM. 257 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2670 með hendi Árna.

Halldor bryniolfsson hefer gefit gudi oc jvngfru marie
a snæfuglsstodum jordina brygg i floa ihraungerdis kirkju-
akn.

91. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Olfosvatni.

AM. 263. Fol. bls. 55. skr. 1598.

Byskups Stephans maldagi.

Kirkian a Olfosvatni a heimaland halft. sandey. kirkiv-
nid. kirkian a nv vijj kvgilldi. þar liggur til eirn bæur.
kirkian lasin. hana a skalholt.

92. [1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar á Úlfjótavatni í Grafningi.

I

AM. 257. 4to skb. samtíða.— AM. Apogr. 2686 með hendi Árna. —
Biskupaskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750.

Kirkia sancti petri apostoli a víflíotzvatne i grafninge a
jordina villingavatni .xx^o. ad dyrleika. þriar kyr oc þrij.
accadar kvgillde. oc .ccc. i koplvm.

Jtem kalek oc messvkleði. ij. kluckur. kross. mariv lík neski oc petvrs¹⁾ líkneski.

II.

Landab. 268. 4to bl. 138a, skr. 1601. Þó þessi máldagi sé ekk samhljóða Stephánsmáldaganum hér á undan, og þó þetta sé cígi nefn Stephánsmáldagi, fer þó varla hjá því, að hann er frá þessum tímum.

Vflíotzvatn.

Peturz postula kirkia a vflíotzvatnne a ij kýr oc xú ær. cc hundrud j koplum oc þar til xv aura kapal. þar til liggur jord villijngavatnn. xx hundrud að dyrleika oc kirkian áá ijc.

Jtem hundradz hestur j morttuarium.

94. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Nesi í Selvogi.

AM. 268. Fol. bls. 55, skr. 1598.

Byskups stephans maldagi.

Kirkian j nese j Selvoqe a Snothus viije. eirn kalek. iij kluckur. þar liggur til eirn nær að halfv. og fellur nv half mork.

kirkian nidri og hefur suo leingi verid.

95. [1491—1518].

MÁLDAGI Staðarkirkju í Grindavík.

AM. 288. 4to bl. 28, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — JSig. 148. 4to bl. 19—20, 149—150 skr. 1696.

Stadar maldagi j grindavík.

Kirkian á stad j grindavík er vigd með gude: sælli marie og johanne postula. steffano. olafe konge. blasio blakupi. thorlake biskupe. heilagre mey katrine: iijj nottvm ept.

¹⁾ Petri B 2.

er allra heilagra messa. hun æ allt heimaland: og hvn æ allt halft annad mælisland at husapottum. og mork vad-mala ath jarngerdarstodvm. all dri skal minna gialldazt þott þa hafi eigi fie er þar byr: giallda skal og alla kirkiv ti-nd þott hann giore meire og allir heimamenn. þadan skal og giallda legkaup undir heimamenn. giallda þo prestj lik-kaungukaup. hvn æ grasnautnar hvalreka iijj vættir og siett-ung vr þeim hlvtæ er hvsapottvm fylgir. en æ hvalreki er fra valagnvpvm og til biarnargiar. ef hvalvr er meire en iijj vættir: þa skal skipta j helminga: og skal hafa grindavik og jarngerdarstodvm¹⁾ og hvsapottir helming. þar skal vera heimilisprestur æ er kirkiu vardveitir: skal hann æ-þjrgiazt hana at ollv og alltt kirkiv fie: kirkia æ reka fir-ir biarksenda²⁾ og til gardsenda er gengvr firir vestan arfadali: halfur vidreki æ millvm biarnargiar og markz æ arfadalsnesi. halfur vidreki æ oddbiarnarkielldu. kirkia æ skogfell: hvn æ vj kyr og hesta ij: vj c j busbuhlutum: med skipi. hvn æ fiordvng j lonalandi og skal hafa af þeim sem kirkiv vardveitir slikt æ hann verdvvr vid þann a-sattvr er þar byr: skalholtz stadvr æ hellming j hvalreka ollvm vid stad j grindavik ef meire er enn iijj vættir æ millvm rangagiogvrs og valagnvpa þar eigv fleire j: En þad verður attungur skiptungar¹⁾ hvals. er hlýtzt j þessv tak-marki j skalholt. og þvi eiga staderner: fiordung vr ollvm hval. og vm fram kirkian j grindavik siettung vr hvsapotta hlvtæ.

96.

[1491—1518].

MÁLDAGI Langarneskirkju með Sundum.

AM. 238. 4to bl. 27, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — JSig. 143. 4to bls. 16, skr. 1696. — Máldagabók Bisknpskjalasafns 2. 4to (eptir bréfa-bók Sigurðar lögmanns Jónssonar), skr. c. 1750.

¹⁾ Svo. ²⁾ = biarksenda. ³⁾ B 2.

Laugarnes¹⁾.

Kirkian j lavgarnesi á heima land halftt:

x kvgillde og v hross:

fimta hvorð lax af veidi þeirri er videyingar eiga j ellida æ firir vtann þann part er hallotta þorsteinsdóttir gæf klanstrinv j videy. er þat reiknad v²⁾

[Jtem x³⁾ j metfe.

Jtem xiiij bækur er æ er xij manadar⁴⁾ tider allar: ij. messo klædi. einn kaleckur. ij. klvckur stórar⁵⁾.

97—100.

[1491—1518].

MÁLDAGAR Eingeyjarkirkju fjórir.

I.

AM. 263. Fol. bls. 66, skr. 1598; er hérumbil ordrétt eins og máldagi Engeyjar í Vilchinsbók, sem er eiginlega Oddgeirsmáldagi frá 1579, (Dipl. Isl. III, Nr. 281).

Maldage Eingeyjar kirkiv. Byskups stophans maldage.

Þa er lidid var fra fæding vors herra jesu christi 00 vetra oc [iiij⁶⁾ oc iiij aar⁷⁾ þrim nottvim fyrir Hallvardz-messu var kirkia j Eingey vjgd af herra Oddgeire bisku-
upe. hinvm helga krosse oc hinvm helga Dionysio. Thomase
erchibiskupi. Olavi konge. Thorlake biskupe. oc hinne helgu
katerinv med þessvm maldaga er hier fylgier.

ad þar skal syngia annann hvern dag helgann oc dag
j vikv vmm langa fostu. þann sem bondi vill. favstudaga j
jmbredögum. greida presti tuær merkur. þar skal oc vera
heimiliss prestur ef bondi vill oc taka iiij merkur.

þetta a kirkian. kalek oc messuklædi. glodarker oc v.
kyr.

þar skal oc vera oll heimamanna tijvnd oc heima-
manna groftur. skal halftt legkaup leggiazt til heima kirkiv.
enn halft til Laugarneskirkiv.

Lysitollar sklvv aller heima takast.

¹⁾ B 2. ²⁾ Svo. ³⁾ [sl. B 2. ⁴⁾ [þannig hdr.; & ad vera: iiij⁶⁾ lxxxix aar.

leggur husfrú margrét Aunsurardóttir nú svo mikil til kirkinnar að hún skal hiedan af eiga.

þá í primis xxxc þá Eingeý og v kngilldi. ein messyklæði. kantara kapv. ii alttarisklæði með dukum og einvm forðakum. lecktaradukur. og ij kertistikur með kopar. og ij með jarni. kross með vnderstodvm. marivskript. thomas líkneki. ein Altarisbrikk. og ljútid spjalld.

þá em eirn slepp og reifa vm korinn með glitudvm dukum.

þá em ij merkur vax. halfmork reykelss. eitt merke.

þá em viðs vatn kietill með tin. ampull og sacranium mvnlang. ij biollur. einn psaltare og við þækur adrar.

II.

AM. 268. Fol. bls. 66, skr. 1598. Þessi máldagi mun vera frá því líka optir 1500.

Byskups stephans maldage.

Kirkia þá Eingeý á fiordvng hvals þá ollvm reka millvm [foos og vogalækjar¹] og seltiarnarlækjar vtan á kirkivýkur sande. og þá Tiarnarlæk.

þá em [selvadi¹] við eyðsker. tuo nótleg vestan að grasholmvm. vegna Grijms pássonar²).

Enn bokiá heyrer til kirkiv sancti Andree á Hofi á kjalarnese.

III.

AM. 238. 4to bl. 27, skr; c. 1570. — JSig. 143. 4to bls. 16 c. 1696. Oddgeirsmáldagi 1879 er grundvöllr þessa máldaga. Þó mun hann vera frá dögum Stepháns biskups.

Eingeyar maldage.

Er þesse maldage á kirkianne þá Eingeý. að þar skal syngia hvern helgan dag og dag þá viku um langaföstu þær sem bondi vill. föstudag þá jmbredögum. greida preste þá merkur.

¹) [Svo. ²) þ. c. Grims Pásson & Mörurvöllum.

þar skal oc vera heimilisprestur ef bondi vill. oc **Iuk** þa honum iij merkur.

kirkian a kaleik oc messuklædi.

þar skal oc heima takast oll heimamanna tiund.

þar er heimamanna groptur. half legkaup skulu heim: takast enn half leggiast til laugarnesskirkia.

Lysitollar allir skulu heima takast.

Kirkian á fiordung j öllum reka millum fossvogslækia utan ad kirkiusande. og j seltiörn.

Jtem selveide vid eidskere. oc ij netlog vestan ad giäholmum¹).

IV.

Biskupsskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750 (medal Stepháns maldaga).

Maldage Eingeyar kyrkiu.

Þessi er maldage Eingeyar kyrkiu epter tillage huusfru Margretar Ossurardottur.

in primis a kyrkiann .xxx.c i heimalandi. v kugilldi. ein messuklædi. kantarakþu. ij alltarisklædi med dukum og einum fordukum. lectara auk(!). ij kiertistikur med kopar og ij med jarn. kross med vnderstödum. Mariuskrieff og annat lykneski. ein alltaris brijk og lijtid spialld.

Jtem eirn sloppur og refa vmm korinn med glitutum dukum. iij merkur vax.

101.

[1491—1518].

MALDAGI Brautarholtskirkju á Kjalarnesi.

AM. 238. 4to bl. 124b, skr. c. 1570 (Bessastaðabók, = a.) — Mál-dagabók Biskupsskjalasafnins í Landeskjalasafni 2. 4vo, bl. 75, og er afskript sú gerð 1749 (= b); er hún ekki vel nákvæm, enda marg-transskriptuð: „Þetta er ordrett Coperad effer því gamla brefa sem var í Brædratungu og vier säum og samanläsum. er vor nofn her under skrifa.

Brædratungu Anno 1665.

Dordur Stullason meh. Dordur Einarsson meh.

¹) Hér kemr Laugarnessmaldagi beint á eptir.

Ad þetta framanakrifad sie Rett cooperad efter sinne Forskrift vottum vid underskrifader Anno 1691 þann 17. Septembris ad Saurbaj a Kjalarnese.

Gudmundur Jonsson. Þordur Thorleifsson mppria^a.

E h.

Þar eftir fylgir samþykkt kennidómsins á máldaganum gerð og framfarin í Skálholti 5. Júlí 1692, og rita þar undir þessir klerkar: Árni Þorvarðsson, Brynjólfur Jónsson, Oddr Eyjólfsson, Jóhann Þórðarsson, Vigfús Ísleifsson, Páll Gunnarsson, Jón Salomonsson og Hannes Björnsson. — Þá kemr staðfesting Christjans amtmanns Müllers á máldaganum, dagsett á Bessastöðum 26. Júní 1694. — Því næst votta þeir Kort Jónsson, Þorsteinn Hákonarson og Sigurðr Brynjólfsson, að máldaginn hafi verið upplesinn fyrir héraðsrétti á „Bæjarskerjum“ (Býjarskerjum) 6. Febr. 1749. Síðan er þessi afskrift máldagans löggilt sem framrit („Þetta passerer for Original“) á Þingvöllum 14. Júlí 1749 af J. C. Þingal amtmani, Ólafi biakupi Gíslasyni, Magnúsi lögmanni Gíslasyni, Bjarna sýslumanni Haldórssyni, Vigfúsi prófæsti Erlendssyni og Sigurði prófæsti Jónassyni. Að lýktum staðfesta þeir þessa afskrift 14. Júlí 1749 á Þingvelli síra Vigfús Erlendsson og Einar konrektor Jónsson.

Maldagi Brautarholltz kirkju.

Kyrkian j Brautarholtti er helgud gudi og sancte nicholasi.

Hun æ heimaland allt fra gardi þeim er gengr æ [milli Brautarholltz og Hofa¹⁾] fiall vpp og fram j sio og til lækiaross (þess er) gengr j²⁾ milli arnarholltz og Myrarholltz. kelda su æ ad rada sem gengr nedan j Langholltzvad.

Hun æ . . .³⁾ Langhollt. og suo þadan land allt fram undir Fossa.

Hun æ eingi allt⁴⁾ flod fra osenulæk og riett-syni vr Bliksteinum og til fiallz vpp.

hvn æ samreka j streinglaug j Laurentiusbaas æ Reykia-nesi.

Hun æ halfan stardal.

Kirkian æ skog allan j Hrauntungr [er liggr fyrir of-an straum edur straund⁵⁾].

¹⁾ eyða í a. ²⁾ [b hleypr yfir (!). ³⁾ eyða í a; eingin eyða í b. ⁴⁾ [d. &

hun æ skoga [j skoga¹] j skoradal er suo heita. Festarskogr og Margrietarskridr. er hustru Margret Aussurar-dottir lagdi til kirk(i)unnar.

102. [1491—1518 eða síðar].

MÁLDAGI Mýdalskirkju.

AM. 288. 4to bl. 188, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Mydals kirkiu maldagi.

Mariu kirkia j Mydal æ .x.^o j heimalandi og viij ær en Jon Palsson lagdi til suo .iiij. kugilldi voru.

þar skal syngia annan huern dag helgan og þírn fiorda huern ottusaung.

xvij avrar akulu lukast j tidaoffur og skal heima takast tíund heimamanna.

lysa skal fyrir laughelga messudaga.

103. [1491—1518].

MÁLDAGI Eyrarkirkju í Kjóa.

AM. 288. 4to bl. 194, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Eyrar maldagi j Kios.

Kirkian a Eyri æ .iiij. kugilldi.

Jtem ein gaumul messuklædi sterk.

Jtem iij smakluckur.

Jtem þrid(i)ung veidar j lagxfossi j lagsæ.

104. [1491—1518].

MÁLDAGAN tveir Saurbæjarkirkju á Hvalfjarðarströnd.

I.

AM. 287. 4to, skb. samtíða. — AM. Apogr. 2655 með hendi Árna.

¹) [svo a; al. b.

Kirkja sancti johannis baptiste i saurbæ a hualfiardarströnd a heimaland allt.

Jtem a hyn viij. kyr. oc vij. asaudar kugilldi. oc vij. handrud i koplvm.

annar reikningskapur allur. sa sem fallid hefer hier til er kuittur med þui mote. ad sira jon skaptason skal giora vpp kirkivna suo ad hyn se semiliga standandi.

II.

AM. 238. 4to bl. 118^b, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Kirkiu maldagi æ Saurbæ æ Hualfiardarþránd.

Kirkian j saurbæ æ Hualfiardarstraund æ heimaland allt med gangnum og gædum. Hrafnaberg. Ferstiklu. Karanes. Háfda. Sæfargard halfan.

Jtem .iiij.^e j osi j garda kirkiu sokn.

105—106.

[1491—1518].

MALDAGAR tveir Kalastadakirkju á Hvalfjarðarströnd.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. Nr. 2656. — AM. 263. Fol. bla. 71, skr. 1598.

gamall maldagi¹).

Kirkia sancti petri apostoli a kalastodvm a hualfiardarströnd a kambaland. halfi, oc þar v. kvgilldi. oc þa er biakup steffan vigde halfkirkiuna þar gaf hann leyfe til ad þar se hion saman vigd born skird oc konur j kirkiu leiddar. þeirra manna sem þar eru heimelisfaster.

II.

AM. 238. 4to bl. 118, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Kalastada maldagi.

Kirkian æ kalastaudum æ allt halfi Kamaland æ milli

¹) AM. 263.

Griotar og Kambsar æ motz vid Holms kirkiu og eitt **fio** j Lagsó fyrir vtan Midfellzmula. Henni fylgia .iiij. kyr og .xij. ær.

þar skal syngia annann hvern dag helgan. luka prest ij merkur. skulu takast heima tiundir og liostollar.

107. [1491—1518].

MALDAGI Gardakirkju á Akranesi.

AM. 288. 4to, bl. 112^b (Bessastaðabók) skr. c. 1570. — JSig. 143. 4to, bls. 154 skr. 1696.

[Maldage kirkiunnar j Gordum a Akranese¹].

Kirkian j gaurdum ó akranesi ó heimaland allt.

hun ó millum ós j arnarnesi og griotgardz j galm-azuik allan stornæka og aull þau trie er þar eru leingri enn. vj. alner og bolauxi [megi setia æ fyrir framan²].

hun ó næka allan upp med ala ó og allt land jnn ad merkurlæk: enn æ er vid gardinn ad ósi:

Selfarir: ij: adra vpp med leira firir vestan gagnuart biskupsbrecku adra fram ó mastaudum:

afaiett j suanga aullum nautum: en ó gagnheidi aullum saudum.

108. [1491—1518].

MALDAGI Heynesskirkju á Akranesi.

AM. 288. 4to, bl. 118 (Bessastaðabók), skr. c. 1570. — JSig. 143. 4to, bls. 155—156, skr. 1696.

Heynes maldagi.

Þessi er kirkiu maldagi ad heynesi.

Þar liggur til heimaland halft og waurduhus half med

¹) [148. ²) [b. x.; vantar i handritin.

aullum gædum þeim adur fylgdu heynesi og þeim er þor-
þiorn keypti til kirk(i)unnar:

þar eru :vij: kugildi asaugar og kyr xij: skrud sitt
allt: silfurkaleik gylltan er vegur :vj: avra.

þar skal syngia huern dag laughelgan: og aþian huern-
ann¹⁾ ottusannng allar tidir jola dag hinn fyrsta: allar tidir
hina efstu viku á langfaustu: og fyrir á paskadaginn. aptan-
saung um alla paska. faustudag og langardag j aullum
jmbra daugum: og fyrir drottins dag optir: messu ausku-
dag og huern faustu dag j langafaustu: fyrir allar mariu-
messur: advincula pietri. magnusmesso fyrir jol: blasius
messo.

Sa madur er á heynesi býr skal hafa heima kirkju
tiund sina: og heimamanna sinna: og fra uppsaulum:

þangat skal syngia prestur ur gaurdum: presti skal
greida tvau hundrut vauru: og fæda hann og mann med
houm edur hest: Sa madur er á heynesi vardveitir kirkju
fe: skal hallda hana ad vaxi og neykelsi: og abyrgiast
kirkju ad laugum og allt fe hennar. Mariu er kirkia helg-
ut med gudi michli¹⁾ og pietri postula. rekar allar¹⁾ og
veidar fylgia heynesi: fra mostungum og jnn j wigravik til
lekjar þess er fellur firir junan þorgrimagerdi: og gerdit
sialft: fylgir þangat saulfaðara fyrir sævargardi: og j
skarfasakeri: farbeit á steinauauullum allt til dalsokna: af-
riett j suanga gelldnautum. Skogur i skoradal firir nedan
selialæk: vtfra eyri hinni nedri: þessar bækur á kirkian²⁾.

109.

[1491—1518].

MALDAGI kirkjunnar á Ytra-Hólmi á Akranesi.

AM. 257. 4to, skinnblæð samtíða. — AM. Apogr. Nr. 2657. — AM.
263. Fol. bla. 71, akr. 1598.

gamall maldagi³⁾.

Kirkia sancti olani konvngs a ytra holme a akranese
er vigd vorvm herra oc greindum sancto olauo. hvn a .x.c j

¹⁾ Svo. ²⁾ ekki taldar. ³⁾ AM. 263.

heimalandi. [oc] v. [kv]gildi. þar skal syngiast anna
huern helgann dag forfalla[laust] þa er presta skipan verð
mögvlíg oc luka presti .ij. merkur j kaup. þar skvly tal
ast heima tiunder oc lyaitollar bonda oc husfreyv oc þeir
manna er þau halda a hinn kost.

110.

[1491—1518].

MÁLDAGI Innrahólms á Akranesi.

AM. 238. 4to bls. 118, skr. 1570 (Bessastaðabók).

Innra holms maldagi.

Kirkian á Jnnra holmi á Kirkiuból og Tyrtingstæði.

Jtem hualreka fra Kirkiuhaumrum og til Bresagerdia
ef meira er (en) halfr hualur. vidarreki allr fylgir j þui
takmarki nema keflareki.

Jtem á kirkian j heimalandi med vtlaundum .xl.

111.

[1491—1518].

MÁLDAGI Leirárkirkju í Leirársveit.

AM. 238. 4to, bl. 118b, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Leirár kirkju maldagi.

Kirkian á Leira á þrid(i)ung j heimalandi og vtlaund-
um og þrid(i)ung allrar veidi j Lagxa.

Jtem seigir Olafr Brandzson ad kirkian eigi Akrey j
Vogum. Suanga kot j Skoradal og skog allan austr ad
Suartagile.

J fridu .ix. kugildi. hundratz hest og ij gelldfiar hund-
rut.

112.

[1491—1581].

MÁLDAGI Melakirkju í Melasveit.

Biskupsækjalasafn 2. 4to, afskr. frá c. 1780 (eptir bréfabók Sigurd.

er lögmanna Jónssonar). Mældagi þessi er bygðr á forna mældaganum (frá 1180, Dipl. Isl. I, Nr. 61 og VI, Nr. 178) en er þó miklu yngri og tilmart, er eigi er komið undir fyrri en laungu síðar. Þó er hér ekki getið um England, sem Ógmundur biskup lagði til 1580, og er þetta því ta eða mældagi Stepháns biskups.

Mela kyrkia.

Kyrkian að Melum er helgud Gudi almattkum S. Mariae. Peture. Andrææ. Stephano. Olavo. Laurentio. Martino. Nicholao. Thorlaco. Agathæ. lucie og Sanctarum undecim og ellum helgum.

hún á Melaland allt með öllum gisædum þeim er Thorlakur keifiti og Magnus hefur síðann tillagt og Selför í Land það er liggur á milli fosslækjar og Tungu Är og víðan til husa og bunautnar meðan þar gietur.

eru þessi Landamerki millum Mela og Belgsholts flatar Steirn fyrir nordann öðnn á skalalæk og vpps steininn á Skalaholti og þaðann í Titlingzholt og þaðann Angvyn í Verduholt og þaðann í Byrgisholt og þaðann Angvyn í Fiskilækjar Steckia og þaðan í fuglsþufu skamt frá tungardi að Fiskilæk.

Stackgard og eingi í Fiskilækjar veitu og vr fuglsþufu í Jarkrossa Sudur veitu víð lækj Og Angvyn þaðan í Stein fyrer ofann hollts fót og Angvyn vr holltinu j kringlottar þufur og Angvyn þaðann í Landbrotzkielldur. sem Sunnann ganga í vatnid.

Gardur er geingur vr Melavatne og ofann í mejra vatn fyrer ofann gard A Ase.

Annar gardur ofann ur tungardi A Ase og ofann í gilid fyrer vestann Akurgierde A Ase.

Kirkian á reka allann þaðann frá því gili og til Steinsins fyrer Nordann skalalækjar ös.

fiarmadur af Melum á að Sitia á tungardi A Ase.

hún á Selialand allt er liggur í millum fosslækjar og og tungu Är.

hún á Skorholtinn bædi Sulunes og Jarkarlæk og straumnes. hún ä og nötlög í Borgarskier á Seleyre og Seluaskier víð Belgsholtsholm.

113. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Höfn í Borgarfirði.

AM. 257. 4to skbl. mjög rotin og skallar í. — AM. Apogr. Nr. 2687. — AM. 268. Fol. bla. 70, skr. 1598. — Biskupskjalasafn 2. 4to afskr. c. 1750.

gamall maldage¹⁾.

Kirkia sancti olavi j hofn a. x. h[undrud j heimalandi] oc flogur malnytv kvgilldi. jtem [vc eingi j andakjijl er sira snorre j stafholti [gaf halfkirkiunne. þad er liggur fyr-er] nedan ytri skelia [breckv oc kallad er landvarnarnes].

114. [1491—1518].

MÁLDAGI Hvanneyrarkirkju í Borgarfirði.

Biskupskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750 (eptir bréfabók Sigurðar Högmans Jónssonar).

Mariukyrkia ad Huanneyre a Tunguland xi^o allt. Asgard. Kistu. Ausu. Horn og Drageyri. liggia þessar Allar í hennar kyrkiu sokn.

med Kistu er eitt kugillde er Róðan ð.

Kyrkiann þar a fiskveidi í Andarkijlsdrfossi ofan ad Hrafnagili enn áttang laxveidar í Grimzð.

Selför j Jndridastada land. halft kyrkiuhollt. skog þann Kiældna einge og Klocka. torfskurdur í Äsgards Land. Arnarholm allann.

115. [1491—1518].

MÁLDAGI Bæjarkirkju í Borgarfirði.

JSig. 148. 4to bla. 862 á pappir, c. 1600 (Garðabók).

¹⁾ AM. 268. Maldage kyrkiunnar í Hafn B 2.

Bær j Borgarfirde.

Jtem afhendte Amundur Jonsson J Bæ j Borgarfirde
Hanskulde Þorgilssyne epter skipan Herra Stephanz Jons-
sonar þessa peninga.

xv ær med lombum oc þrevett bross. j fylia. ij. hesta.
fyrer hundrad huorn. ix hiona lioztolla og hundrad tolck-
kierte.

116. [1491—1518].

MALDAGI Lundarkirkju í Lundarreykjadal.

AM. 257. 4to, skb. samtíða. — AM. Apogr. 2651 með hendi Árna.

Kirkia sancti Laurencij a lunde i lundareykjadal a
heimaland allt med gognum oc giædum.

þadan eiga ad luckast. x. aurar vöruvirder til skal-
holtz a hueriu aare.

kirkian þar a .xix. c. i kugilldum oc fullvirtum pen-
ingum.

117. [1491—1518].

MALDAGI Fitjakirkju í Skorradal.

AM. 238. 4to bl. 118, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Fitia kirkin maldagi.

Kirkian a fitium j Skoradal a þridiung j heimalandi.
xx-

Jtem .vj. c. j Digranesi.

118—119. [1491—1518].

MALDAGAR tveir kirkjunnar á Hæli í Flókadal.

L

AM. 257. 4to, skb. samtíða. — AM. Apogr. 2685 með hendi Árna.
— Biskupskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750.

Maldage halfkyrkiunnar a Hæle í Flokadál¹⁾.

Allra heilagra halfkirkia í floccadal a [h]æle a fimm hvndrvd þar í landi .oc. v. kvgilldi. enn kirkivonne í reyki-
holti voru [luct] iij. kugillde oc .cc. í fridvm. peningvm.

II

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2692 með hendi Árna.

Allra heilagra halfkirkia a hèle í flokadal a fimm hund-
rud þar í heimalande. ok fim malnytu kugilldi. en þria
kugilldi ok tuo hundrud í fridam peningum. voru luctt
kirkiunni í reykhollte, fyrer appgiot tiundanna.

120.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Deildartungu í Borgarfirði.

AM. 268. Fol. bls. 71 skr. 1598; á undan er Fossmáldagi frá 1181
(Dipl. Isl. I, 65), en þar á undan eru Stephánsmáldagar og Jóns Krabba
um Borgarfjörð.— Landsb. 268. 4to bl. 189^a (meðal Stephánsmáldaga).—
Biskupskjalasafa 2. 4to, skr. c. 1750 (eptir bréfabók Sigurðar lög-
manns Jónssonar), og er þetta án efa Stephánsmáldagi.

Deilldartunga [gomul maldagaskrá²⁾

Kirkia sancte marie magdalene j deildar rvngv j borg-
arfirði a halfa jordina klepholtzreyke oc messvklædi.

jtem v kugilldi epter þui sem jon b(ondi) [sigurðsson
hefer tilsagtt³⁾].

121.

[1491—1518].

MÁLDAGI Hvammskirkju í Norðrárdal.

Landsbókassafa 108. 4to bls. 428—24 (máldagasafn séra Jóns Hal-
dórssonar í Hítardal).

Hvamur j nordurárdal.

Kirkian j Hvame j nordurárdal á þessar Jarðer Há-

¹⁾ B 2. ²⁾ [268. ³⁾ [hefur tilsagt Sigurðsson B 2.

rekstadi. Hvol. Krok. x^o j Desey og, x^o j Dal fram, frá hvarfad. fróða einge og kleppstíju.

Jtem 6 kirkian x kyr og lx asaudar. x^o j koplum og i busgagne og Elldagögnum.

122

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Skarðshömrum í Norðrárdal.

AM. 268. Fól., bla. 70, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to bl. 81^a-b, skr. 1601. Detta er Stefáns máldagi. Árið 1481 setr Jón Mákup Gerreksson hálfkirkju á Skarðshömrum, Vilchinsbók cxlvj (áptan við Hvamn í Norðrárdal). — AM. 260, Fól. bla. 78. Máldagi þessi kynnir að vera frá 1808 (Skr. DL, IV, 128), og er þó aðalefni hans frá ögnum Jóns Mákups Gerrekssonar.

gamall máldage¹⁾.

Kirkia á Skarðshömrum j norðrárdal skal vera halfkirkia með þeim skildaga. að þar skal syngiazt annan huern dag helgan og luka presti fj. merkur kaup. takaast þar heima tjvnder og liostollar bonda og husfreyiu. og allra heima manna.

[Jtem á kirkian v. kugilldi²⁾.

123.

[1491—1518].

MÁLDAGI Norðtungukirkju í Þverárhlið.

JSig. 143. 4to bla. 882 á pappir, skr. c. 1609 (Garðabók). Mun vera Stephánsmáldagi.

Nordtunga.

Kirkian j nortungu j norðrárdal á land er heiter at hogna[stóðum] vñj hundrud að dýrleika.

Jtem xij hundrud j annari jordu.

Jtem er þar jnnstæða vj kugillde.

¹⁾ Skarðshamarar 268. ²⁾ [sl. Vilch.

124. [1491—1518].

MÁLDAGI Stafholtskirkju í Stafholtstungum.

Biskupskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750 (eptir bréfabók Sigurðar lögmanns Jónssonar). Þessi máldagi er bygðr á Steina máldaga (1140 Dipl. Isl. I., 28). En komið er hér um fjórðungsveiði Ferjubakka Þverá, sem fyrst kemr fram í Gyrðs máldaga (1358), og úr því að mart af máldögnum á þessum blöðum er frá dögum Stepháns biskups er líklegast að þessi sé það og.

Stafholts kyrkia

Niculus kyrkia í Stafholtti á heimaland allt epter þui sem Steini¹⁾ prestur Þorvardsson setti og gaf til kyrkiu þar. hun á Biarnardal allann fyrer ofann mælifellagil. afriett í Hrödurbiargar dal á bak Jafnaskardi. sköga völl í Skardztungu það er vær köllum Kyrkiuhollt. Selfor í Þuerðrdal vpp frá Kujum. Hrífsey Á Hreduvatni ey su er Þverðr þing er í. Þræley Sudur fra Bylzhömrum.

Laxveiði í Þuerð að þrem hlutum og á Feriubacki í fiórðunginn. Kierveiði í Nordura vnder fossi. Middalsmula Allann. tijunder af 24 bæium.

Enn í hiardarholtti Skardi og Eskiholtti skal vera hejma tijund. enn vr Galltarholtti skal gialda í Stafholtti Sex aura vöru Á hveriu ðre.

125. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar undir Hrauni (Staðarhrauni) á Mýrum.

Biskupskjalasafn 2. 4to afskr. c. 1750, (eptir bréfabók Sigurðar lögmanns Jónssonar). Þetta mun vera Stepháns máldagi fyrir Staðarhrauni.

Mariu kyrkia vnder Hraune á heimaland og annað að Fossi með öllum giædum. Afriettur í Langavatnsdal nautöllum og lia ei öðrum.

¹⁾ Steirn, hdr.

1491. AKRAR. — EIDHÚS. — HOFSTADIR. — HRAUNLÖND. 65

126. [1491—1518].

MÁLDAGI Akrakirkju á Mýrum.

Binkupskjalasafn 2. 4to, afakr. frá c. 1760 (eptir bréfabók Sigurðar Egmanna Jónssonar). Detta mun vera Stepháns máldagi.

Mariu kyrkia að Økrum á heimaland halft. Prestur þar skal hafa hejtolla af 7 bæjum og qvijnúdal allan með Sandnese, halfa Hafurstade, hann skal og annast nauðsyniar allar fyrer sunnan Kalfualæk¹⁾

127. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins á Eidiúsum í Miklaholtshreppi.

AM. 263. Fol. bla. 75, skr. 1598.

gamall máldagi.

Bænhús á Eidiúsum j Miklaholtzkirkiv sokn er helgð sancto Nicholao. Það á ij kugilldi. þar skal seigia xij messur og giallda presti half mork j kapp.

128. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Hofstöðum í Miklaholtshreppi.

AM. 263. Fol. bla. 75, skr. 1598.

gamall máldagi.

Kirkia á Hofstöðum sancti Nichulaj á iij kyr og iij saudar kugilldi.

129. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins á Hraunlöndum.

AM. 263. Fol. bla. 76 skr. 1598.

gamall máldagi.

Bænhúsið á hraunlöndum j knerrar(!) kirkiu sokn á ij kugilldi.

¹⁾ Í Landsbókasafni 108. 4to bla. 439 (máldagasafn séra Jóns í Hítardal) meðal Stepháns máldaga er máldaginn svo:

„Akrar á mýrum.

Kirkia á Akrum á xxxe j heimalandi og reiknast það halft heimaland“.

þar skal syngia xij messur.
giallda presti halfa mork j kavp.

130. [1491—1518].

MALDAGI bænhússins á Öndverðunesi undir Jökli.

AM. 268. Fol. bls. 76, skr. 1598.

gamall maldagi.

Bænhusid a Ondvordanesi a iij kugilldi.

þar skulu syngiazt xij messur arlega oc lukazt hal
mork kavps.

131. [1491—1518].

MALDAGI bænhússins á Seljum í Helgafellasveit.

AM. 268. Fol. bls. 75, skr. 1598.

gamall maldage.

Bænhus sancti magnus a Seljum j Biarnarhafnar kirkiv
sokn a iij kvgilldi i jnnstædu sijna. þar skvlu syngiazt xij
messur oc luka presti halfmork j kaup.

132. [1491—1518].

MALDAGI Eyrarkirkju í Álptafirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2652 með hendi Árna.

Kirkia hins heilaga marthini æ eyre i alptafirði a skog-
arstraund a xx^e i eyjum.

Jtem v. kyr oc lx. asaundar.

Jtem bækur oc messuklædi oc annat ornamentum. ept-
er þui sem skrifat stendr i reikningskap greindrar kirkju.
þeim sem biskup suein godrar minningar hefer giort.

Jtem lagdi þuridur husfreyia oc þorualldr narfason.
sonur hennar. til kirkiunnar jordina langadal hinn minna
er liggur a skogarstraund i greindre kirkjusokn. fyrer þann
reikningskap. sem þeim bar ad suara fyrer sig oc sin for-

eldre og hier upp a gaf biskup stephan fyrnefnd mædgin
 állungis knitt og ákæiulaus um fyrnefndan reikningsskap.

133.

[1491 eða síðar].

MÁLDAGI Snóksdalskirkju í Dölum.

Landsb. 268. 4to bl. 82b, skr. 1601. „NB. Þesse maldage er Magn-
 usar biskups edur þo heildir Stephans því Sigurdur synest hafa bued
 þar 1491“ (Sira Vigfús í Hitardal á spássiu).

Snoksdalur

Kirkia j Snokzdal er helgud hinum heilaga Stephano.
 hun á lond þriu half. snóksdál halfan oc þui meira sem er j
 millum þroskalldar oc leirmula. sionhendijng framm j á.
 Gilsbacka halfann. hordabol. halfann botn hia suijnþing.
 Dalaholmm oc skerim med val attung j aullum reka á
 hardavelle j millum dranngs oc grinnðar oc kiortre ad auk.
 val settunng j þeim huolum er koma á fállanndastada reka
 j hrutafirde. alla veide j midá sem lannd liggur vid vt j
 sio. jtem iiij kyr oc einn kapall et cetera. Jtem hafa gef-
 ist ij hundrud. þorcio ecclesie vmm næstu vij ar medann
 sigurdur dadason hefur halldid fimm hundrud.

134.

[1491—1518.]

MÁLDAGI Kvennabrekkukirkju í Dölum.

Landsb. 268. 4to bl. 86a—b, skr. 1601.

Kuennabrecca.

Qariu kirkia a kuennabrekku oc hins blessada johann-
 is postula. hun á heimalannd allt. krijnglu oc kirkiuskog oc
 kolstadi. Jn þrijmis vj kyr. v. asaudar kugilldi oc eitt gelld-
 iar kugilldi. einn hestur oc eitt hross.

þetta jnnann gáttá ij sængarflet fanýt oc einnginn dun j
 vtann klýpur oc annar hrodi. sextýgi fiordunnga keralld. x.
 treg. x. keroll. x. diskar. x. bollar. x spænir allt fánytt oc
 dukur fáneytur. einn ketill oc vundann botninn. pallklædi
 gamallt oc tialld gamallt oc fáneytt huortueggia oc vijda

bætt. ij kistur fanýtar. jtem fyrir jnnann sig tuenn Messoklæði oc slopp. corporal oc altarisstein. ij kalekar. alltaribunijngur oc glitadur yfirdukur. ad sijra jon helgason lagdi til kirkiunnar. fonntz vmbunijngur fanýtur. fiorar kluckur ij stærri oc ij smærri. aspiciensbok til pðska. Ottusaungua bok fra ix vikna fostu til pðska. dominicobok a sumarid med lesi oc oracionis. capitularius per annum. ymñarius per annum. processionall per annum. jtem de sanctis messubok. pistlar. gudspioll. oracior per annum þar med commun med sama hætti. þar er a kiriall. kerttavijgala. oskuvijgsla. palmavijgsla med processio oc kertteavijgsla. dominicor a sumarmessur samsett. jrsk. fðneytur grallari oc eru j burtu vr honum allar dominicor ð sumarit. jtem de tempore. grallari a saumarid fðmeytur oc vtlendakur. jtem samsett messubok. dominicor a sumarid oc er þueiginn vpp. communibok med lese. lesbok a sumarid vand de sanctis. ottusaunguabok frð jonzmessu baptista til adveuntuð de tempore Messobok. frð advenntu til paska samsett jrsk. jtem pistlabok oc gudspialla frð adventu til pðska.

jtem hefur þar fallid iiij.c. j porcionem sijdann sijra jon helgason tok sijna kuittan.

135.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Vatnshorni í Haukadal.

Landsb. 268. 4to bla. 85b—86a, skr. 1601.

Vatnshornn.

Kirkia ad vatzhornni j haukadal er helgud med gudi og mðriu drottnijngu. andree. petro. olauo oc thorlðko. hun a xxc jlanndi. v. kyr. ij. ross. vj. c. j vadmdlum. kross oc alltaris brijk. mariu skript. peturz skript. iij kluckur oc bialla. onnur brotiñ. glodarker. sacrarium. munnlog. alltarisklæði. ij merki. bækur. ij alltarisdukar ovijgdir. þar skal vera prestur heimilisfastur oc taka iiij merkur. þanngad liggia xv bæier ad tijunndum oc lýsetollum. erv .v. bæn-

hú og takast vj aurar af hueriu. jtem hefur aukist ein kyr. iij hroma. cc. vadmdla. porcio ecclesie. vmm xij dr. vj c og vj aurar. er þetta gamall reikniungskapur.

sao mickla penijnga tok grijmúr bonndi jonson med kirkianni. iij kugilldi. fonnar og fuinn grallara de tempore per annum. de sanctis bok fonna med gudspioll og pistla og oracionis per annum. saltara skræda fanýt og eru vr bonum margir salmmar. j klucka og bialla. messuklædi. kallek. korporðlis og alltaris stein. jtem hefur þar fallid xij hundrud j porcionem j xiiij dr. er bodid(!) hefur halldid.

136.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Hvammi í Hvammssveit.

Biskupskjallasvfa 2. 4to afskr. frá c. 1750 (meðal Stepháns máldaga).
— Landabókarsvfa 108. 4to bla. 424 (séra Jón í Hitardal).

Maldage Kyrkiunnar Huamms í Huammssveit.

Kyrkia Sanctæ Mariæ Gudz móður Sancti Johannis Baptiste og Sancti Petri Apostoli í Huammi í Huammssveit a .x. kyr og Lx ásaudar og þar til .v. kugilldi eptir þai sem Gudne bonde afhendti.

137.

[1491—1518 eða fyrri].

MÁLDAGI kirkjunnar í Sælingsdalstunga.

Landab. 268. 4to, bl. 118a. skr. 1601.

Sælijngsdalstunnga.

Kirkia j sælijngsdalstunngu j huamsueit er vijgd ad vpphafa til heidurz almáttigum gude. jumfru marie og sancte johanne baptiste. þanngad liggur tijunnd oll af tuenum skogum. leysijngiastodum. holum. logum. sælijngsdal.

groptur oc lysetollur oc allar skýlldur. þanngad a ad gefast eyristollur af þessum fiorum bæium. leysijngiastodum. holum. logum oc sælijungsdal. kirkian á lannd ad saurum. suo oc jordina þammarvollu er vifrun skipade kirkiunne fyrir xvj hundrud.

Jtem á kirkian iiij kýr oc flognr asandarkugillde.

Jtem vidreka oc hualreka j stikuvijk oc xij manna jferd j saurbæiarfloru.

þar á ad vera heimilisprestur oc sýngia til asgardz huerñ dag helgann. ymbrudaga alla oc ij daga vmm lanngafostu j huerre viku. giallda presti .cc. j tijdaoffur oc fæda mann med honum á veturinn.

Jon bonnde j huammi lagde til kirkiunnar j sælijungsdalztunngu eyristoll æfinliga af huoru sijnu lannde er skogar heita med þeim hætte ad þar skal skrifast artijd fodur hans oc modur sialfs hans oc tueggia husfreyia hans oc seigia salumessu artijddag huers þeirra æfinliga et cetera.

Þar skulu gialldast iiij merkur presti. fellu nidur vij hundrud af porcione fyrir kirkivbot messuklæde oc trinitatis lijknneske er gunnar jonson hafde lagt til kirkiunnar. reiknast nu ad epter stendur hundrud j porcionem.

138.

[1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins í Sælingsdal.

AM. 263. Fol. bls. 75, skr. 1598.

gamall maldage.

Bænhusid j sælingsdal a tuo kvgilldi. eiga þar ad seigjazt xij messur oc luka presti vj avra j kavp.

139.

[1491—1518 eða fyrri].

MÁLDAGI Hvolskirkju í Saurbæ.

Landsb. 268. 4to bl. 113b, skr. 1601. Máldagi þessi er frá síðarhluta 15. aldar eða dögum Stephans biskups.

Huol j saurbæ.

Öariu kirkia ð huole j saurbæ ð verdmarskelldu j hvalldannde. ix kyr. hun a afrett j mokollzadal ollu gellðfee þess bonnda er ad huole byr. stodhrossabeit a sumar vnnðir kirkiufell. þriggia j bersatungulaund. jtem ij þijnghesta beit a hrossahialla j huijtadalz lannd til alþijngiz framan. jtem þrætunes einnge j belgzdalzjord oc eyrargardz einnge j mla jord. jtem ij manada beit a buge a veturinn ollu gellðfee. letorfna ristu vnnðer kidahol sem huolsmenn þurfu. sijnadal ad eigñ frá hafragile til rettargilz fyrir austan framm enn allann fyrir vestann framm. þaðaþ jafnngainngt ofa til volafallz. Jtem torfskurd j efra brecku lannd sem hafa þarf til selz medann huolmenn hafa selfor. hun a miðhæa lannd oc settung j hualreka med ennis lannde oc fyrir breckulannde j mille hundzvordu oc stiga. enn þridung j vidreka j mille greindrar hundzvordu oc kirkivlækjar. Jtem æ hun xij manna jferd j sauluafloru til reytlu.

kirkian æ jnnann sig et cetera.

Jtem lagde sigurdur¹⁾ til kirkiunnar messuklæde.

reiknnast porcio vmm vijj år æ medanu greindur sijgurdr hefur halldid. v. hundrud oc xl alnnar betur.

Jtem gaf þorbjorg ormsdotter kirkiunne ad huole afrett j sijnadal frá mæssgile tihl rettagils.

140.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Tjaldanesi.

AM. 268. Fol. bls. 73 skr. 1598.—Landsb. 268. 4to bls. 107b og 117b, skr. :601. Stendr í 268 meðal máldaga frá tímum Stepháns biskups.

Tialldanes [gamall maldage²⁾]

Pollaks kirkia j tialldanese a hniðsker oc fyrer innan sig marivskrift oc þollaks skrift. oc smeltann kross. oc Alltariis byning. þar skvly syngiazt iij messur oc xx fra starhols kirkiv.

¹⁾ Sigurðr Geirmundsson bróðir Ólafs tóna yngra átti Hvol og Hó þar (Bpa. II. 278). ²⁾ [268.

þar takast heima tollar oc Tývnder bonda oc hvi
freyiv.

141.

[1491—1518].

MALDAGR kirkjunnar í Fagradal.

AM. 268. Fol. bls. 73 skr. 1598.—Landsb. 268. 4to bls. 110^a og 117^b (hleypir úr) skr. 1601. Þetta mun vera Stepháns máldagi ~~en~~ stendr hann í 268 meðal hans máldaga.

Fagri dalur [gamall maldage¹].

Mariu kirkia j fagradal a fagradalstvangv oc fagureyj
oc holm jnn af eynne oc vjc j hrvteyivm.

jtem fyrir innann sig Alltariss stein oc Alltariss bvn-
ing fornann. kross med vnderstodvm. marivskriftt. [peturz
skript²) oc³) olafs skrift. þar skal syngiazt viij messur oc
xl. fra stadarholskirkiv. þar takast heima tollar oc tývnder
bonda oc hvafreyiv oc allra heima manna.

jtem lagdi sigurdur bondi kirkivne cc j hrvteyivm.
fyrir porcio þat sem fell sijdan hann tok vid gardinvm.

jtem ä kirkian Bugsker.

142—143.

[1491—1518].

MALDAGAR tveir kirkjunnar í Búðardal.

I.

Landsb. 268. 4to bl. 110^a-b, og bl. 117^b, skr. 1601.

Budardalur.

Okiaelz kirkia j budardal ä huarfzdal allan og tinda.
brodda dalza j kollafirdi med ollum reka. hellu holma med
ollum skerium oc selueidar flogum. jtem ij sker. jnn oc framm

¹) [268. ²) [sl. 268. ³) sl. 268.

vðann holmanum oc vj kugilldi. hest oc hross. Jtem vj manna jferd i saurbæiar floru. skulu þar syngiast lx messur fra skardi. oc giallda. c. j kaup. þar er heima manna greptar oc allra þeirra sem deyia j tinnda landi oc hvarfs dæzlandi. Jtem a kirkian fyrir jnnann sig (mariu l(ikneski). mikal(s) l(ikneski). þollak(s) (likneski) oc gudmundar mýnnd. kross gylltur. Þessoklædi. alltariastein. corporalia. ij kluckur oc ein bialla. messubok hatijdar syngiandi samsett. sæmilig ottvaonguabok de tempore oc de sanctis fra paakum til domni(ca) sancte trinitatis oc vond spalltara(!) skræda. mikalisaga¹⁾. jtem hefur fallid j porcio sijdann sygurður oddzson²⁾ tok gardinn lxxx alnir oc c.

II.

Landab. 268. 4to bl. 139^b, skr. 1601.

Budardalur.

Kirkia sancte michael(is) archangelij j budardal ð skardzstronnd á jordina broddadalzaa er liggur j kollafrde j fellzkirkju soknn.

144. [1491—1518 eða fyrri].

Málmaer Skarðskirkju á Skarðaströnd.

Landab. 268. 4to bl. 110^b—111^b og 118^a (hleypir úr), skr. 1601. Þessi máldagi er meðlíkur þeim frá 1401 (DI, III, Nr. 550); stendr þó meðal Stópánsmáldaga. og kynni því að vera frá hans tíð í þeirri mynd, sem hann er hér.

Skarð.

Mariukirkia að skardi á skardzstronnd oc hins helga olafs konga á heimalannd halft með geirmundarstodum halfum oc allt lanndid að a. rufeyiar með kalfum. lanngey. halfa kongursey. olafseyiar halfar. oc sigrijdarholm allann.

¹⁾ [et cetera 268^b og hleypir þessu úr. ²⁾ Odár faðir Sigurðar í Búardal á 1508.

aurluriseyjar halfar. jna litlu öldfsey hálfa. þrið bluti j vidreka fyrir þorpum oc hualreka milli kárhafnar oc grinnar ad frateknum sem fellzkirkia. oc tungu kirkia eiga oc tueimur tolfuungum j hualreka er annann a tungu kirkia enn annann [huamms¹) kirkia oc þeim vidreka er bænhusid j þorpum a. af bænhusvijk j þorpum. eru það vj sex alna tre oc minni. enn stadurinn j skalholsti flordunng j vidreka j grejdu takmarki jafnt vid skardzkirkju. jtem a kirkian a skardi hálft brecku lannd j bitru med hualreka oc vidreka til hunnzvordu oc kiortre d. hun²) huerium xij manudum vnnidir gudlogshofda. jün til stiku huar sem kemur. er halldijs gaf d gniyp kirkiunni. jtem skipstod kuitta j biarnneyium med budarstodu oc hialli. flogra manna oc xx jferd (j) saurbæiar floru. budarstodu oc hrossabeit vid stord j tialdanes lañdi medann florufer stædi yfir er halldora narfadottir³) gaf kirkiunni þa hun atti tialdanes. jtem d kirkian. l. c. j kugilldum gellde og koplum. jtem a kirki-an fyrir junan sig⁴) brijk yfir alltari. ij mariu skriptir. kross yfir kordyr. peturz lijkneski. olafz lijkneski. marie lijkneski magdalene. jtem fimm manna messuklaedi. einn hokul ad auki. ij sloppar. ij kanntara kapur fæneytar. ij merki. ij kalekar. eirñ kross gylltur. ij alltarisklaedi. er annad glitad. enn annad med lerept. einj alltari-brun göd. formna dukur. jtem grallari med sequencium per anni (circulum) med kirid. jtem annar grallari med sama hætti. helldur hann oc pistla oc gudzspioll oc oracionis. ij ottusaungua bækur. helldur aunnur d vetur enn aunnur a sumar per anni (circulum). þessar fyrr skrifadar flórar bækur d kirkiann hálfar. enn hálfar að sem gardinn d. jtem kivi-all med tonarius. processionall. capitularius. ymñarius a einne bok allt samann. ein lesbok ný frá adnenntu til þdaska de tempore oc de sanctis. aunnur lesbok fra þdaskum thil advenntu de tempore oc de sanctis. ein kononembok. jtem

¹) [vantar i báðar jafskriptir, en á svo að vera, sbr. máldagann 1401. ²) sl. 268b. ³) Halldóra Narfadóttir dó 1824 (Skálholts og Gottskálksannáll). ⁴) et cetera b. v. 268b og endar hér.

de sanctis messubok með pistlum gudspiollum. oracionis per anni (circulum). jtem messubok samsett með ottusonngum. pistlum oc gudspiollum oracionis oc kanonen de tempore frá advenntu til páska oc er kaullud. loginar¹⁾. glodarker. skirnnar ketill. ein klucka stór oc iij rifnnar. ij biollur. ij saltarar. ij skrudakistar fðneytar. fimm corporalia.

145. [1491—1518 eða fyrri].

MÁLDAGI kirkjunnar í Dögurðarnesi.

AM. 263. Fol. bls. 74 skr. 1598.—Landsb. 268. 4to bls. 111^b og 118^a. skr. 1601. Máldagi þessi virðist vera frá síðara hluta 15. aldar eða öðgum Stepháns biskups.

Dögurðarnes [gamall maldage²⁾].

Magnus kirkia j dogvrðar nese a magnus likneski.

þangad a [at] syngia v. messvr oc xx fra skardi.

þar takazt heima tollar oc Tjyvnder.

146. [1491—1518 eða fyrri].

MÁLDAGI kirkjunnar á Galtardalstungu.

AM. 263. Fol. bls. 74. skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bls. 112^a og 118^b skr. 1601. Máldagi þessi virðist vera frá síðari hluta 15. aldar eða tímum Stepháns biskups.

Galtardalstunnga [gamall maldage³⁾].

Olafs kirkia j galltardalstungv a kirkiv skýlld j heima landi. galltardal hinn minna oc Eingeyjar vj hvndrvdm.

jtem a kirkian fyrir jnnan sig mariv likneski. Olafs likneski. kross yfer Alltari.

þar sklvv syngiazt iij messvr oc xx fra stadarfelli. þaskadag oc alla þa daga sem j xvj daga halldi erv.

þar sklvv gialldazt þjngapresti xij avrar j kavp. þar

^w) login, hdr. = Loginrá. ²⁾ [263. ³⁾ [263.

skylv takast heima [ij tývnder¹⁾] oc lysitollur þess bonda sem þar býr. og allra þeirra sem á hans kost erv.

147. [1491—1518 eða síðar].

MÁLDAGI kirkjunnar í Þykkvaskógi.

AM. 268. Fól. bls. 74, skr. 1598. — Landab. 268. 4to bl. 87a, skr. 1601.

gamall maldage²⁾

Mariu kirkia oc sancte magnus³⁾ j þykkvaskoge á vj kvgilldi. kolvidarhogg j liarakogum suo sem skogamenn þurfa arliga.

jtem á kirkian Alltarissduk. glodarker. sacrarivm mavn-lavg oc tinker oc handklædi. mariuskriptt. nichulas skriftt. jons skrift. magnus skrift. iij kluckur. messvklædi. corpor-all. Alltaris steirn [litill⁴⁾] brijk. processional rotin. forn svmarbok med les. nockud af rotnvm psalltara.

jtem hefur þar fallid cc. j porcio sýðann þolleifur bondi tok síjna kvittan.

148. [1491—1518].

MÁLDAGI Garpsdalakirkju.

Landab. 268. 4to bl. 113a—114b, skr. 1601.

Garpsdalur.

Mariukirkia j garpsdal á xx hundrud j heimalaunde. hrijshogg j borg hundradz(!) timburz j rauddalz skogie huerтт sumar. torfskurd j suardholzlannd j garpdalzgrafer. saulus floru til bunautnnar olluð heimamonnum.

vij kyr. iij gelldfar kugillde. hestur oc c. j voru.

¹⁾ [tjúndir ij, 268a. ²⁾ Þykkvaskogur 268. ³⁾ magnusar 268. ⁴⁾ [lytil 268.

jtem ein messuklæde oc kalek. graduale þær annum oc sequencijubok.

149. [1491—1518 eða síðar].

MÁLDAGI Gufudalskirkju.

AM. Apogr. 2052c blað skr. c. 1620, sem Árni fékk 1710 hjá Helga Eggertsdóttur á Múla í Kollafirði, móður Eggerts Snabjörnssonar á Kirkjubóli í Langadal. Máldaginn er að efni til mjög svipaðr Gísla, en er þó líklega frá dögum Stepháns biskups.

Annar maldage gufudalz kirkiu¹⁾

Kyrkia j gufudal a allt heimaland oc hofstade med ollum gognum oc giædum. skog a melanese med hof[sto]dum oc allann skog fra geithuagile og upp ad miallgile. manadar Beit j Breckulande. wtbeit nautum yfer um a. skog hia Vatne hinu nedra og lambhaga. Beyt j alptadalz mula. skurgerde under hranne a skalanese.

Jtem a kyrkian j gufudal mðlz miolk af hvorium sæ j sinne þingð nema grauf um petursmessu tijma. og skiæde af sæ albarlaung. so og a kyrkian allar þær tjunder sem minne eru enn eyris tjund ur þingðanne.

Jtem a kyrkian xxj malnýtu kugillde. ix kyr oc xij asandar kugillde.

Jtem iije j kauplum. eitt naut veturgamallt og iiij sande tvævetra.

Jtem innann gatta xij trog oc xij kerolld. ij storkerolld. einn stock. v fiordunga ketil.

Jtem j kyrkiunne þrenn messuklæde alfær. og ij hoklar lauser. sloppur oc kapa. ij kaleykar.

Jtem xx sækur. ein bryk yfer haaltare. og annur framan firir.

Jtem iij kluckur.

Jtem glodarker oc vatzkall oc munnlaug. iij koparpjpur.

¹⁾ á undan er máldagi Brands biskups frá c. 1288, Dipl. Isl. I, 185.

Jtem einn jarnnkall oc ein kieta.

Jtem a kirkian þessar jarder. Brecku. Midhus og
k(ϑ)yindisflaurd.

150—151.

[1491—1518].

MALDAGAR tveir bænhússins á Kirkjubóli i Kvigindisfirði i
Gufudalsþingum.

I.

AM. 268. Fol. bls. 80, skr. 1598. — Biskupskjallasafn 2. 4to, afskr.
c. 1750 (meðal Stepháns máldaga).

gamall maldagi.

Bænhúsid a kirkiuboli j kvigindissfirði er prevelegerat
suo þar ma viggia saman hion. skjra born oc leida konur
j kirkiv.

Þar skal gefa prest vj avra j kavp vpp ð xij messur
vm xij mánvdi.

II.

AM. 268. Fol. bls. 80, skr. 1598.

gamall maldage.

Bænhúsid a kirkivboli j Gufvdals þingvm er miog j
flarska vid soknar kirkiuna oc þessa annars. saker storra
ovega oc margfalldz haska. sem þar hyndrar kirkivsoknar
menn. þui hofu vær gefid gott ordlof til ad þar skal hion
saman viggia, born skjra oc konur j kirkiv leida med þui
moti oc skilmala. ad sa sem jordina ð. leggie þar til iijj,
innstædvkugilldi til bænhúsins oc sie svngnar xv messur
arliga. enn presti lukizt mork j kaupid. suo og sie prestur
soktur med hesti oc manni oc heim aptur færður jafnan
þa er þessa embættis þarf med.

152.

[1491—1518].

MÁLDAGI Múlakirkju á Skálmarnesi.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 427. (máldagasafn séra Jóns í Hitardal).

Múle á Skálmanese.

Kirkia sancti Laurentii under Mula á Skálmanese á jörðina halfann Skálmardal. Er Hustru Jngelbiörg Arnadótt-
er og dætur hennar gafu Gude og sancto Laurentio firer
sál Jons Ellingasonar góðrar minningar,

153.

[1491—1518].

MÁLDAGI bœnhússins í Skálmardal.

AM. 263. Fol. bls. 80, skr. 1598. —Biskupsskjalasafn 2. 4to, afskr.
c. 1750 (meðal Stepháns máldaga).

gamall máldagi¹⁾.

Bœnhúsið j Skálmardal j Múlakirkju þjngvm. a vj ær.

Þar skal syngia vj messur vmm areð. og lukizt presti
xij almir j kavp.

154.

[1491—1518].

MÁLDAGI Flateyjarkirkju á Breiðafirði.

Landsbókasafn 108 4to, bls. 428 (máldagasafn séra Jóns í Hitardal).

Flatey.

Jons kirckia postula j Flatey á xxe j heimalandi og
saudayar²⁾. Oddbiarnarskier og Styckiseyar.

xj kyr. ij merkur frijds fiar. eitt hross.

Þar skal og vera prestur og diakne.

¹⁾ al. B 2. ²⁾ Svo.

155. [1491—1518].

MÁLDAGI Sauðlauksdalskirkju.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2693 með hendi Árna.
— Landsbókasafn 108. 4to bls. 499 (máldagasafn séra Jóns í Hitardal).

Kirkja í sandlavxdal á jördina siglunes. tív hundrudvm. í hagakirkivökn. oc ij. malnytu kugillde. oc þangad er skipadur patríxflodr med ollvm bævm þeim er þar erv að ollvm skyllidvm oc skog í trostanafirde sva sem þorf gior- izt¹).

156. [1491—1518].

MÁLDAGI Otrardalskirkju.

JSlg. 148. 4to bls. 243, skr. 1624 optir transser. frá 17. Maí 1618.
Þessi máldagi er forn að efni, en mun þó eins og hana liggir fyrir varla vera eldri en frá Stepháns tíð (sbr. máld. 1824 Dipl. Isl. II. 858.)

Þetta fie á kirkian j otrardal.

Land j mille haga hins ýdra haganess og Beitilshamra.

Skóð j Trostramsfirde(!) til allra þarfinda enn leyfa aungnum. Stadarmenn hoggve þar sem þeir vilia. so vijtt sem land á skog.

kyr iij. xij ær. hest. kistu og kaleik. kluckur iij. krossa iij. kistil og postula skrift. Altariaklæde iij. og elldbere. Refill nyr. munnlaugar tvær. Ordubok.

157. [1491—1518].

MÁLDAGI Hrafseyrarkirkju í Arnarfirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2660 með hendi Árna.

¹) í 108 setr séra Jón á spássíu: „Þesse maldage er annaðhvort giördur 1512 edur þar eftter“.

Petri apostoli ecclesia a hrafNSEYRI í arnarfirði a fimm kyr oc fimm asaundar kvgildi. epter þui sem jon bondi Þjornsson giordi vt við biskup steffan í hans fimtu visita-
cione vm vestfirðv.

158. [1491—1518].

MALDAGI NúpSkirkju í Dýrafirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2661 með hendi Árna.

Jtem notandum.

Kirkian vnder nvp hefer í sína porcionem. a meðan jon bondi Þjornsson hefer halldit jordina. flogur hvndrvd oc. x. aura betur.

159. [1491—1518].

MALDAGI hálfkirkjunnar í Alviðru við Dýrafjörð.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2662 með hendi Árna.
— AM. 263. Fol. bla. 79, skr. 1598.

gamall maldagi¹⁾.

Hálfkirkian í alviðru. epter gamalla manna sogn oc orðtaki a xijc jord er heitir skagi. oc liggur í dýrafirði. [et cetera²⁾].

160. [1491—1518].

MALDAGI hálfkirkjunnar undir Hesti í Önundarfirði.

AM. 263. Fol. bla. 80, skr. 1598.

gamall maldagi.

Hálfkirkian vnder Hesti j Önundarfirði a xc j heima landi oc v. kugildi.

¹⁾ 263. ²⁾ [sl. 263.

161. [1491—1518].

MALDAGI Ögrakirkju í Ísafirði.

Landabókasafn 108. 4to, bls 562 — 563, eptir bók skrifaðri 1606.

Augur.

Kirkiañ í Øgre á jördena Strandsel.

Jtem Smidiuvík á Ströndum.

hún á hinn 4da hvörn sel í Pernuvík og áttung í hvalreka. hinn 4da hvörn sel í þvallátrum.

gielldneyta afriett á Fíall-Eyrary, j Skötaförd, so mörgum nautum sem sá (á) er kirkiu heldur.

Jtem í kirkiupeningum 12 kýr.

Jtem 12 ásaudar kúgildi, 1 kantara kápa.

item 2 altaresklæde með brúnum.

item 2 Tiölld málud útlensk.

item 2 koparhiálmur, 1 koparstika.

Jtem 4 kluckur stórar og 4 biöllur.

Jtem 2 kaleikar. Corporalhús með 2 Corporalum.

Jtem fons umbúningur, 1 lítell Járnkall.

Jtem sæmeleg brik yfer háaltare.

Jtem 22 bækur með vondum og góðum.

Jtem glerglugge yfer altarenu.

162. [1491—1518].

MALDAGI bænhússins í Múla í Ísafirði.

AM. 263. Fol. bls. 80, skr. 1598.

gamall maldage.

Bænhús j mva j ysafirði j kirkiubols kirkiu sokn j langadal er helgad¹⁾ gvde.

Það a ij kvgilldi oc eitt hvndrad þar til.

Þar skvlu syngiazt xij messur a arinv. oc luka presti vj avra j kavp.

¹⁾ helgvð, hdr.

163. [1491—1518].

MÁLDAGI Laugabólakirkju í Ísafirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2688 með hendi Árna.
— Biskupskjalasafn 2. 4to afskr. c. 1750.

Kirkja sancti blasij episcopi¹⁾ martyris a laugaboli i
jau[fi]r[d]i a²⁾. [iij³⁾]. kyr [oc xij. ær⁴⁾].

164. [1491—1518].

MÁLDAGI Kirkjubólakirkju í Langadal.

Biskupskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750 (meðal Stepháns máldaga).
— Landabókasafn 108. 4to bls. 427—28 (séra Jón í Hitardal).

Maldage Kyrkiubóls i Langadal.

Kyrkia sancti Laurentij a Kyrkiubóli i Langadal A
xvie j Jnnstædu. Lagde Gudne bonde jórdina Stærrafell er
liggur i trekyllersvijk vj^e ad dyrleijka kyrk(i)unne i sinn
Reijkningskap med reka og øllum gøgnum og giædum.

165.—166. [1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar (á Stað) í Adalvík.

L

Biskupskjalasafn 2. 4to afskr. c. 1750 (meðal Stepháns máldaga).—
Landabókasafn 108. 4to bls. 428 (séra Jón í Hitardal).

Adalvík⁵⁾.

Kyrkia í Adalvík bijhelldur nu vij kugilldum.

¹⁾ b. v. B2. ²⁾ eigur, B2. ³⁾ [B2; eyða í 257. ⁴⁾ [sl. B2. ⁵⁾ b. v.
108.

II.

Landsbókasafn 108. 4to bla. 568, skr. á 19. öld eptir bók skrifaðri 1606.

Stadur í Adalvík.

Kirkiañ á Stad í Adalvík á heimaland hálf, Kagadarvík¹⁾ og Sandvík og Griótleite. allar þessar Eigner hálfar á Kirkiañ við bóndann þann sem gardenn á.

Jtem Tólf tung Reka í Rekavík á bak Látrum með ágóða.

Siöttung í hvalreka í höfn.

hálfan Reka frá Selastille og til Þverdalsár, og Söl(va)-föru alla. tolllaust. skip við Sigmundarlæk²⁾ og adflutningar allar.

mánadarbeit í Þverdal öllum peninge tveim meigen Þorláksmessu.

Selu³⁾ í midkiós⁴⁾ í Lónafirde og hálf helmingalón.

afrett í hvestu. 10 malnytu kúgillde.

Jtem tvenn messuklæde alfær, sloppur, kantarakápa, fonsklæde, 1 Silfurkaleikur.

Jtem koparhiálmur.

Jtem 1 koparstika, 1 glódarker, 1 Járnkall.

Jtem 10 bækur með þeirre bóndenn tillagde.

167.

[1491–1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Kirkjubóli í Steingrímsfirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2684 með hendi Árna, og getur hann þess, að þessi máldagi „er eeki með Indulgentsakrár hendenne, og eeki með neinni þeirre hende sem á bokfellinu standa, heldur með annare fráleitre hende, sem og sýnest eigi að vera so gömul sem hinar, þó er hun og eeki heldur ny.“—Biskupskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1760.

[Kyrkia sancte Olafs, konu]ngs⁴⁾ æ kirkiuboli í stein[grímsfirði a . . .]⁵⁾ kyr og iiij. ajsandar kuilldi.

¹⁾ Skagavík, hdr. ²⁾ Sölmundarlæk, hdr. ³⁾ Svo, hdr. ⁴⁾ „ita evi-denter“ (AM) þ. e. Árni les . . . ugs [=ungs] ⁵⁾ eyða í B2.

168.

[1491—1518].

Máldag kirkjunnar á Prestsbakka „í Hrutafirði“.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 427 (máldagasafn séra Jóns Haldórssonar í Hitardal).

Prestbacke.

Kirkia sancti Johannis Apostoli Evangelistæ á prestbacka j Hrutafirde á halft heimaland og xie Jord Liotastade.

Kirkian á og v kyr og vj asaudar kugillde.

Eirn hest og ccc j vadmálum.

Hefur fallid j portionem árlega hier til ij voder vad-
mála.

169.

[1491—1518].

Máldag Eyrarkirkju í Bitru.

Landsb. 268 4to bl. 114b, skr. 1601.

Eyre j Bitru.

Jtem átta hundrud oc xx a kirkian [a eyri j bitru] j ein reiknningsskap vpp a sijra olaf tumason eda hans erfjngia ef hanz missir vid.

hun a fiorduung j ollum hualreka a hruteyiarstroend fra merkihamri oc til hualar. enn attunng j ollum hualreka j ofeigafirde j millum hualar oc merkelækjar oc selanes enn allann reka frá þammbd j bitru oc lonnguvijkur. enn skiedatollur oc osttollur oc annat það sem þar med stenndur vmm bæhusid j vijk. ma skrifa epter enne gomlu máldagabokenne.

þar liggia vndir iij bæhus. á enne. j tungu. j vijk.

kirkian á jnnann sig messuklæde rotinn. mariu likneske. johannis baptiste lijkneski. jóns likneski [postula]. eirn kross yfir altare. iij alltarisklæde. ij bruner. eitt glödarker. ij kluckur litlar. paxblad. ein jarstika. ein vpphaldz stika. ein gomul sonugbok fra advenntu til paska.

giordu vier kirkiu fyrir fiortan hundrud. skýlldi greinnd-

ur síjra olafur lata bæta kirkivna suo hun sie vel stand-
 ande suo sem ad retta hana oc þilia hana oc bæta ad
 þake oc beckium jnnann sig. skyldi fyrnefndur síjra olafur
 vera kuittur vmm vj hundrud j porcio fyrir kirkinbotena.

170.

[1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins á Melum í Hrótafirði.

AM. 268. Fol. bls. 80, skr. 1598.

gamall maldagi.

Bænhús heilaga Olafi¹⁾ á Melum j hrutafrídi eptur þui
 sem forn maldagi seiger oc gamler menn hafa heyrtt. a iij
 kyr og xxx asaudar. þar a ad taka vid biskupe oc hans
 folke þa hann ríjdur j síjna visitationem vmm hrutafrídi,

Þar takast oc heima tollar oc tíjvnder.

jafnrar rentv ad aullv er bænhused j innre víjk j gróind-
 vm Hrótafrídi.

171.

[1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins í Innri-Vík í Hrótafirði.

AM. 268. Fol. bls. 80, skr. 1598.

gamall maldagi.

Bænhús sancti Nichvlaj biskups j jnnre víjk j hruta-
 frídi hefur þuiljk privilegia oc fríjheit vm Tíjvnder oc adra
 hluti svo sem halfkirkíur. þar hefur skalholtz biskup rett
 til ad gista þa er hann fer [vm] síjna sýslv. til vppheldiss
 christnum dome.

172.

9. Janúar 1492.

undir Stadarfell.

Óndr prestr Sveinsson tekr í umboði Þorbjarnar Jónsson-
 ar, prófasts milli Gílsfjarðar og Gljúfrár, eið af Helga Ey-

¹⁾ Svo.

vindssyni um landamerki Dögurðarness á Skarðsströnd og Arnarbælis.

Eptir afskript Magnúsar Einarssonar á Jörfa (c. 1780—40) af Dögurðarness og Dimonarklakka skjólum (hjá mér), og er þetta ritað eptir transskripti á pappir gerðu í Haga á Barðaströnd 16. Nóv. 1662 af Þorleifi Magnússyni og Jóhanni Jónssyni.

Það giore eg þelge Eivindsson godum mönnum kunnugt með þessu mínu opnu briefe. að eg ox vpp á Skarde hia Birne Þorleifssyne. var eg og með Jone Sveinssyne. meðan hann var vmbodsmann á skarde. og heyrdá eg all-drei akiærd hraunfíoll. er liggia j arnarbælis jordu. En Raudalæk haldinn landamerke j millum Dogurdarness og Arnarbælis. er fellur ur Altatiorn til siofar. hellingur beiddi adurnefndur Jon Sveinsson þangad hrjys hogx þá sem Arnarbæle attu. Og þennañ sama Eyd tok eg sera Oddur prestur Sveinsson j vmbode Sera Þorbiarnar Jonssonar er þá var profastur i millum Gilzfiardar og Glinf(r)ar af adurnefndum þelga. að hiaverande Þorde þelgasyne. Sagdist hann ecke hafa vitad ónnur landamerke halldiñ i mille Dogurdarness og Arnarbælis enn þesse.

Og til sanninda hie um settum vid fyrnefndir menn ockur juncigle fyrir þetta Eydzbref. er giortt var undir Stadarfelle á meðalfellsströnd manudæginu næstañ eptir þrettanda dag. þá er lidid var fra hijngadburde vorz herra Jesu Christi þusund cccc nýutiger og tu(a)u ar.

173.

18. Junúar 1492.

á Hólum.

Sveinn Guðmundsson gefr heilagri Hólakirkju til æfinlegrar eignar jörðina Kryddhól í Viðimýrarkirkjusókn með þeim atriðisorðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXI, 16, transskript á skinni frá 21. Okt. 1492. — Apogr. 3345.

krydhol¹⁾.

Þath giore eg sveinn guðmundzson profentomann á

¹⁾ Utan á bréðinu með fornri hendi.

holvm godvm monnum viturligt med þessv miñv opnu brefe ath eg hefí gefit heilagri hola kirkiv til euehligrar eignar jordiña kryddhol er liggur j videmýrar kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm ok giædvvm sem greindre jordv fylger ok fylgt hefer ath forno ok nýu ok eg uard fremst eigande ath ok þar med atta kugillde er jordune fylger vndañ mier ok minvm erfingvm. gef eg einn part j jordunne j salvgiof. ok þat adra¹⁾ fyrir þionvstvkonu miña þorgerdi þorleifsdottur profentokono sama stadz fyrir þat missette ok brot er hvn vard brotlig uid heilaga kirkiv ok biskupin en hvn fyrir þessa sok kuitt uid heilaga kirkiu en eg skil mier lañðskýlld ok leigur medan eg lifer en kirkian eigur huortueggia epter minn dag. skal sueinn svara lagaríptingum fyrir jordiña en biskupin hallda til laga. Ok til sannenda hier vñ sette eg mitt inncigle fyrir þetta bref med þeirra dañðimanna janciglvv sira andres jonssonar radzma(n)z sama stadar ok gudmundar prestz jonssonar er hia voro er þetta var giort med handabandi vid biskupin. skrifat a holvm j hialtadal midvikudagin fyrir conversionem sancti pauli apostoli vñ veturin. anno domini M^o c^o xc^o secundo.

174.

25. Janúar 1492.

í Skálholti.

SATTARGERÐ Stepháns biskups í Skálholti og Árna bónda Guðmundssonar; staðfesta þeir gerning Sveins biskups og Árna út af Oddgeirshólareid, en fyrir það, sem síðan kom til með Árna og Stepháni biskupi, gjaldi Árni sextigi hundraða, og lofuðu þeir að halda vináttu hvor við annan upp frá þessu, en Þorvarðr Erlendsson sýslumaðr í Árnesþingi samþykkir þenna gjörning.

Biak. Skalh. XVII, 26 frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2369 eptir Skálholtsfrumriti „accuratissimé“. Átta innsigli hafa verið fyrir bréfiu, og lýsir Árni þeim, sem þá voru ekki dottin frá.

Sattargjardabref biskupsins og arna gudmundzsonar.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heýra senda arne preatur snæbiarnarson officialis heilagrar skal-

¹⁾ svo..

holtz kirkiu j millum huitar j borgarfirdi og helkunnu-
 heidar. snorre prestur helgason profastræ rangæruollum.
 ærfue jonsson kirkiuprestur j skalholte. æmundr jonsson
 radzmadr sama stadar. þoruadrur ellendiinzson¹⁾ kongs um-
 bodzmann ýfer ærness sýslu. sigurdr jonsson. leikmenn. kuediu
 Guds ok sina kunnigtt giðrande. ath sub anno gracie
 millesimo. quadringentesimo. nonagesimo. secundo. jn conuersi-
 one sancti pauli apostoli. j biskupsstofunne j skalholito nor-
 um nær j hia med fleirum audrum godum monnum. saum
 og heýrdum ð. ord og haðdaband þessara manna. af einne
 alfu ærligs herra ok andaligs fodrs. herra stefans med guds
 nad biskups j skalholte. enn arna bonda gudmundzsonar af
 annare. skildiztt þad ok faldiztt uñder þeirra haðdabande.
 ath þeir giordu med sier fullæ satt ok alla upp æ kirki-
 unnar uegna ok kongdomsins ok stadfestu ath sæa giorningr
 sem biskup sucinn heitinn godrar minningar er þæ hafde
 kirkiunnar ualld ok kouungsins. giorde uid greiðaða arna
 bonda um oddgeirshola reid bædi upp æ kirkiunnar uegna
 ok kongdomsins fyrir þæ bada ok alla þeirra menn. skýllde
 standa obrigdiligur j allan mata. enn fyrir þau tilferle sem
 sidan kuomu til med þeim. greindum biskup stephane. ok
 fyrrnefdum arna bonda. upp æ kirkiunnar uegna eptter
 þad sem sættargiordin for fyrst fram. lagde adr skriadrur
 arne bonde fyrrnefdum biskup stephane. sextigi hundrada
 med suodan skilmala. ath hann skýllde giallda æ þrimur
 arum. tutugu hundrad a hveriu are. j ðllum þarfigum ok
 fridurtum peningum. ok skal gialldaztt æ austazeta skala
 undir eyiafiollum. eda j oddgeirsholam j floa. biskupinum
 edr hans umbodsmanne. samþýckte allan þenuan þeirra
 giorning. greindr þoruadrur ellindzson. sem þa uar koungs
 umbodzmann ýfer greindri arnes sýslu. medkenðiztt optt-
 nefndur arne bonde j sama handabande. ath hann giorde
 þenna giorning sialfuiugur j allan mata. lofudu þeir ath
 halda sinni uirattu huor uid annan upp fra þessu. ok ad
 þessum peningum lukttum. þa gaf ok giorde tittskrifadr
 biskup stephan adr greiðaða arna bonda aullungis kuittan

¹⁾ Svo.

ok akiærulausan upp æ kirkiunar uegna fyrir sier ok aullum sinum eppterkomendum kirkiunnar formonnum j skalhollte um allar fyrrgreindar sakir ok malaferle. Ok til sanninda hier um. sette þrattnefndr biskup stephan. ok fyrrgreindr arne bonde. sin jnsaigle med uorum jnsiglum fyrir þetta sattargiordar bref skrifath j sama stad degi ok are sem fyr seger.

175.

27. Janúar 1492.

á Hólum.

Dómr tuttgugu presta útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um ákærnu hans til Þorláks Semingssonar um það, að hann hefði höggvið skóg í jörðum Hólastaðar, og um áttatigi hundraða gjöf séra Semings föður Þorláks.

AM. Fasc. XXXI, 1, frumritið á skinni. Af 30 innsiglum er 1 dottið frá. — Apogr. 9388.

Þath giarum ver andres jonsson radzman heilagrar holakirkju. jon þorualldzson. sniulfur sigurdzson. olafur ingemundarson. stigr ingimundarson. þorsteirñ gudmundzson. gunnar jonsson. gudmundr jonsson. geir uigfusson. þorðr ingimundarson. nikulas kollason. olafur ionsson. gudmundr kollason. biaurn þorsteinsson. jon helgason. gudulfur magnusson. Magnus halldorsson. eiríkr sigmundzson. sigrðr jonsson og¹⁾ thomas sueinsson. prestar holabiskups dæmis godum monnum uiturligt med þessu uorv brefi. at þa er lidith uar fra hingatburd uors herra ihesu christi. M. cd. ix tiger og ij ær. æ faustudaginn næstañ efter conversionem pauli apostoli. heima æ domkirkiunne a holum j hialitadal. vorum ver i dom nefnder af vorum virduligum herra og andaligvm fandr olafe med gvdzs nad biskupi a holum at dæma vm þa akæru. er biskupinn kærði til þorlaks semingssonar med þeim saukum. er j þui brefi stod er biskupinn stefndi honum. þui at til kalladre gudz nad. dæmdum ver fyrsagðer prestar j fyrstu stefnuna laugliga. þui þun uar svarin fyrir

¹⁾ Svo hér.

oss af niculase presti kollasyni. og þorlak semingsson lavg-
 luga fyrir kalladan hier j dag ok hann skyldugan at luka
 maurk j stefnufall. nema hann syne lauglig forfaull. at hann
 matte ecke koma. Enn fyrir þa sauk er j stefnunne stod.
 at biskupinn kærði til þorlaks sæmingssonar. at hann hefði
 haugguit edur hauggua latid skog j holastadar jaurdum er
 svo heita barnafelli og gardi. j aungu noru frelsi edur norra
 umbodsmanna. enn saker þess ath þar kom fram bref med
 tæggia manna uitne. ad adrnefndur þorlacr hefði med-
 kenzt. [at hann hefði medkenzt¹⁾]. ad hann hefði haugguit
 fyr sagðan skog. vpp æ flora kapla. svo og medkændizt
 greindr þorlacr j þui sama brefi. er hann sendi biskupinum
 og [þar¹⁾] var fyrir oss [þar¹⁾] lesid. ad optnefndr þorlacr
 hefði haugguid j holastadar skogi sem fyr seger. Nv saker
 þess ad adurgreindur þorlacr uændizt heimilld þoralfs
 oddsonar. er þa hafði umbod holastadar. at fyr nefndr
 þoralfur hefði lied sier fyr sagðan skog. enn optnefndur
 þoralfur sagde þar nei til. þui dæmdum ver fyrnefnder
 prestar tittnefndañ þorlak skyldugan at leida tuau lauglig
 vitne fyrir biskupinum eda hans laugligum vmbodzmann
 innan halfs manadar. at heyrdum dominum. at tittnefndur
 þoralfur hefði lofat þrattnefndum þorlake ad hauggua edur
 lata hauggua adur greindañ holastadar skog. fallazt
 þorlaci þessi uitne þa dæmdum ver nefndan þorlak skyld-
 ugan at lvka hola domkirkiv. xxx. marka fyrir ran og grip
 j sitt fullrietti um adur greint skogarhaugg. enn þorlak
 skyldugan at sneria tylftareid. ath hann bafe eigi meira
 haft enn adur greiner. fellzt hann at þessvm eide. gialde
 hann holakirkiu. lx. marka i sitt fullrietti og fallenn i
 bann og skyldugan ad taka lausn. og skript af biskupin-
 um. Enn vm þa adra sauk. er j stefnunne stod og biskupinn
 kærde til þorlaks. um þau lxxx hundrata. er þratt nefndr
 þorlacr medkændizt fyrir biskupinum. og morgum audrum
 dædinnomm ad fader hans sira semingr hefði gefid hon-
 um. afhent og utlukt. dæmdum ver þorlak skyldugan apt-
 ur ad leggja alla adur greinda peninga fasta og lausa.

¹⁾ [svo.

kuika og davda. heilagre holakirkju. vnder sinn svarenn bokareid. fyrir þann skada er sira semingr hefer gíaurt heilagre holakirkju. um þa tuo gullkaleka er hann hefer meðkeñzt fyrir biskupinvm. og fleirum dandemonnum audrum ath hann hafi i burt haft fra heilagre holakirkju og alldre hafa aptur komid. þui dæmdum uer sira seming aungna peninga burt hafa matt fæ upp fra þui er hann fiell j þessa sauk uid heilaga hola domkirkiv. skulu þesser aller peningar og sakeyrer lukazt ad næstum fardaugvm. at beyrdum dominum. biskupinvm j havnd. edur hans umbodsmanne. Ok¹⁾ til sanninda hier um settvm ver fyrr nefnder prestar uor incigle fyrir þetta domsbref. er skrifad var j sama stad. dag og ar. sem fyrr segia.

176.

30. Janúar 1492.

í Hvammi.

Dóma tólf manna útnefndr af Birni Guðnasyni, kongs umbodsmanni milli Gilsfjarðar og Gljúfrár, um orðbragð Þorkels Jónssonar við Arnór Finnsson ofl.

Landsbókasafn 68. 4to bl. 286 — 290, skr. c. 1640. — Dómabók í 4to bls. 47—48 skr. c. 1608 (brot), som átt hefr Jón Hákonarson á Vatnshorni (d. 1748). — ÁM. 211^c 4to bls. 107—113, skr. c. 1700 (heill).—Ágrip af dóminum er í British Museum Add. 4882. 4to bl. 290^b (m:d raunga ártali: 1487).

Domur vm orðbragð mille Arnors Finnssonar
og Þorkiels Jonssonar.

Ollum monnum sem þetta Breff sia edur heyra senda Jon Oddsson. Sigurdur Dadason. Gudmundur finnsson. Ormur Jllugason. Eirijkur Jonsson. Sueinubiorn Arnorsson. Arni Þorsteinsson. Sigurdur²⁾ Grijmsson. Pall Gudmundsson. Kietill arnason. Jon Eirijksson og Bårdur Palsson kuediu G(uds) og s(ina) k(unnugt) G(iorande) ad þa lidid var fra hingad burd vors herra Jesu Christi [M. cccc. lxxxx ij ar³⁾] manudæginu næstanu fyrer purificatio (sancte) Mariæ vir-

¹⁾ Svo hér. ²⁾ Sigmundur 211; ³⁾ [211; 1482(l), 63.

ginis j Huame j Huamssueit a þingstad riettum vorum vier j dom nefndur aff ærligum manne Þyrne Gudnasyne er þa hæfde mijns¹⁾ herra kongsins systlu og vmbod j milli Gilsfiardar og Gliufurdr. ad skoda og dæma vm þær sakir og akiæru sem arnor finsson kærde til þorkielz Jonssonar og Gudrunar Hallzdotter konu hans. og²⁾ nefndur arnor Beidde og kraffde Biorn Gudnason at nefna dom yffer.

J fyrstu Grein kærde arnor finsson það til þorkielz jonssonar. ad hann hefde røffed þa satt [sem hann giorde³⁾] vid greindan arnor Arum efter Guds burd [M. cccc lxxx. vij. ar⁴⁾] vm þessar sakir sem hier efter filgir.

J fyrstu ad greindur þorkiell Jonsson hefde talad so felldum ordum til arnors finssonar ad arnor hefde þrugad og nandgad konu og nænt og stolid jordu þorkielz [og hann⁵⁾] hefde barid og suellt naut arnors med heift og ofund oft og osialldann og hann hefde tekid laxa med launungu⁶⁾ vr kiere⁷⁾ hanz vr anne fðskrud. var það suarid aff ij loglegum vitnum fyrer greindum⁸⁾ Birne Gudnasyne [þar þd: ad það⁹⁾] var suo skilid med þeim Arnori og þorkiele. ad greindur þorkiell skýllde okuittur vera vid arnor vm allar adur skifadar sakir og hann þorkiel loglega sækia meiga. Ef þorkiell brigde nockru þuj sem þa loffade hann Arnori j þessari þeirra sætt edur¹⁰⁾ slægist til nockurs draffsskapar edur hugarmota¹¹⁾ med ord edur verk vid greindañ Arnor.

J annari grein kærde Arnor finsson til þorkiels Jonssonar¹²⁾ og Gudrunar Hallzdottur konu hans ad nu vpp ð ny efter þessa þeirra sðtt hefde þau bæde talad til arnors finssonar og oftar enn einu sinne þesse ord ad hann hefde nandgad konu og þrugad¹³⁾ og nænt og stolid jordu þorkiels og hier med hefde þorkiell tekid fra Arnori med launungu ij hundrud rafftuidar [og ij¹⁴⁾] Grenetrie framan aff [Gafzfelz¹⁴⁾] heijde¹⁵⁾ er arnor ðtte. [þad fyrst sem var vij¹⁶⁾

¹⁾ b. v. 211 ²⁾ ad 211; ³⁾ [sl. 211; ⁴⁾ [211; 1487, 63; ⁵⁾ [jtem ad þorkell 211, ⁶⁾ laungungu(!) 63; ⁷⁾ kiætu 211; ⁸⁾ b. v. 211; ⁹⁾ [en 211; ¹⁰⁾ ef þorkell b. v. 211; ¹¹⁾ hugarmóta 211. ¹²⁾ konu b. v. 211; ¹³⁾ [þff þuj(!) 211. ¹⁴⁾ Gafzel's 211; ¹⁵⁾ það b. v. 211; ¹⁶⁾ [stittat. ij. 211.

alna. eitt aslægt [en¹⁾] ij sagande og tekid enn med launung laxa vr kieri vr anne faskrud og fargad fyrer honum veturgomlu nauti. hier med suellt og barid naut hanz med heipt og ofund [opt og oisalldann. Suo og kiærde²⁾] Arnor finsson þad til Gudrunar Hallzdottur konu þorkiels ad hun heffde hillt og sambickt [med honum³⁾] allar fyrskrifadar sakir og badid med honum fullum launradum haftt og hirdt⁴⁾] fyr sagt fie og dreigid dulur a. Var þorkiell Jonsson þar þa stefndur fyrer Biorn Gudnason fyrer allar þessar adur skrifadar sakir sinna vegna og sinnar kuinnu. Var stefnan suariñ af tueimur [löglegum¹⁾] vottum.

Þui j fyrstu dæmum vier stefnuna loglega og offtnefndañ þorkiel Jonsson þar þd logliga fyrirkalladañ vm sagdar sakir fyrer sig og sijna [konu⁵⁾]

Jtem beiddist Arnor finsson þar þa þorkielz Jonssonar edur hanz loglegs vmbodsmanns til andsuars vm adur sagdar sakir: og bauð sig þar þd vnder dom og log vid oftskrifadañ þorkiel Jonsson [vm þad sem hann mætte med logum til hans tala⁶⁾]. Enn þorkiell Jonsson kom þar eij og eij hanz vmbodsmadur. þui dæmum vier hann sekañ halfri mork j stefnufall sem log votta.

Jtem leidde Arnor finsson ij logleg vitni fyrer Byrni Gudnaayne. suo vier heirdum. er þad soru med fullum Bokar eyde ad Þorkiell Jonsson heffde Rofid þd sdtt sem hann gjorde vid arnor finsson j huamme sem fyr skrifad er og þui dæmum vier full sattar Roff a þorkiel Jonsson og hann vm þær sakir sem þeir sættust vm⁷⁾] okuittan vera vid arnor finsson og suo [kongdomsins vegna⁸⁾] nema hann synde loglega kuittan aff þeim kongs vmbodsmanni sem hann mætte med logum þar vm kuittan giora⁹⁾].

Jtem soru þad ij logleg vitni þar þa fyrer Birne Gudnaayne þau er arnor leidde ad oftskrifadur þorkiell Jonsson og Gudrun Hallzdotter kona hans hefdu nu vpp a

¹⁾ [b. v. 211; ²⁾ [og klagade 211; ³⁾ [við hann 211; ⁴⁾ hillt 211; ⁵⁾ [el. 211; ⁶⁾ [edur hanz loglegz vmbodsmanz til andvara vm sagdar saker 211; ⁷⁾ a 211; ⁸⁾ [kongdomina 211; ⁹⁾ giffa 211.

ny. eftir þeirra sátt arnors og þorkiels talad bæde þesse ord til arnors ad þau hefdu sagt ad offtnefndur Arnor hefde saugad og þrugad konu og nænt og stolid jordu þorkiels [og þesse öll fyrskrifud ord hefde huort þeirra fyrer sig þorkell jonsson¹⁾] og Gudrun offtar talad enn einu sinne til arnors ássonar. þui leist ofs þau ecki sialldnar hafa mátt²⁾ talad þesse ord enn³⁾ tuisnar huort vm sig. Giorum vier huort vm sig fyrirskrifadra orda fullriettis ord. þui dænum vier þorkiel Jonsson og hans konu Gudrunu H(all)s(d(ottur) sek 4 mörkum vid kong huort vm sig fyrer huort adur skrifad ord. enn arnori finesyne 5 merkur j sitt fullriette aff huorin þeirra fyrer sig j huort sinn er þau hefde talad þesse firrgreind ord til hans sem suarid var. hann af sijnu fie fyrer sig. enn hun aff sijnu fie fyrer sig. verda það⁴⁾ xvj fullriette arnors ássonar sem suarid var viij á huort þeirra og ad auk hinar fyrre sakir sem til komu med þeim fyrer þeirra sátt og fir⁵⁾ skrifadar eru.

Jtem var það og suarit þar til aff vottum fyrer Birne Gagnasyne ad þau somu grenetrie sem arnor átte og hann liet litia nordan vr bitru fra jordu sinne tungu og nýdur leggja á Galfellz⁶⁾ heijde og þaðan voru sijdan j Burt tekinn an⁷⁾ hans vilia eda vitorde voru logd i fised j Glerarökogum fyrer hlidasa. er þorkiell Jonsson liet vpp giora þá hann bio þar. þui þotte oss þar föle jnne fundinn [ad hanz jnni⁸⁾ þui [sá kom einginn⁹⁾] fram sem það segde. ad hann hefde þeim med logum lýst.

Giorum vier þesse Grenetrie til verds Eyrer¹⁰⁾ þui dænum vier fulla og alla þiofs sok a þorkiel Jonsson fyrer sögd Grenetrie og hann skyldugañ ad leisa hud sijna þrim mörkum vid kong ef fie er til. ella misse hudina. enn arnore full giöld fiar sijns og riett sinn sem log votta. þui fyrer þessa adurskrifada þiofs sok og fyrer þá laxana sem Arnor bar ad honum ad hann hefde stolid vr anne fáskrud med launung vr kieri hans og vm þann Rafftvidinn er Arnor bar ad honum ad Þorkiell hefde tekid fyrer sier

¹⁾ [b. v. 211; ²⁾ sl. 211; ³⁾ sl. 68; ⁴⁾ þá 211; ⁵⁾ vpp 211; ⁶⁾ Galfella 211; ⁷⁾ aff 68; ⁸⁾ [sl. 211; ⁹⁾ [hier kom einginn 211; ¹⁰⁾ eins 211.

og vm það nautid sem arnor sagdi þorkiell hefðe fargad fyrer sier og vm þa sok sem Arnor bar ad honum ad hann hefði barid og suellt sijn naut med heipt og ofund oft og osialldan og þær fleiri saker sem til varmennsku horfa¹⁾ og arnor finnsson bar ad honum med þeim vitnum og eijðum og likindum sem hann þar til haffde og oss leist full lijk- inde til vera er þar kom þá fram þess annars ad vier vissum fyrer full sanninde ad oft skrifadur þorkiell fordad- ist log og stefnur so hann faldist og sier vndan skaut nær hann gat so ei skilde logum verda yffer hann komid. Þui fyrer þessar allar greiner og þær fleiri sem j logunum standa og hier ad luta dæmum vier þrattskrifadan²⁾ þorkiel Jonsson riett fangadan aff kongs vmbodsmanni. huar sem hann yrde tecinn utan gridastadar og Riettbrotiñ hus til hanz ef þurffte³⁾ sem log votta og færa hann so vnder log og dom firir allar þessar fyrrskrifadar sakir.

Enn sakir þess ad vier vissum þorkiell Jonsson var burt ridinn aff sueitinne fyrer þa⁴⁾ skulld⁵⁾ ad hann villdi ecki koma til laga uid Arnor Finnsson vmm fyrrskrifadar sakir. Þess Annars ad hann setti aunguann sinn vmbodz- mann epter til neinura sinna mala edur skullda greidslu. Enn oss þotti hann ouijs til skila edur afturkomu. Þui enginn vissi þa þar i sueit huar hann var nidur kominn. Þess þridia ad hann var nu dæmdur þiofur og riettfangad- ur. Þess fiorda ad uier vissum ad hann og kona hans Gudrun Hallzdottur attu ecki suo mikla peninga sem suar- adi þeim secktum sem voru af þeim dæmdar firir adur skrijfad orda mas. og adrar fleiri sakir sem fyrr skrifadar eru.

Þui dæmum vier alla þa peninga sem þorkiell Jons- son atti og hans kona Gudrun Hallzdottir edur þau med haundum hefði huar helst sem þeir stædi. j vernd og vm- sia Biarnar Gutinaasonar kongs vmbodsmann(s) i sagdri sýslu

¹⁾ 211; sl. 68; ²⁾ b. v. 211; ³⁾ þarf 211; ⁴⁾ þann 211. ⁵⁾ Hér byrjar niðrlag dómans í Vatnshornsbók, og er tekið niðrlagið eptir henni, en skallarnir fyltir eptir 63 og 211.

og hann skyldugañ til að ríða og að siera að taka með
 handimanna vitordi alla fyra[agda pening]a kúka og dauda.
 og þá skylduga honum að afh[enda sem sag]dir peningar
 hana standa og gjalda huorinum sína skul[ld að næ]stum far-
 braugum. sem hie vinst til. að réttre tiltaulu [effer da]ndi-
 manna virðingu. og yfirsyn. suo leingi sem hie [vinst til].
 Enn ef hie vinst ecki til allra sekta og skulda. þá [misse
 huor] sem tala rennur til [effer flarmagne¹] og dandimenn
 þjóra. Enn ef þo[rkiell] Jonsson og²) Gudrun Hallzdottur
 kona hans Eiga eck[i svo] mikla peninga að auk skulda.
 sem vier³) dæmdum á þ[au] kongsdomsins vegna Birni
 Gudinasyni og Arnori fi[nnsyne] fyrir greindar sakir sem
 þar er skrifad: þá dæm[dum vier þeim] refsing badum
 þitt keyrishogg fyrir huoria mork er þau [briste á] að eij
 manist til sem dæmt uar. þar til sem væri [xij merckur a
 þuort [vm sig¹] þeirra [hiona¹]. Enn þó meira bresti þá
 skal ei meira refsing enn sijn] xij keirishogg huoru þeirra.
 Enn huor sem greind[an mann þorkiel] Jonsson heldur
 vndan langum með mact edur Audrum vndanbraugdvm svo
 þjorn og Arnor nai ecki langum af honum. suari slikri sekt
 þen lang votta vñ þá menn sem halda edur hysa þjofa
 þanda edur vtlæga menn og styrkia j moti langum. edur
 kongins rétti.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrr nefndir menn
 þor Junsigli fyrir þetta domsbref skrifad j huammi i huams-
 tucit.

177.

1. Febrúar 1492

í Skálholti.

Þessa prestar transkribera transcriptum frá 22. Marte
 1444 af skrá um reka Skálholtastaðar á Ströndum.

Skalh. Fasc. IX. 1.—AM. Apogr. Nr. 2807.

Þath giörum vid nafvi jonsson oc þorþjorn ionsson
 prestar skalholtz biskups dæmis godvm monnvm kunnigt
 með þessu ockru opnu brefi at wid höfum sied oc ýfer les-

¹) (b. v. 211. ²) edur 211. ³) höffum dæmt og b. v. 211.

id opit bref med heilum oc oskøddvm hangvndum inzigivm suo latanda ord eptir ord sem hier seger. [Hér kemr transcriptum frá 22. Marts 1444 af rekaskránni, DL, II, Nr. 281 B, og IV. Nr. 698].

Ok til sannenda her vm settum wid fyrr nefnder prestar ockar innsigle firir þetta transkriptum bref skrifad j skalholhti in festo sancte brigide virginis anno domini M. cd. nonagesimo secundo.

178.

5. Febrúar 1492.

á Reynistað.

Hann Ketilson kvittar Jón prest Þorvaldsson um andvirði jarðarinnar Ytri-Valla í Miðfirði.

AM. Fasc. XXXI, 17, frumritið á skinni. Af 6 innsiglium eru fýögur fyrir bréfinu. — Apogr. 8845^b.

Brief vm Jstuvelle j melstadar kirkiusokn¹).

Ollom monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda þorleifr prestur jonson. benedikt magnusson. þorgeir þorsteinson. helgi gudmundzson. steinn hrolfson. hallfredr jonson ok jon biornson quediu guds ok síns kunnigt giorandi þa er lidit uar fra hingatbvrð uors herra ihesv christi þusund flogur hundrod ix tigr ok ij ar æ sunnodagin næstan efter kyndilmesso æ stad j æyненыi uorum uier j hia sævm ok heyrðvm æ ord ok handaband jons prestz þorvaldzsonar ok helga ketilsonar ath suo fyrir skilde ath adrgreindr helgi medkendiz ath hann hefði fulla ok alla peninga wt tekit ok upp borit af fyrrnefndum sira jone fyrir jordina ytriullo er liggr j melstadar kirkiusoku efter þui sem j kaup þeirra hefer komit. hier med j sama handabandi gaf oftnefndr helgi tjtnefndan jon prest aullangis kuittan ok akærvlausan lidvgan ok frialsan fyrir sler ok ollom sínvvm erfingium ok efterkomendum um adrgreinda jord ok jarduerd ytriullo j midfirði. Ok thil sanninda hier um settvm uier fyrr skrifader menn uor jnsigili fyrir

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

Þetta kviðunarbref er skrifad var j sama stad ok deigi
spdar enn fyrr seiger¹).

179. 10. Febrúar 1492. á Munkaþverá.

VORROKÆ tveggja manna, að Semingr prestur Magnússon lýsti
því, að hústrú Margrét Vigfúsdóttir hafi gefið sér jörðina
Dóroddsstaði í Kaupangsveit, en hann hafi aptr gefið hana
Þorláki „frænda sínum“ (Semingssyni) til kvonarmundar.

AM. Fasc. XXXI, 19, framritið á skinni. Annað innsiglið er dottið
frá — Apogr. 8847.

vm þorustader²).

Þat giorvm vith illavgi þorgilason ok stefan ingimvnda-
son godum monnum viturligt med þessu ockrv opnv brefi
ath þa er lidit var fra hingatbyrd vors herra ihesv christi
þushundrud cccc ixtiger ok .ij. ar a faustudaghinn sidastan
j þorra æa mukaiþveraæ j eyiafirði. voram uith j hia ok heyrð-
um æa ath sira semingr magnusson lýsti fyrir ockur ok fleir-
um dandimonnum. ath hustru margrett heiten vigfusdotter
sem gud hennar sðl hafi. hefði gefit ser til fullrar eignar
jörðina þoroddzstade er liggur j kaupangs kirkiv sokn med
sullum þeim gavgg(n)um ok gæðum sem henne hefer fylgt
ath fornv ok nyiv ok hvn vard fremz eigandi ath ok mælti
þar svo um ath hvn veri golldin enn gefin ecki. her eþter
medkenndizst adrnefnr semingur ath hann hefði gefit adr-
greinda jord þorlaki frænda sínum til kvonarmundar. þa er
pall bondi brandzson gipti honum frænkonu sina þuridi
heitna benediczdottur. ok veitti greindr pall þa ecki nock-
urt tilkall vm greinda jord suo ath hann heyrði. ok til
sanninda her um settum uit fyr nefnder menn ockur in-
cigle fyrir þetta bref skrifat j sama stad deigi ok are sem
fyr seger.

¹) þ. a. 6. Febr. ²) Utan á bréðinu með fornri hendi.

180.

23. Febrúar 1492.

á Hólum.

ÞORLÁKUR Semingason fær Ólafi biskupi og heilagri Hóla-kirkju jörðina Þóróddstaði í Kaupangssveit til fullrar eignar og þar með fimm kúgildi, fyrir þá sök, er sira Semingr faðir hans hafði haft burt tvo gullkaleika frá heilagri Hóla-kirkju.

AM. Fasc. XXXI, 4, frumritið á skinni. Af 5 innsiglium eru nú 3 og brot af því fjórða fyrir bréfinu. — Apogr. 3336.

vm þorustader i kaupangi¹⁾.

Þath giorum vær andress jonsson radsman æ holum. gudmundr jonsson. jon jonsson ok gudulfur magnusson prestar ok magnus biarnarson leikmann. godum monnum uturligt med þessu uoro opnu brefe ath uær vorum j hiá sæum ok heyrdum æ fimtudagen fyrstan j langafostu heima ath domkirkiu(nn)e ath holum. ath þa er lidit uar fra jngatburd²⁾ uors herra ihesu christi þussund flogur hundrud niwtiger ok t(u)au ar ath þorlackur semingason feck uorum naduligum herræ ok andaligum fôdur biskup olafe ok heilagre hola kirkiu til fullrar eignar. med handabañde jordiña þorustade er liggur j kaupans³⁾ kirkiu sokn j eyiafirði er hann recknadi þriatige hundrud. med ollum þeim gogñum ok gædum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nju ok þorlackur uard fremas³⁾ eigande ath ok fader hans sira semingur magnusson hafði gefit honum. ok þar med fim kuillde³⁾ fyrir þa sauk ath fyr nefndur sira semingur fader fyr nefnzt³⁾ þorlackzt³⁾ hafði i burtt haft tauo³⁾ gullkaleka fra heilagre hola kirkiu. ok alldre kuomu aptur. sem domsbref hier um þetta mal utuisar. ath hann matti aungua peninga burtt gefa. fyr en heilaug kirkia hafði sina skulld. lofadi greindur þorlackur biskupinum kaupmalabrefe hier upp æ edr transkriptum þar ut af. Ok til sanenda hier um settum vær nefnder prestar ok leikmenn uor jncigle fyrir þetta bref er giort uar j sama stad ok are deige sidar en fyr seiger³⁾.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Svo. ³⁾ þ. e. 24. Febr.

181. 27. Febrúar 1492. í Ljárakógum.

Þótt sex manna útnefndr af Birni Guðnasyni kongs um-
bodsmanns milli Gilsfjarðar og Skraumu um heimild Jóns
Eiríkssonar til ábúðar á Þverdal í Saurbæ, er Ólafr prestur
Oddsson hafði bygt honum.

Dómasýrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to bla. 69
—72, skr. c. 1608. — Afskript frá c. 1700 er og í AM. 211c. 4to bla.
132—135.

Domur Jóns Eiríkssonar huort honum væri leigu-
jord síjn heimil.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra
senda Jon Oddzson. Oddur Sigurdzson. Þordur Biornsson.
Kinar Sueinsson. Þormodur Biornsson og Arnor finnsson
kuediu gudz og síjna kunnigt giorandi at þa er lidit uar
fra hingadburd vors herra Jhesu christi. M. cccc lxxxx og
ij ar manudægin næstañ fyrir Chathedra petre ápostuli¹⁾
á Stadarholi j Saurbæ á þingstad niertum vorum vær i
hia saum og heyrðum á ad Jon eiriksson beiddi og krafði
Biorn gudnason kongs vmbodzmann j millum Gilsfiardar og
glufurar. ad nefna dom yfir. huort hann mundi hafa fulla heim-
illd fyrirjordunni Þuerdal til abudar til næstu fardaga og huort
hann mundi med laugum sækia meiga þa beit sem honum
hefði þar olaugliga gior verid a greindri jordu. sem annar
niertur leigulidi. Eptir þeim framburdi og ganguun sem
hann hafði þar til. vændist greindur Jon Eiriksson at vott
Olafi Eyolfssyni. ad hann hefði hia verid. þa sira Olafur
Oddzson heimiladi honum greinda jord þuerdal med akued-
inni landzskylldu. Og ad audrum vott vændist hann Gud-
laugi Sueinssyni. ad sira Olafur hefði lyst fyrir honum og
feirum audrum. ad hann hafði heimilad Jone Eirikssyni
greinda jaurdu Þuerdal. Beiddi Jon Eiriksson og krafði þessa
fyrakrifada menn. ad bera sier niert vitni og satt. hier vm
sem þeir mætti. Enn þeir saugdust ecki vitni honum bera.
Fyrr enn þeir væri skylldadir til med laugum. Beiddi þa
adur skrifadur Jon Eiriksson og krafði Biorn Gudnason

¹⁾ D. a. 20. Febr.

kongs vmbodsmann ad stefna þessum fyrskrifudum monnum til vitnisburðar hier vm þar þa fyrir sig. Stefndi þa greindur Biorn Gudinason þessum adurskrifudum monnum fyrir sig þar þa. til ad bera greindam Jone Eirikssyne ríett vitne og satt sem framast vissu þeir. og mættu med langum bera j greindu mali og það giordu þeir. Jtem i fyrstu grein sor Olafur Eyolfsson fullan Bokar Eyd þar þa fyrir Birne Gudinasyni. suo vær heyrðum ad hann hefði hia verid j meyarholtti j Saurbæ ad sira Olafur Oddzson heimiladi Jone Eirikssyne med ordum jordina Þuerdal til abudar hid næsta ar vpp fra fardangum er var j vor og beit j Jord sinya j Stadarhols jord j millum miclagardz og klejfa og eingiar sem hann þurfti j Stadarholmsodda¹⁾ fyrir nedan heygard og þessir fyrgreindir menn sira Olafur og Jon vrdu þa sattir og samkaupa sædi vm landzskylld og leigu. suo sem þeir haufdu adur vm talad og þa var og þa ði greind(t) þo eigi kæmi handsaul. Jtem j annari grein sor Gudlaugur Suenisson og fullan bokar Eyd þar þa fyrir Birne Gudinat Sira Olafur Oddzson hefði lyst fyrir sier ad hann hefði heimilad Jone Eirikssyne jordina Þuerdal til abudar hid næsta ar med aullum lifka skilmala sem Olafur Eiolfsson sör med fyrrsagdri beit og eingium j Stadarhols jord. Jtem i þridiu grein sor þalldor Arnbiarnarson fyrir optgreindum Byrni Gudinasyni. at hann hefði afhent Jone Eirikssyni j vor j fardangum er uar j vmbodi sira Olafs Oddzsonar. sem hann hafði adur bifalad honum. þau kugilldi sem sira Olafur Oddzson hafði bygt Jone Eirikssyni med optskrifadri jordu Þuerdal. og Sira Olafur hafði sagt sier ad hann hefði heimilat Jone Eirikssyni þa þratt greinda jord þuerdal til abudar þessa xij manndu. og það sor þalldor med ad hann hugði Jone Eirikssyne þetta fyrir fulla heimilld ganga mundi sædi vm jord og kugilldi. Jtem j fiordu grein voram vær fyrrskrifadir menn til nefndir af Birne Gudinasyne. kongs vmbodsmanni ad skoda og dæma vm þetta sagt mal. Eptir þui sem oss leist ríettast og sannast og vær mættum fremst med langum dæma²⁾.

¹⁾ Svo. ²⁾ leiðr.; dæmast, hdr.

Jtem j fyrstu grein dæmdu vær Jone Eiríkssyni lý-
 starljóð hinn minna að hann hugdi sjer heimila og fríala
 sara jordina Þuerdal til abudar þessa xij manudv sem var
 ása fardaagum j nor ed uar og til fardaga er kiemur. eptir
 ír þeirri heimilld og lofun. sem sira Olafur Oddsson hafdi
 honum hier vm lofad adur enn hann flutti sig til greindr-
 ar jardar. sem suarit var og fyrrskrifad er. Sor Jon Eir-
 íksson þar þa samstundis þennañ eid sem honum var
 dæmdur fyrir Birni Gudínassyni að aullu suo latandi sem
 honum var hann dæmdur. og það lagdi hann j sinn eid
 með at hann hefði tekid i fodur i haust ij laumb af sira
 Olafi Oddssyni. Enn sira Marcus madzmadur hans afhenti
 honum þau vppi þa landzskylld sem hann atti að gialda
 vppi jordina Þuerdal. og sira Olafur skýldi sjer þessi tuo
 lambafodur af Jone Eiríkssyne þa hann heimiladi honum
 eptgreinda jord Þuerdal. Nu af þui að suo suijsa vor landz-
 lang. at þar sem menn kaupa jardir. edur skiptast uid hus-
 um edur skipum. þa skal kaupa með handsaulum og vott-
 um tæcimur edur fleiram. Enn aull sunnur kaup skulu
 hallast. Ef handsaulut ero. og suo aull þau sem vottar
 vita. þo eigi sie handsaul. edur sa geingur vit fyrir vottum
 er selldi. Þess annars að suo stendur i Bunadarbalki j
 langbok vorri. at ef þeim fullnast vitni sem jord hafa
 tekna. þa skulu Bændur dæma honum leigu jord sijná.
 Eptir þui sem vitni baru honum. Jtem j sama capitula
 seigir suo. at sa sem leiger á Grasnautn alla*) á jord
 þeirri. Þess þridia að oss leyst þetta full gagn og vitni
 sem Jon Eiríksson hafdi til þessa sins mals vm greindan
 þuerdal. sem þessir þrir menn soru sem adurskrifat stend-
 ur.

Þui að suo proudu og fyrir oss komnu dæmdu vær
 með fullu doms atquædi adur skrifadir menn. suo framt
 sem vier mattum þetta mal með lögum dæma Jone Eirík-
 syni þessa þrætt greinda jord Þuerdal heimila og fríala
 til abudar til næstu fardaga er kiemur og suo þan kugilldi
 sem sira Olafur hafdi bygt honum þar með og greindan

*) tvískrifad i hár.

Jon Eiríksson með ríettu hafa eiga aull þau gæði og gagnsmuni á þessari optgreindri jordu Þuerdal. sem audrum leigulida ber með ríettu að hafa á sinni leigu-jordu til næstu fardaga er kímur. og með laugum sækia meiga sem annar leigulidi þa Beit sem honum hefur þar olaugliga gior verit. Suo og undir saumu grein og forordi. leyst oss honum su beit heimil sem hann hafdi j Stadar-hols jordu. j millum miclagardz og kleyfa. suo micit sem suarit uar. að sira Olafur heimiladi honum og adur er skrifj- ad. nema laugmanni litist annad langligr. með skynsamra manna aadi og samþycki. Suo og meðkiennunst vier adur skrifadir menn. at Jone Eiríkssyni var þar Eingin sauk gefin af sira Olafi Oddzsyni vm þessa jardar abud. suo vær vissum. þa þessi vor domur var vtnefndur. og dæmdur suo sem fyr skrifad stendur.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrrskrifadir menn vor jnnsigli fyrir þetta bref skrifad j Liarskogum i Laxar- dal i hiardarholz kirkiusokn. manudæginn næstañ fyrir Translacio sancte Johannis holasiskups á sama ari sem fyrr seigir.

182.

9. Marts 1492. á Hofi í Vatnsdal.

TRANSSKRÍPTABRÉF.

AM. Apogr. 747 „Ex transcripto“ þ. e. eptir frumtranscripto á skinni með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. „Fyrer bresinu eru florer þveinger og fimmta þveingfar, enn Jnnsiglenn eru öll j burt. Bref- ed er á pergament, með ecke ríett goda hönd og þo allsælega“.

Þat giorum vær einar oddzson. gunnlaugur þorkelsson. liotur þorleifsson og jon olafsson godum monnum uiturligt með þessu uoru opnu brefi at vær hofum siet og yferlesit opin bref með heilum og oskóddum hangandi innsiglum

þeirra godra manna er þar voru fyrir skrifader suo latandi ord efter ord sem hier seiger. [Hér kemr:

1. Vottorð tveggja manna um kaup Einars Dorleifssonar og Jóns Geirssonar á Eyvindarstöðum og Guðlangastöðum 25. Sept. 1453, DI, V, Nr. 101;

2. Vottorð þriggja manna, að Jón Geirsson fékk Egli Grímssyni áhættu á Eyvindarstöðum 25. Sept. 1453, DI, V, Nr. 102;

3. Björn Dorleifsson selr Egli Grímssyni Eyvindarstaði 11. Okt. 1453, DI, V, Nr. 105;

4. Afsalsbréf Dorleifs jungkæra Björnssonar fyrir Skarði í Langadal til Egils Grímssonar 6. Febr. 1468, DI, V, Nr. 452;

5. Arfskipti þeirra bræðra Dorleifs og Einars Björnssonar eptir Árna bræður sinn 18. Júní 1476, DI, VI, Nr. 75].

Og til meire sanninnda hier um settum vær adarnefnd-er menn vor jnnsigli fyrer þetta transkriptarbrief er giort var á hofe j nazdal faustudaginn næsta fyrer gregorius-messu i langaföstu þa er lidit var fra hinnatburd nors herra jehsu christi þusund flogur hundrut niutiger ok tuau ar.

183.

19. Marts 1492.

í Skálholti.

Bóna tólf presta útnefndr af Stepháni biskupi i Skálholti um kæru biskups til Orms bónda Jónssonar og Ingibjargar Eiríksdóttur hústrú hans, að Ormr hefði nefnt leikmannadóm yfir heilagrar kirkju málefnum, en Ingibjörg hefði tekið i vernd og samneyti Pétur heitinn Ólason, eptir að sannprófað var, að hann hefði stolið og rænt silfri og kostulegum „háfum“ kirkjunnar og biskupsins i Skálholti.

Bisk. Skalh. XVII, 25, frumrit á skinni. Öll (18) innsigli voru dotin frá á dögum Árna Magnússonar. — AM. Apogr. 2368 eptir Skálholtfrumritinu „accratisimé“. Þegar Árni gerði afskrift sína, var frumbréfið orðið skemat, svo að skallar voru í. Þá skalla fyllti Árni eptir „Bok Jone Hakonarsonar á Vatzhorne innehalldande copiar af adskillegum domum og brefum“, og á eg þá bók nú, og er hún rituð um 1608; er dómrinn þar i transkripti frá 5. Maí 1492. Eptir þessari afskrift tilfærir Árni og nokkur orðamun „meir ad illustrationem enn til nytsemdar“. „Þó kynni transcriptum vera glórt eptir öðrum original. Þvi fleire hafa oesaf giörder vered enn á sem i Skalholti liggur“.

Domur um Orm bónda Jónsson og hustru Jngibiörgu
kvinnu hans.

Ollum monnum [þeim sem¹⁾ þetta bref sia edur heyra. Senda ærne Snæbiarnarson. Narfne jónsson. jón olafsson. jón vilhjálmsson. augmundr biornason. eirékur sigurdzson. hákon jónsson. Marteinn einarsson. gudmundr þorkelsson. halldor týrfingsson. halldor jónsson. hallur sigurdzson. prestar Skalhóltzbiskupæðæmis kuediu guds og sína kunnigt giorannde. ath sub anno gracie. M^o. cd^o. nonagesimo secundo æ [manvdag hinn²⁾ næsta fyrir benedictus Messo j stora³⁾ stofunne i Skalhóltte. [vorum æsr⁴⁾ j dom nefndir af ærligvm herra og andaligum⁵⁾ födr þerra Stephano með guds náð biskupe j Skalhóltte. ath dæma vm þær sákir sem greindr Herra Stephan kíærde til orms bónda jónssonar og hans eiginkvinnu hustru jngibiargar eireksdottur. sem var [i fyrstu⁶⁾ ath fyrrnefndr ormur bonde jónsson hafde sett sig ologliga ju j það ualld sem honum var alldre bifalad. nefnande leikmanna dom. ut yfir heilagrar kirkiu malum. og tekit tylfttar- eid ut af þeim manne. sem i heilagrar kirkiu stormælum⁷⁾ var bundin og kirkiunnar formanne þar rett yfir at segia. og fyrir þa sok ath greind hustru jngibiörg hans eiginkona. hafde tekit vndir sína vernd. j samneyte. samþýcke og selskap. petur heitinn olason⁸⁾. adr enn hann var j hel sleginn. ept- er það er⁹⁾ sannprovad var. at hann hefde stólit eda sænt sílfre og kostuligum¹⁰⁾ hafum. kirkiunnar og biakupsins j Skalhóltte ur síalfre domkirkiunne þar heima æ stadnum og fyrir þær fleire sákir sem hann matte þæ¹¹⁾ með logum til hans tala. nu af þui ad adurgreindr ormur bonde var þar þa logliga fyrirkalladr. suo og beiddunzt vær hans forsuars. fyrir hueria grein er¹²⁾ hann hefde dom vt nefnt og tekit eid af petre olasýne. enn hann gaf það svar hier til. at hann hefde verit beiddr og krafdr af fyrssaugdum petre

¹⁾ [b. v. JHák. ²⁾ [maundaginn, JHák. ³⁾ stora JHák. ⁴⁾ [voru vær JHák. ⁵⁾ andligum JHák. ⁶⁾ [b. v. JHák. ⁷⁾ stormalum JHák. ⁸⁾ olafson JHák. (alstaðar). ⁹⁾ ad JHák. ¹⁰⁾ godum JHák. ¹¹⁾ þar JHák. ¹²⁾ ad JHák.

Ólasyne vndanfærslu. og hann hugde ath skynsamer laug-
 rottamenn myndu þat eitt dæma. sem hann mætte med
 gæðre skynseme og skilvise framfylgia. þotte oss þetta hans
 þarsuar ecke aff hafa. Nu sakir þess ath suo stendr j kirki-
 unar logum at huer sem ræner eda stelur ur kirkiu. þa skal
 þad mal fyrst ransakast fyrir kirkiunnar valde. jtem þeir
 af leikmonnum sem taka undir sig til profuanar og¹⁾ rann-
 naks eda doms þær sakir sem ath eins eiga fyrir forstior-
 um heilagrar kirkiu at dæmazt unauirdande j þui loglega
 domendur þeirra mala og geingr suo vitz²⁾ vitand[e æ]
 sættargjorð þa er gjor var j millum kongdomains og kirki-
 unar. og af huorrataeggju alfu var med suardogum stad-
 fest. eda þeir leikmenn sem dom leggja æ kirkiu [eigner
 eda kjerka ath þeim sialfum ospurdum edr mote mælund-
 um þeim sem rada eiga þa fellir sa æ sig fullkomit bann
 af sialfu verkinn. Jtem finnzt og [suo skrifat j sialfum
 kirkiunnar l]ogum ath ef nockur heyrer opinbera ryktt. af
 sannordum monnum. ath ef einnhuer hafue bannsettr verit.
 eda giort nockud þad uerek sem hann fellur³⁾ j hid [meira
 þajnn vt af þa ber honum skyllduliga at hafa epttirleitan
 þess mals vm sannleik og ath fordaztt samneyte vid þann
 sama mann. suo leinge at hann verdr full[viss hu]at satt
 er þar⁴⁾ j. Þui at heilax anda nad tilkalladre ath suo prof-
 udu og fyrir oss komnu dæmda vær fyrr nefndir prestar
 med fullu doms atkæde. adr grein[dan] orm jonsson olog-
 luga tekid hafa eid og undanfærslu af greindum petre ola-
 syne. vm þad [at hann hefde⁵⁾ rænt edr⁶⁾ stolit silfri og
 sædrum peningum ur heilagre S[kal]holltzkirkiu. og fellt
 suo æ sig fullkomit bann af sialfu uerekinnu. og skyld-
 ugan ath taka lausn og skripttir af biskup Stephano. edr
 þeim sem hann þar til skipar og se[ka]h fullrette vid hei-
 laga skalholltzkirkiu og biskupinn⁷⁾. xxx. marcka. enn fyr-
 ir þionuzstu tekin og kirkiu jnngaungn sekañ suo sem kirki-

¹⁾ edur JHák. ²⁾ vis, JHák. ³⁾ felle JHák. ⁴⁾ b. v. JHák. ⁵⁾
 [er hann hafdi JHák. ⁶⁾ og JHák. ⁷⁾ biskupinum JHák.

unar laug utvís. Jtem með sama dóm áthkæðe dæmdu vær fyrrnefndre hustru jngbiorgu eiréksdóttur settareid jnnan halfe manadar at heyrðum dómnum. fyrir ádr skrifndum biskup [ste]phano edur þeim sem hann þar¹⁾ til skipar. svo felldað at hun hafe huoreke heyrtt sagt af optnefndum petre olasýne ne jone diak[na s]jem kalladr er pungur og ei af nockrum [audrum skiluisum²⁾] monnum at adrgreindr jon diakne hafue suared bokareid ath petur olason hefde tekit [silf]ur og annat það sem horfid hafde vr domkirkiunne j Skalhollte enn ef hun fellz sa eidinum þa dæmdum ver hana skýllduga ath taka lausn og skripttir fyrir samneyte og samþýcke vid sagdað petur og seka fyrir þionuztutekiu og kirkiu jnngaungu eptter þui sem kirkiunnar log vtvís. skal þetta sakafe lukazst. einn þridiungur at næstum fardogum. annar at mikaelssessa þar næst. og hinn þride ath fardogum þar epttir. biskupinum edr hans vmbodsmanne j fulluirtum peningum. halft j klofa enn halft j Skalhollte. Var þesse vor dómur af oss uppsagdr og jn skripttis fram borinn tittskrifudum biskup Stephano j dómssæte sitianda. og þenna dóm með oss samþýckianda. og þui sette hann sitt jnnsigle með uorum jnnsiglum fyrir þetta dómsskrifafat j sama stad og sere dege sidar enn fyrr seigir.

184.

22. Marts 1492.

á Hólum.

Guðmundr Jónsson gefr „sjúkr í líkama, en heill að samvizku“ heilagri Hólakirkju og Ólafi biskupi jörðina Þorbjargarstaði í Laxárdal, en „hér í mót bað hann biskupinn fyrir guðs skuld að taka að sér tvo sonu sína og látalæra annan til prests, en hjálpa öðrum til manns“.

AM. Fasc. XXXI, 14, frumritið á skinni. Af fjórum innsiglum eru þrjú fyrir bréfinu. — Apogr. 3848.

¹⁾ JHák; þa, frbr. ²⁾ [alikum, JHák.

Dorbjargarstader [giefner Hóla kirkiu¹).

Þath giorum wær eiríkur prestur sigmundsson. sýmon þallsson. jon ketillsson ok þorgeir olafsson leikmenn. god-
 ma monnum níturlígt með þessu uoro opnu brefe ath þar
 vorum nær j hía savm ok heyrðum æ. míduíkudagen j
 sýmbryvika um haustit²) j myklagardi j eyjafirdij ath gud-
 mundr jonsson siukur j líkama en heill ath samuizku gaf
 þalagre holakirkiu ok biskup olafe jordina þorbjargarstadi
 j laxardal. er líggur j huams kirkiu sokn fyrir tíu hund-
 red með allum þeim gognum ok gæðum er greindri jordu
 fylger ok fyllgt hefer ath fornu ok nju ok hann uard
 fremst eigandi ath. ok þar til fíogr kullde er standa með
 jorðunne. ok fíogur hundrud j odrum þeningum. hía j motti
 þad hann biskupin fyrir gudskulld. ath taka ath sier [tæ
 sau³) sína ok lata læra annan til prestz en hialpa odrum
 til mannz. Suo ok giordi biskupin. tok [billtana³) til sín.
 Woro hía þessum giorningi marger dandimenn adrer badi
 kerder ok leicker. Ok til sauenda hía um settum vær fyr
 nefader prestar ok leikmenn vor jncigle fyrir þetta bref er
 skrifat uar æ holum j hialtadal fímtudagen næsta fyrir
 mariu Wesso j langafaustu. anno domini M^o. cd^o. xc^o. æ-
 cundo.

185.

14. Apríl 1492.

í Skálholti.

Dóma sex presta útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti
 um þær sakir, er hann kærði til Haldórs Brynjólfssonar, að
 hann héldi Haukholt, jörð kirkju og staðar í Skálholti, að
 hann hefði eigi lukt andvirði Hrauns í Grímsnesi og fyrir
 rekátöku af fjörum staðarins, og fleira.

Bisk. Skalh. Fasc. V, 9 frumrit á skinni stórlega mæð. — AM.
 Apogr. 2664 „accuraté“ optir frumritinu.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heýra.

¹) Utan á bréfinu; frá [með hendi frá 17. öld, hitt eldra. ²) p. e.
 21. Sept. (1491). ³) [svo.

senda snorre helgason profastur æ rangærvollum. Hærfue jonsson kirkiuprestur j skalholte. eirekr sigrdzson. hakon jonsson. halldor týrfingsson. halldor jonsson. prestar skalholttz biskupæðemis knædiu guds ok sina. kunnigt giorande ath sub anno gracie. M^o. cd^o. nonagesimo secundo. æ fostudag hinn næsta fyrir passionem domini¹⁾ j storastofunne j skalholte. vorum vier j dom nefndir af ærligum herra ok andaligum fodr herra Stephano med guds næd biskupe j Skalholte ad dæma vm þær sakir sëm hann kiserde til halldors bryniolfssonar. sëm var. at hana hielde j sinne eign hankholt þeirre jord er kirkian ok stadriinn j skalholte hafde vm langan tima eignaztt ok frialsliga noted. jtem fyrir þæ adra sok ath fyrnefndr halldor hefde ecke lucktt heilagre skalholttz kirkiu. peninga j jardar verd fyrir hraun er liggr j grimsnese. suo sëm hann hafde lofad biskup Mægnusæ godrar Minningar. jtem fyrir þæ þridiu sauk at hann hefde dregit til sin edr latid j burt hafa uid af rekum stadarins j skalholte unnenn eda onnenn. ok fyrir þær fleire sakir sëm hann matte þæ med logum til hans tala. Skodudum vær stefnuna ok leitz oss hun skiallig. ok dæmdum greindan halldor langliga fyrir kalladan. Nu fyrir þui ath kirkiunnar lang suo til visa. ath þat æ fyrirbodid ad biskupar edr forstiorar heilagrar kirkiu dirfizt nockrum manne ad selia edr veita jardir edr bæi edr nockurar adrar eignir sinna kirkna til æuenlegrar stadfestu. enn ef þess hefer freistad verit j nockrum stad þæ skal onytaztt ok undir kirkiunnar valld ok forræde apttvr kallaztt. kom fyrnefndr halldor fram fyrir oss ok synde bæde kaup ok kuittan fyrir greindum jordum hankholtum og hraune med biskupsins jnncigle ok annara þeirra er þær voru fyrir skrifadir. enn af þui at oss litz eigi tilheyrligitt at hinu lægre dæme yfir hinum hæra. enn eigi af þui ad ef vær þættumst þær mega yfir taka þæ litizt oss þat oskialligt ok ecke afl hafa. ath nockr heilagrar kirkiu fastæign selizt vtan fyrir fulla naudsyn ok retta nýtæmd opter þui sëm fyr stendr skrifat ok

¹⁾ D. e. 18. Apr.

Kirkiunnar lang utvísá. Því j guds nafne amen. dæmdum var greindir kennemenn með fullu doms athkæðe þessum jarðakaup ok solu ok kvittan er þar kuomo fráfi fyrir oss vndir skodan ok urskurd adr nefndz biskup stefans huertt afl þesse kaup eda saulur skulu hafa. suo ok læser nandsyn edur nytsemd til dro upp æ heilagrar kirkiu vegaa hier vm. jtem með sama dome dæmdum ver þratt greindan halldor skylldugan ath sueria lýritareid hin meira jannan siaundar fyrir biskupenum edur þeim sem hann þar til setur. ath hann hafe aunguan vid haftt edr dregit til sin af stadarins eign sidan biskup Wagnus fiell fra vnnenn eda onnenn. vtan þann sem hann meðkændizt. ath sira arne snæbiarnarson hefde feingit sier upp æ iij hesta. ok ad hann hugde hann vera fullan heimilldarmann þar vñ ok ad vñnum eidinum. dæmdum ver hann kvittan hier vm. enn ef hann fellzt at þessum eide. þa dæmdum ver hann skylldugan apttur ath leggja vñdir sinn suarenn eid. allan þann vid. sem hann hefer j burttu haftt ologliga. ok sekan vid kirkiuna þriatigi marcka j fullrette ok skylldugan ath taka lausn ok skripttir af biskupinum sialfum fyrir þat þann sem hann hefir æ sig felltt af þesse sinni tiltektt. ok sekan optir því sem kirkiunnar lang utvísá. ok skylldugan ath giallda biskupinum þessar fiarsektir j næstum fardogum.

Var þesse vor domur af oss uppsagdur ok jn scripttis framþborinn opttnefundum biskup stephano j domsæte sitianda ok með oss þennan vorn dom samþyckianda ok því sette hann sitt jnncigle með vorum jnnciglum fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad ok are deigi sidar enn fyrr segir.

186.

14. Apríl 1492.

í Skálholti.

STEPHAN biskup í Skálholti úrskurðar ónýtt það jarðakaup, er Haldór Brynjólfsson hefir keypt Haukholt í Hrunamannahrepp og Hraun í Grímsnesi af staðnum í Skálholti, og jarðirnar undir biskupestólinn, en Haldóri aptir andvirði

þeirra og hann skyldugan nú í stað að skila biskupi kaupbréfunum.

Bisk. Skalh. Fasc. V, 10, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2565 „accuraté“. Frumritið var orðið stórskemt á dögum Árna Magnússonar, og fyllti hann eyðurnar út með því, sem hér stendur í horaklofum, eftir afskrípt með hendi séra Bjarna Hallgrímssonar, sem gerð var meðan bréfið var enn heilt.

Uær Stephan med guds nad biskup j Skalhollte heils-
um aullum godum monnum. þeim sem þetta bref sia edur
heyra med guds kuediu ok vorre. kunngiorum vær ýdur.
ath sub anno gracie M^o.cd^o.nonagessimosecundo. æ faustu-
dag hinn næsta fyrir passionem domini¹⁾ j storastofunne j
Skalhollte var halldor bryniolfsson langliga fyrir oss kall-
adur. fyrir þæ sauk ath vær kiærdum þat til hans at hann
hiellde j sinni eign haukholtt j rvmamannahrepp j reykia-
dals kirkiu sokn. þeirre jord er kirkian ok stadurinn j Skal-
hollte hafde vm langan tima eignaztt ok frialsliga notid.
jtem fyrir þæ sauk adra. ath fyr nefndur halldor hefde
ecke lucktt heilagre skalholtzkirkiu. peninga j iardar verd
fyrir hraun er liggur j grimsnese suo sem hann hafde lof-
ad biskup Mognuse godrar minningar. Nu af þui ath vær
hofdum j dom nefnt wora presta ok prelata. ad dæma vm
þær sakir sem hier fyrr standa skrifadar. ok þeir litu æ
þessar malakiærselur ok urdu med þui mote samþýckir ath
þeir dæmdu þenna malavoxtt undir vorn vrskurd edur æ-
lyktardom huertt afl eda maktt þesse jardakaup edr landa-
saul. ok kuittarbref skýllde hafa. edur huer naudsýn ok
nýtsemd oss lítiztt hier hafa til rekit. skodudum vær ok
eptterleitudum. vid skýnsomvzstu dandemenn. ef þeir hefde
heyrtt sagtt. af skilnisum monnum edur vitad sialfir ath
skalholtz stadur hefde haftt fulla þorf ath selia þessar
jarder fyrir obirgdar sakir þeirra hluta sem kirkian matte
ecke an vera. enn allir sangdu þar nei til ok uær sialfir
kunnum hier (enga) naudsýn ne nýtsemd j þessum giorn-
inge ath merckia. þad heilagre kirkiu megi stoda eda

¹⁾ D. e. 18. Apr.

þetta til nockurs gods. heildur læging. vanhentu ok tion.
 þu at heilax anda nad tilkalladre. seigium vær ju domini
 semine amen. Þed fullu doms atkuædi ok laga urakurde
 þesse jardakaup ok landasaulur ok knittanarbref. ollungis
 þeke af hafa. ok heilagrar skalholltzkirkiu vmbodsmenn
 setlliga ad sier mega taka tittskrifadar jardir j næstum far-
 logum. enn suodau peni[nga aptur]leggia¹⁾ þrattnefndum hall-
 lere sem kirkian hefir adur uppborit ok brefin vtuisa. ok hann
 kyildugañ ath legg[ia aptur brefin] j vora hand nu j stad.
 þar þesse vor domur edur vrakurdr af oss sialfum vppsagd-
 ur ok jn script[is fram b]orinn oss j domssæte sitiañda vor-
 um adurgreindum kennemonnum ok fleirum audrum godum
 monnum æ he[yrundum ok med oss sam]þýckiandum. Ok
 þil sanninnda hier vm settum vær vortt jnnsigle med vorra
 presta ok prelata jnn[sciglum sira snorra helga]sonar pro-
 fastz æ rangarvullum. sira þarfa jonssonar kirkiuprestz j
 skalholte. sira [Eireks sigurdssonar. sira þ]akonar jonsson-
 ar. sira halldors týrfingssonar. sira halldors jonssonar. fyrir
 þetta doms bref [skrifad j sama stad ok ær]e degi sidaren
 þyr seigir.

187.

20. Apríl 1492.

í Skálholti.

Dóma sex presta útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti
 um misþyrming Haldórs Brynjólfssonar við Gest Pálsson,
 landbúa Skálholtsstaðar, laugardagskveldið fyrir hvítasunnu
 þeptir miðjan aptan.

Bisk. Skalh. Fasc. IV, 7, framrit á skiani. Af sjö innsiglum er
 átt sitt fyrir bréðna. — AM. Apogr. 2549.

sentencia super excessus halldori bry(niolfi)²⁾.

Domus vm misþyrming a helgum dogum³⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur hejra.
 Senda snorre helgason. profastur æ rangaruollum. þarfe jons-

¹⁾ Þ. v.; hefir vantað frá upphafi. ²⁾ Utan á bréðna með samtíða
 hendi ³⁾ Utan á bréðna með hendi frá c. 1600.

son kirkiuprestr j skalhollte. eirökur sigurdzson. hakon jons-son. halldor týrfingsson. halldor jonsson. prestar skalholltz biskupsdæmis kuediu guds ok sina. kunnigt giorande. ath sub anno gracie. M^o. cd^o. nonagesimo secundo. æ fímtudag hinn næsta fyrir passionem domini¹⁾ j storastofunne j skalhollte. vorum vier j dom nefndir af ærligum herra ok andaligum fodur. herra stephano med guds nad biskup j skalhollte. ath dæma vm þær sakir sem hann kiærde til halldors bryniolfssonar. sem var ath greindr halldor bryniolfsson. hefde mýspýrmt stadarens landbua. geste palssyne. æ langardags kuelldid fyrir huitasunnu eptter midian apttan. er hann for j skalhollt ath fytia heim til stadarins vadmal er hann atte ad gialda þar. jarduarpande honum upp æ fiorar reitur. og hefde hlaupit ofan æ hann med hondum ok knefum sem honum likade ok þiakade hann med þessu mote. suo ad þa er hann reirs²⁾ vpp sýndizt honum jordin snuazt vndir sier. ok kugade af honum med fullre naudung. þriar sær. æ þessu sama vettfangi ok fyrir þær fleiri sakir sem hann matte þa med logum til hans tala. litum vier æ stefnuna ok leitz oss hun skiallig. ok þui giordum vier fyr nefndañ halldor logliga fyrir kalladañ. þu af þui ad landzlagabok vottar suo ath ef manne er med ofund mýspýrmt. ok gefur sæ sauk æ er fyrir uerdur þo eigi se vitne vid. þa akal lyrittareide fyrir koma. þui ath heilax anda nad til kalladre j guds nafne amen. ad suo profudo ok fyrir oss komnu. dæmdum vær greindir prestar med fullu doms atkuæde adr nefndañ halldor bryniolfsson skjýlldugañ ad sueria lyritareid hinn meira. hier vpp æ stadinn fyrir biakupinum ok þeir skialligir dandemenn med honum sem adur nefndur biskup stephan. nefnir honum til sonnunar. fyrir þann saburd sem fyrr sagdur gestur talar til hans ok hann hefir bokareid æ bodid ok handfest ok ad unnum eidinum. þratt greindañ halldor sakalausañ vid kirkiuna. enn ef hann feltz ad fyrrsangdum eide. þa dæmdum vier hann sekañ fyrir kirkiu jngaungu ok þionuzstu tekiu. epttir þui sem kirkiunnar laug vt uisa. som er xij aurum fyrir huern

¹⁾ D. e. 19. April. ²⁾ Svo.

þann dag sem j sextan daga halde eru. sex aurum huern
 sunnudaga ok þeim jafn hafa ad helge. enn þrim aurum
 fyrir huern þann sem j minna halde er. ok æ rumbelgum
 dogum. ok hann skyldugan ath taka lauan ok skriptter af
 biskupinum eda þeim sem hann þar til skipar. skal þridi-
 ungr þessara seckta gialldazt j næstum fardogum biskup
 stephano edur hans vmbodsmanne j fulluirtum peningum
 þar sem honum likar ath taka. enn annar þridiungr ad
 jans Oesso baptiste ok hinn þride ath michaela Oesso ad
 hanste næst komanda.

var þesse vor domur af oss uppsagdr ok jn skriptis
 framborinn optnefndum biskup stephano j domsæte siti-
 anda ok med oss samþyckianda ok þui sette hann sitt jn-
 sigle med worum jnnaciglum fyrir þetta domsbref skrifat j
 sama stad ok are degi sidar enn fyrr seigr.

188.

2. Maí 1492.

í Grímsey.

ÞRÓFANTURAR Árna Bergasonar við klanstrið á Munkaþverá.

AM. Fasc. XXXI, 11, frumrit á skinni, og eru öll (8) linsiglin fyrir
 þrédánu.

jardsbyggingarþref og proventu¹⁾.

Þat giorvm ver þoraren jousson. gvdmyndr gvdlaugs-
 son ok þorgils uigfusson godvm monnum viturligt med þessu
 norv opnv brefi ath æ miduikydaghin næsta fyrir kross-
 messo vm vorit j grimsey þa er lidit var fra byrd krist(s)
 þvahvndrvd. cccc. ix tiger ok t(v)av dr sem savm ver ok
 heyrdum æ ord ok handaband þessara manna brodr ravgn-
 valldz af einne alfu j vmbodi abota jons a mukupvera enn
 af annare alfv arna bergasonar. ath suo fyrir skildv ath
 broderen bygdi honum heima vm þriv dr grænavig med
 savmvm kostvm. enn ef hann veri eigi leingur fær edr
 vllde ecki bya þa þa skyllde hann fara heim til stadarens ok

¹⁾ Utan á brédánu með hendi frá 16. öld.

hafa þar mót ok klædi svo leingi sem hann lifdi ok þion-
ostv. hier j moti gaf fýrgreindur arne stadnvm a mvka-
þvera. iij. malnytv kvgillde er hann atti hia stadnvm adr.
ok hier til alla halfa peninga er hann atti j motz vit konv
sina ok halft skip med færvm halfvm. her til skýllde hann
leggia stadnvm afa allan þan sem honum geingi af ok
folki hans til matarkavps ok rettra skulda er honum ber
ath lyka ath lavgvm. her til lofadi titt nefndr arne ath
vera utti vm stadarens vegna ok klavstvrens vm allt þat
er hann uissi heñtiligazst vera klaustrinv ok nýtsamlegazst
bædi fýr ok sidar. Dæi greindr arne æ þessvm xij manod-
um þa skýllde stadvren eiga alla fýr skrifada peninga ok
hann flýtizast ath forfallalavsv ef hann andazst æ svmar
heim til stadarens ok lata syngia xx messo¹⁾. Ok til sann-
inda her vm settvm ver fýr nefnder menn vor incigle fyrir
þetta bref skrifad æ mvkaþvera j eýiafirði favstvdaghiun
næsta epter Mærivmesso fýrri vm svmarit a sama dre sem
fýr seger²⁾.

189.

5. Maí 1492.

í Skálholti.

TRANSSKRIFTARBREF.

Dómasýrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnahorni skr. c. 1608.

Domur vm Orm Bonda og Hustru Ingebiorgu.

Þad giorum vier Sigurdur Jonsson og Eigill Jonason.
leikmenn. godum monnum viturligt med þessu ockru opnu
brefi at vier haufum sied og yfirleaid xij presta dom suo
latandi ord eptir ord sem hier seigir. [Hér kemr dómr Stepháns
biakups frá 19. Marts 1492 um Orm Jónsson og konu hans, Nr. 183
hér á undan].

Og til sanninda hier vm setium vid fyrrnefndir menn
ockar junnagligi fyrir þetta transkriptarbref skrifad j Skál-

¹⁾ Svo = tvitugmessa ²⁾ þ. e. 17. Aug. ³⁾ maríæ. hdr.; AM. leiðrétti.

holti þi profesto sancti Johannis apostoli og martiris¹⁾ ante
partem latinam²⁾ á sama ari sem fyrr seiger.

190.

24. Maí 1492.

í Skálholti.

HALDÓR Brynjólfsson fær Stepháni biskupi í Skálholti alla
þrjú Ketilhúshaga í Áverjahrepp og þar til þrjá tigi
hundraða, en biskup kvittar Haldór af því misferli, er hann
hafði í ratað, þá er hann misþyrmdi Gesti Pálssyni kveldið
fyrir hvítasunnu eptir miðjan aptan.

Blak. Skalh. Fasc. IV, 8, frumrit á skinni. Öll (fjögur) innsiglin
era ná dottin frá. — AM. Apogr. 2550.

giorningsbref biskupsins ok halldors bryniolfssonar
vm ketelhusaga.

Þath giorum vær hakon prestur jonsson. þorðr diakne
gudmundzson. Þoruadr Ellendzson ok einar gudmundzson.
godum monnum kunnigt med þessv vorv opnu brefe. ad a
þridiadað hinn næsta eptter halluardz Messo³⁾. j skrudhus-
inu j scalholhti vorum vær j hia med audrum fleirum god-
um monnum saum ok heyrðum a ord ok hañðaband þess-
ara manna af einni alfu ærligs herra [ok andaligs⁴⁾] fodrs
þerra Stephans med guda nad biskups j scalholte ok hall-
dors bryniolfssonar af annare. skildizst þat ok faldizst vndir
þeirra handabañde ad greindur halldor feck fyrnefndum
biakup Stephano jordiða alla ketelhusaga er liggur j a-
veriahrepp j gunnarsholltz kirkiusokn med aullum þeim
gangnum ok giæðum sem greindri jordu fylgir ok fylgtt
þefir ad forny ok nýiv ok hann vard fremst eigande ad
med logum. ok þar til þriatige huñdrada. voru þessir pen-
ingar þar j greindir. jn primis vj kugillde þav sem fylgia
med greindre jordu ketelhusaga. jtem. x. hundrud þau sem
adr greindr halldor hafde feingit adur til forna kirkiunne
ok stadnum j scalholhti fyrir jordiða hraun j grimsnese.

¹⁾ marie, handr. ²⁾ latinum, hdr. ³⁾ þ. e. 22. Maí. ⁴⁾ [tvískrifad i
tblz.

jtem. v. hundrud er brýniolfur eireksson hafde gollit greindre kirkiu j scalholhti j millum haukholhta ok fyrr nefndz ket-elhushaga. ok hier til ad auke .ix. hundrud j þeim peningum sem biskupinum likade ad taka. ok ad þessum peningum luktum. gaf ok giorde titt skrifadr biskup Stephan þrattnefndað halldor aullungis kuittan ok akiserulansað fyrir sier ok aullum sinum epttir komundum kirkiunnar formonnum j scalholhte fyrir þau misferle er hann hafde j ratad þa er hann mýspýrnde geste palseyne a langardags knelldid fyrir huitasunu epttir midian aptan. ok geck sidan oleystr j heilaga kirkiu. vñ langað tima þar til er optt nefndr biskup Stephan leysti hann þar ut af.

Ok til sanninda hier vm settum vær fyrr nefndir menn vor jnnscigle fyrir þetta giorningsbref skrifat j Scalholhte þa er lidid var fra hingatburd vors herra jhesu christi þvssund flogur hundrud niutiger ok tuo ar. tueimur dogum sidar eun þesse giorningr for fram.

191.

9. Júní 1492. á Hoff í Álptafirði.

ÖGMUNDR prestr Andrésson, prófastr ok almennilegr dómari í millum Jökulsár á Breiðársandi ok Breiðdalsár, úrskurðar Einari Þorsteinssyni undanfæri með bókafeði, að hann hafi ekki alegið Berg Pálsson bróðurson sinn né misþyrmt honum, en fallist honum undanfærið, þá úrskurðar hann honum sektir eptir því, sem bréfið greinir.

Bisk. Skalh. XVII, 27, framrit á skinni. Öll (8) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 2370 eptir Skálholtsframritinu „accuratissime“.

Exemplum Actorum judicis.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sender ek ógmundur prestr andresson profastur ogh almennilegr domare j millum jokulsar æ breiðarsande ogh breiðdalsar Quediu guds ogh mina kunnekt giorande ad sub anno gracie. M^o. cd^o. nonagessimo secundo. æ langardagen næsta firir huitasunu stefnda ek firir mik [til hofs stadar

Þú Nígr j alptafirde¹⁾ einare þorsteinssyni til vndanfærdzlu
 þú hann hefði ecki slegith eda misþyrmt med heiptagre
 þú þeide bergi þesssyni broðrsyne sinum vpp æ Oidvikudag-
 þú j huitasunnu viku eda laugardagskuoelld epter non eda
 þú þeckum annan laughelgan Oessodagh. suo hann hafe sekr
 þú þætt af verða vid heilaga kirkiu ogh mik enn hann kom
 þú ecki ogh einge hans löglegr vmbodsmadr. j greindan dagh
 þú til hofs stadar j alptafirde. Þu med þui ath stefnan kom
 þú jnsigld med jnnsigle sirra einars þorsteinssonar ath hann
 þú þeide lesith fyrskrifada stefnu yfer adr nefndum einare suo
 þú þætt ogh skileth ath hann matti vel heyra ef hann villde
 epter þui sem ek hafða hann vñ beithh ogh bodeth adr. Þui
 þú dæmda ek stefnuna lofliga ogh adr nefndan einar rettlega
 þú firir kalladan. Þui in nomine domini amen ogh ad heilags
 þú anda næd til kalladre dæmda egh mier j domseti sitianda
 þú eptnefndan einar þorsteinsson skylldugan ath færa sigh vnd-
 þú an. med suordum bokareide firir mier heim(a) ath stafafelli ef
 þú hann er til fær jnnan siðundar ath heyrðum dominum ath
 þú hann hafe huorke sleget ne mysþyrmt med heiptagre hende
 þú adrnefndum bergi þesssyni broðrsyni (sinum) æ þessum fyr
 þú nefndum tímum. En ef þu fellz ath þessi þinne vndanfærzlu
 þú þa dæmi ek þik sekan vid heilaga kirkiu ogh mik sex aur-
 þú um vpp æ huorn þessara fyr nefndra daga ogh suo sekan
 þú sex aurum firir huern löghelgan dag sem þu hefer j kirkiu
 þú geingit enn tolf aurum firir huern þan dagh sem j sextan
 þú daga halde eru ogh þu hefer j kirkiu geingit enn þrim
 þú aurum vpp æ huern rumbelgan dagh sem þu hefer j kirkiu
 þú geingit. En j huert sinn er þu hefer guds likama
 þú teketh þa dæmi ek þik sekan vid heilaga kirkiu
 þú epter þui sem guds lög þar vñ giord utvisa sidan þu fellzt
 þú j þessi mál. Jtem hid sama doms atkuædi dæmi ek þik
 þú þratthnefndan einar þorsteinsson skylldugan ath giallda mier

¹⁾ [stendr á spassiu í framritinu, og ranglega boðað inn milli huita-
 sunna og „stefnda“, og er það því fært hér inn að tilvísan Árna Magnu-
 ssonar.

eda minum vmbodsmanne þridiung af fyrrsögdum sektum ogh mörk [j stefnufall¹⁾] jnnan manadar ath heyrðum dominum j fagradal ath þinu heimeli. annað þridiung adrgreindra sekta ath Michelsmessu j haust næstkomande enn hinn þridia þridiung ath næstum fardögum epterkomendum mier eda minum vmbodsmanni ath fyrrsögdum þinu heimeli ogh suo þigh skyldugan ath taka lausn af mier firir þessi tittnefnd helgebroth ef þu fellzt ath þessi þinne vndanfærzlu. Ogh til sannenda hier vñ setta ek mitt jnsigli ogh þessar prestar sira sueinn jonsson vndan halse ogh sera jon einarsson sin jnsigli med minu jnsigli er samþyktu þennaminn dom med mier. firir þetta domsbref skrifath j sama stad degi ogh ari sem fyr seger.

192.

12. Júní 1492. í Ási í Öxarfirði.

SVINN bóndi Sumarlidason selr Finnboga Jónssyni til fullrar eignar þrjátíu og þrjú hundruð og fjörutíu álnum betr í Hvassafelli í Eyjafirði fyrir jafnvirði, hvort sem Sveinn vildi heldr í lausafé eða jörðu, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXI, 8, frumrit á skinni (með hendi Finnboga lögmanns). Annað innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3840.

Vm Huassafell í ejafríð²⁾.

Þat giorum uit jon andresson og asmundr hallzson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at þa lidit uar fra guds burd þushund flogr hundrut nintiger og tuau ar æ miduikudaginn næsta efter halluarczmessu um uorid³⁾ a grund j eyjafríde. uoru uit j hia sáum o.; heyrðum á ord og handaband finboga jonssonar laugmanz og sueins bonda sumarlidasonar. at suo fyrir skildu. at nefndr

¹⁾ [á spassiu, og er óinnvísad. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Þar stendr og „huassafell“ með annari eldri hendi. ³⁾ Þ. e. 16. Maí.

sueinn sumarlidason selde greindum finboga jónssyne til fullrar eignar og frials forræðess þrettan hundrut og tuttugu og flurutige alnum betur j jordunne huassafelle er liggur j miklagardz kirkiusokn j eyiafirde med aullum þeim gangnum og gædum. eignum og itankum sem greindum jardarparti fylger og fylgt hefer at fornu og nju og hann og fader hans sumarlide eireksson hauflu fremzst eigande at ordet. hier j moti gaf adr nefndr finboge fyrrsaugdum sæini þrettan hundrud og tuttugu og flurutigi alnum betur þæort sem sueirn uillde helldur hafa j lausagodzi edr j jordu. skýllde finbogi giallda þessa peninga suo framt sem hann feingi þessi nefnd þrettan hundrud og xx j fyrsagdre jordu huassafelle annadhuort med dandemanna sama og sætmala edr domar dæmde at sumarlide hefde matt eignaze(t) suo mikid j henne efter kaupi sinu. en ef þat dæmdizst at sumarlide matti minna eignazst j jordune huassafelle en fyrrskrifat er. þa skýllde finbogi og gefa og giallda þrattnefndum sueine suo maurg hundrut fyrir jardarpartin sem sumarlide matti at langum eignazst at retrri tiltaulu. suo og j sama handabande feck greindr sueirn adr nefndum finboga til fullrar eignar til at leysa aunnur þrettan hundrud og .xx. j optnefndre jordu huassafelle efter þeim skildaga sem torfi jonsson hafde sett og feingit þrattnefndum sumarlida eirekssyni. skýllde finbogi hallda greindum jardarparti j huassafelle til laga en sueirn suara lagariptingum. suo og skýllde sueirn hallda til laga þeim peningum sem hann tæki uit sagdre jordu en finbogi suara lagariptingum. samþykkti gudridr finbogadotter eiginkona sueins bonda allt þetta kaup og giorning med handabande bæde uid suein bonda sinn og suo finboga jonsson fautr sinn. Og tilsannenda hier um settu uit fyrnefnder menn ockur jncigli fyrir þetta bref giort j asi j auxarfirde þridiudagin næsta fyrir botolfsmessu a sama are sem fyrr seiger.

þrjátíu og þrjú hundruð og fjórutíu álfnum betr, er hann eignaðist af Torfa Jónessyni (í Klofa) í jörðunni Hvassafelli í Eyjafirði, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXI, 9, frumritið & skinni, og eru bæði innsiglið fyrir bréfinu. — Apogr. 8841.

huassafellz(bref)¹).

Þat giorum uid ion andresson og asmundr hallzson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at þa lidit uar fra guds burd þushundrut flogr hundrut niutigiger og tuau ar a midnikudagin næsta efter halluarzsmessu um uorid²) j huassafelle j eyjafirde noro uit i hia sðum og heyrðum ðu at sueirn bonde sumarlidason afhenti finboga jonsyni langmanni til fullrar eignar þau þrettan hundrad og .xx. og flurutigi alnum betur sem hann hafde honum sellt i huassafelle og j þau þrettan hundrad og .xx. er torfi jonsson hafde feingit sumarlida eirekssyni til eignar efter þeirre lausn er hann reiknade sig og brødr sina hafa eiga agreindre jordv huassafelle en ef nauckur uillde akøru ueita a greindum jardar parti um þat at sumarlida hafi ecki matt eignazst suo mikit j greindre jordu sem torfi hefde honum sellt þa skýllde sueirn þar sialfur j suari uera og efterkøru ueita ef þess kynne med þurfa. Og til sannenda hier um settu uit fyrnefnder menn ockur incigli fyrir þetta bref giort j aal j avzarfirde þridindagin næsta fyrir botolfsmessu a sama ari sem fyr seiger.

194.

18. Júní 1492.

í Ási í Öxarfirði.

VITNISBURÐUR tveggja manna um Hvassafellskaup.

AM. Fasc. XXXI, 10, frumritið & skinni. Annað innsiglið er dottið frá.

¹) Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²) Þ. e. 16. Maí.

um huassafell¹⁾.

Þat giorum nit jon andresson og asmundr hallzson god-
um monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at þar
særo uit j hia og heyrðum a þa sueirn bonde²⁾ sellde fin-
boga jonsýni laugmanni þrettan hundrut og xx. og floru-
tigi alnum betur j jordune huassafelle j eyiafirde efter þai
þat kaupbref utuisar er þar um giort er. uar þat skilid ef
sæirn bondi sumarlidason uillde helldur kiosa sær fyrir
sagðan jardar part af nefndum finnþoga jord en lausafe þa
skýlde finþoga³⁾ giallda hana huar hann uilld(i) j nordlend-
inga fiordangi fyrir nordan natzskard j hegranesþinge. og
till sammenda hier um settu uit fyrr nefnder menn ockur
innigligi fyrir þetta bref giort j asi j auxarfirde miduiku-
dagin næsta efter huitasunnu. anno domini. M. cd. xc. ii.

195.

28. Júní 1492.

í Skálholti.

Dóma tólf presta útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti
út af kærnu séra Halls Þórarinssonar til Sigurðar Daðason-
ar, að hann héldi og hefði haldið jörðina Hamrenda í Mið-
dölum, eign Hjarðarholtskirkju í Laxárdal; dæma þeir kirkj-
unni jörðina.

AM. Apogr. 2279. „Ex original. Hiardarholtensi. accuratissime.
13 innaigle hafa vered fyrer dominum. Eru nu öll þar fra“ (AM).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra
senda sigurdur jonsson. petur þordarson. einar erlindzson.
kollgrimur kodransson. sueinn jonsson. loptur filippusson.
hakon jonsson. [gud]mundr olafsson. auzur biauarnsson. gud-
mundr þorkelason. jon jonsson ok jon marteinsson prestar
skálholltzbiskupsdæmis. quediu guds ok sína. kunnigt gior-
andi. ad sub anno gracie millesimo quadringintesimo nona-
gesimo secundo j skalhollte j biskupstungum. a miduikudag

¹⁾ Utan ábréfnu með gamalli hendi. ²⁾ Svo. „Ekkert föðurnafn.
³⁾ Svo.

næsta firir peturs messo ok pals wm sumarit¹⁾. j almenne-
 ligre prestastefnu. worum wer j dom nefnder af ærligum
 herra ok andaligum fôdr herra stephane med gudz nâd
 biskupe j skalholte ad skoda ok dæma. huert afl edr magt
 hafa skyllde sw ðūkæra er sira hallur þorarinsson. er þa
 hieilt hiardarholttz stad j laxárdal. kærði til sigurdar dada-
 sonar. ad greindr sigurdur helldi jordina hamrenda ok hefði
 halldit wm langan tima. er liggur j middaulum j saudafellz
 kirkiu sokn. enn nefndur sira hallur þorarinsson sagdizt
 hyggia at kirkian j greindu hiardarholte ætti. Nu med
 þui ad nefndr sigurdur dadason kendizt þar þa firir os. ath
 hann hefði þá þangat werith stefndr af fyrrgreindum herra
 stephane j sagdan stad ok dag firir fyrr skrifada akærv
 sira hallz. dæmdum wær stefnuna lögliga ok fyrr skrifadan
 sigurd þar þa laugliga firir kalladan. kom þar fram j fyrstu
 grein firir os bref suo latanda. at firir tueimur arum ok
 atta tigung²⁾ war fyrr greind jord hamrendar lukt nefndri
 hiardarholttz kirkiu j porcionem ecclesie epter sira jon lang.
 Enn biskup arne godrar minningar selldi adr greinda jord
 j burtu ok lyste þo þui j sinu brefi at huu hefde eign kirki-
 unar j greindu hiardarholte werit ok huu hefði lukt uerit
 j porcionem ecclesie af sira jone lang. kom ok þar þa fram
 firir os. transkriptarbrief suo latanda. at biskup jon gereks-
 son godrar aminningar nefndi wt sex presta dom ok þeir
 dæmdu fyrr nefnda jôrd hamrenda æfnliga eign kirkiunnar
 j opt nefndu hiardarholte. Suo ok kom fram firir oz uitnis-
 burdur sira þorsteins þorarinssonar. suo hliodande ath hans
 fader þorarin biarnason hafde til leigu alla jordina fyrr
 greinda hamrenda af pali presti biarnasyni brodur minum er
 þa hieilt optnefndan hiardarholttz stad upp a heil atta ðúr.
 epter þat er huu hafði hiardarholttz kirkiu til æfnligrar
 eignar dæmd verit. Suo kuomu ok þar framm firir os þa
 fleiri vitnisburdir med godra mana jnciglum. er heyrthaufdn
 sagt af sier ellrum monnum at fyrr greind jord hamrendar.
 hefði werit eign kirkiunar j opt greindu hiardarholtti. Spurdu

¹⁾ p. e. 27. Júní. ²⁾ p. e. 1410.

wær ok fyrskrifadan sigurd dadason at huort hann hefði ecki fleiri skilríki. gaugn eda uitne. þau honum mætte til bata koma wu optgreinda jord. enn hann sagði þar nei til. ok sagðist firir henne ecki neitt skial hafa nema þat sem hann hefði os j þui sinne synt. þui leizt os optnefnd jord hamrendar j middaulum wera ok werit hafa eignu opt greindrar hiardarholtz kirkiu allann tíma sidan fyrst er hun war lukt opt skrifadri kirkiu j porcionem ecclesie. Enn sa samþykkt sem biskup gottauin¹⁾ hafde wtgefit ok fram kom firir os. wu þa jord er biskup arne hafde hana burt sellda. enn aungua peninga fasta edr lavaa skipat opt greindre hiardarholtz kirkiu j gen. dæmdum wær til wora aðduga herra. herra stephans med gudz nðd biskups j skalholti huort að hun skyllde hafa. enn uorum fyrr greindum fōdar ok naduga herra biskup stephane leizt sw fyrr greind samþykkt aungua makt hafa ok dæmde hann hana þa þar samstundis suo wer heyrdum at aungu halldandi. þui dæmdum wer fyrr nefnder domsmenn med fullu doms atkuædi tittekrifada jord hamrenda. er liggur j fyrr greindum middaulum j saudafellz kirkiusokn til fullrar eignar ok æfinligrar. þrattkrifadre hiardarholtz kirkiu j laxárdal. enn fyrr skrifadum halle preste þorarinssyni til halldz ok medtōku med einfalldri landskyllid at næstum fardogum epterkomeadum. enn aungum alangum odrum. wuframmd jordina.

Samþykkti þenna worn dom med os uorr nadugi herra optnefndr biskup stephan. med sinum wraurdi. ok setti sitt jancigli med uorum inciglum firir þetta domsbref skrifat j sama stad. ok are degi sidar enn fyrr seger.

196.

14. Júlí 1492. á Kvinnabrekku.

VITNEBURÐUR, að Loptr Ormsson hafi gefið Ljóti Ormsyni jörðina Hvammsdal í Saurbæ og kvittað hann um andvirðið.

AM. Fasc. XXXI, 22, frumritið & skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá.

¹⁾ „er ritað í originalnum eins og það væri. 2. ord“ (AM.).

Þat giorum uid helge olafsson ok skule þordarson god-
um monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi at uid
uorum j hia j biarnarhofn j helgefellsueit¹⁾ ok heyrðum æ
at loptur heitin ormsson feck liote ormsseyne jordina huams-
dal er liggur j saurbæ j stadarhols kirkiu sokn jtakalaus
med ollum þeim gognvm ok gædvvm sem greindre jordv
fyllgdi ok fylgt hefur at fornu ok nyu ok hann uard fremzt
eigandi at vndan sier ok sinvm erfingvm¹⁾. en adrgreindum
liote ok hans erfingium¹⁾ til fullrar ok æfnligrar eignar. med-
kendizt ok fyrgreindr loftur ormsson þa suo uid heyrðum
at hann hefði fulla peninga upp borit af fyr greindum liote
suo at honum vel ænægdi. Ok til sanninda hier vm settvm
vid fyr nefnder men ockur jncigle fyrir þetta bref er skrif-
at nar æ kuennabrecku j breidafiardardaulum laugardagin
næsta fyrir diuio apostolorum þa lidit nar fra hingatburd
uors herra ihesu christi þuahund flogur hundrad nitiger ok
tuo ar.

197.

80. Júlí 1492. á Járngerðarstöðum.

TRANSSKRIFTARBREUF.

AM. Fasc. XXI, 9, frumtransskriptið á skinni, nú innsiglaust.

[1, Ættleiðslubréf Stepháns Loftasonar 31. Maí 1474, DI, V, Nr. 662;

2, Staðarhólsdómr um þessa ættleiðing frá 24. Maí 1479, DI, VI, Nr. 198;

3, Leiðarhólmsúrskurð Hrafns lögmanns Brandssonar um þessa ættleiðing frá 30. Apríl 1481, DI, VI, Nr. 331].

Þat giorum vier einar biornsson. pall jonson. gudlaugur lofzson. anæbiorn olafson godum monnum uitarlígt med (þessu) uoro opnu brefe at vier (hófum) aied og yfer lesit opin bref med heilum og oskanddum hangande insiglum suo latanda ord efter ord sem hier fyrir skrifat stendur. Og til sann-

¹⁾ Svo.

innáða hier um setium uer fyrr nefnder menn uor insigle fyrir þetta transkriptarbrief er skrifat var a jarngerdarstöð-um j grindauik manudaginn næsta epter olafsmesso fyrr þa er lidit var fra hingatburd uors herra jhesu christi. M. cd. lxxxx og ij ar.

198.

3. August 1492. á Hofi í Vatnsdal.

VITNISBURÐARBRÉF um lúkning Jóns Sigurðssonar til Hemings Markússonar á vígsbótnum eptir Jón bróður Heminga.

Bréf þetta er tekið hér eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hnam öðram, prentaðum á Hólum 1595 bl. Bv—vij, og Reykjavík 1903.

Það giorum vier Einar Arnason. Giale Philpússon. Jon Hermansson. Sueirn Þorfinsson. og Þordur Jonsson. godum Monnum viturlegt með þessu voru opnu Briefe. Ad þa ed lidid var fra Hingadburd uors Herra Jesu Christi M. cd xc ij. Aar Laugardagin hinn næsta epter Þollaks Messu¹⁾, a Gilia i Hunavatzþinge. vorum var i hia ad Jon Sigursson lakte og afgreidde Heminge Markussyne xij Hundrud i frijdam Peningum og ofrijdam. i Vijgsbætur halfar epter Jon Markusson Brodr Heminga. er Jon Sigursson hafde oforsyniu i Hel sleigid. Og ad þessum Peningum lucktum og afgreiddum. gaf adur nefndur Hemingur fyrr greindan Jon Sigursson aullungis kuittan. vm fyrr greindar Vijgsbætur. og selde honum Grid og fullan Frid. æfnliga fyrer sier og ollum sijnum Frændum vinum og venslamonnum. ølnum og obornum. epter því sem Logbok vtvijsar. ad riett Gridasala a ad vera. ad Lögum. og hann matte framast giora. Og til sanninda hier vm. setium vier fyrr nefnder Menn vor Jnsigle fyrer þetta Gridasølu Brief. er giørt var a Hofe i Vatzdal. Føstudag hinn næsta fyrer Laurentius Messu a sama Aare sem fyrr seiger.

¹⁾ Þ. a. 21. Jún.

199.

18. August 1492.

á Hólum

Jón Þórðarson gefr Ólafi biskupi á Hólum í testamenti gjöf sína jörðina Skarðsdal í Sigluness sókn.

AM. Fasc. XXXI, 18, frumritið á skinni. Af þrem innsiglium og tvö, þó brákuð, fyrir bréfinu. — Apogr. 3846.

Gjafarbréf Jóns Þórðarsonar til biskups Olafs
1492¹⁾.

Þath giorum uær gudmundur kollason ok eirekur sig mundzson prestar holabiskupsdæmis ok einar þorualldzes messodiakn. godum monnum uiturligt med þessu uoro opni brefi ath vær uorum þar i hia ok heyrdam a. ath ion þord arson giorde sitt testamentum a siduzstum dögum sine lijfs heill at vite ok skýnsemd. en krankur i likam. ath hanu gaf virduligum herra ok vorum andaligum faudur biskup olafue iordena skardzdal er liggur i sigluness kirkivsokn : siglufirde til fullrar eignar. vndan sier ok sinum erfingum med ollum þeim gögnum ok gædum sem greindre iordu fylger ok fylgt hefer ath forno ok njo ok fyr nefndur ion þordarson uard fremzt eigande ath ok þar med þriv kugillde. Ok til sannenda hier um setium ver fyrnefnder prest ar oekur inncigle fyrir þetta uitnisburdarbréf er skrifat var a holum j hialltadal a fostvdagin næstan epter festum assumpcionis beate marie virginis anno domini M^o cd^o xc^o secundo.

200.

25. August 1492.

í Haga.

VITNISBURÐ um viðreign þeirra Eyjólfis Gíslasonar og Jóns Tumassonar, „er kallaðr er biskup“, í viðrvis Magnúasar biskups í staðarhúsinu í Grindavík.

AM. Fasc. XXXI, 23, frumrit á skinni. Innsiglið er dottit frá. — Apogr. 1163.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

Vitnisburður vinn vidskipti Biskups Jóns Thómas-
sonar og Eyjólfs Gíslasonar¹⁾.

Þat giore eg Jón Jónsson godum monnum kunnigt með þessu minnu opnu brefe at eg var j stadarhusenu j Grindavík. Þá þeim kom til eyiolfe gíslasyne ok jone tumassyne at kalladur er biskup. sa eg at biskup Magnús greip vinn halsen sa eyiolfe gíslasyne ok hieilt honum. sa eg þá ok visse fyrir full sanninde at greindur eyiolfur gíslason slo þá eigi biskup Magnús. ok suo lyste hann þui at hann uillde biskup Magnús huorke sla nie neina vanniurdu adra giora. hverav sam opt nefndur biskup Magnús breytte vid hann. ok eingan orkvmal matte hann af hans völdum fa. ok hier epter vil eg sveria fyllan bokareid. Ok til sannenda hier vinn setta eg mitt þigsigle fyrir þetta bref skrifad j haga a bardastrond lavgardagij næsta epter bartolomei Messo. þá er lidit var fra hingadburd vors herra jhesu christi þusund. þogur hvndrut niutiger ok tvo ar.

201.

26. August 1492.

í Haga.

Lífing fjögurra manna, að Guttormr son hafi neit-
að því, að hann hafi útgefið þann vitnisburð, að Eyjólfr
Gíslason hafi slegið Magnús biskup á munninn, svo að úr
honum hefði farið tvær tennr.

AM. Pasc. XXXI, 24, frumritið á skinni. Öll (5) innsiglin eru
dottin frá. — Apogr. 1164.

Bref huortt Eyjolfur Gíslason hefði slegið
Biskup Magnús²⁾.

Þat giorum ver gíslu filippusson. Jón erlingsson. Pall
Jónsson. Ormur pásson ok jón marteinsson godum monnum
kunnigt með þessu voru opnu brefe at ver vorum þar j hia

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi Eggerts Hannessonar. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi Eggerts Hannessonar.

ok heyrðym æ á Reykivm j skalhollzsueit. at eyiolfur gísla-son spurde guttorm¹⁾ son at þui huort hann hefði gefit vt þann vitnesburd. að hann hefde síed nefndan eyiolf hefia vpp hond sína ok sla biskup Magnús æ muþeþ suo vr honum hefde fared tuær teþurnær. eþ greindur guttorm-ur sagde at þat hefde einge matt vpp æ sík skrifa. þuiat hann sagdiz huorke hafa síed eyiolf gís'ason sla biskup Magnús nie neiþ kennemann aþuan (æ) æfe sinne. ok þessa lysing vilium ver sveria fyrr skrifader með. Ok til sannenda hier vñ settum ver fyrr nefnder menn vor júsigle fyrir þetta bref skrifad j haga æ bardastrond. sunnudagiþ næsta epter bartolomeus Messo. Þa er lidit var fra hingadburd vors herra jhesv christi þvsvnd flogur hundrut niutiger ok tuo ár.

202.

8. Sept. 1492.

í Gufudal.

STEPHÁN biskup Jónsson leyfir barna primsigning og skirn. hjónavígslur og kirkjuleiðalur kvenna að sönghúsinu á Melgraseyri í Ísafirði.

AM. Apogr. 2351, með hendi Árna sjáifs. „þessa brefs original liedi mier anno 1710 síra Arnfinnur Magnússon, prestur í Ögursþingum“ (AM.). Innsígti Stepháns biskups hið minna var fyrir bréfiu, og lýsir Ární því.

Leyfesbref bænhúsens æ melgraseyre²⁾.

Vær stephan með guds náð biskup j skalholli gíorum godum monnum kunni_þ með þessu voru opnu brefi saker þess að sönghusit á melgraseyri. j jsafirde er nóckud suo j flaraka vid soknarkirkiuna kirkiubol j langadal. suo þat sker optliga. að þar kann ecki j millum ath fara nóckur mæn. vtan með storre þuingan oc hardindum. haufum vær gefit

¹⁾ eyða í frumritinu frá upphafi og hafa bréfararnir ekki munað úðurnafnið. ²⁾ „þetta stendur utaná bréfinu ritad með gæzalle hende“. (AM.).

af til að bærna se þrimsignd oc skird ad greindu söng-
 þese oc at þar se hion saman vigd. oc kunnur j kirkiu
 þiddar þa er þess kann þörf ad gierast. og til sanenda
 hier vm settum vær vort jnuscigle fyrir þetta bref. skrifad
 j gufudal j gufufirde. jn natiuitate beate Marie virginis.
 anno domini. M. cd. xc. ij.

203.

9. September 1492.

á Stað.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar Pál Jónsson um bisk-
 upstúndir.

AM. Fæc. XXXI, 25, frumrit á skiani, og er innsiglið dottið frá.
 — Apogr. 1162.

Quittun fyrir Biskups Tjúndum Páls¹⁾.

Uær stephan med guds nad biskup j scalholti giorum
 godum monnum kunnigt med þessu voru opnv brefe. at
 vær hofum gefit ærligum manne pale jonssyne aina biskups-
 tianð anlungis kuitta og akiserulansa suo leinge sem vær
 kaullum eíf apttur þessa vora skipan. Og til sanninnda hier
 vm settam vær vortt jnuscigle fyrir þetta bref skrifat a
 stad a reykiamese dominica infra octauas natiuitatis bea-
 tissime Marie uirginis anno domini M^o cd^o xc^o secundo.

204.

15. September 1492.

á Staðarhóli.

STEPHÁN biskup í Skálholti skipar bænhús að Melum á
 Skarðaströnd.

A.

Bréfið sjálf.

Eftir afskrift með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörfa í Hauka-
 dal, sem gerð er stafrétt eftir frumritinu. Stendr neðan við bréfið:

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. sld.

„Ofanskrifad er accurate eftir heila og vel læseliga Kalfskins brefe j Originali, með litt spiölludu hangande Jnsigle Biskupz Stephans. Testera Jorwa 3^{ia} Majj 1744.

Ormur Dadason. Magnus Einarsson“.

Um Bænhused a Melum a Skardz Strönd i Skardz kirkiu Sökn¹).

Vær Stephan með guðz nad biskup j Scalholti giorum godum monnum kunnigt með þessu vorv opnu brefe ath j heidr vid allzvalldanda gud jungfru Maríam guðs modr ok alla helga hofum vær lofad ok með þessu voro brefi skipum saung ad þui bænahusi²) sem halldor bonde þorgeirsson hefer giortt a jordu sinne melum a skardzströnd j skardz-kirkiu sokn með þeim skilmala ad greindr halldor bondi[i] gefur fyrr songdu³) bænhusi²) tuo hundrud j hafnareyum e[r] liggia j somu kirkiusokn ok þar til eitt malnýtu kugillde j s[odd]an mata ad sa megi leysa til ain tuo hundrud j greind[um ey]um fyrir tuo malnýtu kvgillde sem eyarnar a ef honum [ikar. skal] þingapresturinn sýngia xij Messur a hveriu ari ad bænhusinu²) ok taka halfmorck j kaupid. Ok til sanninda bier um settum vær vortt jnnacigle fyrir þetta bref skrifad a stadarhole j saurbæ jn octava natiivitatis beate Marie virginis. anno domini M^o cd^o xc^o secundo.

B.

Máldaginn.

AM. 263. Fol. bls. 75, skr. 1598. Máldagi þessi er gott sýnisborn þess, hvernig máldagarnir verða stundum til upp úr grundvallarskjölunum.

gamall maldage.

Bænhus a melum j Skardzkirkiu sokn er fvnderad j heidur vid allzvalldanda gvd.

Skipadi biskup stephan þar song at. Einn halldor bondi þorgeirsson gaf til bænhusins ijc j hafnareyium oc þar til eitt malnýtv kugilldi j suodan mata. ad sa meige leisa til

¹) „Hvar af lionliga siá má, ad messuñ hefur ei kostad nema 2 alner i þann tima, sem Brefed syner“ er bætt aptan við fyrirsögnuna i svigum. ²) Svo.

sjá iþ j greindum eyium fyrer tuo malnytv kugilldi sem eyiarnar a ef honum lijkar.

eiga þar ad seigiazt xij messur oc sie gollidin prestí half mork j skardzþjungum.

205. 16. September 1492. á Staðarhóll.

AFLÁTSBRÉF Stepháns biskups í Skálholti fyrir messugerð á bænhúsinu á Nesi í Grunnavík og góðleik við það.

AM. Fasc. XXXI, 26, frumritið á skiani. Af sex innsiglium er eitt fyrir bréfinu nú.

Þat giorum uær olafur oddzson. hakon ionsson. sygdr brandzson prestar. biorn gudnason. andreyss gudmundzson og gudmundr andreysson leikmenn. godum monnum kunnigt med þessu uaru opnu brefi at sub anno gracie M^o CC^o nonagesimo ij^o. sunnudaginn næsta epter krossðessu um havstíð á staðarholi j saurbæ uorum uær j hia saum og heyrðum á ord og handaband herra stefans med guz nad biskups j skalholli og grims juarasonar at so fyrir skildu at greindr biskup stefan gaf j guds heidur og iumfru marie og hins goda gudmundar biskups arasonar og allra guds heilagra manna .xx. daga aflat allra skriptborinna synda aullum og sierhuerium þeim sem messur seigia edr seigia lata at bænhusinu a nese j grunnaukrþjungum. edur j ódrvm hlutum hialparhendur til leggja greindz bænhus þui til upphelldis [huortt þat er minna edr meira at hver einn vm sic karll edr kvina gerir þui til heidure og uirdingar¹⁾. og til sanninnda hier um settum uær fyr nefnder menn uor innsigli fyrir þetta bref er skrifat uar a sama ari deigi sidar enn fyrr seiger²⁾.

¹⁾ [á spassu og vísað inn. ²⁾ þ. e. 17. Sept.

206. 19. September 1492. undir Staðarfelli.
MÁLDAGA og reikningsskaparbréf kirkjunnar undir Staðar-
felli á Meðalfellsströnd þeirra Stepháns biskups í Skálholti
og Þórðar bónda Helgasonar.

A.

AM. Fasc. XXXI, 27, frumritið á skinni. Inuigið er dottið frá. —
Apogr. 1518.

Vær Stephan með guds náð biskup í Scalholli giorum
godum monnum kunnigt með þessu voru opnu brefe. að
sub anno gracie . M^o cd^o xc^o ij^o Midvikudag hinn næsta
fyrir messudag sancti Mathei apostoli et ewangeliate vndir
stada(r)felle á meðalfellzströnd í vorre visitacione. Giordi
þordur¹⁾ bóndi helgason suo felldað reikningsskap af eign
kirkjunar þar. sem hier seigir.

Jn primis á kirkian .xc. í heimalandi opttir gaumlum
maldaga.

Jtem suo sem nu er komit á kirkian fiorar kyr. x a-
saudar kugilldi. þriu hundrud í gellum saudum. xv auru
hross með abæti fyrir hundrad.

ketell er á liggia nitian fiordungar fyrir flogur hund-
rud. attatigi fiordunga keralld sterckt fyrir hundrad.

Jtem á kirkian aull sker ok holma fyrir harrastodum
vt að glife²⁾ fyrir vije. að frá teknum tialldanes holma ok
suarta skerium. auluersker ok steindorsejyar fyrir vije.
lambeý fyrir .xc. sexæringr með aullum reida nýr fyrir iij. c.
tueir hundrads hestar.

Jtem á kirkian deilldareý fyrir vij. c. er liggur í stad-
arfellz þingum.

reiknast þetta allt saman sextigir hundrada í fostu ok
lausu ok .ixc. betur.

Jtem lýsti Þordur bóndi helgason fyrir oss at hann
hefði luktt fyr sagdri kirkju undir stadarfelle jordina odda-
stadi iij. c. ok .xx. að dyrleika. er liggur í kolbeinsstada
kirkiv sokn. enn afneitti þui að hann hefði feingit hana

¹⁾ Þorðr, frb. ²⁾ = klifa.

Biskup Wagnuse til eignar edur nockrum manni andrum. ok af þesse jordin geingi apttur undir kirkiuna þa skýllde erfingi Þordar bonda helgasonar taka apttur undir sig xxvii. e. kuit af þeim peningum sem kirkiunne standa adr til skrifadir.

Jtem reiknadizst porcio ecclesie ad þui sem þa var komit xij. c. ok upp a þennan reikningskap sem hier til hefer komit fornan ok nýian. gefum vær þord ok hans erfingia aullungis kuittan ok akærulausan fyrir það sem honum hefer borit ad suara um sinn tima. ok fyrir sin foreldra. fyrir oss ok aullum vorum eptterkomendum kirkiunar formonnum j Scalholiti. Ok til sanninnda hier um settum vær vortt jnnsigli fyrir þetta kuittarabref skrifat j sama stad degi ok are sem fyr segir.

B.

AM. Fasc. Liii, 6, transkript á skinni frá 30. Marts 1553. — Apogr. 1516.

Petars kirkian postala vnder stadarfelle d. medalfellestrond d. .xc. i landi epter gomlvn maldaga.

Jtem epter þui sem þv reiknadist i visitacione biskup(s) stefans fyrst er hann reid vñ vestfiordv a kirkian iij kyr. x asaudar kuilldi. iije i gelldvm sandum. xv aura bross med abæte.

ketill er ligia d. xix fiordvngar fyrir iijc. lxxx fiordvaga keralld sterkt fyrir c.

Jtem d. kirkian at auk sker og holma fyrir harastodum vt at klife fyrir vije at fra skildum tialldanesholma og snartaskerivm. aulvers sker og steindorseyiar fyrir vije Lambey fyrir xc. Sexarhringur med ollvm reida nyian fyrir iije ij hesta.

Jtem d. kirkian deilldarey fyrir vije. er liggr i stadarfellsþingum.

Reiknast þetta allt saman lxc. i fostv og lausu og jxc betur.

Jtem lyste Þordur bonde þui fyrir fyrr greindvm biskup stefano at hann hefði luckt fyr sagdri kirkiv vnder stadarfelli jordina oddastadi iijc og xx at dyrleika er liggvr i kolbeinztada kirkivsokn enn afneitte þui at hann hefði feingit hana biskup magnuse til eignar. edur nockrvm manne odrvm og ef þessi iordin geingl aptur vnder kirkivna þó skylldi erfingiar þordar bónda helgasonar taka aptur vnder sig xx^o af þeim peningum sem kirkivne stafnda adur til skrifader.

Jtem reiknadist (i) porcionem at þui sem þú var komit xijc. anno domini M^o. cd^o. xc. ij. á. b.

207.

25. September 1492.

á Skarði.

Bæfr Gunnsteins prests Ásgrímssonar um hjónabandsmál þeirra Ólafs Filippussonar og Vigðisar Jónsdóttur.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 106—108, með hendi Styrðs Dorvaldssonar c. 1700.

Vitnisburdur um Sakferli Olafs philippussonar
og um hans gipting.

Það giðri eg Gunnsteirn prestur Asgrijmsson godum monnum viturlegt með þessu mijnu opnu brefi. ad eg meðkiennist ad eg var i Litlustofunni á Skardi á Skarðsströnd. þá biskup Stephan var j sinne visitatiu. þridiudag næstañ fyrir Michaelismesso um haustid þá lidid var frá hingadburd vors herra Jhesu Christi .M. cccc. xc. og ij. ár. og eg eptir spurda greindan biskup Stephan. hvort ráð edur til lag hann villdi gefa Olafi Philippussyni. er þar var þá vidstaddur. um hans giptun. ðl. er hann villdi bidia Vigðisjar Jonsdóttur sier til eignarkonu. Enn greindur sera Gunnsteirn avijsadi þar þá ádurnefndum biskup Stephani. ad biskup Olafur hielldi hann j sökum vid sig og heilaga Holakirkiu. enn optnefndur biskup Stephan gaf það andsvar þar til ad það þætti honum ráð. ad fyrnefndur Olafur lieti bijda sijn giptumal. þar til ad þeir biskuparner fyndust á Stad i

Hrðtafjrdi og skyldi Olafur þar þá vera ef hann villdi. og koma honum í sátt ef hann gæti við biskup Olaf. þá þeir fýndist enn annad ríð sagdist hann þar ei til leggja. Og til sanninda hier um setta eg mitt Jnsigli fyrir þetta vísaburdarbréf. hvört er skrifad var í Hvammi í Hvammsveit midvikudaginn næstañ fyrir Þorlakzmesse um sumaríð [.v. eda .xv. drom¹⁾] síddar enn fyr seigir.

203. 26. September 1492. í Spjaldhaga.

SKIPTABREF um jarðir Bjarna Ólasonar, er þeir gerðu Ólafr biskup á Hólum vegna heilagrar Hólakirkju og Ambrosíus Illeqvath hirdstjóri vegna Noregs konunga.

AM. Fasc. XXXI, 5, framritið á skinni. Af 12 innsiglium eru nú 2, sem brákuð, fyrir bréfinu. — Apogr. 3887.

Skiptabref Jarda biarna olasonar²⁾.

Þath giorum vier arne þorleifsson. ion þorualldzson. magnus halldorsson. gudmundur ionsson. olafur ingemundarson. þodr ingemundarson. biorn þorsteinsson. stigur ingemundarson. olafur þorgeirsson. gudmundur ionsson. halldor ormsson ok ion ingialldzson prestar hola biskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu voro opno brefi at þar uorum ver i hia saum ok heyrðum aa i spialldhaga i eyafirdi a þriggia hreppa þinge midvikudagin næstan fyrir michaelis Messo. anno domini M^o cd^o xc^o ij^o. at vor virdueligur herra herra olaf med gudz nad biskup a holvm af heilagri³⁾ holakirkiv vegna ok ambrosius illeqvath⁴⁾ hirdstiore yfer allt ialand a noREGskonungs vegna at þeir skipte iordum i millum sin med hlutfalli epter þui sem domar þar vm

¹⁾ [þannig. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ³⁾ Seinustu bókstafir þessa orðs eru ekki glögt skrifadur; afskrípt Árna, sem er þal-nákvæm, les „illeqvach“, og verður ekki lesið á annan veg, nema setla mætti, að máðr væri efti broddrinn af t-inu, og það held eg sé, og því les eg: illeqvath, sem kemr betr heim.

adr giorder vtvisa a kirkivnnar ok konungs vegna þeim sem dandimenn vissu at biarne olason atte þa er hann fiell i þat abotamal er hann laa likamliga med randide dottur sinne. er suo heita þvera i hnioskadal med kotinu heidarhws ok vik i flateyardal vnder heilaga hola kirkiv fyrir attativ hundrvth enn þvera i eyafirde ok arndisarstadi med kalfborgaraa i bardardal ok fyrir lxxx. e. a konungsains vegna. for þessi giorningur med handabandi biskupas ok hirdstioranss i millum. oss nærveranda beiddi ok krafdi hirdstioren logrettumen at skipta konungsins vegna en þeir uilldu ecke ok þui skiptu þeir biskupin ok hirdstioren sin i millum med dandimanna samþýcke lædra ok leik(r)a. taladi ok pall bondi brandzson med mikit hugmod i moti hirdstioranum ok biskupinum i þessu abotamali fylgiandi fram med fullre hindran i sinum ordum ok þui tok hirdstioren annara dandimanna incigle til vitnisburdar vm þetta mal sidan sumer þeir logrettumenn sem þar voru villdu ecki skipta.

Ok til sannenda hier vm setivm ver adurnef(n)der xij prestar vor incigle fyrir þetta bref er giortt var a munkaðvera i eyafirde a faustodagin næsta fyrir michaelis Messo a sama are sem fyr seger¹⁾.

209.

30. September 1492.

i Ögri.

8. Apríl 1496.

á Krossi.

KAUPMÁLABREF Ólafs Filippussonar og Vigdísar Jónsdóttur.

AM. FASC. XXXI, 21, frumrit á skinni. Af 4 innsiglum er hið síðasta dottið íra. — Apogr. 3848. — Apogr. 806 eptir transskripti frá 1555. — Í sumum pappírsafskriptum er þetta bréf ranglega árfært til 1482.

¹⁾ þ. e. 28. Sept.

kaupmalabref viggisar ionsdottur.

Kaupmalabref olafs filipussonar¹⁾.

Þat giðrum vær gunnsteinn prestur asgrimsson. thum-
as hrafsson. helgi sigurdzson og jon hõskauldson leikmenn
godum monnum uitarlígt með þessu noru opnu brefi. at þa
er lídít uar fra hingatburd uors herra ihesu christi M. cd.
x. og ij. ðr a sunnudaginn næsta epter mikæls Messo
woro ver j hia savm og heyrðum ðá i litlustofunni j augri
j jsafirdi að olafri filipusson festi sier uigdisi jonsdottur til
kægligrar eiginkonu epter ríettvm laugbokarennar ordum.
með íayrði og samþycki hustru kristinar gudínadottur. og
sæo hennar broðr jons jonssonar er þa uar þar uíð staddur
með morgvm audrum godum monnum. Lystízt þa og stad-
festízt suo felldr kavpmali fyr nefndra manna i millvm at
olafur philipusson talde sier til kaups með nefnda uigdisi
attatígi hundrada i iordum og kugílldvm. gaf fyrr nefndur
olafur adr greindri uigdisi j tilgíof flordung úr þessum .lxxx.
hundrada i fullvirdiss þeíngvm. gaf huort audru flordvng-
gíof sem leíngur lífdi feíngins síðr og ofeíngins. skyllði gípt-
íngarmadur kiosa a brúllaupsdegi huertt flélag vera skyllde
greindra manna i millí. uoru þessir allir fyr nefnder menn
festíngaruottar. huerer er sín innsígli settu fyrir þetta kavp-
malabref er skrífat uar ð krossi ð skardstraund faustudag-
inn j þaskauku. florvm ðrvm síðdar enn fya segir.

210.

18. Oktober 1492.

í Hítardal.

СТЕРНАН biskup í Skálholti staðfestir máldaga og skipan
prófastanna séra Þorbjarnar Ámundasonar og séra Jóns
Helgasonar um málsmjólkrtoll á Pétrsmessu til Staðarfells
af tuttugu bæjum, þar á meðal sérdeilis af Galtardalstungu.

AM. Fasc. LIII, 6, transskript á skinni frá 30. Márta 1553. —
Apogr. 1517.

¹⁾ Þetta hvorttveggja gamalritað utan á bréfinu. Fyrri línan er
með hendi Björns Guðnasonar.

Wær steffan med gudz nad biskup i skalhollte. giore¹⁾ godvm monnv m kunigt med þessv voro opv breff at vær hofvm sied og yfer leait opit bref siera þorbiarnar amundasonar og siera ionz helgasonar er þú voro profastar i millvm gilsfiardar og glivfurdúr at þeir hafa sied og yferlesit maldagan at stadarfelli á medalstrond¹⁾ hver er svo hliodar i millvm annara greina at þangat skal livkast malsmiolk af xx bævm á petursmesso dag. er þar og sierdeillis til told i millvm greindra bæia galltardalstunga er liggr i stadarfells kirkiv sokn og þesser greinder profastar hafa skipat af sinvm partte at greindur maldagi sie 'haldinn ecki sidur af þeim bunadi sem er i fyr greindri tungv helldur enn af odrum bæum i fyr sogdvm þingum. þui skipvm vær og biodum somvleidis vpp á vorra vegna at fyrrgreindur maldagi sie halldinn med ollum sinvm greinv m og artichulis fyrir vtan hiñdur edur nockud motmæle. Og til saniñda hier vñ setium vær vort insiglle fyrir þetta bref skrifat i hitardal in festo beati luce ewangeliste. anno domini. M^o. cd^o. xc. ij. ár.

211.

23. Oktober 1492.

á Vatnsenda.

ARNFINNR Jónsson kongs umboðsmaðr i „Vöðlapingi“ kvittar þá feðga Þorstein Hákonarson og Hákon Jónason um allar þær sakir, er þeir kynni sekir að hafa orðið við konungdóminn.

AM. Fasc. XXXI. 20. frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — Apogr. 152.

Þath giore ec arnfinur jonsson kongs umbodsmadur j uodlapinge godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe ath ec medkenunzt ath ec hefe ordit under eins med postein hakonarson um þær akisærur sem ec hafde til hans ath tala huort þath hefer uerit um beit eda adra jardar-

¹⁾ Svo.

hefn um skogarhogg ok fiskueide ok um kapal er fargazt hefer fyrir fodur hans ok þeir hafa haldet sakadan man heort heldr þath er meira eda minna ath þeir hafa brot-
liger ordit þosteinn hakonarson ok hakon jonsson uid kong-
domen ok mik um fýrgreindar saker þa gef ec þa aullung-
is kuitta ok akiserulausa fyrir mier ok minum erfingivm
ok aullum kongs vmbodsmonnum epterkomendvm suo fram-
arliga sem ec ma fremzt med logum giora. Ok til sanenda
hier um sette ec mitt jnsigli fyrir þetta kvittvnarbref skrif-
st a uadzenda j olafsfirde þridivdagen næstan fvur simus¹⁾
messv um havstet þa lidit var fra gudz byrd þvsvnd flogur
hvndrad nitviger ok t(u)au ar.

312. 27. Október 1492. í Ljárskógum.

VITNISBURÐAR fimm manna, að Arnór Finnsson hafi stefnt
Jóni Ólafssyni til Bæjar í Hrútafirði mánudaginn næstan
fyrir Kalixtusmessu fyrir Sigurð Ívarsson, kongs umboðsmann
milli Geirhólms og Hrútafjarðarar, um hald á jörðinni Eyri
í Bitru og aðrar sakir.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar í Vatnshorni (d. 1748) í 4to, skr. c.
1600. — AM. 211^e 4to bla. 113—115, skr. c. 1700.

Vitnis Burd(ur).

Þat eiorum vier Gudlaugur Loptzson. Suarhofdi Narfa-
son. Baudnar loptzson. Einar Þorsteinsson og Grimur Biorn-
son. godum maunum viturligt med þessu voru opnu breff.
at þa er lidit uar fra hingadburd vors herra Jhesu christi.
O. iiije. lxxxx og ij ar miduikudæginn næstan fyrir kross-
messao vm haustid²⁾ á eyri j Bitru vorum vær i hia og
beyrdum á at Arnor Finnsson stefndi Jone Olafssyni til
Bæjar j Hrútafirði a manudæginn næstan fyrir Calixtus-
messao³⁾ fyrir Sigurd Juardzson kongs vmbodsmann j mill-
um Gejrholms og Hrútafjardarar edur hans vmbodsmann

¹⁾ Svo, þ. e. Simons. ²⁾ þ. e. 12. Sept. ³⁾ þ. e. 8. Okt.

vndir þann dom sem hann yfir nefndi. huerra suara eda sekta at greindur Jon jrde honum skyldugur fyrir þær sakir sem greindur Arnor kiærði til hans þa og hier eptir standa skrifadar.

Jtem gaf Arnor Finnsson Joni Olafssyni þa fyrstu sauk at hann sæti á halfri jorðunni eyri j Bitru otekinni og heimildarlausri sidan fra næstum fardaugum og hefði yrt hana og vnnid j aunguo sinu leyfi edur frelsi. Enn greindur arnor sagdist langligt vmbod á hafa þessari halfri jordu eyri vegna Guttorms Olafssonar brodur Jons. sem audrum hans peningum.

Og fyrir þa adra sauk ad hann hielldi fyrir Arnori iiij malnytu kugilldum med aunguo frelsi sidan fardaga.

Og fyrir þa þridiu sauk at hann hefði jrt og vnnit jordina halfa grauf j Bitru er lyggur j Eyrar kirkiu sokn med samri oheimilld og halfa eyri.

Og fyrir þa fiordu sauk at hann hefði feingid i bitru greniud er Arnor atti. an hans vilia eda vitordi.

Og fyrir þa fimtu sauk ad Jon Olafsson hielde sina eign¹⁾ jordina halfa eyri j Bitru er Arnor sagdi hann hefði adur sellt sier til fullrar Eignar med akuednu verdi þessa halfa jord fyrir vottum med handasandi. sem opid bref þar um giort vtuijsar og Arnor las þar þa fyrir Jone Olafssyni suo vær heyrdum.

Jtem j sama stad og dag vorum vær fyrrskrifadir menn hia saum og heyrdum ad Jon Olafsson adurskrifadur selldi Arnori Finnssyni (sialfdæmi) vm allar þessar adur greindar sakir. suo Jon Olafsson skyldi hafa það og hallda fyrir sig obrigdugligaña sem laugsamdañ dom. sem Arnor finnsson dæmdi sialfur þeirra j millum vm allar þessar adur skrifadar sakir. sem Jon Olafsson var stefndur fyrir af Arnori og alldri skyldi Jon Olafsson þennañ hans dom aiufa mega nie aiufa lata edur vpp á tala.

Jtem dæmdi Arnor finnsson þar þa samstundis j sama stad þetta sialfdæmi. og vppsagdi Jone Olafssyni hiaverandi suo vær heyrdum. Var það j fyrstu hans domur at hann

¹⁾ Jsign, hdr.

dæmdi það sama kaup standugt og laugligt. sem þeir keyptu Arnor og Jon j tungu j Bitru. og Jon Olafsson selldi honum jordina halfa eyri j Bitru og dæmdi sína eign fallkornliga vera þessa halfa jord eyri. og verid hafa sýdan Jon Olafsson selldi honum hana með aullum þeim gangn- og giædum sem greindri halfri jordu fylger og fylgt hefur að fornu og nyiu og Jon Olafsson hafde fremst eigandi að ordit. vitan Jon Olafsson sýnie og hans Erfingiar. Enn Jone Olafssyni suoddan verd fyrir hana sem hann lofadi honum fyrir hana þa þeir keypti. Enn vm olaugliga ábud á þessari optgreindri jorðunni halfri eyri og þær sakir fleiri sem j stefnunni stodu. sagdi Arnor að bida skyldi til þess j mauguligan tíma er hann segdi honum huorn dom hann legdi þar á. og j suoddan mata at Arnor sagdist skyldv vera Jone Olafssyni þar maugulegur vm. og ecki bina haardustu sank á dæma. Ef Jon Olafsson giordi honum annuanað drassakap edur Brijgdmælgi vm þeirra skipti. Ea ecki sagdist Arnor lofa þui frammar. Spurdi Arnor þa Jon Olafsson at huort hann villdi hallda þennan dom. Enn Jon Olafsson jatadi þui. Og gieck þa enn til handabandz við Arnor og samþyckti þennað dom laugligað fyrir sig. og obrigduliga halldast eiga. og alldri skyldi Jon Olafsson hann xíufa nie kofsmenn til fa. og afhendti Arnori finnzsyni með þessu þeirra handabandi þessa fyrirskrifada jord halfa eyri. Enn hann skyldi vera á henni til næstu fardaga sem annar leigulidi. Vissum vier fyrirskrifadir menn at optnefndur Jon Olafsson giordi allan þennað giorning við Arnor af sinum eigin vilia síalfs og setningi. Kugadi Arnor Finnzson hann hier huorki til nie hræddi. Bad hann nie Beiddi hier vm. Helldur Baud Jon Olafsson þetta síalfar optnefnadum Arnori. og gieck gládur og vilingur að aullum þessum giorningi.

Óg til saninda hier vm setium vier fyrirnefnidir menn ver jnsigli fyrir þetta giorningsbref skrifad i liarskogum i Laxardal j hiardarholttz kirkiusokn laugardægin næstað fyrir allra heilagrameaso á sama ari og fyrir seiger.

213.

2. Nóvember 1492.

í Dynhaga.

VITNISBURÐAR, að Haldór Brandsson hafi samþykkt, að Ólafr sonr sinn gæfi Stulla Magnússyni í prófentu og sér til framfærslu alla þá peninga, er Ólafi höfðu til erfða fallið eptir Helgu Einarsdóttur.

AM. Fasc. XXXI, 15, frumritið á skinni. Af 4 innsiglium eru ná tvö fyrir bréfinu. — Apogr. 8844.

Profenta gefið Stulla magnussine¹⁾.

Þat giorum wier marteinn biarnason. snioulfur hrafsson. gudmundur halluardzsson ok eirekur gialason godum monnum kunnigt med þessu woru opnu brefe þa lidid war fra gudzs burd þushundrud flogr huñdrud niutiger ok ij ar æ þridiudaginn næsta fyrir peturs messu ok pals²⁾ j sydra dyñhaga j haurgardal worum wær j hia saum ok heyrðum æ ord ok hañðaband þessara manna halldors brañdzssonar af einne alfu enn af annare stulla magnussonar. skilldizt þat wñder þeirra hañðabañð³⁾ at fyr nefndr halldor brandzson samþyckte med fullum giorninge ok hañðabañde ath olafr sonur hans skyldi giefa adur nefndum stulla magnus-syne med sier til framfærslu⁴⁾ ok æfinligrar profentu alla þa peñinga fasta ok lausa kuika ok dauda frida ok ofrida sem adur nefndum olafe hafde til erfða fallid epter helgu einarsdottur modr sina huar sem þeir stædi ok wera fullr soknarmadur æ þessum peningum huar sem hann kynne þa wpp at spyria med laugum. reikñadi titnefnur halldor olafe syñe sinum j sinn modurarf halfan fiorda tug huñdrada j jordum ok fimm malnytukugilldi. skyldi þessi giorningr allr standa obrigdilligr fyrir opt nefndum halldore ok hans erfingum so framt sem þratnefnr olafur sonur hans willdi samþyckia ok fulla giorning æ giora wm sina framfærslu⁵⁾ ok profentu wid adur nefndan stulla magnusson brodr sinn. Ok til sannañda hier wm settu wær fyr nefnder menn wor jnaigle fyrir þetta bref skrifad j sydra dynhaga faustudaginn næsta epter allra heilagra Wæsu æ sama are sem fyrr seiger.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Þ. e. 26. Jún. ³⁾ Svo.

114. 5. Nóvember 1492. í Dynhaga.

Þar Haldórsson gefr Stulla Magnússyni „bróður sínum“ prófentu og sér til framfæris alla þá peninga, er honum þóu til erfða fallið eptir Helgu Einarisdóttur móður sína, að þeim atriðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXI, 12, frumrit á skinni, og hefir það annaðhvort þá verið innsgiað, eða þá að faldurinn hefir síðar verið ristur neðan bréfinu.

Þath giorum wær hallur þorualdsson. olafur oddzson. þarner biorússon ok arne oddzson godum monnum kunnigt að þessu woru opnu brefe þa lidid war fra gudzs burd hundvndrad flogur hundrud niutigir ok íj ar. mañudaginn fasta fyrir translacio benedicti¹⁾ j brecku j suarfadardal þorum wær j hia saum ok heyrðum æa ord ok handaband þessara manna olafs halldorssonar af einne alfu enn af annare stulla magnussonar. skilldezst þat wæder þeira handaband at fyr nefndr olafur halldorsson gaf adr nefndum stulla magnussyne brodr sinvm j profentu með sier ok til jafnligs framfæres alla þa peninga fasta ok lausa. kuika ok dauda. frida ok ofrida. sem honum hafde til erfða fallid epter helgu einarsdottur modr sina ok hann mætte með þingum eiga huar sem þeir stæde. reiknade optnefndur olafur sier j sinn modrarf halfan fiorda tug hundrada j jordvm ok v. malnytukugillde ok þriu kugillde er hann hafde sialfrar grætt. skyllde þesser aller penningar wera obrigdulig ok akiærvlaus eign optnefndz stulla magnussonar ok hans erflegia. Enn titnefndr olafur halldorsson skilde sier mat ok klæde ok pionvstzu ok æfinligt framfære so leinge sem hann lifde hia þrattnefndum stulla magnussyne ok hans erfingium. kyne optnefndr olafur at erfa meire penninga enn foretigi hundrada epter adr nefnda helgu einarsdot(tu)r modr sina þa skyllde aller þeir peningar wera obrigduleg eign titnefndz stulla magnussonar ok alla sok ok sokn æa eiga huar sem þeir stæde at jafnfullu sem hann sialfr. sagde þrattnefndr olafur halldorsson at allr æa giorningur

¹⁾ Þ. a. 9. Jún.

skýlde standa staudugur ok oobrigdiligur sem halldor brandzsson fader hans hafde giort ok samþýckt wm fyr sagda profentu wid optnefndañ stulla magnusson. so ok samþýckte med handabañdi hrafn halldorsson allañ þenna giorning tit nefndz olafs halldorssonar brodr sins sem hann giorde wid þratt nefndan stulla magnusson wm opt nefnda profentv. Ok til sannenda hier wmr settv wær fyr nefuder menn wor jnsigle fyrir þetta bref skrifad j sydra dýnhaga manudagen næsta fyrir Marteins Messu æ sama are sem fyrr seiger.

215.

6. Nóvember 1492.

á Hólum.

SKIPTABRÉF þeirra Sigurðar priors á Möðruvöllum ok Ólafs biskups á Hólum um jarðirnar Eingimýri, er klaustrið lætr, ok Skollatungu, er biskup fær klaustrinu.

AM. Fasc. XXXI, 13, frumrit á skinni, ok er innsiglið fyrir. — Apogr. 3842.

vm eingimyr ok skollatungu¹⁾.

Þath giorum vj sigurdur prior æ modrunollum²⁾ j horgardal godum monnum uiturligt med þessu uoro bref ath nær hofum bytt ok skipt uid uorn uirduligan herra ok andaligan fodur olaf med gudz nad biskup æ holum um jordina eingimyri. er liggur j oxnadal j bakka kirkiu sokn med ollum þeim gangnum³⁾ ok gædum ok⁴⁾ greindri jordu fyllger ok fullgt⁴⁾ hefer ath forðnu⁴⁾ ok nyiu. ok klaustrið uard fremstz eigandi ath med brædra samþycki. hier j moti gaf biskupin jordina skollatungu j horgardal. er liggur j axnols kirkiu sokn med ollum þeim gognum ok gædum sem greindri jordu fyllger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok biskupin uard fremstz eigandi ath. ok eru þessar jarðir j jafndyrar⁵⁾ ath fiarlage. skal biskupin halda jordini til laga en prioren suara laga riptingu æ adr greindri jordu. [Ok

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ mod³⁾,nollum, frbr. ³⁾ gangnum frbr. ⁴⁾ Svo.

þetta¹⁾ bref giort æ holum j hialtadal þridiudagen næstan
 epter allra heilagra Messo ænno domini M^o cd^o xc^o secundo.

216.

22. Nóvember 1492.

á Hólum.

Sveinn Sumarliðason lofar Ólafi biskupi á Hólum fylgi sínu
 og styrk, meðan þeir lifi báðir, gegn hverjum manni, nema
 ef biskup ágreindi við Finnboga (lögmann Jónsson), mág
 Sveins, eða Pál Brandsson, þá skyldi Sveinn hvorugum
 veita.

AM. Fasc. XXXI, 6, frumritið á skiinni. Af 4 inusiglum eru nú 3
 fyrir bréfinu, og eitt af þeim mjög brákað. — Apogr. 3888.

Sveinn Sumarliðason lofar biskupe Olafe
 sínu filge so leinge sem han lifer²⁾.

Þath giorum ver olafr iñgemundarson. gydmvndr ion-
 son. gydmvndr kollason. gudolfur magnusson. prestar hola-
 biakupæðæmia. godum monnum viturligt med þessv voro opnv
 brefi ath uer vorum j hia saum ok heyrðvm æ j stovrvstof-
 unne æ holvm j hialtadal. ath sveinn saumarliðason lofadi
 biakupi olafi ath hann skýlidi til reidv vera med alla sína
 magtt. nær sem biskupinn uilidi hann kalla til styrks uid
 sig nema biskupinn ægreinde uid finnboga mag hans eða
 þal brannson. þa skýlidi sveinn huogreigum¹⁾ fylgia.
 skýlidi þessi lofan stañða suo leinge sem þeir lifde bader.
 Ok til sannenda hier um settvm ver vor innsigle fyr nefnd-
 er prestar fyrir þetta vittnisburðarbef. er skrifat nar æ
 holvm j hialtadal. jñ festo sancte cecilie virginis et martiris.
 ænno domini M^o cd^o lxxxx^o secvñdo.

217.

22. Nóvember 1492.

á Hólum.

Sveinn Sumarliðason fær Ólafi biskupi á Hólum og heilagri
 Hólakirkju til fullrar eignar jörðina Krossanes í Kræklinga-

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

hlíð og þar til átta málnytu-kúgildi fyrir þær sakir og hugmód, er hann, faðir hans og afi hefðu gert biskupi og heilagri Hólakirkju, og þar með voru þeir Sveinn og biskup sáttir.

AM. Fasc. XXXI, 7, framritið á skinni. Af 7 innsiglium eru 3 brákuð fyrir bréfinu. — Apogr. 3339.

krossanes¹⁾.

Þath giorum uær olafur jngemundarson. gudmundur kollason. gudmundur ionsson ok gudulfur magnusson prestar. simon pallsson ok þormodr bergsson leikmenn godum monnum viturligt med þessu uoru opnu brefi ath sub anno gracie M^o cd^o xc^o secundo fimtudagin næsta fyrir clemensmesso j storu stofunne a biskups stolinum a holum. uorum uær j hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband uors uirdursligs²⁾ faudurs olafs med gudz nad biskups a holum af einne alfu ok sueinn sumarlidasonar af annare ath suo fyrir skildu ath sueinn feck med handabandi biskupinum ok heilagre hola kirkiu jordiña krossanes er liggur j laugmanzhlidar kirkiu sockn j kræklingahlid til æuenligrar eignar undan sier ok sinum erfingium fyrir sextige hundrud med ollum þeim gognum ok gædum ok rekum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyu ok greindur sueinn nard fremzst eigandi ath ok hann erfde epter afa sinn eirik loptzson ok þar med atta malaytu kúgildi fyrir þær sæker³⁾ ok hugarmott er hann hafdi giort biskupinum ok holakirkiu. hans faðir ok hans afue fyrnefndur eirekur. uoru þeir satter ok um eins med þessu. Skall greindur sueinn suara lagariptingum fyrir jordunne. en biskupin halda til laga. Ok til sanenda hier um setur opt nefndur sueinn sumarlidarson³⁾ sitt jncigle med uorum jnciglum fyrir þetta bref. er giort var æ sama stad dag ok ær sem fyr seigið.

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ Svo.

218.

24. Nóvember 1492.

í Holti.

Kemr meðr transskribera bréf um eyristoll Holtskirkju í
auundarfirði.

AM. Apogr. Nr. 2330. „Efter Transcripto fra Holtskirkju i öu-
darfirði accuratissime“ (AM.)

Dath giorum uær. narfi bauuarsson. jon eislason. olaf-
teizson ok erimur þorsteinsson prestar skalhollz biskups-
nia. eodum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefui
uier hofum sied ok yferlesit suo latanda bref herra gotth-
ein med gudzs nað biskups j skalholiti ord efter ord
u hier seger

[Hér kemr bréf Godsains biskups frá 23. Júli 1443. DI, IV, Nr.
5]

Ok til saninda hier um settum uær fyrr greindir prest-
uor inzsigli fyrer þetta transkriptarbréf skrifat j holiti
auundarfirði laugardaginn næsta firir katrinar Oesso
mo domini O cd xc¹) secundo.

219.

2. December 1492.

á Hólum.

Höskuldr Arnason lofar Ólafi biskupi á Hólum að lúka
kirkjunni í Núpufelli að næstum fardögum tíutigi hundraða,
og skyldi jörðin laus, þá er peningar þessir væri greiddir,
en biskup hafði tekið hana að sér í síðustu fardögum.

AM. Fasc. XXXI, 2, frumritið á skiini. Af 8 innsiglum eru nú
tvö fyrir bréfinu. — Apogr. 8334.

Höskuldr Arnason giellur kirkiunne j nupufelle²).

Dath giorum ver gudmundur ionsson. gotskalk nicolasson.
gudmundur kollason ok gudolfur magnusson prestar. steinn
smorrason. simon palsson. þoralfur oddzson ok þormodur
bergsson leikmenn godum monnum viturligt med þessu uoro
epuo brefi at sub anno gracie. O. cd. xc. secundo manodag-

¹) IXC(?), transskr.; Árni leiðrétti. ²) Utan á bréfinu með hendi frá
H. Eld.

inn fýstañ j iolafostu j storostofonne at domkirkivnne a holum vorum ver j hia saum ok heyrðum a at hauskulldur arnason lofadi med handabandi uorum andaligum faundur olafi med gudz nad biskupi a holvm at luka kirkivnne j nupufelle at næstum fardogum tintigi hundrada. er þat lx hundrut j iordum ok xl j lausagozum. skal hann luka ti- under af iordunum arliga. [kann ok uppspýriazt¹⁾] kirkiv- gotz meira er nupufell eigur skal þat sækiazt ok lukazt kirki- vnne. stendur ok xv hundrut j maldaganum er þat ix ku- gilldi ok vi hundrut uorouird er kirkian eigur. ef hann lýkur kirkivnne j nupufelle fyrgreinda peninga sem hann hefer lofat ok dæmt uar af abotum ok prestum at kirkiv- gozin skýlldu falla j iordena sialfa ef eigi koma peningar fram. lofadi þa biskupin fyrir bæn dandimanna at fa adr nefndum hauskulldi aptur jordena nupufell er hann tok at sier j nor at næstum fardogum. Ok til sannenda hier vm settum vær fyrnefnder prestar ok leikmenn vor jncigle fyr- ir þetta bref er skrifat var a holvm j hialltadal a sama are degi sidar en fyr seger²⁾.

220.

3. December 1492.

á Hólum.

HÖSKULDR Arnason fær Ólaf biskupi á Hólum og heilagri Hólakirkju til fullrar eignar jörðina Blængshól og lofar þar til tuttugu hundruðum í fullgildis peningum fyrir Michaelsmessu, fyrir þær sakir að hann sór rangan bókar- eið með Bjarna Ólasyni og fyrir óhlýðni og þrjózku við biskupinn í langan tíma. Þar með skal og Höskuldr halda settar skriptir.

AM. Fasc. XXXI, 3, frumritið á skinni. Af 9 innsiglium eru nú 4 fyrir bréfinu. — Apogr. 3385.

vm blængzhol³⁾.

Þath gíorum ver gudmundur jonsson. gotskalk nikolas-

¹⁾ [tviakrifað; ²⁾ p. e. 8. Dec. ³⁾ Utan á bréfinu með gamalli heði.

1. gudmúndur koflason. ok gudulfur magnússon prestar.
 2. hann snorrason. simon palsson. þoralfur oddzsson ok þor-
 3. ardar bergsson godum mönnum úturligt með þessu uoro
 4. þessu breffi at þa er lidid var fra hingaburd uors herra
 5. þess christi M. cd. xc. ok ij ar manodagin fýsta i iolafostu
 6. (sterastofanne a holakirkivinne¹⁾) a holum uorum ver j hia
 7. þessu ok heyrðum a ord ok handaband vors uirduligs faud-
 8. þess olafs með gudz nad biskups a holum af einne alfu en
 9. þess huskulldar arnasonar af annare at suo fyrir skildu ad ad-
 10. þess nefndvr havskolldur feck ok lukti biskupinum ok hola-
 11. þess kirkiv iordina blængshol er liggur j suarbadardal j
 12. þess alla kirkiv sökñ fyrir. xx. c. til fullrar eignar með ollum
 13. þess þessim gognum ok giædum sem greindre iordu fylger ok
 14. þess þesslygt hefer at forno ok nyo ok hann uard fremzt eigandi
 15. þess at ok þar til nockut silfur. suo ok lofadi hann þar til xx
 16. þess hundrvt(um) i fullgilldis peningum at luka innan michaelis-
 17. þess Mæmo nu nærst er kemur fyrir þær saker at hann soor
 18. þess langan bokareid með biarna olasyni ok domor²⁾ geck uppa
 19. þess hann af vel xx prestum fyrir sina ohlyðne ok þriozsku
 20. þess uppa langan tima við heilaga holakirkiv ok biskupinn vm
 21. þess þetta mal. skal greindur hauskulldur suara laga riptingu
 22. þess fyrir jordena en biskupin halda til laga. skal ok fyr nefnd-
 23. þess ar havskulldur halda skripter epter biskup(s)ins radi sem
 24. þess þessþemt var vpp a hann. at þessu holdnu gaf biskupin opt-
 25. þess nefndan havskulld kvittan ok akiserulansan fyrir sig ok
 26. þess þessollum hola kirkiv formonnum fyrir greindan dom epter-
 27. þess þessþomenda³⁾. Ok til sannenda hier vm settvm vier fyr nefnd-
 28. þess ar prestar ok leikmenn vor incigle fyrir þetta bref er skrif-
 29. þess at nar a holum j hialltadal a sama are en degi sidar⁴⁾ enn
 30. þess fyr seger⁵⁾.

¹⁾ Svo; er þó næstum eins og gera hafi átt úr því: domkirkivunne,
 sem frá betr. ²⁾ Svo. ³⁾ seger (!) frbr. ⁴⁾ þ. e. 4. Dec.

221.

11. December 1492.

í Skálholti.

ÚASKUBBUR Stepháns biskups í Skálholti um þrjá landseta stadarins, er höfðu eigi gert „skjælleghet“ fyrir sig á því hrossláni, sem þeim hafði borid að ljá stadnum í Skálholti sumarið næst fyrir eptir leigumála þeirra.

Bisk. Skalh. Fasc. II, 12, frumrit á skioni, og hafa fyrir því verið sjð innsigli. — AM. Apogr. 2518 „accuraté“. í Landsbókasafni 62. 8vo. er afskrift af þessum dómi gerð eptir frumritinu og staðfest 22. Febr. 1719 á Langholti í Flóa af Grimi Magnússyni og Dorgils Sigurðssyni. Aftan við þá afskrift stendr frumritað:

„Framan skrifadur domur var opinberlega upplesinn a Grafar, Nupa, Husatoftha, Wælugerdis, Bæjar og Stoxeyrar Mantalsþingum a þessu vore þingæðfnudenum sheýrande. til Merkes oekar vnder skrifud nóa ad Langholte í floa d. 1. Junii 1719

Grimur Magnússon. Sigurdur Ketilsson“.

Bréfið er ádr prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 505—507.

vín hrossláni.

Domur um kapallan af stadarins landsetum.

Vær stephan med guds næd biskup j skalholte heils- um öllum godum monnum þeim sem þetta vort bref sia edr heyra med guds kuedin ogh vorre kunegt giorande ad sub anno gracie Mcdxcij. a pridiudagen næsta epter andres Messu¹⁾ j kirkiunne j skalholte var magnus vigfusson. asgrimur jonsson ogh biorn asbiarnarson. logliga firir oss kallader firir þa sok at þeir höfdu ecki giort skjælleghet firir sig æ þui hrosslani sem þeim hafdi borid ad lia stadnum j skalholte vîn sumaret næst firir epter þui sem þeir voru skyllduger til af sinum leigumála. höfdu þeir þa vernd firir ser ad þeir hefde aunguan fullfæran kapal haft j sinne eigu þan tima er krapt var. nefndum vær j dom vîn þetta mæl vora ærliga prelata ogh presta sira nar'a jonsson officialem firir sunnañ. sira asbiörn sygurdsson baccallarium arcium. sira þornard iuarsson. sira hakoñ jonsson. sira arna jonsson ogh sira suein snorrason. kom þeim þat öllum saman og sogdu þat vpp med fullu doms atkuædi at greinder menn er stefnder voru væri skyllduger at lia lestfæran kapal jarnad- an alfæran vnder fullgilldness klyfiar æ þeim timum er þa

1) 4. Dec.

var komet nær sem þeir yrðu krafðer vpp á stadarens vegna j þann stad sem forradamönnunum þætte til standa. en huer sekt á skyllde liggja þeim sem eigi leti til reidu þetta kapallan þá er krapt er ogh vñ þat fleira sem asmundr jónsson ráðsmann j skalholtti beiddizt doms vppá dæmdu þeir vnder þann alycktardom eda órskurd sem vær sialfer yfer segium. Nu af þui ad vær vitum firir full sannende bædi af þeim domum sem geingit hafa vñ þetta mál adr til forna ogh af tilsoðn hinna ellri manna æth hier hefer þriggia marka sekt á legit þeim sem fellt hafa þetta kapallan. Jtem firir þá adra grein at stadnum j skalholte er hrossalanet á sinum jördum suo naudsynlegt at þat ma ecki á neirn mata vmbera. þui at heilags anda næd tilkalladre at suo profudu ogh firir oss komnu dæmdum vær ogh orskurdum stadarens landbua j skalholte þá sem suodan leigumala hafa á þeim jordum er þeir bua dñ at þar dñ at hia hrosslan. skyllduga at lata til reidu lestfæran kapal vnder þriggia vetta klyfiar j grindavík. á rosmhualanes. til þerneyarsundz edr j þann nöckrn annan stad sem stadarens naudsyniar standa til at fared sie j þann tima er faramadur j skalholte vitiar eda sa sem hann sender epter ogh heimelesfastur er á stadnum. j þann tima er hestar eru færer ogh suo leinge á haustid fram at heim se komet fallalaust at veturnottum. En huer sem eigi lætur til reidu þetta kapallan sem nu er sagt er sekr þrim mörkum vid heilaga skalholtz kirkiu. Jtem ad sa leige ad odrum sem eigi hefir sialfr til suo vordinn kapal sem fyr skilr.

Var þessi vor domur edr orskurdr af oss sialfum vpp-sagdr ogh jn skriptiss fram borenn oss j domsæti sitianda vorum adr greindum kennemonnum ogh fleirum ódrum godum monnum á heyróndum ogh med oss samþyckiundum.

Ogh til sannenda hier vñ settum vær vort jnsigle firir¹⁾ med vorra adr greindra prelata ogh presta jnsiglum firir þetta domsbrot skrifat j sama stad ogh are siau dögum sidar enn fyr seger.

1) Svo.

222.

1492 eða 1500.

MÁLDAGI Hvammskirkju í Norðrárdal.

J. Sig. 143. 4to. bla. 384—385 á pappir, skr. c. 1600 (Gambabók). —
Biskupsskjalasafn 2. 4to. skr. c. 1760.

Hvammur j norðurárdal.

[An]no [C. cd. xcii¹]

Medkiendist oddgeir grimsson firir biskup stephane þa
er hann reid j annare sinne visitatione. ad kirkia jungfru
marie oc sancte²) thorlaks j huamme j norðurárdal sette. ix.
instædu kugilldi.

Jtem sagde hann ad þar hefde fa[lit] optliga hundrad
j porcionem a einu dre. stundum meira enn stundum minna.
þa hafde³) hann bued þar xij ar eða x[iij]⁴).

223.

[um 1492 eða síðar].

SKRÁ um peningaskipti þeirra Björns Guðnasonar í Ögri
og Guðna Jónasonar föður hans.

AM. Fasc. LXIV, 81, skinnrolla með hendi Björns Guðnasonar. Á
sömu rollunni með hendi Björns er ákæra Þorbjörns Flóventssonar til
Björns Arnasonar, sem virðist vera frá c. 1492 (Nr. 224).

Svodan peningaskipte hafv vid fader mian haft sidan
ec giptvntz [og adur⁵] sem hier seiger.

j fystv [fleck ec honum lavgbok með riettarbotum og
kristinriett og hirdaidum. huer adh keypt war og sold firir.
w. c. þar næst fleck hann mic þria avra brotasilfura. þa
þar og næst fleck hann mic litla mynnl(a)vg fam arum
seinna⁶). bitaladi ec hans vegna v̄m sumarit j hafnarfirdi.
xv. vætter skreidar. enn hann fleck mic niv usetter smiors
þa v̄m havsted. þar næst fleck eg honum ravdan hest. war

1) [B2; m^o. d^o. 143. 2) sancti, B2. 3) hefur, B2. 4) eyða fyrir líj
af fúa í 148; þrettán, B2. 5) [ritað inn seinna með dekkra bleki, en
þó sömu hendi. 6) [ritað inn síðar og með blárra bleki, en sömu hendi,
ofar á rolluna og hér gert merki í skrána sjálfa, að hér sigi þetta
heima.

kalladr gralær. og niv stíkr með ravtt þrívngaklæði. þá fleck hann mic. xij. flordvnga smiors j gleraskogum. þar næst fleck ec honum statshnappa w með viravirkis giord og adr havfdu geingit firir w. c. þá hefi (ec) oc feingit honum wavnd er ec keypta j avatflordvm firir. w. c. þá fleck hann nel þriar vætter smiors ec war j wazfirde. þá fleck ec. vj. vætter með fisk og ákling þá jon bardarson for þadan. annan tid fleck ec honum þadan. iij. vætter. þridia tima fleck ec honum þadan niv vætter þá þolleifr war þar. hafdi hann feinged mic adr þar firir iiij pañzara með havttum og worv hattarner miog lasner. enn panzar(ar)ner holotter. þá fleck ec honum ravdan hest. var kalladr helgafell. vm vetrinn ec war j avgri þá fleck hann mic. xij. flordunga smiors jnn a kirkivoli vñ word ec for þangad. so fleck ec honum a medan eg war j vazfirdi tolla af skipvm sinvm hvad hann hafdi eitt attarings skip vppa. ij. ar. enn segxahring og attahring vppa þriv ar.

Reiknatz skreidin avll sv ec hefi honum feingit ij. vætter og. lx. og alla¹⁾ j kavptid vtan atian vætter. so fleck hann mic vm vetrin j avgri gylltta eirskal og hal(f)s annars eyris silfurskeid. j fyrra havst fleck hann og mic ij navt gavmvl og. wi. vætter smiors svdr j sidvmvla eð cetera.

224.

[1492 eða síðar].

ÁKÆRUR Þorbjarnar Flóventssonar til Bjarnar Árnasonar.

AM. Fasc. LXIV, 31, skinnrolla með hendi Björns Guðnasonar í Ögri.

Þetta er akæra þorbiarnar flóvenñssonar til biarnar arnasonar ad hann hafi haft firir honum og andresi brodr hans iij kyr. einn vaxa þrevetran. einn kalf. eina sa með lambi.

1) heldr en: atta.

Jtem j ofridv xxx fiordunga keralld. hvd af gavmlv navte. werk til wodar. iiii. trog. w keravlld. eitt villaeklædi. einn lindvk. ein reip. einn flavskvlas. þessa alla peninga tok greindr biorn æ kvennabreckv j breidafiardardavlvv epter sera magnvs heitenn biornsson mvdrfavdr þeirra og þeim hafdi adr til erfda falled. epter greindañ sera magnva heiten biornsson¹⁾ mvdrfavdur þeirra enn þetta hafde adur til erfda fallit epter greindan sera magnva. hafa þesser fyr greinder brædvv þorbiörn og andres opt allra þessara peninga beitt og kraft og fullar saker æ gefid. adtekt. hallð og medferd og allðri aptur feingit. Enn þa þorbiorn hefr beizt²⁾ þeirra þa hefur hann ecki feingit. nema hotun og heitingar til havgga og aunara skemda sem ravn kom æ einn tima j þyckvaskoge. at hann heimte þa slo biorn þorbiorn med hende sinne og byllte³⁾ til höfvd(s)ins og baksins. for ofan æ hann med kniam og hvvum. war opt greindur þorbiorn. xii. vetra gamall þa þesser peningar woro tekn-er enn nv hefvv hann fióra vm fertavgt⁴⁾.

225.

8. Janúar 1493.

á Helgafelli.

EINAR Þórólfsson gefr klaustrinu á Helgafelli jarðirnar Oddastaði og Ölvískross í Hnaþpad I í prófentu með sér og Katrínu konu sinni Halldórsdóttur.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar í 4to., nú í Landeskjalasafni, bl. 125b—126a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Ágríp af þessu bréfi með ártali 1493 er í AM. 252. 4to. bls. 45; AM. 430. 4to. bls. 4; AM. Apogr. 1591; Landabókafafni 108. 4to. bls. 38.

profenttu Brieff vñ Olverskross og Oddastade.
Jn Nomine Domini Amen

1) Séra Magnús var prestur á Kvennabrekku 1410—1460, og mun hafa dáið um það leyti eða litlu síðar. 2) bist, frumritið. 3) blite, frbr. (= brólti?); 4) þ. e. c. 1492 eða litlu síðar.

var so ordinn kaupskapur millum Herra Halldorz abota a Helgafelli og Einarz Þoralfssonar og Katrijnar konu hanz Halldorzdottur med rade og samþycke allra conventtubrædra. Broderz Oddz Magnussonar. B(rodur) Eirekz Val(e)rianussonar. Broder Jons Þordarsonar. B(rodur) Biarna Jvarssonar. B(rodur) Arna Jonssonar. B(rodur) Olaffz pieturssonar. B(rodur) Þorleifz Jonssonar. B(rodur) Thumasar Olaffssonar. B(rodur) Helga pieturssonar og B(rodur) Einarz Þorvalldssonar ad greindur (Einar) giefur klaustrinu og abotatum a Helgafelli med sier og konu sinne j profenttu ij Jardir. er so heita Oddastader xxiiij^e og Olverskross xi^e er liggia j hnappadal j kolbeinzstada kirkiusokn. med ollum þeim gognum og giædum sem greindum jordum fylger og fylggt hefur ad fornu og nyiu. og greindur Einar vard fremst eigandi ad og þar med xiiij malnytu kugildi og ij. iii^e j giædfe. ad haustlægie. x^e j ollum þarfligum peningum. Lofade adurgreindur Einar ad suara laga xiftingum a firgreindum jordum. enn durnefndur aboti Halldor halldi til laga. Hier j mot skilia fyrrgreind hion Einar og katrijn sier æfnligan kost af klaustrino og sæmeligtt bordhalld so sem þeir sem best ero halldner næst brædrunum. mældrickiu þa betre menn hafa. skulu þau hafa ij voder sier til klæda a huorinum xij manudum og skiædi sem þeim vel þarnast og sæng j profenttuskala. skulu þau hafa eina kistu og eina sæng og hallda henne færri. skulu þau og mega lata giora sier vpp hws vppa sinn kostnad. skulu þau og hafa eitt sitt barn j profenttu framan til þess þau koma a hana alvarliga. eiga þau og skilid ad hafa mann a klaustrinu edur konu vppa sinn kost. skal klaustrid eignast kistuna. hwsid og sængina epter þeirra dag. skulu fyrrnefnd hion koma a profenttuna þa þau vilia.

for þessi giorningur fram a Helgafelli j Helgafellz sveit þridiudaginn næstañ eptir þrettanda j jolum Anno 1493.

og til sanninda hier vñ et cetera.

226.

17. Janúar 1493.

á Hólum.

VITNISBURÐAR um viðtal Eiríks prests Einarssonar og Ólafs biskups á Hólum um sakir þær, er biskup taldi til hans.

AM. Fasc. XXXII, 5, framritið á skinni. Af 6 innsiglium eru nú 8 meira og minna brákuð fyrir bréðnu. — Apogr. 3351.

Saker Biskups Olafs til sira Eiríkjz Einarssonar¹⁾.

Þath giorum ver gudmundur kollason kirkivprestur. gudulfur magnusson. eiríkur sigmundssen. halldor ormasson. ion ionsson ok gothskalk niculasson prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu uorv opno breff at þa lidit nar fra hingatburd vors herra iesu christi. M. cd. xc ok iij. ar pridiadagin næstan eptir octauas epiphanie²⁾ i storstofunne at domkirkiynne a holum vorum ver i hia ok heyrðum a ord ok uidtal virduligs herra olafss med gudz nad biskups a holum af einne alfu ok sira eireckss einarssonar af annare vm þan askilnad sem þeim hafdi ordit i millum vm stadin greniadarstad sem sira eiríkur for j fra vt af landit vtan biskupssins orlof ok vilia. hafandi med sier presten sira jon gislason j sama ohlyðne. las sira eiríkur þar breff erkibiskupssins vm greindan stad at han hefði skipat houum han igen. en biskupin let lesa annat breff erchibiskupsins mote er seinna var skrifat er svo var latanda at þat breff er erchibiskupin hafði gefit sira eiríke vpp a greindan stad greniadarstad kunne hann nu ei tilstaa medan hann kom ei i tífd sem hann þeinkt hafði þo svo framt at biskup olaf hafui sett þangat godan man vppa erchibiskupssins vegna. let ok biskupin lesa þar sira eiríks lofuna(r)breff at hann skýlði alla sina hlyðne hallda vid biskupin. en biskupin suaradi at hann hefði þar ecke af halldit. sagði biskupin honum at hann mætti ecki greniadarstad hafa þui hann hefði eytt hans peningum ok þar med uæri hann oferdugar at hann mætti ecki messa ok giæte ecki cvram haft sem honum ber ok gaf biskupin honum margar adrar saker at hann mætti ecki beneficium hafa. baud bisk-

¹⁾ Utan á bréðnu með hendi frá 17. öld. ²⁾ þ. e. 15. Janúar.

up elaf sira eiriki epter erchibiskupans skipan vader dom-
biskup(s) steffans ok annara danemanna vm oll þeirra Mal.
en sira eirikar sagdizt helldur vilia settazt en leggja til
laga. biskupin samþykkti at sset(t)azt. nema greniadarstad
feingi sira eirikur ecki þuiat biskupin sagdizt ecki giora j
mete erchibiskupasina skipan. var þa ecke sira eirike vm
setteña. band biskupin sira eiriki einhveria kirkiv at hafa
mat af ef hann væri messufær en þa diakusvist þar sem
hann villdi i biskupadæmeno en at þridia kosti at ganga til
hore at domkirkivnae ok hafa þar mat ok fædu ef hann
væri eigi messufær. en optnefndur sira eirikur neitadi
þessu ollu ok þa sagdi sira eirikur at ef ei geingi biskupes-
ins makt til at hann skylldi hafa greniadarstad hver
prestvr honum hielldi i biskupadæmeno en at þessv toludu
reid sira eirikr j burt at okvaddum biskupinum. Ok til
sannenda hief vm settum vær fyrnefnder prestar uor ju-
cigle fyrir þetta bref er giorst var a holvna j hialltadal
lantudagin næstan epter octauas epiphanie a sama are sem
fyr segir.

227.

27. Janúar 1498. á Neðri-Brekku.

Arnors Gudmundsson gefr Andréasi syni sinum jörðina alla
Saurbæ á Randasandi með atridisorðum þeim, er bréfið
greinir.

AM. Apogr. 1855, eptir frumriti. „Eitt innsigle hefr vered fyrir
bréfið er nu burta“ (AM). — Apogr. 1165 (líklega epter transkripti).

Þat giorj ec andres gudmunnsson godum monnum kun-
egt med þessu minu optnu. brefue at ec medkennunst at
ec hefer gefit ogh golldit ogh skipad epter minn dag gud-
munde andreasyns syna minum jordena saurbæ alla a
randasandi med samþycke þorbiargar olafsdottur eigenkvinnu
minnar. Med aullum þeim gangnum ogh gædum sem greindre
jordu fylger ogh fylgt hefer at fornu ogh njiu ogh ec
vard fremast eigandj at. Skal greindur gudmundr eignast

þessa adurnefnda jord j sinn hluta. mosz uid sin sysken. Enn ef eg kann at giora annan sama a vid þa sem hallda gudmundarpeninga. þa skipa ec þrattnefdum gudmunde andressayne af þeim peningum et beszta haufutbol þar¹⁾ ut af er ec æ þa. ogh æ minn hluta kemur eda hans lauglegum²⁾ skilgetnum erbingium til æfuenligrar eignar epter mic. Ogh til sannenda hier vm set ec mitt jnsigle fyrir þetta bref er skrifad var æ nedre brecku j saurbæ j huols kirkiu sokn sunnudægenn næsta fyrir kyndelmessu um neturenn. þa er lidit var fra hingadburdj uors herra ihesu christi ☉. cccc. hundrud nietigier ogh iij ær.

228.

28. Janúar 1493.

á Heggstöðum.

Dóma sex manna útnefndr af Runólfi Höskuldssyni, er þá hafði kongsins sýslu millum Botnsár og Hvitár í Borgarfirði, um ákæru Sigurðar Helgasonar til Guðmundar Þórðarsonar út af jörðunni Máhlið í Lundarreykjadal.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608. — AM. 211c. 4to. bls. 94—95 dómabók skr. c. 1700.

Domur vm Máhlið³⁾.

Þat giorum vier Einar Biarnarson. Biorn Hafidason. Jon Hrafnsson. [Stephan Þorarinsson. Jon Hrafnsson⁴⁾ og Ari Magnússon. godum monnum kunnigt med þessu voru opnu breff. þa ed lidit var fra [Gudz Burd⁵⁾ ☉. cccc. lxxx og iij ar. manudæginn næstan eptir palsmessu⁶⁾ a hegstaudum j andakijl dā þingstad aiettum vorvm vier j dom nefndir af ærligvm manni Rynolfi Hauskuldssyni. Er þa hafdi mins herra kongsins sýslu og vmbod æ millum huitar og Botnsar j Borgarfirði. ad skoda og dæma þa ákæru er Sigvrður helgason hafdi þangad [stefnt Guðmundi Þórðarsyni⁷⁾ fyrir

¹⁾ 1165; þat 1355; ²⁾ 1165; laugum 1355; ³⁾ Maawahljíd 211; ⁴⁾ [fellt úr 211; ⁵⁾ [hijngadburd vors herra Jesu Christi 211; ⁶⁾ Peturs messu og Páls 211; ⁷⁾ [til Guðmundar Þórðarsonar 211.

Jördina halfa Múhlijd¹⁾ er liggur j sydra Reykiadal j
 Þadar kirkiu sokn. Medkiendist nefndur Sigurdur fyrir
 oss adur nefndum domsmönnum ad hann hefði sellt birni
 Araasyni fyrrnefnda jord alla múhlijd²⁾ og tekid uid x^o j
 jördunni Hamrendum j Breidafjardardolum. Enn ef honum
 létist ecki³⁾ fyrrnefndur jardar partur þa skyldi fyrrnefnd-
 ur Biorn leysa aptur þennañ sama jardarpart fyrir xiiijc.
 Enn það sem meira var⁴⁾ enn þessi jardarpartur skyldi⁵⁾
 greiddast j lausafie fyrir jordina alla.

Nu sakir þess ad Sigurdur Helgason Bar þar ecki
 fram fyrir oss nema saugusaun sina eina vm þessa akjæru.
 Enn vær vitum ad þok uor seigir suo. Ef jord hefur saul-
 um farid ad huor eigi vid sinn heimildarmann. Og þui
 dæmdum vier þessa akjæru Sigurdar Helgasonar onyta og
 ecki af hafa vid Gudmund Þordarson. Enn Sigurdi aura
 sýna af Birni arnaasyni. og til sanninda hier vm sötium
 vier fyrr nefndir domsmenn vor jnsigli fyrir þetta doms-
 bref. Er skrifad var á Borg j Borgarfirði midvikudæginu
 næstan fyrir vrbani þaf⁶⁾ á sama ari sem fyrr seigir.

229.

30. Janúar 1498.

á Hólum.

HALLR Ásgrímason fær Ólafi biskupi og heilagri Hólakirkju
 til æfinlegrar eignar jördina Stedja í Hörgárdal og lausafé
 ad auk upp í sakir við biskupinn bæði fyrir kirknarán og
 barnahvarf.

AM. Fasc. XXXII, 7, frumritið á skinni með öllum (6) innsiglium.
 — Apegr. 8358.

Um jordena Stedia j Horgardal⁵⁾.

Þath giorum uær andres jonsson radzmann heilagrar
 holadomkirkfu. jon þorvaldzsson. gunnar ionsson. gudmund-
 ur ionsson. gothaka(1)k niculasson ok tumas sueinason prest-

¹⁾ Múvahlíjd 211; ²⁾ sl. 211; ³⁾ þá b. v. 211; ⁴⁾ gjaldast og b. v.
 211; ⁵⁾ Svo = pape; þ. e. 22. Mat; ⁶⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17.
 22.

ar holabiskupsdæmiss godum monnum uiturligt med þessu uoro opno brefi at uær uorum þar j hia saum ok heyrðum aa ord ok handaband uors uirduligs herra ok andaligs faudurs olafs med guds nad biskups a holum af einne alfu en hallz asgrimasonar af annare at suo firir skildu at greindur hallur fleck biskupinum ok heilagri holakirkju til æfuinligrar eignar undan sier ok sinum erfingivm jordina stedia j haugardal er liggur j laugalandz kirkju sokn med ollum þeim gangnum ok giædum er greindre jordu fylger ok fylgt hefer at forno ok nyo ok nefndur hallur uard fremzt eigandi at firir. xx. hundrut ok þar med flogur malnytu kugilldi ok. vi. hundrut j andrum fullgilldis peningum at næstum fardogum firir þær saker er han uard brotligur at hann hefði vt borit ok at verit at gripa peninga vr kirkivnne j kristnese ok fleirum kirkium. svo ok um þat barnet er huarf ok forzt firir honum ok honum bar at abyrgiazt ok skal optnefndur hallur suara laga rifting firir iordina en biskupin hallda til laga. for þesse giorningur fram j storostofvnne a holum a midvikudagin næstan firir purificationem beate marie uirginis. anno domini 00° cd^o xc^o tercio. Ok til sannenda hier um settum uær fyrnefnder prestar uor jncigle firir þetta bref er giort var j sama stad dag ok are sem fyr seger.

230.

31. Janúar 1493.

í Belgsholti.

VITNISBUÐÐR um fénað þann, er Melakirkja í Melasveit átti undir Oddi heitnum Þorkelssyni.

Bisk. Skalh. Faec. XII, 3, frumrit á skinni. Brot af innsigliu var fyrir bréfinu á dögum Árna Magnússonar, og svo er enn. — AM. Apogr. 2444, accuratissimé“.

vm peninga kirkiunar a melum.

Þat giore ek uigfus snorrason godum monnum kunigt med þessu minu opnu brefi. at eg uissa at oddur heitin þorkelsson sem gud hans sal nade liet saka fra melum.

þæði fé ok naut ok kapla. j þann sama tid sem siera
 þannakaolldur¹⁾ tok uid mela stad. upp til deilidartungu. war
 þæt og²⁾ til uista sidan hia greindum oddi heitnum ok uissa
 sig³⁾ eigi at nefnder peningar hefði apptur gollidizt stadnum
 æ melum og⁴⁾ eigi hefði ek heyrtt getid at þar fyrir hafi
 þæckrir peningar stadnum æ melum apptur gollidizt sidan.
 þeyrða eg odd heitin oppt þui lya fyrir mier at hann sætti
 greindum stad peninga sæt giallda ok þad oppt til guds at
 hann akylldi eigi fyr deya en hann hefði greindum stad æ
 melum apptur gollidit allæ þæ peninga er hann uære hon-
 um skyllidugur so ek heyrða. uil eg hier epter sueria ef
 þurfa þiker. Ok⁵⁾ til sannenda hier um setta eg mitt in-
 sigle fyrir þetta bref skrifad j belgaholti j melaæneit.
 firtudagin næsta fyrer purificationem sancte marie wirginia.
 anno domini. M^o cd^o xc^o. tercio.

231.

4. Febrúar 1493.

á Hólum.

Solveig Hrafnadóttir gefr sig til systralags í klaustrið á
 Stað í Reynisnesi og gefr klaustrinu með sér jörðina Skarð
 í Fnjóskadal með samþykki Margrétar Eyjólfadóttur móður
 sinnar.

AM. Fasc. XXXII, 10, framritið á skinni götugt og grautíú. Af
 6 inniglum eru nú 8 fyrir bréfinu. — Apogr. 2977.

abbadis Solveig gaf skard j hnioskardal
 med sier j klaustur⁴⁾

Þath giorum uier andres jonsson. gudmundr jonsson.
 gothakalk nichulason. gudmundr kollason. eirekr sigmundz-
 son⁵⁾. gadolfur magnusson prestar holabiskupsdæmis godum
 monnum uiturligt med þessu uoro opno brefi ath uier uor-
 um þar j hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband uirdu-

¹⁾ Svo. ²⁾ Svo. ³⁾ Svo hér fullum stöfum. ⁴⁾ Utan á bréfinu með
 hendi frá 16. öld. ⁵⁾ krassað og skemt í frbr. Apogr. les: augmundzson,
 og er það rangt.

líga herra olaf(s) med guds næd biskup(s) æ holum af einne halfu enn af annari solueigar hrafnsdottr ath suo firir skildo ath fyrnefnd solueig gaf sig thil systur j. klaustrid æ stad j reynenesi under reglu sancti benedicti. gaf fyrnefnd solueig med sier til klanstrains jordina skard j hnioskadale er liggæ j laufæsa kirkiusokn med ollom þeim gognum ok¹⁾ gædum sem greindri jordo fylger ok fylgt hefer ath forno ok nyio ok jordin hefer fremtz eigandi ath ordit ath ollo jtaulolausa. samþykkti þenna giorning margret eyiolfsdotter moder greindrar solueigar. for þessa giorningr frañ j storostofunni ath holum j hialltadal. Ok til saninda hier um settum uier fyrnefnder prestar uor jncigli firir þetta bref er skrifad var æ stad j reynenesi manudagin næstan efter purificacionem sancte marie uirginis. anno domine. M^o cd lxxxx tercio.

282.

11. Febrúar 1493.

á Hrafnagili.

VITNISBURÐUR um lýsing Magnúsar Magnússonar, að landeignarítala fyrir austan Mánalæk hefði ekki verið seld með Jódíðarstöðum.

MSteph. 27. 4to., bls. 471—472, skr. c. 1780.

Vitnisburður fyrir landeign Jodíðastada.

Það giorum vier Stijgur prestur Ingemundarson. Grijmur Jndridason. Eyolfur Þorkielsson og Einar Eigelsson godum mönnum vitanlegt med þessu voru opnu briefe. at þar vorum vier j hið sdum og hejrdum æ ath Magnus Magnusson handlagde Magnuse Þorkielssyne so felldann vitnisburd ath Hrafn Brandsson hefde alldrej selldt Tumase Sveinbiarnarsyne landeignar jðlu fyrir austann Mánalæk med Jodíðarstöðum j Skriduhverfe.

hier efter sagdest fyrr nefndur Magnus Magnusson fullan bokareid skilde sveria nær sem adur nefndur Magnus Þorkielsson villde.

¹⁾ tvíakrifad í frbr.

Og til sanninda hier um settum vier fyrr nefnder menn vor jansigle fyrer þetta vitnesburdar bref. skrifad a Hrafna-gle j Eyafyrde mánudagenn næstann fyrer festum Valentini martyris þa ed lided var frá hingadburde vors herra Jesu Christi þusund cccc. lxl. og iij dr.

233.

6. Apríl 1493. undir Stadarfelli.

VITNESBURÐAR um landamerki Arnarbælis og Dögurdarnes á Fellaströnd.

Eptir afskrift Magnúsar Einarssonar á Jörva (c. 1730—40) af Dögurdarnes og Dimonarklakka skjölum (há mér), og er þetta ritað eptir transkripti á pappír gerðu í Haga á Barðaströnd 16. Nóv. 1662 af Dorleifi Magnússyni og Jóhanni Jónssyni.

Þad giore (eg) Jon Palsson godum monnum kunugt med þessu minu opnu briefe. at eg adur nefndur Jon palsson medkennunst ad eg hefe selltt Biarna Biarnasyne tju hundrada partt j arnarbæle er liggur i Stadarfells kirkin sokn. er eg tok epter fodur minn og modur. greindu þau mier landamerke Marklæk fyrir ofaþ. enn Raudalæk er fellur vr Alltatiorn j millum Dogurdarnes og arnarbælia. og hefe eg þessu halldid halfaþ þridia taug vetra og leingur. medkennist eg adur nefndur jon ad eg hefe fulla penninga uppborid sem mier vel anæger. þui giore eg þráttnefndur jon palsson adurnefndaþ Biarna öldlungis kvittaþ og akizrulansan fyrir mier og ollum minum lauglegum epterkomendum.

Og til sanninda hier um setta eg mitt jncigle fyrir þetta qvittunarbrief er giortt var undir Stadarfelle laugar-daginn næstaþ fyrir paska þa er lidit var fra hingadburde vors herra Jesu Christi þusund. cccc nifutjger ara og þriu.

234.

10. Apríl 1493.

á Hólum.

STEPHÁN Ögmundsson selr heilagri Hólakirkju fjórðunginn úr jörðunni Skálá í Sléttahlíð fyrir lausafé.

AM. Fasc. XXXII, 9, frumritið & skinni. Af 5 innsiglium eru ná fjögur fyrir bréðnu. — Apogr. 3855.

akaala 1493¹⁾).

Þath giorum ver gudmund: jonsson. gudulfur magnuson. eirikur sigmundsson ok halldor ormsson prestar hola-biskups dæmis. bauduar finzsson ok einar halldorsson leikmenn godum monnum viturligt med þessu uoro opno brefe at þar vorum uer j hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband þessara manna sira andres jonssonar er þa var radz-madr holakirkiv af einne alfu ok steffans ögmundssonar af annare med samþýcke ok upplagi margretar magnusdottur eiginkono hans. at nefndur steffan selde heilagri holakirkio fiordungin j skalaa j sleittarhlíð²⁾ er liggur j fellz kirkiv sokn med ollum þeim gognum ok giædum sem greindum jardarparte fylger ok fylgt hefer at forno ok njo ok han vard fremzt eigandi at. vndan seer ok sinum erfingivm firir. xc. voro þat. vij. malnyt v kugilldi ok. iiij. vetra gamallt naut. fritt hundrat ok. xij. fiordungar smiors. skýlldu þesser peningar lukazt at næstum fardogum. for þesse giorningur fram heima a holum med vilia. radi ok samþýcke vors virduligs herra ok andaligs fodurs olafs med guds nad biskups þess sama stadar. Ok til sannenda hier vm settvm vær fyr nefnder prestar ok leikmenn vor jncigle firir þetta kaupbref er giort var a holum j hialltadal fiorda dag j paschum anno domini m^o. cd^o. xc^o. terció.

235.

15. Apríl 1493.

á Helgafelli.

7. September 1509.

á Helgafelli.

EINAR Þórólfsson vottar, að hann hafi verið við og sagt

¹⁾ Utan á bréðnu með fornri hendi. ²⁾ Svo.

Þeir handabandi því, er Ingvaldr Helgadóttir fékk Birni Þorleifssyni syni sínum til eignar jörðina Stærri-Akra í Skagafrði, og að Björn hafi feingið jörðina í sama „vettfangi“ Eyjólfí Gíslasyni mági sínum.

AM. Apogr. 8698 „Ex originali accuratissime. Innsigled er burtu Originalenn af þessu brefi sende eg til Islandz 1728 og gaf hann sonum Eggerts Jonssonar á Ökrum“ (AM.)

Þat gíore ek Gínar Þorleifsson godum monnum kunnigt með þessu mínv opno brefi á helgafelli j helgafellzveit manadagin næsta epter paschavíku þa er lidit var fra hingad-
bvrð vors herra jehsu christi þusund fiðgr hundrvt nívtiger ek þriu sar var ec hía ok heyrda ec á ok fyrir sagdi ord ok handaband þessara mauna. yngvilldar helgadóttur af einne alfu ok biarnar Þorleifssonar sonar hennar af annari at suo firir skildu at greind yngvilldvr meðkendiz at hon hefði feingit adrnefndvm Birne syne sínum jordina alla stærri akra er liggj j skagafrde j mycklabæiar kirkiu sökñ með ollum þeim gögnum ok gædum sem greindri jordu fylger ok fylgt hefir at fornu ok nygiu ok hon vard fremat eigandi at.

j sama stad ok sama vettfangi feck adr greindr Biörn Þorleifsson eyjólfí gíslasyné mági sínum vegna helgu konu sínar þessa adr greinda jord stærri akra j hennar fðdrarf. vorv þau aull j einv handabandi fyrr nefnder menn. yng-
velldr. Biörn ok eyjólfur at þessi þeirra gíqrniugr skyllði standa obrígdeligur vm alldr ok æfi. Medkendizt ok tyrnefnd yngvilldr at adrgreind helga dotter sín hefði hellzt firir skacka vordit af sínum þornum.

Ok til sanynda hie vm setta ec mitt jnnscigli firir þetta vitniassburðarbref skrifad á helgafelli j helgafellzveit langadaginn næsta firir mariu Messo sidare þa er lidit var fra hingadbvrð vors herra jehsu christi M. v. hundrut ok ix ádr.

236.

17. Apríl 1493.

í Viðvík.

Dóms seyrtján klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um ákærur biskups til Þorsteins Þorleifssonar um töku á Húsa-
vikratað og fleirum kirkjunnar eignum.

AM. Fasc. XXXII, 2, frumritið & skinni. Af 18 innseiglum eru nú
11 fyrir bréfinu. — Apogr. 8850.

Akæra herra olafs vppa þorstein þorleifsson¹⁾.

Þath giorum ver andress ionsson radsmadur heilagrar
holakirkiv. olafur jngemundarson. gunnar jonsson. biorn
þorsteinsson. gudmundur jonsson. gudmundur kollason. got-
skalk nicolasson. magnus halldorsson. gudulfur magnusson.
erikur sigmundzsson. halldor ormsson. olafur jonsson. tomas
sueinsson. olafur jonsson. jon ionason. jon þorkelsson. ok
oddur jonsson. prestar holabiskupadæmiss. godum monnum
viturligt med þessv voro breff. at þa er lidet var frá hingat-
burd vors herra iesu christi. M cd xc ok. iij. ar j vidvik j
vidvikarsveit midvikudagin næstan epter pascha viku vor-
um ver j dom nefnder af vorum virduligum herra og anda-
ligum faundur olafue med guds nad biskupi a holum j hiallta-
dal at dæma vm þa akiærv er biskupin kiærde til þorsteins
þorleifsonar ok j stefnonne stodv. dæmdvm ver stefnavna
logliga þui at hun var svarin af prestenum sira nicolase
vilhialmsyni. ok nefndan þorstein retliga fyrir kalladan
hier j dag. j fýstv grein kiærde biskupin til greindz þor-
steins at hann hefdi sett sig jn i kirkivnnar eign. gripit ok
tekit at sler stadin j husavíjk ok hans peninga alla j sitt
valld lavsa ok fasta. kuika ok dauda vtan biskupssins vilia
ok skipan. Nu af þui at kristinrettur seger suo at biskup
skal kirkivm rada ok ollvm eignum þeirra ok ollum kristn-
vm dome. þui at leikmenn mega ecke valld a slikum hlut-
um eiga. vtan biskups skipan. þui at til kalladre guds nad
ok myskunn dæmdum ver fyrnefnder prestar adurnefndan
þorstein fyrir olaugliga attekiv stadarins ok burtflutning
peninganna adur en rett skipte geingi æ kirkivnnar vegna
fallin j ban ok skylldugan at taka lavsn ok skript af bisk-

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

þinum eða hans vmbodsmanni nema hann suere þan sett-
 areid at han hafi avngua stadarins peninga j burtu flut(t) fyrir
 þa kirkian j husavíkj hafdi fyllt en fellzt honum þesse eid-
 ur þa skal hann þo skyllvgur at leg(g)ia aptur til rett(s)
 skiptis allt þat hann burt flutti vnder sin eid ok skyll-
 dug- en at luka heilagri holakirkiv xxx marka j sitt fullrette.
 en vñ þa liostolla er þorsteinn medkendizt at hann hefði j
 burt haft vr kirkivne j husavíkj dæmdum ver adur nefnd-
 an þorstein skylldugan at tvigiallda aftur hvern liostoll
 kirkivne j husavíkj ok luka husavíkar kirkiv. xij. merkur
 ok heilagri holakirkiv. lx. marka ef hann hefer tekít þa vr
 kirkivne. en. xxx. marka ef hann hefver þa ecke vr kirki-
 vne haft ok sanne þat med xijar eide jnnan. xiiij. natta
 at heyrðvm domenvm. fyrir biskupinvm eða hans vmbods-
 manni. ok fallin j bann af sialfu verkeno ok skylldugan at
 taka lavsn ok skript af biskupinvm eða hans vmbodsmanni.
 j annare grein kiazdi biskupin til optnefnðz þorsteins þor-
 leifssonar at hann hefði gripit ok haft holadomkirkiv jard-
 er er suo heita brecka. vikingstader. holtakot er ligia i
 greniadarstadar kirkivsokn sier til nytta ok bata vtan bisk-
 upisins samþýcke ok hans vmbodsmanna logliga bygging
 vppa morg ar. Nv saker þess at tittnefndur þorsteinn med-
 kendizt fyrir oss hier j vidvikarkirkiv j dag at hann hafði
 þessar jarder haft vpp a. xl. ar ok. vij. betvr. þvi dæmdum
 ver honum tylftareid at hann hafi fullt lagafrelsi epter bok-
 arinnar ordum fyrir greindum jordum vppa allan þenna
 tima. fellzt honum eidurinn þa dæmdum ver hann fallin j
 ban af sialfv verkino ok skylldugan at taka lavsn ok skript
 af biskupinum eða hans vmbodsmanni ok lvka þar til hei-
 lagri holakirkiv. lx. marka vppa huert ar er hann kann
 ecki logligt frelse fyrir at syna. skal þesse eidur vnnen
 jnnan manadar at heyrðvm domenvm. skulu þessar pening-
 ar halfer lukazt at næstum fardogum at heyrðvm domen-
 um en allra seinazt at audrum fardugvm¹⁾.

Samþýckte þennan vorn dom vor virduligur herra ok

¹⁾ Svo.

andaligur fader olafur med guds nad biskup a holvm. var þesse vor domur jn skriptiss fram boren ok vpp sagdr j sama stad. dag ok are sem fyr seger. Ok til sannenda hier vm settvm ver fyrnefnder prestar vor jncigle fyrir þetta domsbref er skrifat var a holum j hialltadal degi sidar en fyr seger¹).

237. 19. Apríl 1493. undir Staðarfelli.

VITNISBURÐUR um landamerki milli Dögurðarness og Arnarbælis á Fellaströnd.

Eptir afskript Magnúsar Einarssonar á Jörva (c. 1780—40) af Dögurðarness og Dimonarklakka skjölum (hjá mér), og er þetta ritad eptir transskripti á pappír gerðu í Haga á Barðaströnd 16. Nóv. 1662 af Þorleifi Magnússyni og Jóhanni Jónssyni.

Þad giore eg olafur þalldorsson godum mönnum kunnugt med þessu minu opnu brefe at eg hefi hefrtt enu ellstu menn greina þesse landamerki j millum dogurdarness og arnarbælis. Raudalæk er fellur ur altatiörn til sioar. og fenit er geingur eptir midre myrinne ur alftatiörn upp í damminn. hafa þessi halldiñ verid landamerke j millum adur greindra jarda Dogurdarness og Arnarbælis um mina æfe og er eg nu vel halfimtugur. hefe eg og alldrei beyrd akiærd þraunföll j arnarbælis jordu af þeim er Dogurdarnes hafa att fyrr enn nu. og þennañ sama eid tok eg sera Oddur Sveinsson j umbode sera Þorbiarnar Jónssonar er þa var profastur i millum gilsfiardar og gliufurdr.

Og til sanninda hier um setta eg sera Oddur Sueinsson mitt jncigle fyrir þetta eidzbref er giort var undir Stadarfelle faustudæginn næsta fyrer Jonsmessu þolabiskups. þa er lidit var fra hijngadburde vors herra Jesu Christi þusund cccc njutijger ara og þriu.

¹) D. e. 18. Apr.

N° 238.

23. Apríl 1493.

[í Skálholti].

Stephan biskup í Skálholti tekr alt heimalandið á Lundi í Lundareykjadal og kirkju sancti Laurentii undir vernd og helmi heilagrar Skálholtskirkju æfinlega og gefr og gerir að bænd (beneficium) um aldr og æfl.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 19, frumritið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá. — AM. Apogr. 2599, eftir Skálholtsfrumritinu. — AM. Apogr. 1693 „Ex originali Lundensí Lundareykjadal.“, sem var transskript frá 21. Maí 1498, og eru hér þrjú afskriftir bréfsins, ein með hendi Árna Magnússonar, önnur staðfest í Skálholti 5. Maí 1708 af Árna Magnússyni, og hin þriðja gerð eftir staðfestu afskriftinni Árna og staðfest 2. Okt. 1712 í Skálholti af Dorleif Arasyni, Dorgillsi Sigurðssyni og Páli Hákonarsyni.

actus beneficiandi predium lund¹⁾

Wær stephan med guds nad biskup j skalholtti giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ad jordin a lunde j lundareykiadal half sem er kaupahlutinn. hefer fallit af reikningskap vnder vora forsia og heilagrar skalholtz kirkiu sem vm langan tíma hefer forsuniadr²⁾ verit af hennar eignarmonnum suo sem doimr tolf presta þar vm dæmdir vt visar. suo og það vpplagabref og samþycktar sem hennar seinste eignarmadur ari magnússon gaf og giordi med handabande anno domini Mædxcij vid oss a jons Mæssu hola biskups vm vorit morgum godum monnum nær veröndum. Hu med þui at oss er skipat þo omakleger se stjorn og geymsla yfir erfd ens krossfesta og vær kennum oss skulldbundna vera med vakrlegri ahvgiu hennar ad geyma af grimd og ognuð hennar ovina þui af fornre hefð og lofsamlegri veniu med radi og samþycki vorra presta og prelata hofvm vier fyr greinda kirkiu sancti laurencij og heimalandit allt med öllu þui sem þar fylger og fylgt hefer ad fornu og nyiu til hinna yztu endimarka vid adrar jarder tekit³⁾ vndir vernd og frelse heilagrar skalholtz kirkiu hier epter æfinlega og gefum hana og giorum

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ „forsymadur“ eða „forsynidur“ 1698. ³⁾ vantar bæði í frumritið og transskr., en Árne bestir því inn, og þarf þess.

til beneficium vñ alldr og æfi og stadfestum med priuilegijs þeim öllum og aungum fra skildum sem rettu beneficium til heyrer og romuersker biskupar hafa fremzt med sinum villa vt gefit med þeim skilmala og forordi ad prestr sa er eignazt fyr sagt beneficium luke arlega kirkiune j skalholtti. x. aura frida æfnlega. og þurfamanna tiund af sextigi hundrada. þar j heimalandinu.

Samþycktu þenna vorn giörning med oss sira arne snæbiarnarson officialis heilagrar skalholttz kirkiu j austfirðinga fiordungi. sira narfi jonsson officialis sömuleidis j sunnlendinga fiordungi. sira jon gislason radzmann sama stadar. sira hakon jonsson. kollgrimr kodransson og marger adrer goder menn bædi lærdir og leikir.

Og til sannenda hier vñ settum vier vort jnsigli med vorra prelata og presta jnsiglum firir þetta bref skrifat j skalholtti¹⁾ jnfra octauas ascencionis domini. æ sama are sem fyr segir.

239.

27. Apríl 1493.

á Bessastöðum.

AMBROSIUS hirðstjóri Illiquad kvittar Jón Oddsson um þegn-gildi fyrir Árna Hallkelsson, er Jón hafði ófyrirsynju í helalegið.

AM. Fasc. XXXII, 3, frumritið á skiini, og er innsiglið fyrir bréfinu.

bref jons oddzsonar²⁾.

Þat giorer eg ambrosins illiquad hirdstiore og hofudsmann yfer ollu jslande godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi ad eg hefi kvittan gefid ion oddzson vñ þann þegn er hann vard mer skylldugur firir þat manslag er hann ofyrersyniu³⁾ jhel slo arna heitin hallkelsson firer⁴⁾

¹⁾ Svo stendr bæði í frumritinu og í transkriptinu og hefir dagsetningin aldrei verið hér önnur; hefir hér gleymst að tilfæra *feriam*, hver dagrinn væri. Hvort það hafi átt að vera *feria tertia* (Þriðjud. 21. Maí), læt eg ósagt. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ³⁾ Svo fallum stöfum. ⁴⁾ Svo.

og ollum minum epterkomendum kongs vmbodsmönnum
 (1). Oedkenumzt ec adr greindur ambrosius ad ec
 falla peninga og alla upp borid suo mier vel anæger
 adr nefndum jone. Og til saninda her vm sette (ec)
 (1) firer¹) þetta kuittanarbréf skrifad a bessastod-
 laugardaginn næsta firer¹) cross Oessu vñ vorid þa er
 þit nar fra hingadburdd¹) vors herra ihesu christe¹) þusund
 þegar hundruvd niutiger og iij ar.

240.

27. Apríl 1498.

á Hólum.

Magnús prestur Haldórsson kvittar Ólaf biskup á Hólum um
 andvirði jarðarinnar Skútustaða, er hann hafði selt Hóla-
 domskirkju.

AM. Fasc. XXXII, 6, framrit á skinni. Af 7 innsiglium eru nú 2
 fyrir bréfinu. — Apogr. 3862.

vm skútustader [sellder herra Olafe og
 domkirkiune²).

Þath giorum vær jon med guds nad abote æ munk-
 þæra gudmundr kollason. gudmundr jonsson. gudulfur
 magnusson. eirikur sigmundsson. halldor ormsöon. ok jon
 jonsöon prestar. godum mönnum viturligt med þessu noro
 bræfe. ath vær uorum j hia savm ok heyrðum æ ord ok
 handabañd vors andaligs fodurs olafs med guds nad biskups
 æ holum af einne alfu. en magnusar prestz halldorssonar af
 annare. ath greindr sira magnus halldorsson medkendizst
 ath hann hefði fulla ok alla peninga upp borit af biskup
 olafe firir jordina skútustadi er liggr nid myuatn sem hann
 selldi biskupinum ok heilagre holakirkju suo honum uel æ
 nægdi. gaf greindur sira magnus biskupin kuittan med
 handabandi um þa alla peninga sem hann hafði honum lof-
 ath firir greinda jord skútustadi firir sier ok aullum sinum
 erfingium. for þessi giorningur fram oss hia ueröndum j

¹) Svo. ²) Utan á bréfinu [með hendi frá 17. öld; hitt með
 hendi hendi.

domkirkju(nn)e æ holum laugardagen¹⁾ næstan firir festum apostolorum philippi et iacobi. Ok til sanenda hier vm settum nær fyrnefnder prelate ok prestar uor iucigle firir þetta bref er skrifath uar æ sama stad ok deige sem fyr seiger. anno domini M^o cd^o xc^o tercio.

241. 29. Apríl 1493. í Hvammi í Hvammssveit. Dóma útnefndr af Birni Guðinasyni, kongsumboðsmanni milli Skraumu og Gilsfjarðar, um framfærslumál Þóru Tumadóttur, milli Sturlu Þórðarsonar og Arnórs Finnssonar, og dæma þeir Þóru á framfæri Sturlu.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608. — AM. 211c. 4to. bls. 128—180, skr. c. 1700 (nokkuð afbakað).

Domur Þóru²⁾.

Þad gíaurum vier Jngimundur Finnsson. Gudmundur Finnsson. Ormur jllugason. Jon Sueinsson. Bardur pallsøn og Jon Sigmundzson. Godum monnum viturligt. med þessu voru opnu brefi. ad ðí manudæginu næstañ fyrir Tueggia postula messo Filijppi og Jacobe³⁾ vm vorid þa er lidit uar fra hingadburd nors herra Jhesu christi M^o cccc ix tigi og þriu ar. j huami j huamssueit. vorum vier j dom nefndir af ærligum dandismanni Birni bonda Guðinasyni. Er þa hafdi mins herra kongsins systlu og vmbod. a millum Skraumu og Gilsfiardar. ad dæma. skoda og alijta og jnnvirdulega med skynsemd ad Ransaka eptir laugum og vorri samuisku. huort afl eda fullkomna magt ad hafa skyllidi eptir laugum su akiæra og lagastefna med laugfullu lagabodi. sem arnor finnsson hafdi bodit Stulla Þordarsyne. til framfæralu [omaga vanfæran honum skyllidan⁴⁾ Þóru Tumadottur. og band honum ad telia fie sitt og omaga. Enn greindur Stalli villdi eigi. var stefnan suarin og med fleirum gaugnum audrum

¹⁾ Hér eptir þetta orð stendr „ða“ í frbr., sem er ofskrifað. ²⁾ Domur vm þann Omaga Þóru Tumadottur 211. ³⁾ Jacobi 211. ⁴⁾ [á vanfærum omaga honum skyllidum 211.

unftutt. Og þui dæmdvm nær stefnuna langliga og greind-
 alla langliga fyrir kalladañ. J annari grein tiadi
 Stulla fyrir oss ad honum þætti þessi omagi sier eigi med
 langum bodinn vera. sakir þess þar stædi adrir nær til
 framfæralu. sakir nanari frændsemi og flareignar. huorn
 hann helst akuad og anefndi Guttorm Olafsson. er þar uar
 þa j greindum stad og dag og vorri naueru. Jtem dæmd-
 um vier greindañ Guttorm skylldugañ ad telia fle sitt og
 frændsemi j milli sijn og sagdrar Þoru. suo eigi sijdur
 þarlagseyri fyrir sig og omaga sijna. og vinna þar til eyd
 ad eptir langum sem hann giordi. sor og syniadi þar þegar
 huad oss leyst eptir hans Eydi og af Reiknudum skulldum
 hann j aungri vænd vera greindañ omaga ad annast eda
 fram ad færa. þui hann hafdi xujc minna eñ framfærslu-
 tami¹⁾ ber ad hafa. Eptir frændseminni. sannri þeirra ðu
 milli og þui dæmdum vier hann vid skilinn. J annari grein
 dæmdum vier Arnor finnsón skylldugan ad leida tuo lang-
 lig vitni fyrir Birni Gudinasyni sem fyrst hann kann af
 stad ad koma. ad su hin sama ættartala og frændsemi sem
 stod i stefnunni væri saunn þeirra i milli Stulla Þordar-
 sonar og Þoru Tumadottur. huad þar þegar var synt og
 sarrid epter vorum domi. af Guttormi Tumásyni og Jone
 Sveinásyni. ad þau væri þrimenningar fra syskinum ad
 telia taldur Stulli og tittnefnd Þora ad eigi vissu þeir
 annad sannara nie tuimæli ðu hafa heyrt af sier elldri
 monnum. Og fyrir þessar allar adur nefndar greiner atkuædi.
 atuk ordgagn og vmydna Eydana. fienogt Stulla og
 sarna frændsemi þeirra ðu millum hans og greindrar Þoru
 Tumadottur. sem nu er þrotin j husum og hybylum Arnors
 finnsónar. þurfandi nu fullrar framfærslu. Þui dæmdum
 vær med fullu doms atkuædi þennan greindañ omaga Þoru
 Tumadottur til fædis og framflutnings vpp ðu fle og fram-
 færalu Stulla Þordarsonar heim til Stadarfellz. og hann
 skylldugan ad annast hana edur annast lata sem honum
 ber sem langbodinn dæmdan omaga. Hier med dæmdvm

¹⁾ 211; framfæranni, a.

vier med fullri alygt vors doms atkuædis arnor mega med Riettu flýtia og heim færa. greindañ omaga vndir Stadarfell. og alla þa er honum veita lid til edur foruneyti til greindrar heimferdar og Stulla skyldugañ ad lata veita henni fostur og framfærslu til jafnadar vid adra frændur og framfærslumenn nefndrar Poru þa sem suo nær standa honum ad frændsemi edur fiemunum eptir laugligre skipan nema einhuor finnist nanari eptir fyrra skilordi. Enn arnor uidskildan greindañ omaga ad henni heimfluttri. sem adur seigir.

Samþykkti med oss þennañ vorn dom greindur Biorn Gudinson kongs soknari j sagdri sýalu.

Og til meiri audsyningar og sannrar medkenningar hier vm þa setti hann sitt jnnsigli med vorum jnnsiglum fyrir þetta domsbref er giort var j liaskogum i Laxardal a sama ari sem fyrr seigir deigi sýdar¹⁾ enn fyrr greinir.

242.

7. Maí 1493.

í Hruna.

KAUFBRÉF um þrjú hundruð og fjörtíu álnir í jörðunni Hellisholtum í Hrunamannahreppi fyrir lausafé.

AM. Fasc. XXXII, 12, frumrit á skinni „fra Dorbiorgu Sigurdardóttur á Kulu“. Bæði innsigliin eru dottin frá.

D[at] giorum wid jngialldr sigurdzson og magnus biornson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe at þa er lidit war fra hingatburd wors herra jhesu christi þusund fiogur hundruth. ix [t]ig[er] og iij ær sunudaginn næsta epter krossmessu wñ worit²⁾ j hankholtum j ytra-hrepp j reykiadals kirkiv sokn worum wid j hia saum og heyrdum æ ord og handabañd þessara mana bryniolfs eirekssonar af eine alfu enn nichulass magnussonar af anare. skil(dizt) þat og falzt wnder þeirra handabañdø at greindr nicholas selde adr nefndum bryniolfe. iij. hundrut og xl

¹⁾ D. e. 30. April. ²⁾ þ. e. 5. Maí.

þær betur j iordunne hellisholltum er ligger j hrunamanna-
 repp j hruna¹⁾ kirkiu sokn til æfinligrar eignar og frials
 arædis með ollum þeim gognum og gædum sem greindum
 iardarparte fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og fyr-
 nefndr nicholas hafdi fremzt eigande at wordit með logum
 þarf efter sigride heitna modr sina til yztu wmmerkia wid
 þessar iarder. hier j mote skyllde adr nefndr bryniolfur gefa
 og giallda tittnefndum nicholase. ij. malnytukgilldi. halfs
 manars hundrads hest og þar til. x. aura. lofode fyrr nefndr
 nicholase²⁾ at selia greindum bryniolfi fyrstum suo micit
 enn hann mætte með logum seinna eigande werda j fyrr
 nefndri iordu hellisholltum at auk þessa. suo lofode bryn-
 iolfur somuleidis at selia greindum nicholase fyrstum þena
 sama iardarpart ef hann wille sellt hafa. skyllde optnefndr
 nicholas suara lagaríptingu æ fyrr greindum iardar parte
 ena titt nefndr bryniolfur hallda til laga. enn ef optnefndr
 iardar þa(r)tur gienge af með logum. þa skyllde þrat nefndr
 bryniolfur ganga domlaust aptur at sinum peningum með
 suo wordnum fridleika sem jnn kuomu. Og til sanninda hier
 wu settum wid fyrr nefnder menn ockur jusigle fyrir þetta
 kaupbref skrifat j hruna j hrunamannahrepp æ sama are.
 ij. dogum sidar enn fyrr segir.

243.

13. Maí 1493.

á Munkaþverá.

Jón ábóti á Munkaþverá krefr af Stigi Einarssyni alla þá
 peninga, sem hann hefir burtu haft frá klaustrinu eptir
 Einar heitinn ábóta Íaleifsson, og lýsir Illugastaði í Fnjóska-
 dal æfinlega eign klaustrains.

AM. Fasc. XXXII, 11, frumritið & skinni. Öll (8) ianseglin eru
 settin frá. — Apogr. 3028.

bref wu beialu ok krofu jons abota a munka-
 þvera af stige einarssyne wu klausturs
 peninga ok illugastade 1493³⁾

¹⁾ Á spámtu og vísað inn. ²⁾ Svo. ³⁾ Utan á bréfinu með gamalli
 handi.

Þat giorvm ver stefan ingimvndarson. gudmvrdr jons-
son ok gvdlavgur jonsson godvm monnum viturligt med þessv
voro oppnv breff. ath æ manadaghin næsta fyrir jons messu
holabiskups a vorit¹⁾ eptir paska. þa er lidit var fra burd
krist(s) þushvndrud cccc ix tiger ok þriv ðr. æ illavgastavd-
vm j fnioskaddl. vorum ver j hia ok heyrdvm æ ath herra
jon med gvd(s) nðd aboti a mvkapvera talade suo felld ord
med stig einarsson Ek jon aboti beidi þig stigr einarsson
ok svo krefur ek þik einn tíð annan tíð og þridia tíð ath
þv leger aptur alla þa peninga sem þv hefer j brutu haft
fra mvkapverærklaustri epter einar heiten abota isleifsson
ok þv getur eigi sýnt lavghliga heimilld fyrir j hveriv sem
þat er. breffvm. skilrikivm og serliga þeim sem liggj fyrir
jordvne illavghastavdum ok ollvm avdrum þeim sem klaustr-
inv ok mer til heyra. bokum. klæde ok klædnade. bord-
bvnadr. kavnnur. skak. pottar. grytur. mvnlavg. vazkall.
sængarklædi. kistur ok busgavgn sma ok stor. Ok svo j
annare grein allt þat er þu hefer ath þier tekít. her æ
illavgastavdvm. epter einar abota andaðaþ ok þu gettur
eigi sýnt lavghliga heimilld fyrir sem fyr skrifat stendr.
vnder þinn eid innan halfs manadar mer j havnd odr min-
vm umbodsmanni. vnder fvllt forbod ok bann suo framar-
liga sem ek mæ þat fremst med lavgum giora. Svo ok
lýser ek jon aboti fyrir þeim dandimonnum sem her erv.
jordina illavgastadi j fnioskadal. æfnliga eing²⁾ jvngfru
Marie ok klaustur(s)ens æ mvkapvera. sidan martein heit-
en gamlason gaf hana med ser ok konv sinne ranveigu
heitenne stilladottur j proventu ok framfærslv til æfnlig-
ar eignar fyr greindv klavstri. þui fyrirþydr ek þer stigr
einarsson er sagdur er. ath byggia odr bæla leingur enn
til næstu fardagha greinda jord illavgastadi j fnioskadal.
nema þu vilir suara slikum savkum ok alavgum sem lavg-
en vtt uisa. Ok til sann(in)da her vm settum ver fyr
nefnder menn nor incigle fyrir þetta bref skrifat a mvka-
þvera j eyiafirdi manadaghin j gagndagha vikv a sama
ðre sem fyr seiger.

¹⁾ D. e. 22. April. ²⁾ Svo = eign.

244.

19. Maí 1493.

í Skálholti.

Stephan biskup í Skálholti tekur Þórunni Gísladóttur, konu hans Jónssonar, „sem kallaðr er hjálmr“, í prófentu á staðna í Skálholti gegn þrem tígum hundraða í lausafé.

Bisk. Skalb. XVII, 28 a. frumrit á skinni nokkuð fúð.—AM. Apogr. 171 eftir Skálholtsfrumritinn „accuratissime“. Það, sem fúð var úr sönnu og hér er í hornklofa sett, fylti Árni eftir eldri afskrift með nafni síra Bjarna Hallgrímssonar í Odda. (Sbr. Nr. 251).

Profentubref þórunnar gísladóttur.

Vær stephan með guds náð biskup j skalholti giorum þóðum monnum kunnigt¹⁾ með þessu voru opnu brefi að með náði og samþycke síra arna snæbiarnarsonar officialis heilagrar skalholltz kirkiu j austfirdingafjordungi síra [na]rfa Jónssonar officialis sómuleidiss j sunlendinga fiordungi og kirkiuprest(s) sama stadar síra jons gíslasonar radzmannz j skalholti og margra annara dandimanna bæði lærðra og laikra hófum vær giort þetta kaup og skilmala vid jon Jónsson sem kalladr er hjálmr og þóruni gísladóttur hans oginkonu að greind hion jon og þórunn skylldu fa kirkiunna stadnum j skalholti og oss. xxx. hundrada j prouentu aðr nefndrar þórunar j kugilldum. nautum. saudum. kauplam. vadmalum og odrum þarflegum peningum. þui skal optæfnd þórunn hier j mot hafa æfinlegan kost og prouentu a stadnum j skalholti. skal hun hafa þar með af stadnum tuituga vod til klæda sier og þriar stíkr lereptz æ huerium talf manóðum æ medan hun lifer. hun skal hafa [til] stadarens sæng og kistu og skal stadrinn halda þa sómv sæng epter þui sem hun hefer hana til stadarens enn eignazt huortt tueggia epter hennar dag. skal hun hafa sæng j skala æ kistu j kirkiu. Og til sanenda hier vm settum vær vort jnsigle með vorra fyr greindra prelata [og] presta jnsiglum firir þetta prouentubref Skrifat j skalholti feria secunda jn diebus rogacionum. anno domini Mcdxciiij.

¹⁾ Svo.

245.

20. Maí 1493.

á Þorkelshóli.

17. Maí 1494.

á Hoff í Vatnsdal.

Dómr sex manna útnefndr af Jóni Sigmundssyni, er þá hafði kongsins sýslu á milli Hrauns á Skaga og Hrutafjarðarár, um arf eptir Guðnýju Þorvaldsdóttur.

AM. Fasc. XXXII, 17 frumritið á skinni. Fyrir bréfið hefir aldrei komið nema fyrsta innsiglið, sem nú er dottið frá. Frumritið var á Bessastöðum meðal þeirra bréfa, sem voru „eingum klaustrum viðkomande“. — Apogr. 2168.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra senda einar oddzson. Þorbjörn Þormodsson. Þoralldur oddzson. Philipus Philipusson. Bergur Iorundzson og Sigurdr Þorsteinsson qvediu gvds ok sína kunnigt giorandi at þa lidit var fra gvds burd. M. cccc. lxxx. og ij dr manudaginn næsta fyrir huitasunnu a Þorkelshuole j uididal uoru uær j dom nefnder af ærlegvm manni jone sigmundssyni er þa hafdi sýslu ok kongsins umbod millum hrauns a skaga ok hrutafjarðaróur at dæma millum þessara manna þorarens jónssonar ok þoralfs gizurarsonar. kærði þorarin til þoralfs at hann helldi fyrir sier arfi gudnyiar Þorualldottur er þorarin reiknadi til erfda hafa fallit ingibiorgu Þorualldottur konu sinni eftir fyrnefnda gudnyiu systur hennar konu þoralfs. hafdi þorarin oft heimt at þoralfi þenna sama arf og all dri feingit og hann hefði þa stadi einn uetur og xx. enn þoralfur sagdi litla peninga eda auñgua uerit hafa efter gudnyiu konu sína nema þa sem lagzt hefði j kostnad fyrir þau bædi. Nu saker þess at þoralfur var þangat stefndr og stefnan suarin af ij skilvisum vitnvm. þui j fyrstv grein dæmdum uær stefnuna laugliga og þoralf þar rettlega fyrir kalladañ ok skylldugan at telia fram fe og sveria at fullañ bokareid og ij skilniser menn med honum huersu mikit uerit hefði. huern er hann sor þa þegar þar æ þinginu efter uorum dome. Reiknudu uier þat þa fullgilldis ij hundrut uerit hafa er honum bar at afgreida fyrnefndum þorarni. Jtem j annarri grein dæmdum uær adr nefndañ þoralf skylldugan at giallda fyrnefndum þorarni ij hundrut

fullvæn aurum og þar til xij alna abata eptir huort hund-
 et á hverja ari so leingi sem stadiit hafdi. Reiknadizt
 et og annar. cc. og vij alnum betur. og hier til dæmdum
 þar nefndum þorariæ halfa fiordu mork j fullrietti sitt af
 sptæfndum þoralfi. skylldu þesser peningar gialldazt aller
 et seinsta j næstum fardögvm at heimili þorarins honum j
 þad eda hans lögligum umbodsmanni nema hann uildi
 salfur inndella um giora. So og ei sidr usendizt þoralfur
 þai at gudny kona sin hefði gefit sier fiordungsgjöld enn
 hafdi þar eingi uitni til nema saugn sina. þui dæmdum uær
 þat so framt lang uera sem hann leiddi ij lauglig uitni fyr-
 ir michaelsmessu næstkomandi. enn elligar ecki afl hafa
 eiga. Og til sanninnda hier vm settum uær fyr nefnder
 menn uor insigli fyrir þetta domsbref er giort nar a hofi
 j uardal laugardaginn næsta fyrir huitasunnv ari sidar enn
 fyrr seiger.

246.

21. Maí 1493.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti samþykkir, að Brynjólfur Sigurðs-
 son sé ráðsmaður á Reynivöllum í Kjós um næstu tvö eda
 þrjá ár fyrir Ásbjörn prest Sigurðsson, skólameistara í Skál-
 holti, með því skilorði, er bréfið greinir.

Bisk. Skalh. Fasc. XII, 2, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið
 frá. — AM. Apogr. 2448 „accuratissimé“.

licencia super procuratorem domini esberni.
 vm radzmann til reynevalla.

Vær Stephan med guds nad biskup j Scalholhti giorum
 godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe ad
 uær hofum gefit gott orlof til sira asbirne sigurdzayne vor-
 um skolameistara ad taka bryniolf posteinsson sier til radz-
 mannz fyrer stadnum ok stadarins peningum a reyneuollum
 j kios ad hann ueite þar forstodu fyrer vm tuo ar eda þriu
 eptter þui sem þeim kemtur saman a medan greindur sira
 asbiorn er j vorre vernd ok embætte heilagrar scalholtzts
 kirku. med þui moti ad hann leggi þar jnn sína peninga

ok veiti suo forstodu fyrer aullu saman ad sekttalausu vid oss ok vora eptterkomendur heilagrar Scalholltz kirkju formenn med þeim skilmala ad peningar greindz sira asbiarnar skyllde fyrst standa fyrer stadarins borgun a medan þeir endazst enn ef þeir hrockua eigi til þa skulu peningar fyrnefndz bryn(i)olfs þar fyrer borgun standa ok allre a-þýrgd suo ad kirkjan þar ok stadrinn og þeirra peningar blifi fyrer utan allan skada ok tion. Ok til sanninnda hier um lietum ver festa vortt jnnscigle fyrer þetta bref skrifat j Scalholhti feria tertia infra¹⁾ octauas asscensionis domini. anno domini M^o cd^o xc^o ij.

247.

21. Maí 1493.

í Skálholti.

TRANSSKRIFTABRÉF.

AM. Apogr. 1698 „Ex originali Lundensi Lundareykjadal“. (þrjár afakriptir).

Þath giorum vid Kollgrimur kodransson ok Hakon Jonsson prestar Scalholltzbiskupsdæmis godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe ad vid hofum sed ok yfirlesit opit bref med heilum ok oskoddum hangandi insciglum svo latandi ord eptter ord sem hier seigir [Hér kemr bréf Stepháns biskups um staðarsetning á Lundi í Lundarreykjadal, frá 23. Apr. 1493, Nr. 288 hér að framan.]

Ok til saninda hier um settum vid fyrnefndir prestar ockr inscigle fyrir þetta transskriptarbrief skrifat í Scalholhti feria tertia infra¹⁾ octauas asscensionis Domini. anno Domini M^o. cd^o. xc^o. ij^o.

¹⁾ Hér verðr „infra“ að þýða fyrir, en ekki eptir (sbr. lénsbréf Sörens Nordby's 20. Maí 1520). Áttand uppatigningardags er 1493 fimtud. 23. Maí. Næsti sunnudagr á eptir er hvítasunna, og við þann dag væri án efa miðað, ef dagsetningin setti að merkja þriðjudaginn næsta þar á eptir.

248.

28. Maí 1498.

á Staðarfelli.

SKIPTABRÉF eptir Þórð Helgason á Staðarfelli.

AM. Fasc. XXXII, 18, frumritið á skinni, frá Staðarhóli. Öll (6) bl. eru dottin frá bréfinu, og bréfið er nokkuð götugt. — Apogr.

Peningar virðter eftir Þórð heitinn Helgason
á Staðarfelle 1493¹⁾.

er þetta skiptabref eptir þord helgason þa stulli
sonur hãizs medtock stadarfelli²⁾.

Þat giorum vær salamon einarsson. halldor þorgeirsson. sigmundur halldorsson. gudmundur hrafnsøn. þorsteinn suart-hauðason. kiartan jonsson. godum monnum kunnigh med þessu uoru opnu brefe þa er lidit uar fra hingatbyrde uora harra jhesu christi þusund cccc niutiger arð og þriu under stadarfelle ðu medalfellz stravnd þridiudaginn næsta epter þardaganiku nefndu þeir oss til stulle þordarson og jon asgrimsson magr hans at uirða og sundur at reikna alla þa peninga kuika og³⁾ dauda sem fallit hauðu til erfða epter þord heitinn helgason. Svo og heyrðum uær þar ðu at stulle þordarson band þorsteine þorleifssyni mage sinum at hann skyllde nefna suma menn til at uirða og sundur skipta adr saugdum peningvm epter rettu lagaskipte enn þorsteinn þorleifsson sagde þar nei mit. þui uirtum uer at þon og beizlu adrnefnz stulla og jons asgrimssonar alla þessa peninga til suo harra nerðaura sem hier seiger.

fimtan hundrud j navtum. x hundrud j kauplum med fim kalfum. tolf. c. og xx j asaud. atta hundrud og xx j gellum saudum. þriu. c. j ueturgaumlum saudum. fim hundrud j ellzgaugnum. sex hundrud j sængarklæðum med fiorum kaunnum og eru tuær laoklausar⁴⁾. tuo hundrud j busgagne med tuennvm kaumbum. u. hundrud j storkiorulldivm med tueimur saum og einne pipu. kista og bord. handklæde og tinfat fyrir. c. dukar þrir og munlavg fyrir. c. smidia og kista fyrir. c.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 18. öld. ³⁾ tvíakrifad í frbr. ⁴⁾ Svo.

j taulufe og skinnum. tuo hundrud j uadmalum. x. hundrud j silfri. tuo skip forn med tueimur slyum fyrir. ij. hundrud. fim hrutar og tueir sauder ueturgamler fyrir. c. þriu suin og si(a)u sauder ueturgamler fyrir. c. gyllta med niu grisum fyrir. c. nondur og pallaklæde fyrir þriu. c. sex sauder tuéuetrer med skak og kuotru fyrir. c. fimtan uætt-er smiors. þrir tiger kuijllda med jordum ðá leigustaudvm. uirtum uær og mala gudfinnu jonsdottur eignikonu þordar heitins helgasonar vr þessvm penin(g)um niutiger hundrada at hæd er hun sagdizt eiga j hans gard j sinn mala. svo og kuomu þar fram̄ tvo lauglig uitni ok¹⁾ baru þar uitni um at þordr heitinn helgason hefde lýst þui j sinne testamentsgiord heill at uizmunum enn krankr j likama at gudfinna jonsdotter eiginkona hans sætti suo hafa peninga j sinu mala j hans gard. hafde hann þar sierdeilis j reiknad og til skipat jordina tungard fyrir sextan hundrud. reiknudum uær og þessa jordina j hennar mala epter þui sem hann hafde til skipat og þar til frida peninga og ofrida j adur skrifud niutiger hundrada. enn stulla þordarson rettiliga mega ut luka. Og¹⁾ til meire andsyningar og stadfeste hier vm settum uær fyr nefnder menn uor jusigle fyrir þetta bref. skrifad j sama stad og are. deige sidar enn fyr seiger²⁾).

249.

28. Maí 1493.

á Helgafelli.

HELGI Þorvaldsson og kona hans selja Haldóri ábóta á Helgafelli jarðirnar Borg og Laxárdal á Skógarströnd fyrir lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirðomara Péturssonar í 4to, kall-æðri Ye, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, nú í Land- skjalasafni 94. Ágrip af bréfinu er í AM. 252. 4to. bls. 44; AM. 480. 4to bls. 8, og Apogr. 1590,alveg ónýtt.

¹⁾ Svo hér. ²⁾ Þ. a. 29. Maí.

Bref fyrir Borgum og Laxárdal.

Það giorum vier Einar Þorolfsson. Þorleifur Ormsson. Magnus Halldorsson og Ormur Hakonarson godum monnum kunnugt með þessu voru opnu brefi. þa lydit var fra hingurburd vorz herra 1493. a Helgafelli j Helgafellsæuit þridiuginn næstañ epter huijtasunnu vorum vier j hia saum og þyrdum ð ord og handaband þessara manna af einne ðlfu þra Halldorz Abota a Helgafelli. enn af annari alfu Helga Þorvalldssonar ad so fyrir skildu. ad greindur Helgi Þorvalldsson selur Abota Halldore. og hanz Hwstru. ij jarder. þ so heita Borg og Laxardalur. er liggur a skogarstrond. Kyrar kirkin sokn til æfinligrar eignar. med oðlum þeim þegnum og giædum sem greindum jordum fylger og fylgt þur ad fornu og nyiu og greindur Helgi var fremst eigandi ad. epter fodur sinn og modurbrodur. Hier j mot gaf þrakrifadur Halldor (aboti) fyrskrifudum Helga v kyr og v asadar kugilkdi. ij hesta fyrir ij kugilldi. iije j giældum þadum. edur asadar kugilldi. huort sem abotinn villdi þeldur lwka. og þar til iij halfstyckissklædi fyrir iijje. ij stakur liereptz fyrir jc. ij tunnur miolz fyrir jc. xxx þundar annarz hundradz fyrir jc. Lofadi adur greindur Helgi ad suara Lagaríptingum a jordinne. enn Aboti Halldor halldi til laga.

og thil sanninda hier vñ et cetera.

250.

[1498].

Þessi Þorvaldsson kvittar Haldór ábóta á Helgafelli um þadvirði Laxárdals og Borga.

Eptir skjalabók nú í Landskjalasafni 94, úrsafni Jóns háyfirdómara Þórunssonar (í 4to.) með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Annad Bref (fyrir Borgum og Laxárdal).

Það giore eg Helgi Þorvalldsson godum monnum kunnugt með þessu mijnu opnu brefe ad eg medkiennunst. ad eg hefi fulla peninga vpp borid af Abota Halldore fyrer þær þar jarder er eg seldi honum. sem so heita. Borger og Lax-

árdalur. er liggur á Skogarströnd j Eyrarkirkju sokn sem mjer vel anægier. og j kaupi ockru var skilid. og þui gief eg adurgreindur Helgi Abota Halldor oлдungiss knittan og akisærlausan v̄m allt verd fyrir adurgreindar jarder fyrir mjer og ollum mijnum epterkomendum.

og til sanninda hier v̄m et cetera.

251.

3. Júní 1493.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar Jón Jónsson, er kallaðr er hjálmr, um greiðalu á prófentgjaldi fyrir Þórunni Gísladóttur konu sína til Skálholtsstaðar.

Bisk. Skalh. XVII, 28, b. frumrit á skinni, sem var orðið til skemda fúid á dögum Árna Magnússonar.—AM. Apogr. 2371 eptir Skálholtsfrumritinu „accuratissimé“. Skalla þá, sem þá voru dottnir á frumritið, fyllti Árni eptir afskrift frá c. 1680 með hendi séra Bjarna Hallgrímssonar í Odda, er gerð var meðan frumritið var enn heilt. Sbr. prófentubréf frá 13. Maí 1493 (Nr. 244), sem stungið var saman við þetta bréf.

kuittunarbref.

Vær st[epha]n med guds nad biskup j skalholti giorum godum monnum kuneckt med þerssu voru opnu [brefi a]d jon jonsson er kalldr er hialmr hefer luekt heilagri skalholltz kirkin. oss [og vo]rum radzmannen j skalholti j prouentu þorunar gísladóttur konu sínar suo vo[rđna] peninga sem hier seger. jn primis atta kyr. siau asaudar kugillde. gamallt na[ut i t]uau hundrut. tuau naut fiðgra vetra firir tuð hundrut. tolf sauder gamler j tuð h[undrut]. hest og hross j tuð hundrut. xij. fiordunga ketill sterkr og nyr j tuð hundrut. [fim v]oder¹⁾ vadmals j tuð hundrut og þar til

¹⁾ Árni setlar að afskrift séra Bjarna hafði lesið alt rétt, sem í bréfi vantaði, þegar Árni lét afskrifa það, og segir: „Það stærsta dubinum kynni giörast um fim voder vadmals i. ije. enn það er að vísu riett, því i þá daga gillte 1. alin vadmals 2. alner landaura 24

5

130

2

24. alner eru i vod

240al.^o

hundurát j þarfligum peningum sem oss næ[ger u]el að
 og þar til þrjár vetter smiors j tuð hundrut. þul gior-
 vær greindan jon og adurnefnda þoruñe öllungis kuit
 akierulaus vm alla fyrskrifada peninga fyrir oss og vor-
 eptirkomendum kirkiunnar formonnum j skalholli. Og
 sannenda hier vñ letum vier festa vort jnsigli firir þetta
 ref vndir eins jnsiglad med prouentubrefinu. Skrifat j
 skalholli feria secunda post dominicam sancte trinitatis.
 Anno domini Mædxcij.

252.

5. Júní 1493.

á Hólum.

TRANSSKRIFT af bréfum um Miklabæjarmál.

Bæk. 3. Fol., bls. 284 & 242, bréfabók frá Hólum rituð 1641—
 1642.

Doms Bref a Eyrarlandi(!)

Það giorum vier Gudmundur Jonsson. Gudulfur Magn-
 usson. Halldor Ormsson. og Eyrikur Sigmundesson prestar
 Hóla Biskups dæmiss godum monnum viturligt med þessu
 voru Brefe. að vær saum og ýferlásum oll þeasse epterskrif-
 ná Bref so latandi ord epter ord sem hier seiger med heil-
 um og hangandum innsiglum. [Hér koma átta skjöl um mál séra
 Sigmundar Steindórasonar:

- 1) Eyrarlandsdómr 27. Júní 1474, DI, VI, Nr. 65.
- 2) Úrskurðr Ólafa biskups uppá hann 28. Júní 1474, DI, V, Nr. 668.
- 3) Bréf frá 16. Marts 1475. Dipl. Isl. V, Nr. 691.
- 4) Bréf frá 27. Okt. 1474. Dipl. Isl. V, Nr. 680.
- 5) Bréf frá 9. April 1476. Dipl. Isl. VI, Nr. 70.
- 6) Bréf frá 18. Dec. 1479. Dipl. Isl. VI, Nr. 280.
- 7) Bréf frá 11. Júlí 1478. Dipl. Isl. VI, Nr. 141.
- 8) Bréf frá 20. Aug. 1479. Dipl. Isl. VI. Nr. 219].

Og til sanninda hier vñ settum vær fyrrnefnder prest-
 ar vor jnsigle fyrer þetta transskriptar Bref. er skrifad
 var a Holum j Hialltadal in vigilia corporis christi Anno
 domini m^o. cd^o. xc^o. tertio.

253.

23. Júní 1493.

á Sjávarborg.

RUNÓLFUR Guðmundsson selr Símoni Pálssyni jörðina Skinnþúfa fyrir tuttugu hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXVII, 23, frumrit á skinni. Ártalið hefir misritast eitthvað í upphafi og síðan verið leiðrétt, svo að nú er nokkuð óvíst, hvernig lesa skuli, nema hvað m^o cccc lxxx (1480) er skýrt, en vafinn er um hvað þar á optir kemr. Í bréfaregistri Grunnavíkr-Jóns er sagt, að ártalið sé eitt af þrennu 1480, 1490 eða 1488. Árni Magnússon segir „Scriptum fuisse primo videtur lxxx. z lxxx. ar sidan raderad, og sett lxxxx. i stadenn“. En í „Copiubokar Begistre med hendi Jons M(agnus) s(onar)“ segir Árni að staðið hafi ártalið 1488; ut sýnist það helst eigi að lesast 1493 eins og Árni segir. Utan á bréfinu stendr með allgamalli hendi „1480“.

vm skintuffi¹⁾.

Þædh geýrum vid arne þorarenssoon ok sigurdur ionson godum monnum viturligt med þessu okkrv opnu brefe ad þar vorum vid ihia saum ok heýrdum æ ord ok handaband þessara manna runols gudmunsson(ar) [af eirne alfu²⁾] ok simunar palssonar af annar(e) ad sua firer skildu ad fyr nefndr runolbr sellde adr greindum simone iordena er sua heiter skinþufa er liggur í skagafirde i glaumbæar kyrkiu sokn til ful(l)rar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre iordu filger ok fýlt hefur ad fornu ok nýu ok hann vard fremst eigande ad. skýllde tittnefndr simun gefa adr greindum runolbe vid fyrnefndre iordu xx hundrud í fridum peningum ok friduidum. skýllde simun hallda iordune til laga en þrattnefndr runolbur suara laga-riptingu. for þesse gerni(n)gur fram æ siofuarborg i skagafirde sunnudagin næsta firer ionsmessu babtista þa lidit var fra hingadburd vors herra ihesu kristi m^o cccc lxxx[x ok þriu ar³⁾]. Ok til saninda hier vm settum uid fir skrifader menn okor insigli firer þetta iardarkaups bref er gertt var i sama stad dege ok are sem fir seigier.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornari hendi. ²⁾ [á spássíu og ekki vísað inn ³⁾ [þriu er skýrt, hitt er óskýrt, en þó eins og það eigi að vera: x z (= 1493)].

354.

25. Júní 1493.

í Engey.

Þessi Brandsson selr Sigurði Filippussyni jörðina Norðrreyki Mosfellsveit fyrir jörðina Galtarvík á Akranesi og lausað auk.

AM. 238. 4to. bls. 23 (Bessastaðabók), skr. c. 1570. — JSig. 143.
— AM. Apogr. 1807.

Bref vrn norðr Reykir oc ytra Galtarvík.

Þat giorvnr vier Magnus Arnason. Eyolfur Hellgason. Magnússon oc Kare Þorgisson¹⁾ godvnr monnvnr kvnnigt med þessv minv¹⁾ opnv brefe arvnr epter gvdz byrd M. cccc. xxxij ar æ þridiv dægenn næsta fyrir Petvrs messo oc Þals vnr svmmared j Eyngey æ Kollafirde vorvnr vier j hia vnr oc heyrdivnr æ ord oc handaband þessara manna af þinne alfvr Þals Brandzsonar enn annare Sigurðar Filippussonar at svo fyrer skildiv at nefndvr Pall selde greindvnr þeivrde jordena norðvr Reyker er liggur j Mosfelltz kirkiv sokn til fyllrar eignar oc frials forrædis med ollvnr þeim gognvnr og giædivnr hlvtvnr oc hlvnendv[m] sem advr nefndvr Pall varð fremst eigande at oc kvinna hans jngesorg þorvardzdotter.

Hier j mote gaf fyrnefndvr Sigvrð[vr] Filifsson titt nefndvnr Pale jordena ytri Galltarvík at Akranese. er liggur j Garða kirkiv sokn med ollum þeim gognvnr oc giædivnr hlvtvnr oc hlvnendvnr sem greindre jorðv fyllger oc fylgt hefur at fornv oc nyiv oc sem opt nefndvr Sigvrðvr varð fremst eigande at. reiknvndunst¹⁾ þessar jarðer med þvilikvnr dyrleika Reyker fyrer xxxc. enn Galltarvík fyrir xvjc. hier æ millvnr skyllde greindvr Sigvrðvr gefa greindvnr Pale. v. malneytv¹⁾ kvigilde. tven tyge oc tvo hesta fyrir vjc oc vjc j varninge oc gvlldivzt þessir peningar þar j sama stad. tvenn tyge. ij hestar oc j halfstykke klædis. þottvr oc kietel fyrir ixc. alltt saman. skyllde hvor greindra manna hallda til laga enn svara lagaríptingv þeim er selde.

Og til sanninda hier vnr settvnr vier fyrnefnder menn

¹⁾ Svo.

vor insigle fyrir þetta jardar kavps bref er skrifad var j sama stad are oc deige sem fyr seigir.

255.

26. Júlí 1493.

á Bessastöðum.

Dóms tuttugu og fjögurra manna útnefndr á Öxarárþingi af Finnboga lögmanni Jónssyni og Helga lögmanni Oddssyni um ákæru Pétrs hirðstjóra til Andrésar Guðmundssonar um aðtekt á Guðmundarpeningum.

Landsbókasafn 122. 4to., bls. 377—379, skr. c. 1790.—Landsbókasafn 6. Fol., bls. 285, skr. c. 1680 (samhljóða ágríp og í 122, en ritháttur nær öllu lakari).

Alþingis Domur um ólöglega Peninga
aðtekt Andresar Gudmundssonar
efter sinn Fodur.

Dæmdur af Lögmannunum báðum Finnboga Jonssyne og Helga Oddssyne á almennelegu Oxararþinge og 24 Doms-mönnum um þá akiæru Petur Hirdstiore og Hofudsmann yfer allt landeð þar kíærde til Andresar Gudmundssonar að hann hefde teked að sier nockra peninga af Gudmundar peningum og bei(d)de þar og krafde Dom upp á hvort þess-er peningar være rett tekner edur ei. svo og hvorra svara edur sekta fyrrgreindur Andres yrde þar skyldugur fyrer þar sem þeir voru ádur utlæger lyster og under kongsins Vernd og Forsvar. Nu saker þess að Andres Gudmunds-son liet þar lesa fyrer oss morg Bref bæde transscriptum ut af mins Herra Kongsens brefum og morg önnur skilrike med gódra manna Jnnsiglum þau sem oss litust honum miog til bata uppá fyrrnefnda peninga. hins og annars að Andres var þar ecke löglega fyrer kalladur hvorke med stefnu nie underlage þá leitst oss siálf lögin i mote mæla að vier legd-um fullnadarDóm uppá fyrrnefnda Peninga i það sinn.

Jtem i annare grein stendur so i vorum Landalögum að eingen vor skal fyrer odrum taka og ecke skulum vier oss að gripdeildum giora og dóms er hvor verður fyrer sinu

þá hafa og fyrir þessar greiner og fleire adrar ad Logeñ
 þræbioda Rán og gripdeillder þvi dæmduñ vier ad þessar
 peningar skylldu standa otækner fyrir hvorium manne og
 þeir skylldu standa hid nærsta ár etterkomanda án Klögun-
 ar edur Kiseru utañ minn¹⁾ Herra Kongurenn giore þar
 þra skipun á efter þvi sem það bref utvisar sem fram var
 skrifað til mins Herra Kongsens Náða²⁾ nú fyrir tveimur
 áram. Enn hvor sem gripur edur tekur þessa peninga án
 Dóms edur Laga svare sliku fyrir sem Lógeñ utvisa.

Samþykkte þennañ voru Dom med oss fyrrnefnder Lög-
 menn hvorier ed sin Innsigle settu med vorum Innsigluñ
 fyrir þetta Domsbref hvort skrifað var á Bessastódam a
 Alftanese Fostudagenn nærstañ fyrir Fæstum sancte Olai³⁾
 Regis 1493 [ar⁴⁾].

256.

22. Ágúst 1493. í Nesi í Aðaldal.

VITNESBURÐ, að Jódisarstaðir í Skriðuhverfi hefði ekki verið
 seldir með landeignaritölu fyrir austan Mánalæk.

MSteph. 27. 4to., bla. 472—473, skr. c. 1780.

Það giorum vier Eigill Magnússon. Þáll Simonarson.
 Ari Eireksson. Þolleifur Helgason godum mönnum vitanlegt
 með þessu voru opnu brefe ath þar vorum vier j hið sðum
 og heyrdum á ath þorsteirn lodviksson handfeste Magnuse
 Þorkielssyne so felldaun vitnesburd. ad Hrafn Brandsson
 hefde alldrej sellt Tumase Sveinbiarnarsyne landeignar jtölu
 fyrir austann Mánalæk med Jodisjarstodum j Skriðuhverfe.

hier efter sagdest firnefndur þosteinn lodvikason full-
 ann bokareyd skilide sveria nær sem ádurnefndur Magnus
 Þorkielsson villde.

Og til sanninda hier umm settum vier firnefnder menn
 vor jnnsigle fyrir þetta vitnesburdarbref er skrifað var j

¹⁾ 6; eirn 122 ²⁾ 6; Náðar 122. ³⁾ Olavi 6. ⁴⁾ [b. v. 6.

Nese j Adaldal fimtudagienn næstann fyrer Laurensius messu þa ed lided var fra hingadburde vors herra Jesu Christi þusnúð cccc. lxi. 3. dr.

(Og til meire stadfestu hier umm setta eg offtnefndur þorsteirn lodviksson mitt jnsigle med firrgreindra manna jnsiglum fyrer þetta vitnesburðarbref er skrifad var j sama stad dege og are sem fyrr seiger.

257.

21. Október 1493.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBREF.

AM. Fasc. XXXI, 16, frumtransskriptið á skinni. Annað innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3345.

Þath giorum vid gydmvndr kollason ok halldor orms-son prestar holabiskupsdæmis godvm monnum viturligt med þessv ockrv opnu brefi ath vid hofvm seid(!) ok yferlesit bref med hañgandvm ok oskoddvm innciglvvm suo latañða ord efter ord sem hier seiger

[Hér kemr bréf Sveins Guðmundssonar um Kryddhól frá 18. Janúar 1492, DI, VII, Nr. 178].

Ok til sannenda hier (vm) settvm vid fyr nef(n)der prestar ockr inncigle fyrir þetta trañskriftarbref skrifat aa holum j hialtadal manodagin næst(a) efter luce ewangeliste anno domini m^o cd^o xc^o tercio.

258.

11. Nóvember 1493.

á Hólum.

DÓMB tólf klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um kærur biskups til sira Hallkels Guðmundssonar um afmörkun á einni á, sauðatöku og prófenturof.

AM. Fasc. XXXII, 1, frumrit á skinni. Af 10 innsiglum eru nú 6 fyrir bréfinu. — Apogr. 3349.

Domur vm sira Porkiel¹⁾.

Þat giorum ver andress ionsson. gudmundur radzmadur heilagrar
 lakirkia. gudmundur ionsson. gudmundur kollason. gudwif-
 magnuesson. eirikur sigmundsson. halldor ormsson. magn-
 þorgrimsson. ingemundur ionsson. sigurdur ionsson og
 þakkalk niculasson prestar. einar þorvalldzsson og suein
 thialmsson diacknar holabiskupsdæmiss godum monnum vit-
 dligt med þessu vorv brefi at þa er lidit var fra hingad
 þurd) voras herra i eav christi Mædxc og iij ar²⁾ i sturu-
 stofunne a holum worv ver i dom nefnder af vorum virdu-
 gum herra og andaligum fodur olafui med gudz nad bisk-
 upi a holum at dæma vm þa akæru sem biskupin kærði
 til sira halkells gudmundzssonar. Dæmdu ver stefnuna
 þogliga þui at sira halkell kendizt hana sialfur og hann
 þogliga fyrir kalladan hier i dag. en i fyrstu grein er i
 stefnvne stod og biskupin kærði til sira halkells at hann
 hefði haft og tekit fra haldore þorgrimssyne eina a og af-
 þerkt hana og vilt svo heimild a henne vtan hans vitord
 og vilia og eignat ser. kom þar og fram bref og incigle
 haldoras þorgrimssonar fyrir oss suo latanda at hann hefði
 sett med vottvm til fiar sira halkells eina a er hann sagd-
 ist eiga en i sambandi var vid eina a sira halkells. þui at
 tillalladre gudz nad dæmdu ver fyrskrifader kennimen hall-
 dor þorgrimsson skylldvgan at leida tuav loglig (vitni) sem
 hann vænist i sino brefi vm þessa saumv a nu a næstre
 prestastefnv og svo dæmdu ver sira halkell skylldugan at
 fara sem logliga stefndan a þessa somv prestastefnv at for-
 svara sitt mall med profwm og skilrikivm vnder þan dom
 sem þar verdur yfuer nefndur. en vm þa adra sauck er i
 stefnvne³⁾ stod vm þa xij saude er hann skyllði haft (hafa)
 vr hvnavatzþingi dæmdu ver sira halkell skylldugan at
 fara sig vndan med logum a næstu prestastefnv³⁾ ella standa
 þar strax dom ef honum fellz eiduriun. en vm þá þridiv
 grein er biskupin kærði til sira halkells at hann hefði
 eigi halldit sitt profuentubref at hann skyllði ganga til

¹⁾ Svo utan á bréfinu með hendi frá 17. öld; rétt: Hallkel. ²⁾
 Engin dagsetning í bréfinu. ³⁾ Svo.

koorss huern dag helgan og seigia iij messur j hverri viku dæmdu ver sira halkell skyldugan at giallda heilagre hola kirkiu iij merkur vppa hvert ar er hann hefuer eigi til koorss gengit og han kan eigi afbata. en vm þær voder xx og eina er hann reiknar vppa kirkivna og biskupin og seiger rangliga fyrir sier halldit. dæmdum ver optnefndan sira halkel skyldugan at syna sitt proventvbref innan halfss manadar at heyrdu dominvm hvort han sætti þær voderat hafa eda eigi. en ef hanss bref giorer þeirra voda aungua grein þa dæmdu ver tratnefndan¹⁾ sira halkell skyldvgan at gialda ix merkur biskupinum og xv merkur hellagre hola-kirkiu fyrir þa orykt og ranga lysing er hann hafdi haft og lyst bædi a biskupin og kirkivna. skulv þessir peningar lukast at næstvm fardogum biskupin(um) edur hanss vmbodzmane heima a holvm at heyrdu dominvm. var þessi vor domur vpsagdur a favstvdagin nestan fyrir marteinss-messo. Og til sannenda hier vm settvm ver adurnefnder kennimen vor incigle fyrir þetta domabref er giort var a sama stadi og are en þrimvr dogvm seinna en fyr seigir.

259.

28. Nóvember 1493.

20. Maí 1494.

} á Þingeyrum.

KAUPBRÉF Ásgríms ábóta á Þingeyrum og Jóns bónda Sigmundssonar um jarðirnar Efranúp í Núpsdal, Melrakadal í Viðidal og Hris með tilgreindum ítökum og landamerkjum.

Bréf þetta er hér tekið eptir fjórum afskriptum: a) gömul afskrípt og lasin frá c. 1640, gerð í Húnavatnsþingi og staðfest af Illuga Jónssyni og Rafni Bessaasyni; b) afskrípt, sem eg fékk frá séra Arnljóti 1896, gerð eptir frumritinu, sem þá var til og með tveim heilum innsiglium og hiau þriðja með „nýrri festingu styrkt“, staðfest í Viðidalstungu 81. Márts 1708 af Jóni Eiríkssyni, Teiti Eiríkssyni og Ögmundi Ögmundassyni; c) önnur afskrípt einnig frá 1708, gerð 18. Júní á Efra-Núpi í Miðfirði „epter sínum original“, og staðfest af Helga Jónssyni og Árna Guðmundssyni; d) AM. Apogr. 408, og er sú afskrípt gerð 11. Júní 1724 að Kollá við Hrutafjörð og staðfest af Páli Sigurðssyni og Stigi Arassyni, og rita þeir eptir afskrípt gerðri 5. Júní 1705 á Núpi í Miðfirði,

¹⁾ Svo.

Mestri af Helga Jónsýni, Árna Guðmundsýni, Páli Jónssýni, Jóni Jónsýni, Guðmundi Þorsteinsýni og Skúla Þorbjörnssýni; segjast afskrifarnir 1705 rita eptir frumritinu á kálfskiönni hjá þeim bræðrum Jóni eldri og Teiti Eiríkssonum. Á þessa afskrift (1705) hefir Gottfríður ritað: „Framlagt og auglyst firir Rettenum a torfustada heradzage festudaginn þann 18da Junij Anno 1728 vitnar J Christopher Storrp“. Neðan við afskriftina frá 1724 er ennfræmr ritað, að því er sá má með hendi Gottfríðs: „Original þessa (briefs) hygg Eg sie in-feraderadur, þuf sagdist Jon²⁾ hann hafa lætid hann(!) Copera ad litt a verid hafde. ean þad hefur og so verid gott skial“. Hér er fylgt þessu þeim, sem er í b, því að gamla afskriftin (a) er ekki vel göð.

Copium af kaupbrefum um Nup i Nupsdal 1493³⁾.

Þeim göðum monnum sem þetta brief síð edur heira Jóna Þorsteirn prestur Jónsson. Arne Jónsson. hárkonungur Sigurdur Jvarsson og Þorgrymur Olafsson knediu gædz og sijna. kunnugt giorande. ad þa er lidid var frá þingad Burd vors herra Jesu Christi þusvnd síðgur hundrad myntijer og þriu dr vorum vier þar j hið. sðum og heirdum ð þjungeyrum j hunavatnzþjunge fimtadægin⁴⁾ næsta firir andressessu. ad þeir toku hondum samañ. af einre ðlfu herra [ðsgrijms ðbða⁴⁾] ð þjungeyrum med vitand og samþicke hans conuentubrædra. enn af annare [Jons bonda Sigmundssonar⁴⁾]. med samþicke Þorgierdar Oddzdóttur konu hanz. ad suo firir skilldu. ad nefndur Jón selde ðbða ðsgrijme og vnder klaustrid ð þjungeyrum med fullu handabande jördina Melrackadal er liggur j vjidedal j ðsgeirsdr kirkiusokn. og þar til adra jörd er heiter j hrijsum. er liggur j sama dal j vjidedalstungu kirkiusokn. med öllum þeim gögnum og giædum sem ðdur greindum jördum filger og fylgt hefer ad fornu og ad nyu. og Jón hafde fremst eigande ad ordid. og hier med þriar kyr og sið ðsaudar kugillde og þar til siogur hundrud j þarflegum þenijngum. Sagde ðdur nefndur Jón ad jorden Þorkelshuoll ætte sex vikna beit vpp j jordina⁵⁾ dal. enn jörðin Melrackadalur ætte halfs mánadar teig ofañ ð Þorkelshuols

¹⁾ D. e. Jón Eiríksson á Núpi. ²⁾ a; Jarda kaupzbrieft Copia fyrer Etn nupa. melrackadal og Hrijsum vtakrifud Anno 1708, b. ³⁾ d; fimtu- ð a, b, c. ⁴⁾ [Svo öll. ⁵⁾ sl. d.

eingiar. enn hier j mót gaf ásgrijmur ábbóte jórdina efra nup j nupsdal er liggur j midfiardarhrepp med öllum þeim gögnum og giædum sem ádurgreindum nupe filger og filgt hefer ad fornu og nýu. og klaustrid a Þjungeyrum hafde fremst eigande ad ordid. med þessum kirkingóssum. litla tunga firir tolf hundrud. fim hundrud j reka vnder Skridnisenne¹⁾ j bitru. tuo asandar kugillde²⁾. tuo hundrud frijd. Þetth junañ kirkiu. kalek. m:ssuklæde. ddvijs saltare. enn firir þan kirkingóss. sem fallid hafa syðan formenn Þjungeyraklausturs áttu ad suara kirkiunne á Nupe. lugte ábbóte ásgrijmur opt nefndum Jðne suo heitande jarder. er þar liggia j dalnum. nialstade. bardastade. dadastade og þuerð. Skillde ábbóte ásgrijmur af sier ad suara nockru firir firnd kirkiunnar á Nupe eda hennar kirkingóss framar enn nu er sagt. Sagde³⁾ ábbóte ásgrijmur ad efre nupur ætte torf-skurd j nedra nups jörd suo sem þarf. og tueggia mðnada⁴⁾ beit öllum [junnefnade⁵⁾]. enn nedre nupur hier j mót gellfiar rekstur fram á Öundurfitiar og huannskurd og grasalstur. Landamerke j millum nupanna. rædur áshólsgil⁶⁾ nedañ vr nupsá og vpp j Maratiörn⁷⁾. þadañ og jfer j nupsvatn og suo til fiðllz. firir austañ nupsá rædur rinpnadæl og riettsyne vpp j merarhamra og suo epter steinaheide⁸⁾ og fram j brædur. suo riettsyne austur j Kastala. þá rædur Þorvalldsá fram j Þorvalldsvatn. suo til móts vid adalból og suo sudur ad fiðlvördum⁹⁾ og mikla huannstöð vid sunnañmenn [j austurfiða¹⁰⁾ og ofañ á önyndarfitiar og galltarsel og riettsýne heim j nupsvatn. Skillde huor vñ sig halda jördunm til laga sem [þeir keiptu. enn suara laga-riptyugum á þeim sem þeir selldu.

og til sanninda hier vñ settum vier firr nefnder menn vor¹¹⁾ junsigle firir þetta jardakaupsbrief giört var á Þjungeyrum j hunavatnsþjunge. þridiudaginn næsta epter huijtasunnu áre sijdar enn firr seiger.

¹⁾ c, d; Skridinsenne a, b. ²⁾ kullde c. ³⁾ skildi a(l). ⁴⁾ a; wanadar, hin. ⁵⁾ áenadi a; ⁶⁾ [áshólsgil c, d; ⁷⁾ tion mara (l) a; ⁸⁾ a; steinheide hin; ⁹⁾ fiðlvördum b, c, d; fiðlvördum a; ¹⁰⁾ [Aust-axi fiða a; ¹¹⁾ [al. a.

260.

3. December 1493.

á Hólum.

PRESTRINN bóndi Þorleifsson fær Ólafi biskupi og Hóladóm-
kju til eignar jarðirnar Presthvamm í Grenjaðarstaða-
egum og Tungu á Tjörnesi til fullrar eignar, og lausafé
auki, en biskup kvittar Þorstein um fjársektir þær, er
hann höfðu verið dæmdar.

AM. Fasc. XXXII, 8, frumrit á skinni. Af 9 innsiglium eru nú 4
þeir bréfinu. — Apogr. 8354.

presthuammur í greniadarstadar kirkiusokn ok
tungu(!) a tiornnese¹⁾

Þath giorum vær gudmundr kollason kirkiu prestur
sina æ holum. gottskalk niculasson. gudmundr jonsson.
adulfur magnusson. magnus þorgrimsson ok halldor orms-
son prestar. Egill grimsson. sýmon pallsson ok soolue and-
sson leickmenn godum monnum uiturligt med þessu uoro
þessu brefe j stopplenum hola domkirkiu manudagen fyrstan
j iolafaustu²⁾ sub anno gracie M. cd°. xc°. terciio uorum
vær j hia savm ok heyrðum æ ord ok handaband uors
uirduligss fandruss olafs med gudss nad biskups æ holum
af einne alfu en þorsteins bonda þorleifssonar af annare.
ath suo fyrir skildu ath greindur þorsteinn feck biskupen-
num ok heilagre hola domkirkiu til fullrar eignar þessar
tær halfar jarðir er suo heita presthuammur er liggur j
greniadarstadar kirkiu sokn fyrir xvj hundrut med kristfe.
ok tungu er liggur j husaukur kirkiu sokn fyrir halft
þrettanda hundrad med reka ok ollum þeim gognum ok
gædam sem greindum halfum jordum fyllger ok fylgth hef-
ur ath fornu ok nyv ok adur greindur þorsteinn vard fremzt
eigande ath ok þar til xv hundrud j ollum þarfigum pen-
ingum ok þar til xij merkur kirkiu(nn)e j husauick. skulu
þessar aller peningar lukast nv ath næstum fardaugum.
skal opt nefndur þorsteinu suara laga rippingum fyrir
greindar halfar jarðer. En biskupen hallda til laga. hier j
note gaf biskupen þrattnefndan þorstein kuittan um þan

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ D. e. 2. Dec.

dom ok saker sem hann uard sectngur uid kirkiunar. hola domkirkiu ok husauick. nema hann lofode ath hallda þær skripter sem biskupin sette honum. Ok til sanenda hier um settum uær fyr nefnder prestar ok leikmenn uor jncigli fyrir þetta bref er giort uar j sama stad ok are degi sidar en fyr segir.

261.

1498.

MÁLDAGI kirkjunnar í Möðrudal á Fjalli, er Stephán biskup Jónason setti í fyrstu yfirreið sinni yfir Austfjörðu.

AM. 268. Fol. bls. 1, skr. 1598. — AM. 259. 4to. bl. 136^b—137^a (ártalslaus), skr. c. 1600. — Landsbókasafn 107 4to. bls. 481 með hendi síra Jóns Halldórsonar í Hitardal c. 1780: „Þetta var orðrétt útskrifað af máldagablaði biskups Stepháns, er lá á Möðrudalskirkju Anno 1645, undirskrifuð(u) af síra Ólafi Einarssyni prófasti í Múlaþingi“. Máldaginn er hér einnig ártalslaus.

gamall maldagi¹⁾.

[Anno domini 1493²⁾.

Mariv kirkia oc heilaga Petrus³⁾ Apostula j Modrvdal a heima land alltt: med ollvm gognvm oc giædvvm: Hvn a skogar partt j vjdivallar merkivm hinvm fremrvvm: oc sturlv flete j milli tueggia lækia: oc kallazt Peturs tvnga: þat skilur landamerki millvm modrvdals oc Bvstarsfells: oc sionhending j (Cykarnypu⁴⁾): vr læk þeim er fellur vr holknæ: kirkian a allann gestreidar hals austur ad þrivordv: vj kapla gongv: oc taka eigi vndan fololld. yfver vm jokvleð. kirkian a iiij kyr oc xiiij kvgilldi: gelldfiar c: ij hestar: eitt hross. iiij⁵⁾ j gamla Porcionem: hefur þar gefizt sjudan sera sigurdur tok vid stadnvm ein kyr: þangad liggia iiij bæier: ad tjuvndum oc lysitollym: hakonarstader: Cyriksstader: Brv: og kiolstader: ad song og allri renttv: takazt xij avrar j songkavp af bænhusenv a hakonarstodvm: vj aurar af Bænhusinv a Eyreksstodvm og vj avrar eda maurk

¹⁾ Modrudalur 259; Máldaga Bref Stephans Byskups um Modrudala-kyrkiu 107. ²⁾ Ártalið hér leiðrétt; í handritinu stendr „1098“(1); [sl. 259, 107. ³⁾ Petrus 259. ⁴⁾ Svo einnig 259. ⁵⁾ iiij^c 259.

Í kænhusinu a Brv: jtem porcio ecclesie vppa v ar meðan
 ra sigurdur hafdi halldid stadinn. ij hundrud: leizt skin-
 mvm monnvm kirkian verd: xiije: var þetta j fyrstu
 satione er biskup stephan reid vm avstfirdinga fiordvng.

262.

1493.

á Skorrastað.

MALDAGI Skorrastaðakirkju í Norðfirði, er Stephán biskup setti.

AM. 257. 4to, skbl. samtíða. — AM. Apogr. Nr. 2669. — AM. 263.
 bl. bla. 10, skr. 1598. — AM. 259. 4to. bl. 136 a—b, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁾.

Jtem bleif sira Magnus a Skorastöðum í Nordfirde
 skyldugur kirkiunne. þa biskup Steffan giste þar í [fyrstu
 þane²⁾] visitacione vm austfiordu Anno [etcetera xciiij³⁾]. xc. í
 porcio. oc atte ad giora vpp kirkiuna af suodan koste ad
 skiallegir dandemenn virte hana fyrer. xx. hundrut. En ef
 þar bryste nóckut vppa. ad hun væri eigi suo god virt eda
 metin. þa skyllde hann giallda kirkiunne suo mörg hundrut
 sem þar þætte vppa bresta. Lagde greindr sira Magnus til
 kirkiunnar messuklædi ny sæmilig slopp. nyian oc kantara
 kapu af salunsaklædi. likneski sancti Laurencij med gull-
 farg storann. oc sancte anne likneske med jslendzkt fargan
 oc silke haukul. allt þetta fyrir. xc. kirkian þar æ vj. kyr.
 xxx. asaundar oc ve. er luktizt fyrir halfkirkiu. jtem æ kirk-
 ian vje. viiije. edr. xc. er komu fyrer iord þa sem aptur
 gieck vndan kirkiunne

263.

1493.

Afhending staðarins í Hólum í Hrunamannahrepp, þegar
 Stephán biskup lét afhenda, en séra Þórðr Guðmundsson
 tók við.

¹⁾ 263; Skorastadur 259. ²⁾ [sinne fyrstu 259. ³⁾ [xiiije. oc ix avrar(!)
 263; ixc xiiije(!) 259.

AM. 262. 4to. bl. 2a—b, skr. c. 1600.

Niunde mældagi kyrkiunnar.

Anno Domini 1493 voru suo mikler peningar afventer j Holum þa biskup Stephan liet afvenda. Enn sijra þordur gudmundzson medtok.

in primis kyr. xv.

asaudur lx.

gamallt naut firir. v. kalfa.

iiij hestar og ij hross.

ije. innanstox fridvirtt er sijra jon gaf kyrkiunne.

Jtem xiiije j portio fornt og nytt.

var stadurinn allur med utihusvm og h(i)aleigum giordur firir xij hundrut.

Jtem var ornamentum kyrkiunnar.

hun atti tuo kaleika. annann litinn. tuenn messuklædi alfær. einn hokul. ij. cantaracapur. ein dalmadica. ij altarisklædi. annat vont. v. dukar glitader vonder. ij corporalia med husum. fons umbuningur vonder. ij kluckur. ein bialla Ein koparpijpa.

264.

1493.

BRÉFSÁGRIP um Síðumúlaveggi.

AM. 252. 4to. bls. 46—47, skr. c. 1660. — AM. 480. 4to. bls. 6, séra Jón í Hitardal c. 1720. — AM. Apogr. Nr. 1592. — Landsb. 108. 4to. bls. 34. Detta bréf er ekki í Helgafellsklaustrsækjalabókinni með hendi Jóns lögmanns Sigurðsónar.

Síðumúlavegger¹⁾.

Andries Magnusson gaff sier til saluhialpar og framfæres Síðumúlavegge j Síðumula kirckiu sökñ clöstrenu a Helgafelle. og abota Halldore og þar til xxje i frijdu Anno²⁾ 1493³⁾.

¹⁾ 480 ²⁾ b. v. 108. ³⁾ 1598, 252.

265.

[eptir 1493].

MALDAGI Staðarfellskirkju á Fellsströnd.

Landsh. 268. 4to. bl. 112a—b, skr. 1601. — í Landebókna. 108. 4to. bl. 560—61, með nýrri hendi, „eptir bók skrifaðri 1606“ er ágríp af samantimar máldaga. Sbr. Nr. 266.

StaðarfeU.

Peturskýrkia vnnðir staðarfeUa x c j heima lanndi eptir gomlum máldaga.

Jtem a kirkian iij kyr. x asandarkugilldi. iij c. j gellum sandum. xu aara hross með abæte fyrir c. ketil er á liggia xix fiordungar fyrir cccc. attatýgi fiordunga keralld fyrir c.

Jtem ð kirkian oll sker oc holma fyrir harrastodum vt at klifi fyrir vij. c. at frdtæknum tialldaness holmma og svartaskerium¹⁾. oluessker oc steindorseyar fyrir [vij c²⁾]. lambeý fyrir x c. vj. ærijngg með ollum reida nýr fyrir. ccc. ij hundradz hestar.

Jtem ð kirkian deildareý fyrir. vij. c. er liggur j staðarfeUz kirkiusoknn. reiknnast þetta allt samann lx. c. j fosta oc lausv oc ix hundrud betur.

Jtem ð kirkian fyrir jnnann sig brijk með ðlabastur. ndrulikneski. þorðkz likneski. johannis lijkneski poztula. petars hjkneske. Oldfs hjkneske. kross yfir alltari. iij kluckur oc hefur bonndinn stulli látid steýpa hinar stæstu ij af þeim vr kirkiunnar malmm oc ij biollur j kornnum. tuenn Messoklædi fornn oc. j. ný oc eirnn gamall hokull. kanntara kapa fðneyt. ij alltarisklædi. oc er añnad með silki enn annad með lerept. glodarker.

Jtem grallare oc kiridl per anni circulum fyrir vtann kommon. sequenciubok. ij salltarar. ottusaungua bok de tempore oc de sanctis frð þðskum oc til advenntu. onnur ottusaungua bok de tempore oc de sanctis frð þðskum thil jonnzmessu baptista oc er með les de tempore framm yfir vppstignnynggar dag. ein legenda per anni (circulnm) de

¹⁾ Svartaakerenn. Jtem 108. ²⁾ [10c, 108.

sanctis. canonembok. jtem ij ottusaunguabækur de tempore frá advenntu til ix vikna fosto. ein lesbok de tempore frá nijuvikna fostu til páska. gudspiallabok de sanctis með pistluðm oc oracionis per anni (circulum). aunnur gudspiallabok de tempore frá páskvðm til advenntu með pistla oc oracionis. jtem tuær gudspiallabækur de tempore. onnur frá advenntu til feriam. v. post oculi mei. onnur frá joluðm til dominica prijma post dominica(m) trinitatis. ij kalekar. sloppur. oc ij paxblod.

266.

[eptir 1493].

MÁLDAGI Staðarfellskirkju á Fellsströnd.

Landsbókasafn 108. 4to. bls. 560—61. Þessi máldagi er yngri en máldagi Stepháns 19. sept. 1492 (Nr. 206).

Stadarfell.

Kirkiañ under Stadarfelle á 10^c i heimalande effter gðmlum máldaga.

Jtem a kirkiañ ðll sker og hólma fyrer Harastóðum út ad Klyfe fyrer 7^c, ad fráteknun Tialdaneshólma og svarta skereñ.

Jtem Aulves sker og Steinþórs Eyar fyrer 10^c.

Jtem Lambey fyrer 10^c.

Jtem Deildarey fyrer 7^c er liggur i (Stadarfells) kirkiu-sókn.

Jtem á kirkiañ nú Tialdaneshólma og Svarta sker fyrer 5^c, vegna hálfkirkiunnar i Arnarbæle.

Jtem gallt Stulle bónde Stadarfells kirkiu i Reikning-skap amburhófda og Dýanes fyrer 10^c.

Summa 48^c.

267. 6. Febrúar 1494. á Laugalandi.

FRÍSIBURÐUR um víglýsing Jóns Jónssonar, að hann hefði fyrirsynju í hel slegið Orm heitinn Sigurðsson.

AM. Fasc. XXXII, 20, frumritið á skinni. Af 5 innsiglium eru nú fyrir bréfinu.

Þath giorum uer hakon hallzson. þorsteinn jonsson. arne þorsteinsson. hallr isleifsson og einar jonsson godum monnum vitvrligt med þessv uoru opnv brefi þa er lidit var fra burd kristz þusund. flogur hundrvt niwtiger og flogr ær fimtadagen næsta epter pvrificacionem beate marie virginis¹⁾ j nedri lavngvhlífd j havrgardal uorum ver j hia sævm og hejrdum æ. at þar var leidd viglysing og svareñ firir arnfinni jonssyni kongs vmbodsmanni j uæðlaþingi af tueimur monnum joni jonssyne og þorvardi jonssyni svo latandi. at þeir heyrdu jon jonsson lýsa firir ser at hann hefði ofirirsyniv j hel alegit orm heiten sygurdzson. og hann hefði verit vm nottina næsty firir j savrbæ j eyafirdi. enn barnfæddr æ æstvstavdvm j eyafirdi. og fyrr nefndr jon jonsson hefði lyst þessari viglysing þridiaden næsta firir pals-Oesso²⁾ vm vetrren þann sama dag sem hann spvrði andlat fyr greindz orms sygvrdzsonar þess sama manz sem nefndr jon jonsson hafði auerkann veitt. Og til sanninda hier vm settvm ver fyr nefnder menn vor jnsigli fyrir³⁾ þetta viglysingar bref skrifat a lavgalandi j havrgardal lavgardagen næsta firir⁴⁾ festvm barnabe apostoli⁴⁾. a sama ari sem fyrr seger.

268. 1. Marts 1494. á Þingeyrum.

Ásamtá ábóti á Þingeyrum selr Gísli Filippussyni jörðina Bjargastaði í Austrárdal og fjögur hundruð í eyðikotinu Hnansum fyrir tíu hundruð í fullgildispeningum og sex hundruð; er Gísli skyldi taka í sín þjónustulauu um tvö ár.

¹⁾ D. e. 6. Febr. ²⁾ D. e. 21. Janúar. ³⁾ Svo. ⁴⁾ D. e. 7. Júní.

AM. Fasc. XXXII, 15, frumritið á skiun. Af 4 innsiglium er nú eitt brákað fyrir bréfinu. — Apogr. 3357.

kaupbref um biargastade. [Asgrijmur Abote
a Þingeyrum¹⁾].

Þat gerum uer arne jonsson. bardur jonsson og hakon eigilsson godnm monnum uiturligt med þessu voru opnu brefi arum epter gudz burd. M. cccc. lxxx. og iiij ar á þingeyrum j hvnavaþingi a langardagin næsta fyrir ions Messo holabiskups j faustu uorum uær i hia saum og heyrðvm á ord og handaband af annare alfu uirduligs herra asgrims jonssonar abota a þingeyrum med radi og samþýcke sinna komentubrædra²⁾. enn af annare gisla philipussonar. at suo fyrir skildu at greindur herra abote asgrimur selldi fyrskrifudum gisla philipussyne iaurdina biargastadi j austrardal j nups kirkiv sokn og þar til flavgur hundrud j eydekotenu hnausum er liggr j saumu þingum. huora um sig med aullvm þeim gaugnum og giædum sem greindum jaurdum heille og halfri fylgir og fylgt hefer at fornu og nju og hann og klaustret a þingeyrum vard fremst eigandi ath ordin. hier j mote gaf optskrifadr gisle filipusson x. hundrud j fullgilldiss peningum og þar til sex hundrud er hann skýldi taka j sin þionuztulaun fyrir þat er hann uar klaustursens þionuztuman wpp á ij ar. er greind jaurd biargastadir xuj hundrudum med greindu halfu eydekotenu. Suo og eigi sidur medkendizt opt skrifadr herra abote asgrimur ionsson j sama handabandi at hann hefdi alla þessa peninga wpp borit af titt nefndum gisla filipussyne suo honum vel anægdi og gerdi hann þui þar um³⁾ aulldu(g)iss knittan og akiærulavsán fyrir sier og aullum sinum epterkomendum þingeyraklausturs formonnum. Og til sannenda hier wm sette titt nefndur herra abote asgrimur sitt incigle med komentubrædra²⁾ insigle og vorum insiglium fyrir þetta bref er gert var j sama stad deige og are sem fyrr seiger.

¹⁾ Utan á bréfinu; [med hendi frá 17. öld; hitt med fornri hendi.
²⁾ Svo. ³⁾ tvískrifað.

269.

8. Marts 1494.

í Viðey.

Steffán biskup í Skálholti kvittar Þorbjörn Jónsson af öllum sektum og sakáferlum meðan hann var með biskup Magnúsi heitnum og til þess, sem nú er komið, og gefr þessum leyfi til að flytja burt af Viðey peninga þá, er féllu eftir Vilhjálmi heitinn Ormsson og Guðrúnu Andrésdóttur, en Þorbirni bar í arf eftir Gróu systur sína.

AM. Fasc. XXXII, 21, frumritið á skinni. Annað innsiglið er dottið frá.

Þat giore ec jon prestur gislason radsmannt j skalholthj ok þorbiorn prestur jonsson godum monnum uiturligt med þessu ockru optnu¹⁾ brefi at uid uorum j hiou saum ok heyrduum ou ord ok haendabaend þessardou manna af einni alfu. Herra stefans med guds nad biskups j skalholthi okaf annarj alfu þorbiarnar jonssonar. at suo firir skildu at fyrr greindur Herra stefan gaf þorbiorn jonson kuittan ok oukarulausan af aullum sektum ok sakouferlum smam ok storm. þeim sem hann hefer brotligur uordit vpp ou heilagrar skalholthz kirkiu uegnou ok sinna. bædi uid lærdou ok leika ou medan hann uar med biskup magnus heitnum ok sidan er hann kom fyrst sudr um laend ok til þes at nu er komet. Sus ok gaf adur greindur Herra stefan fyrr greindum þorbirne jonasyne fullt leyfi at flytia ok færdu burt af uidey þou peninga er fiellu epter þau nilhialm heitin ormsson ok gudrunu andresdottur enn þorbirne jonssyne bar til erfdar epter systur sindou grou. Þui gaf herra stefan adur greindaan þorbiorn jonson fridlsan ok lidugan firir sier ok aullum sinum epterkomuudum. kirkiunnar formonnum j skalholthi. Ok til sanninda hier um settum uid fyrr nefnder prestar ockur jnsiglli firir þetta vitnesburdarbref. skrifad j uidey laugardaginn næsta firir Gregoriusmessu. anno domini M^o. cd^o. lxxxx^o. quarto.

¹⁾ Svo.

270.

18. Marts 1494.

undir Felli.

BREF um afhending Andrésar bónda Guðmundssonar á jörðunni Felli í Kollafirði til Guðmundar sonar síns.

AM. Fasc. LXVII, 1°, transkript á skinni frá 11. Marts 1508. — Apogr. 1167.

Þat giore ec Ormur Magnússon goðum monnum kunnigth med þessu minu opñv brefi. ath ec meðkennunzt. at ec uar til kalladur af ærligum Dandi manni andress Bondó Guðmundtsyne vm uorit favstudagin j fardaugum. þó er hann afentti Guðmundj syne sinum fell j kolláfirde. Med suo vordnum skilmaldó. ath fyr greindur andress villde gialldæ honum fyrir tietigu hundradó adr greintt fell En hann sagdi nei vid og hans kuinnæ þat ath samþyckia. Ok sagdizt allðri hanó skylldu deydó¹⁾ tacó enn fyrir sextige huudradó j motz vid sin syskin til ættra arfæ skiptó. Enn hann kuazt megó gioró þat fyrir hans skulld ath hafæ fyr greint fell fyrir tiutigu hundradæ til kuonarmundar. Beiddizt adur greindur guðmundur ath þratt nefndur andress fader hans skyllde helldur gialldæ sier aunnur tiutige hundradæ enn þessi. Enn titt nefndur andres suaradj ath þeim skýlldj saman koma. Ok lofadi med handæbandj ath guðmundr sonur sinn skyllde fyr skrifad fell eckj deydó¹⁾ hafó nei²⁾ eignazt epter sinn dagh enn fyrir sextige hundradó j motz vit aunnur sin syskin. Leysti³⁾ þratt nefndur andress ath kirkian vnder felli ætti v. kuillde j sin gard. Tok opt nefndur guðmundur j þau fimm kuillde kirkiunnar vegnó florar sængur þo fornar væri ok þat sem jnnañ gattó uar. Enn titt nefndur guðmundur andress son lofadi ath suaró ok borgæ kirkivne. u. kuilldum. Ok hier epter þessum aullum minum framburde vil ec sueria ef þurfæ picker. Ok til saniðdó hier um set ec mitt jnnsiglli fyrir þetta vitæsburðar bref. Skrifad vndir felli j kolláfirðj fimtudagin næstan fyrir guðmundardagh um ueturin. Þó er lidit uar fra hingadburd vors þerra þhesu christi. M. cccc niutiger ok flogr ar.

1) = dýrra. 2) D. a. nie. 3) = Lýsti.

271.

29. Marts 1494.

á Hólum

ÞODUKARBRÉF Ólafs biskups á Hólum til prestastefnu.

AM. Fasc. XXXII, 14, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.
— Apegr. 8356.

Skickun biskups Olafs 1494¹⁾.

Víi olaf með guds náð biskup á holvm j hialltadal
dorum godum monnum uiturligt með þessu uoro opnv brefi
th uíi hófum sett ok skipath almenneligt sinodum ok presta-
stefnu á uideuollum j skagafirde. þridivdagin næstañ fyrir
meiggia²⁾ postula messu filippi ok jacobi³⁾ nu næst er kem-
r epter þui sem kirkiunar laug uttuisa ok godr vane er
ál þui bidium víi alla lærda menn ok under skýlldnga
alýdne biodvm sem byggia ok bua j millum hrutafiardarar
ok auxnadalsheidar. ok hier epter nefnadz j þessv brefi ath
þier⁴⁾ kome j fyr greindan dag ok stad með sinvm⁴⁾ jncigl-
vm ok ollv þui sem þeim ber ath hafa á prestastefnv ok
statuta giorer rad fyrir ath tractera ok skoda oll mal sem
þar fram koma ok oss ok heilaga kirkiv ahrærer ok oss ber
þjer ath taka með uerum lærðvm monnum. Skýlldum uíi
þar til prestañ(a)

asgrim abota á þingeyrum.

jon þorualldzson.

þostein gudmundzson.

þostein illugason.

sniolf⁵⁾ sygurdzson.

þorlakur þorgeirsson.

olafar klængsson.

sigmundr steindorsson.

kar jonsson.

sigurdr iuarsson.

steinn þorualldzson.

jon helgason.

jon bransson.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo. ³⁾ D. e. 29.
Apríl. ⁴⁾ tvískrifad. ⁵⁾ snioð, frbr.

olafur jonsson.

ok thūmas sueinsson. prestar holabiskupsdæmis.

skulu aller þessar koma til fýr greindrar prestastefnu sem logliga stefnder under fulla hleydne¹⁾ uid heilaga kirkiv ok oss. biðdum víi uorum diakna sueini uiliamssyue¹⁾ ok skipum under skýllduga hleydne¹⁾ ath fýllgia þessv voro brefi ok lesa fyrir fýr greindvm lærdvm monnum ok fære oss brefit j geñ. biðium víi um alla dandemenn ok seirilig¹⁾ vora uiñe ath þeir seid¹⁾ fýr nefndum vorum brefberara hialpliger huers sem (hann) kann ýdar med þurfa um hestaskipte edr anañ farargreida. Ok til saninda hier um heingivm víi uort jnnicgle fyrir þetta bref er skrifath uar a holum j hialltadal laugardagin fyrir pasca. anno domini M^o cd^o lxxxx^o quarto.

272. [21. Apríl] 1494. i Hjarðarholti.

Dóms tólf manna útnefndr af Sturlu Þórðarsyni kongs umboðsmanni milli Skraumu og Gilsfjarðar(ár) um vig Bòðvars Loptssonar. er Páll Jónsson hafði ófyrirsynju í hel slegið.

Landsbókasafn 789. 4to. bls. 378—379 (JP.) skr. c. 1620, eptir transskripti frá 7. Júlí 1494. — Landsbókasafn 67. 4to. bl. 130b—131a, skr. c. 1620. — Dómabók Jóns landritara Magnússonar, í Fol., bl. 225—226, skr. 1604 (ártal rangt 1491).—Ny kgl. saml. 1945. 4to. bl 48 a.— b. með hendi Hannesar Gunnlaugsonar í Beykjarfirði 1666. — Landsbókasafn 115. 4to. I, 126—28 með hendi séra Jóns í Hitardal c. 1730 (ártal rangt 1491; afskr. þar af í ÍBfél. 126. 4to.).

Domur vm vjg Bòduars Loptzsonar sem Páll Jonsson drap ofyrersyniu²⁾).

Aullum mðnnum þeim sem þetta Breff sia edur heýra [sendum vær³⁾] Sigurdur Dadason. [Gudmundur Jonsson⁴⁾].

¹⁾ Svo. ²⁾ 67; JM. b, v. á spássíu með fornri hendi (c. 1604): „hann hafði paall adur drepid og var sveinn hans“. ³⁾ [senda JM., 67. ⁴⁾ [b. v. JM., 67 (og er rétt).

Þorður Gudnason. Jon Oddsson. Arnor Finnsson. Jngemuundur
 Jonsson. Halldor Þorgeirsson. Guðmundur Finnsson. Sigmund-
 Halldorsson. Oddur Sigurdsson. Eyvindur Guðmundsson.
 Sveinur Jonsson og Bryniulfur Sigurdsson¹⁾. kuediu Guds
 þora²⁾. kunnugt gioraēde [med þessu voru opnu brefe³⁾
 þadaginn næsta fyrer [Johannis⁴⁾ Episcopi⁵⁾ Confessoris
 þadadagur var frđ hijngadburd vorrss Herra Jesu Christi 1494
 þar j Hiardarhollte j Laxardal a almennelegu hieradssþijngi
 þarum vier j dom nefnder af ærlegum manne Stulla⁶⁾ Þord-
 syne. er þā hafde mijnz herra kongssiēns vmbod j millum
 þrōmu⁷⁾ og Gilsfiardaraar⁸⁾. ad skoda og dæma. huorssu
 þadvar⁹⁾ bætur skyllde koma eftter Bōdvar Lopttsson er Pall
 Jonsson hafde ofyrirsyniu j hel sleiged. Kom þar fram
 fyrir oss Bref med¹⁰⁾ godra manna Jnnsiglum. j huoriu ad
 þessu stōd. ad Gudne Jonsson hefdi boded Gudlange Loptts-
 syne xxxc [Bætur¹¹⁾ eptter Brōdur sinn. fyrrneffndañ Bōdvar.
 þvad er oss leyst fullkomlegt lagabod. og fullnadar Bætur
 þadnar¹²⁾ haffa vered. var þad vortt¹³⁾ allra samþycke ad
 ad þær skyllde suo stannda sem þær hefdi bodnar vered.
 Giordum vær þa fulla satt med hanndsōlum þeirra j mille
 Gudlaga Lopttssonar og Gudna Jonssonar. fyrir hond Brod-
 ur sijns Pālls Jonssonar med þeim skilmala ad greindur
 Gudne gieck j borgun. og lofode ad luka Gudlange Loptts-
 syne fyrrneffnd. xxx. hundrada [j ādurgreindar¹⁴⁾ vjgsbæt-
 ur med þeim frijtleika. x mōlnytu kugillde. xc frijd og xc.
 j aillum þarfflegum peningum. med slijkum salasteffnum
 sem þeir villdu sialffer asetia sijn j millum.

Jtem j annare grein j sama stad. sama deige og med
 sama hāndabannde oss fyrrneffndum domssmonnum hiaveraēde
 selde Gudlaugur Lopttsson Pale Jonasyne. er oforsyniu
 hafde ad skada orded hanz brodur Bōdvar Lopttssyne.
 riettar trigder. grid og æfnlegann frid fyrir sier og aull-

¹⁾ Guðmundur (I) 1945. ²⁾ sijnv JM., 67. ³⁾ [b. v. 1945. ⁴⁾ [vantar
 i þill handritin, og er sett hér eptir gátu. ⁵⁾ vantar i þill, nema 789. ⁶⁾
 Sturla 115. ⁷⁾ Skraumu JM.; Skraumu, hin. ⁸⁾ 789, 67, ofl.; Gilsfiardar
 115, JM. ⁹⁾ hér 67. ¹⁰⁾ 789; vnder, hin; ¹¹⁾ [j bætur JM., 115; ¹²⁾
 [eftir Bōdvar 1945; ¹³⁾ 789; vor, hin. ¹⁴⁾ [frijduirtt j greindar 67.

um¹⁾ Erlfngium opttneffndz Bodvars Lopttssonar. fyrir um og venslumonnum ðlnum og obornum konum og kolkvngum og gomlum suo ad opttneffndur Pall Jonsson skyl hiedan aff vera i [gridum og²⁾ fullum fride og trygdum alla fyrrneffnda menn. hvar sem hann³⁾ kynne þa ad fi utan lannds edur jnnañ. Ean þeir fuller gridnijdingar. s ð geiñge adurgreijnd grid. edur veckte a opttneffnd Pale Jonssyne vjg edur vanndræde. fyrir adurgreija mannslag. skylde opttneffndur Gudlangur Lopttsson þenn sama adurakrifadan Giorning alldrei riufa edur roffsme til fð.

Jtem j Þridiu Grein ad saker þess ad vær aller op skriffader domsmenn vorum nærstadder ðllum þeim⁴⁾ Giðinge. sðum hanneðl. enn heyrduñ skilyrde þessara op skriffadra manna. Gudña Jonssonar [og Gudlaugs Loptssonar⁵⁾ vñ Borgun og hæd Bðta og Gridasolu. Þui dæm um vier þrattneffnder domsmenn med fullu domss atqvæ opttneffndann Pål Jonsson flytianda og feriana frañ mijns herra kongasiñs nðder.

Og til sanninda hier vñ setium vær tijttneffnder domsmenn vor jnnsigle fyrir þetta Breff er skrifad var i Snødal j middølum a sama aare. deige sijdar enn fyrr seiger⁶⁾

273.

3. Júní 1494. á Skarði í Langadal

Dóms tólf manna útnefndr af Egli Grímssyni, er þá hafð kongsins sýslu og umboð í Húnavatnþingi, um ákæru Þórðar Þórðarsonar til Ásgrims Þorbjarnarsonar um hald á peningum Ingibjargar Illugadóttur, bróðurdóttur Þórðar.

¹⁾ eftferkomendum og b. v. 1945; ²⁾ [b. v. 67. ³⁾ kizemi edur b. v. 67. ⁴⁾ þessum 1945, 115; ⁵⁾ [sl. 789. ⁶⁾ [p. e. 22. Apr.]. Á spásit við dóm þenna ritar séra Jón í Hitardal (I 115): „Þessi Bððvar hafð verið sveinn Pála, en sex árum síðar var Páll veginn af Eiríki Haldóssyni“, því að séra Jón hefir ártal dómsins skakt 1491. Að rétta tal mun Páll hafa verið veginn 1496.

Sjalabók í Landskjalasafni 94. 4to. bl. 1a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (=a). — ÍBfel. Kh. 67. 4to. bl. 57 og M. 60. 4to. bl. 19—20, báðar með hendi síra Eyjólfis Jónssonar á sínum (d. 1745; =b). Sbr. dóma frá 9. Sept. 1505; 18. Okt. 1506; 5. Okt. 1507; 7. Febr. 1508 og frá 11. Sept. 1508.

Domur millum Þordar Þordarsonar og Asgrims Þorbiarnarsonar.

Það giorum wier Grimur páson. Jon Asgrimsson. Arnolfur Steinsson. Sýgurður Juarsson¹⁾. Grimur Þorkielsen. Eyolfur Olafsson. Brandur Jngemundsson²⁾. Þorkiell Jónsson. Hallvardur Hallsson. Þorsteinn Bessason. Gamle Þorsteinsson og Jon Þorarinsson Godum monnum vitanliggt³⁾ með þessu voru opnu Briefe [Arum epter Guds burd⁴⁾] þus með flogur hundrut nietigier og flogur Ar⁵⁾ manudaginn næstan eptir dyradag j Ringiehlid j Langadal a þingstad niertum worum vier j dom nefnder af ærligum manne Eigle Bonda Grimssyni er þa hafde kongsins syslu [og umbod⁶⁾] j Hunavatsþingie Ad skoda. dæma og med langum ad salita wã þa sakiæru er Þordur Þordarson kærde [þar⁷⁾] til Asgrims Þorbiarnarsonar ad hann hefde og hielde þa peninga frijda og ofrida er honum Bar ad liuka⁸⁾. ad fardogum Þorde til medtoku. Enn Jngebiorgu Jllugadottir⁹⁾ til eignar Brodurdottur hans. Suo og eij sydur sagdist Þordur hafa keypt ad Asgrime og Þorbiorgu Brandsdottir¹⁰⁾ konu hans çirn silfurkross fyrer. v. malnýtu kugillde. Nu sakir þess ad þar var suariñ stefnañ og vmbod þess er stefnde þui er¹¹⁾ það fyrst vor domur ad vær dæmdum stefnuna logliga og Asgrim þar¹²⁾ nietteliga fyrir kalladañ. Og hann skylldugañ ad afhenda Þorde aptur heima æ tindum edur steina alla þa peninga og virdinga Goss frida og ofrida er hann med¹³⁾ tok eptir Jllauga daudañ. Sierliga dæmdum vier þau [fimm kugillde¹⁴⁾] erfd fyrnefndrar Jngibiargar er fyrir krossinn haufdu komit. skillde og fyr greindur Þordur

¹⁾ „al. forte minus recte Jónsson“ á spásíu með hendi Jóns háyrðleðman Þéturssonar; Jónsson stendur og í b, en það er rangt. ²⁾ yngimundarson b. ³⁾ kunnigt b. ⁴⁾ [at anno domini b. ⁵⁾ al. b. ⁶⁾ [b. v. í a á spásíu með hendi JPét. (eptir b). ⁷⁾ luka b. ⁸⁾ —dottur b. ⁹⁾ wã b. ¹⁰⁾ b. v. b. ¹¹⁾ [v. b.

leida ij loglig vitni. af þeim sem jnnciglad haufdu þat Brief er v̄m þeirra satt var giort¹⁾ adur fyrre v̄m haustit æ Holtastodum. hvad hann leidde þar þegar annat æ þingino enn annat deige sjudar æ skarde j Langadal fyrir adur greindum Eikle kongs vmbodsmanne j Hunavatnsþinge. suo heitande Grimi²⁾ Þorkielssyni og Erlende Oblandssyni. Hier med dæmdum vier Asgrim skyldugañ ad leggja fram virdinga³⁾ Bref ef þad væri til. Enn ef þat er ecki til. leggi fram sligtt fle sem hann medtok eptir Jlluga og med Þorbiorgu Brandsdottir⁴⁾ konu sinni og suerie þar ad fullañ eid og tueir skilrikier menn med honum⁵⁾. þeir sem j virdingune⁶⁾ voru edur heimilisfastir þar [þa⁷⁾ æ steina heima⁸⁾. edur sinn af huorium ad omaginn hefur þa sligtt fle sem hann atti Bæde j faudur arf og modur. skillde og opt⁹⁾ nefndur Asgrimur afgreida bæde faudur Arf og modur Jngbiargar Jllugadotter⁴⁾ jnnañ manadar ad heyrdum dominum optnefndum Þorde j hond edur hañs vmbodsmanne.

Samþyckte þennan vorn¹⁰⁾ dom med oss fyrrnefndur¹¹⁾ (Eigell Bonde Grimsson kongs vmbodsmann¹²⁾ [j Hunavatnsþingi og setti sitt insigli med vorum fyrrnefndra manna insiglum fyrir þetta domsbref. er giort var a Skardi i langadal a sama ari. degi sidar enn fyrr sęgir¹³⁾.

274.

19. Júní 1494.

á Hólum.

VITNISBURÐER Gottskálks prests Nikulássonar, að hann hafi útvegað landsvistarbréf fyrir Jón Ásgeirsson 1492 um vig Guðmundar Þorsteinssonar, þó að hann gæti ekki náð því fyrir forfalla sakir.

AM. Fasc. XXXII, 18, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu. Á bréfinu er ugglaut eiginhönd Gottskálks biskups. — Apogr. 8859.

¹⁾ b; giort a. ²⁾ „al. Jón“, JPét. (eptir b). ³⁾ virdingar b. ⁴⁾ — dottur b. ⁵⁾ þeim b. ⁶⁾ fardögum[] b. ⁷⁾ b. v. b og JP. ⁸⁾ sl. b. ⁹⁾ b. v. b. ¹⁰⁾ b. v. b. ¹¹⁾ greindar b. ¹²⁾ —mædar b. ¹³⁾ [b. v. með hendi JPét. í a eptir b.

Jnsigle gottak(alks) þa er hann var prestur¹)

Þat giorer eig²) gotskalk prestur niculasson godum mannum kunnigt med þessu minú brefui at ek liet sækia kongzinnas canceler i oslo landzuistarbref ionss asgeirs- þar firir þat manslag er hann oforsynio i hel slo gud- þad þorsteinsson gud hanss sal nade og suo vissi ek sann- þa at þat fyrgreintt landzuistarbref var vtgefuit og komit i stafangurs a voret epter paska þa er lidit var fra hing- þurd vorss herra iesv christi Mcdxc og tuo ar þo at ek þar forfalla saker kunne þui ecki na þa ek hingat for. voru þar og epter fleire peningar er mer til heyrdú med þui þessa brefui en firir miog bradan atþúrd matti ek annat þort peningana og brefit epter lata elligar skipssinnss missa. Þig til sannenda hier vm heinger ek mitt jncigle firir þetta þstaisburdarbref er skrifat var a holum j hialtadal fimtúdag- þa nestan firir jonssmessu baptiste a sumarit tueimur arum þidar en fyr seiger.

275.

28. Júní 1494. í Ási í Kelduhverfi.

VITNISBURÐUR sex manna um rekamörk og landamerki millum Ás og Kelduness í Kelduhverfi eptir skrám og máldögum frá 13. og 14. öld.

Eptir pappírsafskript frá c. 1640 kominni til mín %/o 1896 frá séra Arnlfjóti Ólafssyni á Sauðanesi. — MSteph. 27. 4to. bls. 512—514, Svartskinnu, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1780.

Vitnisburdur vm landamerki millum aass og kielduness³).

Þad Giorum vier Brodde Sygurdzson. Stulle Sygurdz- sona. Eyulfur Þorualldzson. Þorleijfur Jonsson. Gunnlögur Jonzason og Olafur Halluarczsson Godum Monnum vitañ- ligt med þessu vorv opnv Brefi ad vier hofum optlīga

¹) Utan á bréfinu með hendi séra Gottskálks í Glaumbæ. ²) Svo. ³) 27.

heyrtt yfirlesid registrum og maldaga kirkivnnar j Ase. huor er giorst hafdi nv meir enn fyrir nijutiju Ara. epter fyrirsögn tueggia formanna heilagrar holakirkju so latandi ad kirkiañ j Ase j Kiellduhuörfi a allañ Reka a sandi vt þuilljkañ sem ad fornvm landzmerkivm hefur filgtt. Enn vier vitum¹⁾ fyrir fvll sanninde ad Askirkiv reki hefur verid hafdur og halldinn atölvlaust j millum Kiellduness landz merkiss og Skoga landz merkiss. ad so tilgreindv eptir Brefum og maldogum.

J fyrstu eptir giord Þorvardz Þorarinssonar²⁾ og Jonz logmannz³⁾ j millvm Wigfuss j kielldunese og Helga j Ase. ad kiellduness skyldi eiga sionhending vr mel þeim er vt er fra fliotzdalzarde og helldur vestañ. og vpp j Midhoolz hws. Og vt vr melnvm Riettsyni j sio. Enn j millvm skoga landzmerkis og Ass kirkiv Reka. Riettsyni vr sio nyagardur. er nv erv kalladar þufur. j Jökulza. vid Jlijffalle.

Medkiennunst vid Greindir menn Broddi og Stulle. ad vid vitum fyrir fulla wissv ad Asskirkiv Reki hefur verid hafdur og halldinn j millum þessara greindra landamerkia meir en fimtjv vetur atolulaust. so vid vitum. So og vitum vid sagdir menn Eyulfur og Þorleifur ad kirkivnnar Reki j Ase hefur verid hafdur og halldinn j milli opttnefnadra landamerkia meir enn halfañ fiorda tvg vetra. Somuleidiss vitum vid firr sagder menn Gunnlogur oc Olafur ad tittnefnur kirkiv Reke j Ase j kiellduhuorfe hefur verid hafdur og halldinn jtolulaust meir enn xxx vetra. j millum opttnefnadra landamerkia. skoga og kiellduness.

Hier til hofvm vier heyrtt so felldañ maldaga. ad Helgi prestur Þorkelzson. Þorleifur Øgmundzson og Signatur Sijmonarson handlogdu eid vm fyrir sijra Bøduare Þorsteinzsyne⁴⁾. ad Hallsteinn Bondi j Kielldunese oc Wigfus sonur hañz sagdi það. ad ei være Kiellduness Reki leingra austur enn ad melþwfu þeirre er hualbein stendur j og þa var fluttur hualvr litlv avstar.

¹⁾ vitnum 27; ²⁾ d. 1296; ³⁾ Jón galgja Einarsson, d. 1806. ⁴⁾ d. 1875.

Þessi somv landamerki sagði Vermundur Biarnason að
 þánda deige. er att hafði kielduness og Landamerki. að
 veraði Helga preste. Olafe spiota og Þorsteini hrada.
 Þfe Þorleifessyni. þaðaþ Riettsyni j Midhoolz hwa.

Og til sanninda hier vm setivm vier firrnefndir menn
 þr jnsigle fyrir þetta vitnissburdar Brefskrif að j greindum
 þad Ase langardaginn næsta eptir Jonzmesse Baptiste.
 Anno Domini M cd. xc iiij.

276. 29. Júní 1494. á Skinnastöðum.

Þetta Guðmundsdóttir samþykkir sölu Jóns Eyjólfssonar á
 þarðunni Guðmundarlóni til Hóladómkirkju.

AM. Apogr. 8772, með hendi Páls Hákonarsonar.

Bref um Guðmundarlón á Langanese.

Ollum mönnum þeim sem þetta Brief síð edur heyra
 senda Oddur prestur Guðmundsson. Þorgils Guttormsson.
 Hjalte Steinmodsson leikmenn. Guds kvediu og sijna.
 kannugt giðrande. að þar voruþ vier j hið. sðum og heyrd-
 um á handaband þeirra sijra Halls Arnasonar. er þð hafde
 vñabod heilagrar Holakyrkiu. og Þoru guðmundardottur. að
 so fyrer skildu. að greind Þora samþyckte fyrer sig og
 sijna Erfingia þad sama kaup statt og stöðugt. og á allañ
 mða obrygdiligt. sem Jon Eyulfsson. Bonde hennar. hafde
 selt jórdina Guðmundarlón. er liggur i Saudanesþingum
 heilagre Holakyrrekiu til fullrar eignar. svo framarliga sem
 fyrr greind Þora mätte þad fremst med lögum giðra. Og
 til sanninda hier um setta eg fyrr nefndur Hallur prestur
 Arnason mitt Jnsigle. med þessara manna Jnsiglum fyrer
 þetta Bref. Skrifad á Skinnastandum i Auxarfirde á Tveggia
 postala messu Petri og Pauli. Anno Domini M^o cccc^o xc^o.
 quarto.

277. 29. Júní 1494. á Grund í Svarfaðardal.

HRAFN Haldórsson gefr Finnboga Jónssyni með sér í prófentu fjóra tigi hundraða og þar til hálfra jörðina Bard í Fljótum.

Skjalabók í Landaskjalasafni 94. 4to. bl. 19a með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Bref er Hrafn gaf Bard með sér j proventu.

Það giorum vier Oddur Arnason. Jou Jonson. Hallur Þorvalldsson godum monnum viturliggt með þessu woru opnu (brefi) að þa lidit var fra hingatburd vors herra Jesu christi 000000 lxxxx og 0000 Aar á Grund j Svarfadardal á pietursmessu og þals vñ sumarit vorum vier j hia saum og heyrðum á ord og handa Band þessara manna Finnboga Jonssonar af einni alfu enn Rafns Halldorssonar af annare ad suo firir skildu ad fyrnefndur Hrafn Halldorsson gaf adur nefndum finnþoga Jonssyni j proventu með sier flurutigu hundrut er hann æiknade j modur Arf sinn j mots vid Brædur sýnar¹⁾ epter Helgu einarsdottur modur þeirra og þar til hálfra Jord Bard j flótum er fader hañs gaf honum. með ollum þeim gognum og giædum er greindre Jordu hefur fylgtt ad fornu og nyiu og hann vard fremst eigande ad ordinn. Enn hier j mot skilte optnefndur Hrafn sier æfnliggt framfæri mat og klæde og þionustu. Og til sanninda hier vñ setium vier vor jncigle etcetera.

278.

1. Júlí 1494.

á Þingvelli.

DAGSBRÉF Pétrss Trúlssonar hirðstjóra og höfuðsmanns yfir alt Ísland, þar sem hann gefr Páli Jónssyni „frið og félegan dag“ „svo leingi hann kemr til míns herra kongsins náða“, en Páll hafði ófyrirsýnju í hel slegið Böðvar Loftsson.

¹⁾ Svo.

AM. Fasc. XXXII, 19, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir. Skript af þessu bréfi eptir transkr. frá 7. Júlí 1494 er í Landbókakáfi 789. 4to. (JP.) frá c. 1620.

dagxbreff ppalls jónssonar af founita vtgeffid¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra þessar eg petur trúlson hirdstjore og höfudzman yfer allt þaland vpp a míns herra kongsins vegna kærliga med guds gædiu og minne. vil eg ydr ollum viturligt giöra at eg hef þeidr wid gud [og godra mana bæna stad²⁾] gefit pale jónsone er bauðuar loftson óforsynio j hel aló frid og feeliggan dag vppa mins herra kongsins vegna firir mer og ollum minvm aðdum suo leinge hann kemur til mins herra kongsins nada. enn borgi sig sialfur fyrir erfingium hins dauda. Og til sannennða hier vm set eg mitt jncigle fyrir þetta dagbref er skrifat var á þingvælle þridiudagin næsta epter petri et pavli. árum epter guds burd þusund fiögur hundrad nuntiger og fiogur ær.

279.

1. Júlí 1494.

á Þingvælli.

TÝLFTARDÓMR útnefndr á alþingi af Finnþoga lögmanni Jónsyni um víglýsing Páls Jónssonar, er ófyrirsynju hafði í hel aleggð Bóðvar Loftsson.

Landbókakasafn 789. 4to. bla. 377—378 skr. c. 1620 (JP.) eptir transkripti frá 7. Júlí 1494. — Ny kgl. saml. 1945. 4to. bl. 48a með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfæri 1666 (lakari afakript).

Domur vñ wijglýsing palls Jónssonar.

Allum monnum þeim sem þetta Bref sid edur Heyra seodum vær Einar Oddsson. Gunnlogur Þorkielsson. Einar Brandason. Jngemundur finnsson. Jon Asgrijmsson. Jon Hrafnason. Sniolfur Branddsson³⁾. Gudmundur Hrafnsson. Tomas Jónsson. Jon Þorgeirsson. Sigurdur Jvarsson. Jon

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi svipaðri Eggerts Hannessonar. ²⁾ [Svo skti: fyrir g. m. b. s. ³⁾ Hrafnsson 1945 (rangt).

Arnason kvediu Gudz og vora kunnugtt giðrande med þessu voru opnu brefe [a manudaginn næsta eptter Petrum et Paulum þa lided var fra hijngadburd vorss herra Jesu Christi 1494¹) aar a almennilegu auxararþijngi vorum vier j dóm nefnder af ærlegum manne fimboga Jonasyne logmanne nordan og vestan á Jalandde. ad skoda og ransaka og dæma vīm þa vjglysing er pall Jonsson hafde lyst. ad hann hefði ofyrirsyniu i hel sleiged Bodvar Loptsson. Nu saker þess ad grejndur pall Jonsson hafde lyst effter Bokarinnar ordum og adurgreind vjglysing var þar framborin fyrir oss og svariñ af tvejmur skilvijsum vottum. Og þui dæmdum vier fyrrgreinder (domsmenn) adur nefnda vjglysing löglega med aullum sijnum grejnum og Articulis. Og opttnefndañ Pål Jonsson ad lögum lýst hafa.

Ög thil sanninda hier vīm settum vær fyrrneffnder dómasmenn vor jnsigle fyrir þetta domss Breffer skrifad var á Þijngvælle deige sijdar enn fyrr seiger.

280. 7. Júlí 1494. í Ljá(r)skógum.

TRANSSKRIFTABREF af skjölum um víg Bøðvars Loptssonar.

Landabókassafn 789. 4to. bls. 880, skr. c. 1620—1680. Dómabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar.

[Hér kemr:

- 1) Hjarðarholtsdómur frá [21. Apr.] 1494, Nr. 272 í þessu bindi;
- 2) Alþingisdómur frá 1. Júlí 1494, Nr. 279 í þessu bindi;
- 3) Bréf Péturs Trúlssonar frá 1. Júlí 1494, Nr. 280 í þessu bindi].

Þad giorum vier Arnór finsson. Helge Sigurdsson. Halldor Biarnason og Þorleijffur aurnolfsson godum monnum viturlegtt med þessu voru opnu Breffe ad vær medkiennunst ad vær hofum sied og yfferlesed og heyrddt yfferlesin

¹) [að Anno Christi m. cccc. xc. og iij, 1945; dagsetning hér er 80. Júní.

þa breff med heilum oskoddudum hängande Jnnsiglum.
 þa latannde orð fyrer ord sem hier fyrer skriffad stár. Og
 þi sanninda hier vñ setium vær fyrrgreinder menn vort
 þa sigle fyrer þetta Breff. Skriffad i Liðskógum j laxárdal
 þiardarholltta kirkiu sokn. Manudaginn næstañ effter visi-
 tionem 1494 ðr.

281. 10, Augúst 1494. á Brekku í Hvoldal.

Annæts Guðmundsson staðfestir þá gjöf sína, er hann gaf
 kirkjunni undir Felli í Kollafirði sex manna íferð í Saurbæj-
 arfjöru.

AM. Apogr. 2861. „Ex originali perquam lacero. Originalenn sem
 þetta gjafabref Andress guðmundssonar er eftir skrifad kom til min ad
 lána fra Kinnare Kinnarsayne, eigarmanne Fells í Kollafirde. Var hann
 aðilascenn, og fuenn ur honum stor stycki, so sem af þessarre utskrift
 sé má, allt það hier er understrikad¹⁾ var þar annadhvert öldungis
 barta, eða af sua olæst orded, er það so til sett af einni saman gátu,
 ena eingre fullre vissu. Do mun það nærre riettu vera. og ad visu
 voru eydurnar i originalnum hverki stærri nie smærre enn so sem fyrer
 þeim íansettu ordnum. Sömaleidis sambioda þær 4 audu linur sem hier
 eru þeim lacunis. sem i þeim stöðum i originalnum voru. og eg eigi gat
 tilgiæted hvad vered munde hafa. Detta er ad skilia epter proportione
 skriftarinnar þar og hier, hvad eg accuraté nidur sett hefe, so ad það
 bregdet eigi, ad ef menn feinge það sem i þessum stöðum nu ur origi-
 nalam burtu er, þá munde það just fylla þessar lacunnas hier, þegar
 med eins storre og gisenne skrift skrifad være, sem hitt annad hier er.“
 (AM.)

[Staðfestin]g andress gud[mundzson]ar fyrer Saurbæiar
 [fioru] utgefín anno domini M. cd. lxxxx oc iiij²⁾.

Þat giore eg andress Guðmundzson .godum monnum
 [kunnigt med þessu minu opnu brefi at eg hef] gefit kirkiu
 hins heilaga olafs kongs vn[der felle i Kollafirde vj. manna
 íferd j Saurbæiar³⁾ fiору til reyzlu i þeim helminge sem .

¹⁾ Hér í útgáfunni í hornklofum. ²⁾ Detta stóð utan á bréfinu. ³⁾
 Þr. gjafabréf Andrés frá 2. Dec. 1481 og Gíslamáldaga.

. greind kirkia sef
 liga eignast þessara
 . . . æfnligrar eignar. Og til sanninda hier um se[t
 m]itt [insigli] fyrir [þetta bref skrifat a ned]re¹⁾ brecku
 hvoldal sunnudag næsta fyrir ass[umptionem] sancte [mar
 virginis] þa er lidit var fra hingatburd vor[s herra jehs
 kristi] þushund[rat fiogr hundrut] niutiger og fiogr ær.

282.

10. August 1494. á Neðri Brökku

VITNISBURÐAR séra Jóns Kolbeinssonar um selstöðu og beið
 frá Dykkvaskógi í Skógsmúla í Þverdal og um önnur ítöl
 Dykkvaskógs.

AM. Apogr. Nr. 5793c, eptir transkripti á skinni frá 8. Apríl 1588
 (sjá Dipl. Isl. V, Nr. 512).

Það giore eg sjra jon prestur kolbeinsson godum monn-
 um kunnigt med þessv minu opnu brefi ad ec medkennvnt
 ad ec hefi verid heimilisfastur j breidafiardardolum einn vet-
 ur og xxx. oc hefi ec alldre anad heyrtt ne vitad. enn
 þeir sem þyckua skog hafa att edr bygtt edr þeir sem þar
 hafa buid. ad þeir hafa haft oc sier eignad og gardinvn
 æfnnliga selstodu j skogsmula j þuerdal fram frá kolldu-
 kinn og hier med hafi þeir beitt og beita latid aullum sijn-
 um peningum. hestum og hroasum og ollum sijnnum gell-
 fienadi. þeir sem j skogie hafa bvid bædi firir selfaur og
 epter allt framan til veturs og hefur eingin ad fvndit oc
 alldri hefi eg þar heyrtt tvimæli a. ad nockr man ætti þar
 nockud jtak j þetta takmark. halfann þuerdal. suo og hefi
 eg alldreigi heyrtt ad nockr man ætti neitt jtac j þyckva-
 skogs jord eigi beit oc einginn jtoc aunnur. hefi ec og alldri
 anad heyrtt allan þennan fyrr greindan tima sem ec hefe
 verid j breidafiardardolum enn þyckuiskogur ætti landeign

¹⁾ eða: af]re.

Íla nedan med vatni vpp ad prestagile og suo hatt vpp a
 þekkin sem vatnvm(!) draga nordur ad votnvm(m). vorv
 þeir vottar og vitnismenn hia sau og heyrdu a er eg
 stadfesti Gudmvmndi andressyne þennann vitnisburd. jon vig-
 þsson og Eígill jonsson. og hier epter vil ec sveria ef
 þessa þicker. Og til meire stadfestu og saninda hier vm
 þetta ec mitt jnsigli firir þetta vitnisburdar bref er skrifad
 var a nedri breku j saurbæ j huolskirkiu soknn svnudæg-
 in næstann fyrir mariumesso enu fyrre vm svmarid arvm
 epter Gudz burd þvevnd. cccc. niutiger og iiij. ar.

283.

27. August 1494.

á Reynistað.

VITNISBURÐAR fjögurra manna, að Benedikt Magnússon hafi
 afhent Þorvaldi Jónssyni jörðina Vík í Reynistaðarþingum
 í umboði Ingibjargar dóttur Þorvalds, en konu Benedikts, í
 mála hennar.

AM. Apogr. 5657. „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar
 bróður Árna. „Brefed er á kálfskinu med einu Junsigle ad mestu o-
 brotnu, tveimur brotnum og einum lausum þveing. á Junsigliunum er
 skert notatu dignum, nema kaleika mynd á Sr. Hallkels Jnsigle j mid-
 um“.

Þat giorum nier hallkell prestr gudmundzson. þorsteinn
 ormason. jon hrolfson ok arnor biorsson godum monnum
 kunnigt med þessu uoro opno brefi ath nier uorum þar j
 hia saum ok heyrdu upp æ j vijk j skagafirði æ mĩduiku-
 daginn næstan firir mariumesso¹⁾ sydari ath benedikt magn-
 usson afhenti þorualldi jonsyni jordina vijk j skagafirði er
 liggir j reynenestadar kirkiu sokn j umbodi jngibiargar dottr
 sinnar eigenkono benediktz i sinn mala efter sem þar þad
 bref wtuijsar sem þar er vm giort. gengu þeir ath enum

1) D. a. 8. Sept.

sydra utidyrastafnum ok hielldu þar æ sýnum hondum bad-
er greindr benedikt er jordiña afhenti ok nefndr þorualldr
er jordin var afhent og sagdiz benedikt þa enn endrnya þenna
giorning j annat sinn.

Ok til sanninda hier vm settum uier fyrnefnder menn
nor incigli firir þetta vitnisburðarbréf er skrifad nar æ stad
i reynenesi midvikudaginn firir decollacio johannis baptiste
ærvm efter guds burd 00 cd lxxxx ok. iiij. ær.

284.

14. September 1494. á Eyjólfsstöðum.

6. Júní 1500.

á Skriðu.

VITNISBURÐAR, að Þorvaldr Sigurðsson hafi gefið jörðina hálfu
Skriðu í Breiðdal klaustrinu á Skriðu í Fljótadal til ævin-
legrar eignar.

AM. Fasc. XXXIV, 24, frumrit á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu.
— Apogr. 2879.

Bref vm halfa skridv j Briddal¹⁾.

Þat giore eig kodran jonsson godom monnum kunnukt
med þessu minnu opnu brefui þa er lidit var fra hingatburd
vora herra ihesu christi þusund cd xc og iiij ar at eig
heyrdi lysing þorvaldz heitenz sigurdzsonar sem gud hanz
saal nade a eyolfsstaudum a uollum sunnudagen næsta eft-
er mariumessu seinne at hann gaf iordena skridu er lig-
ur j breiddal j heydala kirkiu sokn halfua til klausturzens
a skridu gude almattigum junfru marie til ævinlegrar eign-
ar en klaustursens formonnum til frials forrædis med aull-
um þeim gognum og gædum sem greindre iordu fylger og
fylgt hefer at fornu og nyu og hann vard fremst eigande
at. og til saninda hier vm setta eig mitt insigle fyrir þetta
vitnisburðarbréf er skrifuat var a klaustrenu a skridu laug-
ardaginn næsta fyrir huitasunnu sex arum sidar en fyr
seger.

¹⁾ Svo, utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

235.

20. September 1494. á Ási í Öxarfirði.

FINNBOGI Jónsson festir Málfríði Torfadóttur sér til eigin-
 þessu.

AM. Apogr. 3699 „Ex originali komnum úr þingeyjar systu. [frá
 Hagatái Einarssyni 170.. Hann frá mag. Birni 1707; í fyrstu frá séra
 Kála Dorlákssyni, bætir Jón Sigurðsson við]. Þessa bréfs original fin-
 ng ná (1727) hverge. Eg man glögt, að hann var lasenn miög. grunar
 mig hann mune forgeinginn vera. Fyrir þessu bréfi hafa vered. 3. inn-
 tige, sem nu eru öll burt sliten, og þveingerner alleina eptar“. (AM.).
 Áni ritar langt mál um þetta bréf: „Hvernig á þessu heim að koma.
 Anno 1467. á Ökrum í Skagafrði gipti Kristin Dorsteinsdóttir Málfríde
 Torfadóttur, dóttur sína, Finnboga Jónssyne, consentiente virgine. Ante
 annum 1500. atte Finnboge (logmaðr) vaxna dóttur, gudríde, sem oefad
 hefur vered Málfríðardóttur. Nu 1494. fester Finnbogi fyrst Málfríde
 Torfadóttur, hafde hun vered frilla hans þangad til? Non credo. Þvi
 þá hefði ecki so göfugur maður eignast dóttur hans. Atti hann tvær
 Málfríðar, eina eptir aðra? De eo non constat, og einginn hefr það
 sagt. Eða er þetta annar finnboge? neqve id puto, því finnbogi lög-
 maður bio í Áse í Kellduhverfi sem var langfedga eign. Annars er það
 undarlegt¹⁾, að þeir kalla ecki finnboga *lögmann*, sem að visu var lög-
 maðr hoc anno 1494. Kannske þetta sie einhver annar finnboge og
 þonar Málfrídur. Æitgöfug kona var Holmfrídur þorvarðsdóttur, kona
 Björns Jónssonar, systur Margretar á Eidum, þo atti hun börn við Birni
 sér ean þau vígdist saman. Vide Niardvíkurbréf. Eins Jngveldr Helga-
 dóttur við Dorleif Björnssyne“. Það er enginn efi á, að þetta sé Finn-
 bogi lögmaðr. Afakrípt bréfsins er með hendi Árna.

Þat giorvm vier ion magnvsson. sigmvndr magnusson
 og brandr ingvarsson godum monnum viturligt med þessu
 veru oppnu breff. at þa lidit var fra gvds býrd þvæsund
 flogr hundrud niu²⁾ tiger og fiogr ar favstudadaginn n[æsta]
 fyrir krossmessu vm haustid³⁾ j ase i avxarfirðe i kelldu-
 hverfe vor[um] vier i hia saum og havrdum⁴⁾ æ. at finbog[i]
 ionsson fe[st]e malfríde torfadóttur med handabande laugliga
 sier til eiginn konnv med hennar iayrde og þeim logbokar-

¹⁾ „Ecki er það so undarlegt, því það finnst optar. þo mun það
 helst í brefum þeim er finnbogi sialfur hefur sagt fyrir, so sem jarda-
 kaspobrefum hvar hann var á aðra siduna“. (AM.) ²⁾ „Þetta nefu er
 skýrt og læselegt, og verður ecki í neinn mata öðruvis læsed, og allt
 antaled er alskirt“ (AM.) ³⁾ D. e. 12. Sept. ⁴⁾ Dannig.

enar ordum sem þar til haeýra¹). og til sanenda hier v̄m settum vier fyr nef(n)der menn vor incigle fyrer þetta fest-ingarbref giortt i sama stad og are deige sidar en fyr seiger.

286. 2. Október 1494. á Kolbeinsstöðum.

Erelende bóndi Erlendsson selr kluustrinu á Helgafelli til fullrar eignar jördina Hraunholt i Hnappadal og kvittar um andvirðið.

Eptir skjalabók i Landskjalasafni 94. 4to. bl. 181_b—82, með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600. Ágrip bréfsins með ártali 1494 er i AM. 252 4to. bls. 47; AM. 430 4to. bls. 7; AM. Apogr. 1598.

Kaupbrief fyrir Hraunholt.

Þad giorum vier Halldor Gijslason og Hoskolldur Helgason godum monnum kunnugt med þessu voro opnu briefe a fimtudaginn næstañ epter Michaelizmessu Anno 1494. vorum vier j hia a kolbeinzstodum sðum og heyrðum ð ord og handaband þessara manna Ellendz bonda Ellendssonar og Broder Þorleifz Jonssonar er þar var j vmbodi Halldorz abota a Helgafelli ad so firir skildu ad fyrrnefndur Ellendur selde til fullrar eignar Abota Halldore og kluustrinu jördina alla halfa Hraunholt er liggur j hnappadal j kolbeinzstada kirkiusokn jtölulasa²). med ollum þeim gognum og giædum. sem greindri jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu. og hann vard fremst eigandi ad til æfnligrar eignar og frialz forræðiss vndan sier og sijnum Erfingium enu vnder Halldor Abota a Helgafelli. Medkiendist og Ellendur ad hann hefði fulla peninga vppborid fyrir greinda jörd af Abota Halldore. og j sama handabandi gaf Ellendur Abota Halldor knittañ olldungiz og akiærulasañ fyrir sier og sijnum epterkomendum v̄m fyrgreintt Jardarverd.

og til sanninda hier v̄m etcetera.

¹) Dannig. ²) jtökulasa, hdr.

187. 11. Október 1494. í Holti undir Eyjafjöllum.
 Guðmundur Arnason seldur Sigmundi Jónssyni hálfu jörðina
 Raufafell hið ytra undir Eyjafjöllum fyrir tuttugu hund-
 um í fríðvirtum peningum auk gulls og silfrs, og kvittar
 fyrir andvirðinu.

Bibl. Bodleyana, Oxford, Collect. FMagn. 55. 4to. bls. 149—150,
 þar heandi Guðbrands prófests Jónssonar í Vatnsfirði (d. 1690). Rit-
 stíli handritsins er hér ekki haldið, því að hann er í einu merki.

Kaupbref Guðmundar og Sigmundar.

Það giorum vier Jon prestur Jonsson. Eyiolfur Þorolfs-
 son og Nichulas Sigurdzson. Eyiolfur Sigurdzson og Þorar-
 son Brandzson göðum mounum kunnugt með þessu voru
 þessu brefi. þá er lidid var fra hingaburd vors herra Jesu
 Kristi 1494 ár. laugardaginn fyrstan j vetri. æ Holti
 undir Eyjafjöllum. vorum vier j þia. sæum og heyrðum æ
 þad og handaband þessara manna. Guðmundar Arnasonar
 og annare sælfu. (enn) Sigmundar Jonssonar (af annare). að
 þessu fyrer skildu. að fyrrnefndur Guðmundur Arnason seldi
 fyrrnefndum Sigmunde Jónssyne hálfu jordina Raufafell ed
 þra. er liggur j Mjðbæli(s) kirkinsokn. til æfnligrar eignar
 og frials forrædis. með ollum þeim gognum og giædum.
 þessum greindre jordu fylger og fylgt hefur að fornu og nyiu.
 og til yztu merkia vid adrar jarder að riettu laga skipte.
 þessum logbok giorer ræd fyrer. Enn þar j mot gaf greindur
 Sigmundur. xx. c. j ollum fríðvirtum peningum fyrer utan
 gall og silfur. Meðkiennidizt greindur Guðmundur Arnason.
 að hann hefde fulla og alla peninga upp borid fyrer greinda
 jordu og optnefndan Sigmund kvittan giort og ækiærulausan
 þessum greinda jordu. hálfu Raufafell. fyrer sier og ollum sin-
 num riettum erfingium og epterkomendum. og lofode titt-
 nefndur Guðmundur (að) svara lagaríptingum æ nefndre
 jordu og þrattnefndur Sigmundur¹⁾ Jonsson skylle halda
 til laga.

Og til sannenda hier um set eg adurnefndur Guðmundur
 Arnason mitt jnnsigli með fyrr greindra manna jnnsigli-

¹⁾ Sigurdur(!), hdr.

um fyrer þetta jardakaups bref. er skrifad var j Holum under Eyiastollum manudaginn næstan fyrer annunciacio Marie (ære sidar enn) fyrr seger¹).

288. 20. Oktober 1494. í Hjarðarholti.

Dómr sex manna útnefndr af Henreki Henrekssyni Kolabeck um viðskipti Sturlu Þórðarsonar og Arnórs Finnssonar út af flutningi á ófærri konu, sem Þóra hét og var Tumadóttir.

Dómaeyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to, skr. c. 1608. — AM. 211c. 4to. bls. 125—28, skr. c. 1700 (nokkuð afbakad). Sbr. Nr. 241.

Domur þeirra Stulla og Arnors um Þoru um vitni
hversu full vera skyldu²).

Þad gjaurum vær sigurdur dadason. Gudmundur finns-
son. Ormur jllugason. Colbeinn Jonsson. Jllugi Jonsson og
pall Þorsteinsson³). Godum monnum viturligt med þessu
voru opnu brefi. ad þa er lidit nar fra hingadburd vors
herra Jhesu christi M^o cccc ix tigur og iiii ar a manudægin
eptir Calixtusmesso j hiardarholhti j Laxardal á þingstad
Riettum vorum vier i dom nefndir af uel Bornum manni
Hinrek Hinrekssyni kolabeck⁴). ad⁵) skoda⁶) og dæma huorsu
fullkomin lagavitni þad skyldi vera. sem arnor finns-
son leiddi þar þa suo vier heyrdu⁷) fyrir greindum Heinrek
kongs vmbodsmanni vm aull skipti þeirra Stulla Þorðar-
sonar og fyrrnefn(d)s Arnors. og skied hafdi á manudæginu
næstañ fyrir Þorlaxsmesso vm sumarid adur fyrir⁸) heima j
Liarskogum i Laxardal á laugheimili arnors finns-
sonar. Soru þessir menn er suo heita. olafur. vigfus og jon jonsson
fullañ bokareid fyrir sangdum Heinrek kongs vmbodsmanni
suo latandi ord eptir ord sem hier eptir stendur skrifat.

¹) D. e. 28. Marts 1495. ²) Domur vm heimsokn til Arnors Finnssonar 211; ³) Þorðarson 211. ⁴) Kolasech (!) 211. ⁵) soleidis b. v. 211 (!). ⁶) skildum athuga b. v. 211. ⁷) og b. v. 211. ⁸) þ. e. 15. júlí 1494.

J fyrsta suoru þessir menn að þeir voru þar j hia j Liarskogum i Laxardal i Hiardarhollzt kirkiu sóku á laugveimili aður greindz arnors. a manudæginn næstañ fyrir þarlaksmessu vñ sumarid aður og sau að stulli Þordarson Reid heim á völlinn j Liarskogum med vj menn tyiada. og fluttu þangad þa saumu konu ofæra sem Þora hiet og var Tumadottir og Arnor finnesson hafdi aður laugbodit Stulla Þordarsyni til framfæris og aður greindum stulla var dand þessi kona til framfæris med suarnri frændsemi þeirra. Og þa greindur Stulli Þordarson kom heim á völlinn j Liarskogum og hans menn og medfylgiarar. þa toku þeir stefna þessa aðurgreinda konu af hestbaki og settu hana niðr á völlinn. Sidan dro greindur stulli Þordarson og hans menn bædi vpp sverd og hanska og kaustudu af sier sinum kapum. Gieck þa arnor finnesson heiman og hans menn vpp á völlinn. Spurdi arnor finnzson Stulla Þordarson. huort hann hefði flutt þangad Þoru Tumadottur frændkonu sjna. En Stulli sagdi að það væri satt. Fyrerbaud arnor þa stulla að lata hana þar eptir an doms edur laga. Baud arnor finnzson sig þá til laga uid Stulla Þordarson sattsamliga vñ þessa aðurgreijnda konu. Sagdist Arnor skylldu uid henni taka ef dandmenn giordu það og beta stulla sem dandimenn giordu. ef hann hefði nockud vandlaga¹⁾ giort honum. Enn Stulli sagdi þar nei j vid og sagdi að hvñ skyldi þar eptir vera. Fyrerbaud arnor stulla þa að lata hana þar epter. og lysti fullri sank á optakrifadañ mann Stulla Þordarson og alla hans medfylgiara. Suo framarlige sem hann mætti fremst med laugvñ. Ef þeir lieti hana þar eptir. Enn Stulli suaradi þa enn og sagdi. að hvñ skyldi þar epter vera. Gieck þa Stulli fram að arnori med nakid suerd aiett. og arnor j moti med annad nakid suerd. komu þa i med þeim högg j suoddan mata. at arnor hio ecki fyrr Stulla. Budust þa menn arnors til að standa á milli. Enn menn Stulla og medfylgiarar villdu það ecki. hlupu fram. hiuggu og stungu menn arnora. og lyste arnor þa heimsokn á Stulla Þordarson. og hans med-

¹⁾ Svo; = vanlaga.

fyłgiara suo framarliga sem hann mætti fremst med langum. Stakk stulli Þordarson arnor j andlitid med suerdi. suo hann fieck auerka af. enn menn Stulla særdu menn arnors. hinggu þumalfingur af Guttormi Olafssyni á hægri hendinni og veittu honum sting i handlegginn og miog suo af Joni Jonssyni fingur þann sem næstur er þumalfingri á vinstri hendinni. Lysti arnor þa fullri sauk á Stulla Þordarson og hans medfyłgiara. sem fremst mætti á vera eptir langum bædi kongdómsins vegna og sinna. Langdu þessir menn sem soru það j sinn eyd med. at þeir voru til þess skipadir og settir af arnori adur enn þesse þeirra vidureign var. at sia og adhyggia þeirra vidskiptum arnors og Stulla og þeirra manna. suo þeir mætti bera Arnori Riett vitni vm seirna. ef nockrer saknæmer giorningar kæme til med þeim edur þeirra mönnum og medkiendi Jon og Olafur adur skrifadir ad þeir hinggu huorki nie stungu nie slogu Stulla Þordarson nie hans menn. og ecki vont giordu þeir þeim og j aunguañ styrk voru þeir med arnori. til þess ad Stulli Þordarson og hans menn væri þa nockri skaumm nær. Edur lifi sijnu ad fyrr. og aunguañ hlut giordu þeir þar ad annañ enn þeir voru hia sau á þessa þeirra fyrrskrifada vidureign. Til þess ad bera þar vm Riett vitni og satt sem þeir voru tilskipadir af arnori adur. og það suoru nu er hier fyrr skrifad stendur. Jtem langdu þessir menn það og j sinn eid ad arnor flutti ecki þessa adurgreinda konu Þoru Tumadottur á Stulla Þordarson fyrr enn hun var dæmd á hann adur sem domur þar um gior vtuisar.

Nu af þui vær vissum. ad þessir adurgreindir menn sem soru Jon og Olafur voru valinkunnir menn og ad aungum liuguitnum edur skrokuottum Reyndir. þess annars ad þeir skirdu sig med eydi fyrer allt sakferli vid Stulla og hans menn sem fyrr greinir. Þad þridia at þeir uoru til þess skipadir og nefndir af Arnori ad bera hier vm Riett vitni og satt vm það sem til kiæmi med þessum adurgreindum monnum arnori og Stulla og þeirra monnum j ordum edur verkum sem þeir nu giordu og soru eptir. Þess fiorda ad laugin avijsa suo ad þau vitni sem bera vm

þáld manna. og suo ef vitnad er vndir menn. þa skal ecki
 aduitni j moti koma. þui fyrer þessar greinir. dæmdum
 þer adurgreindir domsmenn þetta langlaga vitni sem þessir
 greindir menu soru. og ad langum borid vera og ecki
 aduitni j moti koma mega þessum þeirra Eñdi og vitnis
 þardi suo sem hier fyrr skrifad stendur. Jtem lysti greind-
 er þinrik kongs vmbodsmann þui þar fyrer oss ad hann
 þafdi sent optakrifudum Stolla bod og bref til ad koma á
 þetta þing til andsuars vid arnor finsson. vm þessi þeirra
 þalaferli. Enn Stulli kom ecki og einginn hans vmbodz-
 madur.

Og til sanninda hier vm setti fyrskrifadur heinbeck
 kolabeck kongs vmbodsmadur sagdrar sýslu sitt jnnsigli
 med vorum adurskrifadra domsmanna jnnsiglum fyrer þetta
 domsbref. er skrifad var j liarskogum j laxardal j hiardar-
 hollts kirkiu sokn á sama ari deigi sidar enn fyrr seigir.

289. 25. Nóvember 1494. á Grund í Eyjafirði.

Þætæn Benediktsdóttir selr Finnboga lögmanni Jónssyni
 jörðina Vik í Reynistaðarþingum með þeim atriðisorðum, er
 bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXII, 16, frumrit á skinni, og eru bæði innsiglin fyr-
 ir bréfinu. — Apogr. 3858.

Bref vm uijk¹⁾).

Þat giorum nit sigmundr magnusson og illhugi heim-
 ramsson²⁾ godum monnum uitarligt med þessu ockru opnu
 brefi at þa lidit uar fra guds burd þushund fiogr hundrud
 niutiger og fiogr ár. á laugum j reykiadal a clemens messu-
 dag³⁾ uoro uit i hia sáum og heyrðum á at þrvdr benedictz-
 dotter fleck ok selde finboga jonssýne langmanni med handa-
 bande til fullrar eignar jordena alla uik er liggur j reyni-
 nes stadar kirkiu sokn j skagafirde er hun reiknade sier

¹⁾ Utan á bréfinu með allgamalli hendi. ²⁾ heimrásson, frbr. ³⁾
 D. e. 28. Nóv.

hafa fallid til arfs eftir benedict magnusson faudr sinn edr huort þat kynne uerda meire hlutur edr minne at sagdre Prudi þeri til arfs edr lausnar i greindri iordu uik þa skylldi nefndr finbogi þat eignazst og til sin leysa en giallda benne adra jafnmikla peninga j faustu og lausu fyrir optnefnda iord uik. Og til sannenda hier um settu uid fyrnefnder menn ockur incigli fyrir þetta iardarkaupsbref giort a grund j eyiafirde in festo beate katerine uirginis a sama ari sem fyr seiger.

290.

26. December 1494.

á Skarði.

SAMNINGR Orms Bjarnasonar og Solveigar Björnsdóttur um peninga meðferð Ólafar Loptsdóttur vegna Sophíu systur sinnar.

Kriegers safa 2. 4to. bls. 218—224 með hendi Styrs Dorvaldesonar c. 1700.

Giörningsbref Orms Biarnarsonar¹⁾ og Solveigar Biörnsdóttur um peninga meðferð Ólafar loptsdóttur vegna sinnar systur Sophíu.

Þad giöri eg Ormur Biarnarson¹⁾ góðum monnum viturlegt með þessu mijnu opnu brefi ad eg meðkennunst. at eg hefir i heidur. hiartalega út og brodurlega dýgd með hustru Solveigu Biörnsdóttur systur mijna ordid um eins og samþyckur um þann úskilnad. æikningskap og peninga meðferð sem at þær agreindi hustru Olöfu Loptsdóttur og Sophíu Loptsdóttur mædur ockar. sem Gud þeirra sðlir hafi. j hveriu þad hefer verid vid þann arf og peninga sem þessum greindum syskinum fiell til arz og eignar eptir fôdur sinn og módur og hustru Olöf hafdi til umbodz vegna systur sinnar sagdrar Sophíu. og hun þottist eij fullan hlut af greindu gotzi og peningum uppborid (hafa). sem var j

¹⁾ Ormr var sonr Bjarna Ívarssonar (jungkæra Vigfússonar Hólms) og Sophíu Loptsdóttur.

þagotzi. jörðum og odrum gripum. j hveriu sem hellst
 þann nefnast. og mior hefir nu til eignar fallid. hefe eg
 þi nu þenna þeirra alla þ skilnad. misdeiling med þnefn dri
 greiningu afmíð og nidursleigid j svo míta. ad eg fyrnefn-
 Ormur Biarnason¹⁾ gef og (gjöre) Solveigu Biörnsdottur.
 þannar börn og Barnabörn. erfing(i)a ölldungis kvitta og
 þærulansa fyrir mior og öllum öðrum mijnum Erfingium.
 þirkomendum lögligum um fyr sagða peninga og arf.
 þvika. dauda. fasta. lausa. frijða sem ofrija j hveriu hellst
 þeir hafa verit eða nefnast kunna med þvöxtum. jnnstæðum.
 þbata eður alögum og öllum öðrum ölögligum medferðum sem
 þapp þ greindt götz hefir mitta falla skie eður skjekast og hustru
 Olöfu þar at svara. Svo og medkennunst eg. at eg hefir fulla
 þpeninga. sæmd og nægelse upp borid af þdurgreindri Sol-
 veigu Biörnsdottur systur minne fyrir þdurnefnda þ feskacka
 og askilnad svo mior vel þeckist og þnægir vegna sijn og
 ann(a)ra arfa hustru Olöfar. undir svo fellda grein. ad ef
 svo kann skie adrer verdi arfar sagðrar Solveigar Biörns-
 dottur enn börn hennar sem reiknast nu hennar skilgetner
 Erfingiar og beri under adra menn gotz og peningar þad
 sem hustru Olöf ötti. þa skal eij meiri partur kvittur þdur
 sagðrar þkieru heildur enn²⁾ svo mic(id) sem hustru Sol-
 veig(u) þar ad suara vegna möður sinnar og Einars Biörns-
 sonar broður hennar. Svo ei sijdur hefi eg lofad greindri
 Solveigu Biörnsdottur systur minne ad vera henni j hiðlp
 og styrk. alijka þ sem eg kann best af stad koma. og sier-
 deilis hennar börnum ef Guð vill svo skjekka eður skipta
 þau þyrfti minnar hialpar eður tillagna nockurn tjma vid.
 For þessi greindur giorningur fram. fluttist og fullgiordist
 milli ockar greindra manna Solveigar og mijn. og med
 handabande j litlustofunni þ Skardi þ Skardzströnd ij. dag
 j Jöslum. þessum monnum nærveröndum. þsiðöndum og heyr-
 undum. Joni Oddssyni. Halldori Þorgeirssyni. Ormi Sigurds-
 syni. Kiartani Jonssyni. Ara Helgasyni. Þorkatli Ormsyni
 og Joni Sigmundssyni. hverier til styrkingar. meijri aud-
 sýningar og sannrar medkieningar og sanns vitnisburðar hier

¹⁾ Svo hét. ²⁾ b. v.; vantar i hdr.

um settu sijn Jnsigli med mijnu Jnsigli fyrir þetta kvittunarbref er giðrt var i sama stad. dag og tijma sem fyr seigir. þð er lidid var fra holldgan og hingadburd vors herra Jesu Christi þasund iiij. hundrud. ix. tyger og iiiij. ðr¹).

291.

1494.

SKRÁ er Stephán biskup Jónsson lét gera um eign Kirkjubæjarklaustrs á Síðu í silfri.

AM. 263. Fol. bls. 87, skr. 1598.

Anno domini M. (c)ð. xc. iiij. reiknadizt suo mikid silfur kirkivbæiarklavsturs sem hier seiger.

Jn primis. ein stor skal. oc iiij smærre skaler.

ein spýra med loki oc onnur loklaus.

ejtt stort stavp med loki.

var þetta alltsaman a vigtt xv merkur.

Jtem eitt glodarker med sylfur ad auk oc ij skurn med silfurstettvm oc bvningi ofan vm. eitt horn med klom silfvruid. oc silfurkross med knutafesti er vo xvj avra.

Jtem iiij fingurgull oc hid fimtta er biskup stephan fleck systur halldorv ad bera j stadin þess fingurgullz er hann hafdi j burttv med sier því þat var brðkad.

292.

[1494].

TESTAMENTISBRÉF Páls Brandssonar á Möðruvöllum.

AM. Fasc. LXIV, 27, frumritið á skinni, sem aldrei hefir verið innsiglað. — AM. Apogr. 1507 (eptir frumritinu). Páll Brandsson mun hafa dáið í drepsóttinni haustið 1494. (Sbr. Spjaldhagadóm 19. Júní 1495. Nr. 815).

¹) D. a. = 1494, því í þessu bréfi er árið reiknað frá Jólum. Sólveig Björnsdóttir var dain á Jólum að bókmáli 1495; hún gerði testament sitt 17. Jan. 1495, en 28. Marts 1495 fréttir Björn Guðnason lát hennar vestr í Vatnafjörð.

Testamentisbrief Páls heitins Brandsonar¹⁾.

in nomine Domini amen.

Giorer eg þall brandzson heill at uite og samuizku en
þóckut krankur j líkama. Sua fallit mitt testamentum
þáði allz(valldanda) til lofs og dyrdar og hans blezadri modr
jungfru sancte marie og aullum guds helgum monnum til
þeudar og uirdingar enn mier syndugum manni til synda-
þemmar og saluhialpar og öllum þeim sem gud lofar at sia
þalmausa þiggiz þfirir.

Jn primis jatar ec mic gudi skyllidgan. gef ec mig og
þina sal j ualld og uernd skapara mins og lausnara herra
þesu christi og j skiol og myskunar fadm heilagrar kirkiu
og arnadar orða jungfru sancte Marie og hins blezada
Martini erchibiskups sancte thome archiepiscopi sancte
nichulai og sancte johannis holabiskups. Sancte petri og
pauli og hinne blezudu barbaru. goda gudmundar biskups
og allra guds heilagra manna og meya. kys eg líkama
minum legatath ad kirkiu hins blezada Martini heima á
Oodrunöllum j eyiafirði nærr jngibiorgu minne.

Jn primis gefur ec austur til helga blóð þess(ar) iij
þarðer ketilstaði á uöllum. kollstaði. Mynes. og þar með
eitt kristz líkneski með þui sem honum fylger er þat eitt
gulmisti og fingrgull og ij pipur forgylltar með laufum.
vilda ec ath ketilstöðum fylgdi. x. kugilldi. v. kyr og. v.
asauðar kugilldi oc at liotur hefddi²⁾ framfæri sitt á pening-
vsum. skal þar leggiaz til. xx. hundrut j audrum jordum
og þar með eitt glodarker og læt ec hundrat hundrada.

eíða kirkiu. xx. hundrut og þar lugt af. vj. hundrut.
skipa eg kirkiunne. vi. hundrada jord ríma og þar til. ix.
hundrut j þarfigum penningum.

Er (e)g og skyllidgr erfingium jons heitins gudmunz-
sonar peninga. uorv þat xv hundrut og uillda ec giarna at
allar minar skullder lycktizt.

Sua ueit ec at eg er minum kirkiuum micils skyllidgur
en eg ueit ei huad eptur lífer peninga þo at nu siev noget

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld, og aptr nær orðrétt með
eiu annari hendi. ²⁾ Svo.

til. verður þar þó mest æ kirkiuna æ hofi þui at nler höf-
um hana lei(n)gst halldit frændur. þui skipa eg henne iord-
ina þrastastaddi¹⁾ firir fimtigi hundrada til æuinligrar eignar
og jordina suinaollu firir xx hundrut. skulu erfingiarnar
suara þui sem meira er.

hefi ec tekit med silfrastada kirkiu. xij.¹⁾ en þat sem
moder (min) uar meira skylling kirkiune eigum uit ellendr
bader ath suara. fellur þar litit j porcio ein mork edur ix
aurar. eru þar sua peningar ef þeir halldazt at kirkian ma
fa fulla sæmd en.

(en¹⁾ eg ueit ei huort at kuilt er maudrunalla kirkia
edur ei med þui sem jngibiörg min hefer til hennar lagt.
en þó skipa ec kirkiu sancte Martini martiris. xl. hundrada
jord finnastadi j sauladal.

Med kirkiunne æ einarstödum tok ec. xv. hundrut j
fridum peningum en. iij. hundrut j ofridu. en um þann
reikningskap sem þar hefer fallit sidan ec feck jordina
skipa eg henne halfa iordina biörg j kinn firir x hundrut
og allan þann nid sagadan og osagadan sem þar er nu
heim komin og allar þær flaler sem eru j flatey. er þath
kirkiunne god nytsemd ef þui verdr at henne komit.

börnum jons heitins einarssonar er ec skyllingur vm
xij hundrut og halfa jördina biörg en gudride æuinligt
framfæri. er hier af lugt þat sem gudridr tok at sier j
flatey.

Sigmundi brandzsyne skipa eg iordina bæ j sugaüda-
firdi og halfan uatnadal.

[Þore ec valla skrifa ydur til saker þess þier hafid
nockur ord firir mig feingit af ydrum husbonda enn vel
þiki mier a medan hans undermenn hallda mic eigi seka
enn eigi er ec skyld modruvillum nie peningum Þorleifs
ef odrum eru þeir venzlader²⁾).

¹⁾ Svo. ²⁾ [Þetta er ritað utan á bréfið með hendi frá 16. öld,
þó ekki seinast á öldinni.

293.

7. Janúar 1495. á Skinnastöðum.

NARFI Benediktsson selr síra Einari Benediktssyni hálfra jörðina Grindr á Höfðaströnd gegn kenslu og uppfæðslu á Benedikt syni Narfa, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXII, 25, frumritið á skinni. Af 4 inusiglium er eitt brákað fyrir bréfinu. — Apogr. 3868.

vm halfar grindur i hofs kirkiu sokn¹⁾.

Þat giorum vier asgrimur hallsson. Sigvrdr sveinbiarnarson. Magnus jonsson og halldor avgmvdzson godum monnum kunnigt med þessv voru brefi at svb anno gracie 00 cd^o xc^o v^o. æ midvikvdagin næsta epter hinn þrettanda dag jola æ skinnastavdum j avxarfirdi vorvm vier hia sævm og heyrðvm æ ord og handaband síra einars benedictzsonar og narfa benediktzsonar at sua firir skildv at fyrr nefndr narfi selldi adr nefndvm síra einari med handabandi til fullrar eignar ok frials forrædis jordina halfa grindr er ligr æ havfdastrond j skagafirdi j hofs kirkiu sokn med avllum þeim gavgnvm og giæðvm. eignum og itokum sem adr greindri jordu halfri fylger og²⁾ fylgt hefer ath fornvm og nyiv og hann hafdi fremzt eigandi at ordith hver er reiknadizt. xx. hvndrvth half. hier j moti lofadi nefndr síra einar at sier at taka til lærdoms og uppfædis benedict son tiftt nefndz narfa og lata vigia hann messvdiakn. en ef avdrvm hvorum síra einari edr benedict endizt hier ei liffdagar til þa skýlldi firir sveininn. ij. hvndrut fallit hafa vpp æ hveria tolf manadi en síra einar eiga þessa somv jord sem adr. en giallda narfa sva morg hvndrvth annad hvort vpp j adra jord ellegar onnur hvndrvth frid edr fridvird sem ei hefði firir sveininn fram fallid edr sæ sem þa veri eignarmadur greindrar jardar. skýlldi síra einar fullkomliga eiga þessa somv iord þo optnefndr benedict yrði fyr vigdr til diakna en þessi greind iord hefði at riettum Reikningi firir hann fram fallid. Og til sanninda hier

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ tvískr. í frbr.

vm settvm vier fyrnefnder menn vor jnscigli firir þetta
bref skrifad j sama stad degi og úri sem fyr segir.

294.

8. Januar 1495.

í Dunhaga.

MAGNÚS Árnason selr Sturlu Magnússyni jörðina neðri
Launguhlöf í Hörgárdal, „er nú er kölluð Skriða“, fyrir
Sauða í Skagafirði og lausafé, að tilgreindum landamerkjum
og ítökum.

MSteph. 27. 4to. bls. 78, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmans
Dorsteinssonar, c. 1780.

Kaupbref fyrer Sauða í Sæmundarhlíð og neðre longuhlíð
í Horgardal sem nu heiter Skrida.

Þad giorum vier Arnbiorn Arnason. finnur vilhialmsson
Sugurdur Jonsson. Jon vilhialmason. Suejrn Eyrekason og
Jon Oddsson godum mðnnum kunnugt med þessu voru opnu
brefe ad þa lided var frð. hingadburd vors herra Jesu christi
M. cccc. ix tijger og. v. ðr a fimtudagenn næstann firir
geisladag j sidra dunhaga i horgardal vorum uier j hia
saum og hejrdum ð ord og handaband þessara manna Stulla
Magnussonar af ejrnre alfu. enn Magnusar Arnasonar af
annare. ad so firir skilldu ad Stulle Magnusson selde
Magnuse Arnasyne jordena neðre launguhlíð i Horgardal
er nu er kollud Skrida og liggur i Bægissðrþingum. med
ollum þeim gognum og giædum sem grejndre jordu hefur
filgt ad fornu og nyu og Magnus Arnason vard framast eig-
ande ad og ad tilskilldum ollum skogum a stedia jordu
upp i fiall og ofan i ð ut ad kidialæk og sudur i motz vid
Aubreckuskog nema stedia skilte eiga eldeuid sem hon-
um þarfnadest.

rejknade firnefndur Magnus ad jorden skrida ætte
allann giellðfiðr rekstur framm a oxnadal og iij tolfedm-
inga elldetorfs i Hamars jord i Bæissarþingum.

Hier i mot gaf stulle Magnusson jordena sauða i Skaga-

þi Borgar kirkiu sokn með öllum þeim gögnum og gjæð-
sem henne hefur filgt að fornu og nýu og stulle
að fremst eigande að.

Rejknade adurnefndur stulle að jordenn sauddá sætte
Borgarey. þar í mot sætte Borg reka storvida og huala
aðann frá Borgarmerke og yfer að vordum þeim florum
standa nockud so firir sunnann sauddross að undan-
naum öllum smareka jordum og landgögnum og selför í
Mardalzdjord. og hier til gaf prattnefndur Stulle tíjtnefnd-
Magnuse. xjc. og xx er hann rejknade undir fodur hans
þar til. v. kugillde og [j halfa¹] mork silfurs.

sogdu þessar oftnefnder menn Stulle og Magnus þing-
að og halfkirkiu skilld a badum jordunum.

So skillde og huor firrgrejndra manna hallda til laga
firre jord er keifte eun að suara lagaríftingum er sellde.
Og til sannenda hier um.

295.

[fyrir 1495].

BRÉF Jóns dans Björnssonar til Páls mágs síns Jóns-
sonar á Skarði á Skarðsströnd.

AM. Fasc. LXIV, 16, frumrit á skinni.

Ærligum dandi manni páli bonda jonssyni
er brefit sent^{*)}

Ærligan dandi mann páli bonda jonsson heilsar ek jon
Moruzsson kærliga með gud ok hans modur.

þackar ek yður kærliga firir alla yðar dygd ok æru
er þier haft mier synt alltid.

kungiori ek yður at mier var sagt at þier mundut
rida sudur æ landit nu j haust. þui bid ec yður at þier
gjorit svo uel sem ek treysti til yðar ok sendit mier yðart
spit bref til þess at giora vm mal ockur ketils þui þath
ambodit er nu uti er þier gafut mier fyrri enn ecki at

*) [Svo hár. *) Utanákript bréfsins.

giort at malinu. niilda ek mega taka eidana eda lata taka. vil ek giarna firir ydar skuld giora kæri magur þath ydur liuft er ok ec ma med æru giora ok þath bezt hallda sem vid hofum bezt uid talast.

ecki meira vm sinn.

hier med bifel eg ydur gud j ualld ok hans uelsignadri modur jumfrv sancte Marie ok ollum himinsikis herskap.

Segit soluegu systur minni þusund marga goda nott firir mik¹).

296.

[1495].

SKRIPTAMÁL [Solveigar Björnsdóttur].

Advocates Library i Eidinasborg, Collect. FMagn. 64. 4to. (21. 7, 14) með hendi séra Björns Halldórssonar i Sauðlaukadal c. 1770, eptir frumritinu, sem var á pergamentarollu. Solveig Björnsdóttir er enn á lífi 17. Jan. 1495, en dáiin er hún fyrir 28. Marts 1495, því þann dag fréttir Björn Guðnason lát hennar vestr i Vatnsfjörð.

Jhesus.

Eg syndug manneskia neitar fiandanum i heluite oc ollum hans svikum og syndum. enn eg true á einn gud. faundur og son og helgan anda. og þa heilaga kyrkiu og allt þat sem hún bydur. med þessare sömu tru og ordum gefur eg mig gude skyllduga og hans blezadre módur jungfru sancte maria. og öllum guds heilögum monnum og ydr minn kære skriftafader. fyrer allar minar synder. þær sem eg hefr gort. fra þeim fyrsta dege. sem eg kunne synd at göra. og til þessarar stundar. i nidurfellingu guds bodorda. og vangeymalu hans laga og Rettinda. i ástarleyse vid gud og i þeirri óhlýdne er eg hafda vid födur og modur. og vid alla þá. sem mer vildu nockut gott kenna og yfer mig vóru skipader. mer til sálhialpar. Nu jatar eg þer minn kære fader. at eg hefi synder görvar. i öfund og ofmetnade

¹) Solveig Björnsdóttir dó 1495.

lyge og langrækne. i ofbelde og i ofdrambe. i metnade og mikilæte. i ofsa og i jllsku. i bólvan og i bræde og aðlynde og reide og i ópolinmæde. i ofmikillri margmælg og i sundurlæte. i ofuragirnd og i ójafngirnd. og í mórgum og margföldum syndsamlegum lífnade. Nú játar eg þér þessum kære akristafader. at eg hefe synder gort allar þær þær vondur madur ma misgöra. i blote oc í banne. meineidma og i gudhialpareidum. þrifeidum og salareidum. og svarit á alla vegu vid minn gud ranglega. syndir hefir eg gort i tungnakæde. i ofáte og i ofdrykiu. i heipt og í hatre. í bolvan og i bræde. Margt og mikit hefer eg misgört. í ægðite mins blezada skapara. andlega og likamlega. vakænde og sofande. vitande og ovitande. viliande og óviliande. manande og ómunande. á nott og dege og á hverri stundu mins lífs. so at adrer hafa fallot i synder fyrer minar saker. opt hefer eg vafet mig i annara manna syndum. veit eg allan minn likam æmlika hafa vollit i synda diupe. og i ferlegu særlife. hófudit hefer opt hallazt til sævruglegrar hvildar. og optliga til mikils efterlætis. ægunum hefir eg opt lypt til ferligrar synar. Eyrun hefer eg opt hæigt til hegómlegrar sædu. munninn og varirnar hefir eg oppt hrært til mikillrar angursemi bæde mer og óðrum. med tungunne hefer eg miklar meinsemder gört. bæde mer og óðrum. og þó sialfre mer mestan sálarhaska. Hendur minar og fætur hefer eg opt fram sett til syndsamlegra verka. og hiartat hefir optlega kveikz til hegómlegrar Rædu. og óhæflega haturs. og sævrugrar glede. hefer eg opt nædgat natturu til misgörda. og er eg því verre enn adrar skepnur því þær lífa epter sinne nátturu. enn eg hefe gengit af minni natturu um marga hlute. eg hefe margfalldlega syndgaz. og brotit gude á móte. i síð dædlegum hófudsyndum. sem er ofát og ofdryckia. ófund og ofmetnadr. og rangr peninga dráttur. og i margre ágirne og likamligre lostasemi. bæde vakande og sofande. og á alla vegu. sem madr ma ser med spilla og ecke sidr drygt þá synd likams munadarins. þott eg hafe stódd veret i þeim veikleika kvennlegrar náttúru. sem er fluxum sangvinis. Sidan hefer eg gort i holdtekin

drottins mins ofdirfd og athugaleyse. og ei med so góðum vidrbunade. sem vera atti. og grunat guds þionustu. og leynt syndum efter mer og sagt ej til kennemönnum. idraz ei syndanna. þott eg hafe til sagt. og ei haldit þær skrif-
er. sem mer hafa settar verit. og pilgrímsferder og önnur góðverk. eda adra þá góða hlute. sem mer hafa settir verit i minar skrifter. haldit illa helgar tider og föstutider. gört mer föstur og helgehald efter minum hugþocka. enn fyrirlitit hitt. sem adr var sett og dæmt af heilögum fedrum. haldit illa heit min vid gud og helga menn. Syndgaz hefer eg i því. minn kære fader. at eg hefer ei fylgt dædum til greftrar. ei vitiat siukra manna ne sarra. ei heldur vitiat þeirra. sem i myrkvastofu edr öðrum þröngvingum hafa haldner verit. og ei gört so ölmusu. sem eg skylde og mer bære. verit obænraekin. bædi fyrir mer og öðrum. goldit seint og illa allar minar skuldir. tolla og tiunder. bæde heilögum kirkium og kennemönnum. frændum og fatækum mönnum. So og hefer eg syndgaz i allskonar avinninge og i girne peninganna. goldit seint og illa Testamentum efter födur minn og módr mína. bæde kirkium og kennemönnum. frændum minum og fatækum mönnum. haldit illa guds lög og bodord. þótt það allt rangt. sem adrer hafa rett til min talat. og synt mig so vilia vera yfer öllum. enn under öngvum. illa hefir eg min börn sidat og tyttat. og latit þæg mörgum óvanda fram fara. og so sialfa mig illa sidat og annat fólk til. þat eg hefer átt med at göra. hvad eg læt mig nu. sem hiartanlegast idra og angra. eg hefer syndgat mig kære fader. i allskonar agirne. og sællife. enn hinn fatæke hefer þarfnaz sinnar hialpar. af minni eigu. borit a mig gull og silfr og alla vega mer volsat og minum likama og minum klædum. sem mér hefer helst i hug komit. hryllt¹⁾ mer og hrosat bæde fyrer konum og köllum. mer til ordlofs og eftermælis. til þess at sem best skylde lítaz á mig. og minn hinn sama likama. oc látit allt efter likamanum. þat sem hann hefer kunnat at beidaz. Eg hefer misgört. minn hiartanlegr fader. v(id) skilningarvitt mins likama. i syn ægnanna. heyrn Eyrnanna.

¹⁾ Svo.

ing nasanna. atekning handanna. og i tilgaungu fótanna. berging munnans og i huxan hiartans. og i undanfellingu. laga bodorda vors herra Jesu. Eg hefer og syndgaz i undanfellingu sex miskunarverka. hverra gud krefur af þerium kristnum (manni á dóma dege. Eg hefer ei klædt áta. eige fett hungrada. eigi gefit þyrstum at drecka. ei átt aiukra ne visat vegfarandi mönnum veg. þat allt id- þat og elskat. sem bæde gude og godum mönnum hefer þat verit skapravn at. framit þat mart. sem manna sattum ydr. og svo fyrer komit mínum náunga. með ágirni og lagindum. hefir eg verit astlæs bæde fyrer gude og mönnum. fyrer mínum frændum og fatækum mönnum. enn ævdgat mig með ósóma og allskonar ágirni og hvernin eg hefe fram þrit. þat skal nu telia. eg hefe misgört i stygd og strid- þate i svikum og síngirni. í illsku og umleitni og undir- þeggju. i glede og galeyse. i þögn og þriotsku. i sundur- þördum og særyrdum. i beryrdum og bakmælum. og i öllu ævdalage illu og ónytu. hefer eg allar þessar synder gort þe opt og mörgu sinni. minn kæri fader. at eg kann þat ei ordum inna. eða huganum til at koma. þvi eg hefer bæde gört vakande og sofande vitande og ovitande. viliande og øvliande. (á) nótt og á dege. og á hverri stundu mins lífs. vil eg nu giarna allra minna synda idraz. heita af at láta. og yfer at bæta. og hverium manni fyrergefa. er misgört hefer vid mig. Játar eg mig svo framarlega sékan og synd- ugan. sem allsmektugr gud vill mig vera (láta) og vill mig sékan dæma. bidr eg sialfan gud faudr og son og helgan anda nádar og miskunar. og at hann fyrergefe mer allar mínar saker og synder. so at eg mege efter þetta lif ævlaz himin- rikis glede utan enda. amen.

Gud gefe ydr her með allt gott og þusund marga goda nott. Forlátit mer nú hiarta mitt gott þvi þetta er i öngu lage.

(Bjarkan . is . ar . næd . stungiñ is . i hef : : s-hi . . . s. H. þ. z. f. er. ia. logr. vellande vimr. algróin akr.¹⁾)

Dem(e) ófanskrafadr Skriptaformále var ritinn a pergamentrollu,

¹⁾ (Þetta er auðsjáanlega eitthvað bjagað; helst er að ráða, að það hafi átt að merkja: „Bjarni hefir skrifað þetta Gíslason“.

eptir hverju þetta er skrifad. og er þetta form eignad Solveigu Biarnardóttur hinne riku.

297.

17. Janúar 1495.

á Skarði.

TESTAMENTISBRÉF Solveigar Björnsdóttur.

AM. Fasc. XXXII, 82, transskript á skinni frá 31. Marts 1497, og hefir aldrei verið innsiglað; er það komið frá Staðarhóli (= a); AM. Apogr. Nr. 1495, afskript gerð fyrir Árna eptir transskriptinu, nákvæm. — AM. Fasc. Lxxiii, 14, stórt transskript á skinni frá 27. Ágúst 1517, og hefir aldrei verið innsiglað; það er hér kallað b í orðamun. Frumrit þessa bréfs þekkist nú ekki, en það er til í fjölda af pappírsafskriptum frá 17. og 18. öld, en þær standa allar langt að baki þessum fornu transskriptum, sem hér er farið eptir, og yrði orðamunur frá þeim einungis til þess að villa fyrir. Margar af þeim hafa ártal bréfsins skakt, og setja, að það sé gefið út 1485 í staðinu fyrir 1495. Einnu helst er pappírsafskriptin í Öxnafélagsbók ÍBfél. 809. 80v bl. 82 b—85 b, sem er rituð um 1620 beina leið eptir Vatnsfjarðartransskriptinu frá 31. Marts 1497 (a); aðrar hirðum vér ekki að telja. Dó að þessi fornu transskripta verði nú að vera frumrit vor að þessu bréfi, er þó auðséð, að hvorugt þeirra muni vera vel nákvæmt, því að þau leiðrétta víða hvort annað. Um gjafir þessar urðu stórar mikil málaferli, og því hefir bréfið verið transskriberað svo ört þegar til forna.

Skiptabréff Solwegar björnsdóttur.¹⁾

Jn nomine domini²⁾ amen.

[einn gud³⁾ j heilagri⁴⁾ þreningu hann sie vernd mín og uardueizla uarygd og⁵⁾ uidnorun allra minna uondra uerka og haskasamligra hugreninga badi firir sal og lif ei sidur hjalp min heilsa hallkuæmni⁶⁾ og hugar styrking til allra godra verka. endurbæting. afmaning allra mina misfella og motstadligra mina⁷⁾ afbrota. giori ec solveig björnsdotter so fellt testamentum firir minni [sal syndugri⁸⁾ ei sidur pals jonssonar bonda mins barna ockara og⁹⁾ fedgina allra frænda og foreldra gudi til lofe og dyrdar og hans mildduztu modur [og mey¹⁰⁾ junfru sancti marie

¹⁾ 809. ²⁾ dei, b; ³⁾ [eins gudz, b; ⁴⁾ algjodre, b; ⁵⁾ sl. a; ⁶⁾ halskuæmni, b; ⁷⁾ sl. b; ⁸⁾ [syndugri sal, b; ⁹⁾ sl. b; ¹⁰⁾ [mey og, b.

maliga til oendaligrar hugunar os greindum monnum til
 óþaknanligrar myskunar og gledi. og ollum kristnum sal-
 a heil at uiti og¹⁾ uizmunnum og skyrri skynsemi likam-
 ra vizmuna allra.²⁾

J fystu gef ec mic allzualldanda gudi grædara minum
 alld hans haleitu og³⁾ hialpsamliguztu modur sem er
 and uor og⁴⁾ uardveizla og⁵⁾ uardhalld vortt⁴⁾ og uegr
 fur til lifs himirikis dyrdar at⁶⁾ hun uirdizt at bidia firir
 þu og berandi mitt boð til sinn⁵⁾ sætazta son⁶⁾ drottin
 an Jesum christum at hann myskunni mier og firirgefi
 þu allar minar sökter saker og syndir sem ec hefi honum
 mot brotid⁷⁾ med ord og [umlidnar synder⁸⁾ til þess⁹⁾
 umferdis og flutnings er eg bid(i)andi upprettu¹⁰⁾ og rot rad-
 radinar¹¹⁾ [sancta anna sancte andream sancti petri sæl-
 þollaki biskupi¹²⁾ beatum godemvndvm sancti olaf kong
 acte micael eigi sidur minn hallkuseman¹³⁾ uardhalldz
 þu ogil med ollum odrum himirikis herskap sie bidiandi firir
 þu til allzualldanda¹⁴⁾ guds at ec mætti fa frid og firir-
 þing allra minna synda. amen.

J fystu kys ec mier og likam mínvvm legstad inni j¹⁵⁾
 kirkiunni a skardi þar sem sancti onnu alltari er þar firir
 þu aman en ef þat er ecki giort vm þat ec onduzt þa uil ec
 þu alla fram firir uorri fru ef þar finnst skial til at minn
 þu biskupinn j skalhollti gefur þar lof til. med sama
 þu tetti og skilordi ef ec onduzt j uazfirði edur holi j bolung-
 þu vik gef ec huerri kirkiunni af þessum iij sem ec hefi ad-
 þu greint og mier under hennar myskunnar fadme kiorit at
 þu alla. xx. c. j þarfliðu gozi.

Jtem gef ec sonum minum ij [og ockrum pals mins er
 þu vid¹⁶⁾ eigum ockar j millvm j þessa mina testamentvm gíof
 þu þorleifi og joni.

Jn primis iordina skard a skardstrond med þessum

¹⁾ sl. b; ²⁾ sl. a; ³⁾ sl. b; ⁴⁾ sl. a; ⁵⁾ sins, b; ⁶⁾ sonar, b; ⁷⁾ [aa mote
 þu tetti, b; ⁸⁾ [vmliden vond verk, b; ⁹⁾ þessa, b; ¹⁰⁾ uppspretta, a; ¹¹⁾
 radseendingar, b; ¹²⁾ [sanctam annam. sancte andream. sancte petur.
 þu alla þorlak biskup, b; ¹³⁾ hallkusemasta, b; ¹⁴⁾ alls vallda, b; ¹⁵⁾ sl.
 a; ¹⁶⁾ [er vid pall minn, b.

jordum til greindum. níp. hualgrafir.¹⁾ kross. frackanes. reynekellða. langey. langeyarnes. huukur. kuenaholl. stacka-berg. ormstader. suiney. vigolfstader. uogur. kiallakstader.²⁾ [orrahuoll. galltardalur³⁾ allar greindar jarder firir. iij. c. hundrada og þar til halft annat hundrad⁴⁾ hundrada [j kugilldum⁵⁾ fridum peningum og friduirdum. flatey. bræðra-tungu. mafahlid og þær fleiri jarder⁶⁾ er under hana ligia og⁷⁾ so heita lauik. skerdingstader. hlið.⁸⁾ tunga. allar þessar⁹⁾ jarder firir. iij. c. hundrada og [þær með¹⁰⁾ c. kugillða oda kugillða virt.¹¹⁾

Jtem¹²⁾ j bridu grein gef ec solueig bionsdottir¹³⁾ son-vm minum þolleifi og joni fyrr nefndum j þetta mitt testa-mentum alla¹⁴⁾ jordina vafzford er ligur j isafirdi med þeim jordum sem þær under liggia og so heita gioruidalur. eyr. biarnastader. vogur. suansuik. halshus. sueinhus. þufa¹⁵⁾ skalauc. horshlið. botn¹⁶⁾ eyr og hualatur oc allar þessar iarder sem ecki eru eign heilagrar kirkiu j vafzfridi. og ec a sialf hier ut af þa gef ec þeim firir. ij. c. hundrada og þær til. ij. c. hundrada j lausagozi j fridum peningum og friduirdum¹⁷⁾ kugilldum og lausa aurum odrum.¹⁸⁾

J fiordu deilld gef ec opt greindum¹⁹⁾ sonum minvm hol i bolungaruik med þessum jordum sem þær under ligia og [so heita.²⁰⁾ ij. hliðer. tunga. mýdalur. hanholl. gil. oa.²¹⁾ tuo hraun. breidabol. kroppstadir. ij. backar. keflauik. golltur. allar [þessar²²⁾ jarder firir. ij. c. hvndrada²³⁾ og þær til. c. hundrada j uoruuirdu gozi fridu og ofridu med kugilldum.

[J fimtu deild²⁴⁾ gef ec joni þalssyni og þolleifi broður hans iordina ogur j isafirdi med þeim jordum sem²⁵⁾ þær vnder liggia er so heita. blamyrrar. efsti dalr. hrafnabiorg. strandseil.²⁶⁾ birnustadir. kleifar. borg. hiallar. kalfanik.²⁷⁾ allar þessar. ij. c. hundrada eptær þui sem ec hefi eigandi

¹⁾ hualgrafi, a; ²⁾ kiallakstader, b; ³⁾ [galltardalur. orahuoll. b; ⁴⁾ sl. a; ⁵⁾ [kugillða, a; ⁶⁾ sl. b; ⁷⁾ hueriar, b; ⁸⁾ sl. a; ⁹⁾ fyrgreindar b. v. b; ¹⁰⁾ [med þessum greindum jördum, b; ¹¹⁾ uirdum, b; ¹²⁾ sl. a; ¹³⁾ fyr nefndum, b. v. (hér) b; ¹⁴⁾ sl. b; ¹⁵⁾ þufar, b; ¹⁶⁾ botn botn (l) b; ¹⁷⁾ med b. v. b; ¹⁸⁾ sl. a; ¹⁹⁾ þessu(m), b. v. b; ²⁰⁾ [hier græiner, b; ²¹⁾ sl. a; ²²⁾ saman þessar jnnættar, b; ²³⁾ sl. a; ²⁴⁾ [Jndeille (l) b; hér hefir því stað-ið í frumritinu: J. u. deild; ²⁵⁾ sl. a; ²⁶⁾ sl. a; ²⁷⁾ kalfarnik, b.

eft og pall jonsson bondi minn hefur lagit mier greind-
 vegur firir iordina as i holltum med þeim iordum sem
 greinir. so se .c. hundrada sem as er dyr til. hier til
 ec tittnefndum¹⁾ sonum minum stad j adaluik firir .c.
 hrada og hier med ogur og adaluik og jordum. þar med
 sigir hundrada j lausagozi og þessar jardir til ij nordur
 og j blondudal firir .c. hundrada. hier til anam(n)a ec
 til eignar bolstadarhlid og eyuindarstadi firir .c. hundr-
 og²⁾ þriatigi kugillda þar innbyrdis. þar til furuflav(r)d-
 og þar til sextan hundrada jord. þar til³⁾ xxx. c. j lausa
 allt saman firir .c. hundrada. gef ec solveig bionnsdott-
 þessum sonum minum þessar allar adur greindar jarder
 fullrar eignar. og frials forrædis. vndan mier og under
 med öllum þeim gögnum og gædum. hlutum og hlunn-
 tum sem þessum öllum jördum. hefur at fornv og nyv
 gt og ec hefer fremst eigande at ordit.⁴⁾ med greindum
 agozum med so felldum skildaga at ec uil sialf hafa⁵⁾
 aka og bihallda allt þetta goz jarder oc lausa aura med
 a tilliggilse⁶⁾ so leingi sem ec lifi og ec uil⁷⁾ flarforrædi
 a an nokkurs tiltals eda klogunar utan ec uili sialf fyrr
 hondum selia eda vid skiliaz epter þui sem þa er minn
 til utan min kunni fyrr vid at missa. þa skal þetta mitt
 testamentum obrigduligt þeim frialst og lidugt til nakusæmi-
 grar⁸⁾ nytsemdar og frials forrædis og fullrar eignar og
 þara umbodsmanni logligum til lidugrar attekta þeirra
 gna ef þeir eru þa ei fulltida menn.

J so mata ef so kan til at bera eda ske firir nokkurs
 ar⁹⁾ hindrun omilldra mana eda rofun laganna hins aun-
 as at omiukt myskunarleysi þeirra kann so upp a þa ad¹⁰⁾
 alla at [þeir meg¹¹⁾] eigi med nadum niotandi uerda mins
 afskaparbandz epter mins herra pauans brefi og¹²⁾ hans
 and og rietugheit hefur vtgefit upp æ mitt hionaband med
 þeirvm nytsemdar nada brefum þar vm gior finnast kunna
 at þeir meg¹³⁾ eigi. minar arfar vera þa skulu þessar minar

¹⁾ tit töldum, b; ²⁾ þar til, b; ³⁾ sl. a; ⁴⁾ [sl. a; ⁵⁾ hállda, b. v. b;
⁶⁾ sl. a; ⁷⁾ sialf þessi, b. v. b; ⁸⁾ nakusæmligrar, b; ⁹⁾ skonar, a; ¹⁰⁾ sl.
¹¹⁾ þa mega þeir, b; ¹²⁾ sl. b.

gre(i)ndar gjafer snuazt með þeim fleirum gíofum og gíorn-
ingum sem¹⁾ hier epter standa snuazt upp j mína testa-
mentum gíof salugíof og tíundargíof og allar þær loggíafir
sem kristin rettur akuedur at framazt megi gíora og gefa
epter logum j so mata at ec lýsi tíundargíord mína flori-
tíger. c. hundrada. nema meire finnizt með þui feǵialldi
sem ec a j austflordum under audrum monnum [og ur þessu
gef ec þessum sonum mínum.²⁾ xx. hundrud hundrada ef
þeir uerda ei míner arfar. her til gef ec kirkium. prestum.
fataekum felausum búfostum monnum og þeim sem born sín
bera a unaruol attatígir hundrada með þeim. xx. c. sem greiner
um kirkíu þa sem ec huíli at. hier með gef ec [vj. hundrud
hundrada³⁾ laungetnum sonum mínum og dætrum vínnum og
uenzlamonnum með slíkri míðlan og sundurskípti sem þa
skytur gud míer j hug og ec uíl gíort hafa. hier með gef ek
upp allar oreíga skulder. hier með gef ec æuenlígt bord
herdísí logadóttur og gudlaugu sæmundardóttur⁴⁾ með so
felldvm skíldaga þótt⁵⁾ þær deyi⁶⁾ gef ec odrum .íj. omög-
um mat með somu⁷⁾ forordi meðan þeir lífa at annar síe j
uazfírdi og syngi daglíga fírir mínni sæl og páls míns barna
ockara fedgína ockara og frænda og foreldra af tollum⁸⁾
huern dag pater noster enn laugar kuelld [og fírir⁹⁾ mariu-
messur allar mariu saltara so og ei sídur skípa eg¹⁰⁾ at
gefízt æuenlíga .v. aurar j kósti artíðardag mínn fataekum
monnum þeim sem mest þurfa so leíngi sem ockrer frænd-
ur hallda þetta goz. hier (með) skípa ec gudnyu bardardóttur mat
meðan hun lífir. bíð ec mína epterkomendur erfíngía eða
umbodsmenn og síerlíga pál mínn hann samþycki og ut-
gíallde þetta mítt testamentum ef gud gefur ydur¹¹⁾ at lífa
míc báðum ockr til fríðar og epter komandi til odandlígrar
og endalaus(r)ar sambudar j hírd hímeríkís uístar. hier
með [er ec vm¹²⁾ bíðíandi alla menn at þeir fírirgefi míer
allar mínar uondar tílgíorder og síerlíga¹³⁾ mína undírmenn
so og er ec umbíðíandi alla þa menn sem standa yfer mín-

¹⁾ sl. a; ²⁾ [og hier gef ec sonvm mínum þessum hier vr. b; ³⁾ [sl. a; ⁴⁾ logadóttur, b; ⁵⁾ þa, b; ⁶⁾ deya, b; ⁷⁾ svo felldu, b; ⁸⁾ tolldum, b; ⁹⁾ [sl. a; ¹⁰⁾ og til skíl b. v, b; ¹¹⁾ honum, a; ¹²⁾ [sl. b! ¹³⁾ síerdeílís; b.

þegipti at þeir seie mier nockrar godar bæner og so allir sem andlat mitt fretta og nockurn auoxt hafa þegipt þa peninga¹⁾ so og skulu þeir allir kwitter sem mitt þegipt an heimilda og so þeir sem uid hafa teicit af þa sem med mitt goz hafa farit. byd²⁾ ec at þessi min þun halldizt epter þui sem kristinn rettur og logbokinn þa heldur um allar þær gjafr sem j þeim finazt at gefmegi so framt sem þeir uilia fordazt andliga pinu anars þas og auitan þeirra manna sem þessi litla olmosa er firir þa [gefst meira³⁾] en log standa til þa gangi aptur sem þa rennur til. sa þarnizt meir⁴⁾ sem meir⁴⁾ hefur þegipt en þa onytizt.

Og til sannenda hier vm set⁵⁾ ec mitt jncigli firir þetta þitt testamentum⁶⁾ þref [huert ed skrifat⁷⁾] uar a skardi a þardstrond a antoniusmessu um ueturinn arum epter guds þard [þusund .iiij. c. ix tigr og .v. ar.⁸⁾

296.

27. Janúar 1495.

á Hvilft.

WITNESSBURÐAR, að Brandr Jónsson lögmaðr hafði gefið Sigmundi syni sínum jörðina Bæ í Súgandafirði.

AM. Fasc. XXXII, 90, framritið á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu. — Apogr. 810.

Vitnessburdur um bæ 1495.⁹⁾

Þat giore ek olafur jonsson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi ath eg heyrda brand jonsson þaugman lysa þui firir mier j kirkiunne dū myrwm j dýrafirði. at hann gæfi sigmundi brandzsyni sýni sinwm bæinn j súgandafirði til fullrar eignar er liggur j stadarkirkju sokn ei af þui bæ hann sagdizt skýlldu gefa honum meire peninga ef hann þyrði med. Ok til sanninda hier wam setta ek mitt jængle firir þetta wittnessburdarbref er skrifat war dū huilt j sunundarfirði þriudægin næsta epter conversio sancte

¹⁾ femuna, b; ²⁾ bid, b; ³⁾ [og meira, b; ⁴⁾ mest, b; ⁵⁾ setta, b; ⁶⁾ testamenta, b; ⁷⁾ [er giort, b; ⁸⁾ [M. iiij. c. ix. tigr og .v. ar. b; ⁹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

paule. þa var lidit fra hingatburd wora herra jhesu christi þushuñd cccc niutigir ok u ar.

299. 4. Febrúar 1495. á Mýrum í Dyrafirði.

DÓMR sex manna útnefndr af Guðna Jónssyni, er þá hefði kongs sýlu og umboð milli Geirhólms og Langaness, um það, hversu full eignarvitni þau skyldi, er ger voru um þá gjöf, er Brandr heitinn Jónsson gaf Sigmundi syni sínum jörðina Bæ í Sugandafirði og hálfan Vatnadal.

AM. Fasc. XXXII, 81, frumrit á skiinni. Af 7 innsiglum eru nú 8 ein fyrir bréfinu. — Apogr. 811.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sendr jon þorsteinsson. gudlaugur loptzson. þollakur audun- arson. einar sueinsson. þorðr einarson. jon kolbeinson god- um monnum vitrlegt¹⁾ med þessv uoru opnu brefi ad sub anno gracie .M.º cd.º nonagessimo quinto æ midaukudaginn næsta epter purificacio sancte marie. æ myrvm j dyrafirði æ þingstad ætettum vorum ver til nefnder af ærligum manni gudina jonsyne er þa hafdi kongs systlu og vmbod j millum geirholms og langaness æ atb lita rannsaka skoda og dæma vñ þau vitne er sigmundr brañdzson bar þar fram og doms æ beidetz hvert afl ath hafa skylld(e) edr huersu fullkomen uitne ath þeir skyldu vera. huor er giorr uoro um þa gief er brandr heitinn jonson fader hans gud hans sal nade skyllde gefit hafa greindum sigmunde jordina bæ [ok²⁾ halfan vatnadall³⁾ j sugandafirði til fullrar eignar edr huort adrnefndr sigmundur mætte ath sier taka fyr- nefnda iðrd bæ epter sinum vitnum. Nu saker þess ath uær saum og yferlasum opit uitnessburðarbréf ola(f)s jon- sonar under hans heilu og oskoddu hangande jnsigle j hueriu er suo stod ath greindur olafur hefde heyrt brañd jonson lysa þui fyrir sier ath optnefndr sigmundr skyllde eiga optnefnda jaurd bæ j sugandafirði. j annære grein kom þar fram fyrir oss t(u)au vitne huer

¹⁾ Svo. ²⁾ Svo hér; annars æ; ³⁾ [á spásatu.

þat soru með fullum bokareide oss fyrnefndum monnum
 veraundvum ath þeis hefde heyrt arna hilldebrandzson
 þia þat ath hann hefde heyrt ath brandr heitin jonsson
 þe lyst þui æ deyianda degi fyrir þeim presti sem hon-
 neitte allar naundayniar og firir¹⁾ sier og²⁾ fleisum andr-
 ath optnefndr sigmundr brandzson sonz hans skyllde
 þa tittnefnda jaurd bæ j sugandafinde. og af þui at vær
 þum vitnessebuardarbref fyrr nefndz olafs ionssonar en heyrd-
 þa suardaga tueggia skilzakra uotta epter þui sem fyr
 þrifat stendr þui dæmdum ver þat firer³⁾ .ij. langlig laga-
 þine og tittnefndan sigmund brandzson mega frialslega ath
 þer taka tittnefnda jaurd bæ. ath næstum fardangum. byggja
 og bæla edr bua sialfur æ og ath aullu sier ath nýta sem
 þettur eignarmadur fyrir utan allan zeikningekap. þar til
 þu veri með logum af honum sott með riettum lagadome.
 þa samþykte greindr gudine ionson kongs vmbodsmann
 þanna vorn dom með oss og setti sitt innsigli með vorum
 þaiglum fyrir þetta domsbref skrifat æ huilt j aunundar-
 þadi æ faustudaginn næsta fyrir skolastice virginiss⁴⁾ æ
 sama ære sem fyrr seger.

300. 14. Febrúar 1495. í Flatey á Skjálfaðafrói.

4. Janúar 1498. á Granastöðum.

Jón Jónsson og Margrét Jónsdóttir kona hans selja Páli Þórólfsyni þann part í jörðunni Björgum í Kinn, sem Margrétu hafði til erfða fallið eptir Björn bróður sinn, fyrir þá peninga, er þau urðu ásátt um.

AM. Fasc. XXXII, 28, frumritið á skinni. Af þrem innsiglium er eit eptir og litið brot af öðru. — Apogr. 8861.

Kaupbrief firer parte j biargastodum j skinna-
 stada (1) kirkiusokn.⁵⁾

Þat giorum uer biorn hakonarson ok augmundur jons-

¹⁾ fir', hér; annars f'; ²⁾ svo hér; annars z; ³⁾ firer', hér; ⁴⁾ p. e. 6. Febr.; ⁵⁾ Utan á bréfinu með handi frá 17. öld.

son ok þorlakkur jonsson godum monnum uitturligt med þessu noru oppnu brefe at vm netturen þa er lidet uar (fra) guds burd. M. iiij huñdrut. niutiger ok .v. ar. svnnu-dagen næsta epptter kyndelmessu norum uer j hia saum ok heyrðum a j flattey a skialfañðafirde ord ok handaband þessarra manna pals þoralssonar¹⁾ af einne alfu en jons Jonssonar ok margrettar jonsdottur af annarre at fyr nefnder menn jon ok margret kona hans selldu adr greindum pale þoralfssyne¹⁾ til fullrar eignar þan jardarpart j jorðunne biorgum j kinn j stadar þingum sem henne hefde fremst thil erfða fallet epptter biorn broder sin til moszt uit adrar systur sinar. en her j mot gaf pal þorralfason¹⁾ suo mykla penningga ok ut lugtte opptnefndum jone ok margrettu sem þau urðu asat ok þeim þotte sier nel anægja. ok til sannendda hier um settum uid fyr nefnder menn nor jnnsigle firir þetta jorðarkopsbref²⁾ er skrifat uar a grana-stodum j kin um netturen elftta¹⁾ dag Jola iif arum (sidar) en fyr seger.

301.

15. Febrúar 1495.

í Haga.

1497.

KAUPMÁLABRÉF Ara Andréssonar og Þórdísar Gísladóttur.

AM. Apogr. 1490, eptir framriti, og lýsir Árne innsiglanum. — Apogr. 1169 (eptir transskr. eða öðru framriti).

Þat giorum uær jon gíslason. loptur filippsson. eyolfur sigurðsson. prestar. gunlaugur teizson. þorolfur augmunsson jon jonsson godum monnum kunnigt med þessu noru opnu brefi. at uær norum j hia saum og heyrðum ðá j haga ðá bardastraund ðá sunnudagen næsta fyrir simonsmessu. þa lidit uar fra hingatburd nors herra jesv christi þusund flogur hundrut. lxxx. ok xu ðá. at suo norðen kaupmale var lystur ok stadfestur a giptingarðeigi. æ millum ara andressonar ok þórdísar gísladóttur. at suo fyrir skildu ok under-

¹⁾ Svo hér. ²⁾ Svo.

hædu at gisle filippusson gaf þordise dottur sinne .ix. hundrada. at tilgreindre jordunne halfre langardal er liggur talknafrde. þar til .xxe. j silfre ok .x^e. j aullum peningum. Hier j mot gaf andres gudmunzson ara syne sinum þrat hundrada j aullum peningum. at tilskildre jordunne þorbæ ð raudasande. ef hann kynne hana at fa. ok med yrde adurgreins ara ok samþycki faudr hans kiore gisle filippusson þordise dottur sina helmingakonu j hans gard þar allz þess fiar þau sette eda eigande at yrde til feingins þar ok ofeingins. Ok til sanninda hier um setium uær uor þigle fyrir þetta kaupmalabref. skrifat j sama stad. tueim- þar arum sidar enn fyr seiger.

202.

21. Febrúar 1495.

á Kirkjubóli.

Gudni Jónsson gefr Birni syni sínum „enn að nýju“ jarð-
innar Hvamm í Hvammseveit, Ásgarð hálfan, Glerárskóga
og Ketilstadi.

Kriegersafn 2. 4to, bls. 188—190, með hendi Styr's Dorvaldssonar
c. 1700.

Bref að Gudni Jónsson gaf Björni Gudnasyni
Hvamm og hálfan Ásgard.

Það giöri eg Gudni Jónsson gödum monnum viturlegt.
að eg meðkiennunst með þessu minnu opnu brefi. að eg
hefi feingid og fæ eg enn að nýu Björni Gudnasyni syni
minnum þessar jarðir. Hvamm. Ásgard hálfan. Glerárskóga
og Ketilstadi honum og hans börnum til fullrar og allrar
æfulegrar eignar. með þeim skilmála. að fyrnefndar jarðir
skulu hverki gjalldast né gefast undan hans börnum og
þöglegum Erfingium. fæ eg greindum Björni Gudnasyni hveria
þessa ðdurnefnda jörð með öllum þeim ummerkium. gögn-
um og gisædum sem hverri um sig fylgir og fylgt hefir að
fönu og nýu til fiallz og fiöru. efter því sem jeg hefi
fremst eigandi að ordid. Og til sanninda hier um set eg
mitt þsigli fyrir þetta opid bref. skrifad á Kyrkiuböle j

ldngadal. laugardaginn næstañ fyrir pietursmesso ðrum
eptir Guds burd M. cccc. xc. og. v. ðr.

203.

2. Marts 1495. á Strönd í Selvogi.

ERLENDE Jónsson selr Erlendi bónda Erlendssyni og Guð-
riði Þorvaldsdóttur konu hans jörðina Lágafell í Landeyj-
um fyrir jörðina Bakka á Kjalarnesi, með fleira skilorði, er
bréfið greinir.

AM. 288 4to., bl. 7—8 (Beasastaðabók), skr. c. 1570.

Bref um Backann.

Þat giorvm vær Ormr Jonsson. Jon Hallsson oc Vif-
vedinn Þorsteinsson godvm monnvvm kvnningtt med þessv
vorv opnv brefi æ Strond j Selvogi svnnvdaginn næsta
eptir þrettanda dag jola vorvm vier j hia savm oc heyrd-
vm æ ord oc handaband þessara manna Ellendz bonda
Ellendzsonar oc hvstrv Gvdridar Þorvardzdottvr kvinnv
hans af einne alfv enn Ellendz Jonssonar af annare. skilld-
ist þat oc falldist vnder þeirra handabandi ad Ellendr Jons-
son sellde adr nefndvm Ellende bonda jordena Lagafell fyrir
.xxc. er ligr j eystrum Landeyivm j Kross kirkiv sokn med
ollvm þeim gognvm oc giædvvm sem greindre jordv fyllger
oc fylggt hefir at fornv oc nyiv oc han vard fremst eig-
andi at.

Hier j mot gaf fyr nefndvr Ellendr bondi jordina
Backa er ligr æ Kjalarnesi j Bravtarholtz kirkiv sokn
fyrir .xx c. med ollvm þeim gognvm oc giædvvm sem greindre
jordv fyllger oc fylggt hefir at fornv oc nyiu oc han vard
fremst eigandi at til æfnligrar eignar med sodan skildaga
at adr nefndr Erlendr Jonsson skylld mega giora af fyr-
nefndri jordv Backa hvad han villde hvort han villde eiga
hana sialfr oda selia hana eda gefa hvorivm han villde.
vtan þratt nefndr Ellendr deyde svo han hefði ecki rad at
giortt fyrir jordvnni þa skylld adr nefnd hvstrv Gvdridr
leysa til sin jordina oc eignazt fyrir .xxc.

Skyldv optnefnder menn Ellendr bonde oc Ellendr
sson svara lagaríptingvm æ sinni jordu en halda til
þa hver sinv kavpi.

Samþyckte þenna þeirra giörning oc kavp tit skrifvd
strv Gvdridvr oc vp lagdi med handabandi.

Oc til sannenda hier vm settvm vier fyrgreinder menn
er insigle fyrir þetta jardakavpsbref hvort ed skrifad var
Strond j Selvogi manvdeiginn j fostvingang þa lidit var
þa hingad byrd vors herra Jesv christi M. cd. lxxxv. ar.

304. 20. Marts 1495. í Ási í Öxarfirði.

Stein Einar Benediktsson selr Finnboga Einarssyni, syni
sinnu, jörðina Grindr á Höfðaströnd fyrir Skáldalæk í Svarf-
aldal og lausafé að auk.

AM. Fasc. XXXII, 26, frumrit á skinni með öllum (4) innsiglium. —
AM. Apogr. 3864.

(Vm) jordina grindur¹).

Þat giorum uier jon magnusson. asmundur hallsson.
þorolfur hrasason, ketell gyslason goodum monnum uitur-
ligt med þessu uoru opnu brefue. ath þa lidith uar fra
guds burd þusund .cd. xc. ok fimm ær æ fostudaghin næsta
fir annunciacionem beate marie uirginis. j æse j auxar-
firde uorum uier j hia sæum ok heyrðum æ ord ok handa-
band Einars prestz benedikzsonar ok finnboga einarssonar
sonar hans. ath suo firir skildu. ath greindur syra einar
selde saugdum finnboga jordina Grindur er liggur j hofs
kirku sookn æ haufdastrauð med ollum þeim gognum ok
gæðum. eignum ok jtækum sem greindri jordu fylger ok
fylgt hefer ath fornu ok nyio ok hann hafde fremstz eig-
ande ath ordith. sagde hann bænhwíl skyld æ jordunne
ok jordin ætte selfavr æ deilldardal sem ath fornu hefer
uerid. hier j moot gaf nef(n)dur finnboge saugdum sira Ein-

¹) Utan á bréfinn með forni hendi.

are jordina skælldalæk er liggur j ualla kirkiu sookn j svarfadardal firir .xx. hundruth ok þar til .x. hundruth j þarfligum peningum. lukte oppt nefndur finnboqe þa þar nefndum sira einare .v. malnitu kwgillde .cc. j kauplum .cc. j smiorum. ok gelldfiar hundrath er hann atte adur under sangdum sira einare. Þui gaf ok giorde oppt nefndur sira einar þrættnefndan finnboqa aurlwngis kuittan ok ækiæru-lausan um alltt jardar nerd firir oppt nefnda jord grindur. skillde tjtth nefndr finnboqe ath sier taka ath næstum fardaugum alla jordina grindr til fullrar eignar ok frials for-rædis epptter þui sem hun var honum selld ok fyr skrif-uath steðdur. samaleidis skillde sira einar ath sier taka ath næstum fardaugum jordina skælldalæk. skillde huor halda til laga sinne jordu sem keyptt hefde. enn sa þeirra suara lagariptingum er sellt hefde. Ok til sanninda hier um settum uier fyrr nefnder menn vor jnsigle firir þetta bref skrifuath j sama stad. deige ok ari sem fyrr seiger.

305.

21. Marts 1495.

á Brekku(?)

GUÐRÓN Guðmundardóttirselr Jóni Sigmundssyni hálfá jörð-ina Hafnarhólm á Selströnd í Steingrímsfirði fyrir lausafé.

AM. Fasc. XXXII, 88, transkript á skinni frá 7. Júní 1495. Í bréfabókum er ártal þessa bréfs ranglesið 1492 (u lesið sem ii).

Bref um hafnarholm j Steingrímsfyrd¹).

Þat giorum uer pall jonsson. biorn berþorson og helgi sygurdzson godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi ath²) þar woru uer j hia sanm og heyrdum æ ord og handaban(d) jons sigmundzsonar og gudrunar gudmundar-dottur at suo fyrir skilldu at gvdrun selldi joni sigmundz-syne til fullrar eignar alla halfa jordina hafnarholm er ligur j steingrímsfirði æ selströnd j nes kirkiu sockn til fullrar eignar med ollum þeim gognum og gædum sem

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²) ath at, transskr.

Andri halfri jordu fylger at fornu og nyiu epter þui sem
 hafði fremz eigandi at ordit og henni til erfda hafði
 þit epter gudmund yngimundarson faudur sinn enn hon-
 na epter þorgerði dottur sina. hier a moti gaf jon greindri
 þrann sex hundrot .iii malnytu kugilde. xij flordunga
 þors. halfs anars cada hest og þar til x aura. Skylldu
 þær peningar luckaz at næstum fardogum þar inan sneit-
 r. skyllði jon hallda sagðri jordu til laga en gudrun suara
 þa aþtingum. ok¹⁾ til sanninda hier um settum uer fyr
 þander menn uor jncigli fyrir þetta kaupsbref er giort war
 þokku²⁾ j eyiafird(i) langardaginn næstan epter ymbruniku
 langafostu arum epter gudzburd M iij c ix tiger og u ar.

306. 22. Marts 1495. í Flatey á Skjalfandafirði.
 12. Janúar 1498. í Múla.

Vindis Jónsdóttir selr Páli Þórólfsyni þann hluta í jörð-
 anni Björgum í Kinn, er hún hafði erft eptir Björn bróð-
 ur sinn.

AM. Fasc. XXXII, 24, frumritið á skinni. Eitt af innsigliunum (3)
 er eptir. — Apogr. 8862.

Um Jordena biorg í kinn³⁾.

Þat gerum uer biorn hakonarson ok augmundur jons-
 son ok Þorlakur jonsson godum monnum nitturlegt med
 þesa uoro oppnu brefe at um uetturen þa er lidet uar fra
 guds bard M. cccc niutiger ok v ar. a sunnudagen næsta
 þfir mariumessv a langafostu vorum uer j hia saum ok
 heyrdum a j flatey a skjalfandafirde. ord ok handaband
 þessarra manna þals þoralfssonar af einni alfu en uigdisar
 jonsdottur af annare at fyr nefnd vigdis jonsdotter selde
 aþr gre(i)ndum þale þora(l)fsnyne til fulrar eignar þan
 þardar þart j jordunne biorgum j kin j stadar þingum sem
 þenne hafde til erfda fallet epter biorn broder sin til mozt

¹⁾ Svo hér. Annars ritar transskriptið „og“. ²⁾ Svo = j þrekku?

³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

vid adrar systur sinar. en her í mot gaf þal þoralfsson suo mikla peninga ok lugtte sem þau urdu asat ok henne þotte ser uel anægja. Ok til sanenda hier um settum uer fyr nefnder menn uor jusigle firir þetta jardarkops bref skrifat j mula j r(e)ikiadal a fostudagen næsta epter en xij (dag) iij aru(m sidar) en fyr seger.

307.

10. Apríl 1495.

í Vatnsfirði.

VITNISBURÐAR þriggja manna um það, að Björn Guðnason hafði lýst sig löggarfa Solveigar Björnsdóttur „samdægris, er hann spurði hennar fráfall“ (28. Marts), ef börn hennar og Páls Jónssonar reyndist ekki skilgetin eða réttborin til arfs.

Kriegers safn 2. 4to, bla. 1—4, með handi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Vitnisburðarbref að Biörn Guðnason hafi lýst sig erfingja epter Solveigu Biörnsdóttur.

Það giorum vær Þordur Bryniolfsson. Kjetill Arnason og Jon Eijriksson godum monnum viturligt með þessu voru opnu brefi. að á laugardaginn næstañ fyrer midföstu¹⁾. þá er lidid var fra hingadbud vors þerra Jhesu Christi M. cccc. xc. og v. þr vorum vær i hia i Storustofunne j Vatzfyrði j Jsafyrði að Biörn Guðnason settist j aundugi og lýsti sig þar löggarfa epter Solveigu heitina Biörnsdóttur modursýstur sijna. samdægris er hann spurde hennar fráfall. sem Gud hennar sal ndde. til jafnadar vid Ara Guðnason brodur sinn og adra þá sem þeim jafnfram stædi að frændseme og loglegri skilgetningu. þar fyrst tilgreindum gardinum Vatzfyrði i Jsafyrði. með þeim peningum ollum föstum og lausum. kvikum og daudum. sem þar samañ stæde og under lægi. Skard a Skardzstrôn(d) með ollum þeim jordum og lausagotzi kviku og daudu. frijdu og þ-

¹⁾ D. e. 28. Marts.

þá sem þar er. undir liggur og saman stendur. og til annars gotz. landa og lausa¹⁾ aura. jarda og kugilda annara peninga. hvar hellst í landinu sem þeir stædi væri. norðań og vestań. austań edur sunnań. og adur-nd Solveig Biórnsdottir hafdi átt. svo framt sem þau þu er optnefnd Solveig hafdi átt med þálli Jonssyni væri þi skilgietiń og þau væri ecki med riettu hennar arftakar. þo og heyrðum vær ádurgreindir menn. ad ádurgreindur þorn Gudnason lagdi lög og dom fyrir alla þessa adur-þifada peninga.

Og til sanninda hier um settum vær fyrskrifader menn þar Jussigli fyrer þetta opid bref. hvort ad skrifad var í þatzfyrdi ; Jaafyrði faustudaginn næstań fyrer Þáll(m)z sannudagum vorid a sama áre sem fyr seiger.

308.

18. Apríl 1495.

á Hólmum.

8. Maí 1502.

á Skriðuklaustri.

VITNIBUDABREF, að síra Jón Indriðason hafi kvittað Mar-
tein Ólafsson um þá heimreið, er honum þótti hann hafa
gert sér á Hólmum í Reyðarfirði, — og um upplag í Syðri-
vík í Vopnafirði og kaupahlutann í Hólmum.

Bisk. Skalh. Fasc. X, 14. frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2621
„accuraté satis“. „Brefed atti eg, og kastade því saman við Dom-
kirkiunnar bref“. (A. M).

Bref vm kaupahlutan j Holmum í Reidarfirði austur
j Mulþinge. og vm Sydre vik j Vopnafirde xxiiij^e
(meinast med Skialldtingstöðum sex hundrudum)
lysing Jarngerðar Jseifsdottur Anno
M. cccc. lxxxv.²⁾

Þat giorum uier gudmundur jonsson. arne þorbiarnar-
son. eyvindur bergsson. albanus ionsson godum monnum
útarligt med þessv uoru opnu brefe at þa er lidit var fra

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með „nyrre hende“ (AM.)

hingatburd uors herra jhesu christi 00 cccc. lxxxx ok v ar. á holmum j reyðarfirde laugardagin næsta fyrer pasca uorum uier j hia saum ok heyrdum a ord ok handaband. at sira jon jndridason gaf martein olafsson kuittan ok akærlausan um þa heimreid ok attekt sem adur greindum sira jone þotte fyr greindur marteinn sier ologliga hafa tilgiort æ holmum j reyðarfirde. Jtem heyrdum uier fyrgreinder menn ij sama stad ok dag at jarngerdur jseleifsdotter gaf alldrei framur upplag á jordunne sydre vik. florum hundrudum ok xx. er liggur j refstadarþingum j uopnafirde en hun mætte at logum eignazst kaupablutan j holmum þann sem tittnefndur sira jon selde optgreindum marteine olafsynne bonda hennar. ok til sanenda hier um settum uier fyrnefnder menn uor insigle fyrer þetta uitnisburðarbref er skrifat uar æ skriduklaustre j fliozdal um uoret sunnudagen næsta epter uppstigningardag uij arum sidar en fyr seigier.

309.

21. Apríl 1495.

í Ásgarði.

ÚRSKURÐR Stepháns biskups í Skálholti um legkaup Stafafellskirkju áðr en sira Árni heitinn Bjarnason tók við staðnum.

Bisk. Skalh. Fasc. XI, 1, frumrit á skiini. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2428 „accuraté“.

Bref um legkaup Anno 1495.

Vær stephan med Gudz næd biskup j skalholli giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ad asgantur ógmundzson hefir komit fyrir oss eptir spyriandi huersu fara skyldi vm legkaup þau sem fallit hefði til kirkiunar ad stafafelli adr en sira arne heitin biarnason tok med stadnum. Hófum vær hugleitt vm þetta mal og litzt oss þad skællegazt ad erfingiar greindz sira ógmundz¹⁾ heitins taki þau legkaup sem fellu adr sira arne heitin tok med stadnum enn hans erfingiar þau sem fellu þa hann hafði med stadnum tekit. Og til sannenda hier vm lietum

¹⁾ Svo.

er festa vort secretum fyrir þetta bref skrifat j asgardi
grimsnesi feria tertia pasche. anno domini Mædxcv.

310.

9. Maf 1495.

í Skálholti.

ÞEÞHÁN biskup í Skálholti úrskurðar og staðfestir öll börn
Þorleifs Björnssonar og Ingveldar Helgadóttur getin fyrir
og eptir festing skilgetin og lögleg til arfs.

AM. Fasc. XXXII, 84, frumritið á skinni. Innsiglið e: dottið frá.

Brief Stefans Biskupz vm Hiuskaparband Þorleifs
B(jórn)s(onar) og Jnguelldar Helgadóttur.¹⁾

Uer Steffan med Gudz nad biskup j Skalholti giorum
godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe ad vær
hofum yferlesit oc optliga skodad bref þorleifs heitins
björnssonar oc²⁾ jnguelldar helgadóttur vm þeirra hiuskapar-
band. oc²⁾ þeirra barna rettliga arftöku j allar sætter suo
sem landzlaga bokin skyrer eiginnar konu börn meinalaus
j alla stade skulu taka med heilum oc²⁾ oskoddum jnnsigl-
um fyrst vors helgazta födr pauans sixti .iiij. med þui nafne
af hans sierligre nad oc²⁾ (miskunn) vtgefit ad fyrr skrifader
mean skulu mega eigazt oc²⁾ saman ad vera an nockurs flecks
eda avitanar neins mannz. þar næst hofum ver yferlesit bref
vors verdugazta födr herra Gantonis med Guðligre forsia
(rchibiskups ad Nidarosi j hueriu ad ecki annat ma merk-
last enn fylling oc²⁾ samþycktt hins fyrra efnis. hefer oc²⁾
vorr nadugi herra kong kristiern j sinu brefe vm erfð oc²⁾
arftöku barna greindz þorleifs oc²⁾ fyrrnefndrar inguelldar
minklatliga til gefit ad þau skyldi taka allan rett oc²⁾ erfð
sem annarra eiginná kuenna born ad eilifu hier epter. hier
til hefer vorr næste forverare biskup magnus Godrar minn-
ingar leyft oc tillatid ad þetta hionaband skule oc²⁾ megi
lögligt vera. Enn huad hann hefer ofrekara greint eda tal-
ad j sinu brefe enn herra pauans valld edr vile hefer adr
vtgefit þa fyllum vær oc²⁾ staðfestum eigi þat ad eins ad

¹⁾ Utan á bráinu með hendi frá c. 1700. ²⁾ Svo hér.

þau skyldi saman mega vera með rettu hiðskaparbandi
 helldr biðdande oc¹⁾ þat að þeirra börn getin fyrir oc
 epter þanálíga dispenseran oc¹⁾ loðlíga festing skulu all
 arfa taká suo sem meinlausrar eiginnar konu börn. hið
 með fyrerbíðum vær ollum oc sierhuerium (með) þess
 voru brefe oc¹⁾ gíorninge motkast að veita jordi edr weri
 vnder horduztu stríða kirkiunnar laga. Ok¹⁾ til sannend
 hier vm festum vær vort jnnsígle fyrir þetta bref Skrifu
 j skalholtti jn profesto sociorvm Gordiani et epimachi mar
 tirum anno domini millesimo quadringentesimo nonagesim
 quinto.

311. 31. maí 1495. í Dal í Eyjafirði
 SAMNINGUR Þorláks Þorsteinssonar og Sigríðar húsfreyju Þor
 steinsdóttur um jörðina Dal í Eyjafirði og annan arf eptir
 Árna heitinn Einarsson, bónda Sigríðar.

AM. Fasc. XXXII, 27, frumrit á skinni. Öll (10) innsíglin eru á
 dottin frá.

Þath gíorum nír biörn gudnason. hoskolldur Runolfson.
 stefan ketilson. ketill arnason. Þordur brýniolfsson.
 gíslé²⁾ jonsson. jon Þordarson. jon dadason. gíslí arnason. og
 jon sigmundzson godum monnum úturlígt með þessu woro
 oppnu brefi ath á sunnodagin næstan epter fardagaúicka
 um uoríth j dal j eyjafirde. þæ er lídit war fra gudzburdi
 og hollgañ hingat j heim þusund ííj hundrud íx tíger og u
 áa woru wer j híð sanm ok heyrðum æ ord ok hañðá-
 bañð³⁾ íf uelborina manna þorlax þorsteinssonar saf einne
 halfu enn sygríðar huspreu þorsteinsdotter af anari alfu.
 áth suo fyrir skíldu: ath greindr þorlackur þorsteinson
 lofadi greindri sigríði til afendingar og framgreizlu þar
 strax fyrir oas nær werandum monnum. j fyrstu halfa jorð-
 ina greindan dal og þar til alla halfa peninga kuíka. dauda.
 fasta. lausa. fríða og ofríða sem fiellu til arfs og eignar

¹⁾ Svo. ²⁾ gísla, frbr. ³⁾ hañðáá. bañða, frbr.

þære halfdanarsýne enn þorlackur reiknar sier nu til um-
 bodz fallit hafða epter arna heitin einarson. greindi og
 miknadi sigridur sig eiganda wera helming(s) allz arfs aura
 og audæfa epter nefndan arna einarsson bonda sinn til
 mæzt og jafnadar uit hans adr nefndan arfa og umbodz-
 man og uændizt þar kaupbrefum. giordu(m) og uottum ath.
 og epter þessum hennar lýsingum og uitna uæningu. þú
 lofadi adr greindr þorlackur sagdri sigridi ath ganga til
 hlutfallz og laga skiptis og fram ath legia alla peninga
 sem fyr greiner uit hana og henni j hond ath selia ath
 aungum vndan teknum. Suo ei sidur lofadi sigridr j sogdu
 handabande at leigia fram til skiptis og skodunar alika
 femuni sem vnder henar wer(n)d og foruaran ero til jafn-
 adar bytis. j suodan mata sem sigridi fullnaz uitne epter
 sogn sinne. syndum kaupmala eda suordum eidi hennar
 sialfrar at sonodum kaupmala epter logum. þa skyllði
 þetta þeirra feskipti standa obrigidiligt wm alldr og æffi
 fyrir þeirra erfingium ollum¹⁾ og obornum an nockurar a-
 klogunar eda logligrar ahræringar. wæri og suo ath þessi
 biuising briggdiz sem fyr greiner wm greind uitne eda
 kaupmala og opinberiz þau ecki ath auxaraþinge j sumar
 forfallalaust enn þa seinna j moguligan tima. ef hindran
 kann meina fra skilordi þa skildi þorlackur undir sic og
 erfingia arna heitins aptur alla jordina dal en greida sig-
 ridi mala sinn sem henne fullnoduzt uitne ath j kaup þeirra
 arna hefði komit. Hier til lofadi sigridur j sogdu handa-
 bandi at þorlackur skyllði fyrir sier an nockurar hindrun-
 ar omæckx eda mottmælis og eigi tregdunar. mega aptur
 taka jordina dal under sina vernd sem fyr seiger og aung-
 um umbodzmanni eda manni skyllði hun þar epter aucka
 fa eda setia fra því sem nu war giort þorlacki til nockurar
 fornæmingar. fyr sagdra peninga framan til næsta oxardæ-
 þingx. suo eigi sidur skyllði til helminga skiptazt þeir pen-
 ingar sem fyrir sunaþ liggia. skylldu huorer um sig suara
 halfum skulldum ath sanprofudu helminga felagi.. Og til
 saninda hier wm og meiri audsyningar. þa settum wer fyr

¹⁾ svo = öldum. ²⁾ þ. e. 1. jáni.

greinder men wor jncigli fyrir þetta skiptabref er gior(t) nar j samā stad og dūr deigi sidar enn adr seiger^o).

312.

31. Maf 1495.

undir Felli.

ANDRES Gudmundsson kvittar Gudmund son sinn um öll þau skipti, sem þeim höfðu á milli farið.

AM. Fasc. LXVII, 15, transekript á skinni frá 11. Marts 1508. — Apogr. 1168.

Andres Gudmundsson gefur son sinn qvittan¹).

Þat giore ec andres Gudmundzson godum monnum viturligth með þessu minu opnu brefi. ath ec meðkennunz ath ec hefer gefit Gudmund andresson. son minn með fullu samþýckj ok vpplagi þorbiargar Olafs Dottur eigiñ kvinnu minnar avllungis knittan ok ækærulausan vm allæ þæ peningæ kuikú ok Daudú sem ec hefer honum gefit ok goldit. Serligú jarder ok kuilldi fridæ peningæ ok ofridú ok þar með vm aull aunnr ockur peningú skipti er vid haufum með skipzt ú hueriu are sidan fyrst er ec afbentj honum sinú peningú ok til þess ath nu er komit fyrir mier ok aullum minum langligum erfingium ok epterkomendum. Ok til saninda hier um. Settæ ec mitt jnsiglli fyrir þetta knittanarbref er skrifad var undir felli j kollafirdi. SunnuDaginn næstú eptar fardagú vm vorit. arum eptar Guds burd ∞. cccc. niutiger ok fimm æ.

313.

7. Júní 1495.

í Dal í Eyjafirði.

TRANSSKRIPITARBRÉF.

AM. Fasc. XXXII, 33. inumtransekriptið á skinni. Af þrem inu-siglum er eitt fyrir bréfinu.

¹) Á spássu bréfnis með hendi frá 17. öld.

Þat giorum uer einar magnusson. jon signazson og jon
 magnusson godum monnum uiturligt med þessu noru oppnu
 þá ath uier hofum sed. yfer lesit og heýrt yferlesit opit
 þat med heilum og oskoddum jnsiglum suo latanda

[Hér kemr Hafnarhólmsbréf frá 21. Marts 1495, Nr. 305 hér á undan].

Og til saninda hier um settum uier greinder menn nor
 sigli fyrir (þetta) transkriptarbréf er giort uar j dal j
 þiafirdi huitasunu um vorit æ sama ari og fyr seiger.

314.

17. Júní 1495.

á Þingeyrum.

Jón prestur Þorvaldsson, officialis nyrðra, lýsir því, að Ólafur
 Filippusson hafi svarið fyrir sér fullan bókafeid, að hann
 hefði ekki saurgað kirkjugarðinn í Viðidalstungu (1483),
 hvorki höggvið, slegið né stungið, fyrr en hann var áor
 sleginn og félagar hans.

AM. Apogr. 396 „Ur stóru transkriptarbréfe Sia presta og Sia
 kirkmanna [20. April] 1515“ (AM.).— JSig. 66. 8vo með hendi Grunna-
 vikr-Jóns eptir sama transkripti.

Hier er undanfæri Olafa.¹⁾

Þat giorer ec jon prestur þorualzson officialis heilagr-
 ar hola kirkiu godum monnum uiturligt med þessu mínu
 opnu brefi at olafur philippusson sóa so felldann bokareid
 fyrir mier æ þingeyrum miduikudaginn næstann firir festum
 corporis christi þa er lidit uar fra hingatburd uors herra
 iehsu christi. M. cccc. ix tiger og fimm ær. at hann hefði
 ei saurgat kirkingardinn i uidedalstungu og huorki hogguit
 ne slegit. og ei stungit. fyrr enn hann uar adur sleginn og
 hans selskapur. og ei uisse hann huer þat giordi. sóru og
 sonnudu þenna eid med nefndum olafi so heitandi menn.
 grimur jonsson. sigurdur iwarsson. asgrimur þorbiarnarson.
 halluadr hallzson. ion philippusson. asgrimur jonsson. berg-
 ur jorundzson. ion gudmundzson. gudmundr helgason. bessi
 arason. grimur biornzson og biarne gunnarsson.

Og til sanninda hier um setta ec jon prestur officialatus inncigle. og sera nechulas uilhialmsson sitt inncigle med þeirra manna innciglum sem soru med optnefndum olafi firir þetta bref er skrifuat uar j sama stad og dag sem fyrr seiger.

315.

19. Júní 1495.

í Spjaldhaga.

Түнегжа tylfta dómr útnefndr af Finnboga lögmanni Jóns-syni um arf eptir Ingibjörgu Þorvarðsdóttur og Pál bónda Brandsson á Möðruvöllum (Möðruvallamál).

Dómabók Jóns landritara Magnússonar í Fol. 196b—197b, skr. c. 1604 „wr breffaBok Eggertz logmanns Hannessonar Lxv“ (= a), og mun það eiga við öll skjölin um Möðruvallamál. — Landsbókasafn 789. 4to, bls. 383—386, skr. c. 1620 fyrir Ara Magnússon í Ögri, eptir transskripti frá c. 1500.—Landsbókasafn 68. 4to, bl. 818—821, skr. c. 1640.—Landsbókasafn 69. 4to bl. 144—145, skr. c. 1640. — Landsbókasafa 115 4to I, 97—100, með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1790.—MSteph. 27. 4to, bls. 405—412, skr. c. 1780. — Analecta juridica Odda Jónssonar digra (hjá mér), skr. 1668. — Prentaðr í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 112—117.

Æpter fylgja breff vm Maudruwalla manna
Aa(k)löggun vppð Hakonar R. B. sum standa
fyrrer a þui Bladi 245.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta brief sia edur heyra senda Sturle magnusson. Gunnlaugur Teitzson. Þorlakur Þorsteinsson. Magnus Arnason. Magnus Þorkielsson. Hauskulldur Runolfsson.²⁾ Stephan kietilsson. Eirekur Juarsson. Sigurdur Þorsteinsson. wigfus þorsteinsson. Magnus Magnusson. Biorn Jngimundarson. Tomas Gregoriasson.³⁾ Gudmundur Gunnarsson. Thomas hialmsson. [Olafur Olafsson.⁴⁾] [Olafur Gudmundzson. Jon Sigmundzson. Juar brandzson.⁵⁾] Æinar

¹⁾ a, þ. e. á 245. blaði í bréfabók Eggerts lögmanns. ²⁾ Briniolfsson 63 (rangt). ³⁾ a; Gregorsson 63; Gorgeyrsson 789. ⁴⁾ [sl. 789. ⁵⁾ [al. 789.

son.²⁾ Þorlakur Jonsson. [Wigfus Sigmundzson.³⁾ Quediu
 k og sjna kunnigt gíaurandi. ad⁴⁾ þa er lidit war frđ
 gatburd wors herra Jesu Christi 0 ccoc xc og v ár
 stadaginn næsta fyrir Jons messo Baptiste vm sumarit
 ra wser j dom nefndir af ærligum dandis manni finnboga
 ssyni laugmanni fyrir nordan og westan sa Jslandi sem
 n war [a almennilegu hieradsþing⁴⁾] spialldhaga j eyia-
 le sa þingstad riettum ad rannsaka og skoda og ju-
 haliga [og fulla⁵⁾] grein sa þui ad giora. vm þann fram-
 d og lagabeidslu sem Grijmur Palsson beiddi þar oc
 fdi optainnis greindan finnboga jonsson laugmann⁶⁾ [nord-
 og vestan d Jslande⁷⁾ dom⁸⁾ yfer ad nefna vm þa ahræring⁹⁾
 a hann sagdist senneliga¹⁰⁾ spurt hafa ad erlendur Bondi
 endzson willdi fullkornliga akisæru weita d¹¹⁾ wegna hustru¹²⁾
 drjdar Þoruardzottur kunnur sinnar vppa þær fastaeign-
 sem ddu¹³⁾ att hafdi hustru¹⁴⁾ Jngibiaurg syster hennar.
 sonum pals brandzsonar bonda greindrar Jngibiargar
 ruardzottur. biarna og benedict. hafdi til arfs fallid opt-
 modur sjna.¹⁵⁾ Enn sydan þar epter Pali Brandzsyni
 er fyrr sagda sonu sjna. enn nu reiknadi ddurefndur
 jmur sonum sijnum. þorleifi og benedict allar þessar eign-
 hafa til erfda¹⁶⁾ fallid epter nefndan pal brandsson faud-
 faudur þeirra. Sagde Grijmur ad ddurefndur Erlendur
 endzson þottist¹⁷⁾ hafa fyrir sier Riettar Bot Hakonar
 ganga er hann¹⁸⁾ kuad¹⁹⁾ so wotta ad oll²⁰⁾ fyrr saugd odul
 ylldu aptur fulla j þa ætt og slegti sem þau væru²¹⁾ fyrst
 komiñ. Saumuleidis beiddi og krafdi Grijmur doms hier²²⁾
 þa²³⁾ af fyrr saugdum finnboga Jonssyni laugmanni.²⁴⁾
 þertt hann skylldi af ganga eda hallda [fyrrsagdar eignar²⁵⁾

2) [sl. 115. 3) [sl. 789. Vigfus Sigurðsson 27, og bætir hér við: „á
 almennilegu héraðsþingi“. Síðari hluti dómnefndarinnar er í annari
 4) sl. 63, en öll hin sömu nöfn standa þar og hér. 5) sl. a og 115. 6)
 v. 789. 7) [b. v. 69. 8) sl. 789. 9) [b. v. 63. 10) lagadom 789. 11)
 12) 789. 13) a, 115, MKet.; hin: sannlega. 14) Svo a og 789;
 þat hin sleppa því. 15) a, 789; flest hin: hustrur. 16) b. v. 789. 17)
 18) þessu 789, 63. 19) þeirra 115. 20) eignar 63, 69, Analecta. 21) þættist
 22) 27. 23) sl. 69. 24) kallade 789, 27. 25) sl. a; b. v. hin. 26) voru
 27, 69, 63. 27) þar 69. 28) a, MKet.; hin flest hafa: a. 29) doms þar
 30) b. v. 69. 31) [fyrr sögdum eignum 115, 789.

fyrir þessa akiæru adurnefndz Erlendz Erlendzsonar. þui Grijmur þottist¹⁾ ad laugum skyldngur ad leida sijn prof og witni j Nordlendingafiordungi vm fyrr greindar arftokur. þar sem yngiborg þornardzdotter og syner hennar og [Pall Brandzson²⁾ deydi³⁾ æ sijnnu haufubue⁴⁾ æ maudruvaulum j eyafirdi. komu þar og þa fram [fyrir oss⁵⁾ [aff hennde Grijs⁶⁾ tuo⁷⁾ kaupmalabref med festingarwitnum. undir godra manna jnciglum suo latandi ad Pall Brandzson og Grijmur Palsson hefdi⁸⁾ fest kunnur iðnar eptir laugum og landsins rietti⁹⁾ so sem Gudz lang vtuijsa. hafdi og¹⁰⁾ grimur lagt laug og dom fyrir alla fyrsagda peninga j hanst¹¹⁾ epter pal Brandzson faudur sinn fra fallinn.

Nu¹²⁾ þar sem Grijmur Palsson sagdi Erlend¹³⁾ Erlendzson akiæru wilia¹⁴⁾ weita æ¹⁵⁾ [sagtt jardagodz¹⁶⁾ epter riettarbot. þa¹⁷⁾ er hun oss miaug okunnug¹⁸⁾ huert af hun skal¹⁹⁾ hafa. þui hun stendur so skrifud j [sumum stadi²⁰⁾ [hier junañ landz.²¹⁾ ad hun skal ganga j noreige [ad eins²²⁾ [en ei j skattlaundum til skilldum. witum wier og hana all dri fyrir laug geingit hafa hier j landi.²³⁾ enn ef²⁴⁾ wier²⁵⁾ sannliga wita kynnum²⁶⁾ ad hier j landid²⁷⁾ sie jnnkomiñ þessi Riettarbot laugliga af kongzins walldi og²⁸⁾ þuijsast kann²⁹⁾ med laugligum witnum. Annad huert med wors naduga herra hakonar konge oskóddudum jnciglum eda Almugans bejdslu og samþyekt vm allt jsland og³⁰⁾ laugmanns wrskurd³¹⁾ þar vppa þa wilium³²⁾ wier giarnan gefa hier gott

¹⁾ þottist. ²⁾ [Pals Brandssonar 69. ³⁾ a, MKet.; flest hin: d-ydu
⁴⁾ a, 789, MKet.; hin: höfuðbóli. ⁵⁾ [sl a; b. v. hin. ⁶⁾ [b. v. 789 og a
(en er þar við bætt með heudi Magnússar Ketilssonar). ⁷⁾ tvenn 789, 27.
⁸⁾ höfdu 789, 63, 69. ⁹⁾ og b. v. 789. ¹⁰⁾ b. v. 69. ¹¹⁾ þ. e. 1494
¹²⁾ sl. 63, 69. ¹³⁾ Erlendur 63, 69. ¹⁴⁾ villde 63; villdu 69. ¹⁵⁾ vppa
69. ¹⁶⁾ [sögðu jardagósi, Analecta. ¹⁷⁾ h. v. 115. ¹⁸⁾ [en oss er mjög ó-
kunnugt, MKet. ¹⁹⁾ skali 115, 789. ²⁰⁾ [sama stad 69, Analecta; sunna
stadi, hin. ²¹⁾ [a, 789, 69; sl. flest hin. ²²⁾ [sl. 63. ²³⁾ [en ei skatt-
löndum og skyldu 63; Einn er j efla huort hijngad j landid sie gieifñ
edur ennur skattlönd 69. ²⁴⁾ b. v. 27, MKet. ²⁵⁾ ei b. v. 63, 69, 115.
²⁶⁾ 27, MKet.; kunnun, hin. ²⁷⁾ landi a, 789; land 115; landid, hin. ²⁸⁾
þad, b. v. MKet. ²⁹⁾ kynni, MKet. ³⁰⁾ eda 789, 27. ³¹⁾ urakurdur 63,
69, Analecta. ³²⁾ vildum MKet.; munum 63, 69.

snar til og beidast¹⁾ hier nada²⁾ vm. eptir þeirri grein sem wor wírduligur³⁾ herra hakon kongur og adrer rietter Nor-egs⁴⁾ kongar j sýnum laugteknum riettarbotum hafa oss til skipað.⁵⁾ ad skrifa aptur til kongvins nada.⁶⁾ huad oss þætti framar meir of hartt eda of lint af þeim riettarbotum. sem hingad j landit eru vtsendar⁷⁾. Þui ad⁸⁾ oss þikir ef þessi skipan⁹⁾ skal standa horfa [j landsins stóran¹⁰⁾ skada.¹¹⁾ kann og so ad¹²⁾ wera.¹³⁾ ad allar þessar greiner fyrrsagdar fallist og eingiñ Benijsing fæst¹⁴⁾ vppa¹⁵⁾ sagda riettarbot. þyckir oss vpptekt¹⁶⁾ olauglig. og ei fyrir laug halldandi hier j landi. þui so stendur skrifad ad kongur skal um laug bæta með godra manna ráði. og huorutueggia samþyckt¹⁷⁾ þeirra er landit byggia. [alnir og obornir¹⁸⁾ j hans þegnskylldu.

Nu sakir þess ad wor landslagabok j sýnum texta so vtuijsar. sem hier j landid¹⁹⁾ hefur obrigdanliga²⁰⁾ [yfir geingid²¹⁾ ad sonur²²⁾ æ [ad erfa²³⁾ modur sýna skilfeingna og fadir son sinn. en sonarson skilgetinn fodur²⁴⁾ fandur sinn þa er so til stendur. þo at²⁵⁾ fadir hans sie ei skilgetinn. ad fanstum eignum og lausum. Nu fyrir þa²⁶⁾ skulld ad Grijmur leiddi sýn prof fyrir oss j nordlendingafordungi vm adur²⁷⁾ nefndan arf epter þui sem laugbok²⁸⁾ vtuijsar. ad j þeim fiordungi skal arf sækia sem arfur er dainn. Enn²⁹⁾ ef

¹⁾ beidunet 789. ²⁾ a, 789, MKet.; nadar, hin. ³⁾ náðugi 789. ⁴⁾ sl. 68, 69. ⁵⁾ skrifad 69, MKet. ⁶⁾ a, 789, 69, 68, MKet.; nadar, hin. ⁷⁾ jnn-sendar 68, 69. Við þessa klausu dómsins miðja vega stendr á spásælu í a með forari hendi: „Ef hun skal fyrir laug ganga þa sturlast allar erfidir þui vndarligt er ad eg ma eeki aullungis erfa. Einn sonur minn strax og adrer niðiar. Laug. þann arf skal huer hafa sem Gud will hann verði eigandi ad“. ⁸⁾ b. v. 27. ⁹⁾ réttarbót 115. ¹⁰⁾ [til landsins stóra, MKet.; landinu til stóra 789. ¹¹⁾ Og b. v. 27, MKet. ¹²⁾ b. v. 789. ¹³⁾ verða 27, 115; vera so 69, 68. ¹⁴⁾ fæst MKet., 27. ¹⁵⁾ fyrr b. v. Analecta. ¹⁶⁾ Eftir Riette b. v. 27. ¹⁷⁾ samþycke 68, MKet. ¹⁸⁾ [aliuna (sína 68) og oborna 68, 69. ¹⁹⁾ 68, Analecta; landi, hin. ²⁰⁾ sl. 68, 69; obrigdelega, a (ritað með hendi Magnúsar Ketilssonar). ²¹⁾ [við gengit a (með hendi Magnúsar Ketilssonar). ²²⁾ MKet. ofl.; a ofl. son. ²³⁾ [arf eftir 63, 69. ²⁴⁾ b. v. í a með hendi Magnúsar Ketilssonar. ²⁵⁾ b. v. MKet. ²⁶⁾ þa MKet. í a. ²⁷⁾ fyrr (!) b. v. 68. ²⁸⁾ logmalid 68, 69. ²⁹⁾ b. v. 68, 69.

madur leidir j odrum stad¹⁾ wotta sijna²⁾ [enn arfur er ddinn³⁾ þa hefir hann þeim fyrirskotid.⁴⁾

Þui fyrir allar þessar greinir og þær fleiri sem hier ad luta vppa laganna wegna dæmdum wier adur nefnder domsmenn. med fullu doms atkædi ad so profudu mali sonu [grijms Palssonar⁵⁾ Þorleifi og Benedict laugliga erfingia og eignarmenn ad aullum þeim peningum faustum og lausum. sem synir Jngibiargar Þoruardzdottur erfdu eptir modur sijna. enn Pall Brandsson⁶⁾ eptir þa so sem fyrr skrifad stendur. Enn Grym [faudur þeirra⁷⁾ riettan vmbodsmann adur greindra sona sinna eptir þui sem laugin⁸⁾ vtuijsa. Er so og skipad skipad j laugunum⁹⁾ at erfder þær sem til hafa fallit. sem aull aunnur lagamdl vndir huerium laugum er þau vrdu. þa skulu þau¹⁰⁾ aull vndir þeim lögum wera¹¹⁾ sem þa geingu lang j lande. er þau mal gjaurdust. Svo¹²⁾ og samstundis þa vppa þenna¹³⁾ worn dom handfestum wier aller tjttnefndir domsmenn finnoga Jonssyni¹⁴⁾ laugmanni fullan eid ef þu fa þætti. ad þenna¹⁵⁾ dom hefdum¹⁴⁾ wier dæmt eptir worri samuisku. sem wier wilium suara fyrir Gudi.

Samþykkti þenna¹⁶⁾ dom med oss finnogi Jonsson laugmann. [Einar eyolfsson¹⁵⁾ og fleiri adrir godir menn þeir er þar voru vit staddir.

Og til sanninda hier vm settum wier adur nefndir doms¹⁶⁾ menn wor Jncigli fyrir þetta doms bref er¹⁷⁾ skrifad war æ grund j Eyafjrdi a sama ari deigi sydar enn fyrr seiger.

316.

28. Júní 1495

í Miðdal.

Dóma sex klerka útnefndr af Stepháni biskupi um ágrein-

¹⁾ fiordungi a (með hendi MKet.), 789, 68, 69. ²⁾ b. v. 68, 69. ³⁾ [sl. 68, 69. ⁴⁾ forskotid 68, 69. ⁵⁾ Pals grijmssonar (I) a, 69, 68. ⁶⁾ b. v. 115. ⁷⁾ [sl. 789. ⁸⁾ lög 69. ⁹⁾ lögum 789; lögmalinu, Analecta. ¹⁰⁾ sl. 789. ¹¹⁾ sl. 69. ¹²⁾ b. v. 789 og MKet. í a. ¹³⁾ sl. 69, 68. ¹⁴⁾ hoffam 68, 69. ¹⁵⁾ Jonsson (II) 69; frá [sl. 68. ¹⁶⁾ b. v. 27, 68. ¹⁷⁾ hvert, Analecta.

ing milli síra Þorvarðs Ívarssonar vegna sín og kirkjunnar í Odda, og síra Haldórs Jónssonar, vegna erfingja síra Snorra heitins Helgasonar.

AM. Apogr. 2188 með hendi Páls Hákonarsonar „Ex orig. Oddensl. Detta bref er skrifad so sem med fliotaskriftarhende. er þo audsýnelega original“. (AM.). — Afskript meðal Oddabréfa í Landskjalasafni með hendi síra Bjarna Hallgrímssonar (= b).

Vm kotvöll.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. sendum vier broder Haldor med Gudz náð ábote á Helgafelle. Narfui Jonsson officialis heilagrar Scalholtz kirkiu. Jon Gíslason. Einar Erlendzson. Kollgrímur Kodranzsson. Jon Jonsson prestar Skalholztbiskupsdæmis Gudz kuediu og vora kunnekt giorande med þessu voru opnu brefui at sub anno gracie M. cd. xc. v. j Middal langardagin næsta firir Petursmessu og Paals²⁾ j almennelegri prestastefnu vorum vier j dom nefnder af virduligum herra og andlegum faundur herra Stephane med Gudz náð biskupe j Skalholte at dæma um þá ákæru er millum var síra Þorvardz juarssonar. vegna sín og kirkiunnar j Odda og síra Halldors Jonssonar. vegna erfingja síra Snorra heitens Helgasonar. Jn primis um þá jörd er síra Snorre heiten Helgason gaf kirkiunni j Odda og gallt j sinu testamento og ánefnde þar j þá jörd sem Eyiolfur heitinn Einarsson langmadur hafde lofuat honum firir upplagit á kirkiulæk. Suor þar firir oss eitt langlegt vitne at Eyiolfur heiten logmadur hefde lofuat síra Snorra heitnum annat hvert halfva jordina Samstade eda alla jordina Kotvöll er liggur j Breidabolsstadar kirkiusokn. Jtem vændizt síra Þorvardur audru vitne heima á Rångarvøllum at heyrte hefdi lysing Eyiolfz heitenz langmanz og medkienn- ing að þesse giorningur hefde fram farit þeirra millum. Dæmdum vier síra Þorvard skyldugañ at leida þat sama vitne j mögulegan tima firir biskupe Stephane eda hanz umbodzmanni³⁾ at greinder prestar síra Þorvardur og síra Haldor langdu vnder med fullu handabande. j suo mata at hvor skyllde svara audrum sem stefndur huat

¹⁾ b; ²⁾ þ. e. 27. Júní. ³⁾ Hér er strykað út orð í afskr., og settir punkt- ar yfir til merkis að eittívað hafi ekki orðið lesið.

hver matte til annars tala. Enn saker þess að greind half jord Samstader var seinna burt seld. því at Heilax anda náð til kalladre. og at suo profudu og firir oss komnu. og at leiddu fyrskrifudu vitne því sem hann vændezt. dæmum vier fyrskrifada jord kotvoll kirkiunne j Odda til æuinlegrar eignar og þrúttskrifuadan sira Þorvard at sier mega taka þessa saumu jörd ef hann vill og halda til laga. Jtem um adrar ðkærur. suo sem er um kirkiutiundir þær sem fellu um vorit næsta epter frafall sira Snorra heitinz og svo þann psaltara og ðklædi sem j testamento brefuenu stod. og erfingiarnar haufdu ecke lúckt. Dæmdum vier sira Haldor Jonsson skyldugan at flytia eda flytia láta þessa peninga heim til Odda alagalansa innan mádnadar at heyrðum domenum og afhenda sira Þorvarde eda hans umbodzmanne. Enn um jskyldur og os(t)tolla og adrar rentur kirkiunar j Odda og erfingiarnar haufdu ecke at sier teked adur enn sira Þorvardur tok med stadnum dæmdum vier honum til fullrar eignar og frialslega hafva mátt at sier taka.

Samþykkt þenna vorn dom med oss þerra Stephan med Gudz mad biskup j Scalholte og sette sitt insigle med vorum insiglum firir þetta domsbref er skrifuat var j Midal d sama are. deige sidar en fyr seigir.

317. 30. Júní 1495. á Öxarárþingi.

Dómur tólf manna útnefndr á Öxarárþingi af lögmönnunum Finnþoga Jónssyni og Helga Oddssyni um ákæru Sturlu Magnússonar til Þorvarðs Bjarnasonar um heimanfylgju og tilgjöf Margrétar dóttur sinnar, konu Marteins heitins Bjarnasonar bróður Þorvarðs.

AM. Fasc. XXII, 28 frumritið á skinni; fór fyrir 12 innsiglum, sem öll eru dottin frá.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda vígfus þorðarson. salamon einarson. narfe ellenson.

gisle ualldason. jon hrafson. jon magnusson. are narfason. gisle jonsen. þorleifur ormson. þorlakur suartzson. eyvindur thumason ok runolfur þorsteinsson. kuediu gudz ok sina kunnigt gerandi. þa er lidit var fra hingatburd vors herra ihesu christi þushund .cccc. nintiger ok .v. ar æ þinguelli æ almenniligu oxararþinge þridiudaginn næsta eppter petursmessu og pals vorum vier j dom nefnder af ærligum monnum finboga jonsyne ok helga oddzsyne logmonnum fyrir nordan ok sunnan æ jslandi at dæma ok skoda vm þa akærnu at stulle magnusson kærði til þoruarda biarnarsonar¹⁾ at hann hefði eck(i) feingit alla heimanfylgiu ok tilgiöf vegna Margetar dottur sinnar vr garde Marteins heitins biarnarsonar¹⁾ bonda hennar enn brodur fyr nefndz þoruardz. logdu þeir þar vnder med handabandi fyrir oss adurnefndum domsmounum hafa þat ok halda sem vier dæmdum þeirra æ millum. kom þar fram kaupmalabref fyrnefndra hiona er martein heitinn hefði haft til kaups vid fyr greinda margretu .ccc. hundrata. en hun hundrat hundrata. kærði adur nefndur stulle at eppter stædi .vj. huðrvt ok .xx. ok sex aurar silfurs. Nv med þui at þoruardr biarnarson¹⁾ þottiz ogiorla vita huort lukzt hefði oll heimanfylgian eppter þui sem j kaupmalabrefinu stod þa dæmdum vier fyrnefnder domsmenn stulla skyldugan at leida .ij. loglig vitne at oll heimanfylgian hefði lukzt eda syna knittan marteins heitins at hann hefði fulla peninga vpp borit sem honum vel anægdi. Enn ef þetta syndizt ekki þa skyllde stulle magnusson vinna lyrtareid¹⁾ þar a þinginu en minna. at hann hefde luktt adur greindum marteine alla heimanfylgiuna suo sem j kaupmalabrefenu stod. Enn at leiddum vitnum unnum eidnum þa dæmdum ver þoruardd biarnason¹⁾ skyldugan at luka þesi. ui. c. ok .xx. med stlikum¹⁾ fridleika sem inn hafde komet ok þar til .ui. aura silfurs ok ~~xxxxx~~. hvðdrada j tilgiöfena. æ þar j at lukaz .xx. c. j iorddum og annur tuttugu c j fridum peningum vorovirttum ok þridiu .xx. c. j aullum faull¹⁾ uirdis peningum æ nestnu fardogum.

Ok til sannenda hier um settu laugmennener¹⁾ sin innsigle

¹⁾ Svo.

med vorum insiglvn fyrir þetta doms (bref) er skrifat var a þinguelle j sama (stad).

318.

30. Júní 1495.

á Þingvellf.

Lofta Snorrason selr Magnúsi Þorkelssyni fjórðunginn úr jörðunni Svalbarði á Svalbarðsströnd fyrir tíu hundruð í lausafé.

AM. Apogr. 188 „Ex originali Svalbardensi accuratè“ (AM.)

Þat giorum uid þornardr gudmunzson. ormur jngimundarson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi ath þa er lidit uar fra guds burd þusund flogr hundrut nintiger ok u ara miduikudagin nestan fyrir petu(r)s Messo ok pals um sumarit¹⁾ a þorisstodum a Rostmalarnesi uoru uid j hia saum ok heyrðum a ath Loftur snorason sellde magnusi þorkelssyne med handabandi til fullrar eignar fjórðungin j jorduni svalbarde er liggr a svalbardzströnd j þingieyarþingi²⁾ med aullum þeim gaugnum ok gædum sem greindum jardarparti hefir fylgt at fornu ok nyu ok hann hefde fremzst eigande at ordid j arf efter stein snorason brodur sinn. hier j moti gaf nef(n)dr magnus þorkelsson sogdum lofti snorasyne tíu c j fridum peningum og ofridum. skylldu þau gialldazst opt nefndum lopti jnan þrig(gi)a ara. lýsti greindr loftur þui fyrir oss at hann hefde þenna nefndan part aungum manni andrum fyr sellt eda gefit en nu fyrnef(n)dum magnusi. skyllde sa þeirra hallda til laga er keypt³⁾ hefdi. en sa suara laga riftingum er sellt hefde. Ok til sanenda hier um settium uid fyr nefndir menn ockur jnsigli fyrir þetta jardarkaups bref giort a þinguelli a sama ari sex nottum sidar en fyr seiger.

¹⁾ D. e. á Jónsmessu sjálfa 24. Júní. ²⁾ Svo. ³⁾ keypti, Apogr.

819.

30. Júní 1495.

á Öxarárþingi.

TYLFTARDÓME útnefndr á alþingi af Finnþoga lögmanni Jónssyni um arf eptir Ingibjörgu Þorvarðsdóttur og Pál bónda Brandsson (Möðruvallamál).

Dómabók Jóns landrítara Magnússonar í Fol. bl. 107 b og 109 a „vr breffa Bok Eggers logmanns Hannessonar“ skr. c. 1604 (= a). — Landsbókasafn 789. 4to, skr. 1620. — Landsbókasafn 68. 4to, bl. 811—822, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 69. 4to, bl. 145—146, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 115. 4to, 100, með hendi síra Jóns Halldórssonar í Hitardal c. 1780. — M. Steph. 27. 4to, bla. 419—415, skr. c. 1780. — *Analecta juridica* Odds Jónssonar dígra (há á mér), skr. c. 1668.

Alþingisdómur vm sama mál¹⁾.

Dad giorum wíer Gudne Jonson. Einar Oddson. Arner finnson. [Stulle Magnússon. Hakon Hallsson²⁾. Magnus Þorkielsson³⁾. Jon Þorgeirsson. Helgi Þorwaldsson⁴⁾. Jngmundur finnsson. Einar Þorólfsson. Andres Gudmundsson. Jon Sigmundsson godum monnum wíturlígt⁵⁾. með þessu woru opnu Brefe. að þa er lidit war fra hingadburd wörs herra Jesu christi M. cccc. xc og v ár þridiudaginn næstaa epter Pietarsmessu og þals a almennifiga aukarúrþinge worum wíer j dom nefndir af wériligum áðara⁶⁾ manni finnþoga Jónssyni logmanni nordan og westan va Jslandi að dæma. skoda og alyta jnnuirduliga [med skínsemd⁷⁾ ad rannsaka huert afl og fullkómflga magt ad hafa skylldu su sækisara og⁸⁾ tilkall. er Erlundur Erlendsson hafdi⁹⁾ uppa þau odul og fastæignir sem falled hafde eptir hustru Jngbjörgu Þorwardzdottur og pall Bonde Brandsson erfði epter sonu sýna. Biarna Pálsson og Benedict brodur hans skilgetna bada. Ein Grymur Bonde Pálsson reiknadi¹⁰⁾ wíer nu til ymbodz fallid hafa. emm sønum sýnum skilgetrum til fallrar eignar. Þorleife og Benedict aull¹¹⁾ adur¹²⁾ greind odul. Eigner og lausafie. sem fallit hafa epter alla¹³⁾ fyrr sagda

¹⁾ D. a. Möðruvallaarf. ²⁾ Halldórsson 789 (rangt). ³⁾ [vantar í a. ⁴⁾ Þorvarðsson a, 68, 69, 115 (rangt). ⁵⁾ kunnigt 63, 69. ⁶⁾ b v. 69. ⁷⁾ [b. v. 27. ⁸⁾ edur 789. ⁹⁾ og haft hafde b. v. 27. ¹⁰⁾ eignade 68, 69. ¹¹⁾ sl. 68, 69. ¹²⁾ b. v. 68. ¹³⁾ b. v. 27.

menn. Þal og Jngibiaurgu og sonu þeirra. j hueriu þeir kunna ad finnast. epter þui sem godra manna bref og binjring¹⁾ þar um hlioda²⁾ og vtuijsar og sa domur junihelldur og³⁾ þar war þa birtur⁴⁾ og opinberadur og upplestinn fyrir oss og aullum almuganum jnnañ langriettu og vtan og dæmdur war j spialldhaga j Gyafyrde æ almenniligu þriggia hreppa þynge j sama firde sem arfur war da-
inn. og þui fyrir allar adursagdar greinar. atkuædi. Articulis⁵⁾. frændsemi og laugligar festingar. sem fram hafa farid allra fyrrsagdra manna⁶⁾ j millum og so⁷⁾ ei sijdur eptir laugbokarinnar ordum og [innsetta⁸⁾] j [riettu erfdatale⁹⁾]. Þui dæmdum wier med fullu doms atkuædi alla peninga kuika og dauda. fasta og lausa. frijda og ofrijda ad aullu tilskjyldu enn sunguu vndan teknu. haufudbolum og vtjaurdum. smærrum og stærrum. sem fallit hafa epter greinda Jngibiorgu Þoruardzdottur. Born hennar og Bonda Pal Brandzson. huad hellst þad reiknast kann. sonum Grijs Palssonar tueim skilgetnum Þorleif og Benedict til fullrar eignar allt adurgreint godz. enn fyrnefndum Grijmi til laugligs umbodz og frials forrædis. adtauku og allrar vmwendunar. an [nockurar hindranar¹⁰⁾] edur motmælis og standa skuli obrigdanliga vm alldur og æfi hier epter.

Og til meiri audsyningar hier um og sannrar medkieningar styrckti og stadfesti og fullkomliga samþyckti [þennan vorn dom¹¹⁾] fyrnefndur finnabogi Jonsson laugmann. huer¹²⁾ vtnefndi og dæma liet tuennar tylfter j spialldhaga. sem fyrr¹³⁾ seiger j greindum domi og wier medfestum þessum domi. og setti sitt Jnsigli. med Jnnsigle¹⁴⁾ Pietur truls¹⁵⁾ hirdstjora og haufudzmanns yfer allt jsland. [asamt med¹⁶⁾] worum jnciglum fyrir þetta domsbref er giart war j sama stad [og ari¹⁷⁾] deigi sijdar enn fyrr seiger.

¹⁾ fyrr gior b. v. 27. ²⁾ votta 27. ³⁾ sem 789. ⁴⁾ kintar 63. ⁵⁾ a; articulo, bin. ⁶⁾ persona 69. ⁷⁾ b. v. 69. ⁸⁾ [innsettu grein 789. ⁹⁾ [riettu erfdatale 27, 789. ¹⁰⁾ nockurz hindurz 27. ¹¹⁾ [b. v. 69. ¹²⁾ huorn hann 69. ¹³⁾ hier 63. ¹⁴⁾ b. v. 27. ¹⁵⁾ Trulssonar 27; Lora(II) 63, 69. ¹⁶⁾ [789; og, hin. ¹⁷⁾ [aari og tjma 27.

320.

15. Júlí 1495.

á Hólum.

WITNISBURÐARBRÉF, að þrír prestar og einn leikmaðr sóru bóka-
areid að því á prestastefnu 22. Júní, að Ólafr biskup, góðrar
minningar, hefði gefið og skipað heilagri Hólakirkju alla þá
peninga, sem hann átti auk þeirra, sem í hans testamentis-
bréfi standa.

AM. Fasc. XXXII, 22, frumrit á skinni. Af þrem iansiglum eru
tvö fyrir bréfinu, og er annað þeirra mjög skert. — Apogr. 3860.

Witnisburdur Vm Eyd Gudmunds Jonssonar.
Jons Gjalasonar. Jous Jonssonar og Hialta
Ankielssonar¹).

Þath giorum uier eirekur einarsson. nikulás þormoods-
son og halluadr biarnason prestar hoolabiskups dæmis good-
um monnum vitvrligtt med þessu woru brefue ath uier
uorum þar j hia æ almenneligre prestastefnu heima æ hool-
um æ jalandi manudaginn næsta firir jonsmessu babiste²)
heyrdum uier ath þrir prestar er suo heita Gudmundr ions-
son. jon jonsson. jon gjalsason og hiallte arnelsson leik-
madur soorv suo felldañ bookareid firir syra jone þorualldz-
syne heilagrar hoolakirkju officiali ath þeir hefdi hia uerid
og heyrtt ath biskup olaf goodrar minningar gaf og skip-
adi fylliliga heilagri hoola domkirkju alla þa peninga sem
hann atte ath auk þeirra sem j hans testamento brefue
standa og þath tilvysar. og til sanninda hier vm settum
vier fyrrskrifader prestar vor jnsigle firir þetta bref er
skrifuath nar æ hoolum j hialltadal ja diuisione apostolo-
rum anno domini M^o cd^o non(a)gesimo quinto.

321.

11. August 1495.

á Ökrum.

TRANSKRIPTARBRÉF.

AM. Fasc. XXV, 15, frumtranskriptið á skinni. Innsigla eru dott-
in frá.

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²) þ. s. 22. Júní.

Það giorum við markus jllugason ok þorolfur þorfinsson godum monnum viturligt með þessa ockru opnu brefni að þar voru við j hia sænum ok heyrðum a. að lesit var opit bref með heilum ok oskandum hanganda jnciglum suo latanda ord epter ord sem hier seiger.

[Hér kemr bréf Gunnars Jónssonar og Ingveldar Helgadóttur um Auðunarstaði og Bóletadarhlíð frá 10/1. 1480—22/1. 1481, DL, VI, Nr. 250].

Ok til saninda hier vm settum við fyr nefnder menn ockur jncigli fyrir þetta transkriptarbref. er skrifuad var a stærri aukrum j skagafirde. þrid(i)udaginn. næsta fyrir assumptione sancte marie virginis. arum epter gudz burd þusund flogur hundr(u)t niutiger ok fimm ára.

322. 18. August 1495. í Holti í Öfundarfirði.

STEPHÁN biskup í Skálholti lýsir svo mikið vera fallið til æfnilegs beneficium upp í heimalandið í Vatnsfirði, sem á þresti reikningsskap kirkjunnar, er lokið skyldi innan þriggja ára.

AM. Apogr. 902 „Ex originali Vatzford. accurat6“ (AM.). Fyrir bréfinu var innsigli Stepháns biskups, og lýsir Árni því.

Wær stephan með Gudz næð biskup j skalholli giorum godum monnum kunnigt með þessu voru opnu brefi að j þann tíma er vær visiterudum j fyrsta sinn vm vestfirðingafjordung komum vær til vatzfjardar j jsaford og beiddum og krófdum reikningsskapar kirkjunnar þar af hentar jnnstædu porcione og mortuarijs og af þeim fleirum hlutum öðrum sem vær mattum þar til taala. Enn af þui að oss uar þar eigi nóckr reiknengsskapur giorr. þa lystum vær tak sett vpp j heimalandit þar suo mikit sem reikningsskapnum suaradi. Jtem beiddum vær og krófdum j annan tíma nu er vær komum j seirna sinn greindz reikningsskapar. einn tíma annan tíma og þridia tíma peremptorie og feingum ecki nókut löglegt suar. Firir þessar saker beidum vær og kreflum enn vpp æ ny adr greindz reikningsskapar. einn tíma annan tíma og þridia tíma æ fremzta

mata sem vær megum með lögum giora forskiotandi allri hindran og huerre sem einne afsakað er hier j moti kann að koma. firirbiodum vær stridlega huerium sem einum bædi lærdum og leikum vnder fullt forbod og bannz pinu j burtu að hafa eða undaþ að draga j noçkurn mata tolla eða ti- under reñtur eða jnngiold fyrr nefndrar vazfiardar kirkiu. helldur skipum vær að allar hennar reñtur og jnngiold leggizt henne sialfre til vppheldiss og eflingar. Enn ef eigi eru skialigheit gior suo sem skyldan bydur jnnaþ þriggia ara hier epter eða suo [að dandi¹⁾] monnum virtedz þat meira vert sem æ brestur skialigan reikningsskap helldur enn hitt sem fram kemur. þa lysum vær suo mikit fallit vera til æfnligs beneficium. vpp j tittnefndan gard vazfiord og heimalandit þar með þeim eignum sem þar til liggia sem suarligt er og reikningsskapur fellr upp æ. Biodum vær eireki biarnasyni og bijföulum honum vpp a vorra vegna að vakta og vardueita og alla medgiord æ að hafa þratt greindum vazfiardar eignum kirkiunne þar til uppreistar og eflingar vpp æ rettaþ reikningsskap vid heilaga kirkiu og oss. Og til sannenda hier vñ festum vær vort jnnsigli firir þetta bref skrifat j holhti j aunundarfirde quarta die jñfra octauas assumptionis beate Marie virginis. anno domini M cd xc v.

323. 16. September 1495. í Sælingsdalstungu.

ΣΤΕΡΗΑΝ biskup í Skálholti kvittar Guðna bónda Jónsson af reikningsskap kirkjunnar á Kirkjubóli í Langadal.

AM. Apogr. 2844, eptir frumritinu, sem var á Kirkjubóli. „A þessu brefi er sama hönd sem á vigslubrefenu Kirkiabols kirkiu 1499. (= AM. Apogr. 2845). contuli accuraté“ (AM.). „Þetta firir fram- sa og ofanskrifad bref er ordriett og stafriett ritad epter osiginalnum. Þad vottum vier sem hvertveggia samanbárum á Kirkiaboli j Langa

¹⁾ [„hier hefur í fyrsta í originalnum ritad vered: *letgi*. og sidan corrigerad. og er þetta nu í nefudum original. so sem epter fylger *ledgdandi*. a ad lepest *ad dandi*. eins og hier er skrifad“ (AM.)

dal þann 19. Julij Anno 1710. Arne Magnusson. Dorsteinn Sigurdsson. Dordur Dordarson“.

Steffan með Gudz nad biskup j skalholtti giorum godum monnum kunnigt með þessu voru opnu breffe ad Gudne bonde jousson heffer giort oss reikningaskap vppa vegna kirkiu sinnar a kirkiuboli j langadal með þui moti ad hann leggur kirkiunne til fullrar eignar flogur hundrud j jorduunne stærra felli ok tuo hundrud j jorduunne minna felli er liggia i trekyllisviyk j aarnes kirkiu sokn. Skal greind kirkia ad kirkiuboli eignast þessi .vj. hundrud j fastaeign j fyrsogdum jordum til æfenligrar eignar með þeim odrum jordum backa oc brecku sem liggia j langadal oc hun aa adr. enn vær giorum adrgreindann gudna bonda ollungiss knittann oc akiærulausann vm reikningsskap optnefndrar kirkiu til þess sem nu er komid.

Oc til sannenda hier vm festum vær vort secretum firir þetta knittvnarbreff skriffad j sælingsdalstungu feria quarta quatuorom temporom in autumpno anno demini M cd. xcv.

324. 17. September 1496. í Sauðlauksdal.

Dóma Stepháns biskups og þriggja klerka og þriggja leikmanna um fiæki og hákalla tolla Selárdalskirkju í Kópavík.

Bisk. Skalh. Fasc. XIII, 10, frumrit á skinni. Ó.l. (7) iunsiglin eru nú dottin frá. — AM. Apogr. 2468 „accuraté“.

Vm tolla selardalzkirkiu 1495.

Ollum monnum þeim sem þetta brief sia eda heyra. Senda þordur gudmunzson. narfe þorsteinsson. aro gudlaugason. prestar skalhollzbiskupsdæmis. gudmundur diakne steinsson. asmundur jousson og halldor sumarlidason. leikmenn kuediu guds og sina. (kunnigt giorande). ad sub ano gracie M^o cd^o nonagesimo quinto. vorum uær j dom nefnder af uirdulegum herra og vorum andarlígunum faundur Stefani með gudz nad biskup j skalholtti ath skoda og dæma vñ toll kirkjunnar j selardal. kuomu þar fram maldagar. suo

latandi ath kirkian í selardal setti en tíunda hvern fisk sívalaán sem á land kæmi í kopauíjk og nidre uid floru. kom sira loptur filippusson fram og klagadi firir biskupen-vm. ath honum þætti kirkian vera mishalldin af þeim er roid haufdu í fyrr saugdum uerum um toll af hðkollum þeim sem dñ. land kæmi. kom þar fram jon jonsson og domlagdi uid fyr skrifadan sira lopt er þd. heilt stadin og kirkiuna í selardal med fullu handabandi. um fyr skrifadan hakallztoll. þui dæmdum uær fyr nefnder menn med fullu doms at-kuædi fyrnefndri selardals kirkiu enn tivnda hlut ðr hueri-um hakalli frð þui er .x. uæri ð land komner. í kopauíjk og nidre vid floru líjka jafnt af godu og letto. leizt oss þat ecki skadalaust firir kirkiuna at taka ecki sinn hlut fyrr enn at Oeasvdangum¹⁾ edur vpp þadan þa er fatt edur ecki mætti af nytast. nar þessi vor domur dæmdur og vpp-sagdur í selardal fimtudagin næsta firir decollacio sancti johannis baptiste²⁾. Samþykti þennan uorð dom med oss herra stephan med guds náð biskup í skalholiti og setti síjtt jnsigle med uorum jnsiglum firir þetta domsbref er skrifad nar í sauðlaugsdal í patrefxfríde í saurbæar kirkiu sokn. fimtudægin næsta firir festum beati Oatthee apostoli et evangeliste ð sama are sem fyr segir.

225.

21. Október 1495.

á Grund.

FINNBØGI bóndi Jónsson selr Jóni Sigmundssyni jarðirnar Márstaði og Grund í Vatnsdal. með tilgreindri kirkjuskyld og ítökum, fyrir kaupablutann í Grýtubakka í Höfðahverfi, með þeim atriðisordum, er bréfið greinir.

AM. Apogr. 349, afskript eptir fcomritinu á skinni, sem „hástrú Ragnheiður Jónsdóttir í Gröf“ átti, staðfest 16. Dec. 1710 í Skálholiti af Árna Magnússyni, Þórði Þórðarayni, Þorgilsi Sigurðssyni og Grími Magnússyni. Lýsir Árni stafagerð bréfsins og lýkur máli sínu um bréfið svo: „Jon Sigmundsson þesse er sá sem sidar varð lögmadr“.

¹⁾ „o: um Jonanessu eda Þingmariumessu leite“ (AM.). ²⁾ D. e. 27. aug.

kaupbref fyrir grútubacka¹⁾.

Þat giorum wer þorleifur aornólfs-son. boduar jwarsson. halldor jonsson. ormur jonsson. petur tumasson. halldor biarnarson. helgi sygurdzson. Godum monnum witurligt med þessu woru aopnu breff. æth a miduikudagin næstan epter lace euangeliste. þæ er lidit war frú hingatburd wora herrðu ihesu christi þusund. iiij. hundrut ix tiger og fim aa. æ grund j eylafirde. woru wer j hið. saum og heyrdu-um ðu ord og hañdaband finboga bonda jonssonar æf einne alfu. Og jon Sigmundzsonar af annare. ath suo fyrir skildu. ath fyr sagdur finbogi jonson selldi fyr nefndum jone sigmundzsyne jarder .ii. er suo heita. marstader og grund er hgia j nazdal j hunauazþinge. med ollum þeim gognum og gædum. hlutum og hlunnendum, sem greindum jordum fylger og fylgt hefer ath fornu og nyu og greindur finbogi hefer fremzt eigandi ath ordith ath æ greindri og til sagdri alkirkju skylldu og manadarbeit ollum busmala og koplum fra marstodum j deilldarhialla j hiallandz landareign. ei sidur selfor æ saudadal. torfskurd j hnukx-jord. og j steinnes land. hier a mote gaf og æ greinde jon sigmundzson fyr greindum finboga allan kaupahluta j jord-une grytubacka²⁾ med ollum þeim gognum og gædum eign-um og jtokum sem greindri jordu grytubakka j hofdahuerfi fylger og fylgt hefer. ath fornu og nyu og jon sigmundz-son hefer fremzt eigandi ath ordit. og gudrun heitin gun-langsdotter kuina hans. med agreindri alkirkju skylldu. Lyste jon sigmundzson fyrir oss. at gudrun kuinna hans hefdi gefit sier sagda jord grytubacka j fiordurgsgiof sem hun æiknadi til saafs. eignar og skiptis sier fallit hafa eptir gudna eyiolffson og olofu gudnadottur. dottur sina. Skyldi huor um (sig) adur greindra manæ suara laga nipt-ingum æ þeirre jordu. sem huor sellde odrum. Enn bader hallda til laga. suo eigi sidur huor fyrr greindra manna skylldu suara kirkju Reikningi sem skilrike til fyndizt. til jafnadar. ath Rettre tiltolu. huor wit anaa. Skylldu hvor jord wm sig afend. þar sem liggur. og eigi sidur sagdi jon

¹⁾ Stóð svo(!) utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ grytubacka, stóð í frás.

til skogarpartz j skuggabiarga jordu ath grytubacke setti. og til meiri audsyningar og sanrar medkenningar hier wm settum wer fyr nefnder menn wor jncigli fyrir þetta witnisburd-arbref. er giort war j sama stad og dag og mæRe sem fyr seiger.

326.

6. Nóv. [1495 eða fyrri] á Kirkjubóli.

DÓMR útnefndr af Páli Jónssyni, er þá hafði sýslu og kongs umboð millum Geirhólms og Langaness, um umboð á jörð-um þeim og kúgildum, er Pétri Loptssyni höfðu til erfða fallið eptir Stephán bróður sinn.

AM. Fasc. LXIV, 8, brot af frumriti á skinni, sem haft hefir verið til bókbands, og er klipt ofan af blaðinu og utan af báðum blíðum þessa. Er óhræislegt aflestrar. Páll Jónsson á Skarði dó (var veginn) 1496 — sjá Svinavatnsdóm 12. Okt. 1496; þá er Páll dáiinn. Sé hann sá sýslumaðr, sem dæmir þenna dóm, getr dómriinn ekki verið yngri en frá 1495. Og þó að dómnefnandiinn væri einhver annar Páll Jónsson, svo sem Páll Jónsson faðir Ögmundar biskups, sem bæði átti Haukadal í Dýraförði og Laugardal í Tálknaförði, og líklegastr væri með því nafni til sýslumensku í Ísafjarðarsýslu um þetta leyti, að Páli á Skarði sleptum, gæti dómr þessi þó af öðrum ástæðum ekki verið yngri en hér er sett. Bæði er það vafasamt, hvort Páll faðir Ögmundar biskups — Páll sá var að vísu Jónsson, en ekki Guðmundsson eins og settfræðingar sumir hafa talið — hafí Hfað öllu þingr en þangað til hér er komið; vist er það, að hann er dáiinn fyrir 1504. Hias og annars, að svo er að sjá af þessum dómi sem Pétr Loptsson sé enn eigi orðinn fjár sins ráðandi, en einmitt næsta ár á eptir (1496) er hans getið að sóknum og fjárupptektum fyrir Jóni Sigmundssyni (sjá bréf frá 22. Decs. 1496); er hann þá kominn af unglingsaldri, en svo er að sjá sem hann sé þá alveg nýbúinn að taka við umboði á fjám sínum, og gerist þá heldr djarftækr um fjárheimturnar. Hefir Pétr verið fœddr 1476 (Bps. II, 344), og mátti hann því samkvæmt þeim lögum, er þá geingu í landi, ekki taka við umboði fjár eins fyrri en 1496 (Jónabók, Framf. kap. 4). Hve miklu dómr þessi kann að vera eldri en 1495, verðr ekki sagt að svo stöddu.

..... [j dom] nefnd[er] af ærligu[m] m[anni]
 þale jónssyni er þá hafde s[ys]lu og kongs vmbod j millvm
 geirholms ok langaness. að ransaka s[ko]da ok dæma vm
 þat sem gudene jónsson beidde þar ok krafde doms a huort

hann mætte með riettu ath sier taka j sína bygging jarðer ok knillde þær er lagu j alptafirde ok jsafirde þær sem petur h¹⁾ [lo]ptzson hafde erft epter stefan loptzson broðr sinn ok þorolfr augm[un]dzson hafde adr j sinne meðferd enn greindr gudni hafdi nv eñ laugligt vmbod æ teked fyrgreindum jordum og peningum ept[er] þui sem dande manna domr þar vñ gior uth uisar.

Nv af þui att ver saum og yferlasum og heyrðum yferlesinn þann xij manna dom sem dæmdr hafdi uered j sumar æ alþinge. j hverium svo star jmillvm annara greina ath greindr þorolfur augmundzson var dæmdr skyllðvgr ath afenda gudna jonssyne alla þa peninga sem hann hafde ath halda þa sem petr loptzson sette j hans gard og hafa afent at mikels messv. en ef nefndr þorolfur heifde²⁾ þath eigi giort. [stendr j fyrnefndum dome ath greindr³⁾ gvdine jonsson skyllðitz til leigr aňazst enn landskyllðer ath uore komandi og þeir skyllðvger ath giallda gvdena sem þa til ber en afenda af op[t]ækriřvðvm þorolfe. þess og annars ath oss þotte þat eigi logligt vera ath einge giorde með þessvm peningvm þott þorolfur avgmvdz(son) uil[l]de þa forsoma og af eyða eigi epter dandemanna dome.

Þvi dæmdvm væ(r) fyrnefndir domsmenn optnefndan gvdena jonsson mega með riettv a[th] s[er]ier] taka kvgilla leigr og jarðer j sína vernd og lañðakyllðer með ath vor[e]. en malnyt v peningar stande sem komner eru j þess abyrgð sem þeir hafa adr vered til fardaga nema þrattnefndr þorolfr avgmvdzson vilie fyrre afenda. enn ef hann vill ecke afhenda þa dæmdvm ver þrattnefndan gvdena mega með riettu ath sier taka með godra manna yfersyn svo mavrg kvgillde sem menn villia vitne um bera sem leingat hafa æ jorvnum bvit og kvnnegatz er til ath godwilvger sie.

Og til sanninda hier vm settvm ver þrattnefnder domsmenn vor insigle firir þetta domsbref skrifad at kirkivbole

¹⁾ eða ef til vill $b = b(\text{ondi})$. ²⁾ Svo ³⁾ [Hér hefir miskrifant í frumritinu og verið strykað út, og er vant úr því að ráða, hvað standa skal; þó sýnist það muni vera þetta.

j langadal in festvm sancte lionardi martiris a sama are sem fyrr seiger.

327. 8. December 1495. á Kirkjubóli.

Jón Hallvarðsson, Ásgautr Jónsson og Media Sigurðardóttir móðir hans gefa Jóni Sigmundssyni til eignar og söknað alla þá peninga fasta og lausa, sem Sigurðr Geirmundason hafði gefið Mediu dóttur sinni og Ásgauti dóttursyni sínum.

AM. Fasc. XXXII, 29. frumritið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er að eins brot eptir af einu. — Apogr. 3365. — Í bréfabókum er ártal þessa bréfs rangt leidd 1492 (ii fyrir w),

Brief Vm peninga giefna Jone Sigmundssine til eignar söknað og fullrar akiæru¹).

Þat giorum wier jon jonsson. jon halldorsson prestar skalholz biskupæðæmis. Eyuindur gudmundzson. auduð gudmundzson. thomas jonsson. jon ellingsson. godum monnum viturligt med þessu noru opnu brefi at ðu concepcio sancte marie uirginis ðu kirkiabolj j steingrimsfirði. þú er lidit war fra hingatburd gudsonar. þusund flogur hundrut ix tiger ok .u. ar. woru wer j hia saum og heyrðum ðu ord ok handaband jons sigmundzsonar af einne alfu. enn jons halluarczsonar ok asgautz jonssonar ok mediu²) sigurdardottur modur hans af annarri. ath sua firir skilldu at greinder menn gafu jone sigmundzsyne. til eignar socknað ok fullrar ðukæru allð þú peningð. knikð og daudð. fastð. lausð. friddð og ofriddð sem greindur sigurdur geirmundzson hafði gefið mediu dottur sinne ok asgaute dottursyne sinum. huer þú var erfingi fyr sagds sigurdar bonda geirmundzsonar. huerir sua hietu med ðugreindri giof ok ðunam(þ)an. jordin ðidudalsð fyrir .iiij. c ok xx. ok þar til .xxx. c j þarfligum peningum. skylldu fyr nefndir men jon

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²) Bréfabókin (Bisk. 2, Fol. frá c. 1693 les hér *Mediu* (= *Mettu*), og er hér rangt í því eins og svo mörgu öðru.

hallardzson. asgautur ok media eiga allañ halfañ úbata med jnnstædu æ saugdum dñuexti sua jord sem annad fe en jon þat meira er. Ok til sanninda hier vm settvm wer fyrnefndir menn wor juncigli fyrir þetta wmbodsbrief er giort war j samóu stad degj ok are ok fyr seigir.

328.

1495.

í Ytra-Dal.

VITNISBURÐR, að Loptr heitinu Ormsson hafi gefið jungfrú Marie og sancte Pétri jörðina Staðarhól.

AM. Apogr. 1471, með hendi Árna Magnússonar eptir maulfánu transkripti frá 28. Júní 1519, sem datt í sundr, þegar hann var að afskrifa það. — Apogr. 1466 með hendi Páls Hákonarsonar „Ur transcripto Mag. Bryniólfa og 4ra annara, giördu 1644. epter öðru vidimus 1547“.

Þat giore eg bryniolfur asgurdzson godum monnum kunnegt med þessu minu opnu bræfe. at eg medkennuzt at eg hefi suarid suo felldan bokareid. at þon biskupz magnus at leptr heitinn ormsson. gud hans sal nade. gaf staðarhol gvdi og jungfu marie og sancte petri. suo og medkennunzt eg i þessu sama brefi at eg heyrdi lopt heitian allðri gefa staðarhol framur enn suo. at hann setti ecki skilgetin þaur epter edur arfeidde þau er hann setti uid steinuñe gunnarsdottur. Og til sannenda hier um setta eg mitt incigle fyrir þetta uittnisburdarbref hvert er skrifat uar j ytradal i eyiafinde arum epter gudz burd O. ed. niutiger og fim ðr.

329.

1495.

RÆKNINGUR UM NOKKRAR FJÁRHEIMTUR SKÁLHOLTSSTAÐAR VESTRA.

AM. Fasc. LXIV, 25, minniþliss Stropháns biskups Jónssonar á skinni.

jehsus anno et cetera xcv. ar.

ju primis a biskupinn at heimta halft annad kugillde at wore hia sira þordi a gilabacka. oc þar uard eptir brun

hestur er biskupinn atti. annar j sidumula. hinn þride j nortungu.

jtem hia oddgeire j huamme tuær netter smiors j haust.

jtem hia andrese bonda xij flordunga smiors.

jtem hia gudmundi bonda andressyni hundrads hestur oc xij flordungar smiors j haust oc a at flytia til stadarhols oc asaudar kugilldi. [atti vigfus ellendzson at taka uid þui oc fa biskupinum annat fyrir austan.¹⁾

Jtem hia jone suarthaufdasyni asaudar kugilldi oc gellðfiar hundrat oc half þridia vod at wore.

Jtem j huamme hia birne gudnasyni iij vetter smiors oc hesturen vnder oc allr reidskapr med.

Jtem nard epter hia oddi sigurdzsyni moskiottur hestur.¹⁾

Jtem eiga at koma vr vatzfirdi iij vetter hakallz til gufudals.

Jtem hia sira eireki iij voder.

hia sira olafi iij voder.

hia olafi a huilft hundrat i vadmalum at wore.

jtem hia sira narfa half þridia vod vegna asmundar.

[Jtem stendur hia þorarne steffanssyni hestur oc hundrat þar til j afgialldit fyrir krossholtzkirkiu.¹⁾

830.

1495.

SKRÁ um þær kirkjur, er Páll bóndi Jónsson á Skarði og Jón bóndi danr Björnsson áttu að svara fyrir gagnvart Stepháni biskupi, svo og nokkur annar reikningskapr.

AM. Fasc. LXIV, 26, skinnblöð úr minnisbók Stepháns biskups Jónssonar.

jehsus anno et cetera xcv ar.

fyrir þessar kirkjur a pall bondi at suara.

jn primis kalladarnes.

adalvik.

¹⁾ [Þetta hefir verið strýkað út apr.

vatzflord. ija. presta skyld.

augr.

eyr j seydisfirði.

hol j bolungarvik.

dalskirkiu j annundarfirði.

[laugardals kirkiu.¹⁾

naudasandr.

lækur.

halfkirkia a kirkiuþole j skutulfirði.

reykholar.

flatey.

skard.

mafahlid halfkirkia.

Jtem jon bondi danur.

sæbolskirkia.

rufss kirkia.

aluidru halfkirkia.

hranfseyr.

vatzhorn.

[Sigurd henriksson radmadr he[ima] a ad fara med biskups sk[i]pi vestur fra edur a langanes oc taca ccc j kapp.

Sira jon j bæ skyldugur .ij. kvgilldi. c. þarfligt oc hest fyrir afgialld. oc vj vetra gamlan vxa fyrir barnseckt.

jtem sira jsolfur skyldugur fyrir barnseckt oc fyrir afgialld.

jtem haldorus bryniolui pro .3. ecclesijs.

jtem agalus in hækadal.²⁾

331.

1495.

MÁLDAGI og afhending Stafafellskirkju í Lóni.

¹⁾ [skafð út, en er þó læslegt. ²⁾ [Ritað í öðrum dálki á sömu blaðsíðu með annari hendi, þ. e. hinni venjulega skrifarahendi Stepháns biskups; agalus = Egill.

AM. 268. Fol., bls. 12, akr. 1598.— Landsb. 268. 4to bl. 183b—184a, akr. 1601.

Stafafell. [Gamall maldage.¹⁾

Anno domini [C^o. qua(d)ringentesimo nonogesimo quinto²⁾.

uorv so ordner peningar afhenter af sira Hialmi Helgasynti j vmbodi herra Stephans biskups j Skalhollte epter sera Arna heitin Biarnarson ad Stafafelli: enn sira Hallur Sigurdzson medtok sem hier seiger.

jn primis: xij kyr. viij oc lx asavder: vj savder gamler: xv sauder tuævetrer: viij savder oc xx. vetürgamler. j n(avt) iiij vetra gamallt: iij þrevetur: ij tuævetur: iij veturgomul: vj kalfar. oc tuævett n(avt): þar til er brazt iij kalfanna: halft vij c. j koplvm: iiij lambgymlar:

Þetta j ofrjdv sem hier seiger jn primis: v katlar vonder oc goder: oc j pottur er virtter vorv firir cc. jtem iij tinfot: oc ij salltsier: ij konnur oc er onnur vond. mvnlavv oc vatzkall: pottavsa brakvd: xx skaler: xiiij diskar oc martt vont. iiij hornstavn: ij vijtaskaler: onnur vond: j steinfat vermifat:³⁾ j vijta kupa: xij spæner: kambar: xiiij flaldiskar forvonder: var þetta virtt fyrer xij aura a odru hvndradi: jtem v: sængur alfærar: med vorv ij abreidur oc ij aklædi: æfill nyr: ij alner oc xx firir [eina setv⁴⁾] sængina: oc tuitavv vod of(an) a allar: jtem: vj storkerollt oc flestoll vond med sýrv kerallde: j kirkiv skemmv oc annad j jordu jnne. j bvrenv: eirn lijndukur vondur hrijngofinn: eirn æfill gamall lettur: oc j [pallur aklædi⁵⁾] vontt: oc [gvldvk⁶⁾] vondann: ejtt vil handklædi: j. blondv bytta: oc onnur minne bytta: drykkjar askur stor: ij stafaaskar litler: xx trog god oc vond: xx vppgerdar kerollt: god oc yll: ein hangandi kola: ij læsar vonder: ij Bryne: Auxe brotna: j. lia vondann: ij stockar oc var annar vondur: iij akiolur: sponastockur: smydivbelgia virki vond: taung vond: lytill hamar: stappa: oc laud: skobor⁷⁾: nomet: sleggia lett: enn einge stedie: vppa iij menn badtyge: vppa ij hesta reip: oc klifbera a iij hesta: iij hryfur oc eitt orf. oc einer torfkrokar.

¹⁾ [268; ²⁾ Svo 268; m^o quinquagesimo quinto 268; ³⁾ vernissad 268; ⁴⁾ eina setta 268; ⁵⁾ pallaklædi 268; ⁶⁾ [einn allduk 268; ⁷⁾ akokor 268.

[Skipadi biskup Stephan ve fra stafafellzkirkiv oc til Hofs j oræfum.¹⁾

332.

[eptir 1495.].

MÁLDAGI Staðarhólskirkjn í Saurbæ.

Landsb. 268. 4to, bl. 108b—109b og 117 a—b (fellir úr), skr. 1601.

Stadarholl.

Peturzkirkia a stadarholi à heimalannd allt²⁾ og þuerdal allann. biarnnarstadi. kuenngriot. krossfiardarnes.³⁾ biarnneyiar allar. oc halfa vætt fiska af hueria skipi oc manni sem [vt ror⁴⁾] j biarnneyium oc skal golldid fyrir jonzmessu baptista. þar j eyunum kirkiunnar vmbodsmanni. jtem á kirkian [flogra manna oc xx jferd⁵⁾] j saurbæiar floru. flordunng j hualreka oc vidreka milli merkilækia oc hellu þeirrar sem nordur er frd. sandvijk. oc aldreij fiarar fyrir. hðlfann huðreka med eyri j jungolfsefrdi. þanngad liggia xij bæir ad tijunndum oc lysitollum. þar skulu vera ij prestar heimilisfastir. þridiunng j vidreka j bitru milli kirkiulækia oc hundzvordunness oc osttoll af ollum þeim bæium sem til stadarholzkirkju liggia. oc giora huortt sem kirkivbonndi vill ad reka heim. eda tueggia mðla smior. Jtem a kirkian vj kugilldi oc xx. iij gellðfiar .c. þriggia hundrada ketil. iij bestar oc ij hross. Jtem. cccc. j ollum þarfigum penijngum. Jtem á kirkian fyrir jnnau sig [ij Messoklædi alfer oc ij hoklar. annar med si(1)ki. sloppur oc kantarakapa. ij alterisklædi med .ij. brunum ælitnum thil haalltaris hatijda bunijngur oc ein brun þarlaus. ij merki. j dukur yfir kordyr. fonntzbunijngur vondur. grillari per anni (circulum). daujdz spaltarj (!). ymnarius med pappijri. messubek lesandi de tempore á sumar. sequencijuboc. helga daga per anni (circulum). capitularius. gudzspiallabok med pistla oc

¹⁾ [sl. 268; ²⁾ med gognum oc giædum b. v. 268b; ³⁾ krokfiardarnes 268b; ⁴⁾ [roa 268b; ⁵⁾ [.iij. manna jferd oc xx 268b.

oracior. frá advenntu til pðska. ottu soǵnabok frá pðskum til advenntu. kiriall nýr. lðga saunnguabok sæmilig. messubok vðm sumarid legenda frá xij deigi til huijtasunnu de sanctis frá andresmessu til jonzmessu. ottusaunngua bok de tempore oc de sanctis til lanngafos'o. onnur til ingressus pijlatus. processionall gamall. einn kalekur. einn corporali. vj koparstikur. eitt glodaker. fimm kluckur oc ein bialla. skruda kista olæst. ij stolar. ij altaris steinar. brijk med alabastur lijtil. tabulum. einn kross med vundirstodum. marinskript. peturrskript. johannis baptista. johannis postula. michael. vrbðnus skript. vatzketill. jtem .iiij. messuklædi er sijra halldor lagdi thil kirkiunnar. og kanntara kapa ny og hiðlmur med kopar.¹⁾ jtem ij hestar oc .j. c. oc kugildi ad gef(is)t hefur kirkiunne j hans tijd. oreiknat porcio j xx ðr.

333.

20. Janúar 1496.

í Eskjuholti.

Dómr sex manna útnefndr af Birni Hafliðasyni, er þá hafði mins herra kongsins sýslu milli Hvítár og Hítarár, um ákæru Einars Örnólfssonar til Jóns Magnússonar um umbodshald á peningum Magnúsar heitins Þórólfsssonar, er Einar kallaði fallna Herðisi Haldórsdóttur konu sinni til umbods vegna Haldórs Magnússonar, bróðursonar hennar, er fyrir mörgu mvetrum var ádr burt sigldr af landinu.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1606. — AM. 211c 4to, bla. 174—175, skr. c. 1700, sleppir upphafi dómans, en skeytir hér framán við upphafi af dómi frá 8. okt. 1487.

Domur vðm vmbodz halld.

Það giorum vier Salamon Einarsson. Jon Hrafnason Colbeinn Jonsson. Biorn Arnason. Audun Jonsson og Jon Sigurdzson. Godum monnum kunnigt med þessu voru opnu breff. ad þa er lydrit var fra hingad Burd vors herra Jhesu Christi O. cccc lxxxx og vj ar. miduikudæginn næsta eptir²⁾

¹⁾ [et cetera 268b og hleypir viljandi úr öllum þessum kafla; ²⁾ í 211 er alt upphafi tekið úr dómi frá 1487 ²/₁₀ (DI, VI, Nr. 536).

geisladag vm veturinn j Eskiuholti á þingstað réttum vorum vær i dom nefndir af ærligum manni Birni Hafíðasyni. Er þá hafði mins herra kongsins sýslu og vmbod j millum huitar og hitarar. Ad skoda og dæma vm það mal. er Einar Aurnolfsson Beiddist þar doms á vm þá peninga sem Jon Magnusson hafði halldit¹⁾ til vmbodz af Magnua(i) heitnum Þorolfssyni. Enn hann kalladi nu fallna herdisi konu sinne halldorsdottir til vmbodz vegna halldors magnussonar Brodursonar hennar er fyrir maurgum vetrum var adur Burt sigldur af landinu.

Nu²⁾ sakir þess ad vær uitum eigi ad fyrr greindur magnus halldorsson er³⁾ latinn. [suo ad⁴⁾ það sie [Biuisad med eins manz vitni⁵⁾ eptir þui sem bok ákuedur vm þann mann sem af landi er farinn. Þess og annars ad vær vitvm aunguan nær standa arfi hans en fyrr skrifada herdisi halldorsdottur. Þui dæmdum vier fyrr nefndir domsmenn med fullu doms Atquædi tittnefndañ Einar ornolfsson Riettañ vmbodzmenn þessara peninga og adurnefndan Jon Magnusson skyldugan ad [greida⁶⁾ honum ad næstu fardaugum alla þá peninga sem eptir standa af [þessu vmbodi⁷⁾. hia greindum Jone Magnussyne.⁸⁾ fyrst til greindur sa hluti Jardarinnar Brenuistada. sem ecki var adur⁹⁾ dæmdur Gudrunu heitinni Halldorsdottur. Eptir þui sem domur þar um gior vtuijsar. Skyldi huortneggia greidast abatalaust Jord og kugilldi. sakir þess ad Einar hafði eigi adur til kallad.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrskrifadir domsmenn vor Jnnsigli fyrir þetta domsbref. skrifad á Skarðshauumrum j Nordurardal Jonsmessu holabiskups á sama ari sem fyr seigir.¹⁰⁾

¹⁾ sl. 211; ²⁾ En 211; ³⁾ sie 211; ⁴⁾ [og 211; ⁵⁾ [vitnisafert 211; ⁶⁾ [akila aftur og greijda 211; ⁷⁾ [þessum vmbodzpeningum 211; ⁸⁾ b. v. 211; ⁹⁾ sl. 211; ¹⁰⁾ þ. e. 28. April.

334.

25. Janúar 1496.

í Múla.

25. Nóvember 1497. á Hóli í Kinn.

Jón prestr Finnbogason selr Magnúsi Þorkelssyni fjórðunginn úr jörðunni Svalbarði á Svalbarðsströnd.

AM. Apogr. 4217, eptir frambréfi á kálfakinni frá Hallgrími Sigurðsyni á Svalbarði, afakrípt staðfest 17. Sept. 1726 af séra Magnúsi Markúsyni á Grenjaðarstað og séra Þorleifi Skaptaasyni í Múla.

Þat giorum vidr¹⁾ aimon Þorsteinsson ok steffan stalla-son godum monnum viturligt med þessu okoru opna brefe at þa er lidid var fra guds burd þussund flogur hundrud niutigir ok .vj. ar æ manudagin æ palsmessu um vettrinn j mula i reikiadal vorvm vier i hia ok saum ok heyrðvm æ at sijra jon finbogason sellde magnuse þorkelsýne med handabandi til fullrar eignar fiordunginn i iorduni svalbardenv er liggur æ svalbars stravnd i þingeyarþingi med avllum þeim gangnum ok giædum sem greindum iardar parti hefir fylt²⁾ at fornu ok nyu ok han hafði fremz eigandi at ordit. hier i mot gaf magnus þorkielsson séra jone finbogasyne. x. hundrud i þarfligum peningum i fridum ok ofridum.

Ok til sanenda hier um setium vier fyr nefndir men vor innsigli fyrer þetta iardakaupsbref er giort var æ holi i kinn midkudaginn næsta fyrri andresmessu einu ari sidar en fyr æigir.

335.

11. Apríl 1496.

í Hjarðarholti.

Dóma sex manna útnefndr af Sigurði Dadasyni, er þá hafði míns herra kongsins sýalu millum Gilstjarðar og Gljúfrár, um umboð eptir Magnús heitinn Þórólfsson („Biskupsson“), og dæma þeir Arnóri umboðið.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to, skr. c. 1608.

¹⁾ þannig.

Vmbodzbref arnors á peningum Magnúsar
biskupssonar.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edar heyra. senda Jngimundur Finnsson. Gudmundur Finnsson. Jon Suart-
hofdason. Biorn arnason. Sigurdur Grimsson. og arni þor-
steinsson. knediu Gudz og sijna kunnigt giorandi. ad þú er
lidit uar fra hingaburd vors herra jhesu christi M cccc
lxxx og vj ar. a manudæginn næstañ eptir paskaviku j
hiardarholhti j laxardal á þingstad riettum vorvm vier i dom
nefudir af ærligum dandismanni Sigurdi Bonda dadasyni. er
þa hafdi mins herra kongsins syslu j millum Gilsfiardar og
Gliufurar ad skoda og dæma huorsu langligt vmbod þat
skyldi vera. sem Jngibiorg Þorolfsdottir hafdi gefit arnori
finnsyni a aullum þeim peningum sem hun Raiknadi sier
til arfs edur vmbodz fallit hafa eptir Magnus heitinn Þor-
olfsson Brodir sinn og arnor Finnsson beiddi og krafði doms
á. Jtem leiddi Arnor finnsón langleg lagavitni þar þa
fyrer Sigurdi dadasyni med suordum Bokareidi ad greind
Jngibiorg Þorolfsdottir hafdi gefit Arnori finnsyni þetta
sitt vmbod med rædi og samþycki Þorlaks Ottarsonar son-
ar Jngibiargar sem er hennar laugligur erfinge. sem vm-
bodzbref þar vm giort vtvijsar. Nu sakir þess ad vær viss-
um ad Jngibiorg Þorolfsdottir var riettligur erfingi Helgu
dottur magnus heitins þorolfssonar. Enn einginn annar.
Þess annars ad einginn frænda fyrr skrifatz Magnus heitins
hafdi med domi eda laugligri virdingu at sier tekid sagda
peninga. sem bar ad laugum. og þessir peningar foru og
farid haufdu med fullri forsomun og skada. Þess þridia ad
arnor finnsón hafdi j fulla borgum geingit vid Jngibiorgu
þorolfsdottur ad giallda eptir suo micla peninga frida og o-
frida sem hann medtekur og þar sem laug giora Rad fyrir
þa omagie er Riettnæmur. Þess florda ad oss leyst þad
laug vera. at greind Jngibiorg feingi Arnori finnsyni þetta
sitt vmbod. Suo og stod hann j fullri borgvn vm suo micla
peninga. sem hann medtekur omagans vegna j þessu hennar
vmbodi. Þvi laugin aujsa suo ad kona skal eiga kost ad
selia sokn sina og uorn huorium er hun vill. Ef eigi er
ofrikismadur. Þvi fyrer allar þessar fyrskrifadar greinir

og þær fleire sem oss leynt hier að ganga dæmdum vier þetta sama vmbod standugt og laugligt j allañ mata. Og Arnor finnzson laugligañ vmbodsmann æ aullum þeim peningum sem Magnus heitinn þorolfsson¹⁾ atti eptir er hann andadist j jaurdum og kugilldum, kuiku og daudu, fryjdu og ofridu, huar helst sem þeir standa edur ero á Jslandi, þeir sem eigi eru adur laugliga dæmdir til hallz edur vmbodz. Jtem j annari grein dæmdum vier arnori finnsyni þessa adur greinda peninga til hallz edur vmbodz suo leingi og þar til sem þeir ero laugliga af honum dæmdir, þeim vmbodsmanni sem laugligri er að laugum, nema hann leggi sialfur aptur sagt vmbod. Hier med dæmdum vier arnor finnzson laugligañ forsnuarsmann fyrrgreindra peninga, huor sem vpp á þa klagar edur kærir, medan hann helldur þetta vmbod, suo og æiettañ afgreidslumann allra skullda sem á þessa sagda peninga kann að biuisast med laugum og suo æiettañ vidtaukumann og logligañ soknara allra þessara adur greindra peninga huor sem helldur eda halldit hefur leikur eda lærdur og uill ecki uid hann auðvelliga sleppa, skal hann þa peninga frialaliga sekta og sækia og sakir á gefa, suo og fulla kuittun gefa, aullum þeim sem honum giallda sem honum lykar. Jtem dæmdu vier þa arnor finnsason med æiettu mega að sier taka, og sialfur sier afhenda alla þessa peninga optnefnda, huar sem hann kann þa að finna edur vpp að frietta, og suo skal hann laugliga mega virða lata alla þa peninga sem hann medtekur j þessu vmbodi bædi kuika og dauda.

Og til sanninda hier vm setti fyrrgreindur Sygurdur dadason kongs vmbodsmann j sagdri sýlu sitt jnnsigli med vorum adur skrifadra domsmanna jnnsiglum fyrer þetta domsbref skrifat j Liarskogum j laxardal j hiardarholzt kirkiusokn á sama are deigi sijdar enn fyrr seigir.

¹⁾ Olafson, hár. (hér).

336.

2. Maí 1496.

á Neðri-Brekku.

VITNISBURÐAR um vatnssókn frá Holti í Saurbæ „virkisvetrinn“ (1482—1483).

AM. Fasc. XXXIII, 8, framrit á skinni. Bæði inausgiltin eru fyrir bréfinu.

Þat gerum uid Arnþiorfi jngimundarson og arfle hermundzson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefe at þa er lidit var fra hingatburd nors herra jhesu christi. (M. cccc niu tiger og ui ar. under felle j kollafirde faustudagin nęsta efter ambrosii episcopi¹⁾ uoru uid hia og heyrðum á. at jon andresson lyste þui firir ockur og fleirum godum monnum audrum er þar woru at greindur jon lyste at hann sagdist hia hafa uerit og þeir þordur arnason j hollte j saurbę j stadarhols kirkiu sokn efter atta dag jola um neturin er þeir foru til uerás og heyrtt hafa aa at þorbjorg gudnadotter hafde bedit Einar bjornzson at lia sier ii menn edur iiii. at sekia²⁾ firir sig uatn til at lata drecka. og fyrr nefnd þorbjorg hefde sagtt þa einare at huerge ueri nerr uatnid enn upp j brunar jordu þar j feninu og þa j þann sama tima hefde uerit fluk mikill³⁾ en opt greindur einar hefde þa firir litlu uerit komin autan⁴⁾ fra skardi og hefde etllat at fara eyfer⁵⁾ til neykiahola til uirkisins og þetta hefde uerit þann sama uetur er þa nar kalladur uirkisuetur er andres gudmundzson nar þar.⁴⁾ Sagdiz og adrnefndur jon andresson hafa uitad med fullum sannindum at opt nefndur einar hefde lied þorbjorgu ii menn at sekia²⁾ uatnit og hefde annar verit nefndur grettir og þeir hefdu af stad farit og verit leingi i burtu og villzt leingi netur. Og til saninda hier wm setium uid ockur juczigille firir þetta uittnesburðarbrief er skrifat var a nedri brecka⁵⁾ j saurbę j huals kirkiu sokn manndagin nęsta firir kross Oesso vm uorid aa sama are og fyrr seger.

¹⁾ þ. e. 8. April. ²⁾ seku, frbr. ³⁾ Svo. ⁴⁾ þ. e. vetrinn 1482—1483. ⁵⁾ Svo.

337.

17. Maí 1496.

í Gørðum.

VITNISBURÐ, að Barði afhenti Lopti Snorrasyni þrjú hundruð í varningi og smjöri og þar til mjöltunnu vegna Magnúsar Þorkelssonar upp í fjórðunginn í Svalbarði, er Loptr hafði selt Magnúsi.

AM. Apogr. 184 „Ex originali Svalbardensi accuratè“ (AM).

Þat giorum uit dagr gudmundsson ok jon þoruallzson godum monnum uiturlígt med þessu ockru brefi at þar norum vid j hia saum oc¹⁾ heyrðum a ord ok handaband þessara mana barða oc Loftstz¹⁾ snorasonar at barti afenti Lofti snorasayne þriu hundrut j uarni(n)gi oc²⁾ smiori oc³⁾ þar til mioltunu vegna magnusar þorkelssonar er hann uard honum skyllidugur upp j fiordungin³⁾ jordena¹⁾ sualbard sem loftur hafde sellt magnusi. ok til sanenda hier um settium¹⁾ uit ockr jnsigli fyrir þetta bref er skrifat nar j gordum a altanesi þridiudagin fyrir huitasunnudag arum epter guds burd þushundrut flogr hundrut niutigir ok sex³⁾ ar.

238.

10. Maí 1496. á Þykkvabæjarklaustri.

Dómur síra Einars Erlendssonar prófasts og almennilegs dómara milli Jökulsár á Sólheimasandi og Steinsmýrarfljóts, ásamt tveim prestum og níu leikmönnum, um ákæru Guðmundar ábóta í Þykkvabæ í Veri til Þorsteins Árnasonar um hesthald fyrir klaustrinu, hestreið norðr í eyðijökla og hestdráp.

Blak. Skalb. XVII, 80a, frumrit á skinni, sem ennaðhvort hefir að eina verið innsglað með einu eða jafnvel sungu innsgli. — AM. Apogr. 2378 eptir Skálholtsfrumritinu „accuratè“.

Domur um Þorstein arnason.

Þat geri ec einar prestur erlendzsson proffastur ok almennelegur domare millum jokulsár æ solheimasañde ok

¹⁾ Svo hér. ²⁾ „hæc vocula in margine“ (AM). ³⁾ sic. lego: Sed male picta est vocula“ (AM).

steinsmyrarflotz godum monnum vitanlegt med þessu minu opnu brefi. ath sub anno gracie. M.^o cd.^o xc.^o vi.^o þridia daginn næsta firir uppstigningardag um vorid j þykkabæjar klaustri j alptaueri kom firir mic ærligur herra broder gudmundr med gudz nðd aboti fyrr nefndz klausturs ok kiærði firir mer þann man er þorsteinn heiter. ok er sagdr arnason firir þa sauk ath hann hefur haft ok halldit hest bleikalottañ firir greindu klavstri ok sier upp ð þriu missere j aungu sinu frelse ne heimilld. J annari grein kiærði hann þat til hans at (hann) hefði ridit raudum hesti at lit. er nefnt klaustur atte nordur j eyðijokla eda sunnr auræfe til sialfs sins þarfñda edr naudsýnia. an leyfis eda heimilldar af greindum abota. J þridiu grein uar adr nefndr þosteinn borinn þeirre sauk af fyrskrifadre persouu at af hans uauildum eda obihentiligri medferd hefði drepizt hross moalott at lit. er klaustrinu skýllði til hafa heyrð þa hann var þess þionustumadr. og hafði farid lestaferd uestur j myrdal. Nu med þui at fyrrgreindr þosteinn uar þa þangat laugliga stefndr ok riettilega firir kalladr ok stefnan svarin af tueimur skiluisum vottum ok hon rettileg giaur j aullum sinum greinum ok artikulis. enn kom ecki ok eingi af hans halfu at ueita nockurt laugligt forsuar til afbatanar. profs. edr hans mali. Var hans þar beitt ok kraft einn tima. annað tima og þridia tima peremptorie. þui at heilags anda nðd tilkalladre at suo profudu ok firir mik komnu. Jn nomine domini amen. seger ec einar prestur erlendzson profastur ok almennelegur domari j adr greindu takmarki. med fullu doms atkuædi opt nefndañ þostein skýlldugañ at leida .ij. laugleg vitne jnnan sianuñdar at heyrðum dominum ð optnefndu klaustri. firir mer eda minum laugligum umbodsmanni. at nefndr aboti gudmundr hefði gefid sitt samþycki eda upplag til. at tittnefndr þosteinn skýllði fyr greindañ hest bleikalottañ hafa frialsañ kuittañ ok ækiærulausañ þann sama sem hann vændizt ath giof ok heimilld brodr sueins. Enn ef honum felli uitnen ok gæti hann þau eigi leitt. þa dæmda ec hann skýlldugañ at luka aptur fyr sagdañ hest edr annan jafngodañ. ok hann þar med sekañ .vi. morkum. upp ð allañ þan tima sem hann hellt hestinn

rangliga firir titt nefndu klanstre. ok þui .xv. merkur j sitt fullretti. en heilagre skalhollz kirkiu. xxx. marka. Slikt ed sama j annare grein gerdi ec hann skyllidugañ at niota tueggia lagaitna under saumu grein hliodañda ok adr er skrifat. at þrætt nefndr þosteinn hefði matt rettilega rida eda med fara adr skrifudum raudum hesti. en ef honum fullnadiz þar eingi uitne at. þa skyllði hann þar firir sakadr .xij. alnum j rettarfar ok mork j aurfundarbot uid fyr nefndañ stad. Hier med i enum sama dome fell honum sa eineidur med sama skilordi at hann uildi ecki adr greindu hrossi hefði farlamizt eda forgengizt at sinum uillia. heldr en audrum grip er hann þa med for. en ef greifdr þosteinn getur sig þar firir eigi afbatat. þa skyllde hann aptar gjalda klausturinu annañ kapal jamgodañ. salagalaust ok sekañ mork j stefnufall at hann kom ecki vtan hann tiae sin lauglig forfaull at hann matti ecki komazt. Skulu en fyrstu saul af fyrreskrifudum peningum greidazt jnnañ manadar at beyrdum dominum heima a tittnefndum stad þyckabæiar klaustri. annañ þridiung at næstu mikaelis Oesso. en þridia at næstum epterkomundum fardaugum. ok j sama stad lukizt rettarfar skalhollz kirkiu med fyr skrifudum hætti mer eda audrum ret(t)um kirkiunnar umbodsmanni.

Var þessi minn domr af mer uppsagdur ok. jn scriptis framborinn mer j domssæti sitianda ok morgum dañdi monnum næruerundum ok mer samþyckiundum. sera þoruardi helgasyni profast. sera þorfinne jonssýne prestum skalhollz biskupsdæmis. bergþore þorvardssýne. Oddi gvdnasýne laugrettvmonnum. jma þosteinsýne. jone sigrdarsýne. steine þorgeirssýne. einare jmasýne. jone bergþorsýne. Sueine gvtormsýne. joni oddzýne leikmonnum. Ok til sanneñda hier um settv adrnefnder menn sin jnnsigli med minu jnnsigli firir þetta domsbref er skrifat uar j sama stad degi ok [are] sem fyrr segir

339.

22. Maí 1496.

á Þingeyrum.

SIGURÆR ÍVARSSON selr síra Jóni Þorvaldssyni tíu hundruð í jörðunni Mánaskál í Laxárdal fyrir tíu hundruð í lausafé,

AM. Fasc. XXXIII, 4, frumritið á skinni. Af 8 innsiglum er nú 1 fyrir bréfinu. Bréfið er með sömu hendi og XXXIII, 10, og mun það vera hönd síra Jóns Þorvaldssonar. — Apogr. 8867.

bref um manaskæl¹⁾.

Ollom monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda einar oddzson. Þorstejnn Þorsteinsson ok Þorgjyls gitzurarson kuediu guds ok sjna kunnikt gerandi þa er lidit uar fra hujungatburd uors herra ihesu christi Oed lxxxx ok vj ár. æ sialfan hujtsunnvdag²⁾ a þingeyrum j hunauazþyngi uorum uier hia sænum ok heyrðum upp æ ord ok handaband síra jons Þorualldssonar af einne halfv enn af annari sigurðar juarssonar ath suo fyrir skildo ath greindur sigrðr sellði nefndum síra jone .x. hundrod j jordunni manaskæl j laxardal er liggæ j hauskavllstada kirkiu sokn undan sier ok sjnum erfingivm en síra jone til fullrar eignar Oed ollom þeim gognum ok gæðum sem greindum jardar parti fylger ok fylgt hefer ath fornv ok nyio ath ollv tilskildo enn onguo fra ok hann hefer fremtz eigandi ath ordit til jafns hlutskiptis uith adra síjna bræðr. enn hier j moti gaf optnefndr síra jon tyt(t)nefndum sigrði .x. hundrod med suo³⁾ uordnum frjðleika fim malnyto kugilldi ok fim hundrod j ollom peningum. skyllði nefndr jon prestur hallda greindum jardarparti thil laga enn þrætt nefndr sigurðr suara lagariftungum æ partinum. ok til sanninda hier um settum vær vor jnscigli fyrir þetta bref er skrifad uar j sama stad ok ære deige sijdar enn furr seiger.

340.

9. Júlí 1496.

á Starnesi.

GUÐMUNDR Magnússon gefr og afhendir Árna ábóta í Viðey,

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ Þ. e. 22. Maí. ³⁾ tvískrifad.

klaustrinu til æfnlegrar eignar jörðina hálfu Stærrivoga á Strönd í Kálfatjarnarþingum, en skilr sig og sitt fólk undir bænahald klaustrsins; eru landamerki tilgreind.

AM. 280. 4to bl. (Bessastaðabók) skr. c. 1570. Sbr. bréf 1. Aug. 1496 (Nr. 848).

Giöf fyrir stærri vogum halfum.

Þat giorvm vær Jon Gellisson. Jon Stefniisson. Grimvr Karason. Þorarin Jonsson. Olafar Jonsson godvm monnum kvnnigt med þessv vorv opuv brefe at svb anno gratie 0° cd^o lxxxvj æ lavgardeigen næsta fyrir translatio sancti Sviphvni æ Starnese er liggr í Hvalsnes kirkiv sokn voro vær j hia savm oc heyrdvm æ ord oc handaband þessara manna herra Arna med gvdz nadh abota j Videy af einne alfv en Gvdmvndar Magnvssonar af annare. skilidizt þat ok falltz vnder þeirra handabandi at greindr Gvdmvndr gaf gvde jvngfrv Marie oc kirkivne j Videy oc klavstrenv þar jordena alla halfa stærri voga .xxc. at dyrleika er liggr æ strond j Kalfatiarnar kirkivsokn til æfnligrar eignar oc frials forrædis vndan sier ok sinvm erfingivm med tödvm oc eingivm. rekvm og skogvm til ytzstv vmmerkia motz vid adrar jarder. Hier j mote skilde þrattnefndr Gvdmvndr Magnvsson sier at vera vnder bænahaldi klavstvra- ins oc ollv sinv folki æfnliga þvi oc sier til eilifrar salv- hialpar.

Jtem hier epter afenti optgreindr Gvdmvndr Magnvsson fyrgreindvm herra Arna med samri nad abota j Videy oc klavstrinv þar til æfnligrar eignar jordena alla halfa stærri voga epter þvi sem skrifad stendvr.

Sagdi hann oc jtakalavsa jordena oc þessi landamerki. at merkigardinvm æ mille Minne voga er geingr vpp fyrir nordan gardinn oc ofan j tiornena oc vr tiornvni oc ofan at sionvm oc vt at vppgongvni j Kolbeinskor med sionvm.

Oc til sanninda hier vm settvm vær fyrnefndir menn vor insigle fyrir þetta giabref oc giorning. skrifad j sama stad deige oc ari sem fyr seigir.

341.

23. Júní 1496.

í Ljárskógum.

Dóma sex manna útnefndr af Arnóri Finnssyni, er þá hafði míns herra kongsins sýlu millum Hvitár í Borgarfirði og Hítarár, um ákæru Jóns Sigurðssonar til Höllu Sigurðardóttur í umbodi Æsu Jónsdóttur móður sinnar um mála og fjórdungsgjöf Æsu í garð Hafíða heitins Jónssonar.

Blak. Skalh. Fasc. VIII, 18, frumrit á skinni skemt. — AM. Apogr. 2600 „accuraté“. Það, sem fúð var úr bréfinu þegar Árni lét afskrifa það, hefur hann fyllt út, og er það sett hér í hornklofa.

Domur arnors fyrir oddstöðum Anno 1496.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra. senda salomon einarason. halldor þorgeirsson. jon magnusson. jon hrafnsson. jon arnbiarnarson og arne jonsson. kuediv gudz og sina. kunigt giorandi. at þa er lidit var fra hingatburd uors herra jhesu christi. þusund flogr hundrod nirtiu og vj. ar. þridivdagin næsta fyrir basilij episcopi¹⁾ j hiardarholhte j stafholtztungum a þingstad rettum vorvm vær j dom nefndir af ærligum manni arnore finzsyni. er þa hafdi míns herra kongsens sýlv og vmbod j millvm huitar j borgarfirdi og hitarar. at skoda og dæma vm þa sakærv sem jon sigurdzson kærði til haullu sigurdardottur j langligv vmbodi æsu jonsdottur modr sinnar. vm þann mæla og fiordungsgiof. sem nefnd æsa atti j gard hafíða heitins jonssonar bonda sins. enn greind halla hafde nu at hallda sagða peninga til umboda. vegna barna sinna. og biarnar heitins hafíðasonar bonda hennar. sem tok alla peninga epter hafíða jonsson fodur sinn andaða. voru þat .vij. hundred og fioritiger hundrada. er ion sigurdzson reiknadi. at epter stædi af saugdvm mæla. og at auk silfur hennar og þat sem var jnnað gætta. og sw tilgiof sem hafíði heitinn gaf æsv jonsdottvr konv sinne a þeirra festingardegi. var greind halla sigurdardotter þar þa stefnd af jone sigurdzsyni fyrir greindar saker. j fýstv dæmdum uær stefnuna logliga. og haullv sigurdardottur þar þa langliga fyrir kallada. suo og langligað andsuarsmann vegna barna sinna vm sagða sakærv. Jtem j annare grein dæmd-

¹⁾ D. e. 8. Júní.

um úær jon sigurdzson skyldugañ at leida tuo langlig vitne fyrir næsta auxararþing fyrir arnori sinzsyni. at hia hefdi uerit þa hafliði jonsson festi sier æsv jonsdottur til eigin-konv. er þat súæri hversv hær edur micill. at male nefndrar æsu var skiliun og reiknadur j gard hafliða heitins jonssonær, og so tilgiof. enn ef hann leiddi ecki þessa vot/a sem dæmt var. þa skyllði æsa jonsdottir sueria [eid] fyrir greindum arnori kongs umbodsmanni nv fyrir næsta auxararþing. og tueir menn skilríker med henni. huad skilit var vm hennar mala og tilgiof j þeirra gipting. og at uottvnm leiddum edur hennar eidi vnnvm. dæmdum [vær] haullv sigurdardottur skylduga. at giallda jone sigurdzsyni so hafa peninga og frida j hueriv sem jnn kom og uottarner bera edur hun suer. ordnvvm saulvm. hin fýstv saul skulu gialldazt inan s[ia]vndar epter þing jone sigurdzsyni eda hans umbodsmanni. heima a oddzstodum j lundarreykiardal. skal þat uera fiordungur af fyrr greindum peningum. annar fiordvngv sagdra peninga skal gialldazt j haust fyrir mickaelismessu heima a oddzstodum og giallda at uorlagi. enn allir adrer þessir peningar skvlv gialldazt at næstvm fardaugum heima a saugdvm oddstodum. nema þeir seme odrvvis sin j millvm sa er giallda skal og hinn er taka sa. enn ef ecki vinnazt lausapeningar til þeir sem epter hafliða uoru andadan. þa gangi vpp i þessa iord þessi mali sem optnefndur hafliði hafði til kaups vid æsu jonsdottur. enn ef þessir uottar leidazt ecki sem dæmt var. og ecki helldur suer æsa jonsdottir j saugdum tíma. þa standi þetta mal ospillt sem þat stod adur. Jtem j þridlv grein kuomu þar fram af opt greindrar hollu vegna og hennar barna vitnisburðarþref so latandi. at birne heitvnm hafliðasyni hefdi fallit arfr eptir sira jon heitinn brandzson afa sinn. og hafliði heitinn jonsson hefdi tekit hann vegna biarnar heitins sonar sins því hann var þa j omægd. nv sakir þes at þat syndizt ecki hvad epter stendur af greindum arfi ef nockut stendr epter þui úær vinnvm at bliorn hafði þo peninga vppborit af fodur sinvm hafliða fyrir sagdan arf. þess annars at þeir uorv nv badir andader og matti nv eingi skirslu fyrir þa vinna. þess þridia at laugin so auisa at huer madur skal hafa sottañ

sinn arf innafn x uetra nema naudsyn banni. enn þessi arfur hafði stadið meir enn xx uetvr. frá því er biörn hafliðason var vr omegd og til þess er hafliði jonson andaði. eun þat syndiðt ecki at biörn hafliðason hefði kært eðr kladað¹⁾ taudr sinn vm sagðan arf allan fyrskrifadan tima a medan hafliði heitinn lifði. því dæmdum vær þessa hennar akærv ecki að hafa eiga hier epter. nema langmadur med langrettvmanna samþykki vrækurði annat laugligrá uera nu a næsta aukaraþingi. ella standi domur sem dæmdur er. samþykkti þenna norn dom med oss greindur arnor finzson kongs vmbodsmann j sagðri sýlu og setti sitt jnsigle med vorvm adr skrifadra domsmanna jnsiglum fyrir þetta domebref skrifat j liarekogum j laxærdal j hiardarholttz kirkivokn fimtvdaginn næstan fyrir jonsmessv baptista æ sama ar og fyr seigr.

842.

11. Júlí 1496.

á Hólum.

GOTTSKALK prestur Nikulásson, postulatus til Hóla dómkirkju, skipar með ráði og samþykki officialanna og allra annara klerka Hólabiskupsdæmis Einar prest Benediktsson ábóta á Munkaþverá, og megi hann vígjast til ábóta, þegar hann vilji og hafi „eitt ár staðið sína æfing“.

AM. Fasc. LXXIII, 11, akinablað skorið og máð; virðist vera úr bréfabók Stepháns biskups, nema það sé úr bréfabók Einars ábóta á Munkaþverá, því að öll skjölín á blaði þessu snerta hann. Sbr. bréf 1. og 2. Júlí 1497.

Þath giører ec sýra gottskalck nicholaasson postulatus til hola domkirkju godum monnum uiturligg med þessu minu opnu brefui ath med fullu raade og samþycke sýra jons þorualdzsonar og sýra gudmundar jonssonar. sem nu eru officiales hellagrar holakirkju. og allra annara presta holabiskupsdæmis ec hefuer kiorid og til ualid. sett og skip-

¹⁾ Svo.

ad ærliga personu syra Einar benediktsson ath vera priur og abota ath munkapverar klaustri j Eyafirde. Skal hann stadinn ath sier taka og vnder sitt ualld og medferd og oll hans goozs faust og laus. frid og ofrid. fysta nu hann til kemur sno frelselega og fullkornliga. sem loglegur og fullmegtvg[ur] abote. og hiér epter æfniliga hallda og regera fyrr nefndan stad og klaustur. med ollum sinum eignum. þiér med gefur ec honum fullt og logligt leyfue. ath hann skal mega vísgiazt abote yfuer fyr nefntt klaustur a munkapuera þa hann vill ok hann hefuer eitt aar stádid síjna æfeng et cetera.

Ok tilfsaninda hier um settu vier vortt jncigle fir(ir) þetta bref skrifad a holum j hialltadal manudaginn næsta fyrir festum diuisionis apostvlorum anno domini M^o cd^o (xc) vj^o.

348.

1. August 1496.

á Gufunesi.

GUDMUNDR Magnússon selr klaustrinu í Videy jörðina hálfu Stærrivoga með þeim atriðisorðum, er bréfið greinir.

AM. 288. 4to bl., (Bessastaðabók), skr. c. 1570. Sbr. bréf 9. Júlí 1496 (Nr. 840).

Kaupbref fyrir halfvm stærri vogvm.

Þat giorvm vær Jon Gelliason. Þoroddr Oddsson oc Asgrimr Oddsson godvm monnvm kvnngitt med þessv vorv opnv brefi at svb anno gracie M. cd. lxxxvj æ manvdeigin ad vincvla Petri æ Gvfvnesi er liggr j Mosfellzsvelt vorvm vær j hia savm oc heyrðvm æ ord oc handaband þessara manna herra Arna med gvðz nad abota j Videy af einne alfv en Gvdmvndar Magnvssonar af annari. skilldizt þat oc falzt vnder þeirra handabandi at greindr Gvdmvndr Magnvsson sellði aðr greindvm herra Arna med samri nad abota j Videy vpp æ vegna jvngfrv Mariv ok klavstrinv j Videy jordena alla halfa stærri voga .xxc. at dyrleika þan hlvtan sem han hafde eige adr gefid tittnesndv klavstri er liggr æ strond j Kalfatiarnar kirkivsokn til æfnligrar

eignar oc frials forrædis vndan sier oc sinvm erfingivm med todvm. eingivm. rekvm. skogvm. gognvm oc gædvm oc avllvm þeim landznytivm sem greindri jordv fylgir oc fylgtt hefir at fornv og nyiv oc han vard fremst eigandi at med logvm til yztu vmmerkia vid adrar jarder.

Hier j moti skyldi opt nefndr herra Arne gefa oc giallda þrattnefdvm Gvdmvnde .xxc. med svo ordnv flar fridleika j varninge oc hestvm med svo ordnv lægi .x stikvr med varnings klædi fyrir c. ij avrar sylfvs med smidat sylfr fyrir c. en iij eyrer med osmidat. ij tvnnvr malts fyrir c. biortvnnv oc mioltvnnv fyrir c. hvndra? jaraz fyrir c. vj flordvnga kietel fyrir c. xij stikvr lerips tvibreitt fyrir c. afenti herra Arni opt nefndvm Gvdmvndi kostvligan kross er vo vell mork. vi. stikvr klædis oc vj stikvr leripz. skylldv þessir peningar .xxc. lvkazt æ þreunvm xij manvdm. ef fyrnefndr Gvdmvndr entizt til vt at taka. skyllde hann þa oc hafa kvittann krossinn oc þat sem hann hafdi adr vt tekit. en ef Gvdmvndar misti vid þa skyllde lvkazt somikit sem opter stædi af fyrgreindvm peningvm hans riettvm erfingivm. skyllde þa krossinn oc klædit reiknast fyrir va. skylldv þessar penningar lvkazt hans erfingivm med sama skilordi æ þreunvm xij manvdm j kavptid æ svmarit. skyllde formadr klavstrains vidr skilinn hvort sem hann lieti bioda vpp penninga j stærri vogvm a Strond eda æ kavprein æ Gvfvnesi j Mosfellzveit vtan þeir giore annann skilldaga med sier.

Jtem lofadi Gvdmvndvr Magnvssou at koma ollv því skiali oc skilriki sem hann hefdi fremst feingid bædi fornt oc nytt fyrir stærri vogvm j hendr formanni klavstrains j Videy. skyldi tättnefndr Gvdmvndr eda hans erfingiar svara lagariptingu æ greindre halfri jordv stærri vogvm enn klavstrid j Videy oc þess formenn hallda til laga. skilldi optnefndr Gvdmvndr þat til at adr nefnd oll jord stærri vogar skyllde alldri seliazt ne gefazt vndan klavstrinv j Videy.

Oc til sanninda hier vm settvm vær fyrrnefndir menn

vor insigle fyrir þetta jardar kavpsbref skrifad j sama stad deige ok ari sem fyr seiger.

344. 6. August 1496. á Skúmsstöðum.

HALLSTEINN Þorsteinsson kvittar Jón Oddsson um vigsbætr eptir Árna Hallkelsson bróðurson sinn, en Jón hafði lukt Hallsteini fimtíu hundruð undir Valtý Sigurðssyni, er Valtýr átti að gjalda síra Oddi Ólafssyni í vigsbætr eptir Bjarna Oddsson bróður hans.

AM. Fasc. XXXII, 4, fragment á skinni, og er insigill fyrir. Bréfið er hæst saman við bréf Ambrosius's Illiquid frá 27/. 1498. (Nr. 289).

Þat gerir eg hallsteinn Þorsteinsson godum monnum kunnigt med þessu minnu opnu brefi at eg hefir gefit jon oddsson aullungis kuittan ok akærulausan fyrir mer ok aullum minum rettum epterkomendum vm þat sama manlag sem jon oddsson oforsyniu j hel slo arna hallkelsson brodrson minn ok mer berr til eignar arf ok uigsbætur eptir hann ok lukt hefir jon mer .xv. c. vnder naltir sugurdzsyne er hann atti at giallda erfingium síra oddz olafssonar j vigsbætur eptir biarna olafsson brodr hans. skal þessi minn gerningur standa obrigduliga ok kuittan æflíliga. Ok sua sel eg jóni oddzssyni grid ok fullan frid uppa fyrgreint manlag. en huer sem þessum minum gridum spiller suari hinum hæstum gridarofum ok gudz reide. min-er erfingiar ok epterkomendr allir. Ok til sanninda her vm set eg mitt insigli fyrir þetta bref skrifad a skvmstodum laugradaginn næsta fyrir laurencius Messo. anno domini. M°. cccc°. nonagesimo .vi°.

345. 10. August 1496. á Grund.
31. Marts 1497. á Munkaþverá.

Gunnar Finnbogadóttir selr Finnboga Einarssyni jörðina

Fjósatungu í Fnjóskadal með skógi í Þórðarstadajörðu með ummerkjum fyrir jörðina Grindr á Höfðaströnd með skógi og sælför, með fleira skilyrði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXIII, 2, framrit á skinni. Af sex innsiglium eru 3 fyrir bréfinu. — Apogr. 8866.

bref vm fíosatungu og grindur¹.)

Þath gíorum vier þoruardr steinmodsson. jon gellisson. gunnar jonsson. jon sueinsson. jvar brandsson og hallr ellendsson godum monnum kunnigt með þessu uorv brefi at svb anno gracie M^o cd^o ix^o uj^o*) æ grund j eyiafirði æ lvrrencivs²) messu dag varvm vier j hia sæum ok heyrðum æ. ord ok handabaand gvdridar fínbogadottr ok fínboga einarssonar at sva firir skildu at greind gvdridr sellði með handabandi nefndum fínboga jordina³) fíosatungu j hnioskærdal er ligger j jllvgastadakirkíu sokn til fullrar eignar ok frials forrædis með ollvm gognum ok giædum. eignum ok jtokvm sem þessari greindri jordv fylger ok fylgt hefer at fornv ok nýiu. ok hvn hafði fremzt eigandi at ordid at til skilðvm skogarparti j þorðarstada jorðu. svnnan fra dagmalahool er kalladr er fra fíosatungv ok vtt j tvngvgil. hier j moti gaf fyrr nefndr fínnbogi jordina grindr firir .xxx. hvndrada. er ligger j hofs kirkíu sokn æ havfðaströnd með ollvm þeim gognum ok giædum. eignum ok jtokvm sem þessari jorðu fylger ok fylgt hefer at fornv ok nyiv ok hann hafði fremzt eigandi at ordith. er þar ok með skogar partur j nylendis jord ok selfavr æ deilldardal. þar til gaf opt nefndr fínbogi .xv. hvndrvd. skilði þat rett gollðit j þeim peningvm sem hann villði þar vtt j giallda. en þav .xv. hvndrvd sem þar til brestr æ greint jardar verd. gaf titt nefnd gvdridr opt nefndvm fínboga til fvllrar eignar. skipaði hvn ok skildi þessa peninga j sina rietta loggíof æn all(r)a lavna eða nockra peninga giallda. skýlði hvort þeirra svára lagaríptingvm æ þeirri jordv sem sellði. en hallda til laga hvort þeirri⁴) jordv sem keypt hafði. en ef fíosatvnga kyuni með logum af at ganga þa skýlði

¹) Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²) Svo. ³) tvískr. ⁴) þeir (þe) er hér ofskrifað í frbr.

finnbogi eignast adra sextigi hvndrada jord. hvort hann villdi. sockv edr hals j svarfadardal. edr hvamm j havrgardal. en ef finnboga kynni sva vid at miassa at hann ætti ei skilgetid barn til arfs epter sig. þa skildi gvdridr sier þessa somu jord aptur flosatvngv. en gudridr skylldi þa giallda hans erfingium aptur jordina grindr ok þar til .xxx. hvndrada. sagdi opt nefnd gvdridr halfkirkiv skylldv æ flosatvngv en finbogi sagdi bænhvs skylldu æ jordvnni grindum. Ok til sanninda hier v̄m settvm uier fyrr nefnder menn vor jncigle firir þetta bref Scrifuath æ Œwnkapvera j Gylafirde faustudagian næsta firir festum a(m)broisj episcopi et confessoris ære snyder enn fyrr seiger.

346.

16. August 1496. á Einarastöðum.

EINAR ábóti á Munkapverá fær Narfa prior á Skriðu til fullrar eignar þá peninga, er Guðrún Bárðardóttir lofaði klaustrinu á Munkapverá til framfæris fyrir sig.

AM. Apogr. 4482 „Epter Transcripto 14. gamallra Skriduklausturs brefa, giördu þann 28. Septembris jAnno 1697 (= a). Samanlesed vid annat transcriptum XI. Skriduklausturs pergamentisbrefa, giört þann 17. Septembris 1697“. „Ofanakrifad bref er a kalfskinn med abotans obrialudu þannigli“.

Vær broder Einar med Gudz niddbote á Munkapverð giörum godum monnum viturligt¹⁾ med þessu voru opnu brefe. at vier höfum feinget til fullrar eignar herra Narfa priori á Skridu alla þá peninga sem Gudrun Bárðardotter lofode klaustrenu á Munkapvera til framfæris firir sig. Skal hann þessa peninga frida og ofrida ad sier taka uppá fullann æikningskap vid oss og klaustred. Skal hun þar med öldungis²⁾ kvitt og ákærulans sem hann medtekur vegna klaustursens og vorra. Og til sannenda hier um setium³⁾ vier vort innsigle fyrir þetta [bref] skrifad á Ein-

¹⁾ vitaaligt, b; ²⁾ al., a; ³⁾ settum, a.

arstóðvm í Reykiadal in crastinum coronationis¹⁾ gloriose virginis. Anno Domini M. CD. xc²⁾. vi.

347. 21. August 1496. í Miklaholti.

Jón Snorrason kvittar Einar bónda Oddsson vegna Ingileifar Jónsdóttur konu sinnar um andvirði sextán hundraða í Brandagili í Hrutafirði og fjögurra hundraða í Geithóli.

AM. Fasc. XXXIII, 5, frumrit á skiani, og er íansgilt fyrir.

brandagil³⁾

Þath giori eg jon snorrason godum monnum viturligt med þessv minv opnu brefi at eg medkennunzt at eg hefi fulla ok alla peninga vpp borit uegna jngeleifar jonsdottur konu minnar af einare bonda oddzsyne fyrir .xvi. c. j jordunne brandagile er ligur j hrutafirdi j stadar kirkiu sokn ok .iiij. c. j geithole j samri kirkiusokn. svo sem ockur vel anæger. þui giore eg adr greindan einar bonda oddzson knittan ok akserulausan vm adr greinda jardar parta fyrir mier og ollum minum epterkomendum lögligum erfingium. Ok til sanninda hier vm setta eg mitt jnsigle fyrir þetta knittunarbref er skrifat var j mycklaholti j mycklaholtzhrepp sunnvdagen næsta fyrir bartholomeus Oesso þa er lifat⁴⁾ var fra hingatburd vors herra jhesu christi þusund .cccc. niutiger ok .vi. ar.

348. 21. Augúst 1496. á Brekku í Saurbæ.

VITNISBURÐAR Hermundar prests Oddssonar um lýsing Jóns kolla Oddssonar um landamerki Holts í Saurbæ og Brunnár.

¹⁾ coronatione, b; coronatio Mariæ = assumptio Mariæ (15. Aug.)

²⁾ cx, b, sem er án efa rangt, og misakrípt ein. ³⁾ Utan á bréðinu með sömu hendi og bréð sjálf. ⁴⁾ Svo.

AM. Fasc. LKV, 18, framrit & skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1585 (eptir framritinu).

bref um laun(d)eið a brvonna¹).

Þat gere eg sera Hermundur prestur Oddzson godvm monnvm kunnigt med þessu minu opñv brefi at ðá manudagin næsta efter olafsmesso ena fyrre um sumarit geck eg sa uegin eyfer ðá hlidina a nedri brunna em ec sa at jon oddzson er kalladur er kollur Reid avfan fra stadarhole og tavlvdvnt þar vit. Og j millvm annara orda spurde ec at adr nefndan jon oddzson hv[er] landamerke nøre j mille holtz og brvnnar. en fyrr greindur jon oddzson lyste fyrir mer og sagde at Oddur peturson fader sin hefde sagtt ser at þat nøre landamerke sionhending ur savlune þar ur gardzhlidinv og yfer j klofasteina su lækjar sytra er felle ur savlune ausan fra gardzhlidin[v] og alldrigi slita aufer med aullum langa brekkum ausan til siaafar. skillde landamerke ausan fra gardzhlidinu. bio ec þa savmu xij manadu a nedri brunna er optt nefndur jon oddzson lyste þessu fyrir mer og med þessum landamerkium bygde andres gudmundzson nedri brunna. Og til sanninda hier um setta ec mitt jnciglle fyrir þetta vitnesburdar bref er skrifat war æ nedri breckv j saurbø a sunnudagin næsta fyrir bartalamevs messu þa er lidit war fra hingadburd uors herra jhesu christi þushundrad .cccc niutiger og sex aa.

349.

23. August 1496.

STEPHÁN biskup Jónsson vígír kirkjugarðinn á Skriðu í Fljótsdal með þeim skilmála, er vér höfum áðr á gert, að þar sé priorsklaustr.

AM. 268. Fol. bla. 88, skr. 1598.

Um skriduklaustur. gamall maldagi.

Anno domini M .cd. xc. vj. jn vigilia sancti Bartolomei

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi.

Apostoli vjgdi biskup stephan kirkingarden a skriðv j flotzdal. með þeim skilmála sem vier hofum adur a giortt. sem er. at þar sie priors klaustur og lukizt allar Tjyvnder oc laugskyldur. sefnlega af klaustursins peningum. ad frateknv heima landi. oc þui bue sem þar er til gardzens. oc ad þar sie heima manna groftur oc þeirra þylagrijma sem þar kunna ad aykiazt oc kristur kallar þar oc þeirra sem þangad kiosa sier leg. eun kirkiuprestur edur kapellanus a valþiofastað skulv hafa curam animarum yfer ollu þui folki. sem a klaustrenu er oc suo yfver þijlagrijmvm þeim sem þangad sækia.

850. 9. September 1496. á Skeggjastöðum.

Kristín Jörundardóttir lykkr og afhendir Jóni Jónssyni í fjórðungsgjöf sína alla jörðina Skeggjastaði „á Strönd“ með þeim atriðisorðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXIII, 7, frumrit á skinni. Af þrem innsegjum er nú optir brot af einu. — Apogr. 8369.

brief um Skeggiastade¹⁾.

Þat gjorvm vier eiríkr ormson. kristallr arnbiarnarson og ion skvlason godvm monnvm vitrligt með þesso vorv opnv brefi þa lidet nar fra gvds býrd ∞ ecce niwtiger og sex ár þriadiag næstan fyrir festvm corpus christi²⁾ æ skeggiastavdvm æ stravnd³⁾ vorv vier þia saum og heyrðvm ath kristin jorvndardotter luckte og afhente jone jonsyne j sina fiordvngiof jordena alla skeggiastadi a stravnd með avllvm gavgnvm og gæðvm þeim sem greindre jorðv fylgde og fylgt hafde at fornv og nyiv og greind kristin hafde fremst eigande ath ordet [j riet⁴⁾] arftak efter biorn prest jorvndarson brodr sinn. hafde adrnefnd kristin þa svo mikla peninga hlotid j jarda gozde⁴⁾ ath dandemonnum þotte hvn vel mega gefa og lvka þessa iord skegiastade j sina

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo ³⁾ tvískrifad. ⁴⁾ goze, á spásáfu. *) D. e. 81. Mai.

flordvngsgjof. atte adrgreindr jon jonson þa straga at taka at ser þessa samvj jord til frials forædis og eignar en ef þesse kyne af at ganga jorden med lavgvm af tittgreindvm jone þa skilide kristin svara lagariftingv æ greindre jordv en hann atte taka sina flordvngsgjof hvar hann vilde annarstedar af hennar peningum. reikndvst þa hennar peningar med jordvm. lavsafie halft fimta hundrat hundrada. var þenna(gjorning vpplag og afhending tiftt nefndrar kristinar samþykjande hennar favdrsyster þviridr uigfvadotter sem þa var lavgligr erfinge oftnefndrar kristinar. for þessi gjorningr fram med fvlvm handsavlvvm þar heima æ stadnum æ skeggiastadvvm þann sama dag sem adr greiner. og til meire avdsyningar hier vm setivm vier fyrskrifader menn vor juscigle fyrir þetta bref skrifat næsta dag efter natinitate beate virginis ð. sama ære sem fyr seiger.

351. 18. September 1496. í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti afleysir Vigfús Erlendsson fyrir það blak og tilræði, er hann veitti Þórði Brynjólfssyni í munninn í kirkjugarðinum eða kirkjudyrnum á Krossi í Landeyjum.

AM. Apogr. 5515, stafrétt afakript. „þetta bref er accuratè collatum enn oinnfært. Eg feck originalinn af Monsr. Bryniolfi Dordarsyne 1712. og hafde hann ecki fyrri sied. Hann var rotinn og er nu under lok lidinn. Jnnsigle Stefans biskups er burt broted. synest af vaxblettinum a þveingnum, ad vered hate hid minna hans“ (AM.).

Vær steffan med Gudz næd biskup j skalholti gjorvm godum monnum kvnngt med þessu vorv opnv brefi. ad vær höfum afleyt vigfus ellendzson af þui blaki og tilræði sem hann veitti þordi bryniolfssyni j mvnnen¹⁾ j kirkiugardnum eða

¹⁾ „hia þessum ordum: *bryniolfssyne j kirkiug. stendur i originalnum milli linanna: j mvnnen.* Jtem eftt a spatunne ofan yfir brefaun: *mvnnen* og synest þetta ad vera ritad med sömu hende sem brefed sialft. Hverge er þetta i brefed innbodað, enn á oesad ad standa mille *syni* og

kirkivýrunum æ krossi j landeylum olafsmessu vñ svmarét hina fyrre. höfum vier og sett hönum mögvlegar skriptur oc flesekt vppborit sem oss vel æ nægir. Þui gefvñ ver greindan vigfus aullvngis kvittan og akiærvlausan firir oss og avllvñ vorvñ epterkomendvñ heilagrar skalholttz kirkiu formonnum firir adrgreint brot. Og til sannenda hier vmm festvñ vær vort jnsigle firir þetta bref skrifat j skalholtti jñ crastino festi sancti lanberti episcopi martiris. anno domini M. cd. xc. vj.

352. 26. September 1496. á Grenjaðarstað.

~~Einn~~ prestr Einarsson gefr jungfrú Marie og klosturinu á Skriðu í Fljótsdal jörðina Lækjardal í Öxarfirði með fjórum kúgildum, sér til saluhjálpur og frændum, vinum og settmönnum lifs og lidnum.

AM. Fasc. XXXIII, 8, framritið á skiani. Innaigilt er fyrir bréfinu (Skriðuklaustrabréf). — Apogr. 8029.

Gjof fyrir lækiardal j oxarfirde 1496.¹⁾

Þat gjore ek eirekr prestr einarason godum monnum kunnekt med þessu minu opnu brefe at eg hef gefit gudi ok jungfrñ marie ok klavstrenv æ skridu j fljotzdal jordina lækiardal er ligr j skinnastada kirkiu sokn ok þar til flögur kugilldi. med ollum þeim gaugnum ok gjædum. eignum ok jtaukum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nýio ok eg vard fremstz eigande at til ævenlegrar eignar mier til saluhialpar ok ollum minum frændum. vinum ok settmonnum lifs ok lidvñ. skipa og þessa gjöf j rett

j kirkiu. Einhver kynni þeinkia ad þetta hefde vered tilsafn þordar ~~monna~~. Eñ eg setla heldr ad það eige ad vera i ~~monna~~ (os). So sier og striked fyrir framan ~~monna~~ (þar sem þetta ord stendr milli linanna) miklu likara til ad vera j. enn innbodonar merke. Eñ æ spatianne er ad visu fyrsta striked innbodonarmerke, og mun þar gleymat hafa ad skrifa j. framan vid" (AM.).

¹⁾ Utan á bréfinu með forari hendi.

testamentvm ok j salvgíof fyrir greindu klavstre til obrigdu-
ligrar eignar sem fyrir seiger. ok til sannenda hier um setta
og mitt jncigle fyrir þetta bref skrifat a greniadarstöðum j
reyki(a)dal manadaginn næsta fyrir michilsmessu hofudeingils
anno domini M° cd° xc° vi.°

353.

11. Október 1496.

á Þingeyrum.

Jón prestur Þorvaldsson, officialis fyrir vestan Öxnadalshéðí,
lýsir því, að Ólafur Filippússon hafi svarið fyrir sér tylftar-
eíð fyrir saurgun kirkjugarðsins í Viðidalstungu, og lýsir
hann saklausan af því verki, og að hann hafi réttilega mátt
gíptast, og sé börn hans og Vigdísar Jónsdóttur skilgetin og
arftæk.

Bink. 8. Fol. bls. 17—18 með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar
1641—1642 í transskr. frá 6. Maí 1517. — Afakrípt optir sama trans-
skrípti er í Landskjalasafni 94. 4to, bl. 52b, með hendi Jóns lögmanns
Sigurðssonar a. 1600.

Það giore Eg Jon prestur Þorvaldsson Officialis heil-
agrar Holakirkju fyrir westan auxnadalsheidi godum monn-
um witurligt með þessu mjnu opnu Brefi. að saker þess að
Olafur Philippússon hefur svarid fyrir mier Tylftar Eyjd
að hann hefði eij saurgad kyrkingardinn j Wijðidalstungu¹⁾
epter þui sem Bref þar vm giort wtwijsar. þui að heilax
anda nðd thil kalladri. seigi Eg [fyrirnefndur²⁾] Jon prestur
fyrirgreindan³⁾ Olaf með Logum hafa vndan færst. og hann
með aullu saklausan vera og verid hafa vm aadurgreinda
sok. og sakferli og hann rietteliga hafa⁴⁾ mátt gíptast. og
Born hanns skilgetin. og arftæk þau sem hann á [vid Wijg-
dijse Jonsdottur⁵⁾]. epter þui sem það sama⁴⁾ festingar⁶⁾ Bref
wtwijsar. sem hier er nu með fest þessum mjnum wrskurdi.

Samþykkti þennan minn wrskurd Sjra Gudmundur
prestur Jonsson officialis fyrir nordan Auxnadalsþeijdi. með

¹⁾ Wijðidalstunga 94. ²⁾ [b. v. 94. ³⁾ 94; fyrirnefndan 8. Fol. ⁴⁾
sl. 94. ⁵⁾ [og Vigdis Jonsdottur. ⁶⁾ 94; festinga 8. Fol.

flejum andrum dandi monnum bæði lærdum og leykum er þa voru nær mier.

og thil sanninda hier vm setti eg Jon prestur Officialatus Jnsigli og syra Gudmundur sitt Officialatus Jnsigli tyrer þetta wrskurdar Bref er skrifad var á Þingeyrum j Hunawatzþingi. þridiudæginn sjudastañ j sumre anno Domini M CD LXXXVj.¹⁾

354.

12. Október 1496.

á Svinavatni.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Einarri Oddssyni, kongs umboðsmanni í Húnavatnsþingi, um tilkall Ólafs Filippussonar vegna Eínare sonar síns til arfs eptir Solveigu Björnsdóttur.

AM. Fasc. XXXIII, 6, framritið á skinni. Af 12 innslögum eru nú 5 fyrir bréðnu. — Apogr. 8868.

Domur vm Olaf Philippusson 1496.²⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda sigurdr dadason. jon olafsson. sigurdr ifarsson. brandr olafsson. bardr jonsson. þodr þordarson sueinn þorfinnsson. bergur jorvndzsson. besse arason. grimur grimsson. hafide juarsson og halluardr hallzson kuediu gudz og sina kunnegt giorande at þa er lidet var fra guds burd .CD. cccc lxxxx og vj ar æ suinavatni j hunauatzþingi midvikudagenn næsta fyrir kalixtusmessu. vorum ver j dom nefuder af ærligvm manne einare oddzsyne kongs vmbodsmanne j hunauatzþingi at skoda og dæma vm þa akærv og tilkall er olafr filippusson reiknadi einare olafsyne syni sinvm fallit hafa til erfd-

¹⁾ Í 8. Fol. skr.: „vj“ eins og úr því hefti átt að verða „lij“ eða þá misskrifast „lij“ í öndverðu, og síðan verið lagfært og gert úr því „vj“, og svo á það að vera, og svo lesa yngri pappirsafskriptir, svo sem IBF6l. 126. 4to, bls. 261—62. Í 94 hefr ártalið upphaflega misskrifast „1544 aar“, en ofan í það síðan verið strykað jafnhardan og sett með sömu hendi „1498“. Ártalið 1496 er án efa hið rétta, því að skjal þetta hefir Ólafri setlað [að leggja fram daginn eptir í dóma á Svinavatni. ²⁾ Utan á bréðnu með hendi frá 17. öld.

ar allan arf efter solueigv heitna biornsdottur modrmodr fyrnefndz einars enn sier til vmbods. Nv saker þess at greindr olafur beiddi og krafde fyrnefndañ einar odzson kongs vmbodaman dom yfer at nefna huert af hans bref edr skilriki skyldi hafa. eda huert hann mætti med laugvum at sier taka og j setiaz fyrrgreindañ arf eda eigi. so og ei sidr beidde og krafde optnefndr einar kongs umbodaman oss til at dæma hier vñ efter þui sem ver vissvm rettazt og sannazt fyrir gude. kom fyrir oss j fystu festingarbref olafs filippussonar at hann hefde fest viddial jonsdottur konu sina at laugum og hun hefde at laugum gipt verit og at frænda radi. vændizt olafur þui og fyrir oss at hann hefde fystr lagt laug og dom fyrir þessa peninga efter pal bonda jonsson daudan og lyst son sinn lavgarfa. vissu uær og fyrir full sannende at olafur filippusson hefer vndan fært sik bæde kongsdomsins vegna og kirkiunnar þeim malum sem biorn gudnason bar hann at hann hefdi j fallit. Enn saker þess tuimælis er uær haufum heyrt vm hionaband pals jonssonar og solueigar biornsdottur hvort þat er lavgligt edr eige hins og annars at þeir hafa avngver til kallat þessara peninga at vær uitvm nær standa j almenniligu erfdatale heldur enn son olafs. þui dæmdvm uær fyrnefnder domsmenn at so profudu og fyrir oss komnv fyrgreindan olaf mega lavgliga j setiazt og ataca¹⁾ sier adr greindan arf og hallda þar til at þeir peningar sęgiast af honum med laugum og skyldugan at leggja vnder laugmanz vrskurd og laugrettumanna dom æ næsta avxararþingi vit adra menn þa er til kalla. Og til sannenda hier vñ settvm uær fyrr nefnder domsmenn vor jnsigle fyrir þetta domsbref skrifat æ hofe j uatzdal viku sidar enn fyrr seger.²⁾

355.

12. Október 1496. á Breiðabólstað.

GUNNAR Guðmundsson og Guðrún Teitsdóttir móðir hans

¹⁾ at frbr. ²⁾ þ. e. 19. okt.

selja síra Jóni Gíslasyni fjóratíu og tvö hundruð í jörðunni Kollabæ í Fljótshlíð fyrir framfæri Guðrúnar, ef Gunnars misti við, og fimm hundruð að auki.

Blak. Skalh. XVII, 29, frumrit & skiani. — AM. Apogr. 2872 „accratióne“ optir Skálholtsfrumritina.

Kollabæarbref.

Þat giorum uid þordur Þorleifason og jon markusson godum monnum niturligt med þessu ockru brefi at vid uorum j hia saum og heyrðum æ ord og handaband þessara manna af einne alfu gunnars gudmundzsonar og gudrunar teizdottur hans modur Enn síra jons gíslasonar af annarre sunnvadagin næsta fyrir peturs (Vasso) og pala um sumarit¹⁾ æ breidabolstad j flíotzhlíð j sama stadar kirkíusokn arum e:ter gudz burd þusund flogur hundrud níutiger og sex arr²⁾. skildízt þat og faldízt under þeirra handabandi ad adurgreindur gunnar og hans moder gudrun selldu og gafu fyrnefndum síra jone gíslasynne floretige hundrata j jordune kollabæ og íi hundrut betur er liggur j breidabolsstadar kirkíu sokn med ollum þeim gognum og gædum og hlunnendum ækum og skogum sem fylgt hefer adurgreindri jordu kollabæ at fornu og nyu og þau urdu fremzt eiganda at til æuinligrar eignar og fríals forrædis. hier j mot skildi tittnefndur gunnar modur sinne gudrunu er þa uar hennar erfíngæ æuinligt framfæri hia síra jone gíslasynne eða hafis erfíngium ef hans misti uid. hier til skyldi síra jon gíalda gínnari fíim hundrut j ollum þarflíugum peníngum. skyldi tittnefndur síra jon gíslason hallda adurnefndri jordu til laga Enn þrattnefndur gunnar gudmundzson svara lagaríptíngu. Og til sannenda hier um settum uid fyrnefnder menn ockur jinnagíle fyrir þetta kaupmalabref er skrifat uar æ breidabolstad j flíotzhlíð miduíkudagin næsta fyrir festum ælequiarum æ sama arrí²⁾ sem fyrr seiger.

¹⁾ Þ. e. 26. Júní. ²⁾ Svo.

356.

15. Nóvember 1496. á Grytubakka.
24. Febrúar 1497.

Hústrú Guðríðr Finnbogadóttir seldr Finnboga Jónssyni lögmanni jörðina Grund í Eyjafirði með jörðunni Holti fyrir hálfu annað hundrað hundraða.

AM. Fasc. XXXIII, 1, framritið á skinni. Af 4 innsiglingum eru 3 brákuð fyrir bréfinu. — Apogr. 284. — Í bréfasafni síra Skúla Dórlássonar á Grenjadarstað (AM. 265. 4to, bla. 289—290) er afskrift af þessu bréfi með raungu ártali: 1498, og hefur hann mállesið við í ártalinu fyrir íii.

grundarbréf [þar Garijdur finnbogad(otter)
selur finnboga L(og)m(anne) grund.¹⁾

Þat giorvm ver magnus þorkelson. halldor ionsson. sigmvndr magnvson ok æsmvndr ionsson godvm monvm nitrligt með þessv voru opnu bréfi at þa er lidid var fra guds burd þusund. cccc hundrud nitvtiger ok .vi. ar a þridiadagin næsta epter martelnsmessu a grytvbacka i havfdahuerfi. vorv ver j hia savm ok heyrðvm æ at hvstrv gvdridr finnbogadotter seldi finnboga ionssyni logmanne til fvllrar eignar ok frials forædis iordina alla grvnd j²⁾ eyjafirði með iordvni holti med handabande ok ollum þeim gognvm ok gisæðvm. eignvm ok itokvm er greindri iord grvnd hefer fylgt at fornv ok nyo ok hon hafdi fremzt eigandi at ordit. reiknadi nefnd gvdridr ser hafa fallit halfa iordina til eignar i gjafer ok helmingafelag er sueirn svmarlidason bondi hennar hafdi henni gefit ok feingit en half j arf epter gudrvn sveinsdottur dottur sina. her i moti gaf nefndr finnbogi ionson greindri gvdridr finnbogadottur halfu annad hvndrad hundrada i iordvm ok .vi. x hvndrada i lausagozi med þeim skildaga ok skilmala i fystu ef fyrnefnd gvdridr lifdi leingr en adr grei(n)dr finnbogi ionson fader hennar ok mætti hvn þa ok villdi sialf hafa vmbod sitt ok forrad a sinvm peni(n)gvn skyldi hon þa mega kiosa ser til eignar i gr(e)int iardar verd huert haufudbol af þeim iordum sem epter hann fellu þat

¹⁾ Utan á bréfinu; [með hendi frá miðri 16. öld; hitt frá c. 1500.
²⁾ tvískr.

hon^u villdi ok þar til iarder ok lausafe sem j reiknaz vpp i fyrr nefnd, tvo hundrod hvndrada vtan hon villdi þa epter fodvr sinn fra fallen helldr eignaz ok aptr taka adr gr(e)inda iord grvnd med ollvm sama skilmala ok skildaga sem hon hafdi hana adr sellt ok fyr skrifad er med sialfrar sinnar attekt ok afending. skyllði gvdridr ok mega [taka þessi opt nefnd tvo hvndrod hvndrada i skagafirdi ef hon uilldi ok þættiz þess med þvrfa. skyllði hvort þeirra hallda til laga þeim iordvm er keypt hefði en þat suara lagaríptingvm sem sellt hefði. ok til sannenda her vm settvm ver fyr skrifader menn vor insigli firir þetta iardakavpsbref skrifat a grytvbaka i hofdahuorfi a mattlammesv vm vetrin ari sidar en fyr seger.

357. 22. December 1496. milli Flögu og Helgavatns.

29. Janúar 1497. á Marðarnúpi.

PÉTR Loptsson og Jón Sigmundsson lofa því að leggja mál sín, sem bréfið greinir, undir dóm þann, sem Einar Oddsson kongs umboðsmaðr í Húnavatnsþingi yfir þeim nefndi.

AM. 242. 4to, bls. 229—30, styrpa Guðbrands biskups, skr. c. 1570. Þar með fylgir afskrift með hendi Páls Hákonarsonar.

Vnderlagsbref Jóns sigmundssonar og peturs loptssonar.

Dath giorum vier Bærdur Jonsson. Arngrijmur Hottason. Sijgurdur Rogñualldsson. Oddur Gjelason. Are signarsson¹⁾ og Þorualldur Sueinsson. godum monnum viturligt med þessu voro opnu breff. at a fimtudaginn næstañ firir Thorlachsmesso vñ veturinn. Þá ed lidit var fra hijngadburd worz herra jhesu christi M:iiijs 1x tiger og sex ár a Bauckunum j milli flaugu og helgavatn j vatzdal. vorum vier j hia sauñ og heyrdum sa ord og handaband Jon Sigmundzsonar. af eirnre alfu og Peturs loftasonar af annari. ad suo firir skildu ad Piet-

¹⁾ Svo. Misskr. fyrir Sigurdarson?

ur lofadi j sangdu handabandi. ath leggja sig vnder dom til Sueinsstada j vatzdal d þingstad ríettum a þridindagim næstañ firir Huijtasunno. nu j vor ed kemur. þann sama sem Einar Bondi Oddsson kongz vmbodsmadur j hunavatzþingi þar yfer nefner. Huorra suera edur seekta. ad fyr nefndur Petur verður þar skyldugur Joni Sigmundzsyni. og miñnum herra konginum firir allar þær akærur. laugbrot. askilnad. misfelle og motgiorder. sem sagdur Jon ma þar til pieturs tala med lögum. og greindum pietri ber nu lagasuari firir ad veita firir sig og sijna forelldra. Sierdeillis ad til greindri þessi heimsockn. Buorraani. burtflutningum med ollum þeim fiar vpptectum rangligum sem Jon hafdi af pietri feingid dñ audunarstaudum. dñ sijnu bue. og med sonnu kann vpp ad spyriast. ad þar hafi til komid. Og ollum audrum osvarligum ospecktum sem Jon hefur fyrir ordit af pietre og hanz naungum huar sem helldst þat hefur skied. og j hueriu þat hefur ordit og Jon kann med saunno ath binijaa. Suo og lofadi adur greindur Jon j sama handabandi ad leggja sig vndir dom þan sem greindur valldzmadur þar yfer nefner j sama stad. dag og tjuma vid pietur vñ allar þær akærur sem pietur kann þar med langum til Jons ad tala. vegna sijnz faundur og sinna annara fyrri naunga huar sem helldst þat hefur til komit. og pietur giefur eda gieft hefur sakir dñ med riettu. Sierliga ad tilnefndum jordunum vjddudz Tungo og audunarstaudum (og) ollum audrum peningum epter hustru Solueigu þorleifzdottur sem Jon hefer og helldur ad kaupi eda gief enn pietur æiknar sijna erfd. og eigiñ nu vera¹⁾ og verit hafa efter fyrsagða Solueigu. lofndu þessir fyrgreindir menn j fyrsangdu handabande ad hafa þetta og halda firir obrigdiligen laugsamdan dom. er hier a felle j saugdum deigi og domi af Einari vt nefndum vñ alldur og æfi obrigidliga vñ þesse greind odul. Eiguir. aura og allañ annañ ologligan askilnat. eigi sijdur ath halda og wt at giallda huad af huerium dæmdist. huerium sem segdist eptir langum. Sliyku skilordi lofadi Pietur firir menn sijna sem verid haufdu j greindre heimsockn. Enn

¹⁾ vætt, hdr.

huor sem þessara fyggreindra manna Jons og Pieturs eigi kemur eda ath koma lætur sinn laugligañ vmbodzman j fyrskrifadañ tijma. dag og stad til Sveinzstada sem fyr skilub. þa skilldi ad jafnfullu og logligur domur vera sem ad bader hefði heyrt hann og verid vid.

Og til andsyningar og sannz vitnisburdar hier vñ. þa settum vier adur nefnder menn vor Jncigle firir þetta laga-domz vndirlax bref. er giort var æ mardarnupi. sunnodag-inn næstañ eptir Þalzmesso vñ veturinn are sijdar eun adur gæinea.

258.

24. December 1496.

á Eiðum.

SIGRÍÐ BÁRDARDÓTTIR selr Margrétu Bárðardóttur fimm hundruð upp í jörðina Finustaði í Eiðapinghá fyrir sjö hundruð i fullvirðis peningum.

AM. Apogr. 496 „Ex originali Péturs Asmundssonar a Ketilsstodum. accuratè“ (AM.).

Þat giore oc þoruardur biarnason ok sygurdur siguardz-son godum monnum kunneggt med þessu ockru opnu brefe at þar norum uid j hia saum ok heyrdum a ord oc handaband þeirra kuenna er suo heita margretar bardardottur enn af annare alfu sigridar bardardottur at suo firir skildu at adurgreind sigridur selde fyggreindre margretu bardardottur fimm hundrutt vpp j iordena finnstade er henne hafde til erfda falled eptter steinunne heitna arnadottur modur sina til æfenlegrar eignar ok frials foredes med ollum þeim gognum ok gædum sem adurgreindum fimm hundrata partte fylger ok fyllgtt hefer at fornu ok nyiu ok hun uard fremstt eigande at. enn hier j mot gaf þrattnefnd margret tittnefndri sigride sio hundrutt j sullum fulluirdes peningum. suo ok samþykte oddur andresson er þa uar hennar suaramadur þetta þeira kaup lauglegt uera suo framarlega sem hann matte þat fremst med laugum giora.

sao ok skylldu optt nefndd sigridur suara lagaripptingu a titt nefndum partte. enn margret hallda til laga.

Ok til sannennda hier um settum vit fyr nefander menn ockur innsigle fyrir adar greintt iardar kaups bref er giortt nar a eidum [j] utmanasueit affannga dagen firir iol arum eptter guds burd þusund. flogur hundrut niutiger ok uj ar.

859.

1496.

Bækr lögréttumanna og bænda í Árnessþingi til alþingis um endurnýjun á gamla sáttmála og Árnesingaskrá hinni fornu (DI, II, Nr. 189) til þess að verja réttindi alþýðu í Árnessþingi og almenn landaréttindi (*Áshildarmyrarsamþykkt*).

[Ísl. Kh. 309. 8vo. bl. 83^b—85 (Óxnafellabók) með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620 (=a). — Landsbókasafn 65. 4to. II, 129 með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640 (=b). Er skjal þetta þar ártalslaust og kallað „Samþykkt Árnesinga“. Ártal þessarar skrár 1496, eins og stendr í a, mun þó ugglaut, og styðst ennframar við það, að í kværi einu, sem stafar frá Jóni lögmanni Jónssyni (AM. 58. 8vo.) stendr „Anno 1496 Gieck Arnesingaskra“, og getur þar ekki verið átt við aðra skrá en þá, sem hér er prentuð. — Prentuð ádr í Safni til sögu Íslands II, 187—189.

Hier hefst arnnesinga skraa sem giord nar anno 1496.

Avflum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sendum vier laugriettumenn landbwar¹⁾ og allur almugie j Arnese [hirdstiorum laugmõnnum²⁾ og laugriettumõnnum sa alþingi Quedia Guds og wera.

witanligt skal yður wera at vier hofum sied og yfirlesit þann sattmala og samþycktt sem giord nar sa millum hækonar konga [hins koronada³⁾ og Almugans a Jslandi [sem hann wottar og hier eptir skrifat stendur.

J nafne faudurs og sonar og anda heilags.

¹⁾ landbótar, b. ²⁾ frá [þannig b; hirdstiorar og laugmenn, a. ³⁾ frá [sleppir b.

Var þetta jatat og samþykkt af aullum almuga a Jælandi¹⁾ æ alþingi med loofataki at vier biodum Hakouj Kongi hinum koronada vora þionustu undia þæ grein laganna er samþykkt uar æ millum kongdömsins og þegnana er landit biggia.

er su hin fyrsta grein at vier vilium giallda kongi skatt og þingfararþau sem laugbok wottæ og alla þegnaskilldu suo framt sem halldit ær vid oss þad moti var jatat skattinum.

J firstu: [at utanstefnur²⁾] vilium vier onguar hafa vtan þeir menn sem dæmdir verda af vorum monnum a þingi³⁾ burtt af landinu.

Jtem ad jslenskir sien⁴⁾ logmenn og sislumenn hier j landinu [af þeirra settum⁵⁾] sem godordin hafa [uppgæfid⁶⁾] at fornu.

Jtem ad vi hafækip gangi æ hvoriu arj til landsins forfallalaust [med landsins naudsiniar⁷⁾].

Erfdir skulu vp gefast fyrir jslenskum monnum j norigi huorsu leingi sem stadi hafa þegar rettur erfingi kemur til edur þeirra vmbodsmenn⁸⁾.

Landaunar⁹⁾ skulu og up gefast.

Jtem skulu jalenskir menn alikan rett hafa j norigi sem þeir hafua bestan haftt.

Jtem ad Kongur lati oss na fridi og jalenskum logum eptir þui sem logbok vottar og hann hefur bodit j sinum brefum sem Gud gefur honum framast uit til.

Jtem jarl vilium vier hafa yfir oss a medan hann helldur trunad uid ydur en frid vid oss.

hallda skulum vier og vorir arfar allan trunat uid ydur medan þier halldit trunad uid oss og ydrir arfar og þessar sattargiordir. Eñ lausir ef rofit verdur af yduari hendi ad bestu manna yfirsin.

Nu fyrir þessa grein ad oss þikir þessi sattmali ei so halldinn¹⁰⁾ vera sem jatat var fyrir sakir lagaleise ofsokn-

¹⁾ frá [vantar i b. ²⁾ frá [vantar i a. ³⁾ alþingi b. ⁴⁾ þeir, bætir við b. ⁵⁾ frá [sleppir b. ⁶⁾ frá [þannig b; utgefíd a. ⁷⁾ frá [al. b. ⁸⁾ umbodsmáður, b. ⁹⁾ leiðrétt; a og b hafa: langaurar. ¹⁰⁾ leiðrétt eptir b; halldist a.

ar og gridrofa. omöguligar areidir og nogligrá flaruptekta og manna sem nu giortt hefur verid vñ tijma j firr greindri sislú Arnesi og hier firir logdum vier greindir arnesingar almennjliga samkuomu [æ Ashildarmýri¹⁾] a skeidum eptir gomlum landains vana. þui vilium vier med onguo moti þessaar oveniur leingur þola hafa nie vndir ganga.

Jtem samtokum vier ad hafa onguan lienzmann vtan jslenskañ yfir greindu takmarki Arnesi og rijda ei flolmennari enn uid fimta mann. þui vilium vier giarna styrkia hann med log ok riect kongdómsins vegna þann sem það ma med logum hafa. og landains riecti uill filgia. Eñ ef systumadur²⁾ hefur greinda sislú Arnes þa rijdi ecki flolmennarij eñ vid [tiunda mann³⁾] sem bok vottar.

Jtem samtokum vier ad eingin madur j sögdu takmarki take sier husbonda vtan sueitar. þo þeir buj æ annara manna jordum.

Jtem ef nockur⁴⁾ upsteitur biriasl j vorrj sueit Arnesi af vtan sueitar monnum (med) nockurn oriect huortt sem giortt er uid vngum edur gomlum rikum edur fatækum þa skulu allir skulldir eptir ad fara⁵⁾ (þeim) er vanhlut giordu og eigi firri uid han skiliast eñ sa hefur fulla sæmd sem firir vanuirdingu vard. Kann so til ad bora ad hefndin verdi meirj j eptirförinne eñ tilverknadurinn þa skulu allir skattbændur jafn miklu bitala. Eñ þeir sem minna eiga gialldi sem hreppstiorar giöra rad firir.

Jtem skulu ij menn vera til kiornir j hrep huorium ad skoda og firir at sia at þessi vor skipan og sampicki sie halldinn og ef til alþingis þarf ad rijda sueitarinnar vegna þa skal huor skatt bondj giallda viij alnir j þingtoll. Eñ þeir iijj alnir sem minna eiga þeim kost skulu hallda.

Jtem vilium vier (ei) hier hafa jnnan hieradz þann er ei fylgir vorum samtökum. Skulum vier eiga samkuomu vora a Asilldarmýri æ Bartolomeus messo dag a haustid. Eñ j annan tija a vorid fostudagin þa manudur er af sumri og koma þar allir forfalla!anst.

¹⁾ frá [þannig b; aa silldarmýri, a. ²⁾ sjálfur, b. v. b. ³⁾ frá [x menn, b. ⁴⁾ nokkrar, b. ⁵⁾ leiðrétt; fare, a.

En hvar sem eitt af þessum samtökum ryfur og adur hefur vndir geingid sekur iij morkum og taki jnnan hrepz menn til jafnadar.

og til sanninda og fullrar sambiktar hier vñ setti

Halldor Briniolfsson.

Pall Teitson. Olafur Þorbiarnarson.

Pietur Sveinsson. Guondur Einarzon.

Gisli Valldason. Ari Narfnason. logriettumenn.

Jon Arnason. Sigurdur Eigilson.

Einar Hallzon. Þorualdur Jonsson.

Þordur Signatsson. bændur j arnesi

sin jncigli med fyrrnefndra logrettumanna jnciglum fyrir þetta sambiktar bref med almugans sambicki leikra og lærdra. med jayrði og handabandi. Er skrifat var et cet.

360.

1496.

MÁLDAGI Krýsivíkrkirkju.

JSig. 148. 4to. bl. 363 á pappir, skr. c. 1600 (Garðabók).

Krýsevíjk.

Anno domini M. cd. xc. vj. nefnde biskup Stephan menn til að meta kirckiuña oc stadinn j krijsuvíjk og virttist þeim kirckianu xc. og stadinn allann med hialeiguhumum jnnan garda giordu þeir fyrer xvc.

361.

[fyrir 1497].

SKRÁ um landamerki Laugarvatns og Snorrastaða í Laugarðal í Árnessþingi.

AM. 288. 4to. bl. 40b (Bessastaðabók), skr. c. 1570. — Afakript frá 1696 er í JSig. 148. 4to. bl. 56—57. og önnur meðal Apogr. AM. 1811; báðar gerðar optir Bessastaðabók.

landa merki æ milli laugarvatz og snorrastada.

Þessi ero landa merki j mille laugar vatz og snorastada.

vr hellinvm ofan vpp j brvinnu og sionhending ofan j rynnin firir avstan hristanga þar sem fyr(i)tarner liggia vnder. og sionhending yfer j þvfvna er stendur hfa divpæ. Enn mille eyvindar tvngv skilvr ain og nedann vnder goturnar firir vtann sana er ridit er vt æ vollvna. og fra hnvkvinn og vt til blondv og svo yfer vnder goturnar er ridit er vr skalholhti. og vt epter heidinne sem goturnar liggia. og vp j stelpv steins helli og nordvr j sanndgygi og þadann nordvr j hrafna biorg. Af henti oddvr brandzson laugar vatn med þessvm tilsogdvm landamerkvim brodur ormi jonsayne¹) conventubrodur j videy vegna klavstvrzins j videy.

Ridv æ fir sogd landa merki gvdmvndvr magnvsson. gestvr andreosson og hafdi gestur þa verid xxij vetvr æ laugar vatni.

362.

2. Febrúar 1497. [á Höskaldsstöðum].

KAUFMÁLABRÉF Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur.

Eftir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólam 1592 og Reykjavík 1902, bla. 29—81, eptir afbótunarskrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 6) frá 1506. — AM. Apogr. 3961.

Ja Nomine Domini Amen.

Lystest²) og stadfestist sofelldur kaupmale a mille þeirra Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur. Ad Jon Sigmundzson hafde til Kaups vid greinda Biörgu Hundrad hundrada. lxxx hundrada i Jordum. og þar til xl. hundrud i öllum þarfligum Peningum. Þar a mote reiknadi Jon prestur Þorvaldzson til Kaups vid Jon Sigmundson. Biörgu Þorvaldzdottur Systur sinne. Hundrad hundrada. i suo

¹) „vixit is 1497“ (AM.) ²) auglystist 3961.

felldum Peningum sem hier greiner Jörden Striugur i Langadal. og Refstader i Laxardal. og Bessastader i Sæmundarhlíjd i Skaga Firde. allar saman þriar¹⁾ Jarðer fyrer lxxx hundrud og þar til xl. hundrud i öllum þarfligum Peningum med þeim xx. hundrudum. er fyr nefndur sera Jon Þorualldsson gaf Biörgu Systur sinne. til Kaups vid Jon [Sigmundzson²⁾]. og lofode ad suara Lagaryptingum a öllum þeim Peningum er hann talde Biörgu til kaups vid Jon. Og wr þui Hundrad hundrada. sem ad Jon hafdi til kaups vid Biörgu. þa gaf Jon henne [Fiordung i Løggiafer. vr greindu hundradi hundrada³⁾]. For þessi Giorningur fram greindra Manna i mille a Þingeyrum i Vatsdal. mörgum godum mönnum nærverundum. Og þar med lyst i heilagri Kyrkiu. af Soknar Prestum. epter þui sem Kristeñ Riettur vtuijsar. fyrer öllum mönnum openberliga aheyrundum. adur en Hionaband fullgiördest greindra Manna [i mille⁴⁾]. Og openberliga [epter spurt⁵⁾ af [Kyrkiunnar Formönnum, og sierliga⁶⁾ sera Jone Þorualldssyne. Officialis Hóla Kyrkiu. er sagda Konu Biörgu gipte. Enn aller menn þar saman komner. sögdu nei til. ad þeir visse nockra⁷⁾ Meinbuge adur greindra manna [i mille⁴⁾ Jons og Biargar. Var Sugurdur Juarsson Forsagnar Vottur. fyrer öllum þessum Giörninge adur nefndra Manna [i mille⁴⁾]. Jons og Biargar. Vora þesser Kaupvottar med Forsagnarvitne Sugurdar. Jon Fússon. Sueinn Þorfinnsson⁸⁾. Besse Arason. Þoruardur Þorsteinsson. Þoruardur⁷⁾ Oddsson. Hallgrijmur Skulason. Bergur Jörundzson. Gudmundur Kodranzson. Arne Hermundzson⁹⁾. Jon Þrandarson. huerier greinder Menn. settu til Sanninda stadfestu og meire Audsyningar vñ þennan Giörning sijn Jnsigle fyrer þetta Kaupmala Brief. er giört var i sama Stad. a Mariumessu vñ Veturenn epter Jol. ad⁹⁾ Kyndelmessu. Aram epter Guds burd 0. CD. XC og vij. ær.

1) sl. 8961. 2) [sl. 8961. 3) [xxxix i lausafe og onnur xxxix i tilgjöf ur andrum peningum. var hier tilakilid Jarðer og lausafe 8961. 4) [á millum 8961. 5) neina 8961. 6) Torfason 8961. 7) Þorvaldur 8961. 8) Geirmundsson 8961. 9) a 8961.

363.

5. Febrúar 1497. á Þingeyrum.

KAUPMÁLABRÉF Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þovaldsdóttur (með öðrum hætti en í fyrra bréfi).

AM. Apogr. 3878, eptir framritinu „accurate collatum. 9 Jnnaigle hafa fyrrum fyrer brefinu vered. Nu er eige epter, nema Sigurðar Jvarssonar, sem er það annad í röðinne, og það hid sidarsta, sem synest ad vera Jons Diodolifssonar“ (AM. eptir Páli Hákonarsyni). Í afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar er bréf þetta alt öðravisi en hér og dagsett 2 dögum fyrri(= Nr. 363).

Jn nomine¹⁾ domini amen

lýstiz og stadfestizt suo felldur kaupmali sa mille jons sigmundzsonar og biargar þorualldzdottur sa þingeyrum j watzdal sa sunnodagin næstan epter mariumessu²⁾ wm vetarin epter jol³⁾ morgum godum monnum næruerendum oppinberliga at jon sigmundzson hafdi til kaups nid biorgu c hundrata attatiger j iordum og xl tiger c j lausafe. og þarfligum peningum. hier sa moti taldi jon prestur þorualldzson⁴⁾ biorgu systur sine til kaups vid greindan jon j suo ordnum peningum attatiger hundrata j iordum og þar til florer tiger c j ollum fridum peningum og ofridum þarfligum med þeim xx^o er greindur sjra jon gaf systur sinne biorgu. hier med feck⁵⁾ sira jon j borgan wid jon sigmundzson wm þetta greint hundrat hundrata er biorg skylldi eigó. þjer wr greindu hundrat hundrata er jon sigmundzson hafdi til kops vid biorgu. þa gaf hann henne flordung j loggiafer wr greindo c hundrata.

woru þesser wottar vid greind kaup adr en hionaband fullgiordizt sagdra manna j millum jons og biargar. war þar j fyrstu

jon fusason.

sygrdr jvarson.

sueinn þorfinson.

þorwardr þorsteinsson.

¹⁾ nomini 3878; ²⁾ þ. e. Kyndilmessa, því að það mun ekki vera desponsatio Mariæ 28. Janúar. ³⁾ þ. e. 5. Febr. ⁴⁾ son, hefur vantað í framritið; ⁵⁾ feck, stendr í hdx.; rétt; geck.

halldrimur skulason.
bergur jorundsson.
þessi arason.

huerer at uissu sau og heyrdu med aquednum tima at þessi rad skyldu takaz at leyfdu logmale og tilheyrligum tima og holdnum skildogum ok¹⁾ wier fyrgreinder men heyrduum sira jon þornalldsson huer ed þa war officialis heilagrar holakirkin ok giftingarmadur greindrar biargar opt lyaa oppinberliga ok beiddi ok tilskyldati wpp a lagana wegna ef nokkurer wæri þeir þar jnnan stofu edr stadar at nockura meinbugi at skulldugleika eda sifskap wissu²⁾ greindra manna a millum jons ok biargar wissu³⁾ svo at þessi rad mætti eigi takaz med logum en aller þar samankomner men sagdu nei til at þeir uissi nein mein a med greindum monnum. wissum wer ok fyrer full sanindi at þessum greindum hiuskapar kaupum war lyst iij sunodaga samfleytt at jon wulldi fa biargar sier til eiginkonu. war þessum kaupum lyst j heilagri (kirkiu) svo wer uissum ok gatu aunguer neinfla meinbuga ok at wmlidnum lysingum at tilsettum tima þa war þessi maldagi ok skildagar fram sagder a hoskolldstodum a skagastrond oppinberliga j fiolmenne. war þar þa enn opinberliga epter lyst af fyrgreindum officialis sira jone ef nockurer menn wæri þeir þar jnan stofu eda stadar ath nockura meinbugi uenzl edr skulldugleicka uissu a fyrgreindra mana a millum jons ok biargar en aller þar samankomner men sogdu þuert nei til at þeir uissu eigi ne uitat hefði nein skulldugleika a greindra mana a millum jons ok biargar. war þessi lysing greindra mana a mille en sidazta j heilagri kirkiu ollum monnum a heyronndum. Og⁴⁾ hier epter med jayrði biargar ok samþycki greinz officialis sira jons sem war giftingarmadur sagdrar biargar þa tok jon hond henar ok feati hana sier til logligrar eiginkonu epter ollum þeim laga ordum. sem kristinrettur vttvisar ok logligri festing tilheyrer þessum festingarwottum Hærwerondum

¹⁾ Svo hér; skammtaféð (z) annarsstadar. ²⁾ þannig. ³⁾ þannig hér.

og¹⁾ epter heilagrar kirkiv logmali sem kristinrettur vttvisar og logbock. Lyst j heilagri kirkju iij sunnudaga fyrr enn festingar foru fram greindra manna æ millum og funduz aunguer meinbuger æ med greindum personum joni og biorgu huorcki mægder ne frændsemi og aunguar ueit eg greindur sira jon huorki vera ne verid hafa.

Og til sanninda hier v̄m setta ek offic(i)alatus jncigle fyrer þetta bref giort æ þingeyrum j vazdal j niu²⁾ vikna fostu v̄m veturin ænno domini m cd nonagesimo septimo.

865. 7. Febrúar 1497. á Skarði í Langadal.

INEVILDR Jónsdóttir fær Haldóru Jónsdóttur til fullrar eignar þá peninga, er henni höfðu til erfða fallið eptir Jón Jónsson bróður sinn, og hafði hún fyrir laungu uppetið þessar álnir hjá Haldóru.

AM. Fasc. XXXIII, 14, framritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 2169.

Þat giorum ver iuar brandson. amunde ormsson. biarne biornsson godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefe þa lidit var fra guds burd þvsundrað. c. c. c. niutiger ok sio ar manvdagin fyrir skolastiku virginis a skardi i langadal vorum ver j hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna halldoru ionsdottur ok ingvoldar ionsdottur at svo fyrir skildu at fyr nefnd inguoldur fekk til fullrar eignar med handabande adur nefndri halldoru alla þa peninga er henne hofdu til erfda fallet epter ion heiten jonsson skilgetten brodr sinn. suo ok heyrdur vær opt nefnda inguolde lysa þui ad hun hefdi þessar alnar fyrir laungu vp etet hia adr nefndri halldoru. Suo saum vær ok heyrdum fyrr nefnder menn j sama stad ok dag ad halldora ionsdotter fek til fullrar eignar med handabandi ione þorarinssyne þessa peninga enu somu sem optt nefnd

¹⁾Þannig. ²⁾Bréttakrá Grannavíkr-Jóns les: níu, sem mun rétt vera (Sbr. Nr. 862). Mætti þó lesa: víj.

inguolldr hafde henne adr feingit til fullrar eignar med handabande. Ok til sanenda hier vm settvm vær fyr nefnd-er men vor insigle fyrir þetta bref er giort var i sama stad ok sem fyr seier.¹⁾

366.

7. Febrúar 1497.

á Helgafelli.

PRÓFENTUBRÉF Ingvildar Helgadóttur við klaustrið á Helgafelli, þar sem hún gefr með sér alla jörðina Miðjanes á Reykjanesi, en klaustrið skal gjalda henni tólf kúgildi fyrir tólf hundruð i jörðunni.

Eftir skjalabók Landsskjalasafnsins 94. 4to. með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Er ártal bréfsins þar misritað 1467, sem ekki fær staðist, því að þá er Ingvildr Helgadóttir ekki gömul og að samvistum með Dorleifi hirðstjóra Björnssyni; þá er og Haldór ekki enn orðinn ábóti á Helgafelli, og varð það ekki fyrri en 1480. Hið rétta ártal bréfsins mun án efa vera 1497, sem stendr í ágripi Örstuttu af bréfinu í AM. 252. 4to bls. 44; AM. 480. 4to bls. 3—4 og í Landsbókasafni 106. 4to bls. 143, sem þó hefr ártalið 1487 að orðamun, og gæti það að visu líka staðist, því að Dorleifr Björnsson var þá dáinn, og hefr látist 1486. Eldra en 1484 getr bréfið ekki verið, því að þá fær Dorleifr Ingvildi 23. Augúst Miðjanes, og átti hún það ekki fyrri.

Profentu Brieff somu Jngvelldar.²⁾

In nomine Domini Amen.

var þetta kaupbref þeirra Herra Halldorz abota á Helgafelle med samþycke allra conventtubrædra greindz klausturz og Jnguelldar Helgadóttur. ad nefnd Jnguelldur gaf greindv klaustri j profenttu med sier jordina alla midianes á Reykianese j Stadar kirkiusokn med ollum þeim gognum og giædum sem greindre jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og hun varð fremst eigandi ad med þeim skilmala ad Abotinn skal lwka henne xij kugillde fyrir xij^o j greindre jordu. og klaustrid skal eignast jordina æfnlīga vpp hiedan. Hier j mot skilur fyrnefnd Jnguelldur sier æfnlígana kost af klaustrinu þullijkañ sem bestu

¹⁾ Svo...²⁾ Á undan er bréf frá 23. Aug. 1484.

menn hafa. a stadnum næst abotanum og bræðranum j þeim kosti sem hun ma vel vid hialpast. og xx vod. og iij stikur liereptz med ij breitt liereptt a huorium xj manndum. hun skal og mega frialsliga giora sier hws a sialfz sinnar kostad. og hafa sæng og kistu thil stadarins. og skal klaustrid eignast hwsid. kistuna og sængina. epter hennar dag. hun skal og hafa skædi sem henne þarfnast af klaustrino. hun skal og hafa þionustumann huortt sem hun vill helldur hafa kallmann edur konu. a sialfrar sinnar kost. og skal hann hafa frialsliga af stadnum hwsæum og Ellidvid. sem hann þarfnast og so skal hun lata brugga sier ol a stadarinz kostnad ef hun hefur mallt til. enn ef hun situr ecki j profentunni med jafnade. vpp a næstu iij dr eda v. þa skal madur hennar vera a stadarins kost. sem tala ænnur til j þessi fimm dr. enn ecki leingur. skal hun hafa sæng j jura profentuskala. Lofade fyrnefnd Jngueildur ad suara laga-rippingum a greindre jordu Midianesi. enn klausturainz vmbodzmenn halldi thil laga. skal hun koma a profentuna þa hun vill.

hier eptter voro þesser menn kaupvottar vid. einar þorolfsson. Ormur Hakonarson. Magnus Halldorson. Jon Jonsson og marger adrer goder menn.

for þetta kaup fram a Helgafelli j Helgafellzsueit þridindaginn næstañ epter kyndilmesso Anno Domini [Mcccc xcvij.¹)

Og thil sanninda hier vñ et cetera.

367

[1497].

INGVILDB Helgadóttir kvittar Haldór ábóta á Helgafelli fyrir andvirði tólf hundraða í Miðjanesi.

Þeir skjalabók Landsakjalasafnsins 94. 4te, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þad giora eg Jngueildur Helgadottur godum monnum

¹) [252.; 1497, 480, 108 (al. 1487), 1487, 94.

kunnugt med þessu minnu opnu brefi að eg meðkiennunst að eg hef feingt þau xij^o af abotanum Halldore sem hann atti mér að gjalda fyrir partinn í midianesi. sem skilid var í minnu profenttubrefi þú gief eg aðurgreind Jnguelldur Helgadóttur Abota Halldor öldungiss kuittan fyrir þessi tolf kugilldi fyrir mér og minnum epterkomendum.

Og thil sanninda hler víñ et cetera.

368.

9. Febrúar 1497. á Eystrum Völlum.

HALDÓRA Gunnarsdóttir samþykkir prófentu Ingimundar Gunnarssonar bróður síns þá, er hann hafði gefið Vigfúsi Erellendssyni jörðina Flagbjarnarholt á Landi í prófentu sína.

AM. Fasc. XXXIII, 15, frumrit á skinni. Fyrir bréð hafa aldrei komið nema þrjú innsigli, og eru þau döttin frá. — Apegr. 2901.

Profentugiof Jngimundar gunnarssonar Wigfusi
Erellendssyni.¹⁾

Þat giorvum vær jon odzson Eigel helgason jon ofeigsson godum monnum viturligt med þessu uoru opnu briefi. þa er lidit var fra hingadburd nors herra jhesu christi þushundrud flogur hundrud niutiger og sian æ langardagen næsta epter mariumessu kýndelmessu²⁾ um ueturen í flagbiarnarhollte æ lande í landmannahrepp uorvum vær j hia saum og heyrðum æ ord og handaband þessara manna vigfus ellendzsonar. af eine alfu. Enn af anare alfu haldoru gunnaradottur. en þat faldizt ok³⁾ skildizt under þetta þeirra handaband at haldora gunarsdotter jatade og upplagde og samþýckte þa profentugiof loglega er jngemundur gunarsson broder henar hafði gefit uigfusi ellendzsyne jordena flagbiarnarholt æ lande sier til æfnligs framfæres epter þú sem þeira profentubrief ut uisar undan sier ok⁴⁾ sinum erfingum eu fyr greindum uigfusi til fulrar⁵⁾ eignar og frials

¹⁾ Utan á bréðum með hendi frá 16. öld. ²⁾ D. e. 4. Febr. ³⁾ Svo hér. ⁴⁾ Svo hér fullum stöfum. ⁵⁾ Svo

forrædis. Hier fyrir þetta upplag og samþýcki gaf fyrnefndur uigfus ellendzson adurgreindre haldoro gunarsdottur æf-
inlegt framfæri með mat og¹⁾ dryck af sinum peningum.
eda taka dottur hennar. x. vetra gamla er helga heiter.
og¹⁾ fæda hana og lata þiona henne þar til er hun uæri
megandi maður ef haldora vilde þat heldur en at uera
sialf j. Hier til skyllde fuse luka haldoro. ccc. þau sem
þeim kæmi saman. Og til saninda hier um settum uier
fyr nef(n)der menn uor jnsigle fyrir þetta brief er skrifat
uar æ eystrum uollvm æ lande fim dogum sidar en fyr
seiger.

369.

19. Febrúar 1497.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti skipar próföstum og prestum að
taka manntal og reikna saman Rómaskatt, er senda skuli í
sumar til Noregs með skipi, sem biskup hafi í byggingu,
en bréf þetta hefir biskup sent Ásmundi „bónða hærulang“
(bróður sinum).

Bisk. Skalh. XVII, 31, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.—
AM. Apogr. 2876 eptir Skálholtsfrumritinu „accuratissimè“. Afskript
með hendi séra Björns Halldórssonar í Sauðlaukadal er í Advocates
Library í Eidinaborg, FMagn. 64 4to (21, 7, 14).

Vm Romaskatt.³⁾

(r)ligvym dandimanne osmundi²⁾ bonda hærulangh send-
izt breffit.⁴⁾

Vær steffan með guds nað biskup j skalholhti giorum
godum monnum kunnigt með þessu uoro brefe saker þess
nær vonum uppa með guds myskuñ at þat skip sem uær
haufum nu j byggingu skuli ganga til noregis j sumar er
kemur með romaskatt þann sem fallit hefer j skalholzt

¹⁾ Svo hér fullum stöfum. ²⁾ utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.
³⁾ Ásmundi, afakr. séra Björns; ⁴⁾ utanáskript bréfsins er með sömu
hendi og bréfið sjálf, og flest öll önnur bréf Stepháns biskups. Mun
það vera eiginhönd hans.

biskupdæmi um nora tíma. þú bíðum vær oc skipum under skylda hlydne uorum profaustum oc suo þingaprestum at þier reiknit oc skialliga saman takit sancti peturs fe huer j sinu umdæmi med þeim hætte ad þier telit bændur oc husfreyur oc þa lausa menn karla oc kunnur sem liostoll gialda under yduarn. suarinn eid. enn þann roma-skatt sem luktur er fyrir baurn oc þat sem fatækt folk gelldur þa telium vær þat ecki skylduliga med manntalinn. en þo uilium vær jafn uel allt lata til skila koma. bíðvum vær profaustum at þeir siae eida at þingaprestunum. huer j sinu umdæmi oc komi suo med manntalit oc eidana. jn scriptis j prestastefnu. þú at hier liggur domkirkiunne stor makt uppa. uilium vær þetta med aungu moti umbera leingur.¹⁾ Suo oc skipvum ver huerium profasti þeim sem þetta vort bref blifur hia med þat aitzta ad hann færi oss þat aptur j almenneligt prestamot j middal j svmar j langardal tueim notvum fyrir petursmesso oc pals vnder eins med fyrrnefndu manntali. Oc til sannenda hier vm festum ver vort secretum fyrir þetta bref skrifad j skalholtti dominica reminiscere anno domini Mcdxcvij.

370.

19. Febrúar 1497.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti býðr Böövari prestí Jónasyni að taka vitnisburði um reka Viðeyjarklausturs og um gjöf Hólmfríðar „heitinnar“ Vigfúsdóttur um Engey til sama klausturs.

AM. 288. 4to bls. 17, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Vær Stefan med gvdz náð biskvp j Skallholtti giorvum godvum monnvum kvnnigt med þessv vorv opv brefi at vær hofvum bifalat ok med þessv vorv brefi bifolvum sira Bodvare Jónasyni at hann taki vitnisbvrð vorra vegna vt af þeim

¹⁾ Hér tekr eins og við önnur hönd og út bréfið, sem Árni telur hina sömu og á Bisk. Skalh. Fasc. XI, 14 (Apogr. 2428) og XVIII, 86 (Apogr. 2379) frá 26. Júlí 1508. Sýnist mér þó ein hönd á bréfinu, en að eins skipt um penna.

monnum sem aboti Arní kann til at fa ok vñ mega bera reka klavstrzins j Videy þann sem þat æ vid kirkivna æ kalfatiornn.

Jtem skal ok sira Bodvar somvleidis taka vitnisbvrð þeirra manna sem vñ mega bera þa gíof edr gafv sem hvsfrv Holmfrídr heitin Vigfvssdottir hefr gíortt vñ Hagey vid opt nefnt Videyarklavstr.

Ok til sannenda hier vñ festvñ vier vortt secretvñ fyrir þetta vmbodzbref skrifad j Skalholti dominica remiscere anno domini M^o. cd^o. xcvií.

371.

31. Marts 1497.

í Vatnsfirði.

Þetta menn transkribera testamentisbréf Solveigar Björnsdóttur.

AM. Fasc. XXXII, 82, transskriptið á skinni og hefr aldrei verið innsiglað. — AM. Apogr. 1495 eptir transskriptinu. — ÍBísl. Kh. 809. 8vo bl. 32a—35b eptir transskriptinu.

Þat gíoru vær olafur gudmundzson 'og þorualldur eirecson þorleifur ornofsson godum monnum vitvrligt med þessu voru opnu brefi at nær hofum síed og yferlesit testamentum bref solveigar heitinnar björnsdottur med hennar heilu oc oskoddu hanganda jncigli so latanda ord efter ord sem hier eptir stendur skrifat

[Hér kemr testamentisbréfið dagsett 17. Jan. 1495, Nr. 297].

Og til sannenda hier vñ setium vær fyrrnefndir menn vor jncigli firir þetta transkriptarbref huert ed skrifat uar j uazfirði j isafirði fostudaginn j paskauiku arum epter guds burð þusund iijcix tiger og siau ar.

372.

20. Apríl 1497.

á Starnesi.

VITNISBURÐATÖKUBREF Bóðvars prests Jónssonar um reka Viðeyjarklaustrs.

AM. 288. 4te bl. 87 a — b (Bessastaðabók) skr. c. 1570.

Þat gíorer ec þodvar prestur jonson godvm monnvm kynigt med þessv minv opnv brefi at ec hefi tekid svodd-
 añ vitnisbvrði j vmbodi og skipan herra Stefanar med gvdz
 nad biskup(s) j Skalholltti at jon hellgason og þolleifvr
 jonson sogdvzt hafa heyrtt og sied brodvr orm coñventv-
 brodvr j videy og radzmann þar lesa maldaga klavstvrzins
 j videy heima j hvassaravne. stod þar svo vtt j millvm ann-
 ara orda at kirkian og klavstrid j videy setti ena flordv
 hvoriv vætt j avllvm hvalreka vtañ fra kolbeinakor og in
 at hravnes tiornvm edvr votnvm hvar sem æ land kæmi
 j þessv takmarki er liggvr fyrir strond. sagdizt fyrgreindvr
 jon hafa bvit xxix vetvr j hravnvm og þolleifvr þar vp
 alizt og sagdizt hvorgi þeirra hafa heyrt þar tvimsali dñ.
 at klavstrid setti eigi þennañ reka fyr helldur enn nv og
 epter þessvm sinvm frambyrdvm sorv þessir optnefndir menn
 jon og þolleifvr fyrir mier mler fvllañ bokareid þessvm monnvm
 ærverendvm jone gellissyne og giasvre þolleifasyni og fleir-
 vm dandi monnvm odrvm. Og til sanninda hier vm settv
 fyrnefndir menn sin insiglle med minv insiglle fyrir þetta
 vittnisbvrðarbref er skrifad var [dñ] Starnesi fimtvdaginn
 næsta fyrir festvm johannis episcopi et confessoris anno
 domiñi M^o cd^o xcviij.

373.

23. Apríl 1497.

á Starnesi.

VITNISBURÐATÖKUBREF Bóðvars prests Jónssonar um reka Viðeyjarklaustrs.

AM. 288. 4te bl. 87b 88a (Bessastaðabók) skr. c. 1570.

Þat gíorer ec þodvar prestur jonson godvm monnvm

kvnningtt med þessv minv opnv brefi at ec hefi tekit sodan vitnisbvrð j vmbodi og skipan herra Stefans med gvdz nad biskup(s) j skalholhti at posteinn þorgeirson sagdizt hafa verid xlvi vetvr j klavstvrzins vernd enn heimilisfastvr j videy xv vetvr þar j. enn bvit æ klavstvrzins jordu. þar ðu mille sagdizt hann hafa verit j klavstvrzins vtgiordvm svo sem formadur fyrir skipvm klavstvrzins og ridit med radzmanni optsinnis. og heyrnt lesinn maldaga klavstvrzins j videy opt ðu hvorivm xij manvdm. stod þar vti j millvm annara greina. at kirkian og klavstrid j videy ætti ena flordv hvoriv vætt j ollvm hvalrekvm vtan fra kolbeinsakor og in at hravnestiornvm eda votnvm. hvar sem ðu land kæmi j þessv takmarki er liggvr fyrir strond j kalfatiarnar kirkiv-sokn sagdizt fyrgreindvr posteinn hier allðri hafa tvimæli ðu heyrnt at klavstrid ætt eigi þennañ reka fyrr heldur enn nv og epter þessvm sinvm framburdi sor optt nefndvr posteinn fyllañ bokareid fyrir mier j badstofvne a Starnese flmtvdæginn næsta fyrir festvm johannis episcopi et confessoris at þessvm monnvm hiavervndvm joni gellisyni og joni stefnissyni og fleir(vm) dandimonnvm odrvm. og til sanninda hier vm settv fyrnefnder menn sin inaglle med minv inaglle fyrir þetta vitnisbvrðarbref er skrifad var in festo johannis episcopi et confessoris anno domini 1497 cd° xcviij.

374.

23. Apríl 1497.

[á Starnesi].

VITNISBURÐARTÓKURRÆF Bøðvars prests Jónssonar um reka Viðeyjarklaustra.

AM. 238. 4to bl. 88b (Bessastaðabók) skr. c. 1570.

Bref um maldagann j videy.

Þat giorer ec bodvar prestvr jonson godvm monnvm kvnningtt med þessv minv opnv brefi at ec hefi tekit svodan vitnisbvrð j vmbodi og skipañ herra stefans med gvdz nad biskup(s) j skalholhti at postein þorgeirsson sagdizt hafa verid

xlvi vetvr j klavstrzins vernd og heyrnt leinn maldaga klavstrzins j videy optt á hvorivm xij manvdm. stod þar svo vti j millvm annara greina at kirkian og klavstrid j videy setti oll vj alna tre og þadañ af stærri onnvr hvor misseri j því takmarki er liggvr j hofnum j mille klavfar og esivbergs hvar sem á land kemvr j fyrgreindv takmarki. sagdizt hann hier alldri (hafa) tvímæli á heyrnt. sagdi opt greindvr posteinnt at þav aboti steinmodvr og hvstrv margrett hefði lagtt med sier at hafa skyllde helmin(g) hvortt þeirra hvortt ar af avllvm vidreka j fyrgreindu takmarki og þat hiellzt á medañ þav lifdv bædi. og epter þessvm sinvm frambrvrdi sor optnefndvr postein fvillañ bokareid (fyrir) mier. þessvm monnvm nær verendvm joni gellissyne. joni stefnissyne. arñþori olafssyne og hiñreki gvdmvndzsyne og fleirvm dandimonnvm odrum. Og til sanninda hier vñ settu fyrnefnder menn sin inagille med minv inagille fyrir þetta vittnisbrvdarþref er skrifad var jn festo johannis episcopi et confessoris anno domini M^o cd^o xcviij.

375.

28. Apríl 1497.

í Kirkjavogi.

VITNISBRVDATÖKUBRÁF Bóðvars prests Jónssonar um reka Viðeyjarklaustra.

AM. 288. 4to bl. 38^a (Bessastaðabók) skr. c. 1570.

Þat giorer ec þedvar prestvr jónsson godvm monnvm kvnngitt med þessv minv opnv brefi at ec hefði tekit svodan vitnisbrvd j vmbodi og skipañ herra Stefans med gvda sad biskvp(s) j skalholiti. at olafur kodranson sagdizt hafa sied og yferlesid sodan maldaga kirkivunnar og klavstrzins j videy. svo latanda at klavstrid j videy setti oll vj all(n)a long tre og þadañ af stærri onnvr hvor missere j því takmarki er liggvr j hofnvm j millvm klavfar og esivbergs hvar sem á land kemvr. j fyrgreindv takmarki. sagdizt hann hier alldri hafa tvímæli á heyrnt og epter þessvm sinvm frambrvrdi sor fyrnefndvr olafvr fvillañ bokareid fyrir mier

heima j kirkivvogi þessvm monnvm nærvervudvm joni gelli-
 issyni. gissvve polleifssyne og jone marteinssyne og fleirvm
 godvm monnvm odrvm. skrifad dū lavgardeigin(!) næsta fyr-
 ir festvm johannis episcopi et confessoris. oc til sannenda
 hier vm settv fyrnefnder menn sin insiglle med minv in-
 sigle fyrir þetta vitnisbvrðarbréf er skrifad var fostvdagen
 næsta fyrir festvm philippi et jacobi anno domini 10° cd^o
 xcviij.

276.

1497.

VITNISBVRÐARTÖKUBRÉF Bóðvars prests Jónssonar um reka
 Víðeyjarklaustrs.

AM. 288 4to bl. 48a—b (Bessastaðabók) skr. c. 1570.

Vitnisbvrðarbréf vm reka j millvm klavfar og
 eai(v)bergs.

Svo felldañ vittnisbvrð tok ec bodvar prestur jónsson j
 vmbodi og skipan herra Stefans med gydz nad biskvp(s) j
 Skalholti at olafvr kodranzson og þostein þorgeirsson sogd-
 vst hafa sied og heyrte lesin svodan maldaga kirkivnnar og
 klavstvræns j víðey advr enn brann kirkiañ. Stod þar svo
 vt j millvm annara greina. at kirkiañ og klavstrid j víðey
 ætti oll vj alna long tre og þadañ af stærri. onnvr hvor
 missere j því takmarki er liggur i hofnvm j millvm klavf-
 ar og eai(v)bergs hvar sem dū land kemvr. j fyr greindv tak-
 marki. sogdvst þeir hier alldri hafa tvímæli dū heyrte. og
 epter þessvm sinvm frambvrdi sorv fyr nefnder menn olaf-
 ur og þostein fvllañ bokareid fyrir mier. þessvm monnum
 nærverondvm. jone gelliassyne. jone stefniassyne. gissvve pol-
 leifssyne. jone marteinsyne. añþore olafssyne og fleirvm odr-
 vm godvm monnum.

[Datum est 1497.¹]

¹) [b. v. með hendi Árna Magnússonar.

377.

5. Maí 1497.

í Snóksdal.

VITNISBURÐUR um gjafir Solveigar Þorleifsdóttur til barna sinna.

ÍBÆL. 809. 8vo, bl. 161a—b, með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1690. — AM, 255. 4to, bls. 324, með hendi séra Skúla Þorlákssonar á Grenjadarstað c. 1690.

Það giörum wler Brinjolfur Sigurdsson oc skull þordarson godum monnum witurligt með þessu ockar opnu breff ad wid worum þar j hia j aubbrecku j haurgardal er þau tauludust wid solweig þolleifsdotter og loptur ormasson sonur hennar og hun beiddi hann samþickia wm þæ giöff¹⁾ sem hun gaf sijnum bornum joni og bergliotu og j war skilid Biarg oc melrackadalur. þæ spurdi loptur modur sijna ad huertt²⁾ hun hefdi ecki adur gefid þeim neina peninga. enn hun sagdi þar nei til og þæ sagdi hann ad hun mætti naada einu c hundrada ad gefa það³⁾ huerium er⁴⁾ hun willdi. war það þæ fullkomligur⁵⁾ ockar hugur at loptur hefdi þæ annguar hennar gjafer samþicktt ef hann hefdi það witað ad hun hefdi adur nockrar gjafir gefid joni eda Bergliotu. woru wid þæ j allri dagþjungañ hier wm. oc til sanninda [hier vñ setium vid ockar jncigle fyrer þetta brief er skrifad var j Snóksdal j Middolum fostudaginn næstañ fyrer S(ancte) Johannes Ewængelista ante portam Latinam þæ lidid var fra guds burd M cccc nijetjger og vij aar⁶⁾).

378.

9. Maí 1497.

á Sveinsstöðum.

SÁTTARBRÉF þeirra Jóns Sigmundssonar og Pétrs Loftssonar um alt það, er þeim hafði á milli farið út af arfi eptir Solveigu Þorleifsdóttur móður Jóns og ömmu Pétrs.

¹⁾ 255; gief 809; ²⁾ huort 255; ³⁾ al. 255. ⁴⁾ fullkomlega 255; ⁵⁾ [255; Datam m cccc lxxxx vij ar 809.

AM. 242. 4to. bls. 230—231, syrra Guðbrands biskups með hans eigin hendi c. 1570. Þar með er afskrift með hendi Páls Hákonarsonar.

Sáttarbréf þeirra Jóns Sigmundssonar og
Péturs Loftssonar¹⁾.

Ollum Godum monnum þeim sem þetta bréf síð edur heyra senda Teitur Þorleifsson. Sygurdur Dadason. Jón Þorgeirsson. Grijmur Jonsson. Einar einarsson. Sijgurdur inarson. Jón Olafsson. Jón Þorariñsson. magnus helgason. Þorsteinn saulason. Steindor Soluason. Hallgrijmur skulason. Þorualldur Oddsson. Oddi kolbeinsson. Sijgurdur Grijmsson. Jllugi Þorsteinsson. Jón bardarson. Arngrimur liotsson. Bease Arason. Arne hermundsson. Arngrimur Jonsson. Amundur Sygurdsson. Oddur Þornalldzson. Þorualldur Sueinzson og Þorkell Olafson. kvedin gudz og sijna. kunnigt giorandi at þæ er lidit var fra hingadburd vorz herra Jhesu Christi þusund iij cð ix tigrir og vij ær æ þridindaginn næstafi firir huijtasunno vñ vorid. ð Sueinstodum j vatzdal. vorum vix j hia saum oc heyrðum ði ord og handaband Jonz Sigmundssonar og Péturs loftssonar. ad suo firir skildu. ad þessir nefndir menn sættust heilum sattum vñ allafi þann hugmod. heimreid. hindrun. hrakningar og fiartion. er Jón hafde af Pietri feingit og hanz monnum og medfylgiorum æ audunarstaudum. j huoriu heldst sem það kann mælast. merkiast. metast eda af munni fram seigiast. ad tiltekinne. taldre og ðgreindre þeirre heimsokn. med fullri buus vpp-tauku. er Jón hafde af Petri firir skada ordit. sem er æ buuadæne og burtflutningum. hirdslubrotum og huusaraskun. hionamissi og hestadæni. og þeim fleirum heiptarverkum (er Jón hafde af Petri vpp dregit. med suofelldum skildaga. ad Petur loftson lofadi j sogdu handabandi. ad skila Jóni Sigmundzsyni aptur ollum þeim peningum. kuikum. daudum. fridum og ofridum. er þa voro eptir oneyttir og ofargadir af þeim peningum sem Pietur og hanz menn toku æ audunarstaudum firir Jóni sem hann hefur eigi aftur

¹⁾ Svo afskrift Páls; þeirra sættarbréf 242.

feingit. suo sem var smior, aldtur. huudir. skreid og silfur. og allt annat þad Jon misti d audrum stodum. j huorju heildst þad kann nefnast. Enn ef þeir peningar ero eigi¹⁾ hinir saumo. þa lofadi Petur ad luka Joni aftur iafngoda peninga. og suo micla j huorju sem hann tok. vtan þeim sialfum semdi annat sfjdar. og hier (til) lofadi Petur at lata aptur koma vinnomenn²⁾ Jons. ij. þa er hann greip d audunarstodum. og suo hid sama hlutum skreidarinnar er hann fleck j verinu vñ veturinn. Og ad þesso ollu hauldnu oc afgreiddu³⁾ vñ lofan Pieturs þa lofadi Jon j moti firir sig oc sijna erfingia. ad Petur loftason. hanz menn allir oc medfylgiarar. sem j greindum ænanum oc buus vpptokum edur audrum styrck verid haufdo med Petri. þa skilldo þeir vera kuittir og akærulaasir af Joni firir greind misfelle.

Hier med lofadi Petur loftason firir daadimonaaum. j saugdu handabandi. þar med af sier sagdi og med olba nidur lagdi allt þat tilkall oc eignarord. med huorskona akærurum edur arfataukum hann hefur matt eigandi ad verda ad jordunni Tungo j vjddidal. huort þad hefur matt verda eftir loft faudur hanz. Solueigo summo hanz edur Steffan loftason brodur sinn. þa skillde nu greind jord vjddidalz-Tunga og audunarstadir j vjddidal med allri þeirre kaupslagan sem eru giasfir edur giorningar. vmboda. afhendinga. vttekta oc medferda sem Jon hafe giortt vid hustru Solueigo modur sijna. fastaeign oc lausafe. huernin sem þad hefur. med þeim giortt verid og Jon heildur edur halldit hefur kuikt edur daudtt oc petur hefur mockud langligt tilkall matt veita. þa skillde nu vera kuitt og akærulaust af Pietri og ollum hanz logligum eptirkomendum og þær nu Greindar jardir Tunga og audunarstadir æfenlig obrigidilig eign Jons Sigmundssonar oc þær nu hier eftir vpptaldar jardir lausar og lidugar af lagasoknum og landabrigdum Peturs og hanz erfingia. Og þeir fyrr greindir menn petur og Jon alsattum satter. at kongz rietti fra skildum sem Joni hafde aflast. lofudu Greindir menn Petur og Jon huor

¹⁾ tvískrifad i hdr. ²⁾ víðo mz, hdr. ³⁾ afgreidda, hdr.

þeirra aðrum sínum styrk og aðstodu með lang og rétt þáð hvar mætti. Vissum vier titt taldir menn eigi annað sannara fyrir gude enn þessi þeirra satt væri vndirhyggiu-
laus af beggia hendi allt þáð vier mattum af kanna. Og bædir geingu þeir aður greindir menn vel viligir til þess-
arar sattargjorðar. okugadir hvar af aðrum.

Og til meiri aðsýningar og sannz vitnisburðar hier vñ þa settum vier þrattgreindir menn vor jncigli fyrir þetta
sattarþref og knyttunar er gjortt var j sama stad og sari
degi síðar enn aður Greinis¹⁾.

379.

19. Maí 1497.

í Viðey.

KVITTUNARBRÉF um útgreiðalu Árna ábóta í Viðey á and-
virði Stærri voga á Strönd.

AM. 288. 4to. bl. 4—5 (Þessastaðabók) skr. c. 1570.

Bref vñ Stærri voga.

Þat gjorvñ vær Jon Jonsson. Sveinn Magnússon. Ólafur
Jonsson. Gvnlavgr Sigvatzson. Jon Marteinsson oc Jon Orms-
son godvñ monnvñ kvnngitt með þessv vorv opnv þrefi at
svb anno gratie 00°. cd°. xcviñ æ fostvdeiginn næsta fyrir
festvñ sancti Avgvstini episcopi j Videy er liggr með svnd-
vñ j Mosfeltzsvait vorvñ vier j hia savñ oc heyrðvñ æ
at herra Arne með gvðz nad aboti j Videy galltt oc vt-
lvcti Gvðmvñdi Magnvssyni fyrir jorðina halfa Stærri voga
er liggr æ Strönd svo orðna penninga. kross er vo vñ avra.
linda er vo v. avra. v stakhnappa. xx lavfahnappa lopakorna
gyllta. eina sylfrskeid. talnaband með raf. kvriel oc silfr.
tok Gvðmvñdr þetta alltsaman fyrir 1xc. Jtem iij halfstykki
klæðis fyrir. vc. xiiij stikr lerips fyrir jc. aklæði oc sma-
varning fyrir jc. Stodv þa epter iijc.

Þui gaf fyrnefñdr Gvðmvñdr Magnvsson herra Arna
með handabandi oc fvlv jayrde ollvngis kvittan fyrir sier

¹⁾ Þ. e. 10. Maí.

oc sínum erfingium oc epterkomendum um alla þa penninga sem hann varð honum skyldvgr fyrir aðskrifada jorð Stærri voga eptur því sem þeirra kavpbref þar um giortt vtvisar at lyctvm iij^o optnefndvm Gvdmvndi edr hans logligvm vmhodzmanni eda erfingium.

Og til sanninda hier um settvm vier fyrnefnder menn vor insigle fyrir þetta lvkningabref oc kvittanar skrifat j sama stad deige oc ari sem fyr seigir.

380.

25. Maí 1497.

á Skriðu.

Eireks Ormsson selr Narfa prior á Skriðu hálfu jörðina Sturlufót og tvö hundruð álna bordvið, en prior geldr í mót jörðina Gröf í Vestrádal.

AM. Apogr. 4484 „Eptur transcripto xi. Skriduklausturs pergamentsbreta, giördu þann 17. Septembris 1697“.

Það giorum vier Þorarenn prestur Eyiolfsson. Loptur Biarnason. Gunnlaugur Olafsson. Þorleifur Snorrason godum mönnum viturligt með þessu voru önu brefe. at vier vorum j hið. sðum og heyrðum æ ord og handaband þessarra manna. af einne alfu herra Narfa priors æ Skriðu. enn af annare Eireks Ormssonar sub anno gracie M. CD. XC. VII. midvikudagenn næstann fyrir dyradag¹⁾. á Skriðu j Flíotzdalshierade. faldest það og skildest under þeirra handabande. at fyrrnefndur Eirekur selde áðurnefndum herra Narfa priore á Skriðu jörðena hálfu Sturlafót er liggur j Valþiofstadar kirkjusokn. og þar til. ije. álna bordvið. Hier á mot gaf titnefndur herra Narfe optnefndum Eireke jörðena Gröf j Vestrádal j Hofskirkjusokn með öllum þeim gögnum og giæðum. sem greindre jörðu fylger og ei er með lögum undan geinged. Skyllde Eirekur láta skilast heim til klaustursens þau. ije. álna bordvidar er hann varð jðtsa j þeirra kaupe. innau tveggja ára. Skilde og herra Narfe sier halft

¹⁾ Þ.e. 24. Maí.

þrjú hundrad j frídvirðtum peningum ef afgeinge þesse halfe jardar partur med dome. Skyllde hver svara laga-riptingu á þeirre er selde. enn halda til laga þeirre er keypte. Og til sannenda hier um setium vier vor inncigle fyrir þetta jardakaupsbref er skrifad var á sama áre. enn dege sidar enn fyrr seiger.

381.

2. Júní 1497.

á Úlfstöðum.

Eiríkur prestur Sumarliðason gefr Guðnýju Þorleifsdóttur í tiundargjöf sína hálfu jörðina Kalmanstungu í Borgarfirði.

AM. Fasc. XXXIII, 11, frumritið á skinni. Af 5 innsiglium eru nú 3 fyrir bréfinu. — Apogr. 3871. — Í bréfabókum (t. a. m. Landsb. 18. Fol., 312—45) er ártal þessa bréfs stundum rangt: 1494, því að menn hafa mislesið úti fyrir síi.

Um Tiundargjöf Eiríks prests Guðnu Þorleifs Dotter til handa 1497¹⁾

Þat giorum uær filpus oddason. halluardur jonsson. magnus þorsteinsson ok grimur jonsson. godvm monnum viturligt med þessv norv opnu brefi. þa lidit uar fra guds burd M. cd. xc ok uii á. a siofarborg j skagaárði mónnudagin næstan firir marcellini et petri.²⁾ uorum uær j hia savm ok hoyrdum a at þau toku hondum saman Sira eirrekur prestur sumarliðason af eirne alfv en gudný þorleifsdóttur af annare. at suo firir skildu at fyr greindur sira eirrekur gaf adur nefndri gudny þorleifadottur j sina tiundargiof. epter þui sem landzlangin ut uisa at madur megi med langum gefa af erfdagozi. alla halfa jordina kalmannstungu er liggur j borgarfirði til æfinlegrar ok obrigduligrar eignar. vndan sier ok sinum erfingium en undir gudny ok hennar erfingia. gaf han þessa fyr greinda jord halfa med taudum. skogum ok eingivm. neidum. afrettam ok fiorunytium ok sullum þeim gædam sem þui landi eigv at fylgia. at fornu ok nyu. þó at þat eigi j annur laund. ok hann

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ p. c. 49. Mal.

nard fremst eigandi at ordin. j arf epter modur sina ok sysken. lysti hann ok þui firir oss j sama hañdabandi at hann hefði aungna gief gæfit fyre en þessa. utan þær gjafer sem langbokin akuædur at til vingiafa eigv at snuazt. suo sem er um yxa edur hesta. nopn edur adra þuilika gripe. en hann reiknadi þóu sina peninga uera til vpphædar ok framfatale. fiogur hundrad hundrada. Suo ok eigi aidur under batt optt nefndur sira eirekur sig at suara kirkiunar gozzi a fyr greindri jordu kalmanzstangu. porcio ok auhnum reikningeskap þeim sem æa var fallen þangad til. at jafnadi uid þá er motz uit hann attu. en titt nefnd gudny þeim sem þadan af felle medan hun ætti. skyildi hann ok suara smidnum firir uppgærd kirkiunar. atti þessi jord half kalmanztangan at uera afheñt þóu straks þar sem han stædi. j eign ok uernd gudnyiar. en ðbud skyildi stañða a jorduni til næstu fardaga epter þui sem sira eirekur hafði adur byggt bana. enn gudny þá landskýlld upp bera sem ð uar skilin þat árid. handasaladi sira eirekur gudnyu ok heimiladi allt þat fé sem þar kynne at finazt j þessari hallfre jorv eda æ ok eigi yrði lavgligier eigendur til. skyildi sira eirekur suara aullum langligum riptingum æ jorvonne. enn gudny hallda til laga. skal hun ok upp halda aullvñ þeim jtankum er adrer menn eigu j þessa halfa jord þau er med laugum synazt. Ok til meire sauenda hier um setta ek þrattnefndur prestar sira eirekur svmarlidason mitt jncigle med þessara fyr nefndra manna jncigium firir þetta gjafarbref ok giornings er skrifat var ð ulfstodum j blaunduhlid j skagafirdi florum nottum sidar. a sama ðre ok fyr seigier.

382.

12. Júní 1497.

á Staðarhóli.

Dóma útnefndr af Torfa bónda Jónssyni, kongs umboðsmanni milli Gilefjarðar og Skrauma, um tilkall Björns Guðna-sonar til arfs eptir Solveigu Björnsdóttur.

AM. Fasc. XXXIII, 16, frumrit á skiani með hendi Björns Guðna-

sonar sjálf, og hefir hann því stýlað Torfa í Klofa dóminn. Oll (7) innsigliu eru fyrir bréfinu.

Jætningsbref og domr biarnar j arf epter
solveigu biornsdottr.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda jon odzæon. stvlli þordaræon. oddr sigrdzæon. þorvardr jonæson. þodr vermundzæon og tyrbingur jonæson kvædiv guds og sina kvnngt giorandi ad þa æa lidit war fra hing- adbyrd wors herra jesv christi O. cccc niutiger og vij ar a manvdagin næsta fyrir basilie biskupi a stadarholi j sorbæ þingstad æiettvum worum vær j dom nefnder af ærligvum manni toæfa bonda jonæsyni er þa hafdi mins herra kongæ- ins æyslv og vmbod j millvum gilæfardar og skra(v)mw ad skoda og dæma vfm þat sama tilkall æa biorn gvðinæson æeiknadi sier til erfðææ og jsetv hafa fallit allan arf epter solveigv heitna biornsdottur modrsystar sina sem gud henn- ar sal nadi j motz vid æra brodr sinn og adra þa þeim jamnfram stædi ad frændsemi og lavgligææ skilgetningv. Svo eigi æidr beidi greindr biorn og krafdi greindan toæfa jonæson doms a hvert afl æda makt hans bref skylldi hafa edr hvort hann hefdi med æiettv jsetz æda matt j sitia æda mega j siti(a) framvegis edr eigi. Nv saker þess ad þar kom fram þref²⁾ vnder godra manna heilvum oskavdd- vum hangandi jnsiglvum hvort svo war hlodanda j millvum annara ææda ad þeir hefdi hia vered j storæstofvnni (j) vaz- firdi j isæfirdi ad fya greindur bioæon gvðinæson hafdi setz þar j avndvgi og lyst sig lavgarfa epter greinda solveigv heitna biornsdottur. til þeirra peninga allra landa og lavæa avæa sem hyn hafdi ætt og bref þar vfm giort vt visar j motz vid adra hans frændr sem fyrr ækrifad stendr sam- dægris er hann hafdi æpyrt hennar frafall. Jtem j annare grein hafdi opt ækrifædv biorn gvðinæson lagt lavg og dom fyrir allan fyrr ækrifædan arf og peninga. og saker þess ad wor landz lagabok æeiger svo. ad ef madur situr j arfi og leggdr dom fyrir. enn annar kallatz til komen þa skal stefna

¹⁾ Utan æ bréfinu með hendi Björns Guðnæsonar sjálfs. ²⁾ Þ. e. bréf frá 10. Apr. 1496, Nr. 807.

honum heimstefnu rietta til arfs og vafarar. og þui fyrir þessa grein og þær fleire adrar sem þar til lvtu j worum lagvum hins og annars ad vær vitum avngan fyrr hafa j setz og lagv og dom fyrir lagt þessa peninga en biorn. þa dæmdum vær adr nefnder domsmenn ad svo profvdu sem fyrir oss kom med fvlv doms atkvædi þrattnefndan biorn gvðinason lagvliga hafa jsetz og matt j sitia og mega j sitia framvegis hafa og hallda byggia og bæla rada og riegiara allan opt skrifadan arf goz og peninga. þar til sem hann es stefndr vr þeim sem lagv giora rad fyrir. samþikte þenna vorn dom med oss torfi jonsson wor syslvmadur og sette sitt jnsigli med worvm jnsiglvum fyrir þetta domsbaref hvert er skrifad war j hvammi j hvamfisveit a sama are. degi sidar enn fyr seigæ.

388.

21. Júní 1497. í Bólstaðarhlíð.

TYLFTARDÓMS útnefndr af Einari Oddasyni, konge umboðsmanni í Húnavatnshpingi, um arftöku Einars Ólafssonar eptir Solveigu Björnsdóttur móðurmóður sína.

AM. Fasc. XXXIII, 17, frumritið á skinni. Af 18 innsiglium eru nú 7 fyrir bréfinu, sum stórlega brákuð. Af dómi þessum eru til allmargar afskriftir bæði að fornu og nýju; eru sumar þeirra árfærðar rangt 1494 fyrir 1497 (iiij mislesid fyrir uj). — Apogr. 8878 og 8874 (eptir frumriti) og 796 og JSig. 66. g^{vo} með hendi Gruanavíkr-Jóns eptir transkr. frá 20. Apr. 1515.

bref olafs filipvssonar¹⁾

arftokudómur einars olafssonar.¹⁾

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra. Senda Sygurdr Daddson. Jon Olafsson. Sygurdr Juarsson. ketill teiztson. Bardr Jonson. Brandr Olafsson Logrettumenn. tumas hrafnsen. hallgrimur skulason. jon filipvsson. mar-teinn jonson. hafidi iuarsson og jon sigmundzson Quediu guds og sina kunigt giorande. ath þa er lidit war fra hing-

¹⁾ Utan á dómnum með tveim gömlum, en mismunandi höndum.

atburd uors herræ jhesu christi 0000 hundrut ix tiger og uij ær j bolstadarhlid j langadal um sumarid æ þingstad nettum æ miduickudagin Hæstan fyrir jonsmessu baptista woru wer j dom nefnder af ærligum manni einare oddszyni Er þæ hafde uors nadug hera kongsins syalu og umbod j hunauazþingi. til ath skoda ðá litóu yfer ath sia med skynsemnd at þansakóu. þetta grein æ ath gioræ og fullit Doms attkuæde ðá ath leg(g)ia epter logum uilia og sanrar uorræar samuizku. Huert afl eda fullkomna magt ath hafa¹⁾ skýllde su stefndú er gudne jonson war stefndur af einare oddszýne j greindan stad fyrir sua felldar saker gefnar af olafi filipussyni at gudne hefdi ath sier teckit j sezt og rangliga halldit med fullt ofrike og ofurualld allan þan æf audæfi gardæ og gotz er olafur þeiknade sier til laga socknar abata og óuaxtar æt uera eige þar med til hallzt og frials forrædis Enn sýne sinum einare til eignar fællit hafua eptter solueigu biornzdottur modrmodr sina og skilg(et)enn hann wera til taldra peninga enn sig logligan socknar adila og epterkisærandæ æ ollu fyr greindu gozti er hustru solueig hafde ætt j sinum siztum dogum og gudne helldi nu og þeir honum jafnt til standa uegna sin og þorleifs þalsonar brodræonar sine. til jafns ódrum sier jafnt til komnum. Huern ad olafur helldr sagdan þorleif standa sýne sinum einari fyrir arfi og hans umbodzmen enn sier fyrir abata æuexti og athtocku taldra peninga. og nu hier epter skodudum wer greinder domsmenn sagdæ stefnu og hana yfer læsum og litum med ordum ok²⁾ athkuædum. suo eigi sidur war hun þeynd ath leingd og tima. þar med sonn gior med suorda uitne ij uottæ at hun war læsin ath gudna. suo nær uerandæ ath hann matti uel heyra hans ef hann uillde. hier med uissum wer ath greindr olafur hafde beitt og krappt sagdan sýsluman ath stefnæ fyrnefndum gudna um adr greint mal og beidde enn og krafde ath giora sier log og ætt óu fyr sogdum æskilnade. og nu fyrir óuuisu laganna at þau suo uttnisóu ath huer madur frials og fultiddú. sóu nit og menningg hefer til skal sialfur sæckia sine sock ef hann er

¹⁾ haf, frbr. ²⁾ svo hér fullum stöfum.

mannadr Enn elligar kongx umbodsmadur. og nu sacker þess wer uisum Olaf epter sogn sinne huorcke lærdan ne suo lesaða hann mætte ne suo kynne sina sockn ne annars sæckið. og þui epter þessare auisun laganna. þa dæmdum wer stefnuna logligð og gudna rettliga fyrir kalladañ og luke halfa mork kongx umbodsmanni j stefnufall utan hann syne loglig förfoll. hann matte eigi komð eda komð láta. sinn logligan umbodsmann j sagdan stefnudag. j annare grein kom fyrir oss. sagda domsmenn. urskurdarbref sira jons þorualldsonar med styrckingar og samþýktarbrefi gudmundar prest(s) jonssonar. huerer þa woro bader samt officialis holakirkiu med þeirra heilum oskoddum jnciglum officialatus inciglum suo¹⁾ latandð. ath greindr jon prestur urskurdade olaf filpusson med logum hafa undañ færzt. ath hann haf ei sleigit. sært ne lostid nockorñ man j kirkiune edð kirkiugardinum j uidudalstungu epter þui sem fyr skrifadar sackagipter jnne halldð. af heilagra(r) kirkiu formonnum gefnar hafa werit olafi. sem bref eda domar þar um notta. og fyrir oss uar birt suo fellt undanfæri sem sagder prestar hofdu urskurd æ lagt ath olafur hefði suarid fullan bokareid. at hann hafði sagdan kirkiugard eda kirkiu inan þeirra takmarcka. sem heilog kirkia umhuerfis sig eignar sier til sæmdar og þeim til fridar. þaगत flyr. huorki sært ne saurgat med hoggum ne heiptarblodi nockoru man. jnan þessarra fyr skrifadra takmarcka og þennan eid sonudu med honam xij men vel sæmder og ualiñkuner uij nefndarvitne og iij fanganottar. Og epter þetta suarid og satt giortt sogdu og dæmdu greinder prestar Olaf med logum giptez hafua matt. uar þetta undanfæri tekid af sira jone sem fyr seiger morgum godum monnum nærverondum. Og nu hier j greindum stefnudeigi leiddo Olafur ij lagauitne og sor anat fullan bockareid sua latandi at þeir hefði hið. werid j augri j iasfirde þar j litla stofunne ath olafur filpusson hefði tekid j hond uigðise jonsdottur og fest hana med hennar jayrde og samþýcke þess er hana gipte og brodr hennar og olafur hefde þa talad j sogdu handabande

¹⁾ tvíakr. frbr.

oll þau festingarord sem kristin rettur jne helldur og olafur hefði sagða nígðise jonsdottur fest sier til logligrar eigin konu. epter ollum bockarinar ordum. Hier til kom þar fram bref med haugandi jncigli sira gunnsteins asgrímasonar huert suo jne helt. hann¹⁾ hefði nær uerid j fyr sogdum stad j augri j isafirde þar j litla stofnne at olafur hefde fest fyrr sagða nígðise med henar jayrde og samþýcke brodr hendr jayrd(e) og þeirra fleire sem umbod hofdu tekid af hustru solueigu modur uigdisar at gipta hana og titt nefndr olafur hefði fest vígðise epter öllum þeim ordum og athkuædum er kristin rettur jne helldur og hier til uændizt olafur ath uitne ath þetta satt væri um fyrr sagða festing helga sygurdsz¹⁾syne. jone hoskulldzsyne og fleirum uitnum ödrum er þar hofdu nær werith. Og nu epter oll þessi gogn. uitne syndrar festingar. suardra eiddu orða og urskurða þá Dæmdum wer sagder þingmenn med fullu doms æthkuæde bockarinar er huñ sua seiger ath ef leikur du ij tungwm huort madur er sæfgeingr eda ei. þa stefni hann þeim til þingx er honum stendr fyrir æfj og niote uotta Sinnu. ath hann stefndi honum þing. hins og anars at nottar baru hins unga manz sem fyr seiger huar moder hans var fest. Og nu þar epter auisun laganna. þa Dæmdum wer med fullu doms attkuædi einare olafssyni til fullrar eignar enn olafi faundur hans til hallz og uidtoku ur hendi gudna alla þa peninga. jarder og lausafe sem gudne jonsson hefer at sier tekid j sezt byg(t) og bælt radit og regerat og mockura auðxtu af tekid epter hustru solueigu biornsdottur og af þeim ollum honum standa jafnfram og þenan allan æf sem epter hana hefer fallit og hun atte wera og werid hafæ obrigidiligæ erfð einars olafssonar epter modrmodr sina solueigu at anefndum og tilgreindum þeim odulum eignum og lausum aurum sem olafur fader hans hefer adr j sezt at sier tekid sem honum hafa adr verit hier dæmder og hier ligidu jnsueittiz sem alla adra. j suo mata ath oss lizt sira guñsteinn eiga og skylldur vera ath sveria epter sinu brefl enn ef hann suer eigi þa dæmdum

¹⁾ tvískr. í frb.

uer hann lagautne um fyr skrifadú festing. uttan olafur uili leida onur uitne fyrir mikelsmessu fyrir sogdum uallname og at þessu fullgiordu og heyrðum dominum þa se allur fyr skrifadur úrfur obrigdilig einars olafssonar fost og fullkomin eign. land og lausa avarar utañ finbogi logmadur uorr urakurdi med laga vrakurdi med þeirra bezt(r)a manna radi er hann h(ier) med sier til nefner þennan saf af greindum einare fyrir eins⁽¹⁾ hueriar logbornar saker se hendur olaf af ættum adilum. saker gefandi. hann haf eigi logliga matt giptast eda nockorr finez nærr standa jafaskylldur eda nanari almenniligu erfdatali sua gotin sem kristin ættur og landzlogin jnne halda wm fyr skrifadar skilgetningar. Enn um dom þan er þar war lesian er suo stod jne at biorn gudnason hefði lagt dom fyrir (arf) eptter greinda solveigu og honum hefði werit dæmd jseta sagdra peninga þa kunum wer þar e(c)k ne uissum wor log at ganga. at þat muni skynsemdar domur uirdast þui fyrir oss skyrer almenniligt erfdatat at sonur olafs frillusonar er j iij. erfð epter hustru solveigu en biorn et fyrsta j u. erfð systurson epter solveigu modrsystur sina hofum wer hier æiknad xj menn sa millum standa ath ættu erfdatali. dæmum wer þat olog og eigi ættath þetta meigi giera at blaupá til at setiaz j þa arfa. sem þeir uita at bokin skipar at mycklu fir standa j erfdatali og sierliga þeir sem sialfer lesa hann [ú auñgum odrum en eigi uita þa²⁾ sa life eda j landi wera at nærr stañdi þeim arfi og huerer sem suo setiaz j arfa og finz anar sidar nanari hugdum wer hann sex aurum sekan. Enn huerer þat hafa giort úth legia dom fyrir þenan úrf sonar olafs. þa hofum wer dæmt honum eda þeim at særia lyritareid en mina fyrir logmanni j sumar út þeir uis(s)u eigi sanara fyrir gudi enn arfur mundi sin eign og aunguan ulesu þeir ne sav nockorn jafufram eda nærr stañða enn sie. og ath honum unnum. se hann kuittur og uidekilin sagdan úrf. Enn ef þeir eda sa fallaz sa eidi þa hofum wer dæmt olaf mega sækia þann med þingstefnum. krofum og atforum i erfðum wm þat gozt sa helldr og

¹⁾ Svo. ²⁾ [og aunguan odrum þeim er þa uita 66.

tekur uoftu af. enn þa peninga sem sa heldur eigi er suarar logekulldum af. þa hofum uer dæmtt med fullu doma attkusædi olaf med fríalsu mega ath sier taka alla fyr sagda peninga huar þeir standa nordan. uestan. sunan. austan sua sem þa peninga sem hann hefer hier adr j setz og at sier tekid og rada og megera sem log uotta um omaga eyri og giallda skullder sem log til seigia og sæckia þa med logum sem rangliga hallda og þa sliku seka (sem) log uotta er standa fyrir þessum arfi og um hann hier hafa att ad demaz sem arfur war dain og bu hins dauda.

samþyckti þennan uorn dom einar oddz(son) kongx soknare og setti sitt jncigli med uorum jnciglum fyrir þetta domsbref er giort war sa mardarnupi j nazdal sa sama saxi íj þottum aidar enn fyr seiger.¹⁾

384.

23. Júní 1497.

á Ökrum.

HALLA Sigurðardóttir geldr Arnóri Finnssyni fyrir þann mála, er Æsa Jónadóttir átti í garð Hafiða heitins Jónsonar, alla jörðina Oddsstaði í Lundarreykjadal með tilskildum torfskurði í Braudártungu jörð, ásamt kúgildum og fríðum peningum.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 14, frumrit á skinni akemt af fúa. — AM. Apogr. 2601 „accuratissime“. Önnur afskrift er og meðal Apogr. 1686, staðfest 1710 af Árna Magnússyni.

Vm Oddstade j Lunda Reykiadal.

Þat giorum uer runolfur hauskulldzson. stephan þorarinsson. arne brandzson. þorgila olafson. godum monnum niturligt med þessv uora opnu brefi at þa er lidit var fra hingatbvrð uors herra jhesu christi þvsund fiogr hundrod. xc. og siav ar. laugardaginn j fardaganikv.²⁾ sa oddzstodum j lundarreykiárdal er liggr j lundarkirkiv sokn. vorum uer j hia. saum og heyrðum sa. ord og handaband. arnors finz-

¹⁾ þ. e. 24. Júní. ²⁾ þ. e. 27. Maí.

sonar af einne alfu. enn haullu sigurdardottur af annare alfv. faldizt þat og skildizt undir þeirra handabandi. at nefnd halla sigurdardotter gallt arnore finzayne til fullrar og allrar eignar. j þa peninga sem dæmdir höfdu uerit af bornum hennar. fyrir þann mæla sem æsa jonsdotter sette j gard hafliða heitins jonssonar og henni bar nw at suara uegna barna sinna sem domur þar vm gior wtvisar. enn arnore bar nu at taka j langligu umbodi greindrar æsu og hennar erfingia. var þat fýst adurgreind jordin aull oddzstadir er liggr j saugdum lundar reykiardal j lundar kirkiv sokn. jtakalausá fyrir xv. hundred ok¹⁾ xx. með aullvm þeim gavgnum og gædvum sem greindri jordu oddzstodum fylgir og fylgt hefur at fornv og nýiv. og hennar erfingiar haufdu fremst eigandi at ordit. með tilskildum torfskurd j braudæartungu jord. [þar með] og tuo kugilldi er bænhusit þar setti. og þar til gallt hun honum xv kugilldi j kugilldvum og fridvum peningum. gallt hun þar þa þegar. v. enn x. skyllidv gialldazt at næstvm fardaugum þar epter. og at þessvm peningum golldnum sem lofat var. gaf adr akrifadur arnor finzson. fyr nefnda haullu sigurdardottv(r) og hennar bauru aurlungis kuitt og sakærulaus vm sagdañ mæla. fyrir greindri æsv jonsdottur og ollum hennar lögligum erfingivm. Og til sanninda hier vm settvm nær fyr nefnder menn vor jnsigle fyrir þetta kuittvarbref. skrifat æ aukrvum j hraunhrepp æ mýrum faustvdaginn næstan fyrir petramessu og þals æ sama ære og fyr seier.

385.

29. Júní 1497.

í Skálholti.

HALDÓR bóndi Brynjólfsson gefr Nærfa prior og klaustrinu á Skriðu hundrað hundraða gegu því, að á klaustrinu skyldi æfnlega segjast messa honum til sáluhjálpar, föður hans og móður og bróður og öllum kristnum mönnum lifandi og dauðum.

¹⁾ xk, frbr.

AM. Apogr. 4488. „Eptir Transcripto 14. gamallra Skríðuklausturs hrefta, giördum þann 28. Septembris Anno 1697 (= a). Samanlesed vid annad Transcriptum XI. Skríðuklausturs pergamentabrefa, giört þann 17. September 1697“ (= b). „Framan skrifad bref er skrifad á kalfskinn med þrimur hangande Jnnsiglum og þrimur tiglum öðram, sem Jnnsiglen voru af“¹⁾. „Halldor þesse Bryniolfsson trui og eckli sotte helma i austflördum hellðr sudur á lande einhverstadar. Detta gjafabref er dat. i Skalhöte. Anno 1600 i Tungufelle um veturenn keypti hann iörd i Ölvess af Vigfuss Erlendsyne, so framt sem það er same Halldor, id qvöd puto. habeo kaupbrefed. Synest hann mane hafa bueð i Tungufelli. Kanske forellðrar hans haf vered austflördaker“ (AM).

Það giörum vier broder Gudmundur med Gudz nðd abote j¹⁾ þyckvábæ. og Einar med samre nðd ðbote á Mukapverð²⁾. Jon Helgason. Gissur³⁾ Þiörnsson. prestar Skalholltz biskupsdæmia. asmundur jonsson. Magnus Þiörnsson. leikmenn. godum monnum⁴⁾ vitarligt med þessu voru opnu brefe. ad þð er lidid var fra hingadburd vors herra Jesu Christi þusund flögur hundrud nintigir og siau⁵⁾ ár. æ Petursmessu og Pðls um sumared. vorum vier j hid. sðum og heyrðum ð ord og handaband þessara manna. af einni alfu herra Narfa formannz af Skríðu j Flötzdal. enn af annarre Halldors bonda Bryniolfssonar. faldest það og skildest j þessu þeirra handabande. ad fyrr greindur Halldor Bryniolfsson gaf til klaustursens ð Skríðu hundrad hundrada. var þar tilskiled in primis. xl. hundrada j jörðu og. lxx. hundrada j öllum fullgilldes peningum og hier til tiu hundrud j bokum og messuklædum. Hier ð mote jatte⁶⁾ fyrrgreindur prior Narfe fyrrsögdum Halldore Bryniolfssyne ad messa skyllde æfenliga segiast hönum til aðluhialpar föður hans og modur og brodur. og öllum christnum mönnum. liföndum og daudum ð tyrrakrifudu klaustre. skylldu þesser peningar gjaldast ð áttm. áarum. nema fyrrskrifædur Halldor villde fyrr sialfar⁷⁾ gjalda. utan hann kynne ad få þann peningaskada ad hann giæste ecke gølled. þa skyllde⁸⁾ fyrrgreinder peningar gjaldast innan. viij. ára.

¹⁾ á, b; ²⁾ Mukapverð, b; ³⁾ Ausur, b; ⁴⁾ kunnigt og, b. v. b; ⁵⁾ síð, b; ⁶⁾ iatadi, b; ⁷⁾ b. v. b; ⁸⁾ skylldu, b.

Samþykkt þenna þeirra gíörning herra Stephan með Guðz nðð biskup j Skalhollte. er þa var nðlægur.

Og til sannenda hier um sette hann sitt innsigle með vorum innsiglium fyrir þetta bref. skrifad j Skalhollte a are og dege sem fyrr seger.

386.

29. Júní 1497.

á Hjalmarstöðum.

Dæma sex manna útnefndr á prestastefnu í Miðdal af Stepháni biskupi um testamentisbréf og gjafir Solveigar heitinnar Björnsdóttur.

AM. Fasc. LXXIII, 14, stórt transskript á skinni frá 27. Aug. 1517.

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sta edur heyra senda abote arnne or videy með guðz nad prior narue af skridv með samre nad sira þorvardur helgason. asmundur jonsson. arnor finnsson oc sniolfur hrafsson kuediu guðz oc sína kunnigt giorande at sub anno gracie M^o cccc^o lxxxix^o septimo a midvikudsegin næsta firir peturs Oesso oc pals¹⁾ vm sumarit j middal j laugardal a almennelegu presta mote vorum vier tilnefnder af virðvligum herra oc vorum andalegum fodur stefani með guðz nad biskup j skalhollte ad skoda oc dæma vm þat testamentum bref sem gudni jonsson oc ormur jonsson þar fram baru oc beiddu oc kroidu fyrr nefndan herra stefan ad nefna þar dom yfer huortt þær gjafer skylldu loglegar vera edur eigi sem j greindu brefe june stodu oc solueig heiten biörnsdotter hafde gefid sonum sinum oc pals jonssonar. jone oc þorleife. skodudum vier einvirðuliga oc yferlasum sagt testamentum bref greindrar solueigar biörnsdottur j hueriv suo stod ad hun lýste tiundargiord sína. xl. c. hundrada vtan meira væri. oc hier vr þessum peningvm gaf nefnd solueig biörnsdottur adur nefndum sonum sinum oc pals xx. c. hundrada j sína testamentum gíof suo framt sem þeir yrde ecki henn-

¹⁾ þ. a. 28. Júní.

ar logleiger erfðingjar(!) huerier et adur eru a greinder j iordum oc lausa peningum j sôgdu testamentum brefi. Jtem lituzt giafarnar hafar. enn þo eigi hære en kristen riettur vottar ad med rietty mece gefa ef vid vttarfa er ad skipta. Enn j annare grein þotte oss full von til standa ad margar skullder oc mikill reikningskapur mundu meca upp sa koma. sa þessa fyrr sagda peninga. þo þat kiseme eckj þar fram firir oss. oc þui kunnum vier eigi nu vm sinn henne frekazta alycktar dom til eignar sa ad leggja sa alla þessa fyr sagda testamentum gíof. opt nefndrar solueigar. Jtem j fyrstu dæmdum vær opt nefndvm sonum pals og solueigar jone oc þorleife vj. c. hundrada af sagdri testamentum gíof til fullrar oc allrar æfnligrar eignar. skulu þær jarder þar jreiknast sem opptnefnd solueig hefur þeim fýst anafnad j sinv testamentum brefe. suo huer sem stendur þar til ed er vj. c. hundrada. en þær giafer sem þratt nefnd solueig hefði meiri gefid titt skrifudvm sonvm sinvm oc pals oc anefndar erv j þessv hennar fyrr sogdv testamentum brefe. jarder oc lausagoz. þa dæmdvm vær alla(r) gudna jonnasyne oc Ormi jonnasyne til hallz oc loglegrar medferdar þar til oc suo leinge sem þeir erv med lögvm oc dome af þeim setter.

Sambýgte þenna vorn dom med oss adurskrifadur herra stefann med gudz nad biskup j skalhollte oc setti sitt jncigle med vorvm adur skrifadra domsmanna jnnsiglum firir þetta domsbref hvertt ed skrifad var á hialmstodvm j laugardal sa sama áre deige sidar enu fyrr seiger.

387.

30. Júní 1497.

á Öxarárþingi.

Dóma, útnefndr á alþingi af Finnboga Jónssyni og Helga Oddssyni lögmönnum, um vig Páls Jónsonar á Skarði, er Eiríkr Haldórsson í hel sló á Öndverðareyri, og um vigsbætr eptir Pál, og dæmast þrenn maungjöld eptir hann af fé Eiríks.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar, í Fol., bl. 224a—225b, skr. 1604, og við hana eru hér hafðar til samanburðar alla leið þrjár aðrar

afskriptir frá fýrðum tímum, en þær eru þessar: Landsbókasafn 789. 4to (dómabók að nokkru leyti með hendi Ara Magnússonar í Ögri um 1620); Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 48b—49b með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666, og afskrift í skjalabók séra Jóns Haldórssonar í Hitardal í Landsbókasafni 115. 4to I, 128—181, skr. c. 1780. Hér og hvar, einkum að upphafi, er og höfð til samanburðar afskrift í dómasyrpu Jóns dans Magnússonar í Landsbókasafni 85. 4to, skr. c. 1640, sem er ekki ómerk um sumt, þótt nokkuð sé hún afbókud og misritað (svipuð í flestu 1945. 4to). Ártal þessa dóms er skýrt og vafalaust (1497) í öllum handritum, og mun án alls efa vera eiga svo með réttu. En séra Jón Haldórsson eða séra Vigfús sonr hans hefir vakið nokkurn efa um ártal dómsins, og hafa þeir seltáð, að það mundi að rétta lagi eiga að vera 1499; er svo ritað á spásíu við afskrift séra Jóns af dómnum: „NB þetta datum sýnist eiga að vera heldr 1499, þar Solveig dó 1495 eptir annál Björns [á Skarðsá] og öðrum akrifum. Og *sum* árum síðar er Páll maðr hennar drepinn. En hirðstjóraannállinn stendr þessu á móti því, að Björn segir, að Benedict Hersten haf verið hirðstjóri Anno 1499“. Það er víst af bréfum, að Solveig Björnsdóttir hefir dáið annaðhvort seinast í Janúar eða í Febrúar eða öndverðum Márs 1495 (Nr. 297 og 307). Það er og ljóst við hvað það á að styðjast, að Páll haf verið veginn *sum* árum síðar, en það er við dönsku þýðinguna af kærskjali Eggerts Hannessonar í Vatnsfjarðarmálum 1544, því að þar stendr einmitt í skjalabókinni séra Jóns, að Páll haf veginn verið „*fómb*“ árum eptir lát Solveigar. En þegar að er gætt, verðr lítið á það að reíða sig, því að í íslenska textanum stendr í sömu skjalabókinni „*fóum*“ árum síðar. Hefir því sá, er þýddi fyrir Eggert, annaðhvort miskillið — haf það verið danskr maðr — eða mislesið — haf það verið Íslendingr — „*fám*“ í íslenska frumritinu, sem gæti auk þess hafa verið ógreinilega skrifað. Móti ártalinu 1499 standa eigi að eins afskriftir þessa dóms, heldr og alþingisdómr um vigabætr eptir Pál af fylgjurum Kírks, því að hann er alstaðar árssettr 1498.

Um víg Páls Jónssonar má lesa í Árbókum Espólins II, 130—182, og ársferir hann þann atburð til 1497—1498; mun hann mest fara þar eptir frásögnum Benedikts lögmanns Dorsteinssonar í settatölubókum hans. Hjá Birni á Skarðsá er að eins drepit á víg Páls, og er það ársfært þar til 1498, og þess getið að það ák haf Finnbofi lögmaðr geingið dóm á alþingi um þetta mál (Annálar, Hrappey 1774, I, 70). Er af því að ráða, að Björn haf ekki þekt þenna dóm, heldr að eins síðari dómian um fylgjara Kírks Haldórssonar (1498). Í Íslenskum Ártiðaskráum Kh. 1893—96, bls. 257, er og tekin upp litil klausa um víg Páls eptir dómasyrpu Hannesar Gunnlaugssonar í Ny kgl. saml. 1945. 4to, sem fyrr var nefnd; er sú klausa dálítið einkennileg. en þó er í henni ranghermt — svo í handritinu, — að Páll væri veginn heima á Skarði, og annað það er rangt, að Páll haf vegið *Gublaug* Loptsson — þó að svo standi í handriti Hannesar, — því að Páll vó ekki hann, heldur Bóðvar Loptsson

bróður hans, eins og sjá má framfar hér í safinu (Nr. 372). Annars er það vist, að víg Páls hefir orðið eftir alþingi sumarið 1496 eða að álitinu sumri, því að dælan er Páll fyrir 12. Okt. það ár, eins og nóglega sést af Svínaveitnadómi frá 12. Okt. 1496 (Nr. 854). Að Eiríkr Haldórsson er í sumum ekki ómerkum handritum kallað „Eiríkr heitinn“ hér í dóminum (bls. 369), sýnist muni vera setning síðari afskrifara, en hafi varía staðið í framsíti dómsins, því að eftir niðriagi hans virðist Eiríkr vera enn á lífi, þegar hér er dæmt.

Domur w m wíjg páls Jonssonar.

Ollum monnum þeim sem þetta Bref sia edur heyra senda einar oddzson. arnur finnsson. jon erlingsson. sigurdur dadason. Jon sigmundzson. Jon hrafsson. Jon Olafsson. Oddur Sigurdzson. Eyuindur Gudmundzson. helgi Þorualldzson. Bardur¹⁾Jonsson. Brandur Olafsson. Þoruardur Biorsson.²⁾[Olafur Gunnlaugason³⁾][Olafur Asbiarnarson.⁴⁾Narfi Sigurdzson. hall-dor Bryniolfsson. Olafur kodransson. Asbiorn Signatzson. Pietur Sueinsson. Stephan Þorualldzson. Gysli Þorualldzson.⁵⁾ Jon walldason og Tumas Þorbiarnarson. laugriettumenn.⁶⁾ kuediu Gudz og sijnna kunnigt giaurandi. þa er lidit war fra⁷⁾ hingatburd wors þerra Jesu Christi O cccc xc og wíj sa fostudaginn næstañ epter peturs messo og páls [wm sumared⁸⁾ sa almenmligu auxararþyjngi worum wíer j dom nefnder af ærligum mönnum⁹⁾ finnþoga Jonssyni logmanni [nordañ og vestan¹⁰⁾ sa Jslandi [og¹¹⁾ Helga Oddssyne logmanne sunnañ og austan á Jslande.¹²⁾ ad skoda og dæma w m það wíjgmal sem Gudni B(ondi)Jonsson og [Ormur bonndi Jonsson¹³⁾ broder¹⁴⁾ hans baru þar fram og kíærdu sa Eiríkr halldorsson. ad hann hefði ofyrirsyniu¹⁵⁾ j hel sleigit Pal heitinn Jonsson brodur þeirra með fullum nijdingskap. so og huersu hafar bætur epter hann skylldu koma.

¹⁾ 789, 1945, 65; Brandar JM., 115; ²⁾ Biarnason 789, 65; ³⁾ [sl. 65; ⁴⁾ [b. v. 65, og mun það rétt, því að þá verða dómsmenn tvær tyftir fellar; ⁵⁾ Valdason 789, 65; eptir Þorvard Björnsson verður nafnaróðin svo í 65: „Halldór Bryniolfsson. Olafur Asbiarnarson. Narffe Sigurdson. Olafur Codransson. Asbiorn Signatheson. Pietur Sueinsson. Stephan Þorvalldason. Gysle Valdason o. a. frv.“ ⁶⁾ JM. 789; sl. hin; ⁷⁾ sl. JM.; b. v. hin; ⁸⁾ [b. v. 789, 65; ⁹⁾ 789, 65; manni, hin; ¹⁰⁾ fyrst akr. í JM.: „a og a.“, en síðan leiðrétt á spásíu með fornri hendi; ¹¹⁾ suo og 789; ¹²⁾ [b. v. 789, 65; sl. hin. ¹³⁾ [789, 65; sl. JM.; Joneson, sl. 115, 1945; ¹⁴⁾ Brandar JM.; ¹⁵⁾ ofosynia 65.

So og worum wíer til nefnder ad dæma huerra suara edur segta [ad fyrrneffndur¹⁾] Eirekur yrði þar fyrir skyldugur vppa kongdomains wegna og pietur Clausson hirdstíori yfer allt Jsland beiddi og krafði doms sa.

J firstu grein²⁾ kom þar fram fyrir oss wíjglysing Eiríks halldorssonar. er hann hafði sa sig lyst [þad mannslag³⁾] epter bokarinnar⁴⁾ ordum. War hun þa suariñ þar af einum skilvísum⁵⁾ manni. at Eirekur Halldorsson⁶⁾ hefði ad logum lyst þui mannslagi. Þuidæmdum wíer wíjglysingina logliga og hann⁷⁾ sannan þenamann pðls heitins Jonssonar.

Jtem kom þar og fram Þorleifur Ormsson⁸⁾ fodurbrodur Eiríks Halldorssonar.⁹⁾ er þa war hana logligur forsuarsmadur.¹⁰⁾ Og war hann af oss [krafður og spurður¹¹⁾] fram ad lata [ef hann¹²⁾] hefði nockur gogn edur wítni þau ad þall heitinn jonsson hefði nockra sauk giort wíð Eirek halldorsson¹³⁾. Enn hann sagði þar nei til ad hann hefði þar neiñ prof til. og þui dæmdum wíer þennan sama mann þal Jonsson saklausan [i hel¹⁴⁾] sleiginn hafa werid¹⁵⁾ af eireke halldorssyni.

Jtem j annari grein dæmdum wíer j bæstur epter þal heitinn Jonsson af fle eireks halldorssonar lx^o. nema minn herra kongurinn wílie meira lata wera fyrir þad nadarþref sem hann hafði fyrr¹⁶⁾ greindum þali vtgeft. með so fellðum fríðleika og salastefnum xx mahítu kugíldi.¹⁷⁾ xx^o fríjð. xx^o j óllum [fullgíldis fríðvirdis¹⁸⁾] peningum.¹⁹⁾ Skulu hinu²⁰⁾ fyrstu sol lukast jnnañ manadar heima sa skardi sa skard-

¹⁾ [b. v. 789, 1945; ²⁾ b. v. 789; ³⁾ [þvi mannslagi 1945, 789, 65; ⁴⁾ lögbookarinnar 115; ⁵⁾ b. v. 789, 1945; ⁶⁾ b. v. 789, 1945, 65; ⁷⁾ Eirík 115; ⁸⁾ 789, 1945, 65, og er þad rétt; „Tyríngsson“ 115 og JM. & spássu, en í texta „ánnsson“; ⁹⁾ b. v. 789, 1945, 65; ¹⁰⁾ umboðamaðr 1945, 65; ¹¹⁾ [spurður og krafður 789; ¹²⁾ [sl. JM.; b. v. eptir hinum; ¹³⁾ Hér er í JM. rísað & spássu með forari hendi (c. 1604), og einnig þar eptir tekið upp við afskrípt sára Jóns í Hitardal (115. 4to): „Sakier wora nogar þo haan kynni ecki frammi ad bera eða þyrði eigi fyrir mennínganleysi síns og maktar sakier þeirra sem wíjgamalid soku“. ¹⁴⁾ [b. v. 115; ¹⁵⁾ werrinn JM. ¹⁶⁾ b. v. 789; ¹⁷⁾ með so fellðum fríðleika b. v. JM. (ranglega); ¹⁸⁾ [fullgíldum fríðvirdis 115; ¹⁹⁾ [þarflegum peningum fullgíldum og fríðvirdum 789, 65, 1945; ²⁰⁾ 789; kin, önnur hðr.

strond. æ heimili Gudna og Orms. skulu það¹⁾ vera xx^o j aullum peningum suo logdum.²⁾ xij^o) [stíkur klædis með⁴⁾ Eingelst klædi fyrir hundrad. iij tunnur malltz⁵⁾ fyrir j^o . [túser woder wadmals⁶⁾ fyrir j^o . iij aurar silfurs [fyrir j^o osmíjdad⁷⁾ edur adrer peningar þessum peningum jafnuirder. Aunnur 20° skulu lukast j haust a mikilmessu⁸⁾ heima æ skardi j so ordnum peningum iijj sænder gamler fyrir⁹⁾ j^o . þrenett naut fyrir j^o . xij fiordungar smíors fyrir j^o og adrer peningar þessum¹⁰⁾ jafnvirder. [Hinú¹¹⁾ þridiu saul skulu gjaldast æ næstum fardangum heima æ skardi [skulu það vera¹²⁾ xx malnytu kugillde nema hinn wílie eindælla¹³⁾ vm giora er taka a.¹⁴⁾ skyldi adurgreindur Þorleifur skyldur ad [taka alla þessa¹⁵⁾ peninga af fle Eiríks og allar adrar logligar skullder.

Jtem¹⁶⁾ j þridiu grein kom þar fram fyrir oss einn skielligur mann huer er¹⁷⁾ sor fullan bokareid þar þa fyrir finnþoga logmanni ad hann hefði hia werid j litlustofunni¹⁸⁾ æ onduerdareiri. þa Eiríkur [halldorsson weitti páli heitnum þau sðr¹⁹⁾ sem hann fleck bana af. sor hann þa²⁰⁾ ad adurgreindur²¹⁾ Eiríkur hefði komid vppa greindan páli heitinn vm nott²²⁾ með flokk manna²³⁾ þa hann la j sinni sæng. war greindur Eirékur og hans menn altyader thil²⁴⁾ og með brugdnum wopnum. [braut Eirékur heytinn vpp litlu stofuna²⁵⁾ og hans meðfylgiarar. enn sumer foru [vt ad riufa²⁶⁾ hana og baru þar inn griot æ greindan²⁷⁾ páli. Enn hann hliop vpp nakinn og²⁸⁾ greip eitt suerd og wardi sig. giordu þeir þa tvær²⁹⁾ skorpur og huijldu sig æ millum. komst Páll³⁰⁾

¹⁾ þá JM. 789; ²⁾ JM., 789; sðgðum(!), hin; ³⁾ 12, JM.; ⁴⁾ [JM., 789; sl. hin; ⁵⁾ miols 789; ⁶⁾ [viij alner wadmals og xl, 789; wadmal JM.; ⁷⁾ [sæmíðað fyrir j^o, 789; ⁸⁾ Michaelismessu 789, 1945; ⁹⁾ í 789, 1945; ¹⁰⁾ þeim 1945; ¹¹⁾ [í hin 115; í hinu JM.; hin 789; ¹²⁾ [sl. 115; ¹³⁾ svo JM. = indælla (hin); ¹⁴⁾ sl. JM.; b. v. hin; ¹⁵⁾ [789, og að nokkrum leyti 1945; gjalda sðurgreinda, hin; ¹⁶⁾ sl. 115; ¹⁷⁾ 789, JM.; sð, hin; ¹⁸⁾ litlu baðstofunni 115; ¹⁹⁾ [Páli heitnum veitti þau skemdarsár 1945; ²⁰⁾ það 789, 1945; ²¹⁾ greindar 789, 1945; ²²⁾ nóttina 115; ²³⁾ [sl. 789; ²⁴⁾ b. v. 789; ²⁵⁾ [789 og 1945 (að mestu eins); braust Eirékur upp í litlustofuna, hin; ²⁶⁾ [upp og rufu 789, 1965; ²⁷⁾ b. v. 789, 1945; ²⁸⁾ b. v. 789, 1945; ²⁹⁾ 2, JM.; ³⁰⁾ 789, 1945; hann 115; sl. JM.

j millum annarar¹⁾ j skyrtu. enn j millum annarar¹⁾ j hosur. war²⁾ þa so rofiñ stofañ og borid jnn griotid ad pall gat þa ecki leingur³⁾ warist. komst Eirekur þa jnn j litlu stofuna og lagdi pal þa⁴⁾ mitt fyrir⁵⁾ lifid. Snaradi pall þa suerdinu og greip af sier lægit og sagdist fanginn. fíell hann þa af mædi nidur æ golbid⁶⁾. settist þa⁷⁾ þessi sami madur vnder hofud honum. enn hann la þa æ gru(f)u. gieck eirekur þa j burtu og kom aptur þa⁸⁾ stund war lidiñ og spurdi [huert pall hefdi nockud⁹⁾ feingit. enn þessi madur suaradi ad¹⁰⁾ hann hefdi feingit sem¹¹⁾ dygdi. bad eirekur þa pal ad¹²⁾ standa vpp og weria sig. enn optgreindur pall suaradi ad hans worn wæri fariñ ad sinni. Stack Eirekur hann þa ij stjngi. og war annar [af þeim¹³⁾ hans banasdr.

Jtem¹⁴⁾ j iiii grein soru og þar ij skiluijser¹⁵⁾ menn fyrir lögmanninum sogn hins sðra. so latandi ord epter ord sem sa sor er hia war og hier fyrir framañ¹⁶⁾ skrifad stendur. Dæmdum wier þetta fullkomid¹⁷⁾ lagawitni vm liflat pals Jonssonar.

Jtem¹⁸⁾ j fimtu grein kom þar og¹⁹⁾ fram mijns herra kongsins bref med hans heilu og oskoddudu hanganda jnn cigli so þydandi²⁰⁾ ad hann hefdi²¹⁾ tekid pal jonsson. hans hustru og alla hans peninga j sinn kongligan frid og biskerming. þui þotti oss mijns herra kongains mann sleiginn hafa werid.²²⁾

Nu med þui so auijsar²³⁾ wor landzlaga bok ad huor sem drepur þann mann sem hann²⁴⁾ hefur kongsins bref fyrir sier til landzwistar edur annars rietts rannsaks og weit sa þad er hann tok af. þa er hann obotamadur. Þui fyrir þessar greiner og adrar fleiri þær oss leist hier ad luta dæmdum wier fyrrnefnder domsmenn med fullu doms atkuædi þennañ optnefndan mann Eirik halldorsson obotamann og fullkomid nijdingzwerk vnnid hafa. og hann fyrir-

¹⁾ annara JM.; ²⁾ en 1945; ³⁾ b. v. 789, 1945; ⁴⁾ b. v. 115; ⁵⁾ i 1945; ⁶⁾ svo JM. = gólfó; ⁷⁾ b. v. 115; ⁸⁾ er 789; þegar 1945; ⁹⁾ [Pál að, hvort hann hefði mikið 1945; ¹⁰⁾ b. v. 789; ¹¹⁾ sl. 789; ¹²⁾ b. v. 789, 1945; ¹³⁾ [þeirra 1945; ¹⁴⁾ sl. 115; ¹⁵⁾ skilríkir 115; ¹⁶⁾ b. v. 789; ¹⁷⁾ fullkomin 1945; ¹⁸⁾ sl. 115; ¹⁹⁾ sl. 789; ²⁰⁾ hlýðandi 115; ²¹⁾ haf 115; ²²⁾ werin JM.; ²³⁾ útvisar 789, 1945; ²⁴⁾ sl. 115.

glort hafa fle og frídi. landi og lausum eyri og ríettfanginn vera hvar [sem hann næst¹⁾] vtan gríðastada. enn allt hans goðz fast og laust. kníkt og dautt [dæmdum vier²⁾] fallit vnder kong halft enn halft vnder logliga erfingia sem seiger j odrum obotamalum. að afluktum wíjgsbotum og audrum logligum skulldum.

Samþykkti þennan worñ dom með oss greindur pietur klaufsson³⁾ hirdstíori og lögmennirner bader og sættu sin jneigli [með vorum fyrrnefndra domsmanna jnsíglum fyrir þetta Breff skriffad í sama stad. og sama aare sem fyrr seiger.⁴⁾].

388.

1. Júlí 1497.

í Skálholti.

VÍGSLUBRÉF Einaris Benediktssonar ábóta á Munkaþverá, útgefið af Stepháni biskupi í Skálholti.

AM. Fasc. LXXIII, 11, akinblað nokkuð skorið og illa máð; virðist vera úr bréfabók Stepháns biskups. Þó kynni þetta að vera úr bréfabók Einaris ábóta. Árni segist hafa skrifað upp þetta akinblað, en að afskrípt er nú ekki til.

Universis et singulis presentes literas uisuris uel audituris Stephanus dei gracia episcopus schalholtensis et cetera. Salutem in domino sempiternam.

Uacantem ecclesiam beate Marie virginis in monasterio thuer(a)ensi holensis dyocesis per mortem domini johannis predicti monasterij immediate abbatis. prelat[i] eiusdem dyocesis notifica(u)erant nobis. de remedio [con]gruo ac rectore jdoneo prouidera. assignantes nob[is] honorabilem virum dominum Einarum benedicti presbyterum antedicta [dy]ocesis. Nos igitur considerantes dampnales esse plures vacaciones ecclesiarum omnipotentis dei nobis suffragare clemencia succedente tempore. cum se hora et locus congrue offerebant. predictum dominum Einarum professione rite fa[cta]

¹⁾ [789; hann náist 1945; næst, hin; ²⁾ [b. v. 789, 1945; ³⁾ Claufsson 1945; Claufsson 115; ⁴⁾ [b. v. 789.

primo in priorem preterea in abbatem canonice ordinavimus cooperante nobis gracia salvatoria. et plenariam potestatem et a(d)ministracionem tam in corporalibus quam in spiri-
tualibus. vt predicti monasterij abbati congrvit committantes. suam postulacionem officialium holensis ecclesie.

In quorum omnium et singulorum tes[timonium] sigill-
vni nostrvm presentibus est appensum.

Datam in r(e)sidencia nostra episcopali scalotensi in
octava sancti johannis baptist[ae]. anno domini M cd x(c)
vij.

889.

2. Júlí 1497.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti fær Einari Benediktssyni ábóta
á Munkaþverá umboð um alla þá hluti, sem honum kunna
til að falla í Hólabiskupsdæmi, bæði Þorlákspeninga og
annað.

AM. Fasc. LXXIII, 11, skinnblað nokkuð [akorið; virðist vera úr
bréfabók Stepháns biskups, nema það sé úr bréfabók Einars ábóta.

Vier Stephan med gudz naad biskup j skalholte. gior-
[um] godum monnum kunnigt med þessu woro opnu brefue
ath wiew hofum þjfalad serligri personv herre einare med
samre naad abota as Munkaþveraa j eyiafirði. vort ful[lt]
og logligt vmbod vni þa herte sem oss kunna til ath fal[la]
þar hid myndra j hola biskupsdæme. og ecke er adr wt af
giort af vorum parte. vni þær gjafer og heit sem gefnar
eda lofadar hefuer uerid til sancti thorlaakz. Sauma-
leidis [e]f þar kunna nockrir vorir sokomenn ath hittazt. þa
hofs[um] vier honum þjfalt ath (sækia) edur seekta vnder hvoru
kirkiunnar ualldi [sem] hann kann og suarligt er firir logum
ath hafua. Svo og þa alla a[th le]ysa (sem) eigi kunna til wor
ath komast. og svo tilheyreligar sk[ri]pt[er]er ath setia sem
hveriam hæfuer. Ok til sanninda hier vni [set]tum vier vortt

ncigle firir þetta bref Scrifad j skalholte jn f[æsto] viaticionis beate Marie virginis gloriose. anno domini. M^o cd^o xc vij.

[V]ier hofum skipad og bufalad heidurligum manni worum brodur herra einare med [sam]ri nad abota auk kirkiunnar med sinum soknum hrafnagil. ki . . . og illuga-stade cum ritu canonum. Skulu honum og hans klaustur prestum veitazt og gialdast af fyr nefndri kirkiv og þingum sierdeilis prest tivnd og heytollar messu¹⁾

390.

4. Júlí 1497.

í Hafnarfirði.

Jón Snorrason selr Magnúsi Þorkelssyni fjórðunginn í jörðunni Svalbarði á Svalbarðsströnd.

AM. Apogr. 185 „Ex originali Svalbardensi accuratè“ (AM.). Öfr-litlð brot af frumriti þessa bréfs er í frumbréfasafni Jóns Sigurðssonar Nr. 6 „Frá séra Daniel Haldórssyni 1849“. Er allr efri helmingr bréfsins skorinn af og stór spilda öðrumegin ofan af neðri hluta bréfsins, og séat ekki ártal né bréfaranfönu, en utan á skinnblaðlinum stendr með hendi Árna Magnússonar ártalið „1491“, sem annaðhvort er misakript eða þá efra haldið á 7 er máð af, svo að það lítr nú út sem 1 í tölu. Fyrir bréfinu hafa verið 3 innsigli.

[Kaupbref fyrir] einvm parte j [svalbard]e er
sellde jon snorrason.²⁾

Þat glorum uier Petur Tomasson halldor jonsson og eigill eigilsson godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu breff ath þa er lidid uar fra guds burd þusund flogr hundrut niutiger og vij. ar a fimtudaginn nesta fyrir translatio thome episcopi³⁾ a þorisstaudum a Rosthualaneai uoru uier j hia saum og heyrðum a. ath jon snorrason sellde magnusi þorkelssyni med handabande til fullrar eignar fiordungin j jorduni svalbarde er liggur a svalbardzstraund j

¹⁾ Þessi klausa er rituð neðan við bréfið á skinnblaðinu með daufara bleki, en samtíða; er máð, og vantar niðrlag. ²⁾ Utan á frumritinu. ³⁾ 29. Júní.

Þingeyjarþingi með aullum þeim gaugnum og gæðum sem greindum jardarparti hefir fylgt ath fornu og nýu og hann hafde fremzst eigande ath ordid j arf efter stein snorrason broður sinn. hier i moti gaf nefndr magnus þorkellason saugðum joni snorrasyri tíu hundrad j fridum peningum og ofridum. skýlldu þau gialldazst optnefndum joni innan þrig(g)ja ara. lýsti greindr jon snorason þui fyrir oss at hann hefdi þenna nefndan jardaþ part aungum manni audrum fyr sellt edr gefid en nu. fyrnefndum magnuai. skýllde sa þeirra halda til laga er keypt hafde en sa suara laga Riptingum er sellt hafde. Og til sannenda hier um settu uier fyr nefnder menn nor incigli fyrir þetta iardarkaups þref giort j hafnarfirde a sama ari. fimm nottum sidar en fyr seigir.

391.

21. Júlí 1497.

í Hvammi.

VITNISBURÐR, að Björn Guðnason hafi svarið þann eidd á Alþingi 30. Júní fyrir Finnboga lögmanni, að Björn hafi þá eigi vitað annað sannara, er hann lýsti sig lögarfa eptir Solveigu Björnsdóttur, en að hann væri hennar lögarfi.

AM. Fasc. XXXIII, 18, frumritið á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottið frá. Frumritið er með hendi Björns Guðnasonar sjálfs, og hefir hann því stýlað Torfa í Klofa og hinum vitnisburðinu. — Apogr. 786.

Vitnisburdur vīm Eyjd Biorns Guðnasonar að hann hygdi sig vera (rfingia et cetera.¹)

Það giorvum vær torfi jonsson. Þeyniolfur sigurdzson. helgi sigurdzson og asmundr klemensson godvum monnum viturligt með þessv worv opnv þrefi að vær kennvntz vær worvum þar j hia og heyrðvum æ favstvdagin næsta epter peturameasv og pala.²) æ almennilligv avgxararþingi þa er lidit war fra hingadbvrd wobs herra jesv christi þvsvnd cccc nirtiger og vij ar að einar edzson las þann dom vnder

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld. ²) D. e. 80. Júní.

godra manna jansiglvn j lavgriettv fyrir lavgmavnvnm og hirdstioranvm og avllvm almvganvm er olafur philpvsson hafdi dæma latid. vegna einars olafssonar sonar sins vm arf og peninga epter solueigv biornsdottur. modur modur adr greindz einars.¹⁾ (nu j annare grein stod j adr greindvm domi. ad biorn gvdivason kalladi til adur greindz arfs og hans broder are og þeir fleire þeim standa jafnfram j almennilgv orfdætalid epter landz lavgvn Riettvn epter adur greinda solveigv modrsystur þeirra og adr greindr biorn gvdivason hafdi fystur lyst sig lavgarfa epter greinda solveigv og lagt lavg og dom fyrir adur greindan arf og peninga. sem dandimaana domr þar vm gior vtvisar ad hann sette og hefdi att Rietta jsetv j optnefvdm arfi til þess hann være med lavgvn VR honum dæmdr og því fyrir þa grein hefdi þeir j þeim domi sem fyr skrifadr olafur hafdi adur dæma latid dæmt optnefvdm birne gvdivasyni lyritt(eid) hinn minna ad hann hefdi [eigi vitad²⁾] annad sannara j þann tid þa hann lyste sig lavgarfa epter optnefvda solueigu enn hann være hennar lavgarfi. og ad honum vuvvm skylldi optnefvdr biorn gvdivason sækiatz med stefnv epter landz lavgvn Riettvn VR optnefvdm arfi hvern er hann sor þar þa a þinginv fyrir finnoga jonsyni lavgmanni nordan og vestan a jslandi oss fyrnefvdm monnum hiaveravndvm og fleirvm godvm monnum avdrvm. og til sanninda hier vm settvm vær fyr nefnder menn vor junnigli fyrir þetta vitnisburdar bref hvert er skrifad³⁾ var j hvammi j hvamsveit favstvdagin næsta fyrir jacobsmessv vm svmarit a sama are sem fyrr seiger.

392.

29. Júlí 1497. í Gørðum á Álptanesi.

BJÖRN Guðnason gefr og geldr Ragnhildi Bjarnadóttur konu sinni jarðirnar Hvamm í Hvammsveit, Ásgarð, Glerárakóga

¹⁾ D. e. Nr. 388. ²⁾ | vitad | 6 |, frbr. sem merki þess, að orðin eigi að skipta setnam. ³⁾ skrifadad, frbr.

og Ketilstaði fyrir jarðir þær, er hún á í Austfjörðum, en Björn er búinn til utanfarar.

Kriegerasafa 2. 4to, bls. 242—247, með hendi Styrn Dorvaldssonar c. 1700.

Bref Er Biörn Gudnason fær Ragnildi kvinnu sinni

Hvamm i Hvamms sveit med flejrum jörðum.

Það giðri eg Biörn Gudnason godum monnum viturlegt med þessu minnu opna brefi. að eg medkennunst. að (eg) hefi unt og feingid. gollidid og gefid Ragnhilldi Biarnadottur kvinnu minni jördina alla Hvamm er liggur i Hvammssveit. og þær jarder sem þar med fylgia og svo heita dagardur hölfur. Glerðrskögar og Ketilstader med öllum þeim gögnum og giædum. sem greindum jörðum fylger og fylgt hefur at fornu og nyu. og eg hefi fremst eigandi að ordit. henni til frialz forrædis og æfnnlegrar eignar og ockrum Erfingium j svoddañ mæta. að eg skal hafa hier igjen allar þær jarder sem hun ð i austfjörðum. er svo heita. Nes j Laudmundarfyrði. Seliamyr. Bárðarstadir. Bardznea. Seldútur og Sandlar og Helgistadir. J Hlið áttatjgir ðlra partur annarz hundradz i kiolzviðk.¹⁾ og hier til .xx. málnytu kwgilldi. skulu og hier til reiknast allar þær giafir sem eg mð med lögum gefa. hvert það er heldur tjundargiðf eda fiordungziðf. svo og þeir peningar sem mic brestur j hennar mðla. þá skulu þeir hier i teliað. Lysir eg þennañ minn giörning bædi giald og giðf. og eg hefi fulla peninga appborit fyrir ðdurgreindar jarder sem mier²⁾ vel ðnægir. Svo og medkennunst eg greindur Biörn Gudnason. að eg hefi sialfur afhendit med handabandi greindri Ragnhilldi Biarnadottur allar þessar fyrskrifadar jarder sera Gunnsteini Asgrimasyni hiaveranda j svoddañ mæta að minn umbodzman skal hafa umbod yfer þeim þar til vor herra gefur mic heilbrigdan aptur ilandit. emn vill gud ðdruvijs skipta. þa skulu henni afhendtar jardernar nær hun vill þær til sijn taka. Svo og ei sijdur

¹⁾ Dannig. ²⁾ nu, hðz.

bidur eg um alla minna vini og venlamenn fôdur og modur. brodur og systur. og þeirra husbændur. að þeir giori í heidur við mic og fyrir minna bôn og hryggid ekki þennan minn giorning heldur stýdied hann og styrked í öllu sem madur vonar uppa alla gôða hluti til ýdar. bædi til minn og minna vina. sem er minn bôrn og kona. Og til meire ausyningar og stadfestu setti s(ira) Gunnsteirn prestur sitt jnsigli með minnu jnsigli fyrir þetta opit bref. hvert er skrifad var j Gôrdum á Alptanesi Olafsmessodag um sam- arid. M. cccc. xc. og vij. á. r.

393.

30. Júlí 1497.

í Skálholti.

EIRIKR prestur Einarsson kaupir að Randíði Bjarnadóttur jôrdina Vað í Skriðuhverfi fyrir þrettán hundruð í lausum aurum.

AM. Fasc. XXXIII, 18, frumrit á skinni. Bædi ínsiglin eru döttin frá. — Apogr. 3872.

Þat giore ec jon þosteinssson ok jon biarnasson godvm monnum kvnngit með þessv okrv opnv brefi at vit vorvm þar j hia sávm ok heyrdvm sá ord ok handaband þessara manna af eini alfv sira eireikur einarsson en annari randit biarnardotter en þat skildizt vnder þeirra handabande at fyr nefndur sira eireikur keypti at adur nefndri randide jordina uad er liggur j skriðvhverfi j helgastada kirkiv sokn með ollvm þeim gavgnvm ok gædvm sem greindri jordv fylger ok fylgt hefer at fornv ok nyv ok hvn vard fremzt eigandi at firir xij hvndrvt j fridvirdvm peningvm j smiori ok koplvm ok hvdvm ok atti at gialldaz sá þrennvm tolf manvdm. for þessi giorningur fram j kirkiagardinv j skalholte sá svndagin næsta epter olafsmesso env fyrri þa er lidit var fra hingatbyrði voru herra jhesv christi þvshvndrvt¹⁾ cccc ix tier ok vij ar. Ok til sanninda¹⁾ settvm vier¹⁾ fyrnefnder menn¹⁾ firir þetta bré skrifad j skalholti sá sama ari ok deigi sem fyr seigir.

¹⁾ Svo.

394. 10. September 1497. í Hóladómkirkju.

ORME bóndi Jónsson kvittar Pál Aronsson um þá reið og styrk, er hann veitti í tilför og gerningum, er (Páll) bróðir Orms var óforvynju í hel alegginn, en Ingvildr Helgadóttir gekk í borgun fyrir Pál um tuttugu hundruð.

AM. Fasc. LXVI, 21, frumrit á skinni komið frá Bæ á Raugasandi. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1170 (eptir frumritinu).

Þetta bref heyrer til latrum j adalvik.¹⁾

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra sender ormur bonde jónsson kueddiv gudz oc sina kunnigt giorande med þessu mino opno brefe at ec medkenvnstz ec hefur gefit paal aronsson ollvngis kvittan oc akærolavsan fyrir mig oc ollom minvm radum oc riettum epterkomendum vm þa reid²⁾ styrk er hann veitte j tilfvor²⁾ oc giorninge er minn brodir var oforsvyniv j hæl alegit j suo mata at jngvelldur helgadóttir geigc²⁾ (j) borgan at bitala mig xx hundrvt edur minom brodur gudna. Ok til sanenda her (um) setur ec mitt jncigli fyrir þetta bref a hola domkirkju sunnodagin nesta eptir mariomesso sidare anno domini M cd xc septimo.

395.

4. Október 1497.

í Viðvík.

1. Marts 1498.

á Munkapverá.

DÓME klerka útnefndr af Jóni presti Þorvaldssyni og Guðmundi Jónssyni officialibus Hólabiskupsdæmis, að Einar ábóti á Munkapverá og klanstrið skuli hafa og halda jörðina Illuga-staði í Fnjóskadal þar til réttir Hólabiskup gerir þar laga-skipan upp á.

AM. Fasc. XXXIII, 9, frumrit á skinni. Af 6 innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 179 (eptir þessu frumriti, sem komið er til Árna frá séra Skúla Þorlákssyni). — AM. Fasc. XXXIII, 29, frumrit annað á skinni, og er ártal hér misritað 1407 (M^o ed^o vij). — Apogr. 3081. — AM. Fasc. XXXIII, 30, þriðja frumrit á skinni, — Apogr.

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ Svo.

3082. — Í klanstraskjalabókinni AM. 280 4to bla. 116—118 með hendi Hákonar Ormssonar frá c. 1640 er ártal þessa bréfs mislesið 1494 (úr uij gert iiij), og hefir sú villa komist inn í sagnarit vor, svo að hver hefir eptir öðrum talið ranglega ábótadæmi Einars Benediktssonar frá 1494 (F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 50; Espólin, Árb. II, 126; Tíðarit Bókmentafélagsins VIII, 209). Utan á XXXIII, 29 standr og ártalið 1494 með gamalli hendi.

Domur firir illugastodum.¹⁾

Þat giorum uid jon prestr þorualdzsson ok gudmundr prestr ionason officiales holabiskups dæmis. godum monnum viturligt með þessu ockru opnu brefue at þa er hdit var fra hingatburd vors herra ihesu christi þushund flogur hundrut niutigir ok vij. áár a miduikudaginn næstan epter mika-elismesso vm háustid j viduik i hialltadal æ almennelegre prestastefnu. kom þar firir ockr heidræamligr mann brodir einar abote af munkapneráárklaustre. birte ok tiede firir ockr ok odrum lærdum monnum þref ok skilziki klaustrs-ins vegna. upp a iordina illugastade er liggr i hnoskadal. hueria er martein heitin gamlason hafde gefit²⁾ prouentugiof með sier ok Rannueigü konu sinne. fyrr nefndu klaustre til æuinligrar eignar. með þeim skilmalaa at áádr nefnd iord illugastadir: skillde huerke gefazt nie seliazt vdan klaustrinu munkapneraa. sagde nefndr abote einar at frændr stígz einarssonar hielde sagda iord til erfda hafua fallit eptir greihdan stígz firir þa gíof er einar heitinn abote íaleifsson godrar minningar hafde hana i fyrstu burt gíofit³⁾ vdan fyrr saugdu klaustre. beidde opt nefndr einar abote ockr laga skipan a gíora vm opt nefnda iord illugastade huort hann skillde hana hállda mega klaustrains uegna edr eigi. þui nefndvm uid til doms með ockr eirik einarsson. niku-laas þormodzson. jon finnbogason. eirek sumaridason. olaaf klængsson. magnws baardarson. sæmund aarnason. steingrim steinmodzson. jon petursson ok einar þorsteinason presta. at skoda. ransaka ok fulla lagaskipañ a gíora vm tíft nefnda iord illugastade. leitz oas i fyrstu þar sem iordin illugastadir var gefiñ i prouentu klaustrinu a munkapneraa til

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Svo.

obrigdeligrar eignar, með þeim skilmaala þess er gdf at þan skjilde huorcke gefast nie seliazt vndañ nefndu klaustre. þotte oss hun huorke mega seliazt nie giefast vndañ klaustrinn til nauckra arfaaskipta edur æviñligrar eignar. þui dæmdum uier greindir prestar nefndañ einar abota riettliga hafua at sier, tekit, iordina illugastade ok hana friaalsliga ok rietteliga mega hafua ok halda a klaustrains vegna suo leinge ok þar til sem riettr ok langligr holabiskup giorir þar¹⁾ fasta lagaaskipan vpp aa med lærdra manna raade²⁾ ok samþycke i biskupsdæminu. Ok til sanninda hier vñ settum uier fyrr nefnder prestar vorr incigle firir þetta bref skrifat a munkabuera i eyafirde fimtudaginn næstan firir festum translacionis sancti johannis holensis episcopi et confessoria dðre sýdar en fyr seiger.

396.

24. Oktober 1497.

á Þingeyrum.

KVITTUNARBREF Sigurðar Ívarssonar til handa Jóni prestá Þorvaldssyni um lúkning á andvirði tíu hundraða í jörðunni Mánaskál.

AM, Fasc. XXXIII, 10, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru fyrir. Bréðið er með sömu hendi og XXXIII, 4, og mun það vera hönd séra Jóns Þorvaldssonar. — Apogr. 8870.

bref um manaskál.³⁾

Þath giorum vit steingrífmur prestr steinmodzson. oddr jónson godvm monnum uiturligt med þessu ockro opno brefi æ þridiodagin fyrir festum apostolorum simonis et iude æ þingeyrum uorum uier j hia saum ok heyrdum upp æ ord ok handaband sira jons þornalldzsonar af einni halfu enn af annari sigrðar juarsonar at nefndr sigrðr medkendiz ath hann hefði wt tekit ok uppborit af sira jone full(a) ok alla peninga fyrir x hundrod j jordanni manaskál er sira jon

¹⁾ tvískr. ²⁾ raada XXXIII, 9. ³⁾ Utan á bréfinu með forrari hendi.

hafði keyft ath nefndvm sírgdi. meðkændiz oftnefndur sigrdr ath hann hefði lukt sier enn mesta pening ok minzeta efter þar¹⁾ sem j kaup þeirra hafði komit. gaf þrattnefndr sigrdr greindan ion prestz¹⁾ með handabandi ollvngis kuittan ok akærulausan lidvgan ok frialsan fyrir sier ok ollom síjnum erfingium ok efterkomendum um adr greint jardar uerd. Ok til sanni(n)da hier um settvm uith fyrr nefnder (menn) oekr inöcgli fyrir þetta kuittuñarbref er skrifad uar a þungeyrum æ sama deige ok fyrr seiger ærvm efter guds burd þusund cccc ix tiger og víj ær.

397. 18. December 1497. í Lundúnum.

RAIMONDO de Raimondi di Soncino sendiherra hertogans af Milano ritar hertoganum bréf um fyrri ferð John's Cabot's til norðrhluta Vestrheims, og getr um íslenzka fiskiverzlan.

Henry Harrisse: The Discovery of North America: Paris 1892, bla. 9. Ekki kemr annað í bréfi þessu Íslandi við en þetta.

.....
 Quello mare e coperto de pessi li quali se prendenno non solo cum la rete ma cum le ciste, essendoli alligato. uno saxo ad cio che la cista se imposi in laqua . .

.....
 Dicono che portaranno tanti pessi che questo regno non haveva piu bisogno de Islanda, del quale vene una grandissima merantia de pessi che si chiamanno stoch-fissi²⁾

¹⁾ Svo. ²⁾ Þetta haf (þ. e. við Newfoundland) er fult af fiski, sem veiðist ekki einungis í net, heldr og með háf (kórfa), er steinn er bundinn við, svo að háfrinn (karfan) sökkvi í vatnið Deir segja, að þaðan muni flytjast svo mikið af fiski, að þetta ríki (þ: England) þarf ekki lengr Íslands við, en þar er afarmikil verzlun af fiski, sem þeir kalla stökkfisk.

398. 1497.

MÁLDAGI Hvammakirkju í Kjóa.

AM. 267. 4te, skb. samtíða. — AM. Apogr. 2668 með hendi Árna.

Anno domini [10°. 10⁹¹] xcviij.

Kirkia hins heilaga luce ewangeliste í huammi í kjos
a huamsæy.

iiij. kyr og iiij. asaadar kugilldi og v^o at auk í fridum
peningum.

399. 1497.

REKINGINGUM UM nokkrar fjárheimtur Skálholtstæðar, að mestu
um Rangárvöllu.

AM. Fasc. LXIV, 24, akitnblað með minnisupptalgunum Stepháns
biskups.

jehsu christi anno et cetera xc oc viij.

Ju primis lofadi einar eyiolffson^o) að giallda biskup
steffane j gamla skulld jordina hraun austur j krok aa
landi. ef þorlakur augmvinðzson villdi hafa hana ellegar.
xx^o j fullvirdiss avrvum honum þorlaci j havnd oc þar til
x. malnytvkugilldi j afgangi.

Jtem lofadi magnus magnusson biskupinvm. xvj. hundr-
advm j jordunni breckum oc vj avrvum betur er liggur j
gunnarsholtz kirkiu sokn oc þar til florum hundradz hest-
vm j þær seekter sem biskupinn atti vppa hann. Enn ef
biskupinum eda hans vmbodsmanni litizt icki^o) jordin þa
skyldde hann fa biskupinum. xx^o. j fullvirdiss avrvum fyrir
jordina oc bestana oc þar til tuav navt gaumul j haust oc
ii. kvigilldi að vore. gieck adrnefndr einar eyiolffson j borg-
un vm þessa peninga vid biskupin vegna fyr nefndz magnus
magnussonar brodur sina.

o) [et cetera, skb. o) í Dal undir Eyjaþöllum. o) Svo.

Jtem gallt torfe bondi¹⁾ j sin afgiöld jordena alla mykines er reiknadizt. xij. hundrvdum ok þar til gaf hann kuitta alla þa tola sem gialldazt hefði att. til hans kirkna eda jarda af stadarins jordum j skalholtti til þeirrar stvndar er þa var komid.

Jtem lofadi eirekr bondi j sin afgiöld. viij. hundrvdvm j kvgilldvm oc fullvirdis þarflegvm peningvm.

jtem stendr hia honum hestur fyrir reyneskirkiu j mydal.

jtem stendr til hia sira joni j holvm olukt.

jtem hia gvnari askelasyni oc þorarni olukt.

jtem hia gvnlaugi a huoli olukt.

jtem hia rvnolfi þorsteinssyni. vj. fiordunga smiors oc atti ad skilazt til odda.

jtem thumas jonsson asaudar kugilldi fyrir vtan þiosaa.

brædurin a leirubacka atta ad skila. ij.²⁾ fiordungum smiors til sira oddz a hofi.

jtem gvðbrandur j kialardal a akrane[se] málnytukvgilldi ad vore.

olukt af fitium j skoradal.

stendur sallttari j ase hia hrafni.

400.

1497.

SKRÁ um nokkrar fjárheimtur Skálholtsstaðar um Rang-
árvöllu.

AM. Fasc. LXIV, 24, skinnblað óinnsiglað úr bréfabók Stepháns
hiskupa. Sumt í þessum reikningi er hér um bil hið sama og í næsta
reikningi hér á undan.

jehsu christi anno et cetera xcviij.

Jn primis. lofadi tumas jonsson j gvnarahlotti tueimr
kvm oc asavdar kvgilldi ad vore oc giallda fyrir vtan þiosaa
j hreppvm.

¹⁾ = Torfi Jónsson í Klofa. ²⁾ máð, og er óvist.

Jtem runolfur þórsteinsson sex fiordungum smíora oc skila til odda j havst.

Jtem sigurdur askelsson. iijj. sáði gamla j haust oc vj. fiordunga smíora.

Jtem vt tekinn hestur af sira joni j holvm. stendur til hia honum flogurra vétra gamallt naut j haust.

Jtem vt tekinn hestur af þorarni askelssyni.

Jtem a einar bondi j dal ad giallda þorlaki augmvdzsyni xxe jord at vore eda xxe kugillda vird oc þar til tíu hundrét j afgjöld!

Jtem gállt magnus magnusson. xvjc. j jordvnni breckv. j Ganarsholtz kirkinsokn oc vj avra betur oc þar til atti hann ad giallda flora hundradz hesta. Enn ef biskupinum litizt icki jordin oc villdi hana icki hafa þa gieck [einar eylofs]son j borgan ad giallda biskvpinvm. xvjc. j fridvirdvm [gia]llda gamalltt naut j ¹⁾

401.

[1497].

SKRÁ um nokkurn útlendan varnað, er sira Einar Snorrason afhenti Stepháni biskupi Jónssyni.

AM. Fasc. LXIV, 24, skinnblað úr minnisbók Stepháns biskups, og er það, sem hinumegin stendur á blaðinu frá 1497, og mun þetta vera frá sama tíma, nema það sé frá 1502. Prentað áðr (að mesta leyti) í Sunnanfara IV, 1895 bls. 70.

Þessa hlute afhente sira einar snorrason biskvpinvm.

Jn primis eina pipar mork fyrir viij. fiska.

Jtem. iij. hufur tvibýrdar fyrir xvij. fiska.

Jtem. iij. einbýrdar hufur fyrir ix. fiska.

Jtem adrar þriar einbyrdar hufur fyrir. vj. fiska.

Jtem. iij. hattar. fyrir. xvj. fiska.

Jtem þrenn skisere fyrir. vj. fiska.

¹⁾ skorið neðan af blaðinu á ská.

Jtem fim þar svarta sko fyrir xix. fiska.

Jtem þrir lasar fyrir ix. fiska.

Jtem tveir lasar fyrir sinn fisk huor.

Jtem xxv stik[u]r striga fyrir xxxvij fiska.

Jtem fikiur oc rusin oc hveitebræð fyrir xij. fiska.

Jtem xij merkur sæmgarn fyrir xxvj [fiska].

402.

24. Febrúar 1498. í Kaupmannahöfn.

HANS Danakonungr staðfestir hin fyrri bréf, páfa og konungs, um hjúskaparleyfi Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur, og lýsir börn þeirra arfgeing eptir þau.

AM. Apogr. 737 með hendi Jóns Magnússonar bróður Áraa „Ex originali“, sem var „á pergament“ — AM. Fasc. LXXII, 2, A2, transskript á skinni frá c. 1528 (ekki gott).

Wij þans med gudz nade Danmarckis Suergis Norgis Vendes oc gotis koningh hertug vdi Slesuiigh holtzsten Stormarnn og Ditmersken greffue j Oldenborg oc Delmenhorst gere alle vitterligt at thenne breffuisere Biörn Torlaffson haffuer varet her fore oss met eth wor helligste faders pawens legates breff og eth annet wor kære herre faders stadfestelssebreff hwess siæll gud nade ludendis at for^{ne} Biörn Torlaffsons fader oc moder mue bliffue sammen i ectteskab æn doch the sammen høre paa sleth effter som forskreffne breff ythermere jnne holder oc vduiser. Oc sammeledis fordraget oc tillgiffuet them hwess ret þans nade paa kronnen(s) vegnne [haffde till them oc theris barn oc gotz ther fore j alle made hvilke breff wij aff wor sonnerlig gunst oc nade¹) haffue stadfestet oc fuldbiurdet oc met thette wort obne breff stadfeste oc fuldburde ved alle theris ord oc articke som the jnneholde oc vdwise Oc for^{ne} biörn torlafson oc hans søskenne ætte oc ectte arffwinger at vare effther theris fader oc moder och erffwe fader oc moder

¹) [felt år=LXXII, 2 (!)]

oc all anden arff som hanum eller hanss søsskinne kan tillfalde met lagen. Thij forbiude wii alle ehwo the helst ere eller ware kunne och serdeles wore fogede oc embitzmen som nu er eller her effter kommende worde paa vort land ysslandh forskreffne biorn torlaffson eller hanss søsskinne her emod at hindre eller hindre lade møde quellie vmage eller i nogre mathe at vforrette vnnder wor konni(n)glige heffndh oc vrede. giffuet paa wort slot Kopnehaffn löffuerdagen nest effter Dominicam septuagesime aar effther gudz burd m cd xc paa tett ottende aar.

vnder wort konni(n)glige secret.

Dominus Rex per se.

408.

31. Marts 1498.

i Bøndsberg.

Bæf Hans Danakonunga, að Björn Guðnason og samarfar hans megí erfa og skipta með sér öllum arfi eptir Einar heitinn Björnsson gegn lúkningu rétttra skulda bæði við konung og aðra.

AM. Fasc. XXXIII, 25, frumritið & ákinni. Innsiglið er glatað.

Bref kong hans vm skipun á gozum epter
(Einar bionsson og þolleif við biorn gudunason¹⁾)

Vij Hans met gudz nadæ Danmarckis Suerigis Norigis Vendis oc Gottis Koning Hertug vðj alesuig Holsten stormarn oc i Dytmersken Greffuæ vðj Oldenborgh oc Delmenhorst Giðræ allæ wittherligt at wij Haffuæ vnth oc tilladet oc met thettæ wort obnæ breff vnnæ oc tilladæ at thennæ breffuisere bjorn gwnesson oc hanss medarffwingæ mwæ oc skullæ arffuæ oc them allæ emellom skyftæ efftir theris landzlagh pa wort land ysslandt alth thet arffgotz som hannom oc them tilfallen er efftir eyner björnsson huess siell gudh haffuæ dog i swo mathe ath fornæ biorn gwnesson oc hanss metarffwingæ skullæ giffuæ oc till godæ redæ

¹⁾ Utan & bréfinu með hendi Eggerts Hannessonar.

betala all þen geld oc skyld som foræ eyner byðrasón, oss oc andre aff retta skyldigh oc plichtug bleff at betala. Thif forbywðæ wij allæ ehæo the helst eræ: eller wære: kwinnæ oc serdeles wor foget oc embitzman pa forsakreffnæ wort land yslandt hannom eller hans metarfwingæ her emod at hindræ hindræ ladæ mōdæ qwellæ vinnage eller vðj noget mathe vforrettæ eller forfangh at göræ vnder wort hyllest oc nadæ. Giffuit paa wort slot rendsbergh löffuerdage: næst efftir söndagen letare aar effther gudz byrdh med. S. viij. vnder wort signet.

404.

26. Apríl 1498.

í Garðsvík.

4. Maí 1499.

Vinnuþessæ, að Þorvarðr Steinmóðsson hefði lofað að selja Magnúsi Þorkelssyni fjórðunginn í Svalbarði á Svalbarðsströnd fyrir fimm hundruð í góðum peningum, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Apogr. 186 „Ex originali Svalbardensi accurate“ (AM).

Það giorum uid stefan jngimundarson ok jon sygurdson godum monnum kunnogt med þessu ockru opnu brefi at þa er lidit uan fra guds burd þasund flogr hundrut nintier ok uiii ar æ firtudagin næstan fyrir kross Þessu [um] uor it j gardznik æ sualbara strond uorum uid j hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband þessara mana magnus þorkelssonar ok þornuardar steinmodzsonar at þornuardur lofati at selia magnuai þorkelssyne med handabande fiordungin j jordune svalbarde med samþycke rognu arnadottar konu sinnar. skyllde magnus fa þornuarde u. c. j godum peningum þar med skillde þornuarðr sier at nera knyttur um þat sem þa magnus a greinde. hier til med lofati magnus at byg(gi)a honum jord ok kugillde þa hann uillde. lysti þornuarðr þui fyrir ockr at þena part hefði hann alldreie þa selt ne feingit jone þorsteinssyne. hier efter uilium uid sueria ef þurfa þike(r). Ok til sanenda hier uan setium uid

fyr nefnd(e)r men ockr jnsigli fyrir þetta bref er skrifat var j gardzulk æ sualbardzstrond laugardagiu næstan fyrir þon(s)messu ante portam latinam einu ari sidar en fyr seiger.

405.

19. Maí 1498.

á Tindum.

Dómr sex presta útnefndr af Jóni Þorvaldassyni officialis heilagrar Hólakirkju um Erlend Magnússon, sem gripdi hafði með ráni fimtán geldinga gamla fyrir Hólakirkju og einga peninga goldið fyrir.

AM. Apogr. 5517. „Efter troenudum original komnum til min frá Hlidarenda. Originallenn er under lok lidenn“. (AM). Sjó iansigli höfðu verið fyrir bréfinu, og lýsir Árni þeim, sem þá voru enn, þegar hann hafði frumritið í höndum. Það, sem hér stendr í hoznklofum, var fúð úr frumritinu, og hefir Árni fyllt það út.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda gudmundur prestur skulason. olafur klængson. þorsteinn gudmundzson. halluardr biarnason. gunar þordarson og steingrimur steinmodzson prestar holabiskupsdæmis Quediu guds og miná kunigt giorande at þa er Hdit war fra hngathburd wörs heræ jehsu christi þasund i[iij] hundr[ut]. ix. tiger og. viij. sa æ fostudagiu næstan epter halluardzmessu wm worith¹) æ suinasatn[e a] a[s]u[m] worum wer j dom nefnder æf ærligum manni sira jone þortualldzsýne officialis heilagrar holakirkju. ath skoda. alita. með skynseme [at]h Ransackæ og fullnadar dom æ ath legia epter wore samuizku og logum huert æfl edæ fullkomnæ magth ath h[a][f]æ skylde [su] stefna er þar war böekut birth og fram þorit ei sidur sýnd suaren og satt giör med tuegia skluissra mana utne ei sidr æynd og sannsockut ath [le]ngd og tímæ ordæ og athkuedæ suo latandæ. ath ællindr magnússon war stefndur j fyr sagdann stad og dag fyrer þa sock ath grefndur ællindr hefði bænth og gripith

¹) p. a. 18. Maí.

fyrer heilagri holakirkju. xii. gellinga gamla og sungva peninga fyrer lagt. hell[dr] ha[l]dit med fullu ofurnalldi og wondum annuorum og þui j gudz nafne amen. war þath j fyrstu wor domur at wer dæmdum stefnuna logliga og ellind magnusson ættliga fyrer kalladan. enn sacker þess ath só kom þar eingin uegna ellintz magnussonar ath logsuare hellt fyrer [hann] er birte fyrer oss nockur þau skilrike eda leidde uitne þau. heimillder synde fyrer sogdum saudum enn greindur ellindur hafde oppt medkenzt ath hann hefde tekit greinda gellinga. Og þui dæmdum wer med fullu doms attkuæde ellind magnusson j fyrstu grein skyldugan ath lukæ mork j stefnufall. nema hann syne loglig forfohl med tægja mana suordu uitne hann matte ei koma. eda hans logligur umbodsmadur j sagdan stefnudag. Enn um þæ ækiseru er sira jon kiærde til ellindz holakirkju uegna. ath hann hafi gripid og tekit nefnda saude suo farit sem fyrr segir og uæntz heimilld ath sira jons jonssonar. huer sig kalladi Radaman holakirkju. Nu seigia suo log wor. ath huar sem menn skiptazt uid skipum edr gripum og fyrer huert. w. hundrata kaup. þa skal giora firir bref med uitordi skiluisra mana og at sier at taka med heimildartokum og þui dæmdum wer fyrr nefnder prestar tittnefndan ellind skyldugan ath leida ij loglig uitne med suordum eidum at greindur sira jon hafe feingit ellinde magnussyne og afennt med logligum hansolum þessæ greinda saude semm ellindur war ækiserdur¹⁾ vm. hier med dæmdum wer opptnefndan ellind skyldugan ath leida onur. ij. uitne ath hann hafe fulla og alla peninga fyrer þessæ sandi aptur golldit heilagri kirkju. Skulu þess-er aller eidar og uitne leidd og unnen jnan halfs manadar. ath heyrdum dominum. firir sira jone þornalldzsyne. heimæ æ þingeyrum edr hans umbodsmanni. Enn ef hann fellz ath þessum uitnum þæ dæmdum ver tittnefndan ellind skyldugan ath luka holakirkju jafnmarga saude og jafngamla og suo goda. sem hann hefer haft firir domkirkjuene. Enn fyrir ran og grip æ saudunum dæmdum ver ellind

¹⁾ aakræddr, stóð i frb.

skylddugan ath luka domkirkiunne sextiger marcka j sinn rett. skulu þessar peningar og sekter gjalldaz inan manadar ath heyrðum dominum heima ath holum sira jone þorualzsyne edr hans umbodszmanni og ellind fallin j bann og skylddugan at taka lausn og skript af sira jone.

Og til meire stadfestu og auðsýningar hier vm þæ samþykkti sira jon officialis og setti sitt jncigli med vorum inciglum fyrer þetta domsbref er gjort var æ tindum æ asum æ sama aBe deigi sidæ en fyr greiner.

406.

1. Júní 1498.

á Mosvöllum.

Dóma útnefndr af Guðna Jónssyni, kongains sýalumanni milli Geirhólms og Langaness, um bréf þau, er Einar Ólafsson fram bar vegna Ólafs Jónssonar föður síns um jarðkaup þeirra Guðmundar bónda Arasonar og Þóris Steinólfssonar, hvort Ólafr skyldi heldr aðgang eiga að Meðaldal og Hólum í Dýrafirði eða Dufansdal í Arnarfjarðardölum, og dæma þeir Ólafi Dufansdal.

AM. 211B 4to, bls. 99—100, skr. c. 1700.

Vm brygdi Domur á Jordunni Dugansdal.

Öllum mönnum er þetta Brief síð edur Heýra senda biorn gudnason. Jndride Jo(n)sson. Sigurdur biörnson. þorleifur aurnolfsson. Jon Briniolfsson. Jon Jonsson. quediu gudz og sijna. godum monnum kunnigt giorandi¹⁾. med þessu voru opnu brieffe. föstudaginn næstañ fyrer festum Medardi og Gillardi. þá ehr lided var frá hijngadburd vors herra Jesu Christi 1498 ar. ad Mosvöllum j Öundurafyrde. á almennelegu heradspijnge. vorum vær j Dom nefnder aff ærlegum Dugandi manne Guðna bonda Jonsaine. ehr þá hæfði kongains sýlu millum geirholms og Langaness ad Rañsaka. skoda og dæma. huad oss þætte Riettlekast vñ þang brieff og skylrijke ehr Einar Olafsson þar fram bar.

¹⁾ bestt við; vantar í handritið.

og Domz á heiddist j lögliku vmböde Olafs Jonasonar faundur sijns. huör ed vottudu vm þang jardakaup. er fram höfðu fared millum gudmundar bonda Arasonar og Þóris Stejnolfssonar. og þar þá byrttust fyrer oss. med godra manna jnsiglum. huört affi ad haffa skyldi. og ad huörum greijndur Olaffur skyldi helldur atgdng Eiga. ad Medaldal og hoolum i Dyrafyrde. edur Dufansdal i Arnarfiardar¹⁾ Dolum. effter þui sem i kaup haffdi komed fyrgreijndra manna j mille. enn oftneffndur Olaffur var. nu ordinn Riettur soknare og so Eignarmadur þessa mðls. sem hane brief þar vm giör vtvijsa. og nu aff þui ad vier höffum sied og yfferlesed oped kaupbrieff oftneffndra manna j mille vm ádurskriffadar jarder. ad greijndur gudmundur arason sellde fyrneffndum Þorer ádurgreijnda jörd Duffansdal j arnarfiardardöllum fyrer Medaldal og hoola og þetta þeirra kaup var löglegt dæmdt aff 6 Lögriettumónnum á alþjinge. Effter þui sem sá Domur þar vm giör vtvijsar. so og ej sijdur kom þar fram fyrer oss brieff vnder godra manna jnsiglum so hliodanda. ad þeijr voru þa heijmamenn i Duffansdal. ad oftneffndur gudmundur arason tok ad sier oftneffnda jörd Dufansdal og oftneffndur Þorer miste hana fyrer utan sinn vilia. og fyrer þessar grejner. og adrar flejre þær ed oss þotte þar ad luta. ad so proffudu og fyrer oss komnu. þa dænum vier oftneffnda jörd Duffansdal vera og vered haffa eijgn Olafs Jonasonar og hana fridlslega meijga ad sier taka oftneffnda jörd Duffansdal nær hann villdi. Enn vm langan flemissair og fyrer Rángligt áhald á tíjttneffndre jördu Duffansdal. Dænum vier ad sækiaast skule med Riettum saksoknum heijma i heradi þar sem jörðin liggur.

Og thil sanninda hier vm setta eg gudne Jonason kongligrar maistets vmbödsman mitt jnsigle med fyrgreijndra manna jnsiglum fyrer þannan Dom. skriffad j breijdadal á sama Deijge og áre sem fyr seijger.

¹⁾ -fyrdar, hdr.

407.

4. Júní 1498.

á Biðum.

VITNISBURÐUR, að Eiðakirkja eigi verleigur og skipsátr á Fiskabjargi í Borgarfirði og svo hefði verið hæft og haldið, þá er þeim systur Ingibjörgu Páladóttur og Ragnhildi var skipt erfðinni eftir Pál föður þeirra andaðan (1403).

AM. Apogr. 2005 „Ex originali fra Kristinu Eiríksdóttur á Eidum eckia Pals Marteinsonar. Eidakirkju viðkomande. Þetta bref er nú havgjafalaust“ (AM.).

Þat giore ec eyiolfur ketelason godum monnum kunn-
egt at ec nar til uistar a eidum þa ion heiten narfason
var þar razsmadur ok nar ec formadur a fiska biatge firir
eidaakipe i borgarfirde ok all dri heyrda eg annat þa enn
eidaastadur ette þar skipsatur ok svo luktuz allar verleigur
af þui skipe suo ok uisse eg at uigfus ingiallzon var þar
radsmadur laungu fyrir þat ok nar þa lika haft ok halld-
et at allar verleigur af þui skipe uoru goldnar til eida.
suo heyrda eg þa ellztetu menn seigia er þa uoru ok til
vissu at skiptt nar erfdene med þeim systur ingibiorgu
paladottur ok ragnhilde eptter faundur sinn a[ndadan¹] ok
uar þa lika haft ok halldet [um²] þetta skipsatur ok skip-
leigur at eida stadur ette þat. ok hier eptter nil eg sveria
ef þurfa þiker. Ok til sannenda hier um sette eg mit inn-
sigle firir þetta uitnesburdarbref mitt er giortt uer a eidum
[i] utmannasueit manudagenn næsta eptter huitasunn þa
er lidit nar fra hingatburdd uora herra jhesu christi þus-
und. 3333. hundrut niu tiger ok uiij. ar.

408.

23. Júní 1498.

á Reynistað.

STEPHÁN biskup í Skálholti úrskurðar statt og stöðugt hjóna-
band Ólafs Filippussonar og Vigdísar Jónsdóttur.

AM. Apogr. 797 „ur stori transkriptarbreffe Sia presta eg Sia leik-

¹) [b. v. af útg.; þetta a getr valla þýtt annað en þetta. ²) [vant-
að í frumritið, en Ární bestir því inn.

manns 1515" (AM.) 20. April. — JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavikr-Jóns eptir sama transkripti.

Hier er vrskurdur Biskups Steffans¹⁾

Ver steffan með Gudz nad biskup í skalholtti et cetera. giorum godum monnum kunnigt með þessu uoru opnu brefi. ad sub anno gracie M. cd°. nonagesimo octano. æ laugar-daginn infra octauas festi corporis christi æ Reynnesstad j skagafirde. kom olafur philippusson firir oss. og beidde og krafdi at uær giordum endiligann ueg æ huort þat hionabannð væri logligt edur eigi. er hann hafdi giort vid viggise jonsdottur. tedi greindur olafur oss in primis. sin bref og skilþike vm undanfærslu er hann hafdi giort firir sira jone þorualldzsyni officiali heilagrar holakirkriu at hann hefði ecki saurgat kirkiugardinn i videdalstungu i moti þui sem biskup olaf godrar minningar hafði honum saker til lagt. jtem birte hann firir oss bref og inncigle skiluiara manna at hia hofdu verit er hann festi fyrrnefnda uigdgise sier til logligrar eiginkonu epter logbokarinnar ordum. þui at heilags anda nad tilkalladri at so profudu og firir oss komnu. sogdum vier með fullu doms atkuædi og laga vrskurdi greint hionaband statt og stodugt og i allann mata Rett og logligt uera og þeirra barn edur born skilgetin.

Og til sanninda hier um festum uær uort incigli firir þetta domsbref skrifuat i sama stad deigi og ari sem fyrr seiger.

409.

27. Júní 1498. á Grenjaðarstöðum.

Eirike prestur Einarsson fær Birni Einarssyni bróður sínum til fullrar eignar í sin þjónustulaun jörðina Vað í Helga-staðakirkjusókn.

Blak. Hol. Fasc. V, 3, frumrit á skinni, og er brot af innsiglium fyrir bréðna. — AM. Apogr. 8697.

¹⁾ 66.

(Vm) jordina väd.

Þaht giore eg eirekvr prestvr einarson godvm monnvm vitvrlight med þessv minv oppnv brefi aht eg hefe feinged birne einarsýne brodr minvm jordena vad ed liggvr j helgastada kirkiv sokn til fullrar eignar j sín þionvstvlavn vndan mier og mínum erfingum efter því sem eg uard fremst eigande aht med avllvm þeim gavgunvm oc gædvum sem greindre jordv fylger oc fylkht hefer aht fornv oc nýv. Og til sanninda hier vm setta ec mitt insigle firir þetta bref sem skrifad var æ greniadarstodum j reykiadal miduikudagen næstan firir petri ed¹⁾ pavli. þa lided uar fra gvds bvrð þvsund. cccc h(undrud) nívtiger oc viij ar.

410.

28. Júní 1498.

í Skálholti.

BRANDE prestr Hrafnsson fær Grími presti Þorsteinsseyni til fullrar eignar jörðina á Vífilsmýrum í Önundarfirði og kvittar um andvirðið.

AM. Fæc. XXXIII, 27, frumritið & skinni. Innsiglið er ean heilt fyrir bréfinu.

Brief fyrir [vífilz myram.²⁾

Þat giori ek sira Brandr Rafnsson. Godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi at ek medkennumzt at ek hefi feingit sira grími þorsteinsseyni til fullrar eignar ok frials forrædis jordina uivifils³⁾ mýri er liggur j hollzkirkissockn j aunundarfirði med ollum þeim gognum ok gædum. sem greindri jordu fylgir ok fylgt hefir at fornu ok nýiu ok ek ok minn fadir Rafn brandzson urdum fremst eigandi ad. sem gud hans sal nadi. vndan mier ok mínum erfingium. en undir adrgreindan grim prest ok hans erfingia. Suo ok medkennumzt ek fyrskrifadur sira brandur at ec hefi falla ok alla peninga upp borit af fyrskrifudum grími presti

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu med allgamalli hendi; frá „wppaa vieldsmýrar“, á öðrum stað með sömu hendi. ³⁾ Svo.

fyrir adur greinda jord sem mior uel ónæger. skal þratt nefndr grimr prestr greinda jord mega at sier taka ok alla sockn á eiga á þrattnefndri jordu. ef hun uæri eda hefði uerid orettiliga halldin ýrkt eda unnið at jafnfullu sem ek sialfur. Ok til sannþnda hier um setta ek sira brandr rafnsson mitt insigli fyrir þetta bref skrifat j skalholtti. quarto kalendas dag julij. arum eftir gudz þurd þusund flogur hundrut niutigir ok atta ær.

411. 30. Júní 1498. á Öxarárþingi.

Dóma tólf manna útnefndr á alþingi af Finnboga lögmanni Jónssyni um vígsbætr eptir Pál Jónsson, sem Eiríkr Halldórsson aló í hel á Öndverðareyri í Eyrarsveit, þær er fylgjarar Eiríks áttu að gjalda.

ÍBfél. Kh. 309. 8vo, bl. 186 b—188 a (Öxnafellsbók) með hendi Ara Magnússonar í Ógri c. 1620. — Landsbókasafn 812. 4to bls. 81—83 (J. P.) skr. c. 1622. — MSteph. 61. 4to, bls. 149—151, skr. c. 1660. — ÍBfél. Kh. 815 B. 4to, bl. 165—167, skr. c. 1680. — Landsbókasafn 69. 4to bl. 261—262, skr. c. 1640.

Domur um víg Páls Jónssonar.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Oddur Sygurdsson. Jon Sigmundsson. tinnas Jónsson. Þorleifur aurnolfsson. Eyuindur¹⁾ Gudmundason²⁾, Biarne andriesson. [Stephan Ketilsson.³⁾ [Gudmundur⁴⁾ Þorleifsson.⁵⁾ Sygurdur⁶⁾ yuarsson. Halldor Sygurdsson. Einar Einarsson. arnor finnsson Quediu Gudz og sijna kunnugt giorande ad [þa lidit var fra hingadburde vorz herra Jesu Christi⁷⁾ 1498 ar⁸⁾ laugardaginn næstann epter pieturz messo og páls [a almennelegu Öxarárþynge⁹⁾ vorum vær j dom nefndir af ærligum manne finnboga [Jonassyni¹⁰⁾ laugmanne nord-

¹⁾ Sigmundur 69. ²⁾ Guondsson 61. ³⁾ [sl. 69. ⁴⁾ Guondur 61. ⁵⁾ [sl. 812. ⁶⁾ Signardur 61. ⁷⁾ [annr 815, 61, 812. ⁸⁾ b. v. 69. ⁹⁾ [b. v. 69. ¹⁰⁾ b. v.; vantaþ. i. handritin.

an og vestan á Júlände að skoda og dæma vmi þá sauk¹⁾ og akiseru er Guðni Jonsson og Ormur Jonsson kiærði²⁾ til þeirra manna sem Eirike Halldorssyne veitte [lid. fylgi³⁾ og foruneyti til onduerdu⁴⁾ eyrar j eyrarsneit þá greindur Eyríkur Halldorsson⁵⁾ oforsyniu j hel slo þeirra broður Pál bónda Jonsson. [guð hanz sal nade.⁶⁾ beiddu og kraufðu greindir brædur [Guðni og Ormur⁷⁾ finnþoga laugmann nefna hler dom yfir huorra suara edur⁸⁾ segta þessir menn yrde þeim skylduger fyrer greinda sok og so kongdominum.

J frstu kom þar fram fyrir oss að allir þeir menn sem Eirike Halldorssyne veitte⁹⁾ lid og fylgi til aftanku þalz heitinz Jonssonar voru þá þangat dæmdir til andsuarz¹⁰⁾ og afsaukunar og þetta þeirra mal vndir þann dom sem finnþogi laugmadur þar yfir þeim¹¹⁾ nefndi. J fyrstu dæmdum vier þá menn¹²⁾ þar¹³⁾ rietteliga fyrir kallada um sagt mál bæði kongdomsinz vëgna og so fyrr¹⁴⁾ greindra brædra Guðna og Orms. nu af því að laugin [so avijsa¹⁵⁾ at þeir menn sem veita lid til eða fauruneyte. hilla¹⁶⁾ og¹⁷⁾ samþickia með þeim þann hug at taka menn af þá¹⁸⁾ suare slijku fyrir kongdomenum og erfingium hinz danda sem rettarinn kongdomsinz¹⁹⁾ og skinsamer menn dæma með þeim²⁰⁾ epter laugum og atukum. enn landzvist þeirra se vndir kongz miskunn. og þvi dæmdum vier þessa alla adur greinda menn sem foru með Eyríke Halldorssyne þá Pall heitinn Jonsson var j hel sleiginn eirn²¹⁾ og sierhuorn fyrir sig sekann. x. morkum við kong. og þá skylduga að [fara edur²²⁾ fð mann fyrir sig að fa sijna landzvist jnnan næstu. [ilj. ðr.²³⁾ Enn huor af adur²⁴⁾ greindum monnum sem þá hefur ecki feingit sijna landzuist [j sogd-

¹⁾ seckt 812. ²⁾ kiærðu 69, 812. ³⁾ [lidfylgi 809, 812; lid filge 69; Lidfylgie 61. ⁴⁾ onduerðar 69. ⁵⁾ j, b. v. 812. ⁶⁾ [sl. 315, 61, 812. ⁷⁾ [sl. 61. ⁸⁾ og 812. ⁹⁾ veittu 69, 812. ¹⁰⁾ andsuara 61. ¹¹⁾ b. v. 69. ¹²⁾ b. v. 61. ¹³⁾ sl. 61. ¹⁴⁾ sl. 61. ¹⁵⁾ vtijsa 61; [avijsa so 812. ¹⁶⁾ 61, 815; hilla 809, 812. ¹⁷⁾ edur 61, 69. ¹⁸⁾ b. v. 69. ¹⁹⁾ sl. 61. ²⁰⁾ konnum 69; ²¹⁾ b. v. 69. ²²⁾ [sl. 812. ²³⁾ [þriggja aara 315, 69, 812. ²⁴⁾ 69; sl. 61; audrum(!) 309, 315, 812.

um tíjma¹⁾ þa²⁾ dæmdum vier vtlægann til kongz nada huoria miskunn hann vill a giora a hans [male og³⁾ skilldu þessir menn allir [þau næstu iij ar⁴⁾ mega med riettu [vera⁵⁾ hier j landit⁶⁾ ef þeir hafa endeliga bedit vm sijna landzuist. [Enn gíftumal skulu þeir eingiñ ad lögum giöra meiga fyrr enn þeir hafa feingid sijna landsvist⁷⁾ fyrir sagt brot. enn þeir skulu mega hafa sialfir sitt vmbod sagdann tíjma so og kaupa og selia sem adrir menn so og sækia sijnar sakir ef þeir eiga vid adra menn. So og skulu þeir sækiaast med laugum af audrum ef þeir verda⁸⁾ brotligir.

Jtem j annare grein dæmdum vær alla þa menn eirn⁹⁾ og sierhuorn sem med greindum Eirike fora til aftoku palz heitins Jonssonar¹⁰⁾ og ad þui verda sannir at þeir hafi sokt at [pale heitnum Jonssyne¹¹⁾ edur at þeirre litlu stofu. sem hann la j. junan edur vtan þa hann var j hel sleiginn. roft hana edur brotit¹²⁾ grytt edur nockurt¹³⁾ lid [þar til¹⁴⁾ veitt. huorn þeirra sekann fyrir sig .xv. hundrudum vid greinda brædur Gudna og Orm med somum solum og fridleika sem hanz bætur voro dæmdar¹⁵⁾ og [giallda á¹⁶⁾ sijnu heimile. Enn allir þeir j skalana geingu [edur stadinn¹⁷⁾ med vopnum¹⁸⁾ eða¹⁹⁾ nockud giordu at. dæmdum vier huorn þann²⁰⁾ sekann²¹⁾ fyrir sig²²⁾ xvij²³⁾ hundrudum vid sagda brædur [Gudna og Orm²⁴⁾ [med somum solum og frijtleika sem²⁵⁾ [vm hin fyrre greiner.²⁶⁾ Enn allir þeir menn sem j sagdri fór voru med Eirike heitnum²⁷⁾ þa pall heitinn²⁸⁾ Jonsson var [af honum²⁹⁾ j hel sleiginn³⁰⁾ og þar hafa onguann hlut at giort. annat enn ridit til og frð med Eirike. dæmdum vær þann huorn

1) [sl. 61. 2) b. v. 61. 3) [malnum 69. 4) [69; þessu næst vera 309. 5) [iij. ar 309. 6) landi 815, 69, 812. 7) [b. v. 69. 8) 815; ero 309. 9) b. v. 69. 10) sl. 812. 11) Jonssyne sl. 812; [honum 69. 12) griote 69. 13) 69; nockud 309. 14) [sl. 812. 15) Sbr. alþingisdóm 30. Júní 1497. 16) [giallde ad 69. 17) 69; skarir(!) 309. 18) [med vopnum 61. 19) 69; og 309. 20) þeirra 69. 21) sl. 812. 22) skyldngan b.v. 812. 23) 69; xij, 309; x, 812. 24) [sl. 61. 25) [b. v. 61, 69, 812. 26) [69; þíner fyrgreinder 61; sl. 812. 27) 309; „h“ 61. 28) b. v. 69. 29) [sl. hér 812. 30) af honum b. v. 812.

fyrir sig sekann v. hundrudum við sagða brædur [Gudna og Orm¹⁾] með somum solum og fridleika sem adur greinder²⁾ vm hina fyrri. [Nu ef nockur af þessum adur greindum monnum seigist³⁾].

Jtem j þridiu grein dæmdum vier [sierhuoriam af ollum þessum adur⁴⁾] greindum monnum sem j sagðri faur voru með Eirike heitnum⁵⁾ siettareid huad huor þeirra hefur giort og hafa hann vnuid jnnan halfz mduadar [særra daga⁶⁾] fra þui honum er til sagt af Gudna og Ormi og vinne⁷⁾ þennann Eid fyrir þeim⁸⁾ kongz vmbodsmanne sem nu j sumar hefur syslu j Þornezþjinge so gudne sie hia og Ormur ef þeir vilia. Enn huor ed fellst⁹⁾ af þessum eidi giallde sem adur er skrifad optir þeirre sok sem honum verður gefn af optnefnudum brædrum og at þessum peningum gollðnum dæmdum vier þessa menn kuitta og satta uid þrattnefnada brædur Gudna oc Orm vm adurakrifada sauk.

Jtem dæmdum vier alla þa menn sem satt hafa giort uid Gudna og Orm vm þa sauk kuitta og þa með þui fle giallde sem þeir hafa vndir einz [a satter¹⁰⁾] orðid og það langliga satt þeirra a millum so [huorir tueggia mege eige¹¹⁾] rifa. enn alijku sekir uid kongdominn sem skrifad stendur.

[Og til sanninda hier vm et cetera.¹²⁾

412.

30. Júní 1498.

á Öxarárþingi.

1499.

á Víðimýri.

ÁLYKTAN sex manna á alþingi, útnefndra af Finnþoga lögmanni Jónssyni, að Guðni Jónsson og Ormur bróðir hans megi vel láta laust við Björn Þorleifsson, samkvæmt bréfi

¹⁾ [sl. 61. ²⁾ greindi 69. ³⁾ [sl. 69. Hér dettr og botnainn úr setningunni í 809, 815, 61, 812, og er hér eyða fyrir því, sem vantar, í 809 og 812. ⁴⁾ [69; allopt(1) 809; opt 61. ⁵⁾ 809; „h“. 61. ⁶⁾ [b. v. 812. ⁷⁾ 69; vinna 809. ⁸⁾ al. 61. ⁹⁾ fellur 69, 812. ¹⁰⁾ [b. v. 69. ¹¹⁾ [huorager mege 69. ¹²⁾ [al. 61; 69 sl. et cetera.

Hans konungs frá 24. Febr. 1498 (Nr. 402), alt það góð, er þeir héldu: eptir Þorleif Björnsson.

AM. Fasc. XXXIII, 20, framrit á skinni; af 7 innsiglium eru nú tvö fyrir bréfinu.

Þeim godum¹⁾ monnum sem þetta bref síðu edr heyra senda sírekur Þorsteinsson. loptur eyjólfson. jngimundr finson. jon Þorgrímsson. gisli filipsson. og jon sigmundsson. kuediu gudr og sina kunnigt giorande at þæ er lidit war fra hingatburd uors herra jhesu christi 0 iij hundrud ix tuger og satta sár a laugardagin næstañ epter petursmessu og pás um sumarid: æ almenniligu auxararþingi woru nea til nefnder af finboga jonsayni logmanni nordañ og uestan æ jalande at skoda ransacka og yfer ath lita med honum alalfum suo eigi sidr med samþycki. uilia og uitardi gadina jonssonar og ormas brodur hans huerer þæ hofdu nad og negeran yfer þat goztt er fallid hafdi epter þorleif biornson jarder og lausafe en biorn thoreifsson reiknadi sier til arfs og eignar nu uera til sagt epter þui sem uors nadug herra kong hans bref birter og jne helldur og utt uisar þat biorn tedi þar firir oss um sina skilgetning edur adra skickan sem med fylger og þat kongsins bref jue helldur og þui uirtiz oss og fulkomliga leizt med logmanzius samþycki eppter kongsins brefi sem þeir fyr greind- er menn ormur og gudne mætte nel sleppa og lausa(!) lata uid biorn þorleifsson þat gozt þeir helldu og honum til heyrer epter sinn faudr epter þui fyrr nefnt bref til uisar.

Samþyckti þetta uart samtal. ælit og yfersyn fyr greindr finbogi jonsson logman og setti sitt jncigle med uorum jnciglum fyrir þetta samþycktarbref er giorð var æ uideomyri j skagafirdi ari sidar adr greiner.

¹⁾ tvískr.

418. 1. og 2. Júlí 1498. á Hvalsnesi.

JARÐASKIPTABRÉF milli þeirra Narfa priors á Skríðu og Grims bónda Pálssonar.

AM. Apogr. 4485 „Efter Transscripto 14. gamallra Skríðuklaustursbrefa gjördu þann 26. Septembris Anno 1697 (= a). Samanlesed vid annat Transscriptum XL Skríðuklausturs pergamentsbrefa, giört þann 17. Septembris 1697 (= b)“ (AM.) „Framanskriðad bref er med gamla skrift á kalfakinn svart og skorped, med florum Jnnsigla tiglum, enn engu Jnnsigle“.

Þad gjörum vier Þorvardur Gudmundsson. Gudlaugur Gudmundsson. Gíale Peturason. Jon Magnusson. Sigurdur Jonsson og Gíale Jngemundarson godum monnum vitarligt med þessu voru opnu brefe. at sub anno gratiæ M. [cd.¹⁾ xcviii. a Hvalsnesæ ð Rosmhvalanese sunnudagenu næstann²⁾ epter Petursmessu og Páls um sumared voram vier j hid. sðum og heyrðum ð³⁾ ord og handaband þessara manna priors Narfa af einne alfu klaustursens vegna ð Skríðu. enn af annarre Grims bónda Pálssonar vegna sona sinna Þorleifs og Benedicts. ad svo firir skildu: ad prior Narfe sellde til fullrar eignar og fríðls forrædis ðdurgreindum Grime bónda Pálssyne svo heitande jarder: Arskog j Arskogs kirkiusokn firir .xxx⁴⁾ og Pálmholt er liggur j Móðruvalla kirkiusokn firir .xv⁵⁾ med öllum þeim gögnum og giædum. hlutum og hlunnendum. sem fyrrgreindar jarder urdu fremst⁶⁾ eigande ad og klanstred. ad fornu og nyiu. til fjalls og fiöru og allra laudzgiæda þeira er þessum jörðum eiga ad fylgia at rettu. Hier ð mot gaf og gallt fyrrskrifadur Grimur bonde Pálsson svo heitande jarder j austfiörðum priorum og klanstrinu ð⁷⁾ Skríðu til æfönligrer eignar og fríals forrædia. med öllum þeim gögnum og giædum er þeim fylger og fylgt hefur ad fornu og nyiu til fjalls og til⁸⁾ fiöru. fyrst Brimnes firir. xvj⁹⁾ er liggur j Dvergasteins kirkiusokn. og Austdal firir. viij⁹⁾ er liggur j sömu kirkiu sokn. Kross

¹⁾ [D., a, sem er rangt; ²⁾ sl. b; ³⁾ sl. b; ⁴⁾ XXc, a; ⁵⁾ XXXc, a, ⁶⁾ framast, b; ⁷⁾ ad, a; ⁸⁾ sl. a.

firir. xij^o. er liggur j fiardar kirkiusokn j Mioafirde og. xj^o. i Nese. er liggur j Desiarmyrar stadar¹⁾ kirkiusokn. Skyllde hver firir sig halda til laga greindar eigner og svara laga-riptingum. afhente hver óðrum fyrrgreindra manna sagdar jarder j þessu sama handabande.

Og til sannenda hier um setium²⁾ vier vor junsigle firir þetta jardakaupsbref er skrifat var j sama stad [og ðre³⁾ dege aidar enn fyrr seger.

414.

5. Júlí 1498.

í Viðey.

KVITTUNARBREF til handa Árna ábóta í Viðey um eptirstöðvar af andvirði Stærrivoga.

AM. 288. 4te bl. 5, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref enn fyrir Stærrí vogvm.

Þat giorvm vier Sveinn Magnvsson. Helligi Ormsson. Olafur Jonsson. Jon Ormsson oc Hallkiel Þorkielsson godvm monnvm kvnnigt med þessv vorv. opnv brefi at svb anno gracie M^o. cd^o. xc^o. viii fimtvdeigin næsta fyrir festvm sanct-orvm in Selio heima æ klavstrinv j Viðey vorvm vier j hia savm oc heyrðvm æ at herra Arne med gvdz nad abote j Viðey galltt oc vtlvckti Þorgrime Jonsyne er þa hafdi riettligt vmbod konv sinnar dottvr Gvdmvndar Magnvssonar þav iiij^o er epter stodv fyrir jordina Stærrí voga. voro þar lvcktar j ij tvnnvr miols oc ij tvnnvr maltz. c jarns. kietil nyr. viii stikvr lereps oc tvibyrd hvfa. þvi gaf oc giordi adr greindr Þorgrimr Jonsson fyrnefndan herra Arna ollvngis kvittann oc akærvlausan fyrir sier oc konv sinne og avllvm sinvm epterkomendvm.

Oc til sanninda hier vm settvm vier fyrnefnder menn vor insigle fyrir þetta vtlvkningsbref oc kvittanar skrifad j sama stad deige oc ari sem fyr seigir.

¹⁾ al. a; ²⁾ settum, a; ³⁾ [al. b.

415. 9. Júlí 1498. á Hvoll í Hvolhrepp.

GUNNLAUGR Teitsson selr Narfa prior á Skridu og klaustrinu þar jörðina Hrafnkelstaði í Fljótaldal fyrir þrjátígi hundraða í ganganda fé og lausafé.

AM. Apogr. 4486 „Epter Transcripto 14. gamallra Skriduklaustursbrefa, giördu þann 28. Septembris, Anno 1697“. „Detta bref er á kálfskiinn með afgamla skrift, hvar á eru tveir tigar, enn eckert innsigle“,

Það giörum við Þorvardur prestur Jvarsson og Þorvardur Gudmundsson godum monnum kunnigt með þessu ockru brefe ad sub anno gracie M. CD. xc. viij. octavo dag visitacionis Marie & Storolfshvole j Hvolhrepp. vorum vid j hid. sðum og heyrðum ord og handaband þessara manna. af einne ðlfu herra Narfa prioris af Skridu. enn af annarre Gunnlaugs Teitzsonar. ad svo firir skildu. ad nefndur Gunnlaugur selde fyrrnefndum prior Narfa jörðena alla Hrafnkelstade er liggur j Fljotzdal j Valþiofstadar kirkiusokn. med ðllum þeim gögnum og giæðum sem greindre jördu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyiu klaustrenu á Skridu til æfenligrar eignar. og þess formönnum til fridls forrædis. Hier æ mot gaf titnefndur prior Narfe optnefndum Gunnlauge Teitssyne xxx. j soddan peningum. v. naut gömul og v. saude og xx. j flortan hundrut nu j haust er kiemur. þar til. xij. malnytukugillde ad næstum fardögum og þar til liij hundrud j fullvirðis peningum. Skyllði Gunnlögur Teitason svara lagariftingum á fyrrgreindre jördu Hrafnkelstöðum. enn klaustursins formadur æ Skridu hallda til laga. enn ef af kynne ad ganga jorden med lögum skyllde Gunnlögur edur hans epterkomendur lögliger gjalda jafngoda peninga aptur klaustrinu á Skridu. hvert honum bihagade betur j austflördum eda á Rangdrvöllum.

Og til sannenda hier um setium vid fyrrnefnder menn ockur junsigle firir þetta jardarkaupsbref. er skrifad var j sama stad. dege og áre sem fyrr sger.

416. 9. August 1498. á Hrauni á Bakka.

UMBOÐSBRETF Þórðar prests Guðmundssonar til handa Þórði presti Jónssyni að taka út staðinn í Hólum í Hrunamannahreppi í hendr Péttri Sveinssyni eða umboðsmanni hans.

Bisk. Skalh. Fasc. XI, 9. Frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2486 „accuraté“.

Vmbodsbref sira Þordar.

Þat giore eg þordur prestur gvdmyndzson godvm monnv vitvrligt med þessv minv opnv brefi at eg hefi feingit sira þordi jonsseyne fullt vmbod til vt at taka stadin hola j hrvnamannahrepp og alla þa peninga sem þar standa saman kvika og davda frida og ofrida j næstvm fardögvm og allan æikningskap vt af úrna jonsseyne at jafnvllv sem eg sialfur og afhenda petre sveinssyne eða þeim sem hann setur til sinna vegna med at taka sögdvm peningvm stadarins og minvm. Og til sannenda hier vm setta eg mitt insigle firir þetta vmbodsbref skrifat æ hraune á backa fimta dagin næsta firir laurencivsmesso arvm epter gvds burd 00. cd. xc. og atta úr.

417. 19. August 1498. í Keldudal.

VITNISBURÐAR, að Bjarni Þórarinsson hefði feingið Vigfúsi Guðmundssyni til fullrar eignar Hnífsdal hinn nedra í Skutulsfirði.

AM. Fasc. XXXIII, 26, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottið frá.

Þat giorum uær sira jón gislason. sira olafur teizsson. gisla indridason godum monnum kunnigt med þessu uoro opav briefe ath uier uorum j hia i badstofunni uestur j hrauni j keldudal j dýrafirði ath biarne þorarinsson lysti þui firir oss ath hann hefði feingit uigfuse gudmunzseyne iordena hnífsdal hinn nedra til fullrar eignar er liggur j skutulafirði j eyrar kirkiu sokn med radi. samþykke og upplagi solueigar gudmandardottur konu sinnar honum til fullr-

ar eignar og frials forrædis ok hun uære hans æfenleg eign hedan j fra. Enn undan mier og solueigu konu minnar(!) og ockrum erfingium enn under uigfus og hans erfingia. Var þetta vitniaburðarbrief og hans lysing adur greinz biarna þorarinssonar skrifat og samsett j kirkiune j kelledudal. næsta sunnudag firir bartolomei apostoli þa lidit var fra hingatburd vors herra iesu christi. M^o. cccc^o. lxxxx^o. viii. ar.

418.

20. August 1498. í Ási í Óxarfirði.

FINNBOGI Högmaðr Jónason úrskurðar löglegan og svarlegan og óbrigðanlega haldandi Bólstaðarhlífardóm frá 21. Júní 1497 (Nr. 383).

AM. Apogr. 798 „ur stóru transkriptarbræfe 8^{ia} presta og 8^{ia} leikmanna 1515“ (AM.), sem gert var 20. Apríl. — JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns eftir sama transkripti. — Af bréfi þessu eru afskriftir allvíða í skjalabókum frá síðari tímum (t. a. m. ÍBfl. 67. 4te bl. 59—60).

Hier er vrakurður fímboga logmañz.¹⁾

Ég fínbogi jónsson logman nordan og uestan á jslandi giori þat godum monnum uiturligt með þessu minu opnu bréfi at þa lidit var fra hingatburd vors herra iesu christi. M. cd. ix tiger og atta sár manudaginn næsta fyrir bartolomeusmessu j ase í Óxarfirde kom fyrir mic ærligur dandi mann einar oddzson tedi og birte fyrir mier i logliga umbodi olafs philippussonar. þann sama dom sem dæmdr uar i bolstaðarhlid j hunauazþingi. miduikudaginn næstañ fyrir ionsmessu baptiste asum epter gudz burd. M. cd. ix tiger og víj.²⁾ ar huer so inne hellt at einare olafs-yni uar dæmdr til fullrar eignar allr arfur epter solneigu biorazdottur modurmodur sina. enn olafi fandr hans til halldz og umbods með þeim fleirum greinum. sem þar inn i standa. beiddi og krafði fyrr nefndur einar oddzson mic

¹⁾ 66. ²⁾ þ. e. 21. Júní 1497.

hier lagaurskurd á leggja þenna sama dom huort hann skyldi at logum standa mega eda eigi. Nu saker þess at ec hefi sed og yferlesit skodat og rannsakat þenna sama dom med sinum greinum og artikulis. lizt mier hann dæmdur uera suarlīga og lögliga epter þeim profum og nitnum sem þar ut i standa. þui j gudz nafni amen. at so profudu mali sem fyrir mig hefer komit og med þeirra bezta manna nadi og samþycki er þa uoru nær mier. sagda ec fyrr greindr finnbogi jonsson logmann med fullum laga urakardi og doms atkædi adur skrifuadañ dom logligañ og suarlīgañ. og obrigidiliga halldazt eiga epter þui sem landzins laga settur ut uisar. Og til sanninda hier vm setta ec mitt inncigle fyrir þetta urskurdarþref skrifat i sama stad og dag sem fyrr seiger.

419.

7. September 1498.

i Viðey.

HALDÓRA Guðmundardóttir gefr guði, jungfrú Maríu, klaustrinu i Viðey og kirkjunni til fullrar eignar jörðina Hest i Borgarfirði gegu bænahaldi fyrir sál foreldra hennar og bænda, en Steinþórsstaðir i Reykholtadal standi fyrir brigð á Hesti.

AM. 288. 4to, bl. 12—13, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref fyrir Hesti.

Þat giorvm vier Jon Gellisson. Þollakr Hreimsson. Jon Sigvrðzson. Gissvr Þolleifsson. Jon Marteinson ok Olafr Joneson godvm monnum kvnngitt med þessv vorv opnv brefi ad svb anno gracie. M^o cd^o xc ok viijar æ fostvdeiginn in nativitate beate Marie virginis heima æ klaustrinv j Viðey vorvm vier j hia savm ok heyrdvm æ ord ok handaband þessara manna herra Arnna med gvdz nad abota j Viðey af einne alfv en Jons Sigurðzsonar ok Halldoro Gvdmvndardottvr af annari. skildizt þat ok faldizt vndir þeirra handabandi at greind Halldora Gvdmvndardottir gaf gvdi jvngfrv

Mariv klavstrin v j Videy ok kirkivonne jordena alla er heitir æ Hesti lx^o at dyrleika j Borgarfirdi j Lvndar kirkiv sokn med samþykki Jons bonda sins ok fyllv jayrde ok handabandi ok samþykki Þorridar Jonsdottvr modvr sinnar er þa var hennar logligre rfinge til æfnligrar eignar ok frials forrædis vndan sier ok sinvm erfingivm med todvm ok eingivm hvsvm ok haga rekvm ok skogvm ok med jtokvm j adrar jarder ok aullum þeim giædum ok landznytivm sem greindre jordv Hesti fyllger ok fyllgtt hefir at fornv ok nyiv ok hvn vard fremst eigandi at med logvm til ytzstv vmerkia motz vid adrar jarder. Hier j mot skylldu þrattnefnd Halldora sier ok sinvm fodvr Gvdmvnde Hramssyni ok sinni modvr Þvrride Jonsdottvr ok sinvm bændvm Oddi Polleikssyni. Eyolfi Hialtasyni er þa voro fram farnar af heiminv. sem gvd þeirra sal haf. ok Joni Sigurdzayni er þa lifde. ad vera vnder bænahaldi klavstrzens æfnlega ok ollv sinv folki sier til eilifrar salvhialpar ok ollvm kristnvm salvm med þeim skillmala at klavstrid skylldu hallda hennar artid æfnliga þan dag sem gud kalladi hana edr færa hana sem navdsyn stendr til en eitt sinn æ arinv. þangat til skipadi hvn . x^o . kirkivnni þar æ Hesti þar j jordinne fyrir gamla instædv utan klavstvrzens formenn villdv leyaa til sin jardar partinn. skylldu titt nefnd Halldora Gudmvndardotter sværa laga riptingum æ adr greindre jordv Hesti. en klavstrzins formenn j Videy hallda til laga en ef jordin geingi af klavstrinv med logvm þa gaf hvn ok skipadi aptr j stadin gvdi ok ivngfrv Marie ok klavstrenv j Videy jordena Steinþorsstæde er liggr j Borgarfirde i Reykholtz kirkiv sokn xxiiij^o at dyrleika ok þar til x malnytv kvgilde til æfnligrar eignar med ollvm þeim skillmala epter því sem fyr skrifad stendr.

Ok til sannenda hier vm settvm vier fyrnefnir menn vor insigle fyrir þetta giornings bref ok hennar testamentvm skrifad j sama stad deige ok are sem fyr seigir.

420. 10. September 1498. á Skriðu í Fljótadal.

NARFI prior á Skriðu selr Einari ábóta á Munkapverá og klanstrinu þar jarðirnar Lækjardal og Flautafell í Þingeyjarþingi og nokkurt lausafé fyrir þau fimtán hundruð, er Narfí prior hafði upp borið af peningum Guðrúnar Bárðardóttur vegna Einars ábóta.

AM. Fasc. XXXIII, 28, frumritið á skinni. Af 4 innsiglium eru nú tvö fyrir bréfinu. — Apogr. 8027.

kaupbref fyrir lækiardal og flautafelle 1498.¹⁾

Þath giorum vier halli magnusson. steffan helgasen og þodr þorsteinsson godum monnum kvnnigt med þessv vorv brefi at sub anno gracie Mcd xc viij^o a manudaginn næsta epter Mariv Messo sidari vm havatid á klavstrinv á skridv j fliotzdal voro vier j hia savm og heyrðvm æ ord og handaband þessara manna abota einars fra mvnkapveræ af einne halfv og priors narfa af annari at sva fyrir skildv at prior narfi selldi þa þar med handabandi med samþycki brodr jons abota einari og hans klavstri mvnkapverðu til fullrar eignar og frials forrædis sva heitandi jardir lækiardal er liggr j skinnastadakirknu soken og flautafell er liggr j svalbardz þingum med ollvm þeim gognum og giæðvm eigvm og jtokvm sem þessum greindum jordvm fyllgdi og fylgt hefði at fornv og nyiu og hann og hans klavstr hafdi fremzt eigandi at ordit og þar til flogr hvndrvd j smiori og navtvm. hier j mot gaf greindr aboti einar. xv. hvndrvd þav somv sem prior narfi medkendizt at hann hefde vtt tekit og vppborid af peningvm gydrvnr bardardottr æ vegna abota einars j malnyta og fridam peningum. skylldi prior narfi svara laga riptingum æ fyrr greindvm jordvm en abote einar hallda til laga. Og til sanninda hier vm setti asgrimr hallzson hver er forsagnarvottr var at þessv fýrgreindu kavpi og skildaga sitt jnnscigli med vorvm jnnsciglvn fyrir þetta jardakaups bref akrifad j sama stad degie og are sem fyr segir.

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi.

421. 16. September 1498. á Hallsteinsnesi.

Bróæw jungkæri Þorleifsson gefr og aptr leggtr Andrésal bónda Guðmundssyni og sonum hans, Guðmundi, Ara og Bjarna, garðinn Saurbæ á Raudásandi með þeim jörðum, er þar fylgja, Núp í Dýrafirði, Hest í Önundarfirði og aðrar fleiri jarðir, er átt hafði Guðmundur Arason og Helga Þorleifsdóttir, en Andrés gefr og uppleggr í mót Reykhóla og aðrar fleiri jarðir.

AM. Fasc. XXXIII, 23, frumritið á skinni, dálítið skemt af fúa. — AM. Fasc. XXXIII, 24, transskript á skinni frá 80. Apríl 1512 (fyllir skörð frumritsins). — Apogr. 5715.

Giorningsbref andres Guðmundssonar og sona hans og biarnar þorleifssonar af audrvum partte.¹⁾

Þat giorum vær pall Bondj jonsson. helligi giasalon. Þorbiorn jonsson. pall aronsson. [jon jonsson. pall arúson²⁾ Guðmundr eyuindzson ok³⁾ Einar jonsson godum monnum uiturligt med þessu voru optnu brefi. at þú er lidit var fra hingadburd uora herra jesu christi þusund. cccc. niutig-er ok attð. ðr. Sunnvdaginn næsta epter exalltacio sancte crucis æ hallsteinsnesi j gufvdals kirkiusokn. vorum værr j hiú saum ok heyrðum ú ord ok handabañð þessarú manna Iungkæra Biarnar þorleifssonar Enn af annari alfu. andres Bondú guðmundssonar ok guðmundar bondú andressonar. sonar hans. at sua firir skildu. at adur nefndr Biorn þorleifsson gaf ok aptur lagdj greindum andresi guðmundzsyne ok guðmundi andressyne. arú ok biarña sonum adress Sua heitandj odaljarder ok jarðú eigner sem hier seiger. fyrst gardinn saurbæ er liggur ú raudásandi ok allar þærr jarder er þar til [heyrú ok j þeim hrepp liggidú⁴⁾ er guðmundr arúson attj ok hans kuinnú helliga þorleifsdotter sem gud þeirra sal nadj. ok þar med þær jarder sem liggia j talknúðfirði ok fyrr greindr guðmundr attj. Hier med Nvpp j dyrafirdj ok allar þærjarder er vnder þann gard

¹⁾ Utan á frumritinu með gamalli hendi. ²⁾ [hlaupið yfir XXXIII, 24. ³⁾ b. v. XXXIII, 24. ⁴⁾ [liggia ok j þeim hrepp(!) XXXIII, 24.

lagv til byggingar ok j dyrafirdj væri ok optnefndur gudmundr att hefði. Þar med hest j annundarfirdi ok [þær jarder er þrattnefndur¹⁾] gudmundr attj ok allar þær jarder er liggia firir nordan añarfiord ok hingad at langdnesi ok þrattnefndur gudmundr attj. Suo ok kalladarness ok er liggur j biarñarfirdj med aullum þeim jordum ok jardar eignum er liggia vm strander ok steingrimsfiord ok tittnefndur gudmundur arðson atti ok att hafði. Handlagdj optnefndr Biorñ þorleifsson þessa alla adur greindá peningá vndañ sier ok sinvm erfingium. en vnder adr greindañ andres gudmundzson ok hans erfingia til æfñligrar eignar ok frialls forrædis sua framarligá sem hann matti fremst med laugum gjorá. Hier j mot gaf ok vpplagdi opt nefndr andres gudmundz(son) ok gudmuñdr andresson ok hans brædur are ok biarne synir andres titt nefndum Birne Þorleifssyni Gardin Reykiahola er liggur á Reykiánesi ok allar þær jarder er liggia á Reykianese ok vm kroksfiord ok þoskófiord. ok titt nefndur gudmundr arðson attj ok att hafði. Hier med skaleyjar ok huallatur ok allar þær eyjar er liggia á breidafirdj ok gudmundr arðson attj. sua ok halfá eyrj j kollófirdj. jllugástadj ok uattarness er liggia j skalmarfirdi. ok litló hlið er liggur á bardastraund. sua ok þær jarder er liggia j skautudolum j anarfirdj jnn frá fífustaudum er ligia j selardals kirkiu sokn. ok gudmundur arðson attj. Handlagdj optnefndr Gudmundr andresson ok andres gudmundzson firir sic ok sina sonu ará andresson ok biarñá andresson þa alla adur greindá peninga. vndañ sier ok sinum erfingium. Enn vnder adurgreindañ Biorñ Þorleifsson ok hans erfingia til æfñligrar eignar ok frialls forrædis. sua framarliga sem þeir mattu þat fremst med laugum gjorá. Lystj tittnefndur jungkærinn Biorn Þorleifsson j sama handabandi at hann segdi þessa fyr nefndá peningá aptur unðer opt nefndañ andres gudmundzson ok hans erfingia til friðar ok frellsja firir sic ok sindá foreldra er þá hefði vm lañgá tímá haft ok halldit. Ok til sanninndá hier vm settum vær fyrr

¹⁾ [fyr greinda XXXIII, 24.

nefnder menn vor junsiglj firir þetta bref skrifad var j sama stad degj ok arj sem fyrr seiger.

422.

17. September 1498. á Hallsteinsnesi.

12. Janúar 1499.

undir Felli.

GUDMUNDR Andræsson gefr og geldr Þorþirni Jónssyni frænda sínum jarþirnar Kaldbak og Kleifar í Kallaðarnesskirkju-sókn, að tilgreindum rekum, og lofa þeir hvor öðrum styrk og hjástöðu að halda peningum sínum.

AM. Fasc. XXXIII, 17, frumritið á skinni. Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

Þat gior¹⁾ ec gudmundr andresson godum monnum uit-urlikt med þessv minu optño brefi. at ec hefui gefith og golldit þorbirnie jonssyne frændóu minvm .ij. jarder er sua heitta kaldbak og kleifar er liggia j kalladarness kirkiu sokn med aullum þeim gaugnum og gædum sem greindum bædum jordum fyllger og fyllgt hefer at fornu og neyu.¹⁾ Epter þui fremsta sem ec hefui eigandi ath uordit. Serligóu med aullum rekkóu jafnuel j ey sem óu meginlandj. fratekit langligum jtaukum er adur tyllger þessum jordum vndan mier og minum erfingivm enn under adur nefndan þorþiorni jonsson og hans erfingia. Skal adurgreindur þorþiorni þessar jarder at sler taka at næstvm fárdaugvm ed kemur og æfniliga eignast. Lofadj huor audrum styrek og hiðstandv og sinv fyllge ath hallda sinum peningum. for þessi giorn-inger fram mañudaginn næstan fyrir Mathens Messo um haustid¹⁾ óu hallsteinsnesi j gufudals kirkiu sokn. Þessum godum monnum hñaueraundvm. andresi bonda gudmundz-syne. Pale bondóu jonssyne. gudmundj eyuinztýne. Pale arasýne. Og til meirj sanninnda hier (vm) set ec gud-mundur andresson mitt innsiglle med adur fyrr greindróu mannóu jansigllum fyrir þetta jardarþref er skrifad uar under

¹⁾ Svo. ²⁾ þ. e. 17. Sept. 1498.

felli j kollafirde langardaginn næstó fyrir geislódag um veturinn. Þæ er lidit nar fra hingadbvrd uors herra jhesu christi þusund. cecc. niutiger og niu ar.

423.

9. Október 1498.

í Flatey.

19. Apríl 1530.

á Ökram.

VITNISBURÐARBRÉF, að Björn Þorleifsson hafi afhent þeim mágum sínum Eyjólf Gíslasyni og Grími Jónasyni, í arf kvenna sinna, jörðina Stærriakra í Blönduhlíð, Eyvindarstaði, Hvallátr og Skáleyjar, og skyldi Björn kvittr um arfskiptið.

AM. Fasc. XLVII, 26, transskript á skinni frá 24. Apr. eða 11. Sept. 1542.

bréf grims og eyolfs gíslasonar vm peninga
biarnar þorleifasonar er hann gallt
þeim latur og skaleyjar.

Þat giorum væR coldfur oddason. jon einarsson og Biorñ jonsson Godum monnum witurligt med þessv voru opnv brefi. arum epter gudz burd. M. cd. og niutiger og atta ar. þridindagin næstan¹⁾ fyrir veturnætur j flatey á breidafirdi. voru vier j hið sáum og heyrðum sa at biorñ þorleifsson fleck þeim eyjólf gíslasýne og grime jonsýne vegna kuenna sinna. helgu þorleifsdottur og gudnyar þorleifsdottur. sýstra sinna. til fullrar eignar med handabande. j arflasan eppter fodor sinn og modur. þorleif biorsson og jngvellði helga-dottur. þessar jarder er suo heita. Stæri akra j blonduhlíd j skagafirdi. Gývindarstadi j blondudal. med þeim jordum sem þar til lægi fyrir hundrad hundrada. hualatur og skal-eyjar á breidafirdi fyrir attatigier hundrada. Hundrat hundrada j jordum vestur j arnarfiardardaulum. xij hundrud faett j. og þa peninga alla at auki adra er þeim systrum Helgv og gudniu voru heimañ gefner adur. þa er þær gipttazt. Hier med skjýlði fyr nefndur biorñ þorleifsson

¹⁾ næstar, transskr.

vera auðdunga kúttur og ókærulaus um aður greintt arf-skipte vit systur einar aður greindar helgu og gudnýv um þann arf sem þeim hafði til fallit eftir faður sinn Þorleif heitin Þiornsson. skyldu þessir aður greindir menn Eyolfur og grimur skipta þessum peningum ein þ millum laugliga. og alldre voru þa stærre akrar eignader ne ónafn-ader helgu Þorleifsdottur af nokkrum manni heildur enn adrer peningar þ þessum þeirra giorninge. var allur þessi giorningur giorn ad ynguelli helgadóttur modur þessara þratnefndra sýskina hia verande og samþýckandi.

Og til sanninda hier um. settum vær fyr nefnder menn vor yngile fyrir þetta giorningsbref er giornit var a stær-um aukrum þ skagafirde. enn þridia dag þ paskum. þd lidit var (fra) guds burd. M. d. og xxx. ar.

424.

11. Október 1498.

í Flatey.

2. Nóvember 1523.

á Reykhólum.

Þjórn Þorleifsson fær Grími Jónssyni jörðina Minniakra í Skagafirði og kvíttar hann um andvirðið.

Eftir afskrípt staðfestri á Hólum í Hjaltadal 6. Júní 1704 af Hal-dóri Þorbergssyni og Jóni Jónssyni.

Þat giorn ec Þiorn Þorleifsson godum monnum kunn-igt med þessu minu opnu brefi. at árum eftir guds burd þusund flogur hundrud nýttjer og atta ár fimttudagin næst-an fyrir veturnætur í flatey á Breidafirde fleck ec grijmi Jonsaine vegna gudnyar þorleifsdottur jordina er heither minni Akrar og liggur þ Skagafirði med ollum þeim gogn-um og gædum. er greindre jordu fylger og filgt hefer at fornu og nýu. og eg oc min mod(e)r fyrir þad fram vrdum fremst eigendur at. thil yzth(r)a ummerckia er adrar jarder eijga thil mothz vid hana. Skilldi greind gudny eignast nefnda jord þessa thil æfinligrar eignar og frials forrædis vndañ mier og minnum Erfingum. Enn vnder greinda Gud-nyu og hennar Erfingia. Suo og medkenunzt (eg) aður

nefndur Biorñ Þorleifason at ec hefer falla og alla peninga vppborit fyrir greinda jord minni Akra so at mier nel a-næger. þni giefr ec adur nefndr Biorñ Þorleifason fyrr greinda Gudnyu knitta og ákærulausa fyrir nefnt jardar verd fyrir mier og ollum minum epterkomendum. Og thil sanninda hier vñ setta eg mitth Jngsigli¹⁾ fyrir þetta jardarþref og knittunar er giortt var a Reykiaholum a reykianesi manadæginñ næstani epter allra heilagra messu. Arum epter guds burd þusund fimm hundrud xx og iij ár.

425.

4. Nóvember 1498.

í Fagradal.

KAUPMÁLABRÉF Hallvarðs Etrikssonar og Þorgerðar Jónsdóttur.

AM. Fasc. XXXIII, 19, frumrit á skinni. Af 4 innsiglium er eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3975.

Kaupmálabref halluardz og þorgerdar 1498.²⁾

Jñ nomine domini.

var suo felldr kaupmali lýstr og stadfestr á brullaupsdeigi millum halluards eirikssonar og þorgerdar jonsdottr. at þau lögdu med ser helmingafelag feingins flar og ofeingins. suo og gaf huort odru fiordvngsgiof ur sinu fe sem leingr lifdi suo framt sem þau etti ecki skilgetin börn sin firir erfingia. for þessi gerningr fram j innara fagradal j saurbæ sunnudaginn næsta epter allra heilagra Messu. Voru þessir brullaupsuottar halldor prestur tyrkingson. jon oddson. oddr sigurdson. jon sueinsson og mörgum odrum godum monnum nærverðndum. og til sanninda her um settum nær fýrgreinder menn vor jncigli fyrir þetta kaupmálabref sem skrifat nær æ huoli j saurbæ arum epter guds burd. M. cccc. xc og viij ar.

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri handi,

426.

6. Nóvember 1498.

í Ósló.

LANDSVISTARBRÉF, útgefið af Hans konungi, handa Guðmundi Andrésyni, er varð Einari Hallssyni óforsynja að skada.

AM. Fasc. XXXIII, 21, frumrit & skinni fúð, en tímt upp. Innsiglið er glatað.

Vij Hans med gudz nadh Norigis Danmarkis Swerikx Wendis och Gotis konung Hertugh j Slesswigh och j holzsten Stormaran och Dyttersken hertugh Greffue j Oldenborgh och Delmenhorst Sendher ollom monnom theim som thetta bref sea ædher heyra Q. g. och sine. Wer williom ath ther witther ath wer haffuom j heidher widdher gudh saker godra manna bönistadher och ephther thy proffua som her fylgher giffuit gudmwnder andresson som einar haltzsson wart ath skada oforsynio landzwisth och fulle quittañ ath han skall ther fore ware quitt. frij. ledugh och lawss och ollungis akærelawss fore oss och huariom manne. Sua ath jnghen fæddher ædher ofæddher skall haffue mackt forscriffuon gudmunder andresson ath hindre ædher hindre latha. platze. medhe. reeke. quellæ ædher j nokre mathe omaghe hedhen aff om thetta mall. Nema huar som af gerar willi hafua forgiort feo och fridi och werda aldra bothamadher sidhen. War thetta breff giort j Oslo tíissdaghen nesth effther helgoñe messo anno domini Mcdxc octauo aa sextonde aare rikis wars Norigis. Herr Jon polsson porosther ath marie kirkio j oslo Cancellar war incigladæ.

427.

13. December 1498.

í Båghúsi.

12. Febrúar 1499.

í Björgvin.

Bætr Hans konungs, þar sem hann leyfir Stepháni biskupi í Skálholti að láta umboðsmann sinn fara með skip Skálhóltsstóls til verzlunar um ríki konungs og lönd.

Blak. Skalh. XVII, 82, frumrit & skinni. Bæði innsiglið eru dottin frá. — — AM. Apogr. 2876 „accuratissimé o: stafrett, bandret, punctrett“ (AM.)

transkript af kong Hans breff ad biskup stephan megi med frif reida sitt skip til Noregs og hafa þar kaupmannskap et cetera.

Wij hans met gudz nadh biscop j beren. ok erlend frack laugmann j bergwin giorwm godum monnom viturlegt met thesso voro opno breffwe. at vier haffwm sied ok yfuer lesith vor nadug herra kong hanses breff met hans oskaundo junsegle suo latande ord efter ord sem hier eftter stendur.

Wii hans met gudz nad Danmarckis Suerikis. Norigis vendes ok gotes konwng hertwg vt j Sleswik ok j hollsten Stormareñ ok Ditmersken hertug. greife j oldenborg ok Delminhorst. Giöre alle viturlegt ath vij af vor swnderlege gunst ok nade haffua vnt ok tillatet ok met thette vort opne breff vnne ok tillate at oss elskulege verduge ffaders her steffans biscops vt j skalholtt j island vmbodzmenn ma ffare hvt j wor ðike ok land met ffornefnde verduge ffaders skip ok voro ok brwka ther kaupmandzskap met. ok kaupa ther ffore j gen hness honwm behoff giorizt. fforbiudande alle ehno the hellzt ero ellur wera kwnna ok serdeillis vora ffloweta ok vmbodzmenn fornefnde verduge ffaders vmbodzmenn hier æ mot at hindra edur hindra lata meyða kuelia deila omaka ellur vt j nauckurn mata at offorætta vnder wor konwnglega heffnd ok vrede. Giffuit vpp æ vort slot bahws. Sancte lucie virginis dagh arwm efter gudz burd m cd xc viij.

vnder vort secret.

Ok til sannenda hier vm heingium vij fyrrnefnður biscop hans. ok erlend frack lagmann j beren vor junsegle firir thetta trañskriftarbræf. skrifat j beren. vppæ erkebiscops gardinn. manvdagenn næsta eftter festum scolastice virginis. anno domini m cdxc. nono.

428.

24. Desember 1498.

á Stöpum.

GUNNAR Bjarnarson fær Þorbirni syni sínum 40 hundraða í Harastöðum, en það er öll jörðin, fyrir kostnað, sem Þor-

björn hefir haft fyrir honum og ómögum hans og til framfæris honum og þeim framvegja.

AM. Apogr. 428, „Ex vidisse facto 1580“, sem Árni kallar Harastaðabréfið stóra.

um Harastade.¹⁾

Það giorum við Amundi gunnarsson og þorsteinn Eyvínzson goðum mönnum viturligt með þessu ockru opnu brefe. þa er lidit var fra hingatburdi vors herra Jesu Christi þusund cccc niutiger og atta ar. a Harastodum i vesturhopi a hvíttdrottinsdag²⁾ vorum við i hia saum og heyrdum a ord og handaband Gunnars biarnarsonar. og þorbjarnar sonar hans. at svo fyrer skildu at fyrrnefndur gunnar gallt og luckti þorbjurne syne sinum tvau hundrud og xx i jörðunne Harastodum. fyrer þau xiiije er hann hafde adur upp bored og utteked af þorbirni og fyrer þann kostnad sem hann hefur haft fyrer hönum og omogum hans uppa fimm dr. Svo og eij sýdur fleck tíjtnefndur gunnar þorbirni til fullrar eignar. og med handabande þau xviije sem obitaulut voru i harastodum sier til framfærslu og sinum omogum. Og til sanninda hier um setium við fyrrnefnder menn ockar innsigle fyrer þetta bref er giort var a Stöpum a vatnsnesi. manudagin næsta fyrer Columba-messu Anno Domini M^o cccc lxxxx octo.³⁾

429.

27. December 1498.

í Tungu.

GUÐMUNDR Andrésson gefr og geldr Þorbirni Jónssyni til æfinlegrar eignar jarðirnar Kaldbak og Kleifar í Kallaðar-nessakirkjusókn.

AM. Fasc. XXXIII, 22, frumrit á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú til dottin frá.

¹⁾ Á spássíu með hendi Árna. ²⁾ Þ. e. 8. Jání. ³⁾ Svo. Dagsætningin er einkennileg því að hana ber uppá aðfangadag jóla sjálfan, þó ekki sé miðað við jól.

Þat giorum vær Andres gudmundzson ok Pall jonsson. Gudmundr eyvindzson. pall aráson godum monnum viturligt með þessu uoru optfðu brefi þú er lidit var fra hingatburd uors herra jesu christi þusund. cccc. nítíger ok attú á. a hallsteinsnesi j gulfudals kirk(i)u sokn maundaginn næsta fyrir Matheus Messo um haustid¹⁾ vorum vær j hia sónum ok heyrdum á ord ok handdúband þessara manna gudmundar bondú andressonar af einne alfu. enn þorbiarnar jonssonar af annarj. Sua fyrir skildu. at adur nefndur gudmundur andresson gaf ok gallt fyrnefndum þorbirne jonssyne jardernar kalldbak ok kleifar er liggia j kalladarness kirkiu sokn til æfnligrar eignar með aullum þeim gaugnum ok gædum. ækvm ok renningvm. huolum ok hafrekstrum. hlutum ok hlunniðum ok aullu þui sem fyrr greindum jordum fyllger ok fyllgt hefer at fornv ok neyiu²⁾ ok aullu þui finnaz kann á jordu ok j jordu. Skilde optnefndur gudmundur andresson þessar fyr nefndar jarder vndañ sier ok sinum erfingium en under optnefndañ þorbiorn jonson [ok hans³⁾] erfingia. honum til æfnligrar eignar ok frialls forrædis fyrir sier ok aullum sinum laugligum epterkomendum. Samþykkti þenna giorning tittz nefst³⁾ gudmundar andressonar andres gudmundzson hans fader ok are andresson. lofadi gudmundr andresson at styrkia ok stydia þorbiorn jonson til at halda fyrr greindar jarder. Ok til sanninda hier um settum vær fyr nefnder menn uor jnsiglli fyrir þetta vitnesburdarbref skrifad j tungu j steingrimsfirdi. þridia dag joldú vpp á jons Messo dag samú are sem fyr seiger.

480.

29. December 1498.

á Núpi.

18. Maí 1506.

á Brandagili.

SNORRI JÓNSSON selr Árna Jónssyni jarðirnar Haug og

¹⁾ þ. e. 15. Sept. ²⁾ Svo. ³⁾ [tvískrifad í frbr.]

Spena í Núpédal fyrir Tannstaðabakka í Hrutafirði og sex hundruð í fullgildispeningum.

AM. Apogr. 899 eptir frumriti, sem 4 innsigli höfðu verið fyrir. „Þetta að vera rietta copiu af gömlu kalfskinnsbrefe, nu innsiglalausu, vottum við aðerskrifadar Arne Magnússon — Páll Hákonarson“.

Þat gíorum nær þorsteinn prestur gudmunzson. jon gudmundzson. eirekur oddzson og olafur einarsson godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi at þa lidit nar fra guds burd þusund flogur hundrut lxxxx og uijj ær fimtadag jola um neturinn a nupi hinum efra j nupédal. uoro uær hia saum og heyrðum ði ord og handaband þessara manna af einni alfu arna jonssonar med fullu samþycki þordisar arnadottur modur sinnar og syskina sinna gudmundar jonssonar. sunifn og herdisar. enn af anuarri alfu snorra jonssonar at so fyrir skildu af fyr nefndum þorsteini presti er forsagnaruottur nar fyrir epterfaranda gíorningi. at snorri selldi greindum arna jordina alla haug iij hundrudum og. xx. og alla jordina spena xij hundrut til fullrar eignar arna. modur hans og syskinum med ollum þeim gógnum og gædum sem greindum jordum fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og hann uard fremst eigandi at. liggia þessar jarder j nupédal j nups kirkiu sokn. hier j mot gaf arni alla iordina tannstadabacka j hrutafirdi [flaugr. c.¹) og xx. i stadar kirkiu sokn greindum snorra til fullrar eignar med ollum þeim gognum og gædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og hann uard fremst eigandi at. og þar til uj²) hundrut j fullgilldizt³) peningum. skyllði huor um sig fyrr greindra manna snara laga biptingum a þeirri iordu er selldi enn bader halda til laga þeim er keyptu. Og til sanninda her um settu uær fyr nefnder menn uor innsigli fyrir þetta jardarkaupsbref skrifad a brandagili j hrutafirdi manudag-

¹) [„þessi 2. ord eru óskir enn: og xx. er skirt“ (AM). ²) „fyrrer numerus er þust fuenn. kynni hafa vored ij. enn eeki uj. kynni og endilega hafa vored. xij. þó er það eeki vel so stort“ (AM.). ³) Svo.

inn næsta fyrir uppstigningardag. arum efter gudz burd þusund fimm hundrud og vj á. r.

431.

1498.

á Hóskuldstöðum.

VITNISBURÐARNEF um kaupmála og meinbugalansan hjónabandsgerning milli Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia), Hólum 1592 og Reykjavík 1902, bls. 81—82, þar tekjö eptir Afbótunar-skrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 7) frá 1508. — AM. Apogr. 8961. Sbr. Nr. 362, 363 og 364.

Allum godum Mönnum. sem þetta Brief sia eda heyra senda Sugurdur Dadason. Jon Fusason. Sugurdur Juarson. Sveinn Þorfinnsson. Basse Arason. Jon Þorarensen. Brandur Þorlaksson. Hallgrímur Skulason. Þornardur¹⁾ Þorsteinson og Biörn²⁾ biörnsson. Kuedfu Gudz og sijnna kunnugt giðrande med þessu voru opnu Briefl. ad vier vorum a Hósköldstöðum a Skagaströnd vñ veturenn i þann sama tíjd. er þar var framsgdur og vppreiknadur Kaupmale og Fiekaup þad sem fram hafde fared a mille Jons Sigmundssonar og Biargar Þornalldsdottur³⁾ er Sugurdur Juarson hafde Forsagnar Vottur fyrer vered greindum Kaupmala og Fiekaupe. Enn sera Jon⁴⁾ Officialis heilagrar Hóla Kyrkiu Giptingarmadur greindrar Konu Biargar. epter því Skilorde. sem þetta þeirra Kaupmalabrief vtuijsar. er hier er med fest. þessu voru briefe. Var þa og opinberliga adspurt og epterleitad af greindum sera Jone Officialis Heilagrar Hóla Kyrkiu. huort onguer være þeir þar innan Stofu eda Stadar. sem Meinbuge visse i mille greindra Manna. Jons og Biargar. Frændseme edur Mægder. suo ad þau mætte ei med Lögum eigast. Enn aller þeir Menn sem þar voru saman komner. sögdu Nei fyrer. ad þeir visse nóckra Meinbuge greindra manna [i mille⁵⁾]. Voru þa vñlidnar og vte

¹⁾ Þorvaldur 8961. ²⁾ Biarne 8961. ³⁾ Þorvaldsdottur(!) 8961. ⁴⁾ Þorvalldson b.v. 8961. ⁵⁾ [á millum suo þeir visse 8961.

lysingar í heilagre Kyrkiu títt taldra Manna á millum Jóns og Biargar. eptir þú sem Kristeñ Riettur vtuijsar. og hann giðrer Rad fyrer. og fundust eingen Mein sagdra Manna á mille. Og þar epter med Jayrde Biargar og samþycke Giptingarmanns hennar. sera Jóna. þa feste Jón Sigmundson títt talda Konu Biörgu Þorualldadottur [sier til lögligrar Elginkonu¹⁾ epter öllum þeim Orðum og Adkæðum sem Kristenriettur vtuijsar. og lögligre Festing til heyrer. að²⁾ oss öllum fyrskrifudum Mönnum nærverundum og asiaundum. og að Festingar Vottum tilteknum. sem voru³⁾ vier fyrr greinder menn [Setium vier vor⁴⁾ Jnsigle fyrer þetta Festingarbrieff. er giðrt var í fyrrgreindum stad. þa lided var fra Hingadburð vors Herra Jhesu Christi M. CD XC viij.

482. 28. Janúar 1499. á Skarði í Langadal.

Bæfr, að Hallvarðr prestr Bjarnarson hefði gert Einar Magnússon kvittan um tilkall til Villinganes, og að Sturla Magnússon lúki Salbjörgu Gunnarsdóttur nefnda jörð.

Bisk. Hol. Fasc. III, 5, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Kuittan vñ halft villinganes 1499.⁵⁾

Þat giore eg stulle magnússon godum monnum viturlegt med þessu minu opnu breff. at eg heyrda salbjörgu gunarsdottur. eyolf andresson ok grim þosteinsson lysa þú fyrir mier at halluardur prestur bjarnarson hefði giort med fullu handabande einar Magnússon aullung(i)s kuittan ok ókærlausan um þa akæru ok tilkall sem fyr nefndur halluardur þottizt mega kalla til jardarenar uillinganes.⁶⁾ suo medkennunz eg adan nefndr stulle at eg hefe lukt salbjörgu gunnarsdottur fyrr greinda jörd. halft uillinganes.⁶⁾ sagditz salbjörg þessa jörd uilia hafa í sina peninga af

¹⁾ [al. 8961; ²⁾ af(!) 8961; ³⁾ al(!) 8961; ⁴⁾ [settum(!) 8961. ⁵⁾ Utan á bréðanu með gamalli hendi. ⁶⁾ Svo.

pui at hun sagdizt uita fyrir full sannende at sira halluardur hefde þat kuitt gefit. suo ber eg tit nef(n)dr stulle handaband at þratt nefndum halluarde preste ad hann hafe kuittan gefit einar magnusson. Ok til sannenda hier un setta eg mitt insigle fyrir þetta uittnisburðarþref skrifat a skarde i langadal manudagin næsta fyrir purificacio sancte marie þa lidit uar fra hingathurd uora herra ihesu christi þusund. cccc. nietiger ok nia dár.

488.

1. Marts 1499.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti gefr Sturlu Þórðarson frjálsan og lidugan að gera hjúskaparband við Guðlaugu Finnboga-dóttur.

AM. Fasc. XXXIV, 14, frumritið á skinni, og er innsiglið dottið frá.

vm Hionaband Stulla Þordarsonar (og)
Gudlangar finnbogad(ottur).¹⁾

Vær stephan med guds näd biskup j skalholite giornan godum monnum kunnigt med þessu noru opnu brefi at stulle þordarson kom fyrir oss og sagdizt uilldu fa gudlangar finnbogadottur sier til langligrar eiginkonu suo framt sem þat meinvdv ecki guds laug. enn fyrir saker þess at þar hafde nauckur kuittur upp komit at greindur stulle þordarson hefde leigit skyllda konv fyr nefndum finnboga jons-sýne langmanni fautr adurnefndrar gudlangar þa synde opt nefndr stulle oss Gitt skial og forsuar vnder godra manna jnsiglym lædra og leikra þat sem oss virdizt fulla næiu og magt giora at hrinda þeirri hindran sem uerda mætti ef þat hefde verit satt sem rætt uar þar vm og at suo profudu og fyrir oss komnu þa gefvm uær þrattæfndan stulla fri og fríalsan lausan og lidugan j allan mæta at

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Með gamalli hendi stendr og á bréfinu: „þesse bref liggja fyrir dalla iondvm“.

giora sitt hivskaparband med greinda gudlangu finnbo-gaddottur. Ok¹⁾ til sanninda hier um settum nær nort jnsigle fyrir þetta bref skrifad j skalholhti ju festo sancti donati episcopi martiris anno domini [M^o cdcxix.²⁾]

484.

26. Marts 1499.

á Svalbarði.

VITNISBURÐUR um máldaga, eignir og ítök Svalbarðskirkju á Svalbarðsströnd.

AM. Apogr. 208, afskript staðfest 8. Aug. 1708 í Skálholti af Magnúsi Markúsasyni, Snorra Jónsýni og Þórði Þórðarsyni, eptir afskript gerðri eptir „áinnum original“ og staðfestri 6. Maí 1708 á Svalbarði á Svalbarðsströnd af Guðmundi Guðmundsýni, Árna Ólafssýni og Þorsteini Eiríkssýni. Þetta bréf er þxi líkt sem það væri falsbréf, og hefir einga stöð í eldri máldögum, sem nú þekkjast.

Það giörum vier Are Sigurdsson og Einar Einarsson godum mönnum kunnugt med þessu ockar opnu brefe. ad vid höfum sied og yferlesid gamla Máldaga Svalbarðskirkju j Þyafirde. eptir oskum Magnusar bonda Thorkelssonar. so láttande. ad adurnefnd kirkia á siöttung j vidreka fyrer hvörre eirne jördu á Svalbarðsströnd utan under Hrand og jan under tvilæku fyrer innan Veigastade. enn áttung j hval of hvalur er ej skiemre enn tvitugur. Svo og fleck Socke prestur það reka jtak til Svalbarðskirkju fyrer legstad under sig og [sina konu³⁾] Þornju. Brikur þær fyrer utan land sem liggia fyrer hiedan Kieflawik med öllam Reka hvals og vida. og flordung þaðan ad klett þeim sem stendur framan á Kialkanese. so og stod j sama máldaga ad hvör buande j takmarke kringum Svalbard. áttu eptir gömlum giörninge med skylldu ad lia Svalbarðsbonda mann til skipsárodra á vor á hafis skip. enn þeir aptur áttu med frelse skiled eirn dag á sumar fiörugögn öll á Svalbarde hvörn þeir villdu. Og til sanns merkis hier um

¹⁾ Svo hér; annars: og. ²⁾ [svo; misskr. fyrir: M^o od xc ix. ³⁾ [Svo(!)]

þrickium¹⁾ við okkar júsíglum hler under ð Svalbarde næsta dag epter Maríumessu ð föstu M cccc ix tígur og viiii ðr.

435.

1. Apríl 1499.

á Helgafelli.

Bróan Þorleifsson selr Haldóri ábóta og klaustrinu á Helgafelli jörðina Máfahlíð milli Ennis og Hófa fyrir Látr í Aðalvík og nokkurt lausafé, sem bréfið greinir.

Eptir skjalabók í Landskjalasafni 94. 4to, bl. 138b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðarsonar c. 1600. — Ágrip bréfnis er í AM. 252. 4to bls. 47 (ártal 1599); AM. 430. 4to (ártal 1499); AM. Apogr. 1595; Landsbókasafn 108. 4to bls. 35 (ártal 1499, al. 1509).

Brieff wim Máfahlíð.

Það gíorum vier Einar Þorolfsson. Jon Þordarson. Magnus Halldorsson og Arnor Jngimundarson godum monnum kunnugt með þessu voro opnu bríefe að ð annan dag þaska á Helgafelle j Helgafellzsueit þa líjdit var fra hingadburd vorz herra 1499 vorum vier j hía saum og heyrðum ð ord og handaband þessara manna Halldorz abota á Helgafelli og Biarna(r) Þorleiffssonar að so fyrir skildu að Biorn Þorleiffsson selldi adurskrífudum abota Halldore og klaustrinu á Helgafelle Jordina alla Máfahlíð er liggur j millum hofða og enniss j froður kirkiusokn með ollum þeim gognum og gíædum sem greindre jordu fylger og fylgtt hefur að fornu og nýju og hann varð fremst eigandi að epter fodur sinn Þorleif Biorsson. Hler j mot gaf firskrifadur abote jordina latur j Adalvík er liggur j Stadar kirkiu sochn með ollum þeim gognum og gíædum sem greindre jordu fylger og fylgtt hefur at fornu og nýju og klanstrid varð fremst eigandi (að) og þau kugillde sem þar stodu með fyrir xxx^o og þar til hafði abotinn bitalat

¹⁾ Þetta ord er nær óráekt merki upp á fala. Um 1500 voru menn ekki farnir að „þrykkja“ innsíglum á eða undir bréf, heldr „heingdu“ menn þau eða „setta“ „fyrir“ eða „undir“ bréfin. Flest falsbréf flaska einmitt á þessu eða svipuðu.

fvir hanz brief ij vætтар fiska og xx. gamallt naut fyrir
 ij^o og þar til skilldi abotinn gefa lest fjúka fyrir x^o og
 hann luckti honum þar til þa vppa iijj menn oll thýgie fyrir
 xj^o. lofada huor þeirra at suara lagariftingum a þeirre
 jordu er selldi enn huor hallda thil laga þeirre er keyptti.
 og til sanninda hier vñ et cetera.

436.

[1499].

Björn Þorleifsson kvittar Halðór ábóta á Helgafelli um
 andvirði Máfahljóar.

Eptir skjalabók í Landskjalasafni 94. 4to, með hendi Jóns Bg-
 manns Sigurðssonar c. 1600.

Kuittan fyrir maahljdar anduirde.

Þad giore eg Björn Þorleifsson godum monnum kunn-
 ugt með þessu minnu opnu brieft ad ee meðkiennist ad
 Abotinn Halldor a Helgafelli hefur luckt mier fulla og alla
 peninga sem mier vel anægier og i kaupi ockar var skilid
 fyrir jordina alla Maahljd. Þui gief eg greindan Abota
 Halldor og klaustrid a Helgafelle olldungiss kuittan og a-
 kiarulansañ vñ greintt jardarverd fyrir mier og ollum
 mjunum orfum og epterkomendam.

Og til sannz.

437.

10. Apríl 1499.

í Skálholti.

Ögmundur prestur Pálsson lýsir því, að hann hafi afleyt Jón
 Einarsson af því litla handatiltæki, sem hann veitti Þórkatti
 Gunnarsyni í kirkjugarðinum í Skálholti. (Sbr. Nr. 507).

Bisk. Skalh. XVII, 88 frumrit á skinni með eiginhendi Ögmundar
 biskups. — AM. Apogr. 2877 eptir Skálholtsfrumvritinu „accuratissimé“.

Kvittvarbref jons Einarssonar.

Það giori eg¹⁾ augmundur prestur palson godvm monnum kunnigt med þessv minv opnv brefi aht ek¹⁾ hefi afleyst jon einarsson af þui litla handatiltæki sem hann ueitti þorkalli²⁾ gunarssýne j kirkiugardenvm j skalholkti sem greindur jon einarsson villde sig eigi osekan dæma firir gudi og monnum nær sem til efnis kæme þui baud hann sig audmivkliga til lausnar ok sættar vid heilaga kirkiu eigi firir þa sok ath hann hefði nokra mysþyrming honum veitt j sinu tiltæk(i). helldur firir vareygðar skulld. Suo ok medkændizt greindur þorkell firir mier ath hann hefði haft alla skulld vid greindað jon ok beiddi mig sia suo til ath þeir mætti vnder eins verða vm þau ord sem huor hafði vid annað talatt. Ok til sanninda hier vm setta mitt insigle firir þetta vitnisburðarbrief skrifat j skalholkti feria quarta in secunda ebdomade pasce anno domini M^o CD XCIX.

438.

26. Apríl 1499.

á Víðimýri.

VITNISBURÐAR UM ÚRSKURÐ FINNBOGA LÖGMANNS UM ARF (EINARS ÓLAFSSONAR) DÓTTURSONAR SOLVEIGAR BJÖRNSDÓTTUR.

AM. Fasc. XXXIV, 12, framritið á skinni. Annað inasiglið er dottið frá. — Kriegerssafn 2. 4to, bls. 58—59, með hendi Styrar Þorvaldssonar c. 1700.

Vitnisburðarbrief hver gota Fimbogi hafði urakurðað dottursyni Solveigar.³⁾

Þat giorum við ketill Þorsteinsson og Þorolfur ogmundzson godum monum uiturligt med þessu ockru oppnu brefi ath við heyrðum finboga logman lysa þui fyrir ockur og fleirum monnum odrum at hann hefði aungva peninga aðra urskurðað dottursýne solveigar björnsdóttur uttan þa eina sem hann³⁾ átti og heni hafði matt til erfða falla til med

¹⁾ Svo. ²⁾ Kr. 2. ³⁾ Svo Kr. 2; má eptir frbr. bæði lesa *hann* og *henn*.

reitv¹⁾ Og til saninda hier um settum uid fyr greinder men oekur jncigli fyrir þetta uitnesburðarbréf er giort var æ uidumyri fostudagin næstan fyrir íi postula messo um vorid arum epter gudz burd 00 iij c ix tiger og ix æR.

489.

1. Maí 1499.

á Skinnastöðum.

Þórnæ Brynjólfsson selr, vegna Solveigar Jónsdóttur konu sinnar, Magnúsi Jónsnyni til fullrar eignar jörðina Garð í Þistilsfirði með reka fyrir tíu hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXXIV, 6, framrit á skinni. Bæði innseiglin eru fyrir bréfinu. — Apogr. 8877.

Brief um gard j þistilsfirde.²⁾

Þat giorum vid asgrimr hallzson og jon gvnnarsson godvm monnum kvinnigt med (þessv) oekru brefi at æ skinnastodvm j oxarfirði vorum vid hia savm og heyrðum a at þorðr bryniolfason selldi med handabandi a vegna solveigar jonsdottur kono sinnar magnvsi jonsnyni til fvllrar eignar og frials forræðis jorðina gard j þistilsfirði er liggr j svalbardz kirkin sokn med ollvm þeim gognum og giædvum sem þessari greindri jorðv fylger og fylgt hefði at fornv og nyiv og hann og hans kvinna solveig hofdv fremzt eigandi at ordit. at til skildvm rekaparti fyrir avstan svalbardza er gardzreki er kalladr. hier j mot gaf greindr magnvs nefndvm þorði. x. hvndrvd j fridvm peningum og ofridum. og sagði og greindi j hverivm stad hann skýllði hvert hvndrath taka. en þorðr tok sva hvern skvildarstad sem hann a greindi. þar med sokn og akiærv vpp a hvern sem ei villdi giallda vpp þadan. gaf og giordi opt nefndr þorðr þa j sama handabandi þar magnvs jonson kvittan og akiæru-lavsan vm þetta greint jardar verd. en sagði og³⁾ lýsti solveigv jonsdottr sina eiginkvinnv hafa samþýckt og leyfi til⁴⁾ giefid at þessi jardarsala skilldi halldazt obrigidiliga fyrir

¹⁾ Svo, frbr.; riettu Kr. 2. ²⁾ Utan á bréfinu frá 17. öld. ³⁾ j, frbr. ⁴⁾ tvískr, í frbr.

sier og sinum erfingivm. sagdi hōskolldr bondi Rynolfsson þat satt vera og havd sina borgan vppaa. skýlidi þorðr optnefndr suara lagaríptingum a greindri jordv gardi. en magnvs. til laga hallda. Og til sanninda hier vm settvm vid fyrr nefnder menn ockr juncigli fyrir þetta bref giort á skinnastodum j oxarfirdi a tveggia postula Messo vm vorid. ari epter gvds burd þvshvndrad. fiogr hvndrvd nirtiger og niv ár.

440.

20. Maí 1499.

á Reykhólum.

30. December 1500. í Saurbæ á Rauðasandi.

Björn Þorleifsson selr Helga Gíslasyni jörðina Deildará á Skálmarnesi fyrir xiiij aura silfrfesti, en það, sem jörðin er meira verð, gaf Björn og galt Helga í sín þjónustulaun.

AM. Fasc. XXXIV, 18, frumritið á skinni. Af 5 innsiglum eru nú þrjú fyrir bráðna, og er þó eitt af þeim brákað.

Þat giorum vær þall arunsson. Gindride suartzson. Ormur magnusson. Helgi snartarson godum monnum kunnigt med þessu noru opnu Brefi ad sub anno gracie M^o quadringentesimo nonagesimo nono manudaginn næsta epter huitasunnu æ reykiaholum á reykianesi vorum vær j hia saum ok heyrðum á ord ok handaband þessara manna Biarnar bonda þorleifasonar af einne halfu. en af annari halfu helga gíslasonar at svo fyrir skildu at fyr nefndur bjorn seldi adurnefndum helga jordena alla deillardá er liggur á skálmarnesi j mula kirkiu sokn huer er væri fiorum hundrudum ok .xx. at dyrleika med jayrdi ok samþycki jngibiargar paldottur eiginkuinnu sinnar med þllum þeim gognum ok gædum sem greindri allri jordu fylgdi ok fylgt hefði at fornu ok nygiu epter þui fremsta sem hann hefði eigandi at uordit undan sier og sinum erfingium enn under opt nefndañ helga gíslason ok hans langliga erfingia. Hier j moti feck þrattnefndur helgi optnefndum birne bonda þor-

leifssyni silfurfesti með hleekjum er uo nei þrettan ára er eyiulfar bondi gíslason broder hans hafði gefit honum huer er seldizt ok keyptizt dandi manna j millum fyrir fimtan hundrut. enn þat sem adr nefnd jord deilldarú nar dyrri enn festurin nar verd til þa lysti þratt nefndur biorn fyrir oss. at han gæfi þat ok gilddi tittnefndum helga j sin þionustulann. meðr kenndizt titt skrifadur Biorn bondi þorleifsson þegar samstyndias j sama handabandi at hann hefði fulla ok alla peninga upp borit sem honum vel anægdi af þrattnefndum helga fyrir adr skrifada jord. samþyckta þennan gioraing með j sama handabandi pall bondi jonsson og margret eyiulfsdotter hans eiginkuinna fader og moder hustru jngebiargar paldottur standugan ok obrigdeligan j allan handa mata. atti þratt nefndur biorn bondi þorleifsson at suara lagariftingum æ opt skrifadri jordu enn titt nefndr helgi gíslason halda til laga. af skildu sier adr nefnd eiginhion pall ok margret j sama handabandi fyrir sig ok sina dottur hustru jngebiorgu at eiga nockura tiltolu til opt nefndrar jardar deilldarú upþ þadan. Enn titt nefndur helgi gíslason mega fullilega ok fríalaliga at sier taka titt nefnda jord deilldara at næstum fardogum ok æfnliga eignazt. Ok til meiri stadfestu hier um og sanninda þa setti titt nefndur Biorn bondi þorleifsson sitt inncigli með vorum adr nefndra manna inciglum fyrir þetta jardarkaups bref er skrifat nar j saurbæ ú raudasandi setta daga kneldjola þa er lidit nar fra hingatburde vors herra jhesu (christi) þusund ok fimm hundrut úra.

441.

30. Maí 1499.

á Völlum.

Jón Jónsson lykr heilagri Hólakirkju jörðina alla á Bæ (Ábæ), er liggir í Dölum í Skagafirði, og þrjú hundruð í frídvirðum peningum, og þar með skal Jón og Ragna Finnboga-dóttir kvitt af holdlegum girndum líkamlegrar sambúðar með barngetnaði; en jörðin standi til lausnar um tvö ár fyrir tólf hundruð.

AM. Fasc. XXXIV, 4, frumrit & skinni. Af 5 innsiglium er nú 1 fyrir bréfinu. — Apogr. 8876.

Vm Abæ j dolum.¹⁾

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda jon prestur peturson hola biskupsdæmis. hoskolldur rvn-olfason. þorsteinn hakonarson og jon sigmundzson leikmenn sama biskupsdæmis kuEDIU guds og sina kunnigt giorandi med þessu uoru oppnu brefi at þa er lidit war fra hingatburd nors hera jhesu christi iij hundrut ix tiger og niu aR æ dyradag um uorit æ uollum j suarfadardal uorum ver j (hia) saum og heyrdvm æ ord og handaband gudmundar prest(s) jonssonar officiali(s) heilagrar hola kirkiu j þan sama tima og jons jonssonar af anare alfu at suo fyrir skildu at greindr jon gallt og lugti heilagri holakirkiu og nefndum sira gudmundi jordina alla æ bæ er ligur j dolum j skagafirdi alkirkiu jord til fullrar eignar og frials for(r)ædis med ollum þeim gognum og gædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyu og greindur jon ward fremz eigandi at undan sier og sinum erfingium og þar til iij hundrut j friduirðingum²⁾ peningum fyrir uttan kapla. skylldi fyrskrifadur jon suara lagaxptingum æ fyr greindri jordu en sira gudmundur hallda til laga. hier æ (moti) handsaladi og kuittan giordi greindr sira gudmundr officialis hola kirkiu sagdan jon jonsson og Rognu finbogadottur frials lidug olldungis kuitt og ækiserulaus uppæ heilagrar kirkiu vegna um þa likamliga samuist sem þau hafa brotlig ordit j holligum girn(d)um likamligrar sambud-ar med barngettnadar³⁾. j suo mata at þau þesser menn hafua jatat sig under skripter sem kirkiunar log tilseig(i)a fyrir anliga frændsemi þeirra æ millum. Skal greindr jon fyrr sagda jord leysa til sin fyrir xij hundrutt j suo logdum friduirðum peningum sem fyrr greiner og hafa leyst jnan ii aza ella jord standi sem skilin er. og til meire audsyningar og sanz uitnisburdar hier um þa setta eg fyrnefndr gudmundur prestur mitt jncigli med þessara greindra

¹⁾ Utan & bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

manna jnciglum fyrir þetta kuittunar kaups og meðkening-
arbréf er giort nar j sama stad dag tima og ari sem fyr
greiner.

442.

31. Maí 1499.

á Staðarfelli.

GUÐFINNA Jónsdóttir gefr Sturlu Þórðarsyni syni sínum
áttatigi hundraða, og kvittar hann af peningameðferð, en
bæði saman ánafna þau Valgerði Þórðardóttur tuttugu
hundruð.

AM. Fasc. XXXIV, 15, frumritið & skinni, og eru bæði innsiglin
dottin frá. — Apogr. 859.

Þat giorum uid baul(u)ar jonsson og jngemundur þorð-
arson godum monnum uturligt med þessu ockru opnu brefi
at þa er lidid nar fra hingadburde uora herra jhesu christi
þusund cccc niutiger ara og niu under stadarfelle a medal-
fellzstrond um uorit á faustudaginn næsta epter festum
corporis christi uorum uid j hia saum og heyrðum á ord
og handaband þessara manna guðfinnu jonsdottur og stulla
þorðarsonar sonar hennar af annare alfu at suo fyrir skildv
at hun gaf honum áttatiger hundrada til¹⁾ fullrar eignar.
nar þar j skiliñ og tileiknuð²⁾ jordiñ kirkiuboll er liggr j
eyrar kirkiu sokn j skutulsfirde fyrir þriatiger hundrada og
þar til fimtiger hvndrada j fridum peningum og ofridum.
suo og j sama giorninge og handabande gaf hun hann kuitt-
añ og akiærulavsañ fyrir sier og aullum sinum avdrum erf-
ingium og eptirkomendum um allañ þann reikningxskap og
medferd a peningum er honum bar henne at suara medan
hann hafdi med hennar peninga farit til þess er þa var
komit j svo dan mata at hann skylde giallda systur sinne
ualgerði .x. c og þar til gallt hun henne aunnur .x. c. og
fieck honum j hendr til umbods þar til syatur hans ualgerdr
þorðardotter uillde ut heimta af honum þessi fyrskrifud
.xx. c. lysti hun þui þa þar suo uid heyrðum at hun hefde

¹⁾ tvískr. í frbr. ²⁾ Svo.

þessu peninga eptir sem svarade¹⁾ uegna dætttra sinna ualgerdar ok gvdþiargar moti þeim peningum sem hun gaf þa fyr nefndum styrlla þordarsyni. uissu uid og þat uel at tiundargjord hennar uar atian hundrud frid og sextan hundrada jord at auki eptir a sama haust. og til sanninda hier vm²⁾ settum uid fyr nefnder menn ockr jnsigli fyrir þetta uitnisburdarbref skrifat j sama stad og are deige sidar emn fyr seiger.

448.

1. Júní 1499.

á Hólum.

KVITTUNARBREF til handa Jóni Sigmundssyni um biskupstíundir.

AM. Fasc. XXXIV, 7, framritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 8878.

Kuittantia gefen Jone Sigmundssyne.³⁾

Þat giori eg gudmandr prestur jonsson officialis heilagrar holakirkju at ec medkenunz at ek hefi giort og gefit jon sigmundzson alþingi: kuitan og sakisærulausan um allar þær biskupstíunder hann hefer att at giallda mier upp æ heilagrar holakirkju uegna fyr nordan oxnadalsheidi af jordum og lausafe nu um næstu vij ar um lidin æ mille þorualldzdalzar og heliardalzheidar og fullt nægilsa upp borit sem mier likar og moguligt er. Og⁴⁾ til saninda hier (vm) setta ek officialis jnnsigli fyrir þetta kuittunarbref er giort war æ holum j hialltadal laugardagiñ næsta efter dyradag um norit arum efter guds burd 9 iij c ix tiger og ix ar.

¹⁾ Svo. ²⁾ tvískr. ³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ⁴⁾ tvískr.

444.

27. Júní 1499.

í Gårðum.

VITNISBURÐUR um lýsing til hjónalags og um festing Bárðar Jónssonar og Sigríðar Jónsdóttur.

AM. Fasc. XXXIV, 11, frumrit á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu.
— Apogt. 8380.

Medklemning Jóns¹⁾ prests um hjónabandslýsingar
bárðar Jónssonar.²⁾

Þat gjore ek bauðnar prestur jónsson godum monnum kunnigt með þessu minn brefi at ek meðkennunzt at ek hef lýst j heilagri kirkju þria drottinsdaga kaupum bárðar jónssonar ok sigrídard jónsdóttur ok þar eptir festi fyr nefndr bárðr jónsson adur nefnda sigrídi jónsdóttur epter þui sem heilagrar kirkju log utvise. Ok til sanninda hier um setta ek mitt jncigli fyrir þetta bref skrifst j gerdum á alftaneal fimtadag næsta eptir jóns Messu baptista. arum eptir³⁾ guds burd þasund flogar hundrvd niutigir ok niu ár.

445.

1. Júlí 1499.

á Oxarárþingi.

ÞÓMRÉ TÓLF manna átnefndr á alþingi af Finsboga lögmanni Jónssyni um stefnu þá, er Brúmann Thomasson í umboði Jóns bónda Björnssonar, vegna Kristínar Sumarliðadóttur, konu Jóns, stefndi Ara Andrésyni um hald á þeim peningum, sem Guðmundr Arason, föðurfaðir Ara, tók fyrir Þorgerði Ólafsdóttur.

AM. Fasc. XXXIV, 8, frumritið á skinni. Af 12 innsiglium eru nú 2 döttin frá. Sum hinna eru brákuð.

Þeim godum monnum sem þetta Bref síðu edr heyra senda añor finsson. jón olafson. oddr sygurdzson. sygurdr juarson. tamas jónson. eyvindr gudmundzson. Bárðr jónson. jugimundr finsson. bárðr olafson. þorleifur orñolfsson. syg-

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með hepd. frá. 17. öld. ³⁾ Tvískrifad.

urdr dadson¹⁾ og jon sigmundzson quædu guds og sina kunigt giorandi at þæ er lidit war fræ hingatburd uors herra jhesu christi þusund iij c^d ix tiger og ix dæ¹⁾ manudagin næstan epter petursmesso og pals um sumarid æ almenniligu auxaraþingi uoru uier j dom nefnder af særligum dandimanni finboga jonsyni logmanni fyrir nordan og næstan æ jslandi a sia yfer at lita og fullkomid doms atkædi d¹⁾ at legia epter logum og uori samuitzku hært afl eda fulla magt ath hafa skyldi su stefna sem þar war birt bockud og fram borin fyrir oss. þar med eigi sidræynd suarin og sonn giorr med ii manna uitne ath dæ andresson uar stefndr j sægdan stad og dag af brummanni tumassyni j logligu umbodi jons bonda biornsonar fyrir þæ ækiæru er greindr jon biornson kiærdi til æa andressonar æ uegna hustru kristinar sumarlidadottur kuinu sinar at fyrrnefndr æai helldi at eigⁿ eda umbodi uegna solueigar gudmundardottur þæ peninga sem gudmundr æason fodr fæder æa tok fyrir þorgerdi olafsdottur og hun hafdi all dri æftur feingit en greindr jon biornson helldr sagdri kristiⁿu nu til eignar fallid hafa enn sier til socknar eignar og epter at kiæra epter þui sem bref og binising godra manna þar um giorr uottar og nu sacker þess þat uar synt suarid af skilnisum uottum at greindr brummadur hafdi umbod tekit af jone biornæyne at stefna sogdum æa sem adr seiger og þui dæmdum wer umbodit logligt og suo stefnuna med ollum sinum greinum ordum attkædum og ærticulis²⁾ jne halldanda og dæa ættliga fyrir kalladan. Enn saker þess at wer greinder domsmenn saum ei ne heyrðum þar neina binising æa þar upp^d at hann ætti neinar heimillder eda lagasuar at greida fyrir sogdu gozi epter gudmund æason og ei uissum uer hueriar heimilldar attek(t)er han hefer haft vppæ þetta greint goz og peninga sem fyrr seiger. Og þui hofum wer dæmt med fullu doms attkædi þessa bada fyrr skrifada menn jon bonda og æa og allan þenna þeirra æskilnad og fiarskacka med ollum þeirra

¹⁾ tvíakr. i; frb. ²⁾ articulus, frbr.

skilríkium j þann stad og dag huern sem logmanen finbogi uill setia á mille þeirra og under þann dom sem logmanen þa þar yfer nefner þessare sögðv akiseru jons til adr nefnz arði og hann skyldugan og þa bada at koma j settan stad og dag sem logman tiluisar. hier med dæmdum wer med fallu doms athkusedi jon bonda med frialsu mega hafa og halda fyrir uttan [a]llt omack og hindran ána og allra þeirra honum jafnfram standa alla þa peninga sem sagdur jon biornson helldur under sinne uend og nardueizlu vtt af gudmundar gozi og peningum til þess at logmadur giorer hier laganeg upp á þeirra á millum adr taldra manna fyrir næsta oxaráþing nu epterkomanda. Suo og uirtiz oss son og loglig farheimta jons bonda upp á sagt goz og peninga gudmundar sáasonar at Rettum adilla og umbodsmanni huer hann kann fyrir at finast med Rettu. Og til meiri stadfestw og audsyningar hier um þa settum wer fyrr greinder domsmenn wer jncigli fyrir þetta domsbref giort og skrifat j sama stad og ar deigi sidar enn fyr greiner²⁾.

446.

1. Júlí 1499.

á Oxaráþingi.

Dóms tólf manna útnefndr á alþingi af Finnþoga lögmanni Jónssyni milli þeirra Björns Guðnasonar og Björns Þorleifssonar um peninga og arf eptir Þorleif og Einar Björnssonu.

AM. Fasc. XXXIV, 1, frumrit á skinni. Öll innsigli eru dottin frá, en 18 innsiglaþvaingir eru fyrir bréfinu.

Domr vñ peninga þolleifs heitens. biornsonar
j millvm þeirra nafna 1499²⁾.

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda Einar odzson. sigvrðvr dadason. arnor finnzson. fvsi þordarson. magnus þorkelson. jngimundur finnzson. jon olaf-

¹⁾ D. e. 2. Júlí. ²⁾ Utan á bréfinu með sömu hendi og dómrinni sjálf.

son. Þolleifur avnólfson. jon magnússon. Þardr jónson. hall-
 dór sigvrdzson og stefan kealelson. kvédív gvds og sína
 kvæmigt giorandi adh þa er lidit var frá gvds býrd tóccccc
 nívtiger og nív ár. sa márvdagin næsta eptér þeír(s)messv
 og páls. sa almennilígv avgjararþingi vorvum vær j dom
 nefnder af ærlígvum mánni fínboga jónsýni lavgmánni nord-
 an og vestan a jíslandi adh skoda og dáma j millvum býarn-
 ar gvdínasonar og býarnar þolleífssonar vum þær sáker og
 sákerúv sem huor þeírra kærði til annara. og huor hafði
 þa auðram þangat fyrir stefnt. hvad fýst var vum þa. pen-
 inga sem fallner vorv eptér þolleíf býrnsson og eínar
 býrnsson og báðir þottutz Ríett títal hafa sagdra peninga
 með auðram þeim fleíram sákvum sem þeírra var j millvum
 og j stefnvavum stódv. Reíknaði býrn þolleífsson síer til
 Ríetta eríða fallna uera og sínaum sýsákenvum alla þa pen-
 inga þolleífur heiten býrnsson atte þa hann auð(ad)ítz eptér
 þui leyfesbrefi sem hann þottetz þar fyrir hafa. Enn býrn
 gvdínason híellt alla þa peninga. sem þolleífar býrnsson og
 eínar býrnsson hanfdu átt. síer fallna vera svma til eígnar
 enn svma til vmbóds. og þeim sem honum stáði jafnfrám
 eptér þeim brefum og bívísing sem hann hafði þar til. j
 fýstv kom þar frám fyrir oss transkriptarþref j noráenv
 vnder godra mánni jnsíglvum. hvért er skrifad var vthaf
 þui leyfesbrefi sem þolleífur býrnsson hafði feíngid af
 Romverskv valldi. hvért svo var latanda adh adr greínður
 máður þolleífr býrnsson og jngvellður helgadóttér skýlldv
 mega binda sínn hínsákap lavglíga fyrir þav fíormennínga
 meín sem sa være með þeim j svodan máta adh þan skýlldi
 taka láun og skrípt af kirkívunnar valldi fyrir þat þav
 havfðv advr líkamlíga saman býit og Ríetta díspenséran
 af heilagðar skalhóllz kirkív formánni og þa skýlldv þav
 með Ríettv þar eptér mega binda sínn hínsákap sínn j millí
 eptér laugum og þav býrn sem þav átte sínn j millvum þar
 eptér skýllde skílgeten vera. j annare greín kom þar fram
 fyrir oss vorv nádvga herra kong kristíerns býref hvért svo
 var latanda adh hans náð til gaf og skípadi af sínnv kong-
 lígv valldi adh sagðer menn þolleífur og jnguélldr skýlldv

med Riettv mega binda sinn hivskap epter þui sem þat romverska breifd uthvisar. jtem j þridiv grein kom þar fram wore nadvga herra kong hans bref med gvds nad hvert svo hliodanda war ad hann stadfeste sins forfavdvrs bref epter þui sem þat romverska brefit hlyddi wn sagt hionaband. Nv saker þess adh þat synditz ecki adh þetta hionaband sagdra manna j milli þolleifs og jngvelldar hefde giort vered sem leyft og skipad war med þat fysta j því leyfseabrefuv og bædi kongs bresin med hlydda. þess annars ad vær ulasvm adh þolleifur og jnguelldar attv eingi bavrn sin i millum sidan hann feste hana. þess hins þridia adh wor lavg badi¹⁾ lavgbok og kristen Riettv bana avllvm mavnavm sinn hivskap saman adh binda med navckrvvm meinvvm eda sifskap. þui fyrir þessar greiner leitv oss eptgreint hionaband þolleifs og jngvelldar eigi lavgligt vera adh þat war hvorke giort epter lavgvvm nis epter þui sem lofad war. þui kvnnvm nær ecki adh dæma birne þolleifs-syni þenna arf og peninga. Enn saker þess adh nær þeink(i)um. adh þessar greiner mvndu ecki suo fullkomliga hafa komid fyrir mins herra kongvms nader og hans nad mvndi suo flutt hafa verit adh þessar þrattskrifader menn þolleifur og jnguelldur mvndi sinn hivskap bvndit hafa og bavrn getid til þessa arfs. sem þat romverska brefit hlyddi. og j sanna trv og j rietta hlydni sem oss ber alltid hans verdvga nad ad veita og fyrir þann skulld adh vær tæystum svo miced gott til hans verduga nader. og sve audmiukliga bidivm adh hans nader mvni hallda oss med lavg og riett. og mvni avngvar skipanea giora upp æ sitt land þegna og fatsekan almvga framar enn laug standa til. ef rietteliga er vnder hans verdvga nad fivtt. þui dæmdvm vær þetta sama bref og þetta mal aptur til mins herra kongvms nada og þenna sama domen med rettri trakttenan. og hirdstioran og lavgmanen skylldvga fram adh skrifa þar med Rietta vndervisan landz laganna lavgbokar og kristenriettz huort hans verdvga nad vill þa helldr giora þar fullan neg og endiligan dom vppæ. epter lavgum med sinv

¹⁾ Svo.

Rade, eda uill hans verdvga nad skipa það jnn hingad aptur j landit. suo hier megi þa giora endiligan dom uppá. Enn vīm þa kugun sem biorn þolleifson klagadi til biarnaR gudinasonar. adh hann hefði giort honum j asgardi j huam-sveit þa leitz oss þat eingin kugun vid hann vera. eda navckvd af hafa og biorn þolleifson þar ecki sakferli á eiga. saker þess adh þat var badi synt med brefvm og svared af vitnvm adh biornu gvdinason hefði lyst þui adr hann kom heim j gardin og svo þa hann kom heim adh hann villdi birne þolleifssyni huorcke skaumm nie skada giora eda lata giora. og ecki syndetz þat adh hann hefði honum giort eda giora lated. Og til saninda hier vīm samþyckte finbogi lavgmadur þenna worn dom og sette sitt jusigli med worvm nefndra domsamanna jnnaiglum fyrir þetta domsbref hvert er skrifad war æ kirkiuboli j laugadal. æ faustudagin næsta fyrir wor frv messv sidare vīm sumaret. æ sama are sem fyr seiger.¹⁾

447.

6. Júlí 14[9]9.

í Kálfanesi.

Jón Jónsson prófastr á millum Geirhólms og Hrutafjarðar-ár kvittar Þorbjörn Jónsson af öllum brotum við heilaga kirkju, þeim er hann má, og leyfir, að hann láti þann prest leysa sig, er hann vill, ef hann verðr brotlegur í nokkru.

AM, Fasc. XXXIV, 16, frumritið á skinni, og er inasiglið fyrir. — Apogr. 777. — Í frumritinu hefr ártalið misakrifast 1409 (M^o od^o nono). Hefr Árni s6ð, að það var rángt og ritað fyrst utan á bréfið 1489, en síðan 1499. Þorbjörn Jónsson er kunnr frá öðrum bréfum um þetta leyti.

Þat giorj. ec Jon prestur Jonsson profastur j millum geirholms ok hrutóflardardár godum monnum kunnigt med þessu minu optnu brefi at ec medkennvmzt at ec hefi kvitt-
að gefit þorbiorn Jonson vm allar sekter ok sakferli smá ok stor leynelig og opinberlig aidañ er hann kom fyrst j steingrimsfiord ok til þess sem nu er komit ok um allt þat

¹⁾ D. e. 6. September.

kuittan uera sem profasti maa til heyra sem ero sex markaa mal ok þar fyrir janna ok hann hefer brotligur at vordit vpp á heilagrar skalhollzkirkiv uegná. þui gefur ec hann aullungis kuittan ok sakserulausan fyrir mier ok aullum minum epterkomuñdum kirkiunar for monnum j skalholti. at aullam sinum brotum sem profastur ma yfer tacá. Jtem gef ec fyrakrifadur jon prestur adr greiñdum þorbirne jons- syne fullt ualld ok lof til þess at latá leysa sig þann prest sem hann vill til kiosá ok þá sindá. menu sem hann vill nær hann kann brotligur at verda edur hans menn at aullu jafnfullu sem ec sialfur medan ec er profastur. Ok til meirj sanniñda hier um setta ek mitt jnsigle fyrir þetta kvittanarbref skrifad j kalfónesi j steingrimsfirði langar- daginn næsta eptur visitacio sancte marie anno domini 10° cd^o (xc^o) nono.

448. 11. Júlí 1499. í Holti undir Eyjafjöllum.

VITNISBURÐAR tveggja presta um testamentisbréf Árna bónda Guðmundssonar.

AM. Apogr. 2055 „Ex orig. Originalenn eignadist eg einhverstad- ar á Jalandi. og sendi hann Sira Dorsteine Oddssyne í Holte. Ean hvert hann leggur hann medal kirkiu brefanna eða eigi. er ovist. nec multum refert“. (AM.)

Þath giorum vid sira jon jonsson ok sira þorarin ey- olfsson godum monnum vitanligt. med þessu ockru opnu brefi. ath vid vorum j hia ok heyrdum vppæ þa er aarni bondi guðmundzson. sem gud hans sal naedi. giordi sitt testamentum. var hann heill ath samuizku ok vizmunum enn krankur j likama. Fyrst ath hann gáuf sig ok sina sal vnnder valld ok vardveizlu almattigz gudz j himna riki. ok bæna fulltjng allra heilagra manna kiosanndi sinum likama legstad. ath kirkiunni j holti vnnder eyjafjöllum gefandi sadur greindre kirkiu sier til saluhialpar ok sine kuinu steinunne sigurdardottur alla jordina halfa suartzbaeli. er

liggur j steina kirkiu sokn vndan sier ok sinum erfingium. enn kirkiune j hollti til æfinligrar eignar ok fullz forrædis. ok þær med fim kugilldi. med þeim skilmala. at kirkiutiund ok prestz tiund skýlidi lukazt til kirkiunar j steinum. heyrðum vid ædur nefndan arna gudmundzson ecki til leggja þær vm fleire ord. edur leggja nockura þuingan vpp æ kirkiuna j hollti firir ædur greinda jord suartbæli. ok hier epter vilium vid sueria ef þurfa þickir.

Ok til sanninda hier vm settum vid fyrnefndr prestar ockur jnsigli firir þetta vitnisbardarbref huert er skrifad var j hollti vnder eylafollum ia translacione sancti benedicti anno domini. M^o. ed^o. xc^o. nono.

449.

18. August 1499.

á Hoffelli.

KRISTIN Þórarinsdóttir geldr Sigmundi Guðmundsnyri syni sínum hálftréttanda hundrad í jörðunni Sólheimum ytri í Mýdal gegn tíu hundradum í Yztaskála undir Eyjafjöllum, með þeim atvísarðum, sem bréflö greinir.

AM. Fasc. XXXIV, 5, frumritið á skinni. Af 4 innsiglium er eitt fyrir. — Apogr. 3381. — Sumstaðar í bréfabókum er bréf þetta ranglega árfært til 1459.

Gjafarbréf Christijnar Þorarens Dotter.¹⁾

Þat giorvm wier sæmundr jonsson. sigurdvr þiodolfsson. þorstein hallsson. olafur biarnarson godvm monnum kvnigt med þessv worv opnv brefe þæ er lidit war fra guds bvrð þwæsvnd. cccc. ix^{er} ok ix^v sár j krosbæ j hornafirdi svnnvdaginn næsta epter lorencivsmessv²⁾ worvm vier j hia savm ok heyrðvm æ ad kristin þorarensdotter gallt sigmvndi gvd-mvnsæyne syne sinvm halft þrettanda hvndrad j jordinne ytre solheimvnm j mýdal er henne fiell til erfda epter modur siña kristiñv jonsdottvr j þav fim hvndrvd sem ari heittinn kalfsson gaf honum æ deyañda deigi med hentar

¹⁾ Utan á brélinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ þ. e. 11. Aug.

sambveki¹⁾ ok j sin þionvstvlavn er hann þionade henne ok fyrir hennar peningvm wppa sex ær. hier til lagdi fyr nefndur sigmvndvr aptvr. x. hvndrvt j yzsta skalaa er hvn hafdi golldit honvm ok gefit advr. skildi þrat nefndur sigmvndvr sier aptur tiv hvndrvd j yzta skala ef solheimar geingi af honvm med logvm. Ok til sanninda hier wm settvm ver fyrnefnder menn wor jucigli²⁾ fyrir þetta bref er skrifad var j hoffelle svnnvdaginn nesta epter assumcio sancte marie a sama æri sem fyr seiger.

450.

27. August 1499.

á Kirkjubóli.

Vígslu og aflátsbréf Kirkjubólskirkju í Langadal, útgefið af Stepháni biskupi Jónssyni.

AM. Apogr. 2845 „Ex originali“ með hendi Árna Magnússonar. „Innsigled er nu í burtu. Eg eignadist þetta bref af syalumannenum Einare Einarssyne, enn gaf það sidan og sende Eggert Snæblórssyne, eiganda Kirkiubols. Þad er ölldungis með sömu hende sem Dispensar-mnarbref Stefans biskups um Hionaband þorleifs Biörnssonar og Yngvelldar Helgadóttur dat. 1495 og stafagiörden allt eins, ad því fratekna, ad i þessu brefe eru nockur þ. ean i hinu alleina. f. . .“ (AM.).

Vígslu og aflatzbref kirkiubolskirkiu í Langadal.³⁾

Ver Steffan med Gudz nad biskup j Skalholti heilsum ollum godum monnum þeim sem þetta wort bref sia edr heyra. kiêrliga med Gudz kuediu oc worri. kunnigt giorandi. ad j heidr wid allzmecktugann Gud jungfru sanctam mariam Guds modr oc hinn heilaga laurencium pijslarvott. hofum wer wigt kirkiuna a kirkiuboli j langadal med þeim maaldaga sem hvn hefer adr haft at fornv oc nyu. hier med hofvm wer j Guds trausti heilagra postula petri oc pauli oc modur worrar heilagrar kirkiu gefit ollum oc sierhuerium rettskriptudum monnum þeim sem vitia greindrar kirkiu med Godfyse fyrer bæna saker eda pilagrimskerda. heyrandi þar messur eda nockur Gudlig embætti. Jtem þeim

¹⁾ Svo. ²⁾ jucigli, frbr. ³⁾ Fyrirsögn Árna.

sem rietta sinar hialparhendr til gagns eda goda vm vpp-
 helldi edr efling. smide eda byggingh. greindri kirkiu. vm
 messvklædi. skruda eda önnur ornamenta. lysingh. wax.
 vid. reykelse. eda adra nytsamliga hluti. xl. daga aflat j
 huert það sinn er þeir giora eitthuert aff fyrrnefdvm hlut-
 um eda öðrum þullikum. Suo oc þeim sem ganga vm
 kirkingardinn oc lesa pater noster eda ane maria firir
 kristnum salum. Jtem þeim sem fëra lios eda watn til
 messv eda þiona til Gudligs embëttis. Skipum wer ad
 kirkiudagurinn se halldinn drottinsdag hinn nęsta firir fest-
 um sancti Laurencij martiris. Oc til sannenda hier vm
 festvm wer wort jnnsigle firir þetta bref skrifad j sama
 stad feria terciã infra octauas assvmpcionis beate marie
 virginis anno domini. M^ocdxcix.

451. 16. September. } 1499. í Ytri-Launguhlíð.
 21 Október. } á Grund.

ÚRSKURÐAR Finnþoga lögmanns Jónssonar um arf eptir Pál
 Brandsson, þar sem hann samkvæmt dómum, er áðr hafa
 þar um geingið, úrskurðar þeim Þorleifi og Benedikt Grims-
 sonum, sonarsonum Páls, allan arfinn.

AM. Fasc. XXXIV, 10, framrit á skinni; öll innsigli (12) glötu-
 nð.¹⁾ — Afskriptir: í Landabókasafni 115. 4to I, 101—104 með hendi
 séra Jóns Haldórssonar í Hitardal. — MSteph. 27. 4to bls. 415—421
 með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar. — Analecta Juridica
 Odds Jónasonar dígra skr. 1668. — Landabókasafn 63. 4to, bl. 322b—
 325b, skr. c. 1640. — Landabókasafn 69. 4to bl. 146a—147 skr. c.
 1640. — AM. Apogr. 550 „ex pagina pergamena“. — Gömul afakript
 (frá c. 1604) er og í dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra
 señder finnþogi jónsson laugman nordan og uestan a jalande
 qvediu guds og sina kunnigt giorandi at þa er lidit var
 fra guds burd þusund cccc nirtiger og niv ar a manu-

¹⁾ Niðr í 6 síðustu innsigliþveingfina hefir verið rist eitthvert sam-
 tilða skjal, sem ekki sést glögt um hvað verið hefir.

dagi(n) næsta eptur krossðessu um haustid j ytre laungu-
hlid j haugardal æ almenniligu hieradspingi kom fyrir mig
grimur pallsen beiddi mic og krafde optliga at skipa sinu
male til laga orskurd æ at leggja huort syner hans þor-
leifur og benedict skylldu at langum þat godz eignaz fast
og laust sem þrennar tylfter manna hauðu dæmt þeim til
arfs og eignar efter þal heitin branzson faudrfauður þeirra.
sagðizt grimur nu feingit hafa klagan og akall uppð þat
iardagodz sem þall bondi hafði erft efter sonu sina biarna
og benedict en þeir adr eptur modur sina jngebiaurgu þor-
nardzdottur og þat næri saugd lang j noregi at suodan
fastagodz felle aptur under modralegt at faudrunum fra
faullum. tiede og birte grimur pallsen fyrir mier og fleir-
um godum monnum þessa fyrr sagda doma og beid(d)j mic
og krafde þar laga orskurd yfer ath segja huort þessir
domar skylldu ath lögum halldazt eda ei og med godra
manna yfersyn æ leit skodan og rannsakan æ lagði a fyrr
nefada doma upp æ sierhueria grein sem þeir jnne hallda.
litazt mier og þeim dandi monnum sem ec med mier
til kalladi domarner suarliger logliger og skiallþger j allañ
mata og eptur fornum lanzins langum dæmder giorder og
samsetter suo sem lögbokarinnar texti skipar og skyrer j
rettu erfdatale hefe eg og huorki sied nie heyrt frett ne
fundit doma ne orskurde þar uppa liggja at nauður fle-
skipte og arftaukur hafe hier j lande geingit j langum
huorke at fornu ne at nyiu utan suo at frænde hefer erft
frænda eptur retrri erfdaskipan at faustu godze og lausu.
huern ueg sem under hann hefer borit suo j þessum erfd-
um sem aallum audrum en alldri under oskyllda menn
geingit. huorke fyrr ne sidar. hefer eg og heyrt af skil-
rikra manna saugn mier elldrum og suo nauður bref og
biufsing þar til sied at meir enn fyrir hundrat ara hafe
suodan erfder fallit hier i landit at fader og moder hafa
erft sin börn. þat fasta godz er af faudrlegg og modrleg(g)
er med fyrtu af komit hafa þær fastaeigner fallit fram j
setter og erfder eptur gamlum lanzins lögum til skipud-
um en aunguer adrer akæru ueitt ne feskipte af tekit held-

ur hafa þeir sannliga grein æ giorfa at hustru kristín biörnsdotter hafi med þessare erfd eigandi ordid at þridiungi j iördane maudruvaulum j eygiafirði med andru godzi þar hun atte ath bonda jon guttormson og barn uit honum er þesse þridiungur fiell til arfs og suo hefir eg sied (og) yferleait bref under dande manna jnciglum ath þolleifur arnason selde med upplagi greindrar kristinar adr nefndan þridiung j iördinne maudrunóllum sem fyrr seiger. stendr suo skrifat j fyrsta capitula lögbokarinnar þa er uirduligr herra magnus kongr hakonarson sette og skipade laug og landz rett hjer j islande og þar epter uar suarit og samþykt af almuganum a alþinge þau laug obrigduliga at hallda hier j lande ath erfder þær sem til hefði fallit og óll aunnur lagamal skylldu suo uera sem þa geingi lög i landi er þau mal gerduzt. hefer ec og sannliga spurt at þesse adr nefnd erfdaskipan stendur skrifut j lögbokarinar texta j noregi og þar sie margar laugbækur jnan landz og halldi ecki allar eitt lögmál j maugum hlutum helldr suo sem hueriu fylke til heyrer og lanzius nytsemd þiker þar til vera. true ec fullkomlega ath uor landzlaga bok eige ath standa med sinum texta obrigduliga utan þar sem suo stendr skrifad at kongr skal um laug bæta med beztu manna rade og huortneggia samþycki sem landit byggia. veit ec aunga laugliga skipan hier i lande æ giorua med domum orskurdum eda almugans samþycke um titt nefnda erfd adra en forn texti bokarinar utuisar. Nu fyrir allar þessar fyr skrifadar greinar og at suo prouudu male sem fyrir mic hefer komit og med þeirra beztu manna radi og samþycki sem þa uoru hia mier. sagdi ec greindur finnþogi jonsson lögman ja nomine domini amen med fullum laga orskurdi þessa adr nefnda doma upp æ arf epter þal heitinn branzon sem fyrr greint er og þetta mitt orskurdar-bref er medfest fasta og laugliga og obrigduliga med óllum sinum greinum og articulis sem þar inne standa og adr nefnda brædr þorleif grimsson og benedict grimssøyni laugliga erfingia og eignarmenn ath óllum þeim peningum sem fellu epter þal heitinn branzon faustum og lausum. fridum

og ofridum epter þui sem þrattnefnder domar greina og utskyra epter rettum og settum suórdum og samþycktum lanzins laga rettindum. Og til þess meire stadfestu sanninda og samþycktar hier um settu teitur þolleifason. stulle magnusson. einar oddzson. hachon hallzson. grimur jons-son. bardur jons-son. halldor jons-son. gudmundr þolleifason. brandr olafsson. odde kolbeinsson. arnbiörn arnason og jon kolbeinsson ain jncigle med minu jncigli fyrir þetta orskurdarþref skrifat nar æ grund j eyiafirði in die undecim milium uirginum martirvm a samā aæ sem fyrr seger.

452.

19. September 1499.

á Helgafelli.

STEPHAN biskup í Skálholti skipar hálfkirkju á Fellsenda í Miðdölum.

Bisk. Skalh Fasc. XIII, 1, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2454 „accuraté“.

Maldage hálfkirkjunnar á Fellsenda í Miðdölum¹⁾

Vær stephan med guds náð biskup j skalhollthe giorum godum monnum niturligt med þessu voro opnu þrefi at uær haufum skipat at hálfkirkia skal uera æ fellzenda j miðdölum er liggr j sandafellz kirkiusoku ææuenliga hier efter med þeirre rentu at þar skal takazt heima tollar og tiunder bonda og husfreyiu ok allra þeirra heimamanna er þav halda æ sinum kosti. skulu þar syngiazt florar messur og tuttagu en gialldazt presti j tidaoffr tolf aurar. Jtem skal þorðr arnbiarnarson giallda kirkiune æ sandafelle flogur malnytju kugillde ok eitt hundrad j vadmalum at næstum fardaugum. fyrir sinar tiunder lagde greindr þorðr kirkiune æ fellzenda tiu hundrud j heimalande ok fim hundrud j þarflugum peningvm j hennar heimanfyllgiu jatadi adr greindr þorðr sik under at suara biskups gisting eitt sinn æ hvers biskups ææve fyrir adr nefuda hálfkirkju.

¹⁾ Framan á Apogr. með hendi Árna Magnússonar. „vm hálfkirkju á fellzenda“, stendr utan á frbr.

Ok til sanninda hier vm settum vær uort jneigle fyrir þetta bref er skrifat var æ helgafelle feria quinta ante festum mathee apostoli et ewangeliste. anno domini M^o cccc^o nonagesimo nono.

453. 21. September 1499. í Miklagarði.
10. Apríl 1500. á Hólum.

ÓLAFR Bjarnason fær Gottskalki biskupi og heilagri Hóla-kirkju til fullrar eignar hálfra jörðina Hvassafell í Eyjafróði, en biskup kvittar Ólaf um grópt foreldra hans, Margrétar Ólafsdóttur og Bjarna Ólasonar, er Ólafr hafði grafið að kirkju í forboði biskups.

AM. Fasc. XXXIV, 8, frumrit á skinni. Öll (8) innsiglin eru döttin frá. — Apogr. 8879.

Vm myklagard. huassa(fell) kirkiunne giefed 1499.¹⁾

Þath giorvm vier jon prestur þorgilsson. jon þorgeirsson ok havskaúlldr rvnulfsson leikmenn godvm monnum vitarligt med þessv vorv opnv brefi ath vier uorum þar j hia saum ok heyrdivm æ. æ lavgardagenn j imbrvvikv vm havstid. þa er lidith var fra hingadbvrd vors herra jesv christi. M. cccc. xc. ok niv ar j mycklagarde j eyiafirde. ord ok handaband vors nædvga herra gottskalks med gvds næd biskups æ holvm ok olafs biarnasonar. ath svo fyrir skildv ath olafur biarnason fieck heilagre holakirkiv ok biskupenvm til fullrar eignar hálfra jordena hvassafell er liggur j eyiafirde j mycklagardz kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm ok giædvvm. jthavlvvm. hlvrvvm ok hlvnnendvm sem greindre halfre iordv fylger ok fylgt hefer ath fornv ok nýv. ok hann vard fremzt eigande ath. vndan sier ok sinvm erfingivm enn heilagre hola kirkiv til ævenligrar eignar ok frials forrædiss. med svo vordnvm skildaga. ath bisk-

¹⁾ Utan á bréfinu, að sumu leyti með gamalli hendi.

up gotskalk gaf oláf biarnason kvittan ok ækærvlavsan fyrir sier ok ollvm sinvm epterkomendvm heilagrar hola kirkiv formonnum. vm þær saker sem hann kærði til olafs biarnasonar ath hann hefði grafid modur sina margretv olafsdottur j forbodi j kirkivne j hvassafelle fyrir utan biskupsens orlof ok lavn ok olafur kendezt þar sialfur fyrir oss ath hann hefði svo giort. ok beiddizt þar nadar og lavsnar fyrir sig ok svo fyrir kirkiuna j hvassafelli enn modur sinne margretv heitenne frials kirkivlegs ok lavsnar. j annari grein fyrir fodur sinn biarna heittin olason sem grafenn var j banni j myklagardz kirkivgarde j eyiafirde fyrir vtan biskupsens vilia ok orlof. beiddizt olaf þa enn nadar. lausnar ok kirkivlegs fyrir fodur sinn biarna heitenn olason. enn kirkivgardinvm hreinsanar. huat biskupenn liett til fyrir gvdz skýlld ok hans mivkv bæna skvlld. því skvllde hælf jorden hvassafell gialldaz kirkivnni æ holum ok biskupinvm fyrir þessar adurgreindar saker ok adrar fleire þo þær sie eigi hier skrifadar. sem biskup gotskalk hafði þa ath tala til olafs biarnasonar. Ok til sannenda hier vm settvm vier fyrskrifader menn vor incigle fyrir þetta bref er skrifad var æ holvm j hialltadal fostudagenn næsta fyrir palmsunnudag ære síjdar enn fyrr seiger.

454.

13. Nóvember 1499.

á Ökrum.

LAGABODSBREF Arnórs Finnssonar til Kolbeins Þórðarsonar um öll mál Kolbeins og Ólafs Pálssonar, sem Arnór lýsir, að hann hafi tekið umboð á.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748), skr. c. 1608.

Ég Arnor Finnsson. Giori það aullum godum maunnum viturligt. þeim sem þetta mitt bref sia edur heyra lesit. ad eg medkiennunst med þessu minu opnu brefi. at eg hef tekid med vottum og handabandi fullt og laugligt vmbod olafs pallasonar. til allz lauglign forsuaris á þui sama mali

sem Colbeinn Þordarson kærði til adurgreinds olafs vm það naut sem Colbeinn Þordarson sagði að olafur hefði feingit sjer. Suo og hef eg tekið fullt og allt vmbod af greindum olafi þalssýni vpp á Colbein Þordarson vm það sem olafur þalsson ma til hans tala með laugum og Colbeinn Þordarson hefur við hann Brotligur orðið. huort heldur það er j ordum edur verkum. Eða j huorinu helst það kann finnast að olafur ma við hann sauk á gefa. Lysi eg þú adurskrifadur Arnor finnzson fyrer aullum godum monnum að eg uil þetta mal huorki sækia nie veria. nema með aiettum laugum. Þú fyrerbyð ec þier Colbeinn Þordarson at klaga edur kæra optakrifadañ mann olaf þalsson edur nockut omaka vm þetta adurskrifad mal fyrr enn við haufum æynt adur með ockur lang hier vm. huort þetta mitt vmbod verður laugligt edur eij. Þú Bid ec adurskrifadur Arnor finnzson þier colbeinn Þordarson. að vitni allra godra manna sem þetta mitt bref heyra. sattsamliga vndir þann dom sem Ormur Jonsson kongs vmbodsmann j þornesþingi edur hanz vmbodsmadur yfer nefner þeasu adurskrifudu mali. j vor eptir paskana. j moguligan tima. þa þú villt og eg ma. og suara þú mier þa hans vegna sem domur dæmir. Enn eg vil suara þier hans vegna j sama domi verd eg skyldugur gior. Jtem j þridiu grein fyrerbyð eg arnor finnzson aullum og sierhuorium leikum og lærdum. huorrar stiettar edur virðingar huorier eru að lata nockurn dom yfer nefna saugdu mali edur vm að dæma. nema ec sie með laugum fyrer kalladur. þú ec vil sattsamliga til laga koma vm greint mal við Colbein Þordarson þegar hann vill ogeg er lydugur til. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jusigli fyrer þetta lagabodsbref. Skrifad á aukrum j hraunhrepp á mirum midaukudæginn næstañ eptir marteinsmessu þa lidit uar fra hingaburd vors herra Jhesu christi. M cccc lxxxx og ix ar.

455. 23. December 1499. í Sauðlauksdal.

Jón Jónsson (Íslendingr) gefr kirkjunni í Sauðlauksdal í Patreksfirði skógarhögg í jörðina Torstansfjörð (Tröstansfjörð).

AM. Apogr. 1826, eptir frumritinu meðal Sauðlauksdalsbréfa, „accurate collatum. Jnnsigled var fyrir breiffinu heflit og læsilegt ad vopninu janan j Briefed sialft ospiallad. og ad öllu vel læsilegt“.

Dath giore eg jon jonsen godum monnum kunnegt med þessv miþv opnv brefi. ath eg medkennvntz at eg hefi gefit bænhvsnv j savdlavksdal j patrefirde er liggur j saurbæiar kirkiu sokn ð raudasande skogarhavgg j jördena torstansford¹⁾ til æfuenligrar eignar. til allra nytsemda þeirra sem greind jord sauðlauksdalur þarf at hafa og þeir sem þar bva. Skulv þeir og havgva skog hvar þeir vilia j greindri jordv torstanfirde¹⁾. her med skulu og þeir menn sem j skogi vinna fyrir greinda jord at osekiu troda gras og hafa beit fyrir eyke sijna medan þeir þvrfva j skoge at vinna at vndan teknum taudum og eingivm og öllu skadræde vid þa sem þar bva. Jtem skulv þeir og sem vinna j skogi j torstansfirde¹⁾ fra dal mega stinga eda raaka jordu til kolabrennu at oseki j tittnefudi jordv torstansfirde¹⁾ at skadalavv þeim sem jordina eigur. Og til sanninda her vm setta eg miþt jnsigle fyrir þetta bref er skrifat var j sauðlavksdal j patrefirde. ð þerlaks Messo fyrir jol. þð er lidet var fra hingatburd vors herra jesv christi. M. cccc. nigivtiger og nigiu ar.

456. 23. December 1499. í Skálholti.

Þar prestar transskribera Odda máldaga frá 1270 (Dipl. Isl. II, Nr. 34).

AM. Fasc XXXIV, 9, frumtranskriptarbréðð & skinni.

¹⁾ Svo.

Það giorum ver asbiorn sygvrdzson. þordur gudmunz-son. augmundur palson prestar skalholtz biskupsdæmis godvm monnvm kunnigt med þessv vorv opuv breff. at ver haufvm sied og yfer lesit gamallt maldaga kuer kyrkiunnar i skalholtti suo latanda ord eptir ord sem hier seiger.

[Hér kemr sjálfir maldaginn.]

Og til sannenda hier vm festar(!) ver firr skrifader prestar vor jnsigilile(!) fyrer þetta (transskriptar bref) skrifad j skalholtti proximam diem ante vigiliam nativitatis domini. anno domini MCDXC nono.

457.

1499.

MALDAGI kirkjunnar á Gilsbakka í Hvítársíðu.

J.Sig. 148. 4to bla. 328—29 á pappir skr. o. 1600 (Garðabók). — Landsbókasafn 108. 4to bla. 422 (séra Jón í Hitardal).

Annar Gíjlsbacka maldagi.¹⁾

Anno m^o. cd^o.²⁾ nonagesimo nono.

Jn primis var þesse m[alda]ge kirkiunnar sa gíjlsbacka stadfestur oc samþycktur af [vi]rdulegum herra biskup stephane med gudz nad biskup j skalholte med rade oc samþycke presta oc annara dandismanna sem þa woru þar nær honum.

Jtem ad siera þordur jousson er þa hieilt stadenn sellde kirkiunne jordena alla kirkiubol er liggur [j Gilsbacka]³⁾ kirkiusokn oc er xije ad dyrleika.

Jtem hier j mot skýl[ldi siera]⁴⁾ þordur hafa hier [j mot⁴⁾ xje af instædu kirkiunnar j suo [virdum]⁵⁾ peningum. ij. kyr. ij. ausandar⁶⁾ kugillde. vje. j [giellðfle⁶⁾ j nautum oc sandum oc hest firir hundrad.

Jtem er nu jn[stæda⁶⁾ kirkiunnar xi kyr. attatijger

¹⁾ Á undan er maldagi frá 1463; ²⁾ xl(!) hdr; ³⁾ [108; fúð úr 148. ⁴⁾ [sl. 148. ⁵⁾ þannig,

asaundar oc atta betur. iiij. hestar. forustusandur oc grid-ungur.

reiknadiet i porcio iiij merkur vppó v ðar er siera þordur hefr halldid stadenn oc lagdi hann kirkiunne hialm er giordur var firir iiij merkur.

458.

[1499—1508].

BRÆF þeirra lögmanna Finnboga Jónssonar og Þorvarðs Erlendssonar, þar sem þeir samþykkja og ítreka, að fylgt sé Launguréttarbót Kristjáns konunga hins fyrsta frá 28. Nóv. 1450 (DI, V, Nr. 55) um landsvist útlægranna, og banna að slíkir menn sé dæmdir ferjandi út af landinu án náveru lögmanna, samkvæmt lögbók.

Add. British Museum 11, 242. to bl. 68b, „Dægadvöl“ síra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ, skr. 1548—1593. — MSteph. 60. 4to bla. 81 með handi síra Eyjólfis Jónssonar á Völlum (d. 1745).

Orskurdr lögmanna finnboga jónssonar ok Þorvarðar
Erlendssonar yfir kong Christierns riettarbota
brief. utan artala.¹⁾

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edur heyra sendvm vid finnbogi jónsson ok²⁾ Þorvarðr erlensson logmenn yfer jalandi Q(vediu) G(uds) oc vora.³⁾

Witit þiar goder menn at vit hofvm sied oc yfer lesit vorz nadugazta herra kong kristiernz Rettarbota bref j hucriu oss mætte stor nytsemd at vera ef þat væri svo greint oc articvlerat sem logmonnum oc logrettomonnum þætte landenu oc almvganvm nytsemd. j. vera [et. cetera.⁴⁾

Fyrst þar [at⁴⁾ vor nadvg⁵⁾ herra kongren⁶⁾ fyrirbydr [hirdstioranum. logmonnum⁷⁾ oc syalumonnum æ jalandi at tilstedia at vtlæger menn gange [og fari⁸⁾ sem frialser

¹⁾ 60, og ritar síra Eyjólfur aptan við bréfið: „Requirit hæc dectio accuratum examen ad stateram cronologicam“. Ægin fyrirsögn í 11, 242. ²⁾ 60; sl. 11; 242. ³⁾ 60; sína 11, 242. ⁴⁾ [sl. 60. ⁵⁾ nadugasti 60. ⁶⁾ kongr 60. ⁷⁾ [logmonnum. hirdstiorum 60. ⁸⁾ [b. v. 60.

menn j landit¹⁾ oc at þeir blive stavdvg²⁾ æ kirkiunne til þess at þeir ero skipradner til noregz. Enn ef þeir finnaz vtan kirkiu þa³⁾ fare þeir sem logbok vottar oc svo (akyrer) nor landzlagabok. at huer æ madr sem mane verdr at skada skal vtan fara sem fyrst ma hann epter logmanz rada.⁴⁾

[Og þa sama articvloz samþycktum vid⁵⁾ fvllkomlega firir log at halda oc firirbiodum [aullum sýslumonnun⁶⁾] oc þeirra lenzmonnum nockrum vtlægum manne dag at gefa æ konvngdomzens vegna framar meir en⁷⁾ greind rettarbot vtvisar.⁸⁾

[Svo oc⁹⁾ somuleidiz forbiödum uid at eingen man¹⁰⁾ dæme vtlæga menn ferandi vt af landit¹¹⁾ vtan ockare¹²⁾ naueru [ok eptir því¹³⁾ sem logbok uottar.

459.

[um 1500].

SENDIBRÉF, er Hallr prestur Þórarinsson ritar Birni Guðnasyni í Ögri um Ásgrím frænda sinn.

AM. Fasc. LXIV, 8, frumrit á skinni, komiö frá Láttram að gjöf síra Hjalta Dorsteinsyni. — Apogr. 958 eptir frumritinu.

Ærligum manni birne bonda gudinasyni er brefid sent.¹⁴⁾

Ærligum dandi manni birne bonda gudinasyni. heilsar ek hallur prestur þorarinsson med gudi ok worri fru.

Þackar ek ydr firir allt þat sem þier hafit mier wel giort. þikiunzt ec vita. at ydr mune sagt hafa werith. at steinvór frændkona mjn hafi giort bod epter asgrime frænda mjnum. hejm j huamm wm daginn. ok beitt ordlofs til þess. at hann mætti finna hana heima j hiardarholhti. ok ek senda hann ekki þui aftur til ydar. at nu war suo komit j far-

¹⁾ landinu 60. ²⁾ stodugir 60. ³⁾ [sl. 60. ⁴⁾ Sbr. Launguréttarbót § 12. ⁵⁾ [Og þann sama articula samþykkium ver 60. ⁶⁾ [sýslumonnunum ollum 60. ⁷⁾ sem b. v. 60. ⁸⁾ aavisar. ⁹⁾ [sl. 60. ¹⁰⁾ madr 60. ¹¹⁾ landinu 60. ¹²⁾ ockar 60. ¹³⁾ [b. v. 60. ¹⁴⁾ Utanáskript bréfsins.

dognunum. at þier utid at ek hafdi ecki ydart loford þar wpp a firir mier at hann wæri j ydarn gard at sinne. þo ek hefda þeinkt at þat munde hafa matt til ædra orða koma hier efter sem adr. uil ek giarna þacka ydr ok yd-uarre dandi kuinnu firir allt uel giort til hans. fra fyrsta er hann kom j ydarn gard ok til þess er hann for. þui þat haf þid bædi giort med heidr ok æru ok suo þacka ek ollu dandi folki firir allt uel giort til hans. þui sem j ydarn gard er. bædi ord ok werk.

ei meira wm sinn. hier med geymi ydr gud ok hans modir maria.

460.

[um 1500].

SENDIBRÉF Guðna Jónssonar á Kirkjubóli til Jóns Sigmundssonar um viðgerð á söðli.

AM. Fasc. LXIV, 15, frumritið á skiani með hendi Guðna Jónssonar.

Jone sigmundsnyne er brefit sent.¹⁾

Gud veri med þier minn godi vin jon sigmundsson.

eg gudine jonsson heilsar þig kærliga med gud og hans modr marie.

bidr eg þig vñ kærliga ath þu snerfer upp saudulinn þann eg sendi ydr og siaer suo til ath ecki brotne jarnid vr. skal eg giarna giora þin vilia j gen huad þath er þu villt mic bidia þath eg ma med æru giora. vina uel og lat hann nu uel fara. þar þicki mier æ liggia og lat hann snart buen og skila honum til biarnar gudinasonar. skal hann senda mier hann. þui eg hef aunguann annann saudulin.

hier med gefin þeim g[udi] og sancte petra nu og alla tima.²⁾

¹⁾ Utanaskript bréfsins með sömu hendi og bréfið. ²⁾ í AM. Fasc. LXIV, 18 (frumrit á skinni, skorin meira en helmingr af ofan frá

461.

[um 1500].

MÁLDAGI kirkjunnar á Bessastöðum í Fljótadal.

AM. 914. 4to, afskrift Skriðklaustreskjala staðfest á Berufirði 28. Sept. 1697 af Guðmundi Árnasyni og Brynjólfi Halldórnasyni, og segja þeir máldagann „á kálfskinn með gamla skrift“. — AM. Apogr. 4441 (eptir 914. 4to). Sbr. eldri máldaga: Dipl. Isl. I, Nr. 92; IV, bla. 212. Stofn þessa máldaga er allr forn, en í heild sinni mun hann vera frá þeim tímum, sem hér er sett.

Bessastada kyrkiu Maaldage.

Þesse er maaldage á Bessastöðum að þar skal vera heimilis prestur¹⁾ ef saa vill sem þar byr. og hafa kiðred fiórda dag Pascha og taka heima tíjund og allra heimanna og lysetolla. Reida preste ijc. þar er skylt að syngia huðrn dag helgan og alla ýmbrudaga. midvikudaga alla og friaadaga alla aa lðngaföstu og ij dimbildægur. palmsunnudag og paaskadag. allar tíder. Þar skal annast hundrad alna omaga. edur laata syngia hundrad saalumessna. Reida

og niór úr, og neðan af er skorið óvíst hvað mikið) er svo látandi brot af sendibréfi frá 16. öld, sem ekki verður glögg séð við hvað á:

Heidarsamligum dandemanni og
 alla ydra dygd og velgiornin[ga]
 spurt hafa at taca vt peá[inga]
 fiordungs giofna nær hu
 ofne elligar villða ec aunguan
 his var: en ec nada aungum n
 nei firir. var mier eigi suo micill h
 [ha]ð brugdit af ydrum sae[dum]
 nadr vor at eg lofad
 og annat til . er ec nv ydur þ[ækande]
 hygg ydur j Bettri trv at segia
 kaasti af þeim sem mier voru
 sa jngibiorga dottur minni
 kote þar til er ydur þat nu j
 hafa þa ec vil afleggja
 og rettvissast talað
 at mier lifandis at þáv þ
 sem þau eru. er ek ydur bæ

¹⁾ heimanprestur(!) hdr.

vt ef vill þetta hundrad i vadmöllum. mat. eda klædum¹⁾ þeim faatækum mönnum sem hann vill. og sie að eige log-bodenn²⁾ & hañs fle.

Kyrkiañ & tuo³⁾ hundrud j heimalande og j^o.j metfle xij kugillde og enn v^o ofryd.

Þar er skillt ad veita hus öllum faatækum mönnum huadan sem ad koma huðrt langarkvellid. og fyrer postala messur allar og stærre hatijder.

Hun & tuo skogarparta j Hrafnkelstada jörd. mille buskulækjar og ad læk þeim sem fellur firer framañ Brattagerdeseyre og annan i Glumbhofdum millum lækja tueggia. skogarteig millum Gilsdr og Budlungarvallar aar. vpp ad götum þeim sem liggja fyrer ofañ alla sköga. og þar med allur Skeggiastada huammur. þar med Kaarataanga.⁴⁾

Kyrkiañ er helgud Gude og S(ancte) Thorlace. Hun eigur kóleik ock messuklæde sæmeleg. krossa ij. mariu-skrift. Thorlacks ljuneske. ij^o j bookum og hundradz saltara. alltaress klæde tuð. og annad fornt og dunkar tuejr. eitt steintialld j kór. kluckur iij. glödarkier. elldbere. merke. sacrarium munulaug. ample med tin. paxblad. jarnstikur ij.

Medkienne eg Hañs Gerchen ad Jón Einarsson medtok þennañ maaldag(a) ad Vydevollum laugar-dagenn næstañ firer Huijtasunnu Anno 1599 þessum mönnum hiðverande Biarna Einarssýne og arna Jonssýne. huorier ad skrifa sýnar handskriffter med minne hier nedañ vnder.

Hans Gerken Eh. Biarne Einarsson eigen hand.
arne Jonsson eigen hand.

462.

[um 1500].

Afhending Hálastaðar í Hamarsfirði.

AM. 963. Fol. bl. 11, skr. 1598. — Mældagabók Biskupskjulasafn-
ins hin gamla (= D 12.) bl. 184b, skr. 1601 (= b). Sbr. afhending: 1594.

¹⁾ Svo; ekki: skædum, sem þó er fornara. ²⁾ Svo; ekki: logkom-
inn. ³⁾ Svo. ⁴⁾ Svo; ekki: Kaaratwnga.

Háls [gamall maldage.¹⁾

Andres kirkia vnder halse: atte suo ordna peninga: þa Eyolfur [Eyiolfsson etcetara.²⁾

jn primis : v kyr : og xl asavdar : viij sandi tævetra : hestur tolf vetra : oc annar þrettan³⁾ vetra : hross fullroskíð : oc eirn fole tævetur : ij hross veturgomvi : aller fyrer iij⁴⁾ : þetta jnnan gatta : xxx. skiolna kerald : oc annad xvj skiolur. og eij mathelltt. vj trog : oc vj. vppgiordar kerollð : oc iij skaler : iij spæner : ij diskar : j. kanna : iij borddiskar : eirn tueggia skiolna ketill bættur : ein súgð oc brýne : ein hriþfa : einn reidingur : oc ij einhogldvngar.

463.

[um 1500].

Afhending Hofstaðar í Álftafirði.

AM. 268. Fol. bls. 11, skr. 1598. — Mál dagabók Biskupsskjallasafnans hin gamla (= D 12) bl. 183a—84, skr. 1601 (= b).

Hof [gamall maldage.⁴⁾

Suo mykla peninga afhente Ásmundur Gudmúndsson sira Halli Sigurðzayne : Enn þollakur prestur þorarinason medtok : a Hofvi j Álftafirði.

jn primis ix kyr oc asaudar kugilldi : firir hina tjuvndv : lxxx⁵⁾ asaudar : xij saude tævetra : þrevett navt : iij hesta vonda : iij hross : oc ij gellð : ij sængur med aklæðvm : oc ij dýnur ad avk : og einge rekivvod med : mvn. laug oc vatzkall : dukur hringofinn half vij⁶⁾ alin : vij vppgiordar kerollð vond : loggstockinn og giardlaus : xij trog : og eckj mathellð⁷⁾ : ij stor kerollð. oc er annad med þremur giordvm : oc floar : ij skaler heilar. enn iij rifuar vi spæner : iij diskar vonder : strockur : tueggia fiordunga ketill vondur : vij fiordvnga ketill : ij skiolur vond-

¹⁾ [268; ²⁾ [þa eyiolfsson(1) b. ³⁾ fiortan b. ⁴⁾ [268; ⁵⁾ lxxxx b. ⁶⁾ vj b. ⁷⁾ mathelltt b.

ar : kanna : tinfat lytid : Brithogg : Bryne : jarnkall : smior
x. fiordungar oc einn hamar.

464.

[um 1500].

VIRÐINGARGERÐ á staðnum í Hoffelli í Hornafirði.

AM. 268. Fol. bls. 18, skr. 1598. — Máldagabók Biskupskjalasafnsins hin gamla (= D 12) bl. 182^b 188, skr. 1601 (= b).

Hoffell [gamall maldagi.¹⁾

Þetta greiddi þosteinn Biarnarson með stad j hoffelle:

j metfle ij²⁾ og xij aurar j tioldum : beckiar klædi
ijj. j hundrad. kolar ij j xij aura. ij. merkur j Busgögnum.
iiij kistur oc ij býrdur oc ij net fyrir xvij aura. ix aura j
vidum : pundari fyrir vj aura. iiij merkur reykelis fyrir v
aura oc ij alner betur. vefære³⁾ j xij alner. ij. kambur j
v aura. hestur fyrir hundrad.

Þessir menn voru j virðingu. jlluge þoralfsson.⁴⁾ Grimur jukunnsson.⁴⁾ Hillebrandur arnorsson prestur. þorarenn Helgason. þorlakur Arnorsson. Beinur eyolfsson leikmenn.

465.

[um 1500].

Afhending staðarins í Einholti í Hornafirði, þegar síra Jón garði lét lausan, en síra Magnús Jónsson tók við.

AM. 268. Fol. bl. 12—13, skr. 1598. — Máldagabók Biskupskjalasafnsins hin gamla (= D 12) bl. 188 a—b. skr. 1601 (= b). Síra Magnús Jónsson í Einholti dó 1514; er því síst fjarrí að setja þessa afhendingu að efni til um 1500.

Einholt [Gamall maldage.⁵⁾

So ordna peninga afhendti síra jon Garde stadnum j einhollte enn síra magnus medtok.

¹⁾ [268; ²⁾ vefære b; ³⁾ þoralfsson b; ⁴⁾ jukunnsson (= jokkunnsson) b; 268: jukunnsson(!) ⁵⁾ [268.

jn primis xij kyr. v. asaudar kugillde oc xij saude gamla : scx vetra gamallt naut og [vetar gamallt naut¹⁾] fyrer ij. cc. iiij [veturgomul naut¹⁾] fyrer. c ij naut tuævetur fyrer c. iiij kaplar²⁾ oc veturgamallt naut fyrer c. fimm hestar og ij. hross virdingar goz.

Ëfter frafall sira magnus heitins jonssonar tok vid oddur prestur þorsteinsson so mikla frijda peninga stadarins vegna j einhollte : jn primis viij kyr. vj veturgomul naut oc [veturgamallt naut²⁾] firir c. iiij veturgomul naut firir c. ij naut tuævetur fyrer c. þrevett naut firir³⁾ iiij kalfa oc veturgamallt. naut j. hundrad : jtem v. asandar kugilldi oc xij sauder gamler : er þetta jnstaða : jtem j köplum v. hestar oc iiij hross : jtem portio Ecclesie sem sira magnus heitinn lysti a deyanda deigi voru ij⁴⁾ oc xx er fallit hafði oc batur ad ank : jn primis luckter xij sauder gamler oc iiij asaudar kugilldi. jtem lucktu erfingiar sira magnus heitins jordina hankafell er liggur j einholltz kirkiu sokn firir viij⁵⁾ med ollum gögnum oc gædum. jtem lucktu þeir v⁶⁾ j koplum. xij flordvnga smiors firir c. iiij vætter fiska firir c. ij kier j jörðu firir c. oc onnur ij. kier firir ijc. kom oc eitt⁴⁾ kier firir batenn. Þetta j virdinga gozi sem hier seiger. ij pottar goder : eitt mortiel oc einn kietill steiktr. var þetta fyrer hundrad : jtem ij tinföt. iiij könnur. einn kietill vondr. var þetta firir hundrad. xx vppgierda kieröld med florum skiolum. xx trediskar vonder. xx trog. xxij. ákerbord. xij. skaler oc viij spæner. v. snældur med snudum : j strockr. a vj hesta reip. einer torfkrokar⁷⁾ oc pundari. var þetta allt firir hundrat. jtem iiij bediar dynur. iiij hæginda. iiij reckiu veder. ij. aklæde fyrir c. jtem eitt tialld fyrer hundrad. jtem munnlang oc vattznkall firir hundrad.

466.

[um 1500].

VITNISBURÐ Magnúsar presta Jónssonar um það, hverja peninga hann hafí meðtekið með Einholti í Hornafirði, þá er síra Jón Þórarinnsson afhenti.

¹⁾ v. g. n. b; ²⁾ kalfar b; ³⁾ þannig bæði hfr. ⁴⁾ ij b; ⁵⁾ torfkrokar b.

AM. 259. 4te bl. 40a, skr. um 1600 fyrir Odd biskup.

Einholt.¹⁾

Æg magnus prestur Jonsson medtok so mickla peninga sem hier seiger þá Sera Jon Þorariñsson afhenti kirkiuna j Einholtti og stadinn.

Jñprymis 13 kyr. 7 ær og 20. 9 sauder veturgamler. tuænetur hratur. 12 sauder gamler. sex uetra gamalt naut og veturgamalt fyrir 2°. Tuo naut tuænetur. og tuænetran gradung. og 4 kalfa og veturgamalt naut fyrir j^o flogra uetra gamalt naut fyrir 2 vet^{er}er smiors. Jtem 5 hundradz hesta og 3 hross med þui er Eijrekur Jonsson lagdi aptur til stadarins.

5 sængur nondar enn eingiñ abreyða. og eingiñ hujluvqd. j pallklædi. og j muñlaug og vatzkall. 2 konnur. og konnubrot. 2 pottar. og var annar botnlaus. 2 katlar nondar og 5 tinfot. 2 sterk e(n) vond 3. 20 diskar. 20 skerbord. 5 spæner. 5 skaler. 5 snældur med snudum. 20 trog og 20 kiorulld god og nond og aull minne enn mæler. Sexæringur nondur.

467.

[um 1500].

MALDAGI Olafskirkju á Kálfafelli í Fellshverfi.

AM. 259. 4te a) bl. 7b—8a, skr. c. 1600; b) bl. 86a—87a, einnig skrifad c. 1600.

kalfafell [j Hornafirdi.²⁾ [Gamall maldagi.³⁾

Olafs kirkia á kalfafelli j fellshuerfi á heimaland allt med gægnum og giædum. skogum og rekum. hun á xvlij^o floru er liggur fyrir stadnum. hun á flöru er liggur fyrir Steinajordu og eru reiknud florumorckin fyrir austan ad bera skýlidi tyndinn yfer kallardal j mitt skardit j Riupnnadal. Enn fyrir vestan stadarflöruna⁴⁾ og steinaflöru rædur ur uestan verdri⁵⁾ nausttoptt

¹⁾ með hendi Odds biskups. ²⁾ bætt við í a með hendi Odds biskups. ³⁾ [b. v. í b með hendi Odds biskups. ⁴⁾ b; floranu a. ⁵⁾ vestri(!) a, b.

þeirri er stendur j Steina jordu og j vordu þá er stendur á [felsinu¹⁾] fyrir austan Steinagotu. er inn er ridid á dalinn. hun á x auxa²⁾ beit á borgarhafnnarheidi vñ sumar. vidarhögg j holaland og³⁾ xxx hesta.

vij kyr og l asandar. gelldflar hundrad. halftt fimta hundrad j hrossum. vj^o j metfle og hundrad vadmala.

hun á fyrir innan sig ij^o j tioldum. skrin og mariu- skriptt. krossar ij. glergluggi. brijk yfer alltari. kluckur ij. kistur ij. kertastikur ij fyrir hundrad og þar med glodar- ker. kaleikar tueir. fernn messuklædi. allttarisklædi iij. dukar iij. kapur ij. sloppar ij. messufatastökur. fonz vñ- buningur. mercki eitt. muñlaug.⁴⁾ lysikola. lectarar tueir. elldberi og þelahögg. ij^o j bokum.

Þangat liggur tíjund og lýsitollur af vij þæium.

Þangad liggur kirkian j borgarhöfn og misser sönga hinn florda huernn helgann. þar skal sjngia þria ýmbru- daga. halfkirkia á breidabolstad .c. önnur á reinivellum⁵⁾ og iij bænhus. takast vj aurar af iij. Enn af einu v aurar. takast vj aurar og hundrad af borgarhofnn. enn hundrad af huorru hinna.

Þar er tueggia presta skýllda og diakna.

Jtem lagdi herra Oddgeir⁶⁾ vj ær og kw

Jtem gaf hinrich Arnason⁷⁾ j Testamentisgief flöru er att hafa vppsaler er liggur uid Smijrlabiargarflöru sancti Olafi og kalfafells stad er liggur j fellshuerfl. er það flord- ungur ur öllum rekum.

hun á skög allann j breidabolstadarfialli er uid risa breckur. hun á skog allann j þni fialli er fyrir innan gia er og alltt ad steinbogagili sem kallad er. árhalsa skog fyrir inn- an birnndá. hun á laufatungur hinar innri sem standa i kalfafells landi hinu ytra.

þetta er maldagi greindrar kirkiu.

¹⁾ a, b. ²⁾ axa b. ³⁾ Svo a, b; rétt mun: á. ⁴⁾ b; munlag a. ⁵⁾ a; Reinivollum b. ⁶⁾ d. 1881. ⁷⁾ Kemr við bréf i Hornaárði 1490 og sýnist þá hafa verið gamall maðr (DI, VI, bla. 304).

468.

[um 1500].

AFHENDING staðarins í Kálfholti í Rangárþingi, þá er síra Þórðr Ólafsson afhenti, en síra Ásmundr Jónsson tók við.

Add. British Museum 11, 245. 4to bl. 224b (FM. 402), tekið upp í máldagabók Odds biskups eptir mjög rotinni skrá kirkjunnar í Kálfholti

Kalfholt.¹⁾

Suo mikid gotz var lokid stadnum j kalfholiti er sera Ásmundur jónason med tok. enn sera þordur olafsson afhenti.

Jn primis tuenn messuklædi. sloppur .ij. alltarisklædi med tueidur dukum .ij. kaleikar .iij. kluckur .ij. biollur. fontz vmbunadr. Mariuskriptt. Olafs skriptt. kross yfer alltari med lijkseskium og brijk og ij krossar adrer. kann. alltarisbok. glodaker. sacrarium. munnlaug. kista olæst. lectari. stoll. kirkiukola.

Jtem .x. kyr .lx. asaudar. þriu hundradz hross. iij. ær firir halfann fiordung vax .v. merkur vax. iij^o j metfle. lxxx. alner j hafnarvodum. j stadarspioll er sæmundur p[restr] lauk.

[þad sem hier er skrifad vm bækurnar eda huersu margar þær hafa þa verid. þad verdur ecki lesid.²⁾

469.

[um 1500].

MÁLDAGI kirkjunnar í Gaulverjabæ í Flóa.

AMagn. Apogr. 1896, afskript gerð 23. Aug. 1712 í Skálholti og staðfest af Árna Magnússyni, Gísla Bjarnassyni, Dorgils Sigurðessyni og Páli Hákonarsyni, eptir afskript með hendi síra Vigfúsar Oddssonar (d. 1650), og hafði síra Oddr Stephánsson (d. 1641) skrifað á máldagann: „þetta er sa Bæjarkirkju máldagi sem eg hef epter hallded og miner forverarar fyrer mig. Oddur Stephansson med eigin hendi“; hafði hann látið þinglessa máldagann á Bæjarþingi 7. Maí 1686, og votta það Vigfús Gíslason, Vigfús Jónsson, Magnús Guðmundsson, Guðmundr Jóns-

¹⁾ með hendi Odds biskups. ²⁾ [Athugas., er Oddr biskup lætr af skrifarann setja.

son, Snorri Jónsson og Þórólfur Guðmundsson. — AMagn. Apogr. 1897, afskript gerð í Skálholti 28. Aug. 1712 og staðfest af Árna Magnússyni og ádrnefndum mönnum, eptir afskript gerðri 16. Október 1646 í Odda á Rangárvöllum og staðfestri af Markúsi Snæbjörnssyni, síra Birni Höskuldsyni, Jón Vigfússyni og Benteini Ólafssyni, en þeir rituðu eptir bréfabók síra Stepháns Gíslasonar (d. $\frac{20}{3}$ 1615). — AMagn. Apogr. 1898, sem hér er fylgt; er afskript sú gerð í Skálholti sama ár og dag sem fyrr segir og staðfest af sömu mönnum, eptir transcripto með hendi síra Jóns Erlendssonar staðfestu af honum, Guðmundi presti Bjarnassyni, Nikulási Oddassyni, Valda Guðlaugssyni, Hannesi Helgassyni og Ormi Jónssyni, en transcriptum þetta var gert eptir vídlæse Magnúsar Guðmundssonar, Bjarna Sigurðssonar, Gísla Guðmundssonar, Sveins Gíslasonar, Jóns Jónssonar og Ógmundar Sigvatssonar, sem votta að sín afskript „sæ ad öllu samhlöða eiginn handskript saluga syra Guðmundar Gíslasonar“ (d. 1605). Gíslamáldagi nefnir ekki akriand, og er því þessi máldagi efnast snögt um eldri. Drjár síðustu kirkjujardirnar standa ekki hjá Vilchni né Gísla, og mun Gíslí hafa skrifað eptir Vilchni.

Gaulverjabæjar kirkju máldage.¹⁾

Kirkian í Gaulverjabæ²⁾ á heimaland allt með gögnum og giædum.

Hun á þessar jarder.

Hellur. leigd fyrrer hundrad.

Haug³⁾ leigd fyrrer hundrad.

Gierdur⁴⁾ leigd fyrrer hundrad.

Nedra voll⁵⁾ leigd fyrrer hundrad.

Hamar leigd fyrrer hundrad.

Snogznes⁶⁾ leigd fyrrer hundrad.

Kirkian á akurland under sælðing kornz á loptatodum arlega oc þara með sem nægest.

Gaulveriar eiga vetrar beit í loptatada land verkhestum tveimur. folöldum. unghrossum og saudum fyrrer vestann gautu.⁷⁾ skal beit þessæ hefiazt er saudur geingur fra riettum og til þess lomb [fara⁸⁾ fra saudum. nautabeit unst vj. vikur ero af sumre.

halfan hvalreka um allar flödur eiga Gaulveriar vid

¹⁾ 1896; Máldage Gaulveriar Bæjar stadar kirkju í Flóa 1897; eingin fyrrisögn 1898; ²⁾ Gaulveriarbæ 1897, 1898; ³⁾ Hangur 1896; ⁴⁾ Gierdur 1896; ⁵⁾ Nedre vollur 1896; ⁶⁾ 1896, 1898; Snogznes 1897; ⁷⁾ gautur 1896; ⁸⁾ [eru tekin 1896.

loptstada menn oc suo ad fara ad veidum. enn fara skipt-
 izt ad veturnottum. oc eiga adrer austar fra enn adrer
 vestar vidreka. Enn fiskreke skiptizt ad kasaskiere oc eiga
 Gaulveriar sin missere hvorar florar.

Gaulveriar eiga allann þara vestar fra husum unnst
 iij vikur ero af samre. þa eiga loptstadamenn þara allann
 til föstudagsinz j fardogum & þeim hluta föru er þeir haft
 hafa annad sumarid ädur.

Solvanam eiga Gaulveriar oc þangakurd. þeir eiga
 skipstödu naust oc flos anda¹⁾ skipverium oc korngard &
 loptstodum arlega.

þeir skulu ræda firir beit er a Gaulveria²⁾ bæ bua &
 allre myre. og & Vollur vid þa er sambeit eiga. lata finna
 hreidur oll hvar sem finnast j Galtastada lande oc Vallar
 lande.

Selför a nedra voll og skal þar þeim fa er a Bæ bua
 hross stodul oc kvijar.

fertegan kost j Gjerdaland.

aller þeir menn sem sambeit eiga upp i woll. skulu
 hafa j trod fienad sinn upp fra olafe messo.

Eitt trie skal fara til bruar & Gjerdalsk.

J Nese er stodhrossa beit. enn a Hamre tveggja giell-
 hrossa³⁾ beit. tveggja gielldhesta beit a Galtastodum j äldgum.

470.

[fyrir 1500].

SKRÁ um eignir Snæfuglsstaðakirkju i Grímsnesi, þá er Ey-
 steinn Guðmundsson afhenti, en Eilífr Guðmundsson meðtók.

Máldagabók Biskupskjallasafnans hin forna (= D12) bl. 187b, skr.
 1601.

Snæfuglstadur.

Jtem voru suo mycklir frijdir penjnga(r) med kirkia a
 snævoxstodum þa er eysteinn (gudmundsson) afvennte enn
 eiljff[ur] gudmundsson (medtok).

¹⁾ handa 1896; ²⁾ Gaulveriar 1897, 1898; ³⁾ gielldhesta 1896, 1897.

Jn þrymis vj asaudar kugillde oc iiij kyr. xij sandir gamlir j ij. hundrud. iiij vetra gamallt naut og ij hundrud j koplum. hier med afvennte eysteinn gudmundzson allt ornaementum kirkiunnar suo sem þad stod j maldaganum.

suo mic[id] j busgagune. ij kerolld. ij trog. ij hujlvodir. ij skalir. iiij hurdir oc iiij rumstockar oc eitt hundrad j koplum.

471.

[um 1500].

REIKNINGSSKAPR á Snæfuglsstöðum í Grímsnesi.

Máldagabók Biskupsakjallasafnsins hin forna (= D 12) bl. 187b—188a, skr. 1601.

Snæfogs Stadur.

Suo felldar kirkiu reiknnijngur a snæfogsstodum sem hier seigir.

messuklædi ad aullu oc eirnn hokull vonndur. þar til alltarissklædi med brun oc fordukuð. kðlekur brakadvr. de sanctis gradall oc de sanctis ottu saunngua Bok oc de tempore missale fra þskudeige oc til passionem domini oc de sanctis med legenndur iiij oc einnginn alfær. ottu saunngua bok á sumarid. de tempore ýmñarijus alfær. sequencijubok oc salltari vonndur. þriar kluckur oc eru ij brðkadar og korbialla þar til. þijslarmark med alabastrum og annad med tre. mariuskriptir ij. margretarskriptir tuær smðr. lijka-kross brðkadar. mariuskript med vppkast. Jtem tok eg sijra gudlogur stadinn miqg hrðrligann oc kirkiuna oc tuniñ orgeinngiñ. tok eg med stadnum j matbord oc ij flalir oc ij hurdir vonndar ij keraulld ij trog oc ij skiolur oc ij hujlvodir. ein kyr oc eirñ hestur og j hross. A eg fyrrgreiñdur sijra gudlogur ad giallda kirkiunni xvj hundrud. iiij kyr oc fiogra vetra gamallt naut og vj asaudar kugillde. ij hesta og eitt hross og ij hundrud þar til j fridu.¹⁾

¹⁾ Hér kemr í máldagabókinni á eptir skrá um landamerki Snæfuglsstaða.

472.

[um 1500].

Lítarne Guðlaugs prests um landamerki Snæfuglsstaða í Grímnesi eptir frásögn Arnórs prests Haldórssonar, er staðinn hélt (um 1460).

Máldagabók Biskupskjalasafnsins hin forna (= D 12) bl. 188a, skr. 1601.

Snæfuglsstaða landamerke.¹⁾

Sagde mier síjra arñor halldórsson.²⁾ er staðinn hieilt. og jngvellður eiregsdottir. Eijolfur kolbeinson oc einar magnússon þesse landamerke á snæfogsstöðum.

vr feruhamri og j kām̄b. vr kām̄bi oc j kolgrafarhol. vr kolgrafarhol oc j þufuna á finnaheide oc j steinahofdenn j miofa farinu. rædur þá farid j fagraholinn. fyrir austan farbotna. vr holnum oc j norðaúrverðan kerholinn. vpp yfir tiorñinne. oc j holinn vñdir markabreckvr. þaðan oc j kiolinn þar er vid rija. rædur þá kiolurinn j garðinn er liggur fram̄ ad anne þar sem endar kiolinn.

473.

[um 1500].

SKRA um landamerki milli Voga og Grindavíkr.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 548 með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hitardal „Eptir atgömlum rotnum blöðum úr herra Gísla Jónssonar bréfabók“. Sbr. Dipl. Isl. II, bls. 76.

Um Landamerke í millum Voga og Grindavíjkur.

Ur máldaga sem skrifadur var í tjd Bykups Stephanar.

Voru þesse landamerke höfd og halldin í millum voga á strönd og grindavíjkurmanna meir enn upp á 30 vetur ákallslaust. ad vogar sette ecke leingra enn nedan fra ad Kálfafelle og upp ad vatnskötllum fyrer innan fagraðal og

¹⁾ á spásinu með hendi síra Jóns í Hitardal. ²⁾ Kemr við bréf 1461 (DI, V, 288).

upp ad klettnum þeim sem stendur vid Skógfell hid nedra vid götuna enn Þorkótlustader og Jarngerdarstader settu ofan ad þessum takmörkum.

474.

[um 1500].

SKRÁ um landamerki milli Vikr á Seltjarnarnesi (Reykjavíkr), Örfæriseyjar, Eiðs og Lambastada.

AM. 288. 4to bl. 28 (Bessastadaabók), skr. c. 1570.

landamerki á milli: vikr: erferiseyjar: eiðz: og lambastada.

Jtem svo ordna landeignn ságreindi olafur olafsson og jon palsson mille vikur og erfæris eyjar fra granda hofdi vt j giegnum midia holma: fra granda hofdi og fram at eiðz gardi envm minna. þadann og vestur j griot gard firir svnnann eiðz tiornn og ofan þar sem gardvriinn geingvr syðvr j sio firir avstan lambastadi. þadann og austur med sio. allt in at hanga hamri. þar sem vardan stendur: þadann sionhending vp æ hlidena ad þvfvnne þeirre er þar stendur: þadan sionhending j ofan verdann fylatiarnar læk. og sionhennding þadann j motz vid ravdara vestur j sikit firir vestann ravdarar grafer. þar ofan j grofina og fram j sio:

Jtem lýstv þessir menn þar þa firir oss: olafur olafsson og jon palsson. vorv þeir þa vnger menn er þeir heyrðv mina forfedvr seigia at þessi landa merki hefði verit halldin svo leinge þeir vissv til og nv sidann var nv hver þeirra firir sig meir enn fimtvger at alldri. vorv þessir menn hia er afvend var jordinn reykiavik arne eriksson. asbia(v)rnn þorbiarnason. gissvr þolleifsson og brandur Hallbiarnason.

475.

[um 1500].

MÁLDAGI Sandafellskirkju í Döllum.

Máldagabók Biskupskjalasafnsins hin forna (= D 12), bl. 87 b—88 a, skr. 1601.

Savdafell.

Egidijus kirkia a sandafelle a kross j hankadal. hlijdar-tun allt. saudfelliungu mula. bekradal. kirkiufellsmýrar. (ur) [býdu biargs¹⁾ gile þvi sem rennur j reykiadalzbotne. voru ermmstadir²⁾ settir j borgun fyrir xij kugillde. skyllde erfjnglar elenar aptur leýsa fyrrsagda jord fyrir xij^e. Jtem a kirkian xij kugilldi. Jtem lagdi þordur bonnde (til) iij kugilldi oc hundrad j vadmalum oc lerepte fyrir halfkirkju skylld a fellzeñda. þar ð ad vera heimilisprestur oc diakñe. Jtem a kirkian fornn messuklæde. corporal. kalek. oc altar- aris stein. kananuñ bok. messobok de tempore frð paskuñ til adventu samsett. sequenciubok per annum. de sanctis skræda. ottusoñgva bok ð de tempore fornn capitularius de tempore bok. kross med vndirstoduñ. mariu skript. egidius skript oc johannis ljkneseke ad jon suarthofdason keypti fyrir huñdrad. jtem dukur yfir krossinuñ. ij kluckur oc jarnnkall ad (hann) lagdi þar til kirkju. Jtem feñ porcio ecclesie medann jon suarthaufdason hiellt xvij. voder oc attatiju. cccc. j mortualia. jtem gallt stulle bonnde kirkiunne jordena hamra j laxardal oc þar til x malnytu kugillde. johannis mynd. peturs mynd. jarnnkall. koparstiku oc ný messuklæde.

476.

[um 1500].

MÁLDAGI kirkjunnar í Snóksdal.

Máldagabók Biskupskjalasafnsins hin forna (= D 12) bl. 87 a—b,

¹⁾ [biargs hefir upphaflega verið skrifad *briz*, en leiðrétt með sömu hendi á spássu. ²⁾ þannig; úti á spássu er með sömu hendi skrifad, að þvi er sýnist: *ormm*; mun vera sama jörð, sem nú heitir *Erptaðir*.

skr. 1601. Þetta er alveg áfast máldaga Jóns biskups Indriðasonar frá 1840, Dipl. Isl. II, Nr. 478.

[Snoksdalur].

jtem c raptvidar i sneinatungu skog. jtem grallare. dominicur. de tempore per annum. sequenciubok per annum. kananum bok. messubok de tempore per annum. onnur messubok med gudspioll oc pistla oc oracionis dominicur frá paskum oc framm á. sumar commons messobok. miog gomul ottusaungua bok á vetur rotiñ. ij psalltarar. annar miog rañgur processionall. þetta er allt gamlar bækur. messuklæde ein oc enn gamall hokull oc serkur ermalaus oc ij corporalar oc alltaris stein. skrijn med tre. merke. lijtil jarlnkarill. ij mariulijknneske. stephanus lijknneske. þorlakz lijknneske oc sterk kanntarakapa. Jtem gallt gudmundur finnson¹⁾ kirkiunne xiiij malnytu kugilldi. halfar eyiar fyrir fimm hundrud oc ij bækur fyrir cc.

477.

[um 1500].

MÁLDAGI Gnúpukirkju i Dýrafirði.

Landsbókassafn 108. 4to bls. 427, skr. c. 1780.

Nupur j Dýrafirði.

Nupur j Dýrafirði er biskup Stephan hafde taksett firer nidurfall kirckiuinnar þar og fordiörfun ornamentorum. bijfalade greindur biskup Stephan gardinn þar Birne Gudnasyne med þeim skilmala. ad firnefundur Biörn skal giöra upp kirckiuana j göðan mitta. veggena bóða og gafiadid med stein og torf traustlega hladid og leggja þar til x kyr. lx asandar. messuklæde sæmeleg og allar bækur nandsinlegar. svo kirckiañ sie vel birg vøtur og sumar og allt það sem Guds Embætte til heirer.

¹⁾ Faðir, Daða i Snóksdal.

478.

[um 1500.]

SKRÁ um reka Þingeyraklaustrs á Ströndum fyrir vestan Húnaflóa.

AM. 279. a 4to bla. 17—18 á skinni skr. c. 1500. — AM. Apogr. Nr. 500, þrjár afskriftir : a), með hendi Árna Magnússonar eptir skinnbókinni; b) afskrift gerð í Skálholti 8. Septembar 1708 og staðfest af Hákonni Hannessyni, Snorra Jónessyni og Dórði Dórbarsyni eptir transskripti estra Gunnlaugu Dorsteinssonar í Vallholti, Björns Jónssonar á Skarðá og Bersa Björnssonar gerðu á Skarðá 28. Apríl 1645; er það nú í Landsakjalasafni, og hafði Lauritz Gottrup látið þinglæsa þá afskrift af Þingeyrakrám á Óxarárþingi þann 6. Júlí 1688, og votta það Sigurðr Björnsson, Magnús Jónason (lögmennt) og Árni Geirsson (þingskrifari); þá hefir skinnbókin verið heillegri, og er það tekið eptir þessari afskrift, sem hér stendr í hornklofum. c) Óstaðfest afskrift gerð fyrir Árna Magnússon á n eða eptir einhverri pappírsafskrift.

Mældagi Þingeyraklausturs.¹⁾

Suo ero latandi bref oc skilríkji þingeyra klausturs ath þessar iarder oc reka eigr klaustrid æ ströndum firir uest-an flóa.

Jn primis. ath eyjunum²⁾ æ þingeyraklaustr halfan uidreka oc allan halfan ægoda. kiortrie onnor huor missere oc fiordung i hual.

J triekeyllisey æ klaustrid hual halfan.

fra [ærosi firir ær]nesi oc til spors millum mela æ klaustrid tuo hluti i hual.

firir [selianesi] fra læk þeim er inn er langt fra[hellanesi] oc til merkihamars i [cofeigsfir]ði æ klaustrid halfan uidreka oc þria hluti i halfum hval.

enn fra merki hamri til hualar fiordung i hualreka.

fra huala oc til [daugaurdardalsæ]r æ þingeyraklaustr allan reka huala oc vida.

Vndan hrwteyjarkeif oc til eyu[indarfarda]r ær æ klaustrid allan uidreka. oc þria hluti i halfum hualreka uith stafholt.

fra eyuindarfardara oc thil þrækleifar alla halfa reka uida oc huala.

¹⁾ c; hin al. ²⁾ eyjunum, skb.; eyjum inn, b; eyjum, c.

fra uebiarnarnaustum thil skers æ sandi i drænganijk æ þingeyrastadr allañ reka huala oc uida oc suo iordiña drænganijk.

fra arcoosi i dræng[au]ijk til [sku]muhelliss allann uidreka. enn halfann h[ualreka firir] drængatanga.

J ollom þessum fyrrnefnd[um re]ku[um] æ þingeyraklaustr suo mikitt i hualum sem nu er greint. huersu sem æ land kemr. nema uppskorinn sie æ skipamm fluttr.

Ero þesser rekar suo komner under þingeyraklaustr at þorstein kolbeinsson¹⁾ gaf þa halfa med lifkama kuinno sinnar thil klaustursins. Enn hallr sigurdarson gaf þessa halfa reka i profentu [sijna] til þingeyraklaustra. Enn þann reka sem er j milli hualar oc daugaurdardalsar gaf solui prestur brandzson²⁾ [i] profentu med sier thil þingeyraklaustura.

alla halfa reka i ueideleysv uida oc huala oc allt það gods sem þar kann æ ath koma ath helmingi.

Eigur nu oc þingeyraklaustr reka allann i [siglunijk] firir nordan [geirhol]m oc suo iordiña kirkiubol med ollu þui sem henne hefer til heyrð ath forno. Er þesse iord oc reke suo kominn under þingeyraklaustr. ath helga þorleifsdotter gaf hann klaustriño sier til saluhialpar oc abota æsgrimi³⁾. enn helga erfði hann efter gudnyio systr sijna. enn gudny hlaut hann i erfð efter modur sijna kristino biornsdottr.

479.

[um 1500].

SKRÁ um landamerki Viðvíkr og ýmæra fleiri jarða i Skagaárði.

AM. 276. 4to VI, á skinni, skr. svo sem c. 1500.

Þetta eru landamerke j millum Vidvíkur ok garda

¹⁾ á lif 1346; ²⁾ uppi um 1360, og er enn á lif 1385; ³⁾ Ásgrimur ábóti Jónsson dó 1495, en varð ábóti 1493.

kotz : j midia kallda myre ok riettsyne vr henni : ad hola kotz lande.

Jtem æ millum widvikur hringuers ok Mycklahols nidre æður Marklækur sa er geingur vndan þufunne sem kallast Midzaptans þufa æ holum : a widuik ecki leingra vpp enn j þa myre er kallast stiorrv myre : ok suo riett ofan med dalalæk : thil þess ad saman koma aller lækier ok verður þa einn lækur.

Jtem æ Myck(l)holl ofan halfa lomatiorn j motz wid brimnes ok ofan ad langahollte : Enn widuik æ ecki leingra westur enn ad krossgotum : sidan bada hafa melar allt ofan ad gerdi þui er heiter geitagerdi : oc liggur firir sunnan skog : firir westan fram alla melana : oc riettsyne af þui Gerdi westur j aio : er þat landamerki þar millum widuikur og brimnes æ vidaruik skog firir austan almenningz gotu. ad ose ofan : enn a(v)ll þeka gogn nema huala vt fra Brimnes landi ad dolum. enn holastadur a skogienn firir westan gerdit allt ad dolum. Eigur kirkian sialf husa stodur og skipa wid os allan afla os addrattu stadarins æ land ad leggja : med afgangum i dolum : oc huommanum vppi. gagnvart krossi eigur widuik gras vnder anllum skoge : ad dolum.

Jtem a mycklaber j oalandzhlid : a xij. hesta ríðris ok hogghris firir austan gotur. enn widuik a j stadinn helenar holma med anllum gognum og giædum et cetera.

480.

[um 1500].

SKRÁ um ýms áhöld og measureiðu i skráðhúsi dómkirkjunnar á Hólum.

AM. 276. 4fo á skinni, og er þetta ritad c. 1600; þar með fylgir afskript Árna Magnússonar.

De sacristia.

Calices¹⁾.

Jm primis vj. calices et vna calix fracta [et propria de sanctis. sunt due ex auro puro [et] relique sunt deaurate omnes exceptis 2^{bus}.

Vasa¹⁾.

Jtem duo propiciatoria vnum de argento deauratum et aliud de argento puro et vna pixis de argento pro corpore christi infra propiciatorium.

argentea¹⁾.

Jtem tria turibula argentea et vnum de cupro et vna nauis pro incenso ex cupro cum kocleari argenteo iacet in cista episcopi.

Casule¹⁾.

Jtem viij. casule pro episcopo in summis festiuitatibus.

Jtem viij. pro maioribus duplicibus pro presbiteris.

Jtem iiij. casule pro minoribus duplicibus.

Jtem vj. casule competentes pro semiduplicibus et dominicis diebus.

Jtem viij. casule simpliciores pro simplicibus festis et ix. lectionum festis ac feriis.

albe¹⁾.

Jtem viij. albe tam²⁾ pro summis festiuitatibus et duplicibus festis cum illis quinque que sunt in cista episcopi.

Jtem alie non tam Bone pro minoribus duplicibus et dominicis diebus. vj. albe et quinque simpliciores pro festis trinum lectionum et ferijs.

Jtem vestimentum rubrum de cerico cum omnibus pertinentiis pro capellano episcopi in domo et in via.

Jtem. xxj. dalmatice et subtile et vnum subtil[e].

Jtem xl. viij. cappe alique bone et multe male.

Jtem v ³⁾ pro melioracione aliarum.

¹⁾ Fyrirsögn á spásinu. ²⁾ tm, hdr. ³⁾ Hér afarmád. Árai skilr hér optir eyða, enda sést ekki með vissu, hvað þar hefir staðið.

481.

[um 1500].

BOKASKERA og máldagi Skinnastaðakirkju í Öxarfirði.

AM. 621. 4to bl. 62, síðasta blað skinnbókar, sem skrifuð hefur verið á 15. öld; er þetta ritað á bókina með hendi frá hér um bil 1624.¹⁾ Sami máldagi er og á fremstu blaðsíðu bókarinnar ritaðr með hendi frá c. 1500, en er nú svo máðr, að hann má heita Ólesandi. — Afskript á pappír í Landskjalasafni komin frá Skinnastaðakirkju, að því er virðist ritað um 1740 með hendi Einars prests á Skinnastöðum, Jónssonar greipaglennis, Einarssonar galdrameistara, og kallast hún „Genpartur“ (hér = B). Hefur sú afskript verið lögð fram í hvalmáli Skinnastaða, Múla og Hofakirkju í Vopnafirði bæði í héraðsdómi („Jón Sigurðsson settur“, á Gautlödum) og svo í landayfirðómi: „Lagt fram í hinum kgl. yfirðómi á Íslandi 22. Apr. 1872. — Magnús Stephansen“. — Afskript frá 8. Apr. 1756 með hendi síra Einars Jónssonar (= C), svipuð B. Sbr. Dipl. Isl. II, Nr. 164.

Maldagi skinnastada kirkiu

skrifadur epter þeim maldaga sem skrifadur
er ur maldagabokinni a holum

21. Aprilis anno 1624.

Kirkia æ skinnastodum er helgud með gudi hinum heilaga petro og paulo. hun æ allt heimaland ut fra merkegarde þeim sem er a mille akurhofða og ut at brandzlæk. oc ut fyrir vestan hann oc [upp²⁾] j brunná³⁾] [þar sem sandær⁴⁾] os er kalladr. oc allan sand vt þadan millum brunnar oc holalækjar. nema þær itolur edur eingetök sem synt verdr at adrir menn edur jardir eigi. oc so landeign vt i sio.

allan reka millum skogareka oc ærlækjar reka. rædr fyrir vestan [lonos giegnt langholtti.⁵⁾] en fyrir austan staur

¹⁾ Statsetningunni í AM. 621. 4to er hér ekki fylgt át í ösær, en alt á að vera óbyggjalega orðrétt. ²⁾ [þett orð vantar eyðalanat í 621; en í B er eyða eða stryk fyrir því og ritað við á spássiu: „Af maldagabók á Graníadarstöðum snaur vidimerud Copia syner að vantar til þetta ord sem mikid á ríjdur opp“. ³⁾ brunnár 621 (og eingin eyða á eptir); Brwnaa B, og eyða á eptir. ⁴⁾ [B á spássiu og segir: „Jtem (vantar þetta“, sem á að koma í eyðuna; vantar í 621. ⁵⁾ mætti ef til vill lesa: langhæum; frá vantar í B; þar er og ritað milli aviga: „hier þika mier vanta ord j“, og á spássiu „Gamallt maldaga Bref selger löms.“ vantar þetta ord j þessa og hier ámfista utakriffit af maldaga Bólennæ á Graníadarstöðum“.

j mel. þadan rettsyni j gardz topt æ hafaholme. þadan j sandhus. þadan upp j urdarheidi. leigulidagogn austr þadan fyrir stadarlandinu.

J vellankotlu eystri fiordung vidreka og suo j hval ef rekr.

J raufarhofn hinn sextanda hlut j hval ef rekr og so eggver.

i millum holsar og deilldarar fiordung i vidreka.

kirkian æ þriar vættir j ollum rekum ketils helgasonar j huerium hval ef hann æ xij vættir¹⁾ edr meira.

austr fra gia til oddstada osa æ kirkian iij vættir er brandr gaf.

kirkian æ at rada skotmannshlut at helmingi æ griotnes reka. þat gaf ellendur j akurhofda.

J millum suluhafnar oc ormarzar a kirkian iij vætta afreidslu af oskiptum hval.

fra deillardaræ oc til gegnisslækjar iij vætter j afreidslu af oskiptum hual.

halfa flutninga med oddstöðum.

millum griotgards i eystre kotlu oc giar j raudagnupi iij vætter j afreidslu ef æ eru c vætter eda meijra.

fra gia i raudagnupe oc til hofdaskala eiga mukar ad reijda skinnastodum iij vætter. enn stadirnir vj ef æ er c vætta edur tuijtugur at leingd. huort sem rekur edur er²⁾ fluttur.

æ skammhiedinsnese iij vætter oc j odru læge enn fiordung j hual ef rekur.

kirkian æ þridiung j siofarlande nordur j þistilfirði enn halfan reka vid mulakirkju. Bæde hualz oc vidar.

kirkian a Þorliotargierde med skoge oc landar eign.

kirkian æ landareign fram vid gil fram fra lundum³⁾ oc vpp a motz vid hool a fialle. er þar med fljaskivatn oc Bæa stadur. oc v kapla gongu a vetur j hoolz jord a fialle.⁴⁾

A skinnastodum er Tveggia presta skillda. tekur heima- prestur iij⁵⁾ merkur j leigu. enn annar af vij. Bænhwuum.

¹⁾ bætt við; vantar í bæði. ²⁾ b.v. B; vantar í 621. ³⁾ Löndum B. löndanum C. ⁴⁾ Alt, sem nú fer eptir, vantar í 621, og er tekið eptir B, C. ⁵⁾ C; víj B.

af einu xii auru. andru vi auru. af Tveimur mörk af huëru.
af einu v. auru. af Klifshaga iij merkur. Liðstollar og hei-
tollar af xvi. Bæum. Ecclesia non Dedicata.

Biarne Gamlason med eigen hende.

Þesse framañskrifada utskrift Skinnastadar kirkiu mál-
daga. Prestsens Sira Biarna Gamlasonar af máldagabók-
enne á Greniadarstöðum d. 21. Aprilis 1624 samstem(m)er
þeirre sem síjdar Hans Successor Sira Gudmundur Biarna
Son hefur utgiefed utan þar sem eg hefe a framañverdu
blade á Spatiunne noterad. þad sem brestur til og þesse
teikn \times * j Lijnönnum sýna hvar þad á heima
hvörs ecke má við missa. og j máldagabrefönu er ad finna.
Jtem þetta ord á Spatiunne. *Lonoos.* sem vantar j bóðar um-
gietnar utskripter. giðrer þad annad Rekamark kyrkiunnar.
má þvi ecke utilikiast. Uppaskrift þeirrar síydare sem á
spatiunne er gieted hlióðar sem efter filger.

Þennañ máldaga hefur Gudmundur P: Biarnason skrif-
ad ord epter ord. epter máldagaña Bokenne hier ad Grenia-
stöðum(!). so þar mismunar ecke einu orde. Og til
meire stadfestu og Sannleikans Bevijsingar hier um ad
so i sannleika sie. Skrifu þesser menn sin nöfn med
mier (hier) fyrir nedan. og láta skrifa sem þessa máldaga
hafa med mier samanlesed og ecke ordamun funded.

S: Gudmundur Biarna Son¹⁾ Steinn Sigurdsson.

Jon Jonsson.

Jon Þorvaldsson

P: med (eigen hende.²⁾)

Su framañskrifada. sem hin ónur á Spatiune Citerada ut-
skrift af máldagabókenne á Greniadarstöðum. sem nu fyrir
stutum(!) tíjma hafa mier under hendur þorist. verda af
mier underskrifudum soleidis sem hier ad framañ greiner
under (einu) forme j stista mata frañsærdu og auglystu
gömlu máldagabrefe á næst umlidnu sumre. Til stirkingar
og mindugleika tillagdar. Somuleidis vitnisburdur mijns sal:
föðurs og formans áhrærande Rekamörk kyrkiunnar niður
á Sande fyrir vestañ Brúna mier (einkam) til Effterrietting-
ar á hans báa Alldre utgiefenn. Hlióðar sem Effter filger.

Eg underskrifadur giðre hier med augliðst og open-
bert epter þvi eg þikest merkia ad nockrer vilia a-
greining vekia um Skinnastadar kirkiu Rekamörk fyr-
er nedan Brund ad nu nærre um 40 ara tíjma sem eg

¹⁾ Prestur á Grenjadarstað 1637—1660. ²⁾ Prestur á Skinnastöðum
1607—1660.

vered hefe prestur á Skinnastöðum, hefe og ákiseru-
laust af öllum mönnum haft og halde(d) Skinnastadar
kirkiu Reka millum þessara Takmarka að austan Stauris
j mel. En að vestan loonos þess er heiter ur Skooga-
lönnum ut til siafar. Epter mældaga kyrkiunnar og mijns
formans og Elskulega fodurs Sal. Sira Einars Nicu-
lassonar vjssu halde og hefd það frsta eg til man.
Þessu til merkis er mitt nafn að Skinnastöðum j Oxar-
firði Anno 1736 d. 3. Majj.

Jon Einarsson
med E. hendi.

kirkián á 8° jord sem Akur heiter. Eingen Brief
liggia hier firer henne. [Þessare minne underdanugstu(!) til
merkis skrifa eg mitt nafn og underpricke veniulegu
Signete.¹⁾ Einar Jonsson.

Reiknast nu heimaland. Jtem
j siaorlande sem hier að framañ greiner.

482.

2. Janúar 1500.

undir Felli.

VIRNUMBUNAR Hermundar prests Oddssonar um viðtal þeirra
feðga Andrés Guðmundssonar og Guðmundar Andréssonar
um dýrleika á Felli í Kollafirði.

AM. Fasc. LXVII, 1, transkript á skinni frá 11. Marta 1508. —
Apogr. 1179.

Vm dýrleika sa Felle i Kollafirde.²⁾

Þat giore ec þermundur Prestur Oddtson godum monn-
um kunnigt med þessu minu optnu brefi at ec medkenn-
umzt ath ec nar til kalladur af ærligum Dandj manni and-
res Bondu. Gudmunds syne um Vorit j fardogum þu er
hann af veñtj Gudmundj syne sinum fell j kollfirðj. Med
suo Vordnum skilmaldu ath fyrr greindr andres Vilde
gfalldu honum fyrir tietigu hundradu adur greint fell.
Enn hann sagdj nei vid ok hans kunnna þat at samþyckia.
Ok sagdizt allðri hana skyldu dyfdu tacu enn fyrir sex-
tiger hundradu. j mozt vid sin syakin. til Rettra arfu

¹⁾ [dregið stryk yfir. ²⁾ Á spásáttu bréfvins með hendi frá 17. öld.

skiptið. Enn hann kæst með gjörð þat fyrir hans skulld, ath hafa fyr greintt fell fyrir tíutigu hundradá til kúkar-mundar. Beiddizt adnr greindur Gudmundr at fyr skrifadr andres gudmundtson fadr hans skyldu hekkur gialldá sier auannur tíetige hundradá en þessi. Enn títtnefadr andress suaradj ath þeim skyldi saman komá. ok lofadj med handabandj ath þrattnefndur gudmundr skyldu fyr skrifad fell ecki deyrra hafdi nei¹⁾ eignast epter sinn dagh enn fyrir sex tiger hundradá j motzt vid auannur sin sykin. Ok hier epter vil ec sueria ef þvrfu þicker. Ok til sannindá hier vm set ec mitth ísiglle fyrir þetta Víðess-burðarbréf Skrifad vdrir fellu j kollafrde fimtudagin næstá epter attá Dagh vm uturinn þá er lidit var fra hingat-burdj vors herrá ihesu christi. M. cccc. niutiger ok tíu AR.

488.

6. Febrúar 1500.

á Ásgeirrá.

SIEMUNDR prestur Steinþórsson kvittar Ólaf Filippusson um allan hugmód, orð eða atvik í þann tíð, er Smíðr Jónsson í hel aló Ásgrím Sigmundsson í kirkjugarðinum í Víðidalstungu (1483), og gefur hann Ólafi einga sök þar á, því að hann var þar í eingri atvist.

AM. Apogr. 404 „ur stóra transskriptar bréf Olafs biskups Hjalta-sonar og 5. annars, gjörðu í Júnio 1555“ (AM.). — JSig. 68. 8vo með hendi Grannavíkr-Jóns eptir sama transskripti. — Landskjalasafn 94. 4to bl. 47 a—b. með hendi Jóns lögm. Sigurðssonar c. 1600, eptir transskripti frá 6. Maí 1617. — Bisk. 8. Fol. bla. 18, skr. 1641—1642. Bréf þetta er ádr prentað í Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups II. Hólum 1595 og Reykjavík 1908, bla. 74.

Þat [giore ec²⁾] sigmvndr prestur steinþorsson godum monnum uturligt med þessu minnu opnu bréfi ad eg medkiennust ad eg hefi gjort og gíeft Ólaf bonda philippusson auuldungis knittann og akiserulausann vm allann þann hugmod ord

¹⁾ = nie. ²⁾ [giorum vier 94.

eda¹⁾ atúik huort [þath helldr²⁾ [matte uerda³⁾ meira eda miana til heiptar eda hugmodz. j þan tid er smidr jonsson oforsyniu j hel slo asgrim sigmundsson j auedalstungu. suo medkiennunet eg ad eg ma aungna sok giesfa honum þar um þui eg uissa hann nar þar j aungri atúist og firir þui giore ec hann med aullu frialsann og kuittann so framarlíga sem eg ma þat fremst med logum giora⁴⁾ vm þetta og aull auuar ockr⁵⁾ skipti ad⁶⁾ aullu til teknu enn aungu fraskildu. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jnsigle firir þetta kuittunar⁷⁾ bref er skrifat nar æ asgeirsær j uiddal næsta dag epter festum agatę uirginis anno domini M^o. quingentesimo.

484.

13. Febrúar

15. Febrúar 1500.

á Vatnsleysu.

í Skálholti.

Dóma sex manna útnefndr af Þorvarði lögmanni Erlendssyni um arftökur eptir réttarbót Hákonar konungs háleggs frá 2. Mai 1313 (Dipl. Isl. II, Nr. 212).

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 187^b, skr. c. 1604 (= a). — Landsbókasafn 68. 4to bl. 354^b, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 115. 4to, I, 112. með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730. — Gömul afskrift (frá c. 1640) er og í safni háskólans í Uppsölum í Svíþjóð, í bók þeirri, sem nefnd hefir verið „Trollabók“, og kend er við Uno von Troll, sem hefir feingið hana á Íslandi 1772.

Hieradz Domur Wm [kongz Bref.?)

Aullum Monnum sem þetta Bref sia edur heyra senda Narfi Sigurdzson. Gudmundur Einarzson. Olafur Þorbiarnarson. Pietur Sueinason¹⁾ suarner laugriettumenn. Jon Pieturzson og Magnus Biaurnsson kuediu gudz og sijna kunnugt giorandi at a fimtudaginn næstan fyrir Valentijni Martiris [þa er lidit var²⁾ fra burd uorz herra Jesu christi m. d. ar¹⁰⁾ a Watzleysu j Biskupztungum a almenniligu hier-

¹⁾ og 94. ²⁾ [helldur þad, Gudbr. biskup. ³⁾ [være 94. ⁴⁾ b. v. 94. ⁵⁾ ockar 94. ⁶⁾ sl. 94. ⁷⁾ [Hakonar kongs R. B. 68. ⁸⁾ Eiolffson 63 (rangt). ⁹⁾ [vantar í 8ll handritin. ¹⁰⁾ b. v. 68.

adþþingi vorum vier j dom nefnder af Erligum manne Þorvardi Erllindzayne laugmanne sunnañ og auztan a Jslandi epter vort naduga herra [kong Hañses¹⁾ breff er þar var þa lesid a greindu þjngi. Beiddi fyrr skrifadur laugmann²⁾ Þorvardur Erllindzson oss og krafði at dæma og skoda vm kongz Hakonar riettarbót er suo hliodar ord fyrir ord sem hier selgier.

Fyrzt at þar sem barn tok arf epter modur sijna skilfeingna. og fader epter sama barn ef það a ei skilgetid barn epter sig. þa skal fader ei meira erfa hiedan af enn alltt lausagodz æfnliga. Enn eignar allar skal hann eiga og hafa og j virdar setiazt vñ alla sijna liffodaga. Enn epter hans daga taki sa eignar allar er erfdum er næztur epter það sama barn. þær sem barnid erfdi epter modur sijna. kall edur kona. j modurlegginn. þeir þo er af þeirri settkuijsl eru komner er þær iarder og³⁾ godz eru vt af komnar. Saumleidis skal og fara ef moder erfer barn sitt það sem erft hefur faundur sinn. skal þessi erfd ganga j almenniligu erfdatali.

Nu sakier þess at oss adurnefndum domsmönnum leizt þessi riettarbot skiallig j allan mata. fyrir sakier þeirra brefa og þjuijsinga er þar voru og þa lesin a sama þjngi þui dæmdum vier þessa fyrrskrifada riettarbot til næzta oxararþjngs vnder laugriettumanna dom og laugmanns urakurd sem þa a at vera [med riettu⁴⁾ j saugdu takmarki fyrir sunnan og auztan a Jslandi huort afl edur magt optnefnd riettarbot hafa skylldi.

Og til sanninda hier vm⁵⁾ setium vier adurakrifader domzmenn vor innsigli fyrir þetta domsbref⁶⁾ er skrifad var j Skalaholtti tneimur dangum seinna enn fyrr seiger a sama ari.

Samþykkti þennan vorn dom Þorvardur Erllindzson laugmann sunnan og auztan a Jslandi og aller bændur og

¹⁾ [kongens 68, 115. ²⁾ Logmadur 68. ³⁾ edur 68. ⁴⁾ [sl. 68. ⁵⁾ það, sem eptir fer vantar i 115. ⁶⁾ Breff 68 og hættir; er því alt það, sem eptir fer, einungis i a.

búfastir menn. er þá voru á þynginu. Skrifad j sama stæð og dag og ar sem fyrr seigier.

485.

25. Febrúar 1500.

í Hítardal.

TESTAMENTISBRÉF Sigurðar prests (beigalda) Jónssonar.

AM. Fasc. XXXIV, 87, frumrit á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu. Niðrlag bréfsins er alt ritað á aukablað, sem læst er við aðalbréfið (eodcil, testamentisbót). — AM. Apogr. 1670.

Testamentumbref Sira Svgrudar Jonssonar.¹⁾

J Hæfni faundur ok sonar ok anda heilax.

giorer eg sygurður prestur jonson heill at allri skynsemi ok nöckut krankur j likama suo fallit mitth testamentum sem hier epter skrifath stendr. Gvde minum allizualldanda ok haus blezadri Qodur jumfrv sancte marie til lofs ok dyrdar ok aullum gudz helgum Qonnum til sæmdar ok virdingar. Enn mier ok minne syndugri salu til fridar ok fagnadar. salubialpar ok syndalanenar ok aullum audrum bædi lifs ok dandum. þeim sem gvd lofar ok uill ath þessi min skipun ok aulmósa þiggizt fyrir.

j fystu kys eg minum molldliga likama legstad ath heilagri hitardals kirkiu. Hema cristur krefi mig sua andarinnar at eg sé nær skalholiti enn hitardal þa er eg aundunzt þa kys eg mer þangat legstad ok gef eg þa heilagri skólhollz kirkiu. xx. hundrut j aullum fullgilldis peningum suo framth sem eg ligg þar. Enn heilagri hitardals kirkiv gef eg mar(i)u likneski ok þorlaks likneski þau sem eg hefi latid giora sialfur ok bok er heiter hugvcio suo framt sem eg skipa hana ecki neinum minum nærskyldum frænda þeim sem hun er nyttug. ok þar til uid þann allan sem eg æ þar huort sem hann er meire edur minne. Lysi eg ok at adurgreind hitardalskirkia æ decimam partem af aullum minum peningum. ath afgreiddum aullum langligum skyld-

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600.

um. Hefi eg þar j greint ok gollðith jordina krossnes fyrir .xvi. hundrut. Ok þar til skipar eg henne eyiarnar gellðingaeýiar fyrir sunnur. xvi. hundrut suo framt sem eg glore ecki annat rad fyrir þeim at mier lifanda. ok þar til suo micit j lausagozi sem tala rennur til j sagdan decimam partem.

Jtem er eg skylldagur heilagri kristkirkju j þrandheime j reikningakap suo micla peninga sem nemur uppa. xv. nodur j subaidium palli(j) er eg hefi ecki reikningsskap af stadith minum hera erchibiskupinum epter þui sem uera setti.¹⁾

Jtem hefi eg gefit ij. kugillde bænhusino a anduerdo nese (i) jnnstædu epter þui forni sem biskupin skipaðe ath þar skyllde uera æfnuliga. skyllde bænhus hedan j fra. ok syngiazt xii. mæsur Enn gialldæzt halfmaurk j kaup.

Jtem gef eg þeim presti sem mic syngur til meðlar klædnad minn hinn bezta. Enn huerium presti sem stendur yfer grepti minum hundrath: En huerium diakna. x. aua þeim sem mier ueita grasþrar embætti.

Jtem gef eg hueriu syakini mino sømmæddu vid mic. vi. hundrut suo framt sem þau verda ecki miner laugliger arfar. ok barbaru dottur jngiridar systar minnar. v. hundruth.

Jtem gef eg fateskum frændum minum: þeim sem eg hefir ecki adur minnz. xx. hundrut þeim sem mest ero þarfande ok skiptizt þat skynsamliga þeirra j millum til jafnadar.

Jtem þeim þrimur bårnum sem eg hefi at mier tekit ok eru j sidumula faudurlausum ok modurlausum ok suo heita. petur sporason. biarni hallzson. gudruv ualerianusdotter skipa eg framfæri a minum peningum þar til sem þau fa unnith sier til matar ok klæda. Ok þar til skipa eg gudruno ualerianusdottur hundrath j kauplum ok. ii. hundrut j fullgilldiþeningum.

Jtem skipar eg þa jskylldo skyllðvliga upp a mîna

¹⁾ Hér er átakinn í öðverðu þriðjungu línu í frbr., sem hefir ofritast.

peninga at miner erfingiar þeir sem mic erfa kaupi prest um næstu tíu ar. þann sem seger messo dagliga nær hann er dispositus med audro bænahalld fyrir mier ok aullum minum frændum vinum ok uelgiorninga Monnum. Enn ef þeir kunna ecki prestin at fá til greindz bænahalldz þa skipa eg æfinliga omaganist upp j mina peninga mier skylldan ok þann¹⁾ mœt er þarfande þa þo sem fær er til at bidia fyrir mier dagliga ok aullum þar ut j fra bædi life ok lidnum. ok halld hann suo at math ok k(l)ædum at hann megi uel uid uera. Ok taca þa annan til er annar deyr j frá.

Jtem a þeim degi sem eg er jardadur skipa eg ath gefzt fatækum Monnum fyrir minne sál .iii. hundrut j mat uaduali²⁾ ok skoledri ok audrvm peningum utan kauplam.

Jtem skipar eg at gefzt. x. aurar fatækum Monnum um næstu. vii. ar epter komande upp a min artidardag mier til saluhialpar.

Byd eg minum erfingium at fullkomna þetta mitt testamentum med aullum sinum greinum ok articulis Wnder hina haurduztu hegning lagana. Hier med byd eg minum erfingium at þeir giallde uel ok reiduliga allar minar uisar skallder þær sem mier ber ath luka. fyst heilagri hitardals kirkiu allan sinn reikningsækap suo sem henne ber at hafa ok suo huerium audrum þeim sem eg a at giallda.

Hier med gef eg mic gude j ualld ok mina hina syndngu sal. Enn eg neita fiandanum. ouin allra godra hluta ok aullum illum hlutum audrum. Beide eg þig drotten minn ok þina sæta modur mey mariam ok alla helga menn mier til arnadar ordz at þu fyrirgefer mier allar minar misgiorder þær sem eg hefi j moti þier brotid medan eg uar j ueraulldine ok neiter mier þina hina miclu myskun. Suo bid eg vm alla at þeir fyrirgef mier alla þa hluti sem eg syndgr hefi uid ydur brotid j orde edur uerki. Bidur eg um alla mina siduztu bæn at minnast min j aulumisugjordum edur bænahalld rika ok fatæka. wil eg giarna

¹⁾ Úti á spásætu, og er innvisunarkerki aptan við ok, en ekkert innvisunarkerki á spásætu. ²⁾ Svo — uadmali.

fyrirgefa hnorium manni þeim sem mier hefir nöckut j moti giort j ordum edur uerkum. Skal þetta mitt testamentum standa statt ok obrigduligt nema eg giori seirna adra skipun æ þa skal su rada.

Ok til sanenda hier vm setta eg mitt jnsigli fyrir þetta mitt testamentum bref skrifat j hitardal upp a festum matthei apostoli vm veturen. þa er lid(it) uar fra hingathurd vors herra jhesu. 0°, ok fimhundur ara.¹⁾

Jtem kys eg sira magnus bardarson ath syngia mig til molldarinar ok gef eg honum alklædnad minn hinn bezta ok þar til. x. hvndrvd j malnyt v ok gellðie.

Halldori bardarsyni brodur hans gef eg. xxx. hvndrvd j ollvm fvilgilldis peningvm.

jtem oddi bardarsyni gef eg fim hvndrvd.

halldori amid gislasyni gellð eg. x. hvndrvd. j sin pionuztvlavn viij. malnytu kvgilldi vnder sialfvm sier. og þar til. ij. hvndrvd. þar med gaf hann hann kvittan ok ðkiærnlavsan vm alla þa medferð sem hann hafdi haft ð hans peningvm. spvrdi ok smidurin hann ath huart hann vildi ecki lata gagnast kirkivnue vñ þat sem hann næri fangadur til næstra fardaga. Enn hinn sagdi þar opt ið til. ok sagdizt þat giarnan villia. til fullra peninga upp fra þessv. Þar med gaf hann giala syni hans. fimm hvndrud,

frændbornvm minvm þrimur er suo heita. jon illavgason. þorgrimur illavgason. helga illavgadotter gef eg sin fim hvndrvd hveriv þeirra. ok framfæri ð minvm peningum þar til at þav erv tvitog nema þav villi fyrri sin rad giora.

Jtem gef eg gvdnyv aradottur avlldungis kvitta ok ðkiærnlavsan vm alla þa medferð sem hvn hefir haft ð minvm peningvm vti ok inni kviky ok davdv. Wr uigdvvm stad ok ovigdvvm.

¹⁾ Dað, sem nú fer eptir, stendr í testamentiabót, og er ritað með annari hendi en hitt, en rétt um sama leyti. Er fyrri hlutinn allr með hendi séra Sigurðar sjálfs; hinn má sjá að hann hefir á deyjanda degi látið annan besta við. Hann kann að hafa lifað nokkuð eftir þetta.

Jtem gef eg gvdruv snoradottur fim hvádrvd.

Joni bardarsyni. iij. hvádrvd.

sueine oddzsyni gef eg. ij. bækvr svmarbrefer og vrbrefer.

486.

29. Febrúar 1500.

á Mællifelli

VITNISBURÐAR Sigurðar prests Þorlákssonar um Víðidalstunguslag (1483).

AM. Apegr: 8896 eptir transskripti á skinni, sem Áraf Magnússon fékk 1707 frá Guðrúnu Ögmundardóttur í Flatey, og var það gert nær 1580 og án efa að forlagi Björns Þorleifssonar á Reykhólum. — Apogr. 8894 eptir öðru transskripti á skinni einnig frá c. 1580, komið frá Torfa Jónssyni í Flatey; bæði þessi transcripts gaf Árni Páll lögmanni Víðalin, afkomanda Jóns Sigmundssonar. — Apogr. 8792. „Efter ovidimeradri copiu á pappir“. — Apogr. 899 og JSig. 66 8ve eptir transskripti frá 20. Apríl 1516.

Vitnisburdur Sigurðar Þorlákssonar.¹⁾

Þat giore ec sera sygvrdur þorlaksson. Godum monnum k(unnigt)²⁾ m(ed) þ(essu) mi(nu) opnv brefi. at þa. lijdit uar fra gudz burd. M. cd. lxxx. og iij ar. affaranottina laugardagsens næsta epter mariv Messo þaa fyrre. vmm sumaret j víðedalstungv. þa asgrimr sigmundzson³⁾ war j hel sleigin. ok kirkivgardurenn war saurgadur þar. war ec þa officialis heilagrar hola kirkiv. og Reid ec þangat vmm vorit med. ij. presta sera jon broddason. og sera þorlak þorgeirsson og fleire menn adra. savm og skododum (ver) kirkivna og kirkivgarden og tavldum nær aa kirkivpillin og ðá kirkivhvrðunne. xij. akuomur eda. xijj. Lyste sera þorlakur⁴⁾ þui firir oss. ath þessar akuomur. hefde giortt jon sigmundsson og hans fylgiarar. med þui griote sem þeir hofdv grytt ofan af bænum.⁵⁾

Og til saninda hier umm [setta ec mitt jncigle firir

¹⁾ 8892. ²⁾ vituðigt 899. ³⁾ sigurdsson(!) 8896; hin rétt. Það hefir verið 15.—16. Augúst. ⁴⁾ þorgeirsson b. v. 8892, 899, 66; ⁵⁾ bænum(!) 8895.

Þetta bréf er skrifad var á mælefelle j tungusneit langardagin næsta fyrir JónsÓessa holabiskups vm veturen. árum efter gudz býrd O. og d. ár.¹⁾

487.

16. Marts 1500.

á Grund.

VITNISBURDARBRÉF, að Finnbogi lögmaðr Jónsson lýsti sig lögarfa eptir Guðríði Finnbogadóttur, dóttur sína.

AM. Fasc. XXXIV, 84, frumrit á skinni. Af 6 innaiglum eru 4 döttir frá. — AM. Apogr. 285.

gerdarbréf um arfs aðtænku.²⁾

Lýsti finnbogi sig löugarfa epter dottur sína 1500.³⁾

Þat giorum uier grimur palsson ion asgrimsson eirekur juarsson sigurdr ionsson biorn ingimundarson og þordr halldorsson godam monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi at þa lidit uar fra guds burd. þusundrut og fim hundrut. a langardagin nosta fyrir mattiasmessu⁴⁾ a grund j eylafirde. uoru uier j hia og heyrdu a ath finnbogi jons-son laugmann lýsti sig löugarfa og riettan erfingia at laugum efter gudride finbogadóttur. dóttur sína og langligan eignarmann at aullum þeim peningum faustum og lausum sem greind gudridr hafde att og henni hafde til eignar fallid epter suein sumarlidason bonda hennar. oc suo at þeim peningum sem henne hafde til erfdar fallid efter gudrunu sueinsdóttur. dóttur sína. samaleidis og. at aullum þeim peningum sem fyrnefnd gudridr hafdi fyrir gialld edr glöf matt eigande at uerda i huers halde edr ualld þeir uera kynne utan landz edr innan. lýsti sagdr finnbogi at gudride dóttur sinne hefdi fallit til eignar i helmingsfelag efter suein bonda hennar fyrst half jordin grund j eylafirde med audrum halfum peningum faustum og lausum oc

¹⁾ [sk. 2894. ²⁾ Utan á bókun með gamalli hendi; ³⁾ Utan á bókun með hendi frá c. 1600, nema ártalið er með hendi Árna Magnússonar. ⁴⁾ d. e. 21. Febr.

sueirn bonde² hafde att. en half fyrnefnd jord grund med audrum helmingi optnefndra peninga j hennar lauggiof og erfd efter titnefnda gudrunu sueinsdottur. dottur hennar. efter rettum reikningi og feskipte sem henni bar j sina lauggiof at hafa. ur þeim helmingi peninga er sueini hafdi til heyrtr. lagde optnefndr finbogi laug og dom fyrir alla þratt nefnda peninga. giorde hann og skulldarmönnum stefnu at koma þar innan sianundar til slikra(r) greizslu og út-giallda sem honum þeri at giallda og greida af þrattnefnd-um peningum efter laugum. Og til sanninda hier um sett-um uer fyrnefnder menn uor jncigli fyrir þetta bref skrif- ad a manadagin næsta fyrir benedictusmessu j sama stad og are sem fyr seiger.

488. 7. Maí eða 17. September 1500. í Djúpadal.
1501. í Syðradal.

SÁTTARGEÐARBRÉF þeirra Þórðar Brynjólfssonar og Indrída Pétursonar um heytöku í Óleyfi.

AM. Fasc. XXXIV, 86, frumrit á skinni. Af 8 innsiglum er 1 dott-
ið frá. — AM. Apogr. 8471.

Sattargjardarbrief vīm heytöku¹).

Þath giorum vær petur loptson ketell arnasson þor-
steinn olafsson godum mönnum kvnigt med þessv vorv
opnu brefe þa lidet var fra guds burd þusund oc fimhundur-
ut ara a fimtudagen næsta epter crosmessu j diupadal j
eyiafirde vorum vær j hia saum oc heyrdvm æ ord oc
handaband þessara manna þordar bryniolfssonar af einne
alfv enn jndrida petursonar af annare ath suo firer skildu
at þeir giordv fvlla satt med sier vm þa heytöku. er jn-
dride hafde teket fra þorde bryniolfssayne j aungu hans
frelse oc vm þath fleira sakkfelle er optt: nefndur þordur

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

bryniolfsson þottizt til þrattnefnz jndrida peturasonar oc gudrvnar konu hans tala mega. hier firer gallt titt nefndur jndride peturason þrattnefnudum þorde bryniolfþlyne fimm. c. ij hros þrevetar randskiott. þridia bleikalott skiott med veturgomlvn fola. kw oc reida oc. ii. nauzþio og hanskar. hier med skylle þeir satter oc knitter huor med annaþ. lyste oc opt nefndur þordur bryniolfsson firer oss fyrrnefnudum monnum ath hann drepe hverge nidr kongs rette. Oc til sanninda hier vm settvm wær fyrrnefnder menn vor jnsigle firer þetta sattarþref er giort var j sydra dal j eyiafirde j diupadals kirkiusokn are sidar enn fyrr seiger.

489.

11. Maí 1500. á Mýrum í Dýrafirði.

TYLFARÐÓMR úrnefndr af Guðna Jónssyni, konga umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness, um peninga Guðmundar Arasonar, þá er Ari Andrésson hafði að halda, en Jón bóndi Björnsson kærði til, og dæma þeir Ara að afhenda peningana með ávexti.

Dómabók Jóns skrifstofstjóra Magnússonar í Fol. bl. 168a—169e, skr. c. 1604 (=a). — Landebókassafn 67. 4to bl. 181a—182b, skr. c. 1620. — Ny kgl. Saml. 1945. 4to bl. 51^b—52^b, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. — Krigerssavn 2. 4to bls. 800—811 með hendi Styrar Þorvaldssonar c. 1700. — Nokkrar fleiri afskriftir eru til af dómi þessum, sem yngri eru en þær, sem hér eru taldar, og ekki mikið á að græða; eru þó sumar þeirra hafðar hér til stuðnings hér og hvar. Afsjáanlegar villur og afbakar eru ekki teknar til greina í orðamun, heldr það eitt tekið, er til stuðnings sýndist horfa.

Myradómur¹⁾.

Allum monnum þeim sem þetta Bref sia edur heyra senda Biorñ gudnason. Þorolfur augmundzson. tumas Jonsson. Jndride Jonsson. hilldebrandur jonsson. Steinmodur

¹⁾ Myradómur um rangt hald á gösum 67; Dómur (Myradómur) um klögun Jóns Björnssonar upp á þá peninga, sem Guðmandr Arason tók að sér með ofriki 1945, Kr.

konradsson, kietill Þorsteinsson, ásmundur Clemensson¹⁾, Þorbiorn niculasson²⁾, magnus gudmundsson, einar sneinsson og³⁾ Þorleifur Arnolfsson k(neðiu) g(uds) og nma. kannigt giorandi þa er lidit var fra hingadburd wors herra Jesu christi. 0. d. manudaginn næstan fyrir halluárdsmessu wm worid æ mýrum j dyrafjrdi æ þyngstad riettam worum wier j dom nefnder af ærligum manni gudna Jonssyni er þa hafdi mijns herra kongains ayalu og umbod j millum geirholms og langaneess ad rannsaka skoda og dæma vm þær sakargipter sem jon B(ondi) Biornsson⁴⁾ þar þar⁵⁾ fráñ og doms æ beiddist fyrir hueriar hann hafdi stefnt ara Andriessyni j adur nefndan stad og dag. huert ari skyllði honum nockurs andsuars skyllðugur edur eij um þær sakargipter sem adur hofdu j stefnu og kiseru komit med þeim [a alþingi⁶⁾] j fyrra sumar epter þui sem dandimanna domur þar um gior vtuijsar. kiserdi adur nefndur Jon B(ondi) Biornsson það enn sem þa til adurnefndz Ara. ad hann sæti j. hefdi og hielldi þa peninga wegna Solueigar gudmundardottur fodursystur sinnar. er att hafdi Gudmundur Arason. enn adur greindur Jon B(ondi) Biornsson reiknadi sier fyrrnefnda peninga. er nefndur Ari nu hieilt. fallna og fallna werid hafa til eignar fyrir reikningskap og riettarfar og rangligt halld æ peningum Þorgerdar Olafsdottur og Olufar Aradottur⁷⁾. hueria er adur greindur Gudmundur Arason ad sier tok og hieilt til deyanda dags j þeirra fullu ofrelsi. Enn optnefndur Jon Biornsson war nu og werid hefur riettur soknari og klogunarmadur allra þeirra peninga. Birtist þar og fyrir oss med⁸⁾ skiali og fullri biuysing ad optnefndur Gudmundur Arason hefdi utgolldit epter⁹⁾ fodur sinn ara gudmunzson daudan uc hundrada j mala Þorgerdar Olafsdottur. hueria er hann aptur tok vnder sitt walld

¹⁾ 67; Klemisson Kr.; Clemusson 1945; Ásmundsson(!); a. ²⁾ Jónsson(!) 67. ³⁾ b. v. 1945 og Kr. ⁴⁾ „danur“, b. v. á spásætu i a með forari hendi; ⁵⁾ sl. a; b. v. hin. ⁶⁾ [sl. a; b. v. 67 oðl.; ⁷⁾ „Oluff war dotter Þorgerdar. Enn Gudmundur bieder Oloufar“, a á spásætu með gamalli hendi. ⁸⁾ braf og, b. v. 67 oðl. ⁹⁾ 67 oðl.; fyrir a.

og hieft á líj¹⁾ wetur og xx eða leingur með soddan fríðleika. flögur e hundrada j jörðum. lxxx malnytu kugilldi og xlc j [þarflegum peningum²⁾]. þjngum. koplum og kosti. Syndist og þar fyrir oss að optnefnd þorgierdur Olafsdóttir og Oluf aradóttir dóttir hennar hefðu optlaga heimt og heimta latid. bidia og krefia latid³⁾ uppa líij reisir og aldri feingit af honum. Stendur so skrifad j þeim domi. er adur fiell á með þeim j fyrra sumar ad þeim⁴⁾ leist sona og loglig þessi flarheimta Jóns B(onda) biörnasonar vpp á fyrr sagt godz og peninga gudmundar Arasonar. og þui dæmdum wier j abata á ádurakrifudum peningum upp á so langan tíjma sem fyrr skrifad er xvjc hundrada og [íj c^m fatt j mjutjger⁵⁾ meira á jardagoznu⁶⁾ j tuesfalldan abata. þui oss leist þar⁷⁾ tuesfalldur abdi epter eiga ad koma. er með rdni og gripdeilldum juni standa. Enn á þeim xlc⁸⁾ er ofryd woru dæmdum wier xij alna abata. epter huert cad. huad er reiknadiet lxxx cada og líije betur. Enn á þeim lxxx malnytu kugilla. sem beitt war og krafid vppa líij ar skyllidi standa með laga wegsti⁹⁾. enn á hinum xvij drum sem ei war beitt edur krafid. skyllidi standa með tuesfoldum abata. hier á ofan v merkur j fallrietti uppa huert ár. huad er reiknast ij^c og florer tyger hundrada. wtuisar og so j optnefndum domi þeim¹⁰⁾ er á fiell með þeim j fyrra sumar j logrietta ad þesser adurakrifad-er menn Jón B(onda) Biörnason og Ari andriesson og [allur þesse þeirra askilnadur og flarskacke¹⁰⁾ með öllum þeirra skrif-

¹⁾ b. v. í a yfir líunni með forari hendi; einn 67, 1945; sl. Kr. í Landab. 115. 4to og ÍBfél. 126. 4to, þar sem er ágrípl þessa dóms, stendur „xviii vetur“, en þar með fylgir þessi athugasemd: „al. xxj. Haf Gudmundur Arason tekið aptir við peningum Dorgerðar til umboðs 1418, þá mun hann hafa dáið hér um anno 1442“. En þetta fær þó ekki staðist, því að Gudmundur hefir tekið við umboðinu 1428, og hefir því líifð fram til 1448, 1449 eða 1451, eptir því hverjum leshætti er fylgt. ²⁾ [b. v. 1945, Kr. ³⁾ b. v. yfir línu í a með gamalli hendi; sl. hin; ⁴⁾ 1945; það a, 67; ⁵⁾ tíntígi 1945; [Lxxxviii, Landab. 115. 4to, ÍBfél. 126. 4to. ⁶⁾ jardagozum 1945, Kr. ⁷⁾ 1945; það a, 67 ofl. ⁸⁾ ávexti 67 ofl. ⁹⁾ þess, a; hin leiðréttta. ¹⁰⁾ [67; um allan þennan áskilnad þeirra og fjárskaka a, 1945, Kr.

rikkium skyldu koma j settan stad og dag þann logmadurinn villdi til wijsa. Enn greindur finnabogi jons(son) logmann n(ordan) og w(estan) æ jslandi hefur sitt opit bref jussent hingad j flordunginn. j hueriu so stendur hann [bidur og¹⁾ bydur og²⁾] skyldugliga skipar upp a laganna wegna huerium syalumanni fyrir westan gyllaford [hier um ad dæma³⁾] sem optnefndur⁴⁾ Jon bondi⁵⁾ Bjornsson will sitt mal fyrir kisera. Og þui hefur hann til kiored [adur greindan⁶⁾ Gudna B(onda) Jonsson. kongs umbodsmann j greindu takmarki. beitt og krafid ad giora sier [riett⁷⁾] og dom yfer nefna adur greindri stefnu og þeim sakargiftum er stefnan jnnihjellt og suarin war af ij logligum witnum og oss leist⁸⁾] loglig ad tjama og leidarleingd. nu af þui ad optnefndur Ari Andriasson kom eij j adur nefndan stefnudag. og eingiñ prof edur gogñ. edur nockur skialligheit af hans hendi edur nockur biuysing ad hann hefði nu meira skial edur heimildartokur fyrir adurskrifudu gotzi. enn fyrr hefur hann haft. þa kunnur wier þar nu eij heldur enn fyrr ad giora hann neins suars skyldugan vm þessa⁹⁾] adurskrifada akisera. Og þui dæmdum wier adurgreinder domsmenn med fullu doms atkuædi þrattskrifadañ Ara skyldugan [lausa ad lata. og frð ad ganga.¹⁰⁾] alla þa peninga fasta og lausa. kuika og danda. þa er hann hefur halldit af adurskrifudum peningum Gudmundar Arasonar. og alla þa sem honum standa jafnframmi.¹¹⁾] og Jon B(onda) Bjornsson riettilliga mega ad sier taka ad næstum fardogum med dandimanna yfersyn optskrifad gotz gudmundar Arasonar so mikid sem hans reikningakapur honum til seiger sem fyr skrifad stendur og þad sem adrer menn hafa eij kaup fyrir. edur sjna wijsa peninga fyrir gefit. Enn ef þad gudmundar gotz sem nu er hrockur ecki til hans reikningskapar sem hann hefer [þad yfir¹²⁾] farit med godra

¹⁾ [a; sl. hin; ²⁾ sl. a; b. v. hin. ³⁾ [b. v. Landab. 115. 4to og ÍBfél. 126. 4to; vantar í hin. ⁴⁾ sl. a; b. v. 67 ofl. ⁵⁾ b. v. 1945. ⁶⁾ [b. v. 1945, Kr. ⁷⁾ [lög 1945; lög og rétt 67. ⁸⁾ þótti 67. ⁹⁾ 1945, Kr.; þa. a. ¹⁰⁾ [a; hin: frá að ganga og lausa að láta. ¹¹⁾ jafnframt Kr. ¹²⁾ [þar fyrir a, 115, 126; það yfir, hin.

manns yfersyn og að sjer teið. að af [reiknudum þeirra reikningakap og kirknagotzi¹⁾ sem í þessum peningum liggja. þá sækja hina²⁾ með logum og domi sem sýna peninga hafa vt gefit so huer meigi sitt aptur sækja með logum. Enn huer fyrir þessum peningum stendur edur hindrar [vt af Jone B(onda) Bjornssyni. edur hans wmbodsmanni.³⁾ suari aljku fyrir sem þeir. sem standa fyrir odru dæmdu gotzi. forakiotum wier í þessum domi aungum þeirra laga kuitunum er þetta gotz halda. ef þær kunna fram að koma að heyrðum dominum af Þorgerði Olafsdottur eda Olufar Aradottur. dottur hennar.

Sambýcti [med oss⁴⁾ þennan worn dom Gudni Jonsson kongs umbodsmann í greindu takmarki.

[Og til andsyningar og stadfestu hier um setti hann sitt innsigli með vorra fyrr nefndra domsmanna innsiglium fyrir þetta domsbref er skrifad var í sama stad og ari. degi sidar en fyrr seger.⁵⁾

490.

25. Maí 1500.

á Krossi.

Magnús Magnússon fær Jóni presti Gíslasyni til fullrar eignar jörðina Vindás í Hvolhrepp fyrir fimtán hundruð, fyrir þá peninga, er Magnús varð síra Jóni játsa vegna Gríms Jónssonar.

Blak. Skalh. XVII, 86, framrit á skinni. — AM. Apogr. 2878 „accuratò“ eptir Skálholtsframritinu. Eitt eða tvö innsigli hafa verið fyrir bréfinu (ekki fleiri), en nú er það innsiglaust.

Vindasbref.

Þat gerum uier gunsteinn bjornsson gisle jonsson og jon jonsson godum monnum kunnekt með þessu noru opnu brefe at uier norum í hia saum og heyrðum dá ord og

¹⁾ [a; reiknuðu því (þeirra 1945) kirknagósi og reikningakap, *lón*.
²⁾ hinar 1945. ³⁾ [Jón bónda Björnsson út af þeim eðr hans umbodsmann 67. ⁴⁾ [b. v. 1945. ⁵⁾ [Kr.; skrifad í sama stad, a. Hin handritin styttu klansu þessa á ýmsa vegu. Dagssetningin hér er 12. Maí.

handaband þessara manna af einne alfa síra jóns gíslasonar enn annare magnus magnússonar at svo fyrir skildu at magnus magnússon feck síra jone gíslasyni jordina vindsás j huolhrepp j huols kirkjusohn til fullrar eignar og frials forrædis med ollum þeim gíslum sem jordanne fylger at forna og nýja eptir þai sem magnus uard fremst at eigi andi eptir modr sína fyrir þá þennga sem magnus uard jazzta síra jone gíslasyni og uegna grims jóns(sonar) j svo fellda peninga frntan c halft j koplum og helming jodrum friduirtam peningum. skyldj nefndur magnus magnússon lagaríptingum æ suara en síra jon til laga hallda. Og til sanninda hier um settj nefndr magnus sitt jncigli med nefndra manna jnciglium fyrir þetta bref skrifet á krossi j landeyum manudagen næsta fyrir uppstígningar(dag) anno domini¹⁾ millesimo quing(ent)esimo.

491.

1. Júní 1500.

á Kaldárbacka.

Dóma útnefndr af Ormi Jónasyni kongs umboðsmanni milli Hítarar og Gljúfrar um bærsmíð Jóns Hallesonar á Steinvöru Guttormadóttur, konu Þorláka Bóðvarssonar.

Dómasýrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to bls. 89—90, skr. a. 1606. — Afkr. í AM. 211c. 4to bls. 175—176 frá c. 1700.

Domus vm hofudhaugg.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sía edur heyra senda Salamón Einarsson. Jon Magnússon. Jndridi Hallsson. Helgi Þorvalldzson. Þorvalldur Helgason. Þordur Helgason. Þoruardur Jonsson. Jon Jónsson. Gudmundur Þorgilsson. Bardur Halldórsson. Magnus Þordarson og Arner finnzson. kuediu Gudz og síjna kuanigt gíofandi. at þa er lidit uar fra hingadburd vors herra Jehsa christi. M. d. ara a kalldarbacka j Colbeinstadahrepp á þingstad ríettum. a manudaginn næsta fyrir haitasvnu voram vær j dom nefndir af ærligum manni Ormi Jónasyni. Er þa hafdi mins

¹⁾ domina, febr.

betta kongsins systu. j millum haitarar²⁾. og Glinfotar ad skoda og dæma á millum Jons Hallzsonar hins jngra og Þorlaks Bandvarssonar. vm þa akiseru er greindur Þorlakur kiserdi til nefnz Jons Hallzsonar vegna konu sinnar Steinvarar Guttormsdottur og þau þar þa fram baru á þinginu.

J fyrstu bar hun ad greindum Joni Hallzsyni at hann hefði sleigit sig tuo hnefahangg til hanfudzins og jarduarpad sier þrisnar sinnum og farid ofan á sig hniam og hnuum og af þessum hans Ruskingum og medferð. sagdiat hun eigi vita betur Eunn suo ad hun hefði fætt sitt barn andnana. það er þa gieck hun med.

Nu sakir þessa adur akrifadur Jon Hallzson hefði handlagt sig þangad vndir þann dom. sem Ormur Jonsson yfir nefndi. og suara þar þa greindu mali sem langliga stefndur. Þui dæmdum vær hann þar þa langliga fyrir kalladañ.

Jtem j annari grein dæmdum vier saugdam Jone lyrittar Eijd hinn minna. og sueria. þar þegar á þinginu. Ef hann væri til fær ad hann hefði farit ofan á hana hniam og hnuum. og wa það fetarhogg er hann sialfur med gieck. at hann hefði spyrrt til hennar þa hun lá. Sue og þuoria sauk hana skyldi af hafa vm þau aurþjmi. sem á hegnar barni skyldi verit hafa þa hun vard liettari. Þad dæmdu vier allt vndir xij laugriettumanna dom. nu á næstu auxararþingi og laugmannzins skodan.

Og til sanninda hier vm setium vær uor jnnaigli fyrir þetta domsbref. Skrifad æ Aukrum j hraunhrepp á Mirvm á sama ari. deigi aydar³⁾ enn fyrr seigr.

492.

5. Júní 1500.

á Skriðu.

Konaín Jónsson gefr guði almáttugum, jungfrú Mariu og klaustrinu á Skriðu hálf finta hundrað í jörðunni Anastöðum á Útmannasveit og vottar, að hann heyrði síra Svein heitiinn Jónsson lýsa því, að hann hefði gefið sama klaustri hálf sjöunda hundrað upp í nefnda jörðu.

¹⁾ Svo. Þ. e. Hitarar. ²⁾ Þ. e. 2. Júní.

AM. Fasc. XXXIV, 22, frumrit á skinni. Innsiglið er fyrir bráðna.
— Apogr. 2682.

gjafabref anastada j hialltastadarþingæ.¹⁾

Þat giore eig kodran jonsson godum monnum kunnekt med þessu minu opnu brefui at eg medkennunzt at eg hefi gefuit halt fimta hundrad j anastaudum a vtmanna-sueit j hialtastadarþingum gude almattigum junfru mariu og klaustrenu a skridu j flotzdal. suo og heyrde eig lysing sira sueinz heitinz joussonar sem gud hanz sal nade at hann gaf halt siounda hundrat vppi greinda jord anastade fyr nefndu klaustre a skridu med aullum þeim gognum og gædvm som adur nefndre iordu fylger og fylgt hefuer at fornu og nyiu og vid vrdum fremzt eigande at. skylde þesse tittnefnd iord æuenleg eign klausturzens. og til sanninda hier vm setta eig mitt insigle fyrir þetta bref er skrifuat var a skridu j fliozdal in festo sancti bonifacii episcopi et martiris anno domini 00 quingentesimo.

498.

8. Júní 1500.

á Skriðu.

HALLSTEINN Þorsteinsson lýsir því, að hann og Cecilia Þorsteinsdóttir kona hans hafi gefið „fyrst að upphafi guði al-máttugum, jungfrú Marie og helga blóð“ jörðina Skriðu í Fljótsdal með rekum og ítökum til ævinlegs klausturs.

AM. Fasc. XXXIV, 21, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 2680.

Um Reka. skogarpart og selför Skriduklaustri
tilheyrandi.²⁾

Þat giore eig hallsteinn þorsteinsson godum monnum kunnekt med þessu minu opnu brefui at eg medkennunzt þat at eig og cecelia þorsteinzdatter kona min haufaum gefuit iordena alla skridu j flotzdal fyrst at vphafui gude almatigum junfru mariu og helga blod til ævinlegz klaust-

¹⁾ Utan á bráðna með gamalli hendi. ²⁾ Utan á bráðna með hendi Árna, ásamt ártali: 1500.

urra med aullum þeim gognum og gæðum sem fyrgreindre iordu fylger og fylgthefuer at fornu og nyiu og vid vrdum fremzt eigande at med þessum itolum halfuan allan reka til motz vid kirkiubæ a helmingasande er reiknadur er vij^o fadma og skogarpart j ytre videualla iord og selfor j seliadal. og til sanninda hier vm setta eg mitt insigle fyrer þetta bref. Scrifuat a skriduklaustri manudagen næsta eftir huitasunnu arum eftir gudz burd þusund og fimm hundrut.

494.

10. Júní 1500.

á Hólum.

Dóma klerka, útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um kæru biskups til Gunnlaugs Helgasonar, vegna Ingileifar Kolladottur konu Gunnlaugs, um peninga þá, er sira Jóni Kollasyni bróður hennar höfðu fallið til arfs eptir Kolla Magnússon og Ingibjörgu Þorlákadóttur foreldra sína og fleiri frændur; svo og um hestgrip og smjörtöku.

AM. Fasc. XXXIV, 18, frumrit á skinni. Fyrir bréfið hafa aldrei komið fleiri en 6 fassigli, og eru þau nú öll döttin frá. — AM. Apogr. 3382.

Domar vm gunlaug helgason 1500.¹⁾

Þat giorum ver broder einar abote a munkaþuera. jon þorualdsson. nicholas þormodsson. eirekur einarsson. gudmundur ionsson. gudmundur skulason. þorsteinn gudmundsson. olafur klængsson. ion finbogason. nicholas vilhialmsson. halluardur biarnason. gunnar þordarson ock ion þorgilason prestar hola biskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu voro opnu brefi at þa er lidit var fra hingatburd vorss herra ihesu christi. M. v^o. ar þridia daginn næstan epter paskaviku²⁾ a videuollum i blonduhlid i skagafirde a almennelegre prestastefnu vorum ver i dom nefnder af vorum virdueligum herra herra gotskalk med gudss nad biscop a holum at dæma vm þa akæru er biscopin kærde til gunn-

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ D. e. 28. Apr.

lauga hellgasonar vegna konu sinnar ingeifar kolladottur vñ þá peninga sem sira ione kollasone brodur ingeifar hafde til arfs fallid epter fodur sinn ock modur kolla magnusson ock ingebjörgu þorlacksdottur ock epter brodur sinn sira gudmund kollason ock eptter born þessa brodur síns fasta ock lausa frida ock ofrida. var þessi vor domur i fyrstunne at ver dæmdum stefnuna logliga ock gualaug hellgason logliga fyrirkalladan hier j dag. kom þar fyrst fram fyrir oss opid bref med sira ionas kollasonar handskrift ock hans cirographo ock tneggia manna incigle er hann medkendizst sialfur i brefinu at hann hefdi bedit þá at incigle þenna sinn giorning. leidde ock biscupinn þar fyrir oss tuau vitne þau er suoru fullan bokareid þar þá fyrir oss at þeir hefde sed handabandit enn heyrt ordiñ suo fyrir skileñ at sira jon kollason gallt ock gaf heilagre holakirkiu alla þá peninga fasta ock lausa frida ock ofrida sem honum hafdi til arfs ock eignar fallit epter fyrr skrifada frændur sína huar sem þeir kunna hellzt vpp at spyriazt fyrir þær saker sem hann medkeñdist sialfur fyrir adurgræindum vettum. en sakernar komu þar fram fyrir oss. Þui at gudse naad til kalladre dæmdum ver fyrr nefader prestar alla þessa fyrrsagda peninga fasta ock lausa frida ock ofrida huar hellst þeir kunna vp at spyriazt heilagre hola kirkiu ock biscupinum til fullrar eignar obrigdeligan(a). en gunlaug skylldugan at leggja fram alla þá peninga sem hann hefer at ser tekit j vmbode konu sinnar ingeifar kolladottur fra þui er hann feck hennar ock til at seigia huar þeir standa sem han hefer ecki at ser tekit vnder sinn fullañ bokareid. suo ock dæmdum uer ingeifur kolladottur skyllduga at leggja fram alla þá peninga sem teckner voro i hennar vmbode epter fyrrsagda frændur sína adur en gunlaugur hellgason feck hennar vnder fullan bokareid. skylldu þesser aller peningar afhendazst at næstum fardogum biscupinum i hendur edur hans vmbodssmanne.

Jtem i annare grein kærde biscupin til gunlaugse hellgasonar at han hafde gripet ock tekit kirkiunnar hest ock markad ser. þui dæmdum ver biscupin skylldugan at

leida tvau loglig vitne með suordnum eide innan xiiij daga at sa same hestur var kirkiunnar eign þá gunlaugur tok hann ock at leiddum vitnunum ock eidnum suordnum dæmdum ver gunlaug skylldugan at fa kirkiunne aptur annan hest iaingodan oc xu merkur i fullrette kirkiunnar fyrir grip ock ran a hestinum. En fyrir vinnumisser ock akadræde a hestinum eyrer a huerre viku krossmessna a millum a sumarit en hallfan eyrer a vetrin millum krossmessna. en gunlavg fallinn i bann ock skylldugan at taka lausn ock skript af biscupinum eda hans vmbodsmanne ock gunlavg skylldugan at giallda þessa peninga alla at næstum fardogum.

Jtem i bridin grein kærde biscupin til gunlaugs hellgasonar at han hefde haft smior i fra kallstodum er hola kirkia atte huar gunlaugur sagde nei fyrir. þui dæmdum ver biscupin skylldugan at leida ij loglig vitne at þat smior var kirkiunar eign. en ef þau vitnen feingizet þa skyllde gunlaugur tuigillda smiorit aptur ock sueria þann eid at han hugde þat konu sinnar eign. En ef smiorit yrde ecki kirkiunar eign þa skyllde gunlaugur kuittur vm þa sock. en ef honum fellzet eidurinn giallde heilagre hola kirkiu xu merkur i fullrette fyrir grip ock ran a smiorenu ock gunlaug fallinn i bann ock skylldugan at taka lausn ock skript.

Ock til sanninda hier vm setium ver fyrr nefnder prestas vor incigle fyrir þetta bref er skrifat var a holum i hialltadal midaikudaginn næstan epter huitasunnu a sama are sem fyr seiger.

495.

20. Júní 1500.

i Hvammi.

VITNISBURÐARBRÉF um stefnu Bjarna heitins Ívarssonar til Eiriks heitins Loftssonar um hald Eiriks á peningum Sophíu Loftedóttur, systur Eiriks og konu Bjarna, en Eiríkr hafði umboð Sophíu meðan hún var í ómagavist með Ólöfu systur sinni.

Bisk. 8. Fol. bls. 500 með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—1642.

Witnisburður Olafs Þorbiarnarsonar.

Það giori eg Olafur Þorbiarnarson godum monnum kunnugt með þessu mínu opnu Briefui. að eg meðkiennist að eg var þá hía Biarna heytum Jvaresýne. að hann stefndi Eyríki heytum Loptssyni fyrir reykningaskap. að nefndur Biarni sagði aður skrifadañ Eyrík halda peningum fyrer sier wegna kvinno sinnar Sophiu Loptzdottur. að hun fleck alldrej af Eyríki. enn hann atti að hafa hennar vmbod þá hun var j omagawist með Olofu systur sinni. sagði nefndur Biarni að þesser peningar wæri bædi j kuykum peningum. faustum og lausum. og optsinnis heyrda eg hann lya þessum reykningaskap j gard aður nefnds Eyríks. og hier epter wil eg sueria ef þurfa þykir. Og til sanninda hier vm setta Eg mitt jnnsigli fyrer þetta witnisburðar Brief er skrifad war j huammi j kiða. Langardaginn næsta fyrer Jonmessu Baptistæ vm sumarid. þá er lidid var fra Guds burd 0 D ar.

496.

25. Júní 1500.

í Skálholti.

BRÆF, að Björn Guðnason hañ gefið allsmektugum guði og klaustrinu á Skriðu jörðina Sellátr í Reyðarfirði.

AM. 914, 4to, afskrípt Skriðuklaustrbréfa staðfest 28. Sept. 1697 í Berufirði af Guðmundi Árnassyni og Brynjóla Haldórssyni: „Ofan-skrifad bref er skrifad á kalfakinn með gamla skrift dögð och eillelegt. tiglarnar tveir jhángande enn innsiglen j burtu“ — AM. Apogr. 4487 (eptir 914. 4to).

Bref fyrer Sellátrum 1500.

Þat giorum vid Einar Jngimundarson og Þordur Guðmundsson prestar Skálholtz Biskupsdæmes goodum monnum kunnigt með þessu ockru opnu brefe. ath vid vorum i hið sðum og heirdum ð Jonsmessu dag Baptiste¹⁾ vm

¹⁾ D. e. 24. Júní.

sumared j Hoolum j Eystra hrepp. þá lided var fraa hyn-
 adburd vors herra Jhesu Christi þusund ock fimm hundrud
 aara. að Biörn Gudnason lyste þar firer ockur og med-
 kiendest. ath hann hefde giefet allsmecktigum Gude og klöstr-
 enu á Skridu j flöztal jördena Sellátur. er liggur j Reid-
 arfirde. er liggur j Holma kirkiu sockn til æfenlegrar eign-
 ar og fríðis forræðess med öllum þeim gögnum og gædum
 sem greindre jördu filger og filgt hefur ath forau oc nyu.
 og greindur Biörn varð fremst eigande ath. oc vnder greindre
 lysing og medkienning oftskrifadz Biarnar. hafde hann
 handaband vid herra Narfa Prior og forræðismann greindz
 klausturz ath Skridu. vppillande sjna giöf og giörning
 med hantake og goodra manna vitorde þar þaa j greind-
 um stad firer ockur adurskrifudum kennemonnum oc morg-
 um ödrum goodum monnum.

Oc til sannenda hier vñ settum vid firrskrifader prest-
 ar ockur jnsigle firer þetta bref skrifad j Skalholti deige
 sydar enn firr seiger.

497.

27. Júní 1500.

í Skálholti.

Dómr tólf presta útnefndr af Stepháni biskupi i Skálholti,
 þar sem þeir dæma leyfisbréf páfana fyrir Þorleif Björns-
 son og Ingvildi Helgadóttur stöðugt og myndugt og Steph-
 án biskup skyldugan til að úrskurða hjónabandið löglegt og
 öll þeirra börn arfborin og skilgetin.

AM. Apogr. 788 „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar, bróður
 Árna. — AM. Fasc. LXXII, 2 b. stórt transkript á skinni frá c. 1526
 (svo sem samhljóða).

Þat giorum ver broder narfi prior ath skridu i flöz-
 dal. hrafn oddzson officiales firir nestan. kolgrimur kodrans-
 son firir austan officiales. einar ingemundarson radzmann j
 skalholti. einar ellenzson. ion ionsson. augmundur palson
 kirkinprestur sama stadar. halldor tyrfingsson. hallur eyg-
 urdzson. ion palsson. kenek þorsteinsson. sueinn þorarinsson.

prestar skalhollz biskupsdæmis godvm meunnum kunn-igt med þessu voru opnu bref. ath þa er lidit var fra hingat burd vors herra iesv christi M. d. ara. vor-um ver i dom nefnder af ærligum herra ok andaligum faud-ur herra steffano med gudz nad biskup j skalholhti. laug-ardægen næsta fyrir peturs Messo ok pala vm sumarit ath einvirduliga skoda og ransaka þat dispensersaarbref sem af pafaligu valldi ok kvria var vt gefit vm hionaband þorleifs heitens biornssonar. ok ingaulldar helgadottur. hueria magt ath þat skylldi hafa. Ok þui ath heilax anda nad til kall-adri med fallu domsatkuæde leizt oss þat j allan mata fall-megtugt ok obrigdulegt. ok vorn andligan faundur biskup j skalholhti skylldugan til ath vrekvda hionabandit laugligt epter þeirri dispenseran sem næstur hans forverare biskup magnus godrar minningar. sem gud hans sal nadi. hafdi dispenserat med adur greindum hionum. ok þeirra bornn geten fyrir festing ok epter skilgetin ok arfgoing epter faundur ok modur. Ok til allra annara arfa. epter þui sem guds laug vtvisa. ok til sannenda hier vm settvm ver fyr-skrifader prestar vor incigle fyrir þetta domsbref skrifat j skalholhti. j sama stad. dag ok are sem fyr seiger.

498.

1. Júlí 1500.

á Öxarárþingi.

Dómur Finnþoga lögmanna Jónssonar og tólf manna útnefndur á alþingi, þar sem Björn Þorleifsson og systkin hans eru, samkvæmt páfabréfi, konungsbréfum, erkbiskupsbréfi og biskupa úrskurðum, dæmd lögkomin til alls arfa eptir Þorleif Björnsson og Ingvildi Helgadóttur, foreldra sína.

AM. Apogr. 740 með hendi Jóns Magnússonar heðtur Árna „Ex originali“, sem var á kálfakinni og tólf innsigli höfðu verið fyrir. — AM. Apogr. 741 með hendi Jóns Magnússonar eptir transkripti Jóns Sigmondssonar og tveggja annara gerðu á Hólum 14. Apr. 1504 (aleppir öllu upphafi dómsins og vikr ýmen svo litid við, styttir um sumt og fyllir samstaðar). — AM. Fasc. XXXIV, 26, transskr. frá 7. Júlí 1518 (Apogr. 2925). — AM. Fasc. XXXIV, 27, transskr. frá 23. Apr. 1515

(Apogr. 5716). — AM. Fasc. LXXII, 2°, transkr. frá c. 1538. — AM. Fasc. XXXV, 3. transskript á skinnigert á Reykhólum 1501. Öll af sama tagi og Apogr. 740. Sbr. Dipl. Isl. VI, Nr. 101 og 276; VII, Nr. 810, 402 og 497.

Öllum Donnun þeim sem þetta bref eia edur heyra senda arnor finzson. gíeli þállippusson. uigfus þordarson. salomon einarson. sygurdur dadason. gudmundr þorleifason. jagimundur finzson. halldor sygurdzson. helgi þorualldson. brandur olafson. jon hrafson ok jon magusson. kuediu gudz ok sine kunegt giorande at þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushandrud ok fimm hundrad ara þridindagja næsta epter peturesmessu ok pás¹⁾ um sumarit a almenneligu auxararþingi. worum uer j dom nefnder af srligvm dandimanni fimboga jonsyni langmanni nordan ok uestan a jalande at skoda ok dæma um það mal sem biorn þorleifason beidde ok krafde langmannin at nefna dom yfer huort han skyldde vera langligur erfingi ok hans systkin epter þorleif heitin biornson faundur sin. gud hans sal nade. edur eigi. epter þeim brefum ok skilrikium sem hann bar þar fram.

[j fystu kom þar fram leyfisbref huert et af pavaligo ualldi uar atgeft²⁾ at þorleifur biornson ok ynguelldur helgadóttir skyldde langliga mega binda sinn hiuskap ok eidan riottliga mega saman blifa ok þeirra baurn langliga tilarfs komia epter þau at fengine dispenseran af heilagrar skalkholtz kirkju formanni sem skipat uar j sangdo bresi.

j annari grein kom þar ok fram opit brefuore naduga herra kong kristierns með hans heilu ok oskanddo hangande jansigli suo hlodanda at hann skylduliga skipadi ok tilgaf uppa vna uegna ok krununar j noregi at aull baurn fyrgrædura manna þorleifs ok ynguelldar skyldu³⁾ skilgetin til arfs epter faundur sinn ok modur.⁴⁾

¹⁾ þ. a. 80. Jáni ²⁾ [Jtem j fystu kom þar fram leyfisbref herra pavnans sixte hins florda með þui nafne. ad fullkumlige leyfði og tilgaf af guds alfa og heilagrar kirkju. og af minn ualldi 741. ³⁾ vantar i 740; b. v. 741, LXXII, 2. ⁴⁾ og alkra annara arfa er þeim hann til at falla með logum sem önur skilgetin eigia konu baurn, b. v. 741.

J þridiu grein kom þar ok fram fyrir oss uors naduga hera kongs hans bref med hans bello ok oskanddo hangandi jnsigli. huert suo hliodade at hann skipade epter sins faud-ur kong kristierns brefi aull baurn fyrsagdra manna þorleifs ok ynguelldar þeirra langliga erlingia sem aunnar skilgetin baurn.

J fiordo grein kom þar fram fyrir oss bref¹⁾ uors uerd-unga hera ok andligs faudurs hera gauta med gudz nád erchibiskups j nidárosi. huert er fulliliga stadfesti hera pauans bref. huert hann utgaf saugdum Monnum þorleifi ok ynguelldi um sitt hionaband. at aull þeirra baurn skyldi skilgetiñ uera epter sinn faudar ok modur ok laugliga til arfs komen epter adra sina frændur suo sem skilgetinar eiginar konu baurn.

hier med syndizt bref biskup magnus med gudz nád biskups j skalholhti at hann hafdi til gefit samþyekt ok hia nerit at sagder menn þorleifur ok ynguelldr bundo mitt hionaband epter þui sem þeim uar leyfi til gefit ok hann hefdi med þau dispenserat suo sem honum uar bodit ok skipat af paualigo ualldo.

J fimto grein kom þar fram xij. presta domur er biskup stephan med gudz nád biskup j skalholhti hafdi ut nefnt at skoda ok dæma huero langliga sagder menn þorleifr ok ynguelldur hefdi bundit sinn hiuskap edur huort þeirra baurn skyldi langliga til arfs komin²⁾ edur eigi. Enn sagder prestar dæmdo þetta allt under urskyrd uors naduga herra stephans med gudz nád biskup(s) j skalholhti.

Jtem j siundo³⁾ grein uorum uer j hia j saugdum stad ok dag a alpingi at uor uerdugr herra og andaligur fader herra stephan med gudz nád biskup j skalholhti sagdi med fullum laga urskurde fyrgreint hionaband optnefndra manna þorleifs ok ynguelldar statt ok staudugt ok sefnliga obrigda(n)ligt ok j allan mata laugligt ok aull þeirra baurn⁴⁾

¹⁾ hefr vantað í framritið, og vantar líka í transkriptin, nema 741. ²⁾ getin 741. ³⁾ svo ill, bæði 741 og hin transkriptin. ⁴⁾ skilgetin og b. v. 741.

langliga til arfs komin epter faudur sinn ok modur ok alla adra sina frændur sem þeim kann til at falla suo sem skilgetinar eiginar konu baurn epter laugum.

nu saker þess at laugin suo greina med stauddum endimaurkum at um hiuskap ok huersu langliga hver er getin. skuli dæmazt fyrir biskupi edur hans umbodsmanni þui fyrir þessar adur skrifadar greiner ok þær fleire sem hier at luta dæmdum uær fyrnefnder domsmenn med fullo doms atknædi biorn þorleifsson ok aunnur hans syskin langliga erfingia epter þorleif biornson faudur sinn ok ynguelldi helgadottur modur sina ok langliga getin til allra annara arfa sem þeim kan til at falla epter uorum riettum landz laugum at aullo jamfullo sem skilgetinar eginarkonu baurn ok optnefndan biorn þorleifsson ok hans systur edr þeirra langliga umbodsmenn riettiliga mega at sier taka til æfnligrar eignar allan fyrgreindan arf ok peninga jard-er ok lausagoz huar j islande sem þeir standa nu þegar epter þenna uorn dom. alla þa sem tittnefndur þorleifur biornson atti ok hieilt ok han feek eigi langliga j burt um sina daga.

Ok til sannenda hier um settum uær fyr nefnder domsmenn uor jusigli fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad ok ári degi sidar enn fyr seger.

499.

1. Júlí 1500.

á Öxarárþingi.

Dóms tólf manna geinginn á alþingi um sekkjagjöld enskra kaupmanna, er verzla á Íslandi, um rétta mæling og ófalsadan varning og um ófriðhelgi duggara þeirra, sem fara með lóðir, og sungvan kaupskap annan.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bla. 115b, skr. c. 1604 (= a). — Add. British Museum 11,242. 4to bl. 23b í Söpdýngju sína Gottakálks í Glaumba, skr. 1542—1591; upphaf dómsins hefur hér verið stýtt, og bókin er hér mjög skemd af fúa. — Landabókasafn 65. 4to I, 14b — 15, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — Lande-

bókasafa 788. 4to bl, 84 a—b. skrifað c. 1640 með hendi svipadri Hákonar Ormasonar. — Landsbókassafn 812. 4to bl. 166, skr. c. 1660. — Ny kgl. saml. 1945 4to bl. 208b, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. — Landsbókassafn 115 4to I, bls. 178—179 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730. — M.Steph. 60. 4to bla. 21 og ÍBfél. 67. 4to bl. 60, hvortveggja með hendi síra Eyjólfis Jónssonar á Völlum (d. 1745). — AM. Apogr. 5755, að því er virðist ritað eptir Landab. 788. 4to.

Sá orðamunur er ekki að riðum, sem afskriptum þessa dóms ber á milli um efni hans, en um dómnefndina greinir þau meira á. Dómrinn hefir í upphafi verið og á að vera tylftardómur, en um þetta efni haggast svo í afskriptunum, að út koma 15 eða 16 dómsmenn, þegar allt er borið saman. Þó að röð dómsmanna sé öll á reiki í afskriptunum, eru þó 11 af þeim, sem ekki bregst að taldur eru í 7 helstu handritunum, opt í mismunandi röð að visu, en þó svo, að þessum handritum kemur öllum saman um það, að þeir eigi heima í dómnum. Vantar þá einn til þess, að tylftin sé full, en hins vegar afgangi 4 eða 5, sem að eins standa í 1 eða 2 afskriptum hver um sig þótt þær felli niðr mart hinna dómsmannanna. Dómsmennirnir koma svona út (röðin eins og í a):

1. Gunnlaugr Teitsson	a 65 788 812 1945 60 67 115 5755
2. Einar Þórólfsson	a 65 788 812 1945 60 67 115 5755
3. Jón Valdason	a 65 788 812 1945 60 67 115 5755
4. Þorvaldr Guðnason	a 65 ... 619 1945 60 67 115 ...
5. Snjólfur Hrafnason	a 65 ... 812 1945 60 67 115 ...
6. Stullí Hallsson	a 65 ... 812 1945 60 67 115 ...
7. Einar Oddsson	a 65 ... 812 1945 60 67 115 ...
8. Arnór Finnsson	a 65 ... 812 1945 60 67 115 ...
9. Nikulás Jónsson	a 65 ... 812 1945 60 67 115 ...
10. Sigurðr Daðason	a 65 788 812 1945 60 67 115 5755
11. Oddr Guðnason	a 65 788 812 1945 60 67 115 5755
Þorfinnr Nikulásson	788 5755
Jón Jónsson	788 5755
Guðmundr Jónsson (Teitsson 1945) 812 1945
Arnór Jónsson 60 67

Af þessum fjórum síðustu nöfnum er nokkurn veginn ljóst, hvernig þjá má muni til komin. Þorfinnr Nikulásson og Jón Jónsson sýnast vera afbökun úr nafni Arnórs Finnssonar (arnorñílf = þorfinnur) og Nikulás (= Nikulálf = Nikulássonar) Jónssonar (= Nikulálf son hefir verið lesið: Nikulásson. Jón). Að Arnór Jónsson mun og vera afbökun úr nafni Arnórs Finnssonar. Að Arnór Finnsson og Arnór Jónsson standa í einu og sama handriti, mun svo til komið, að afakrifarinn hefir haft fyrir sér tvær eldri afskriftir, þar sem í annari hefir staðið Arnór Finnsson, en í hinni Arnór Jónsson, en tylftin í dómnefndinni ekki orðið full, nema með því móti, að bæði nöfnin stæði í dómnum, svo að hann hefir tekið upp hvortveggja nafnið. Guðmundar nafn Jónssonar („Teitsson“ misritað á n eða í flýti af því að mestu mátr á undan var Teitsson) stóð

hinsvegar ekki glögt úr hverju ætti að vera afbæð, og því næst sanni, að hann fylli tylftina. Getu má þess þó, að í hnífskarðadómum frá sama degi er nefndr Guðmundr *Einarsson*.

Domur wim seckiagiaulld¹⁾ [Engelskra.²⁾

Aullum maunnum þeim sem þetta brief sia edur heyra señda Gunnlangur teitsson. Einar Þorolfsson. Jon Walldason. Þorualldur³⁾ Gudnason. Sniolfur hrafñsson. Stulli hallsson. Einar Oddzson. Arnor finnsson. Nicholas Jonsson. Sygurdur dadason. Oddur Gudnason og Guðmundur Jonsson⁴⁾ laugriettumenn. kuediu Gudz og sijna kunnugt gjaurañdi að þa er lidit var fra hijngadburd wors herra Jhesu christi 1500 æ midnikudaginn næstañ epter pietursmessu oc pala æ almenniligu auxararþijngi worum wier j dom nefnder af badum laugmaunnum sunnan oc austañ æ jslañdi Finnþog Jonssyne og Þoruardi Ellendzsyne er Benidicht hersten hirdstiori yfer allt jslañd beiddist doms æ huerðu mykil seckiagiaulld að Eingielskier skylldu luka sem med riettañ kaupskap sigla [til jslañdz⁵⁾.

Þui dæmum wier fyr greinder domsmenn seckiagiaulld epter gaumlum wana lañdsins af eingelskum⁶⁾ sex flaka af hueriu hundradi. af blautum og haurdum eptir þui sem skipit dregur til og það er stort til fracktar halft af hueriu hundradi af blautum og haurdum.

Suo og dæmdum wier j sama domi að eingelskier skylldu færa [j landit⁷⁾ riett tunnumal oc alla adra rietta mæling og allañ annan falslausan warning. Ella bæti firir⁸⁾ sem fyrir annað fals sem wor laugbok seiger.

Enn duggargar þeir sem med loder fara oc auñgnañ kaupskap annañ sieu ofridhelger og riett tekñer⁹⁾ af huerium manni huar sem þeir werda tekner.

¹⁾ secktagjald (gjöld), öll alstaðar ranglega, nema á eitt og 11,242. ²⁾ b. v. 5755 ofn. ³⁾ Þorvarðr 60,67. ⁴⁾ [b. v. 812 og 1945 (sem misakrifar hann „Teitason“) og þar látinn koma næst eptir Gunnlang Teitason. ⁵⁾ [hingad j island 11,242; hingad til landsins 65,812, 5755. ⁶⁾ sem er, b. v. 65. ⁷⁾ [aa island 11,242; j Jaland 5755; til Íalands 65. ⁸⁾ b. v. 11242, 812, 5755. ⁹⁾ tekmar. 65,5755.

Samþykkti þennan worn dom bader laugmenn [oc hird-
stjoren¹⁾ Benedicht hersten²⁾ og aull laugriettañ et cetera.
[Oc til sannenda hier um.³⁾

500.

1. Júlí 1500.

á Öxarárþingi.

AFINGISSAMÞYKT UM HNIFSKURÐI, OG ANNAÐ FEIRA.

Dómr þessi kemr fram í ýmsum myndum í fjölda af skjalabókum, og sumstaðar sem örstutt ágrip og svo afbakað á marga vegu, að prenta verðr hann í fleira en einu lagi, eins og sjá má hér á eptir (A—D). Hann er og opt ýmist ártalslaus eða þá rangt árfærðr, optast til 1510, sem ekki fær staðist, því að þá hafði látið af lögmensku Finnbogi Jónsson, en tekinn var við Jón Sigmundsson.

A.

Add. British Museum 4882. 4to (Bank's safe), bl. 809 a—b, skr. c. 1670.

Alþingis Domur vñ knifskurði.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sendum vier Gunlogur Teitsson. Gudmundur Einars-son. Einar Oddsson Arnor finnsson. Oddur gudnason. Þorsteinn steffansson oc Nicholas jonsson med fleirum odrum godum monnum knediu Guds og sijna kunn-ugt giorandi þa lidit var fra Christs hingadburd O. D. midkudaginn næstan epter pieturmessu oc þæls æ almenn-iligu Oxararþingi vorum vier j dom nefnder af Eriligum monnum Þoruardi Ellendzsyne logmanni firir sunnan oc austan æ jslandi og finnboga jonssyne fyrer nordan og vestan æ Jslandi ad dæma vñ þa oheyriligu skurdi sem marger goder menn væri med skammfærder. Þui dæmdum vier fyrnefnder domsmenn med fullu doms atkuæde ad huor sem annan skier epter þennan dag skal vnder somu refs-

¹⁾ [b. v. 11242, 115. ²⁾ heesten 11242. ³⁾ [b. v. 11242, og þar neð-
an við stendr brot af reikningi um þetta gjald: „ fiskar af lest.
c af tveimr lestum. vc af x lestum. iic af iijj lestum“.

ing oc alogum oc sa er leggur man med knijfe edur særer med skoti.

So oc j sama domi. ad einginn madur skal taka þann mann j sijn hus sem farid hefur med stulld oc huinsku. sie þad obætt. Enn ef hann tekur vjjsvitandi þa er hann sekur iij aoram.

Jtem eige skal taka Riett epter hina somu konu vtan þrijsuar sinnum. Hun skal sijdan halldiñ oerlig.¹⁾

Jtem þar sem kongur skal taka halfmork. skal sa er uid er brotid taka adra [halfa²⁾]. Enn þar kongur a ad taka ij aura. þa skal sa er uid er brotit taka iij aura.

Jtem ad eingiñ naudahandsöl skulu halldast. Enn þad eru naudahandsöl er madur er lijfe sijnu ad firr edur fle. edur skomm edur skada ad nær. Enn ef ódruijs er giort sekur fullrette oc halldist þo eige.³⁾

Samþyckte þennañ dom Benedikt hirdstjore oc Baeder fyrrakrifader Logmenn.

Skrifad æ strond j seluogie þremur dogum sijdar.

B.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 115b—116a, skr. c. 1604 (= a). — Landabókasafn 789. 4to bls. 115, skr. c. 1620. — Landabókasafn 67. 4to bl. 100, skr. c. 1620. — Landabókasafn 791. 4to bls. 107, skr. c. 1620. — Landabókasafn 68. 4to bls. 121—122, skr. c. 1640. — Landabókasafn 65. 4to I, 14 (=65a) og 127, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — JSig. 343. 8vo bl. 81a, skr. c. 1650. — Landabókasafn 812, 4to bls. 52—53, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Beykjarfirði c. 1660. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 147a—b, með hendi sama manns 1666. — ÍBfél. 215. 4to bl. 42a, skr. c. 1690. Hafa þessi handrit öll verið höfð til hliðjónar við þenna texta, en til er dómr þessi í ágripi víða annarstaðar í skjalabókum, svo sem AM. 68. 8vo bls. 124—125, skr. c. 1625; AM. 65. 8vo bl. 10b—11a, skr. c. 1670 (kver Bergsteins Bjarnarsonar í Skildinganesi); British Museum Add. 11,092. 4to, bl. 21a, skr. c. 1750; ÍBfél. Khd. 114. 8vo nr. oltij, skr. c. 1700; ÍBfél. 206. 4to skr. c. 1820; ÍBfél. 67. 4to bl. 60b með hendi síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745); MSteph. 60. 4to bls. 21—22 með

¹⁾ Sbr. réttarbót frá 2. Mál 1818 (Dipl. Isl. II, Nr. 212, bls. 385).

²⁾ [b. v. eptir Bodl. Oxford 127. 4to, bl. 115a, skr. c. 1640, sem hefir nokknó af þessum greinum. ³⁾ Sbr. Dipl. Isl. II, bls. 204.

hefði sama manns; Landsbókasafn 66. 4to bl. 86 og 98, skr. um 1664; Landsbókasafn 6. Fol. bls. 170, skr. c. 1680, — og enn víðar.

Domur vīm hnífskurdi.

Ollum maunnum þeim sem þetta brief sía edur heyra senda Gunnlaugur teitzson. Gudmundur Einarsson. Einar Oddzson. Arnor finnsson. Oddur Gudnason.¹⁾ Þorsteinn Stephansson. [Nicholas Jonsson.²⁾ [med fleirum godum³⁾ maunnum⁴⁾ kuediu Gudz og sijna kunnigt gíaurandi [ad þa er lidit var fra⁵⁾ Gudz burd⁶⁾ 1500 midukudaginn næstan epter pieturs messu oc pals æ alme niligu auxardrþjngi worum wier j dom nefnder af ærligu maunnum Þoruardi⁷⁾ Ellendzsyne laugmanni fyrir sunnañ og austañ ði Jslandi. og finnþoga Jonssyne nordañ og vestañ ad dæma vīm þa oheyriliga skurdu⁸⁾ sem margur godur madur he'ur [langañ tijma⁹⁾ werit skammfærdur¹⁰⁾ med.

Þui dæmum wier fyrrnefnder domsmenn ad huer sem¹¹⁾ annañ skier hier epter med kniffl skal vnder saumu Refsing og alangum wera sem sa er leggur mann med kniffl edur særer med skoti.¹²⁾

Samþycti þennan vorn dom Benedicht horsten¹³⁾ hirdstiori [yfer allt Jsland¹⁴⁾ oc bader greinder laugmenn. [i sama stad.¹⁵⁾

[Og til sanninda hier vīm setium vier fyrrnefnder doms¹⁶⁾ menn vor junsigli fyrir þetta domsbref skrifad ði strond j Seluogie þremur dogum seinna enn fyrr seiger.¹⁷⁾

[Jtem¹⁸⁾ samþyctu adurskrifader¹⁹⁾ logmenn²⁰⁾ ad fimm hundrad skylldi verda²¹⁾ kongs sank eff madur²²⁾ skizere mann. þar huorke hilur hár nie klæde.²³⁾

¹⁾ Gudmundsson (I) 63, 65a, 67, 1945. ²⁾ [sl. 848. ³⁾ [63, 67. ⁴⁾ sl. 812. ⁵⁾ [ad arum eptter 789; ⁶⁾ [ad þa lidit var fra hingadbarde vors liufa lausnara 67. ⁷⁾ 67, 789 og fl. hefa ranglega „Þorvaldi“; 63, 65a, 789 sleppa Finnþoga og láfa Þorvarð einn útnefna dóminn. ⁸⁾ skurdi 67, 789 o. fl. ⁹⁾ [b. v. 67, 68, 66; margan tijma 789. ¹⁰⁾ skemdur 63. ¹¹⁾ b. v. 67, 791 o. fl. ¹²⁾ spjote 65a. ¹³⁾ Hreatern 789; sl. hin öll. nema a og 65b. ¹⁴⁾ [b. v. 65, 67, 789. ¹⁵⁾ [b. v. 67, 789. ¹⁶⁾ b. v. 67. ¹⁷⁾ [b. v. 789 og 67. ¹⁸⁾ 215; sl. 65. ¹⁹⁾ b. v. 65 (adurskrifadur, sem hér er leiðrétt); ²⁰⁾ 215; logmann 65. ²¹⁾ 65; vera 215. ²²⁾ 215; hann 65(I). ²³⁾ [b. v. 65 og 215.

C.

Add. British Museum Add. 11,245. 4to, skr. c. 1750.

Alþingissamþyktar greinir 1500.

Einginn maður skal þann mann í hús sín taka, sem hann veit að farið hefir með hvinsku, sé hún óbætt. Enn ef hann tekur, þá er hann sekur iij. aorum við kóng.

Húsmenn sína skal bóndi annast, ef þeir verða þrotmenn.

D.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bl. 116b, skr. c. 1600. — Þessi texti finst og með ýmsu móti í þessum handritum: Landbókasafa 66. 4to bl. 110, skr. c. 1660, með hendi Jóns Guðmundssonar á Helgafelli. — MSteph. 61. 4to bls. 141—142, skr. c. 1650—1660. — Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 145b með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjörfirði 1666 (kemur beint aptan við „samþykt þeirra úr Múlaþingi 1595“). — ÍBfél. Khd. 215. 4to bl. 47a, skr. c. 1670. — ÍBfél. Khd. 125B. 4to skr. c. 1680. — ÍBfél. Khd. 114. 8vo cliv, skr. c. 1700. — ÍBfél. Khd. 281. 8vo bl. 39b, skr. á 18. öld. — ÍBfél. Khd. 205. 4to bl. 8a—b og 48a. Er þetta í handritunum kallað „samþyktargreinir (nokkrar)“, „Gamlar samþyktargreinar“ eða „Inntak úr Alþingissamþykt“. Sbr. Jón Rúgmann: Greinir or þeim gamla laugum, Uppeðlum 1667, bls. 5, 81 og 84 eftir „J(óns) S(igurðs) S(onar) B(ák)“ lögmanns á Reynistað.

Samþyctar greiner [dæmdar.¹⁾

Eingi maður skal þann mann taka þ sitt hús sem hann veit að farið hefur með hvinsku síe hun óbætt. Enn ef hann tekur þa er hann sekur þrimur aorum við kóng.

Þrisnar skal taka riect eftir saumu konu enn eigi optar. þuta er hun æ síðan.

Husmenn síjna skal bondi annast ef þeir verða að þrotzmönnum.

Jtem [það var og samþykt í sama stad. að²⁾ þar sem kongur æ að taka halfmaurk³⁾ (j) sinn riect þar skal sakaraberi taka fimm aora. Enn þar sem kongur á að taka tuo aora þa skal sakaraberi taka iij eyri [á verkum.⁴⁾

¹⁾ [með öðru bleki og annari, en þó samtíða, hendi. ²⁾ [b. v. 66. ³⁾ mörk; sum hín. ⁴⁾ [með öðru bleki og annari, en þó samtíða hendi, sömu og áðr.

Samþykta þetta lögmenn [Þorvardur Erlendsson¹⁾ og Finnþogi.²⁾

501.

1. Júlí 1500.

á Óxarárþingi.

Түнегея тьлфта дómр útnefndr á alþingi af Benedikt hirðstjóra Horsten (Histen) og Finnþoga lögmanni Jónssyni um Möðruvallaarf milli Þorvarðs Erlendssonar og Gríms Páls-sonar.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bl. 200b—201a, skr. c. 1604 „Wr Breffa Bok Eggertz Hannessonar“ (= a). — Landsbókasafn 789. 4to bls. 391—393, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 63. 4to bl. 325b 327b, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 69. 4to, bl. 147a—148a, skr. c. 1640. — Analecta juridica Odds digra Jónssonar 1668. — MSteph. 27. 4to bls. 422—426, skr. c. 1780. — Landsbókasafn 115. 4to I, 104—105 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardál c. 1780. Nfleg afskrípt er og í ÍBfél. Khd. 205. 4to.

[Hirdstjóra³⁾ Domur wm sama mal.

Allum þeim monnum sem þetta Brief sia edur heyra senda Einar Oddsson. Sturli Magnússon. arnor finnsson. Sigurdur dadason. Gunnlangur teitzson. Jon Asgrijmsson. Magnus Þorkiellsson. Jngimundur finnsson. andries gudmundsson. Jon hrafñsson. Salomon Einarson. Jon Jonzson. [Sigurdur Jvarsson⁴⁾ Bardur Jonsson. Halldor Sigmundsson. Jon Jonsson. Ketill arnason. Halldor Jonsson. Tumas Jonsson. Jon magnússon. helgi Þorualldsson. Eirekur juarsson. Gudmundur Þorleifsson. Brandur Olafsson Quediu gudz og sýna. kunnigt giaurandi. að þa lidit war fra [guds hingatburd⁵⁾ þusund og fim hundrut ær a⁶⁾ midvikudaginn epter peturs messo og pals æ almenniligu auxarðrþingi. worum wier j dom nefnder af Benedict horsten⁷⁾ hirdstjóra og hofudzmanni yfer allt Ísland. og finnþoga Jousssyne logmanni nord-

¹⁾ [leiðrétt; Erlendr, handr. ²⁾ þessa síðustu klausa vantar í öll handritin, nema 66. ³⁾ [sl. a: b. v. 789, 63, 69, 27 o. fl. ⁴⁾ [sl. a o. fl.; b. v. 789, 27, og svo er rétt, því að þá verður dómnefndin full. ⁵⁾ [69; Guds Burd 789, 63, 27; Christi hingadburd 115; hingadburd (!) a. ⁶⁾ b. v. 789, 27. ⁷⁾ a, 63, 69; Holsten 789; Hesten 27; Hersten 115.

an og westan æ Jelandi ad dæma og skoda. og med laugum æ ad lijta. huert afl edur magt hafa skyllde su akiæra edur¹⁾ utanstefna. er Þoruardur Ellendzson hafdi stefnt grijmi palssyni til Noregs fyrir [þær sakargipter²⁾ er þoruardur sagdi grijm ologliga³⁾ hallda fyrir sier þad jardagodz sem Benedict Palsson [og Biarne palsson⁴⁾ haufdu erft epter Jngibiaurgu Þoruardzdottur modur sijna. wændist og upp-las greindur Þoruardur fyrir oss og audrum dandimonnnum. ad su riettarbot hefði geingit j noregi. ad þad jardagotz er so fielli j faundurlegg [og⁵⁾ modurlegg⁶⁾ skylldu⁷⁾ ganga [vnder nanustu frændur⁸⁾ Barnanna j þui⁹⁾ slegti. ad faundur edur modur fra faullnum. En hier j mot tiedi og birti grijmur palason dom af þremur tylftum manna. og logmanns vrsakurd. at sonum hans Þorleifi og Benedict woru dæmdir og vrsakurdader aller peningar faster og lauser til æfnigr-ar eignar. þeir¹⁰⁾ sem att hafde Jngibiaurg Þoruardzdottur. og syner hennar¹¹⁾ epter hana. Stendur so skrifad ad þau mal. sem [logmenn edur sylumenn¹²⁾ fa ei yfer tekid. skal þeim malum til noregs stefna. Enn allar olaugligar vtanstefnur eru j laugum¹³⁾ fraskjldar. Nu fyrir þan skulld ad þetta mal. sem þoruardur hefur fyrir stefnt war adur til fullra lykta dæmt og vrsakurdur a fallinn med laugriettu-manna samþycki. og so þess annars. ad fyrrgreind riettarbot hefur hier j landi alldri fyrir laug geingit. Þui¹⁴⁾ dæmdum wier adurnefnder domsmenn þa sauma doma og vrsakurdi sem Grijmur hafdi wegna sona sinna fyrir optnefndum fastagotzum sem Jngibiaurg Þoruardzdottur og hennar syner haufdu att fasta og standuga og obrigduliga. med aullum þeim greinum og Articulis. sem þar jnni standa. oc tijtt nefndan Grijm palsson aungra suara skylldugan fyrir þessa greinda akiæru vppa opt nefnt fastagodz. og aungua stefnu þar vppa ad skylldugu ad fara eiga nie nockut laugsuar

1) og 789, 27. 2) [þa sakargiptt 789, 27. 3) b. v. 789, 27. 4) [789, 27, 69, 68, 115; sl. a. 5) edur 27, 115; 6) [sl. 789, 69. 7) Svo a, 789, 68; skyllði 27, 69, 115. 8) [undaæn nanustu frændum 27. 9) þeirra 789, 27. 10) 789, 27; þa, a, 68, 68, 115. 11) henns 789. 12) [thil lögmans edur sylumans eru dæmd og þeir 789. 13) logunum 789. 14) þa 789.

þar fyrir að halda framur meir enn domar¹⁾ uttísa og aður hafa [full laug²⁾ á geingit. þúiat þá sömu Riettarbot. er Þoruardur wændist fyrir sjúnu tilkalli og aður er greind³⁾ dæmdum wíer hana með fullu doms atkúædi hier j landit j allan mata olaugliga wera og werid hafa til nockurra fle-skipta edur arftokur epter henni að giora. heildur [að sa⁴⁾ texti bokarinnar standi obrígdnlíga. sem hier hefer að fasta gotzi og lausu. að fornu og nyu. j ríettu erfdatali yfer geing-it. Og til sanninda hier vīm settum wíer fyrnefnder doms-menn vor jncíglí [með hirdstíðrans og lögmannaíns jnnsígl⁵⁾ fyrir þetta domsbref. skrifad j sama stad og ær. deigi síjd-ar enn fyrir seiger.⁶⁾

502.

1. Júlí 1500.

á Þingveih.

BENEDIKT hirdstjóri Horsten (Histen) úrskurðar Grími Páls-syni Möðruvallaarf.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fól., bl. 201 a—b, skr. c. 1604 (= a) „Wr Breffa Bok Eggertz Hannessonar“. — Landsbókasafn 789. 4to bls. 393, skr. c. 1620 (bréfið hér ártalslaust). — Landsbókasafn 68. 4to bl. 327—328a, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 69. 4to bl. 148a, skr. c. 1640. — *Archeta juridica Odds Jónssonar* dígra, skr. 1668. — *MSteph.* 27. 4to bls. 427—428, skr. c. 1780. — Landsbókasafn 115. 4to I, 106, með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1780. — ÍBfél. Kud. 205. 4to (afskript frá 19. öld).

Hirdstjóra Brief.

Það gíaure eg Benedict Horsten.⁷⁾ hirdstjóri og h-ufudz-mann yfer allt Jsland. godum monnum kunnigt með þessu mjnu opnu brefe. að ec hefi samþykkt og stadfest vppa mjns herra kongsins wegna þá doma og laugmanns vrskurdi. sem er epter rettum Jsle. dskum logum. sem Grímur Páls-son liet birta og vpplesa fyrir míer og aullum almuganum j laugríettu. á almeñnillígu auarðrþíjugi. vñ arftoku sona

¹⁾ domarner 27. ²⁾ [fuller(l) 789. ³⁾ greindtt 789. 27. ⁴⁾ [789. 27. sl. a, 68, 69, 115. ⁵⁾ [b. v. 789. ⁶⁾ þ. e. 2. Júlí. ⁷⁾ a, 69, 789; Hest-en, *MSt.* 27; Hersten 115; Holsten 68.

sinna Þorleifs og Benedictz epter þal heitinn Brandzson fandrufundur þeirra. so að hann og fyrrnefnder Brædur. og aller þeirra erfingiar skulu og mega æfniliga þjhalda það sama gotz sem [ytarmeijr domar og vrskurder¹⁾] þar um innihalda. Og til sanninda hier vm heingdi eg mitt þuncigli fyrir þetta samþycktarbref er skrifad war að þingvelli mid-nikudaginn næsta fyrir visitacionem sancte Marie. arum epter Gudz burd ☉ og D.

503.

1. Júlí 1500.

á Þingvelli.

Bæfr, að Nari Sigurðsson og Sigurðr Narfason hafi feing-ið Finnþoga lögmanni Jónssyni og Teiti Þorleifssyni til fullrar eignar jarðirnar Ásgeirsár í Viðidal og Krossnes, Mela, Norðrfjörð og Seljanes á Ströndum fyrir þann mismun og féskakka, sem Árni Þorleifsson, Sigurðr Þorleifsson og Teitr Þorleifsson höfðu feing-ið í arfaskipti við Orm Bjarnason eptir Sophíu Loftsdóttur föðurmóður þeirra.

AM. Fasc. XXXIV, 81, frumrit á skinni. Af 7 innsiglium eru 4 fyrir bréfinu. — Apogr. AM. 3385. Sbr. bréf frá 8. Júlí 1503.

Giorningsbref vmi teits peninga.²⁾

Þat giorum wier grimur þalssou jon asgrimsson magnus þorkelsson petur thumasson erekur þwarason ketall hal-danarson oc sigurdr jónsson godum monnum Witurligt med þessw woru opnu brefi ath þa lidit war fra gudz burd. ☉. fimhundurð æ midnikudagin næstan epter peturs messw oc þals æ þingvelle woru nier j hia sæum oc haýrdum³⁾ æ ath fyrer þann mismun oc feskakka sem arne þorleifsson sigrdr þorleifsson og⁴⁾ teitur þorleifsson haufdu feingith j arfskipthe wid orm þiarnarson epter sofiu loftzæsdottur fod-urmodur þeirra j faustum peningum oc lausum lugte narfue sigurdson oc sigrdr narfason med handabande finþoga jon-

¹⁾ 789, 57; dómur og úrskurdir 115; wottar minn domur og vrskurdur a, 63, 69(!) ²⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ³⁾ Svo. ⁴⁾ Svo fullum stöfum; annars: oc.

syne laugmanni oc teite þorlefsyni thil fullrar eignar ok¹⁾ frials forrædis jardernar arsgersar oc læklamoth er liggur j widedal j huñawatzþiñge oc þar thil iardernes krosnes mela nordurflord oc selianes er liggur æ strondum j arnes kirkiu sokn med aullum þeim gognum oc giædum eignum og²⁾ j-tokum til falz oc fiorw sem aullum iordum fyrgreindum hefur fylgtt ath fornu oc nyu oc þar med .vj. kugillde oc .xx. Er stod med greindum iordum oc suo þa ofrida peninga sem narfui hafde epter sett æ arsgersæ oc j greindum arfui hafde til skipta fal(l)id. skylde finbogi ionsson laugman eignazt þridiung j ollum þessum peningum sem sigrdi þorlefsyne hafde til haurtt³⁾ En teitur tuo hlute oc hier wp æ handlaugdu þeir finboge laugmann oc teitur þorlefsson fyrgreinda menn sigrd narfaon oc narfa aigrdson æ uegna allra sona hañs aullungis kuitta oc akærulausa um aull arfskipte oc feskakka j fyrr greindum arfi epter adur nefnda sofiw loptzdottur sem fyr skrifath er. Og⁴⁾ til sannenda hier wm settum wier fyrrnefnder menn wor jncigle fyrer þetta bref oc sattmalsgiorning hueru er j sama stad giordizt degi oc are sem fyrr segizt.⁴⁾

504.

1. Júlí 1500.

á Þingvelli.

VITNISBURÐAR Arnórs Finnssonar, að hann hafi séð umbóðsbréf Kristjáns konungs Birni Þorleifssyni til handa til að kvitta Teit Gunnlaugsson um öll brot við konung.

AM. Fasc. XXXIV, 29, frumrit á skinni. Innaiglið er dottið frá—
AM. Apogr. 2926.

Vitnisburdur arnors finnzonar⁵⁾
vm kuyttan Teiss Gunnløgssonar.⁶⁾

Þat giore eg arnor finzaon godum monnum uiturlegt med þessu minu opnu brefi at ek medkennunnzt at eg hef

¹⁾ Svo fullum stöfum; annars: oc. ²⁾ Svo hér; annars: oc. ³⁾ Svo. ⁴⁾ seg'ist, frbr. ⁵⁾ Utan á bréfinu með forari hendi (c. 1500). ⁶⁾ Utan á bréfinu með hendi svipaðri Eggerts lögmanns Hannessonar(?)

set og yfer leset vors naduga herra kong kristierns bref med hans heilu og oskaundu hangaánda innsigli sua latanda j milli annarra orða og greina sem hier seiger att fyrr nefndr kong kristiern gaf birni þorleifssyne fulla makt og ualld til af konunglegu ualldi at gefa teit gunnlaugsson kuittan og akservlausan fyrir sier ok¹⁾ ollum sínum logleigum²⁾ epterkomeñdum. um aull þau mal stærri og smærri sem adr greindr teitur gunnlaugsson hefde brotlegur ordit med kongdominn og sig. ok¹⁾ hier efter uil eg sueria fullan bokar eid ef þurfa þiker. og²⁾ til sanniánda hier um setta eg mitt innsigli fyrir þetta uitnisburðarbref skrifat a þinguelle miduikudag næstañ efter petarsmessu og pals um sumarit arum efter guds burd þusund og fimm hundrud.

505.

6. Júlí 1500.

í Videy.

EIRIKR Þorsteinsson selr Árna Snæbjarnarsyni ábóta í Videy sex hundruð og fjögur ágildi betr í jörðunni Strönd í Landeyjum fyrir sjö hundruð í fullvirðispeningum, og kvittar um andvirðið.

AM. 288. 4to bl. 67b—68, skr. c. 1570. — AM. Apogr. 5829 (eptir Bessastabók).

Kaupbref fyrir x^{ca} parti j Strönd avstr j Landeyvm.

Þad giorvm vier Jon bondi Sigvrðzson. Sniolfvr Hranfson.¹⁾ Niklas¹⁾ Karsseon ok Jon Gellisson godvm monnum viturliggt med þessv vorv opnv breff. þa er lidit var fra hingat byrd vors herra jesv christi M d ara j stofvne heima j klavstrvne¹⁾ j Videy. manvdag hinn næsta eptar visitatio beate Marie virginis vm sumarid vorum vier j hia savm oc heyrðvm æ ord oc handaband þessara manna herra Arna Snæbiarnarsonar med gvðz nad abota ad fyrnefndv klavstri Videy af einne alfv. en Eiriks Þosteinsseonar af annare at

¹⁾ Svo hér.

svo fyrir skilldv at greindv Eiríkv selldi advr nefndvm herra Arna Snæbiarnnarsyni við ok íij argilldi¹⁾ betv j jorðvne Strond sem liggv j vestv Landeyvm j Breidabolstadar kirkiv söknn med ollvm þeim goguvm ok gædvvm sem þessvm advrnefndvm jardar part fyllger ok fylgtt hefer at fornv ok nyiv og Erekv Þorsteinsson vav fremst eigande at. hvs ok haga til yztv endimarka sem til motz (eru) við advr sagdan jardar part. Hier j mot gaf optt nefndv aboti Arni síov hvndrvd j fvlvirdis peningvm fridvm ok fridvirtvm. sem optt nefndvm Ereki likadi sialfvm at taka medkiendizt optt nefndv Er(e)kv þar fyrir oss at þessa fýrgreinda peninga hefdi hann alla vpp borid af optt nefndvm abota Arna sem hann hafde lofat. ok j þeirra kavp kom. þvi gaf þratt nefndv Erekv j sama handabandi tittnefndan herra Arna avllvngis kvittan ok sækærulavsan vm alltt advr greint jardar parz verd fyrir sier ok ollvm sinvm epter komendvm. skyllde optt nefndv aboti Arni hallda til laga sogdvm jardar parti. en greindv Erekv svara laga ripttingvm vpp æ. Og til meire sanninda hier vm setti advrnefndv Erikv Þorsteinson sitt innsigle med vorvm ædvrgreindra manna insigllvm fyrir þetta kavpbref ok kvittvnav. skrifat j sama stad deige ok ari sem fvr seiger.

506.

27. Júlí 1500.

í Viðvík.

TYLFTARDÓME útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um ækærv biskups til Höskuldar Runólfsonar.

AM. Fasc. XXXIV, 19, frumrit á skinni. Fyri bréfið hafa aldrei komid nema 4 innsigli, og eru þau enn fyrir því. — AM. Apogr. 3883.

Akæra Biskups Gottskalka til Hoskulldz
Runolfsonar 1500²⁾)

Þat giorum uier einar abote a mnkapuera ion abote þorualldzson a þingeyrum síra nikvlas þormodsson síra ei-

¹⁾ Svo ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

rekr sumarlidason sira nikulas niialmsson sira gudmundr ionsson sira ion borgilsson sira olafur klengsson sira ion ionsson sira besse ionsson sira hallnard biarnason og sira ion finbogason prestar holabiskupedæmis godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi at þa lidid uar fra guds¹⁾ burd nors herra jesu christi þushundrud og fimm hundrud ara manudaginn næsta fyrir olafs Oesso fyrre j uiduik j uiduikarsueit uorum uier j dom nefnder af uorum uirduligum herra og andaligum faudr godsalk med guds nad biskup a holum at dema um þa akeru er biskupinn kerde til hoskulldar runolfssonar. j fyrstu demdum uier stefnuna logliga og hoskulld rettiliga fyrir kalladan og mork i stefnufall. en fyrir þa fyrstu akeru er biskupin kerde til hoskulldar runolfssonar at hann hefde tekid. bundit meitt og suo oferañ giort stadar busens myklagards smalamann og flutt heim til sin suo hann var ofor nær upp a priar uikr. nu fyrir þann skulld at hoskulldr medkenðizt fyrir biskupinum og suo prestunum at hann hefde tekid þenna sama manninn bundid og heimflutt til sin. þui demdum vier adur nefndan hoskulld fallinn af sialfs sins uerke og skyldugan at taka lausn og skript suo sem biskupin uill a leggja og biskupinum lx marka j sitt fullrette. en þann bumisse sem j stefnunne stod og biskupinn kerde til hoskulldar þa demdum uier adr nefndan hoskulld skyldugan apr at giallda suo miken mat sem af þui bui greidizt j þann sama tima epter þui sem skýnsomum monnum uirdizt at kirkian sie skadlaus af. en biskupinn skal lata leida tuo lauglig uitne junañ halves manadar at suo opt hafe mals mist. at ordid hafe halfrar merkr skade edur meire a fyrr saugdu bue þa demdum uier fyr sagder prestar og prelatar heilagri holakirkiv j sitt fullrette. lx. marka. en þer atian ernar sem uitne bera at uantad hafe ur fyrr saugdu bue af uolldum hoskulldar þa demdum uier tittnefndan hoskulld skyldugan apr at giallda nu strax jafngodar er at ollu. j fiordu grein kerde biskupin til hoskulldar um það sama

¹⁾ Svo.

hross sem hann sialfur afente ádr j stadarens peninga þa demdum uier hoskulld skýlldugan at skila aptr þui sama hrosse sem hann j burt tok edur audru iafngodu jnnañ siondar at heyrðum dominum og eyre upp a hueria uiku j uinumis(s)e. en fyrir ran og grip a hrossinu. xu. marka kirkiune j sinn rett nema hoskulldr leide tao loglig uitne at þa uar hrossid haus eign er hann tok það aptur og skýlldugan at taka lausn og skript. Skýlldu þesser peningar gialldazt j þrennum saulum. fyrst(u) innan fiortan natta at heyrðum dominum. aunnur at mikelsmessu. allt at nestum fardogum nema biskupin uile leingr bida. skulu þesser fyrr demder peningar lukazt heima j myklararde biskupinum j hond edur hans umbodsmanne. Og til sanninda hier um setium vier prelatar og prestar uor incigli fyrir þetta domsbref skrifad a holum j hialltadal sama dag sem fyrr skrifad stendr.

507.

27. Júlí 1500.

í Skálholti.

Bæfr Stepháns biskups í Skálholti, að hann vilji ekki gefa Jóni Einarssyni vandhæfi, þó að hann forvitnist um tiltektir Þorkels Gunnarssonar, heldr þakka honum það einkanalega (Sbr. Nr. 437).

Bisk. Skalh. Fasc. XVII, 34, frumrit á skinni, stungið með innsigli Stepháns biskups saman við bréf frá 10. Apr. 1499. — AM. Apogr. 2877 eptir Skálholtsfrumritinu „accuratissimé“, og lýsir Árni þar innsigliinu.

Ver Steffan með Gudz nað biskup j skalholti giorum godum monnum kunnigt með þessv voro opnv brefi ad wer hofvm fenget ad vita með fvlum sanneðdum vm vidurskipti jone einarssonar oc þorkels gvnarssonar epter þui sem skrifad stendur j þui brefi sem hier er með fest þessu voro skrife. oc saker þess ad oss oc fleirum odrvm er kvnnig lymaka oc vndandrattur greindz þorkels þa vilium wer þui sífdur gefa vandhæfe fyrrsogdum jone einarssyni firir það þo ad hann finne ad eda forvitnezt vm tilteckter

beatę marie virginis¹⁾ j Vallanese j flötzdalzhierade. sett-
um vær og skipudum halfkirkiu skyld a Ketilsstodum a
Vollum j flötzdalshierade med þeim skilmala ad Erlendur
ur bonde biarnason gaf hálfkirkianne hins heilaga Andres
postula flögra c neka er heitir Ketilsstadasandur. er liggur
j mille Steinsvadssands og Hialltastadar sands. Jtem á half-
kirkian ij kyr og xii ær og je hest. þar skulu takast heima
tijvnder og lýsetollar bonda og husfreyju og þeirra manna
er þav halda a sinn kost. þar má skjira born. hiðu saman
vijgia og konur j kirkiu leida. þar skal sýngia annan hvern
helgan dag. þa þingaprestur er j Vallanese og luka preste
ij merkur kaups. gaf greindur Erlendur bonde kirkianne j
Vallanese xije jörd Vijdastade er liggur a Vtmannasveit j
Hialltastada kirkiu sokn til æfenlegrar eignar. med þeim
ollum gognum og giædum sem greindre jordu filger og filgtt
hefur ad fornu og niu j vppgiöf firer tijvnder og lýsetolla.

Sampickte þennað vorn giorning sýra þorvardur helga-
son er þa hieilt firr nefnda Vallaneskirkiu.

Og til sanninda hier vñ festum vær vortt jnnsigle
firer þetta bref. Skrifad a Hofe j alftafirde jn vigilia sancti
Bartholomei. a sama Are. vij daugum sýdar enn firr seiger.

509.

24. August 1500.

á Hofi.

Bæf Stepháns biskups í Skálholti um innstæðu kirkjunnar
á Hofi í Vopnafrói.

Eptir frumritinu á skinni í Landsakjalasafni, komnu sumarið 1901
frá Hofakirkju í Vopnafrói. Innsiglið er dottið frá.

Tilskipan Stefans biskups um Jn-
stæðu á Hofi anno M^o.)

Vær Stephan med Gudz naad biskup j skalholtti giorn-
um godum monnum kvinnigt med þessv vorv opnv brefi ad
vær haufum skipat suodan jnstædy allra heilagra kirkiu aa

¹⁾ D. s. 15. ág. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 18. öld.

hofi i vopnafirde ad kirkian þar skal eiga tolf kyr. lx a-sandar. xv. kapla klyfbæra. gamallt navt og annat tvævett og hid þridia veturgamallt. en ofritt goz jnnan gardz standi med þeirri virdingv sem adr hefer verit. Og til sanenda hier vm festvm vær vort jnsigle firir þetta bref skrifat aa hofi j alptafirde jn festo sancti bartholomei apostoli anno domini Mllesimo quingentesimo.

510. 13. September 1500. í Fells múla.

ÓLAFR Oddsson selr Sigurði Filippussyni jörðina Breiðagerði & Vatnsleysuströnd fyrir tólf hundruð í lausafé.

AM. 288. 4to bl. 5—6, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Annat bref vm Breidagerdi.

Þat giorvm vid Jon Jonsson ok Helligi Broddason godvm monnvm vitrligtt med þessv okrv brefi þa lidit var fra hingadbýrd vors herra jesv christi m d ær æ Vtskaalvm æ Roshvalanese þridindeiginn næsta fyrir pvrificacio Marie¹⁾ vorvm vier j hia savm ok heyrdvm æ ord ok handaband þessara manna Olafs Oddzsonar af eine alfv enn Sygvrðar Philippvssonar af annari. skilldizt þat ok faldizt vnder þessv þeirra handabandi at fyrnefndr Olafr Oddzson selldi j vmbodi Arna Brandssonar Sigvrði Filipvssyni jordina alla Breidagerdi er liggr æ Strönd j Kalfatiarnar kirkiv soknn med avllvm þeim gognvm ok giædvm sem greindre jordv fyllger ok fyllgtt hefir at fornv ok nyiv ok Orny kvinna hans hafdi fremst eigandi at ordit. Hier j moti gaf greindr Sigvrðr Filippvsson iij^e j silfre. vj^e j klædi. þriv hvndrvd j avllvm þarfligvm peningvm þeim sem Olafi Oddzsyni vell sanægir at taka. skyllde optnefndr Sigvrðr Filippvsson halda adr greindri jordv Breidagerdi til laga. Sampyckti adrnefndr Arne Branson ok Orny Arnadottir kvinna hans þetta sama jardarkavp stodvgtt ok myndvgtt med þrattnefndvm monnvm Olaf. Oddzsyni ok Sigvrði Filifssyni.

¹⁾ D. e. 28. Jantar.

Ok til sanninda hier vm settu fyrnefnder menn Arne Brandsson ok Olafur Oddsson sin insigle med ockrvum insiglvum fyrir þetta jardarkavpsbref hvert er skrifad var æ Felldzmvla æ Landi svnnvdagenn næstan fyrir krossmesso vm havstid æ sama ari ok fyr seigir.

511. 16. September 1500. í Hvammi.

Bær, að Ólafur Filippusson hafi gefið Birni Guðnasyni eignarumboð til aðtöku, halds og löglegrar sóknar á öllum þeim peningum í Vestfjörðum, er Einari syni Ólafa höfðu til erfða fallið eptir Solveigu heitina Björnsdóttur móðurmóður sína.

Kriegers safn 2. 4to bls. 11—17, með hendi Styrs Dorvaldssonar c. 1700. Frambréfið hefur ekki orðið lesið á köfnum, og eru því eyður hér og hvar í afakrípti Styra.

Umboðs Bref Biarnar Guðnasonar af Olafi philippussyni.

Það giorum við Asmundur Clemisson og Helge Sigurdsson godum mönnum kunnigt með þessu ockru opnu brefi. að við medkennunst. að við vorum þar í hið saum og heyrdum á Audkulustandum í Svijnadal þridindaginn næstan fyrir krossmesso um haustit¹). Þá lidid var fra hingadburd vorz herra Jesu Christi M. og d^o. dra. ord og handaband þessara manna. af eirne ölfu Biarnar Guðnasonar enn annari Olafz Philippussonar að svo undertoludu og fyrir skildu. að greindur Olafur gaf og fleck greindum Bijrne Guðnasyni sitt fullt (og) allt eignar umboð til attauku og haldz og löglegrar soknar og Eptirkæru a öllum þeim gotzum og peningum fostum og lausum. kvikum og daudum. frijðum og ofrijðum. sem á Vestfjordum væri og ádurgreindur Olafur hieilt fallna vera Einari Olafzsyni syne sijnum til riettra Erfda eptir Solveigu heitina Björnsdóttur modurmodur sijna eptir því sem domar og urskurder þar um

1) D. a. 8. Sept.

giorder utvijsa. þar fyrst tilgreind jordiñ Vatzfiordur. er liggur i Jaafyrði og þeir peningar fastir og lauser. kviker og davder. frijdir og ofrijdir þar under liggia og med standa. og Olafur helldur ad Solveig heitiñ Biórnsdottir hafñ feingid hann eptir fodur sinn Biörn Þorleifsson ad giðf. sem bref og domur þar um gior utvijsar. J annari grein Bær ð Raudasandi med ollum þeim eignum er þar under liggia. hvoriar er halldnar hafa verid. iij^o. hundrada edur meijra og Olafur helldur Einar Biornason ðtt hafa ad erfdum eptir fodur sinn. J þridiu grein Stadur i adalvijk med¹⁾) og allt mitt gotz fast og laust. kvikt og dautt. frijdt og ofrijdt jarder og kugilldi er Þorleifur heitinn Biornsson hefur att. og optnefndur Olafur helldur greindum Einari heitnum Biórnsyni til erfdar fallit (hafa) eptir brodur sinn Þorleif. enn Solveigu eptir brodur sinn Einar. og nu helldur tijdtgreindur Olafur ðll þesse gotz komin og falliñ undir adur greindañ Einar son sinn epter því sem arfar hafa adur til fallid fram fyrir²⁾) og vort erfdatal vottar. og lög ganga. at i vorum lögum. logbok og kristin ætettur. skal greindur Biorn Gudnason oll þesse gotz sekta og sækia. og allt sakfelli a eiga. hvor þessum peningum helldur edur hefur halldid ranglega. edur hafa þeir verid rängelega teknir og gripnir. rænter edur reyfader þa skal hann þar alla sokn og sakfelli ð eiga. hvar hann kann þa upp ad spyria. og allir þesser fyrgreinder menn hafa ðtt. og þeir hafa ei ðdur löglegt ráð fyrir giðrt. Skal og optnefndur Biörn allt lagasvar fyrir þessum peningum hafa. og giallda allar löglegar skulldir þeim sem med lögum leida sig til af sveinsins gotzi. kann og svo ad vera. ad þesser peningar sækist af kini med lögmal. edur sie þeir gripner og tekner og halldner med ofrijki. fyrir utañ vilia Biornz so hann kunne þeim ecki ad nd. og fð þar ecki ad giort. þð skal tijttnefndur Biorn edur hans peningar þar j augri klagan fyrir vera. skal þrattnefndur. Biorn Gudnason þetta umþod hafa

1) Hér er eyða i hdr. fyrir hér um bil þrem línum. 2) Svo.

iiij tolf manudi. nema hann vilie fyr vid skiliast. og eignazt leigur og landakyllder. og allañ annañ ðvðxt og ðbata ð ollum þessum gotzum. So og kunne nockurer hvalir edur höpp at koma þar er þesse gots liggia. þð skal þad not Biarnar. og skal þad ecki jnnstædu vexa. Hier til skal Biorn Gudnason hafa fyrir starf aitt. so hann sie vel sæmdur af og¹⁾ semur. enn ef honum semur ei. þð skal hann hafa²⁾ sem vj dandimenn giðra. og hvad Biörn kostar sijnum peningum til uppa þetta gotz þad skal af sveinsins gotzum bitalast. skal Biörn Gudnason þessum gotzum og peningum so haga. skjicka og skipta sem honum best bijhagar. so skulu þeir allir kvittir sem hann kvitta giorir. sveininum ad skadlausu. Og til sanninda hier um settum vid fyrnefnder menn ockur Jnsigli fyrir þetta umbodsbref skrifad i Hvammi j Hvamasveit. midvikudagin næsta fyrir festum Lanberti episcopi ð sama ðri og fyr seigir.

512. 18. September 1500. á Mððruvöllum.

Ólafur bóndi Pálsson lykr Gottskalki biskupi á Hólum tuttugu og fimm hundruð upp i jörðina Hvassafell i Eyjafirði i reikningsskap þann, er hann og Páll Brandsson faðir hans urðu skyldugir biskupinum.

AM. Fasc. XXXIV, 20, frumrit & skinni. Öll (4) innsglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 3884.

Vm huassafell 1500.³⁾

Þath giorvm vier nicvlas prestur þormodsson. guttormur nicvlasson ok jon þorgeirsson leikmenn godum monnum viturligt med þessu voru opnv brefi. ath sub anno gracie. M^o. quingentesimo. æ modrvuollvm j eyjafirði midvikvdagenn j imbrvvikv um havstid⁴⁾ uorum vier j hia sa-

¹⁾ eyða i hdr. fyrir svo sem tveim línum. ²⁾ eyða fyrir svo sem ¼ úr línu. ³⁾ Utan á breðnu með hendi frá 16. öld öndverðri. ⁴⁾ D. e. 16. Sept.

vm ok heyrðvm æ. ord ok handaband vors virðvligs herra herra gottskalks með guds náð biskups ath holum af einne halfv. enn grims bonda palsonar af annarri. ath svo fyrir skildv ath grimur bondi lvekti biskupenvm fiortan hundrud j hvassafelle j gamlan reikningskap uegna fodur síns páls brandzsonar. enn ellefv hvndrud j somv fyrrskrifadre jordv j sialfs síns reikningskap er hann var skýlldvgur biskupen- um. reiknast þetta fim hundrud ok tvitvju j adur greindre jordu hvassafelle j eyafirde er liggur j myklagarz kirkiv sokn. lvekte grimvr bondi palsson þenna fyrrskrifadañ jard- arpart biskupinvm til fvlrrar eignar með ollum þeim gogn- vm ok gæðvm sem greindum jardarparte fylger og fylgt hefer ath fornu ok nýv. ok pall brandzson ok þorleifur ok benedikt syner grims vrdv fremzt eigande ath. skýlldi bisk- upenn halda til laga tit nefndum jardar parte. enn grimur bonde svara lagaríptingvm ef með logvm kynni af at ganga. Ok til meire avðayningar og stadfestv hier vm. setur ec grimur palsson mitt inncigle með þessvm fyrrskrifadra manna innciglvv fyrir þetta bref skrifad j myklagardi j eyafirdi fostudagenn j imbruvikv vm haustid. a sama are sem fyrr seger.

513.

23. September 1500.

í Miklagarði.

GOTTSKALK biskup á Hólum samþykkir löglega alla dóma og úrskurði um Möðruvallamál.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 201_b, skr. c. 1604 (= a) „Wr Breffa Bok Eggertz Hannessonar“. — Landsbóka- safn 789. 4to bls. 394, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 63. 4to bl. 828 a—b, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 69. 4to bl. 148 a—b, skr. c. 1640. — *Analecta juridica* Odds Jónssonar digra 1663. — MSteph. 27. 4to bl. 421—422 með hendi Benedikts lögmanns Dorsteinssonar c. 1780. — Landsbókasafn 115to I, 106, með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hit- ardal c. 1780.

Byskups Brief.

Vier Gottskalk með Gudz náð Biskup æ holum giorum

godum monnum witurligt með þessu woru opnu brefe. ad uier haufum sied og yferlesid þa doma og vrskurdi sem dæmder hafa werid um þann arf og peninga. sem sonum Grijms Pálssonar Þorleifi og Benedict fiellu til erfda ad riettu erfdatali. j faustum peningum og lausum. epter Pal Brandzson faundurfaundur sinn. Enn Pale Brandzsyni fiell til erfda epter sonu sjna Biarna og Benedict. Enn þeir haufdu erft epter modur sjna Jngibiaurgu Þoruardzdottur. Samþycktu¹⁾ wier þa doma og urskurdi fyrir oss og uora kyrkiu logliga. þui oss hjtast²⁾ þeir epter laugum og erfdatali dæmdir werid hafa. Og til sanninda hier um heing(i)um wier vort secretum fyrir þetta bref. skrifad j mycklagardi j eyafirde midukudaginn næstañ epter festum Matthei Apostoli et Euangeliste. anno domini [1500 ára.³⁾

514. 24 September 1500. í Gufudal.
 Скопунавеннæ Jóns Haldórssonar, prófaste og almennilegs dómara milli Gilsfjarðar og Langaness, og fimm manna annara á kirkjunni í Saurbæ á Raudasandi.

Blak. Skalh. Fasc. XIII, 8, frumrit á skinni. Af 6 innsiglium eru 2 fyrir. — AM. Apogr. 2461.

Virding kirkiunnar ad Bæ a Raudasandi.⁴⁾

Þat giorum ver jon prestur halldorsson profastur og almennelegur domare j mille gilsfiardar og langanes. eyiolfur prestur sigurdzson. eyiolfur gislason. helge gislason. jatgeir morteinson og arne hermundzson godum (mönnum) kunnigt með þessu uoru opnu brefe at j saurbæ æ Raudasande beidde andres bonde gudmundzson oss er þa hieilt og atte greindan gard at skoda sina eigin kirkiu þar. huer at helgut var enum blezada johannes postula. nu saker þess at oss leizt greind kirkia noten og at nidurfalle komen og faer vider j henne hæfer. eþ torf eingen. þa giordum ver

¹⁾ a; samþykktum, *hín*. ²⁾ virðttust 789. ³⁾ [Millesimo quadringentesimo (l) 789. ⁴⁾ Utan á frbr. með hendi Árna Magnússonar.

fyrir greinda kirkiu fyrir sio hundrvd. til kaups med ollum sinum vidum. Ok til sannenda hier vñ settum ver fyrir nefndur menn vor jnsigle fyrir þetta bref skrifad j gufudal j gufufirde fimtudagij næsta epter Mattens Messu. þa er lidit var fra hingadburd uors herra jhesv christi þusund. eccc. og tiutiger ara.

515. 8. Október 1500. í Hvammi.

Bræf, að Björn Guðnason bygði Jóni Eiríkssyni jörðina Hvamm í Hvammsveit, og fleiri jarðir, til ábýlis um þrenna næstu tólf mánuði, með því skilorði, er í bréfinu greinir.

AM. Fasc. XXXIV, 80, framrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar; er eitt innsigli fyrir bréfinu; hin eru döttin frá. — AM. Apogr. 5698.

Bref ad stjra Jone Eirekssyni bygdi Biorn
Hvamm 1500.¹⁾

Þad giorvm vær einar þordarson jon bvason og þor-
modr sveinsson godum monnum vitrligt med þessv worv
opnv (brefi) ad vær medkennvnt ad vær vorvm þar j hia
savn og heyrðvm aa skerdingstavðvm j hvammsveit fimtu-
daginn næsta fyrir caligxtusmesso þa lidit var fra gvds
bvrð M. og w^c ara ord og handaband þessara manna af
einne alfu biarnar gvðinasonar enn annare jons eirekssonar,
ad so vnder tavludv og fyrir skildu ad greindr biorn bygdi
greindvm joni jordina hvamm j buammsveit til abyliis og
þar med. xx. kuilldi heima a gardinvm vm næstv þriv ar
þar epterfarandi og þar med vnte hann honum þær jarðer
aðrar. sem honum heyrði þar til j sveitenni og þav kvilldi
med þeim stædi. skylldi jon þessa penninga hafa alla vm
næstv þrenna tolf manvðv til medferdar og abata leigvm
og landskyllðvm skila þa aptur avllvm þessvm peningvm
jordvm og kvillðvm jafngodvm og gordvm med sodan land-
skyllðvm þeim nv være.²⁾ Enn hier jgen skildi biorn a jon ad svara

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700. ²⁾ Svo.

avllvm lavgskilvm fyrir þessa peninga medan hann helldi þa preste kapp og mautv og biskupsgisting. Byggja gardinn vpp adh avllvm nyvm torfvm og nyvm vidvm þeim biörn villdi nya vera lata. skyldi biörn fa sialfvr vidinn til [eigi firr enn j trekyllisvík¹). enn jon ad gradinv²) draga og allt annad ad giora vpp a sialfs sins kost. enn ef biörn gæte eeki vidin til feingit. sem honum þætte þavrf vinna þa skyldi jon fa hann ef hann gæte helldr. enn ef hvorgi þeirra gæte vidinn feingit. þa skyldi so miced ganga aptur af þessvm peningvm sem jon bygde eeki. worv þesse hvs til skilin. badstof(a). stora stofa med avnd. skali og býr med avnd og fram adh vthidyra avndinne. og skemma.

Og til sanninda hier vm settvm vær fyrr nefuder meðan wor jnsigli fyrir þetta vitnisvrdarbref hvert er skrifad war j hvammi j hvammsveit a sama dag og ar sem fyrir seiger.

516.

[3. Október 1500].

í Saurbæ.

15. Febrúar 1501.

undir Felli.

ANDRÉS Guðmundsson og Þorbjörg Ólafsdóttir leggja hvort í annars vald þær löggjafir, sem hvort þeirra hafði gefið öðru, og gefa Guðmundi syni sínum fjórðungsgjafir sínar og löggjafir, og lögðu þar í Saurbæ á Rauðasandi.

AM. Fasc. LXVII, 1, transskript frá 11. Marts 1508. — Apogr. 1174 og 1857 (eptir Bæjarbréfum á Rauðasandi „accurate collata“).

Þat giorum vid Guðmundur eyvintson ok Guðmundr Jonsson godum monnum kunnigt med þessu Ockru opnu brefi. ath þar vorum vid j hia j litllá stofunne j Saurbæ æ Rauda Sandj Langar Daginn næstan epter Michelsmessu vm haustid Sæum ok heyrdum á ord og handáband þessara manna. af einne alfu andres Guðmundzson. Enn af annari alfu þorbiorg Olafs Dotter hans eigin kviunda. ath sua fyrir skildu ath greind hion andress ok þorbiorg langdu

¹) [á spásinu, og vísað inn. ²) Svo.

aptur med handbábandi huortt j annarss valld þær fiordungsgiafer. Sem huortt sagdizt audru gefit hafú. Ok huortt vm sigh skylld megú gefú. sindú fiordungsgiof, ok allar langgiafer huerium sem þau vilde þær epter. Hier epter gafu fyr greind hion andres gudmúndztson ok Þorbiorg Olafs Dotter. Gudmúndj Syne sinum med fullu handbábandj. þessar sinar fiordungsgiafer ok allar langhiafer. þær þau mætti framazt med langum gefú. hvortt vr sinum peningum. þeim sem þau hefði att og eigandj ath ýrdj. Hier med skildu til ok ú greindu opt nefnd hion andres ok þorbiorg þessar sinar langgiafer vpp j jordinú. Saurbæ ú Raudú Sandj til æfinligrar eignar vndañ sier ok sinum erfingium. enn vnder þrattnefndan Gudmund ok hans erfingidú. Leystu¹⁾ þau þui titt nefnd hion. andres Gudmanztson ok þorbiorg Olafs Dotter ath þau hefði aunguar giafer fyrre gefit enn þessú. Ok þau yntte honum sinna langgiafú bezt ath niota. Ok til meiri Stadfestu ok sanninda hier (vm) setur andres gudmúndztson sitt jnsiglli med fyr greindrú (manna) jnsigillum fyrir þetta vitnesburdarbref er skrifad var under felli j kollafirde Þridiu Daginn fyrir Simonsmessu vm veturinn. þæ er lidit var fra þingat burde vors herrú jhesu christi M. fimm hundrud ok eitt aa.

517.

8. Október 1500.

í Vatnsfirði.

BRÉF (Björns Þorleifssonar) til Jóns (dans) Björnssonar, þá er Jón vildi ríða í Vatnsfjörð með Birni Guðnasyni.

AM. Fasc. XXXIV. 28, frumrit á skioni, og eru öll (3) iunsiglin fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 5697.

bref er jon bjornson villde rida j vasfiord med birne
gvdnasyne²⁾ 1500⁴⁾.

Witurligt vil eg ydur giora jon bjornsson. ath yduartt bref kom til min. j hueriu suo stod. ath þier mundu reida j uazfiord med birne gudinasyni. weit eg. ath þat hlytur

¹⁾ Svo = Lýstu. ²⁾ Utan á bréfinu með forri hendi. ³⁾ með hendi Arna.

suo ath standa sem þier vilit gior(t) hafa. Enn þuertoku þier á reikholun. ath þier mundut suo giora. Enn huar þier æjfdit med frid og god heit vit mic. edr mina. þá þiki mier þath vel wera. Og þath þigg eg giarna. Enn ef þier. vilit annars. edr adrirmenn. til vonda vit mig edur omaks þá byd eg mitt mál til riettra laga til auxararþings. vnder laugriettvmanna dom og laugmanzina. finnoga. vtnefning. huad hellztt þier edr adrer mega til min tala. wín þá peninga. sem eg hefe ath mier tekit. Suo og fyrir mina menn. Byd eg sljkt hid sama. Og fridhelga eg mig og mitt má. þier med til riettz doms. Og allra þeirra sem mier ath fylgia. Enn eg fyrirbyd ydr og aullum þeim sem ydr at fylgia ologligar atgiorder allar. Og leg eg þá sektt uit sem fremst má med langum werda. huort helldr þath snerttur kongdom edr kirkiu. Og alla þá peninga sem biorn þorleifsson hiellt. og þorleifur biornsson. og einar biornsson toku eptter fyr greindan biorn þeirra fodr. og sina modur. olofu loptzdottur. þá lyser eg vnder kongsins láds. Og vnder hans vmbodsmann. ath forsuara til riettra laga.

Medkennumzt wær jon prestur marteinason og jon sueinsson og þornalldur þorsteinsson. at wær vorum þar nær j uazfirde j isafirde. morgum godum monnum hia wer-aundum. fimtudaginn næsta eptter franciskus dag. ad suo latanda bref war lesit ord eptter ord. sem hier fyrir stendr skrifat. arum eptter gudsburd. M. cccce hundrud.

Og til sanninda hier wín. heingum wær uor insigli fyrir þetta vittnisburdar bref. er skrifat war j sama stad deigi og ari sem fyrr seiger.

518.

18. Október 1500.

á Mællifelli.

VITNISBURÐAR um landamerki Bergsstaða, Eiriksstaða og Fjósa í Svartárdal.

Biskupsakjalasafn Íslands, Hol. Fasc. II, 8, frumritið á skinni, og er eitt innsigli fyrir. Prentað í Timarití Jóns Péturssonar II, 46—47 „eptir pappírbréfi með þekktanlegri hendi Guðbrands biskups“.

landamerki a millum Bergstada og Eireksstada¹⁾

Þat giorer eg sygurdr prestur þorlaksson godum monnum viturlegt með þessu minu brefi upp á. xvij. uetur sem eg hiellt bergstad(i). voru þesse landamerki hallden millum bergstada ok eireksstada ath garz enda þeim er ligur ofan í á. er girtar er af gelldingagerdi. er ligur ut epter hlidenne. sogdu mier ok gamler menn. er suo heitu. steinn gudmunzson ok ion geirsson. ath þessi landamerki hefði halldin uerit laungu adur enn eg kom þar. enn nokk-urum uetrum seinna. þa eg var i burt bar þeim til a-greiningur. þorkalle prest þordarsyne. er þa heillt berg- stadi ok andrese bauuarsyne. er bio á eirexstodum uegna²⁾ þorleifs biornsonar. þa kom þeim saman adur nefndum þor- leifi ok þorkalle prest. ath þeir skyldu lata rida á landa- merki. skyllði eiell grimsson ok þorualldur ionsson uera uegna³⁾ þorleifs. enn uegna sira þorkels þesser prestar. sygurdr þorlaksson ok kar jonsson ok þat giordum uær. fundu uær lyr(i)ta upp i fiallinu rettsyne af fyrnefndum garzenda ok nordu ok adra nordur a sletta fiallenu. stodu þesse merke rett- syne huert af audru. heilldum vær þesser fyrgreinder menn þesse landamerke uera⁴⁾ ok uerit hafa. i annari grein heyrdá eg mier elldre menn seiga at þesse væri landamerki millum fiosa ok eir(e)ksstada. at gardi þeim er geingur of- an ur eirexstada tiorn utanuerdre ok rettsyne af honum ok nordr a fiall. Ok til sanninda hier um setta eg mitt insigle firir þetta bref er giort var a mælefellzstad i tungusneit þridindag næsta firir ealigtusmessu þa lidit uar fra burd krist(s). þusund. cccc. tigetige ara⁴⁾.

519.

18. Október 1500.

í Glaumbæ.

TRANSEKRIPTABRÉF.

Eptir afskript með hendi Gísla Konráðssonar. — Afskript með hendi Benedikts lögmanns Dorsteinssonar er i MSteph. 27. 4to bls. 81—82.

¹⁾ Utan á bréfinu. ²⁾ uegn, frbr. ³⁾ verit, frbr. ⁴⁾ Jón Péturson segir að ártalið sé "1490", en það er rangt.

Þath giðrum vier Teitr Þorleifsson. Hakon Hallason. Jon Þorarinsson goðnum monnum vitrligt með þessu voru opnu bréfi. að vier hófum eieð oc yfirlesit dandimanna bréf með þeirra hángundum jnsiglum suo látandi orð eptir orð sem hier eptir stendr scrifat.

[Hér kemr kaupbréf um Lýtingsstaði og Hofjarðir 4. Júní 1877, Dipl. Isl. III, Nr. 264.]

Oc til sannenda hér um setium vér fyrrnefndir menn vor innsigli fyrir þetta transskriptarbréf skrifað í Glámbæ í Skagafirði in festo luce euangeliste árum eptir guðs burð M. d. ára.

520.

21. Október 1500.

á Grund.

FINNBØGI lögmaðr Jónsson selr Gottskalk biskupi á Holum jörðina Sævarland í Laxárdal og þrjátíu og þrjú hundruð og tvö ágildi betr í Hvassafelli í Eyjafirði fyrir Krossanesin bæði í Kræklingahlíð.

Bisk. Hol. Fasc. III, 6, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 8808.

Kaupbref fyrir sævarlande 1500.

Þath giorer ek finboge ionsson langmann godvm monnum witurlighth með þessv mínv optnu breffe að swb anno gracie. M. d. a þridivdagin næsta eppter jonsmessw holabiskups¹⁾ wim worid a widewollvm j skagafirde æ almenneligri prestastefnu sellda ek með handabande wurdvligvm herra herra gotskalk með gudz nad biskup æ holwim iardernar sævarland er ligger j huams kirkiu sokn j skagafirde ok. xii. hundrud ok .xx. ok tuaw agillde betur j iordenne huasafelle er ligger j myklagardz kirkiu sokn j eyafirde til fullrar eignar ok frials forrædis. með ollum þe'm gognum ok gædwim eignum og jtaukum til fiallz ok fiuru sem greindum jordvm hefr fylgth ath fornu (ok) nju ok ek hefe fremztt eigande ath ordid. en hier j mote j sama handa-

1) D. e. 28. April.

bande gaf ok selde greindr biskup gotskalk mier iardernar krossanesin þede er liggia j hliðarkirkju sokn j eýafirde med aullum þeim gognum ok gæðum eignum ok ýtokum til fiallz ok fioru sem nefndwm jordvm hefur fylgth ath fornu ok nýv ok hann hefur fremzt eigande ath ordid a heilagrar holakirkju vegna ok sinna. skyllde sa ockar hallda til laga greindvm iordvm sem keypt hafde enn sa suara laga-riptingvm er sellt hafde. Og til sannenda hier vm setta ek mitt incigle fyrir þetta iardakaupsbref skrifad a grund j eýafirde a festvm wndecim miliwm wirginvm a sama are sem fyrr seger.

521.

22. Október 1500.

á Skriðu.

ÞORVARÐE Bjarnason lýsir því, að hann og Ingibjörg Ormsdóttir kona sín, guð hennar sál náði, hafi gefið guði, jungfrú Mariu og helga blóð á Skriðuklaustri jarðirnar allan Hríót og hálfan Hamragarð i Hjaltastaðapínghá, sér og henni til eilífrar sáluhjálp.

AM. Fasc. XXXIV, 28, framrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 2881.

Bref vñ jordina hriot og hamragard j hiallta-
stadar kirkjusokn.¹⁾

Þat giore eig þoruardur biarnason godum monnum viturlegt med þessu minu opnu brefui at eig medkennunzt at eg hefui gefuit og ingebjorg ormsdotter husfreyia min gud hennar sal nade gude juncfru mariu og helga blod a skriduklaustre henne og mier til eilifrar saluhialpar jordena alla hriot fyrir atta hundrud og halfuan hamragard fyrir ije er liggur j hialltastadar kirkjusokn med aullum þeim gognum og gæðum sem greindre iordu fylgir og fylgt hefuer at fornu og nyiu. og til sanninda hier vm setta eig mitt insigle fyrir þetta bref er skrifuat var a skridu j

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600.

flotzdal arum eftir gudz burd þusund og fimm hundrut næsta dag eftir festum sancte vrsule virginis et martiris.

522.

4. Nóvember 1500. á Hrafnseyri.

Bær, að Björn Guðnason frelsti Þorbjörgu Ólafsdóttur, konu Andrésar Guðmundssonar, garðinn Saurbæ á Rauðasandi, vegna greinds Andrésar, til aðsetu og ábýlis til næstu fardaga, gegn því að Andrés stæði upp af garðinum í næstu fardögum, nema þeim Birni semdi öðruvis eða lagavegr geingi á með þeim „í þessum tímanum“.

AM. Apogr. 1178, eptir framriti. — AM. Apogr. 1856 (eptir sama framriti). Öll (8) innsigliu voru dottin frá. — AM. Apogr. 5827 eptir sama framriti (vantar niðrlag).

Þat giorum uier jon Bjornsson. thomas jonsson og þoleifvr aurnolfssoñ godum monnum kunnigt met þessu uoru opnu breff. at uier metkennunzt at uier norum þar j hia saum og heyrðum ð j saurbæ ð raudasande. ð sunnudaginn næsta fyrir símons(Þesso.¹⁾ þa lidit uar fra gudz burd. 0. og u. c. ara ord og handaband þessara manna. af einne alfu biarnar gudunasonar. en annare þorbiargar olafsdottur kuiuunnu andres gudmundzsonar. at so under tauludu og fyrir skildu. at greindr bjorn gudunason frelsti greindri þorbiorgu olafsdottur uegna greindz andress bonda hennar gardin saurbæ ð raudasande til abýlis og aðsetu fyrir utan allt hindr og omak honum og hans peningum til næstu fardaga epter komande med soddan skilmala. at fyrrgreind þorbiorg lofadi og j borgan geck upp ð uegna andress bonda sins at hann skyllde j burt af gardinum med sic og sina peninga at næstum fardangum. utan þeim birne semde audruuis. eða lagauegur geingi ð met þeim j þessum tímanum. so þessi gardr uæri dæmdr andressi met rettu laugmali. og ecki bulldr edur omak skyllde hann giora upp ð þessa peninga er bæ heyrdu til og þar under liggia og andres gud-

¹⁾ D. e. 25. Okt.

mundz(son) hafde adr halldit enn biorn gudunason þottizt þa rettiliga til kominn at hallda epter þeim brefum og skilrikium. domum og urakurdum er hann hafdi fyrir sier. lýsti optt greind þorbjorg þui þar þa og tueir menn adrer henni samsinnande ad hun beiddiz þessa giornings og giorde hann at forlagi og uilia bonda hennar optt greindz adress. lofadi biorn gudunason so framarliga hallda þenna giorning sem þrattnefndur adress hielldi þann giorning sem titt greind þorbjorg kunnna hans giordi uid optt nefndan biorn gudunason. Og til sanninda hier um settum uier fyrrnefnder menn uor jnsigli fyrir þetta bref skrifat a hrafns-eyri j anarfirdi midvikudaginn næsta fyrir festum martini episcopi á sama ari og fyrr seigir.

523.

16. Nóvember 1500. }

14. Maí 1501. }

í Hoffelli.

SÆMUNDR Jónsson selr Sigmundi Guðmundssyni alla jordina Brú Jökulsdal fyrir hált þrettánda hundrad í Ytri-Sólheimum í Mýdal og þar með sök og sókn á Sólheimum í hendr Pétri Arasyni.

AN. Fasc. XXXIV, 25, frumrit á skinni frá síra Skúla Dorláksyni. Öll (3) innsiglin dottin frá. — AM. Apogr. 4889.

Þath giormv wier jon jonsson sigvrður þiodolfsson þordur jaleifsson teittur jonsson godvm monnum vitturligtt med þessv vorv opnv brefi ath þa er lidit var fra gvds burd þvssvnd. cecc. ok tietiger ara sa mañvdaginn nesta epter martini episcopi j Hoffelli j hornafirdi vorvm vier j hia. savm ok heyrdvm a. ath sæmundur jonsson selldi sigmundi gvdmvnszýne med handabandi til fvllrar eignar ok frials forrædis alla jordina brv j iokulsdal er liggvr i modrvdals kirkivsokn hver er Reiknadizt adh dyrleika tvttvgv hvndrada med ollvm þeim gognvm og giædvm sem greindre jorðv fylger ok fylkt hefer ad fornv ok nýiv. hier j mote gaf adur nefndur sigmundur gvdmvnszon fyrnefndvm sæmundi

Jonssýne halft þrettanda hvndrada¹⁾ j iordine ytre solheim-
vm j mydal med avllvm þeim gognvm ok gædvm sem
greindum jardar parte fylger ok fylkt hefer at fornv ok
nyiv ok han vard fremzt eigandi at. hier til setti adur
nefndur sigmundur gudmvszson fyrr nefndvm sæmvndi jons-
syne sok ok sokn æ jordine solheimvm er pettur arason
hielt fyrir honum vm tvo ar j avngv hans frelsi. skildi
hvor svara lagaríptingv æ þeiri jorðv er selldi en halda
þeire til laga er hvor keypti. Ok til sanninda hier vm
settum ver fyrnefndir menn vor jnciglle fyrir þetta bref
skrifad j hoeffelli j hornafirdi fostvdaginn næsta fyrir hall-
vardzæðesso ari seina enn fyr seger.

524.

23. Nóvember 1500.

á Kambi.

Bróan Þorleifsson fær Páli Aronssyni til fullrar eignar
jördina Látr á Ströndum í Aðalvírkirkjusókn.

AM. Fasc. LXVI, 22, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.
Frumritið var frá Bæ & Rauðasandi. — Apogr, 1171.

bref um latúr.²⁾

Þath giori eg biorn þorleifsson godvm monnvm kvnn-
igt med þessu minv opnv brefi. ath eg medkennvnnzt ath
eg hefi feingit til fyllrar eignar ok frials forrædis pali
aronssyni jördina alla latúr er liggr æ ströndum. j adal-
víkur kirkia sokn. Med allum þeim gognvm ok gædvm
sem greindri jorðu fylger ok fylgt hefer ath fornv ok nyu
ok eg ward fræmst eigañndi ath vñdan mier og minum
erfingivm enn vñder hann ok hans erfingia. Skal hann ath
frialsv mega ath sier taka fyrr greinda jorð latúr ok þath
af giora sem honum vel likar. Medkennvnnzt eg adrnefndr
biorn þorleifsson at eg skal svara laga Ríptiñg æ titt
nefndri jorðv latævm. enn pall halldi til laga. ok til sann-
inda hier vm setta eg mitt insigle fyrir þetta jardarbref

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi.

en skrifat var æ kambe j krogafinde j Reykhola kirkivsockn manudagenn næsta efter setseliumessv. þæ er lidit var fra hingatburd vora herra jhesv christi þvsvind flogr hvndrvd ok tiu tiger ara.

525.

25. Nóvember 1500.

20. Marts 1501.

á Espihóll.

Þorsteinn Jónsson selr Jóni Ásgrímssyni til fullrar eignar hálfu jörðina Fagrabæ a Svalbarðsströnd fyrir fimtán hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXXIV, 88, frumrit á skinni. Bæði innsgiltin eru döttin frá.

kaupbref um hálfað fagrabæ¹⁾

Þat gjorvm vid halldor jónsson og jon þordarson godvm monnum viturligt med þessv ockrv opnv brefi at þat²⁾ er lidit var fra hifgadburd vora herra jhesv christi þvshvndrvt ccccc ara at þar voro vid j hia a eophole j eyiafirdj a katrinarmessvdag fyrer jolafaustu savm og heyrdvm a ord og handaband þorgrims jónssonar af einne halfu en jons asgrímssonar af annare ad suo fyrer skildv at adr greindur þorgrimur selldi jone asgrímssyne til fullrar eignar hálfu jörðina fagrabæ er liggur æ svalbuardzströnd³⁾ j laufas kirkivsockn med sullvm þeim gognum og gædvum hlvtvm og hlunendum sem greindri halfri jordw hefur fylgt at fornv og nyiu og titt nefndur þorgrimur vard fremst eigandi ad hier j mott gaf fyr nefndr jon asgrímsson fimttan hvndrvd med svo dan peninga. tye fyrer flogur hvndrvd. æida fyrer halt annat hvndrad. fim hvndrvd j koplvm. gamallt navt fyrer tavo⁴⁾ hvndrvd. eina kv og eitt hvndrad þar til tlaura.⁵⁾ skyllði opt nefndur þorgrimur svara laga-riptingvm a fyr greindri halfri jordw fagrabæ. en jon hallda

¹⁾ Utan á bréfinu með góðum handi. Súmu orð standa þar og með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo = þæ. ³⁾ Svo. ⁴⁾ Svo = tvau. ⁵⁾ Svo = tíu ára.

til laga. og til sanenda hier vm settvm vid fyr nefnder menn oekur jusigle fyrer þetta bref er gjort var a esphole j eyiafirði fastvtdagin næsta efter gvdmvndardag are sidar en fyr seger.

526.

13. December 1500.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti úrskurðar, samkvæmt dispenseranarbréfi páfans og leyfisbréfi Noregskonungs, að börn Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur sé skilgetin og arfgeng til allra arfa.

AM. Apogr. 789 „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar, bróður Árna. — AM. Fasc. LXXII, 2a, stórt transskript á skinni frá c. 1528 (orðrétt samhljóða).

Uer steffan með guds nad biskup í skalhollte heilsvm ávllum godum monnum þeim sem þetta uort bref sia edr he(y)ra með guds kuediv ok vorre. kvnnigt giorandi að biorn þorleifsson hefer komed fyrir oss beitt ok kraft uppa rettlætisens vegna að wer villdvu seigia endaligt alýgtarord vm hann ok hans sysken. hvort þav ætte að vera arfgeing eda eigi. Nu af þui að wer haufum sied ok innvirdulega skodat dispenseranarbref þat sem þorleifur biornsson godrar minningar ok jngvelldur helgadóttur hafa feingid af romverskre curia vm hionaband sin a millum. Jtem haufum wer ok saumuleidis sied ok ýferlesid opid bref með hanganda innsigle noregs konungs j hveriu hann hefer skipað ok tillated með konvnglegv valde að born greindra manna þorleifs ok jngvelldar skyldu alla arfa taka svo sem skilgetin ok meinalaus born. þui. in nomine domini amen. að so profandu ok fyrir oss komnu seigium wer með fullu domsatkuedi ok laga orskurdi hionaband þorleifs ok ingvelldar laugligt og skiallegt ok þeirra born geten fyrir festing eda epter skilgeten og arfgeing epter fódur ok modur ok svo til allra annara arfa epter þui sem guds lang vtalsa.

Ok til sannenda hier um festum uer vort innsigle fyrir þetta orskurdar bref skrifad j skalhollte in festo sancte lucia virginis. anno domini millesimo quingentesimo.

527.

1500.

á Okrum.

11. Maí 1506.

í Glæsibæ.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Jóni Þorgeirssyni, kongs umboðsmanni í Hegranessþingi, um kæru Jóns til Sigurðar Magnússonar, að hann hafi verið í styrk og aðför til Hóls á Skaga með Þorsteini Bessasyni, þá er Þórálfr heitinn Guðmundsson var í hel alegginn.

AM. Fasc. XXXIV, 85, frumrit á skiani frá Staðarhöli. Af 19 innsiglum eru át fjögur ein fyrir bréfinn. — AM. Apogr. 1496.

Anno 1500.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda hakon hallsson. guðmundr þorleifsson. ion þorarinson. magnus helgason logrettmenn. þorarinn ionsson. oddi kolbeinsson. petur helgason. markús illhugason. sigurdr hallsson. kolbeinn oddason. þorolfur þorfinnsson. ok gvdbrandr arnórsson. kvediv gvds ok sína. kvnnigt giorandi at þa er lidit var fra hingatbvrð vors herra jesv christi þvsvnd ok fim hvndrvth ara. a avkrvm j skagafirdi j blondvhlid. a þingstad rettv. vorvm vier j dom nefnder af jone þorgeirssyni. er þa hafdi mins herra kongains sýslv ok vmbod j hegranesþingi at skoda ok ransaka ok fvlfnadardom a at leggja vm þær sakargipter sem adrnefndr jon þorgeirsson kærði til sigvrðar magnússonar at hann hefði verit i styrk ok atfor til hols a skaga með þorsteini bessasyni. þa er þorálfr heitinn gvdmundsson var j hel aleiginn. meðkenndizt fyrnefndr sigurdr þar fyrir oss ok odrvm monnum at hann uar þangat stefndr fyrir adrgreindar saker. þui j fyrstv grein dæmdvm vier fyrrgreinder domsmenn stefavnva

¹⁾ Utan á bréfinu með handi frá 17. öld.

logliga ok sigurd magnusson rettliga fyrir kallaðan. nu af þui at svo stendr i landzlaga bokinne at þeir menn er veita lid til eda forvneyti ok samþycki at taka mann af lifi. svari alikv fyrir kongdominvm ok erfingium hins dauda sem rettari kongans ok adrer skynsamer menn med honum dæma epter atvikv̄m. sagdi nefndr sigurdr hier nei fyrir at hann hefdi ecki med verit. þa þoralfr heitinn var j hel aleginn. ok þui dæmdvm vier tit nefndañ sigurd skylldvgañ at sveria settareid innan halfs manadar at heyrðum dominvm fyrir Jone þorgeirssyni edur hans logligvm umbodsmanni. at hann reid ecki med þann hug heiman med þorsteini þessasyni til hols a skaga at hann villdi at þoralfur gvdmundzson veri lifi sinv at firr eda nockurri akomm at nærr ok hvorki var hann þar i styrk ne atfavr. radvm ne samþycki. uilia ne uitordi. enn at vnnvm eidinvm dæmdvm vier sigurd magnusson saklavsan ok vidskilinn vera ok verit hafa um adrgreint mal. enn ef hann felliz a þessvm eidi þa dæmdvm vier hann alikañ mann sem logbok vottar. Sor sigurdr magnusson svo felldan bokareid þar fyrir oss þegar a þinginu ok sex skynsamer menn med honum. at hann reid eigi med þann hug heim til hols a skaga. at þoralfr gvdmundzson veri lifi sinv at firr eda akomm at nærr. ok hann kom ecki heim til hols a skaga fyrr enn hann var særdr sinv banasári.

Ok til sanninnda her vm settvm vier fyrrskrifader menn vor jnnzcigli fyrir þetta domsbref. akrifat j glæsibæ j krækl-ingahljfd manvdagenn næsta fyrir halluardzmessv. arvm efter gvds byrd. þvsvnd fim hvndrvth ok sex ar.

528.

[1500].

Bæfr frá Birni Guðnasyni til Stepháns biskups i Skálholti um þá frændr sína Björn Þorleifsson og Þorstein bróður hans, og áhlaup það, er þeir hafi gert i Vatnsfirði „þetta árið“, að þeir hafi „biryktað“ sig við biskup, um fylgi biskups við þá og fleira.

AM. Fasc. LXXIV, 19, skinnskrá með hendi Björns Guðnasonar. —
AM. Apogr. 955 (eptir þessu frumriti).

Virdvligan herra stefan með gvd's nad biskup j skal-
hollte heilsar eg biorn gvdinason kærliga með gvd og
wora frv.

Witvrligt skal ydari nad adh mic er sagt. adh frændr
miner biorn þolleifason og þosteinn broder hans hafi bi-
ryktad mic vid ydr og gefi mic þat adh sak. adh ec hafi
rangliga adh mic tekit gardinn j vazfirði og gardzins pen-
inga og ec hafi bored og lated bera navekra peninga þar j
byrtt vr kirkivnni. er þeir kallatz att hafa. hvat ec villda
ecki reynditz svo ef mic skyldi riett skei. weit ec mig
avngva peninga þadan hafa bored ne lated bera nema þa
eina sem min fvllkomen eign er. og þangat worv borner
fyrer vtan minn eigin villa. oc mic þotte avnnr herbergi
jafnheyrelig til adh þat være j sem kirkian. Er so hvævm vared
j vazfirði adh betur worv til falliñ ad heingia vpp j alatr
roted og fved. enn kirkiv skoted þar. weit ec eigi annad
sannara fyrer gvdi og monnvm enn eg fvlla og alla heim-
illd hafi¹⁾ fyrer mic til vazfiardar og þeirra peninga er þar.
med fylgia til adtavkv hallz og meðferdar efter því vmbodi
sem ec hef af olafi philpvssyne vppa greindan gard vaz-
fiord og alla adra peninga er vnder mitt vmbod erv skilder
og einare olafssyne syne hans til heyrer. og honum hefr til
erfda fallit epter modr modr sina solveigv biornsdotr epter
þvi sem dandi manna domr þar vm gior vtvisar og jnne
helldr og vrskvrdr finnboga lavgmanz hvern hann hefur
vrskvrdad lavgligan med avllvm sinvm greinvm og articvlis
og obrigidiliga standa skvli og ydvar sialfs vrskvrdr styrk-
er og stadfester hionaband olafe philpvssonar og vigdisar
jonsdottr og þeirra bavrn lavgliga geten til allra arfa²⁾. og
med þessv skæli og avdrv meira er finnatz kann ef þavrf
gioretz þa bertz eg þat fyrer með gvd's villa og godra manna
hialp adh ganga alldre af vazfirði hvorcke fyrer blidv nie

1). Detta orð vantar i frumritið, An efa af ógáti. 2) Úrskurðr
Stopháns biskups er útgefinn 28. Júní 1498, Nr. 408.

stríðv so leingi sem mitt vmbod vtvisar. nema hann sie sottr af mig med landz lagvum ríettvum. Skyt eg minv mali avllv því sem wor j millvum hefr fared fra vpphafi og til þess ad nv er komed vnder lagv og landzins ríett því sem ecki er adr fvllkomen lagavegr a fallinn med dandimanna domi og lagvmanzins vrakvrði. enn því ma ec ecki nídr þryckia sem adr er (med) lagvum og dome og laga vrakvrði nídr sett. Enn hvat sem þa finntz med lagvum adh ec er brotligr hvort þat er helldr vid kong eda kall þa vil ec giarna bæta hverivm fyrir sig sem lagv segia mig a hendr. Enn ec veit eigi annad sannara enn biorn og þosteinn eigi avngva tiltavlv til vazfiardar nie neinna peninga þeirra þar med erv. Sannatz fornmælit fyrer þeim frændvum minvum. huester so mællir adh því bregdr heimskvr madvr avdrvum er hann veit sig sialfan sekan. Skal so finntatz med skæli ef til þarf adh taka. adh þeir og þeirra folk hafi meire hneyking og forsmæelse gjort heilagri kirkiv enn ec. hvad eg þacka gvði fyrer þo so sie. þar þeir lietv sina kvinnv og barn og annad þeirra folk liggia þar j kirkivinni fyrer vtan alla þavrf edr navdsyn giorandi þar allar sinar navdsyniar epter maunligv edli og bvksens vidrþurft. þicki mic þeir havggva sem hlifa skylldv j vorvum vidskiptvum. ræga mic og asaka rangliga fyrer ydr og avdævm dandimonnvum. enn ec helld adh biorn og þosteinn og þeirra fylgiarar hafi gjort mig bvs vpptavkv j vazfirði. gripit bv og lod og alla peninga þa a gardinvum worv kvika og davda og bvrтт flvтт mina peninga vr kirkivinni og annarstadar af gardinvum med rane og hernadi og lyse eg fvllre savk og hefi lyst fyrer kongs vmbodsmanni vppa adr greinda menn biorn og þostein og þeirra fylgiara og vid lagt slika savk og sekt sem landz lagvin framatz vtvisa og þa hvorcke sækendr nie verivndr sinna mala fyrer þessa adr greinda ransavk og adrar þær fleire saker sem a þeim standa og þeir erv ecki adr med lagvum vr geingner. Hefe ec nv navckvd vndirvisad ydr af vorvum malaferllvum sem eg hygg med gvds hialp ad satt skal reynatz og bidr eg ydr nv kærliga adh þier fallit ecki vpp a mic med þessvum dandimonnvum eda giora mic navckra þving-

an fyrer þeirra jlla forræging. Þvi slíker hlvtter erv miog ovorkvnliger. adh vilia so fyrerkoma einum manni med sin-vm osannendvm og fvlkonnvm rangindvm. enn þar skal hafa travsted sem nog er fyrer þat er hia wovvm herra og mvn þat meira mega enn þeirra rangt vppløst. Er þat svmra manna mal ed vestra þeirra ecke erv miog svinner adh biorn og þosteinn mvni hafa þar miced travst til sem þier erud og þeir mvni þar vppa hafa sinar tiltekter. Enn mavrgvm hygnvm monnvm þicer þat otrvligt adh þier mvn-vd vilia styrkia sodan omillda menn adh ravngv mali. og þar er ec ydr vinliga vmbidiandi adh þier lated þa eigi styrkiatz af ydari nad til þess adh þeir giore heilagre kirkiv j vaz-firdi sodan ahlavp og skada sem þeir hafa þetta axit giortt og ec vil vitna med dandimenn. hvern ec helld hana einn mestan hafa feingit j þvi adh allt þat ec hafda til hennar lated draga og eg hafda þeinkt adh hafa lated adh henni byggia þat ydare nad þotte afatt vera j sitz. þat vard nv allt adh avngv þar epter eg war omakadr. Enn villdi gvd og sancte olaf adh ec mætte med mak blifa þa skal ec giarna þar vppa þeinkia ad heilagri kirkiv til heyner. hvn mætte sinn bata fa. Wonar eg þar vpp a. kære herra. ad ydr vordvga nad mvni mig avngva stridv syna hier vppa. fyst þier vited sannindin. Enn allar ydrar godar tillavgr þa vil ec giarna þeckiatz og allre ydvare mavgvligre vmvandan þa vil eg livffiga taka og ydvare nad alla hlydni veita vm þa hlvtte sem mig ber ydvr adh veita enn ydr heyrer med riettv vmvondvn a adh hafa. Enn vili þier frammar meir leggiatz a mic enn so sem riett er. þvi margar erv sagnernar. og veit eg eigi hvad satt er. og syna mig navckra stridv fyrer þessara manna skvild og þeirra rangan dñavstur. þa þeinke ec þat. godi herra. þesser menn dragi ecki fleire goda vini ad ydr enn eg hygg þier missed þar jgen. af þvi þar þicer won a. þat megi fleire snerta enn mig. og vil ec seigia ydr vissvliga fyrer minn partt og enn margra dandi manna vilia annara þeirra æ vestfiordvm erv og sier mega meira gott eun ec. ad vær vilivm avngva þvingan. stridv eda navckrar

1) arv, frbr.

nyvngar hafa æ oss framar meir enn wor gavmvl lavg erv til kirkivnar vegna og landzina. og worer forfedr hafa mig og oss vnder svared og þat hygg ec heltz til fridarens nada og nytta fyrer avllvm ad ver megvvm þeirra niota.

Skrifa eg ecke ydare nad meira til adh sinni vtan ec vil giarna j allan mata gods af ydvare verdvgv nad bidiatz ef þess er kostvr ad eg megi þat fa og þat giarna forþiena med ydr j avllv þvi adh vel er. og ec ma med ærv¹⁾ epter minvm fatækvm mandom og giarna j allre avdmivkri hlydni blifa vid gvd heilaga kirkiv og ydr vm alla þa hlvtē sem (eg) veit mic vid heilaga kirkiv og ydr brotligr verda.

Bidr eg ydr. kære herra. adh skrifa mig aptvr til þat gott ea.

Hier med bifalar eg ydr allmektvgvm gvdi j valld jvmfrv mariv og sanctvs thorlacvs nv og alltid.

anno et cetera.

529.

[1500].

Bætr frá Birni Guðnasyni til Stepháns biskups í Skálholti, þar sem hann biðr biskup að gera sér og kirkjunni í Hvammi (í Hvammssveit) rétt af Andréasi Guðmundssyni og Guðmundi syni hans, er haldið hafi Hvalsárreka fyrir Hvammskirkju í þrjátígi vetr eða meir.

AM. Fasc. LXIV, 19, skinnskrá með hendi Björns Guðnasonar. — AM. Apogr. 955 (eptir þessu frumriti).

Vite þier sialfver vel kære herra adh þier hañt mic adr litenn wilia synt og litenn niett viliad mig giora þar eg hefi komit fyrer ydr vpp æ þria tima eða optar beitt ydvr og krapt. vppæ (vegna) heilagaar kirkiv j hvammi adh giora mig lavg og niett af andresi gvdmvndzsyne og gvdmvnde syne hans fyrer þa savk adh þeir nangeliga halda og hafa halldit hvalsar reka fyrer kirkivni þar. og slíkt þicer mavrgvm miog vndarligt adh þier lated slíka hlvtē vid gangatz og þolatz. ætla eg þa ecke hafa j soknvnvm ef niетtr laga-vegr geingr æ med oss. Hefe eg advæ synt ydr mitt skæl

¹⁾ arv, frbr.

og vite þær þat sialfer adh þær liggur bade fjær kirkivunnar maldagi og svo bref. og því bidvur ec ydr enn og svo kref eg ydr einn tíð annað og þriðja tíð. adh gvd's vitni ad þær gíored heilagri kirkiv j hvammi og mic lavg og riett af þessvm fyrrgreindvm fedgvm. andresi gvdmvndzsyne og gvd-myndi andressyne firir þessa adr greinda savk. adh þær nængliga hallda og hafa halldit halfan hvalsæa reka fyrir kirkivnni j hvammi vpp æ þriatigi vetur eða leingr hvern ec heild allan kirkivnnæa eign vera og vered hafa. abyrgi eg ydr enn afseigi mig. hvat þær hlytz af ef eg fæ hier ecki riett vpp æ heilagnar kirkiv vegna.

Er þat hvortveggia eg ber þær ecke storan vana til adh bera fle j doma sem adrer plaga adh giora. enda er þat ecki min ahyggia adh vinna hvorcke þessi mal nie avnnr med fleiglöfvm. heildivr bid ec gvd og sancte olaf skipta mig sem riett er. setla ec þat ecki stoma vanvirdv fyrir mic þo hann dragitz vndan heilagri kirkiv ef þær viled lata þat þolatz. eigi meir.

anno et cetera.

530.

[1500].

Bætr Jóns (dans) Björnssonar, Guðna Jónssonar og átta manna annara á Vestfjörðum, þær á meðal Björns Guðnasonar, til Finnboga lögmans Jónssonar, þær sem þær mótmæla harðlega alþingiadómi þeim, er feldr var á þessu ári, og dæmir Björn Þorleifsson skilgetinn og lögkominn til arfs eftir Þorleif Björnsson föður sinn.

AM. Fasc. LXIV, 19, skinnskrá með hendi Björns Guðnasonar, sem aldrei hefir verið innsigluð, og er annaðhvort að þetta er uppkast Björns að bréfinu eða afskrípt, sem hann hefir haldið hjá sér af því. þegar það var sent norðr til Finnboga lögmans. — AM. Apogr. 956, eftir þessu framriti. Sbr. Nr. 498 og Vestfirðingaskrá frá 8. Júní 1501.

Heiðrsamligvm dandiman finnboga bonda jónssyni lavgmann nordan og vestan æ jalandi ydr heilævm vær jon biorfsson. gvdini jonsson.

ormvr jónsson. jón óðsson.

are gvdínason. þorólfur avgmvndsson.

tómas jónsson. jónríði jónsson.

þolleifvr avnnólfsson. og bíorn gvdínason.

kærliga með gvd og hans mildv modrjvmfrv mariv. þavckvm vær ýdr kærliga firir avll ýdr hæversk heit alltid til wor.

Wita skvly þier adh ver hafvum heyrt og svo spvrt navckvr þav tidendi j svmar af þinginv sem oss þicir navckvr nylvnda j vera hvat eina var vm þann dóð þar var dæmdr vegna bíarnar þolleifssonar og systra hans. adh þav skyldi vera ekta og skilgetin til allra arfa sem avnnr ekta boren þavrn. hvat oss þicia slíker hlvtér miog ganga j mote vavrvum lavgvum og svodan domar miog vndarlíga til koma þar sem þier vissvd sialfer ad bíorn þolleifsson stefndi þessv malinv j fyrra svmar til þings og klagadi sig þar þa firir ýdr og þier nefndvd þa dom ýfer hans malvm og satvd þar sialfer j. og traktiervdvd hann sem skælligt var með avdrvm dandimónnvum. og kann vera adh þat eina var þa ad giort þessvm malvm adh dandimónnvum litetz þa helldr o-lavgligt þeirra hionaband þolleifa og jngvelldar enn lavgligt og savgdvtz þa hvorcke dæma bírne arf nie peninga firir þær greiner þeir fvndv þar þa til sem synatz ma j þeirra dome og vær þeinkivm ad enn skvli svo standa adh þær sie ecki afbatadar. og þat var þa almæli af avllvm adh þat mvndi allðri ske adh landz lavgvum ríettvm. adh bíorn þolleifsson være skilgeten dæmdr. Enn skvly þeir dandimenn hafa vered sier einhliter sem þar hafa nv vm dæmt j svmar an ydara navckra tillagna sem flestvm mvn miog vndarligt þicia. hvad vær þeinktv̄m adh slíkt lavgmal edr annad þvilíkt¹⁾ þat ecki þefur fyrr vered j landi woru mvndi ecke eiga jnn adh setiatz vtan með lavgmanana og lavgríettvnar og allz landzins almvgans samþycke. þat sem landinv og almvganvm mætte til nytta og bata verda og leida svo j lavg og halldatz lata þar epter firir alla alna og oborna annars ecki. Enn (vær) vitvm eigi hver nytte edr bate

¹⁾ stíykad út í fibr.

adh worv landi og almganvm ma j alikv vera. heldr virditz oss slíker hlvtar mega giora storañ vñsnvning a worv lagmali sydzlv og nidvrfall dñ worv landi ef vær skvlvm taka vpp nyvngar binar og adrar sem ymser menn kvnna adh beidatz firir agirndar sinnar saker enn giora nidrfall a þeim lagvm sem af riectvm gvds astvinvm hafa sett vered. og worer forfedr hafa sig og oss vnder svaret. havfv vær saman komed vm talad vid marga dandimenn hier vñ vestur j landit. hvad þeim litetz hier vt j. eda hvort þeir villdv þessv samþyckiatz edr eigi firir sig og sina epterkomendr. enn vær havfv þat eina fornvmad adh vær þeinkivm alika hlvtar ovinsæla verda af almganvm. til þess adh þeir jate sig vnder alikv lagv. og því bidiv vær ydr kærliga adh þier giorit vppa gvds vegna og laganna vegna og ept-er því valldi sem þier ervd til setter. og styrked oss so til vær mættvm niota wor(s) gamals lagvmals sem stendr j lagvbok og kristiñriett. Enn vær vilivm j allan mata ydr og ydart valld styrkia til allra riettra mala sem oss ber. og kann svo ake adh þiorn þorleifsson finni ydr og vili fa af ydr navckra styrcking samþykt edr vrakvrd vpp dñ sinn dom. þa giorod svo vel ad þier haft gvð firir avgvm ydr og leggid þar hvorcke samþycki nie vrakvrd vpp a því oss virdetz þesse domr heldr hvatskeytliga giordr hafa vered. því þier vited sialfer vel hvad wor lagv seigia vm þann mann sem a tveim tvngvm leikvr. hvort hann er arfgeingr eda ei hveria laga atferd hann skal hafa eda hversv hann skal sig til arfs leida. þeink(i)vm vær adh alikt mvndi litt ransakad eda skodad hafa vered edr adrar þær fleire greiner sem ver vitvm fvllkomliga þar j mote mæla. Wiliv vær einskes dandimannz dom straffa enn þo virditz oss svo adh nv mvne ecki mart hafa j mote mællt þeirra vilia sem j hlvt hafa att. Enn kann þar annad vth j vera en skælligt er þa finna lagvñ þat vel. því ef gvð vill þa vilium vær þetta til endiligrá lykta leida a alþingi ad svmri komanda og niota þar adh ydar og annara dandimanna ad sodan nyvngar og oworkvnligrá vpptekter gengitz ecki vid. og þat mvni jafnskælligt ad almgvin radi hier meira vm med ydrv

radi helldr enn þeir xij dandimenn einer sem þar hafa j svmar vm dæmt firir vinskap og flegirne sinnar saker sem openbert er. adh þeir hafa fle til þegit. kvnnv vær j avngan mata þat hier vth j ad finna vm navckvn hlvt adh worv landi og almvganvm sie hier navckvr nytæmd vt j. þelldr þeink(i)vm vær þetta avka bvildvr vig og vandrædi heimreider og oheyreligar fiar vpptekter. og er hitt betra adh stemma fyrre j bekvvm enn j anni og lata all dri þeim tavm na. ad sliker hlvtér gangitz vid. þeink(i)vm vær helldr þann kost betra adh standa faster a worvm gavnlvm lagvm med fvllri vizkv þo einavrd og havrckv. enn ad lata formælatz til slikra oheyreligra vpptekta. Wiliv (vær) endiliga hier fvllan veg og almenniliga samþykt vm (giora) vestar j landit og fylgia svo vorre samþykt fram ef gvd vill. adh vær vilivm j avngan mata¹⁾ oss vnder alik lagv jata edr wora epterkomendr. þvi bidiv vær ydr kærliga adh þier skrifit oss aptur til hvat gott þier villit hier til leggja med oss.

Giored nv hier vm vpp æ worra vegna landzins og²⁾ almvgans ed betza. sem vær þeinkivm og hofvm til allz gods travtz til ydvar þat oss kann a adh liggja og til bata mega koma vppa lagana vegna. og oss virditz sem oss heyre firir ydr adh klaga. þat oss þicer afatt vera. og hia ydr vmbotena adh taka med gvds hialp og godra manna tillavgvvm.

Skrifv vær ydr eigi meira til adh sinni wtan ydra sal og lif bifavlv vær jesv christi j valld jvmfrv mariv og sancte olaf nv og alltid.

Anno et cetera.

581.

[1500].

STEFNA Björns Guðnasonar til Ólafs Filippussonar til Staðarhóls í Saurbæ fyrir Narfa Sigurðsson kong sumboðsmann milli Gilafjarðar og Gljúfrár um hald á arfi eptir Solveigu Björnsdóttur.

¹⁾ tvískrifad. ²⁾ tvískrifad í frbr.

AM. Fasc. LXIV, 12 (recto) á frumritaðri skinnrollu með hendi Björns Guðnasonar. Fer Árne (Apogr. 959) þar um svo faldum orðum: „Ex membrana Oddi Jonasonar i Gröf. accuratissimá. Dease membrana, hvar á stendar stefna Blörns Guðnasonar til Olafa Philippussonar. er miög afaugt pergamentsblad ferhyrnt akrifað yfir um þvert á mioddina. eins og rotali eru akrifaðer. ritad með þeirre sömu hendi sem leidarholmasamþykta er eg feck af Magnuse Magnussyne. Mier þyker ei oliklegt ad það hafi átt ad passera fyrer original. og munu stefnur i þa daga eeki öðruvis giörðar hafa vered enn upp á þvilkar pergaments chartaquer. því sakargipternar komu sidan inn i domana og þotte þá. kamahe. eeki frammar rida á stefnubrafanum. So foru og vottarner alltid til þinga og sorn stefnuna. Copiar hafa. oefað. modpartarner allðri feingid. eða þott þurfa. Þad er um þetta blad ad seigia. ad hreinskriðad document er það. Enn hverki er hier innsigle nie arstal. hefr það. i þá daga. eeki observerad vered in hoc passu. Lagafækjur hafa og eeki þá i brukun vered. eins og á aidare eða vorum tímum i Islande. hvar allmæled verdur optast um stefnustilenn. Eg á nu sialfur pergamentsbladed“. Stefna þessi mun vera frá árinu 1500 og þó elðri en bréfið frá 16. Sept. (Nr. 511).

Eg biörn gyðinason stefni þier olafur þhilpusson stvnd- ar stefnv til stadarhols j savrbæ á þingstad riettan á favstvdagin næsta fyrir calixtus messu nv næstv er kemvr fyrir narfa sigvrdson kongs vmbodsmann jmillvm gilsfiard- ar og glivfrar eðr þann annan kongs vmbodsmann sem þar á með riettv lavgdoma adh nefna vnder þann dom sem hann þar yfir nefner eða seiger hvera svara eða sekta þu verdur mier þar skyldvgr fyrir þa savk og sakæsv adh ec kære það til þin adh þv sitvr olavgliga j þeim arfi gozi og peningvm sem ec helled mier og minvm broðr og frænd- vm avdrvm hafa fallit til erfðar og jsetv epter einar biörnsson og solveigv biörnædottur hans systur epter því sem j lavgvnm kann adh finnatz epter hvort vm sig. svo og stefni ec þier olafur p(h)ilpusson þa adra savk ad þv hefur rofit ii. doma en mier hefur verid dæmdr þesse arfur goz og peningar til halldz og meðferðar og isetv. jtem stefne ec þier fyrir þa þridiv savk adh þv hefr þennan dæmda af þv og peninga. kvi(k)tt goz og davtt fritt og ofritt gæpid og teked haft og halldit bygt og bælt yakt og vned. vpp á þriv af eða leingr j avngv minv frelse og san navekbar lavgligar atferðar vid mie sem lavg giora

rad fyrir. j flordv grein stefni ec þier olafur philpusson fyrir þa savk ad þv villt þryckia og nidrbriota og ecki hallda mins herra kongsins brieft sem hans verdvga nad hafvr mic gefit vpp æ þenna fya greinda ærf goz og peninga hvad eg gefur svo hafa savk vpp æ sem hætz ma finnatz j lagvnmv adh ec mega þar vpp æ gefa. efter riettv lagmali. og þvi fyrir þessar fya greindar saker og þær fleire sem ec ma þar med lagvnm til þin tala stefni ec þier j adurgreindan stad og dag med avllv þinv profi og skilrike sem þier ma til gagns og bata verda j adr greindv mali. vert komin fyrir midian dag. sit svo leingi stefnvna sem endi (legur) vegur fellur æ þetta þitt mal. stefni ec þier adh ordfvllv og lagfvllv og lagvmali riettv adh vitni þinv |o-| |o-| son og þinv |o-| |o-| son og allra þeirra er ord min heyra.

532.

[1500].

STEFNA Björns Guðnasonar til Björns Þorleifssonar til alþingis um aðtekt og lætu arfs eftir Solveigu Björnsdóttur.

AM. Fasc. LXIV, 12 (verso) & frumritaðri skinnrollu með hendi Björns Guðnasonar. Fer Árniþum hana þessum orðum: „Ex membrana Oddz Jonssonar i Gröf accuratissime. membrana þesse er su sama sem öðrumegin æ stendur stefna Biörns Gudnasonar til Olafs Philppussonar. Er þetta ritad aptan æ sömu pergamentaleingiu með sömu hendi (o: þeirre sem er æ leidarholmassamþyktenne) ean miklu verr. þvi þetta er i flyter skrifad. og mun oefad vera ei nema uppkast til stefnu. þvi hier synest ad vanta vid endann. og hefr þesse skrift allðri leingre vered. Eg æ nu sialfur pergamentsbladid“ (AM. Apogr. 960).

Eg biorn g(vdina)son st(efni) þier biorn þorleifsson stvndar st(efnv) til næsta avgxararþings nv j svmar ed kemvr manvdagin næsta er kemur epter peturs messo og pals fyrir flinnboga jonsson lagvmann nordan og vestan a jslandi edur þan annan þar a lagvdoma ad nefna vnder þan dom sem hann nefner hverra svara eda sekta þv verð-

ur mier þar skyldvgvr fyrir þa savk og akærv eg kære þad til þin ad þv hafer ad þier tekit og j setz og eignar þier þa peninga en ec hafda adr lyst mic lavgarfa til ept-er solveigv biORNS dottur modursystur mina og mier ber lavgligan abata og jsetv sem dandimanna domar þar vm glorder vt visa. og þvi fyrir þessar saker og þæa fleire adr-ar sem ec ma þar med lavgvm til þin tala.¹⁾

533.

16. Janúar 1501.

á Reykhólum.

KAUPMÁL þeirra Björns Þorleifssonar og Ingibjargar Pálsdóttur konu hans um jörðina Flatey á Breiðafirði.

AM. Apogr. 1898 með hendi Árna Magnússonar eptir frumritinu, sem 7 innsigli höfðu verið fyrir, en voru þá öll döttin frá. Lýsir Ární frumritinu: „Originalbref þetta var skrifað upp á uppakafning, sem so grant var skafinn aptan á brefinu, ad eckert vard samstædt lesed. Synd-est sem þad munde vered hafa einhver materia Ecclesiastica, kannske heilagt æfintyr i Jslensku. Originalbrefed gaf mier Systumadanniu Ormur Dadason 1727, og hafð þad feinged i Flatey. Var so meirt og fuéd, ad eige vard conserverad, og er nu eydilagt“. — Góð afskrípt af þessu bréfi er og i Landsbókasafni 389. 4to bls. 188—190 með hendi síra Markúsar Snæbjörnssonar i Flatey, 1757.

Kaupmalabref med þeim Birne Þorleifssyne
og Ingebiorgu Pálsdóttur.²⁾

Þath giorum vær Snæbioru Gíslason. Gíslu Jonsson. Arnbiorn Jngemvndarson. Þorleifr Gamlason. Oddr úrason. Einar Jonsson godvm monnvm kvnngt med þessv vorv opnv brefi, ad arvm epter gvðz byrd þvsvnd fim hvndrvd og eitt ár. æ Reykiaholum æ Reykianese. lavgardagenn næstan fyrir antonivsmessv vīm veturen. vorvm vær j hia. sævīm og heyrðvm æ ord og handaband þessaræ manna.

¹⁾ Hér stendr ekki meira af stefnunni. ²⁾ Stóð utan á frumritinu með „gamalle hende“. „Kavpmäl ium Flatey á Breiðafirði milli Biarnar Þorleifssonar (ens seinna) og Ingibiargar Pals Dottr konu hans“ 389.

Biarnar Þorleifssonar af einne alfv. enn Palls Jonssonar af annare. ad so fyrir skildv sem hier seiger. ad greindvr Biorn Þorleifsson fleck Jngebiorgv Palsdottvr kvinnv sinne jordena flatey er liggr æ Breidafirde med avllvm þeim gognvm og gædvvm sem greindre jordv fylger og fylgt hefer ad fornv og nýv og hann vard fremst eigande med lavgvvm. thil evinligrar eignar. so framth sem þav eiga bavrn eptar sigh. hvorth helldr ad þav mega notande verda til ar[fs eda] gialldz eda giavar. En ef miedavde þeirra yrde so ad hvn lifde hann. og være ecki barn thil þeirra j mi[llvm]. þa skyllde hon hafa adrgreinda jord flatey thil fulltz halldz og medferdar medan hvn lifde. Enn eptar [hennar dagja¹⁾ skilde optnefndr Biorn Þorleifson jordina²⁾ aptvr vnder sina erfingia. ef þeir vilia fyrir sodan peninga sem adrgreindr Pall Jonsson og Margret Eyiolfsdotter hans eiginkona gæfv dottvr sinne³⁾ adrgreindre Jngebiorgv j heimanfylgiv til motz vid Biorn Þorleifson. og hann medkendizt ad hann hefde medtekit. og hier standa skrifader. Jn primis tolf hvndrvd og xx. j malnytv kvgilldvm. og tiv gelldfar hvndrvd. flmtan hvndrvd j silfre. xiiij. hvndrvd [j k]avplvm. xx. hvndrvd i þarflugum peningum. j sængvm og elldzgognvm og busgagne. sex hvndrvd j smiore. jordena deildara er var forvm hvndrvdvm og xx. nv ef so kann thil ath bera ath thittnefndr Biorn Þorleifsson lifdi optnefnda Jngebiorgv konv sina. þa skyllde adrnefnd jorden flatey hans eign med sama skilorde sem fyrr seiger.

Samþyckte Jngveldr Helgadóttir. moder Biarnar Þorleifssonar. þennan þeira giorningh.⁴⁾

Og til sanenda hier vñ sette thittnefndr Biorn Þorleifsson sith jnsigle med vorvm jnsiglvvm fyrer þetta giorningsbref. er skrifvat var j adrgreindvm stad æ sama ære og deige sem fyr seiger.

¹⁾ hana lidna 889. ²⁾ þetta orð vantaði í frumritið. AM. b. v.

³⁾ „Hier er utskafed i Originalnum so mikid sem svara kann frekre linu i þessarre Copiu. Synest það gjort vera strax i fyrstu. og er líkast ad eitthvad haf þar ofakrifast“ (AM.)

Dóms klerka útnefndr af Gottakalk biskupi á Hólum um ákætur síra Eiríks Einarssonar til Símonar Þorsteinssonar um jörðina Kálfskinn á Árakógarströnd og um títundahald.

AM. Fasc. XXXV, 5, framrit á skinni. Af 8 innslögum eru nú 6 fyrir bréfin. — AM. Apogr. 8886.

1501.

Domur um Simon Þorsteinsson.¹⁾

Þat giorum vier síra eiríkur sumarlidason. nikulas uilialmsson. olafur klæn(g)sson. gunnar þordarson. halluandr biarnarson. bessi ionsson. jon sygurdason prestar. og gudmundur olafsson diakn. godum monnum uiturliggt med þessu noru opnu brefi at subb anno gracie Millesimo quingentesimo primo miduikudagin næstan efter páske²⁾. j uiduik j uiduikursneit. Worum ueir³⁾ j dom nefnder af uirduligum herra og andarligum faudr herra gottskalk biskup á holum j hialttadal at dæma um þa akiæru er síra eiríkur einarsson kíerdi til simonar þorsteinssonar. War þat j fyrstu uor domur at uier dæmdum stefnuva laugliga og simun þar laugliga fyrir kalladan. uar stefnan suarin af tueimur uottum. þui dæmdu uier morkk j stefnufall nema simon syni loglig forfaull at hann haf ei matt koma. Jtem j annarj grein dæmdum uier um þa akiæru er eiríkur einarsson kíerdi til simonar uppa jordina kálfskin er liggur j askogss kirkin sokn. Nu af þui at huorkki kom simun og eingi hans umbodsmadur en oss uar sagtt at hann hefði bref fyrir jorduni. kunnu uier þui ecki fullan dom a leggja og fyrir þann skulld dæmdum vier þa bada síra eirik og simon skylduga at koma j næstu prestastefnu huor med síh bref under skodan og dom dandi presta. en um þau tíundar hauuld er síra eiríkur einarsson kíerdi til simonar þa dæmdum (uier) simon skyldugan under fulla hlydni ath afbata þetta sitt mal

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld, nema ártalið er frá 16. öld. ²⁾ þ. e. 27. Janúar. ³⁾ Svo

um þer biskupstiunder sem honum ber at luka sira eiriki einarsýni en um þer sem hann getur ei afbatat þa demdum uier simon þorsteinsson skyllidugan ath giallda alika seggt sem laugin ut uisa jnnan halfs manadar ath heyrdu dominum heima æ holum biskupinum sialfum eðr hãnas umbodsmanni. og til sanninda hier um setiu uier uor jnsigli fyrir þetta bref skrifat æ holum j hialltadal faustudagin næstan efter palasDesso æ sama ari sem fyr segir.

535.

30. Janúar 1501.

í Meðaldal.

Dóma útnefndr af Guðna Jónsýni, kongs umbodsmanni milli Geirhólms og Langaness, um skatthald Jóns Nikulás-sonar um þrjú næstliðin ár.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 219—220, skr. c. 1604 (= a). — Landsbókasafn 789. 4to, bla. 56—58, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 68. 4to bl. 9^b 10^b, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 65. 4to II, bl. 84 a—b með hendi Jóns dans Magnússonar, c. 1640. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 47 a-b, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Beykjarfirði 1666. Örstutt ágríp af dómi þessum er í AM. 460. 12mo, bl. 99^b, skr. fyrir 1667.

Domur wm skattgialld¹⁾

Ollum maunnum þeim sem þetta brief sia edur heyra senda kietill þorsteinsson²⁾. Pietur fusason. Gudmundur fusason. Hrolfur pieturason. hialmur halfdanarson og Gjalyi Jons-son kuediu gudz og sjna kunnigt giaurandi med þessu woru brefi ad æ laugardaginn næstan fyrir purificationem sancte marie þa lidit war fra hingadburd wora herra Jesu Christi 0 d og eitt ðr j medaldal j dyrafirdi æ almenniligu hier- adþyngi worum wier j hia og heyrdu æ widdal³⁾ þeirra Gudna Jonssonar kongs vmbodsmanns j millum geirholms og langaness. og Jons Nichulassonar er þa war bufastur og

¹⁾ skatthald 65, 789, 1945. ²⁾ Þorkjellsson 68 (mun rangt). ³⁾ vid- ortal 65, 789. ⁴⁾ vidortal 65, 789.

leingi hafði verið j adurgreindu medaldalsþyngi. kærði greindur Gudne það til adurgreinds¹⁾ Jons að honum þætti²⁾ hann eiga að gjalda skatt á næstum iij drum hier fyrir farandi. Enn greindur Jon gaf það svar fyrir sig að hann bauð sig og þessa mjna sauk þar vnder dom að leggja og gaf sig þar vnder ríettinn með handsaulum og lofadi að hallda sem laugliga stefndur þann dom sem sýlumadurinn þar wu vtnefndi. og worum wier þui fyrgreinder menn tilnefnder af áðurnefndum Gudna Jonsyni. kongs vmbodsmanni j adurgreindu takmarki. að að ljíta. raansaka. skoda og dæma. huad oss litist ríettast og sannast j þessu mali. huert optnefndur Jon Nichulasson [atti skatt³⁾ að gjalda edur eij. að þessum vmlidnum iij drum. Sagdist hann hafa tíjundad x^o að þui fyrsta ári. xj^o á andru. xij^o á hinu þridia ári. Saunnudu hreppstíorar hans með⁴⁾ honum [með sinne⁵⁾ framsangu [þessa hans fyrr skrifada⁶⁾ tíjundargiaurd. og meðkiendust að⁷⁾ hann hefði so þarfamanna tíjand lukt að hueriu ari sem til kom með fyrrgreindum⁸⁾ fleverti. Medkiendust fyrir oss hreppstíorar j adurgreindu medaldalsþyngi. að optnefndur Jon Nichulasson hafi optliga beitt sig að koma og⁹⁾ sía að sinum peningum og laugliga wírding að leggja. Þui leist oss meir hafa ollad þeirra forsömun enn hans wíllaleysi edur þríoska. Og dæmdum wier þessa hans tíjundargiaurd laugliga að slerhueriu ári sem fyrrskrifad stendur. Taldi þratt nefndur Jon fyrir oss síjna skyllduomaga þa sem hann ætti¹⁰⁾ skylldungliga fram að færa. huad oss leist hann eij ferdugur edur fulluedia fyrir að winna so maurgum omaga. og so micklum peningum sem fyrir þeim að standa að logum. Wtíjjsar¹¹⁾ so wor landzlaga bok. að sa skal skatt gjalda er hann að ku edur kugilldi fyrir huerñ sinn omaga og huertt sitt skulldahin og vmfram eyk edur vxa. skip edur not. og alla þa buhluti er það bu ma eij þarfnast. og það wæri allt hans skulldahion.

¹⁾ b. v. 65, 789. ²⁾ þætti 65,789. ³⁾ [hafði skatt átt 65,789, 1945; sítte 68. ⁴⁾ b. v. 68, 65, 789 1945. ⁵⁾ [þessa hans 68. ⁶⁾ [og 68. ⁷⁾ b. v. 65,789, 1945. ⁸⁾ Ríettgreiðadam 65, 789, 1945. ⁹⁾ að 65, 789, 1945. ¹⁰⁾ átti 789. ¹¹⁾ Ártíjsar 789.

sem þar þurfa. [að skyldu¹⁾ fyrir að vinna. og þú leist²⁾ oss hann þurfa að hafa íij³⁾ verkamenn⁴⁾ með sialfum sier. karla og konur. fyrir að vinna þessum fyrrgreindum omaugum. Og þú dæmdum wíer fyrrgreinder domsmenn tjttnefndan Jon Nichulasson aungnan skatt hafa att að giallda af þessum peningum og fleuexti vppa þessi vmlidiñ íij ðr. sem fyrr skrifud standa. Nu saker þess að eij hefur werid aðsied peningum tjttnefndz Jon Nikulassonar⁵⁾ vppa langan tíjma að laugum. þú dæmdum wíer hann skyldugañ nu fram að reikna sjna peninga fyrir oss vnder wora wírding og af að telia sjnar ríettgíaurdar wítaskullder vnder sinn suarinn bokar-eid fyrir hreppatíorum [vm fle og skyldur að⁶⁾ hafa hann vnnid fyrir j⁷⁾ næstan tíundardag. Wírdtíet oss hans peningar werid mundu hafa 15⁸⁾ j wor ed war. að aftauldum aullum skulldum og þú dæmdum wíer hann j skattí j wor ed war alagalaust og skyldugan nu að giallda kongs vmbodzmanni j þeim peningum er hann líeti sier wel að nægía að taka. þó eij wæri skíleyrer.

[Samþykkt þennañ vorn dom greindur sýalumann⁹⁾.

Og til sanninda hier vm s(etium) w(íer) et cetera.

586.

10. Febrúar 1501.

á Hólum.

PRÓFENTUSAMNINGUR Gunnlaugs Helgasonar fyrir hönd Ingileifar Kolladóttur, konu sinnar, við Gottskálk biskup á Hólum.

AM. Fasc. XXXV, 8, frumrit á skiani. Öll (5) innsiglin eru döttin frá. — AM. Apogr. 8889.

1501.

Profentubrief Jngleifar Kolladóttur.¹⁾

Þat gíorum wíer guttormur níkulasson. Grímur jonsson. fínur þornalldzsson. hjalltí arnkelsson ok þornardr jonsson

¹⁾ [b. v. 65, 789, 1945. ²⁾ líest, JM; hín: leist; ³⁾ mætti þó eiss lea „íij (=íjð“) í JM; 68 og 1945 lea: „íjóra“; íij, 65, 789. ⁴⁾ verk-menn 68, 65, 789, 1945 ⁵⁾ b. v. 789. ⁶⁾ og 789. ⁷⁾ a (=fyrsta); sl. lók. ⁸⁾ [b. v. 68. ⁹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld, nema ártalíð er eíðra.

godum mönnum úturlígt með þessu uoru opnu brefi. Árum eftir guds burd. 10. d. ok eitt ár. á holum í hialltadal miduikudagin næstan eftir enn þrettanda [dag íola¹]. Worm vier j hia saum ok heyrðum ypp á ord ok handaband worm virðvligss herra ok andarlígs fandr gottakalks með gudz náð biskups ath holum af eirni alfu. en gunlaugss helgasonar af annari. ath suo fyrir skildu ath adr nefndr gunlaugur fleek fyrgreindum herra biskup gottakalki til fullrar eignar ok sefnlígrar alla þá peninga fríða ok ofríða kuika ok dauda er jngileif kolladotter kuina hanss gaf til stadarinnss at holum sier til framfæris ok prouentu. Suo ath hun skyllði til þeirra peninga ok prouentu aungua tiltaulu né tilkall eiga þar eftir. Suo ok ei sídr skyllðu þeir peningar aller er gunlaugr helgason hafði uernd eða umbod yfer haftt eða borit yfer at hafa uegna fyr greindrar ingileifar kuinnu sinnar. Enn síra joni kollasyni brodr hennar hafði til eignar og erfða fallid eftir favdr sin ok modrbædr ok brodrbauru ok alla sína frændr adra þá sem honum bar at erfa at laugum. Vera lauglig ok obrígdulig eign biskups gottskalks hier eftir bæði faster og lauser fríder ok ofríder kvíker ok dauder smaer ok storir huar hellzt j íslandi sem þeir ueri nídr komner fyrir utan þá peninga er gunlaugr hafði þá heima á sínu bve þeir skyllðu allir vera hanss eign ok hanss kuinu ingileifar huort sem þeir ueri mikler eða lítler fríder eða ofríder. ok ath þessu aulla haulldnu þá gaf optt nefndr herra biskup gottakalk þrattnefndan gunlaug aullungis kuittan ok akiærulausan. Þeillagrarr hola kirku uegna ok sína. um allar þer sakir er hann matti til hans tala ok hann uar þá brotligar ad ordinn. Ok til sanninda hier um settum uier fyr nefnder menn uor jnsigli fyrir þetta gíorningss bref er skrifat uar at holum j hialltadal skolastice uirginis á sama ari sem fyr segier.

¹) [b. v. þvi þess þarf; vantar í frb.; þ. e. 18. Janúar.

537.

1. Mars 1501.

á Grund.

FIMBOGI JÓNSSON lögmaðr norðan og vestan á Íslandi biðr og býður þeim Birni Þorleifssyni, Jóni Björnsyni, Birni Guðnasyni og Andrési Guðmundssyni til næsta alþingis með öll sín próf og skilríki í erfðaprætum þeirra eftir Þorleif Björnsson.

Kriegera safn 2. 4te, bls. 56—57, með hendi Styrz Þorvaldssonar c. 1700.

Brief Fimboga Lögmans um klögun Biorns Þorleifssonar. Biorns Guðnasonar. Jóns dans og Andreas Guðmundssonar um arf eftir Þorleif Björnsson.

Eg Fimbogi Jonasson Lögman nordan og vestan á Jslandi heilsar alla goda menn þa sem þetta mitt bref sia edur heyra. Vil eg yður viturligt giðra. að Biorn bondi Þorleifsson hefer komid fyrir mic. tied og bijrt fyrir mier þann tolf manna dom sem honum var til dæmdur arfur eptir Þorleif heitinn Björnsson fôður sinn og han(s) systrum til eignar og attekta hvar þeir stædi i fôstum peningum edur lausum þeim Þorleifur Björnsson hafdi átt og halldid. kiserdi og klagadi greindur Biorn fyrir mier. að þessir nefndir peningar voru gripner og teknir á moti sijnum vilia og ordlofe. epter það er hann hafdi að sier tekid sagda peninga. hönd at haft og lög fyrir lægit¹⁾ eptir sögdum domi. enn þeir veri nú án allra lagasokna. undan sijnu valldi burt teknir. Svo og hefer komid fyrir mic Jon bondi Björnsson. Biorn bondi Guðnason. og fleijri goder menn adrer. sem er Andres bondi Guðmundsson og hans synir. og þess er aller sagder menn j sierhverri grein vilia klaga uppa þessa peninga til eignar edur umboda. sem att og halldid hefur Þorleifur Björnsson edur Guðmundur Arason og fleijrum peningum ôðrum þar meðfilgundum. vænast þar uppa domum. brefum. vitnum og skilríkjium og ôðrum lagaskipunum um fyrnefndt gotz og peninga. Þyke mier þviljkar

¹⁾ lægie, hðr.

málakísarur j domum edur profunleidslum¹⁾ auka meiga dandi manna j milli storafi vanda. ológligt framferdi j gripdeilldum. og síðr upptektum. hvad er lógmalid sierliga forbannar ad nockur gripi annars undafi lógligu heimildartaki dn riettra lagasokna. Enn fyrir þann skulld at þessir fyrnefndir menn hafa ei under einz med sijna doma fyrir mig komid. edur adrar profaleidsalur um sagdt efni. Beid²⁾ eg og bydur öllum títtnefndum monnum til næsta Öxardrþings med alla sijna doma. bref og skilríjke uppa adurnefndt gotz þad greindri málakísaru tilheyrir under lógríettumanna skodan og yfirsyn. hvad er þar listst þa med bestu manna raadi og tillógum svarligast og lógligast j sierhvoru máli og ákísaru optnefndra manna at lógum standa eiga eptir þeim greinum og Articulis er þar jnni standa. svo og eptir hverium brefum. vitnum edur skilríjkium. ad þráttnefnder domar hafa dæmder verid. Enn eg fyrirbyd öllum þráttnefndum mönnum griipa. taka. edur nockrar síðr adtektir ad hafa j moti lógum á fyrnefndu gotzi. til þess ad þeirra bref. domar og skilríjki eru framlógd under³⁾ lógríettumanna skodan og mijna yfirsyn sem fyrakrifad er. Hefer Biorn Þorleifsson og Biorn Gudnason lofad sig til alþingis med sijn bref og skilríjki uppá sagda peninga. svo og bydur eg greindum Byrni Þorleifssyni at hann lese eda lesa lati þetta mitt bref fyrir þeim öðrum mönnum er greindt tilkall villia hafa uppa optaefnda peninga epter því sem hann kann vid komast. Og til sanninda hier um setta eg mitt jnsigli fyrir þetta bref. giórt dn Grund i Eyyiafjrdi laugardægin næsta fyrir Jons messo biskups j föstu. Anno Domini M de. primo.

538.

9. Apríl 1501.

í Síðumála.

Orma Jónsson geldr og selr „bróður einum“ Sturlu Þórðarsyni jörðina Kjariaksstaði á Skarðsátrönd með fjórum kúgildum fyrir þá peninga, er Sturla og Guðlang kona hans höfðu feingið Ormi, og kvittar Ormr þau um andvirðið.

¹⁾ Svo, hdr. ²⁾ Svo. ³⁾ Jundan, hdr.

AM. Fasc. XXXV, 18, frumrit á skiani. Fyrir bréfinu hafa aldrei verið nema þrjú innsigli, og eru þau nú öll dottin frá.

Bref fyrir kjarlagxstodum og Ormzastodum.

Bref Rotur firer Kjarlagxstodum a Skardzströnd¹⁾.

Það giorvm vid asmvundur klemenzson. ion gjalason. gvnlagvvr jonson. Einar Olafzson godum monnum kvnigt med þessv vorv oppnv breff. at vier vorvm hia savm og heyrðvm æ at ormur jonson gallt og stielldi²⁾ svo og af greiddi brodur sinum stvlla þordarsyni jordina kjarlagxstadi æ skardströnd j stadarfellzs kirkiu sonkn³⁾ med aullum þeim gognum og gisæðvm eignum og jtokvm. til fialz og fiörv og hann vard fremzst eigandi. ath ollv til eingvðv. og til skvjlldv enn avngu fra. og þar med iiii kviilldi. fyrir þa kvicka peninga og davda. er stvlli þordarson og hanz kvinna gvðlavg hofdu honum feingit. og oppt nefndvr ormur jonson medkendizst ath hann hefði fvlla og alla peninga vpp borit fyrir advr nefnda jord kjarlagxstadi. og fiögur kviilldi sem sier vel lickadi af brodur sinum stvlla. þvi hann sagðizst hafa vt teckit x. kviilldi og .x.° j gellðum savdum og notum. atta hvndravð j smiorum og vadmali. þvi skvilldi oppt nefndur ormur jonson þessa jord og kviilldi vndan sier og sinum erfingium enn vnder stvlla þordarson og hanz erfingia. hier med lofadi oppt nefndur ormur jonson ath svvara laga niptingu æ þessari jord enn stvlli hallda til laga. og kyni þessi jord af ath gañga med logum. þa lofadi titt nefndur ormur jonson brodur sinum stvlla med hafðabafidi ad hann og siner erfingiar skvilldi honum appttur svvara og giallda jafngoda jord edvr peningum⁴⁾ epptter þvi þeim vel semdi. Og til saninda hier vm siættvm⁵⁾ vær vor jnsigli fyrir þetta þeirra bref og giorning huortt er skrifad var j sidumula j borgarfjrdi æ pasionem a langafostv. anno M. d eit az.

¹⁾ Utan á bréfinu, fyrri línan með gamalli hendi, en síðari línan með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

539. 18. Apríl 1501 eða síðar. á Mðóruvöllum.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

Landsbókanna 789. 4te bla. 888 og 893, skr. c. 1690.

Dómar og úrskurður wppa Maudruwelle.

Það Giorum wíer Stulle Magnusson. Jon asgrímsson. Þorlakur Þorsteinsson. Petur Loftsson. Simon Þorsteinsson. Jon Jonsson. Kietill Arnason. Sæmundur Jonsson. Einar Olaffsson. Audun Jonsson. Narffe Benedicktsson. Stephan Einarsson og Gunnlogur Helgason. gðdum monnum kunnigt med þessu opnu Breffe. ad vær hofum yfferlesed og heyrddt yfferlesin opin Breff med heilum og oskoddudum hðngande nnsiglum swo lðtande ord effter ord sem hier seiger.

[Hér koma þessi bréf um Mðóruvallamál:

1. Spjaldhagadómr frá 19. Júní 1495. DI, VII, Nr. 815.
2. Alþingisdómr frá 30. Júní 1495. DI, VII, Nr. 819.
3. Úrskurður Finnþoga lögmanns frá 16. Sept.—21. Okt. 1499. DI, VII, Nr. 451.
4. Alþingisdómr frá 1. Júlí 1500. DI, VII, Nr. 501.
- [5. Úrskurður Benedikts Hersteins hirðstjóra frá 1. Júlí 1500. DI, VII, Nr. 502.
7. Samþykktarbréf Gottakálks biskups frá 23. Sept. 1500. DI, VII, Nr. 518.]

Ög til sanninda hier vm settum vær fyrrneffnder menn vor jnnsigli fyrir þetta Tranakrifftarbreff er skrifad var a Maudruwelle j Eyafirde ð þridia dag þðska. þð er lided var frá hijngadburd vorss herra Jesu Christi 1500 ára²⁾.

540.

2. Maí 1501.

á Hrafnseyri.

Jón Björnsson gefr, með ráði og samþykki Kristínar Sumarliðadóttur konu sinnar, Guðna Jónssyni alla sókn, eptirkæru og ábata á Gvendarpeningum þeim, sem Einar heitinn

²⁾ Þessi tvö síðustu bréf standa að visu á eptir niðrslagi transskriptans í handritinu, sem mun koma af vangsælu, því þau hafa án efa í transskriptinu staðið í öndverðu. ³⁾ Svo stendr í handritinu, en ártalið hlýtr að vera rangt, því að Alþingisdómurinn frá 1. Júlí 1500 er yngri en þetta transskript, ef það er árfært til 1500, því að dagsetning þess yrði þá 21. Apríl (1500), en dómr þessi hefr með vissu í því staðið. Ártalið verður að vera 1501 eða nokkrum árum þar eptir.

Björnsson og Solveig systir hans héldu ranglega sinna vegna og Björns Þorleifssonar föður síns.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 190^a, skr. c. 1604 (=a). — Kriegers safn 2, 4to bla. 282—284, með hendi Styrks Þorvaldssonar c. 1700. — Landsbókasafn 115. 4to, I, 146—149 með hendi síra Jóns Halldórssonar í Hitardal c. 1780.

Bref Jóns Dans er hann gaf Gudna Jónssyni laga-
sokn uppá nokkra peninga. sem Einar
Biörnsson og Solveig höfðu að halda¹⁾.

Það giori eg Jon Biörnsson godum monnum viturligt með þessu minnu opnu brefi að eg meðkiennist²⁾ að³⁾ eg hefði [unt og⁴⁾] gefit ærligum manni Gudna Jónssyni. með radi og samþykki og upplægi kúinnu minnar kristinar sumarlídadóttur. til fullrar eignar. soknar og löglígar⁵⁾ epterkíæru. alla þá sok og sokn og loglígañ abata er einar heitinnu biörnsson og Solveig biörnsson dotter hans systir attu að suara sinna vegna og sjns fodurs Biarnar Þorleifssonar æ meðan hann og þau ranglíga hiełđu þá peninga er kalladír hafa werid guendarpeningar⁶⁾ og Joni Biörnssyni og hans kúinnu Kristínu⁷⁾ hafa nú⁸⁾ werid til dæmder fyrir rangligt halld og ologlígar adtekter a⁹⁾ peningum Þorgerdar Olafsdóttur og Olufar Aradóttur. enn nu ber að suara Olafi philippusyni vegna sonar sjns Einars Olafssonar. skal greindur gudni þessa akiæru eiga. [setia og æmia¹⁰⁾]. sækta og sækia og allt ríettarfar a¹¹⁾ eiga. eptér þui fremsta. sem mic¹²⁾ og minne kúinnu ber eptér logum. skil eg alla þessa sok og sokn og ríettarfar vnder greindan gudna og hans erfingia. Og til sanninda hier vm setta eg [greindur Jon Biörnsson¹³⁾] mitt innögli fyrir þetta opid bref [hvert¹⁴⁾] er skrifad war æ Hrafseyri j arnarfyrdi sunnudaginn næst-

¹⁾ Kr.; Gjörningsbréf Jóns Björnssonar við Guðna Jónsson um þetta góðz Anno 1501, 115; eingin fyrirsögu í a. ²⁾ meðkiennust, Kr. ³⁾ al. a; b. v. hin. ⁴⁾ [b. v. Kr. ⁵⁾ [b. v. Kr. ⁶⁾ Gudmundarpeningar, Kr. ⁷⁾ b. v. Kr. ⁸⁾ al. a; b. v. hin. ⁹⁾ [söna og setia, Kr. ¹⁰⁾ mér, 115. ¹¹⁾ [b. v. Kr. ¹²⁾ b. v. Kr.; sl. a

an fyrir krossmessu um worid. [þa er lidit war fra guds¹⁾ hingadburd²⁾] 0 d og eitt dr.

541.

13. Maí 1501.

á Víðivöllum.

Dómr klerka útnefndr af Gottskálki biskupi á Hólum, að biskupi leggist í eitt ár kirkjutíundir af öllum alkirkjum í Hólabiskupsdæmi fyrir „sína reisu og armæðu til og frá“, „meðan hann var utanlands“.

Bisk. 8. Fol. bls. 853—854, skr. 1641—1642. Af því að ártalið er rangt skrifað hér í þessari bók, finst bréf þetta allvíða í bréfabókum með ártalinu 1451, sem er rangt. Allar afskriftir bréfsins, sem nú eru til, stafa frá þessari bók.

Tjunder dæmdar Biskup Gottskalk meðan
hann var vtañ lands j eitt dr.

Það giorum vier Aboti Çinar a Mukapnera. og Broder Jon Aboti a Þijugeýrum. Nicholas Þormodsson. Çirekur Çinarason. Gudmundur Jonsson. Gudmundur Skulason. Jon Þorgeijrason. Eirekur Samarlidason. Jon Fimþogason. Nichulas Wiliamsson. Þorsteirn Gudmundsson. Olafur Klængsson. Gunnar Þordarson. Fimþoge Çinarason. Jon Finnþogason. Hallvardur Biarnason. Jon Jonsson. Besse Jonason og Jon petursson. prestar Hóla Biskupsdæmis godum monnum viturligt með þessu voru opnu Brefe að sub anno gratiæ M. [d. qvingentesimo³⁾ primo. a fimtudaginn næstañ fyrer Hallvardsmessu vñ sumarid a almennelegre prestastefnu a Videvöllum j Skagafirde. vorum vier til samþicktar og doms nefnder af vorum verdugum herra og andaligum fodur Gottskalk með Guds nað Biskup a Holum j Hialltadal að vanaþaka og fullt doms atkuædi a að leggja vñ þann kosnad sem hann hafdi meðan hann var vtañ lands sem kallast j kyrk(i)unnar logum Contributiones og Catedraticum. og þui j Guds nafne amen dæmdum vier honum kyrkintjunder vñ eitt dr af öllum ðlkkirk(i)um sem til þeirra leggiast j Hóla

¹⁾ 115; sl. a; ²⁾burð 115; [sl. Kr. ³⁾ [ed. qvingvatesimo, hdr. Árni Magnússon ritar á spásslu ártalið, 1501^a, sem og er það rétta, og því er ártalið lagfært hér í bréfinu, að ekki er bréfið frá 1451.

Biskupsdæmi til fullrar eignar fyrer sjna Reisu og ðrnsædi til og fra. Og til sanninda hier vñ setium vier vor innsigle fyrnefnder lærder menn fyrer þetta Bref. er akrifad var j sama stad. dag og ðr sem fyr seiger.

542.

18. Maí 1501.

á Viðivöllum.

SAMÞYKT Gottakálks biskups og klerka á prestastefnu, að í biskupstíundir skyldi lúkast eyrir af öllum jörðum samám og stórum, þeim sem undir kirkjuna væri nú komnar, en af þeim, sem síðar kæmi, skyldi lúkast tíundir eins og lög stæði til.

AM. Fasc. XXXV, 7, framrit á skinni. Af 18 innsiglium eru nú 10 fyrir bréfinn. — AM. Apogr. 888.

Wm biskupstíunder af klausturjörðum 1501¹⁾.

Þat giorum wer. broder einar aboti ðá muñickapuerá. broder jon aboti á þingeyrum. nicklas þormodzson. eirekur einarson. gudmundr jonson. gvdmundr skulason. jon þorgilason. eirekur sumarlidason. jon finbogason. nicklas vilialmson. þorsteinn gudmundson. olafur klængson. gunar þordarson. finbogi einarsson. jon finbogason. hallvardr biarnason. jon jonson. bease jonsson. jon peturson presta(r) hola biskups dæmis godum monnum niturligt med þessu woru oppnu breff at sub ano gracie millesimo quing(ent)esimo primo á fimtadagin næsta fyrir hallvardzmeaso wm sumarid á uiduollum j skagafirdi á almenniligri prestastefnu woro wer til bednir af worum werduga herra og andaliga faudur gottakalck med gudz nad biskup á holum á at lita wm biskups tíunder af ollum þeim jörðum. sem ligia unðer klaustur og beneficium og þui j guds nafni amen. samþycktum wer og jatudum at lucka eyri af ollum jörðum bygðum samam og storum. sem nu eru unðer kirkju(r)nar komnar. En hinar sem nu hier epter kuna unðer at koma. þa luckiz af þeim tíunder. sem log til standð og kristinrettur wtt uisðr. Og til saninda hier um settum wer greinder prestar wor jncigli fyrir þetta

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld, nema ártalið er eldra.

(bref) er giort (var) j sama stad dag og an sem adr greiner.

543.

13. Maí 1501.

á Víðivöllum.

TYLFTARDÓMA klerka útnefndr á prestastefnu af Gottskálk biskupi á Hólum um ákæru síra Eiríks Einarssonar til Simonar Þorsteinssonar um jörðina Kálfakinn á Árskógarströnd.

AM. Fasc. XXXV, 6, framrit á skinni. Af 11 innsiglium eru 9 enn fyrir. — AM. Apogr. 8387.

Domur vm kalfskinne.¹⁾

Kalfakinn á Árskógs strönd.²⁾

Þat giorum uier Einar aboti á munkapuera og aboti jon á þingeyrum. Bessi jonsson. gudmundr akulason. gudmundr jonsson. jon finbogason. þorsteirn gudmundsson. jon gjalason. nikulas uilliamsson. olafur klængsson. jon jonsson og jon petursson. prestar holabiskupsdæmiss giorum (!) godum monnum kunigt med þessu uoru opnu brefi at þa lidit uar fra gudz byrd þusund fimhundrut og eitt ar. Woru uier til doms nef(n)der af uorum andarligum fandur og herra biskup gottskalk at dæma um þa akæru er síra eirækur einarsson kiærði til simonar þorsteinssonar. j fyrstu grein at eiríkur einarsson kiærði til simonar þorsteinssonar at hann hefði ath sier tekit haft og halld(it) jordina kalfakinn er liggur j askógsakirkju söku og hann reiknadi sier til erfða fallid hafa epter þorleif son sinn. þui epter þeim domi sem dæmdir uar j uiduik uar þar suarin stefnan lauglig og þeir dæmdir til næstu prestastefnu badir. kom þar fram fyrir oss beggia þeira skial en þau bref sem simon hafði lituzst oss aungua magtt hafa um þa profuenttugiof sem margret magnusdotter skyldi hafa gefid þorsteini jonsyni fyrir þers sakir at hun uar omagi fiar sínas og sionlæms. þui dæmdum uier profuentuna onyta og þau bref sem simon hafði at hallda fyrir þann skulld at fyr greind mar-

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi (um 1501). ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

gret atti skilgetin brodr til en þau bref sem eirakur einarson birtti fyrir oss dæmdum uier fullmegtug og síra eiriki jordina kalfskin til fullrar eignar. xx. hundrud j fyr greindri iordu en tíu hundrud til halz þar til at laugliggt ransak geingr uppa huad fyrir hefer komid þennan partin þui at margretu magnusdottur uar skiptt allri iorduni kalfskinni j lagaskiptti efter fautr og modr. En fyrir þau komad er adr greindr þorsteinn jonsson hafdi fyrir margretu skylldi þar fyrir koma afgialld af jordunni. en fyrir þat barnid sem hun atti skylldi koma til rez reikningskapar uid erfingia þorsteins jonssonar ef fadren hefer aungua fulgu med þui gefid. uar þessi vor domur dæmdr og upp sagdr æ almenniligri prestastefnu fimtudagin næstan fyrir haluwardzmessu a uidiuollum j skagafirdi. Og til saninda hier um setium uier fyrnefndir domsmean prestar og prelatar uor jusigli fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad og ari deigi sidar en fyr segir.

544.

14. Maf 1501.

á Viðivöllum.

Dóma klerka útnefndr af Gottskálki biskupi á Hólum um fjárrekstr á Viðidalstunguheiði, lambeldi Viðidalstungukirkju, lambatolla, veiðar og aðrar eignir kirkjuunar.

AM. Apogr. 3876 „Ex orig. vicoelögmanssens Pals J(ons)sonar Widalins“ (AM.). Ární lýsir innsiglianum. — Apogr. 3874 a—b, afskrípt eptir sama frumriti.

Skilríki tungukirkju¹⁾.

Þeim godum²⁾ monnum sem þetta Bref síð eddú heyra Sendæ Broder jon aboti æ þingeyrum. Broder Einar abote a munka³⁾þuerú. Níkulas þormodzson. eirakur einarson. jon finbogason. Eirakur sumarlidason. jon gialason. jon finn-

¹⁾ „er ritad utan a breffid manú cosvát“ (AM.); ²⁾ tvískritað í frumritinu. ³⁾ „vacuum spatium in originali. inseratur Munka“ (AM.)

bogason. rickulas vilialmson. gunar þordarson. hallu-
 uardr biarnason. gudmundur skulason. þorsteinn gudmund-
 son. jon jonson. Besse jonson. olafur klængsson. finboge Ein-
 arsson. gudmundr jonson og jon peturason. quedin guds og
 sina. kunigt giorandi. ath sub ano gracie millesimo quin-
 gentesimo primo á fostudagin næstan fyrer halluarcz Oesso
 um sumarit æ uiduollum j blondublid æ almenniligri prestæ
 stefnu woro wer j dom nefnder af worum uerdugum fodr
 Gottakalck med gudz nad biskup æ holum at ransacka æ
 lita og fullt doma attkuæde æ at legia um þa ækiseru. Er
 jon sigmundzson kiarde til grima jonssonar uegna kirkiun-
 ar j uidudalstungu. wm þær attekter og ologligar medferder
 sem grimr og fader hans jon gudmundzson hefði sig
 inn sett j fasta eigner kirkiunar j uidudalstungu. haft
 og halldit med fullri langri hefð. ræne og ofricke j
 mote maldogum domkirkiunar a holum. sem war wm
 almenniligen gamlan fiarrestur æ tungu heide þær wm
 allan hreppin. lamba elde. lambatolla. ueidar. landar
 eigner. holmar og eyiar sem ligia fyrer uestan fornan
 farueg vidudalsæ æ sem stefnan jne hellt og domkirkiunar
 ægistrum vttuisar og þat jneheldur og greindr grimur jon-
 son war fyrer nu fyrer stefndr. þui j fyrstu war þat wor allra
 alit fyr greindra abota og presta med fullu doma attkuæde.
 at grimur wæri logliga fyrer kalladur. j anare grein bæmd-
 um wer ath kirkian j uidudalstungu skal æfnliga att hafua
 hingat til og svo eiga skulu nu obrigduliga hjer epter sem
 hingat til alla landar eign. holma. eyiar. Recka. at ollu til
 teknu sem ægistrum kirkiunar æ holum og tungu kirkiu
 ini hallda og grimur war nu fyrer stefndr og gogn og vitne
 þær wm baru og allar adrar fasta eigner tungu kirkiu sud-
 ur. austur. nordur sem vestur. huar þær eru til ýztu endi-
 marcka uid asara mana lond og eigner. Ei sidr nu hed-
 an af sem epter og fyrer faranda werid hefer og wera skal
 nu og æ sidan wera fiarrestur a kirkiunar heidi j tungu
 eigi sidr lambatollar. lamba elde med alickre grein sem¹⁾
 ægistrum greiner og þau²⁾ æ nefner. utan hreps sem jnan

¹⁾lg. framritið, AM. leiðrétti. ²⁾ svo; rétt: þær?

þá skal nu hier epter og hingad til gialldazt att hafa og gialldaz skulu nu upp hedan suo og um adra tolla og tiunder sem at kirkiune til greiner. Enn um askilnad þeirra adr greindra mana jons og grims wm audunarstada kirkiu sem domkirkiunar registrum oll greina ath heiti kirkiu og jon gaf sock sa at grimur opt nefndr hefði og hans fader dregit under sig alla henar tolla og tiunder. þa war þat wor domur at hun skal nu sem registrum greiner heita og heitið hafua kirkiu med slikri rentu sem biskupin uill dukuoda og skipa wm henar tolla og tiunder. huad hun skal eiga eda att hafa mier til upphelldis. En um seekter og sackfelle sem oss leiz d. grim og hans faudr fallid hafu fyrer þetta þeirra rangligt halld. attekt og ofrickis medferder sa fasta eignum heilagrar tungu kirkiu þa dæmdum wer ei sa hæd ne seekt domkirkiunar og ei tungw kirkiu sem oss leizt til standu. sacker þess wor nadug herra biskupin fyrer sæna stad godra mana gaf þat til og suo jon slikt) ed sama fyrer biskupsins skulld kirkiunar seekter j tungu sem hann mætti med logum giora. Og til meiri styrckingar stadfestu nitnesburdar og obrigidligrar d. hræringar þa styrckti stadfesti og fullkomliga samþyckte wor werdugi¹⁾ herra og ellakuligur fader biskup gottakalk med oss þenan worn dom. Og til meire andsyningar og sanrar medkeningar setti hann sitt incigli med uorum adur greindra abota og presta jnciglum fyrer þetta domsbref er gior(t) war j gellingaholli a sama sæi deigi sidar (enn fyr seiger.²⁾)

545.

30. Maí 1501.

í Viðey.

SIEVARE Filippusson selr Árna abóta og klaustrinu í Viðey alla jörðina Breiðagerði á Strönd fyrir lausafé.

AM. 288. 4to bl. 6, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref fyrir Breiðagerði.

Þat giorv vier Jon Gellisson. Gissur Þolleifsson. Arn-

¹⁾ w'ude, frb. ²⁾ p. e. 15. Maí.

þor Olafsson ok Olafr Jonsøn godvm monnvm vitvrligt med þessv vorv opnv brefi ad ver vorum þar j hia savm ok heyrðvm æ j klavstrinv j Videy med Svndvm manvdaginn næsta fyrir festvm Bonifacii episcopi þa er lidit var fra hingat býrd vors herra Jesv Christi m d j ar. ord ok handaband þessara manna broðvr Arna med gvdz nad abota j Videy af einne alfv en Sigvrðar Filipvssonar af annari. skilldist þat ok falzt vnder þeirra handa bandi at fyr greindr Sigvrðr Filipsson selldi adr nefndvm herra Abota Arna j Videy jordena alla Breidagerdi x^o at dyrleika er liggr æ Strond j Kalfatiarnar kirkiv sokn til æfnligrar eignar ok frials forrædis med ollvm þeim gognvm ok gisæðvm sem greindre jordv fyllger ok fylgtt hefir at fornv ok nyiv ok hann vard fremst eigandi at til ytztv vmmerkia vid adrar jarðer. Hier j mote skyllde abote Arne gefa ok giallda Sigvrðe Filipvssyni vj malnavtv¹⁾ kvgillde ok iijc j²⁾ avllvm fridvirtvm peningvm. Skyllde optnefndr Sigvrðr Filippvsson ok hanns erfingiar sværa laga riptingv æ adr greindre jordv Breidagerdi en abote Arne hallda til laga. ok ef jordin geinge af honum med logvm þa skyllde han ganga domlavst aptr at sinvm penningvm med svo vordnvm fridleika sem jnn kvomv.

Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrgreinder menn vor insigle fyrir þetta jardarkavps bref skrifad j sama stad æ deige ok are sem fyr seigir.

546. 3. Júní 1501. í Breiðadal í Öundurafirði.

Samtök og áskorun Vestfirðinga til Finnþoga lögmanns Jónssonar, að hann haldi gömul lög og íslenskan rétt, einkum í erfðamálinu eptir Þorleif Björnsson.

AM. Fasc. XXXV, 1, frumritið & skinni. Fyrir bréfinu hafa verið 24 innsigil, en nú eru þau öll döttin frá, nema níu, sem enn eru fyrir bréfinu. — Fasc. XXXV, 2, transskript & skinni frá 8. Maí 1550 gert í Saarbæ & Raubásandi. Nokkrar afakriptir eru til af bréfi þessu & papp-

¹⁾svø ²⁾oc, hðr.

ir, svo sem í Bibl. Bodl. Oxford FMagn. Collect. 55. 4to bl. 228—29 með hendi Guðbrands prófests í Vatnsfirði c. 1680; Landsbókasafn 115. 4to I, 162—166 með hendi séra Jóns Halldórssonar í Hitardal c. 1780, og er ártalinu þar bætt við síðar, og því ritar séra Jón þetta um aldur skrárinnar: „Þetta er samantekið eptir að Stephán biskup útgaf einn úrskurð um arftöku Björns Dorleifssonar og hans systra og eptir þann tólf manna dóm, sem Finnbogi lögmaður útnefndi á alþingi um það ártak hér um Anno“ (ártal vantar); ÍBfél. 126. 4to bls. 96—100. Skrá þessi er prentuð í morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta. (Apologia) Hólum 1592 bl. d2b — d5 og útg. í Reykjavík 1902 bls 51—57 (eptir sama frumriti og hér. Sbr. morðbréfabæklinginn þriðja, Hólum 1608 bl. A5). Séra Guðbrandr kallar skrá þessa: „Supplicatia Vestfirðinga til Finnboga lögmanns að halda gömul lög íalensk“. Enn séra Jón kallar skrána „Supplicatia eður þó protestatia Vestfirðinga til Finnboga Jónssonar lögmanns um arftöku Björns Dorleifssonar og systra hans“. Sumir kalla skrá þessa *Vestfirðingaskrá*. Frumrit skrárinnar er með hendi Björns Guðnasonar.

Motstaudubref þeirra vestfirðinga til finnboga Langmans vm skilgiettning Biorns Polleifssonar og hans systkina.¹⁾

Ollum monnum þeim þetta bref sia edr heyra senda
 jon biornsson. Gvdini jonsson.
 ormvr jonsson. jon ellingason.
 jon odzson. are gvdinason.
 þorolfur avgmvndzson. jon fvsason.
 jon jonsson. þolleifr avnnolfason.
 tyvas jonsson. odr sigrdzson.
 jndridi jonsson. narfi jonsson.
 olafur gvdmvndzson. sigmvndur branzson.
 nikvlas jonsson. petur fvsason.
 þorbiorn nikvlasson. steinmodr konradson.
 ketell þosteinnsson. jon þordarson.
 snorre helgason. og biorn gvdinason

kvediv gvds og sina kvnningt giorandi með þessv worv opnv brefe ath vær fyrrgreinder menn klavgvm og kærvm worra vegna og allz almva a vestflordvm firir gvdi og sancte olaf konvng. og ydr finbogi jonsson lavgman nordan og vest-

¹⁾ Utan á XXXV, 1, með hendi Eggerts Hannessonar, og utan á XXXV, 2, er nær orðrétt samhljóða áskript með sömu hendi.

an a jalandi. (Er af gvdi er¹⁾ til kioren oss ad hallda vnga og gamla j ydru lavgmanzdæmi med lavg og landzins riett þad lavgmal er wort forelldri hefer sig og oss vnder svar- ed og vær hyggivm adh þier mvnvd med ydrvm svardaga sem ydr ber og lavgmanz eide til heyrer oss ydvr a hendi falit hafa til allra riettra mala. væntandi af ydr vmbota vm allt þad oss þicker afatt vera vppa laganna vegna og so til ad sia ad ver mættim fastliga a standa og niotande verda vors gamla lavgmals sem sancte olafur og hans ept- erkomenr hafa oss adh avndverdv vth gefed oss til riett- inda styrks og frelsis og nada. Enn oss þiker nv wort lavg- mal fast rívfatz og til baka ganga. enn jnn leidatz j stadin nyvngar lavgleyvur og lavgvillvr. hvat oss þickir haskaligt bædi firir gvdi og monnum jnn ad leida j wort land vnder ath bva samþycker ad verda firir oss og wort afspringi soð- an laga rof og ríettinda ran og fottroða svo og nidr briota wort gamla lavgmal lavgbok og kristen riett. so sem vñ xij mana dom sem vpp a hlyder arftak biarnar þolleifsson- ar og systra hans epter þolleif biornsson favdr sinn og alla adra sina frændr so sem skilgetenar²⁾ eiginar konv bavn. En vær vitum aller. ad fyrrnefnd sysken biorn og hans systvr allar erv getnar j fríllvlið og frændæmisspellvm. Hvæt vær þeink(i)vum adh navckvr vanga og vmbugsvnr- leyse hafa þeim dandimavnvm til handa komed. er sodan menn hafa med dome jnnsett j vort erfdatal fram firir skil- getna þa sem j lavgligvm hivskap erv getner. þvert j mote worum landz lavgvm sem med marghattudvm greinum j mote talar. stendr so j vorre landz lagabok ad þad uarde miclv þeim til arfana kalla ad þeir sie j lavgligvm hivskap getn- er. þad annat er so seiger j worvm lavgvm. Hvervetna þar er madur fester sier mey eda konv ad gvds lavgvm og samþykt beggia þeirra þa erv þeirra bavn lavgliga til arfa komen hvort þav erv geten firir festing eda epter. wtan þad stædi þa navckud firir þav gatv þav bavn ad hann mætte þa konv ecke med lavgvm eiga. þad þridia er so mæler. ad sv er ein lavglig festing enn eingin avnnr epter

¹⁾ b. v. 115 og Apol. ²⁾ skilgetnar XXX, 2.

Þvi sem forn lagv seigia er madur tekvr j havnd mey eda konv nær verande skilrikvm vitnvm og fester hann bana med þeim ordvm er þar til heyra. (Enn hver¹) sem annann veg binda sinn hiuskap þa skvlv þeirra bavn eigi lavglig til arfs. þad hid fiorda er so hlyder. Nv leikur a tveim tvngvm. hvort madur er arfgeingr eda eigi. stefni þeim þing er honvm stendr firir arfe þa skal niota votta sinna ad hann stefndi honvm þangad. nv skvlv vottar hans þad bera so mælandi. wer vorvm þar j hia er moder hans var lavgliga fest og anefni stadin þa eigv þingmenn honvm arf ad dæma. j fimtv grein er so seiger. h̄vervetna þar sem madur vill sig til arfs færa leidi hann votta sina til og stefni þeim til avdrvm er arfve er nærstr. enn ef hann stefner eigi til. þa er vottvm hans fyrer skoted. þicker oss þad avdsyneligatz ad ef sodan nyungar lavgmal skal hier vid gangatz og junleidatz j landid verdi helldr til bvlldrs og osamþykkis landinv til avdnar og nidrfallz. enn þeim dandimonnum sem landid byggia til marghattadra vandræda og meingiorda og ranganva so og vmtvrna avllv worv gamla lavgmali ad skafa vth ena skilgetnv enn leida jnn hin v meingetnv. hvat vær vilivm avngaleidis vid lata gangatz vpp adh gefa vora arfa þa vnder oss eda wort afspringi kynnv ad falla fyrer þeim monnum sem so eru til komner og jnn leiddur o-lavgliga j wort erfdatai. stendur j þessvm fyrr nefndvm xij manna dome þessar greiner sem þeir hafa sinn dom epter tracterad. þan fyrsta ad þeir savgdv ad fram hefdi komed fyrer sig bref af pavaligv valdi vthgefit ad torleifur biornsson og jngvelldr helgadotter. skyllde lavgliga binda sinn hivskap og sidan rettliga mega saman blifa og þeirra bavn lavgliga til arfs komin epter þav ad tekinni dispenseran. af kirkivnnar formanni sem skipad var j savgdv breff. so og j annare grein savgdv þeir fram hafa komed wora kære nadvga herra kong kristens bref fyrer sig hvers sal gyd nadi. j hveriv hans nad hefdi skylldvliga skipad og tilgef-it sinna vegna og kravnar j noregi ad avll bavn fyrr greindra manna torleifs og jngvelldar skylldv skilgeten til

¹)þannig bæði; huerier, Apolog.

allz arfs eptir faðr sinn og modr. wænditz þeir og j sinvm dome adh fram hefði komed wora kæra naðvga herra kong hans bref. erkibiskupsens bref j nidarose og mavrg bref avnur. stravffvm vær j avngan mata fyrrneft. dra verðvgra herra bref. havldvm vær þav j allan mata ærlig of þav erv riettaliga vndirstadin. þavfvm vær og sialfer lesed og yfer fared og heyrt yfer lesen þesse adr skrifvd bref og vitvm vær vel og vndirstavndvm. hvat þav jnni hallda. erv þav avll eptir env romverska brefinv þvi samþyckiandi ecki annat frekara nie fvllara enn so sem þad vt visar. þaufvm vær og sied þetta adrskrifad bref hid romverska vnder godra manna jnsiglvv vth þytt j norsenv mali j hveriv sv grein stendr adh sidan þesser adr greinder menn torleifvr biornsson og jngvelldr helgadóttir þav erv afleyst af brotvmm og frændsems spellvm og þar eptir setetz hvora þeirra eptir hafum brotvm theirres heilsamligv bod og annat hvat þeim ber eptir lavgvv setiandi vm sider. ei forhindrandi eda fortreyfandi fyrr sagt¹⁾ frændsems meinþvgi ad þav megi hionalag frialsliga sin j millvm ad samanteingia og thei sidaan thaz er saman teingt lofliga j blifa steder til eptir lavg og riett so ad hvn fyrrnefnd kvinna er ecki hier fyrer af navckrvv valld takan. Bavn þav hier eptir fædatz dæmanditz lavgliga og ekta vera. þicker oss þav bavn ecki hægt adh setia jnn j erfdennar sem hvorcke erv geten nie fædd. wituvm vær til sanz ad optnefnder menn torleifur og jngvelldr hafa eingin bavn att sin j milli sidan þav worv leyst fyrer oleyfliga sambvd j frillvlfnade og frændsems spellvm. vnderstavndvn²⁾ vær adh þesse domr hefir meir vered trakteradr og samsettur firir uinskap mvtvr og peninga enn fyrer rietta vndirstadning lagana. wituvm vær þar eingi ravk til eda lavgmal ad navckur maður leikvr eda lærdr megi navckud nyngar lavgmal jnn leida j wort land þad sem eigi hefer adr vered og vid geingitz einvm manni til bata. enn avllv landinv til skada vtan þess sie med skynseme beitz adr j burtt af landinv med allz almvganss samþycktt avllv landinv til nytsemda og almvganvna til bata adu avka wor lavg

¹⁾ Svo, frumritið; fyr sagða, Apologia. ²⁾ Svo.

herda eða lína wort gamla lagmal efter landsins navd-synivm. og því fyrer allar þessar greiner og þær fleire adr-ar sem vær vitvm hier til lyta j worvm lagvum oss til stodar og styrkingar enn ecki j mote mæla. þa samþykki-vm vær greinder menn og almvgi þessa savmv fyrr skrif-ada nyvng lagaleyse og riettinda aan onytt ecki afi hafa. og ver alldri vnder ganga hvorcke med blidv nie stridv. og því bidin vær ydr herra lagvman finnbogi jonsson upp a guds uegna og suo lagana vegna adh þier fastliga standit æ woru gamla lagvmali med fvllre uizkv einaurd og havrku og nidr þryokit med fvllkomnvm laga vrækrvdi og allz al-mvgans samþycke þeim sem ydr villa samþycker verda þessa nyung og allar adr-ar þær sem med olaugum eru jnn-leiddar j wortt land og wor laug og landzins riett rvglar og nidr brytr so hun fai alldri vppreist eða vidgang j woru landi.

Willvm vær giarna ydr styrkia til allra laga og riett-inda epter því sem uær framatz formegvm. epter worre formagan.

Og til sanninda hier um settum vær fyrrakrifader menn wor jnnægli fyrer þetta samþykta. bref hvert er skrifad war j stærra breiddadal j avnvndarfirde fimtvdagin næsta epter hvitasunnu vfm wored. þa lidit war fra hingad-burd wors herra jesv christi. M og w. c og eitt an. anno et cetera.

547.

26. Júní 1501.

í Skálholti.

ÚRSKUDABREYF Stepháns biskups í Skálholti um guðtolla til Staðarkirkju á Reykjanesi.

AM. Apogr. 2806 „Ex originali fra Stad & Reykjanesi. accuratissime“ (AM.) með hendi Árna Magnússonar. Árni lýsir innsigliu. — Afskript stáirétt frá 18. öld í Landsakjalasafninu (= b), en þá hefr bréfið verið orðið skemt.

Dómsbref Biskups Stepháns um Guðtolla
til Staðarkirkju.¹⁾

Ver steffan med gudz nad biskup j skalholhti giorum god-

¹⁾ b.

um monnum kunnigt með þessv vorv¹⁾ opnv brefi ath ver haufum fulla niasv af feingit ath biskup magnus godrar minningar vor næsti forverare hafdi skipað til sancti Olafs kirkiv. æ stad. æ reykianesi tiunder og alla gudtolla af þessvm iordum. hofstaudum kinnarstaudum. skogum. kolla- budum. mula og halft midianes er adur liggia i reykhola kirkiu sokn. litz oes og vorum prestvm og prelatum með þeirra radi j almenniligri prestastefnv. þat j allan mata skiallegt og suarlegt fyrir sæker²⁾ þess ojafnis skiptia. sem verit hefur i millum kirknanna vm langan tima. þui samþikivm ver og stadfestum þennan giörning með ollu kirki- unar radi og skipum vnder krapt heilagrar hlydni ath luk- azt skule tiunder og aller gudtollar af greindum bægium³⁾. þeir sem adur hafa golldizt til reykhola kirkiu. eövenliga hier epter til kirkiu ens heilaga olafs konvngs. a stad æ reykianesi. Ok til sannenda hier vm. festvm ver vort in- sigle fyrir þetta bref skrifad j skalholtli. in festo sancto- rum martirum johannis et pavli. anno domini. Mdj.

548.

30. Júní 1501.

í Skálholti.

Dæma klerka og leikmanna útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um reikning kirkjunnar í Arnarbæli í Ölvasi, og dæma þeir jörðina Arnarbæli, að fráteknum fimm hundruða parti kongsins í greindri jörðu, fallna vera kirkjunni og biskupinum í reikningskap.

Bisk. Skalh. Fasc. XI, 14, frumrit á skinni skemt af fúa. — AM. Apogr. 2441 „accuraté“. Fyrir bróðnu hafa verið átta innsigli.

Arnarbælisbref.

Ollum Monnum þetta bref sia edur heyra senda einar jngimundarson. auzor biornson. jsofur pðlson. kenek þor- steinson. pall olafson og jon eireksson klerkar skalholtz

¹⁾„I originalnum stendur: þessv o vorv. Það er manifeste eöros librátti. sem betur hæft in animo það ord opnv sem efter fylger“ (AM.) ²⁾Svo.

biskups dæmis. halldor bryniolfson. þorsteirn stephanson. gudmundur einarson. sthephan þorsteinson. nikulas þorgilsson og asbiörn þorbiarnarson leikmenn. Q. G. og sina kunnegt giorandi at þa er lidit uar fra gudz burd .M^o. og fim hundrut og eitt dr a þridia dag uiko hinn næsta epter krossmessu um uorit¹) j arnarbæli j auluðal worum uer til nefnder af ærligum herra og andaligum faundur herra stheffani med gudz nðd biskupi j skólholhti at skoda rannsaka og dæma um jnstædu porcionem og mortuarium kirkiu hins heilaga nikolai biskups j greindo arnarbæli og um þann reikningskap annan fleira sem þar hafdi upp a fallith um kirkiuspell. tiunder og afgjöld. tauldum uer peninga uðxt j kirkiusokninni. nu um nalsagan úrgang og reiknadizt upp a atian aura kirkiunnar porcio þetta arit.

Jtem kuomu fyrir os þessar menn sem suo heita. kolbeirn biarnarson og bergsteirn oddzson og saugduzt hafa ut lukt og afhent kirkiunar peninga j arnarbæli epter odd oddzson. xxx. hundrada j kum og ðum. nautum og sandum. suo at j þessum. xxx. hundrada uoro ecki meir enn iij. hestar. noru til uitnis um þenna peninga lyktning gudbrandr sygurdzson og gudmundr þorsteinsson og handfestu biskupinum at sueria hier epter fullan bokareid nær sem þurfa þiker.

Jtem litu uer a kirkiu uidin þann sem nu er til og giordu uer hann fyrir cccc. Enn ef kirkian ueri suo upp giord sem henni somdi strafanarlaust þa leit ozs hun mundi verd. xv. hundrut.

Jtem hafdi og fallit j plaguni. cccc. j mortuarium.

Jtem reiknadiz porcio uppa summeran um .xxx. dra og vj ar. tolf hundrut og. xx. og vi aurar betur. Enn jnstædan syndizt eingin suo sem til stod og adur hafdi med kirkiuni gollit uerit.

Jtem j reikningskap biskupsens j tiunder og sakter einfalldar. uoro reiknut .xx. hundrut og halfri maurk midr. Enn allur saman talin reikningakapur kirkiunar og biskups-

1) þ. a. 4. Mai.

en(s) upp a arnarbæll reiknadizt .xvi. hundrut og .lxxx. hundrada og er þa þo oreiknut biskups afgiölld um .x. dr. Og at heilax anda nad til kalladri og suo proffudu og fyrir oss komnu dæmdum uær jordina arnarbæli j aulnose alla at frateknum. v. hundrada parti kongsins j greindri jordu.¹⁾ fallna uera kirkiuni og biskupinum j reikningskap. og .xvii^c. meir en jordin er dyr til. med þeim skilmala at þeir sem eigendur uerda jardarenar leysi hana til sin med þrennum saulum hin fystu j næstum fardaugum komendum aunnr at mikaels messo. hin þridiu at andrum fardaugum. og skal gialldazt j kugillda uirdum peningum heima j arnarbæli jnnan greindz tíma. Enn þat sæfnlig eign kirkiunar og biskupsens sem eigi er leyst at siduztum saulum. og eignazt svo micit j jordo huort fyrir sig sem tala rennur til epter fiarmagni.

Samþykkti þenna uorn dom med os greindr herra biskup stefán. setiandi sitt jnsigli med uorum fyrnefndra manna jnsiglum fyrir þetta domsbref skrifat j skalholhti jn commemoracio pauli apostoli a sama ari sem fyrr seger.

549. 30. Júní 1501. á Óxarárþingi.

Tyflfarðoms útnefndr á alþingi af Finnboga lögmanni Jóns-syni, þar sem Solveig Guðmundardóttir er dæmd löglegr erfingi eptir Helgu Þorleifadóttur móður sína, og Andréai Guðmundssyni og sonum hans er dæmd til halds og aðtöku jörðin Saurbær á Rauðasandi með þeim jörðum, er þar fylgja.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bl. 210^b — 211^b. skr. um 1604, eptir transskripti gerða í Saurbæ á Rauðasandi 25. September 1501 (=a). — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 120^c — 121^a með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666 (eptir sama transskripti). — Landsbókasafn 115. 4to I. bla. 125—127 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1780. — Lök og stytt afskript er í AM. Fasc. LXXVI, C 3, frá c. 1670. Sbr. Dipl. Isl. IV, Nr. 370, og VI, Nr. 262.

1) „Af þessu Arnarbælisbrefi 1501 siest, að Arnarbæll var þá allz að dyrlieka 80^c. atti kongur þar í 5^c enn bondinn 75^c“ (AM.)

Domur um arf þess Barns sem gletid
er j vtlegd.¹⁾

Aullum maunnum þeim sem þetta Brief sia edur heyra senda einar oddzson. [jngimundur finnsson.²⁾ gysle philiphusson. wigfus Þordarson. Salamon Þordarson.³⁾ halldor Þorgeirsson.⁴⁾ Sigurdr dadason. jon hrafnsen. helgi Þorualldzson. Blarni Andriesson. Oddur Sigurdzson. og Arnor finnsson. Quediu gudz og sijna kunnigt giaurandi. ad þa lidit war fra [Gudz burd⁵⁾ O d og j ðr. miduikudaginn næstan eptir⁶⁾ pieturs messo og pals a almenniligu auxarðrþjngi worum wier j dom nefnder af ærligum⁷⁾ manni finboga⁸⁾ jonsyni laugmanni fyrir nordan og westan a jslandi. ad skoda og dæma um þa akiseru sem Andries Bondi [Gudmundarson⁹⁾ og synir hans gudmundur og ari beiddu¹⁰⁾ og kraufdu nefndan¹¹⁾ finnþoga ad nefna dom yfer huert Solueig Gudmundardotter skyldi vera¹²⁾ laugligur erfinge helgu heitinnar Þorleifsdottur modur sinnar edur eij.¹³⁾

J fyrstu grein syndist það þar. ad greind solueig hefdi selst laugligu arfsali greindum brædru Gudmundi og ara og þeim til fullrar eignar og allrar soknar gefit alla þa peninga sem hun setti edur mætti eigandi ad werda edur ordit hefdi með erfduum edur audrum hlutum.

J annari grein kom þar fram fyrir oss af hendi fyrrnefndra brædra Gudmundar og Ara feiting¹⁴⁾ og kaupmalaþref Gudmundar heitins Arasonar og helgu Þorleifsdottur vndir godra manna jnciglum so latandi: ad Gudmundur Arason hafdi lagt¹⁵⁾ til kaups wid helgu Þorleifsdottur konu

1) Alþingisdómur Finþoga Jonssonar lögmanns um arftöku Solueigar Gudmundardottur epter modur sijna Helgu Þorleifsdottur Anno 1501, 115. Dómur um arf eptir Helgu sálagu Þorleifsdottur M. D. I., 1945. 2) [al. 1945. 3) Oddason 1945. 4) Þorbergsson (I) 1945. 5) [hingaðburð vors herra Jesu Christi 1945. 6) eptir, 115, 1955; fyrir (=28. Júní) a. 7) dandi b. v. 1945. 8) bónda b. v. 1945. 9) [1945; al. a, 115. 10) beiddust 115. 11) 115; greindan 1945; al. a. 12) b. v. 1945. 13) „Solueig Guðmundardóttir var kvinna Bjarna Þórarinssonar (góða manns), hvern sveinar Einarar Þorleifssonar [rétt: Björnssonar] drápu á Brjámalæk Anno 1492. Bjarni og Helga [rétt: Solueig] áttu ekki börn eptir sig“. Athugasemd sira Jóns á spásáttu í 115. 14) festa 1945. 15) 1945; al. a, 115.

sýna. að þeirra brudkaupsdeigi xij^o hundrada. og gaf henni þar wr flordungsglauf. Enn greind helga hafði til kaups wit Gudmund Arason iij^o hundrada. var til greindur Gardurinn Bær að Raudasandi fyrir hundrad hundraða og þar til j^o hundrada j öðrum¹⁾ jaurdum þeim sem þar fylgdu með. og j^o hundrada j lausum peningum. hier með kiori kristín biornsdóttir²⁾ helgv dóttur sýna helmingakonu j gard Gudmundar Arasonar að þeirra brudkaupsdeige. feingimá flar og ofeingins. með samþycki sialfs Gudmundar og handabandi so³⁾ og samþycki Rafns Gudmundarsonar faundur broður Gudmundar er honum var þá skyldastur. Reiknast⁴⁾ þessi arfar sem j brefinu stendur vj^o hundrada og 40° betar.

J þridin⁵⁾ grein kom þar og fráfr fyrir oss. að Blorn Bondi Þorleifsson og Einar broðer hans hefðu reiknad sig og halldit erfingia greindrar helga systur sinnar. og þeim þætti hun⁶⁾ huerki taka eiga arf eptir faundur sinn nie modur fyrir þann skuld. hun [skyldi j vtlegd hafa gletin werid⁷⁾] [og fædd. af verkum Gudmundar fôður hennar. er hann skyldi giðrt hafa. en þó hvorki sýnt nie svarid fyrir oss. að greindur Gudmundar Arason hefði utlægur dæmdur verit.⁸⁾ og þottust hafa þar vppá R(ettar) B(ot) að það barn skyldi huerki taka arf eptir faundur nie modur sem so væri gletid.

Nu af þui að oss hjst það eij skýnsamligt að kulnna⁹⁾ gialldi þess edur hennar borfi. sem [bondinn¹⁰⁾ brytur. þess annars að wær wissu mþessa R(ettar) B(ot) allðri fyrir lang geingid hafa hier j landit. edur eptir henni hafa dæmt werid. þess þridia. að þar kom fráfr vtakript¹¹⁾ af kóngs kristierns breff. að hann fulluliga skipadi með [þessu sjnu brofi¹²⁾] Solueigu Gudmundardóttur allan þann sinn modurarf. war

1) 1945; sl. a, 115. 2) „Vatnsfjarðar-Kristín,“ dóttir Björns Einarssonar, sira Jón & spásau á 115. 3) b. v. 115, 1945. 4) Reiknast 1945. 5) annari, öll hðrr. 6) Solvðig, seti sira Jón & spásau í 115. 7) [1945; være í utlægd gletin 115; skyldi j vtlegd gletin werk a. 8) [b. v. 1945; sl. a og 115. 9) konar 115. 10) bondi hennar 1945. 11) útskriptun 1945. 12) þessare breffigre skript, Magnús Ketilsson á spásau í a.

fyrirskrifad bref med heilum og oskoddum godra manna jnciglum. þui leist¹⁾ oss²⁾ minn herra kongurinn sialfur hafa³⁾ gjaurt onyta fyrirskrifada R(ettar) B(ot) E(f hun hefur nockur werid.⁴⁾

[Þui fyrir þessar greinir⁵⁾ dæmdum vær med fullu doms atkuædi adur greinda Solueigu Gudmundardottur laugligan erfingia helgu þorleifsdottur modur sinnar til alla suns modurarfs sem sagt kaupmalabref vtuijsar. Enn sakir þess ad nu hielldu þessa peninga ymsir menn. þeir sem til kaulludu sagdra peninga til eignar edur vmbodz. enn þeir woru sunguun laugliga dæmdir. [þa⁶⁾ wissum vær eij huerñ sækia atti. þui dæmdum wier greindri Solueigu Gudmundardottur til fullrar eignar. enn greindum Andriesi og sonum hans Gudmundi og ara til halldz og adtauku hennar wegna niettilliga jordina saurbæ æ raudasandi. og allar þær jardir sem þar med fylgia og helga hafdi heiman. So og allar þær jardir sem Gudmundur atti þar jnnañ þingdr og andries hefur nu ad hallda. Skal andries oc hans optnefndir syuir Gudmundur og Ari þessa adurgreinda peninga frialsliga hallda mega. Enn Solueig eiga ðn nockurar afhendingar af þeim andrum sem til kalla greindra peninga. so micid sem þeir hallda [nu ðdur.⁷⁾ Enn það meira⁸⁾ er og a brestur wid það sem kaupmalabref⁹⁾ Gudmundar og helgu vtuijsar. sem adur er dæmt. þa skulu þeir sækia med langum. af þeim sem langligt halld hafa æ [ðdur greindum¹⁰⁾ peningum.

Samþykkti þennan vorñ dom med oss greindur finnbogi jonason¹¹⁾ laugmann. [og setti¹²⁾ sitt jncigli med worum fyrirskrifadra domsmanna jnciglum fyrir þetta domsbref skrifad j sama stad og ðri deigi sjarðar enn fyrr seiger.¹³⁾

1)115; liest a; list 1945. 2)sem b. v. 115. 3)haf 115. 4)sem fyrr greinir b. v. 1945. 5)[þar fyrir 1945. 6)[þar með 115. 7)[al. 115. 8)vo ðll, en með hendi Magnúsar Ketilssonar er ritað „minna“ i a. 9)— bréfið 1945. 10)[brátt nefadum 1945. 11)al. 1945. 12)1945 þjrtur hér. 13)[et cetera 115. Dagsetningin hér er 1. Jún.

550. 1. Júlí 1501. á Alþingi.

ALÞINGISSAMÞYKT um þingkost lögmanna og nefndarmanna um alþingistímann og um vetrsetu útlendinga á Íslandi (Sbr. alþingissamþykt 1502).

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 64^a (= FMagn. 206), Söpdýngja séra Gottskálka í Glanmbæ skrifuð 1543—1590, og er samþyktin hér langfylst og best. — AM. 242. 4to bl. 35^a með hendi Guðbrands biskups c. 1570. — AM. 199. 4to bls. 108—104 skr. c. 1600. — Nykgl. saml. 1945. 4to bl. 196b, skr. 1666 af Hannesi Gunnlaugssyni. — MSteph. 61. 4to bls. 91, skr. c. 1670. — Dómabók úr safni Jóns Pétssonar, í 4to bls. 75—76, skr. c. 1680—40, nær samhljóða við Söpdýngju. Samþykt þessi er prentuð í Safni til sögu Íslands II, 189—190 eptir AM. 199. 4to, samanborin við danska þýðingu í Gl. kgl. saml. 1160 og 1161. Fol. Auk þess er samþyktin til í fjölda afskrípta og ágripa, en danska þýðingin er eptir statta textanum.

Alþingiss samþykt.¹⁾

Anno domini. M. d. oc eitt ar. war þetta dæmt oc samþyckt vtan vebanda oc junnan fimtadagen næsta epter petrarmesso oc palz af hirdstjora²⁾ logmonnum oc logrettonnum oc ollum³⁾ almuga med lofatake.

Fyrst at sa domr sem dæmdr var⁴⁾ sa alþingi um sumarit. at hver systlumadr skyldi hallda sinum nefndarmonnum [þingkost epter skiallegheit⁵⁾ oc hafa þar fyrer halfan skattenn þan meira⁶⁾ er en nefndarmennerner⁷⁾ taka j sitt nefndarkaup.⁸⁾

Svo oc dæmdum vier at hirdstjoren⁹⁾ sa sem med logum sa at vera skal¹⁰⁾ hallda badum logmonnum þingkost [huorum um sig¹¹⁾ uid .x. mann. enn¹²⁾ hafe þeir fleire menn [med sier¹³⁾ halldi¹⁴⁾ vpp sa sinn pvng.¹⁵⁾ Enn sa hirdstjore er at logum samþycktr sem hefur [minz herra kongzins brof¹⁶⁾ firir sier oc helldr oss vid log oc [landz rett

1) b. v. JP. 2) hirdstjorum JP. 3) JP. 199; sl. Gottak. 4) hafdi verið JP. 5) Gottak.; skisellig heit JP.; þingkost Epter Erlægum heitum 199; þingkost eftar skiselligum hætti 61; danska þýðingin hefur: „til dæris Nodtörfst.“ 6) Gottak.; hin: meiri. 7) þingmenn 199, 61. 8) þingfararkaup JP., 199, 61. 9) Gottak. JP.; hirdstjori, hin; 10) tilskyldr, Gottak. (l) 11) b. v. Gottak. 12) sl. Gottak. 13) b. v. Gottak. 14) skialfr b. v. JP. 199 ofl. 15) Gottak.; kost JP. 199 ofl. 16) Gottak. JP.; kongsbref, hin.

hier j landit¹⁾ oc samþyktr er af badum logmonnum oc logrettomonnum oc ollvm almvgu²⁾ vtan logretto oc jnnan.

Jtem samþykktum vier þann sama³⁾ dom stodvgan [oc obrigdiligen sem dæmdir er adur vm vtlenzka menn⁴⁾] at þeir skulu ongva vetrætv hafa hier nema firir fvlla navd-syn sem domr [gior þar vm⁵⁾] vtvisar oc þeir vtlenzku skulu huorki giora hier menn ne skip til sios.⁶⁾

Var þat oc enn samþykkt of sýslumennerner hieldu eeki sinum nefndarmonnum þingkost þa skylldi hirdstjoren halda þeim þingkost oc logmonnum med.

Samþykkti ærligr herra stefan med gudz nad biskup j skalholti allar þessar fyrskrifadar samþykcter oc articulos med oss adrnefndum monnum.

[Er þat gamallt at hirdstjoren skal halda logmonnum badum þingkost oc ollum logrettomonnum.⁷⁾

551.

1501.

á Alþingi.

ALÞINGISSAMÞYKTR UM EÍÐA.

Landsbókasafn 812. 4to bl. 56 með hendi Hannesar Gunnlaugsson-
i Reykjarfóti c. 1660. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 152^b 158^a með
hendi sama manns 1666. Sbr. ljóstollasamþykktina 1265 (Dipl. Isl. II,
Nr. 4 E). Dað er gransamegt, að þetta sé alþingissamþykkt út af
fyrir sig.

Alþingis samþykkt um Eijda 1501.

Yngre maður enn xvj⁸⁾ vetra skal ej eyd vinna ðn frænda aðds. og⁹⁾ Eingen hwsfrw. nema med bönda aðde. Eingenn lærdur maður utan formadur hafs lofe. Eingenn nema fastande. Eige j svijvirdelegum stöðum. Eige hrapp-urlega.¹⁰⁾ nie med ordkrökum. Eige frð 9 vikna fõstu fram

1) 1)rett 199, 61 of.; rettindi hier j landid JP. 2) hér hættu öll, nema Gottak. JP. 3)sl. JP. 4)sem dæmdir var adr vm vtlenda. og obrigdlegan JP. 5)þar vm dæmdir JP. 6)hér þrýtr JP. Sbr. Þing-sjóðóm 1490. 7)stendr nokkru síðar á sömu bla. i handritinu. 8)18, 1945. 9)sl. 1945. 10)sva bæð.

viii páscha. Eige fró [Adventu um¹] jólaföstu fram um geisladag. Eige á ymbrudögum. Eige á Gagndögum. Einn ef sver rangað eijð svare sem fyrer einfaldað hördóm.

552.

1. Júlí 1501.

á Óxarárþingi.

Aðvísingdóms um bréf og skilríki Teits Þorleifssonar fyrir Bjarnanesi og Bjarnanesseignum.

Bisk. Skalh. Fasc. III, 4, framrit á skinni. Af 14 innsiglium eru ná 4 fyrir bréfinn. — AM. Apegr. 2526.

breff fyrir bjarnanesi 1501.²)

Ollum monnum þeim sem þetta brief sia eða heyra senda grimur pallsson. einar oddsson. stull magnússon. jon þorarinsson. hakon hallsson. jon olafsson. halldor bryniolfsson. gudmundr einarsson. pall teitzson. jon oddsson. olafur oddsson og narfi ellendsson kvediu guds og sína kunnigt giorandi at þa lidit nar fra guds burd þusund fimm hundruvt og eitt sa sa fimtudagin næsta efter peturs messu og þals á almennilegu oxararþingi uoru usr til doms nefnd-er af serelegum dandi monnum finnþoga jonsyni lögmanni nordan og uestan á jalandi og þoruardi ellendzsyni lögmanni austan og sunnan á islandi til at skoda ok rannsaka og fullnadardom á at leggja huert afl eða fullkomlega magt hafa skyldi þav bref og skilríki er teitur bondi þorleifsson tedi þar og birti fyrir greindum lögmonnam og allre lögrettanni. um bjarnanes og bjarnanes eignar. beiddi greindr teitur þorleifsson lögmenninga bada og hein full greifa hirdstjora og hofudsmann yfer allt island hier doms upp á huort hann mætti med lögum bihalda sagdar eign-er efter sinum brefum eða eigi. kom þar fram bref med innsigli arnors finnssonar so latanda at hann hefði sed og yferleset nors naduga herra kong kristierns bref med hellu og oskaudu hanganda innsigli suo latanda at fyrnefndr

1) [al, 1945 2) Utan á bréfinu með hendi Teits Þorleifssonar, nema ártalið er með hendi Ára Magnússonar.

kong kristiern gaf birni þorleifssyni fulla magt og valld til af konunglegu valldi at gefa teit gunnlaugason kuittan og akærvlausaf fyrir sier og ollum sinum löglegum efterkomendum um aull þav mal stærri og smærri sem adr greindr teitur gunnlagsson hefði brotlegur ordet med kongdominn ok sig. kom þar og fram bref med innsigli narfa þoruallzsonar eins latanda og adr seiger um bref arnora. Og at suo prouðu mali dæmdvm uær arnor finnzson skylldugan at uinna eid efter innsigli sinu og brefi og hann sor fullan bokar eid þar strags æ þinginu fyrir finnþoga jonsyni lögmanni. enn uær dæmdum bref narfa þoruallzsonar med helly og oakauddu hans innsigli fullt lagavitni fyrir þa grein at hann uar fram lidinn. enn uer uissum fyrir full sannindi at hann hafði skiluis dandi mann verit. kom þar ok fram transkriptarbrief med dandimanna innsiglium suo hliodañda j milli annara orða og greina sem hier seiger.

þui gefur eg adr greindr biorn þorleifsson fyrr greindan teit gunnlagsson anlungis kuittan og akærvlausaf fyrir mier og ollum minum löglegum efterkomendum af ollum þeim sektum størrum og smærum sem hann uard brotlegur uid konginn epter þui brefi sem minn nadug herra kong kristiern gaf mic ut hans vegna. þat fysta hann villdi til hans nada snuazt. enn huer audrv uis uill giora briota bod edr bref mins herra kongsins suari alikv fyrir sem landzins lög ut uisa.

dæmdum uær adr greinder domsmenn med fvlly doms atkusædi aull þessi bref med til greindri kuittan og sættargjord er þar vt j stendr vegna teitz gunnlaugssonar fvllymectug j allan mata. og fyrr greinda iord biarnanes og þær eigner sem þar til heyra skylldu uera obrigdilige eign teitz þorleifssonar æfinliga hier eppter fra þui fysta er hun uar honum skipt. og fvllykomlega lavs og lidvg af allri akærv kongdomsins uegna.

samþykvt þenna vorn dom fyr nefnder lögmennt og logrettumenn setiandi ain innsigli med uorum fyrgreindra manna innsiglium fyrir þetta domsbref akrifat j sama stad delgi og ari sem fyrr seiger.

553.

11. Júlí 1501.

í Skálholti.

STEFHÁN biskup í Skálholti afleyair Jón Helgason af því misferli, sem hann í féll, þá er hann í hel sló Þorleif Þórólfs-son.

AM. Fasc. XXXV, 4, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.

kuittun vmi mannslag 1501.¹⁾

Ver steffan med gudz nad biskup í skalholtti giorum godum monnum kunnigt med þessu vorv opnv brefi ath ver haufum afleyst jon helgason af þui misferli sem hann [í fiell þa hann oforefsyniu²⁾] í hel slo þolleif heitin þorolfsson. sem gud hans sal nade. suo og haufum ver sett adur skrifud-vm ione skripter fyrir sitt brot ok flesegt vpp borit suo oss vel anæger vppa heilagrar kirkiu vegna ok vora. þui giorum ver þratt skrifadan ion helgason kuittan ok akseru- lausan fyrir oss ok ollum vorum epterkomendum kirkiun- ar formonnum vm adur skrifad brot³⁾. Ok til sannenda hier vm festvm ver vort jnsigle fyrir þetta kvittanarbrief skrif- ad í skalholtti. jn translacione sancti benedicti abbatis et confessoris. anno domini M^o dj.

554.

25. Júlí 1501.

10. August 1503.

á Flugumýri.

Bætr að sira Halvarðr Bjarnason hafi gefið Marteini Þor- varðssyni og Sigríði konu hans hálfu jörðina Villinganes í Goðdalakirkjusókn.

AM. Fasc. XXXV, 10, frumrit á skinni. Tvö inausigli af 4 eru dott- in frá. — AM. Apogr. 806.

vm villinganes.⁴⁾

Það giorvm vier bodvar svartson þorolbur þorgilsson

1) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600. 2) [tvískrifad, og strykað út] á síðari staðnum. 3) Hér er akaðinn svo sem ¼ úr línu, og hefir það verið gert í öndverðu, því að eitthvað hefir ofskrifast. 4) Utan á bréf- inu með hendi frá 16. öld.

gudmundur þorsteinsson þordur þordarson godvm monnvm kvnngitt med þessv vorv oppnv brefi ad þa lidet var fra gvds byrd. M. d. og eitt ar æ jacobsmessv vorv ver j hia savm og heyrdvm a ad sira hallvardvr biarnason afventi marteine þorvardzsyne halfa jordina villinganes er ligur j gyddala kirkivsockn eptter því brefi sem marteinn las þar fyrir oss so latandi ad sira hallvardur hefði gefit sier og sigride konv sinne adur greinda jord halftt villinganea. logfesti og lagdi dom fyrir þar þa stragx adur greint halftt villinganes titt nefndur marteinn. og til sannenda hier vm settvm vær fyrr skrifader menn vor jncigle fyrir þetta bref er giortt var æ lavrencivsmessv æ flvgomyre j skagafridi tveimvr arum sidar en fyrr seiger.

555.

26. Júlí 1501.

á Höfðadalseyri.

HANNES Etars Henriksson kaupmaðr og Reineki Grette Henriksson skipherra selja Andrési Araasyni og Guðrúnu Klemensdóttur konu hans fimtán hundruð í jörðunni Örlygshnjót í Patreksfirði fyrir þrjátíu vættir skreiðar.

Eptir afskrípt gerðri á Hólum í Hjaltadal 11. Júlí 1704 eptir framritinu, staðfestri af Haldóri Þorbergssyni og Jóni Jónassyni. Var framritið „með tveimur innsiglium“.

Þat giorum uier hannes etars henreksson kaupmann og Reineki grette henricksson skipherra godum monnum viturlekt med þessu ockru opnu brefi. at vit medkiennuzt þat vit hofum seltt Andresi arasini og gudrunu klemensdottur hans kvinnu þann fim hundrada partt annað sem ockur til fiell epter sira filpus heitinn jonsson. sem gud hanz aðl nddi. i jordunni aurligshniot¹⁾ er liggur i patreksfirði i saudlasdals²⁾ kirkiu sockn. med ollum þeim gognum og gædum sem greindum jardar partti fylger og flgt hefer ad forna og nju og vit urdum fremst eigandi ad epter logum i ockar skulder vndan ockur og ockar erlingum og epterkom-

1) = nú: Hnjótr. 2) Svo.

endum. enn undir þau og þeirra Erfingia og epterkomendur til frials forrædis og fullrar Eignar. medkiennuzt vit fyr nefnder menn hannes etars og Reineki grætte at vit hofum fulla og alla peninga vppborit af adurskrifudum monnum Andrese og Gudrunu sem ockur vel lykadi. huad er uoru xxx vætter med hardaþ fisk. þui giorum vit og giefum þratt skrifud hion Andres arason og gudrunu Biornsdottur¹⁾ ollungis kuitt og akiserulans fyrir ockur og ollum o(c)kar. Erfingium og epterkomendum um adur greinda jord og jardar uerd.

til meiri andsyningar og stadfestu hier um heingium uit fyr nefnder menn hannes etars og Reineke gretti ockar inzigli fyrir þetta ockart giornings og kuittanar Bref. huort er skrifad uar a haufdadalseyri um sumarit manudaginn næstan fyrir Olafamesso enu firri arum epter gudz burd 0 d og j ár.

556.

6. August 1501.

á Skarði.

Orma Jónsson fær Guðmundi Loftssyni til æfnlegrar eignar jörðina Bólstað í Kaldadarnesskirkjusókn, en gefr Guðmund kvittan um það tilkall, er „Jón bóndi“ átti á jörðunni Bassastöðum.

AM. Fasc. XXXV, 11, frumrit á skinni „fra Eggert Smæbionssyne á Kirkinboli 1708“ (AM). Innsiglið er enn fyrir bréðnu.

Þat giori eg Ormur jonson godvyn monnum uiturligt med þessu minv opnu brefe at eg kenuzt at eg hefi fengit guðmunde loftsyni jordina bolstad er ligur j kalldarnes kirkiu sokn til ænenligrar eignar (og) frials forrædis epter þui sem eg uard fremst eigandi af guðmundi aðressyni undan mier og mínum erfingium og under adur nefndan guðmund og hans erfingia. So hefi eg gefit titt nefndan guðmund kvittan um það tilkall sem jon bondi atti a jordunni bassastodum j somu kirkiusokn eptir þui sem hann

1) Svo hér.

matti mier þat framazt gefa. Og til sanenda hier um set ec mitt incigli fyrir þetta bref huert ed skrifat var a skarde a skardatround fostudaginn næsta epter Olafsmesso seinani arum eptir gudz burd 0 d og eitt ar.

557. 10. August 1501. á Ásgeirsá.

EMNAR Þórolfsson selr Halli Sigurðssyni alla jörðina minni Dal í Blönduhlíð („Ceciliu-Dal“) fyrir jörðina Einholt í Biskupstungum með fjórum kúgildum, en þaðan gyldist sauðargjald til Haukadals í gamla rentu.

AM. Fasc. XXXV, 9, frumrit á skinni. Af 6 innsiglium er að einu 1 fyrir bréfinu nú. — AM. Apogr. 3890.

1501.

Bref vm cesseliu Dal.¹⁾

Þat (giorum) uær teitur þorleifsson narfe sigurdzsson jon þordarson odde kolbeinsson og gudmundr loptzson ualrianus biarnarson godum monnum kunnigt med þessu uero opnu brefi midvikudagin næsta epter peturs messu og pals²⁾ á þinguelle. þa lidit var fra hingatburd voras herra jhesu christi þusund. og. v. c. og eitt ar vorum uer j hia saum og heyrdum á ord og handabañd þessara 0anna einars þorolfssonar af einne alfu og hallz sigurdzsonar af annari at suo fyrir skildu ad greindr einar þorolfsson selldi adr greindum halli sigurdzsyni jordina alla minna dal j blaufiduhlid er ligger j mycklabæiar kirkiu sokn med aullum þeim gangnum og gædum sem greindri jordu fylgir og fylgt hefir at fornu og nyu og hann uard fremzt eigandi at fyrir fioritigir huñdrada at griota enn ef hun setti leingra eda hefði att þa selldi hann þat til fvllrar eignar. Hier j mot gaf optt nefndr hallur sigurdzsson jordina alla einholt er ligger j biskupstungum j haukadals kirkiu sokn med aullum þeim gang(n)um og gædum sem greindri jordu fylgir og fylgt hefir at fornu og níu³⁾ og hann uard fremz eigandi

1) Utan á bréfinu með fornri hendl. 2) p. e. 80. Júní. 3) Svo.

kalla jon sigmundzson þar vt í kirkiagardinn og spurde biskupinn¹⁾ þa jon sigmundzson²⁾ huert hann hefði kuittan af hellagre hola domkirkiu edur³⁾ hennar formonnum fyrer þau misferle er hann hefde⁴⁾ verid [henne⁵⁾ skyldugur fyrir það barn sem hann liet farga j gliufura [a mulavatsheide suo oc⁶⁾ fyrir það barn tæuett [sem jon⁷⁾ hefde⁸⁾ latid dreckia j sodketilin⁹⁾ fyrir nockrum arum forlidnum og hann hafde¹⁰⁾ sialfur att vid gudruno gunlogsdotter kunno¹¹⁾ sinne epter þui það hafde [adur¹²⁾ verit sannprofat vppa jon¹³⁾ med suordum eidum adur fyrre. enn jon sagdist það ecki bætt hafa og aungna kuittan hefde hann þar fyrer af andlegu valde. medgieck titt sagdur jon [sigmundsson¹⁴⁾ þetta oneyddur¹⁴⁾ oss hiaverande¹⁵⁾. og til sanninda [hier vfm setjum vier adur skrif-ader menn vor jncigle fyrer þetta vort vitnisburdar bref skrifat a Þingeyraklaustre¹⁶⁾ þremur dogum sidar enn fyrr seiger.

559.

18. September 1501. á Möðruvöllum.

JARÐASKIPTABRÉF Þorvarðs lögmanns Erlendssonar og Gríma bónda Pálssonar á Möðruvöllum.

AM. Apogr. 717 „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. Sbr. ríkiarásdóm 9. Dec. 1510. — Afskript af þessu bréfi er og í „Íolis“ séra Eyjólfis á Völlum í ÍBfél. 67. 4to bl. 60^b 61^b. — AM. Apogr. 5789 (eptir einhverri pappirsafskript).

Það giörum uier finbogi jonsson laugmadur nordan og vestan æ jalande. sira sigurdur Runolfsson. stulle magnusson. petur loptzson og ketill arnason suarner laugrettumenn godum monnum uiturligt med þessu noru opnu brefi j Öandru-felle j eyiafirði miduikudagin næstan epter krossmessu um haustit¹⁷⁾ anum epter guds burd þusund fim hundrut og eitt æ vorum uier í hia saum og heyrðum æ ord og handa-band þessarra manna þoruardz elleñdzsonar laugmanz sunnan og austan æ jalande af einne alfu en grims pälssonar

1) biskup c. 2) ad, b. v. 3959, b. 3) og 3959, b, c. 4) hafði c. 5) með henni 3659; honum, c. 6) [og so c. 7) [hann 3959; sem sem a. (1) c. 8) hafde c. 9) sodkatlinum 3959. 10) hefde b, c. 11) konu c. 12) [al. c. 13) Sigmu. d-son b. v. 3959, 14) og 694 (!) 15) hiaveranda c. 16) [et cetera c. 17) p. e. 15. Sept.

af annarre ath suo firir skildu. ath grimur og þoruardr keyptu og skipta med handabandi og fullu jayrde þessum eignum er suo heita. jn primis holar j eyiafirði firir hundrad hundrada. arnarstader firir fimtigi. c. uszender xx. c. jókull xx. c. tiarner flortige c. ulua xvj. c. torfufell fimtigi .c. villingadalerner bader xx. c. med aullum þeim gangnum og gædum sem greindum jórdum fylger og fylgt hefer att fornu og nyiu og þoruardr uard fremzt eigande ath ordinn. hier i mot gaf grimr palsson þoruarde ellendzsyne þessar jarder er sua heita. med aullum þeim gangnum og gædum sem þessum jórdum fylgia og fylgt hafa og grimur palsson og syner hans wrdu fremzt eigandi ad epter sinn faudr-faudr pal brandzson og hustru jngibiörgu þoruardzdottur. med suadan dyrleika. breidabolstad j auluesø firir flóretigi. c. auxnalækur x. c. j þufu lande iijj. c. grimalækur x. c. braun xxx. c. biarnastader flóretige. c. gata x. c. eymu x. c. hlid x. c. liggia þessar iarder j auluesø og seluogi. hof æ kialarnesi firir lx. c. arnarholt. xl. c. skrautholar xx. c. aufugskellda x hundrut. jörd æ akranesø er heiter galltar-nik xx. c. skylldu þeir kaupa og skipta fyrnefnder menn þessum jórdum ath hundrada tale ath til tauldu (þvi) sem huor-ar jardernar æiknuduzt um sig at rettum dyrleika skyllði þat huor audrum uid leggja sem æ brysti. sua og um frida peninga og ofrida skylldu þeir og skipta adh ættum æikningi huor uid annan. sua og lofadi grimur palsson j sanna handabandi adh bitala fyr nefndum þoruardi ellendzayne atta c og xl j kugilldum og aullum þarflugum peningum firir þann peninga skacka er hann æiknadi firir oss ath hann ætte upp æ arf hustru jngibiargar heitenar þoruardzdottur og opt nefndr grimur uard jatza ath bitala honum sem lauglig bref þar um giör uttnisa. ath þessu luktu og haulldnu sem fyr skrifad stendr þa skyllde grimr palsson og syner hans aullungis knitter og akærulauser um alla klagan og akæru upp æ þat godz fast og laust sem att hafdi jngibiörg þoruardzdotter jördina fyrst Mændruuallu og alla peninga adra huort þad hefde vorit kært edr klagat epter rett-arbot edr andrum fleskacka upp æ fyr sagda peninga. Suo

og giorde þessar fyr skrifader dandimenn þoruadr og grimur fullkomna satt si(n)j mille um [aull hugmod¹⁾] og sakilnat er þeirra hafdi hier til j mille farith. lofadi grimur paldson ath þesse peningaskipte skyllde stañda obrigdelega af sinne hende sua lengi sem hann hefdi umbod sona sinna polleifa og benediktz. En uillde þeir brædur polleifur og benedikt ecki hallda. þa þeir uæri af omaga all dri þetta peningaskipte. þa skylldi optnefndur þoruadr elleñdzson edr hans laugliger erfingiar mega ef þeir uillde uppi hafa sinar malakærun s þa brædr polleif og benedikt sem hann hafdi adr haft at skuldunum fra skildum. En ef þeir brædr polleifur og benedikt uilldu hallda og ei brigda þesse peninga skipte j faustu og lausu sem adr er greint og þeir höfdu giðrt þoruadr og grimur. þa skyllde allur fyrr sagdr skilmale og skildagi standa æuinliga og obrigduliga af huorum tueggium og þeirra epterkomendum. og til saniñda hier um heing(i)um uier fyrnefnder menn uor jncigle firir þetta bref skrifat æ mandruuðllum j eyiafirði æ sama are þrimur dögum sidar skrifat en fyr seiger. Setti grimur og þoruadr sin jncigle med uorum jnciglum til meiri audayningar og stadfestu um þennan giorning.

260.

25. September 1501.

í Saurbæ.

TRANSSKRIFTABREF.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bl. 210—211, akr. c. 1604. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 120^c og 121ª með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1886.

Það gjaurum wier hallur prestur augmundzson og gudmundur einindzson²⁾ leikmann godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe ad wid hanfum sied og yferlesid þann dom. sem æ almenniligu auxardrþjungi war utnefndur af særligum dande³⁾manni finnþoga jonsyni laugmanni n(ordan) og westan æ Jalandi. og af laugriettamonnum war

1) [allan hugmod 67. 2) Eyfundsson 1945. 3) b. v. 1945.

dæmdur þeim sem hier jnni standa skrifader med þeirra hangandi¹⁾ (og osekðdudum²⁾ jnciglum so latandi. sem³⁾ ord optir ord [hier opter skrifad⁴⁾ stendur.

[Hér kemr alþingisdómr frá 30 Júní 1501, Nr. 549]

Og til sanninda hier vm settum⁵⁾ wid fyrr skrifader menn oekar jncigli fyrir þetta transkriptarbrief. Skrifad j saurbæ a randasandi laugardaginn næstañ fyrir⁶⁾ festum Michaelis Arcangeli sa sama ari sem fyrr seiger⁷⁾.

561.

11. Oktober 1501.

í Viðey.

Jón Sigurðsson og Solveig systir hans selja Árna abóta (og klaustrinu) í Viðey alla jörðina Þormóðsdal í Mosfellssveit fyrir tólf hundruð í lausafé, en jörðin var bláin og hafði leingi verið í eyði.

AM. 288. 4to bl. 11—12, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref fyrir Þormodzdal.

Þat giorvm vier Jon Gelliason. Jon Sigvrðsson. Grimr Karason ok Olafr Jonsson godvm monnvm kunnigt med þessv vorv opnv brefi þa er lidit var fra hingatbyrd vors herra Jesv christi m d ok j ar j Viðey med Videyarsvndvm in festo Gereonis sociorvm ejvs⁸⁾ vorvm vier j hia savm ok heyrðvm æ ord ok handaband þessara manna broðvr Arna med gvdz nad abota j Viðey af eine alfv en af annarri Solveigar Sigvrðardottvr ok Jons Sigvrðssonar broðvr hennar er þa hafði hennar logligt vmbod og barna hennar. skilldizt þat ok falzt vnder þeirra handabandi at fyrgreind Solveig ok Jon selldv advr nefndvm abota Arna jordena alla Þormodzdal xvjc at dyrleika er liggr j mosfelltz kirkiv sokn med Videyarsvndvm til afnligrar⁹⁾. eigu-

1) hangendum 1945. 2) [h. v. 1945. 3) sl. 1945 (hér). 4) [sem eftir 1945. 5) setium 1945. 6) eftir 1945, sem yrði 2. Okt. 1501. 7) [þ. e. 1501, eins og í dóminum, sem innan í transkriptinu er. 8) þ. e. 10. Oktober. 9) Svo.

ar ok frials forrædis med ollvm þeim gognvm og gisædv m sem greindri jordv fyllgir ok fyllgtt hefir at fornv ok nyiv ok Solveig hafdi fremst eigandi at ordit til yztv vmmerkia j motz vid adrar jardir. var jordin adr blasin ok langa tima i eyde. sa þar litil merki til tvna ok tofta oc spiltt at ollv. atti Solveig halfa jordina en börnin halfa. var þat eytzlveyrir fyrir bornvnm. því selldi hvn hverntveggia hlvtan sier til framfæris ok bornvm sinvm med godra manna yfirsyn. Hier j mote skylde opt nefndr abote Arne gefa ok giallda adr greindre Solveigv xije med svo vordvnm frid-leika sem hier seigir. vj malnytv kvigilldi. vj fiordvnga smiors ok xxiiij alner valmals j hvndrad. xij stikvr klædis j hvndrad. hest j hvndrad ok iije j avllvm þarfligvm frid-virtvm peningvm. skylldi optnefnd solveig sværa lagarpt-ingv æ adr greindre jordv Þormodzdal en abote Arne hallda til laga en ef Þormodzdalr kynni af at ganga þa skylldi abote Arne ganga domlavst aptr at jorðvne Stravme x at dyrleika er liggr vt j Hravnm j Bessastada kirkiv sokn med Videyarsvndvm (!) ok at sier taka til æfnligrar egnar ok frials forrædis.

Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrnefndir menn vor insigle fyrir þetta jardarkavpsbref skrifad j sama stad ok æ sama ari deigi sidar enn fyr seigir.

562.

26. Oktober 1501.

undir Felli.

Þau hjón Andrés Guðmundsson og Þorbjörg Ólafsdóttir leggja aptr hvort í annars vald þær fjórðungsgjafir og tíund-argjafir, sem hvort sagðist áðr þöru gefið hafa, og hvort skyldi mega gefa sína fjórðungsgjöf og löggjafir hverjum, sem þau vildu þar eptir, og gefa þau nú Guðmundi syni sínum þessar sínar fjórðungsgjafir og löggjafir og ágreindu þar í jörðina Saurbæ á Rauðasandi.

AM. Apogr. 1837, eftir frumriti, sem 3 innsigli höfðu verið fyrir, en 2 af þeim voru döttin frá.

Þat giorum uit guðmundur eyuinsson og guðmandur

jonsson godum monnum kunnegt með þessu ockru opnu brefue at þar uorum vid þia þ litlustofunne þ saurbæ á naudasandj laugardæginn næstan epter mikaelsmessu um haustit saum og heyrðum æ ord og handaband þessara manna af einne alfu andres gudmunszon. enn af annare alfu þorbiorg olafsdotter hans eiginuinna at so fyrir skildu at greind hion andres og þorbiorg langdu aptur með handabandi huort þ annars ualld þær fiordungsgiafuer og tiundargiafuer sem huort sagdezt adur audru gefit hafua. og huort um sig skylld mega gefua sina fiordungsgiof og allar lauggiafuer huerium sem þau uillde þær epter. Hier epter gafu fyrgreind hion andres gudmunszon og þorbiorg olafsdotter guðmundj syne sinum með fullu handabande þessar sinar fiordungsgiafuer og allar lauggiafuer þær þau mætti framazt með langum gefua. huert ur sinum peningum. þeim sem þau hefde att og eigande at yrde. Hier með skildu til og á greindu opt nefnd hion andres og Þorbiorg þessar sinar lauggiafuer upp þ jordena saurbæ á naudasande til æfuenligrar eignar og undan sier og sinum erbingium. enn under þratnefndan guðmund og hans erbingia. Lystv þau þui titnefnd hion andres gudmunszon og þorbiorg olafsdotter at þau hefde aungar giafuer fyrru gefit enn þessa og þau yntte honum sinna lauggiafua best at niota. Og til meire stadfeste og sannenda hier (um) setur andres gudmunszon sitt jnsigle með fyr greindra manna jnsiglum fyrir þetta uittnesburðarbrief er skrifat uar under felle þ kollafirde þridindæginn næstan fyrir simonsmessu um netarinn. þæ er lidit uar fra hingadburde norss herra jhesu kristi .M. fim hundrud og eitt ár.

563.

30. Oktober 1501. undir Staðarfelli.

STURLA Þórðarson selr Narfa Jónssyni jörðina alla Kirkjuból í Skutilsfirði, með samþykki Guðlangar Finnbogadóttur konu sinnar, fyrir Þorsteinsstaði í Breiðafjarðardölum með þeim tunguþotti, er Þorsteinn bóndi Guðmundsson lagði til greindrar jarðar.

AM. Fasc. XXXV, 12, framrit á skinni, og eru 3II (3) ínnsgiltin frá. — AM. Apogr. 865.

kirkivols bref.¹⁾

Þat giorum nær jon asmundzson vk þordur nermundzson ok sveinn buason godum monnum kvnngith med þessu noru opnv brefe þa er lidit var frá hingadbvrd vors herra jhesv christi þvsvnd ok fimm hvndrud ara ok eitt ar æ læugardaginn næsta fyrir allra heilagra messo vnder stadarfelle á medalfellzstrond vorvm vær j hia saum ok heyrdvm á ord ok handaband þessara manna. sturlla þordarsonar. ok narfa jonssonar at suo fyrir skildu at fyrr nefndur stvrlla þordarson selde adr greindum narfva jonssyne. jordina alla kirkivbol er liggur j skutvlsfrde. j eyrar kirkiu sokn med jayrde ok samþycki gudlaugar finnboðadottur eigin konu sinnar. ok suo jafnvel med jayrde modur sinuar gudfinnv jonadottur vndan sier og²⁾ sinum erfing(i)um. En vnder fyrr greindan narfva jonsson ok hans erfingia. med avllum þeim gognum ok²⁾ giædum sem greindre jordu fylger ok fylth²⁾ hefer ad fornu ok nyu. epter þui fremsta sem hann var eigande at ordinn. hjer j moti selde opt nefndur narfe jonsson þrattnefndvm stvrlla þordarsyne. jardernar þorsteinsstade j breidafiardardolvum er liggur j kueanabreckv kirkiu sokn ok jordina kolldukinn er liggur á finnmark j stadarfellz kirkiu sokn med aullum þeim gognum og giædum sem greindvm jordum fylgir ok²⁾ fylt²⁾ hefer at fornu ok nyu ok adr greindr narfi jonsson hafdi fremst eigande at ordid. suo ok med þeim tunguepotti er þorsteinn bonde gudmvdzson lagde til fyr nefndrar jardar kauldukinnar med jayrde ok samþycki seaceliu gvnnsteinsdottur ein²⁾ konv tittz²⁾ nefnz narfa jonssonar. Ok²⁾ þar til fimm malnytu kugillde ok²⁾ tau²⁾ hundrud j fridvird(u) at fra teknum kauplum. skyllde hvor vm sig at sier taka fyrr nefndar jarder at næstvm fardavgum ok fyrr greinda peninga. En huor um sig sturle ok narfi sværa lagariptingum á fyr greindum (jordum) ok hallde til laga. Ok²⁾ til

1) Utan á bréðnu með gamalli hendi. 2) Svo hér fullum stöfum.

sanninda hier um settum vær fyr nefnder menn uor jnigle fyrir þetta jardakaupsbref skrifad ; sama stad ári ok¹⁾ deigi sem fyr seiger.

564.

1501.

á Reykhólum.

TRANSSKRIFTABREF.

AM. Fasc. XXXV, 8, frumrit á skinni, og er skorið utan af rúnd bréfnis hægra megin og þar með aptan af öllum línunum. Fjögur innsigli hafa verið fyrir því, sem eptir er af bréfnu, en þau eru öll dottin frá.

Þath giörvm vær eyvindr gvdmyndzson endride svarthzson jon jonsson og snorre haflidason godvm monnum kvænigth med þessv v[orv opv brefi at vier hofvm] yferleait og heyrth yfer lesith opit bref med heilum og oskavddvm hangande jnaglvvm svo lathanda ord efter ord sem hier [after skrifath stendur].

[Hér kemr dómr Finnoga lögmanns geinginn á alþingi 1. Júlí 1500 um erfðarétt Björns Dorleifssonar og systkina hans eptir Dorleif Björnsson föður þeirra, Nr. 498].

[Og til sanninda] hier vñ settvm vær fyr nefnder menn vor jnagile²⁾ fyrir þetta thranskriphthar bref er giorth var sa reykhólvm a reyktanese arvm efter gvdz bvrð þvavnd fim hvndrvth og j. ar.

565.

1501.

á Kirkjubóli.

Guðni Jónsson gefr Páli Aronssyni frið og félegan dag fyrir sér og öllum sínum eptirkomendum og hefir gert við hann fulla sátt fyrir atvist að vígi Páls Jónssonar bróður Guðna, þegar Páll var ófyrirsynju í hel alegginn á Öndverðareyri (1496), og kveðst fésekt og „nægilse“ hafa uppborið sín vegna og Orms bróður sína.

1) Svo hét fallam atöfum. 2) Svo

AM. Fasc. LXVI, 28, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. Frumrit þetta kom frá Bæ & Bandasandi. — Apogr. 1175.

Þetta bref heyrer til latrum j adalvik¹⁾

Þat giori eg gudine jonson godum monnum viturligt ath eg medkennuntz med þessu minnu opnu brefi ath eg hefi j heidr vid gud og firir godra manna bænar stad gefit þal aronson frid og fielegan dag firir miea og aullum minum epterkomendum og fulla satt vid hann giort firir þa athvistar sauk sem hann med var æ aundverdareyri j eýrar-sueit þa minn broder þall jonson var þar ofirinesyniu j hel aleginn. hefi eg fiesekt vppborit og fullt nægilæ feingit minna vegna og mins brodr vegna orms jonssonar suo sem mier vel anæger epter þui sem vor sætt var gior. þui gior-æ eg greindr gudine jonsson adrnefndañ þal aronson aullungis kuittan og akserulasañ vm adr greinda athuistar sauk og uigsmal. Og til sannenda hiea vñ sette eg optnefndr gudine jonson mitt jnnsigle firir þetta kuittunarbref skrifat æ kirkivbole j langadal saram epter guds burd .O. cd. og eitt²⁾ a.

566.

1501.

MALDAG Lundarkirkju í Lundarreykjadal.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2668 með hendi Árna.

Anno domini. O ð j. atti kirkia sancti laurencij a lvnði. v. kyr. oc .v. asaudar kvgilldi. cc. i gelldfe. fimm hundrvd i koplvm. porcio ecclesie vm vj. aar. v^o. oc .xx. alner. var kirkian gior fyrir .viþ- oc stadurinn fyrir. ccc. Geck sira þodr i borgvn vid kirkiuna oc biskupinn vm peningana.

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) „corrigé 1501“ (AM).

567.

4. Janúar 1502.

á Kirkjubæli.

GRÆNN Jónsson gefr Helgu dóttur sinni til fullrar eignar jörðina Bræðratungu í Biskupstungum með þeim greinum, er bréfið hermir.

AM. Apogr. 1939 með hendi Árna Magnússonar. „Þetta fyrerfarandi bref hefi eg Arne Magnusson uppskrifað í Kaupmannahöfu 1787. in Martio. epter copiu ritadri á kalfskinn. Var su copia. og hafði allitid vered án innsigla edur vidisse. Skriften á sagdri kalfskinnscopiu virdest mier vera hier um af anno 1640 eda 50. eda kannske litlu eiddre. Literatúra var miðg raung i copiuinne. og umbreitte eg henne inter scribendum. Copiuna liede mier lögmadarinn Oddr Sigurðsson“. Á miða, sem liggur hjá afskript bréfsins, lætr Árni Grunnavíkur-Jónn rita: „Höndin a Copiune gjafabrefs Gudna 1502. er rett hin sama sem á kalfskinnscopiu af kaupbreffe Gísla lögmanns Hakonarsonar fyrir Bræðratungu af þeim Dormodasonum síra Asmunde og síra Jone 1617. Er Hönden á badum þessum brefum vidvæningaleg^{og} bokstöfunen víjda raung“.

Þat giori eg Gudni Jonsson godum monnum kunnigt með þessu minu opnu bréfi. at eg meðkennizt. at eg hefi gefit Helgu gudnadottur. dottur minni iordina Bræðratungu. er liggur í Biskupstungum í Skalholttsueit. í minar loggiafer. fiordungsgiof og tiundargiof. með ollum þeim gognum og gjædum. sem greindri iordu Tungu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu. og eg vard framazt eigandi at í erfð eptir minn brodur Pal Jonsson. Enn honum fell til erfðar epter Jon Palsson son sinn. epter þeirri giðf. er Solveig Blornædotter. moder hans. gaf honum í sitt testamentum. epter þui sem bref þar umgiort utvisar. Gef eg greindri Helgu gudnadottur þessa fyrrnefnda iord Tungu. með þeirri Ey er þar fylger. til fullrar eignar. henne og hennar erfingium fyrir utan allan æikningskap vid hennar syskin í arftoku epter mig. með ollu þui sem optnefndri iordu fylger uti og inni. ollu tilteknu. enn ongu fra. með husum og herbergium. hardum hiarafostum. vidum naglfostum. hvert sem hellidur er bialki edur bite. og ollu þvi ðe. er þar kann at finnazt í iordu edur ð. nema logligur kennandi verdi til at logum. Reikna eg mina eigin peninga vera og verit hafa sex hundrad hundrada. og mala Þoru Biarnadottur. kuiu

minnar at auki. Enn aunguar gíafar gefit adrar. utan þá eg gaf henni a ockar giptingardegi fiordung ur [tvo hundrud¹) hundrada. sem eg hafdi til kaups vid hana. Og til meiri sanninda hier um. setta eg mitt insigli fyrer þetta iardarbref. skrifat a kirkinboli i Langadal. ellefta dag i jolum. þá er lidit var fra hingatburdi vors Herra Jesu Christi þusund fimm hundrud og tuo á. r.

568.

8. Janúar 1502.

á Hólum.

Dóma klerka útnefndr af Gottakalk biskupi á Hólum, þar sem þeir dæma jörðina Þverá hina syðri í Vestrhópi af Sigurði bónda Daðasyni og eign heilagrar Hólakirkju.

AM. Fasc. XXXVI, 2, frumrit á skinni. Af 10 innsiglium eru nú 2 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 8891. — Á blaði með frumritinu ritar Árni: „Hinars abota er klárt“.

Domur um syðri þvera j vesturhópi 1502.²)

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda Broder einar benedikzson abote a mwnkapuera Broder Hjkulaa prior a maudrunollum. eirekur samarlidason raðzmadur á holum. finnboqe einarsson kirkiuprestr sama stadar. Gudmundr jonsson. Gunnar þordarson. halluardr biarnarson. oddr einarsson. petur þalason ok gudmundur olafsson prestar holabiskupsdæmia. kuEDIU gudz ok aína. kunnigt giorande. ath sub anno gracie. Millesimo quingentesimo 2°. faustudagin næstan eptir þrettanda dag iola³). j viduifk i viduifkarsueit worum vier i dom nefnder. af worum andligum faundur ok uerdugum herra. herra Godskalk med gudz nað hiskupe a holum j hialltadal ath dæma vñ þá akiseru er biskupinn kærde til sygurdar bonda daðasonar. vñ jorðina þvera hina syðre er liggur j vesturhoope j hwnauatzþinge. þui jn nomine domini amen. dæmdum uier logliga stefnva ok nefndan sygurd þá þar laugliga fyrir kalladañ.

1) [Svo; „*corríg. tveim hundradum*“ (AM.) 2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld endverðri. 3) þ. e. 7. Janúar.

fyrir þá fyrstu grein ath hann sialfur medkendizt stefnuna. Enn j annare grein vñ biskupsins akiaeru til fyrr nefnz sygurdar. dæmdum vier jordina þuera enu sydre uera ok uerit hafua eign heilagrar holakirk(iu) vpp fra þeim þrimur ærum lidnum sem hvn uar til panta sett. biskup olafue heitnum godrar minningar. af einare biornssyne epter þui sem stendur j þeirre skra sem thomas hrafsson sor ath fullan bokareid heima a holum fyrir biskupinum morgum godum monnum hianerandum. Suo ok eigi síjdur dæmdum vier opt nefnda jord sydre þuera kirkiunnar eign a holum eptir þeirre medkenning sem einar heitinn biornson medkendizt med sinu brefue ok incigle at hann hefde þraett nefnda jord þuera til panta sett ok eptir þui sem fyrr skrifuat stendur. nema opt nefndr sygurdr bonde dadason leidde. ij. loglig vitne. at einar biornson hefdi luckt ok goll-dit. xl. hundrada biskupe ol-fue suo at honum uel líjkade. komu þar .ij. loglig uitne fram fyrir oss i dominn. at biskup olafur hefdi afskilit uid einar biornson. at hann uilldi ongua eydijord hafua j þessa sina skulld. Ok til sanninda hier vñ settum vier fyrr nefnder lærder menn wor jncigle fyrir þetta bref. skrifuat æ holum j hialtadal æ sama are. deige síjdar enn fyrr seigir.

569.

22 Febrúar 1502.

í Viðey.

Bætt, að Sigurðr Filipsson kvittaði Árna ábóta í Viðey fyrir andvirði jarðarinnar Breiðagerðis.

AM. 288. 4to bl. 6. skr. c. 1570 (Bessastabók).

kvittan fyrir Breidagerdi.

Þat giorvm vier Gvdlavgr Sigvrðzson. Lytingr Jngimvndarson. Gissvr þolleifsson oc Jon Brandzson godvm monnvvm kvnnigt med þessv vorv opav brefi at ver vorvm þar j hia æ Vtakalvm æ Rosthvalanesi sancte Blasivs dag oc heyrðvm æ at Sigvrdr Filippvsson gaf oc giorde broðvr Arna med gvðz nad abota j Videy med fvllv jayrde oc

handabande avllvngis kvittan oc akiærvlavan vm þa alla peninga sem hann var honvm skyldvgr fyrir jordena Breidagerdi eptir því sem þeirra kavpbref þar vm giortt vtvisar fyrir sier oc ollvm sinvm erfingivm oc epterkomendvm.

Oc til sanninda hier vm settvm vier fyrnefndir menn vor insigle fyrir þetta kvittvnnarbrief skrifad j Videy med Svndvm a þridivdagin jn festo chatedra Petri apostoli anno M. d. ij. ar.

570.

16. Apríl 1502.

í Viðey.

Solveig Sigurðardóttir kvittar Árna ábóta í Videy um andvirði jarðarinnar Þormóðsdals í Mosfellssveit.

AM. 288. 4to bl. 12, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref um Þormodzdal.

Þat giorvm vier Jon Gellisson. Gissur þolleifsson oc Olafur Jonsson godvm monnvm kvnngitt med þessv vorv opnv brefi at Solveig Sigurðardotter medkiendizt at hvn hefde vpp borit heilan penning oc halfan oc alla þar j milli fyrir jordina alla þormodzdal eptir því sem þeirra kavpbref þar vm giort vtvisar. því gaf oc giordi fyrgreind solveig med fyllv jayrði oc handabandi herra Arna med gvdz nad abota j Videy ollvngis kvittan oc akiærvlavan vm fyrsagth jarðar verd fyrir sier oc ollvm sinvm erfingivm oc epterkomendvm.

Oc til sannenda hier vm settv vier fyrnefnder menn vor insigle fyrir þetta kvittvnnarbrief skrifad oc giorningrinn giordr j Videy in festo sancti Magni martiris anno domini M. d. ij. ar.

571.

29. Apríl 1502.

á Kirkjubóli.

Dómur útnefndr af Guðna Jónssyni kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness um umboð Björns Þorleifssonar af Ólöfu Aradóttur og um arf eptir Solveigu Björnsdóttur.

AM. Fasc. XXXVI, 9, frumrit & skinni. Af 6 innsiglium eru nú 3 fyrir bréfinu. Dómur þessi er til í mörgum pappírsafskriptum.

Domur Gúðna að vmbod Biornz ríka af Olófu Aradóttúr skule onytt fyrst hann sóktt ecki hennar arf að logum heildur með gripdeilidum og að Einar Olafson síe ríettur erfinge Solweigar Biornsdóttur af huoríum Biorn Guðnafson tok vmbodit til allra (goza) solneigar¹⁾.

Oallum²⁾ monnum þeim sem þetta bref sía edr heýra sender þorleifur aurnolfsson. thaomas³⁾ jonsson laugrettumenn. þorolfur augmundzson. jon vígfússon. þosteín palsson ok kettel þosteínsson. kuediv guds ok sína kvnnigt giorandi með þessu voro opnu brefi faustudagin a⁴⁾ ffestum magne duces et martiris⁴⁾. þa er lídit var frá hingatburd vors herra jesv christi. 0°. v. hundrud ok íj ar. a mýrum j dyrafírdi. worum ver til nefnder af ærligvm manni gvðna jonssyne er þa hafði míns herra kongsíns syslv ok vmbod j millum geirholms og lañganes a ath líta rannsaka skoda ok dæma vm þann askílnad. er þeirra for j millum jons boñða biornssonar ok biarnar guðnasonar. hverer þar vnder laugdu með handabañði sín askílnad. oss fyrr nefndvm monnum asiaeñdum. ath hallda sem langlíga stefnder þann dom sem gudne jonsson kongs umbodsmann j savgdu takmarcki þar yfer nefndi þeirra j milli. hvad afl ath hafa skýlldi það vmbod er leingi hefer rýcktat verith ath biorn heitin þoll-eifsson gud hans sal nadi skuli tecit hafa vmbod af olofu arradóttur til soknar. vpp a guðmund heitin arason fyrir ranglíga peninga attavku ok olaugligt flarhalld. er greindr guðmundr arason olavglíga helítt vpp a langa tíma peninga þorgerdar olafsdóttur ok olofar aradóttur dóttur hennar. eptter þu sem bref vnder godra manna jncíglum. þar vm gior utvísa. ok adrnefndur jon bondi biornsson hefer nu með domi sótt eptter nefndum brefum. vnder síg ok sína kúinu hustru kristínu svmarlídadóttur. vpp a goz guðmvndar ara-

1) Utan & bréfinu með hendi, sem líkist hendi Eggerts lögmanns Hannessonar. 2) Svo. 3) Svo = ante (fyrir standr og í pappírsafskrr. dómaina) 4) þ. e. 16. Apr.

sonar. fyrr greindan reikningskapp. med avllum abata ok avexti. er a matti falla fyrrgreindvm peningum. so leingi sem opttnefndr gydmvndur arason rangliga hellt adr skrifat goz ok peninga eptter þui sem dandimanna domur þar vm gior vtvisar. Enn adr greindr biorn gudnason reiknadi sier adr skrifadan abata ok rettarfar eptter vmbodi sinu. vegna einars olafssonar dot(t)ursonar solveigar heitinar biornsdottr epter þui sem erfder hafa til fallith. sem domar ok langmanz orskurdr þar vm gior vtvisar hverr so jne helldr ath einari war dæmdr allur arfur. eptter modr modur sina solueigu biornsdottur. enn opttnefndr biorn gudnason reiknar ok helldr opttnefndvm einari olafsyne til erfda fallit hafa tittnefndan abata med audrvm peningum. eptter modurmodr sina solueigu biornsdottr. Enn henne eptter faudr sinn biorn ok adra sina frændr sem erfder hafa til fallith ok tittnefndr biorn þorleifsson hafi j fyrsta audlazt allan opttnefndan abata ok rettarfar. eptter sokn sine ok vmbodi. Enn ver höfvm heyrt af oss ellrvm monnum ok worum forelldrvm ath peningar gudmundar arasonar hafi verit teknar med gripdeilldvm. magtt ok ofricki. enn ecki sotter med domi. edr nokrvm laga soknvm. hvad lavgin forbioda j aullvm standvm. ath nokkur madur sæki sina sokn med rani edr hernadi. edr nockurskonar gripdeilldum. vtan hver sem þad giorer fyrirfer sine sokn ok suari sidan fesektum ok likamligri nefst¹⁾ og laga refsing eptter landz langum. Ok virdiz oss sem þat muni eingi med rettu giora mega fyrir annars sokn ok vmbod. sem hann ma eigi giora fyrir sialfs sine sank ok sokn. þott hann eigi fe ath manni. ath gripa edr taca nockurs manz goz med gripdeilldvm laust edr fast. vtan hver sæki sina sokn. frialls madur ok fulltida. jnan landz ok vtan. sem lavg giora rad fyrir. Enn saker þess ath vær vilivm hvorecki nie megum forskiota j worum domi nockurs manz skiali edr skilrikivm domum edr vitnum. þui þad hefer margt matth hafa umgeingit fyrir vortt minne sem ver vitvm ecki vtaf. Ok ver hofum eiski²⁾ heyrt ok þui hofvm ver dæmt med fullu doms atquædi þrattnefndan

1) Svo = refst. 2) Svo.

biorn gudnason sem sakaraberi er adr greindrar sakar giptar vm tittnefndan abata ok reikningskap skyldugan ath syna fyrir næsta auxararþing nu j sumar med xij manna domi. af laugligum kongs vmbodsmanni vt nefndum ath biorn heitin þolleifsson hafi med domi ok landzlangum rettum vnder sig sott eptter vmbodi sinu tittnefndan reikningskap ok abata af gudmundi arasyne adur enn hann toc hans peninga. eda leida ij lauglig lagavitne tauo valenkuna menn. ef hann gettur eigi domin synth j nau tiltekens tima fyrir gvdna jonsyni kongs vmbodsmanni. þa at þad villdv bera ok sueria med suordvm bokar eidi ath þeir hefde sied ok yfer lesit adr skrifadan dom. vnder jnciglum godra manna. þann ath þrattnefndvm birne þolleifssyni hefði dæmdur verith tittnefndr abati ok reikningskapr af peningum gudmvndar sem fyrr skrifat stendr. Enn ef tittnefndr biorn gudnason gettur ecki þennan fyrr skrifadan dom synt edur leitt þessi adr greind vitne sem dæmt var. þa dæmdvm ver hans sokn forskotit ok þad sama vmbod sem tittnefndr biorn þolleifsson skyldi tekitt hafa af olofu aradottr þott þad kyne ath synazth med brefi edr vitnum onytt ok ecki afl hafa ok ath aunguu halldanda. Ok þrattnefndan abata med öllum reikningskap ok rettarfari apttur fallin vnder erfingia olofar aradottur ok tittnefndan jon biornson ættiliga mega fram fyllgia sinum domi sem hann hefer fyrer sier vm þratt nefndan reikningskap.

Sampýcktti med oss þenañ vorn dom gudne jonsson kongs vmbodsman j greindv takmarki ok aller þingmenn er a þui þingi voro ok setti sitt jncigle med vorum fyrrnefndra manna jnciglum fyrir þetta doms bref skrifat a kirkiuboli j langadal. faustudagin næsta fyrir fest(um) philipi et jacobi a sama ari sem fyrr seiger.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia), Hólum 1592 og Reykjavík 1902. bls. 22, og þar tekið eptir afbótunnarskrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 1) frá 1506. — AM. Apogr. 3961.

Það giðrum við Sugurdur Juarsson. og¹⁾ Þorkell Olafsson. godum Mönnum vitanligt²⁾ með þessu ockar³⁾ opnu Briefe. að við vissum fyrer full Sanninde. að í þann tíjma. sem Jon Sigmundzson bio á Breida Bolstad. eptér Sera Sigmund Föður sinn frá fallenn. þá lukté Jon Sigmundzson í bysk-(ups) Tiunder tuiærdar halfa⁴⁾ siðundu Vod Vadmals. og at auke lagdur Þumlungur Vadmals fyrer huðria stiku. Énn við greinder Menn. Sugurdur og Þorkell færðum heim til Mels í Midfiörð. og afgreiddum sèra Jone Gijlsasyné. er þá var Profastur í Hunav tþþinge. og greindur Jon Prestur gaf og gjorde með handabauðe fyrrgreindañ Jon Sigmundzson ölldungis kuittañ og akiærulausan vñ fyrr sagdar byskups tiunder og slijkar Sekter sem æ hefde falled. af so myklu sem lukt var og nu greiner. af slijku Fie sem Jon á. edur Vmbod yfer hefur. Og til sanninda hier vñ setium við fyr skrifader menn ockar Jnsigle fyrer þetta Vitnisburðar Brief. er giört var á Breidabolstad. í vestara Hoopé. næsta dag fyrer Krossmessu vñ Vored. þá lidit var frá hingad Burde vors Herra Jhesu Christi. M. D. og ij. Ar.

573.

10. Maf 1502.

í Beruðrði.

Jón Björnsson fær Ormi Jónssyni til fullrar eignar jörðina Bólstað í Steingrímsfirði.

AM. Fasc. LXVI, 24, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Það gioreg⁵⁾ jón björnsson godum monnum vitrligt ath og medkennvmtz með þessu minv opnu brefi ath eg hefe feingit ormi jonsyné til frials toræðiss og fullrar eignar jörðina bolstad j steingrímsfæde er ligger j kalldadarness kirkiu sokn með aullvm þeim gangnum og gæðum sem

1) sl. 3961; 2) vitarligt 4961; 3) ockru 3961; 4) half 3961. 5) Svo.

greindre jaurdu bolstad fylger og fylgt hefer ath fornu og nyu og eg hefi fremst eigande ath ordit. heimale¹⁾ eg greindvm orme fle þat allt ea finnatz kann j optnefndri jaurdv og ea nema laugliger kennendr verde til ath laugum. skal optnefndr ormr jonson frialsliga mega taka optnefnda jaurd bolstad næz hann vill. Og til sannenda hier vñ sette eg adrnefndr jon biornson mitt jnnsigle firir þetta opit bref skrifat j beruflade j krokkflade þridiudaginn næsta firir festvm neri et akillæif arum epter guds burd. M. cd. og ij az²⁾

574.

14. Maí 1502.

á Reykhólum.

Jón Björnsson ann Birni Þorleifssyni „gardinn Reykhóla“ gegn því að Björn og mágar hans veiti Jóni aungva mótstöðu um þá peninga, er Jón þóttist eiga, og Björn komi til Hrafnseyrar í haust til fullra sátta, en hafi ekki aðra mága sína með sér en Pál Jónsson.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 269—272, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Giörningsbref j millum Jons dans og Biörns

Þorleifssonar um Reykhola.

Þad giörum vid Þorolfur Ögmundzson og Olafur Jons-son godum mönnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi ad vid kennunst. [ad vid höfum. medkiennunst³⁾] at vid vorum þar i hið. sðum og heyrðum á Reykholum á Reykianese föstudaginn næsta fyrir Hallvarðsmessu⁴⁾. þa er lidit var frá hingadburd vors herra Jhesu Christi. M. v. hundrud og .ij. ár ord og handaband þessara manna [Jon Bondi Biörnsson af annari álfu enn Biarnar bonda Þorleifssonar³⁾] af annari. ad svo undirtöludu og fyrir skildu ad greindur Jon Biörnsson unti greindum Bjrni Þorleifssyni frænda sijn-um Gardinn Reykhola med þeim jörðum sem Biörn hafdi

1) Svo. 2) Svo stendr í frumritinu, en utan á bréfinu leiðréttir Árni það í „1502“. 3) [Svo. 4) þ. e. 18. Maí, en Hallvarðsmessa er á hvítasunnu sjálfa 1502.

Þú þar með haft til meðferdar um næstu xij. mánuði þar eptir. Hier í mot lofadi þú greindur Biörn Joni Bonda. at veita honum aungva motstöðu edur mottraust með ord edur verk með sijnum mágum edur öðrum þeim mönnum sem þessa peninga hielldi. er hann þóttist eiga. so og lofadi optnefndur Biörn að ríða vestur til Hrafnseyrar nu j sumar eða í haust ef hann væri í landid og þeir godgiarnustu¹⁾ menn með honum sem hann kynni til að fá. að frá skildum öllum hans magum nema Páli Jonssyni í sagðan máta. að hann villdi þá fulliga¹⁾ forlíkast með Jon Bonda til endilegra lykta með godra manna tillögum. enn ef títtnefndur Biörn sigldi út af landinu. þá lofadi hann að skrifa Joni Bonda bref til. að hann skyldi að siera taka gardinn Reykhola. og alla þá peninga sem þrattnefndur Jon Bondi Biörnsson sagdist þar með eiga. Og að öllum þessum skilmála hölldnum skyldu þeir sattir með brodurligre ást. Og til sanninda hier um settu vær¹⁾ fyrnefndir menn okkur Jnsigli fyrir þetta gíðrningsbref. hvert er skrifad var á sama ári og stad. deige sjádar Enn fyr seigir.

575.

8. Júní 1502.

á Hólum.

Dómur klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um kúgildahald Sveins Jónssonar fyrir biskupsstólum á Hólum.

Bisk. 2. Fol. bls. 16—17, bréfabók frá Hólum, skr. c. 1693.

Domur Vm sera Peturs Akíæru til Sveijns
Jónssonar vm íranglegt Halld á tveimur
kugilldum stólsens dat. m. d. tvö ar
A vjðevöllum j Blönduhljid. midvikudagenn
nærstañ fyrir Hallvardsmessu.

Jnncigle 2.

Það gíðrum vier Brooder Einar með Guds nad aðste

1) Svo.

a Mukabvera. Brodir Nicholas með sömu náð prior a Möðruvöllum. Jon arason. Nicholas Vilhjálmsson. Gunnar Þordarson. Haldan nafason. Kietell Jonsson. Magnus Gudmundsson. Hallur asgrijmsson. Stejrn Marchusson. Þorgils Gudmundson og Hallvardur (Biarnason) prestar Hoola Bischupsdæma. goodum mönnum kunnigt með þessu voru opnu Brefe. að arum epter Guds burd M. d. tvo þr a vjðevollum j Blondublyð i Skagaftyrde a almennelegre prestatestu. a midvikudagenn næstann fyrer Hallvardsmeoso¹⁾ vórum vier i doom nefnder af vorum virdulegum Herra og andlegum fodur Gottskalk með Guds naad Bischup að Hoolum. að meta skoda og sannsaka og fullt doms atkvæde a að leggja um þá þkæræ er sýra Petur²⁾ kærde til Sveyns Jonssonar j umbode Bischupsens að hann hefde og hielde tuau kugillde er Þorkiell Sigurdsson hefur fyrer morgum arum golldeð heilagre Hoola kyrkiu og Bischupenum i sýnar skullder. Hefur Biskupenn og grejndur Þorkiell openberað og lated Beiðdast þess(a)ra kugillda og feinged ecki. hafa þesse kuillde hia honum vered uppá þriu þr og tuttugu. er þesse skulld og svarenn af tveymur lógligum vottum j þeirra gard. þvi dæmdum vier Heilagre Hoola kyrkiu og Bischupenum þesse tvö kugillde með øllum laga avexte um allañ tijma að jafnfullu. sem Þorkiele Sigurdsyne sialfum kann að hafa að lógum (borid) ok sagðañ Sæmund³⁾ skyllidugañ að giallda grejnda peninga jnnañ flortan ndtta að heyrðum doomenum. Bischupenum edur hanz umbodsmanne.

Samþykkte þennañ vorn doom vor Aundlegur fader Biskup Gottskalk.

Ok til sannenda hier um setium vier fyrer nefnder kiennemenn vor Jncigle fyrir þetta (bref) skrifad a hólum j hialltadal ja die Medardi et Gillardi episcoporum et confessorum enn sama are sem fyrer seiger.

1) þ. e. 11. Maí. 2) Petur, tvískrifad; mun eiga að vera: Petur Pálsson. 3) Svo, og tvítakið.

576.

15. Júní 1502.

á Skarði.

Dóma útnefndr af Einari Oddssyni, kongs umboðsmanni í Húnavatnþingi, um það, hvort Einar skyldi með lögum halda þeim umboðum, sem Gottskálf Þorvaldsson og Illugi Þorsteinsson vegna Þóru Gottskálksdóttur höfðu feingið honum á arfi Guðrúnar Jónsdóttur eptir foreldra sína.

AM. Fasc. XXXVI, 7, frumrit á skinni, melétið og götugt. Fyrir bréfið hafa aldrei komið nema 5 innsigli, og er eitt af þeim dottið frá.

Ollvm monnvm þeim sem þetta bref síð edr heyra senda Marteinn jonsson. arngrimur liotzson. bodvar ingimundarson. gudmundr gudmundzson. brandr atlason. oddr þorualldzson. biarne biornsson. einar bardarson. halluard eireksson. helgi ellendzson. einar eyuindzson ok eyiolfur þosteinnsson. kuEDIu gudz ok [si]na kunnigt giorande at arvm efter gudz byrd M d ok ij vetur þridivdaginn næsta fyrir festvm barnabe apostoli¹⁾ á vindæle æ skagastrond. æ þingstad rettvvm uorum uær j dom nefnder af ærligvm manni einare oddzsyne kongs vmbodzmanni j hunavatzþingi at skoda mannsaka ok d[æm]a hvort fyrnefndur einar skyllde med logum hallda mega þeim umbodvm sem gotskalk þorualldzson hafde honum feing[it] ok illugi þosteinson uegna þoru þorualldzdottur konu sinnar yfer þeim peningvm sem gudrunu jonsdottur hafde til erfda fallit efter fodr sinn ok modr ok syskin sín sem voro iardernar vindæle a skagastrond ok iordin enne er liggr j hoskulldzstada þingum med vi kugilldum ok þar til so mi[klu] lavsagoze [sem h]onum bar at hallda. Nv saker þess at fyrnefndr einar leiddi ij lagavitne vm vmbodztokuna ok hins annars at þar var ok synt at gotskalk hafde adr dæmt uerit vmbod yfer jordunne vindæle ok so landskulld med. þess hiñs þridia at adr nefndr einar setti fulla borgun fyrir þeim lx hvndrada j iordum ok anefnde jordina sydre ey á skagastrond. enn þar kom einginn sa er til kallade þessara vmboda. þui at so profudu male dæmdv vær med fullu doms atkvæde þetta

1) þ. a. 7. Júní.

vmboð lavgligt ok einar oddsson skylldugañ at ser taka adr greindar jarder vindæle ok enni med vı [kugil]ldum byggia ok landskyllder upp bera so ok ei síjdr dæmdum vær hann lavgligan soknara þeirra peninga sem adrer menn hellde [af þeim¹] arfe so mikkla sem honum berr at hallda at tiltavlv a uegna gotskalks ok þorv. Ok til sanninda [hier] vm settvm ver fyrrnefnder menn vor jansigle fyrir þetta domabref skrifat æ skardi j langadal vpp æ vitusmessv dag vm vorit æ sama ðre ok fyrr segir.

577.

27. Júní. 1502.

í Miðdal.

Dóma útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um hjónaband og festing Daða Arasonar og Þóru Þórarinsdóttur.

Landsbókasafn 788. 4to bl. 46b — 48a, skr. c. 1640, með hendi keimlikri hendi Hákonar Ormesonar. — Landsbókasafn 65. 4to I, bl. 40—41 með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — Handritasafn Jóns skjalarvarðar Þorkelssonar (nú í Landsbókasafni) 155. 4to bl. 26 með hendi Haldórs Guðmundssonar c. 1640. — Ny kgl. saml. 1847. 4to C 39—42, með hendi Guðbrands prófests Jónssonar í Vatnsfirði 1669. — Landsbókasafn 101. 4to bls. 172—173, með hendi Jóns prófests Haldórssonar í Hitardal c. 1730. — ÍBfél. Khd. 67. 4to bl. 61b—62 með hendi síra Eyjólfis Jónssonar á Völlum (d. 1745).

Domur vm Hionaband Dada Arasonar²) 1502.

Auollum³) monnum þeim⁴) sem þetta brieff sia edur heyra senda broder⁵) Halldor med gudz naad aabote⁶) & Helgafelli. Sigurdur Jonsson. Helgi Jonsson. officialis heilagrar skalhollzkýrkin. Þordur Jonsson. Einar Snorrason⁷) Einar Jngemundarson⁸). Teitur Jonsson. Þorkiell Þorsteinsson. Kienek⁹) Þorsteinsson. Jsolfur¹⁰) Palsson¹¹). Andries Gudmundsson¹²) og¹³) Jon Jonsson prestar Skalholltz Biskupz

1) trískrifað. 2) Arnason 788; hin leiðréttta. 3) Svo 788. 4) b. v. 65, 1847. 5) b. v. 67, 101 (sem hefir „Haldór bróðir“). 6) aahota 788; leiðréttta hin. 7) Einarsson (!) 65, 1847. 8) 65, 67, 101, 1847; Sigmundsson 788. 9) 67, 101; Hiurik 788, 65, 1847. 10) 101; Jaleiffur 788, 65, 67, 1847. 11) Þorsteinsson 67. 12) Grvndsson 101. 13) al. 788, 65.

dæmess kuediu gudz og sina kunnigt giorande sub Anno Gratiae [M D og ij¹) manudagenn næstañ firir Petturs Oesso och Pallz vm sumared j middal j Langardal ð almennelegre prestasteffnu vorum wier j dom neffnder aff erlegum herra²) og vorum andligum³) fodur Stephan med Guds naad Biskupe j Skalhollte ad skoda och dæma vm þad hionaband og festijng. sem Dade Arason⁴) hafde⁵) giortt vid Þoru Þorarensdottur.

J firstu kom framñ firir oss vitnesburdur Jons prestz Kolbeinzsonar med sodann⁶) Bokar (ide ad⁷) sera Helge officialis hafde teked aff honum eftter [Biskups⁸) skipan⁹) sem¹⁰) bar vitne vm [ad hann¹¹) heyrde ||talenn vera¹²) ad [bridia og fiorda mægda mein¹³) ð voru¹⁴) med dada arasyn⁴) og sagdre þoru þorarensdottur. [er til komu af þeirre konu. er Sigrídur hiet. og var köllud langhryggia. er Dade Arason hafde ðdur líkamliga leged¹⁵) enn hann fleck þoru þorarinsdottur¹⁶). og þesse mein voru sogd suo ad Dade heyrde adur enn hann feate sier þoru þorarinsdottur¹⁷).

Suo og kom þar framñ annar vitnesburdur suarenn ad¹⁸) teked hafde sera Jon helgason aff [Vigdise Jllugadottur¹⁹) j vmbode sera Halldors tiffingasonar sem var profastur²⁰) mille Gylsfardar og Gliuffrar. huor och sor somu meinbauge sagdra manna j mille Dada Arasonar²¹) og þoru þorarinsdottur²²). ad þeir voru suo [talder og²³) hallidner aff hinum²⁴) elldre monnum. ad þær²⁵) være ad þridia og fiorda manne ad skilldngleika [greind²⁶) Sigrídur og optnefnd þora²⁷).

1) [67; 1502, 65, 101, 1847; sl. 788 (hér). 2) 65. 3) 65, 67, 101, 1847; naduga 788. 4) Arna- 788; hin leiðréttá. 5) 65, 67, 101, 1847; hafde 788. 6) svörðum 101. 7) er 101. 8) biskupsins 101, ofl. 9) [Biskup Stefane 788 (!), 10) hann b. v. (hér) 788. 11) [sl. 788; b. v. hía. 12) [ad talen voru 65, 101. 13) meine 788; hín: mein; frá [þridja manni og fjórða 101; ||talinn vera mægdir ad þridia manne og fiorda mægda meine 788. 14) væru 67. 15) hjá, b. v. 67. 16) [101, 67; sl. hin. 17) b. v. 101, 67. 18) er 101; 19) [155, 101, 67; Vigfúse Jllugasyn 788, 65 1847. 20) prestár 788; hín leiðréttá. 21) b. v. 101, 67. 22) b. v. 67. 23) [b. v. 155, 101, 67. 24) 788, 155, 67; henni 101; sl. 65, 1847. 25) þad 788, hín leiðréttá. 26) b. v. 101. 27) [greindra manna a mille. Sigrídur og Þora 788.

[Jtem j þridiu grein¹⁾ kom þar fram vitnesburdur [þor-allfz Ollafssonar²⁾. ad hann sagdest oft haffa hið vered [og heyrte³⁾ ad Dada Arasyn⁴⁾ voru sogd þesse somu mein. suo hann heyrði adur hann festi greinda Þoru.

Jtem j fiordu grein kom þar fram full Byvjsing. ad Dade Arason⁵⁾ heffde att viij⁶⁾ born j frillulijffe med⁷⁾ þoru þorarinsdottur⁸⁾. og tok ongua aflausn. nema j siottu Barneign.

Jtem⁹⁾ j fimtu grein syndist¹⁰⁾ þar Bevjsligt¹¹⁾ ad Dadi Arason¹²⁾ heffdi alldri lysa laterd j heilagre kirkiu. sem honum Bar ad logum adur enn hann giorde sitt hionaband vid sagda Þoru.

Nu aff þuif so stendur j heilagrar kirkiu logmde ad huor sem Bijndur [sitt hionaband¹³⁾ an loglegra lysjunga og koma sydan mein vpp j þeim hiuskap. þð skulu þeirra born ecke arftæk vera. þuif þeir meigu eij meinbauge vita er eij villdu lysa lata. Suo og þeir sem meinbauge vita adur enn þau [koma saman og hiuskapenn samañ Binda¹⁴⁾ eda dirffast¹⁵⁾ sijdan samañ ad Binda er þeir heira meinbauge sagda. þo þeir vite eij huortt sanner eru edur eij. þð firerbydat þeim¹⁶⁾ samann ad Binda firr en rannsaked er aff¹⁷⁾ kirkiunnar valde. huortt þau eru sønn¹⁸⁾ edur eige, enn eff samañ [verdur bundid¹⁹⁾. þð skulu þeirra Born ologleg thil arffz vera.

Jtem j annare²⁰⁾ grein stendur so skrifad endelega²¹⁾ j þeim sattmala sem giordur var mille lærdra og leikra aff Magnuse konge og Jone ErckeBiskupe og suared var Bæde aft lærðum og leikum ad standa skilte obrigdannlega firer logmål ad Biskup skilte dæma vm hionaband og huorsu logliga huor [gietenn er²²⁾

1) [101: aa þridiudægenn (ll) 788, 65. 2) [788; Dorleijfs Olafssonar 65, 1847; Þórðar Ólafssonar 67; Þorodds Alfidssonar 155, 101. 3) [sl. 788; b. v. hin. 4) Arnasyn 788; hin leiðréttá. 5) Arnason 788; hin leiðréttá. 6) 155; átta 101; sl. hin.7) vid 155. 8) b. v. 101 ofl. 9) b. v. 65, 155, 101 ofl. 10) 155, 65, 101 ofl.; fildist (l) 788. 11) b. v. 155. 12) b. v. 101 ofl. 13) [sinn hjúskap 155, 65, 101. 14) [binda sinn hjúskap 101. 15) dirfir 101. 16) b. v. 65, 67, 1847. 17) fyrir 65, 101 ofl. 18) 65, 101 ofl.; saman (l) 788. 19) [65, 101 ofl.; Bindast 788. 20) 788; þridiu 65, 101 ofl. 21) andlega (l) 101. 22) [er getinn 155, 101 ofl.

Þúlf ljóst¹⁾ oss eingenn [valldzmannanna nie leikmannanna²⁾ nockra magt edur valld til³⁾ haffa jffer ad dæma edur dæma líta sagdri⁴⁾ festing edur þeirra born logleg⁵⁾ thil arffs ad dæma firr enn þad være adur loglega rannsakad aff⁶⁾ Biskupe edur hanns loglegum vmbodzmanni. och sã domur ologlegur j allann m̃ta eff hann hefur aff nockrum leikmanne dæmdur vered. Nu firer þessar allar adur skriffadar greiner sem ad⁷⁾ luta ad þessu hionabande leist oss þad j allan m̃ta mote heilagrar kirkiu logum och skipann giortt haffa vered og med fullum meinum och sønnum vera Bunded. Þúf ad heilags anda nad tilkalladri ad so proffudu og firir oss komnu dæmdum vier firrneffnder dõmsmenn⁸⁾ med fullu dõms atknædi þessa firrskriffada festing och hionaband. sem Dadi Arason⁹⁾ haffde giortt vid Þoru Þorarinsdottur j allan m̃ta laust og olõgligt og ad¹⁰⁾ onguo halldande. og aull þeirra born j frilluljffe gieten haffa vered og huorke arftæk¹¹⁾ efter faundur nie modur

Sambickte þennañ vorn dõm [med oss adur greindur herra Stephan stõdugan og lõglegan i¹²⁾ ollum sinum greinum¹³⁾ [og articulis. og sette sitt Jnnsigli fyrir þetta domsbrief et cetera¹⁴⁾.

578.

30. Júní 1502.

á Óxarárþingi.

TYLFTARDÓME útnefndr á alþingi af Finnboga lögmanni Jóns-
syni um skilríki Gríms Pálssonar fyrir skóginum í Skógar-
tungum, er fylgt hefði Silfrastõðum í Blönduhlíð.

AM. Apogr. 1268 „Ex originali Transcripto fra Ara Dorkelsyni“
frá 16. Nóv. 1607. Árni lýsir innsiglum og segir, að í innsigli séra
Ólafs sé „fálke a scuto anuande höfðinu til vinstre handar“.

1) leist 155, 65, 101 ofl. 2) [788; veraldligur valldsmadur 155; valldsmadur leikmannanna 101, 65 ofl. 3) b. v. 155, 101 ofl. 4) 101 ofl.; sagda 788. 5) 101 ofl.; loglega 788. 6) fyrir 65, 101 ofl. 7) 788; al. hín. 8) prestar 101. 9) Arnason 788; leiðréttá hín. 10) 65, 101 ofl.; med 788. 11) mega vera b. v. 101; vera b. v. 67. 12) 67; med 101. 13) [b. v. 101, 67. 14) [b. v. 101.

Ollum monnum sem þetta Breff sia edur heýra senda **Ein**ar Oddsson. Sijgurður dadason. Arnor finsson. Jngimundur finsson. halldor þorgeirsson. Brandur **Ein**arsson. Jon Olafsson. Brandur Olafsson. Gudlogur loptsson. Sijgurður Jvarsson. Helge þor-ualldsson og Biarne andriesson. kuEDIU Guds og sijna. kunnugt giórande ad þú er lidet var fra hingatburd vorz herra jhesu christi M d og ij. á. fimtndagen næsta epter pieturzmessu og palz á almenneligu oxarðrþinge. vorum vier j dom nefnd-er af ærligum manne Finnboga bonda Jonsýne logmanne. nordan og vestan æ Jslande. ad skoda og dæma huórtt afl hafa skýlldo þau breff og skilzkie. Er Grimur bonde þá-son Bar þar fram fyrir oss. og beidde og krafde doms æ. huór vottudu vñ skogen j skogartungum fyrir ofan æid-gotu og nedan. Nu af þui ad þesse fyrgreind Breff og vitnisburder so vt visudu og jone hielldu ad þesse fyrr-greindur skogur hefde fýlft jorðunne silfrastodum j skaga-firde og hennar eign halden verit. fyrst af Sigmunde **Ein**-arssyni. sem atte sagda jorð Silfrastade. átolulaustr vñ xx vetur edur leingur. og so hustru Margriet medan hun atte. Somuleidis þáll Bonde Brandason. medan hann hieilt opt-skrifada jorð Silfrastáde. og sakier þess ad so stendur j vorre landz laga bok. ad ef madur hefur og helldur **Ein**g edur skog. akur edur haga edur adrar landsnytiar xx vet-ur edur leingur atolulaustr. þá á sa er haft hefur. nema annar sýne med logligum vitnum. ad þat er hanz eign ef hann skal orænttur vera. Nu ad þessum vitnum leiddum. Epter þui sem Breffen hliodutu og vottudu. dæmdu vier fyrr nefndan Grim Palson ættelega hallda meiga optgreindan skog. þar til hann er med logum af honum sogttur nema annar hafe og sýne logligra lagahald edur eignar fyrir greindum skogarpartte. þad framar geingur enn þetta. Sam-þycktte þenna vorn dom med oss adur greindur finnboge logmann og sette sitt jnnsigle med vorum adur greindra manna jnnsiglum fyrir þetta domsbreff skrifat j sama stad deige og ære sem fyr seigier.

Þad giórum vier Olafur Jonsson prestur. kolbeinn hialmason. og Stulle Biarnason godum monnum kunn-

ugt. ad vier hófum. sið og yfer lesit so latande domsbref med heilum haugande godra manna jnsglum sem hier fyrir ofan skrifat stendur. Og ad so j sannleika er setium vier vor jnsigle fyrir þetta bref skrifat æ holum þann xvj. dag Nouembris. þa lidet var fra Guds burd m. de vij dr.

579.

1502.

á Alþingi.

ALÞINGISSAMÞYKT um kaupskap.

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 64^a. Söpdýngja séra Gottakálks í Glaumbæ, skr. 1548—1590.

anno domini M. de. ij. ar.

Worv þesser fyrskrifader¹⁾ articulis samþyckter vpp æ nytt af logmonnum badum oc ollvm logrettomonnum oc ollvm almvgva vm kaupskap. iij marka fiakr gilldr. iij atta fiordunga vætter firir c. half fiorda vætt þa hardaz er oc skal madr þa fa j einkavpi þat er hann vill. en huer odrunis kavper edr selr ækr iij morkum sem firir annat domrof.

580.

1502.

Áærr af konungsbréfi, ad Íslendingar skyldi réttast eptir Noregs lögum og íslenskum lögum.

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 64^a. Söpdýngja séra Gottakálks í Glaumbæ, skr. 1548—90.

anno domini M. de. iij. á sama are²⁾.

Skipade minn herra kongren oc baud j sinu breff at vier skyldum rettaz epter noregz logum og epter vorvm íslenskum logum hvad vær giordum vanrettaz.

1) á undan er alþingissamþykt 1. Júlí 1501 um nefndarmanna kost og vetrsetu útlendinga á Íslandi (Nr. 550). 2) á undan er alþingssamþykt frá 1502 um kaupskap (Nr. 579).

581. 18. Júlí 1502. á Bessastöðum.

BENEDIKT hirðstjóri Histen kvittar Vigfús Erlendsson um það tilræði, er hann veitti Þórði Brynjólfssyni í kirkjudyr-unum eða kirkjugarðinum á Krossi í Landeyjum.

AM. Fasc. XXXVI, 1, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir bréðnu. Læst saman við bréf Kristjáns konungs annars gert á Akrahúsi 28. Maí 1510.

Þat giori ec benedict histen hirstiori ogh hofvdsmanñ yfer alt island godum monnum kunigt med þessu minv opnu brefui at egh medkenunzt at eg hefi gieft uigfvs Ellendz-son aulldungis kuitan og akiærul(a)usan fyrir þat hogg eða blak eða tilræði sem hann veitte þorde brýn(i)olfssýne j kirk(i)udýrvnm eða kirk(i)vgardinvm æ krossej landeyvm¹) Olafsmessv hina fyrre. hef eg fyrr greindur benedict gefit fyrr skrifadan vigfus ellendzson avldvngis kuittan og akiær- l(a)usan fyrir mier og aullum kongsens vmbodsmonnum ept- er þui kongsens breff sem minn herra kong hans gaf mier framazt vm obotamal og utlegder. hef ec og fvlla og alla peninga upp borid af adur greindum uigfuse ellendasyne so mier likar fyrir þetta hogg. þui gef ec benedict histen fyrr greindan uigfus under kongsens frid og kuitan og akær- l(a)usan fyrir mier og aullum hirstiorvm Epter komendum hier epter. Og til sanninda hier um þa set ec mitt jnnalgle fyrir þetta kvittvarbrief hvort er skrifad var á besza- stodum manudagen næstan fyrir þollaksmessv vm sumarid arum epter gvds býrd þushundrud v hundrud og tuo ar.

582. 1. September 1502. á Reynivöllum.

VISLUMÁLDAGI Stepháns biskups í Skálholti um kirkjuna í Hvammi í Kjós.

Eptir afskrípt frá 1715 í visitastubók Borgarfjarðarprófastadæmis

1) Hér hefir fyrst verið skrifad „næsta dag“, en það svo dregið út eptr.

1705—1780 eptir transskripti gerðu á Reynivöllum í Kj⁶, 81. Márta 1670, og staðfesta það Þórður Ormason, Nari Guðmundsson, Einar Egilsson, Haldór Sighvatsson, Jón Eingilbertsson og Jón Guðmundsson, og segjast þeir hafa fyrir sér „gamallt brief á pergament skrifad með hänganda skiertu Jnnsigli“, sem án efa hefir verið frumritið sjálf. — Landsbókasafn 107. 4to bls. 401—402 með hendi séra Jóns Huldóranonar í Hitardal. — Í máldagabók Biskupsstkjalasafnsins er órutt ágríp máldagans (eptir bréfabók Sigurðar lögmanns Jónasonar).

Máldage Hvamskyrkiu í Kjós.

Vær Stefan með gudz náð biskup í skalholtti giorum godum monnum kunnigt með þessu voru opnu brefi. at í heidur við Gud fodr og¹⁾ son og helgan anda. sanctam Dei genitricem Mariam og hin heilaga Lucam evangelistam hófum vier vigt kirkiuna í Hvamme í Kjós með þeim maldaga at hún á vj kugilldi og²⁾ Hvamsey með ollum gögnum og giædum. þar með skogartungu í Skorradal er liggir næst Reynevalla skógi upp fra. so og hófum vier leifi til gefit at þar se saman vígd hión og born skírd og konur í kirkiu leiddar þeirra manna sem þar eru heimilisfaster. þar skulu og takast heima tiunder og lyætollar bónda og³⁾ husfreyiu og allra þeirra manna sem þau halda á sinn kost. þar skal syngia annað hvern sunnudag þa at prestar folgaz og mögullig kennimanna skipun verður at forfallalæsu og giallda presti xij ára í kaupit. hófum vier skipat at kirkiudagurinn þar [skal vera halldinn⁴⁾ uppa sancte Lucas dag en syngia af honum næsta daginn⁵⁾ epter. hier með hófum vier⁶⁾ vigt þar likneski sancte⁷⁾ Luce evangeliste og gefum hverium xl daga aflát skriptborina synda þa er þat er borit í processionem. edur í gagndogum. og þeim⁸⁾ goda hluti giora kirkiunne og í hvert sinn sem þeir fremia sína godgiorninga vit greinda kirkiu. Og til meirj sánninda hier um festum vier vort innagli fyrir þetta bref er skrifat var á Reynevöllum í Kjós in festum⁹⁾ sancte⁹⁾ Eggidij¹⁰⁾ abbatis a. no domini. M. v hundrud og ij ár.

1) al. 107. 2) b. v. 107. 3) [skule halldast 107. 4) deige 107. 5) b. v. 107. 6) sancti 107. 7) þeir 107 8) festo 107. 9) sancti 107. 10) fyrir þessu nafni er eyða í 107.

588. 16. September 1502. í Miklagarði.

Guðna bóndi Pálsson geldr og lykr Gottskalk biskupi á Hólum tuttugu hundruð í jörðunni Hreiðarsstöðum í Svarf- aðardal fyrir tuttugu og eitt hundruð, er hann varð biskupi skyldugr í útlánsnir.

AM. Fasc. XXXVI, 5, framrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 8894.

Brief um xx^e í jorðunne reidarstodum.¹⁾

Þat giorum wier ion finbogason. oddur einarsson prest- ar holabiscupsdæmis. Magnus arnason. sæmundur simonar- son leikmenn godum monnum kunnigt med þessu worv opnu breff at wier worum j hia saum oc heyrdum æ ord oc handa- band þessara manna. wirduligs herra oc andaligx fodurs herra gotskalks med gudz nad biscups a holum af einne hallfu. en af annare grimss bonda pallasonar at suo firir skilldu ad nefndur grimur bonde pallsson gallt oc luckte adur nefndum herra biscup gotskalke til fullrar eignar xx. hundrud i iordunne reidarstodum er liggur i vrda kirkiu soku j suarfadardal. firir eitt hundrat oc xx^e betur er han vard honum skyldugur j vtlansner. galt oc lukte adurnefnd- ur grimur bonde pallsson wirduligum herra biscup gotskalke adurnefndan jardar part j reidarstodum med ollum gognum oc gædam hlutum oc hlunnendum sem fyr nefndre jorðu fyllger oc fyllgt hefer at fornu oc nyiu oc optnefndur grim- ur bonde pallsson oc jon willhialmsson er honum sellde vrðu fremst eigande at. skall þratnefndur grimur bonde suara laga riptingum a fyr greindum jardar parte en optnefndur herra biscup gotskalk hallda honum til laga. Oc til sann- inda hier vm heingium wier fyrnefnder prestar oc leikmenn wor insigle fyrir þetta bref er skrifat war j mycklagarde j eyiafirde fostudagin næstan epter krossmessu vm haustid anno domini M quingentesimo secundo.

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

584. 17. September 1502. á Kirkjubóli.
 SÁTTARBRÉF Stepháns biskups í Skálholti og Björns Guðna-
 sonar um garðinn Vatnsfjörð.

AM. Fasc. XXXVI, 8, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar í Ögri, og hefir aldrei verið innsiglað, hvornig sem á því stendr um svo áriðandi bréf.

Forlykunarbréf Biskup Stephans og Biorns
 Guðnasonar¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda jon jonsson. kodran jonsson. ketell bayduarsson prestar. gvdini jonsson. uigfus ellendzson. jon ellingsson. loptr eyolfsson og arnor finnzson leikmenn. kuediu guds og sina kunnigt giorande. ad sub anno domini M d ii^o. faustudagin næsta fyrir krossmessu um hausted²⁾ under mula æ skalmarnesi. worum uær j hia saum og heyrdum æ ord og handabard þessara manna. herra stefans med guds nad biskup(s) j skalholte af einre alfv. enn biarnar gudinasonar af annare. Faldetz þad og skildetz vnder þeirra handabande adh greindur biorn gudinason giorde þad j hlydni og audmykt uid biskupin og danda³⁾ manna tillavgr adh hann lofadi adh skilia sig uid gardenn allan vazfiord j jsafirde adh næstum fardavgum er kæme fyrir utan alla afending uid nauckrn mann huorcke lærdan edr leikan. suo og vnder saumu grein lofadi hann adh skilia sig uid aull kirkiufe þau sem kirkiian þar ætte so mikil sem hann hafde heima æ gardenum teked og med þeim fridleika sem j kirkiunar maldaga stæde. so og uid kirk(i)unnar jarder. og alt annat þad kirkiian ætte jnnañ sig og vtan. og skæl og skilrice være til ad hennar eign uære med brefum eda maldavgum. utan þau bref sem biorn hafde a gardenum feingit. sagdetz hann aungum afenda eda uid nauckurn mann sleppa nema uid olaf filpusson. skyllde greindr biorn gudinason huorcke taka nie taka lata þar epter nauckra þa tolla sem sagdri kirkiu tilheyra og eigi helldr landskyllder af kirk(i)unnar jordum þar. Hier

1) Utan á bréfinu með hendi Eggerts lögmanns Hannessonar. 2) þ e. 9. Sept. 3) Svo.

med skyllde biorn gudinson fa biskupinum .ix. hundrada fyrir þær sekter sem biskupinum þotte hann uid sig brotligr ordit hafa. suo og heyrðu nær fyrr skrifader menn það vnder þeirra handaband skilit og biskupin lofa og samþykkañ verda ath optnefndr biorn gudinson skyllde mega hallda alla adra peninga þa hann hafde vmbod yfer teked af olafe filpussyne fyrir utan allt omak hindran edr nauckra þuingan af biskupinum til. suo skyllde sa reikningskapr ecki afi hafa. sem greindr biorn gudinson hafde adr giort sera grimi þostainssyne kirkiunar uegna j nazfirde. so msette hann ecki garden hallda og biorn gvdivason frialsliga mega aptur adh sier taka alla þa peninga sem hann hafde fyrir kirkiunar reikningskap sett. Hier med skylldu þeir alsattum satter. leyate biskupin biorn gudinson og kuittan gaf hann og hans menn og medfylgiara razmenn sueina og þionutzumenn og alla adra huerer helltz sem þeir være adh med honum hefde vered til nauckurs styrks rada eda hollutzu og af avllum þeim sektum og sakferlum sem þa woru til komnar med þeim og biskupinum þotte biorn og hans menn brotliger ordit hafa uid heilaga kirkiu og sig sierliga til greint vñ adtavku halld og medferd a fyrrgreiudum garde nazfirde kirk(i)unni og kirk(i)unar peningum þar. fra fysta er tittgreindr biorn gudinson giorde þar nauckud med og til þess adh nu er. Og til sanninda hier vñ settum nær fyrr nefnder menn wor jusigli fyrir þetta sættargiordarbref skrifad á kirkinboli j langadal á festum lanberti episcopi. á sama ære sem fyrr seiger.

585.

8. Oktober 1502. á Munkaþverá.

FINNBØER lögmaðr Jónsson fær Gottskalk biskupi á Hólum til fullrar eignar jarðirnar Ásgeirsár og Lækjamót í Víðidal med þriðjungi af þeim peningum, sem stóðu med jörðunum, þá er Narfi Sigurðsson og Sigurðr Narfason luktu Finnboga þær, — gegn tilkalli og eignarorði biskups til Lögmannahlíðar í Kræklingahlíð.

AM. Fasc. XXXVI, 6, frumritjá skinni. Af 4 innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3895. — Í bréfabókum er þetta bréf samstaðar ranglega árfært til 1506.

asgeirsaar bréf¹⁾.

Þath giorum vier brodir Ķinar med gudz naad abbote a mwnkapueraa. Guttormur nichulaasson og Wagnus arnason godum monnum viturligt med þessu woro opnv brefe ath sub anno gracie millesimo quingentesimo secundo þridiudagin næsta fyrir mikelsmessu²⁾. a grvnd i eyafirde worum (vier) i hia saaum og heyrðum aa ath finnboqe ionsson laugmann fleck verdugum herra bisknp gottskaalke med handabande til fullrar eignar. friaals forrædis og laugligrar attecktar þridiungin i iordunum asgeirsaam og lækiamote er liggia i víjdedal í hwnauatzþinge med ollum þeim gaugnum og gisædum eignum og itokum sem greindum iardar paurtum fylger og fylgt hefuer at fornu og nyu og hann war fremzt eigande ath og suo þridiunginn af ollum peningum frijðum og ofridum sem stodu med greindum iordum þa narfe sygurðsson og sygurður narfuasson lucktu nefndum finboga langmanni og teite þorleifssyne greindar iarder og peninga ept er þui sem þat bréf wtvisar þar vñ giort er og teitur hefuer ath sier tekit. hjer i mot i sama handabande fleck og upplagde nefndur bisknp gottskaalk finboga ionssyne langmanni til fullrar eignar og friaals forrædis allt þat tilkall og eignarord er biskupinn aatte edur eignast maatte i iordunne langmanzhljð ept er þui sem sira eirekur sumarlidasson hafde honum luckt og feingit og þau bréf wt visa sem þar til heyra. Skilðe biskupinn at sier taka greinda iardar parta. og suo wt heimta og til sin taka þa lausa peninga sem þar til heyra og fyrr skrifat or. Saumleid³⁾ skilðe og finboqe langman halda og at sier taka iordina langmanzhlid sem fyrr skrifat stendr. skilðe huor halda til laga þeim jordum keypt hefde enn saa suara lagariptingum er sellt hefde. Og til sanninda hier vñ settum vier fyrr nefnder menn vor jncigle fyrir þetta bréf skrifuat aa munk-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) þ. e. 27. Sept. 3) Svo.

þueras j eyafirde laugardaginn næstañ fyrir dionisíj epi-
scopi et martiris gloriosi a sama aare sem fyrr seigr.

586. 9. Október 1502. í Stafholti.
STEPHAN Jónsson biskup í Skálholti staðfestir skipan Vermund-
ar ábóta frá 18. Marts 1406 og Jóns biskups frá 10. Marts
1410 um sóknaskipti milli Akra og Krossholts.

AM. Fasc. LXV, 17, transskript á skinni frá 1. Apríl 1518. —
JSig. 143. 4to bla. 815—817 á pappír, skr. c. 1600. — AM. Apogr. 1671
(eptir LXV, 17). Sbr. DI, III, Nr. 585 og 608.

Domur og Bref fyrer krossholtz kirkiu þjngum¹⁾.

Wier biskup stephan med eudz nad biskup j skalholtti
giore²⁾ godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefi
ad sub anno gratie [M. D. ij^o ³⁾] midvikudaginn fyrir dioniclo
sociosque ⁴⁾ j hijtardal kom fyrir oss arnor finnsson oc þor-
arinn stephansson med þaug bref oc maldaga sem þeir
hefdu oc vottudu vm maldaga millum krossholtzkirkiu oc
akra. beiddu þeir oss oc krofdu ad giora endilegann veg dñ
j millum greindra kirkna vm þann skilnad sem þeirra var
a millum vm þat huat huor þeirra skylldi taca til rentu af
þeim bæum sem fyrir sunnan hijtaræ eru oc til krossholtz-
kirkiu liggia til tijunda. lögdu þeir fyrr greindir menn vnd-
ir vorn dom edur skipan ad hafa þat oc hallda. huor firir
sijna kirkiu æfinliga sem vier dæmdum edur giordum hier
vm greindra kirkna j millum bædi vm renttu af søgdum
bæum oc suo vm afgialld fra økrum til krossholtz huorsu
mikit þat skylldi giælldast arliga. Hofum vær jnnuirduliga
skodat oc ransakat fyrr sagt bref oc maldaga sem þeir þar
fram bæru huor fyrir sijna kirkiv. oc leist oss oc odrum
prestum oc prelætum þeim sem vier til kældudum med oss
bædi þau bref oc maldaga(r) sem þar voru vm giordir j morg-

1) Aftan á transskr., og á við þil bréfin, sem í því eru. „Gamall domur
vm maldaga milli Krossholtz og Akra Anno 1502“, 143. 2) Svo. 3) [M
nyd ij^o, transskr. 4) þ. e. 5. Oktober.

um greinum oskialligir oc ei halldast mega vppa akra kirkiu huorki bref nie maldagar vtan þat bref sem giort hefur vermundur aboti æ helgafelli þa hann var officialis heilagrar skalholltzkirkiu huort ad greinir vm giord oc skipan eyrdz biskups j skalhollti vors forverara oc flejri annara skalholltz kirkiu formanna giordir oc skipaner huor epttir annann hefur stadfest oc skipat vegna akra kirkiu sem sagt bref vtarmeir innehelldur oc wtuijsar. suo oc bref biskups jonz skalholltz biskups þar med festu brefi vermundar abota. huer allar adurgreindar skipaner oc giorder heilagrar skalholltzkirkiu formanna hier vm giordar sem j greindu brefi standa. skipati oc giordi lögligar med sijnu brefi. ad þær skyldu æfinlega standa oc obrygduliga halldast sagdra kirkna j mille. vndir wtsetning heilagrar kirkiu oc hennar sacramentta sem sagt bref wtuijsar. Nu ef þvi ad oss leyst þesse bref skiallig og riettuislega gior verit¹⁾. giorum vier þau endiliga lögleg oc stödug oc obrygdiliga halldast skulu med ollum sijnum greinum oc articulis. þvi ad heilags anda nad til kalladri giordum vier þa skipan æ med fullum lagawrskurdi ad af øllum þeim bæum sem fyrir sunnan kallfalæk eru oc til krossholltz kirkiu liggia oc suo heita kalfalækur. skjydzholt. hamrar. laxarholt. skutilsey. vogur. hualseyar. oc eyrikestadir. jsleifarhus skal af øllum þessum fyrr skrifudum bæum gialldast allir lysitollar til akra kirkiu æfinliga hier eptir. enn af øllum bæum fyrir sunnan hijtara þeir sem til krossholltz kirkiu liggia skal jafnan færa lijk til krossholltz þa þangat er vel færtt ad frá teknum eiriksstodum. jaleifarbusum oc hua(l)seyum. ef þar er bued. enn þa til akra ef þangat er ecki vel færtt. skal helmjngur af þeim hlunnindum sem lijkunum fylgia. gialldast til akra æfinliga hier eptir huortt sem færd eru oc suo skal alldri gialldast fra økrum til krossholltz meira en vj aurar arliga. skulu bændr af greindum bæum fyrir sunnan kalfalæk hallda kirkiugardi vm akra kirkiu. skal þeim oc rett ad sækia tijdir til akra æ ollum helgum dogum vndan teknum enum stæstum hæstjndum. skal

1) vera 143.

Þessi vor giord oc wrskurdur æfniliga standa hier eptir vm alldur oc æfi greindra kirkna j millum fastur oc stöðugur enn huerr hann ryfur eda hier j moti giorir. þa skal hann falla j bann oc vera vtsettur af heilagri kirkiu oc hennar sacramentis oc allir þeir er þa skipan halda oc hylla er hier æ mote wottar. Suo oc hefum vier dæmtt oc wrskurdad oll þau bref oc mældaga sem hier æ moti votta onft oc ad øngu halldandi. huortt það er vm sagda liostolla eda meira afgialld en fyrr skrifat er.

var þessi vor domur oc wrskurdur af oss sialfum innsigladur oc jnn scriptis fram borinn j greindri hjitardals kirkin. oss j domz sæti sitiandi morgum godum monnum nærverandi oc oz samþýckiandi. sigurdi jonssyne oc helga jonssyne officialis. Einare snorrasyne. magnuse bardarasyne. Einare jonssyne oc katli bédurassyne prestar. huorir sin jnnsigli med voru jnnsigli settu fyrir þetta domzbref oc wrskurd. skrifat j stafholhti j borgarfirdi sunnudaginn næstan fyrir calixtusmeaso á sama duri oc fyrr seiger.

587.

11. Október 1502. undir Staðarfélli.

28. Janúar 1503. á Staðarhóli.

GUÐLAUG Finnbogadóttir selr Sturlu Þórðarsyni bónda sínum jarðirnar Ingvildarstaði, Reyki og Daðastaði á Reykjaströnd við Skagafjörð fyrir hálf Staðarféll á Meðalfellaströnd með fleirum atriðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXVI, 10, frumrit á skinni með öllum (4) innsiglium.

Felzstrandar bref.

fyrer Jngvalldarstodum og Dadastodum.

Þath gerum uær halldor prestr týrfingsson sigurdr narfason biorn jonsson ok gudmundr þolleifson godum monnum uiturligt med þessu noro opno brefi at arum epter guds burd .CC. d. ok íj. ar þridindaginn næsta epter fides uirginis et martiris¹⁾ j badstofunne under stadarfelle a medalfellzstrond

1) þ. e. 11. Okt.

norum nær j hia saum ok heyrðum á ord ok handaband þessara manna af einne alfu ærligs dandimanz stulla bonda þordarsonar. enn af aunare hans dandi kunnu gudlaugar husfreyio finnboðadottr at suo fyrir skildu at fyr greind gudlaug husfreyia selde stulla bonda sinum. þriar jarder er hun atte á reykiastromd j¹⁾ kirkiv sokn ok suo heita jnguelldarstader reyker ok dadastader med ollum þeim gögnum ok gæðum sem greindum jörðum fylger ok fylgkt hefer at forno ok njo ok greind gudlög husfreyia vard fremst eigandi at. hier j moth gaf fyrir skrifadr stulli bondi halfa jordina stadarfell á medalfelzströnd med sama skilordi. en þat sem fyrir skrifadar jarder ero dýrre enn halft stadarfell skýlði gudlaug husfreyia eignast sma jarder af bondans jörðum þeim sem hier ligia á felzströnd. Enn ef gud kalladi stulla bonda fyrir af verollinne enn optskrifada gudlögu husfreyio þa skyldu hun hafa uald yfer ollom gardinvm ok jorðunne stadarfelli suo leingi sem hun lifer leigulaust. jtem skildi bondin stull'i suo fyrir j fyrir skrifudu jarda-kaupi. ef gud uildi suo skipa at ecki uære hiner somo beggia þeirra erfingiar stulla bonda ok gudlaugar husfreyio þa skylldu hans erfingiar aptr leysa alla fyrir skrifada jörd stadarfell vnder sig epter hana davda enn giallda honnar erfingium adrar jarder jafndýrar. jtem lýsti stulli bondi mala gudlangar husfreyio sinar j sin gard. ccc. hundrada ef hvn lifer honum leingur. Enn halft þridia hundrat hundrada ef hann lifer henne leingr.

for allr fyrir sagðr gerningr fram med fullv handabandi.

Ok til sanninnda hier vm festum uær fyrir skrifader menn var jnsigle fyrir þetta bref skrifat a stadarholi j saurbæ festum agnetis secundo are aidar enn fyrir seiger.

588.

16. Oktober 1502. á Skinnastöðum.

MAGNÚS Jónsson selr Gottskalk biskupi og heilagri Hóla-

1) eyða fyrir nafninu í frbr.

kirkju til fullrar eignar jörðina Sveinungsvík í Distilsfirði og þar með tíu hundruð, gegn því, að biskup taki Jón son Magnúsar níu vetra gamlan til uppfæðis og lærdóms með því skilorði, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XXXVI, 4 frumrit á skinni. Af 5 innsiglium eru nú tvö fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3393.

Brief um Sveinungsvíkj¹).

Þath giorum vier gudmundr prestr olafsson. magnus arnason. narfi benedictzon. jon andresson. og asgrimr hallzson godvm monnum kvnugt med þessv vorv brefi. at svb anno gracie m^o d^o ij^o. a skinnastodvm j auxarfirdi. a fimta daginn næsta epter bartholomeusmessv²) vorum vier hia. scúvm og heyrðvm æ ord og handaband. virduligs herra biskups godskalks og magnvsar jonssonar. at sua fyrir skildu. j fýstu at magnus jonsson selldi med handabandi biskup godskalk og heilagri hoola kirkiv til fvllrar eignar og frials forrædis jordina sveinvngsvíkj er ligger j svalbardz kirkiv sokn j þistilsfirði. med ollvm þeim gögnvm og giæðvm. sem greindri jordv fylger og fylgt hefer at fornv og nyiv og hann hafdi fremzt eigandi at ordith. og þar med .x. hvndrvth. hier j mot lofadi biskup godskalk at taka til sín son magnusar jonssonar. er jon heiter. ix. vetra gamlañ. til vppfædis og lærdoms og at fa fyrir hann leyfi af pafaligv valldi til at verda prestr og þar epter lofadi hann at vigia hann til prestz og veita honum eitthvert beneficivm. skýlldi þessi giorningr og lofan standa obrigidiliga fyrir hvorra tveggia hond hverr sem kirkivnnar formann kynne at verda. at sveinninn skýlldi sitt frialsmannligt vppfædi fa matar og klæda. þar med lærdom og vigslvr. ef hann endiz til. en ef hans kynne vid at missa þa skýlldi þo kirkivnnar eign jordin og peningarner. lofadi biskupinn ogh at giefa sitt bref og janscigli vpp æ vm sveinsins framfæri. lærdom og vigslvr. sva at þat mætti sýnast at biskupsstolnvm ef biskupsins kynne vid at missa. Skyllði þessi greind jord sveinvngsvíkj greidast og gialldast þa biskupinn villdi og piltr-

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) þ. e. 25. Aug.

inn er æ framfærid kominn. en þav .x. hvndrvd sem þeim fylgia. skyldi magnus giallda þa hann mætte vel vid komast og hvorvm tveggivm væri hentiligt. at afskildvm kopplvm. þier til lofadi greindr magnus enn .x. hvndrovm. og giallda þa vt er honum veri hægt vm. en ef magnus kýnne fyrr fra at falla en þessir peningar væri gollðner edr greidd-er. þa lofadi hann at lýsa fyrir vottum hvad epter stædi ogollðith af greindvm peningvm. Skyldi tíft nefndr magnus svara lagarítingv æ opt nefndri jordv sveinungsvíkk. en biskup edr kirkivunnar vmbodsmadur hallda til laga.

Ogh til sanninda hier vm settum vier fyrr nefnder menn vór jnuscigli fyrir þetta bref giort æ skinnastodvm j oxarfirdi. æ svnuvdaginn næsta epter calixtusmessv. æ sama ári sem fyrr segir.

589.

31. Oktober 1502.

í Steinsholti.

ÁREIDARGEÐ og landamerkjaskipan Þorvarðs lögmans Erlendssonar milli jarðarinnar Nups í Eystrahrepp og jarða staðarins í Skálholti (*varhugavert bréf*).

AM. Apogr. 1967 „epter transcripto á pappir hia Vigfuse Jonssyne & Leyrk. Eg efast um þessa brefs rigtugheit. Þad synest vera smid- ad ur öðru areidarbrafe. sem öðruvis hafe vered“ (Arni Magnússon).

Þeim göðum mönnum sem þetta brief sia edur heýra sende eg Þorvardur Erlendsson lögmann sunnañ og aust- añ á Jslande kvediu Gudz og sijna¹). kunnugt giðrande ad þa lided var frá hingadburd vors herra Jesu Christi M. d. og ij ár laugardægenñ næstañ fyrer allra hejlagra messu vñ hausted²) i Skalhollte i biskupstungum kom Stephan með Gudz náð biskup i Skalhollte fyrer mig og beidde mig og krafde vppa laganna vegna ad rida á landamerke j mill- um Nups i austrahrepp og staðarjardanna i Skalhollte. suo sem logboken giðrer náð fyrer. giorda eg og so ad eg reid

1) Svo. 2) þ. e. 29. Okt. (1502).

á þesse sömu landamerke med morgum göðum mönnum med mier tilkolludum s(ira) Einare Jngemundarsyne er þa var aðdzmatur i Skalhollte. Gudmunde Einarsyne suðrnum logriettumanne. S(ira) Teite Þorsteinssyne. Blasius Ormsyne og þessum bændum og göðum mönnum med ríjdande Erlende Sigvatssyne er so latandé eid sör fyrer mier i Steinhollte j eystra hrepp manudægenn næstañ fyrer allra heilagra messu um hausted¹⁾ er eg beidda hann og krafde ad bera riett vitne og satt sem hann villde sveria effter. er hann giörde so ad hann firnefndur Erlendur var þar nær og heirde sira andres arnason þui lisa fyrer sier ad þau landamerkia bref sem hann hafde i mille Nups adurnefndz og stadarens jarda skylldé hann brenna og þau være betur brend og frelsa so sál födurs sins. Soru og þriyr bændur þeir er þar voru Ellster menn og leingst vered og þar leingst bued. so latande bokareid Gunnar Biarnarson er sig reiknade aiðtugur mann ad alldre edur betur. Þorkiell Sigvatson lx. vetra edur betur og Marckus magnusson. ad þeir vissu ej annad sannara fyrer Gude (enn) ad staduronn i Skalhollte ogstadarens jarder ætte ur Hellnahollte og ofañ i Kietelhól. og so sionhending i Diaknastein fyrer nordañ Diaknapoll og riett-syne i Þiðrsaa. Skipade og firnefndur þorvardur logmann so felld landamerke Effter það vestur i lækenn er fellur fyrer austañ tuned á hamarsheide. skipade eg firnefndur þorvardur lögmann so felld landamerke effter þrattnefndra manna sögn er á ridu med mier millum Nups og ása ur vordunum og nordur i lækenn ur vordunne og fram i Sigmundarskard ur Sigmundarskarde og fram i Steinkiered og ofañ i Steinkiered annad og rettsaine ut i kalfá. So og var eg þar nær þorvardur lögmadur i Skalhollte og fleijre menn adrer ad sira Einar Jngemundarson handfeste biskup Stephane so felledañ vitnesburd ad hann hefde heyrte goda menn seigia fyrer sier ad nupur ætte ej leingra enn ur steinkierinu og i grafarnar fyrer nordañ Skafft. ur grofunum og i akogar-götu fyrer austañ Skafft. Ad so prófudu og fyrer mig komnu

1) þ. e. 31. Okt. (1502)

og tilkolludum þeim bestu dandismönnum er hið mier voru og mier samþickiundum i dömsæte sitjande sagda eg i Gudz nafne döm¹⁾ med fullum laga urskurde þau sömu landamerkiabrief er Páll Teitsson synde mier og þar vöru lesiñ ð landamerkiastefnunne önyt og ad aungvu halldast eige. þui þar briefeñ hallda sogn enn aungvum²⁾ swardaga nema firnefndur Páll Teitsson létte sveria innañ tueggia manada ad heyrdum urskurdenum fyrer logmannenum Þorvarde Erlendzsyne tuó lögleg vitne ad Nupur haf ðtt þesse Prattnefnd itok i stadarens jarder.

Samþickte þennañ minn urskurd adurskrifadur biskup Stephan og sette sitt Jnsigle med minu Jnnsigle fyrer þetta urskurdarbrief skrifad sama stad og dag sem fir seiger.

Þetta firskrifad brief er riett coperad og samanlesed eftter þeirre logmans dreid sem Erlendur biarnason i asum hafde. og til merkis setium vid oekar handskrifter hier vnder. Ásum 1665. 2. Jan.

Thordur Sturlason

Ellendur biarnason

Eh.

meh.

590.

3. Nóvember 1502.

í Skálholtri.

STEPHAN biskup í Skálholtri selr Þorvarði lögmanni Erlendzsyni jarðirnar Árbæ, Fossnes og Þórisstaði í Ölvesi fyrir jarðirnar Traðarholt og hált Langholt í Flóa.

AM. 282. 8vo bl. 119 a—b (Bréfabók Gizurar biskups í framriti 1540—1547). — AM. 286. Fol. bla. 109—110. — AM. Apogr. 2794.

gamallt kaupbref fyrir jordum minum³⁾ j aulnesi.

Þad gjarum uier arne snæbiarnarson abote j videy. sira Einar ingemundarson radzmadur j skalholtri. sira augmundr Palason kirkiuprestr j Schalholtri godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi at þa er lidit uar fra gudz burd .O. d. og ij ár j Skalholtri j biskupstungum j skrudhusino fimtudaginn næstan epter allra heilagra memo vm veturinn uorum uier i hia saum og heyrdum ð. ord og

1) Svo; rétt: amen. 2) Svo. 3) þ. e. Gizurar biskups.

og handaband þessara manna færlegs herra Stephans með guðz náð biskup í skálholtri. og Þorvarðs Erlendssonar langmannz sunnan og austan á Íslandi at suo fyrir skildu at greindr biskup Stephan seldi Þorvarde erlendssyni arba og fossnes fyrir .xxx. c. þorestade þar næsta .xc. er liggja í aulnesi í arnarbælis kirkiusokn. til fullrar eignar og frials forrædis með aullum þeim gangnum og gæðum sem greindum jordum fylgia og fylgt hefir að fornu og nyio og hann varð fremst eigandi at bæði sinna uegna og stadarens í skálholtri í mid merki edr garda til motz uid þa sem laund eiga utan og sunnan næst greindum jordum. Hier í mot gaf fyrr greindr Þorvarðr Erlendzson aðr greindum biskup stephane jordina tradarholt fyrir xxxc. er liggir í stockseyrar kirkiusokn og .xx. c. í halfu langholtino í floa. er liggir í hraungerdis kirkiusokn til fullrar eignar og frials forrædis með aullum þeim gangnum og gæðum. sem greindum jordum fylgir og fylgt hefir at fornu og nyiu. oc hann varð fremst eigandi ath. Hier til fyrr nefndra jarda skyldi biskup Stephan gefa Þorvarði Erlendssyni .x. málnytu kugillde edur annur .xc. þau þeim semdi. aida æ landamerki jnnan xij manada sem langbok giorer ræd fyrir. Suo og skyldi huor þeirra eignast fe það allt er þar finzt í iordu edr á. og ecki yrði langligir eigendr at. skyldde huor hallda þeirre iordu til laga er keypti enn suara lagaríptingum á þeirri er seldi.

Samþykta með jayrði og fullu handabandi þessir fyrnefndir menn abote arne. sira Óinar og sira augmundur þetta jarda kaup vpp á kirkiunnar vegna. standugt og obrigdulegt. það fremsta þeir mattu með laugum giora. og settu sitt juncigle með þrattnefndz biskup stephans juncigle fyrir þetta jarda kaupsbref. er giort var í sama stad. deigi og áre sem fyr seiger.

591.

5. Nóvember 1502.

í Skálholtri.

STEPHAN biskup í Skálholtri gefr Þorvarði lögmanni Erlenda

syni fult umboð til þess að ríða á rekamörk og landamerki milli kirkjueigna Viðeyjarklaustrs og Staðarstaðar í Grindavík.

AM. 288. 4to bl. 16—17, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Vær steffan með gvdz nad biskup j skalholhti giore¹⁾ godvm monnvm vitvrliggt med þessv vorv opnv brefi at vier hofvm gefid Þorvarde Ellendzsyni logmanne sunnan oc avst-an æ Jalandi fvlitt oc allt vmbod til at rida æ rekamork oc landamerki æ millvm kirkiv eigna klavstranz j Videy oc Stadar stadar j Grindavik med þeim godvm monnvm sem hann vill til kalla med sier oc giora orvgtt skiptti j millvm sagdra kirkna epter því sem þeim synizt rieltast fyrir gvde oc monnvm oc maldagabækurnar æ greina.

Oc til sanninda hier vm settvm vær vortt inaglle fyrir þetta bref skrifad j skalholhti in profesto sancti Leonardi abbatis et confessoris anno domini M. d. ij. ar.

592. 29. Nóvember 1502. á Hólum.

Dóma klerka útnefndr af síra Eiríki Sumarliðasyni í umboði Gottskálks biskups um kærur biskups til Þórðar Þórðarsonar, Hallvarðs Jónssonar og Auðunar Sigurðssonar.

AM. Fasc. XXXVI, 8, frumrit á skinni. Af 7 innsiglium eru nú 2 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3892.

Domur B(iskups) Gottakalks um Þord Þordarson Hallvard Jonsson og Aunund(!) Sigurdzson²⁾.

Þat giorvm wer hallvardur biarnarson besni jonsson petur palason þorsteinn ketelsson steingrimur bessaon prest-ar holabiskupsdæmis ok jon þorvardzson messvdiackn [ens sama stadar³⁾] godvm monnum viturliggt med þessv vorv opnv brefi þa er lidet var fra hingatbvrd vors herra jhev christi þvsvnd fimm hvndrvd ok tvo ar j vidvik jvidvikar-

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 3) með moravörara bleki, en álíka gamalli hendi og hitt.

aveit manvdagenn næstan fyrir marteinsmessu vñ havsted¹⁾ vorum vær j dom nefndur af eirike preste svmarlidssyne er virðvligur ok vor andalegur fader herra gottskalk med guds nad biskup æ holvm hafde sitt vmbod feinget at dæma vñ þær akiærur sem biskupenn kiærði til þeirra þordar þordarsonar ok hallvardz jonssonar avdv:ar sygurðasonar ok stefnunar june hallda. j fyrstv dæmdum vær allar stefnunar logligar ok þæ riðtilega fyrir kallada. kendvst þeir avdvn ok hallvardur sinar stefnur þar fyrir oss enn stefnan þordar þordarsonar var þar svariñ af tveimur skialligvm vottvm. j annare grein dæmdvm vær af fyrr nefndvm þordi þordarsyne mork j stefnvfall nema hann syne loglig forfoll at hann matte ecke koma eda hans logligur vmbodsmadur. ean j þridiv grein dæmdum uær oll þessi mal j næstv presta-stefnv til biskupsins vnder þann dom sem hann þar yfer seiger eda vt nefner nema biskupin vile þordi þordarsyne annan dag tilsetia ok alla þessa adurgreinda menn skylduga þar ad svara sem logliga stefnda. enn því dæmdvm vær so ad oss litvz ðll þessi mal hærri ok meiri enn vær treystvuzat yfer at tacka ok svmlæg nokvd so faheyrd. enn vm þord þordarson leizst oss þat nærri logvnm ad hans profum væri ollum fyrirskotted nema biskupenn vile meire nad til gefa vpp fra því hann kom eki j sagdan stefnudag an forfalla.

Var þessi vor domvr vpp sagdur j sama stad ok ar sem fyr seiger.

Ok til sannenda hier vñ settvm vær fyrr skrifader prestar vor jncigle fyrir þetta domsbref skrifat æ holvm j hialttadal þridivdaginn næstan fyrir andrieasmessu æ sama are sem fyrr skifat stendvr.

1) þ. e. 7. Nóv.

Lénarðs fógeta um gjöld og aflausn og kirkjuleg fyrir „svodan stórbrotamann“ sem Lénarðr var.

AM. Fasc. LXIV, 24. Það, sem stendr hinumegin á skinnblaðinu, er frá 1497; frá því ári getr þetta þá ekki verið, en alt er þetta úr bréfabók Stepháns biskups. Espólin ársferir dráp Lénarðs fógeta til 1502, og önnur hönd er á þessu en því, sem stendr hinumegin á blaðinu. Lénarðr hafði gert ýms spellvirki og sest á Arabæli í Ölfusi, en Torfi í Klofa fór að honum og drap hann.

Enn af því að oss oc morgum godum monnum er kun[igt] j hver[su] morg brot greindur lienard hefer fallit vid eud heilaga kirkiu oc oss epter því sem vær sialfer sogdum honum j vor.

jn primis um vid oc adra þa hluti sem hann hefer halldit fyrir heilagri kirkiu oc oss þvert j moti vorum vilia. jtem um mannslagit j vetur.

jtem um mishyrming vid brodur arna slaandi hann til mikilla meizdzla a sialfan paschadagin j vor. oc hefer hier j avngva lausn fyrir tekit sem honum ber oc vm þat fleira sem vær kvnnvm icki¹⁾ j þessv sinni allt ad greina. Enn saker þess ad þer ervd nv hier j landit hans nanaztur frændi þa vilium vær vita vt af ydur hvor[t] þier vilit giora nægiv heilagri kirkiu oc oss j bot oc betran fyrir brot adr nefnds lienardz vt af þeim peningum sem hann hafði meðferðis epter því sem dandi monnum þikir mögult. en vær giorvm þa af vorum parti vm lavsn oc adra hluti sem til standa epter því sem skialigt þikir. sierlega vm kirkjuleg kvnnvm vær icki¹⁾ minni tænad²⁾ ad taka uppa heilagrar kirkiu vegna en þriatigi c j betran fyrir svodan storbrotamann. til þess ad hann fai kirkjuleg.

594.

1502.

VADMÁLAREIKNINGR Skálholtsstaðar.

AM. Fasc. LXIV, 25, minnisblöð Stepháns biskups á skinni.

1) Svo. 2) mjög óljóst; kynni og að mega les: „gjöldid úd“.

Datum et cetera Ɔ d. ij. ár.

Jtem Ragneide j hofda. viij. alnar vadmóls.

Jtem joni austfirðing. viij. alnar.

Jtem magnusi þordarsyni. iij. alnar.

Guttormi narfasyni. v. alnar.

þorkele vilialmsyni. iij. alnar.

joni diakna sigurdssyni. iij. alnar.

Fataekum. ij. alnar.

Joni gudmundssyni. viij. alnar.

Ɔatteus. vij. alnar.

Jtem Oddi brandssyni nod.

þorleifi hafidassyni broka uadmál.

þorlaki brokauadmál.

Br. inde jonssyni brokauadmál. oc iij. alnar til hempu.

Joni þoruallssyni til broka.

Joni jonssyni til broka.

ix. monnum ileguvadmal. vij. alnar. huerium ij^{ur}.

Kautlu skalakonv iij. alnar.

þorsteine þorl(e)ifssyni. ij. alnar.

fiorar alnar joni tumasyni.

Hólfa fiordu alin sigurdi henrekssyni.

Siguate þordarsyni. xij. alner vadmals.

Jtem vod uadmals logmanninum.

Jtem joni eirekssyni. viij. alnar.

Jtem olafi mikelssyni. vij. alnar vadmals.

Godmundi a spoastodum. vj. alnar uadmals.

Helga jonssyni halfa. vj. aliñ vadmals.

Jtem hafde biskupinn. vij. alner uadmals.

Sera augmundi. xij. alner uadmals.

gudrunu olófsdottur. vij. alnar.

Ɔagnuai þoruardsyni halfa adra alin.

Sera katle. viij. alnar.

Sera augmundi xvj. alnar.

Sera joni. viij. alnar.

Jtem iij. messudiaknum sinum. iij. alnar huerium.

Joni austfirðing brokauadmál.

Halldori litla. iij. alnar vadmals.

Steini halfa fimtu alin oc ellende litla halfa. v. aliñ.
 helgu asmundzdottur. vj. alnar vadmals.
 þorsteini þorleikssyni brokauadmal.
 Joni kalek brokauadmal.
 þorleifi snorrasyni [vj. alnar¹)
 þoruarde diakna iij. alnar.
 valgerde. tæpar. ij. alnaralna.²)
 helga. v. alnar.
 Jtem þorsteini diakna. brokauadmal.
 þorleifi diakna. vij. alnar vel.
 Margretu systur biskupsins. v. alnar.
 vij. alnar grimi.
 Brokauadmal þordi hestamanne.
 þorsteini j botni. vvj.³) alnar.
 arngrimi .vij. alnar.
 Helgu⁴) guttormssyni. vj. alnar.
 gudlaugi .vj. alnar.

595.

1502.

MÁLDAGI Norðtungukirkju í Þverárhlið.

JSig. 148. 4to bls. 330 á pappír skr. c. 1600 (Garðabók)

nordtunga aptur.

Anno domini M^o. d^o. ij. var kirkian j nordtungu gjaurd
 firir xij^c suo sem asmundur jonsson hafdi latid giora hana
 vpp enn adur hafde hinn forne kirkiuvidurinn verid gjaur
 firir iij merkur.

596.

27. Marts 1503.

á Munkaþverá.

FINAR ábóti á Munkaþverá selr Guðmundi Þorleifssyni jörð-
 ina Ásgeirsvöllu í Skagafirði fyrir jörðina Tjarnir í Ljósa-
 váttnsskarði.

AM. Fasc. XXXVI, 15, frumrit á skinni, og hafa aldrei fyrir því

1) [tvískrifad. 2) ala, hdr. 3) þannig. 4) þannig.

verið fleiri en fimm innsigli, sem nú eru 811 dottin frá. — AM. Fase. XXXVI, 16, annað frumrit á skinni, og hafa fyrir því verið átta innsigli, sem nú eru 811 dottin frá. — AM. Apogr. 8080.

jardakaupsbref fyrir tiornum¹⁾.

Þath giorum wier finboge prestur einarsson. Stulle magnusson. jon finbogason. hallr ellendzson²⁾. hallr asgrimsson. einar olafason ok sueinn³⁾ eiriksson godum monnum viturligt med þessu woro opnv brefe sunnudagin næsta epter anuñci(aci)onem sancte marie a munkapueraa j eyafirde þa er lidit war fra hingadburd wora herra ihesu christi þushund⁴⁾. v. hundrut og iij aar worum wier i hia. saaum ok heyrdum aa ord ok handaband herra einars abota a munkapueraa med samþycki sina conventubrædra af einne alfw ok gudmundar þorleifssonar af annare. at suo fyrir skildu at herra einar abote selde gudmunde þorleifssyne iordina aarsgeiruollu⁵⁾ i skagafirde er liggr i reykia kirkiu sookn til fullrar eignar ok frials forrædia. med ollum þeim⁶⁾ gaugnum ok giædum eignum ok itaulum sem greindri iordu fylgir ok fylgt hefer at fornu ok nyu ok klaustrid a mwnkapveraa ward fremzt eigande ath. hjier imot gaf aadr nefndr gudmundr iordina vestri tiarner j liosavatzskarde er liggur i haals kirkiu sokn. med ollum þeim gognum ok giædum sem fyr greindri iordu fylger ok fylgt hefuer at fornu ok nyu ok hann [oc hans fader⁷⁾] ward fremzt eigande ath. til fullrar eignar ok friaals forrædis abotanum ok klaustrinu a munkapueraa ok þar til iiii malnytu kwgillde ok iiii hundrut i þarfigum peningum. skildu⁸⁾ huoru tueggju⁹⁾ halda til laga þeirre jorðv¹⁰⁾ er keypte. enn suara laga riptingu¹¹⁾ aa þeirre er selde.

Ok til saninda hier wm settum wier fyrr nefnder menn wor incigle med conuentubrædra incigle fyrir þetta

1) Utan á XXXVI, 16, með gamalli hendi. 2) ok, b. v. XXXVI, 16. 3) sueinn (!) XXXVI, 16. 4) þvshvndrat XXXVI, 16. 5) XXXVI, 15; augeirsvöllu XXXVI, 16. 6) al. XXXVI, 16. 7) [al. XXXVI, 16. 8) XXXVI, 15; skylldi XXXVI, 16. 9) tveigiv XXXVI, 16. 10) b. v. XXXVI, 16. 11) riptingvm XXXVI, 16.

bref. Skrifuaf í sama stad [ok aare degi sidar enn¹) fyrr seigir.

597. 17. Apríl 1503. í Skálholtti.
STEPHÁN biskup í Skálholtti samþykkir og staðfestir máldaga Ásskirkju í Borgarfirði, er Sigvarór biskup hefir gert, og Goðsvin biskup og Sveinn biskup höfðu ádr samþykkt. (Nr. 2).

Eptir afskrift í visitatubók Borgarfjarðarprófastsdæmis 1705—1730, staðfestri eptir frumritinu á skinni 28. Nóv. 1710 í Reykholti af Hannesi prófasti Halldórsæyni og þremur öðrum. Sbr. Nr. 2 að framan.

Vier stephan med guds nad biskup i skalholtti giorum góðum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefi ath vær samþeckium. stirkiun og staðfestum þann sama maldaga kyrkiunnar i asi i borgarfirde sem sigvardur biskup vor forverari i skalholtti hefur giort um ádr greinda kirkiu i aæ og suo er latandi sem þessi skrd ut visar er hier er med fest þessu voru brefi og fornerarar vorer i skalholtti biskup gotæuin og biskup sueiþ godrar minpingar hafa skipat stirkt og staðfest. epter þui sem þeirra bref þar um giórd ut uisa. og hier er somuleidis med fest þessu voru brefi. Og til sanninda hier um settum vær vort insigle fyrir þetta bref skrifat i skalholtti hinn v dag paska anno domini M^o d^o tertio.

598. 29. Apríl 1503. í Helgastöðum.
DÓMUR útnefndr af Finnboga lögmanni Jónsæyni um ferjan og félegheit Torfa Finnbogasonar fyrir það, er hann varð að skaða Þórði heitnum Brynjólfssæyni.

AM. Fasc. XXXVI, 11, frumrit á skinni. Af 18 innsiglium eru 5 fyrir bréfinn. Bréfið er með hendi Finnboga lögmanns.

1) [XXXVI, 15; deige ok aare sem XXXVI, 16.

Um Torba Finnbogason

hann dæmdur fridhelgur til kongsins nada.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda magnus þorkelsson. einar einarsson. biorn einarason. petur thomasson. hauskulldr runolfsson. gamli þorsteinsson. eirekur juarsson. sigurdur sueinbiarnarson. audun sigurdzson. ion þorlaksson. jon magnusson og biarni jonsson. Q. G. og sina¹⁾ ad sub anno gracie .M^o. d^o. tercio a laugardagin nesta fyrir festum philipi et iacobi a helgastandum j reykiadal a þingstad rettum uorum uier j dom nefnder af erylum manni finboga ionssýni laugmanni nordan og uestan á ialande ath rannzsaka skoda og dom á ath leggja um þau bref og skilriki er þar fram komu a uegna torfua finbogasonar ok²⁾ um hans ferian og feligheit fyrir það sakfelle. er greindr torfui hafde oforæyniu j fallit. þa hann uard ath akada þorde heitnum bryniolfssyne. kom þar fram j fyrstu tolf manna doms bref suo hliodanda ath á langligu aurfarþingi hafde fram komit med suardum bokar eidum uiglysing og nattstadr fyrnefnz torfua upp á adrnefnt sakferli og mannskada og þessi sama viglysing uar dæmd med aullum sinum greinum langlig og fullmegtug efter laugbokarennar ordum bædi utan landz og innan. komu þar fram sunnur bref under godra manna inciglum ath erfingiar og eftermalsmenn þordar bryniolfssonar hauflu giort fullkomna satt med þrattnefndan torfua upp a þetta fyrnefnt manslag og sakfelle med akuednum botum og borgan fyrir settum luktum og afhentum giolldum og gridasaulum efter skrifudum skildaugum med gefnum gridum og handselldum af erfingium og eftermalsmonnum titnefnz þordar sem fyr skrifath er med aullum þeim greinum og skildaga sem laugmalid skipar og skýrer ath grid eigu fyrir mansslag ath gefazst og giorazst efter laugum. kom og fyrir oss ath þrattnefndr torfui hafde komizst a kirkiunnar nader lausn tekid skript halldit fyrir tittnefnt sakferlli. suo og hafde torfi feligan dag af kongsins ualldi. og suo full borgan sett

1) Svo. 2) Svo fullum stöfum hér.

fyrir kongsins þegn-gilde og kirkiunnar sakeyre. birtizst og fyrir oss huer nokkunn nefndum¹⁾ torfua dro til þessa uerka. Nu fyrir þan skulld ath þrattnefndr torfui hafdi a kirkiunnar nader komizst lausn tekit satt giorfua grid þegith þetur golldit dag feingit og bodum milli komit badi uit kongdominn og erfingiana efter þui sem fyr greind bref og skilriki þar um giord ut uisa. þui dæmdum uier fyrnefnder domsmenn med fullu doms atkuæde opptnefndan torfua finbogason fyrer þetta tittnef(n)t mannslag og sakfelli feligan og fridhelgan fyrir huerium manni huar hann kann fram koma. flytianda og feriana ut af landet under uors nadig herra kongsins landzuistar gíof efter þui sem laugin utuisa. Og til sannenda hier um settum uier fyrrgreinder domsmenn uor incigli fyrir þetta domsbref giort²⁾ var i sama stad deige og are sem fyr seiger.

599. 29. Apríl 1503. á Helgastöðum.

FINNBOGI lögmaðr Jónsson samþykkir og staðfestir dóminn um Torfa Finnbogason (Nr. 598).

AM. Fasc. XXXVI, 12, frumritið á skíni með hendi Finnboga lögmanns, og er bréfið læst saman við dóm hans um þetta mál (XXXVI, 11).

Ek finbogi jónsson langmann nordan og vestan a jalande giorer þad godum mönnum viturligt med þessu minu opnu brefi ath ek hefui séd og alitid skodath og rannsakaath þann sama tolf manna dom sem dæmdr uar um fridfelegheit og ferian torfua finbogasonar upp a þath sakferle og mannskada er greindr torfui hafde oforsyniu i fallith þa er hann uard ath skada þorde heitnum brýniolfssyne. leizst mier domuriinn i allan handa mata skialigur og suarligur og ath rettu langmali giorr dæmdr og upp sagdr. þui med þeirra bezstu manna rade og langrettumanna samþýcki og annarra godra manna er þa voru hia mier. sagda ek fyrnefnder finbogi jónsson langmann. ja nomine domini amen

1) Svo. 2) tvískrifad i frb.

Med fullum laga vrskurde þenna fyrnefndan dom og nu er hier med festur þessu minv orskurdarþrefi laugligan fullmektugan obrigdeligan med aullum sinum greinum og articulis og hier efter þrattnefndan torfua finbogason fyrir þetta optnef(n)t sakfelli og mannskada feligan og fridheilagan fyrir huerium manne og j kongsins gridum flytianda¹⁾ og ferianda a mins herra kongsins nader og under hans landzuistar gíof efter þui sem landzs laga bokin utuisar og til skipar. Og til sannenda og fullrar stadfestu hier um setta ek mitt incigli fyrir þenna minn urskurd. huer afmier var vpp sagdr og in scriptis fram borinn a helgastaudum j reykiadal laugardagin nęsta fyrir tueggia postula messu um vorit maurgum godum monnum nęruerandum og þenna minn vrskurd samþýckíandum. anno domini millesimo quingentesimo tencio.

600.

1. Maí. 1503.

á Sjávarborg.

Bætr, að Nikulás Jússon og Vigdís Arnadóttir sværi bókaræið um útlúkningar Ingvildar Helgadottur til hústrú Kristínar Þorsteinsdóttur (móður sinnar) fyrir Stærriakra í Blönduhlíð.

AM. Apogr. 4111 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“ á kálfskinni.

Það giorum uid jon þorgeirsson og jon þorarinsson godum monnum uiturligt med þessu ockru þrefi at nit norum j hia saun og heyrðum a at þau nikulas jussason og uigdís arnadotter søru fullan bokareid og sua felldan fyrir eigle grimssyni kongs umbodsmanni j hegranespíngi. ad ynguolldur helgadotter og hennar umbodsmenn hefði lukt hustru kristínu þorsteinsdottur og hennar umbodsmannum halfan atta tug hundrada. j fridum peningum og ofridum. j malnytu kugill lum og audrum peningum þarfligum er þau reiknuðu þar fram fyrir honum og ockur og audrum dandu.

1) flytiandanda, frbr.

Öonnum nærveraundum. sua og eigi sidur laugdu þau j sama eidstaf ad hustruen kristin hefdi lýst þui fyrir þeim ad þessa saumo peninga tæki hun j jardarverdit fyrir stære akra. Ok til sanenda hier um settum uid fyrnefndir menn ockur jncigle fyrir þetta uitnesburðarbref skrifat a siofarborg j skagafirdi æ tueggia postula Messo um uorid flipi et jakobbi. arum epter guds burd. O. d. og iij. ær.

601.

9. Maí 1503.

í Snóksdal.

Dómur útnéfnr af Sigurði bónda Dadasyni kongs umbodsmanni milli Gilsfjarðar og Gljúfrár um kæru Arnórs Finnssonar til Hákonar Björgólfssonar, að hann hefði hvorki nefnt sig til þings meðan hann var sýslumaðr í greindri sýslu né goldið sér þingfararkaup, og aungvan nefnt í sinn stað.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni í 4te bls. 84, skr. c. 1608.

Dómur vm nefnd Arnors.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Ari Andriesson. Gudmundur Finnsson. Ormur Jllugason. Jon Suarhofdason. Þordur Arnbiarnarson og Helgi Jonsson. Kuediu Gudz og sijna kunnigt Giorandi Ad þa lidit uar fra hingadburd vors herra Jhesu Christi O d og iij ar Manudæginu næstañ eptir Jons messo Ante portam Latinam¹⁾ a Sandafelli j Middanlum á þingstad riettum vorum vær j dom nefndir af ærligum manni Sigurdi Bonda Dadasyni. er þa hafdi mins herra kongains sýslu j millum Gilsfjarðar og Gljúfurar ad skoda og dæma vm þa akæru. sem Arnor finnzson kærði til Hakonar Biorgulfssonar. at hann hefði huorki nefnt sig til þings medan hann var sýslumaður j greindri sýslu og eigi heldur golldit sier sitt þingfararkaup og aunguañ heldur nefnt j hans stad. Nu af því at vær vissum ad greindur Arnor finnzson Reid j sagdri nefnd. huort sumar til alþingis og gieck þar þa doma. sem laug-

1) þ. a. 8. Maí.

madurinn Finnbogi Jonsson nefndi hann til sem adra nefndarmenn. þess annars ad laugin suo ut greina at aunguafi skal til lausnar nefna. og þui ad eins vmskipti á giora at þeim gangi langlig forfaull til. sem adur var j nefndinne. þess þridia at huor systumadur skal giallda nefndarmonnum j godum greidskap sitt þingfarar kaup adur enn menn nida til þings huor j sinne systu. ulla sekur .vj. aurum 6nn .xij. aurum fyrir huorn þann sem onefndur er edur rangnefndur.

Þui dæmdum vier Hakon Biorgulfsson skyldugan ad giallda adur nefndum arnori finnsyni heima j liarskogum j laxardal junan halfs manadar ad heyrðum dominum. allt sitt þingfarar kaup. sem greindur Arnor atti ad hafa og Hakoni bar honum ad giallda vpp á huort ar medau hann hafdi adur sagda systu. og þar med suo miclar sektir. sem laugin vtuijsa bædi fyrir það ad hann hafdi ecki golldit sagt þingfarar kaup og suo það ad hann hefði ecki nefnt þann sem honum bar.

Samþykkti med os þennað vorn dom adur sagdur Sigurdur dadason kongs vmbodsmadur og setti sitt junnigli med vorvm jnnsiglum fyrir þetta domsbref skrifat j snoksdal j middaulum á sama ari deigi aþdar enn fyrr seigir.

602. 25. Maf 1503. í Saurbæ á Kjalarnesi.

ÞORVARÐE lögmaðr Erlendsson selr Árna ábóta í Viðey jörðina Ölvatnsholt í Holtum fyrir tuttugu hundruð í lausafé.

AM. 238. 4to bl. 66b 67, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Kaupbref fyrir Ölvasholti.

Þat giorum vier Eigill Jonson. Þolleifvr Jonsson. Gisevr Þolleifsson ok Jon Þorfinsson godvm monnum kvnngitt med þessv vorv opnv breff. arvm epter gvðz byrd m. d. iij ar j Saurbæ æ Kjalarnesi fimtvdagenn næsta fyrir festvm Augvstini angelorvm vorvm vier j hia savm ok heyrðvm æ ord ok handaband þessara manna. broðvr Arna med gvðz

nad abota j Videy af einne alfv en Þorvardar logmanz Ell-endzsonar af annare. skilldizt þat ok falzt vnder þeirra handabandi at fvrgreindvr Þorvardvr logmadvr sældi advr nefndvm herra Arna abota j Videy jordena alla Olvaasholltt xvje at dyrleika med vpplagi handabandi ok fvlv jayrde margretar Jonsdottvr kvinnv sinnar er þar var þa hia stodd er liggvr j Holtvm j Marteinstryngv kirkiv sokn j Holltamanna hrepp til æfnigrar eignar ok frials forrædis med ollvm þeim gogunvm ok gædvu sem greindre jordv fyllger ok fyllgtt hefer at fornv ok nyiv ok hann vard fremst eigandi at til yztv vmmerkia vid adrar jarder. Hier j mote skylle optt nefndvr abote Arne gefa ok gialda titt nefndvm Þorvarde lavgmanne xxo j fridvm ok fridvirtvm peningvm svo sem honvm likade vt at taka en abota Arna bihagade vell vte at lata. skylle þratt greindvr Þorvardvr svara laga riptingv æ advr greindre jordv en abote Arne hallda til laga. Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrnefnder menn vor insiglle fyrir þetta jardar kaups bref. skrifat j sama stad deige ok a:i sem fvr seiger.

603.

26. Maí 1503.

í Vatnsfirði.

SKRÁ um eignir Vatnsfjarðarkirkju, þegar Björn Guðnason tók við (1499) og afhenti, og um þá muni, er hann hafði burt úr Vatnsfirði, enn fremr um eignir Kirkjubólakirkju í Langadal.

AM. Fasc. LXIV, 7, skinnrolla með hendi Björns Guðnasonar. — AM. Apogr. 962 (eptir framrollunni).

Anno domini M qvingentissimo tercio.

Medkennvntz vær þolleifur avrnolfsson. snorre helgason. einar þolleifson. þosteinn olafsson. sigvatur jonsson og jon sveinsson adh vær worum j uazfirde j jsafirde favatvdaginn j fardavgum savm vær þa og heyrdivm ad biorn gvðinason las þar þa þann þeikningsskap er þar hafde vered j fridum peningvm þa greindur biorn gvðinason kom þar. hvat er þar jnne stod.

fiortan kyr med kvigvm og einne fatt j fimtigi sæsvd-

ar. þriv hvndrvt j gældvm navtvm. reiknvdv vær þetta ad fram tavldv fimm hvndrvt og xx j malnytv og gældvm peningvm. jtem vi kaplar.

Bad greindr biorn gvdinason oss þa til ad ganga og sia þa peninga er hann skildetz þar vid. hvat er war aegxtigr asavdar med lavmbvm vngr og gilldr og vel fær. xij kyr med kvigvm og bygde hann þar af þriar til leigv nidr med kirkiv jordvnm. tvær med halshusvm og eina med svansvik. reiknatz þa malnytan jafnmikel og hann tok. Enn firir þav gældfiar hvndrvden er þar worv j navtvnm reiknade hann tvo asavdar kvillde j wogvm og eitt j svansvik og þesse w. hvndrvd og xx lyste hann kirkivnar eign j vazfirde og sagdetz henni giallda firir þav .w. hvndrvd og xx er þar worv j fridvm peningvm þa hann kom þar. Enn þeir wij kaplarner þar havdu vered (þa) hann kom þar. sagde hann biorn þolleifsson hefde byrttv haft flora af þeim. so sagde hann biorn þolleifsson hefde haft þadan flógra vetra gamlan vxga. tvævetra kvigv og tvævetran gridvng og þetta vissv hvortveggia satt vera og hvorcke kom aptr kaplarner nie navten. sagdetz biorn gvdinason setia þav tvo hvndrvd j navtvm j staden þeirra tveggia hestanna er hann sagdetz j byrtt hafa haft. enn firir þa flora kaplana greindr biorn þolleifsson hafde j byrttv haft sagdetz hann avnga peninga setia. Enn þær landskyllder. er biorn gvdinason sagditz hafa tekit þetta arit af kirkiv jordvnm sagdetz hann hafa bygt nidr med þeim eitt kvillde med halshvsvm hier med eyre j miovafirde. Enn j þat porcio sem falled hafde þetta arit sagditz hann giallda tvo tre segxalna lavng hvort vm sig og hespvmælingr god ad koste vtan þeir villde adra peninga hafa sem kirkivna hellde vtan vadmal. Svo synde hann oss vid er hann hafde latid vinna til vtbrozens vm korenn avdrv megin allan sem til heyrde og fimtan hvndrvd spon hann hafde latid leggja æ kirkivna og hvndrad sponslavt ecki war a lagt. sagdetz hann þetta lysa og giallda heilagre kirkiv j porcio a medan hann hefde halldit kirkivna fyst vpp a þav flogr ar er hann hafde halldet so hann hafde ecki reikningskap giort og þat leingr sem dande monnum

þætte þat meira vert ef vmbodsmadur einars olafssonar ætte kost adh hallda gardenn enn annars ecki.

Jtem meðkennvntz vær fyrrgreinder menn ad vær worum til nefnder af greindum birne gvdinasyne ad sia og skoda og lagvirding a leggja þat virdingagoz er biona gvdenson skildetz (vid) j vazfirde og hann reiknad(e) eign einars olafssonar. j fystv vij storkeravlld j bvrenv og erv fimm af þeim god og mathellð. tvo liettare og þo mathellð. tvo faneyt j skemmvnne. eitt mathellt j selenv. skreidarstockur j stofvnne. tvær kiotkistur j bvrenv. lavsa vætte yfer avllvm. smiorflote j bvrenv og vj flaler lavsar. stor byrda j bvrenv miog gavmul. avnnvr j skemmvnne. v fiordvnga ketell og mæles ketell bætr. þriv og xx trog. tvo og xx vppgiordar keravlld med þrimr favtvm. j kanna loklaus. forvllðvkr. v. spæner. þretan skaler. fiortan diskar. þriv koppaflotar. tvo orb. tvær hrifur. torfskere. ein hrip. pvdare. ein reka. þriar skyagrindr. Wirttv vær þetta allt firir ellefv hvndrvd og ad avke so ecke war verðlagt vj storastofv bord avll god og sterk. storer flotar sterker firir beckiabordvnm. tvo breidastofv bord og forsæte. eitt prytz bord. ein avrk stor j kirkivnni. ein sæng alfær. dvn vr annari. palreka. svðþvare. torfkrokar. broddstafur. tveir heylavpar. sledi.

Svo miced bvsagn burtt haft vr vazfirde sem hier seger. fimtan trog. fimtan vppgiordarkeravlld med favtvm og tveimr dryckiav avsvm. seytian skaler. v favt og xx jalenzk. þriv vtlenzk. eitt tinfat. eitt sallzaier med tin. annad vtlenzkt med tre. siav borddiskar vtlenzker. xj jalenzker. j strockur. ij grindur. þriv pottar. atian fiordvnga ketell og x fiordvnga ketell og tveggia fiordvnga ketell. þriar alkavnnr gamlar og en fiorda halfkanna vppgefen. hverfvstein og tveir flavskvlasar. einn hestlas. einn krokar. einn pall. tve(i)r nafrar storer og enn þridie hrifnafar. einn hardsteinn. amidiv belger. stædie. tvær teigr avnnr j svndr. hamar og aleggja. romet og stappa. bor og lavd. ij orb. fiorar hrifur. torfliar. jarnpvdare. einar sokner. þriar sager. einn kambar. malltkverfi. mvstardzkvern. tvær pipars kvennar. tvær

avgjar miog faneytar. vij kvfar. solva ponta. vefstadir og skak. kista og stoll.

Jtem j sangar klæðvm .x. beder. xi. hæginge huor-
tveggia miog dvnlitet fangaliett og allt bætt. atta hvilv-
voder. tvo aklæde jslenzk og tvo vtlenzk avll gavmvl og
miog sliten. einn miog gamall vavndr. linda alitur faneytt
og litlv hæft.

Jtem vard þetta epter j bygagni a kirkivbole. þriv og
og xx trog. segxtan vppgiordar keravlld og tregtarkeralld
og dryckiaraskur. florar favtr. solva ponta. vigxlvkaggr lit-
ell. einn stafaskr litell og annar skindaskur¹). seyrtian skal-
er. og erv florar faneytar og litlv hæfar. vij trediakar sterk-
er og adrer vij miog faneyter. einn seliakaggr. vj spæner.
einn strockur. þriar trekavnur. ein tinkanna. ein mvnnavg.
lindvkr med bordhandklæde miog sliten. vlldvkr. segx hrif-
ur. einn klar. flogr orb. ein varreka med þrimur sinklvm.
tvær skygrindr. ein seliakista. niv kvfar og niv kostrar.
ketell og panna hvortveggia gamallt og bætt. mælesketell
godr. tveir flotar. einn eysell. vefstadr. flavskvlas og ein
skak. einer torfkrokar.

Jtem tvær dvnængr alfærar. fimm beder og fimm hæ-
inde med klyppvr allar bættar og faneytar. þar til tvær
hvilvvoder.

604. 16. Júní 1503. á Ingjaldshvoli.

ÓRRR Nikulásson selr Halldóri ábóta og klanstrinu á Helga-
felli þá eign, rétt og tiltölu, sem hann hefði til jardanna
Máfahlíðar, Holts og Tungu milli Ennis og Höfða.

Eptir skjalabók í Landskjalasafni 94. 4to, með hendi Jóns lögmanns
Sigurðssonar c. 1600. — Ágrip af þessu bréfi með ártali 1503 er í AM.
252. 4to bla. 47; AM. 430. 4to bla. 7; AM. Apogr. 1596 og 1651.

Mavahlíð. Holt og Tunga²).

Það giorum vier Pietur prestur Þordarson. Einar Þor-

1) = akiðaskr 2) 430; sl. hin.

olfsson. Jon Þordarson og Jon Gíslason godum monnum kunnugt með þessu voru önu bréfi að á föstudaginn næsta-
 ðan eftir dyradag Anno 1503 á Jngialfdzhuoli á Snæfells-
 nese vorum vier j hía saum oc heyrðum ð ord og handa-
 band Halldorz abota á Helgafelle og Orms Nichulassonar að
 so fyrir skildu að Ormur Nichulasson fleck og selde adur-
 nefndum abota Halldore og kluustrinu á Helgafelli alla þá
 eign. alett og tiltolu sem hann ma edur matti eigandi að
 verða Jordnum Maahljð. Holtti og Thungu og honum hafði
 thil erfða fallid eftir fodur sinn og modur er liggja mill-
 um hofða og Enniss j froðr kirkiusochn er hann reiknadi
 rangliga keyptar edur selldar hafa verid og ecki peningar
 fyrir hafa komid sem lofat var. Hier j mot gaf fyrrskrifad-
 ur Aboti Ormi Nichulassyne v^c j kugilldum og þarfligum
 peningum. Jtem fleck Ormur Nichulasson Halldore abota
 alla sochn og akiseru vppa þá sem adurgreindum Jordum
 hofðu rangliga halldit og þeim peningum er fir voro lofad-
 er Nichulase fodur hanz fra þeim fyrsta tizma þær voro af
 honum hefdadar.

og til sanninda hier vm et cetera.

605.

1. Júlí 1503.

á Alþingi.

ALÞINGISSAMÞYKT um það, að lögmönnum megi ekki stefna,
 heldr skuli þeir bjóða sig undir lög.

Add. British Museum 11,242. 4to bl. 67^b. Söpyngja séra Gottakálks
 í Glaumba, skr. 1543—90. — AM. 199. 4to bls. 108, skr. c. 1600 (ártal
 rangt 1580). — Gl. kgl. saml. 1159. Fol. bls. 624, skr. c. 1640 (ártal
 rangt 1580). — IBfél. 125A. 4to bl. 66^b, skr. c. 1680. — IBfél. 125B.
 4to nr. 66 (ártalslaust), skr. c. 1680. — IBfél. 215. 4to bl. 48^a (ártals
 laust). — AM. 211. 4to bls. 142, skr. c. 1700. — Advocates Library
 Edinb. F. Magn. 25. 4to bls. 77 (= 21, 8, 10), bók Jóns Hjaltalins á
 Bauðará frá c. 1750. Samþykkt þessi er fjölviða til framar í handritum.
 Prentuð í Safni til sögu Íslands II, 190 (eftir AM. 199, 4to).

Alþingis samþykkt að lögmenn
 stefneat ecke¹)

1) Adv. Libr. 25; al. Gottak.

Anno domini M. d. iij.

Var þessi¹⁾ samþykkt giord²⁾ af badum logmonnum [Þoruarde Erlindssyne og Finnboga Jonssyne³⁾] [oc ollum logrettomonnum⁴⁾] lavgardagen næstan epter peturzmesse oc palz d. almennitigu⁵⁾ avxararþingi.

At logmennerner hvor vm sig skulu ecki stefnaz⁶⁾ hvorcki af kirkiunnar valde ne leikmanna. vtan þeir skulu bida sig vnder lavg æ alþingi vid þa menn⁷⁾ sem med logum mega til þeirra tala. [þo so ad hvor sækest fyrer odrum⁸⁾].

[Þetta samþykkt aff Þorvardi Erlendassyne og finnboga Jonssyni⁹⁾].

606.

1. Júlí 1503.

á Þingvelli.

Bæfr Sigurðar Narfasonar um útlúkning Asgeirsáa og Lækjamóts og fjögurra jarða á Ströndum til Finnboga lögmans Jónssonar og Teits Þorleifssonar.

AM. Fasc. XXXVI, 18, frumrit á skinni. Brot af innsiglinu er eun fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3396.

1503 brief um Asgeirsa og Lækiamót¹⁰⁾.

Þat giore ek sygurdur narfason godum monnum úturligt med þessu minu oppnu brefi at ek ok fader minn haufum lagt finnboga jonsyne logmanne ok teiti þorleifssyni jardernar asgeirsær og lækiamot ok fiorar jarder a ströndum med aullum þeim skildaga ok skilmala sem þat bref inne helldur ok ut uisar sem finnboge jonson logman liet fyrir mier upp lesa ok fyrir eru skrifader grimur bonde palson jon asgrimason magnus þorkelson petur tumasson og fleire annara manna jncigle eru med fest. Og til sanninnda hier vm setta ek sygurdur narfvason mitt jnsigle fyrir þetta medkenningarbref er giort var a þinguelle lavgar-

1) Gottsk.; þetta, hin; 2) Gottsk.; sl. hin. 3) [215, 211^c; sl. hin. Sbr. þó Advoc. Libr. 25 að niðrlagi. 4) [allri logretta Adv. Lib. 25; 5) sl. Gottak. 6) nefnast 199. 7) sl. Gottak. 8) [211^c. Adv. Lib. 25; sl. hin. 9) [Adv. Lib. 25, sem sleppir lögmanna nöfnum i sjálfri samþykktinni; sl. hin. 10) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

daginn næsta epter petursmesso ok pals um sumarit. anno domini millesimo quingentesimo tercio.

607. 1. Júlí 1503. á Þingvelli.

Bæfr Narfa Sigurðssonar um útlúkning Ásgeirsáa og Lækjamóts og fjögurra jarða á Ströndum til Finnboga lögmanns Jónssonar og Teits Þorleifssonar.

Bisk. Hol. Fasc. II, 6, frumrit & skinni, og er innsiglið enn fyrir.

medkenning Narfa Sigurðssonar um bigging
ásgeirsar og Lækiamots finnboga.

Þat giori eg narfi sygurdzson godum monnum witurligt med þessu mino aoppnu¹⁾ brefi at ek medkennunzt at ek hefi lugt finboga jonsyni logmanni og teitti þorleifasyni jarðernar asgeirsáa og lækiamott og florar jarða a ströndum med ollum þeim skildaga og skilmala sem þat bref ine helldr og wtt visar sem finbogi jonson logman fyrir mier wpp las og fyrir eru skrifader grimur bondi palson. jon asgrimson. magnus þorkelsson. petur tumasson og fleiri manna sanara incigli eru med fest. Og til saninda hier wm settá ek narfi sygurdzson mitt jncigli fyrir þetta medkenningarbref er giort war á þinguelli laugardagin næstan epter peturs messo ok pals um sumarid. anno domini millesimo quingentesimo tercio.

608. 1. Júlí 1503. á Öxarárþingi.

Bæfr um útlúkning Ásgeirsáa og Lækjamóts og fjögurra jarða á Ströndum til Finnboga lögmanns Jónssonar og Teits Þorleifssonar.

AM. Fasc. XXXIV, 32, frumrit & skinni læst saman við XXXIV, 31, og eru öll innalgin dottin frá. — AM. Apogr. 3472.

Þat giorum wær jon sigmundzson sturle þordarson sygurdr jonsson godum monnum uiturligt med þessu uoru opna brefi þar uorum wær j hia saum og heyrdum á ord og handaband finnboga jonssonar logmannz ok narfva bonda sygurdzsonar á faustudaginn næsta epter petursmesso ok

1) Svo.

pals¹⁾ á auxarærfingi anno domini. M^o. d^o. iij at greindur narfe uedkendizth med þessu sinu handabande²⁾ at hann hefde lugt og feingit finnþoga jonssyni logmanni ok teiti þorleifssyni jardernar asgeirsær ok lækiamot ok florar jard-er á strondum med aullum þeim skilmala ok skildaga sem þetta sama bref ut uisar ok june helldur sem nu er hier med fest þessu uoru brefi³⁾ og þa uar fyrir saugdum narfa upp lesit þar samstundis.

Og⁴⁾ til sanninda hier um settum uier fyr nefuder menn uor jnsigle fyrir þetta vitnisburðarbref skrifad j sama stad deigi sidar enn fyr seiger⁵⁾).

609.

3. Júlí 1503.

á Þingeyrum.

Bær, að síra Jón Þorvaldsson hafi látið meta peninga í Vík í Skagafirði eptir Benedikt Magnússon og Ingibjörgu Þorvaldsdóttur fráfallin.

AM. Apogr. 5658 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“ á kálfskinni.

Þat giorum uier steinn hrolfsson. hakon andreason. olafur hrolfsson godum monnum kunigt med þessu uoro opno brefi at uær uorum þar j hia um haustid epter ymbrouiko⁶⁾ j uijk j skagafirði at síra jon þorualldzason liet meta og uirda þa peninga. kuika og dauda frida og ofrida er þar uoro saman standandi jnnan gardz ok utan epter benedickt magnússon og jngibiorgu þorualldzdottr fra fallin ok uirtiz þar til x hundrada j kuikum peningum. og þriu hundrud innan gatta. var þetta med það fyrsta er síra jon giordi þar med. Og til sannz uitnisburðar hier um settum uier fyrnefnd-er menn uor jnsigli fyrir þetta bref er skrifat uar æ þing-eyrum j uazdal manudaginn næsta epter petursmessu og pals um sumarid anno domini M. d. iij.

1) þ. e. 80. Júní. 2) — banda, hdr. 3) þ. e. bréf frá 1. Júlí 1500. 4) Svo hér; annars: ok. 5) þ. e. 1. Júlí. 6) það er 29. Sept. eða síðar 1502 að líkindum.

610.

17. Júlí 1503.

í Hafnarfirði.

Kæri fan Ánifell hirðstjóri veitir Birni Guðnasyni sýalu milli Geirhólms og Langaness.

AM. Fasc. XXXVI, 20, frumrit á skiini með hendi Björns Guðnasonar. Innsiglið er fyrir bréfinu. Hefur Björn stýlað hirðstjóranum bréfið.

Ollum monnum þeim sem byggja og bva j millum geirholms og langanes heilsar ec kæri fan ánifell kærlega með guds kuediu og minni. wil ec ydur kunnigt giora ad ec hefi unt og skipad vel bornvm dandi manni birni gvðinasyne mins herra kongsins sylv og vmbod hier med ydr so sem fvl(l)megtvgum sylvmanni til ber. ad hafa með skavttvm og skyllðvm ækvm og ænningvm hvolum¹) og hafrekstrvm og avllum þeim niett og rentv sem kongdomen og mic til heyrer og eigi er advr fvll kvittan fyrir eda lavgligr sattmale a gior. skal nefndur biorn gvðinason avll mal smærre og stærre sekta og sækia og saker a gefa so og sætta og semia og nidr setia fyrir sig stefna og prof a ad taka doma yfer ad nefna. svo og skal hann mins herra kongsins jarder byggja og bæla j greindv takmarke landskyllder vpp bera og viseyre saman taka edr taka lata vnder fvlla grein edr reikningskap vid mic og þangad færa sem ec giorer rad fyrir adh af lvktvm nefndarmonnum sitt þingfararkavp. skal greindr biorn gvðinason fvlla makt og valld til hafa þeim monnum dag ad gefa sem j vandrade kvunv adh falla eda fallit hafa og boda þeim til min sem skiotatz kvuna þeir sem a kirkivunnar nader komatz. skal hann og fvllt valld til hafa adh stefna þeim monnum aptur j sina sylv sem þar hafa brotleger ordit. ef þeir erv komner j adrar sveiter. skal greindur biorn gvðinason eignatz avll segx marka mal og þar fyrir junañ sier til liettes og eignar fyrir sina armædv fyrir vtan allan reikningskap enu ef stærri mal kvunv til ad falla sem gvð late færre enn fleire þav skal hann sækia vnder kongdomen og mic. Bidr ec vm alla goda menn og stærliga kongsins vini og mina. ad þier sie-

1) fyrst akrið: havlv, en o síðan sett uppi yfir línunni milli v og l til merkis að lesa skuli: *hvolom*.

ud optnefndvm birni gvdinasyne greider og godvilivger. hvers sem hann kann med adh þvrfu og latid hann vel og reidvglig(a) ad komatz þeim godvilia er þier vilit honum giort hafa.

Byd ec adr nefndr kæi fan anafell¹⁾ optnefndvm birne gvdinasyne adh hann tale lavg og riett til hvers mannz þo med vægd og myskvn þar sem þad til heyrer. Enn þriozkvm og þralyndvm sie hann riettur domare og æfsingasamur. skal þratt nefndr biorn gvdinason fvlla makt og valld til hafa þeim manni vmbod adh gefa sem hann til kys adh giora lavg og riett adh avllv jafnvllv sem hann sialfur j fyrr greindri syslv. skal hann þessari mins herra kongains sylv og vmbode adh fylgia til næsta avgxararþings og þad leingur sem eigi (er) avnur lavgllg skipvn æ gior.

Og til sanninda hier v̄m setta ec mitt jusigli fyrir þetta sylvbref hvert er skrifad war j hafnarfirði manvdagin næsta fyrir torlaci ebiscopi¹⁾ v̄m sumared þa lidit war fra gvds burd M. w. c. og iij ær.

611.

26. Júlí 1503.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti leyfir Jóni Einarssyni að láta færa hús sitt á þann stað, sem honum þykir betur henta, kvittar hann af ráðsmannsstarfi og lýsir því, að hann eigi inni ráðsmannskaup um níu ár hjá Skálholtsstól.

Bisk. Skalh. XVIII, 86, framrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2379 „accuratissimé“ eptir Skálholtsfrumritinu.

Ver steffan med Gudz nad biskup j skalholli giorum godum monnum kvunnigt med þessv vorv opnv brefi ad ver hofum gefit jone einarssyni gott ordlof til ad lata færa hus sitt j þann stad sem honum þicker betur henta. svo oc hefer greindr jon giort oss reikningaskap af þui starfe sem hann hefer haft heima a stadnum i skalholli til þess tima sem nv er komit. þui giorum wer fyrnefndan jon olldungiss kuittan oc akiserlusañ vm alla medferd a stadarins peningum firir oss oc ollum vorum epterkomendum kirkiunnar

1) Svo.

formonnum. Jtem reiknadizt það .ix. aar að fyrrskrifadur jón hefer ecki kaup tekit j sín þionustvlaun oc þui ma hann það vel heimpta að stadarins forradamonnum þa honum likar oc wer skipum að það se honum luckt með mogvlegheit. oc til sannenda hier vm festum wer vort secretvm firir þetta bref skrifad j skalholhti jn crastino sancti jakobi apostoli anno domini. ᵛ d iij.

612.

12. August 1503.

á Flugumýri.

~~Eirika~~ prestur Sumarliðason stefnir Finnboga lögmanni Jónssyni á tveggja ára fresti fram fyrir erkibiskupinn í Niðarósi og rikisráðið um hald á Grund og Grundareignum í Eyjafirði og öðrum arfi eptir Eirík Loftsson.

AM. Fasc. XXXVI, 18, framrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 1454. „Fra Stadarholi 1708“ (AM). — AM. 460. 12mo bl. 99^b 100^b (önytt ágríp).

Þa finboge logmann var vtañ stefndr af
sera eireke¹).

Þat giorum uær gudmundr jónsson. oddr einarson. petur pálsson og halluadr þiarnason prestar holabiskupsdæmis godum monnum kunnigt með þessu uoro opnu brefi at þa lidit uar fra gvdz burd .ᵛ. d. og iij dár manudaginn næstañ fyrir að uincula petri apostoli²). j uiduik j uiduikursveit at uær uorum hia og heyrðum á at síra eirekr sumarlidason las yfer finnboga jónssyni lögmanni nordan og uestan á jslandi stefnuskra so latandi ord efter ord sem hier seiger.

ᵛg eirekur prestur sumarlidason stefni þier finnbogi jónsson lögmann á jslandi innan tveggja ara upp hedan til noregis fyrir uorn nadugazta herra og andaligañ fódur erkibiskupinn j þrandhelmi og rikissins rad j norege j þann stad og dag sem uor uerdugazti herra erkibiskupinn til nefner og rikissins rad. under þann dom og urakurd sem hans nad

1) Utan á bréfinu með hendi frá öndverðri 16. öld. 2) þ. e. 31. Júl.

og ríkissins rad þar yfer seiger og utnefner huerra suara edur sökta þu uerdr mier skyldugr fyrir þær saker er ek kæri þar til þin. J fysta grein at þu hefer at hallda mitt odal og sættiord er grund heiter og liggr j eyiafirði a islandi og allar þær iarder er uñder hana liggia er eg reikna mier til erfda hafa fallit efter suein sumarlidason brodr minn. en honum epter eirek heitenn loptzson fòdrfòdr sinn. efter þeirri rettarbot sem uor nadugazti herra hakon noregs kongr med guds nad hefer ut gefit vm allt þetta adur greint ríki um þessa arftòku. J annarre grein at þu hefer at hallda þau¹⁾ .ix. hundrada sem eirekr loptzson fòdrfader minn gaf sumarlida syne sinum og mier fiell til arfs efter hann. hefer þu þessa peninga halldit og þau¹⁾ adra fyrir þig suein¹⁾ sumarlidason og gudridr dotter þin upp á xuij ár med ongu frelse sidan sueinn atte þessa peninga at luka. J þridiu grein kæri ec til þin at þu helldur fyrir mier minum fodrarfj halfri iordunni sydra krossanese j langmannzhlidar kirkiusokn og ollum þeim halfum peningum er hann atte j lausagodzum bædi fridum og ofridum. hefer þetta stadiit vpp á .ix. á. J somu grein hefer þu burtu feingit minn iardarpart j hvassafelle er liggr j miclagardz kirkiusokn j eyiafirði. reiknast hann xuij hundrut. J fiordu grein at þu helldur og hefur halldit upp á iij á. halfa iord mina er arnbiargarbrecka heiter er liggr j modrunalla þingum j haugardal og gudridr heitin gaf mier j sina testameñtungiof. J fimtu grein at þu helldur fyrir mier minum modrarfj xl hundrada j lausagodzi. hefer þat stadiit upp á xii á. med ongu frelse j þinni uernd og sueins og gudridar. Stefni ec þier fyrir þessar allar fyrrskrifadar saker j fyrr sakt ríki og innan sama tima med ollv þinu proni og skilaiki sem þier ma til gagns og bata uerda j greindu mali. uertv kominn j sagdan stefnudag og sit so leingi stefnuna sem domr fellr a þessu þinu mali. stefni eg þier at ordfullu og lögfullu og heilagrar kirkiu lógmali rettu at uitni allra þeirra er ord min heyra.

1) Svo.

Var adr nefndr finnbogi jonason logmadur so nærri at hann matti vel heyra ef hann uildi þa fyrr nefndr eirekr prestur las upp fyrr skrifada stefnu.

Og til sanninda her um settu uær fyrnefnder prestar vor innsigli fyrir þetta stefnubref skrifet á flugumyri í skaga-firdi laugardag næsta fyrir assumptionem sancte Marie á sama dære og fyr seiger.

613.

5. September 1503.

í Viðey.

GUÐMUNDR Þórarinsson og Ingibjörg Jónsdóttir kona hans selja Árna ábóta í Viðey jörðina Grafir í Mosfellasveit fyrir fjórtán hundruð í lausafé, og kvitta um andvirðið.

AM. 238. 4to bl. 10—11, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref fyrir Grofvm.

Þat giorvm vier Gissur þolleifsson. Fúse Andresson ok Pall Jngemvndarson godvm monnvm kvnngitt med þessv vorv opnv brefi arvm eptir gvdz byrd m^o d^o iij ar j Grofvm j Mosfelzaveit ok j Mosfellz kirkiv soknn jn festo de-collacio(nis) Johannis baptiste¹) vorum vier j hia savm ok heyrðvm æ ord ok handaband þessara manna broðvr Arna med gvdz nad abota j Videy af einne alfv enn af annari Gvdmvndar Þórarinssonar ok Jngebiargar Jonsdottvr konv hans. skilldizt þat ok falzt vnder þeirra handabandi at fyr-greind hion Gvdmvndr ok Jngebiorg selldv adr nefndvm herra abota Arna jordena alla Grafir til æfnligrar eignar ok frials forrædis xije at dyrleika er liggv j Mosfelltz þingvm med ollvm þeim gognvm ok giæðvm sem greindra jordv fyllger ok fylggt hefir at fornv ok nyiv ok Gvdmvndr ok Jngebiorg höfðv fremsteigandi at ordit til ytzt(r)a vmmerkia vid adrar jardir. Hier j mot skylldi optt nefndr aboti Arni gefa ok giallda adr greindvm hionvm Gvdmvndi ok Jngebiorgv xiiije med svo vordnvm fridleika sem hier seiger. x

1) þ. c. 29. Aug.

malnytv kvigillde. je j amiori. navt gamallt j ije ok fridvirtt hundrat. skyllde optt nefnd Ingebiorg eignast hier af je fyrir sitt vplag. Vorv þessir fyrgreindir peningar aller adr vtlvcter. medkiendizt tit greindr Gvdmvndr þar þa fyrir oss at han hefði vpp borit heilan penning ok halfan ok alla þar j milli fyrir adr greinda jord Grafir svo sem þeirra kavpbref vtvisar ok adr skrifat stendr. Þvi gaf þratt skrifadr Gvdmvndr med samþycki ok vplagi Ingibiargar konv sinnar j sama handabandi titt nefndan abota Arna ollvngis kvittan vm alla fyrskrifada peninga ok jardarverd ok sakisravlavsan fyrir sier ok ollvm sinvm erfingvm ok eptirkomendvm. skyllde titt nefndr Gvdmvndr ok Ingebiorg svara lagariptingv æ adr greindre jordv en abote Arne halldi til laga.

ok til sanninda hier vm settvm vier fyrnefndir menn vor insiglle fyrir þetta jardarkavps bref ok kvittannar skrifat j Videy med Svadvn vij dogvm sidar enn fyr seigr.

614. 20. Oktober 1503. í Víðidalstungu. Dóma útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um afl og gildi útlúkningarbréfa Narfa Sigurðssonar og Sigurðar Narfasonar um Ásgeirsár, Lækjamót og fjórar jarðir á Ströndum til Finnboga lögmans og Teits Þorleifssonar.

AM. Fasc. XXXVI, 14. frumritlð á skinni, frá tíra Skúla Þorláka-syni. Öll (6) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 556. Frumritlð mun vera með hendi Jóns Sigmundssonar.

Domur vm teits peninga¹⁾.

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia eddu heyra. senddu jon sigmundzson. jon olafson. hauskollur runolfason. brandur einarsson. gudmundur indridason og sueinn þorfiasson. quediu guds og sina kunigt giorandi ath æ þridiudagin næstan eptir calixtusmessu²⁾ æ sveinstodum j uazdal

1) Utan á bréfinn með forrari hendi. 2) þ. e. 17. okt.

æ almenniligu hieradsþingi. worum wer j dom nefnder æf ærligum dandi manni finbogæ jonsyni Logmani fyrir nordan og westan æ islande at ransacka skoda og fullt doms athkæði æ ath leggja hwert afl eda fullkomna magt oss wirtiz at hafa skyllde þau uttluckningabref og medkenningar sem þar voru fyrir oss Birt wnder nafni narfa bonda sygurdzsonar Og sygurdar sonar hans med þeirra heilum hangandi jnciglum og fleire godræ manna anara bref um medkening og naueru sem æ greindi vm gialld og luckningdr wid greindan finboga og teit bonda þorleifason¹⁾ ð jordunum asgeirsam læckiamoti florum jordum ð strondum melum krosnese norðfirde og selianes med ollum þeim lausagozum þar med fylgia og adr greiner. Ok þui j fyrstu war þath vor domur ath wer dæmdum [med fullu²⁾] doms athkæde finboga logmanni (þter lukningu vttgialldi og medkeningu sagdra manna narfa og sygurddr ei sidr j fiarskacka og ærf sinn ðuskilnad sagdra manna æ millum narfa og sygurdar uid teit. þa dæmdum wer þridiung wæ ollum adr greindum peningum og jordum asgeirsam læckiamoti og fyrnefndum jordum æ strondum finboga logmanni til fullrar eignar wera og werid hafa og hann sagdar jardeæ lucka hafa matt giallda eda gefa huerium han hefer uiliat. ath jafn heimilu sem onur sín odul og eigneæ at suo profudu sem þa kom fyrir oss. wtan titt taldr teitur syni med logligum witnum at annar giorningur haf j giorzt sidar æ mille sagdra manna finboga og teizt wm fyrr greindar jardeæ og feskipti og leidizt þa sogd witni og aansackizt fyrir sogdum logmanni med skýnsamra mana sade og naueru.

samþyckti þenan worn dom þratt nefndr finbogi logmadr og alleæ þingmenn þar saman komner.

Og til saninda hier wm og meiri audsýningar þa³⁾ settum wer fyr nefnder menn wór jncigli fyrir þetta domsbref er giort war j tungu j uidudal fostudagin næstan eþter calixtus messo aæum eþter gudz burd 00 v hundrut og lif ææ.

1) þorleifssonar, frbr. 2) [medum med fullun (l) frbr. 3) tvískrif-
að i frbr.

615. 31. Október 1503. undir Staðarfelli.
 ÚTSKURÐARBRÉF Finnboga lögmanns Jónssonar um landamerki milli Staðarfells og Arastada (Harastada) á Fellsströnd.

AM. Fasc. XXXVI, 17, frumrit á skinni með innaiglinu fyrir, en bréfið er ekki með hendi Finnboga lögmanns, þó að innsiglið sé hans. — AM. Apogr. 1592.

Vrskurdur finnboga lögmannz vīm landamerke
 mille staðarfells oc harastada 1503.

þetta eru iardarkaupsbreffu hierastada.

J þessum backa¹⁾ erv kaupmalabref fodur minz og mitt
 og þorsteinz þorleifzsonar og staðarfelzbreff og þav
 breff er ligia fyrir kiarlagxstodum og ormz-
 stodum og eru þau ýst vtan á.
 næst þessu breff.²⁾

Ég finbogi jonsson langmann hordan og uestan á jelande giorer góðum monnum viturligt med þessu minv opnu breff. ath þá er lidit var fra hingatburd uora herra jhesu christi. þnsund fim³⁾ hundrud og þriu á. á manudagin næstan fyrir allra heilagra messu⁴⁾ vnder staðarfelle. á medalfellzstrond kuomu fyrir mig. Stulli þordarson og asmundr klemensson med sin breff og skilzsjki sem á hrerer um jardareign og landamerkj millum staðarfellz og arastada⁵⁾ eptter þui sem þeirra huoru tueggju breff og áskilnadr var til min dæmt. og domurin vt vijsar. Birtti stulli fyrir mier jardakaups breff. huer⁶⁾ er jordin staðarfell war selld med þessum vñmerkium. j millum staðarfellz og arastada⁶⁾ ath hagagardr er nedan geingur vr súbijnuvjšk skal móda vpp j á. giordizt þetta jardakaup á audru ári áljkis uirduligs herra olafs⁷⁾ med guds næd noriges dana. gota konvngs⁸⁾. Suo og birtti stulli þordarson annat breff ath arastader⁸⁾ voru sellder og keypter med þessum aukuednum landamerkinum j

1) Þ. e. bagga. 2) Utan á bréfinu með þrennslags hendi frá 16. öld. 3) fyrst ritað: *fimmtan*. en síðan máð yfir *tan* að mestu, og má þó enn lesa það. 4) Þ. e. 80. Okt. 5) Svo hér. 6) Svo. 7) á spássiu og vísað inn. 8) Þ. e. 1868, sjá DL, III, Nr. 818.

millum fyrr greindra jarda. Þíer j mot birte asmundr klemensson bref vpp á eins mannz sogn og lysing. at hann sagdizt hafa verit vinnumadr á arastodum¹⁾ hia klemens pálassyni og þessi landamerki voru halldin millum stadarfellz og arastada¹⁾. gardur ur sabinuvíjk og upp j hamrana. þa aiede hid nedra en¹⁾ gardur vr myrinni og upp epter skog-invm. þeim sem liggur vpp j hamarinn hid efra. Sagdizt hann þó uitat hafa ath þordur boñdi helgason liet hogua iij hundrud timburs fyrir utañ þann gard. Sagde hann og at þeir þordr og klemens hefde giort þessi landamerkj sin j mille. Jtem birtte stulli þordarson fyrir mier. ija. manna bref at þordur fader hans hefde optliga um talat og sier eignat land og skog. af¹⁾ garde þeim sem vr sabinuvíjk gengr vpp á hamar og þadañ aietyni vpp j á. Hv fyrir þann skulld ath greindr stulli þordarson hefer fyrir mier tied og birt adrnefnd skilríjke vm kaup og solu optt nefndra jarda med sogdum landamerkium og suo þat ath þordr helgason fa(d)er hans hefde sier eignat þa hann lifde þessi somu landamerke. En þat sama bref sem asmundr klemensson fram lagde vider mína skodan leizt mier ecke lagauitne inne hallda j mótt greindri ákiseru stulla þordarsonar og þeim skilríjkium sem hann hafde fram lagt og fyrskrifat er. Þui j brefi asmundar stod huorke lauglig hefð nie eignaruitne vpp á hans ákiseru vm titt nefnd landamerkj. vtan eins mannz sogn og herming. þui med þeirra bezttu manna aade er þá voru hia mier. Og at suo profudu mále sem nu er fyrir mig komit. Sagda eg finnbugi jonasson laugman j gudz nafni amen. med fullum laga urskurde þesse optt nefnd bref og skilríjki stulla þordarsonar lauglig og fullmegtug. vm fyrsagda landareign og jordina stadarfel(l) eiga og att hafa land og jord at garde þeim sem geingr vr sabinuvíjk. og brefn til seigia og af gardinum og upp á bergit og aiettsyni af berginu vpp j ana. vtan þat synizt med logum vndan geingit greindri jordu stadarfelle. fyrir ofan hamra og nedan. Og til saninda hier um sett. eg

1) Svo.

mitt insigle fyrir þetta vskurdarbref er skrifat var j sama stad og ari. Deigi síðdar en fyr seiger.

616. 18. Nóvember 1508. á Reykhólum.
 VITNISBURÐARBRÉF um viðtal þeirra Björns Þorleifssonar og Jóns dans Björnssonar um Reykhóla, og um yfirgang Jóns á Reykhólum.

AM. Fasc. XXXVI, 21, frumrit á skinni, og eru bæði innaiglin dotti frá. — AM. Apogr. 5717.

Brief vñ heimreid Jonns dðns Bjornssonar
 til Reykhhóla¹).

Svo felldan vitnisbvrð berum vid bergr ingimvndarson og jon jonsson godvm monnum á heyranda med þessv vorv opnv brefe at vid vorvm á raeykiaholvm²) á reykianese midvikvdagenn næstán epter kalixtusmessv³) þá lidit var fra hingatbvrð vors herra ihesv christi þvsvnd fim. c. og þriv ár. ath gisle philippusson jon fvsason og petur fvsason komv til reykiahola og tokv feligan dag j mille biarnar þorleifssonar og jons biornssonar og þeirra manna thil vidrtala vm þeirra akærv sem jon biornson kallade thil reykiahola á vegna konv sinnar kristinar svmarlidadottur. Enn biorn þorleifson hieiltt og þottezt eiga j sina loggiof edr erfd eft-er sinn favdr þorleif biornson efter þeim brefvm og skilrik-(l)vm sem þar fyrir liggia. var það og j þeirra handabande thil skilit ath huorer skyllde med frid j byrtt rida ohindrader j allan matha og þeirra þing j byrtt hafa hvortt sem þeim kæme saman eda eigi. Enn vñ morgvhen næstán efter ath þeir thavldvnt⁴) vid greindr biorn þorleifson og jon biornson vñ sin malaferle og þeim kom ecki saman því at huorer tveggiv eignvðv sier garden og allt það sem þar saman stod. var þeirra thal eigi langt adr en fyrr nefndr jon biornson hastade fyrr nefndan⁵) biorn þor-

1) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1580. 2) Svo. 3) þ. e. 18. Okt. 4) Svo. 5) á spásau.

le(i)fsón vth af sínu mále með fyllvum hvígarðmótis orðvum og vísagningvum¹⁾ svo að hann matte avngv svare fyrir sig eðr sitt gíefa og með þessvum hætte skipaðe thitt nefndur jón sínuv monnum að thaka thil sín skalann og stáðenn allan og svo thil sía að ecki neitt skyllde j þvrtt mega berast sem þeir og gíorðv og gírv þá vopn og tyge bíarnar þorleifssonar og hans manna eftir jóns skipvum j fyrr sávgðvum deige. hie með hotaðe opt nefndur jón bírne og hans monnum afarkostvum eðr skamfæringv ef þeir fære ecki svo snart vth af gáðenvum sem hann villde enn týgeð vorv svum aftur lavgd með dáðde manna thillagnad enn ein hafvðv þeir j þvrtt með síer þá er snæbíorn gíslason greip enn jón samþyckte með honum og með þessv mote vart thitt nefndur bíorn²⁾ og hans fylgíarar j þvrtt að ríða j svartre híd mote nott. enn þall jónsson vart eftir. J annare grein lýste fyrr nefndur þall jónsson og aðrer fleire þar á stáðvum fyrir ockr fyrr greíndvum monnum berge og jone að þegar eftir að þrattnefndur bíorn var j þvrtt ríðin. gíeck jón thil og hans fylgíarar og þvrttv vpp hvs og herberge og þárv þvrtt vr þeim hvertt er þeir villdv enn hravcktv þá j þvrtt með jllvum orðvum sem aðr vorv fyrir setter. enn setto sína menn fyrir aftur j stáðenn og með þessvum navdvngarkostvum og thiltekívm sem jón gíorde og hans menn þá lýste thitt nefndur³⁾ þall jónsson [og að sá sínn kost ei vænna enn að lofáde gíalda vth sex hvndrvd fyrir þennan skada óþætelígan sem sá á liggía avllvum þeim peníngvum sem þar var kvíkv⁴⁾ enn skomm bæde á síer og avllv því folke sem þeir hafvðv að síer tékít. enn allt það sem júnán gatta var þá var það af honum halldít með ofríke og thaksetningv og því lýste hann bæde þá og síðar að hann lete þessa penínga vth fyrir þennan navdvngarkost en eí annars. J þríðv grein heyrðv víð og lýsing bíarnar þorle(i)fsónar að hann gaf jone bíornsíni þá sávk að hann hef-er veítt síer tvénnar heimreíðer með flock manna fyrst þá hann reíð j vafzíorð og veítte líð og styrck til að hans

1) Svo. Sbr. á dönsku: undsigelse. 2) bí | bíorn, frbr. 3) hér stendur „ath“ í frbr., en í það strykð sem ófaukið. 4) [Svo.

peningar vorv bæde tekner vr kirkiv og so vr stadnvm enn sialfr vard (hann) ath flyia og hans menn fyrir ofrike saker. adra heimsokn lyste bion a jon og alla hans fylgiara sem fremst mæ hann þad med logvm giora vthan þessa sem hier erv thalder gisle philipsson jon fvsason petur fvsason og bion jonson. vilivm vid þennan vitnis(bvrd) bæde bera og sveria ef þurfa þycker.

Ög thil sanninnda hier vñ settvm vær fyrr nefnder menn (ockur jnnsigle) fyrir þetta vitnisbvrdarbref skrifat æ reykhaholm æ reykhianese lavgardagen næstan fyrir presentacionis sancte Marie æ sama are sem fyrr seiger.

617.

19. Nóvember 1503.

í Gufudal.

Dómr Rafns officialis Oddssonar um ákæru sira Jóns Halldórssonar til eigenda Húsavíkr, að þeir hefði haldið ranglega frá Gröf, jörð kirkjunnar í Tungu í Steingrímsfirði, ey þá, er kend er Hrófey, og hólma og sker, sem liggja fyrir landi greindrar Grafar.

AM. 262. 4to, bls. 26—28, skrifað 1598. „So latandi bref ord fyrir ord liggur j Tungu j Steingrímsfirði med vj Jnsiglum A° 98“.

Vm Tunguskier.

Þad giorum vier Rafn prestur Oddzson officialis heilagrar Schalholtzkirkju j milli Geirholms og Hrutaflardar-ðr. Jon palason. Halldor Jonsson. Eyolfur Sigurdzson prestar Schalholttz biskupsdæmis. Havardur Olafason og Jon petursson leikmenn godum monnum kunnugt med þessu voru opnu breff. að þa er lidit var fra hingadburd vors herra Jhesu christi þusund fimm hundrud og þriu ðr j tungu j Steingrímsfirði kalladi nefndur sira Rafn Oddsson oss til med sler fyrrnefnda presta og leikmenn að dæma vñ þa ðkæru sem Sira Jon halldorason kærði til þeirra manna sem bluggu j husavíyk og hafði þa einum stefntt vt af þeim sem þá ðtti j greindri husavíyk fyrir ðdur greindan Sira Rafn eptir bodi og skipan herra Stephans med gudz nad

biskup(s) j Schalholtiti. ad þeir hefði haft og halldit rangliga fra Gróf jordu kirkiunnar j nefndri tungu ey þa er kend er hrofeý og holma og skier. þa sem liggia fyrir landi greindrar grafar. Nu af þui ad stefnan var suariñ og madurinn dæmdur logliga fyrir kalladur. er Þordur Jonsson hiet. og þa helltt og hafði viije j nefndri hvsavijk. vegna sinnar kuinnu. So og ridu vier fyrrakrifadir prestar og leikmenn med morgum dandimonnum ódrum a landamercki milli ódur greindra jarda husavijkur og Grafar. huor ad suarin voru. af ij skilvjsum vottum og borin af hinum ellstu mómnum þeim sem þar voru j sueit. ad lækur sa hefði verid halldinn landamerkie j millum oftgreindra jarda husavijkur og Grafar. er hrolfsmýrarlækur er kalladur. Enn sakir þess ad oss leist fyrrgreind ey. holmar og skier liggia fyrir greindri grof optir bokarinar ordum¹⁾. Þui ad heilax anda nðd tilkalladre. ad suo profudu og fyrir oss komna dæmdum vier fyrrnefndir prestar og leikmenn adur greinda ey. holma og skier tjttnefndri jord Grof til sœfnligrar eignar vtan Þordur Jonsson leiddi ij loglig vitne fyrir aira Rafni Oddzsyne heima a Stad j Steingrimsfirði. jnnan tueggia manada ad heyrðum dominu ad þessi þrdtt greind ey. holmar og skier hefði annad huort verid gefnar. gollðnar edur selldar af riettum eignarmanne burtt fra optnefndri Gróf eda ódruvjs med logum fra komid. Og til sanninda hier vñ setium vier fyrrnefndir prestar og leikmenn vor jnnsigli fyrir þetta domsbref. skrifad j Gufudal j Gufufirði sunnudagin næstan fyrir Ceciliumesso ó sama óre sem fyrr seigir.

618. 22. Nóvember 1503. í Víðidalstungu.
 URSKURÐAR Finnþoga lógmanns Jónssonar um ágreining Jóns Sigmundasonar og Guðmundar Ólafssonar út af kaupum og ásetu á jörðunum Reykjum í Miðfirði, Aðalbóli í Austrárdal og Haukabergi í Vatnsdal.

1) grófum (!), hdr.

AM. Apogr. 389, eptir transskripti frá 1509 eða síðar (sjá konungsbréf 10. Dec. 1508).

Ollum goduð monnum þeim sem þetta Bref síð edr heyræ sender finbogi jonson Logmann fyrir nordan og vestan æ Jslandi. Quediu gudz og sinæ. kunigt giorandi. at sub anno gracie millesimo quing(ent)esimo tercio. a fostudaginn næstan fyrir marteinsmessu um ueturin¹⁾ a þorkelsholi j uidudal æ almenniligu hieradsþingi kom fyrir mic jon sigmundzson. oppinberliga Birti og fram bar fyrer mig kaupBref. med heilum hangandi inciglum e: giort uar epter kaupi þeirra gudmundar olafssonar. suo latanda. at greindr gudmundr hafdi sellt nefndum joni halfa adra jord er suo heita. halfer reycker j midfirði fyrir .xxx. hundrut. j mels kirkiu sockn. og adalból j austurardal j nups kirkiu sockn fyrir onnor xxxc. hier a moti hafdi jon sellt og gefd gudmundi jordina hauckagil j uazdal. fyrir floritiger. c. Og þar til .xx. c. j suo greindum peningum sem þeirra greindra manna uitni um Bar og uottadi. sem fyrer sagt kaupBref skrifader noru. Og swarid hofdu epter sinum inciglum utt gefnum. fyrir mier og mitt opid Bref med fest fyrrsogdu kaup Brefi greindra manna a milli giort vtt uisar og inne helldur. J anare grein kom fyrir mig uitnisburdr illuga gudmundzsonar huer at greinda jord hauckagil hafdi nu til leigu af gudmundi olafssyni Hæstu ij ar haft. suo hlydandi at gudmundr hefði lyst fyrir illuga og medkenzt fyrir joni aŋgeiræsyni. at gudmundur ætti hauckagil og gudmundr hefði keypt hana at jone sigmundzsyni og gefit fyrir halfa Reycki j midfirði. Og þar fyrir sagdizt illugi sagda jord hauckagil til leigu teckit hafæ af gudmundi. Suo og kom fyrir mig Bref under nafni Biarnar jonsonar. huer at þæ hafdi j þena sama tima. er þessi jarda kaup giorduz. adal Bol til leigu og áBudar. af gudmundi j þan samæ tima hefði sagdr gudmundr olafsson lyst og medkenz fyrir Birni at gudmundr hefði sellt opptnefndum joni sigmundzsyni jordina adalból og halfar²⁾ reycki og tekid fyrir hauckagil j uazdal og þar til xx hundrut. Og

1) þ. e. 10. Nóv. 2) Svo.

gudmundr hefði sagt sier ath Biorn mætti greinda jord adalBol tackæ til leigu af joni. og hun uærl af sier ad næstum fardogum. og epter þessari medkening hefði Biorn teckid adalBol til leigu af joni til um iij tolmanudu¹⁾ Hier til medkendiz jon Bardarson hann hefði afent j umbodi jons sigmundzsonar. gudmundi jordina haukægil fyrir uottum nærwerondum. og þar med iij kugilldi. Eí sidr vændiz jon sigmundzson fleirum nitnum fyrir mler. greindum logmani. at gudmundr hefði afent sagda jord reycki. negna jons. og hun hefði leigd uerit at joni ij. xij manudu. Ok sacker þess so landzlogin (utuisa) j kaupabæiki at þar sem men kaupa jarder eda skipta husum eda odrum gripum. þa skal kaupa med hansolum og med uottum ij. edr fleirum og med heimildartockum. En oll onor kaup skulu halldaz. þegar uottar uita og hansolod ero og þeir menn kaupaz uid. sem kaupum eiga at radæ nema men seli oheimillt eda se fals j. þa skal þat kaup aptur gangæ. En hinn hafi anduirdi sitt. Bioda og login. j odrum stodum um skilord j kuesæ giftingum. suo og þar og en. ef men kaupa jarder. þa skulu huertuegi. giora Bref med inciglum. epter caupi sino. Ella giora cirrografum. og her þat þa uitni kaupi þeirra. ef ei ero uottar til kaupins. J iij grein seiger Bocin. Oll handsolud mal skulu halldaz. þau uitni uita. og Boc mælr ei j moti. at halldaz megi en hun seigir þat megi ei halldazt ef hann selur odrum þat er odrum hefer hann adr sellt. Enn ef sæ hefer hend at: (er) sidar keypti. þa ma han hallda kaupi sinu til logmans urskurdar. Skipa og login hier til ath sæ skal kaup hafa. er fyrr keypti ef hinum fullnaz uitni at skiladomi. Er þeim þa kaupfox. er sidar keypti. Su er styrking laganna. at þar sem madur uill selia land sitt med uerdi. þa skulu þeir i heñdr tackaz og kaupi med uottum. ij. eda fleirum. Nu þo land se ei uid uotta hañdsalat þa se sem okeypt se. En annar huor skal ript hafa jnan xij manada. ella se fast kaup þeirra. Jtem j annare grein syudi ion fyrir oss opid Bref med hangandi. heilum jnciglum sueins gudmundzsonar. jons ormsonar. og fleiri manna annara. suo latanda. at greind-

1) Svo.

er men hefði hía werit j uidey heyrt og sed. at þorleifur oddzson gaf joni sigmundzsyni sitt fullt oz logligt umbod æ ollum þeim peningum sem han reicnadi sier til umbodz fallit hafa j huuauazþingi æ uegna gudrunar jonsdottur. skilgetiuar systurdottur þorleifs og hun hafdi erft epter faudr sinn og modr og onor syskin sin skilgetin. sem er iordin uindæle æ skagastrond. Enne i langadal. med odrum jordum. Epter ollum þeim laga orduñ og attquædum. sem giort wmbodzBref inne heildur. Jtem j annari grein. kom fyrir mic Doms Bref hwer dæmdr hafdi werid æ uindæli wm greint umbod æ millum Brandz ionssonar og jons sigmundzsonar. huor þeirra at hafa skyldi greint fiarhalld gudrunar ionsdottur og þessir greinder menn hefði domlagt med hañða Bandi. sem j dominum hermer wm fiarhalld og huali. sem æ woru komner greindæ jord gudrunar. hwor eignaz skyldi. stod j greindum domi at Brandr war fræ dæmdr og uidakildir umbod og huali og þau fiarforrædi. þar til heyra. Stod og eeki j greindum domi sem fyrir mic kom ath jon hefði ei uid fleiri men domlagt um greind umBod þan dag. og eigi heildur stefndr werit. Enn war þo dæmdur under suar uid adra menn. Var suo latandi fyrr nefndr domur ok fyrnefndar gotskalck þorualldz(son) war og fra dæmdr greindu umbodi og hann hefði afsagt sier þat ath hafa og þar epter war sogduñ joni dæmt umbod gudrunar æ uegnæ Biargar kufno sinar. Suo og stod j greindum domi at jon hefði nænz þessu umbodzbrefi. sem nu kom fyrir oss. ok fyrir þan skulld at greint Bref war eeki þar. og fyrir þan skulld war þu forskotid. jtem stod suo j fyrsogdum domi. at þesser xij menn sem woro j sogduñ domi uissu jon Bezt til fallin sagdra wmbodæ fyrir margra hluta sacer. vorslu. forsuar og f(fe)muna. Stod og j sogduñ domi. at jon skyldi laust lata sagt fiarhalld med lagadomi vid þa sem Biorgu stædi jafnæri. Enn þar war eingin med nafni ægreindr. og nu ollum þessum sinum brefum sem fyr nefndum domi med gognum uitnum og kaupum. hañsolum og heimilldar tokum. wttlyctum afendingam uitordum og uottasogñ um greind kaup æ titt toldum jordum. Reyctum. adal Boli og haukagili.

Efi sidr a uindæli med ollum þeim socnar nefnum. sem þar til heyræ og greint umbodz Bref inehelldr. sem nu woro fyrir mier opin Berut. og odrum godum monnum mier nær-uerandum. þa Beiddi þratt nefndur jon sigmundzson mic og krafdi hier epter logum urskurd (æ) ath legiæ. hwert afl at hafa skylldi hans þessi Bref med ollum þeim anefndum mala tilBunadi. þau inehallda. sem hier fyrir hermer. og inne stendur. Efi sidr um sagdar jarder Reycki og adalBol. huert hann skylldi þær eigæ eda att hafæ epter kaupi sinu og afending. edr skylldi hann eignaz aptur þa peningæ sem han hafdi gudmundi fyrir gefit. Efi sidr krafdi jon mig med samæ hætti lagædom æ ath legiæ. huert hann skylldi umbod gudrunar hallda eiga og hafæ. Epter domi þeim sem honum war þar dæmt. uegna quino sinar sem han Beiddizt all dri doms æ. edæ epter þui vmbodi sem þorleifur logligr erfingi gudrunar hafdi utt gefit. Og nu ath þeim Beztum monnum mier nærweröndum. Hoskolldi Runolfsyni. þorsteini finnBogðsyni. sueini þorfinsyni. þordi clemenssyni. joni filipusyni. ok sygardi grimsyni. hweriæ ek tilnefndi med mier at dæma huersu fullkomna magt hafa skylldu þau skyrd skilriki er jon framlagde fyrir mic greindan finnboaga laugmann og tilnefnda domsmenn. Og nu saker þess at suo bydr syslumonnum og audrum uallzmonnum kongsins bref at lykta so huers mannz mal sem þeirra bref til hlyda. Jtem seiger suo j brefi magnus kongs. j fyrstu sem bokina byriar um erfder þær og landabrigde og uigafarli. og aull aunnr laga-mal vnder huerium laugum þau giorduz. þú bydr þau skulu aull epter þui fara sem þa geingu laug j lande er þau mal giorduz og eigi er adr laugligr sattmale æ gior. Jtem seiger og suo j texta bokarinar at epter gaugnum og uitnum skal huert mal dæma. enn eigi epter eins mannz saugnum. Og nu fyrir þan skulld at uier fundum eigi ne understodum at neitt fals væri j neinum þessum brefum jons um kaup edur umbodatauku. helldr uoro hans Bref efter flestum aullum laugbokarinnar ordum gior. þar sem hun talar um hand-saul á iardakaupum. og þui epter æuisun birting bokarinnar og skyrligri skipun laganna og fyrir liosan tilbunad mala-

ferla. at so profudu sem fyrir mic kom greindan logman med fyrrnefndum domsmonnum þá dæmdu uier med fullu alycktar doms atkuæde aull þessi fyrrnefnd bref jons myndug og fri og frials og fullmektug og jon eiga og att hafa obrigduliga þrattnef(n)dar jarder halfa reyki og adalbol epter þui sem greind kaupbref notta og frialsliga mega at sier taka greindar jarder til frials forrædis og fullrar eignar. vtan þeir sem hallda. eins huerir uænz laga heimilddum at giof. lani. byggingv edur umbode þá syne hann þat fyrir mier greindum laugmanni. Enn jon dæmdu uier þó met rettu mega sækia huorn hann uill þann sellt hefer fyr sagdar jarder Reyke og adalbol. vindæle ein met þeim iordun þar met fylgia undan hans eign edur umbode edur hinn sem keypt hefer. Þui so seigia laugin og bida at fara skal ef madur lier edur selur þat honum er lied og misfer hinn met. þá skal hin heimta út huorum hann uill hinum er selde edur þeim er keypte. og suo bida laugin fara skulu¹⁾ allzstadar þar sem madur lier edur selr annara eign. Enn sem þar jon beidde mic optnefndan finnoga laugmann og krafði laga utskurd¹⁾ æ. huort hann skýllde helldr epter laugum eiga og att hafa umbod gudrunar jonsdottur epter þeim domi sem dæmdur uar æ uindæle og nu kom fyrir oss epter þui skilorde sem hann inne helldr. Eða skýllde jon hafa þat epter umbods Brei Þolleifs sem adr uar forskotit og nu kom fyrir oss met suardum eidum epter greindu umbodsbrefi. og þat framar at huorcki uar Þorleifur²⁾ dumba ne daufur j þann tima er greint umbod uar utgefit og hann heyrði þat sem adr(er) menn. Var og gotskalk fra dæmdr greindu umbode og med aullu uid skildir j fyrsaugdum uindæladomi¹⁾. Og fyrir allar þessar greinir gagna og uitna dæmdu uier med fullu doms atkuæde þat umbod statt og standugt og og med aullu fullmektugt. sem jon af þorleife tekít hefer med aullum þeim greinum þat juxhelldr. og jon med rettu mega at sier taka nær hann uill greint omagagoz jarder og lausafe og allan úbata og anauxt epter at kiera sem laugligur eignarmadur met aullu slíku skilorde sem fyrir

1) Svo. 2) Hér stendr „uar“ í Apogr., en því er ofaukið.

greinir um lagasokner á reykium og ádalþole sæke hueria hann uill þann sellt hefer edur hina sem keypt hafa sagt goz. Og þui reiknaz gudrun bræd(r)ungx barn gotskalkx j ix erfd þeirra anara jafnskyllder ero. og þeir j niundu erfd ero. Enn Þorleifur modrbroder j fimtu erfd. Og þui haufum uier fyrir allar þessar greinir og samiofnun laganna met ályktar doms atkuæde dæmt þat umbod og allir af þeirri ættkuialine og þat sem jon sigmundzson hefer æ uegna Biargar konu sinnar á titt talt umbod gudrunar onýtt og ecki afl hafa skulu og jon uid aungan skulu greindu farhallde edur fe sleppa sem biorgu standa iafnframmi. og af þessi ættkuisl ero. og uid aunguan annan enn greindan Þorleif og þá sem honum jafnfram standa met fullum uaurzlum at fe og frændeami.

Og til meire audsyningar og sanz uitnisburdar. þa saumdu og samþycktu og dæmdu met fullu doms atkuæde fyrgreindir domsmenn (med) mier optt skrifudum finnþoga jonssyni langmanni og eg met þeim og settu sin jnsigle med minu jnsigle fyrir þetta domsbref er giort uar j tungu j uidedal a midnikudagin næsta fyrir clemensmessu um ueturinn æ sama are og fyr seigia.

619. 10. December 1503. í Viðey.
SKIPTABREF þeirra Árna ábóta í Viðey og Halðórs Brynjólfs-sonar á jörðunum á Strönd í Hvolhrepp og Gröf í Mosfells-veit.

AM. 238. 4to bl. 10, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref vm Grof.

Þat giorvm vier Jon Gellisson. Gisevr Þolleifsson. Jon Jonsson. Niklas Oddzson ok Olafur Jonsson godvm monnvm kvnngitt med þessv vorv opuv brefi heima i Viðey med Svndvm jn festo sancti Andree apostoli vorum vier j hia savm og heyrðvm æ at aboti Arne j Viðey af einne alfv en Halðors Brynjólfssonar (!) af annari at þeir skipttv ok keyptv

til safnligrar eignar með samþykki broðvr Helliga Petrussonar, broðvr Asbiarnar Hrafnssonar, broðvr Jóns Þósteinssonar, broður Sigvrðar Jónssonar, broðvr Páls Bardarsonar conventubræðra, svo heitandi jorðvm: Álströnd¹⁾ er liggr j Hvolrøp j Hvøls kirkiv sokn ok j Grof er liggr j Mosfelltz sveit ok j Mosfelltz kirkiv sokn með a(v)llvm þeim gognvm ok gjæðvm sem greindvm jorðvm fyllger ok fylgtt hefir at fornv ok nyiv til ytztv vmmerkia vid adrar jarðer ok hvor þeirra vard fremst eigandi at, skal sa halda til laga er keypti en hinn svara laga ríptingvm er selldi sa hvorri jorðvnm vm sig.

Ok til meire staðfestv ok avdsýningar hier vm settvm vier broder Arne með gudz nað aboti i Videy vort conventv insigle með adr nefndra manna innsigllvm fyrir þetta jarða kavps bref skrifad j sama stad x dogvm sidar enn fyr seigir, arvm eptir gudz byrd m d iij ar.

620.

19. December 1503.

á Grund.

VITNISBURÐARBRÉF um umboð Jóns Finnbogasonar á fjám Ólöfar Jónsdóttur haustið næsta eptir pláguna (1495) með þeim greinum, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XXXVI, 19, frumrit á skinni frá Staðarhóli, og eru bæði innsiglin döttin frá. — AM. Apogr. 1497.

Þat giorum uid hiallti þorfinsson og olafur gudmundzson godum monnum aiturligt með þessu okkru opna brefi at uid vorum þar hia saum og heyrðum sa um haustid næsta efter plaguna¹⁾ at olof jónsdotter flekk joni finbogasýni með handabandi sitt fullt og lavglígt vmboð ýfer sínv peningvm favstvm og lavsvm fridum og ofridum með þeim skil-daga at jon skýlði at sier taka þa peninga fyrst sem þa stodu saman a holi, skýlði hann þar aungu fyrir suara huæd af þeim kynne at fargazst til næstu fardaga, en skýlði rada folk til þionvzstu sem honum þætte þurfa og giallda kaup

1) = á Strönd. 2) p. e. 1495.

af fyrr greindum peningum. Suo heyrdur uid at nefndr jon skyldi ser kaup sem audrum. skyldi þetta hans umbod standa til næstu fardaga og tuo ar upp þadan ef hann uilldi so sialfur. skyldi þa jon suara rettum reikningskap af aullum þeim peningum sem honum j hendr kiæmi. Skyldi jon eignazst a(f)gang og auqxstu af aullum þessvm fyr greindum peningum. en ef jon legdi þangad nokkra sina peninga þa skyldi hann hafa þar adra peninga jgen. Og til sanninda hier um settu uid okkur jnsigli fyrir þetta bref skrifad æ grund j eyiafirdi þridiadagin næsta fyrir thomasOesso postula þa lidid var fra gudz burd .M. d. og iij. ar.

621.

1508.

31. Maí og 2. Júní 1536.

SKRÁ um eignir kirkjunnar í Haffjarðarey.

Bisk. Skalh. Fasc. XII, 9, skinnblað, og er alt með einni hendi ritad um 1536, og er minnisblað; er það nú mjög máð og götugt. — AM. Apogr. 2450; hefir Árni haft við höndina eldri afskrift (frá c. 1680) með hendi séra Bjarna Hællgrímssonar í Odda, hefir Árni fyllt eyðurnar „ept-er gata“.

anno domini .M. d. iij.

Jtem luckte sira helge jonson kirkiunne j haffjarðarey suo micla peninga sem hier seiger enn guttormur oláfsson med tok.

jn primis .ix. kyr. og .vj. asaudar kugillde.

ij. hundrud j gelldum saudum.

iiij. hundrud j koplum og .xij. aura j porcío.

Jtem innan gætta. iij. merkur. uar þar j .ij. bord. lijka-krakur. jarnkall j. ker ærulaust og litill lær fuinn .ij. tin-faut. loklaus kanna j. trediskur og iij. skerbord .iiij. trog j. strockur ærulaus. kistuhrof fornt. sængarleppur nondur og einge reckiuvodin med j. fat. og eitt uppgiordar kierallid. armt dukalitre.

anno domini .M. d. xxxvj.

ad minnast upp æ Oiduikudagin fyrir huitasu[önnu']

1) þ. e. 31. Maí.

lysti¹⁾ síra eysteinn fyrir mer snorra preste jonssynne að hann hefde tekit uth af g[uttorme] oláfssynne suo hættada peninga kuika og dauda sem hier fyrir ædur stendur [skrifat] fyrir uthan at hann gallt eitt gamallt navt j porcio.

Var presturinn síra eysteinn heitinn olíjadur nær midmunda og þionustadur faustudaginn fyrir huitasunnv²⁾ en gud kallade hann til sinna næda um k(u)av(l)dit nær solar hujld.

622.

1508.

SKRÁ um eignir kirkjunnar í Hólum í Hrunamannahrepp, þá er síra Þórðr Guðmundsson afhenti, en síra Einar Ingi-mundarson tók við.

AM. 262. 4te, bls. 4, með hendi síra Jóns Egilssonar (?) c. 1600. — AM. 66A 8vo, bls. 8—9, skr. c. 1600.

Tiunde mældagi kyrkiunnar.

Anno Domini 1503. voru suo mikler peningar j holum þa síra Þordur gudmundzson afvente Enn síra Einar ingimundzson med tok.

kyr xv og lx asaudar. iiij hestar. og ij hross. vj sand-er veturgamlar. Gamall sandur og tuzæ(vetur) fyrir v kalfa. item pottur og panna litid huorttæggia og bædi vont³⁾ v smakerold. og tuo trog. j strockur. ein halfkanna gomul. vondur dukur. ij diakar vonder. ij skaler vondar. ij spæner. ij borddiskar. ein sæng vond. ij liaer. eitt brini. ein auxi.

J kyrkiunne ein messuklædi. ij hoklar⁴⁾ lauser. vj corporalar. ij kaleikar. hofudhjn. handhjn⁵⁾. [stolur. tuzæ⁶⁾ cantar. capur. dalmadika vond. ij dukaslitri. Eitt altaris-klædi med brun og fordukum. ij kluckur og ein bialla. baxturjarñ.

1) hér hafði séra Bjarni sett „stefndi“, „hvad auðsynilega rængt er“ (AM.). 2) þ. e. 2. Júní. 3) nond, 66. 4) 66; holkar (!) 262. 5) b. v. 66. 6) [stolur. ij. 66.

623.

1503.

Skrá af ein-fjórnum Reykjaholtakirkju, þegar síra Haldór Jónsson slepti, en síra Þóror Jónsson meðtók.

AM. Apogr. Nr. 2320 með hendi Árna Magnússonar „ex authentica membrana templi Reykholtenensis“. „Membrana þessi er síðasta síða af bláa aptanaf forna messusaungsbok in fol. skriften er auðsýnlega coeva anno 1503 og er silt þetta með eldri hendi“ (AM.).

Anno domini 1503 d° 11j° uar suo micit¹⁾ ornamentum kirkiunnar j reykhollte þa síra halldor jónsson²⁾ slepte enn síra þordur jónsson meðtok oc suo adra peninga sam hler epter standa skrifader.

Jtem 10ariu likneske. peturs likneske. barbaru likneske. katerina. kristóforus. kross med understandum. ij krossar smelther. oc lika kross oc skrin med helgum domum.

Jtem fern manna 10esaoklaedi gamul alfær. 11ij haunkar at auki oc aller gamler oc vond(e)r. fonszymbuningur vondur. ij korkapur [oc onnur vond³⁾] oc ij sloppar oc annar nondur. tvenn alltarisklaedi a haffaltarinu. oc ein af 10ariu alltari. kalekur brokadur⁴⁾ oc annat kaleks brot. 11ij klvckur oc er þar af tuser rifnar.

Jtem j bokum grallari med sequencium kringum arit oc kiriall vondur. ottusaungua bækur tuser kring um arit. lesbok fra aduentu de tempore kringvm arit. lesbok de sanctis kring vm arit. 10issale med pistlum oc gudspiollum oc oracionibus de sanctis kring vm arit samsett. laga saunga bækur ij oc onnur gomul oc 10essudaga kuer. paska brefver oc capitularius oc orda oc vantar j kuerit sidarza processionalar ij uondir. bakstur iarn oc metaskaler oc merke.

Jtem voru þesser dande men j uirdingum at meta kirkiuna j reykhollte staden oc staderens⁵⁾ peninga frida oc ofrida kuika oc danda. helge prestur jónsson officialis heilagrar skalholltz kirkiu. sigurdur prestur jónsson. þordur prest-

1) micis, skb. 2) „jo verdr nockurn vegen lesed. fyrre leggrann af n. ex öldangis burts. hina sidare er skir“ (AM.); 3) [þessi ord eru sett med annars hendi i stadenn einhvers sem hler hefur vered utakafed. þo er þessi hönd alika gömul“ (AM). 4) = brákaðr. 5) Sve,

ur jónsson. magnus prestar bardason. salomon einarson. halldor þorgeirson. jngemundur finsson. leikmenn. kirkian fyrir u. c. stofan fyrir x. c. skalenn fyrir uij. c. forstofan oc onden oc allðaskalenn fyrir iij. c. buret oc skemman fyrir c. enn oll. utihus fyrir c. og x. aurar betur. badstefan oc gonguen oc þarbohus fyrir iij. c.¹⁾

624.

1508.

SKRÁ um þau fé, er síra Haldór Jónsson' luktí í hendr síra Þórði Jónssyni, er hann afhenti staðinn í Reykjaholti.

AM. Apogr. Nr. 2290 með hendi Árna Magnússonar „ex membrana authentica templi Reykholtensis“, er varðsemdasta blað úr gamalli messabók í folio.

Anno domini M^o D^o iij

luktizt í reykiabollte af síra halldori xj kyr oc [vj c^o] j gældum nautum [oc halft betur^o]. xiiij c j asaud oc ij gældfiar c oc þar til vij^o kugilldi að leigustandum. huerbustein fyrir c. hialmur fyrir c. sæng fyrir c oc. hrestar aklædit med þeim hesti er eg tok hia erllendi vegna síra halldora.

Jtem vj c j metfe tiundarvirt en atian c til solu oc uantar a xij aura oc [xviiij j^o] kauplum oc p[a^o] fyrir c. oc^o) er einar heiten gaf oc hestur vr bruhollte.

625.

[1508].

SKRÁ um aflát og syndalaun.

AM. Fasc. LXV, 18, framrit á skinni. Neðst í faldi bréfsins eru

1) Hér eptir kemr skrá um þau fé, er síra Haldór Jónsson greiddi síra Þórði. 2) [„er nockud oskirt. þo les eg það so, heldr enn íjeda íj“. (AM.). 3) [„þesse ord eru med annarre hendi eins gamalli sett uppi yfir lianane oc hier innboduð“ (AM.). 4) „er sett med öðru bleke í staðenn eins hvers, sem utakafed hefur vered. Synest það gamallt. að vera“ (AM.). 5) [„Er sömuleidis med annarre hende sett í stað þess sem hier hefur utakafed vered. Do synest þetta af gamalli hende“. (AM.). 6) [fóð úr.

tvö kringlótt göt, fyrir Innsiglið þveingjum, en Innsiglið var glatað þegar Árni fékk skrá þessa til eignar. — AM. Apogr. 5518, tvær afskriptir, og er önnur þeirra með hendi Árna Magnússonar. Um skrána fer Árni þessum orðum: „Exscriptum ex originali charta pergamenæ, exarata, quantum ex scriptura et membrana dijudicare potui, circa vel paulo post ann. 1500. Eam mihi communicavit Chr. Wormius P. Hsfr. Est autem absque dubio scripta in Islandia, uti ex literatura evidenter patet. Under þessare *Indulgentzskrá* hefur fyrrum innsigle vered än efa þess sem hana hefur saman teked, hvert sem það nu hefur vered sialfur Stefan biskup eda og (hvad liklegra synest) einhver annar aflatz-præco. J biskups Stefans tid var ad visu einn med aflat & Jslande, teste sira Jone Egidiasyne, og sinnte Stefan biskup honum eigi mikid¹⁾. Kynne so sä hafa latad einn hvern Jalendekaann — því & Jslande er þetta document eflaust skrifað, sem af malfærenu er ad siä, jtem hendenne: Vide qvæ alibi de hac manu annotata sunt — concipera þessa informationem til ad hvætia folk til ad kaupa þessar afgipter“.

Skrá þessi er ad visu frá dögum Stepháns biskups í Skálholti, en ad öðru leyti er ekki fullvist um ártal hennar. Bréf koma fyrir með sömu hendi 15. Júní og 4. Júlí 1504. Hins vegar segir sira Jón Egidiason, ad sendimaðr páfans hafi komið með aflatbréfi Skálholt „anno 1518 edur þar um“, og er honum því ekki handvist ártalið. Af skjölum vita menn, ad Johannes Angelus de Arcimboldis var í aflausnar sendiförum páfa um Norðrlönd á árabílinu 1516—1520 (Dipl. Norv. VI, bls. 691—700, 703—704; VII. bls. 534—536, 708—712). Hefir því Finnur biskup (Hist. Eccl. Isl. II, 502—508) og eptir honum Espólín (Árb. III, 44) heimfært frásögn sira Jóns Egidiasonar til 1517; setti þessi skrá eptir því ad vera frá þeim tíma, en yngri getr hún heldr ekki verið, því ad Stephán biskup deyr um haustið 1518. En sä er galli á þessu, ad eingin rök eru til þess ad Arcimbold hafi nokkurn tíma til Íslands komið með aflat sin. Hins vegar er það fullvist af bréfi frá 18. Júlí 1504, ad þá er Atzerus Iguari priór búinn ad safna miklum aflatþeningum um Skálholtsbiskupsdæmi, og hefir hann því verið í þeim erindum á Íslandi 1508, og frá þeim tíma má þessi skrá vera. Ártalið 1518 hjá séra Jóni Egidiasyni má því vera ritvilla fyrir 1503. — Hjá Finni biskupi er prentaðr stuttr aflausnarformáli á latínu, sem latínu er eiga við þessa frásögn, og er sami formáli prentaðr í íslenzkri þýðingu hjá Espólín.

In nomine domini amen.

Þo ad eg se favis til ad segia huersu mikit aflat er af sancti Augustinus klaustrum. þui það er meira en menn kunna ad telia edr skrifa. en þo fyrir þeirra margra manna skulld er þar vita ecki ut af þiker eigi miog virðiligt yfer

1) Sjá Safn til sögu Íslands I, bls. 50.

alikum hlutum að þegia þúiat eigi ber til að geyma suo dyrt gull eða liggianda fe j jordu eð lios það sem einginn hefer gagn af eða fögnod. því se það vitanda að suo segist og finzt skrifat j þeirra bokum og priuilegifs. að j ollum þeim klanstrum sem eru af sancto avgustino huar sem þau eru. siev fra auskudegi og fram yfer paschaviku huern dag sian þusunder aara aflat og suo margar karinur. suo og eð sama aflat er æ joladag. vppstigningardag. huitasunnudag. vij mariuQessur. sancti avgustinus dag um hausted og alla þa actano a sömu leid. vij þusunder aara aflat. og suo margar karinur fyrir hvern þenna dag. Enn vñ Þariu-messu þa sem verdr æ föstu optast þa er en meira aflat. þui þa er fiortan þusunder ara aflat og þe er það en meira en hier verdi greimdt.¹⁾ Nu fyrir þaa skulld að faauiser menn vnderstanda eigi huersu mikit aflatid megi manningna til salvhialpar eða huersu hann skal það faa eða forþiena það getur mann eigi allt skrifat sem til ber. Enn þo skrifa suo lærifedr heilagrar kristne. að nær sem nockur madur hefer jdran og vidrkomning fyrir sinar synder og geingr til skripta med þeirre huxan og fullkomnum vilia að falla eigi

1) Í skinnbókinni Isenzku í Ríkisbókaasafninu í Stokkhólmi 26. 4to stendr þetta ritað um aflat með hendi frá hér um bil 1500 eða fyrri:

„Ef madur les mariusaltara þann sem tomas erkibyskup hefer diktat og aue porta er upphaf at. þa gefast honum i aflat flogar og xx ar og þar med þriar vikur og þrir dagar j likn skriptborina synda. og ef madur og les allan mariusaltara sio daga þig(g)ur hundrad ara og sio-tiger og tuo ar og at auk fim og tuttugu vikur j likn sinna skrip(t)borinna synda“.

Í sömu bók á spássiu (bl. 22b — 23a) við 88. kap. í Kristinrétti Árna biskups (N. gl. L. V.) stendr þessi klausa einnig ritað með hendi frá því um 1500 eða fyrri:

„Du heiter kirkiumadr. kufsmadr. kormadr. bliðmadr. husmadr. hrifsmadr. skrafmadr. skeggmadr. hofmadr. hormadr. uatzmadr. danzmadr. dryskiumadr. biargmadr. bogmadr. kpsmadr. kanpsmadr. garp-madr. geipsmadr. farmadr. frumadr. skialmadr. skrummadr. ualsmadr. uolsmadr. lýdmadr. liðmadr. liosmadr. lusmadr. sundmadr. særdmadr. stríðmadr. stulldmadr. kluckare kaatligur karlmadr minn. Nu er vte slæmurenn einný. og er ei vjst að þu kueder hann allan. geime þijn gud alltíjd.

huer sem kuedur slæmen bide firir gamla j drapuhljð til guds“.

aptur. j daudligar synder. niðfulliande heildur betra. sitt vñ
 lidit líf. þa fær sa madur aflated of hann søker þa stadi
 sem aflated er til gefit. þo ad hann skylde pinast æfinlega
 j heluite. þa vill gud gefa sina naad til og svaa þeirre æfin-
 legre pinv j stundlega pinu hueria þeir fa sem rett giöra
 sin skriptamal. Na af þui ad eingin prestur plagar ad
 setia nockrum manni suo mykla script sem honum ber ad
 hafa fyrir sinar daudligar synder. þeðad j huert sinn sem
 madur giorer eina af þeim. þa bæri honum ad setiazt siau
 ara skript fyrir hueria eina daudliga synd. Nu af þui ad
 syndugun man getur. eige þesse skript vpphældit þa hialp-
 ar honum aflated þar fyrir of hann søker þa stadi sem þad
 er til gefit med settri huzan ad betra sig. þui suo mikit
 stytter hans þiao sem hann søker aflated til og eingin er
 sa lifande ad kunne ad greina. vnderstanda eða vita. huad
 dygd aflated hefer. eða huersu dyrt og gott ad þad er fyr
 enn epter daudann og hann kemur j hreinsunareldinn og
 hann fer þadan. þa reyner hann huad aflated duger og huad
 hann hefer aflat. Þad skulu þier og víst vita ad þeir sem
 eru j daudligum syndum eirne eða fleirvm suo lefage sem
 einn huer er j henne staddur og vill sig ecki betra og
 leidretta. eða hefer þad j hug ad giora en framar syndina.
 þa hialpar honum eigi aflated og ónguer godgiorningar suo
 ad hann fæ þar fyrir himnarikis gledi. Enn þo fyrir þui
 ad eingin god verk eru fyrir vtan verðlaun og einginn god-
 giorningur er olaunadur. þa þann godgiorning sem madur
 giorer j daudligum syndum staddur eða med þeirre ætlan
 ad drygja daudliga synd framvegiss. þeim sem suo er háttad
 hann tekur j verðlaun godra verka. veralldligan framgang
 og farsælu epter sinum vilia a margar lyndir. rikdom. langt
 líff. epterlæti. veralldliga vegsemd og annat þuilikt. suo og
 maa hann andlazt fyrir sin god verk. minne þiav j heluite
 epter sinn danda. adrer af þeim taka þier j versuðidonne
 verðlaun j fleirum veralldarinar vækilegum hlutum suo ad
 þa þeir koma fyrir gudz dom faa þeir einge ónur laun en
 heluitis pinu fyrir sinar veralldligar girnder er þeir toku
 fyrir sina velgiorninga. þad allt er þeir giorda. gott þa

glöfðu þeir með rangre hærnan og j dauðligum syndum stöðdar. En þanfu önguan villa til að bæta við gud og sine samkrístna sem þeir höfðu j meti giort og höfðu aunguan kiserleika eða astandan að leita að þiona. epter guds villa og bodordum. eða skilla sig fra dauðligum (syndum) með sannre synda jdran. jatning og yferbot. En þeir og sumer að eigi spyria epter himneskri födurleifd ef þeir fa að hafa alla sine girnd og hueria hier j veröldinne og þvi velia þeir sier það fyrir himnaríkis gleði. Og þeir sem j þuilikum (syndum) enda sine lifdaga. taka hier j verauldinne öll sin verdlaun j hegomlligre gleði. þvi verr að þar fyrir missir margr himnaríkisgleði. þar við forði oss almattigr gud. fader og sonur og heilagur. ande sa er lifer og rik-er vm allar allder j sinne dyrd og almætti. einn Gud j þrenningv. amen.

624.

[um 1503].

SERÁ um landamerki Hurðarbaks, Deildartungu, Gullsmíða-Reykja og Skáneyjar í Reykholtsdal.

AM. Apogr. Nr. 2214 a—b „riett ritad epter gamalli kalfskinns-akrá, sine þar sem hvi sa tvísvær stendur“; eru báðar afskriftirnar staðfestar af Árna Magnússyni o.fl., a, í Reykholti 1711; sa b í Skálholti 1712.

Þetta eru landamerki eptir þvi sem sira jör stalláson afhente sira þorde gudmundssyne amille hurðarbaks oc deildartungu. gullsmíða reykja oc skáneyjar.

Klettur sa sem stendur sa halsenvm j mille hurðarbaks oc deildartungu. vr klettsam sionhending j barnadal. vr barnadal j midsaptan[s] vordu fra hurðarbaki þa sem stendvt j stöpvnum. vr vordune sionhending j grofna þa sem geisgur fram j hvi sa.

Vr fyr sögðum klett sionhending vppa fellit sem vottum hallar oc avstur epter fellenv ollv j grastein sem stendur austur j sökvm. sionhending vr steinenvm j læk þann sem fellvr fjadr. austan me la skard vt j hvi sa.

627. 16. Janúar 1504. á Eyri í Skutulsfirði.
 Dómur útnefndr af Birni Guðnasyni, kongs umbodsmanni milli Geirhólms og Langaness, um grip Ólafs Filippussonar á þrem vættum smjörð fyrir Guðna Jónssyni með þeim greinum, er bréfið hermir.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 229 a—b, skr. c. 1604 (= a). — Landsbókasafn 67. 4to bls. 81—82, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 65. 4to II 56b—57b, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 285 a—b, með hendi Hanne-ar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1686. — Landsbókasafn 790. 4to bls. 205—208, skr. c. 1690.

Domur um grip æ þrim vættum smiaurs.
 er Olafur Philippusson tok fyrir Guðna
 Jónssyni.

Ollum godum monnum þeim sem þetta Bref sia edur heyra. senda Þorleifur aurnolfson. Nafi Jonsson. Þorgautur Olafsson. Snorri helgason. Jon helgason og Snorri¹⁾ Jons-son kuediu gudz og sjna kunnigt giaurandi æ þridiudag-inn næstan epter geisladag þa lidit war fra hingaburd wors herra Jesu christi 10 d og 11ij ðr æ Eyri j skutulsfirði æ almenniligu hieradzþjngi worum wier [J dom²⁾] nefnder af ærligum manni [Birne Guidnasyne.³⁾] er þa hafdi mijns herra kongsins sylu og vmbod j millum geirholms og langaness æ ad lyta. ransaka. skoda og fullnadardom æ ad leggja þa sauk og akieru er Gudni Jonsson þar frambar og doms æ beiddist fyrir hueria er hann hafdi þangad stefntt j nefnd-an stad og dag Olafi philippussyni. fyrir þa sauk ad hann hefði gripit og rænt fra honum fiordungi midur enn þriar wættet smiors. og wildi eij aptur leggja⁴⁾ er hann aptur heimti. huad er suarid war af ij logligum witnum. ad greind-ur Olafur war so nær. þa stefnan war upp lesiñ ad⁵⁾ hann mætti wel heyra ef hann wildi. þui dæmdum wier hana logliga med ollum synum greinum og Articulis. og greindan

1) a, 67, 790; Sveinn 65, 1945. 2) [67, 790, 1945; til a, 65.
 3) [al. óvart a, en á spásafu er ritað með forari hendi: „wantar yferdomarann. eg meina werid haf Biorn Guðnason“. Hin handritin öll hafa hér nafnið. 4) skila 67, 790. 5) b. v. 65, 790.

Olaf logliga stefndan og riettiliga fyrirfalladan fyrir fyrrgreinda akisæru. Enn saker þess að optnefndur Olafur kom eij j logligan stefnudag og einginn af hans hendi sa er lagsuar hefði fyrir hann. þa dæmdum wier æ hann j¹⁾ mork j stefnufall wid kongdominn. birti Gudni þar fyrir oss testamentisbref solueigar biornsdottur vnder hennar heilu og oskoddudu hangandi jncigli so latandi millum annara orða að greind solueig gaf sonum sijnum og páls heitins Jonssonar Þorleifi og Joni þessar jarðer og kugilldi sem adurgreint smior war (tekid²⁾ j leigur og landskyllder. J annari grein kom þar fram fyrir oss annað bref vnder godra³⁾ manna jnciglum lærðra og leikra. þeirra er wurduligur herra biskup stephan til nefndi med sier j middal⁴⁾ æ almenniligri prestastefnu [að bon Gudna Jonssonar og Orms Jonssonar ð að lijta greint Testamentum bref nefndrar⁵⁾ Solueigar og þær gjafer þar inne stodur er hun hafði gefid sonum sijnum fyrrgreindum Þorleifi og Jone. huert afl að hafa skyllði. eða huad halldast skule af þeim að lögum. huert er Biskup Stephan⁶⁾ samþykkti med þeim og setti sitt jncigli med fyrr nefndra manna jnciglum. j hueriu er so stod að þeir dæmdu optnefndum bræðrum Þorleifi og Joni til æfinligrar eignar vj^c hundrada af þeim gíofum sem j greindu testamentisbrefi solueigar jnnistodu. Enn þær gjafer sem meiri eru enn tjttnefnt testamentisbref jnnihelldur dæmdu þeir greindum bræðrum Gudna og Ormi til halldz og meðferdar so leingi sem⁷⁾ þeir [[være ei⁸⁾ af þeim sökter⁹⁾ med [logum og¹⁰⁾ dome. og þui leist oss offtnefndur Gudne fulla heimilld¹¹⁾ hafa og eiga epter sijnn breff til þess þessar peningar eru sokter af honum med logum og domi sem fyrr seiger og so fullan riett og söknn aa þeim eiga sem sialfs hans peningar wæri fyrir honum tekner. vtuijsar so wor landzlaga bök að hun fyrirbydur allar gripdeillder og ologligar fiar upptecker. Enn

1) a, 65; hálfá 1945; sl. 67, 790. 2) [af golldid 790. 3) [67, 790; serlegra 65, 1945; annara, a. 4) mydal 67, 65, 1945. 5) b. v. 790. 6) [67, 65, 790, 1945; óvart fallið úr í a. 7) b. v. 65. 8) sl. 67. 9) sl. 67. 10) [logligum 67. 11) [[wærij, a (l), og fallir setninguna að öðru leyti úr.

huer er¹⁾ þad giorer²⁾ færi aptur þad er hann tekur rangliga og bæti þeim fullrietti er hann tok fyrir. Og þui dæmdum wier adurskrifader domsmenn optnefndan Olaf philippusson skyldugan aptur ad skila greindu smiori. ad heyrdum dominum. j þeim³⁾ sama stad sem hann tok þad samdægris og þar med vj merkur j fullrietti [Gudna⁴⁾ og flitia heim j ogur ad næstum fardogum. Stendur og so [j kaupabælke⁴⁾] j worri landslagabok. ad ef lendur madur edur umbodsmadur kongs tecur upp bu bonda [an doms⁵⁾] edur weiter honum adrar [fiar vpptekter. þå skal hann þad allt færa. og giallda konge. x merku: enn hver hinna mork er honum veitte lid til.⁶⁾] finnum wær þar þa eckj rok til ad þad somi betur nockrum bonda edur mugamanni nockrar gripdeillder edur rangligar fiarupptekter [ad hafa⁷⁾]. heldur enn hinum sem meira walld edur magt hefur. Og þui dæmdum wier þratnefndan Olaf sekan. x. morkum wit konginn. enn huer hinna mork er honum weitti lid til fyrir optskrifada fiar upptekiu.⁸⁾ og flytia heim til kyrkiubols j langadal. ad næstum fardogum.

Samþykkti þennan worn dom med oss [adurskrifadur valldzmann⁹⁾ Biorn [Gudnason et cetera¹⁰⁾].

628.

1. Febrúar 1504.

á Mosvöllum.

Dóma sex manna útnefndr af Birni Guðnaasyni, sýslumanni milli „Geirhóls og Langaness“, um tíundarhald Einaris Sveinsonar í þrenna tólfmánuði, og dæma þeir alt fé hans ótíund að fallið undir kong og biskup.

AM. Fasc. XXXVII. 4, frumrit á skinni fúð og götugt. Sex innsigli hafa verið fyrir dómnum. en þau eru nú öll dottin frá. — Afakriptir af dómi þessum frá 17. öld eru nokkrar til, t. a. m. AM. 196. 4to bl.

1) b. v. 67, 790. 2) hér bætir a við „eij“, sem hin sleppa, og ekki má standa. 3) þann 67. 4) [67, 65, 790, 1945; sl. a. 5) [ótalt og ódæmt 65. 6) [65, 1945; sl. hin, nema hvað í 790 stendr „fjárupptektir“ og í a „etcetera“. 7) [b. v. 67, 790. 8) upptöku 67; upptekt 65; upptekta 1945; upptektar 790. 9) [b. v. 790. 10) [65, 67, 790; sl. a.

3b—4 frá 1657—65 (ekki góð) og í Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 46a—47a frá 1666 (skárrí); er hvorug þeirra góð. Betri afskrípt frá c. 1604 er í dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar.

Domur vm Tíundarhalld Einars Sveinssonar¹⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. Senda Þorolfur augmundzson. Þorleifur aurnolfsson. aurnolfur grimsson. Hakon jonsson. jon jonsson og Gvdmundur jonsson. Quediu guds og sina. kkunnigt²⁾ giorandi þa iidit uar fra³⁾ hingadburd uorss herra jhesu christi þusuud fimm hundrut og flogur dár. a fimtudag hinn næsta fyrer purificacionem sancte Marie uirginis æ mosuollum j [au]nundarfirdi æ þingstad rettum. Worum uier j dom nefndir af ærligum manni Birni bonda Gudinasyni. er þa hafdi mins herra kongsins syslu j millum geirhols og langaness. at dæma huerra suara edur seckta at einar sueinsson uæri skyldugur kongdominum og honum fyrer þa ækærn at adur greindr biorn klagadi á fyrrskrifadañ einar sueinsson. at hann hefdi ecki golldit tiundir j þrenna tolfmanudu af þeim peiningum sem einar sueinsson eignadi sonum sinum þordi og grimi. Ok hann sialfr hafdi haund yfer haft ok ecki tiundat hier j sueith. Nu sakir þess at einar sueinsson uar þar þóð logliga fyrer stefndr af syslumanninum birni gudinasyni. þat og annat at adur greindur biorn lysti þui fyrer oss at grimr einarason hefdi lyst sig felausañ á myraþingi og baud at uinna eid at. þat hid þridia at tueir ualinkunnir dandi menn hrepstiorar j dyrafirdi jon þorsteinson og ketill þorsteinsson hefdi lyst þui fyrer tittnefndum birni gudnasyni⁴⁾. at þeir hefdi sied ath peiningum adur greindra brædra þordar og grims id sama haust fyrer faranda. og hefdi þeir huorki talid sier peninga ne tiundat under sinum faudr einari sueinssyni huorki þa ne endra nær. Þui j guds nafni amen. Dæmdu uier adr greinder domsmenn med fullu doms atkuædi alla þa peinga fallna uera og uppnæma⁵⁾ under kong og biskup. frida og ofrida. kuika

1) Utan á bréfinu með hendi Eggerts Hannessonar. 2) Svo. 3) hef-ir óvart gleymzt ár frumbréfinu. 4) Svo hér. 5) uppnæna, frbr.

og dauda sem eigi hefði tíundadir uerit. og rettskir kongs umbodsmanni og kirkiunar. eftir þui sem gudz laug og landzins giora rad fyrer. at huar sem madur situr j þrenna tolfmanudu og giorer ecki tíund sina retta. þa skulu svo mielir peñingar fallner uera undir kong og biskup sem ecki eru tíundadir. Wtan tittnefndr einar ssueinsson¹⁾ leiddi tuo loglig uitni med suordum eidum fyrer þrattnefndum birni gudinasyni. nu æ laugardaginn er kemur at adr greindir peñingar hefði rettliga tíundadir uerit af tittnefndum einari sueinssyni edur þordi syni hans.

Samþyckti þenna uorn dom med oss opp(t)skrifadr biorn gudinason kongs umbodsmann. Ok grimr prestr þorsteinson er þa nar profastur j millum geirhols og langaness. og vmbodsmann heilagrar skalhollz kirkiu yfer officialisdæminu j millum gilsfiardar og geirhols.

Ok til sañiñda hier um settum uier adr greindir meann uor inzsigli fyrer þetta domsbref skrifat j holti j aunundarfirdi deigi sidar enn fyr segir.²⁾

629.

3. Febrúar 1504.

undir Múla.

HæLG: Gíslason selr Jóni Erlingssyni jörðina Deildará á Skálmarnesi fyrir tuttugu hundruð i lausafé.

AM. Fasc. XXXVII, 16, frumrit á skinni. Af sex inasiglium eru fjögur fyrir bréfinu. Árni ritar á bréfið, að hann hafi feingið það „fra Gísla Sigfussyne á Rekstodum 1707“.

Brief fyrir deildara.³⁾

Þad giorum vær eyolbur prestr sigvrdzson. jon jonsson. sueinn skvlason og jon þormodsson. pall arason. godvinn monnum viturligt med þessv woro opnv brefi at þa er lidit var fra hingatbvrð vors herra ihesu christi. CC. fim c. og iiii. ðr. a pyrificacio sancte maria⁴⁾. vnder mula ð skalmarnese. uorum nær j hia sðum og heyrdum aa. a ord og handaband

1)Svo. 2) þ. a. 2 Febrúar (á kyndilmessu). 3) Utan á bréfinu með fornri handi. Þar stendr og með fornri handi: „Jon prestur“. 4) þ. a. 2. Febr.

þessara manna, jóns bonda erlingssonar af einne alfv. Énn af annari helga gíslasonar at suo fyrir skildv. at nefndur helgi seldi greindvm jóni ellingssyne jordena alla deilðara. er liggur j mula kirkiv sokn á skalmarnese. hverr at¹⁾ dyrleika er .iiij. c. og .xx. fyrir .xxc. með aullum þeim gavgnvm og gædum sem greindri jordv fylger og fylgt hefur at forðv og nyiv og fyrr nefndur helgi vord fremst eigandi at. vndan sier og sinvm erfingivm. enn vnder adr greindan jón ellingsson og hans erfingia. hier j mot gaf opt nefndur jón ellingsson þrattnefndvm helga svo wordna peninga .iiii kyr og .ii. asavdar kvgillde. þriar vætter smiors fyrir .ii. kvgilldi. .ii. vxa flogra vetra og þrevetran .v. savde gamla og .iii. tvæuetra fyrir .iiij. c. at haustlagi .iiij. hesta og eitt hross fyrir .v. c. sæng fyrir .c. ni. fiordunga ketel og tvær ær og hvd fyrir .cc. Oedkendizt tittnefndr helgi fyrir oss at hann hefði þessa alla peninga vpp borit sem hier standa skrifadir og j þessv þeirra handabande gaf og giordi opt skrifadur helgi jón bonda ellingsson avllvnges kvittan og akærvlausan fyrir sier og aullvm sínum erfingivm og epterkomendvm. skyllde helgi gíslason svara laga riptingv á greindri jordu. en jón bonde ellingsson hallda til laga. Og til sanninda hier vm sette helgi gíslason sitt jnsigle með worum fyrrskrifadra manna jnsiglum fyrir þetta jardarkaups bref og kvittvnar. Skrifad j sama stad og áre. deige sidar en fyr seigir.

690. 2. Marts 1504. í Viðey.

ÞORVARÐR lögmaðr Erlendsson kvittar Árna Snæbjarnarson ábóta í Viðey um andvirði Ölvatnsholts í Holtum.

AM. 288. 4to bl. 67, skr. c. 1570. — AM. Apogr. 5831 (eptir Bessastaðabók).

Kvittvnnarbrief Þorvardz fyrir Olvaasholti.

Þath giore ek Þorvardvr Ellendzson lavgmann svnnan oc avstan æ Jslande godvm monnvum vitvrliggt með þessv

1) Hér stendr fyrir ofan kanna „er“, en því er ofaukið.

minv opnv brefi að ek meðkiennvnt að ek hefði fylla peninga og alla vppborid svo mier vell sanæger af abota Arna Snæbiarnnarsyni fyrir jordena Olvarsholltt er liggvur j Holttvm fyrir avstan Þiorsæ. Þvi gefvur eg advr nefndvr þorvardvr fyrnefndan abota Arna avllvngis kvittan og akærvlavsan fyrir mier og ollvm minvm erfingivm og epterkomendvm vm advr greint jardar verd.

Og til sanninda hier vm set ek mitt insigle fyrir þetta kvittvnnar bref skrifat j Videy lavgardagenn næsta fyrir translatio Johannis holensis episcopi þa lidit var fra gvdz byrd M. d. m. ar.

631.

7. Marts 1504. í Sælingsdalstungu.

SKÚLI Þórðarson lýsir því, að hann hafi að bön Magnúsar biskups í Skálholti svarið þann bókareid, að Loptr heitinn Ormsson hafi gefið Staðarhól guði, jungfrú Marie og sancte Petro.

Apogr. AM. 1471, með hendi Árna Magnússonar eptir transkr. frá 28. Júní 1519, sem datt í sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það. — Apogr. 1467 með hendi Páls Hákonarsonar „ur transcripto Mag. Bryniolfs og 4ra annara, giörda 1644. epter öðru vidimus 1547“.

Þat giore eg skule þorðarson godum mönnum uiturligt með þessu minnu opnu brefe at eg meðkennunzt. at eg hefðu suared suo felldan bokareid at þon biskupz magnus at loptur heitin ormsson. sem gud hans sal nadi. gaf stadarhol guði og iumfrv marie og sancte petri. suo og meðkennuzt eg¹⁾ j þessu sama brefi at eg heyrda lopt heitinn allðra gefa fram- ar stadarhol enn suo at hann ætti ecki skilgötin baurn ept- er sig. eða ættleiddi þau er hann ætti vid steinuñe gunn- arsdottur. og til sannenda hier um setta ec mitt incigli fyr- ir þetta bref er skrifat nar j sælingsdalstungu j huamm- suetit faustudaginn næsta fyrir festum gregori(i) pape. arum epter gudz burd M. d. og iiii ðr.

1) b. v. 1467; sl. 1471, nema hvað Árni setr það í hornklofa.

682.

14. Apríl 1504.

á Hólum.

VITNISBURÐAR Jóns Sigmundssonar og tveggja manna annara um alþingisdóm Finnþoga lögmanns Jónssonar i erfðamáli Björns Þorleifssonar 1. Júlí 1500.

AM. Apogr. 741, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex transkripto“, sem var á kálfskinni.

Þat giorum uær jón sigmundzson gudmundr þorleifsson og brandur öldfsson godum monnum uitanlegt með þessu uoro opnu brefi þá er lidit uar fra gudz burd þusund og fimm hundrud ára. en næsta dag epter petursmessu og þáls um sumared.¹⁾ æ almönneligu avxarærþingi vorum uær j hia j sangdum stad og dag sðum og heyrðum á at finþogie jonsson langman nordan og uestan æ jslandi nefndi þar ut xii laugriettumanna dóm til þess ad dæma um mðlaferle biarnar þorleifssonar huort hann og hans systur skýlldu uera laugligir erfingiar epter þorleif heitinn biornsson faudur sinn edur eigi. Suo og eigi sidr vorum uær j hia og heyrðum upp æ ad sð enn same dómur uar þar þæ strakx j laugriettune jn skriptiss fræm borinn og uppsagdur suo latænde med aullum sinum greinum og artikuliss sem su en sama skræ vtvisar og jnne helldur sem hier er skrifud æfaust voro brefi og suo er hliodandi sem hier epter stendur skrif. t. [Hér kemr alþingisdómurinn frá 1. Júlí 1500, og er slept öllum fyrsta hluta hans ad orðunum: „uorum uær j dom nefnder &c.“; sidan er orðalagi dómsins smávikid við, sumt stytt, og sumt sagt *fullra*, og er það tilfært neðanmáls við dóminn eptir afskriptinni hér i útgefanni, en smá-ordabreytingar, sem ekki breyta hugsan, er hér ekki hirt um. Sjá Nr. 498 hér ad framan].

Og til sanenda hier vñ settum uær fyrnefnder menn vor jncigle fyrir þetta vitnesburðarbrof er skrifat uar á hólum j hialltadal sunnudagin næstan epter þaska viku florum ærum sidar en fyr seigir.

1) Þ, c. 80. Júlí 1500.

683.

17. Apríl 1504. á Auðkúlustöðum.

ÓLAFR Filippusson lýkr Sigurði Dadasyni jörðina Höfða í Eyrarsveit, sem hann hefði feingið af Solveigu Björnsdóttur í þjónustulaun.

Eftir skjalabók í Landskjalasafni 94. 4to bl. 132^a — 132^b, með hendi Jóns Jögmanna Sigurðssonar c. 1600. —

Brieff vñ Hofða.

Þad giorum vier þordur Clemusson. gudmundur gudmundsson og Sigurdur Sueinason godum monnum kunnugt med þessu voro opnu breffi Anno 1504 midvikudaginn næst-
 añ fyrir Jonzmesse Holabiskupz vñ vorid a Auðkulustod-
 um j Suinadal vorum vier j hi: saum og heyrðum á ord
 og handaband Olafz philippussonar. Enn Sigurdar Dadason-
 ar af annari alfu ad so fyrir skildu ad greindur Olafur
 luckti og gallt ádurnefndum Sugurdi til fullrar og æfnigr-
 ar eignar jordina Hofða er liggur j Eyrarsueit med ollum
 þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgtt
 hefur ad fornu og nyiu. ad ollu til skildu enn ongu vndañ
 teknu. sem fyrrgreindur Olafur og hanz sonur Einar hefðu
 fremst eigandi ad ordid j erfð epter Solvegu Björnsdottur
 modurmodur greindz Eynarz. Reiknadi Olafur ad greind
 Solveg Björnsdotter hefði gollðit sier adurskrifada jord
 hofða j sijn þjónustulaun. enn huorz þeirra eign Olafz phil-
 ippussonar eda Einarz sonar hanz titt skrifut jord ¹⁾
 verid hefði edur vera mætti. þa skilði Sugurdur eignast
 þessa jord Hofða æfnliga eptir þui sem fyrr segier og hana
 meiga niættilliga ad sier taca a næstum fardogum. og eign-
 ast alla sochn. alogur og niætt af þeim sem hana hafa rang-
 liga halldit sijðað optskrifadur Olafur edur Einar sonur hanz
 hafa fremst eigandi ad ordid. Lofade nefndur Olafur ad suara
 lagariptingum a greindri jordu. enn Sigurdur hallda til laga.
 Lyste Olafur þar (ad) hann hefði onguñ adur giefum²⁾
 giefid nie solum sellt optskrifada jord hofða.

och til sanninda hier vñ et cetera.

1) hér stendr í handr.: „hefði“, sem er ofaukið. 2) Svo.

684.

18. Apríl 1504.

á Espfikelli.

Jón Ásgrímsson selr Helga Ásgrímssyni jarðirnar Sírisstaði, Bitru og Haus (Háhús) í Kræklingahlíð fyrir hálfar jarðirnar Voga við Mývatn, Breiðamýri í Reykjadal og Bjarnastaði í Bárðardal.

AM. Fasc. XXXVII, 11, frumrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. Sbr. Nr. 686.

jarðer fyrir nordan.

kaupbref vñ Syrisstade j kræklingahljð.¹⁾

Þath gervm ver jon biornson. hallur arñorson. eystein einarson og jon jonson godvm monnum uitarligith²⁾ með þessv voro Brefi þa er lidit var (fra) guds burd þusvnd fim hundrud og flogur ar manudagin næsta epter mariumessv kertamessv a esphole³⁾ j eyiafirði uorum vær j hia savm og heyrðvm a ord og handaband þessara manna jons asgrimssonar af einne alfu en helga asgrimssonar af annare ath suo fyrir skildv ath fyr nefndur jon sellði adur greindvm helga jarðer er sua heita siriastader j kræklingahlíð er liggur j glæsebæar kirkivsokn og bitru og havs er liggur j hlidar kirkivsokn með ollvm þeim gognvm og gæðum er greindvm jorðvm fylger og fylgt hefur ath fornv og nyiu. hier j Mote gaf fyr nefndur helgi adur greindum jone halfar jarðer er suo heitta vogar við myvatn er liggur j reykiahlidar kirkivsokn og breiðamyre i reykiadal er liggur j einarstada kirkivsokn. biarnastadi j bardardal er liggur j lundarbrekkv kirkivsokn og þar til eitt asaudar kuilldi. skyllði hvor þessara manna fyr greindra hallða þeim jorðvm til laga er keypti en svara laga aiptingvm hvor a þeim jorðvm er sellði. og til sanenda hier vm settvm vær fyr skrifader menn vor jnsigli fyrir þetta bref skrifad var a esphole j eyiafirði fluttvdagin næsta fyrir jonsmessu hola biskups⁴⁾ a sama are sem fyr seiger.

1) Utan á bréðnu, fyrri línan með headi frá öndverðri 16. öld, hin með hendi frá 17. öld. 2) Svo. Dagsetningin hér er 5. Febr. 3) biskups, frbr.

685.

18. Apríl 1504.

á Kirkjubóll.

Dóma útnefndr af Birni Guðnasyni, kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness, um kærur þeirra Narfa Jónssonar og Tómasar Jónssonar um landskyldarhald, ofantekning hlöðu og annað fleira.

AM. Fasc. XXXVII, 5, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar í Ögri. — AM. Apogr. 860. Frumritið er dálítið skemt í brotum. — Afskriptir af dómi þessum finnast í stöku dómabókum, en þar er dómrinn jafnan styttr; elzt slík afskript er í dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar frá c. 1604.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda gvdini jonsson. þolleifur annolfsson.¹⁾ hakon jonsson. þorgautr olafson. snorre helgason og jon jonsson kvedin guds og sina kvunigt giorande æ fimtudagin næstan epter geisladag þa er lidid war fra hingadburd wors herra jhesu christi (D cd²⁾) og flogr ææ æ eyre j skutelsfirði a almenniligu hieradspingi worum ner til nefnder af ærligum manni birni gudinasyni er þa hafde mins herra kongsins syslu og umbod j millum geirholms og langaness æ adh lita og æansaka. skoda og einvirduliga fullnadar alyktardom æ adh leggja þær sakargipter er þeir þar fram baru narfe jonsson og tumas jonsson og doms a beidditz huor um sig fyrir sína æækæru sem huor hafdi avdrum stefnt og stefna lated j nefndan stad og dag. j fystu grein kærði narfi þat til tumas adh hann hefði ecki gollid sier landskyllid af jordunne kirkiuboli j skutulsfirde þa xij manude sem greindr tumas hafde nefnda jord kirkiubol teked af narfa jonssyne og sialfur medkendetz fyrir oss ad hann hefði optnefnda jord kirkiubol teked af greindum narfa epter laganna skipan med wottum og handsaulum med æ kuedinni landskyllid malnytu kuillde og kuilldes hest þann sem narfua nære aifluktr fyrir kvilldi. J annare grein kærði greindr narfi þat til adr nefndz tumas jonssonar adh hann hefde ofan rift og j burtt flutt. vj. fadma langa hlauðu er opt nefndr tumas hafde samþyckur orded adh standa skyllde þa hann tok jordena hveria er hann hafde adr upp giortt

1) Svo. 2) Svo = dc; dagsetning þessi er 18. Jan. 1504.

a sinn kostnad med þeim skilmála aðh optnefndr nærfe skyllde eignatz halfa hlavduna fyrer utan allan reikningakap enn halfa skyldi hann leysa fyrer annað uid edr audrum uerdaurum sem godum monnum þætte uertt ef þeim kæme eigi sialfum saman. J þridiu grein kærde þratt nefndr nærfe þat til tumass aðh hann hefde ofan rift og burtt flutt gamalt hus er jordunne kirkiubole hafde leinge fylgt og þar war þa hann kom til jardarennar. wtúisar so wor landz laga bok aðh halldatz skulu handsaulud mal þau er bok mæler eigi j mot aðh halldatz megu aðh lavgum og þui leitiz oss þetta fullkomen laga bygging er tittnefndr nærfe jonsson hafde bygt titt nefndum tumase jonsayne þratt nefnda jord kirkiubol og skylldugañ fyrer aðh svara aullum lavgskylldum epter laugum og skildavgum. Enn saker þess aðh þrattnefnder menn narfi og tumass medkendutz fyrer oss huor um sig þa stefnu er huor hafde audrum stefnt og stefna lated j adr nefndañ stad og dag þui dæmdum uer þa langliga stefnda og rætteliga fyrer kallada huorñ um sig fyrer annars sakæru epter þeim sakargiptum sem j þeirra stefnum stod. Birte tittnefndur tumass jonsson þar fyrer oss oped bref wors uirduligs herra biskup(s) stefans med gods nad biskup(s) j skalhollte j hueriu ea so stod aðh hann og hars prestar hefde dæmtt honum til banda halft annad hundrad j afgialld af þeirre landskylld ea tittnefndr tumass atte aðh giallda þrattnefndum narfa af tittnefndri jordu kirkiuboli epter langri ueniu og hefd hans foruerara biskupa j skalhollte. Enn saker þess aðh þetta sama biskupsins bref war eigi birtt edr openberad fyrer þeim er maled atte fyrr enn hann hafde lyst lagasauk æ tittnefndri landskylld og malinu stefnt under landzins lavg sem fyrr seiger. og under sylumannz dom komit. þa kvnum ver ecki aðh aiufa worn eid og briota wortt suared laugmal. og dæma j mote worre landz laga bok fyrer hefd og langa ueniu. witum uer og þar eingin lang til wera tau¹⁾ aðh skylldeliga skipæ biskupum gisting edr utlausn af halfkirkium. Nu af því aðh uer fyrnefnder menn worum til nefnder af sylumanninum birne

1) Svo.

gudinasýne sem fyrr seiger. adh dæma laug og niett nefndra manna j milli narfa jonssonar og tumass jonssonar epter þai sem uer uilldum ańzsuarar fyrer gude enn uera bikender fyrer godum maunnum þa haufum uer a litid epter worre skynsemi þeirra mala efne. saker þess adh tittnefndr tumass jonsson kendetz fyrer oss adh hann hefde med handsanlum tekit þratt nefnda jord kirkiubol sem login giora rad fyrer sem fyrr skrifad stendr enn lukte þo aunga landskyllid þa leitz oss hann oheimila sier jordena svo sem seiger j fyrsta kapitula j bunadarbælke ef leiga er eindaugud og kemr eigi fram þa oheimilar hann sier jord og þui dæmdum uer opt nefnder domsmenn þrattnefndan tumass skyldugan adh giallda tittnefndum narfa tuefallda lan(d)skyllid med þeim fridleika sem j fyrstu war skilen malnytu kuillde og kuilldes best. og þar med halfa fimtu maurk tittnefndum narfa j fullætte og half maurk j handtaksrof og konginum adra. Jtem j annare grein dæmdum uer titt nefndan tumass skyldugan adh giora upp aptur hlavduna þa sem hanu hafde ofan rifed a sinn eiginn kostnad adh aullum uidum jafngoda sem hun war fyrr under sinn suarenn bokareid og hafa upp giortt fyrer slattur so framtt sem tittnefndum narfa fullnatz þar til tuo langlig lagavitne þau er þat sueria med s(u)aurdum bokareide fyrer fardaga j nor adh þrattnefndr tumass hefde þui samþyckur orded adh hladan skyllde standa. skyllde hann giora eina topt jafnlanga þar sem narfue uillde edr tusar jafnlangar uid eina og þar med fullriette narfua so miced sem fyrr seiger enn kongi halfa maurk. enn narfe skyllde leysa bloduna halfa sem skiled war so sem godum monnum þætte ue:d ef þeim kæme eigi sialfum saman. so og skyllde titt nefndr tumass upp giora a. sialfe sins kost þat gamla hused sem jordunne hafde fylgt jafnagott sem þat war vnder sinn suarenn bokar eid og upp giortt fyrer slattur sem hitt ed fyrra og þar med sekur maurk halfa kongi enn halfa landeiganda wtan þui ad eins ad hused virttetz vertt halfrar merkur vered hafa. þa dæmdum uer þrattnefndum narfa dđ þui fullriette halfu fimtu maurk þui_oss leitz þat giortt med heiptt og aufund ath

rifa þan hus ofan og burtt flytia sem hann a aunga tiltaulu til. Enn ad husnum upp giordum skyllde greindr tumass uinna þenna eid þa greindr narfe uill fyrer þeim sýslumanni sem þar hefur sýslu sem broted nar. Skyllde þesser peningar landskylld og riettarfar og so kongmans sakeyrer gialldatz adh næstum fardangum adh heimili huors um sig sem taka sette landakylld narfa heima a kirkiuboli j skutulsfirde med þeim fridleika sem med þat fyrsta war skilid og so riettarfar j anllum laugligum sakeyri sem laug giora rad fyrer j nadmalum og ullu og allri skinnaworu og aullu kuikfie og audrum lagvavrum þeim jafnurdum. so og ed sama kongsens sakeyrer gialldetz adh heimili sýslumannzens a kirkivbole j langadal nema hann uili jndælla um giora. Enn su sakargipt ea tittnefadur tumass hafde til optnefnaz narfa adh hann hefdi haugit j skogi a jordu hans, j tungu j skutulsfirde j aungu hans frelse enn hann hafde þar þo aunga bifuising til hueræsu micell auerke adh uered hafde þui adh hann hafde eigi leitt menn til stefna og lata meta akogarspell sem laug giora rad fyrer. kunnu uer þui ecki um sinn þar nauckurn riett a adh giora.

Og til sanninda hier um settum uer fyrr nefnader domsmenn wor junsigli fyrer þetta domsbref huertt er skrifad war a kirkiuboli j langadal ante¹⁾ feria quinta marce evangeliste a sama are sem fyrr seiger.

686.

19. Apríl 1504.

í Glæsibæ.

KAUFBRÉF sama efnis og Nr. 634.

AM. Fasc. XXXVII, 12, frumrit 4 skiani og eru 5ll (8) innsiglin dottin frá.

Þath giorum uier jon biornson. hallr arnorrson ok jon jonsson godvm monnum viturligt med þessv voro opnv breff. at þa er lidit var fra guds byrd. O. d. ok flogur ar. a espiholi j eyiafirði. vorum uier j hia saum ok heyrdvm a

1) an, frbr. Dað mun að skilja svo: feria quinta ante marce evangeliste.

ord ok handaband þessara manna jons asgrimssonar af einni alfv ok helga asgrimssonar af annarri at suo fyrir skildv. ath greindr jon asgrimsson selld(i) adrgreindum helga asgrimssyni jardernar sirilsstadi j kræklingahlid er liggur j glæsibæiarkirkiv sokn. ok bitrv ok hahus er liggur j logmannzh(l)idarkirkiv sokn med samþýcki ok handabandi olofar jonsdottur konv sinnar. med ollum þeim gognum ok gædvum sem greindum jordvum fylger ok fylgt hefer at fornv ok nyv ok jon asgrimsson uard fremz eigandi at. hier j mot gaf helgi asgrimsson halfa jordina breidamyr j reykiadal er liggur j einarsstada kirkiusokn ok halfa voga vid mývatn. er liggur j reykiahlidar kirkivokn ok halfa biarnastadi j bardardal er liggur j lyndarbreckv kirkivokn med ollum þeim¹⁾ gognvum og gædvum sem greindvum halfvum jordvum fylger ok fylgt hefer at fornv ok nyiv ok helge asgrimsson vard fremst eigandi at. skyllidi hvorr svara lagariptingvum a þeim jordvum er selldi. enn sa hallda til laga er keypti. Ok til sanninnda hier vum settvum vier fyrrskrifader menn vor juncigli fyrir þetta bref er skrifad uar j glæsibæ j kræklingahlid fostvdagenn næsta fyrir jonsdag holabiskups vum vorid a sama are sem fyr seger.

687.

23. Apríl 1504. á Koltreyjustað.

VITNISBUÐUR, að Árni heitinn Snorrason hafi í testamenti sínu gefið klaustrinu á Skriðu í Fljótsdal jörðina Breiðavík hina minni í Reykjarfirði

Eptir Klaustraskjalabók Landeskjalasafnsins með hendi Hákonar Ormasonar c. 1640. — Önnur afskrift, sinnig með hendi Hákonar Ormasonar c. 1640, er í safni AM. 280. 4to bls. 219.

Vm Jörðena Breiðavík Hina Minne.

Það giöre eg Jon prestur Çjndridason gðdum mönnum kunnegt med þessu minu opnu breffe. að eg var þar hia

1) með(!), frbr.

staddur er aarne heiten Snorrason. sem hans sal gud nædi. giörde sitt testamentum. nockud krankur i likama. enn heill og oskaddur ad skynseme og allre samvisku og i millum (annara) orða gaff hann (til) klaustursius & Skridu i Fljotsdal i Austfiörðum jörðena alla Breidavik hina minne i Reyðarfirði er liggur i Holmápingum til æffenlegrar eignar & nalls effa edur nockurs fortaks. sier og sinum naungum til sálubótar og syndalausnar. aatte hann þaa og so peninga i þann tima. ad hann maatte þetta vel gieffa ad lögmale riettu. Og til meire sannenda hier vm festa eg mitt jnsigle fyrer þetta vitnisburðarbreff. skriffad & Koltreyjustad i Faaskruda-firði i austfiörðum jn festo sancto Johannis Episcopi Holensis Anno Domini M qvingentesimo qvarto.

638. Eptir 3. Maí 1504. á Sturlureykjum.

VITNISBURÐR, að Einar Einarsson hafi slegið Einar Oddsson föður sinn liggjandi i sænginni og hrækt i andlit honum, og aldrei hafi þeir um það sæzt, og aldrei sagðist Einar Oddsson gefa Einari syni sínum jörðina Arnbjargarlæk, nema hann færi að sínum ráðum.

AM. Fasc. XXXVII, 14, frumrit á skinni, og er síðara innsiglið fyrir bréfinu.

Þa(d) giorvm vid halldor gvdmvndzson ok þosteirn jonson ok gudrvn þormodardotter godvm monnum kvnigt med þeav woro opnv breff þa er lidet var fra gvds byrd. M: iiii. hvndr. od ok lxxxxiiii ar æ stv(r)lareykivm vm voret epter krossesso worum vær j hia savm ok heyrðvm æ at einar einarson alo einar oddsson fodvr sin t(v)av eda þriv hog ligiande j sængeni og hrækte j anlit honvm svo nær savm ok aldre sættest einar einarson vid fodur sín vpp fra því. svo viavm vær ad þeim kom til vm jordina arnbiargarlæk ad einar odzson sagdest aldre hafa gefit honvm fyr greinda jord nema hann fære ad sinvm radvm. Ok til saninda hier vm settvm vid fyr greinder menn okvr jnsigle fyrir þetta

vitnazbyrdarbréf er skrifat var æ stu(r)larykivm æ sama
are deige sidar en fyr seiger.

639.

9. Maí 1504.

á Þingskála.

15. — — — á Strönd í Selvegi.

ÚNSKUZÆN Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um nauðgan
Sveins Pálssonar við Ragnhildi Hafliðadóttur.

Add. British Museum 11,242. 4to bl. 64 b (= F. Magn. 206),
Sópdyngja séra Gottskálks í Glaumbæ, skr. 1543—1590. — AM. 197. 4to
bl. 18 a—b með hendi séra Jóns Erlendssonar í Villingaholti c. 1650.
— Íbél. 125B. 4to nr. 95, skr. c. 1680 eða fyrri (ártal hér misritað 1540
fyrir 1504). — Íbél. 67. 4to bl. 65b—66 með hendi séra Eyjólfss Jóns-
sonar á Völlum (d. 1745). — Úrskurðr þessi finst og allvíða í ágripi í
handritum.

Vrskvrðvr [Þorvarðs Logmans¹] vm
þrvgan við konv.

Ollvm godvm monnvm þeim sem þetta bréf sia edr
heyra sendi eg Þorvarðr Ellendsson logman svnan oc aust-
an æ islandi Q(uediu) G(udz) oc mijna²) kvnugt giorandi
at³) þa lldit var fra gvdz byrd Q. d. oc iij⁴) ar⁵) æ Þing-
skala j Rangarsyslu⁶) [fimtvdagen næstan firir halluardz-
messo⁷) um vorid kom firir mic Torfi jonsson kongs⁸) vm-
bodzmadr j fyr greindre syslu med xij manna dom [jn script-
is⁹), hværn er hann las þar æ þingenu firir mier oc odrvm
godvm monnvm oc þeir xij dandemenn dæmdu til min oc
vnder minn vrskvrð hverzv hafa refsing at Sveinn palsson
skylldi hafa firir þa þrvgan og navdvng¹⁰) er hann hafdi
fyllan vilia til at leggja¹¹) med Rag(n)hildi hafliðadóttur er¹²)
sogd [er oc¹³) hvn stendar ecki æ nefnd j [landz laga¹⁴)

1) h. v. 197. 2) siva, Gottsk.; minn 67, 197. 3) b. v. 67. 4) vij (1)
197. 5) Upphaf bréfsins er svo í 125: „Eg Þorvarður Erlendsson lög-
mann sunnan og austan á Íslandi geri góðum mönnum kunnugt, að
Anno 1540 (1) o. s. frv. 6) Rangárþingi 125. 7) [sl. 197. 8) 67; sl.
Gottsk. 9) [Gottsk.; hin sleppa. 10) nauðgan 197. 11) leggjaz 197.
12) ed. 67. 13) [þvi 197. 14) [sl. 197.

bokine hverzv micil hun á at vera [eda litil firir greint mal¹⁾. J annare grein taladi ec²⁾ sialfur fyr nefndr [Þorvarðr logman³⁾ vid þessa somv stvlkv svo hvn lysti sialf firir mier oc þessv vrðv samsaga marger meun at hvn hefði fyr⁴⁾ somu lysing [oc frambrvd⁵⁾ haft firir þeim. at adr greindr Sveinn palsson hefði þrvgat sier oc navdgad oc verit sier jnnan holdz at sinv viti oc skyne. svo greindri Ragnhilldi blæddi vr sinum getnadarlim at hvn sagdiz hafa kent þess upp æ .vj. vikr þar epter edr leingur. svo ok⁶⁾ sagdiz hvn hafa sied at opt nefndr sveinn þvrkadi⁷⁾ blodit af felaganum æ sier [upp æ tvær reir⁸⁾. J þridiu grein at [þrattnefnd ragnhilldr⁹⁾ lysti ei samðægris firir skiaeligum vitnum oc logligum. vtan firir brædradætrum sinum gudrunu grimsdotter og margretu grimzdotter oc þær badar vngar sierliga¹⁰⁾ avnnvr. xij. vetra edr xij. [sem logen giora rad firir vm þeirra vitnizbrvd¹¹⁾. oc at svo profudu mali oc firir mic komnu sagda ec j gvdz nafne amen¹²⁾ med fvllvm laga vrskvrði [þrattnefndum Sveine palssyni¹³⁾ at missa med [hoggi. hnifi¹⁴⁾ edr avxi alla fingvrna æ enne viustri hendinne j efzstu lidnum vid handarbakid firir adr greinda þrvgan oc navdvng oc abyrgiz sig sialfur sidan hvort hann fær af lif eda bana. Eon hefði¹⁵⁾ vitnen oc lysingen verid loglig eptir logbokenni¹⁶⁾ þa hefði¹⁶⁾ greindr Sveinn mist lift¹⁷⁾ þar strax. [Þessum xij dande monnum med¹⁸⁾ mier tilkolludum og samþyckundum¹⁹⁾ þenna minn orskurd²⁰⁾ oc settu sin jncigli med minu jncigle²¹⁾ [vel kendr dande mann²²⁾ torfi jonsson syalumadr j rangarþinge. helgi oddzson. [olafr oddzson²³⁾. tumas jonsson logrettomenn oc atta adrer bændr [firir þetta orskurdarbrf²⁴⁾ skrifad æ Strond j Seluogi æ sama are oc fyr seiger [næsta dag firir ascensionem.²⁵⁾

1) [sl. 67. 2) sl. 197. 3) [lögmaður 67. 4) sl. 67, 197. 5) [sl. 197. 6) b. v. 67. 7) hefði þurkat 67. 8) [tvievar 67. 9) [hon 67. 10) sl. 197. 11) [hvorier witaizburder eigs svo fylleleger eru sem Log gjaura Raad fyrer 197. 12) sl. 197. 13) [þrattnefndan Svein Pálason 67. 14) [haugghnifje 197. 15) hafe 197. 16) bókinni 67, 197, 125. 17) haufuded 197. 18) af 197. 19) samþycktu 197. 20) [samþycktu þenna minn orskurd xij daandimenn tilkalladir 67. 21) sl. 67. 22) [vel kendir dandimenn 67. 23) [sl. 67. 24) b. v. 67. 25) [sl. 67. — 197 er nokkuð stytt, og fellir úr allan klámfeingna kafana.

640. 10. Maí 1504. á Helgafelli.
SIGURÐAR Daðason selr Haldóri ábóta og klosturinu á Helgafelli jörðina Höfða í Eyrarsveit fyrir átján hundruð.

Eptir skjalabók í Landskjalasafni 94. 4to, bl. 132b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Ágrip af þessu bréfi með ártali 1504 er í AM. 252. 4to bls. 47; AM. 480. 4to bls. 7; Apogr. AM. 1597.

Kaupbrief fyrir Hofða j Eyrarsueit.

Það giorum vier Einar Þorólfsson. Magnus gudmundsson. Jon Jonsson og Magnus Jonsson godum monnum kunnugt með þessu voro opnu briefi föstudaginn næsta eptir vppstigningardag Anno 1504 á Helgafelli j Helgafellsueit vorum vier j hia saum oc heyrðum ð ord og handaband þessara manna Halldorz abota á Helgafelli og Sugurðar Daðasonar að so fyrir skildu að Sugurður Daðason selldi abotnum Halldore og klosturinu á Helgafelli alla jorðina Höfða er liggur j Eyrarsueit j Eyrar kirckiusockn með ollum þeim gognum og giæðum sem greindri jorðu fylger og fylgtt hefur að fornu og nyiu og hann varð fremst eigandi að. enn hier j mot gaf Halldor Aboti Sugurði Dadasyne xvijje og hier j xj malnytu kugilldi og vije j frijdvirdtum peningum. Lofaðe Sugurður að suara Lagasþingum enn aboti Halldor halldi til laga.

Og til sanninda et cetera.

641. 31. Maí 1504. í Galtardalstungu.
DÓMAR útnefndr af Arnóri Finnssyni um prófentugjöf Ingibjargar Þorsteinsdóttur til Arnórs frænda síns Finnssonar.

Dómabók Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni í 4to bls. 68—69 skr. c. r606.

Proventu Brief Ingibjargar Þorsteinsdottur.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. Senda Jon Oddzson. Stullí Þordarson. asmundur Clemensson. Jon Þiriksson. Þinar Þorarinsson og Jon Magnusson Quediu

Gudz og sjna kunnigt giorandi med þessu voru opnu brefi. at þa er lidit nar fra hingadburd vors herra Jhesu Christi. 7. d. og iiij ar manudæginu j fardagum¹⁾ j galltardalstungu j fells kirkiu sokn vorum vær til nefndir af Arnori finnssyni ad skoda og alita huort su prouenta skyllði langlig vera edur eij sem Jngibiaurg Þorsteinsdottur hafði gefit Arnori finnssyni frænda sijnum sem þar kom fram fyrir oss med brefe og junsigle godra manna. J fyrstu spurdu vær greinda Jngebiorgu huort arnor hefði falat edur bedit Jngebiorgu²⁾ ad gefa sier þessa prouentu. Enn hun sagði ad hann hefði það allðri uid sig talad fyrr enn hun haud honum það og bad hann ad taka uid sier til framfæris og nu enn baud hun honum og bad hann ad taka sina prouentu. sem þau haufðu adur vt af giort og vm talad. Suo nær heyrðum. Gaf hun honum þa enn þessa prouentu j sama stad og dag med sama skildaga og þau haufðu adur vm talad og giort. Var það med þessum skildaga. at hun gaf honum med sier til æfnligs framfæris j þessa prouentu. xxx. hundrada j malnytu kugilldum og fridum peningum sem bref þar um giort vtuijsar. Og hier badu þau oss bæði og tilnefndu ad vier skyllðum endiliga aljta. huort þessi prouenta skyllði langlig vera edur eij. og þau þetta langliga giora mega. Nu af af þui vær vissum fyrir full sannindi. ad Jngibiorg Þorsteinsdottir giordi þenna giorning af sialfs sins vilia og astundan vtan alla lockun. þess annars ad vier vissvm. saum og heyrðum ad hun var heil ad aullum sinum vitzmunum og skynsemi. þess þridia ad Arnor finnzson var eirn af hennar nanustu frændvm. þeim sem fle edur fædi haufðu til vid henni ad taka og framfæri ad veita sem henni bæri. Þes fiorda ad oss virtist hun huorgi meira gefa enn til kom med suoddan konu framfæri ad veita. Þess fimta at oss leyst hun æptir laugum giora ad bida honum sjna prouentu. suo villði hun gefa hana þar sem hann var einn af nanustu frændum. Þui fyrir allar þessar greinir. og þær fleiri sem hier ad luta med laugum. leyst oss Jngebiorg Þorsteinsdottir þessa prouentu j allañ mata langliga gefit hafa saugdum manni arnori finnzsyni vtan nockra

1) þ. e. 20. Maí 2) Jngitridi, hdr. (hér)

arfsuika við hennar Erfingia. Giordum vier þessa prouentu laugliga og standaga og obrigdugliga halldast eiga. fullkomliga Eign arnors peninga(na) þar Eptir. Eunn Jngibiorgu¹) prouentuna. Eptir aullum þeim greinum. sem j þui prouentubrefi stendur. sem þar er vm giort. Og til sanninda hier vm setium vier fyrr nefndir menn vor jnnsigli fyrir þetta giordarbref. skrifad i sama stad og ari deigi sijdar enn fyrir seigir.

642. 22. Maí 1504. á Borg í Grímsnesi.

Dómr Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um barsíð Sigurðar Egilssonar á Péttri Sveinssyni á Öndverðarnesi.

Í Bfél. 309. 8vo bl. 51—52, Öxnafellabók með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620. — AM. 197. 4to bl. 7a—8 b með hendi séra Jóns Erlendssonar í Villingaholti c. 1650 (dómriinn er hér nokkuð styttr). — Bfél. 67. 4to bl. 65 með hendi séra Eyjólfis Jónssonar á Völlum (d. 1745). Dómr þessi er auk þess til í óteljandi ágripum ártalalausum, sem flestóll eru handónyt.

Domur eptir Christians Riettarbot dæmdur
á borg j Grijsnesi.

Þad giorum vier Gudmundur Einarsson. Jon Jonsson. Stephan Þosteinnsson. Kolbeinn andresson laugriettumenn. Ormur Jonsson. Eijreckur Þiorrnsson. [Jon Þiorrnsson²). Jon Þalsson. Eireckur³) ÞorÞiarnarson. Jon hallsson og Snorri Olason⁴) [godum monnum kunnigt at þa lidit var fra Guds burdi M. D. og iv. ár midvikudaginu næstan eptir uppstigningardag á Borg í Grímsnesi á þingstad rettum vorum vier i dom nefnder⁵) [af welbornuð manne Þorvarde Ellendssyne Logmanne sunnañ og austañ á Jslande ad skoda og rannsaka og⁶) dæma i millum pieturs Sueinssonar og Sig-

1) Jagiridi, hdr. (hér). 2) al. 67. 3) Eyaifr 67. 4) ekki taldir fleiri dómsmenn, og í 197 eru þesar ekki allir taldir, en þar standa dómsmannanöfnin að niðrlagi dómans. 5) [67; worum vier j dom nefnder a borg j Grímsnesi a þingstad riettum midvikudaginn næstan eptir vppatigningardag um wort (ártal vantar) 809. 6) [197; af Þorvardi laugmanni eliadsyni ad 309, 67.

urdar Eigelssonar. var stefnan svarin af .ij. vitnum at hun var lesin a heimili Sigurdar fyrer kalldyrum.

Nv saker þess at suo stendur skrifad¹⁾ j kong kristians R(fettar)B(ot). at huer sá madur sem huerki vill heyra stefnu nie doma oc vill fordast laugenn. þar sem stefnan oc domurinn lesast j hans heimili. sem stefndur er. godum monnum hiðwerundum²⁾ og hallda³⁾ a⁴⁾ síðan fyrer full lang. war þingbodit borit ad logum til Sigurdar oc hann⁵⁾ var þa⁶⁾ heima a síjno heimili. þad þridia hann atti skillduþing at sækia til borgar j Grijsnes⁷⁾. beiddist pietur Sueinsson [og krafdist⁸⁾ firnefnis Sigurdar edur hans umbodsmanns laugliga. enn huercki kom þar fram a þinginu. Þui dæmdum vier stefnuna laugliga oc firgreindan Sigurd langliga fyrir-kalladan [og mork j stefnufall⁹⁾. vtañ hann leiddi .ij. lauglig vitni at hann hefði¹⁰⁾ lauglig forfall þau¹¹⁾. at hann mætti ecki koma a þingit. kíærði pietur thil fyrnefniz¹¹⁾ Sigurdar at hann hefði sleigit sig a hreppstíornarþingi um hauset .v. haugg edur .vj. til haufuds samfleitt. og¹¹⁾ stjng j handlegginn og .ij. blok. hier fyrer dæmdum vier Sigurdi vjar eid jñañ .vij.¹²⁾ natta [at heirdum dominum¹²⁾ særur dogum. enn fallist¹⁴⁾ Sigurdur ad¹⁵⁾ eidnum. þa dæmdum vier firnefnidum¹⁶⁾ pietri sveinsyni¹⁷⁾ iijjar merkur a haufutsarinn¹⁸⁾ j tvefaldann Riett. enn .iij. merkur a [audru hoggi.¹⁹⁾ iijjar merkur a þui²⁰⁾ þridia haufuthauggi. v. merkur a þui²⁰⁾ fiorda haufuthauggi. xij.²¹⁾ merkur a hino .v. hanfut²²⁾hauggi. enn a stjngnum²³⁾ [dæmdum vier²⁴⁾ morck j tvefaldann Riett enn a [blokunum .ij. j merkur²⁵⁾. oc suo micit dæmdum vier konginum fyrer hvert haugg sem fir seigir og²⁶⁾ fyrer hueria grein. skulu bin firstu solin²⁷⁾ gialldast jñnañ sieundar at [vnnum eidum og²⁸⁾ heirdum domin-

1) b. v. 197; 2) áheyrande 197. 3) halldast 197. 4) sl. 67. 5) b. v. 197. 6) sl. 197. 7) Grimsnesi 197, 67. 8) [b. v. 197. 9) [b. v. 197. 10) hañ 197. 11) b. v. 197. 12) vj 197. 13) [sl. 197. 14) 197; fielli 309. 15) 197; af 309. 16) sl. 197. 17) b. v. 197. 18) — hauggum 197. 19) [öðrum höggum 197. 20) b. v. 197. 21) xij, 197. 22) sl. 197. 23) atingjum 197. 24) [b. v. 197. 25) [blokum tveimur halfa mork 197; 309 er svo að skilja : á blökunum tvær hálfar merkur. 26) sl. 197. 27) 67, 197; sokn (!) 309. 28) [sl. 197.

um. [þridiungur sakfellis¹⁾ huert um sig heima j ondverdu²⁾-
nesi at heimili pieturs. enn [annar þridiungur³⁾ heima a
Strond j⁴⁾ Selwoge [j hond⁵⁾ kongsumbodsmanni. onnur⁶⁾] þun-
an tueggia manada. en⁷⁾ allt lucktt at michaelsmesso j haust.
en⁷⁾ ei meira riett lucktt j kauplum enn fiordungur [j huern
sakeyrir⁸⁾. [erv allar sakirnar riett luckttar⁹⁾] j ollum þen-
ingum sem [bok seigir.¹⁰⁾

[Samþykti et cetera.¹¹⁾

[Oc til sanninda et cetera.¹²⁾

643.

22. Maí 1504.

í Breiðadal.

KLEMENS, Jón og Sveinn Þorsteinssynir lýsa því, að þeir hafi
selt Birni Guðnasyni jörðina Hvallátr í Mjóafirði í Vatns-
fjarðarþingum, og kvitta hann um andvirðið.

AM. Fasc. XXXVII, 6, frumrit á skinni með hendi Björns Guðna-
sonar í Ögri. — AM. Apogr. 812.

Þath giorum uær klemens þosteinnsson jon þosteinnsson
og sueinn þosteinnsson brædr godum monnum uiturligt med
þessu woru opnu brefe adh uær medkennuntz adh uær hauf-
um sellt birni gudinasyne jordena alla hualatur er ligr j
mionafirde j uazfiardar kirkiusokn til frials forædes og fullr-
ar eignar. vnder hann og hans erfingia enn vndan oss og
worum erfingium med aullum þeim gaugnum og gædvm hlut-
um og hlunnendum aukrum og taudum eingium og skogum
nautnum og ueidestaudum ækum og renningum hauolum¹⁾
og hafrekstrum og aullum þeim adrskrifudum hlutum og
hlunnendum sem greindri jordu hualatrum fylger og fylgt
hefur adh fornu og nyu til ytzu ummerkia á sio og lande
og uær urdum fremtz eigande ath epter favdr worn þostein

1) [þridia 197. 2) Öndverðar 67, 197. 3) [önnur söl með sama
móti 197. 4) & 309. 5) [b. v. 197. 6) sl. 197. 7) b. v. 67. 8) [sl.
197; 9) [en allr annar sakeyrir rettgoldinn 67; en allt riett lukt 197;
10) [Lögbook giörir raad firir og hon leggir 67; eptter þui logbok leggur
197; 11) [b. v. 67. 12) [sl. 67. 13) Svo.

jonsson. so og medkennuntz uær adr greinder brædr adh uær haufum fulla peninga og alla upp borit fyrir adr greinda jord hualatur sem oss uel sæsægir og þui gefum uær greindan biorn gudinason og hans erfingia aulldungis kuitta og akserulausa um opt greinda jord og jardar verd worra uegna og worra erfingia og epterkomenda. Jtem j annare grein medkennvntz uær greinder brædr klemens jon og sueinn adh uær haufum sellt med sama giorningi og flegialde þrattgreindum birni gudinasyne þa sok og sakferli sem vær haufum matt eiga upp a þa menn sem rangliga og olavgliga hafa halldit titt greinda jord hualatur. Og til sanninda hier um settum uær fyrr nefnder menn wor jnsigli fyrir þetta jardar kavps bref hvert er skrifad war j stærra breidadal j aunundarfirdi midvikudagin j fardaga niku arum epter guds burd 0 w c og iij an.¹⁾

644.

15. Júní 1504.

í Einarshöfn.

STEFHÁN biskup í Skálholti kvittar Nikulás smið Þorgilsson um leigur og landskyldir af Kalladarnesi (í Flóa) og gjafafé, sem þar hefir til gefizt.

Bisk. Skalh. Fasc. XI, 8, frumrit & akinal. — AM. Apogr. 2435 með hendi Árna Magnússonar. Árni lýsir innsiglinu og setlar, að sama hönd sé & þessu bréfi og afslatskránni.

Vm kalladarnes.

Ver Steffan með eudz nad biskup j Skalholti giorum godum monnum kunnigt med þessv voroþopnu brefi ad nicolas þorgilsson hefer giort oss fulla nægiu sem oss vel likar fyrir landskyldir oc leigur vt af kalladarnesi a medan hann hefer haft til leigu oc medferdar greindañ stad j kalladarnesi. suo oc somuleidis hefer hann giort oss reikningskap af þui gjafafe sem þar hefer til gefizt sidan hann kom til stadarins. þui giorum ver greindan nicolas smid olldung-

1) Dagsetningin mun fremr vera 22. Maí hér, úr því svona er að orði komist, heldr en 29. Maí, því að sá miðvikudagr er það ár hinn næsti eptir hvítasunnu.

iss knittan oc akiæruleusan vm fyrrnefndan reikningskap fyrir oss oc ollum vorum epterkomendum kirkiunnar formonnum j Skalholti. oc til sannenna hier vm festam vier vort junsigle fyrir þetta knittunarbref Skrifad j einarshofa a eyrarbacka jn festo Sancti viti sociorumque eius martirum. anno domini. M d iij.

645.

25. Júní 1504.

á Bessastöðum.

Kæri fan Ánifell hirðstjóri veitir Torfa bónda Jónssyni (í Klofa) sýslu milli Þjórsár og Jökulsár á Sólheimasandi (Rangárþing)

AM. Apogr. 5778 „Ex originali pergam. Oddensi accuratissime. Fyrir brefinu hefar adur eitt innsigle vered. er nu burtu“. Árni segir (AM. 226. 8vo), að þetta bréf hafi verið með sömu hendi og Leiðarhólmssamþykkt: „það er annad hvert hönd sialfs Biörns Gudnasonar eda einhvers Vestfirðings. sem vered hefar domesticus Biörns eda Gudna fodur hans“.

Ollum monnum þeim sem byggia og bva j millum þiørnar og jökulsar æ solheimaa sande heilsar ec ydr kæri fan anifell. hirdstiore og hafvdsmann yfer allt jsland kærliga med gvds kvediv og minni. wil ec ydr viturligt giora adh ec hefi vnt og skipad vel bornvm dandimanni torfa bonda jonssyne mins herra kongsins sylv og vmbod hier med ydr so sem fullmektvum sylvumanni til ber. adh hafa med skavttvm og skyldvm. nekvm og renningvm. hvolve og hafrekstrvm og avllvm þeim riette og rentv sem kongdominvm og mic til heyrer. og eigi er adr full kvittan fyrir eda laugligr sattmali æ gior. ad til greindvm ves(t)manna eyivm og merkureignvm. skal fyrrgreindr torf(i) jonsson avll mal smærre og stærri sekta og sækia og saker a gefa so og sætta og semia og nidursetia fyrir sig stefna. prof a ad taka. doma yfer nefna. skal hann mins herra kongsinsjard-er bygia og bæla j greindu takmarke og landskyllder vpp bera og viscyre saman taka eda taka lata vnder fyllan reikningskap vid kongdomin og mic. og færa til bessastada

ad aflyktvm nefndarmonnum sitt þingfararkapp. skal fya nefndr torfi jonsson fvlla magt og valld til hafa þeim mönnum dag ad gefa sem i vandræde kvnna ad falla eda falled hafa og boda þeim til min skiotatz kvnna þeir sem a kirkvunnar nader komatz. skal hann fvllt valld til hafa stefna þeim mönnum aptur i sina sýslv sem þar hafa brotliger ordit ef þeir hlavpatz i adrar sveiter. skal greindur torfi jonsson eignatz avll sex marka mal og þer fyrir jnnañ sier til liettes og eignar fyrir vtan allan reikningskap vid kongdomen og mic. enn ef stærre mal kvnna til ad falla sem gvd lati færre enn fleire þav skal hann sækja vnder kongdomin og mig. Bid ec vñ alla goda menn seirliga¹⁾ mins herra kongsins vini og mina adh þier sievd optgreindvm torfa jonssyne greider og godvillvger hvers hann kann med þvrrfa og lated hann vel og reidvliga ad komatz þeim vilia þier vilitt honum giort hafa. Byd ec optgreindvm torfa ad tala laug og riett til hvers mannz þo med vægd og myskv þar sem þat til heyrer enn þriozkvvm og þralyndvm sie hann riettur domare og æfsingasamur. epter lavgvvm. skal þrattnefndvr torfi jonsson fvlla magt og valld til hafa þeim manni vmbod adh gefa lavg og riett ad giora sem hann med sier til kys ad avllv iafnfvllv sem hann sialfur i fyggreindri sýslv. skal hann þessare ruins kongsins sýslv og vmbode ad fylgia vm næstv þriv ar. og þat leingr sem eigi er avnar lavglig skipan a gior. Og til sanninda hier vñ setta ec mitt jusigli fyrir þotta sýslubref hvert er skrifad var æ þessastavdvm a alftanese þridiudagen næsta fyrir peturs messo og þals þa lidid war fra gvds byrd 10. w. c. og iiij. ar.

646.

28. Júní 1504.

í Skálholti.

Dóma klerka útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti, þar sem jörðin Skæggiastaðr á Ströndum er, eptir gjöf Jóns priorsbróður og Runólfs Jónssonar, dæmd í vernd og eign

1) Svo.

Stepháns biskups í Skálholti undir aðra þá grein, er bréfið hermir.

Bisk. Skalh. Fasc. X, 1, framrit á skinni. Öll (18) innsgilia eru döttin frá. — AM. Apogr. 2608.

Domur um skeggiastadi á ströndum.

Ollum þeim godum monnum sem þetta bref síð. eda heyra. sendum uær. prior nafi á skridu j austflordum. Einar ingimundarson radsmann j skálholite. kollgrimur kodransson officialis j austflordum. þordur gudmundsson. halldor þorsteinsson. halldor tyrningsson. jon eirekason. jon kodransson. samle magnusson. jon markusson. jon eindridason og einar jonsson prestar ská(1)holltzbiskupæðamis kuedia guds og uora kunnegt giórande. ad sub anno gracie 10° d° quarto j skalholite ju uigilia apostolorum petri et pauli vorum vier j dom nefnder af uirduligum herra steffani med euds næd biskupe j ská(h)holite á at lita og yfer at skoda huert af hafa skylde þat tilkall og ákæra er herra steffan hafde til jardarinnar skeggiastada á ströndum j austfirðingafordungi. ju primis kom fram fyrir oss utnissburdur tueggia presta. þordar gudmundssonar og gudmundar steinssonar huerr at suo nar létande. ath þeir saugduxt hia hafa uerit þá er jon diakne jonsson er kalladr er priorsbroder kom fyrir greindan herra steffán og sagde honum at hann hefde heitid eda lofad gude med standugligum setningi og astundan ath greinder skeggiastader skylde uera sáfnligt beneficium og undergefit heilagri skálholltzkirkiu og sanctum thorkácum nu og ath alldóðle. med þui mote ath hann treyste til kirkiunar formanna j skálholite ath þeir leti hann notande uerda stadarins um sina daga suo hann mætte blifa þar kennemadr meðan hann lifde og þessa adr sagda gióð fyrrnefnz jons diakna priorsbrodurs¹⁾ hefde áðr greindr herra steffan samþyct og j allan móða stadfasta og standuga giort. og epter þetta formæle hefði þeir haundum saman tekit j ályctar giórd hier vm. j annare grein birtizt oss utnissburdur skialligrá dandemanna ath runolfur jonsson gaf herra steffani fyrrskrifada jord skeggiastadi til sáfnligrar

1) Svo.

eignar og frials forrædis með upplagi og samþycki kristin-
ar jorundardóttur kúinnu sinnar er títt nefnd jord fiell til
erfða epter brodur hennar skilgetinn. og henne þotte alldre
með laugum ur sinne eign geingit hafa. j þridiu grein saugdu
skiluiser dandemenn ath greindur stadr næri j eyde og eing-
in úbunadur ú. Hier með þessu hefde einginn reikning-
skapur uerit stadinn herra steffani af porcionem og mortuarijs
ú fyr nefndre jórdu. og þui ath heilags anda nóð tilkall-
adre. ath suo prouðv og fyrir oss komnu epter gíof og
gíorningi jons diakna prior(s)brodrs. dæmdum uier opt nefnda
jord skeggiastade ú straundum under uernd og forsia herra
steffans. ath hann skyllde henne suo ath aullu skicka og
skipa sem hans lofigur uile til nære. jtem j annari grein.
ef gíorningur þrattnefnds jons prior(s)brodurs yrði j ein-
huern móta ecki laugligur þú dæmdum uier ath kaupa-
hluten j skeggiastaudvm skyllde falla og leggiast þar til
kirkiu partains j rettan reikningskap upp ú suo maurg
úr sem hann hefde ecki stadinn uerid eda þar syndizt ecki
fyrir lauglig kuittan af þrattnefndum jone diakna eda þeim
sem reikningskap fyrskrifadrar kirkiu ætti standa ath
laugum. kynne og suo ath reynast eda reiknast ath nauckut
hlype af fram kirkiuhlutanum þú fyrr greindr reikning-
skapur nære með fullre rauksemð rettiliga stadinn heilagri
kirkiu æ þrattnefndum skeggiastaudvm þú dæmdum uier
þann partinn herra steffani til æfnligrar eignar epter gíof
adr nefndz runolfs jonssonar. og suo saumuleidis aull kirkiu
fien til yfersionar og forrædis epter þui sem langmúl heil-
agrar kirkiu þar um gíort ut uisar.

samþycte þenna uorn dom með oss herra steffan með
gud(s) nad biskup j skólholte. Ok til sanninda hier um
settum uier fyrr nefnder prestar uor innsigle fyrir þetta
domsbref skrifat j sama stad deigi og úre sem fyrr selger.

647.

29. Júní 1504.

í Bildudal.

23. Marts 1506.

í Laugardal.

HELGI, Snæbjörn og Erlingr Gíalaasynir uppleggja við Eyjólf

Gislason bróður sinn alla þá erfð og lagatilkall, sem þeir mætti hafa til garðsins Haga á Bardaströnd undir þá grein, er bréfið hermir.

AM. Apogr. 1124, eptir frumriti frá Haga. Árni lýsir innsiglium.

Þath giorum ver helgi bondi gislason. snæbiorn gislason og elingur gislason godum monnum kunnigth med þessu woro opnv brefi. ath þa er lidith uar fra hingatburd wors herra jhesu christi .CC v. hundrud og iiij ar a laugardagin næsta eptter jonsmessu bathista í billdudal j arnarfirði i otrardals kirkiusokn. eptter gisla bonda ffilipusson¹⁾ ut hafin. hueras sal ath gud nadi. geingu þesser fyrrgreinder iij brædur til handabandz wid eyolf bonda gislason brodr adrgreindra brædra. þath falldizt og skilldizth wnder þessu þeirra handabandi. at aller þesser fyrrnefnder iij brædr gafu upp og feingu til fullrar eignar og frials forrædis eyolfi bonda gislasyne þann hlut. i jorduni haga a bardarströnd¹⁾. huortt þat weri meira edr mina i erfð edr anat laga tilkall. at þeir mætti upp a fyrgreinda jord hafa. eyolfi bonda og hans erfingium til æfinligrar eignar. en undan hinum og þeirra erfingium. Hier i motti lofadi optnef(n)dr eyolfur gislason at suara ollum kirkiureikningi kirkiunar i haga fyst tilskilidum tífu kugilldum. er gisla heitnum filipussyne bar at suara fautr fyrr greindra mana. skyllði þessi þeirra giorningr standa obrigidiligr. huernin sem misdaudi þeirra yrði. þessum dandimonnum nærverondum. joni bonda bionssyne.¹⁾ joni oddzsyne og þorolfi augmundzsyne. hverir er sin jncigli settu med worra fyrr nef(n)dra mana jnciglum fyrir þetta giorningsbref. huertt er skrifat var i laugardal i talknafirði manudagin næsta fyrir annunciacio sancte marie. arum eptter gudz burd .CC. v. hundrud og vi ar.

648.

29. Júní 1504.

í Bíldudal.

23. Marts 1506.

í Laugardal.

Bréf sama efnis og næsta bréf á undan (Nr. 647).

1) Svo.

AM. Apogr. 1125, eptir frumriti frá Haga. Árni lýsir innseiglum.

Þath giori eg helgi bondi gislason. snæbiorn gislason. ellingur gislason godum monnum kunigt med þessu woru brefi ath æ laugar[dag]in næsta eptter jons Messo battista. þa er lidit war fra hingath burd worss herra jesv christi 10° fim hundrud flogur ar j bildudal j arnarfirði j otradals kirkiusokn. eptter gisla bonda filipusson andadan huerss sal ath gudh nadi geingu þesser fyrr greinder þrir brædur til handabandz vid eyolf bonda gislason. samborin brodr fyrr nefndra brædra. þat faldizt og skildizt vnder þessu þeirra handabandi ath aller þesser opttnefnder .iij. brædur gafu vpp og fengu til fullrar eignar og frials forrædis eyolfi gislasyne brodur sinum þann hluta jardarinar j haga á bardarstrond huortt þat weri meira edr mina j erfd edr auat lagatilkall er þeir mætti vp á fyrr greinda jord hafa eyolfi gislasyne til æfnligrar eignar og hans erfingium enn undan hinum brædrunvm og þeirra erfingium. Hier j moti lofadi þrattnefndur eyolfur gislason ath suara þeim kirkiureikningi þeim sem fell j haga medañ gisli heitin fader þeirra hellt fyrrskrifadra brædra. skýlði þessi þeirra giorningur standa obrigidiliga. huernin sem misdaudi þeirra ýrði. þessum dandimonnum nærverendum ara presti gudlaugssyne og þorolfi augmundzsyne og morgum audrvum skilvisvm monnum. Ok til saminda hier vm settv wid fyrrnefnder menn okr jncigli fyrir þetta vitnisburdabref hvertt er skrifat war j laugar-dal j talknafirði. manudagin næsta fyrir annunciacionem sancte Marie arum eptter gvdz burd 10. u. hundrud og vi ar.

649.

29. Júní 1504.

á Þingvelli.

Kæri fan Ánefelld hirðstjóri gefr Birni Þorleifssyni frið og félegan dag til næsta Öxarárbings, utan lands og innan, um atvist að vígi Páls Jónssonar (1496), þar til hann eða umboðsmenn hans komist á konungs fund.

AM. Fasc. XXXVII, 2, frumrit á skinni, og er innseiglið enn fyrir.

Kiser (!) fan Anefelld Giefur Birne grid og frid.¹⁾

Þath gior(e) eg kæi fan anefelld hirdstjore og havfvdzmann vth yfer alltt jsland godvm monnum kvnigt med þessv mínv opnv brefe at eg medkennvntz ath eg hefer giefit birne þorleifssyni grid og fulla frid og fléligan dagh vpp æ mins herra kongsens vegna fyrir þæ savk að hann var med þæ þall heithinn jonson var oforsyniv j hel sleigenn bæde jnna landz og vthan og allar adrar saker sem eg vppa mins herra kongsens vegna og kravnar mæ thil hans thala thil næsta avxararþings ath svmre komanda og þath leingr sem hann kann ecki komazt fyrir herra kongsens nader [edr hans logliger vmbodzmenn.²⁾ þvi fyrirbyd eg avllvm og sierhveriavm³⁾ sierdeilis vorvm syslvmonnvm avllvm hann ath hindra edr j nockvrn handa matha hann⁴⁾ omaka fyrir nockvrrar þær saker sem hann kann brothlegvr hafa ordit æ kongdomsens vegna.

Og thil sanninnda hier vñ setur eg mitt insigle fyrir þetta dagsbref er [skrifat var a þinghvelle in festo petri et pavli apostolorum anno domini millesimo quingentesimo quarto.⁵⁾

650.

1504.

á alþingi.

Dóma tólf manna útnefndr á alþingi af Þorvarði lögmanni Erlendssyni um það, að vitnisburðr Gunnars prests Pálssonar skuli jafngildir vitnisburði tveggja skilríkra votta.

ÍBfél. 809. 8vo bl. 128a með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620 (Öxnafellsbók). — Dómaþók úr safni Jóns Pétrssonar, kölluð Ψ^b bla. 114, skr. c. 1630—40 — Gl. kgl. saml. 1159. Fol. bla. 623—624, skr. c. 1640. — M. Steph. 62. 4to bl. 81b—82a, skr. c. 1650—60. — ÍBfél. 125A. 4to bl. 45b, skr. 1680. — ÍBfél. 125B. 4to nr. 198, skr. c. 1680. — AM.

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) [á spássu með dauðara bleki og annari hendi, en þó samtíða. 3) Svo. 4) máð og fyrir framan þetta orð er og máð bil fyrir einu orði, sem getr þó hafa verið þurkað út í öndverðu með vilja. 5) [með sama bleki og sömu hendi og spássuklausan.

68. 8vo bla. 114—115, skr. c. 1626. Dómr þessi er til í ágrípi í fjölda dómabóka. Handrit þau, sem ekki eru ártalalaus, hafa nær öll ártal dómans 1504 og lögmanns nafnið þó „Erlendr Dorvarðsson“, sem með einu móti fær staðist, því þeir af dómsmönnum, sem með vissu þekkjast, voru einmitt uppi um 1500; ártalið 1540, sem stendur í AM. 68. 8vo er því með öllu rangt.

Domur ad eirn prestur geingur j vittnisburde
fyrer ij wittne.¹⁾

Domur dæmdur a alþijnge vm það ad prests witni geingur fyrir ij aff [Þorvardi Erlendssyni²⁾ laugmanne sunnañ og austann a Jslande arum Eptir Lausnarans fæding M d iij³⁾ ar. ad witnisburdur sijra⁴⁾ Gunnars⁵⁾ palsaonar prests⁶⁾ dæmdist suo fullmindugur sem hann hefdi werid borinn⁷⁾ af ij skilrikkum wottum.

Suo og⁸⁾ dæmdist Runolfi Þosteinsyni⁹⁾ half fimta morck j fullniette fyrir raugligt hald a peningum er halldid war fyrir honum.

woru þessir domsmenn.

Halldor Briniolfsson.

pall Teitsson.

Jon magnusson.

pietur Sueinsson.

asbiorn Sijgwatason.¹⁰⁾

Olafur Hallsson.

Oddur Erlendsson.

Oddur gudnason.¹¹⁾

Kolbein andresson.

are¹²⁾ narffason.

stephan þosteinson. oc

Þorleifur Jonsson.

huerer ad settu sijn Jnsigli med Langmannsins.

1) 1159. 2) [62 ,Y; Erlendi Dorvarðssyni, hin (!) 8) 1540, 68 (!); 4) sl. 809; 5) Einars (!) 809; 6) b. v. 809; sl. hin; 7) borid 809; 8) sl. 809; b. v. jms hin. 9) Hallesyni 62, ,Y. 10) Sigurdsson 62, Y. 11) Gudmynndsson 62 (!). 12) Arne 62, Y.

651. 1 Júlí 1504. á Öxarárþingi.

ALFINGISDÓMBE útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um skilríki hans fyrir Ásgeirsám, Lækjamóti og Strandajörðum.

AM. Fasc. XXXVII, 8, frumrit á skinni. At 11 iónsiglum er nú eitt fyrir. — AM. Apogr. 3398.

Þese brefin filgia stranda jörðum 1504.¹⁾

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra Senda arnor finzson. stulle þordarson. Jngimundr finson. jon sigmundzson. magnus þorkelson. hakon hallzson. petur thumasson. jon jonsson. hǫskollur runolfson. Simon þorsteinsson. Eyuindr gudmundzson og audun Sygurdzson. quediu guds og sina. kunigt giorandi. at þa er lidit war fra hingatburd wors herra jesu christi .CC. v hundrut og iiij aa a manudagin næstan epter peturs messu og pals a sumarid a almenniligu Auxaraþingi woro wer j dom nefnder af ærligum dandimanni finnboga jonssyni logmanne nordan og uestan a jslande. ath skoda og daema wm þau bref og skilrick(e) sem greindr finbogi hafdi og þar fram lagde wnder þenan dom og skoda wm gialld luckningar a þeim peningum sem narfi sygurdzson og sygurdr sonur hans hofdu lugt og aptur lagt finboga jonssyni. Og teitti þorleifssyni af þeim peningum sem satt hafde Soffla lopptzdotter og til arfs hafdi fallit sonum þorleifs aarnasonar. aarna. sygurde og teite sem woru jardernar asgeirsda lækjamot og fiorar jardea a straundum med þeim lausagozum þar til greiner og brefin wtt uisa. j fyrstu war þat wor domur at wer dæmdum þau samda giorning sem Narfi sygurdzson og sygurdr sonur hans giordu vid finboga jonson logman og fyr nefndan teit þorleifson þa þeir lugtu og aptur logdu fyr greindum monum finboga jonssyni Og teite þorleifsyni helm-ing adur talldra peninga j erfdaskipte allra adr greindra brædra epter hustru soffiu fædurmodur sina. aptur gallt og utt greiddi oppt nefndr narfi fyrir sig og sonu sina j greindan fiarskacka sem teitur og fyr greindur finnbogi toludu

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

upp æ fyrir oss æ wegna erfingia hustru soffu vm fyrr greindar jarder og lausafe. kom fyrir oss Domsbref. æ dæmt war æ sueinstodum. suo hlydandæ ath finboga logman²⁾ war dæmdur þridiungr sagdra peninga. Suo og kom fram fyrir oss medkenningiarbref Narfæ¹⁾ ath han hafde lugt og apturlagt finboga logmanni og teiti oppt greinda peninga sem fyrr seiger og uotta bref um giort utt uisar Og iij menn af soru þar þegar Epter sinum jnciglum ath narfi hefdi suo aptur lagt og lugt greinda peninga sem brefid wtt uisar. Ei sidr lysti narfi og medkendizt fyrir oss greindum domsmonum. ath hann hefdi med þesso fyr skrifudu skilordi greindæ peninga æ nefnt og aptur lagt sem hier fyr greiner. Og þui dæmdum wer fyr skrifadan dom og oll þau bref sem logmanen hefer wpp ðá sagdar jardeæ full megtug Og jardeæ sem lauságoz werid hafa obrigidiligð eign finboga. sua¹⁾ mikid sem honum ber j sinn þridiung. Ok¹⁾ þan dom og profaleizlur sem j bolstadarhlid woru dæmd. þa dæmdum wer ónyt vm þetta mal og ecki afi hafa skulu. sem teitur let þar leida og dæmð fyrir einare oddsæyne vm fyr sagdar jarder asgeirsagar¹⁾ og lækiamot og þa peninga sem þar til heyra og fyr skrifad stendur.

Ok til saninda hier vm settum wer fyr greinder menn wor jucigli fyrir þetta domsbref er giort war æ sama stad dag og ari sem fyrr seiger.

652.

2. Júlí 1504.

á Óxarárþingi.

ALÞINGSDÓME útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um stefnu Torfa Jónssonar (í Klofa) til Arnórs Finnssonar, þar sem Arnór sat í dómi á alþingi, og hafði Torfi geingið að dóminum með tygjað fólk með bogum, byssum, sverðum, spjótum og arngeirum og náð Arnóri á einmæli, en menn Torfa þá stabið svo þykt í kringum Arnór, að hann mátti hvergi burtu komast, og eigi gátu aðrir að honum komizt.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar & Vatnshorni (d. 1748) í 4to bla. 59—61, akr. c. 1608. — Afskript frá c. 1700 er í AM. 21 1c. 4to bla. 125—128.

1) Svo.

Domur vrn þad er arnor var stefndur enn hann sat i domi á alþingi.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda stulli Þordarson. Salamon Einarsson. Hallur Þordarson. Brandur Einarsson. Gudlaugur Loptsson og pietur thumasson Laugriettumenn quedi Gudz og sina kvinnigt giorandi ad þa er lydit nar fra þingad avrd vara herra jesu christi .iiij. og .iiij. ar þridindæginn næsta eptir pieturamesso og pals á almenniligu auxararþingi. vorum vær i dom nefndir af ærligum dandis manni fimboga Jonssyni. Laugmanni nordan og vestan á Jslandi. ad skoda og rannsaka og fullnadardom á at leggja huoria maot eda valld hafa skyldi su stefna. sem Torfi Jonsson stefndi arnori finsyni þar þá á þinginu huort sem hun er langlig eda eij. Beiddi og krafði Arnor finsson fimboga laugmann ad nefna hier dom yfir. og fullan laga vrskurd á leggja huort hann nar lagasuars skyldugur. af greindum Torfa þar þa vrn þessa hans akiaru og ganga ur þeim domi sem laugmadurinn hafði hann adur j nefnt med oss og fleirum nefndarmonnum vrn þad mal sem þangad nar adur stefnt. Jtóm saum vier og heyrdum. at Torfi Jonsson gieck ad þeim domi sem Arnor finsson og vær vorum adur til nefndir af Laugmanninum med tjiat folk. þar med hofdu hans menn saga. bissur. suerd. spiot og arngejra. beiddi Torfi þa arnor ad ganga med sier á einmæli. og þad giordi arnor. sun menn Torfa geingu þa j kringum Arnor med aullum sijnum vopnum. suo bygt at hann matti hnergi ganga þadan. sem þa nar hann. og eigi helldur nadum vier ad ganga til hana. suo stodu þeir bygt i hring um hann. suo þeir stodu þar þa sem vier satum adur i dominum. Heyrdum vier þa arnor finsson baud sig til laga vid optgreindañ Torfa j moguligañ tima. og sagdist ecki nein sijn skiol edur prof þar þa hafa. Fyrirbaud arnor þa Torfa ad sækja sic þar neinum ofsoknum. Edur olaugligum. Enn Torfi stefndi honum þa þar epter. Gieck arnor þa til Laugmannzins og sagði honum. ad hann var stefndur af Torfa og spurði hann huort hann skyldi hafa ordlof til ad ganga i surt vr dominum. þeim

sem hann hafði nefnt hann til adur. Enn greindur fimbogi laugmann fyrir hand Arnóri sinnseyndi ad ganga vr þeim domi sem hann hafði hann adur j nefnt. og Abyrgði honum sæði fyrir Gudi og mönnum. huer talman ó jrdi. ad þeir dandi menn feingi ecki sinn niett sem þangad haufdu stefnt sijn um malana. ef hana felkdi þa skylldu nidur. sem hann var adur vadir sundinn med laugum. ad ganga þar alla þa doma sem hann væri af laugmanni til nefndur. eptir laugum. Gieck arnor þa aptur i dominn þann sem hann var adur j nefndur. og hafði ecki neitt sitt foseuar frammi a þeim deigi vni sagda sakiseru.

Nú af þui ad suo er skrifad j laugunum. ad huer nefndarmadur. sem sýdar kemur til laugriettu en særi eru flutt næstan syknasi dag. eptar piotur(s) messo og þals er sekur xij ánum nema nauðsyn þanni. Dess annars ad laugriettumenn skulu ganga allir til laugriettu. þa laugmadur lætur hringia himni miklu klukka og sitia þar suo leingi sem laugmadur vill þing hafa. Enn huer sem eigi kemur til laugriettu sem vr er mælt. sekur halfri mork vid kong.

Jtem j þridiu grein. Huer sem sig seigr vr domi laugliga til nefndur sekur halfri mork. Er ecki suo skrifat j laugunum. at hierads sokner skulu standa vm alþingi og vij nætur fyrir og eptir. vitum vær og eingin (dæme vid¹) ganga og eigi heldur [fyrri²]. varit hafa af godum monnum ad nokkur nefndarmadur meigi þar med niettu stefnast. edur sækiaat ó þinginu vm nein mal. frammar enn laugia lofa og til heyrir þingutum edur þeim domvm sem hann skyllidugur er ad ganga. og hann er af laugmanni til nefndur. Lerst oss þad horfa til miells nidurfalls laganna og vanniettis. Ef nefndarmennirner skulu mega stefnast vr þeim domi sem þeir eru af laugmanni til nefndur. Enn þeir menn skulu missa sinn niett. sem sijn mal hafa þangad lagt edur stefnt adur. Enn laugin skipa ad þeir menn. sem j laugriettu ero nefndur. skulu dæma laug um sull þau mal. sem j laugriettu verða kiærd. og þar ero laugliga framborin. suo

1) [211, (eyða) at a. 2) [b. v.; eyða i a; eingin eyða i 211, en það vantar.

og leyft oss optnefndur arnor eigi tveimur senn (mega) suor veita. greindum Torfa fyrir sijna akiseru. og sinum langmanni vm þa skylldu. sem hann var adur af langunum og kongs vmbodsmanni til nefndur. og oss leyft og þotti fyrir eiga ad ganga. Leyft oss allir þeir og sierhuorier sem med suoddan soknir fara. giora fulla þings afglaupun. Enn sokn ad aunguo nýta. Þui fyrir þessar allar adur skrifadar greiner og þær fleiri sem hier ad luta med langum. dæmdum vier fyrnefndir domsmenn med fullu doms atquædi. þa saumu stefnu sem Torfi Jonsson stefndi arnori finnssyni þar þa á þinginu onyta. og j allan mata olaugliga og ad aunguo halldast eiga og optnefndañ arnor finsson einakis lagasuars skylldugan vera Torfa Jonssyni a þeim deigi vm sagda akiseru. dæmdum vier adurnefndir domsmenn med fullu doms atquædi. ad einginn nefndarmadur mætti þar á þinginu stefnast edur sækiast langliga vndir þeirri skylldu og skilordi sem laugin seigia þeim a hendur og Langmadurinn vill þa til krefia. Vissum vier og ad einginn domur var fallinn á þessi malaferli Torfa og arnora. þa þessi domur var vt dæmdur og vppsagdur.

652.

3. Júlí 1504.

á Öxarárþingi.

FINNBÖGI lögmadr Jónsson samþykkir og staðfestir dóm um stefnu Torfa Jónssonar til Arnórs Finnssonar á alþingi (Nr. 652).

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnahorni (d. 1748) í 4to bla. 61—62, skr. c. 1608. — Afakript frá c. 1700 er í AM. 211c. 4to bla. 119—120.

Medkiennunst ec fimbogi Jonsson langmann nordan og vestan a Jalandi at eg hefi vtnefnt þennañ sama dom. sem hier fyrir skrifadur er. eptir þui sem arnor finsson beiddi mic og krafði. vm þa stefnu sem Torfi Jonsson stefndi honum þar þa á þinginu. og bad mic vrskurd a leggja. huort hann væri langliga stefndur edur eij. Nu af þui mier lyst

snoddan stefnur og sokner fullkomliga giordar j moti laugunum og það horfa til mikils nidurfalls laganna. Ef nefndarmennirner skyldu stefnast meiga vr þeim domj sem þeir ero adur af laugmanni til nefndir. og þar fyrir falla nidur laug og ríettindi. suo domarner meiga ecki ganga þar á þinginu vm þau mal. sem þar eiga ad dæmast. þui leijst mier þessi stefna olauglig j allañ mata og fyrirbaud eg arnori ad ganga vr þeim domi. sem eg hafdi hann adur j nefnt. hef eg einvirduglega skodat og sansakad þetta domsbref. sem hier fyrir skrifad er. og leijst mier það skialligt og vegrámligt og epter langum giort vera j allañ matha. Þui ad tilkalludum laugriettumonnum og audrum godum monnum og mier samþyckiaanda sagda ec adur greindur fimþogi laugmadur j Gudz nafni amen med fullum lagavrskurdi þennañ sama dom og domsbref. sem hier fyrr skrifad er. standugañ og langlegan med aullum sinum greinum og artikulis. og obrigduglega halldast eiga. og þa saumu stefnu. sem Torfi Jonsson stefndi arnori finnssyni þar þá á þinginu onyta. og ecki af hafa. og arnor finsson einskis lagsuars greindum Torfa á þeim deigi og þui þingi skyllidugañ vera. vm þe sa hans akiæru.

Of til sanninda hier vm setta eg mitt Jnnsigli medur adur greindra domsmanna Jnnsiglum fyrir þennan minn vrskurd og þetta domsbref. huort skrifad uar j sama stad og ari deigi sijdar enn fyrir seigir.

654.

3. Júlí 1504.

á Öxarárþingi.

ALÞINGISDÓMB útnefndr af Finnþoga lögmanni Jónssyni um ágreining þeirra Jóns Sigmundssonar og Guðmundar Ólafssonar út af jörðunum Reykjum í Miðfirði og Aðalbóli í Austrárdal.

AM. Apogr. 8876 „Ex originali. accuratissime“. „Desse Dömur hefur allt illt til ad bera. [hann er qvod ad materiam specimen insignis injustitiæ). ad ordatiltækenu er hann vida aflageslegur. hann er yfir allt

1) [strykad út.

illa bokstaferdur, og distinctiões með: sva rængar dætti dæmbatal i gegnum; Svo intarscerast ordenn mille tyggis. linearam: h. affi. algmun-dz. he-yrer. gi-allda. fullre-ttis" (AM.). „Originalen gaf og 1708 lögmenninum Pæle Jonssyne Widalin. Var kominn fra Storahole. ef mig riett minner" (AM.). „Af þessum Dome hefi eg sið Cople. hvar inne stod ártal 1641. so eru krestlika marstung i þessum þpogstapils" (A. M.). Árni kysir hussigium. — AM. Apogr. 889 (eftir hamskriftd gerðn. 1609 eða síðar (sjá konungsbréf 10. Dec. 1609. — AM. Apogr. 3877.

Um Bæyke og Adalbol milli Jóns Sigmundzsonar og Gudmundar Olafssonar.

Ólfur gudum mönnum þeim sem þetta bréf er frá þessum heyrta senda gudne jónsson. ánor finzson. stúne þordarson. halldor þorgeirsson. jngimundur finzson. safamon einarson. hakoñ hallzson. brandur einarsson. gudlangur lopptzson. petur thumasson. jon hraffison og audun sygurdzson lögreglamenn quædfu gudz og sinna. kunigt giorandé at æ þridudagin næstan epter peturs messu og palls wñ samafid. þa er lidid war fra¹⁾ hingatburd wors herra Iehsu Christu og d og flogur æa æ almenniligu auxaraspingi woro uer i þom nefnder af ærfligum dandimanni finnoga fonsyni lögmæne fyrir nordan og westan æ islandi ath skoda oc sannsacka samiafna og sundur²⁾ ath greina hwert aff ath hafa skyllda þær sacker og misgiorningar. er ion sigmundzson kiarði þar til gudmundar olafssonar. kom þar fram fyrir oss stefur suo latandi at gudmundr war stefndur af greindum ioné i sagdan stad og dag fyrir suo ordnar sacker. at fyr nefndr gudmundr olafsson hafdi gripid og tekid med fullu ofriki fyrir joni sigmundzsyni iordina halfa bæycki i midfirði og adalbol i austurar³⁾ Suo og eigi sidr hier med landzskyld-er og instædor jons. frd sogdum iodræm og haft nu og til sifn teckit sagdan anort og abata wpp æ ij öna med þeirri landzskyld og innstædu er gudmundr og bergliot kóns hans hofdu æ burt reckid fra adalboli og æ(e)yckium. Enn æ burt reckner og wttaymder landzsetar jons. af sogdum iord-

1) með hendi Árna. 2) al. 3876; b. v. 389. 3) æa. stóð hér í fr.; er ofankið. 4) [389; al. 3876.

um og haft nu og til sin teckid sagdan auoxt abata og innstæðu upp æ j æ sem fyrr seiger og landbolarnir með fullu öfriki wt setter. suo þeir náðu ecki at hallda sinum leigumala fyrir öfriki gudmundar. kom og fyrir oss fyr greinda domsmenn logsamni domur wttnefndr af sogdum logmanni sinnbogæ æ Þorkelsholsþingi í úfudal æ þingstad ættum af honum sialfvni utt nefndr og samþyektur með öðrum þeim godum monnum sem hann þar til nefndi með sier suo latandi at joni sigmundszayne epter öllum sinum brefvni (og) nitnum wöru dæmdar¹⁾ til fullrar eignar iardernar adalböll og halfer æycker. Nu sæcker þess ath greind stefna sem gudmundur war stefndr fyrir i greindan stad og dag hun var suatin fyrir sogdum logmanni. þui war þath i fyrstu wor dömur ath wer dæmdum haða logliga með öllum sinum greinum og gudmund ölafsson ættliga fyrir kalladan. Jtem þar næst dæmdvni wer epter þeim domi sem fya greiner og æ Þorkelsholi war dæmdur og þessum iordum til heyrer og peningum standö skulu obrigdiligö statt og stodugt. Og með öllu fullmegtugt og þui dæmdum wer með fullu doms adkæði jone sigmundszyni titt taldar iardær. halfa æycki j midfirði og allæ jordina adalböl til fullrar obrigidiligrar eignar epter kaupi sinu wera og werid hafa²⁾ sidan gudmundur sellði þær fyrst jone ok vera skulu nu hedan af obrigidilig eign æn nockurs effæ og gudmund sagdar iardær æycki halfa og adalböl huorki hafa matt gofæ ne gialda selia og ei sialfur æ buæ og ei helldur vmbod yfer gefö eda til nockurar heimildar at lia eda leigselia nockurum mane sidan fyrst greint kaup war giort greindra mana i millum jons og gudmundar wni sagdar iardær og jon með frialsu og logliga mega³⁾ ath sier taka titt taladar⁴⁾ iardær til frials forrædis og fullrar eignar eda taka lata. epter þui sem fyrr hafði dæmt werid og jon kaup og afending fyrir syndi. hier til dæmdum wer jone lod alla til fullrar eignar. og alla dauda peningæ sem æ greindum iord-

1) dæmdur 8876 og 889; A.M. leidrætti. 2) 889; sl. 8876. 3) 889 með 8876. 4) Svo.

um ero og werid hafa og gudmundi til hejra eda odrum monnum þeim sem sagdar iarder hafa rangliga halldit fyrir jone. suo og eigi sidr þa sem nu ero alló eda wera kunna ath oleyfi jons svo og ei sidr hofw̄m wer og dæmt gudmund skylldungañ ath giallda¹⁾ jone fyrir atteckt og medferd. og rangligt halld á iordunum halfum. ðeyckium og adalboli. halusa morck a hueriu hundrati i adrnefndum jordum á hwerium .xij. mañudum sidaan þær uoru gripnar undan ualldi jons. slickan abata hofum wer og dæmt jone a hwerium .xij. manudum a oppt nefndum jordum²⁾ eigæ skulu a huern þann mann sem ath greindum iordum. halfum ðeyckium og adalboli heldur fyrir sogdum jone hier eptir med ofricki. og gudmund skylldugan at skila heim til vidadalstuñgu ollum halfw̄m abata sem a er fallin inañ manadar ath heyrduñ dominum³⁾ j fridum peningum og fridurdum. jone j hond eda hans logligum wmbodsmanni. hier med hofw̄m wer dæmt gvdmund skylldugan ath skila heim⁴⁾ til tungu⁵⁾ ollum abata á⁶⁾ þeim malnytu kuggildum sem gudmundur tok eda takæ let fra adalboli og halfum ðeyckium. þa byg(g)ing jons war a þeim sogdum jordum⁷⁾. huort þat hefer heldur werit jnnstæda eda lañdzskyllder og lucki aptur med ollum lagá. ænexti nyt og all. syru sem saudi og kálfa. tuno skýrs og halfa wætt smiors á hwerium xij manudum at ættri tiltolu. Enn i halfuan abata dæmdum wer ofrida peningæ i saceyris peningum .ok xij abata epter hwert hundrat at ættri tiltolu a hueriu ðre j leigur og leigu leigur suo leingi gudmundur hefer (þessa) peninga rangliga halldit. Jtem wm fiolmæli og fullrettis ord er gudmundr talad(i) uid jon suo wer greinder domsmenn heyrduñ. at ion hefdi sleigit son gudmundar j heilagri kirkin til blods. enn gudmundur hafdi þar eingin uittni til. Enn jon sagdi þar nei til. þat og anars at gudmundr hafdi gefid hann vnder tyttling⁸⁾ jons sigmundzsonar. Og þui dæmdum wer gudmund ecki ættarfar a eigæ. Enn gudmund olafsson dæmdum wer skylldugan at giallda jone sigmundz-

1) 389; gialldi 8876. 2) 389; jone 8876. 3) 389; al. 8876. 4) 389 heima 8876. 5) Hér vill Árni bæta inn í 3876 „med“. 6) 389; al. 8876. 7) 389; iord (!) 8876. 8) tyfting 389.

sýni) fullretti .v. merckur fyrir þetta fullrettisord og fiolmæli. Svo eigi sidr¹⁾ dæmdym wer ione .v. merckur i fullretti af ðeykivm og adrar .v. merckur af adalholi og gialldiz þessi allr abati at næstum fardogum heima i tungu i suo greindum peningum sem fyr seiger. Og til meiri stadfestu. audsyningar og sanninda hier wm þa samþykkti fyrnefndr finnbugi jónsson logmann fyrir norðan og westan æ jslandi þenan worn doñ og setti sitt incigle med worum jnciglum fyrir þetta doñs bref er giort war æ þinguelli æ sama are en deigi sidar enn fyr seiger.

655.

3. Júlí 1504.

á Þingvelli.

Gröðningur milli Haldórs ábóta á Helgafelli og Jóns Nikulássonar, óvist um hvað (Brot).

Eptir skjalabók i Landskjalasafni 94. 4to bl. 134a. með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

Það giorum vier Helgi prestur Jonsson officialls heilagrar kirkju Skálholtz. Einar prestur Snorrason. Salomon Einarsson. Halldor Þorgeirsson godum monnum kunnugt med þessu voro opnu brieft ad Anno Domini 1504 a þingvella a Auxardrþinge maundaginn næstañ epter pieturzmesso og þáls vorum vier j hia saum og heyrðum ð ord og handaband Herra Halldorz abota og Jons Nichulassonar ad so fyrir skildu ad fyrnefndur Jon nichulasson et cetera.

[Af þessu bréfi hefir aldrei meira verið ritað i bókina, svo að efni þess sést ekki; en af því að það stendr næst á eptir bréfi Haldórs ábóta á Helgafelli og Orms Nikulássonar um Máfahíð, Holt og Tungu frá 16. Júní 1503, mun það svo að skilja, að efni beggja bréfanna hafi verið samkonar, svo að óþarfi hefir þótt að rita upp síðara bréfið, er hið fyrra var komið. Jón Nikulásson hefir verið bróðir Orms, og hefir ábóti viljað hafa samþykki Jóns lika um jarðakaupin].

1) 889; al. 3876.

656. 4. Júlí 1504. Í Skálholti.

Ásgautr Ógmundsson seldr Narfa prior í Skríðu tuttugu hundruð í jörðinni Borgarhöfn í Hornafirði og átján hundruð fóru, er liggir í Óræfum milli Kvíar og Hamraenda, halfa við Sandfellinga, og að auk hundruð í friðu og ófriðu fyrir Sumarliðabæ í Holtum með sex málnytukúgildum, og þar til lófaði Nafi prior að taka að sér þilt, er Ásgauti heyrði til, og kenna honum les, saung, skrif og rim svo að hann mætti vigjast prestur, með þóru skilforði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXVII, 18, framsrit á skinni. Öll (8) iansigla eru döttin frá. — AM. Apogr. 2883, og er bréfið Skrifuklaustrabréf. — Bisk. Skalh. XVIII, 87, annað framsrit á skinni. — AM. Apogr. 2880 (þæt. XVIII).

vm partan í borgarhöfn.)

Það gjörum vier kollgrímur kodranson¹⁾, jon eireks-son prestar [skaalholtzbiskupsdæmis²⁾], ellendr þiarnason og sniolfur hrafsson leikmenn, godum monnum kunnigt með þessu voru önnu brefi, að samþanne gracie. Q. d. Mij. j skaalholti ju festo translacionis sancti matthæi episcopi et confessoris. vorum vier j hja sam og heyrðum ærerd og handaband þessara manna af einne alfu herra Narfa með Gudz naed prioris aa skridn [klastri³⁾], enn af annare asgautz Ógmundssonar, faldizt þad og skaldizt vnder þeirra handabands að greindr asgautur seldi prior narfa tuttugu hundrut j [jordinne⁴⁾] borgarhöfn er liggir j hornafirde j kalfafellz, kirkjusöku með aukum þeim gögnum og gjædum sem greindum [xx. hundrada⁵⁾] jardapart⁶⁾ (fylgir og⁶⁾) fylgt hefer að fornu ogh nyfa [og hann vard fremst eigandi⁶⁾] til yztv vmerkla vid adra menn⁶⁾. [og⁶⁾] þar með seldi [fyr neindr⁶⁾] asgautur greindum prior narfa. átján hundrut floru er liggir j óræfum milli⁷⁾ kvíar og hamraenda. halfa við sandfellinga, og að auk malnyta kugildi og ófríte hundrat

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) og, b. v. XVIII. 3) [d. XVIII. 4) [b. v. XVIII. 5) [b. v. XVIII. 6) [d. XVIII. 7) millum XVIII.

er fylgir partinum j Borgarhöfna. Enn hier j mote gaf
 nefndur¹⁾ prior hafse öpt greindum²⁾ asgautu þrettan
 hundret þ jundhæna sumastidabæ er liggj holtamæna höpp
 j kalsholtz kirkiuokæ med öllum þetta gisedum og hlunnend-
 um sem söglæm³⁾ jardar parts [fylgir og⁴⁾ fylgt hefir ad
 fornu og nyiu og hann vard fremzt elgande ad [eptter log-
 um⁵⁾ og þar med⁶⁾ sex malnytu kugilldi⁷⁾ ad auk [og hier
 um fram⁸⁾ lofode titt nefndr prior nafsi ad taka til sin pillt
 er asgauti heyrde til og læra hann les og saung skrif [og⁹⁾
 ríjm. [og⁴⁾ það fleira sem honum er naudsynligt ad kunna
 svo [ad¹⁰⁾ hann megi viglazt prestr. Enn ef nöckr hindran
 yrde vppaa svo ad pillturinn feinge ecki íserdominn þa
 skyldu priorenn bitala þratt skrifudum asgauti. xs jnnan
 tölf manada stúdr a lande j aullum þarfílgum peningum fra-
 teknum¹¹⁾ kavplum. skyldu huor [þeirra priorin og asgaut-
 ur¹²⁾ hallda sinu kaupæ til laga. en sa suara íagariptingum
 sem seltt hefdi. samþyck(t) þennan glórning virduligr herra
 [herra¹³⁾ Steffan med Gudz naad biskup j skalholtí med
 þui móti ad hann gaf asgauti ögmundzsyni kulta og akíseru-
 lausa þa klagan og tilkall sem biskupin¹⁴⁾ hafdi til [greindra
 peninga¹⁵⁾ vegna síra ögmundz heftins andressonar.

[Og til sanninda hier vin setti [adr nefndur¹⁶⁾ herra
 biskup¹⁷⁾ stefian sitt ínsigle med vorum ínsiglum fyrir þetta
 glórningabref¹⁸⁾ skrifat j sama stad degi og are sem fyr
 segir¹⁹⁾.

1) [greindr XVIII. 2) nefndum XVIII. 3) þesum XVIII. 4)
 [al XVIII. 5) [b. v. XVIIIL. 6) till XVIIIL. 7) og hier b. v.
 XXXVII. (hér), al. XVIII. 8) [XVIIIL; al. XXXVII. (hér). 9) ut-
 an XVIII. 10) [al. XVIII. 11) hann XVIII. 12) [peninganna XVIII.
 13) [fyrgreindr XVIII. 14) b. v. XVIII. 15) transcriptum XVIII. 16)
 [[med annari hendi í XVIII en sjálf þréfið, og segir Árni á þessu aðor-
 lagi hina sömu hönd og á „nokkrum bréfum Stepháns biskups, og er
 ósáð rituð af hans skrifara“. „Það er hin sama hönd“, segir Árni enn-
 fremr, „sem á þeirri ártalslausu dissertation um afát, er eg fekk af
 Ghr. Worsale, að vísu svo lík sem það væri hin sama. contenti ac-
 curaté“ (Nr. 626).

657.

4. Júlí, 1504.

í Skálholti.

8. Mars 1505.

í Vallanesi.

Þætt, að Nafri prior í Skriðu fékk og selldi Erlendi Bjarnasyni jörðina Kollstaði á Völlum fyrir jörðina Torfastaði í Jökulsárhlíð og samþykkti Stephán biskup kaupþö.

AM. Apogr. 4297 „Ex originali Petri Asmundssonar & Ketilstöðum“ „accuratè confererad“ 1705—1706, því þau ár hafði Árni bréf Péturs & Ketilstöðum. Árni lýsir innsiglium. „J(innsigle) Sniolfs Hrafnasonar & 6xe“. (AM.).

Þat giorvm vid kollgrimur prestvr kodransson. sniolfrv hrafnson leikmann godvm monnum vitanlicet med þessv ockrv opnv brefe at vid norum i hia saym og heyrðum æ j Scalhollte i biskupsstofune fimtudag en næsta efter visitacionem sancte marie. þa er lidet var fra hingadburd vors herra ihesu christi 0. d. og .iiij ær at þesse giorningur for fram med þeim prior narfva og ellende bonda biarnasayne. at fyrnefudur prior narfvi feck og selldu til ævinlegrar eignar ellende biarnasayne jordena kollstade a vollum j vallanes kirkiu sokn med aullum þeim gognum og giædum sem greindre jordu fylger og fylgt hefver at fornu og nyiu og hann vard fremst eigande at klanstvrrens vegna. hier a mot gaf adur greindur ellendur bonde biarnason jordena thorwastade nordur j hlid j kirkiubæiar kirkiu sokn med aullum þeim gavgnum og giædum sem greindre jordu fylger og fylgt hefuer at fornu og nyiu og hann vard fremst at eigande. skyllde huor suara laga riftingu a sinne jord er selldu en sa (hallda) til laga er keypte. samþykte þenna þeirra giorning herra Sthephan biskup j skalhollte er þa var ok nalægur. Ok til saninda hier vm settu vid fyr greinader menn ockur jnsigle fyrir þetta jardarkaups bref er skrifuat nar j vallanesu a vollum jn die translacionis sancte johannis holensis arum efter gudz burd 0 d og v ær.¹⁾

1) „1504. 1505. er skirt i brefinu. Nafri hefr veret prior & Skriðu. adur æn klanstred þar var vigt“. (AM.).

658.

11. Júlí 1504. á Breiðabólstað.

STEPHÁN biskup í Skálholti gefr Ögmundi prestí Pálsyni leyfi til að láta hvern þann prest í sínu biskupsdæmi, er hann helzt til beiðir, afleysa sig af þeim brotum, er hann kann skjótlega í að falla í fráveru við biskupinn.

Bisk. Skalh. XVIII, 88, frumrit á skinni með hendi Ögmundar biskups. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2881 með hendi Áraa Magnússonar „accuratissime“ eptir Skálholtsfrumritinu.

Vier steffan með gudz nad biskup j skalholtti gioram godum monnum kunnigt med þessu vera opnu brefi ath ver haufum gefit sira avgmundi palsyne vorum profasti fullt valld og leyfi til ath lata þan prest leysa sig sem hann helltz tilbeider j voru biskupsdæmi af þeim brotum sem hann kann skiotliga j ath falla j fraveru vid oss. suo hann felli þar firir ecki gudligt embætti. vnder rietta grein ok framsaugn vid oss. j lidaugan tíma. Ok til sannenda hier vm festum vier vort jnsigli firir þetta bref skrifat aa breida-bolstad j fiozhlid in tranalacione sancti benedicti abbatis et confessoris anno domini M d iij.

659.

13. Júlí 1504.

í Skálholti.

KIÆGHE van Aneffelde hirðstjóri meðkennir, að hann hafi tekið til láns af Stepháni biskupi þrjár lestir skreiðar af þeim peningum, sem prior Atzerus Jguari hefir safnað vegna heilagrar Rómakirkju í Skálholts biskupsdæmi til forþénanar hins rómverska aflátans, og lofar að greiða þær skilvislega umboðsmanni heilagrar Rómakirkju (Sbr. Nr. 625)

AM. Fasc. XXXVII, 1, frumrit á skinni götugt og skemt, og er innsiglið fyrir; er með hendi Stepháns biskups.

litera recognicionis¹⁾ capitanei ke super debitum²⁾.

Jek kíæghe van aneffelde hirdstjore oc hofudzmann yfar jaland meðkennvntz med þessv mínv opnv breffi ad egh

1) recognicionis, frbr. 2) Utan á bréfinu með sömu hendi og bréfið.

hefi tekið til Jens af vœðvgum födr herra Steffan með Guðz naad biskup j Skálholti þrjár lestar flaka hafa forðvett j hvert hyndrat vt af þeim þeiningum sem þrjár stæru us jguari hefer saman safnat vegna heilagrar roma kirkiv þeim sem godfysir menn karlar og kvinnar j Skálholts biskups dæme jalande hafa gefet til forþenar hins romveraka afstærens og dispensaranar þavaligs sætis. Jofe [e]g lofat með fullu handaband[e] greindum herra biskup Steffano mörgum godum mönnum nær veröndum oc [bin]dh eg migh edr minna erfingia til skylduliga með þessu minv brefe oc jnsigle ad bitala þ[essar] þrjár lestar flaka svo sem egh hefe þær vt teket med goda bitaling rettvim vmbodsmannse heilagrar roma kirkiv svo sem hönvm vel a næger. Þeim sem fvlis makt hefer til ad glöra kvitta ogh aksærvisuð heilaga Skálholtskirkiv og fyrnesadan biskup Steffan svo ad domkirkian j skálholte edr hann læ þær ecki nöckvra skada eda hindran vt af hvorke fyrr ve sidar. Og til þess enda hler vñ festa eg mit jnsigle fyrir þetta meðkerðing arbrif skrifat j skálholts jñ festo sancte margarete virginiæ arum epter Guðz byrd þvænd flimm hvindrvt oc flögvr nær.

660.

22. Júl. 1504.

i Skálholti.

Steffan biskup i Skálholti kvittar Eyjólf bónda Gíslason a fyrir sig og Gísla föður sinn um reikningaskap kirkjunnar i Haga á Barðaströnd.

AM. Apogr. 1196, eptir frumriti frá Haga. Arní lýsir jansiglingu.

Vær Steffan með Guðz naad biskup j skálholti görvñ godum mönnum kunnegt med þessu vorv öpvr brefi ad ey-olfr bonde gíslason hefer gjort oss fullan og allan reikning- skap fyrir sig og födr sinn. vegna kirkivnar j Haga aa barðaströnd sem er af kirkivnar justædu. portæno og mortvarijs. sem oss vel aa næger. Þvi gefvm vñ greindan ey-olf gíslason aullangis kvittan og aksærvisuð fyrir oss og aullam vorum epterkomendam kirkivnar formömmum vñ all-

an að greindan reikningskap þann sem fallet hefur hier til. Og til sannenda, hier vin festvin var vort þeigle fyrir þetta kvittynarbréf skrifat, i skálholtti ju festo: sancte marie magdalenae anno domini o d iiii.

661. 10. Augúst 1504. á Marðarmúpi.

Hannæssa Eiríksdóttir gofr. Jóni Sigmundssyni allar sinar löggjafir og vingjafir, en sölur hennar jörðina Klömbur í Vestri hópi með tilgreindum landamerkjum.

AM. Apogr. 470 „Ex transcripto monasterii Thingeyrensia accurate“ frá 6. Aug. 1510. Er afskriftin staðfest í Skálholti 6. Aug. 1719 af Arna Magnússyni og Páli Hákonarssyni. — Apogr. 470 önnur afskrift „Ex transcripto facte 1562“. — Í Landnámabók eru tvær aðlagðar afskriftir af þessu bréfi: a, afskrift staðfest „á Hólum í Vestri“ 20. Maí 1828 af síra Gísla Gíslasyni, Jóni Bergsteð, Arna Skúlasyni og Helga Þessasyni; b, afskrift staðfest af Birni sýslumanni Blöndal, á henni stendur ritað: „Lesið fyrir manntalsþingsrétti á Stóraborg þann 1ta Júní 1828“. — Blöndahl.

Þat giefum wer Jón Björnson, Þorkell Þorlanson, Þorvalldr Sveinsson, Arni Þormundsson og Pall Sýgundsson godum monnum viturligt med þessu weru oppna Bræfi at þa er lidit war fra þingat Burd wors herri Jhesu Christo: O d og iiii ár sa koræncinmessu um sunnarit a marðarmúpi i wazdal worum wer, i hið saum og heyrðum sa erd og hánda band Jons Sigmundssonar af sine afku og herbruder eirisdottur af annari at, svo fyrir skilda ath greind herbruder gaf Jóni Sigmundssyni allar sinar löggjafir og uingjafir, ur öllu þui fe festu og lausu sem han atti þa eða eigafdi war ath ordin i gripum eða lausafe seiknadi og greind herbruder sig weru malakona¹⁾ i gard einars magnússonar fráfallin²⁾ nonda sins en malan med giefum þeim sem greindr einar hafdi gefit fyrrgreindri herbrudi sem war jordin half klömbur i uestra hópi er einar titte nefndr hafdi lagt i mala herbrud-

1) Svo transkr. 1510; christi, transsumt. 1562. 2) malakona, transsumt. 1562. 3) Svo bæði.

ar með samþykki og wþplagi Brædra sinna allra er hun uitnaum sth nændizt. Reiknadiz þeim allur malin wera sextiger hundratði j gard einars og wr þessum peningum ollum gaf greind herþrudr joni sigmundsyni allar þær giafer sem logbok og kristinrettur. sem kongana ættarbætur æ queda. sem er fiordungx giof. tiundargiof og allar adrar uingiafer sem j logmalinu greiner. et ceterði.

Jtem giordiz j fyrsogdu handa bandi adr greindra manna a millum jons sigmundzsonar og herþrudar eiriksdotnar. sem hier greiner. at herþrudr selldi joni sigmundzsyni til fullrar eignar og frials forrædis alla jordina krossanes er liggur æ uaznesi j hola kirkiu sockn og halfua jordina klombur j uestræ hopi er liggur j¹⁾ Breidasolstadar kirkiu sockn. at þui undanteknu sem herþrudr hafdi fyr gefit greindum joni j sinar loggiafer upp j fyrgreindarjardir. Jtem lofadi jon j sogdu handa bandi. at gefa fyrir adr nefndar jardið ^{iiij}) hundrut og xx j ollum þarfigum peningum fridum og ofridum og ofram²⁾ greida og uttgialda allt jnan þriggia ára. Selldi Pruda greinda jord krossanes og klombur wndan sier og sinum orfum en undir tittnefndan jon og hans arfa honum til obrigdligrar eignar og hans erfingium⁴⁾ med suo felldum landamerkiom. Rædr þorsæ fram til þorsæ vatnana⁵⁾ sem leingz dregur notn til siofar og suo frautan ept(e)r midium halsi og ofan j klett þan er kelling hetter og suo rettsyni ofan j hualbeinshofda og þatæn j midian thorba med alicum widrecca sem hustru kristin hafdi gefit med ollum hualrekæ. Skyldu sagdar jardið⁶⁾ afhentar⁷⁾ þar sem þær lægi og joni rett teknar til sin til frials forrædi(s) og fullrar eignar og hann halda til laga og hans epterkomendr. En sogd herþrudur og hennar erfingiar suara lagariptingum æ fyrtoldum jordum. Jtem skijldi Jon sier fullar fulgr af fe herþrudar fyrir framfæri hentar

1) a. transskr. 1510; b. v. transsumt. 1562. 2) Svo transsumt. 1562; iiij ad, transskr. 1510. 3) Svo transskr. 1510; fram, transsumt. 1562. 4) transsumt. 1562; erfindiaa, transskr. 1510. 5) vatna, transsumt. 1562. 6) jardið, transsumt. 1562. 7) afhentar transskr. 1510.

med(an) huñ var siuk og suo fyrir sonu henar jon og magnus. Og til saninda hier um settum uier fyr greindir men wor incigli fyrir þetta bref er giort war j sama stad og ær Deige sidar enn fyr seiger.

662.

9. September 1504. á Grenjaðarstað.

30. Október 1505. á Munkaþverá.

EINAR Einarsson selr með samþykki Þrúðar Benediktsdóttur konu sinnar Gottskalk biskupi á Hólum jörðina Vík í Staðarsveit í Skagafirði fyrir jarðirnar Haldórsstaði og Mýlastaði í Reykjadal og Syðritungu og Kvislarhól á Tjörneshólum, og þar til tuttugu og tvö kúgildi.

AM. Apogr. 5659 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“ á kálfskinni.

Þat giorum wier Eiríkr prestur einarsson. magnus þorkelsson. magnus arnason. biorn einarsson. sigurdr sueinbiarnarson og hallr ketelsson godum monnum viturligt med þessu woro opnu brefe at anno domini millesimo quingentesimo quarto a greniadarstad i reykiadal manudaginn næstan ept-er natiuitatis marie vorum vier i hia saaum og heyrdum aa ord og handaband vors verdugsz herra og andligz faudr godskalkz med gudz nad biskupz a holum af einne halfw. enn einars einarssonar af annare at suo fyrir skildu at nefndr einar med samþycke þrwdar benedictzdottur eigin-konu sinnar sellde biskupinum jordina víjk er liggur i stad-arsveit i skagafirde med ollum þeim gaugnum og giædum eignum og itaukum sem nefndre jord víjk fylger og fylgt hefer at fornu og nyio til fullrar eignar og æuinligrar vnd-an¹⁾ sier og síjnum Erfingium enn vndir biskup godskalk og hans erfingia. hier a mot fleck biskupinn Einare jordina hall-dorstade fyrir sex hundrut og xx. er liggur i helgastada kirkiusokn og mylastade fyrir xx. er ligger i mwla kirkiu sokn. halfua sydre tungu a tiornese og kuislarhól er liggia i husavíjkr kirkiu sokn. þar til eitt og xx. malnytu kugillde

1) vndar, Apogr. •

og geldfiar hundrat. hier med skilde huð þeirra hallda til laga sinu kaupð. enn sa suara lagaríptingum er sellt hefde. Ok til sanninda hier vm heingium vier fyrr nefndir menn vor incigle fyrir þetta bref skrifuat a munkapnera i eyiafirde fimtudaginn næstañ omnium sanctorum anno Domini millesimo quingentesimo quinto.

663. 13. September 1504. í Laugardal.

Dóma útnefndr af Erlingi Gíslasyni, kongs umboðsmanni milli Gílsfjarðar og Langaness, um ákæru Jóns Fúsasonar til Þórolf's bónda Ögmundssonar, að hann hefði og héldi hálfra jörðina Laugardal í Tálknafirði, en af væri geinginn Haukadallur í Dýrafirði, er komið hafði fyrir Laugardal, með öðrum greinum, er bréfið hermir.

Eptir afskrípt staðfestri á Hólum í Hjaltadal 14. Júlí 1704 af Jóni Einarssyni og Marteini Arnoddsyni eptir frumriti.

Ollum góðum monnum sem þetta bref sia edur heira. senda Eyolfur gíslason. Jon Jonsson. helgi gíslason. þorsteirn palson. Steinmodur konradson og helgi Snartarson kuediu guds og síjna. kunnugt gloriandi. at þa lidit var fra guds burd M. d. og iiij ðr. föstudaginn næstañ fyrir krossmessu vm haustid i laugardal á þingstad ríettum. vorum vier i dom nefnder af erligum manne Ellinge gíslasyni kongs vmbodsmanni millum gílsfjarðar og langanes. að skoda og rannsaka og fullnádardóm á at leggja vñ þa akæru er Jon fúsason klagadi til þorolfs bónda augmundssonar. að hann hefde að hallda jörðina halfa laugardal. er hann kalladi nu síjua eign fyrir þann skulld er honum þotte su jörd af sier geingeñ. sem þar hafdi fyrir komit. sem var haukadalur j dyrafirði. þar i mot las þorolfur kaupbreffitt. þat sem fyrir jörðunne lá. þa páll heitinn keipti að Jone fúsasyni. stod þar so inne at fyrrgreindur Jon fúsason selldi pðle fyrrgreinda jord halfan laugardal i talknafirði til fullrar eignar og frials forrædis vndan sier og síjnum erfingium. enn

vnder Páll og hans erfingia. hier i moti gaf pall fyrskrifudum Jone fusasyne xvij hundrud i jördunne haukadal i dyrafirði. enn þat sem fyrr skrifadur pall ætti meira i fyrrgreindri jördu haukadal. giæfi hann tjttnefndum Joni og gilldi i sijn þionustulaun. þui þotti þorolfi ecki afgeingit nema þat sem gefit var i jördunni haukadal. lögdu þesser menn sig þar vnder lang. þorolfur og Jon. svo vier saum ð domsmennerner. Nu at skodudum og rannsokudum þeim greinum sem sierhuor þeirra bar fram. leist oss so epter þui sem kaupbrefit hiellt. at jardarkaupt mundi standa. þess og annars. at være þat gloggliga reiknat. at so micid være epter i jördunni haukadal ecki afgeingit. sem halfur laugardalur være verdur til. þui at heilags anda nad tilkalladre. at so prófudu og fyrir oz komnu. dæmdum vier fyrrnefnder domsmenn med fullu doms atkvædi fyrr greinda jord halfan laugardal eigi adurskrifads þorolfs. so leingi sem adurgreind xvijc være ecki afgeingin af tjttnefndum Joni fusasyne eda hans erfingium. og fyrrgreindur þorolfur henni rettiliga halda mega. og hans retter epterkomendur. Enn vm þann partinn sem af Jone var geinginn og Páll Jonsson hafdi honum feingit. leist oss Jon eiga adgang ad Ervingium Pals heitins.

Of til sanninda hier vñ setti adur nefndur Ellingur kongs vmbodsmadur sitt jnzigli med vorum firrnefndra domsmanna junciglum fyrir þetta doms Bref skrifat i sama stad og dag sem firr seiger.

664. 13. September 1504. i Saurbæ á Rauðasandi. Gíslr Jónsson selr Andrésí Guðmundssyni til fullrar eignar jörðina alla Tungu i Örlygshöfn fyrir aðra tuttugu hundrada jörð með frekari greinum, er bréfið hermir.

Eptir afskrípt staðfestri á Hólum i Hjaltadal 12. Júní 1704 af Haldóri Þorbergssyni og Jóni Jónssyni eptir frumriti, og var þá „þetta bréf innsiglaust, en sjáanlegt er, að verið muni hafa fjögur“.

Þat giorum uer gunnar Eyiolfason. Þorualdur gjala-

son. Jon Jonsson og svein Jonzson godum nonnum uiturligt með þessu noru opnu brefe at þa er lidit uar fra hingatburd nors herra Jhesu Christi. þusund fimm hundrut og fiogur ðr. þridiudaginn nesta eftir Mariumessu sidare um sumarit¹⁾ i storastofunne i Saurbæ a Raudasande. uorum uier i hia saum og heyrðum ðá ord og høndaband þessara manna. af eirne alfu Andres gudmundzsonar en af annari gijsla Jonssonar. at so fyrir skildu. at ðúdur nefndur gijse Jonsson selldi firgreindum Andrese gudmundzsini til fullrar eignar jordina alla Tungu er liggur i haufn i Saurbæiar kirkiu sockn ð raudasande. með aullum þeim gaugnum og giædum sem greindri jordu filger og filgt hefur at fornu og nju Epter þui fremsta sem hann hafde eigande at ordit. og þar með ij malnitu kugilldi er þar stödu með jordunni og greindur gijslu atti. Hier i möt lofadi optnefndur Andres at fa til fullrar eignar greindum gijsla Jonssyne adra xx hundrada jord hid sidra. annadhuortt i Kroksfirde edur Breidafiardardolum eda og þar hann giæti af stad komit þar ed sidra. oc þar með onnur ij malnitu kugilldi. kinni su jord at vera fiorum hundrudum dýrre sem tjttnefndur Andres feingi greindum gijsla þa [atte þesse¹⁾] ij kugilldi sem nu standa með jordunni Tungo eignast greindur Andres oc þar til atti greindur gijse at fa tjttnefndum Andresi sunnur ij kugillde. hier með gaf opt nefndur gijse Jonsson adur greindan andrez gudmundzson með fullu handabandi aullunges kuittan og akiærulausan um landskilld og kugill(d)isleigur. er a hofdu fallit um þau þriu ðr er andrez gudmundsson hafdi haft umbod yfer jordunne tungu vegna greinds gijsla Jonssonar. og meðkiendist at hann hefði fulla peninga og alla uppborit af andresi gudmundssyni sem honum uel únægdi. uissum uer og með fullum sannindum. ad þratt nefndur andres afgreiddi adur greindum gijsla Jonssyne. vj. stikur klædis er hann tok fyrir tjtutige alner og xxxx stikur lerepts með bleikt lereft. duk sæmilegā þyskan og pott og annā uarung með uod vadmals suo greindur gijslu liet sier lyka fyrir fimm hundrud.

1) D. e. 10. Sept. 2) [atte þesse, hdr.

Og til sanninda hier um setium uer fyrr nefnder mennur nor innsigle fyrir þetta Bref. er skrifat uar i sama stad og ári. þrimur dogum sidar en fir seiger.

665. 19. September 1504. í Hvammi.

Dómr sex manna útnefndr af Arnóri Finnssyni sýslumanni um þreiga leigulíða, sem fella leigu kúgildi landsdrottna fyrir fódrtöku af öðrum (Sbr. Lögmannsúrskurð frá 1. Júlí 1505).

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, og er þetta skrifað c. 1640. Ágrip af þessum dómi finst á nokkrum stöðum í pappirhandritum og er hann þar ranglega árfærðr til 1503 eða 1520 (Sbr. ÍBfél. 214. 4to bl. 37b; og AM. 60. 8vo bl. 17a—b), og afskrípt af dóminum í heilu lagi er í Hörgulandedómabók Landsakjalasafnsins, skr. c. 1690 (ártal 1503) = b.

[Domur Arnors finssonar 1504¹⁾ um þreiga leigulíða.²⁾

Þad Giorum Vier Þordur Helgason. Sygurdur Helgason. Finnur Pietursson. Þorkell Jonsson. Arni Halldorsson Gunnar Codransson Godum monnum viturligt med þessv vorv Opnv Brefi Ad þa lidit var fra hingadburd Vors herra Jesu Christi O d og iij Ar fimtdaginn j Sæluvikv um haustid j huammi j huammsueit a þingstad riettum Vorum Vier j Dom nefnder af Erligum manni Arnori finssyne. Er þa hafdi Logligt vmbod kongdomsinz vegna þing ad setia og dom yfer nefna huorsu fara skyldi um þa Aureigdar³⁾ leigvliða sem a þessum fyrerfaranda vetri hafa mijst [Jnnstædur⁴⁾ og peninga sinna husbænda. Enn hafa Eckirt⁵⁾ thil borgunar þeim aptur ad fá.

Þad Annad huort þeir sem peninga⁶⁾ hia þessum aureigum thil biggingar Eða fodurs ættv og þann fyrerfaranda vetur af lifad hafa skyldv þa med frij og frelzi j burt hafa. Enn þeir Jardernar ættv Allañ skada a sijnum skuldum. Vitum vier fyrer full sannindi. ad su ovenia hefur hier j

1) leiðr. fyrir 1520. 2) [b. v. 214. 3) þreiga b. 4) [sjna jnnstæðu b. 5) ecke b. 6) sjna b. v. b.

sýslv leingi verid ad fatæker menn sem hafa Jarðer og kugilldi manna hafa so vnder þrickt(er) verid af fodra peningum þeirra manna sem þeir Eckirt med att hafa. ad þeir hafa þar fyrer felit af Biargleisi Jnnstædur sinna husbænda. Og þuj leist oss stor naudsýn ad hier væri skordur vid Reistar so þuilikt Ranglæti Eij frammar framgang hafi. Er þad logmalzinz hliodan. Ef Aureigi a manni sku'ld ad giallda. suerie Eineide ad hann skal luka þa skulld þa Gud Gefur honum Efní. Jtem lati fara lausañ a þing fram og Biodi frændum hans ad þeir leysi hann vndan Skuldu þeirri sem hann a ad Giallda. Jtem j Bunadar Bælki. Einginn skal ødrum Skada Giora. Enn ef Giorer Bæti Skada Epter domi. Og þui j Gudz nafni ad heilags Anda nad med oss thil kalladri ad ollv so profudv. Rannsaukudv og fyrer oss komnv. Epter þeim logmælz groinum sem hier standa og þeim fleirum sem þennañ vorn dom styrkia og stadfesta mega dæmdum vier fyrr nefnder domzmenn med fallu domz atknædi alla þa aureiga sem skuldbundner erv skyllduga Ejd ad vinna ad þeir skuli giallda þa skulld þad fyrsta þeir geta og þar a alla kostgiæfui hafa. Eða fa Borgunarmann fyrer sig. þad þridia þeir þioni hia þeim sem þeir Erv vid skuldbundner. Enn þa fodra peninga og Leigvpeninga sem Epter hafa lifad þennan fyrerfarandi vetur þar sem Jnnstædurnar Erv fallnar dæmdum vier Eign Landzdrottinz þar thil þeir hafa feingid sijnar skullder. huort sem þa peninga hafa att Born leigulidanna eda adrer menn þo so allt virdist til skulldanna þad leigulidarner Eiga mikid og litid. Enn þeir lausamenn sem husnædi hafa haft hia optnefndum Öreigum og hey hafa keipt af þoim sem Logradandi hafa verid þad ad selia og sijnum hestum hafa þad hey gefid. hafi þa fry þo med þuj skilyrði ad þeir leidi þar .ij. logleg vituj som þad suerie ad þeirra hestar hafa¹⁾ eij þad hey jetid sem²⁾ Jnnstæda Jardarinnar hefur att a ad fodrast. Og hafi þann Ejd vnuid Jnnan manudar særra daga³⁾. Enn

1) fúid úr hdr.; tekið eptir IRf. 214. 4to. og b 2) tvískr. 3) b; fúid úr hdr.

fallj þeir a þeim Eidi þa dæmdum vier þeirra hesta fullkomliga Eign Landzdrottanna.

Sampickti þennañ vorn dom adur nefndur kongs vmbodsmann og setti sijna handskrift med vorum hier vnder.

666. 26. September 1504. í Kálfanesi.

DÓMR útæfudr af Guðna Jónssyni, kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Hrutálfjarðarar, um ákærun Jóns murta Einarssonar til Jóns Hallvarðssonar um ásetu hans og búnað á Kirkjubóli í Steingrímsfirði.

AM. Fasc. XXXVII, 3, frumrit á skinni með hendi Björns Guðna-sonar. Af 7 innsiglium er eltt dottið frá. — AM. Apogr. 5699.

Domur um olöglega ásetu jardar aff Guðna
Jonssyni dæmdur¹⁾ 1504²⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref síð edr heyra sendum uær Biorñ Gudnason. Þorleifur aurnólfsfion. Ceyvindur³⁾ gudmundzson. Gudmundur loptzson. Snorrj hellgásson. Þorbiorn jonsson. kuediu guds ok síná kunnigt giorandi med þessa noru optñu breff. miduikudaginn næsíð fyrir mikelsmessu⁴⁾. þá er lidit uar frá hingatburd uors herra jesu christi þusund. d. c. iij ar. æ kirkiuboli í steingrimsfirði á almenneligu heradsþingi. vorvm uær j dom nefnder af ærligum manni gudina jo ssyne er þá hafdi miás herra kongsins sýslu ok umbod j millum geirholms ok hrutálfjarðarar. á at litú skodæ ok bannsaká ok fullnadardom á at leggja þær sakargipter er jon murttj einarson þar fram bar ok doms á beiddiz fyrir hueriar saker hann hafdi þangat stefnt j nefndañ stad ok dag joñe halluardzsyne fyrir þá sauk ok ákæru at adrnefndur jon einarsson kærðj þat til greindz jons halluardzsonar at hann hefðj gripit ok olaugligá at sier tekit ok bunad á reist yrækt ok unnid ok allá bunantñ af haftt þridiung j adr greindri jordu

1) Utan á bréfinu með hendi t. á 16. d. d. 2) Með hendi Árna Magnússonar. 3) Svo. 4) D. e. 25. Sept.

kirkiuboli j steingrimafirdj. er adur greindur jon einarson
 sindu eign lysti ok sinnar kunnu Sigridar gudmundardott-
 ur j arf epter faundur sinn Serdu gudmund skuldason til
 motz nid systur sinar gudfinnu ok gudrunu. Nu saker þess
 at nor landz lagdu bok suo ut uisar. ef lendur madur eddu
 umbodsmadur kongs tecur upp bw bonddu otalit eddu odæmtt
 eda neiter honum adrar fiar upptectir þdu skal hann þat
 aptur færa ok bætdu þeim fullretti er hann toc fyrir enn
 kongi .x. merkur. huerr anardu mork er honum ueitti lid
 til. vitum vær ok huergi þar lang um skrifud at nockrum
 mangdu¹⁾ manj same betur eddu lofiz at giordu langbrot eddu
 taca edur gripa nockurs mannz godz eddu peningdu fastu
 eddu lausa j moti þeirra uilidu er eigu helldur enn hinum
 sem meirj maktar er ok langin forbioddu at giordu megi.
 Er þat ok uor endeligr domur at þessi jardar parttur se
 ættligu eigu adurnefndz jons einarsonar ok groindrar Sig-
 ridar gudmundardottur kunnu hans at ættum arftocum til
 motz vid systur hennar sem fyrr skrifad stendur. ok greindr
 jon halluardzson hafdu heimilldarlaust du sezt ok bw sa æist.
 og þui dæmdum uer fyrr nefnder domsmenn med fullu
 doms atknædj opt nefndan jon halluardzson skylldugan at
 gialldu titt nefndum jone einarssyne tuefalldu landskylld
 af opt nefndum jardar partj. attatigi alnar j hueria land-
 skylld. sua langan timu sem hann hafdj jordina haft ok
 þar med tuefalltt fullætti þu. xij. manudj sem laugfesta
 greindz jons einarssonar yfuer stod. Enn einfallt onv seinne
 tolf manudj halfu fimtu mork. j huertt fullættj. ok skylldi
 adr greind landskylld gialldazt j þridiungu peningum mal-
 nytu ok fridu ok dandum peningum þarfligum ok opt greind-
 an jon halluardzson skylldugan att færa sig af opt greind-
 um jardar partti jnna siendar. ok jon einarson ættligu
 megu at sier taca þat foruerk sem jon halluardzson hafdi
 du greindum jardar partti haft. Hler med kongi. x. merk-
 ur fyrir ofdirfder ok langbrot. Dæmdum uer jon halluardz-
 son skylldugan at gialldu alla þessa fesekt landskylld ok
 ættarfar ok kongsins sakeyri. med þrennum saulum. land-

1) Svo.

skyld j þridiungú peningum en¹⁾ fyrir stendur skrifad en nettarfar ok konga sekt j aullum laugligum sakeyri. enu fyrstu saul skulu uera jnuan̄ halfs manadar at heyrðum dominum enu aunnur at midiam uetri enn allt golldit at næstum fardangum. ok golldit at þeirra heimile er taca eigaa autan²⁾ þeir uili jndællú um giorði.

Samþykkti þenna uorn dom med oss Gudine jonsson er þú hafdi mins herrú kongains sýslu ok umbod j greinda tacmarki. Ok setti sitt jnnciglli med norum fyr nefndra manna jnnsiglum fyrir þetta domsbref ed skrifad nar j kalfanesi j steingrimsfirði ú samú are degi aidar enn fyrir selger.

667. 7. Október 1504. á Eiríksstöðum.

VITNISBURÐARBRÉF um landamerki Eiríksstaða í Svartárdal og Fjósa.

MSteph. 27. 4to bls. 112—113, Svartakinna með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar, c. 1780.

Annar tveggja manna vitnisburður um landamerke
millum Eyrekstada og Fjósa med einu
h(angande) Jnnsigle.

Þad giorum vid Ornlöfur Steinsson og Hallgrimar Skulason godum mo'num viturlegt med þessu ockru opnu brefe ad vid vorum þar hia og heyrðum á. á Eyrekstöðum j Svartárdal mánudagenn næstann effter Calixtus(messa) um hausted at Olafur Hrolfsson handfeste Þorsteine Solvasyne svo felldann vitnisburd ad hann sagdest vered hafa hejmlifastur a Eyrekstöðum nu tolf manude samflejtt þa er Andres Bodvarsson bio þar. ad þessa landamerke voru þa halldenn millum Fjósa og Eyrekstada. ad garde þeim er geingur ur Eyrekstadatiðru utannverdre og þvert ofann j á. svo og slo eg Olafur Hrolfsson j syðra gröfenne og j laugunum fyrer ofann tiornena og fann einginn ad. var eg sejtian

1) Svo.

vetur samfleytt j Svartardal og hejrda eg alldrej tvímæle a lejka ad önnur være landamerke enn þesse. svo og ej síjd-ur vissa eg ad beit var höfd fra Eyrekstodum j brunar jord. allann þann tíma meðann eg var j dalnum og fann einginna ad svo eg hejrde.

Og til sannenda hier um settam ufd firnefnder menn okkar Jnnsigle fyrer þetta vitnissburdarbref er skrifad var ð. Eyrekstodum i Svartardal arum effter gudz bard 1504 ðr.

668. 11. Október 1504. í Miklagarði.
18. Janúar 1505. á Hólum.

NIKULÁS prestr Vilhjálmsson selr í umboði Gróu Guðmundardóttur Gottakalk biskupi á Hólum hálfu jörðina Skörð i Reykjahverfi fyrir jörðina Finnastaði i Höfðahverfi.

AM. Fasc. XXXVII, 18, frumrit & skinnl. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 8400.

Vm finnastade [j Grytubacka kirkiusokn¹).

Þat giorum vier magnws þorkelsson. biorn einarsson. ketil halfdanarson ok asmundr andresson. godum monnum kunnigt með þessu woro brefe at vier vorum þar hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband vors virduligs herra biskups godskalk ok sira nikulas vilhjalmssonar j miklagarde i eyiafirde. fostadagina næstan fyrir festum reliquiarum vm haustid at sira nikulas selde biskup godskalk jordina halfa skaurd er ligur i reykjahuerfe i husaukr kirkiusokn til fullrar eignar og frials forædis með ollum þeim gognum ok gæðum eignum ok itokum sem greindre jordu halfre fylger og fylgt hefer at fornu ok nyu i fullu ok riettu samþicke þar með logligu wmbode groú guðmundardottur. er hun hafde feingit ok vpp gefit til fvlls eignarvmbods greindum sira nikulase at hia verondum ok þar til vitnissburdar kolludum. nefndum monnum. magnwæ þorkelssyne.

1) Utan á bréfinu; fr [með hendi frá 17. öld; hitt er með gamalli hendi.

katle halfdanarsyne ok asmunde andressyni ok henne hafde til erfda fallit epter fodr sinn. þier i mote gaf ok selde vor verdugur herra biskup godskalk jordina alla finnastade er ligger i haufdahnerfe i grytubacka kirkiu søkn til fullrar eignar. med ollum þeim gognum og giædum. er finnastodum filger¹⁾ ok fylgt²⁾ hefer at fornu ok nyu. ok hann vard fremzt eigande ath heilagrar hola kirkiu vegna. Skilde huor þeirra hallda til laga þeirre iordu er keypt hefde. enn sa suara laga riptingum sem selt hefde. Ok til sanninda hier vm heingium vier sagder menn wor incigle fyrir þetta bref Skrifat a holum i hialtadal. laugardaginn næsta fyrir fabi-ani et sebastiani martirum. anno domini millesimo quingentaesimo quinto.

669. 25. Október 1504. á Munkaþverá.

HALLR Ketilsson selr með samþykki Solveigar Jónsdóttur Gottskalk biskupi á Hólum jarðirnar Viðar í Reykjadal og Helluvað við Mývatn fyrir Skútustaði við Mývatn.

AM. Fasc. XXXVII, 9, frumritið & skinni. Af 5 innsiglium er eitt fyrir bréfinu og litið brot af öðru. — AM. Apogr. 8899.

um skutustadi 1504³⁾.

Þat giorum vier eiríkr prestur einarsson. magnus þorkelsson. magnus arnason. biorn einarson og sygurdr sueinbiarnarson godum monnum viturligt med þessu woru opnu brefe at anno domini millesimo quingentesimo quarto a greni-adarstad i reykiadal manudaginn næstan epter natiuitatem marie²⁾ worum wer þar hia saaum og heyrðum ord og handaband þessara manna wors verduga herra og andalegs faudr godskalkz med gudz naad biskups a hoolum af einne halfuu enn af annare hallz ketilssonar at suo fyrir skildu at nefndr hallr ketilsson selde med samþycke solveigar ionsdottr eigin konv sinnar. biskupinum jordina víjdar er ligger j reikiadal

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með forari handi. 3) D. e. 9. Sept.

Þ einarstadar kirku sokn og jordina helluad er liggr vid myvatn i skwtustadar kirkin sokn med ollum þeim gangnum og giædum eignum og itaulum sem greindum iordum fylger og fylgt hefuer at fornu og nyio. og hann vard fremst eigande at. til fullrar eignar og æuinligrar og frials forrædis vndañ sier og síjnum erfingium enn vnder biskup godskaalk og hans erfingia. Hier a mote fleck biskupinn halle ketilssyne jordina skutustade er liggr vid myvatn til fullrar eignar med ollum þeim hlunnendum sem þeirre jordu fylger og eigi er ðdr med langum fra komit. Skilde og huor suara lagarptingum og til laga hallda þessum síjnum iordum sem lang segde. Og til sanninda hier vm heingium wies fyrr nefndir menn wor incigle fyrir þetta bref skrifat a munkabueraa i eyiafrde faustudaginn næstan fyrir allra heilagra messu. are síjdar enn fyr seiger et cetera.

670.

2. Nóvember 1504.

í Skrifðu.

Bróan Einarsson selr Magnúsi Þorkelssyni til fullrar eignar jörðina Jódísarstaði i Reykjadal með tilgroindum landamerkjum fyrir sex málnytu kúgildi.

JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ex originali. collatum. feinged fra syalum. Jone Benedictssyne 1740“ (= a). — MSteph. 27. 4to bls. 469—471, skr. c. 1780—40 (= b), og er þessi meðkenning þar sptan við bréfið: „Það meðkienne eg Olafur p. Jonason ad eg hefe sied og yferlesed so latande bref med hangande junsigle ord effer ord sem hier fyrer ofau skrifad stendur. til sannenda hier nun underskrifa eg mitt nafn med Eigian hende

Olafur p. Jonsson“)

Landamerkia og giorningsbrief um Jodisjarstade

Þ Skriduhuerfe“).

Þat gere eg biorn einarsson godum monnum uitturlegt med þessu minn oppnu brefe at eg hefe feingit magnuse þorkelssyne. ok sellt til fullrar eignar med handabande

1) Það mun vera söra Ólafur & Helgastóðum (1711—1749). 2) b.

iordena iodissastade¹⁾ er liggr j rykiadal²⁾. j mulakirkju sokn. med ollum þeim gognum ok gædum. sem adr gr(e)indre jordu fylger og fyllt hefer at fornu ok nyiu. ok han³⁾ hefer⁴⁾ fremst eigande at ordit. med vpplage ok samþycke halldoru magnusdottur konu sinnar⁵⁾. hier⁶⁾ j mot skylldo magnus geva .vj malnyttu kuggilde. ok þar til adra penninga suo sem þeim kiæme saman. Sagde adr greindr biorn at jorden ætte j garden þann sem geingr fyrir ucstan smiørhola ok yfer vm hals. j grænu grof. ok rettsyne offon⁷⁾ j flot. ok suo ut j moztis uid berstada⁷⁾land. og austr j manalæk⁸⁾. Skilldo biorn suara lagaríptingu⁹⁾ a fyr gr(e)indre jordu en magnus halda til laga. Ok til sannenda hier um setta ek mitt insigli fyrir þetta iardarkaupsbref er giort uar j skridu j reykiadal. laugardagen næsta epptter allra heilagra messu. þa er lidit uar fra guds burd ☉ ok fim huðruth ok .iiij. ar.

671.

9. Nóvember 1504. á Møðravöllum.

10. Júní 1505. á Munkaþverá.

VITNISBURÐARBRÉF, að Kristín Jörundardóttir gaf Jóni Jóns-
syni, er kallaðr var priórsbróðir, fjórdungsgjöf úr öllum sínum peningum, og að hann tók að sér og eignaðist með vilja og samþykki Kristínar jörðina Skeggjastaði á Ströndum.

AM. Fasc. XXXVII, 10, framritið á skinni. Af 6 iansiglium eru 2 dotti-
na frá. — AM. Apogr. 8401.

vm skeggiastadi¹⁰⁾.

Þat giorum vier brodir einar med gudz nad abote a munkaþuera. brodir nikulaas med sama nad prior a maudru-
uollum. eirikr einarsson. jon finbogason. jon ionsson. nikulas
uilhialmsson. halfdan narfason ok finboge einarsson godum
monnum kunnigt med þessu woro brefue. þa er lidit var

1) Jodissarstade b. 2) Reykiadal b. 3) Svo bæði. 4) b. v. Orðið
vantar bæði í a og b. 5) og b. 6) ofan b. 7) Bergstada b. 8) Man-
alæk b. 9) — riftingum b. 10) Utan á bréðinu með fornri handi.

fra gudz burd¹⁾ þvshund fimm hundrut ok fiogr ær fostudaginn næstan fyrir marteinsmessu vñ haustid a maudru-naullum i haugardal vorum uier þar nær saum ok heyrdu-m at biarne jonson ok hemingur markvesson baru suo felld-añ vitnisburd ok soru þar at fulla bokareid fyrir vorum virduligum herra ok andligum faður godskalk med gudz naad biskupe a holum. ath þeir visse fyrir full sanninde at kristin jorandardottir gaf ione jonssyne er kalladr er pri-ors brodir. fiordungs giof wr aullum sinum peningum. feingnum ok ofeingnum huort hann villde j frijðum edr ofriððum faustum eda læsum. skilde haun ok þessa peninga frials-liga mega eignast ok ath sier taka. hafua ok hallds þat hann heldzt nillde af hennar peningum j þessa fiordungs-giof. suo ok soru þeir at þeir nissu fyrir full sanninde at fyrr nefndr jon tok at sier ok eignadizt med raade ok uilia nefndrar kristindr jordina skeggiastade er liggur a straund-um fyrir austa langanes. ok hafde þar a sitt bw ok pen-inga nær þeim tímum er opt nefndr jon hafde vmbod heil-agra holakirkiv millum myrarkuislar ok helkunduheidar. Ok til sanninda hier vñ heingium vier fyrr nefndir prest-ar vör juncigle fyrir þetta bref skrifuat a múnkaþuera j ejafirde þriudaginn næsta fyrir ffestum Barnabe apostuli are sýðar enn fyr seigir.

672.

30. December 1504.

á Grund.

Þær fjögurra manna, að þeir hafi séð bréf hirðstjórans, að hann hafi feingið Finnboga lögmanni Jónssyni fulla makt að skipa sýslumenn í stað þeirra, er frá kynni að falla, og setja aðra sýslumenn þar sem ekki geingi lög og rétt, og sjá til að sýslumenn geri hirðstjóra eða kongs umboðsmanni fallkominn reikningskap.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to bis. 91—92, skr. c. 1606.

1) burds, frbr.

Það giorum vier Jon Sigmundzson. Nicholas Gudmundzson. Sigurdur Jonsson og Jon Gudlaugsson. Godum monnum viturligt með þessu voru opnu brefi at vier haufum sied og heyrt yfirlesit op(i)t Bref vndir hirdstiorans jnsigli heilu og oskauddudu suo latanda at hann hefur feingit Fimþoga Jonssyni laugmanni nordan og vestan á jalandi fulla mact og valld. at hvar sem sylumenn kynni fra að falla sem sylumenn hefði þeigit adur. Eða ef eigi geingur lang og ættur j sylumnum. sem til bæri. skyldi hann setia þar adra sylumenn yfer og þeir giordi hirdstioranum edur hanz vmbodzmanni fullkominn æikningskap með laugmanzins naueru og yfersyn. Og til sanninda hier vm setium vier fyrrnefndir menn vor jnsigli fyrir þetta Transkriptarbref. Giort á Grund j Eyjafirði manudæginn j jolum Anno domini. M. d. quarto.

673.

[1504].

SKRÁ um lausar eignir Breiðabólstaðar í Fljótshlíð, þá er síra Ögmundur Pálsson tók við staðnum.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. Nr. 2691. — AM. 268. Fol. bls. 82, skr. 1598. — Mældagabók Biskupsskjalasafnsins hin gamla (=D 19) bl. 161a—b, skr. 1601 (ártal rangt 1558; bókin fæla).

Breiðabólstaður. [Gamall maldagi¹]

Mariu kirkia a Breiðabólstað i Fljótshlíð hafði svo mickla peninga þa síra ogmynd²) pálsón tok með epter síra jon gíslason godrar minningar.

Jn primis .xx. kyr gílldar.

hundrað asaugar.

Jtem xc. i gellidum navtum.

lx. gellinga gamla.

Jtem lx. veturgamallt fe fyrir vc.

Jtem viijc. i sængarklæðvm.

1) 268; [1558, 268 (!). 2) Augmundur 268. — Ögmundur er enn kirkja-
prestr i Skálholti 1502, en að Breiðabólstað er hann kominn 1504 (Nr. 658).

Jtem kotlvn. pottvvn. mvvnlaug oc vatzkall cccc. oc v. agilldi betur.

1) xij. hundrads hestar.

Jtem stor kista iarnalegin fyrir kvgilldi.

Pañzare oc hattur fyrir hundrad oc .x. avra.

Jtem hitvker oc annat ker fornt.

rosta stampur oc ij storpjpur fyrir cc.

Jtem .c. fiska þar heima. enn von a tveimur lest-
um nærri því i vestmanneyum.

Jtem halftunna med tioru.

x. avnglar. v. liaer. v. oxar.

cc. iarns oc lx. asmundar.

vnder ix. hesta iarn forn oc ny.

ein palreka. ij lasar.

reip a viij. hesta. silar xxx²).

ij. nafrar. eitt boriarn.

i færi c. fadma oc xx. betur.

Storer hardsteinar. iij. bryne sma oc stor xiiij.

ij. navtahvder oc ein kyrhvd.

ij. selskinn. iij klippingar.

ein þexla³). iij. talguhnifar. hornasog.

Jtem tialld j⁴) stora⁵) stofv oc pall⁶) klædi.

Var kirkiann sa breidabolstad gior firir fimmtijgi oc ve-
enn aull sunnur hus firir xlvc. þa sira augmundur tok med.

klifbera xxvij. v. orf. xvj hrijfur. iij rekur. klæfar a
ij hesta. barkrokar a ij hesta. reidingstorfur xxxij. iij hæru-
secker. iij harhnodu. iij hornbeisl.

Jtem ij⁷) tunna piipa. oc ij tunnur adrar. treckett oc
stor hituskæl.

674.

1504.

í Reykjaholti.

SKRÁ um leigu á jörðum kirkjunnar í Reykjaholti.

1) jtem, b. v. 268. 2) xxxj, 268, 268. 3) 268, 268; máð i 267;
4) máð i 267; 5) stora 268, 268; 6) hér endar 267, og stendr það,
sem optir fer einungis i 268 og 268. 7) tæggia 268.

AMAGN. Apogr. 998, með hendi Árna Magnússonar „ex authentica membrana templi Reykholtensis“, sem var blað framan yð forna messabók í folio. Segir Árni þetta ritað með sömu hendi og afhendinguna frá 1503.

Anno domini M quingentesimo iiii. sedan leiga a stad-
ar jordum j reykiaholti.

Jn [primis] sigurde¹⁾ kolssyne²⁾ broidabelstadar firir e
j landskyllid oc vj leigukugilldi med.

Olafur nialsson a kopareykium Med vj kugilldvm leigd
jord firir xn avra.

Jlluga sigurdassyni nordur reyki med vj kugilldvm. x
avrar j landskyllid.

Steimolbe grimsstade med vj kugilldvm leigd firir slo
agilldi.

675:

1504.

MÁLDAGI Húsafellskirkju í Borgarfirði.

Máldagabók Biskupskjalasafnins hia gamla (=D12)-hl. 189a—
189a, skr. 1601.

Husafell.

Kirkian á husafelle er helgud almattugum gude oc jun-
fru maria og hinne heilögu seclliu. hun a heimaland allt
med öllum gognum oc gædum oc jorðna reyðarfell sem
reiknast flogur hundrud oc xx ad dyrlefka. skipade biskup
stefan j sinne visjtafjone greinda jord vundir kirkjuna
á husafelle til tjunnda lysitolla oc alirar reunta æfnliga
mer optir.

Jtem á kirkian. vij. kyr oc vij asaudar kugillde oc lij
hrundrud j gelldum nautum oc ij hundrud j gelldum sand-
um. hross med veturgomlum heste fyrir hundrud. ij hundrud
ud tjunndarvirt junann gætta j kotlum þusgafne. sænng-
um oc audrum þarfligum penjngum. Jtem hefa gefist lij

1) var ókýrt í skb., — Árni segir að lesa megi bæði *sigurður* og *sig-
urde*. 2) var „næsta máð“, og segir Árni það „ekki rétt vist“.

málnýtu kugillde síðann síjra snorre þorgilsson tok stadiinn fyrir fimm árum vmm líðnum.

Jtem ä kirkiañ jnnañ eig. jn prijmis kross med vundirstodum j hurduñ fyrir ij. cc. jtem mariu likneski minna fyrir x aura. j sancte seceliu likneski fyrir ij. cc. margretar likneski fyrir .v. aura. jtem koparhialmur fyrir x aura med fimm liospijpuñ. jtem ij jarnstikur fyrir vj aura. jtem ij koparstikur med ij liospijpuñ huðr bádar fyrir mork. jtem gledarker gamallt oc vel giort med godañ kopar fyrir xij aura. jtem ljkn(eski). mat(ut)inale frá páskum til adveñta fyrir iiij. kugillde. jtem missale lesaanda samsett med pistluñ oc gudspiollum. collect(arius) oc graduale vmm langa fosta fyrir cc. jtem salltare fyrir c. jtem bok de tempore med gudspiollum pistluñ oc collectum frá páskum fyrir fimtann aura. jtem grallara partur de tempore oc de sanctis fyrir mörk vmm fosta. jtem sequencijubok fyrir c. synngiannde. jtem messubok ä sumarid samsett fyrir vj aura. jtem kirjall med nockruñ messum fyrir vj aura. jtem kanonenbok fyrir vj aura. jtem seceliukuer fyrir xx alñir. jtem nockur kuer vr lesbok a sumarid de tempore fyrir x alñir. jtem ordubok ljftil fyrir xx alñir. jtem silfurkalek med patijnu er vegur halfa mork fyrir þriu hundrud. jtem messuklaede alfær med corporale fyrir hálft þridia kugillde. jtem aunnur messuklaede alfær fyrir cc. jtem þridiu messuklaede alfær fyrir hálft annad huandrad. jtem kauntara kapu fyrir xv avra oc sloppur fyrir x aura. jtem iiij kluckur oc ij biollur sem vega muni vætt. allar heilar oc med kolfum. jtem ein ljtil bialla brotñ sem vega mune vj merkur. jtem tabuluñ ssemiligur fyrir alltare þriggia hundrada virde. jtem alltariedukur med brun oc fordukuñ fyrir sex aura. jtem glitadur dukur ssemiligur nærri halfre fiordu aliñar langur yñr sancte seceliu fyrir vj aura. fiorir smädukar adrir fyrir x alñir. tok biskup stefan þennann reiknnijungakap af síjra snorra þorgilssyni þa er lidit var fra hijngadburd vors herra jehsu christa. 00° d° iiij ar.

676.

1504.

Rættindæ kirkjunnar í Steinsholtri í Gnúpverjahrepp.

Máldagabók Blakupeskjalasafnins hin gamla (=D12) bl. 137 a, skr. 1601 (nú í Landeskjalasafni).

Steinsholt.

In nomine Domini Amen.

Giordi síra einar jagemundarson suo felldann rejknnijungskap. biskup stephano. anno domini M.º d. liij. kirkiunnar j steinshollte. ad hun á jñ primis. vij. kyr oc xxx asaudar. vj. saude gammla oc xij saude veturgammla. liij vetra gamallt naut oc liij hundrud j kauplum. lofode greindur síra einar. ad leggja hier til nyttsamliga penijunga suo ad stæde á xx hundrudum kirkiunnar eignn.

þar er heimaland allt kirkiunnar eignn.
prestsetur til heimilis.

677.

1504.

Skrá um eignir kirkjunnar á Ærlæk í Öxarfirði.

AM. 640. 4to bl. 54 skb. frá Ærlæk með Nikulásögu, skr. laest fyrir 1500; þetta skr. 1504. Á bl. 81^b stendr: „Bok þessa gaf jon olason Guði og sanets nicholae og kirkiunnar ærlæk. bíð fyrir mer dandi kall“.

Anno domini M.º ðº liij ar¹).

[Gudmundr biskup uigdi kirkiu á ærlæk. messudag laurencij vndir hans helgun ok nikvlai²).

Voro suo myckler peningar. junnann gardz á ærlæk. þa narfe skildiz vid. en jon þorsteinason tok uid. med suo ornu heite fylgdi þetta.

smidataung oc li sted(i)ar. lader .ij. ij. þialer.

þetta j smidartolum ækiarn. greipiarn. þavfare. liij. auxar. gaddanafar. ij. bryne oc liij klabbryne. skariarn. klaufhamar. oc hamarsbrot. oc broddur. ij. skurdarjarn. v. liþio-brot. liij. smæri. u. marka fella. av(n)galbrot. heykrokur. hnifbrot. liij. skeifur. vij. liær.

1) á spásu uppi. 2) [þetta með öðru bleki en hitt.

hurðarhringur. átta alner uadmals með gott vadmál.
þetta innann gvarðz. j fyrsta. ij. mæðisáugar. uastall.
tuær kaunnur. iij. tinfant. kista j kirkiunne. ij. eikurstoll.
hnakkur. ij. kluckvklobar¹). kirkiu laa. halfa mork vax.
manskiærv.

nicholas saga. mariu saga. olafs saga j einni bók. vr
klifhaga.

J skalanvm. ix. dynur. vij. hægínde. iij. siockiuvoder.
ij. aklædi. half enn niunda alin annarar vodar þæft uadmál.
oc uod uadmals opæft. vj. merkur veptar oc fiordungur tui-
tang einskepta.

Þetta j sængurklæðum. ix dynur godar oc illar. vj
hægínde oc ein sæng er narfe gallt epter sig daudan dyna
og hægínde. iij. aklædi.

Þetta j burenu. iiij oc xx. trog. ix storkeraulld. xix.
smakeraulld með favytm. xij. diskar. vij. skalir. viij. ker.
ix spæner. j strockur. ein flote. vij. kattlar goder oc illir.
iij. pottar. ij. dukar. vazhandklædi. vernizad fat brotid.

J skemune aork oc. ij. klafar. u. kistur. ambod. v. þrif-
ur. iiij. klarur. tæðkelling. tuennir nidar krókar æ ij. hæsta
krókar. heyaledi. mykíaleði. stige. bord . . . bekur. pall.
urahæd.

678.

1504. á Hrauni í Keldudal.

TRANSSKRIFTARTEXT.

AM. Fasc. XXXVII, 7, transkript frumritað á skinnl. Annað (fyrri)
innsiglið er dottið frá.

1) Kaupbréf útra Jóns Ghilasonar fyrir Hrauni í Keldudal 18. Nóv.
1479, DI, VI, Nr. 226.

2) Kvittunarbréf Bjarna Þórarinnssonar um andvirði Hófa 18. Júní
1489, DI, VI, Nr. 253.

3) Kaupbr. Hardisar Einarasdóttur fyrir Hófa í Djrafelli 29. Dec.
1460, DI, V, Nr. 206.

4) Kvittunarbréf Tnúriða Hákonarsonar um andvirði Hófa 9. Júní
1461, DI, V, Nr. 219.

5) Bréf um Vatnadal frá 4. Dec. 1486, DI, V, Nr. 723.

1) = kólar = kölar.

Öedkennuast vid petvr sigfússon og þorolfur augmundsson ath vid höfum sed og ýfer lesit so latandi bref með heilum og oskavddum dandi manna jnciglum sem hier fyrir standa skrifut. Og til sanninda hier vm setty vid ock-ar jncigle fyrir þetta transkripttarbref er skrifad var j hravni j kelledvdal j dyrafrdi arvm eptir gvdz býrd 00° fim. hvndrvd og iiij ar.

679.

1504.

á Kambl.

Tvæir menn votta, að þeir hafi séð kvittunarbréf það, er Ormr Jónsson þá (1497) kongs umboðamaðr milli. Hítarar og Skrauma gaf Páll Aronssyni fyrir atvist. að vígi. Páls heitins Jónssonar (1496), og eins kvittunarbréf Gvðna Jónssonar fyrir bótum eptir Pál.

AM. Fasc. LXVI, 25, frumrit á skinni, komið frá Bæ á Raufasandi. Innsiglin eru dottin frá. — Apogr 1176.

Þetta bref heyrer til latrum j adalvik?).

Dath. gioram víð bergvr. ingimvndarson og einarjónson godvm mennvm kvanigt með þessv vorv opav. brofe at víð haufvm sied og heyrtt kvittunarbréf orma jónssonar sem þa hafde mins herre konguens sýalv og vmbod j millvm hitarar og skravmv²⁾ pale. aronssyni firir þa athvist et þar með var þa pall heithinn. jónson var oforsyniv j hel slegian. j annare grein savm vær og kvittunarbréf gvðna jónssonar sem hann hafde vth gieft firir þar bætur sem honum vær thil dæmdar efter fyrnefndan pal jónson. Og thil sanninda hier vm settyvm (værr) fyrnefnder menn vor jnsigle firir þetta nort vitnisbvdarbréf er skrifat var á kambe j kreksfærde j reykiabola kirkiv sokn arvm efter gvdz býrd 00° coccc og iiij ar.

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) hér stendur á spáminu með nokkuð yngri hendi: „þorleifur gæðason“.

680.

1504.

SKRÁ og reikningskapr eigna Guðna Jónssonar um Þverár-
þing mest vestan Hvítár.

AM. 267. 4to bl. 1 og 4, skinnblöð samtíða og vist með headi
Guðna Jónssonar.

Anno domini M^o d^o III.

Voru soddan peningar j síðumula um uored þa hro-
mundur Þorbiarnarson toc uid.

Jtem i kirkiufie. þetta j gældum sandum tæuuetrum og
elldrum lxxxxx med iij hrutum tæuuetrum. vetrgamler
sander. lxxx. med iij hrutum veturgaumlum. jtem asaundur
ij og. xx. annars hundrads.

Jtem gæld naut. xl. og erv þar med talen. u. uetar-
gomul. vi. og xx kyr med ij kulgum tæuuetrum. þar til
xvi kaluar.

Jtem i kauplum. x. hestar fallroskner. ij tæuuetrer. ij
ueturgamler. vij hross roeken. iij tæuuetur.

Jtem vorv suo morg lomb reken sa fiall. viij og c.

Jtem vi uoder og xx og verk til tveggia. xliii huder.
xiiij klyppingar. ix klyfberar. tuenner klafar. tuenn hrip.
uont huortueggia. tuener torfkrokar uonder. ij bryne. ein
hrifa og eitt orb. lxx. asmundar. xiiij merkur uax. ij besta
reip med tuenn(um) bandreipum. xij sticur klædis. xij stic-
ur lerepz. vj sticur og xx med striga. ij hufur tuibyrdar.
iij auxar med nondu brythöggi. smidia alfær nema ræfrin.
aleggia. klaufhamar. pall. torfskere. torfiar. ij recar. ij li-
dukar. j ullducur. j ullhandklædi. ix tinfot og erv þar iij
brakud af. og xx trefót og eru vj steind af þeim. tuær og
og xx skaler. allar brakadar nema uj. seyrtian spæner flest-
er faneyter. xij storker med tuegia tuuna kut. vi sængr
faneytar nema j. og eru þa allar alfærar. x katlar og erv
vi goder en iij brakader. iij pottar og einn bætt. l trog
flest faneyt enn svm ekki mathelld. xij keraulld og xl med
smam og storum og erv þar vi fótur. ij kutar litler. iij
strocker uarla mathellder leka aller. iij altunnur. ein half-
tanna. ij mannlagar allar brakadar meir enn ein. iij
kaunnur og leca allar. ein tint.

Svo morg kvi(ildi) j byggingu æ leigvstodvm. halft anat kvi(ildi) hia gisla havardssyni. j vor halft ix kvi(ildi) hia sera j. . .¹⁾ stallasyni²⁾ ðá lynd[i]. iij kuigur at avc þreuetrar j vor er settar woro j fodur. olvctar kui(ilda) leigur. hia eigli ðá uarmalæc j ku(illdi) eg leigur. steinodfi ðá grimstodum ad auki (hia) andresi ðá rand(s)gile iij kvi(ildi). arne ðá hofstodum eitt kvi(ildi) og ku j fodrum. hia sera þorde stallasyni ðá gilsback(a) vi kv(illdi). vj kvi(ildi) hia ara stallasyni og luctar halfar kvi(ilda) leigr og iij ætur kuig(a) ðá mat at avc. joni ryt j huaname vij kui(ildi). hia magnusi hel[ga]syni æ þorgautzstodum j kvi(ildi) oc lica leifi ðá frodastodum xii kui(ildi). ðá ueggjum halft anat kui(ildi). iij kui(ildi) reycium hía palli. hia margretv j stafhollte ij kvi(ildi). andresi ðá biargasteine þreuetur kvi(ga). ðá hamrendum hia andresi j kvi(ildi). a veggjum hia joni j kvi(illdi). ix kvi(illdi) æ steinum hia sigurðl. jone torfasyni ðá kviwm j kvi(ildi). ij kvi(ildi) hia arna ðá sigmundarstóðum. æ haufða hia ara helgasyni ij kvi(ildi) og þridla kyr. j fodrvn æ spoamyri i k(yr). j sueinatvngu hia joni oddzsyni ij kv(illdi). j krokvm hia ione jonssyni ij kui(ildi). ðá suartaglli hia þorarne ij ku(illdi). iij kui(ildi) æ videlæk hia jone. ðá forse iij kvi(ildi). j arnarakarde³⁾ hia jone markussyni ij kui(ildi) og einn hestur. iij kyr hia joni odsyni æ uatne. iij kvi(ildi) j litlaskarde hia jone hrafnsyni. iij kvi(ildi) j skogum hia erlendi luct leigur a²⁾ einv. j skogum hia jone j kv(illdi). iij ku(illdi) a gliufra hia magnusi hialltasyni. j litlu gravf hia magnuse halft iij ku(illdi). æ jarlanzstodum iij kvi(ildi). ðá ualbiarnaruallum hia einari j kui(ildi). iij kui(ildi) hia halldori ðá þorgavtzstodum. ðá skalpastóðum vi kvi(ildi) og ij með bænhusinv at avc. hia ofeig j mynadarnesi vij k(villdi) og ij hia arnori syni (hans). arnbiorn einarson j kv til leigv. krosse æ akranesi kv(illdi) til leigu .lxxxx alnar ogolldnar j landskylld. leigurnar ogolldnar.

1) Eyða fyrir nafninu. 2) Svo. 3) Þ. e. nt Jafnaskarði.

Svo micid j fodrvn ij net túsævetur¹⁾ og kuiga vetur-
gölnak. og xij lomb hia sera þordi stallasyni. aña stallasyni
sta lomb xxx alnar oluct tæir ætrungar j huame. vi
lomb ði hœfafelli. vij lomb a froðastodum og j vetrungr
og túsævett nant a seyðium. liij lomb og netrungr a uegg-
jvna túsævett nót j litla graaf. xii lomb og vetrung(ur). xii
lomb ði gliufra og túsævett nót. ætrungr j skogum. uij
lomb i munadarneli og vetrung. ij kuigr a anan uetar og
xij lomb hia syni hans (!). liij ætrungar a uidelæc. a foræe
liij lomb. ætrungr og túsævett nót. þreutt nót a uarna
læc.

Svo micid fle j geymalu a ateyvna lx ðsaudar vij sand-
er og xxx med ij hrutum. a reykium xxx asandar og xj
sander, gælder med einvm hrvt. a ueggium ij og attatiger
med iij hrutum. a froðastodum xuij sander og xx med ij
ðm. Þetta heima j sidumyla. ij kyr og xx med iij kuigum
og i tarfur. gæld nót xix iij uetur og þadan af elldre og i
hæfur.

Hia gudbrandi jónssyni iij kugilldi og iij ærdar leigr.
lofadi hann at gialda iij uættir fiska. hia arngrimi ein kyr
og iij ærdar leigr. lofadi hann at gialda iij ær j leigurnar
iij ærdar j vor. hia sera hoskulldi j kyr er (hann) lofadi
fyrir xij flordunga smiðs. oluct leigan. iij uættir skreidar
óluctar hia runolfi hōskollzsyni fyrir xij (!) smiðs. hia as-
geiri þallsyni iij uættir skreidar og iij ær til leigu fyrir
amfor. hia sigurdi olafsyni fridar xxx alnar og hefer stad-
fd upp a marga xii manudu. hia sera einari ij kugilldi. og
liij ær og ij sander tænetror.

Svo micid jnan gatta ði hraðakelstodum sem hier sæg-
er. ij keraullid liggia ij tanur ði huoru sterk. og leca bæði
og amsð kerauld ligia ði ij tanur og lekr. eitt jarkerauld
fornt og liggr ði half iij tuna. xui smakersullid aull mat-
hæld. xvij trog med godum og jllum. vi flordunga ketill

1) hér hefur fyrst verið skrifað „vetargomul“, en svo undir þó ofan í „gömul“.

nyr og u. fiordunga ketill nyr og ui fiordunga ketill bættur og iþ smækastlar og er anar miog bættur. iþ ui marka pottar anar nyr van anar forn og er heill og huergi spilltur. og ean þrið þiþ marka pottur gamall og miog bættur. iþ faurtur allar fornar og leca iþ suo þær eru ecki matheldar. xij berðskælar með smám og storum. iþ spæner. j tinfat. og anad blyfat. j kanna. ein tint. lest hvortueggja. iþ ród fót og iþ hin. þj skerðiskar rauder. iþ lindvear half þiþ alia huor. j uashandkæði litad og fornt. j byrða ny. iþ strockar og lecr anar. saltæker litid. iþ sængr fornar og uel sterkar. anad ulla(r)kæði nont en anad salungs akæði lika fornt. iþ huilvoder sterkar og hæginge lica. iþ mvnlangar. iþ hrifur. i breton. iþ auxar. þiþ læcr. j torfiar. pall. torfækeri. þadreca. iþ hardsteinar. klaufhamar.

Suo morg kugilldi fyrir uestan langá. uij kugilldi á fosse. xi á grimstodum. iþ hia gudmundi einarsyni. halft þið iþ hia joni steinþorsyni. iþ hia þndrida asmundzsyni. attatigi anars hia brandi. hestur og kugilldi hia þorlake á hofstodum. kugilldi hia gudmundi asmundzsyni. þiþ kugilldi hia helga gislasyni. iþ kugilldi hia gudmundi klemensyni. hia andreysi sigurdzsyni iþ kugilldi. iþ kvgillde hia hreine olúctar halfar leigrnar. kugilldi hia gudmundi j skútilsey. iþ kugilldi hia marteine j uogi. eitt hia svmarlida á brvarfossi. xvj kugilldi j hnarrarnese. halft xvi með krossn(esi). halft uta kugilldi hia halldori einarssyni. xi kugilldi á álptarbacka. vi jkugilldi á saurnum. viij kugilldi á álptá. viij kwgilldi j haga. þj á suartbala. xij á helgastóðum. xj kugilldi hia skotthala j holme. x. á hroðbiargarstöðum. viij a uóllum. viij á molldbrecku. viij kugilldi hia magnusi j skogum. viij hia snorra j skogum. vij kugilldi á hraunsmula. viij vnder bruarhraune. u j krossholte hia þorarne. iþ hia jugemundi j krossholte.¹⁾

1) Hér endar 1. blað; á 2. og 3. blaði er hönd Björns Guðnasonar og reikningar frá 1509, en á 4. blaði og með sömnu höndi og á 1. blaði halda svo þessir reikningar frá 1504 áfram; 2. og 3. blað ættu að réttu lagi hafa átt að eptir 4. blaði.

Suo micid á ec upp j hitardal. vi kaunmur. ein tint og tintar brot. xiiij tinfaut. iijij blyfót. þrin og xx trefaut. med nij raudum. v. borddiakar rauder. xxx skaler. smar og storar. iiij hornstaup og ij piaturstaup. vi katlar heiler. og ij litler heiler og enn florde bættur. ij vppgefner. einn pottur godur og ij bættur og ij katlar upp gefner. einn tunnuketill. ein pana undan botnenn. einn uazkall. iij munlaugar litlar og allar sèrvlausar. ni trog og xu keraulld. vij hardsteinar. og ij bryne. iijij liaer og .u. spik. iij storkeraulld. iijij lindukar. ij handklædi. einn hialmur. xi spæner. iij hamrar. og en iijij litill hnodhamar. ein taung. iijij auxar. u. jarmark. ij griotborar. ein malltkuern. ein lykt. einn las nyr. ij huder. einn uaandr. pallklædi. ein linlank. florar sængr. med tueimr salungs aklædum nyium. og eitt ullar sakhædis slitri. jtem einn strockur.

Suo miced j kost á hrafnkelstandum. iij flordungar betur enn ni sættr smiors med ni flordungum vpp i hitardal. vij sander at aullu nema at magalum .iij ganglimer af naufl. hryggr og sidur. iij uxasidur j hitardal. ij. limer og einn hryggr.

J sidvmyla suo morg gelldnaut xiiij gòmul og eitt tænett.

681.

[1504].

SIGURÐR Dadason kvittar Halldór ábóta á Helgafelli um andvirði Hofða í Eyrarsveit.

Eptir skjalabók nú í Landskjalasafni 94. 4to bl. 189^b. með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

Kuittun fyrir Hofða anduirde j Eyrarsveit.

Það gíore ec Sugurður Dadason godum monnum kunnugt med þessu minnu opnu breifi og meðkiennist að eg hef fulla og alla peninga vpp borid af Abotanam Halldore a Helgafelle fyrir jordina Hofða er liggur j Eyrarsveit. so

sem mjer vel anægier. og j kaupi ockar var skiltt. og þu
gief ec adurgreindan abota Halldor olldungiss kufftan og
akiserulausan fyrir mjer og ollum mjunum epterkomendum.

Ög til sanninda hier vñ.

682. [1504].

BRÆFSLEIPI um kaup Helgafellsklausrs á jörðunni Húsavík
í Steingrímsfirði.

AMagn. 252 4to bls. 48, skr. c. 1680. — AM. 430. 4to bls. 7—8,
séra Jón í Hitardal c. 1720. — AM. Apogr. 1598. Ártal þessa bréfs-
ágríps er 1504 hjá Finni biskupi (Hist. Eccl. Isl. II, 79). Þetta bréf
stendr ekki í Helgafellskjalsbók Landshjalsafansins (94) með hendi Jóns
lögmanns Sigurðssonar.

Húsavíkj.)

Þordur Jonsson og Gunnhilldur Tumasdotter selldu abota
Halldore og klöstrinu a Helgafelle atta hundrada part j
jordunne Husavíkj j Steingrímsfirde firir vílje j lösañe.

683. 14. Janúar 1505. í Galtardalstungu.

KAUFMÁLABRÉF Sumarliða Bjarnasonar og Agnesar Hallbjarn-
ardóttur, er tilgreinir landamerki Arnarbælis og Dögurðar-
ness á Fellsströnd.

Eptir afskrípt Magnúsar Einarssonar á Jörfa c. 1730—1740 með-
al Dögurðarness og Dimonarklekku skjala (hjá mér) eptir afskrípt stað-
festri 16. Nov. 1689 í Haga á Barðaströnd af Þorleifi Magnússyni og
Jóhanni Jónssyni.

Þad giorum vær Pall Klemensson. Þordur Vermundsson
og Pall Jonsson godum monnum viturleggt med þessu voru
opnu briefe. ad þar vorum vær í hja a aundurdu Eyre j
Eyrarsveit ad Sumarlíde bjarnason fleck Agnesar hallbjarn-
ardottur. sier til loglegrar eigiñkonu med so felldum skil-
mala ad bjarne bjarnason gaf sumarlíða syne sínum til eññi-

legrar eignar jerdina arnarbæle er liggur i Stadarfells kirkisokn fyrir xl^c med þessum landamerki(i)um. Merklækur er fellur ur Ormstadvatne rædur til siofar. enn bruarkeilda rædur fyrir utań er fellur j Ormstadvatna. keldla su sem fellur ur Damminum rædur upp j Ormstadvatn hid ýtra enn keldla rædur ur damme og ofań j alltatiorn. rennur keldla þesse fyrir utań holltid er stendur a midre mýrinne a mille Dogurdarness selz og hraunfialla. enn raudalækur rædur þaðań til sioar. hier til gaf Bjarne fyr greindam syne sinum x malnytu kugilldi og .x.^c i ollum þarflegum peningum. medkiendist Sumarlide ad hann hefdi þessa peninga uttekid af fodor sinum. hier a moti gaf aira Hallbiorn Agnesu dottur siane priatyge handrada. jördina gróf er liggur i Eyranasait j ondurdu Eyrar kirkisokn fyrir. xx^c og v malnytu kugilldi og v. c. j ollum þarflegum peningum. skyldo sira 'hallbiorn' dottur sine Agnesu malakonu j gard Sumarlida. Og til sanninda hier um settum vær fyrnefndir menn vor jncigle fyrir þetta vitnisburdarbrief er skrifad var j galltardalztungu þridindæginn næstań epter geisladag þa er lidid var fra Gudz burd xv. c. ara og .v. ar.

684.

21. Janúar 1505.

í Flensborg.

HANS Dana og Norðmanna konungr gefr Vigfúsi Eklendsyni landvistarbréf fyrir handarafhögg á Halli Brandsyni.

AM. Fasc. XXXVII, 17, frumrit á skinni, og er íausigli konungs dottið frá.

landvistar Bref fusa Ellendz-onar f(ore) hallur
hands(!).

Wii Hanss met gudz nade Danmarcks Norgis Suerigs Uendis oc gotes konnyngH Hertugh vdi Slesuigh hollzsten stormarin oc dytmersken Greffue i oldenborgh oc Delmenhorst Giore alle viterligt at thenne breffuissar oss elskelige wiigffus edlansen aff wort oc norgis kronens landt jsland vor

1) leibrett. Handritið hefir hér ranglega: halldor.

mann oc tiener haffuer nw bereth oc oss til kende giffuet at hann kom fore skade oc hwgh haunden aff hadler brandson oc mesthe ther fore sijn fridht Tha haffue wij nw aff wor sônderlige gunsth oc nade vnth oc¹⁾ giffuet oc nw met tetthe wort obne breff vnde och giffue hannom sijn fridht ighen fore then sagh Oc epter thy at han segh forsooth oc fordraget haffuer meth forschreffune hadler brandson fore then skade hann gjorde hannom vdi tess han hannom syn hand affhwgh Tha wille wii ath then sagh trettehe oc ovillige som them paa badte sîder ther om emellom waare kande skall i alle mothe waare en afftaladht oc doder sagh Oc skall ey forschreffune vygfuse eller nogre hans arffwinge alectinge eller venner ther fore eptther thenne dag arges hindres eller i nokre modte seides eller oc ther fore nogen skade eller hinder skæe eller vederfares paa noket hans eller hans arffwingis gotz waare seg enthen loth eller faast Thii forbiwde wii allom ehwo the helst ere eller waare kande oc serdeles wor foget ther paa forne wort land jalandt oc alle andre som fore wore skûldh ville oc skulle giore och lathæ forschreffune wiigfus etlandsson eller hans arffwinge alectinge eller venner ther fore Gmodt theene wor gunst nade och thotte wort opne breff ath hindre eller hindre lathæ mothe qwellie omake eller noget forfangh ath giore. Vnder wor konnynglike heffan oc wrethe.

Giffuet paa wort slott flensborgh sancte agnetis virginis et martiris dag aar et cetera mdquinto.

Vnder worth Secret

Relator magister clemet armiger.

685.

21. Janúar 1505.

i Flensborg.

Hans Dana og Norðmanna konungr veitir Vigfúsi Erlendssyni að léni Skóga og Skógaeygnir, Mörk og Merkreignir undir Eyjafjöllum.

1) tvískrifð og ritað „och“ á fyrra staðnum.

AM. 191. 4to bls. 15—16 (bréfabók Jóns Hallssonar í Næfrholti í frumriti á skinni 1520—1538). — AM. Apogr. 5516 með hendi Árna Magnússonar.

Víf hans með gudz nad danmarkz suiaríkis uendis og gotis konung. hertug utt í slesvik og utti í holsten stormaren og ditmarskin. greifi utt í oldenborg og delmenhorst giore alle uiturligt ad uíf af worre senderlige gunst og nadi hofum untt og tillatid og með thetta uortt opni bref unna og tillata ad þesse brefuisare uífus erlendzson vor elakulige mann og tenare ma og skal hafa nyta bruka og bífhalda uor og norigis gard skogagard og skogagardz eignar suo leingi sem hann lifer í suo mata ad hann skal hallda fyrr nefndan gard utt í suo mata bygt og forbetret uid sin hefd og magt og giore og gefa oss og krununne þar arliga oss til goda reidi. u. epter landzuisu. Somuleidis af thena norre somu gunst og nad hafi uíf untt og til latid fyr nefndur vigfus ma og skal upp byggia og hus ad setia upp á thenne uor og krununar jord og grund upp á jaland ligiandis sem kallazt merk og merkur eignar nu strax sem hann fyrst heim komendis uerdur og það sidan ad nyta og bruka utt sin life tid. og nu fyrir þau fyrstu .u. ar skal hann þær hafa og bífhallda frij og kuitt vtan alla afgipt þar af ad gefa í nockurn mata. Og sidan þar epter með¹⁾ þau .u. ar forlidin og forgeingen eru skal hann giefu oss iije epter landzuisu. Nær hann deyr og afgeingen er þa skal sidan fyr nefnd jord og grund með allre sinne bygging þar þa uppsimidut koma og í gien uera under oss og krununn(i) frij og kuitt og obíjhindrud í allan mata. þui forbiodum uier aller edur (ehuo) the hellzt eru edur uera kunu besenderliga uorum²⁾ fouita og umbodsmann og logmann fornefn(d)e vigfus hier í mot hindra lata. mæda. plaza. qvelia edr oforrietta utt í nockurn mata under uora kongliga hefd og reidi.

Gift vpp á vort slot flensborg sancte agnetis uirginis dag. arum epter gudz burd O. d. quinto.

1) AM. vill leiðrétta „med“ í „ad“. 2) uorum, hdr.

686.

25. Janúar 1506.

í Óslo.

HANS Dana og Norðmanna konungr gefr Birni Þorleifssyni landsvistar og gríðabréf um atvist hans með Eiríki Halldórssyni að vígi Páls Jónssonar (1496).

AM. Fasc. XXXVII, 16, framrit á skinni, og er ínsiglið dottið frá.

Vii þans met gudz nad Norigis Danmarks Sweriga Wendis och Gotis Konungh hertugh j Sleszwich och j holstzen Störmaran och Dytmersken Greffwe j Oldenborgh och Dalmenhorsth sendher ollom monnom them som thette breff sea ædher høyrer Q. G. och sine. Weer williom ath theer widher ath weer haffwom j heidher widdher gudh saker gode manne benistader giffuit biern torleiffson som j flock ok fөлghe war met erick haldorsson then thiid paoll jons-son war j hellslaghen oforsynio gridh och fridh forer oss och hwarion manne met them hette ath han bөther widder gudh. kronen ock erfwingie hins dawda Nar som han haff-
wer thet fulkomneth och giort ephther norigis lag som j iisslandh pleigher ephther gamall sydwane och haffwer ther vppa wor ombotzmanzss och erfwingens hins dawdhe quitt-
encier tha haffuer han landzwith och fulle quittañ aff oss Swa ath han skall forer then sak ware qwitt. frii. ledugh och lawas och allwngis aakerelawss forer oss och hwarion manne Swa ath jnghen född ædher ofödd skall hafwe mackt fөrөcreffne biern torleiffson ath hindre ædher hindre latha. platze. medhe. reke. quellie eller j noyer mathe omaghe vppa persone. thenere. godz ædher penninge hedhen aff om thette maall Nema hwar som thet gerar willi haffwa for-
giorth fee och fridi och wordh aldre bothamadher sidhen.

war thette breff giort j Oslo Die conuersionis sancti pauli apostoli anno domini M d quinto aa anneth och twtt-
ughe sare Rigis warss Norigis.

þerr jon polsson prooster ath mariekirchio j Oslo can-
celler war jncigladhe.

467.

29. Janúar 1505.

í Hjarðarholti.

Dóma útnefndr af Arnóri Finnssyni, í umboði Finnþoga lögmanns Jónsonar, um sýslumensku Ranólfs Höskuldssonar milli Hvitár í Borgarfirði og Hitarár, og dæma þeir hann frá sýslunni.

Dómasýrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to bla. 90—91, skr. c. 1608.

Domur vm Ranolf Höskuldsson. af honum var
dæmd sýslan.

Ollum monnum þeim sem þetta Brief sja edur heyra senda vigfus þordarson. Jon Þordarson. Salamon Einarsson. Bráundur einarsson. Halldor þorgeirsson og Jon Hrafnsson. kuediu Gudz og sýna kunnigt giorandi. ad þa er lidit var fra hingadburd voru herra jehsu christi. M. d. og .v. ar midvikudaginn næstan fyrir purificatio Sancte Marie j hjarðarholli j Stafholtstvangum á þingstað niertum vorum vier j dom nefndir af arnori finnssyni. Er þa hafdi laugligt vm-bod af finnþoga Bonda Jonsyni Langmanni nordan og vestan á Jalandi at nefna dom yfer huort Ranolfur Hanskuldsson skyldi fullmectvgur og Laugligur sýslunadur vera j sýslunni millum huitar j Borgarfirði og hitarar edur eigi. Og huort hann mætti med laugum hafa og hallda fyrr skrifada sýslu. Edur med domi vera vid skyldur fyrir þeirra storsaka skuld. sem til hans hafa sagdar verid og greindur Finnþogi langmann sagdi med sinu brefi fyrir sig kommar vera med godra manna Bivising. er þad sangdu nefndan Ranolf sialfan vid hafa goingid og þeir dandi menn sem Byggia og Bus j greindri sýslu villdu þar fyrir eoki taka yfir sig sagdan Ranolf Hauakuldsson. nie hallda hann fyrir kongs vmþodsmann. og hier fyrir giorist eingin niertur á kongsdomsins vegna j optakrifadri sýslu. Sagdi og optnefndur finnþogi langmann j sinu Brefi ad noru naduga herra kongs hirdstjori¹⁾ hefði sier fulla mact og

1) eyða sliud fyrir nafni hirdstjórans í handritinu, og hefir afskrifarin, sem annars hefir verið nákvæmur, ekki getað lesið það. En hirdstjórinn hefir verið Kai van Anefell.

valld til gefit. að hvar sem sýslumennirner kynne frá að falla. Eður eigi geingi lang og ríettur j sýslunum sem til ber eptir laugum. skyldi hann setia adra sýslumenn i nefndar sýslur og þú sagdist hann j aunguáñ mata vilia for-soma þessa mins¹⁾ herra kongsins skyldu og almenningins nauðpurft og þú gaf hann arnori Finnssyni fullt ualld og vmbod að nefna hier dom yfir.

J fyrstu komu þar fráñ þeir menn sem þar baru vitni vñ. Að Runolfur Höskulldzson hefði vid geingit fyrir þeim að hann hefði gripit og tekid annara manna peninga vñ heilagri kirkiu og hann hefði med verid að locka menn vt af Stadar kirkiu á Reykianesi til þess að lata lifata. huat oss leust fullt vtlegdarverk vera. og þurfa fulla landzvist fyrir að fa. huor sem slíkt giorer. Enn oss leyst sem huor mundi j þeirri sauk blíffa sem hann sialfur vid geingur nauðsynialaust vilíugur.

J sanari Grein vísum vør að optnefndur Runolfur var ecki suo fladur sem honum bær og laugin skipa ef hann skal konga vmbodsmann vera.

Jtem j þridiu Grein atti optskrifadur Runolfur Höskulldzson huorki æu nie heimili j þrattnefndri sýslu.

Þú fyrir þessar allar sakir og adrar fleiri sem hier að lita med laugum. dæmdum vier fyrrnefndir domsmenn med fullu doms atkneedi. Titt skrifadañ Runolf Höskulldzson med aallu kausan og vid skildañ optskrifada sýslu. og hann hana med aunguo moti hafa meiga med laugum. og aungu- mañ mann sem heimilífastur er j sagdri sýslu honum mins herra kongsins skulld giallda meiga. eður nockra adra skvlld að giora kongsdomsins vegna og þrattnefndañ Runolf Höskulldzson aungua heimta med ríettu meiga.

Og til sanninda hier vñ setium vier fyrrnefndir doms- menn vor jansigli fyrir þetta domsbref skrifat á aukrum j hrannhrepp á Mirum þridia dag paaka²⁾ á sama ari og fyr seigir.

1) leidr.; minn hdr. 2) D. e. 25. Marts.

688. 3. Febrúar 1505. í Vík á Seltjarnarnesi. MÁLDAGI Jóns kirkju postula í Vík (Reykjavík) á Seltjarnarnesi, er Stephán biskup setti Jónsson.

AM. Apogr. 2211 „Um Víkurkirkiu á Seltjarnarnesi. komid til min fra monsr. Odde Sigurdzsyne“. Aþtan við stendr: „þennann maldaga hef eg Oddur Einarsson S. S. S. lated skrifa ordriett eptter gomlu Briefe sem Jon Narfason á langarvatne hafde Anno 1617“.

Vm Víkurkirkiu.

Vier stephan med gudz nad biskup j Skalhollte giorum godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe ad vier voram j vorre visitatione. komum vier til víkjur a Seltjarnarnese og vigdum þar kirkiu og gafum þar til aflat so sem kirkiu vigslu tilheyre oc vor biskupleg magtt vtvijsar. Bio þar Olafur bonde Olafsson. krofdum vier hann reikning-skapar kirkiunnar. Enn hann beydde oss ad lata giöra kirkiuna. hafde hann lated giöra adur kirkiuvidenn firir þriu hundrud. so var hann skyldugur kirkiunne halft þridia hundrad. enn kirkiann var þa giord firir tiu hundrud. var kirkiann honum þa skyldug halft fimta hundrad. voru þar xij kugilldi med kirkiunne. skipudum vier honum tuo kugilldi j botena. var kirkiann honum þa skyldug halft þridia hundrad. feck fyrr greindur Olafur kirkiunne jarnkall firir x aura. var kirkiann honum þa skyldug vmm þriu hundrud. þui gaf herra stephan opttgreindann Olaf Olafsson oлд-ungis kuitann vmm allann reikningskap kirkiunnar aýdann fyrst hann kom þar. og til þess þa var komit. Eru þar nu x kugilldi med kirkiunne. skipade opttgreindur herra stephan ad kirkiudagurinn skyllde halldast æfennliga á vor-ed jn festo sancti Johannis evangelistæ ante portam latinam. enn singia postulanum týder næsta dag eptter. og til sannenda hier vm settum vier vortt jnsigle firir þetta bref skrifad j vík jn festo sancti Blasij Episcopi et martyris anno Domini m^o. d^o. qvinto.

689.

1505.

í Klofa.

24. Júní 1524.

á Grund.

Bæfr um kaupmála Þorsteins Finnbogasonar og Ceciliu Torfadóttur.

AM. Fasc. XXXVII, 88, frumrit á skinni. Bæð innsiglin eru fyrir bréfinu.

Það giorum vit sæmundr jonsson ok biorn jonsson god-vm monnum kunigt med þessu ockru opnv brefe. þa er lid-it var fra guds burd. (O. d. ok. v.¹) ar j klofa æ land-mannahrepp. þar j stofvne for svo felldr giorningr fram j mille þessara dandi manna torfa jonssonar ok helgu gudna-dottur. af einne alfu. en þorsteins finbogasonar ok cezceliv torfadottur af anare. at adr enn fyr nefndr þorsteinn keypte adur nefnda cezceliu geck hann til handsala vit adur nefnda menn torfa og helgv ok gafu²) tittnefndre cezceliu j heim-anfylgiu .cc. hvndrada. enn þratt nefndr þorsteinn talde sier. cccc. hundrvda³) ok gaf tit nefndur þorsteinn cezceliu koñv sinne allar sinar lavggjæfer³) vr þessvm peningum. Ok til sanenda hier vm settvm vid ockar jnsagle fyrir þetta vitnisburdar bref skrifad æ grund j eýlafirde jonsmessu baptista. XIX arvm sidar enn fyr seiger.

690.

11. Febrúar 1505. á Breiðabólstað.

VITNISBURÐAR, að Torfi heitinn Jónsson (í Klofa), sem þá (1504) hafði kongs umboð á Rangárvöllum, tók þann eið af Þorsteini Magnússyni, að Einar heitinn Björnsson hefði feing-ið Halldóru Guðmundsdóttur jörðina Þorkelshvol til æfin-legrar eignar.

AM. Fasc. XXXVI, 92, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dott-in frá. — AM. Apogr. 8897.

Vitnisburdur um Eyjdtoku Þorsteins magnus-sonar 1503.⁵)

1) Svo. 2) Svo stendr það skýrt. 3) Utan á bréfinu með handi frá 17. öld.

Það¹⁾ giorum við Jon Þjornson ok magnus Gunnlaugson godvm monnum kvnnigt með þessv okru opnu brefi. ath við vorum þar nærr stadder aa stora huoli aa þingstað riettum anno domini M D (i)iiij²⁾ vm svmarit ath Torfi heit in ionsson sem gud hans sal nadi hver ed þa hafdi kongs vmbod aa rangarvolum ath hann tok eid af þorsteini heitnum magnussyni vm iordina þorkelshvol. ath einar heitinn Þjornson hefði feingit halldorv gudmundardottur greinda iord til ævenligrar eignar ok frials forrædis hver eidur honum hafði adur dæmdur verit aa alþingi af laugriettvmonnum fimboega laugmannz. Ok til sanenda hier vm festum við okkur jnsigli fyrir þetta bref Skrifad aa breidabolstað j fliozhlíd in crastino sancte scolastice virginis ari aidar enn fyrr seiger.

691.

15. Marts 1505.

á Urðum.

LÖGGJAFARBREFF JÓNS Sigmundssonar til dætra sinna Guðrúnar, Vilborgar og Helgu, Bjargar konu sinnar og annara.

A.

AM. Apogr. 884 „Ex transsumto facto 1562“.

Það giore eg Jon sigmundzson.⁵⁾ godum monnum vitrligt með þessu minu opnu brefe. ad eg meðkennunzt ad eg hefe giort so fellt fleskipte nu með dætrum minum j þad arfškipte edr löggjafar huert sem helldr kann nu hier ept-er ad verda og þad bref vtuisar sem eg giorda j tungu ad nærueranda þessa preste Jonssyne. Þorde klemenssyne. og fleirum monnum ødrum sem bref vm giort þeirra vottar. og saker þess eg veit ogrant huersu lösafie kunnu ad halldast edr vtgialldast. sem eg hefe adr agreint með hæd eða

1) Dag, febr. 2) Í frumritinu stendr „iiij“, sem hlýtr ad vera misritan fyrir „iiij“, því ad Torfi er enn á lífi 25. Júní og 2. Júlí 1504, og er því ekki dáinn 11. Febr. 1504. Öndvert ár 1505 sýnist hann og enn vera á lífi, og þó dáinn fyrir 11. Febr. það ár. 3) „er aa sidan vard lögmadr“ (AM.).

skjallegre borgan þú skipa eg nu með samþycke biargar konu minnar.

J fyrstu Gudrunu dottr minne jordina alla audunarstade til fullrar eignar.

Vilborgu dottr minne huol j vestrhope og klombr til fullrar eignar.

Helgu dottr minne krossanes a vazaese og myre j vestra hope til æfnligrar eignar. huerre vm sig með ollum þeim gognum. gædum. eignum og jtokum sem sierhuerre jordunne fylger og fylgt hefr ad fornu og nyiu.

Hier með skipa eg biorgu kunnnu minne j gjafer sinar jordina fitiar og þar með sex malaytu kugillde og þar til frida peninga sem brestr a mala hennar. og jardirnar hol og bessasta(de) j skagafirde og þar með xij kugillde.

En gudrun jonsdotter skal hafa kugillde með jordum sinum og kapla og gelldfie sem til vinzt. þar til hun hefr .xli^o. með þeim v kugilldum sem með enne standa og inne helldr¹). Enn biorg skal hallda hana og hennar fe þar til spyrst j landit huert eg er lifs edr dandur. Og til sans vilia mins bid eg vinliga Einar son minn hann halde þessa mina skipun j ast vid gud og hlydne vid mig. Enn heidr og hialp vid syskin sin. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jnsigle fyrir þetta giorningsbref er giort var a Vrðum j suarfadardal legardaginn fyrir palmunnudag anno domini millesimo qvingentesimo quinto.

Ju dorso hujus transeunti aliquis. mig minner það være hönd herra Gudbrands. annotavit.²)

(Eptir Jon Sigmundsson³) af geingin tok teitr þorleifsson vmbod þeirra systra. enn þa teitr misti sitt godz tok biskup Jon ad sier þessar jarder með fleirum odrum ún doms. og fleck sinum syne sera birne og með sera biarnar godze hafa þær verid halldnar vnder konginn.

B.

AM. Apogr. 8967 með hendi Páls Hákonarsonar eptir transskripti á skinni frá 11. Aug. 1592.

Það giere eg Jon Sigmundsson godum monnum vitur-

1) Svo. 2) Orð Áraa. 3) Lögmán, b. v. AM.

ligt með þessu minnu opnu brefi að eg meðkiennust að eg hefði gíort svo fellt fieskipte nu með dætrum minnum j þáð arfakipte eða lauggiafer huert sem helldur kann nu hier epter að verða. og þáð Bref utvisar sem eg gíorda j tungu. að nærveraða Bessa prestí Jonssyne. Þordi Kliemussyne og fleirum monnum andrum sem bref um gíort þeirra vottar. og sakier þess eg veit ogrant huersu lausafie kunna að halldast eður utgíalldast sem eg hefði adur ágreint að hæð eður skíallegre Borgan þú skípa eg nu með samþycki konu minnar þíargar.

j fyrstu Gudrunu dottur minne jordina alla audunarstadi til fullrar eignar.

Helgu dottur minne Krossanes að vatznese og myre í vestarahope til æfnílgírar eignar

Vilborgu dottur minne húol og Klombur j vesturhópi til fullrar eignar hveriu um sig með aullum þeim gaugnum og gíæðum. eignum og jtankum sem síerhverz jorðum fylgíer og fylgt hefur að fornu og nýu. hier með skípa eg þíorgu kuínnu minne j gíaffer sínar jordina Fítíar og þar með sex malnytu kugíllí og þar til fríjða penínga sem brestar a mála hennar. og jardernar húol og Bessastadi j Skagafírði. og þar með tolf kugíllí. Enn Gudrun Jonsdóttur skal hafa kugíllí með jorðum sínum og kapla og gíellt fie sem til vinst þar til hun hefr. xl. tíger hundrud með þeim v. kugíllíum sem með enne standa. og Einar helldur. en Þíorg skal hallda hana og hennar fie. þar til sem spýrst j landíð. huert eg er lífs eða dauður. og til sanns vília míns bíð eg vínlega Einar son mínn hann halldí þessa mína skípun j ast víð Guð og hlyðní víð míg enn heyður og híalp víð syskín sí. Og til sanínda hier um setta eg mítt Júnnsíglí fyrer þetta gíorningss Bref er gíort var að Urdum j Snarfadardal laugardagínn fyrer palmsunnudag Anno Domíní míllesímo quíngíntesímo quínto.

692.

[26. Mártss 1505.

í Fagradal].

VITNISBURÐAR JÓNS ÞORLÁKSSONAR UM SKÓGARHÖGG Í SLEÐMEIÐ-

arásum á Skarðsströnd í tíð hústrú Olöfar, þegar faðir hans bjó á Kvennahvoli í þrjú ár og hann sjálf tuttugu og eitt ár í Langeyjarnesi.

Eftir afakrípt Magnúsar Einarssonar á Jörfa c. 1780—1740 meðal Dagverðarness og Dímonarklakkabréfa (hjá mér), stafréttir eftir framriti.

Þat geri ec jon þorlakson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi at ec nissa fyrir uist at fader minn þorlakr heitinn olafson bio a kuennahuoli þrenna .xij. manudu. og hafde skogarhogg j sledmeidarasa atólulaust at skipan hustru olofar allan þann tima. So medkennumzt eg fyr nefndr jon þorlakson at ec bio j langeyjarnesi einn uetur og .xx. og hafda eg skogarhaugg j sledmeidarasa allan þann tima atólulaust at skipan hustru olofar þui eg nissa fyrir full sannendi at hun¹⁾ lysti og hieilt þa sina eign um alldur og æð. bædi adr og sidan. og hier epter uil eg sueria ef þurfa þicker.

698.

26. Marts 1505.

í Fagradal.

VITNISBURÐR Jóns Björnssonar um skógarhogg í Sledmeidarásam, þegar faðir hans bjó í Dögurdarnesi um sjö ár.

Þad giorer eg jon biornsson godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi ad ec medkennumzt ad fader minn bio j dögurdarnesi upp æ sid tolfmanude. ad ec wissa fyrir full sanninde ad hann hafdi sledmeidarasa til hriss-högs og allrar nautnar suo leingi sem hann bio æ fyrr greindri jordu ataululaust og einginn fann ad suo ec wissa. Og til sanninda hier wm setta ec jon biorns(son) mitt jnn-sigli fyrir þetta uitnisburdarbref skrifad j ytra fagradal fiorda dag paska særw m epter guds burd. M. d. og .v. ar.

„Þessar 2 ofanskrifader vitnisburder [Nr. 692 og 698] voru bader æ heilu og órotnu Pergamentzbreffe med einu óbrakudu Hängande Jnnsigli, so hlodande ord fyrer ord sem hier er ritad“.

1) hñ, hdr.

694.

27. Marts 1505.

í Vatnsfirði.

Guðni og Ormr Jónssynir handleggja Narfa Jónssyni jörðina Dynjandi í Grunnavík.

AM. Apogr. 887 „Ex originali frá síra Haanese á Snesföllum. Þetta bref er með sömu hendi sem leidarholmskrá er og fock af Magnuse Magnassyne. Júnigle Biarnar Gadinasonar er eigi stærri eum 2 sk. Danske. Júnau í því er hundur, sem setur rófunu uppi loft og beyger hana fram á hryggenn, sier so með höfdenu tilbaka eins og hann sæle að bita í spordenn á rófunne. Þesse hundur snyr fremra hlutanum að vinstre hendinne . . .“ (AM.)

Dath giorvm vier biorn gvðinason. þozolfr avgmundzson og þolleifur avanolfson godum monnum kvnigt með þessv wozu opnv bæfi að þa er lidit war fra guds burd (M cccc niwtiger¹) og xv az a fimtudagin j paskavikv wozum vsær j hia saum og heyadum sa i breidastofvnni j vazfndi j jsafnadi ozd og handaband þessara manna af einne alf gudina jonssonar. og ozms brodur hans enn af annaze narfva jonssonar. að svo fyrir skildu að fya skrifader brædr gvðini og ozmr handlaugdu adr nefndvm narfva jondina dyniandi ez liggr j grunnavikur kiakiu sokn með þeim skildaga að hvn skyldi hans ævenlig eign svo framarlīga sem hvn mætte þeirra eign verða. til azfs eða vmbods sinna vegna eða þolleifs palssonar. fyrir þa peninga sem pall heiten jonson broder þeirra var skyllidugr adr gvðindvm narfva sinna vegna og solveigar biornsdottur. og narfva

1) „NB. fyrste stafurinn í tíu (o: t) — því að Árni hefir fyrst lesið tíwtiger — synest að hafa vered settur (þó með sömu hende og sama bleke sem hitt. so mikid sem síkst kann) í stæðon eins hvers þess sem ut hafe vered skafed: Kannake þar hafe í fyrstu óvarlega skrifast síð. Þó á það óefad að heita tíu. so sem það nu er. — Nu tek eg mig aptur um þetta ofan skrifad. því Jon lögmadar Sigmundzson allegerar þetta bref í sinum urskurde pro Narfa Jonssyne 1514. Verdur það so að vera eldra. Mun því eiga að heita niwtiger oc xv (o: 1505) hversu barbarum sem það nu er. Annars hefi eg síð transcriptum af þessu brefe giört 1578. Þar stod í M. cccc. LII. og xv. ar“. (AM.). Samkvæmt þessu hefir Árni leiðrétt ártalið 1515, sem hann fyrst hefir skrifad ofat í horn bréfsins, og hefir gert úr því 1505, enda hlífr ártalið að vera það, því að Guðni Jónsson dó 1507.

mega með ætettu að sjer taka þessv samv jorð að næst-
vm fardavgvm. samþykktu þeir bioð og að þenna gjorning
fyrir sinn paatt ef þeir mætte eigandi verða þeirra peninga
sem solveig hafði att. Og til sanninda hier vñ settvm
vær fyr nefnder menn wor jnsigli fyrir þetta opit bref
hvert er gjort var j sama stad dag og að sem fyr seiga.

695.

8. Apríl 1505.

á Hólum.

GOTTSKALK biskup á Hólum kvittar bróður Jón Þorvaldsson
um útlúkning á öllu því, er hann varð honum skyldugr á
meðan hann var officialis heilagrar Hólakirkju.

AM. Apogr. 8878 með hendi Árna Magnússonar eptir frumritinu.
„Jnnsigle gotakalks biskups (híð minna) hanger víð brefed“ (AM.)

Vier godskalk með gudz náð biskup á holum gjorum
godum monnum kunnigt með þessu woru brefue ath wor
brodir Jon Þorvaldsson með samre náð abote á þyngeyr-
vm. hefuir anefnt golldit ok wtluckt alla þa peninga sem
hann lofuade oss fyrer þær allar sakir ok æikningzskap
sem hann brotligur varð víð oss meðann hann var wor ok
heilagrar holakirkju officialis. suo ath oss vel líjkar ok
anægir. þui gefvm vier ædrnefndann abota Jon aullvngis
kuittann og ækærulausann fyrer oss ok ollum vorum riett-
um eptirkomendum heilagrar holakirkju formonnum. ok til
sanninda hier vmm heingium wier vort secretum fyrer þetta
kuittunarbref er skrifuat var æ holum j hialtadal. þridiu-
daginn næstann epter festum sancti ambrosij episcopi et
confessoris anno domini millesimo quingentesimo quinto.

696.

15. Apríl 1505.

á Hólum.

EINAR Hálfánarson selr Pétri bónda Loftsýni hálfu jörðina
Ytradal í Eyjafirði og hálfu Kambfell fyrir alls fjóra tigi
hundraða og jörðina Geldingsá á Svalbarðsströnd með þeirri
grein, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XXXVII, 19, tramrit & skinni. Af 6 innsiglium er nú eitt fyrir.

Þat giorvm ver gotskalk med guds nad biskup a hol-um. magnus arnason. sæmyndur simvvarson. ion finbogason. helge sigurdsson. ion sigvalldason leikmenn godvm monnum viturligt mod þessu vorv opnv brefe at ver vorvm j hia savm og heyrðvm a ord og handaband þessara manna af einne halfu peturs bonda lopzsonar en annare einars bonda haldanarsonar at svo fyrir skildv at einar selde ad-ur greindvm petre lopzssyni jordena ytradal halfa er ligur ur i eyiafirde og¹⁾ halft kamfell. hier i mot gaf opt nefnd-ur petur lopzsson sextan hvndrod og. xx. er biskupin reikn-ade at einar haldanarson være skyldvgur kirkivvne i dal og iordena gelldingsfa er ligvr a svalbardsstrond og ii. kv-gillde og ii. hvndrod i þarflugum peningvm. skyllde hvor vm sig svava laga riptingvm a þeire (jordv) er selde en hallda til laga þeire er keypti.

for þesse giörningur fram j stoplinvm a holvm þridiv-dagin næsta fyrir magnus dag vm vorit. arvm epter gvds bvrð þvsvnd fim hvndrod og fim ar. Og til sanenda hier vm setivm ver vor insigle fyrir þetta kavpbref er akrifat var a holvm i hialltadal a sama are og deige sem fyrr seier.

697.

1. Maí 1505.

á Hólum.

BREÐ, að Gottskalk biskup á Hólum lýsti því, að Jón Finn-bogason ætti hjá sér eitt hundrað hundraða og tuttugu hundruð betur, að hann hefði lént sér jörðina Grund í Svarfaðardal og Ósland með kotunum báðum Hóli og Brekkum, og að Jón hefði lofað að selja sér jörðina Ósland (Falsbréf).

Skjalabók 94. 4to í Landsejkalasafni með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, bl. 20—21. Þetta bréf mun án efa vera falsbréf, gert í Barðmálum um 1590. Sbr. bréf frá 18. Jan. 1506.

1) eist & spássú, og boðað inn.

Brief fyrer Barde w̄m æikningskap.

Þad Giorum wid Jon prestur palsson og Jon Hallgrims-son godum monnum vitanligt med þessu voru opnu Briefe ad vid worum hia staddir æ holum j hialltadal at þa lidit var fra Guds burd O d v ar æ vpstigningardag vors herra Jesu Christi og heyrðum þar æ ad Gottskalk med gudz nad biskup ad Holum lyste þui fyrir ockur og morgum odrum godum monnum ad Jon Finnbogason ætti hia sier jcc og xx^c Betur. Somuleidis lyste og fyrir ockur fyr greindur Biskup Gottskalk ad Jon Finnbogason hefde lient sier jordina grund j Suarfadardal og jordina Osland med kotunum Badum hole og Breckum vpa xj ar. sierdeilis lyste optnefndur Biskup Gottskalk þui fyrir ockur ad Jon finnbogason hefde sier lofad ad selia jordina osland j oslandshlid æm hann war eigande ad fyrir adra lxxx^c fasta eign. Og til sanninda hier vm setium vid ockar Jnncigle fyrir þetta ockar vitnisburðarbref huortt skrifad var et cetera.

698.

12. Maí 1505.

á Mosvöllum.

14. Apríl 1506.

í Ögri.

Dómr útnefndr af Birni Guðnasyni, kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness, um áskilnað Guðna Jónssonar og Tumasar Jónssonar út af hval, sem rak á Kirkjubóli í Skutulsfirði, þá er Tumas hafði jörðina á leigu, en Tumas hafði tekið hvalinn að sér.

AM. Fasc. XXXVII, 80, frumrit á skinni. Fyrir bréfið hafa aldrei komið nema 4 innsigli, og eru 2 af þeim dottin frá.

Doms bref v̄m hvalinn þann tymas jonsson tok ad sier a kirkivboli j skutvlsfirde.¹⁾

Ollum monnum þeim þetta bref sia edur heyra sender þorleifur aurnolfson. ketill þosteinson. jon þosteinson. þorgautur olafson. sigmundr brandzson. jon ionson kuediu gvds og sina kunnigt giorandi med þessu uoru opnu brefi á

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi (Björns Guðnasonar).

manvdagen næsta fyrir halluárdsmesso¹⁾ þá er lidet uar (fra) hingadburd uors herra jhesu christi. O. uc og u ar d. mosuollum j aunundarfirdi d. almenniligu hieradspinge uorum uær til nefnder af ærligum manni birne gudinasyni er þá hafdi mins herra kongains systu og umbod j millvm geirholms og langanes at skoda og dæma j millum gudina jonsonar og tumas jonsonar um þann askilnad er þeirra for j millvm fyrir hueriar saker greindr tumass var þangat stefndr j nefndan stad og dag. kærde greindr gudine jonson þat til adr nefndz tumass. at hann hefde olaugliga med faret [og rangliga under sic dreigit med heipt og ofund²⁾] þann sama hval sem kom æ kirkiubole j skutilsfirde þá greindr tumas ionson hafde adurnefnda jaurd til leigu af halldore hakonarsyni er þá uar eignarmadur adr greindrar jardar kirkiubols. Enn greind sakar gipt er nu komin vnder adur greindan gvdina og hans syskin orm og gyðinnv. epter kristinu gudinadottur modur þeirra Epter þui sem erfder hafa til geingid um adra peninga halldors hakonar(sonar).

J fyrstu grein dæmdum vær opt nefndum tvmasi lyrttareid hin minna huersu miced hann hefde under sig dreigid af adur greindum hval. hvern er hann sor oss a heyravndum at þat hefde verid. xij. uættar af feittahual og allt þuest og reingi at auke. hnat uær giardum honum fyrir sitt starf og arbide fyrr skrifat þuest og reinge. bein og seyme. en bitala half mork greindvm halldore fyrir hueria uætt af feittahual. epter þui sem hann selldizt. þar j sveitenne fyrir vadmal og smiör og frida peninga. Vt uisar suo nor landzlaga bok at huervetna þar sem madur giorer manni flarskada med heipt og ofund til halfrar merkur. þá skal fullriette uppe eda aufvndarbot epter dome. Þui dæmdvm uær greindum halldore hakonarsyni. fimm merkur j fullriette af opt nefndum tumase fyrir rangligt halld og at-tanku d. adr nefndum hual. fiell þá adr greint sakferli og riettarfar under kristinu gudinadottur med audrvum arfi og peningum epter nigdisi halldorsdottur. dottur dottur sina

1) D. e. 12. Mai, sem þá var annar i hvítasunnu. 2) [á spásia og visað inn.

sem fyrr skrifad stendur. og með þui at opt nefndr tumas uillde aungua midlun eda forsuar á giora með adr nefnda kristinu um adur greint hualuerd og riettarfar. þui dæmdvm nær henne fimm merkur j fullriette á opt nefndri sakargipt. fiell þa þessi bædi fyrr skrifud fullriette og hualuerd epter optnefnda kristinu baurnum hennar til arfs epter hana Gudina jonsyni. Orme og gudflunv. En saker þess at opt nefndur gudine jonson amalgade uid titt nefndan tumas vm opt nefnda akæru og beiddezt apturlags á fyrrgreindum peningum enn hann villdi eigi. Þess og annars at nær uissum at hans partur var suo uicill at riettu sundrskipte og alnataulu til arfs vid sín syskiá. vr þessu riettarfare og hualuerde. at honum uard halfrar merkur skade á huerium xij manudum. Og þui dæmdum nær adrskrifader domsmenn með fullu doms atkæði. titt nefndum gudina jonsyni vj merkur j fullriette af opt nefndum tumase. á huerium xij manudum sidan honum fiell þesse sakargipt og riettarfar til arfs epter modur sina kristinu gudinadottur [en konginum iiii auru með hueriv fullriette a huerium halfrar merkur skada.¹⁾ Skulu þesser peningar gialldazt j aullum laugligum sakeyri sem boc giorer rad fyrir með þrimur saulum at næstum fardaugum og at micelsmesso. en allt gollidit at næstum fardaugum epterkomandum og gialldizt heim(a) j augri at heimile opt nefndz gudina nema hann uili indælla um giora og suo kongsins sakeyrer heima at laugheimile biarna(r) gudinasonar kirkiuboli j langadal.

Samþyckti þenna vorn dom með oss adr greindur Biorn gudinason kongs umbodsmann og sette sitt jnsigli með uorum fyrr nefndra domsmanna jnsiglum fyrir þetta domsbref huert skrifad var j augri j isaafirdi þridia dag paska are sidar enn fyrr seiger.

699.

19. Maí 1505.

á Hólum.

Dóma klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum, þar sem þeir dæma jörðina Skeggjastaði á Ströndum fullkom-

1) {á spásia og vísað inn.

lega eign Hóladómkirkju, síðan Jón djákni prófórsbróðir galt biskupinum hana í sektir, skuldir og reikningsskap.

AM. Fasc. XXXVII, 20, frumrit á skinni. Fór eptir 5 innsigli eru í bréfinu, en innsiglin eru öll dottin frá. — AM. Apogr. 3402.

Domur vm skeggiastadi 1505.¹⁾

Þath giorum wier. Broder einar abote a munkapuera. brodir Nikulaas prior a mandruuaullum. jon giúslason madzmann heilagrar holakirkju. eirikr einarsson. gudmundr jonsson. jon finbogason. olafur klængxson. jon finbogason. helge ionsson. nikulas þormodzson. beasse ionsson. þorstein ketilsson. petur paalsson. þorbiorn ionsson. jon ionsson. jon þoruardzson. jon andresson. steingrimur bessason. haluardr biarnason ok finboge einarsson. prestar hola biskupsdæmis godum monnum viturligt med þesso woro opnv brefe at sub anno gracie millesimo quingentesimo quinto. a vijdeuaullum i skagafirde jn die halluardi martiris²⁾ vorum vier i dom nefndir af vorum verdugum herra ok andaligum fedur Godskalk med gudz nad biskup a holum. ath dæma. skoda ok rannsaka. wm iordina skeggiastade er liggur a straundum fyrir austan langanes i skaalaholtz biskupsdæme. hueria er ion ionsson diakne sem kalladur er priorsbrodir. hafde gollidit ok feingit biskup godskalke ok heilagre hola kirkiu med vottum ok handabande til fullrar eignar fyrir þær sektir. sakfelle ok reikningsskap sem hann var skyllidugur heilagre holakirkju ok biskupinum a holum fyrst af vmbodum þeim hann hafde hola kirkiu vegna. ok reikningzbreast af instædum landzskyldum ok kvgilla leigum. huad reiknadizst tuttuugu hundrut i landskyllidur ok þar til leigur eptir tiutige kugilla. a huert ær medað hann hafde vmbodin. ok fimm malnytu kwgilla ath auk wr jnstædu. Suo ok lyste biskup godskalk fyrir oss at aadr nefndr ion ionsson hefde lofuar sier med handabande ath vijgiazst vndir hola kirkiu. prestr ef þath mætte med riettu verda. edur brodir i einhueriu klaustre sama biskupsdæmis. wm vorit sem hann var fyrst samþycktúr af prestum ok bedinn ath vera biskup a hol-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) þ. e. 15. Máj. 3) Svo.

um aadr hann siglde. lyste ok biskup gvðskalk¹⁾ fyrir oss at biskup stephan hefde at sier tekit ok hielde greinda iord skeggiastade ok kallade jon diakna gefuit hafua til beneficium vndir skaalaholtz kirkiu. enn ion diakne seigir nei til at hann hafue nefnda iord gefuit. huorke vndir skaalholtz kirkiu nie til beneficium. framar enn hann vijgdizt prestur vndir skaalholtz kirkiu. Nu sakir þess at vier viasum fyrir full sanninde at opt nefndur ion jonsson sem nu er diakne ok kalladr er priorsfrænde. var j opinberum saukum vid heilaga hola kirkiu ok hennar formenn. af hordomum. frændsemisspiellum ok mægdum ok þör med var hann tuikuæntur ok hliop suo af biskupsdæminu ordlofalaust an laugligrar lausnar. skripta ok yfuirbota. þui fyrir þa fyrstu grein. at ion ionsson hafde sik fyrr lofuat til viigxlu vndir hola domkirkiu enn skaalholtz kirkiu. ok fyrir þær allar greindar saker er hier standa ok adrar fleire. leistz oss hann eigi mega viigxlur taka edur votum seigia j odrv biskupsdæme vtan hann hefde þar til sierligt ordlof haft af biskupinum a holum. Ok at suo profudu sem nu er hier fram komit. dæmdum vier allir fyrr nefndir prestdr tiftt nefnda iord skeggiastade vera ok verit hafua sannliga ok fullkømliga eign hola domkirkiu ok biskupsins a holum sidan ion diakne galt hana ok luckte biskup godskalk i sinar sektir. skulldir og reikningzskap. at þeim vitnum feingnum at jon diakne fiakk biskupinum ok holadomkirkiu þessa sanmu jord j aadr greint sakfelle ok reikningzsköp. Ok til sanninda hier vm heingium vier optt nefndir prestdr vör jncigle fyrir þetta domsbref. er skrifuat var a holum i hialta(dal). Manudaginn næstan fyrir flestum corporis christi a sama sere sem fyrr seigir.

700.

28. Maí 1505.

á Hólum.

STEFNA Gottakálks biskups Nikulássonar til Jóns Sigmundsonar um kúgildahald, útlausnir, biskupstíundahald, samningsrof og hjónabandsmein.

AM. Apogr. 8962 eptir transkripti frá 9. Aug. 1592.

Wier Goskalk med gudz nad Biskup á Holum stefnum

1) Svo.

yður Jon Bondi Sigmundsson stundarstefnu fyrer oss til Hóla j Híalltadal j Skagafirði fimtudaginn næstann eptir sancti botolfs dag nu næst er kemur¹⁾ fyrer þær sakir er vier kærur til yðar.

J fyrstu grein. ad þier hafid ad hallda .v. edur vj. malnytu kvgilldi. sem voru med jordinne kviym j nordurdárdal j borgarfirði. og hofum vier huórki feingid leigur edur avoxtu af upp a fimm ár.

J annari grein stefnum vier yður fyrer vj kvgilldi er sijra Sigmundar Steindorsson fader yðar var oss skyldugar j vorum reikningskap. og hefur stadith vpp a þriu ár.

J þridiu grein fyrer vorar vtlansner sem er eina af vididalstungu. Tvær af mdrætodum. Tvær fyrer nupin. Tvær fyrer vrðar kirkiu og fyrer gamlann vxa.

J fiordu grein fyrer tijundargiord. ad þier hafid alldrei giort ydra Biskupstijund rietta sijdann vier vorum Biskup. og vier komum til Jslandz. Reiknum vier það sierdeillis fyrer hundrad hundrada j jardagotzi eda meir og olukt af ollu lausagotzi.

J fimtu grein ad þier hafid ad yður tekid vegna kirkiunnar j Vijdidalstungu Biskupstijvnder þær er minne eru enn eyrer. af þeim bæium sem þar til eru nefader. og alla þa tijund sem eigi er skiptitijund. og allt pietureslie og eigi gollidit þann eyrer söluvodar. sem þar skyldi fyrer koma.

J siettu grein fyrer þa sauk ad þier hafid rofid þann sama. sem fader yðar sijra Sigmundur Steindorsson jstadi fyrer yður ð almennelegre prestastefnu. heima æ holum fyrer þær saker sem þier voru brotleger vid heilaga kirkiu og forbod sem þier voruth j settir. ad su sátt og same skyldi suo framt halldast sem þier væruth alldri j moti heilagri kirkin. og hennar formanne huórki med ord edur verk. Eam þier skylduth j sama forbodi ef þier rýfid. og hialldith ecki þa jatañ og saatt sem greindur fader yðar sijra Sigmundur giordi fyrer yður.

J siöundu grein kærur vier til yðar Jon Sigmundsson heilagrar kirkiu vegna ad þier hafid samañ byndith yd-

1) þ. e 19. Júní.

vart hionalag vid biorgv þorvalldzdottur. sem sögd er ydar flormeningur ad frændsemi jamlangt ad telia j badar ættir. keypt hana og fest ologliga j moti heilagrar kirkiu zietti ðn orlofi vors heigasta fandurs pavans. visvitandi þennann skulldugleika eptir ættartali frænda ydvara og hennar. Enn einginn skyldi heyrazt hver sem vm taladi þenna skyldleika. hvorki j lysingv hionalagsins fyrer edur eptir ad ydarforlagi.

Stefnum vier ydur fyrer allar þær sakir sem vier kunn- um þar til ydar ad tala með lögum þo þær standi ecki hier j stefnunne.

Stefnum vier ydur vnder þann dom sem vier þar yfer nefnum hvera svara edur sekta þier verdit oss og heilagri kirkiu skylduger hier vm.

Stefnum vier ydur j fyrrsägdann stad og dag með ollu ydru profi og skilriki sem ydur ma til bata verda j greindu mali og verid komenn fyrer hádeigi og sitied so leingi stefnunar¹⁾ sem endilegur vegur geingur ð þetta ydvalt mal.

biodum vier þier sijra Steingrimur bessason vnder hlydne og afsetning þins Embættis ad lesa þetta vort bref fyrer adurgreindum Jone bonda Sigmundsøyni suo hatt hann meige vel heyra. ef hann vill.

Og til sanninda hier um heingium vier vort secretum fyrer þetta bref skrifath æ holum j hjalltadal föstudaginn næstaun fyrer petronillæ virginis Anno Domini M.^o D.^o qvinto.

701.

30. Maí 1505.

í Björgvin.

Þjórn Þorleifsson selr Hans Kruckugh og Sunnifu hústrú konu hans jarðirnar Stað í Aðalvík, Skáladal, Reykjarfjörð, Hesteyri og tvær eyðijarðir á Ströndum hjá Draungum fyrir sex hundruð berena gyllini, með öðrum greinum, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XXXVII, 29, frumrit á skinni. Öll 6 inniglin eru dottin frá. Aftan á bréfið ritar Árni ártalið „1505“ og er það rétt.

1) Dannig.

Kaupbref á millum Biarnar Thorleifssonar og
hans krukúv.¹⁾

Thath giorer egh bionn thorleifsson godhvum monnum kvnneckth með thessv minv opnv breffe thet egh með-konvntzth ath egh haffur selltth velbvrdhigh mann hans krvehvgh och hans ærlighre kvinnu hvsthrv svnnifv thessar minar jardher j jslandhe er so heitha fyrst Sthadh j adhalviok ock er femthighe hvndhrvdm. Skaladalvr .xij. c och then er thar liggur næsth ogh er .xvi. c reykiarfiordh .xx.c. hestheyr fjfra .c. ogh .xx. och thvo eydhegardha er liggur nordhr vpp aa strandher hws drangha meðh ollvm theim hlvtvm och blvnnendvm sem thessvm jordhvm fylgher och fylgth haffur ath fornv och nyiv thil ytharstu eadhemarcka epter thy sem miner foreldhrar ogh egh epter theim haffu fframasth eigbandhe ath ordbit thil fialz ogh fiurv [thil sios²⁾] och landhz. meðh thollvm och thivndvm skoghvum och rekvm. vothvum och veidhestodhvm einghivm och vthhoghvum. och ollvm avdrvm gædhvm sem thessvm fyr greindhvm jardhvm siordhelis thil heyrer. fyrer sex hvndrvdth berena gyllene ock skvlv bythalazth j thessvm næstvm thrimur sarmv. thvav j aar. ij. ath aare næsth komandha. ock ij eth thridbie areth. Och tha j svodhan matha ath egh edr min retthe sysken en einghen annan skvlv megga leysa thil oss j gien junaan næsta aar och dagh er gvdh vill ath eegh kann komasth heim j gien thil jslandhz. edr min syschyn kvnnv her faa bod edr breff vth aff. ogh skvlv thesser peninghar sendhasth thil berea ogh thar bythalasth. Enn v̄m the vilie enthet leysa godhzeth thil segh innan thenna forneffndha thidh for sodhan peningha sem egh ber her vpp. tha skal skrifan hans krvehvgh och hans kvinna hvsthrv svnniffa eighnasth oph nefntth godhz thil æwinlighrar eighnar með frij och frelse. vndhan meggh och minvm erfinghivm. enn vndher them och therass erfinghia. Er ogh so ath thar kann seinna meir nockvr klaghan edhr aakæran vppaa koma so ath thet gaar vth aff them meðh loghvum och retthe tha

1) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld. 2) [á spásíu og við inn.

bypticthar [egh¹⁾] megh edhr mína erffinghia ath bythala oþh nefndh hans krvcvgh ogh hvstrv svnniffv edhr theirass erfinghia jafntth gotth godhz sem thetha j avdrvm stadh sem them edhr therass loghlighvm vmbodzmanne vel aa neygher ath thacka. Och geughr vth aff thessv godhze j landhskylldh ein vætth minna enn. xl. med fisk. Her medh kennesth och²⁾ fyr nefndh biorn thorleffson j thessv mínv opnv brefe ath egh haffur vpp boreth [thann fyrsta¹⁾] sal af thitth nefndhvm hans krvcvgh och hans dandekvinnv hvstrv svnniffv thuav hvndrudh gyllene so ath megh vel aa neygher thy gyfhr egh them thar forer kvith och frý ogh allzthinghis aakærvlavs for megh och alla mína eþther komandha och thil ythar meirø vissv ogh sanninde her vñ tha bidhr egh thessa dandhe (menn) sem so heitha. herra oireck sumarlidhason. nichil chlavysson. thordh mathzson. asmvndh salamvnsen. giartth breidhe. ath sethia sín jnsigle medh mínv fyrer nedhañ thetha kavpsbreth er giorth var j bereñ frydaghen næstha eþther avghvstini episcopi. anno domini. M^o. d. v.

703.

31. Maí 1505.

á Hólum.

GOTTSKALK biskup á Hólum gefr síra Hálfani Narfasyni umbod til að lögfesta hálfu jörðina Lögmanshlíð í Kræklingahlíð, og leggur erkibiskupsdóm með hans capitulo og alls ríkisins ráðs í Noregi fyrir norðan fjall fyrir greinda jörð.

AM. Fasc. XXXVII, 21, frumrit á skiani, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 3403.

Wmbod ad lögfesta hálfa Logmanshlíð
Doomkirkiunar Wegna.³⁾

Vier godskalk med gudz nad biskup a holum giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefui at vier hofum feingit vorum kæra syni sira halfdane narfuasyni

1) [tvískrifad í frbr. 2) Svo. 3) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

vortt fullt og logligt vmbod og heilagrar holakirkju till at logfesta halfua iordina logmanzhlid sem liggur i kræklingahlid i eyiafirði og sira eiríkur sumarlidason galt oss og heilagre holakirkju i sin reikningskap epter þui sem hans bref þar vm giord vtvisa og honum fell till erídar og eignar epter faundur sin sumarlida erikzson þui fyrirbiodum vier vnder forbod og bann heilagrar kirkju þessa vora logfesting at riufua þui at vier leggium heilagrar kirkju dom og vors andaligs faunders erchibiskupsins i þrandheime med sinu capitulo og alltz rikissens radz i norige nordan fiallz fyrir greinda iord halfua logmanzhlid ef nokur vil hena¹⁾ ahræra eda kæra suo framt sem vier naum eigi riettum logum hier i islandi vm þetta vortt mal edur annat þui at vier biodum oss og aull vor mal vnder ransak og skodan vors kæra faunders erchibiskups og rikissens radz i norige þui fyrirbiodum vier huerium manne greinda iord halfua logmanzhlid logfesta yrkia i at vinna sier at nyta karli edur konú huat þeir heita. biodum vier og greinda iord til logligrá skipta finboga logmanni eda hans logligum vmbodzmanne eda þeim aúdrum sem greinda halfua iord þickiazt eiga. Og til sanenda hier vm heingium vier vort secretum fyrir þetta logfestingar vmbodz bref skrifuat a holum i hialtadal a sancte petronille dag arum epter gudz burd 0 d og fim ar.

703.

1505.

FINNBOGI lögmaðr Jónsson selr Gottskalk biskupi á Hólum jörðina Seylu í Skagafirði, en biskup leggtr aptr þriðjunginn í Ásgeirsá og Lækjamóti í Víðidal og gaf upp allt tilkall og ákæru til Lögmanshlíðar, og sættust þeir að því.

Biskupsakjalasafn, Pappirsbréf Fasc. V, 1, afskrift á pappír frá c. 1618, og er bréfið hér heilt að efni en ekki formi. Sbr. bréf frá 8. Okt. 1502, Nr. 585.

1) Svo.

Kuittantia Biskupz Gottskalks vppa kirkiu

Reikning j Logmanshlið Anno 1505.

Seldi Fimboga Logmadur jordina Seylu liggiande j skagafrde biskup gottskalk. fyrer hana gaf biskup gottskalk og aptur lagdi fimboga logmanne þridiunginn vr ásgæirsð og Lækiamote er liggur j Hunavatsþinge og þa lausa aura sem þeim þridiungzporttum fylgde. Eirnin var og so til skilid j þessu þeirra handsoludu kaupe. ad allt það tilkall og akiæra sem þratt nefndur biskup gottskalk hafdi adur haftt vpp a jordina Logmannshlið ad fornu edur nyiu huortt sem það væri fyrer dom eda adra akiæru. skilidi vera oлдungiss kuitt og akiæruleanst og titt nefnd jord Logmannshlið oll skilidi vera æfnlig Eign Fimboga Logmanns. og hann kuittur og akiæruleaus v̄m allt hald og medferd a þeim peningum fostum edur lausum. og vppa þessi þeirra skipti skilidi biskup og Logmadur vera ældungiss satter huor vid annān og vppa þennān skilmala og giorning fleck logmadur biskupe alla jordina Seylu.

704.

8. Júní 1505. á Skarði í Langadal.

VITNISBURÐR Einar's Oddssonar, að Björn Jónsson sór svo feldan bókaeið, að hann hefði aldrei útgefið Jóni Sigmundssyni vitnisburð né heldr sitt innsigli um kaup þeirra Jóns og Guðmundar Ólafssonar á Reykjum, Aðalbóli og tólf hundruð í Hreiðarsstöðum, sem bréf þar um gerð útvisa, með öðru, er bréfið hermir.

AM. 240. 4to bls. 10, með hendi Jóns lögmans Jónssonar c. 1592. — Skjalabók Landsskjalasafnsins 94 4to bl. 84 a—b. með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600 (með ártali 1504). — MSteph. 56. 4to bls. 270, með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646.

secundus.

er hond biskupz olafs hi(allta)s(onar) á þai ordi

skrifat.

Það [giorum uier¹) einar oddsson godum monnum vit-

1) [giore eg. 94.

urligt með þessu minnu opnu brefi að á torfustodum í midfirði á almenniligu hieradzþingi sör Þjörn Jónsson svo felldan bokareid að hann hefði aldri sinn vitnisburð utgefið og ecki heildur sitt jncigli Jóni Sigmundssyni vrn það jarda-kaup sem Jón Sigmundsson og gudmundur olafason haufðu uid keypt [þrimur¹⁾ adalþoli og reykiur og xij^e í jorðunni hreidarstodum epter þui sem bref þar vrn [gior vtuijsa²⁾. oe það lagði hann í sinn eid að hann hefði aldri sitt jncigli vt gefið Jóni Sigmundssyni huorki vrn þennan vitnisburð ne anan þessum monnum hiaverondum

grijmi Jónssyni

asgriui Þorþiarnarsyni

Þiorgolfi magnussyni

og morgum odrum godum monnum.

Og til saninda hier vrn sette eg mitt jncigli með fyrr greindra manna jnciglum firir þetta vitnisburðarbref skrifað á skardi í langadal sunudaginn næstann firir festum barnabe apostoli anno domini millesimo quingentessimo quinto.³⁾

705.

9. Júní 1505.

í Hjarðarholli.

Dómr sex manna útnofndr af Arnóri Finnssyni, kongs umboðsmanni milli Hvítár og Hítarár, um framfæri Atla Atlasonar.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar & Vatnshorni (d. 1748) skr. c. 1608. — Afskript frá c. 1700 er í AM. 211c 4to b's. 115—116.

Ómagadomur.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Salamon Einarsson. Brandur Einarsson. Oblaudur Grimsson. Oddur Magnusson. Gudlaugr Jónsson og Þorsteinn Þorlaksson. kuediu Gudz (og) sjna kunnigt giorandi at þa er lidit var fra hingad burð vors herra Jehsu christi .m. d og v ar manudæginn næstañ fyrir festum Sancte Barnabe Apostuli í Þiardarholli í stafholzzstungum á Þingstad ríetti-

1) 94; j 240. 2) [giortt vtuijsar 94. 3) quarto 94.

um vorum vær j dóm nefndir af Arnori finnzsýni kongs vmbodsmanni j millum huitar j borgarfirdi og hitarar af skoda og dæma vm þann omaga sem atli heitir atlaðon og Gisli palsson sagdi sier olaugligañ(a) settañ vera. og seiddi og krafði nefndañ Arnor ad nefna dom yfir. huad hann skyldi af giora greindum omaga. Nu af þui ad það syndist þar fyrir oss. og suo vissum vier stalfir fyrir full sannindi. ad adurnefndur Gisli atti ecki suo micid fle ad hann ætti med laugum fram ad færa þennañ fyrrsagdañ omaga. þo ad hann væri honum nockud skylldur. Þui leitst oss honum þessi omagi olaugliga færður verid hafa j allañ mata. J annari grein stendur suo j laugum. ad ef omagie kemur á hendur manni vtan langmannz vrskurd eður þingmanna-dom. giori huort er hann vill lati fara á hæl aptur. ella til þings. og meti þingmenn huort færa skal. þui ad suo profudu og fyrir oss komnu dæmdum vier opt nefndañ Gisla palsson med riettu mega flytia þennañ adurskrifadañ omaga á þann sem á hann flutti. og þar vid skiliast. Enn ef of-riki þannar honum eptir ad lata greindañ omaga. þa dæmdum vær hann med riettu mega nidur setia þennañ tittekrifadañ omaga hia þeim manni skylldum omaganum sem med var þa þessi omagi var honum færður. og seigia af sýna abyrgd og hann þar nid skylldañ. Og til sanninda hier um setium vier fyrnefndir domsmenn vor Jnsigli fyrir þetta doms brief. Skrifad á aukrum j hraunhrepp á Mirum fimtugæginna næsta fyrir jonsmesso þaptiste a sama Ari sem fyrr seigir.

706.

11. Júní 1505. á Mel í Miðfirði.

VITNISBURÐAR um skyldleika þeirra hjóna Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur frá Grundar-Helgu.

AM. 940. 4to bla. 14—15, með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592 — MSteph. 56. 4to bla. 272—73, með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646.

Það giorum uier Þorsteinn guðmundsson, helgi jónsson, prestar, asgrijmur Þorbiarnarson og helgi sigurdsson, leikmenn, goðum monnum kunigt með þessu voro opnu brefi að bergliot sigmundardóttir sagði þar fyrir oss að gyriður steindor(s)dotter faðursyster síjn hefði æiknab og talld ætt þeirra biarnar og Jngigerðar. Sagði gyriður oðrumeginn

biorn einarsson.

þá kristinu biornzdóttur.

þá solue(i)g dotter kristinar.

þá jon s(igmunds)son sonur solneigar.

enn aubru megin.

Jngigierður Þorsteinzdóttur sem halldin var og saugd syster biarnar einarsonar.

enn sonur Jngigierðar Jon

fader þoruallðz. enn þoruallður fader

biargar.

Og reiknadi þessa somu ætt fyrir mier broðer asgrijmur sem aboti var á þingeyrum og sagði þessa ættsanna og suo skyllða vera epter þui sem æður er æiknab og suo þetta folk skyllt hafa kallaz huort uib annað. sagði bergliot þar fyrir oss þessu að allðri tuijmælis orkab hafa nema það væri talað epter vplesning Jonz S(igmunds)sonar broður síjnz. Sagðist hun sagt hafa Joni S(igmunds)syni og Solueigarsyni broður síjnnum aður hionskaparkaup þeirra biargar gieck fram að hann mætti hana ecki eiga þui þau væri skyllð. spurði hann mig hueria hann skyllði eiga. enn eg sagði honum það mier þotti líjkast. nu að þessu vndertauludu sem áður er skrifað sor bergliot sigmundardóttir fullan bokar eid fyrir sira Joni þorgilssyni sem þó var profastur j hunavatzþingi. Sagði bergliot j síjnnum eidstaf og sor að þesse ætt hefði suo verid æiknab og halldin af sier ellðri monnum og allðri tuijmæli æ leikid fyrr enn Jon Sigmundsson hefði þar vñ talað seirna enn þau biorg bundu sinn hionskap. lagði bergliot það j sinn eidstaf að hun suæri þann eid huorki til aufundar vid Jon broður sinn. eigi fyrir peninga eður vionskap eður hræðslu. heldur fyrir full saniubi og þessi ætt hefur suo verid halldin. og fyrir ætt heilagrar

kirkiu. og moder þeirra Jonz og bergliotar hefði sagt þessa sett suo skyllða vera. epter þessu ollu soz bergliot fullann bokar eid sem adur er skrifad.

Og til saninda hier vm setium vier fyrr skrifader menn vor Jncigli fyrir þetta bref er skrifad var j mel j mid-firdi ju festo barnabe apostoli anno domini m d v.

207.

16. Júní 1505.

á Hólum.

VITNISBURÐR Einars Oddssonar, að Illugi Guðmundsson sör þess fullan bókareid, að hann hefði aldrei sitt bréf eða innsigli útgefið Jóni Sigmundssyni fyrir neinn vitnisburð á æfi sinni, og aldrei hefði hann innsigli átt og eigi heldr leyft Jóni Sigmundssyni að grafa undir sinu nafni.

AM. 240. 4to bls. 10—11, með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — Skjalabók Landskjalasafnsins 94. 4to bl. 84^a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (með ártali 1510). — MSteph. 56. 4to bls. 270, með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646.

Tertius.

á þui ordi er handskrift biskup olafz.

Eg einar oddsson kongz vmbodzmadur¹⁾ j hunauatzþingi giore godum monnum viturligt med þessu mijnu opnu brefe ad azum epter gudz burd [m d og v²⁾] áá á manudaginn næstan firir festum barnabe apostoli³⁾ á hofi jvatzdal sor Jllugie⁴⁾ Guðmundsson firir mier suo latandi bokar eid ad hann hefði allðri sitt bref eða jncigli vt gefið joni s(igmunds)syne firir neirn vitnisburd á æfi sinni og allðri hefði hann jncigli att og eigi helldur leyft joni sigmunds syne ad grafa jncigli vnder sijnu nafni þessum monnum nærverundum⁵⁾ er hann sor þennann eid [brandur þorlaks-son og sigurdur hallkielsson.⁶⁾

Og til sanninda hier vñ setti eg mitt jncigli med fyrr

1) — man 94. 2) [1510, 94. 3) p. e. 9. Júní 1505. 4) 94; langi (!) 240. Sbr. Morðbréfabækling 1592. 5) 94; nærverandi 240. 6) [Brande Þorlaks-syne og Sugurde hallkielssyne 94.

greindra manna þinglum fyrir þetta vitnisburðarbref skrifad á holum j hialltadal viku sijdar en fyrr seger.

708. 19. og 20. Júní 1505. á Hólum.

Dóma tólf klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um sakir þær, sem hann bar á Jón Sigmundsson.

AM. Apogr. 8879 „Ex originali lögmannaens Pals Jonssonar Widalin“ (AM.). 12 innsiglagöt voru á frumritinu. „En um 4 þau sidursta góten synest sem alldreí muni þar i hafa þveinger dregner vered. þó er það eigi ölldungis vist“ (AM.). Öll innsiglin, nema 8. og 6., voru dottin frá. — Meðal Apogr. 8968 er afskript af dómi þessum eptir transskripti á pappír 9. Aug. 1592. — Enn fremr eru afskriptir af þessum dómi í AM. 240. 4to bls. 1—7, með hendi Jóns lögmanna Jónssonar c. 1592; í Landskjalasafni 94. 4to bls. 37—41 með hendi Jóns lögmanna Sigurðssonar c. 1600, — og MSteph. 56. 4to bls. 285—289, með hendi Snæbjarnar Torfasonar & Kirkjabóli 1646. Sbr. Nr. 700, 704, 706 og 707.

Þath giorum uier broder nichulas prior a modruvöllvm. jon þorgilsson. gvdmundr jonsson. jon finnbogason. olafur klængsson. jon jonsson. gunnar þordarson. hallvardr biarnarson. steingrimr bessason. halfdan narfbason. hallr gudvardarson og hallr hallvardsson. prestar hola biskupsdæmis godvm monnum niturligt med þessv voro opnv brefi. at þa er lidit var fra þingatburd vors herra jesv christi 00°. d. og fimm ær æ holvm j hialltadal. fimtvdagenn næsta fyrir jonsmessv baptiste vm svmaret vorum vier j dom nefnder af uorvm nadvgum herra og andaligvm faudur herra gotskalk med guds næd biskup æ holvm. ath dæma vm þa akærv er biskupenn kærde til jons sigmundzsonar ok j stefnunni stod. þui jn nomine domini amen dæmdvm vier stefnvna logliga og jon sigmundzson logliga fyrir kalladañ hier j dag. var og stefnan svarin og þat at jon sigmundzson var svo nærr ath hann matti heyra ef hann villdi. En fyrir fýstv grein er j stefnvnni stod og biskupenn kærði til jons sigmundzsonar at hann hefði at hallda fimm eda sex malnýtv kuggilde er hann hafði eda let hafa fra jorðvnni kuivm j nord-

urærdal j borgarfirdi og biskupenn sagdi hann j ongv frelsi haft hafa greind kugilldi vpp æ fimm ær enn biskupen sagdizt heimt hafa at jone og feingit ecki. þui dæmdum vier fyr skrifader prestar jon sigmundzson skýlldugañ at luka aptur fyrrsavgd kugilldi med laga ævexti biskup gotskalk eda hans logligvm vmbodsmanni at næstum fardogvm epter komanda. nema jon sigmundzson leidi .ij. loglig uitni jnnan manadar at heyrðum dominvm. at hann hafi fyrsogd kugilldi aptur lvkt þeim sem med logvm atti at taka.

J annarri grein kærði biskupen til jons sigmundzsonar at hann hefði halldit sex kvgilldvm vpp æ þriv ar. er sira sigmundr fader jons var biskupenum skýlldvgur j reikningsskap og hafði lofat at lvka biskupenvm. þui dæmdvm vier jon sigmundzson skýlldugañ at luka aptur kugilldin med leigvburdi jnnan halfs manadar at heyrðvm dominvm biskupinvm eda hans vmbodsmanni. nema jon leidi .ij. loglig uitni jnnan halfs manadar at heyrðvm dominvm. at hann hafi avngva þeninga tekit epter fodur sinn sira sigmund dævdan.

J þridiu grein er biskupinn kærði til jons sigmundzsonar vm vtlavsner af þeim alkirkiv jordvm sem jon sigmundzson hafði halld æ. var þat ein nott fyrir vididals-tvngv. ij fyrir nwp. ij fyrir mærsstadi. og .ij. fyrir vrder. reiknadizt þetta flortan hvndrvt og gamall vxi at avk er biskupinn sagdiz feingit hafa jone. enn fyrir þessa akærv biskupsins til jons sigmundzsonar dæmdvm vier jon skýlldvgañ at lvka biskupinvm eda hans vmbodsmanni adr nefndar vtlavsner og vxaverd jnnan xiiij. daga at heyrðvm dominvm. nema jon syni med logligvm vitnvm. at gistingarnar hafi verit til reidu at hverri þeirri kirkiv sem biskupinvm bar at gista enn jone sigmundzsyni bar at svara fyrir eda svara lata. eda þeningarner upp bodner at logvm æ hverri þeirri kirkiv jorðv sem adr er v nefndar og jon sigmundzson atti fyrir at svara þa biskup gotskalk hefer ridit j sina visitscione. enn ef houum fallæzt vitni. þa dæmdvm vier biskupinum. xv. merkur j sitt fullretti af siahverri greindri

kirkiv jorðv sem greindr jon sigmundzson hefer eigi vtlavsnornar lukt. eða gistingarnar halldit. fyrir rangligt halld æ vtlavsnunvm. eða fyrir missvñ gistinganna.

J flöru grein er biskupinn kærði til jons sigmundzsonar at hann hefði ecki lukt biskupstivnd sína rétta vpp æ sex ár at til greindu hvndrad hundrada j iardagozi og at auki otivndat allt lavsa goz. þui dæmdvm vier fyrir fyrrgreind tivndarhavlld. þriggia marka sekt vpp æ eð fyrsta æred og tvgillda tivndina. enn vpp æ annat æred sex merkur og tuigillda tivndina. enn fyrir þat þridia æred sem jon sigmundzson lukti eigi greinda biskupstivnd af adur nefndv gozi favstv og lavsv. dæmdum uier epter þui sem kristiñ rettur vt visar. fallit under kong og biskup adr greint goz j favstv og lavsv. nema jon sigmundzson leidi .ij. logliga hreppstjornarmenn j hverivm hrepp þar sem hans goz liggia faust og laus. og sveri þat með fyllvm bokareidi at greindr jon sigmundzson haf vpp sagt eða upp lated segia æ hreppstjornarþingi a hausten sína rétta tiundargjorð og hann haf logliga latid æ lita sína peninga epter þui sem login skipa. skal og jon leida þav avnnvr .ij. loglig vitni at hann haf meta lated. lukt eða upp bodit með logvm greinda biskups tivnd af adrnefndri peningahæd j rettan eindaga epter þui sem kristiñrettur vtvisar þeim sem taka hefer satt at logvm. og at þessvm vitavm leiddvm fyrir biskupinvm eða hans ymbodsmanni jnnan. xiiij. daga at heyrðvm dominvm. dæmdvm vier jon sigmundzson vidskilin greinda tivndarsok.

J fimtu grein kærði biskupinn til opt nefndz jons sigmundzsonar at hann hefði at ser tækit kirkivnar vegna j nididalstungu biskupstivnder þær sem minne erv enn eýrer og alla þa tivnd sem minne er enn skiptitivnd og fallit hefer i vididalstungu kirkivsokn og allt petursfe j savmv kirkiv sokn. enn eigi golldit þann eýri solvuodar. sem koma skýlldi fyrir greint petursfe og biskupstivnd. og eigi halldit þann skilmala sem gjorðr hefer verit vm greinda tivnd og petursfe og registrvm þar vm gjort vt visar. nv saker þess at þessi solvodoreýrer hefer eigi golldinn verit. dæmdvm vier tit nefndan jon sigmundzson skyllðvgañ at tvgillda aptur

þann solvvoðar eyre fyrir hvert þat ær sem honum hefer borit at svara fyrir kirkivna j vididalstvingv fyrir suo morg ær sem hann hefer at sier tekit eða taka latid greinda tivnd og petursfie. hier med dæmdvm vier sina¹⁾ þriggia marka sekt fyrir þann solvvoðareyre vppæ hvert ær sem hann hefer eigi lvktur verit sidan jon sigmundzson atti at svara þessvm eyre. hvorv. adra²⁾ romakirkiv fyrir þann hluta sem koma skýlði fyrir petursfie j greindvm eyre. enn adrar .iij. merkurnar fyrir biskupstivndarhlutan j sama eyre. og jon sigmundzson fallinn j þann fyrir rangligt halld æ þui fie sem koma skýlði fyrir romaskattinn. og skýlldugañ at taka skript og lavsn af biskup gottskalk eða þeim hann til skipar.

J settv grein er biskupinn kærði til jons sigmundzsonar at hann hefði eigi halldit þa sætt og sama er vm var talat og samþýkt af ollvm prestvm a almenniligri presta-stefnv heima æ holvm epter biskup olaf latinn sem gud hans sðil næði vid sira sigmund favdur opt nefndz jons vm þat forbod er hann var j settur fyrir sin brot af biskup olafi. var æv lofan sira sigmundar vegna jons sonar hans at jon skýlði alldri motstadligur vera heilagri holakirkiv eða hennar formonnum huorke med ord ne verk opinberliga eða leyniliga. enn ef jon helldi eigi þenna sama eða satt þo þat veri eigi med handsolvvm giort vid sira sigmund fodur hans. þa skýlði hann vera j sama forbodi sem biskup olaf hafði hann adur j sett. kom fram fyrir oss j domenn opid bref skrifad vnder nafni jons sigmundzsonar at hann medkendizt hann hefði lofad sira jone þorvalldzsyni er þa var officialis holakirkiv at vera henne hlydenn og hennar formonnum og j ongvvm hlvtvm ne greinvvm henne motstadigur vera. enn saker þess junciglis sem þar var fyrir heingt og os leizt vnder nafni jons vilhialmssonar enn eigi sigmundzsonar. kvomv þar og tvav opin bref med heilvm og hangavndvm junciglvvm er suo voro latandi. at þesser tveir menn er suo heita jllhugi gudmundzson eun annar biorn jonsson. hefði

1) 8968; siga 8879 (1). 2) adrar 8968.

svarit fullaþ bokareid hvorr þeirra j moti sinv incigli sem jon sigmundzson skýlldi vpp a þa junciglad hafa. at þeir hefði þav allðri vt gefit og allðri lofa(t) jone sigmundzsyni þav at grafa eða grafa lata. þui dæmdvm uier þat bref sem skrifat var vnder nafni ions sigmundzsonar eñ annars manns jncigli var fyrir heingt fullt falsbref og ongva magt hafa og eingi onnvr hans bref þav sem hann hefer og kirkivna ahrærer hvort þav erv moti eða með hvort sem þau hafa fram at bera leiker eða lærðer. nema þav ein sem skilviser menn sveria epter sinvm junciglvvm eingin onnvr hvorki forn nie ný þui hann ma ongra vitna nie brefa notandi verða. sem nockvt falsbref giorer. nv saker tveggja falsbrefa sem vpp æ hann hafa verit svarin og þess ens þridia sem vier sialfer savm og yferlæsvm sem j dominvm voro. kom þar og ecki þat fram fyrir oss at jon sigmundzson hefði logliga leystr verit af fyrrskrifdv forbodi. lýsti og biskupinn þar fyrir oss at jon sigmundzson hefði ecki halldit þa sætt og sama sem adr er skrifvd. þui dæmdvm vier hann fallenn aptur j sama forbod sem hann var adr j settur af biskup olafi og skýlldvgañ at taka skript og lavan af biskupinum jnan siovdar at heýrdvm dominvm.

J siovndv grein er biskupinn kærði til tit nefndz jons sigmundzsonar. at hann hefði keypt og fest viðsvitandi biorgv þorvaldzdottur fiormenning sian at frændsemi. kom fyrir oss opid bref með junciglvvm suo latanda at berliot sigmundardotter hefði talit ætt þeirra biarnar einarssonar og jngigerdar systur hans. hafði bergliot talit odrv megin biorn einarsson. þa kristinv biornsdottur. þa solveigv dottur kristinar. þa jon sigmundzson son solveigar. enn odrv megin jngigerdr þosteinsdotter¹⁾ syster biarnar einarssonar. þa jon sonr jngigerdar. þa þorvaldur sonr jons. þa biorg dotter þorvaldz. hafði bergliot sagt at gýridr foduræyster sin og jons sigmundzsonar hefði þessa somu ætt suo talit og reiknat fyrir sier. suo og hafði bergliot sagt at broder

1) „Þetta *þosteins*. er ritad með öðru bleki gulara enn því sem á bresenu er. Enn hönden virdest mjer vera hin sama. Er auðsýnelega utakafed ord. sem staded hefur þar sem þetta *þosteins*. nu stendr“ (AM).

asgrimr sem varð aboti a þingeyrvm hefdi þessa somv ætt sagt og talit sanna og svo skýllda vera eptir þui sem adr er reiknat. og suo þetta folk skýllt hafa kallæzt hvert vid annat og alldri tvímælis okat. hafdi bergliot sagt jone sigmundzsyni broður sinvm. adr hann keypti biorgv þorvalldzdottur at hann mætte hana alldri eiga þui þav veri skýllt. hafdi bergliot sigmundardotter svarit hier at fullan bokaroid fyrir jone þorgilssyni er þa var profastur j hvnavatzþingi. hafdi bergliot sagt og svaret at þessi ætt hefdi svo verit reiknvt og hallden af sier elldrvm monnum og alldri tvímæli a leikit fyrr en jon sigmundzson hefdi þar vm talat seinna enn þav þvndv sitt hionalag. kom þar og j dom-en fyrir oss tveggja manna vitne med sverdnvm eidvm at þav jon sigmundzson og biorg þorvalldzdottur hefdi lyst fyrir sier adr þav þvndv sitt hionalag at þav veri skýlld og mætti ecki eigazt. þui dæmdvm vier med fvllv doms atkvædi sanna og logliga frændsemi þeirra j millvm jons sigmundzsonar og biargar þornalldzdottur eptir þui sem þav hafa medkendz og vitne hafa vm svarit sem adr er skrifat. Nv fyrir þetta þeirra ologligt hivskaparband sem þav hafa þvndit sin j mille j meinþvgvm adr greinder menn jon og biorg víjsvitandi j moti heilagrar kirkiv logvm og rette og an lofi vors helgazta fodur þafans j rom. þui dæmdvm vier þav atskilin þui hivskaparbandi sem med þeim hefer giort verit þui þat matti alldri med logvm saman bindazt. enn fyrir þa ofdirf(d) og lagabrot sem optnefndr jon sigmundzson hefer gert víjsvitand(i) j fyrr skrifvðv hivskaparbandi og nídrat suo kirkivnar logmali. og vier vitvm ongvn fyrr dirft hafa j moti vors helgazta fodur þafans orlofi. þui dæmdvm vier jon sigmundzson skýlldvgañ at giallda .xv. merkur hola domkirkiv fyrir fyrrskrifat lagabrot. enn fyrir fyrstv barneign j savmvm meinþvgvm getid hafa verit adr-ar .xv. merkur. enn fyrir adra barneign .xxx. merkr. fyrir þridiv barneign. sem þav hafa att sin j milli jon og biorg. lx. merkur. enn fyrir þionvstvtekiv vpp æ suo morg ær sem verit hafa sidan hann batt þenna sinn hivskap j sogdvm meinþvgvm skýlldvgañ at giallda .iij. merkur fyrir hvert

ared sem hann hefer þionustvna tekit j svo storri ohlydni. enn fyrir hvert .xvj. daga halld sem hann hefer j kirkiv geingit .xij. ára. enn fyrir hvern svnnvdag og postula messvr og adra helga daga .vj. avra. enn fyrir hvern rvmbelgan dag. xvij. alner suo opt sem hann hefer j kirkiv geingit an logligrar lausnar. og fallinn j bann af sialfv verkinv og skyldvgañ at taka skript og lavan af biskupinum heima a holvm jnnan flortan daga at heyrðvm dominvm. skal jon sigmundzson hafa golldit allañ þenna sakeyri hid sidazeta at næstvm fardogum nema biskupinn vili leingr bida. og at ollv svo profvðv sem nv hefer hier fyrir oss komit med brefvm og vitvm. hofvm vier þetta dæmt. Ok til sannenda hier vm settvm vier fyrr skrifader prestar vor juncigle fyrir þetta domsbref er skrifat vør æ holvm j hialltadal fostudagen næsta fyrir jonsmessv baptiste vm sumarit æ sama are sem fyrr seger.

„Utan æ þennann dom hefr herra gudbrandur ritad med eigen hende“ (AM.):

Blorn Einarason	Jngegerdur Þorsteinsdotter
Kristin B(iorns)d(otter)	Jon
Solveig	Þorvalldur
Jon Sigmundsson	Biorg.

Mein þau sem biskup goskalk hiellt vera ð milli Jons Sigmundzsonar og Biargar Þorvalldzdottur. þeim er so hattad :

J fyrstu hafa þeir sagt ad þau hafi verid samboriñ syskin Blörn Einarason og Jngegerdur. og Grundar Helga hafi þeirra moder verid og fader Jonkæere Einar. Þð Jon Sigmundzson gat þad aptur borid og bevisad osatt ad vera. þð lugu þeir upp ad hun væri þosteinsdotter. dotter eins prests j Saurbæ. og Grundar Helga hefði ðtt þessa Jngegerdi j hordomi vid prestinum. Hier um ber þetta vitne. ad j brefabok biskup gottskalks med hans eigin hendi. þar nefnist þessi Jngigerdur¹⁾ Einarasdotter²⁾. og so hefur hier verid skrifat med fyrata j þenna dom. Enn þð su lygi rann aptur. hafa þeir skafid j burt Elnars³⁾. enn skrifad j stadin Þosteins.⁴⁾ so sem þetta fals mð enn hier lioslega síð

1) Jngibiörg, Apogr.; AM. leiðrétti. 2) Svo undirstrykað i Apogr.

og merkia j þessum domi j þessu orde Þorsteins.¹⁾ Þvi skammest þeir sin ad tala um falsbrief uppa Jon sem slikt hafa giðrt. j soddann male.

Þetta medkiennist eg

Gudbrandur Th(orklaks)s(on)

Anno 1590.

709.

1. Júlí 1505.

á Óxarárþingi.

FINNBOGI lögmaðr Jónsson staðfestir Hvammsdóm Arnórs Finnssonar frá 19. Sept. 1504 um óreiga leiguliða og skulda-lúkning þeirra.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, og er þetta skr. c. 1640.

Eg Finnbogi Jonsson Logmann nordan og vestan a Jslandi Giori Godum monnum kunnugt ad Eg hefi sied og yferlesid þennañ sama dom sem hier fyrer ofan skrifadur Er huorn Arnor Finnsson mier nv samstundis syndi sem hliod-ar vm skullder Aureiga vid þeirra husbændur edur landz-drottna og vm þa peninga sem adrer menn settv hia þeim thil fodurs Eða Byggingar. J þridia mata hliodandi vm þa peninga sem Born leigvliðanna hia þeim þeirra²⁾ forelldrúm ættv. Nv af þuj mier lijst soddan adferd giord moti Logun-um ad þeir sem sijnum husbændum Eiga skullder ad luka taka fodur og leigia kugilldi Annara manna añ sinna husbænda leifis eða samþyckis þeim til obærilegs skada. Lika virdist mier það ovidurkæmilegt. ad Born aureiganna hafi sijna peninga frij. Enn Landeigendurner Eckirt. Hef Eg juuvirdv-lega skodad og Rannsakad þetta domz Bref og lijst mier það skiællegt og rogsamlegt og Epter Logum giort vera j Allañ mata. þuj at til kolludum logættvmonnum og odrum godum monnum og mier sambickianda segi Eg adurgreind-ur Finnbogi Jonsson logmann j Gudz nafni med fullum laga vrskurdi þennañ sama dom og domz Bref sem³⁾ hier fyrr

1) Svo undirstrykað í Apogr. 2) krassað í og ógreinilegt. 3) stíð úr bdr.

skrifad er staudugan og loglegan med öllum sínum greinum och articulis. og obrigdanlega halldast eiga hiedan af. Og til sanninda hier vm þricki Eg minn venivlegv Jnn-cigli hier vnder þann j dag Julj a auxararþingi Anno M. d. og v. ar.

710.

17. Júlí 1505. í Kaupmannahöfn.

NORRĒGS ríkisráð dæmir Keyæ wan Alefeldæ frá hirðstjórn á Íslandi fyrir þær sakir, er Henrik riddari Krummedige kærði til hans konungs vegna, að hann hefði farið frá Íslandi án vilja konungs, að hann hefði gerzt þjónn annara meðan hann var fógeti á Íslandi, að hann hefði ekki gegnt konungs stefnu og að hann hefði tekið við páfafa þar í landi, sem hann dæmist til að skila aptur.

Ríkisskjalasafn Dana „Island & Færöe“. Supplem. I, 1. Frumrit á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru 3 af þeim dottin frá.‘)

Norgis Riigens Raads dom offner Keye van Aleveldhe 1505.‘)

Vii efterscreffne Gautho met gudz nade erchebiscop i Trundhem. et cetera. Karll aff samme nade biscop i Hammer. Jon Powelssøn prouesth i Marikirckæ i Oslo. Niels Henrichssøn Ridder. Norgis Riigis Raadh Giðræ wittherligt foræ allæ. at aar effther gudz byrd m d quinto torsdagen nesth effther diuisionem apostolorum her i Køpnehaffu wor skicket foræ oss welbyrdigh man her Henrick Krwmedigæ Ridder och framsettæ ock forægaff paa högboren förstis vegnæ Her Hans met gudz nade Danmarchs. Suerigis. Norgis et cetera konningh wor kærestæ nadige herræ hworledis Keyæ wan Alefeldæ som hanss nade haffde tilskicket. tilltroet och befallet hans nadis och Norgis krones Landh Yslandt. haffde draget och giffuet sigh ther aff landith vden

1) Bréf þetta hefir ríkisskjalavörð Dana dr. juris V. A. Secher verið svo góðr að bera fyrir mig staf eptir staf saman við frumritið.
2) Aptan á bréfinu með samtíða hendi.

hanss nadis wilgæ och befalingh och at han haffdæ sagdt en annen sijn tiennestæ then stundt. han hanss nadis foget wor paa forskreffne Yslandtt. och sameledis fremsettæ for schreffne her Henrich Krwmmedige. at wor kære nadige [Herræ ha]ffde honnom steffndt at mødæ foræ oss her i Kopnehaffn om forskreffne sagher och skyllingher och ther om stande Hans nade till rettæ och ey møthe hand her eller nogen annen paa hans vegnæ. och kerdæ och forskreffne her Henrick paa hanss nadis vegnæ. at hans nadæ war foræ kommet. at han skuldæ befattbæ sikh met wor hellestæ faders pawens penningæ ther paa landith och ther i rettæ settæ forskreffne her Henrick paa wor nadige Herris vegnæ. om forskreffne Keyæ wan Alefeldæ burdæ her effther at haffuæ eller beholdæ forskreffne Yslandt. Ther paa sagdæ wii swo at forskreffne Keyæ wan Alefeldæ ey bør lengher at haffue eller beholdæ forskreffne Yslandt men at hans nade maa tillskickæ en annen godh. troo man till hanss nadis foget och embitzman paa forskreffne Yslandt, som hanss nadæ och landith kan være gaffaligh och nyttigh och at forskreffne Keyæ bør till rettæ ath standæ. om han nogher ther paa landith haffuer vforretteth. och fyndis och. ath han haffuer fanget eller noget befatteth sikh met wor hylleste faders pawens penningæ. tha ber hannom och ther foræ ath standæ till rettæ och holdæ wor kærestæ nadige herræ och landith ther aldeless vden skadæ.

Giffuet aar. dag och stadh som forskreffuet staar.

Vnder worsæ ineglæ.

711.

28. Júlí 1505.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar Helgu húsfreyju Guðna-dóttur um þær fésektir, sem hún varð honum skyldug vegna Torfa heitins Jónssonar (í Klofa) bónda síns um það, sem Torfi hafði orðið misfara við guð, heilaga kirkju og biskup, með þeim greinum er bréfið hermir.

Bisk. Skalb. Fasc. IV, 11, frumrit & skinni. Öll (5) innsigla eru dottin frá. — AM. Apogr. 2558.

giorningsbref helgu huspreyju vid biskup

Stephan. bref vm kolldukinn og kolbeinsey.

Ver steffan med guds nad biskup j skalholtli giorum godum monnum kunnegt med þessu uoro opnu brefj. ad sub anno gracie M d v. jn profesto sanctj olafj regia et martiris j skrudhusinv j skalholtj at helga gudnadotter hefer giort oss nægelsi fyrir þær fiarseckter sem hon vard oss skýlldug uegna torfa heitins jonssonar bonda sins epter þui sem hon batt sig j suar fyrir um þat sem hann hafdj misfara ordit vit gud og heilaga kirkiv og oss. hofum wier uppborit j fiarseckter at hennj hier fyrir jordina kolldukinn j marteinstungu kirkiu sokn j holltvm og kolbeinsey er liggr j þiorsæ til æfenligrar eignar og frials forrædis med ollum þeim gognum og giædum sem greindum jordum fylger og fyllgt hefer at fornu og nýv og hon og erfingiar fyrnefndz torfa urdu fremzt eigandj at huorttueggia fyrir .xxc. Jtem hier til nockut silfur. suo og hofum wier upp borit xxjc j uor afgiolld. hefer hon lofad oss hier til xjc og x aurnm þar til j afgialld og sakeyri enn þo stendr til miclu meira epter þui sem domuren ut uisar. enn fyrir hennar audmýkt og goda epterleitan hofum wier gefit hana kuitta og hennar erfingia og epterkomendur um adur skrifut afgiolld og fiarseckter sem j domenum standa. Og til lýckta eru leiddar ath luctum xic og x aurnm þar til j afgiolld og sakeyri sem fyrr stendur skrifat. Jtem hofum wier og gefit Eystein brandsson j henar ualld um þat sem wier hofum til hans ath tala.

Woro þessir menn vid adur greindañ giorning herra arne med samre nad abotj j videy. sira gislj jonsson og sira eystein jonsson. jon bondj sigurdsson. og settv sin jnsigli med voro jnsigli fyrir þetta giorningsbref og kuittnar skrifad j sama stad degj og arj sem fyr seigir.

712.

20. August 1505.

á Grýtubakka.

31. Janúar 1506.

á Grund.

Dómr útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni, að Bessi Þorláksson sé ferjandi og flytjandi fram til Noregs á kóngsins náðir, þar hann hafði fullu bætt og sátt gert við Magnús Hallsson um víg Halls Magnússonar, sonar hans, er Bessi hafði ófyrirsynju í hel slegið.

AM. Fasc. XXXVII, 31, frumrit á skinni. Af 12 ínsiglum eru nú 3 ínsigli fyrir bréfinu.

Domur þessa þorlákssonar.¹⁾

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra. senda. stville magnusson. petur loptzson. jon jonsson. jon þorsteinsson. þorðr þorsteinsson. stefan ketelsson. sigurdvr sigurdzson. stephan íngimundarson. flovent þorarensón. hallr arnorsson. jon sueinsson ok sveinunge andresson Q. G. ok sína. kvnngt giorandi. at þa er lidit var fra guds burd. þvsvnd. fimm hvndrvth ok fimm ær. midnikudagenn næsta epter marivmessv fyrri æ grýtvbacka j hofdahverfi. æ logligv avrvarþingi. vorvm vier j dom nefnder af ærligvm manni finnboga jonessýne logmanni nordan ok vestan æ jslandi sem þa hafdi kong(s)ins sýslv og vmbod ýfer þingeyiarþingi. at dæma vm þa viglýsing er þar fram kom vegna þessa þorlákssonar at hann hefði oforsyniv j hel sleigit hall magnusson. var þar svarið fyrir oss nattstadr þessa ok svo viglýsing hans epter þui sem login til skipa. dæmdvm vier þessa greinda uiglýsing logliga ok fvlmektuga epter bokarænnar ordvm j allan handa mata vtan landz ok innan. þar epter samstvnðis j stad ok degi uoro vier j hia savm ok heyrðvm æ. at þorlacr þorsteinsson ok þesse þorláksson af einue alfv. enn magnus hallzson fader hallz heitens magnussonar af annarri giordv ok medkenndvzt med fvlv handabandi. at þeir hefði fullkomna satt giort. upp æ fyrr nefnt mannzslag hallz magnussonar. vm febætur j gioldvm ok gridasavlv ok greinder menn þorlacr ok þesse hefði lvkt

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

ok æ nefnt vegna þratt nefndz þessa adr nefndvm magnusi hallzsyni. suo mýckla peninga med settvm salastefnvm sem magnusi vel likadi at taka j giolld ok bætur epter hall heitenn magnusson son sinn. hier med gaf ok selldi nefndr magnus sogdvm þessa þorlakasyni grid ok fullan frid fyrir sier ok ollvm odrvm avrfvm ok epterkomendvm hallz magnussonar. aulnvm ok obornvm fyrir þetta opt nefnt manns- slag. med ollvm þeim greinvvm ok skildaga sem logmalit skipar og skyrer at grid eiga fyrir mannslag at seliaz epter logvm. hier epter dæmdvm vier titnefnda þessa þorlakason ferianaða ok flytianda fram æ kongsins nader til noreges sem login til skipa fyrir nefnt sakferli.

Ok til sannindi¹⁾ hier vm settvm vier fyrr nefnder domsmenn vor jncigli fyrir þetta domsbref skrifat æ grvnd j eyiafirði lavgardagen næsta fyrir marivmessv kertamessv. ære sidar enn fyrr segir.

713. 6. September 1505. á Mõðruvõllum.
GRÍME Pálsson lofar Haldóri frænda sínum Sigmundssyni tuttugu hundraða jörðu og tíu hundruðum í þarflegum peningum, ef hans heiðr við liggr.

AM. Apogr. 565, með hendi Árna Magnússonar „Ex originali sira Hannesar á Snæfollum. Stigilli fragmentum appensum est“.

Þat giore ek grimur palsson godum monnum kunnigt med þessu minnu opnu brefe at ek hefclofað Halldore frænda Sigmunnzssyne .xx. hundraða iordu og þar til x hundrudum i þarflegum peningum fridum og fridurtum ef hans heidur vid liggur. skulu þesser peningar viser nær þorf at geingur. er þetta sumt gíof fodur mins heitins en sumt mitt til- lag. uære hann vel maklegur þo meira være fyrer skulld- skapar saker og sinar þionustu. Og til sannenda hier um setta ek mitt incigle fyrir þetta bref er giort var æ Maudra-

1) Svo.

vollum í Eyafrídi laugardagin næsta fyrir mariumessu sid-
are þá er lídít var frá guds burd þushund fim hundrud og
fim ar.

714. 9. September 1505. á Sveinsstöðum.

Dóma útnefndr af Einari Oddssyni kongs umbodsmanni í
Húnavatnsþingi um peningamál þeirra Guðmundar Indrída-
sonar og Ásgrims Þorbjarnarsonar.

Landskjalasafn 94. 4te bl. 2^a—3^a með hendi Jóns lögmanns Sig-
urðssonar c. 1600. — Landsbókasafn 878. 4te blz. 56—57, skr. c. 1620.

Annar Domur wm sama mal.¹⁾

Aullum monnum sem þetta Brief sia (ður heyra senda²⁾
Sýgurður Dadason. Brandur (ínarsson. Brandur Olafsson.
Halldor Sýgurðsson. [Halldor Jonson³⁾. Sýgurður Juarsson.
Arngrímur Liotsson. Marteinn Jonson. Sæinn Þorfinnson.
Þordur Clemensson. Nare Jngemundarson og Jon Olafsson
kuediu Guds og vora kunnugt giorande ad þa lidit var frá
Guds Burd 0 d og fim Aar þridiudaginn næstañ fyrir
krossmesso vñ haustit æ Sueinstodum j Vatnsdal þingstad
ættum vorum vier til doms nefnder af ærligum dandemanne
(ínare Bonda Oddssyni er þa hafde mijus herra kongsins
sýslu og vmbod j Hunavatnsþingie til ad skoda og dæma
vñ þa ækiæru sem Guðmundur Jndridason kíærde þar til
Ásgrims Þorbiarnarsonar. Handsauludu þessir menn sig vnd-
er dom vid greindañ valldsmann suo vier saaum vpæ. J
fyrstu kíærde Guðmundur Jndridason til Ásgrims ad hann
hefde og hielde peninga konu sinnar Jngebiargar Jlluga-
dottur er henni hefdu til erfda fallit epter faundur sinn og
modur. J annare grein kíærde Guðmundur til Ásgrims vm
þau xv og xxe er Ásgrímur æiknade kuinno sýna Þor-
biorgu Brandsdottir hafa giefit sier j fiordungsgiof epter þui

1) D. e. mál Þórðar Þórðarsonar og Ásgrims Þorbjarnarsonar. Sjá
dóm frá 3. Júní 1494 (DI, VII, Nr. 278). — Domur Einars B(onda)
vñ arf og giof 878. 2) Olafur Halldorsson b. v. hér 878. 3) [sl. 878.

Briefe Jnciglalausú sem hann hier sýnde fyrir oss. Syndist þar og Æinginn flarvogstur þeirra í millum og eij heildur epter Jllauga Þordarson daudañ er adur hafde atta¹⁾ Þorbiorgu Brandsdottir. Þui í fyrstu dæmdum vier logligt vnderlagit og Asgrim skyldugañ ad giallda heima ða steinæ Gudmunde Jndridasyni í hond edur hans logligum vmbodsmanne ad næstum fardogum suo mykla peninga med loglig-Avegsti sem Gudmundur feinge witni til ad epter stædi af peningum Jngbiargar kvinno sinnar í gard Asgrims. Skilldu þesse vitni leidast fyrir Æinari Oddssyni kongs vmbodsmanne seinasta fyrir allra heilagra messo. skillde og Gudmundur giora Asgrime Bod adur vitniñ leidast. Ænn ef vitniñ leidast ecki. þa dæmdum vier Asgrim skyldugañ ad leggja fram fie sligtt er hann vill og vinne ad fullañ Bokareid og ij skillrikir menn med honum þeir sem kunnugast ma til vera vñ þat mal. ad Jngbiorg Jllugadotter hafe þa sligtt er hun æ í arf epter faður og modur og hann medtok. skillde hann vinna þennan eid fyrir Æinari Oddssyne [kongs vmbodsmanni²⁾] seinast fyrir jolafaustu og giori Gudmunde Bod. í þann tjma adur hann suer eidinn. Ænn vñ flordungsgiofina dæmdum vier Asgrim skyldugañ ad leida ij loglig vitni fyrir greindum valldsmanne seinast fyrir fardaga nu í vor ad Þorbiorg kvinna hans hafe gefit honum flordungsgiof vr peningum sijnum ollum suo þeir heyrdur. Ænn ad þeim leiddum þa dæmdum vier til Laugmans huortt hun mætti riettliga gefa þessa flordungsgiof vr erfdagosse edur eij. Ædur huortt Asgrimur skal eignast Tjundargiof vr pening(un)um ef hin kann ad³⁾ bregdast. suo og huorsu mickil Tjundargiofñ skal vera. Skal þetta reyntt vera fyrir Laugmanne ed seinasta æ alþinge ad sumre.

Sampyecki þennañ dom med oss fyrgreindur valldsmann Æinar Oddsson setiande sitt jncigle med vorum et cetera.

1) att 878. 2) b. v. 878. 3) tvískrifad í a.

715. 10. September 1505. á Hrafnseyri.
Vígslu- og aflátsbréf kirkjunnar í Ögri í Ísafirði, útgefið af
Stepháni biskupi í Skálholti.

AM. Apogr. 964 „Ex orig. communicato a Paulo Jonæ Vid[alino] (er
fra Ögri)“. Páll Hákonarson lýsir innsigliinu. — AM. Apogr. 1420 (af-
skript gerð eptir sama frumriti).

Ver Stephan med gudz nad biskup i Skalholti heilsaum
ollum godum monnum þeim sem þetta wortt bref sia edr
heyra kærliga med gudz kvediu og vorri. kunnigt giorandi.
ad i heidr wit allzvalldanda gud. iungfrv sanctam mariam
guds modr. og hinn heilaga petrum postula. hofum wer vigt
kirkiuna i augri i isafirde med þeim maldaga sem hun hef-
er adr haft at fornu og nýgiu. hier med hofum wer gefit í
gudz transti og heilagra postula. petri et pauli og modur
worrar heilagrar kirkiu ollum rett skriptudum og idrandizt
synda sinna. xl. daga aflat þeim monnum ollum sem vitia
greindrar kirkiu med gudhræzlu eda godfýsi fyrir bæna sak-
er eda pilgrimsferda. heyrandi þar Messur eda nockur gud-
lig embætti. Jtem þeim sem retta sinar hialpar hendr til
gagns eda goda um upphelldi edr efling. smid edr bygging
greindri kirkiu um messuklædi. skruda edr ðnur ornamenta.
lýsing. vax. reykelsi. vid. eda adra nyttsamliga hluti. i hvert
þat sinn er þeir giora eitthvert af fyrrnefndum hlutum eda
ðdrum þuilikum. þa seigium wer þeim til adr greint .xl.
daga aflat. þeim og sem lesa pater noster og ave maria vid
þritekna hringing a morna og á kvelld. Jtem þeim sem
liosta æ briost sier. þa er presturinn seger i Messunni no-
bis quoque peccatoribus. suo og þeim sem fylgia Gudz likama.
þa hann er borinn i processione eda til siukra manna.
Jtem þeim sem standa vid predican. suo og þeim sem ganga
um kirkiugardinn og lesa pater noster eda ave maria fyrir
kristnum saalum. item þeim sem færa lios eda vatn til messu
edá þiona til Guds embættiss. Skipum wer ad kirkiudagur-
inn se haldinn drottinsdag hinn næsta fyrir bartholomeus-
dag. Og til sannynda hier wm festum wer wort innsigle
fyrir þetta bref. skrifad æ hrafnseyri i arnarfirde. midviku-

dag hinn næsta epter nativitatem beate Marie virginis.
anno domini millesimo quingentesimo quinto.

716. 10. September 1505. á Hrafnseyri.
VÍGSLU- og aflátsbréf kirkjunnar á Álptamýri í Arnarfirði út-
gefið af Stepháni biskupi.

AM. Fasc. XXXVII, 25, frumrit á skiinni. Tvö innsigli hafa verið
fyrir bréfinu, en þau eru nú bæði döttin frá.

Þetta er aflatzbref Tvma. [og kirkiuvixlubref
vm kirkiuvígslu a alptamyre.¹⁾ a alftamyre Anno 1505.²⁾

Ver Stephan med gudz nad biskup í skalholhti heils-
um ollum eodum monnum þeim sem þetta wort bref sia
edr heyra kærliga med guds kvediv og worri kvnningt gior-
andi ad j heidur vid allzualldanda gud. jungfru sanctam
mariam gudz modr. hofum wer vigt kirkiuna a alftamyre j
arnarfirde med þeim maldaga sem hun hefer adur haft at
fornv og í vorvm registro³⁾ stendr skrifad. hier med hofvm
vær gefit j gvdz trausti og heilagra postula petri et pauli
og modur vorrar heilagrar kirkiu ollum rettskriptudum og
jdrandiz sinna synda .xl. daga aflat þeim monnum ollum sem
vitia greindrar kirkiu med gudhræzlv eda godfysi fyrir bæna
saker eda pilagrimskerda heyrandi þar messvr eda nockur
gudlig embætti. jtem þeim sem retta sinar hialparhendr til
gagns edur goda vm vppheldi edr efling smid edur bygging
greindri kirkiu. vm messuklædi. skruda edur aunnr orna-
menta. lysing. vax. reykelsi. vid edr adra nytsamliga hluti j
huert þat sinn er þeir giora eitthuert af fyr nefndvm hlvt-
vm eda andrvm þvilikvm þa segium wer þeim til adr greint
.xl. daga aflat. þeim og sem lesa pater noster og aue maria
vid þritekna hringing á morna og á kuellid. Jtem
þeim sem liosta á briost sier þa er prestrinn segir j
messvne nobis quoque pec(ca)toribus. suo og þeim sem fylgia

1) Utan á bréfinu með samtíða hendi; frá [með mórandara bleki.

2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 3) Svo.

gudz líkama þá hann er borinn í processione eda til sívkra manna. Jtem þeim sem standa við predican. suo og þeim sem ganga um kirkiugardin og lesa pater noster eda ave maria fyrir kristnum saalum. jtem þeir: sem færa líos edr vatn til messv edr þionar til gudz embættiss. suo og vigdvm vær kross vors herra jhesu christi og mariv líkneski aa greindri altamyrar kirkiu og hofvm gefit þar .xl. daga af-lat til huors fyrir sig affollvm rettskriptvdm monnum þeim sem heidra píslarmark vors herra og sæla gudz modr mari-am. Skipvm vær ad kirkiudagurinn se halldinn sunnudag hinn næsta fyrir nativitatem beate marie virginis. Og til sannynda hier vm festvm vær wort jnnsigle fyrir þetta bref skrifad aa hrafnsýri í arnarfirde miduikudag hinn næsta post nativitatem beate marie virginis. anno domini millesimo quingentesimo quinto.

717.

September 1505.

í Laugardal.

STEFJÁN biskup í Skálholti gefr Jóni bónda Jónssyni Íslendingi orlof til að auka bænhúsið í Sauðlaugsdal, svo að þar megi vígja saman hjón, skíra börn og leiða konur í kirkju, og skipar þar heimamannagröpt með þeim máldaga, sem greindr Jón hafði til lagt í kirkjunnar heimanmund.

AM. Apogr. 1827, afskript frá 1704, og segist Árni hafa feingjó „þetta innlagt copíugrei“ „fyrrum á Jslandi fra Gudrunu Sal. Eggertedottur í Bæ. Er skrifud epter pappírblöðum in 4to er eg rá þar í Bæ. og á voru Saudlausdalabrefa copíur“. Neðan við þessa afskript stendr: „Þetta er líett copíerad effer copíu í qvarta (!) a Saurbæ a Raudasande d. 28. Junij Anno 1704. Dorvardur Magnússon e. h. — Einar Pálsson m. e. h.“ „Originallenn finnzt nu hvergi skrifar Monar. Ormur Dadason.“ (AM). Hjá þessari afskript liggur endrrit með handi Árna Magnússonar, og er því fylgt hér um stafsetningu.

Vier Stefan með gudz nad biskup í Skalhollte giorum godum monnum kunnigt með þessu voru opnu bre'fe. at vier hofum gefit Jone bonda Jonssyne Jslendinge gott orlof til at auka bænhusit í Saudlaugsdal. í svo mata. at þar skule

mega vigia saman hion. skira born. og leida konur i kirkiu. Skipum vier þar og heimamanna grópt þegar kirkian er upp giðr. og gardurinn er vigdur. með þessum Maldaga. sem greindur Jon bonde hefde tillagt i kirkiunnar heimannund. Jn primis .x. i iordunne Siglnese er liggur a Bardastrond i Haga kirkiu sokn. og þar til .ij. malnytu kugillde. Svo og skog i Trostansfirde til allra þarfenda þeim sem a greindre iordu bua. Skipum vier. at þar skule takast heima tollar aller og tiunder bonda og husfreyiu. og þeirra allra sem þar eru heimilesfafter. Svo og su tollvætt. sem adur hefer verit golldin til kirkiunnar a Raudasande. Hofum vier underbundit oss. at giora fulla nægiu greindre Saurbæiar kirkiu fyrer kirkiu iordena og þa rentu. sem hønne hefer adur til fallit [og] medkennumst. at vier hofum fullnad uppborit af adurskrifudum Jone bonda. Hier fyrer skal þesse vor skipun og giorningur standa stóðugr og obrigdeligr hier epter um alldr og æfe. Og til sannenda hier um festum vier vort innsigle fyrer þetta bref skrifat i Laugardal i Talknafirde in festo virginis. anno domini millesimo qvingentesimo qvinto.

Voru þesser dandemenn nær vorum giorninge. Sira Loptur Philippusson. Sira Are Gudlaugsson. Fuse bonde Þordarson. Þorolfr biskup Augmundzson og adrer dandemenn fleire.

718. 12. September 1505. á Mõðruvöllum.
KVITTUNARBRÉF Þorvarðs Erlendssonar til Grims Pálssonar um eignarþýti þeirra.

AM. 288. 4to bl. 98 b 94, Bessastaðabók, skr. c. 1570. Ártalið er hér rangt 1515, sem ekki fær staðizt, því að þá var Þorvarðr dauðr. En rétt ártal stendr í svo látandi ágripi bréfsins í Svartskinnu MSteph. 27. 4to bls. 164 með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1730: „Anno 1505 þa siest brief að Þorvardur Ellendsson lögmadur giefur Grim Pálsson kvittann um gialld og peninga að luktu Setbergi er liggur his Hafnarfyrde og nær 40 kugilldum og x vættum smiors“. — Apogr. 1750.

Bref vm Setberg æ alftanesi.

Það giorvm vier Gvnnlavgr þelgason. Jon Stvllason. Jon gialason. þorleifr Snorrason. þelgi ormsson. Valldi þorvardzson. hermann hermanson ok jon Eyvindsson godvm monnvm kvnnigt med þessv vorv opnv brefl. ad þa er lidit var fra gvdz burd 1505¹⁾ ar æ mavdrvvollvm j Eyiafirði favstv-daginn nærstan eptir marivmesso seirni vm havstid. vorvm vier j hia savm ok heyrðvm æ. ad Þorvardr Erlindsson lavgmann svnnan ok avstan æ jalandi gaf med handabannði grim palsson avlldvngis kvittan ok ækærvlavsan um það kavp ok gialld. er greindr grimr hafði adr greida latid ok greitt. ok þa amalsa vard vm það sem epter stod vid fyrr greindan þorvard. ok ad því lvktv ok holldnv er grimr þa greiddi. var það setberg fyrir svnnan land vid hafnarford. ok þar med ij. kvgilldi edvr iij huortt ed næri. iij uættir smiors vr holum. leigur fra haugatungu vppæ .iij. ar. var þetta allz .x. vætter. sagdist grimr hafa lukt þoruardi adr .xxxiiij. kugilldi. heyrðum vær þa aunguan æskilnad þessara þratt greindra manna. heldr kom þeim alltt uel samann suo nær heyrðum.

Ok til sanninda hier um settum nær fyrr nefndir menn vor jnnsigli fyrir þetta kvttunarbref ok gialldz er skrifat var j sama stad. deigi ok ari sem fyr seigir.

719. 19. September 1505. í Saurbæ á Rauðasandi. STEPHÁN biskup í Skálholti geingr í fulla sátt og samþykki, bitaling og borgan við Andrés bónda Guðmundsson um þá vanvirðu og hugmód, sem séra Hallr Ögmundsson hafði honum gert, sem tilheyrði legorðsæk upp á hans dóttur Ólöfu Andrésdóttur, með þeim gjöldum og greinum, er bréfið hermir.

Eptir afskript staðfestri á Hólum í Hjaltadal 12. Júní 1704 af Halldóri Þorbergssyni og Jóni Jónssyni eptir frumriti, og var þá „þetta Bref med tueimur hangandi Jnsiglum“.

1) 1515, 288.

Vær Stefan með guds náð biskup í Skálhólte gjorum godum monnum viturlegt með þessu oru opnu bréfi, at þá er lítið úr frá hingatburð orz herra Jesu Christi þúsund fim hundrud og fimm ar. j litla stofunne í Saurbæ á raudasaude, fimttudaginn næstañ epter Evfem(i)e virginisi.¹⁾ geingo vær til fulls sattmalz og sampickis við Andres bonda gudmundzson, um þá vanuirdu og hugmod sem sera hallur augmundzson hafde honum til gjortt, sem til heyrði legorðz sauk yppa hanz dottur Olufu Andrezdottur, huat vær geingum í fulla bjrtaling og borgun vm þetta sama mál, í suo felldañ máta. At vær trúlofudum fyr greindum Andrese at giallda honum vj tuger hundrada fyrir það sama mál með so ordnum fridleika og fievegxti, at vær gýlldum þrattnefndum andresi j þessa saumu peninga jordina alla tungu fyrir tuttugu hundrud, er liggur í raudasandahrepp í Saurbæjar kirkiu sokñ, er gijlsi Jonsson feck oss þar til fullrar eignar með handabande, með ollum þeim gognum og gædum sem greindri allri jordu fylger og filgt hefur at fornu og nyu, og hann uard fremst eigande at og þar til ij malnitu kugillde, og átta hundrud í fridurtum peningum, hier með lofadi Are andrezson uora uegna at giallda tjtnefndum Andresi .xviijc. í ollum godum peningum. So og trúlofudum uær vpp a sera Halls vegna og í Borgun geingum, at fyr nefndur sira hallur skilddi giallda þrattnefndum Andresi vt af sijnum peningum xxc. tju malnitu kugillde oc ijc. í ollum þarflegum peninge, og hafa golldit innañ þrenna²⁾ tolf mánaða sinn þridiung a hueriu úri, nema þeim semde að firri væri golldit, gieck adur greindur gijali Jonsson til fulls handabands og traustar trúlofunar, er oss selldi og fieck til fullrar eignar adur nefnda jord tungu að hann skilddi allañ adgang eiga að oss edur vorum peningum vñ greintt jardar uerd. Enn Andres gudmundsson ollungis kuittur og akærulaus og vidskilinn, um allan skada og skipti við þrattnefndan gijsla Jonsson vm adurgreintt jardar verd, hier með gafum uær firnefndañ ara Andreason oлд-

1) D. e. 18. Sept. 2) þra, hndr., sem eiginl. er = þeirra, en verðr eptir sambandinu að lesast = þrenna.

ungis kuittañ og akærulausan uora uegna og heylagrar kirkiu um það sama friddrot og fiesekt. er hann uard oss skilldugur fyrir þann sama averka er hann hafði veitt sera Jone helgasini. oc ad þessum peningum ollum lucktum skildi adurnefndur síjra hallur ollungis kuittar og ákærulaus fri og frials fyrir optskrifudum Andresi. sonum hans oc ollum þeirra selskap.

for þesse uor giorningur fram i firrgreindum stad. þessum dandemonnum nærverondum. sera lopti filpussyni. sera Eysteine Jonssyni. Jone Hallssyni. Joni sygurdsyni. er þa uar uor kiæmeistari. fvsá Bonda þordarsini. Eýolfve Bonda gýslasýni.

Og til meiri stadfestu og sannenda hier um settu þesser adur nefndir meun sijn þicigli med uorum jusiglum fyrir þetta bref er skrifad uar i sama stad og áre. deigi súdar enn firr seigir.

720.

26. September 1505.

á Dverá.

VITNISBURÐE um landeign Reykjahliðar í Mývatnssveit.

Eftir afskript frá c. 1650 af Reykjahliðarbréfum í Landskjalasafni. Var þá „þetta bref med einu J^rsigli“.

Þad giori Eg Jon Magnusson godum (monnum) viturligt med þessu mijnu opnu Breffi ad Eg hefi verid heimilisfastur i reikiadal og vid mývatn og j odrum hreppum j Þijngeyarþjngi meir enn lx vetra og hefer eg vitad fyrir full sannindi ad þeir dandimenn sem att hafa jordina reikiahlijd er liggur vid mývatn hafa haft og halldid og sier eignad med jordunni og kirkiunni i reykiahlijd auræfi oll atolulaust fyrir austan fiallgarda þa sem næsta liggia vid mývatn fyrir austan vatnid ad jokulsóu og omerkinga alla millum Jlifsvatna og brædraklifs fyrir vtañ herddibreid. hefi eg og heyrnt mier marga skilvijsa ellre menn so seigia. ad þessi landareign hafi fylgt jordunni reykiahlijd langt fyrir mijna daga. so og sagdi mier minn fader ad hann hefði hier skilríjki thil lesid vñ fyrr sagda landareign. og þeir hefði þessa landareign haft og halldit sem reikiahlijd hefði

att v̄m hans daga. hafdi hann ix vetur og lxxx er hann deydi. sagdi hann þetta jtolulaust verid hafa vtañ þær kapla-gongur sem bref og m̄ldagar thil seigia er æ melana hef-ur haftt verid. Og thil sanninda hier v̄m setta eg mitt jn-sigli fyrir þetta vitnisburdarBrefi giortt a þuera j laxardal þremur nottum fyrir mikels messu v̄m hanstid. anno domini M. d. quinto.

721. 10. Október 1505. í Múla.
 VITNISBURÐE Þorkels Magnússonar, að Steinn Snorrason og Jón sonr hans hefði lagt .xl. marka, er Steinn var skyld-ugr Ólafi biskupi á Hólum og Hólakirkju, upp í jörðina Dæli í Svarfaðardal.

AM. Fasc. XXXVII, 23, frumrit & skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 3405.

v̄m dæle j suarf(ad)ardal 1505.¹⁾

Þat giorer eg magnus þorkelsson godum monnum kunn-igt med þessu minu opnu brefe at eg heyrde stein snorra-son lýsa þui optsinis fyrir mier og fleirum odrum at hann hefde lukt og feingid til fullrar eignar .xl. marka upp j iordena deile j suarfadardal biskupi olafe og holakirkiu fyr-ir þau sakaferle er hann hafde brotligr ordid og nu epter hann frafallinn lukte og skipade jon snorrason hans lang-ligr erfinge þessu²⁾ somu skulld upp j adr nefnda jord deile. og til sanninda hier um set eg mitt jncigle fyrir þetta uitn-isburdarbref er skrifad uar j mula j reykiadal faustudagin nesta fyrir festum reliquiarum. anno domini. M. d. quinto.

722. 13. Október 1505. á Varmá.
 DÓME útnefndr af Þorvarði lögmanni Erlendssyni og sýalu-

1) Utan & bréfinu með gamalli hendi. 2) Svo.

manni í Kjalarnessþingi um sektir og bætr eptir Hans Etin, útlendau mann, er Árni Eiríksson í hel sló.

Dómabók í 4to bla. 262—264, úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, skr. c. 1680—1640. — Ágrip af þessum dómi er í Landsbókasafni 6. Fol. bl. 281, skr. c. 1680.

Dómur wā wijg.

Ollum monnum sem þetta brief sia edur heyra sendum vier Olafur Asbiarnarson. Jon Sugurdsson. Þorleifur Jons-son. Olafur Olafsson. Lögriettumenn. Ormur Sigurdsson. og Jacob Brandzson Q(uediu) G(uds) og sijna¹⁾ kunnugt giorandi. þá lidit var fra hingadburd vors h(erra) Jesu Christi M. D. v år. þridiud(aginn) næstañ fyrir Calixti paua um haustid. á varmarþijngi j moefallesueit. vorum vier j dóm nefndir af Þoruarde²⁾ Ellendssýne L(og)m(anni) sunnañ og austañ á Jalandi og sýalumanni j Kialarnezþijngi ad skoda og dæma. huorsu hafar sektir og bætur ad lvkast skilldu eptir Hanns Etin vtlendskan mann. er arnj sreksson j hel sló ofyrirsyniu. Beiddist lögmadrinn dómz á kongdómsins vegna og suo hins dauda. saker þess ad adilinn³⁾ malsinz þess vtlenska uar einginn hier j landi. þess og annarz ad sd j hel uar sleiginn. var hirdstioranz mann. og mijns herra kongsins. og uar hier j landi um veturinn. fyrir þui dæmdum vier fyrr nefndir dómzmenn xv^o hädina á botunum. suo og uar vijglýsing suariñ og dæmd loglig. Enn sakir tiluerknadar. sem þar uar sýnd(t) og brieffat med ija vitnum og suarit eptir um vidureign og vidskipti greindra manna. Arna og Hans. ad þrátt nefndur Hans neitte offtskrifudum Arna morg banatílraedi. bædi j hoggum og slögum. adur enn Arne hofst handa. Þui dæmdum vier nidur skilldi falla þridiungur af botum fyrir greindañ tilverknad. Nu stendur suo j uorri lögbok: Eff madur verdur fyrir skiemdum saklaus. og hefnist sijdañ j bædinni. og þar til ija manna vitni skilrijkra. þá vinnur hann á ogilldum manni. og á kongur aunguañ aiett á þui. nie helldur sialfur hann

1) Svo. 2) Þornalldo, hdr. 3) alina, hdr.

baort sem hann fær sér edur adrar skilender. Enn ef hann fær bana. þá sie vnder kongz myskun. Eptir málauxtum.

Suo og dæmdum uier j sama dómj Jone Marteinssyne fyrir aijna vanvirdu og sðrsauka. er fyrr greindur Hanns veitte honum ijc og annat ijc j kongsins sakeyrir vegna arna og firr greinds Hans. Reiknast þá eptir af bótunum vije. Var þessi frijðleiki á bótunum. x st(ikur) klæðiss fyrir ja- ij Tannur mðls¹⁾ fyrir ja- flortiju asmundar annars hundrads fyrir ja- xij merkur vax fyrir ja- ij vodir fyrir ja- og ijc j koplum. og suo óvðna peninga. þriðjungur lvkist af bótunum j var j fardogum. annar ad hæsti. Enn allt luckt á þriðja are. Skula bæturnar standa virtar á þess heijmile er taka á. þar til Brodir edur fadir koma til. sem Lógbok giorir með fyrir um arf vtlendskra manna. vtañ af Danskro Tungu. Enn þega dæmdum vier iijja. sem Lógbok segir þar sem dómur vægis eptir málauxtum þeim er misgjordi. og fellir niett þess er fyrir vannirða vard þá ber og niettara kongsins eptir þui at felja kongsins sakeyrir. þui sue gioris kongur vñ þegagillde. Enn vñ lædsuist fyrr greinds Arna dæmdum vier til næsta auxarsþijngz vndir skodan og allt xij lögriettumanna og Lögmannz vrakurð. huorsu há. edur hæon hun skal verda.

Og til sannenda hier vñ et cetera.

723.

25. Oktober 1505. á Munkaþverá.

Simon Þorsteinsson fær Gottskalk biskupi á Hólum til fullr-av eignar jörðina Fagraskóg á Galmaströnd, og kvittar um andvirðið.

AM. Fasc. XXXVII, 22, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apegr. 8404. Frumritið er með sömu hendi og Fasc. XXXVII, 24 (Nr. 724)

vñ fagraskog 1505.²⁾

Þath giorer ek simon þorsteinsson godum monnum vitr-

1) D. e. malts. 2) Utan á bréfinu með gamalli hendi, nema ártal-
ið, sem er með hendi frá 17. öld.

ligt með þessu minnu opnu brefe ath ek hefuer feingit minnum herra godskalk með gudz nad biskup a holum iordina alla fagraskog er ligr a galmastraund j maudrunalla kirkiu sokn til fullrar ok æuinligrar eignar ok frials forrædis með aullum þeim gaugnum ok giædum sem greindre iavrdu fagra skoge fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu til fialls ok fiuru vndan mier ok minum erfingium enn vndir greindan biskup godskalk ok hans erfingia suo ok medkennunzst eck með þessu minnu brefue at ek hefue fullt ok allt verd vpp borit suo ath mier vel a nægir suo sem vndir giorning ockarn ok handaband talat war godum monnum hiaveraundum. Ok til sanninnda hier vm heinger ek mitt incigle fyrir þetta bref skrifuat a munkapueraa i eyafirde laugardaginn næstan fyrir festum apostolorum simonis et iude anno domini millesimo quingentesimo quinto.

724.

27. Oktober 1505.

í Stafholt.

Þær Stepháns biskups um skilmála í millum Einars Þórólfssonar og Vigfúasar Þórðarsonar um kaup á Hvanneyri í Andakil.

Máldagabók Biskupsakjalasafnsins hin gamla (=D 12) bl. 189 a—b, skr. 1601. — Landabókasafn 107. 4to bla. 418—419 með hendi síra Jóns Halldórssonar í Hítardal.

Hvanneyre.

Vier stephan með gudz nad biskup j skalholte giorum godum monnum kunnigt með þessu uoru opnu brefe ad vær giordum suo felldann skilmala oc kaupskap heima j skalholti morgum godum monnum næreruindum j millum Einarz þorolfssonar oc vigfusa þordarsonar með fullu handabande ad suo fyrir skildu mille ann(a)ra orda. ad huor sem keypte ad audrum jordina halfa huanneyre þá skyllde sa suara kirkiunne þar jnnstædu oc aullum audrum hennar reiknningsskap fyrir beggia honnd. enn hinn sem sellde. skyllde vera vidskilla.¹⁾ frij oc frialz vmm greinndrar kirkiu

1) við skilinn 107.

junnstædu og annann¹⁾ reikniungskap. nu af þui ad fyrrnefundur vigfus gieck af jordunne eptir sogduð skilmala þar fyrir giorum vier hann olldunngis kuittann og äkiserulaus ann fyrir oss oc olluð voruð eptirkomenndum. heilagrar skalholtzkirkiu formonnum rettuð vmm allann reikniung sagdrar [kirkiu huanneyrar.²⁾] oc til sannenda hier vmm þrycktuð vier vortt secretuð fyrir þetta kuittunnarbref skrifad j stafholto j stafholtztunnguð jn vijgilia apostolorum simonis et jude. Anno dominj M. d. quinnto.

725.

29. Október 1505. á Munkaþverá.

Jón Þorsteinsson fær Gottskalk biskupi á Hólum til fullrar eignar jörðina Þórisstaði á Svalbarðsströnd og kvittar um andvirðið.

AM. Fasc. XXXVII, 24, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3406. Frumritið er með sömu hendi og Fasc. XXXVII, 22 (Nr. 723).

Vm þoristade³⁾

Þath giorer eck jon þorsteinsson godum monnum viturligt med þessv minu opnu brefue ath ek hefuir feingit minum verdugum herra godskalke med gudz nad biskuþe a holum iordina þoristade er liggur a sualbardzstraund i sualbardz kirkiusokn til fullrar ok æuinligrar eignar ok frials forrædis med ollum þeim gangnum ok giædum eignum ok jtaukum til sialls ok fioru sem greindre iordu þoristandum fylgir ok fylgt hefuer at fornu ok nyð vndan mier ok minum erfingium. enn vndir nefndan biskup godskalk ok hans erfingia. suo ok medkennunzt ek med þessu minu brefue. ath ek hefer fullt ok allt verd vppborit suo ath mier vel a nægir sem vndir giorning ockarð ok handaband talat vðr godum monnum hia veraundum. ok til sanninda hier vñ

1) allan 107. 2) [Hvanneyrar kyrkiu 107. 3) Utan á bréfinu með hendi frá 18. öld.

heingir eck mitt incigle fyrir þetta bref skrifuat a mvnka-
þuera i eyafirde miduikudaginn næstan fyrir allra heilagra
messu anno domini millesimo qvingentesimo quinto.

726. 8. Nóvember 1505. á Hlíðarenda.

NARFI príór á Skriðu selr Vigfúsi bónda Erlendssyni jörðina
alla Yztaskála undir Eyjafjöllum fyrir jörðina Snotrunes í
Borgarfirði austr og nokkurt lausafé.

AM. Fasc. XXXVII, 28, frumrit á skiinni. Af 4 innsiglium er nú
eitt fyrir. — AM. Apogr. 2884.

vm snotrunes.¹⁾

Þat giorum uier sira ion markusson. nikolas þorgila-
son. ion sveinsson og runolfur arnason godum monnum vit-
urligt med þessv voro opnv brefvi. at þa er lidit var fra
hingatbvrð vors herra ihesv christi þvshvnd fimm hvndrvd
og fimm ar. æ hliðarenda j fliotzhlid lavgardaginn næsta
fyrir marteinsOesso vm vetrenn vorvm vier j hia savm og
heyrdvm æ ord og handabañd þessara manna. prior narfva
af skridvklavstri af einne alfv. en vigfvs bonda ellendzson-
ar af annare. faldizt þat og skildizt vnder þessv þeirra
handabandi. at nefndur prior narfve selde adur greindvm
vigfuse iordina alla halfa yzta skala er liggr vnder eyia-
fiollum j holltzkirkiv sokn. med ollvm þeim gognum og
gædum. rekum og skogvm sem greindre halfre iordv fylger
og fylgt hefer at fornv og nyiv. og adr greindr prior narfve
vard fremst eigañde at med lögum. vñdan sier og sinvm
epterkomvndum. hier j mot gaf opt nefndr vigfus fyrr skrif-
udum prior narfua. halft fimta hvndrad j iordvonne snotru-
nese er liggr j borgarfirde j avstfiordvm j myra kirkiusokn.
med ollum þeim gognum og gædum sem greindum iardar
parte fylger og fylgt hofer at fornv og nyiv. og titt skrif-
adur vigfvs vard fremst eigañde at med lögvm. og þar til

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

sex malnytv kvgillde flogur hvndrvd j navtvm og saudvm. og fim huñdrvd j varninge. skylldu þesser peningar gialld-
 azt at næstvm fardögvm nu er kemur. prior narfua. eda
 hans logligum vmbodsmanni. en varningren at sumre vm
 kavptid. skyllde þratt nefndur vigfus hallda fyrr skrifadre
 halfre iordv yztaskala til laga. en prior narfve svara laga-
 riptingvm. svo og skyllði opt nefndr prior narfue hallda til
 laga greindvm iardar parte anotrveai. en titt skrifadur vig-
 fvs svara lagariptingvm. Og til sannenda hier vm og meire
 stadfestv setti prior narfve og vigfvs ellendzson ain inn-
 cigle med vorvm fyrr nefndra manna innciglum fyrir þetta
 iardakaupsbref er skrifat var j sama stad. degi og are sem
 fyrr seiger.

727. 30. Nóvember 1505. á Kirkjubóli.

VITNISBURÐR að Tunguskógr í Botnsdal fram frá Eyrar-
 skógi hafi verið haför og haldinn eign kirkjunnar á Kirkju-
 bóli í Skutulsfirði.

AM. Fasc. XXXIX, 26, transskript á skinni frá 17. Sept. 1603. —
 Afskript eptir sama transskripti er og í prófastabókinni úr Ísafjarðar-
 sýslu (IBfél. Kh. 79. 4te bls. 220) með hendi séra Hjalta Þorsteinsson-
 ar í Vatnsfirði frá c. 1690. — AM. Apogr. 861.

Þat giori eg Gudmundr Audunarson godum monnum
 uiturligt med þessu mijnu opño Brefi. ad eg medkennunst.
 ad eg hef verit wistfastr vngur og gamall hia faudr miju-
 um og minna wegna sialfz j tungo j skutulsfirði. So og
 medkennunst eg. ad ec wissa kirckiubolsmenn hafa og hallda
 kirkiunnar eigñ eda jardarinnar þar kolagiord og skogar-
 haugg sem þeir willdu j tungu skóg j Botzdal. fram fra
 Eyrarskogi. Og alldri hef eg hier nockud tuijmæli æ heyrð.
 æ medañ minn fader atti og eg og ockrer forelldrar. Og
 til sanninda hier vñ setta ec mitt Insigli fyrir þetta witt-
 isburdar Brief huertt er skrifat war a kirkiuboli j skutul-
 sfirði Andreasmessu nñ weturinn aruñ eptter Gudz burd
 M D og v aar.

728.

1505.

á Ánabrekku.

ВІТКІВУВАА Sigurðar Dadaasonar um eingi frá Hesti í Hvanneyrar landi í Andakíl.

AM. Apogr. 1785 eptir koplu með hendi Páls löpþingisakrifara Glafasonar. „Þetta bref með einu juncigle“.

Ad Hestur eige ecke Einge j Hvanneyrar lande.

Id medal kyrkiu brefanna.

Þad giöre eg Sigurdur Dadaason godum monnum kunnugt með þessu minnri opnu brefe ad eg meðkiennist ad eg var á Heste j Borgarfirde á vistum uppa tvenna tolf mannde. hafde eg þá liij vetur um tvitugt. Enn nu hefur eg tvo vetur um lx. var Þorlakur magur minn þa Eignarmadur á Heste. Eignade hann Heste Einge j Hvanneyrar kirkiu jörd. Enn þar var þá mörg ordræda um ad þeir som a Hvanneyre voru. ad þeir villdu ecke þad hafda. sagðist og ádur greindur Þorlakur þar og ecke skial til hafa utan aðgusögn annara og veniu. Svo hefe eg og ad geima mörg kaupbref fyrir Heste og gietur þess huorge þar j þeim ad Hestur eige nockart jtak j Hvanneyrar jörd og eru þó lixxx vetra gömul edur meir. Ok til sannenda hier um sette ek mitt juncigle fyrir þetta vitnisburðarbref skrifad á ana-brecku j Borgarfirde arum epter gudz burd 1505 dr.

729.

1505.

Дома sex manna útnefndr af Finnboga Jónssyni, lögmanni norðan og vestan á Íslandi, um kröfu hans til Þorgrims Björnssonar upp á jörðina Haga í Árskógasókn, er Eiríkr Loftsson hafði átt, síðan Sveinn Sumarliðason, sonarsonr Eiríks, þá Guðrún dóttir hans, því næst Guðríðr Finnboga-dóttir, og nú taldi Finnbogi lögmaðr sér.

AM. Fasc. XXXVII, 82, framrit á skinni skorid sundr ad helmingi, og er síðari helmingrinn glataðr. — AM. Apogr. 627 (eptir þessu skurta framriti).

Vm haga.¹⁾

Þeim [godum monnum.²⁾] sem ath þetta bref síðr edr
 heýra sendá magnus þorkelsson. hauskolldur a[unolfsson .
 jon] sigmundzson Quediu guds
 og sina kunigt giorandi ath sub ano. m^o quingentesimo
 quinto á fl[mtudaginn ærskogar] strond
 worum wer j Dom nefnder af ærligum Dañdi manni fin-
 boga jonssyni. Logmanni fyrir nordan og ue[stan á jalande
 ad skoda og rannsaka] huert (af) eda fullkomna magth hafá
 skyldi á heimstefna sem þar fram kom fyrir oss. birt og
 þoknd s at þorgrimur þiorsson war stefndr
 lögligri lagastefnu af finboga jonssyni logmanni heim til
 haga til ættra [andsuara. kom þar fram fyrir oss bref vnd-
 er inn]ciglum jonð gudlaugxsonar fusa hallzsonar og orms
 jonssonar. sua latanda at þeir uissu at eirikur lo[ptzson atte
 þessa somu jord haga] ok greind jord fell sidan sueine
 sumarlidasyne til arfs og eignar optir eirik afa sinn. og
 epter þessum eig[narvitnum taldi fyrnefndur finnbogi greinda
 jord sier til arfs fallit] hafa epter gudridi dottur sina med
 þeim fleirum peningum odrum sem hvn ward eigandi ath
 af þeim peningum brefum
 festingum helmingxfelagi og fekaupi med á kuednum log-
 giofum og handselldu samþycki sumar[lida eirikssonar .
] uotta á sagdum kaupmala
 greindum fram komnum og fullgiordum af³⁾ millum sueins
 sumarlida[sonar og gudridar finnbogadottur. enn þa er sueinn
 do] þa fell gudruno allr arfur epter faudr sinn suein Enn
 gudride epter gudr[unu enn] finboga epter gu[dride dottur
 sina]in og birtur fyrir oss greindum
 domsmonnum. hier til war þath euarid fyrir oss at þor-
 grimur medkeñdz hafdi fyr eu hann war
 jonsson heyrði. kom fyrir oss af anare halfu
 bref med jnciglum upplesid sua latandi at sumarlidi eir[ks-
 son] llt sagda jord haga gef-
 id eda lught eda adra skipun á giort gudruno aðnadottur

1) Utan á bréðnu með hendi frá 17. öld. 2) [tvíakrifad. 3) Sve.

modr sira eiriks [sumarlidasonar] satt. Og nu at ollum þessum profwm og skyrdum skilríkium sem hier fyrr hermer og fyrir oss kom at suo profudu mali [dæmdum vier stefnuna loglig]æa og þorgrim biornson logliga fyrir kallada(n). j anare grein krafði og beiddi sagdur finbogi þorgrims eda hans vmb[odsmanns. enn hann kom eigi og einginn af hans hende. og því er þath] vor domur at wer dæmdum þorgrim skýlldugan at giallda kongi mork j stefnufall en sackar æbera vj a[ura enn finn]boga skyllugan at lata ij menn utt af þeim sem eignarvitnid hafa borit suerìa epter sinum jnciglum fyrir farda[ga] heima j hagð at logheimili þorgrims og at þessum vitnum leiddum . Dæmdum wer med fullu doms[atkuæde] skal lata bera stefnunitni og eignaruitni og sidan skipar hun domendum at dæma þeim jord sem brifgder og ep[ter lög]manni til frials forædis og fullrar obrigdigrar eignar alla adr greinda jord hagam j æskogs kirkiu so[kn]bar at hafa og finboga ætt tæk at sier jordin hagi nu at næstum fardagum vtan þorgrimur leide ij logl[ig uitni ad eiri]kur loptzson hafi sagda jord at sier lifanda gefid eda golldit eda anan ueg logliga wtti lat[id] skyllugan at færa og flytia eda flytia lata vnder sinn suarin bokareid og ij skiluisna manna med honum iordin was logfest og stefnan æ logd [ef æckum er ur husum¹⁾ uttan hun hafi med logum undan geingit dum landabrigdis kapitula ef jord hefer manni at solum farit þa eigi huer uid sinn sald at slick ueri xij ara og xx þa hann deydi og þessi brigd hefði sueine fallid fyrir alldræ sockum enn finbogi sagði þar n[ei til] sem fyr greiner at þath satt se og at þeim leiddum Dæmdum uer finboga skyllugan at syna loglig f. til dæmdum þorgrim skyllugan at giallda mork j ænbaug [finbogi¹⁾ gialldizt allar þessar s[eckter]

1) [Svo.

legligum vmbodsmanni og þar með aptur flytiz allr ologligur burtflutningur af jorðunne. Og til sanninda hier [v̄m setti adur greindur logmann sitt inn]cigli með worum juciglum fyrir þetta domsbref er giort war j sama stad dag og aa sem fyrr seiger.

790.

1505.

Dóms sex manna áttaefadr af Einari bónda Oddssyni [kongs umbodsmanni í Húnavatnsþingi] um kærur þeirra Þóris Þorsteinssonar og Bjarna, eiganda Bððvarshóla í Vestrhópi, um hlutarförgun, réttaryrði, kapalleigu og ábúðartöku á jörðu.

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 6^b. Söpdýngja síra Gottakalks Jónssonar í Glanmbæ, og er þetta skrifað 1545. — ÍBfél. Khd. 809. 8vo bl. 56—57, Órnafellsbók með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1630. — Landabókasafn 69. 4to bl. 207, skr. c. 1640. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 177 b 178a, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666 (stutt ágríp). — ÍBfél. 125B. 4to nr. 175, skr. c. 1680. — Landabókasafn 790. 4to bl. 132, skr. c. 1690. — AM. 211c. 4to bls. 73—75, skr. c. 1700.

vj manna domur [v̄m förgun a¹) hlut.²). réttaryrde³)
[og kapalleigu.⁴) datum [C. d. v.⁵) ar.

Vorum vier j dom vtnefnder af ærligum manne Einare bónda Oddssyni [v̄m þær saker er Þorer Þorsteinsson kærde til Bjarna n.⁶) at hann hefdi fargat fiskv̄m af hlut sinum. [[er hann [atti at roa⁷) firir hann at halfu.⁸) dæmdum vær biarna hier firir lyrittareid. [oc hann sor hann⁹) [þar¹⁰) strax. at frateknv̄m fim fiskv̄m [eda grv̄nv̄nge¹¹) [ef fatsekur madr hefdi komit ad honum.¹²)

1) aff 69; 2) [b. v. 69, 790. 3) [125; sl. hin. 4) [69, 790. 5) [809; Ártalið er fúnað úr 11242. Hin hafa Ártalið á ýmsa vegu: 1506, 69, 211, 790; 1550, 1945; 1555, 125. 6) [125; hin hafa: kærde Þorer til biarna. Hvort „n“ á að merkja Nikulasson, Narfason. eða því um líkt, er óvist. 7) [rerí 309. 8) [[enn hann atti hans hlut ad halfu 125. 9) [huorn hann sor 125. 10) [hier nu samatundis 125. 11) [og einum grunnunge 125; eða smagrunnungum 790. 12) [er hann hafdi giefd fatsekum manne 125, 790.

Adra sok kærde Þorer til hans at hann hefði ecki goll-
 dit sier leigu epter kapal er hann bygde honum í uer.¹⁾
 [huor færleikur firir biarna drapst.²⁾ dæmdum vier biarna
 skyldugan at giallda honum³⁾ allt kapalverdit. [ef ei væri
 adr golldit⁴⁾ en⁵⁾ ongua leigu. vtañ þorer syne með vitnum
 audruvis [skilid vera.⁶⁾

Þa þridiv sok kærde Þorer til biarna at hann hefde
 bvndit bvrty hris vr leigvjordv sinne. Syniade Biarne⁷⁾ þar
 firir med fyrsogdum⁸⁾ eide.

Þa⁹⁾ fiordu sok kærde Þorer til biarna at kona hanz
 groa hefði sagt at hann hefde [myrt born sin¹⁰⁾ oc ætlade¹¹⁾
 at myrda. dæmdum vær Þore skyldugan at leida tuo log-
 lig vitne junañ [tueggia manada¹²⁾ særra daga at þetta
 være satt. oc ef hann leidde uitnin þa dæmdum vier biarna
 sekan iij morkum vid kongdomen en iij morkum¹³⁾ Þore.
 Enn ef hann leidde ecki uitnen þa dæmdum vier Þore sek-
 an iij morkum uid kongdomen en biarna iij merkr j full-
 retti.

[J annare grein¹⁴⁾ kærde biarne til Þores at hann
 hefði kallat sig mordinga. hafde biarne firir sier tueggia
 manna [vitne og¹⁵⁾ sogn [er barn¹⁶⁾ hier um. dæmdum vier
 biarna skyldugan at leida [þessi¹⁷⁾ .ij. loglig uitne [at þetta
 sie satt¹⁸⁾. oc Þore þa sekan iij morkum vid kongdomen.
 en iij [merkr¹⁹⁾ biarna [j fullrietti.²⁰⁾

[Jtem²¹⁾ j annari grein²²⁾ kærde biarne til Þores at hann
 hefði fivtt sig fyr en hann atte halfum²³⁾ manude firir far-
 daga æ leigujord sina heim til bodnardzhola. borit vt hey
 biarna. en sett²⁴⁾ sitt hey²⁵⁾ jnn j staden og misti biarne
 [þar firir²⁶⁾ iij lomb. dæmdum vier Þore skyldugan at syna

1) 11242; vor, *hín.* 2) [b. v. 125. 3) b. v. 790. 4) [sl. 69, 790.
 5) og þa 69,790. 6) [askilid 809. 7) Þorer 11242; *hín*: Biarne (og er
 rétt). 8) suorum 125. 9) b. v. 69, 790. 10) [mírgt Barn 125. 11) ætl-
 ad 69, 790, 125. 12) [manadar 809. 13) vid b. v. 125, 69. 14) [Hier
 epter 125. 15) [b. v. 69. 16) [b. v. 790. 17) [b. v. 69, 790. 18) [þau
 er þetta sannadi 809; þau er þetta vottuda 125. 19) [morkum vid 69,
 790, 125. 20) [b. v. 69, 790. 21) b. v. 69. 22) [b. v. 69, 790; Hier-
 með, *hín.* 23) j (= sinum) 809. 24) b. v. 125, 809. 25) b. v. 125.
 26) [b. v. 69, 125, 790.

lagafrelsi firir jordnne ellegar sekan þrem morkum vid¹⁾ biarna j fullrietti. en²⁾ konge mork oc biarna aptur lomben nu j haust. Skyldi þessi allur sakeyrir luktur at næstam fardogum at leiddum vitnum oc suo profudu mali.

[Samþykkti med oss þennañ vorn dom adur sagdur valldzmann.³⁾

Oc til sannonda [hier vm et cetera.⁴⁾

731.

1505.

SKRÁ um eignir Steinsholtskirkju, er síra Einar Ingimundarson, ráðsmaðr í Skálholti, afhenti, en Jón bóndi Magnússon tók við.

Máldagabók Biskupskjalasafnsins hin gamla (= D 12) bl. 137a, skr. 1601 (nú í Landskjalasafni).

Steinsholt.

Anno domini. M. d. v.

Jtem lucte síra einar jnngemunndarson radzmann j skálhollte suo myckla penijunga kirkiunne j steinshollte enn jon sonnde tok uid magnusson.

x kyr .vij asaudar kugillde .iije. j gelldum sandum ij naut .iiij vetra gomul. .iij hesta fyrir .iij. hundrud .ij hross in fullroskin.

Jtem junann gatta viij trog oll god. viij kerulld med skiolum sum ný enn sum forn. einn strockur .v trefot. j. tinfat. .iij skerdiskar. .iij skalir. .ij spæuir. nýr ketill þyckur oc þunngrur er tekur fimm fiordunnga. eirnn. .vij. marka pottur nýr. ný munnlog er tekur. .viij. merkur vel ein kanna ny. j bedur nýr. nýtt hæginnde. nyiar reckuodir. sterkt aklæde engelst gott. vpestoduker. er liggur á half þridia tunna.

luckte hann kirkiunne j porcionem það sem fell a medann hann hieilt stadiann rodu kross med vndirstodum.

1) b. v. 125. 2) sl. 11242; og 69; b. v. 125, 790. 3) [b. v. 790. 4) [b. v. 211 og 69 að nokkru.

mariuljknæske. Oldfs likneski oc allt nýtt med stein oc gullfarg.

732.

[um 1505].

Dómr Þorvarðs lögmans Erlendssonar um réttaryrði Valda Hólmfastssonar við Eystein Guðmundsson.

Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 402 b með hendi Hannesar Gunnlaugs-sonar 1666. — IBíel. Khd. 79. 4to bls. 267—268 (mjög gagnðrepa og máð). Valdi Hólmfastsson kynni að vera bróðir Sveins. Sveinn er ungr, en þó fulltiða maðr 1521. Er enn á lífi 1558, og er þá gamall. — MSteph. 62. 4to bl. 182 a—b.

[Dómur um réttaryrði.¹⁾Dómur Þorvarðs [Erlendssonar lögmans.²⁾

Beiddist Eysteinn Guðmundsson dóms á um það³⁾ orð, er Valdi Hólmfastsson talaði við hann á Borgarþingi. [Var Valdi⁴⁾ dæmdur rétt fangaður fyrir þessi þrjú fullréttisorð, sem var,⁵⁾ að hann hefði tekið peninga föður síns leynilega og opinberlega.

Var sú önnur sök, að hann hefði hlaupið burt úr sveitinni með móður sinni.

Það þriðja, að hann sagði að faðir sinn hefði verið dauður um morguninn, en Eysteinn kom um kvöldið.

Dæmdur⁶⁾ Eysteini sjöttareidur.⁷⁾ Síðan átti hann að gjalda fjórar merkur kongi fyrir [hverja grein þessa.⁸⁾

1) [al. 79. 2) [lögmans um réttaryrði 79. 3) Þaug 79. 4) [Hann var 62, 79; 5) voru 79. 6) dæmt 1945. 7) — eíð 1945. 8) [þessa grein hverja 79.

Síðasta klausa dómsins er svo í 62 :

Dæmdum vér Eysteini sjöttareid, hvern eíð hann vann, og síðan dæmdum vér Eysteini fullrétti fyrir hverja grein þessa, og svo kongi iij merkur fyrir hverja grein þessa.

733. [um 1505].

Dómságríp Þorvarðs lögmanns um réttaryrði.

Landsbókasafn 812. 4to bl. 52^a með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði c. 1660. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 146^a og 402^b með hendi sama manns 1666. — ÍBfél. Khd. 216. 4to bl. 4^b. skr. c. 1660.

vrakurdur Þorvarðs lögmanns [um réttaryrði¹⁾

Talade Þórdur Jonsson við Gudrönu Andressdóttur þrisvar sinnum) Bile²⁾ að hún hefde þrvgad af honum peninga og var henne dæmt þar fyrir fullrette) hvortt sinn [fyrir hverja grein þessa³⁾

734. [um 1505].

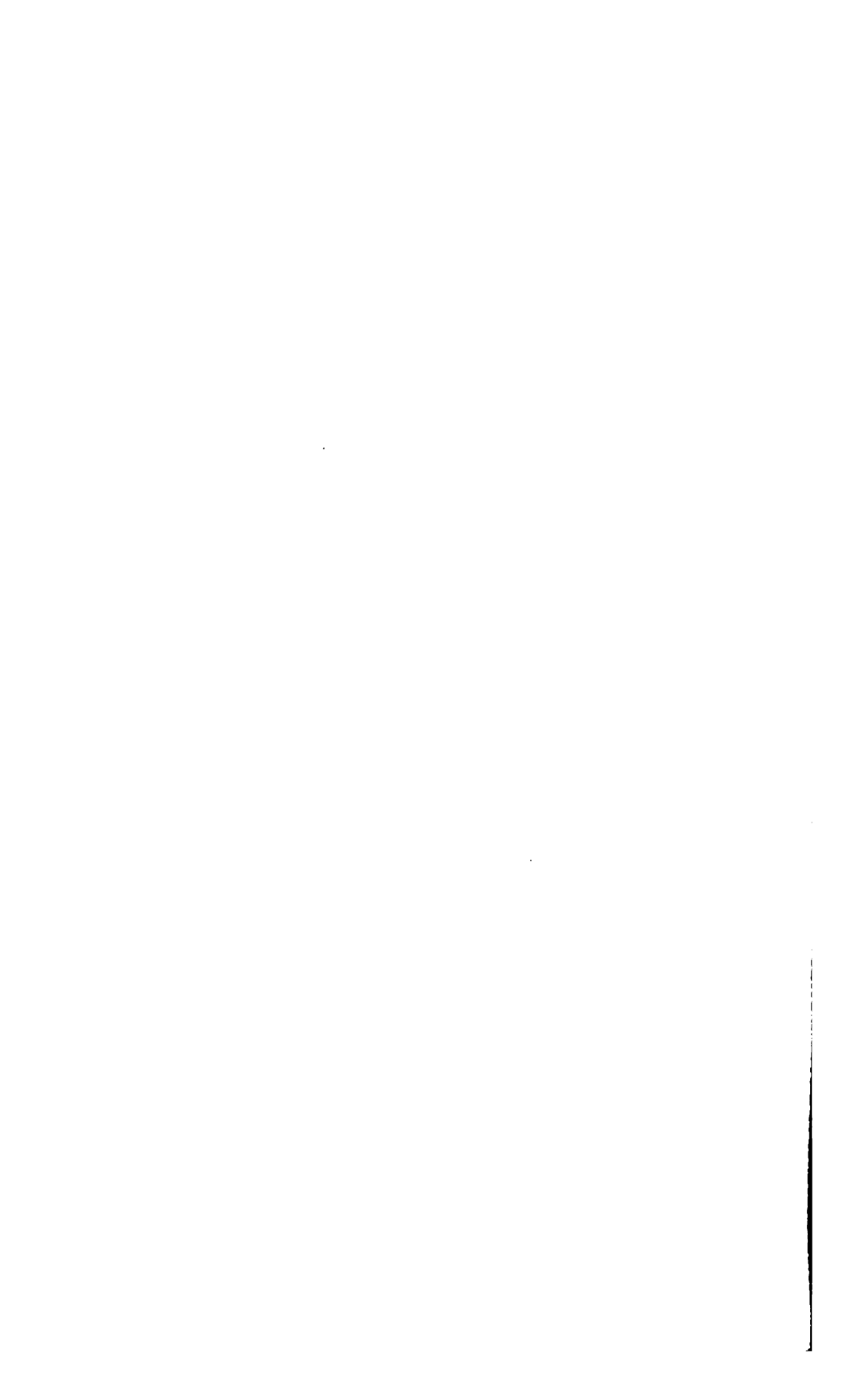
Dómságríp Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um geldfé, lambfé og fjallakil.

Landsbókasafn 812. 4to bl. 52^a, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði c. 1660. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 146 a, með hendi sama manns 1666.

vrakurdur sama lögmanns.⁴⁾

Eftir þeirre grein hvor ed byfur lögmanns [vrakurdur⁴⁾ skipun. Því dæmdum vier alltt geldfé og lambfé til fjalls sem að fornu hefur vered og wtgiorder halldest að 6 auru hafe hvor maður fyrir hundrad sanda sd sem fer á fjall. hanst og vor. Enn ef sumer villia ldta hafa heima hid sier sijn lomb og geldfé. Þá svare eyrer af xx⁵⁾ hundrada jordum og so upp þadan. Og nefne til hreppstjórar so marga menn wr hvorium hrepp að afriett-eñ sie fær.

1) [b. v. 216. 2) beit 1945. 3) Þ. e. Þorvarðs Erlendssonar. 4) [sl. 1945. 5) 1945; 40, 812.

Lagfæringar og athugasemdir.

Bls. 2 og 690 (Nr. 2 og 597). Hinn 28. Júlí 1639 voru staðfestingarbréf þeirra biskupanna Godsvins og Sveins á Ásskirkju máldaga enn til, og fylgdu kirkjunni í Ási. Getr Brynjólfur biskup þeirra — eptir að hafa talið sjálfan máldagann og staðfestingarbréf Stepháns biskups — á þessa leið í visitazubók sinni það ár:

„Pridia Biskups Gottsuijns staðfestande sama bref Biskups Sigurdar fundatoris templi daterad 1459 laugardaginn næstan efter Barnabæ dag (= 13. Júní) og viðhængande síórda brefe Biskups Suejns med hans Jnn-sigle. ad oss sýnest. wt gefed ad Gjylsbacka 1470. festo Donati Martyris (= 1. Marts) sem staðfester bæde máldaga Sigurdar og samþycke Gottsuijns“. — Bls. 4⁴. Hörglands l. Hörgslands. — Bls. 62 sína¹) l. sína²). — Bls. 11. Í blaðsíðutalinu hefir ekki komið út nema 1 (í stað 11) í sumum eintökum. — Bls. 59¹⁰. Í sumum eintökum hefir í-ið milli orðanna *sudur ogveitu* ekki komið út (= suðr í veitu). — Bls. 64₂ naut- l. nautum. — Bls. 71¹⁴ a mið l. a. mid- Bls. 73₇ Stepáns l. Stepháns. — Bls. 85₁₁ oc lonnguvijkur, stendr að visu svo í handritinu, en sætti að réttu að vera: oc *tíl* lonnguvijkur. — Bls. 88₈ accuratissmè l. accuratissimè. — Bls. 107 neðsta lína: jnn- gaungn l. jungaungu. — Bls. 132¹⁸ bondi[i] l. bond[i]. — Bls. 159₁₈ í fyrirsögn bréfsins: Andrési l. Guðmundi. — Bls. 181 í fyrirsögn að Nr. 246: Brynjólfur Sigurðsson l. Brynjólfur Þorsteinsson. — Bls. 184² *slyum*. Svo hefi eg lesið þetta orð, og eins þeir, sem síðar báru afskrípt mína saman við frumritið. Sé það rétt lesið, hlýtr að hafa missskrifast í frumritinu: *slyum*, fyrir *seglum*. — Bls. 193¹². guðmndzssonar l. guðmundzsonar. — Bls. 200—208 hefir blaðsíðutalið misprentast 300—308. — Bls. 218₈ Nr. 280 l. 278. — Bls. 271₄. xxu l. xxxu, og á næstu bls. (272) hefir ártal og blaðsíðutal efst í horni blaðsins haft sætaskipti. — Bls. 277₇ mm. osiginalnum l. originalnum. — Bls. 278 í fyrirsögn að Nr. 324 hefir ártal misprentast 1496 fyrir 1495. — Bls. 281₁₁. Decs. l. Dec. Á bréfi Jóns dans Nr. 295, sézt að sá Páll Jónsson, sem sýsluvald hefir haft um þetta leyti í Ísafjarðarsýslu, hefir verið Páll á Skarði,

eins og til var getið. — Bls. 282₁₁. s[er] l. s[er]. — Bls. 285¹¹. gudnasyni l. gudnasyni. — Bls. 299. AM. 230. 4to l. AM. 238. 4to. — Bls. 305°. í fyrirsögn að Nr. 344: Oddsson l. Ólafsson. — Bls. 320. Bréfatalan hefir misprentast 258 fyrir 358. — Bls. 360^{4—o}. Þó að svo sé orðað í niðrslagi dómsius, að Eiríkr Haldórsson skuli „réttfanginn vera, hvar sem hann náist utan gríðastæða“, er það þó, ef til vill, ekki svo víst, að hann sé á lífi 1497, úr því að dómrinn kallar hann Eirík „heitinn“, því að þetta getr verið lagaorðbragð af gömlum vana. Það bendir og á að Eiríkr muni dáinn vera, að síðari dóminum frá 30. Júní 1498 (Nr. 411) ber hér saman við fyrri dóminn, og nefnir Eirík optar en einu sinni Eirík „heitinn“. — Bls. 374₂. merantia l. mercantia. — Bls. 440, 441, 522 og 523 hafa ártöl og blaðsíðutöl efst í hornum skipt sætum. — Bls. 457⁷. Snæfulgsstada l. Snæfulgsstada. — Bls. 496₈. Að Arnór l. Arnór. — Bls. 518₇. morteinsson (í sumum eintökum) l. marteinsson. — Bls. 527 í fyrirsögn að Nr. 523: SÆMRNDR l. SÆMUNDR. — Bls. 626₂ þá l. þó, og blaðsíðutal misprentað 526. — Bls 656 (neðst í fyrirsögn bréfs Nr. 618) Haukabergi l. Haukagili. — Bls. 663₂. plaguna¹) l. plaguna²). — Bls. 671₂. hvitæ l. hvítæ (t-ið ekki komið út í sumum eintökum). — Bls. 686₇ (í fyrirsögn að Nr. 637) Reykjarfirði l. Reyðarfirði. — Bls. 695₁₅ (í fyrirsögn að Nr. 644) smið falli niðr. — Bls. 700₁₄ eyolfur l. eyolfur. — Bls. 705₁₆ fyrir l. fyrir. — Bls. 800^{9—10} (í fyrirsögn að Nr. 721) Þorkels Magnússonar, að Steinn Snorrason og Jón sonr hans l. Magnúsar Þorkelssonar, að Steinn Snorrason og Jón bróðir hans.

REGISTR.

- Á** (= Djúpa) 325.
á (= Fáskrúð) 93, 94, 95.
á, ár 56, 523, 540, 651, 652, 729.
áaustr (rangr) 535.
ábati 181, 231, 284, 350, 481, 516, 519, 543, 553, 554, 596, 597, 661, 710, 711, 712, 713.
abbadís 163.
ábóti 115, 150, 157, 173, 177, 178, 184, 185, 186, 194, 195, 196, 203, 204, 207, 224, 269, 295, 296, 298, 299, 302, 303, 307, 331, 332, 333, 336, 339, 344, 356, 357, 364, 365, 366, 371, 372, 373, 394, 398, 400, 416, 417, 462, 487, 507, 508, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 585, 586, 592, 593, 594, 600, 603, 614, 615, 616, 622, 623, 628, 629, 635, 636, 639, 640, 648, 649, 662, 663, 677, 678, 690, 713, 733, 746, 747, 761, 766, 783, 788.
ábreiða 237, 451.
ábúð, ábúnaðr (á jörðu) 101, 102, 103, 143, 347, 657, 699.
áburðr 114.
ábýli 519, 526.
ábyrgð 30, 182.
- acta** 118.
actus beneficiandi 171.
Aðalból í Austrárdal í Húnavatnsþingi 196, 656—662, 709—713, 773—774.
Aðaldalr(inn) í Suðrþingeyjarþingi 191—192.
Aðalvík & Hornströndum 83—84, 245, 285, 371, 416, 515, 528, 590, 741, 769—771.
aðfangadagr (jóna) 321.
aðfaranótt 476.
aðflutningar 24, 84.
aðili (máls) 353, 427.
aðtekja (staðar) 168. — **aðtekt** (fjár) 156, 190, 542.
adventa (adventus domini) 33, 37, 42, 43, 68, 74, 75, 85, 201, 202, 289, 459, 575, 666, 738.
ad vincula Petri 42, 57, 303, 646.
Advocates Library í Eidinaborg 9, 11, 238, 334, 640.
afbrot 242.
afgjald 285, 286, 375, 376, 377, 558, 568, 569, 615, 617, 683, 788.
afgreiðslumaðr 293.
afgöngur 463.

- afhending (jarðar, staðar, fjár) ágildi 502, 508, 524, 736, 737.
 199, 206, 260, 286, 311, 318, ágirni 239, 240, 241.
 343, 447, 449, 572, 612. Agnes Hallbjarnardóttir frá Hall-
 afl 107, 110, 111, 112, 113, 124, bjarnareyri (1505) 747—748.
 125, 161, 174, 181, 273, 302, Agnes mæð hin helga 618, 749,
 314, 348, 350, 381, 384, 426, 750.
 430, 471, 503, 575, 595, 597, ágóði 84, 461.
 607, 649, 650, 660, 673, 705, ágreining, ágreiningr 331, 523,
 709, 710. 656, 709.
 aflát 667, 671, 754. — xx daga ágrip (= grip) 8.
 aflát 133. — xl daga aflát áhald (jarðar) 384.
 434, 610, 793, 794, 795. — áhlaup 532, 535.
 sjö þúsund ára aflát 669. — áhyggja (vakrlig) 171, 537.
 fjórtán þúsund ára aflát 669. ákall 105, 435.
 — aflátsbréf, aflátsskrá 133, áklæði 270, 287, 344, 443, 639,
 433, 667—671, 794. — afláts- 667, 740. — eingelskt áklæði
 præco 668. 812. — sálúnsáklæði 199, 745,
 aflausn 605, 626. 746. — ulláklæði 156, 746. —
 afli 116, 463. útlenzk áklæði 639.
 afmörkun (fjár) 192. áklögun 264.
 afreiðsla 466. ákomur 476.
 afrétt, afréttir 5, 56, 57, 64, 71, akr, akrgerði, akriand 59, 77,
 84, 346, 814. 454, 607.
 afsalsbréf 105. Akri i Öxarfirði 468.
 afsetning (embættis) 769. Akranesi Borgarfjarðarsýslu 56—
 afskriftir (fornbréfa) 2, 4, 5, 58, 189, 376, 583, 743.
 6, 8, 9, 11, 14, 13, 74 87, Akrar í Blönduhlíð 223, 275—
 101, 105, 112, 131, 152, 165, 286, 531. — Akrabréf 167.
 170, 171, 179, 186, 194, 195, Akrar á Mýrum 65, 354—355,
 223, 242, 269, 279, 291, 311, 439—440, 435, 615—617, 753,
 313, 317, 318, 324, 334, 349, 775.
 354, 359, 405, 446, 453, 454, Akrey i Leirárvogum 58.
 461, 465, 470, 490, 496, 511, Akreyjar fyrir Skarðsströnd 5.
 523, 537, 555, 558, 561, 578, Akrhús i Noregi 609.
 582, 664, 668, 674, 675, 679, Akrhöfði i Öxarfirði 465, 466.
 682, 686, 705, 719, 722, 723, ákæra, ákærun 90, 93, 122, 124,
 747, 759, 772, 778, 795, 797, 140, 154, 155, 160, 161, 163,
 799. 174, 190, 193, 211, 231, 265,
 aftaka (manna) 389, 390. 266, 269, 270, 271, 273, 283,
 Agalus, sjá Egill. 289, 295, 300, 302, 314, 319,
 Agatha mæð 470. 343, 382, 389, 413, 419, 426,

- 427, 428, 435, 482, 485, 487, 508, 508, 509, 541, 543, 245, 551, 554, 557, 559, 576, 583, 592, 593, 601, 625, 634, 640, 652, 653, 655, 672, 673, 675, 683, 698, 706, 707, 708, 709, 722, 727, 765, 772, 773, 778, 791.
- alabastr, alabastrum 201, 289, 456.
- Álason: Guðmundr.
- Albanus Jónsson í Austfjörðum (1495—1502) 257.
- albe 464. Sbr. kirkja.
- Alefeldsæ, sjá Kæsi.
- alkanna, sjá búsgagn.
- alkirkja, alkirkjuskýld 280, 422, 555. — alkirkjujarðir 779.
- alklæðnaðr 475.
- allir helgir (allir guðs heilagir menn) 132, 133, 233, 238, 431, 472, 474. — allir guðs helgir ir menn og meyjar, 233. — allra heilagra kirkja 512. — allra heilagra messa 49, 143, 144, 147, 406, 407, 588, 620, 621, 622, 651, 732, 733, 805.
- almenningr 753.
- almúgi, fátækr almúgi 13, 266, 274, 321, 322, 324, 368, 429, 436, 443, 504, 538, 539, 540, 562, 565, 566, 573, 574, 608.
- Álptá & Mýrum 745.
- Álptafjörðr í Ísafirði 282.
- Álptafjörðr í Múlapingi 34, 118, 119, 448, 512, 513.
- Álptafjörðr í Snæfellsnessýslu 66.
- Álptamýri í Arnarfirði 794—795.
- Álptanes(ið) í Gullbringusýslu 295, 368, 370, 425, 697, 797.
- Álptártunga & Mýrum 745.
- Álptatjörn & Fellsströnd 87, 165, 170, 748.
- Álptavatnsmúli, ítak frá Gufudal 77.
- alsætti 613.
- altari, sjá kirkja. — altari sanctæ Annæ 243.
- altarisbók
- altarisbrík
- altarisbrún
- altarisbúningr
- altarisdúkr
- altarisklæði
- altarisskrúði
- altaristeinn
- altunna, sjá búsgagn.
- Alviðra í Dýrafirði 81, 286.
- álykt, ályktardómr 112, 153, 176, 682.
- Alþingi 71, 273, 321, 322, 323, 358, 360, 384, 388, 425, 427, 436, 480, 492, 494, 495, 539, 542, 550, 569, 573, 589, 606, 634, 640—641, 702, 703, 706, 707, 708, 756, 792. — Alþingisdómr 4, 190, 218, 273, 359, 498, 537, 553, 570, 575, 585, 679, 704, 705, 709. — Alþingissamþykkt 498, 501, 573, 574, 608, 648.
- álögur 125, 178, 231, 455, 499, 500, 680.
- amboð, sjá búsgagn.
- Ambrhöfði, ítak frá Staðarfelli 202.
- Ambrosius (-rocus) biskup hinn helgi 294, 307, 761.
- Ambrosius Illequath (Illequad) hirðstjóri (1492—1493) 137, 172, 305.
- ampli, sjá kirkja.

- Ámundason: Þorbjörn.
 Ámundi Gunnarsson í Húnavatnsþingi (1498) 409.
 Ámundi Ormsson í Húnavatnsþingi (1497) 330.
 Ámundi prestur á Húsafelli (eptir 1170) 2.
 Ánabrekka á Mýrum 807.
 Analecta juridica Odds digra 264, 293, 434, 502, 504, 517.
 Ánastaðir á Útmanasveit 485—486.
 Andakill (Andarkill) í Borgarfirði 60, 160, 803—804, 807.
 Andakilsá 60.
 andleg þína annars heims 247.
 andlegt vald 582.
 Andrés Arason vestra (1501) 578—579.
 Andrés Árnason prestur (í Hrepphólum 1467—1471 eða leingr) 621.
 Andrés & Bjargasteini í Mýrasýslu (1504) 743.
 Andrés Böðvarsson í Húnavatnsþingi (1473 og síðar) 523, 729.
 Andrés Flóventsson vestra (1492) 155—156.
 Andrés Guðmundsson, Arasonar, bóndi undir Felli í Kollafirði og í Saurbæ á Rauðasandi (1492—1505) 133, 159—160, 190—191, 206, 219—220, 251, 262, 273, 285, 294, 309, 401—402, 403, 410, 468—469, 502, 518, 520—521, 526—527, 536—537, 550—551, 569—572, 586—587, 723—724, 797—799.
 Andrés Guðmundsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1502) 603.
 Andrés & Hamraendum í Stafholtstungum (1504) 743.
 Andrés Jónsson prestur nyrðra og ráðsmaður Hólastóls (1492—1493) 88, 90, 100, 161, 163, 166, 168, 193.
 Andrés Magnússon (í Reykholtdal) í Borgarfirði (1493) 200.
 Andrés postuli 3, 26, 34, 36, 37, 42, 51, 59, 68, 243, 512, 662. — Andréskirkja 41. — Andréslikneski, sjá kirkja. — Andrésmessi 152, 195, 289, 291, 625, 806. — Andrés skript, sjá kirkja.
 Andrés & Rauðagili í Borgarfirði (1504) 743.
 Andrés Sigurðsson & Mýrnum (1504) 745.
 Andrésdóttir: Guðrún, Ólöf.
 Andrésson: Ari, Ásmundur, Bjarni Eyjólfur, Gestur, Hákon, Jón, Kolbeinn, Oddur, Sveinungi, Sölvi, Ögmundur.
 andsvar 94, 136, 229. — andsvarsmaður 300.
 andvana barn 485.
 andvirði (jarðar) 98, 109, 111, 125, 173, 185, 224, 225, 308, 332, 373, 387, 406, 417, 507, 551, 593, 594, 648, 677, 694, 746, 802, 804.
 andvitni 229.
 Aneffellde, sjá Kæi.
 ænefellid, sbr. Anifell, sjá Kæi.
 Añi, sjá Árni.
 ænifell, sjá Kæi.

- Anna hin helga 37. — Önnu-
líkneaki, Önnu skript, sjá
kirkja.
- annunciatio Mariæ (boðunardagr)
226, 253, 629, 700, 701.
- Antoniusmessa 247, 543, — An-
tonius skript, sjá kirkja.
- aptansöngur 57.
- aptrkoma 96.
- Aradóttir: Guðný, Ólöf.
- árar, sjá skip.
- Arason: Andrés, Bessi, Daði,
Guðmundr, Jón, Oddr, Páll
Pétr, Stigr, Þorleifr.
- Arastaðir, sjá Harastaðir.
- arbídi (arbeiði, = erfiði) 764.
- Árbær í Olfosi 622—623.
- archiepiscopus 27.
- Arcimbold, sjá Johannes.
- áreið 323, 622. — áreiðarbréf,
(-gerð) 620.
- Ariadalir á Rosmhvalanesi 49.
- Ariadalnes 49.
- arfi (erfingi) 231, 245, 246, 261,
322, 417, 473, 720, 790. Sbr.
tatarfar.
- arfr 177, 180, 205, 230, 231,
259, 260, 261, 264, 265, 267,
272, 273, 280, 290, 292, 301,
303, 305, 307, 314, 315, 317,
341, 347, 348, 349, 350, 352,
353, 354, 367, 368, 379, 392,
397, 404, 405, 418, 427, 429,
434, 435, 436, 471, 487, 488,
492, 493, 494, 495, 506, 518,
530, 533, 537, 538, 540, 541,
542, 544, 550, 563, 564, 565,
570, 571, 594, 595, 596, 606,
646, 647, 704, 728, 760, 764,
765, 792, 802, 808. — arf-
lausn 404. — arfsal 570. —
- arfskipti, arfaskipti 105, 206,
373, 404, 405, 468—469, 505,
506, 756, 758. — arftaka, arf-
tak 259, 266, 310, 343, 349,
435, 470, 504, 563, 591, 647. —
arftökudómur 349. — arftakar
257.
- argentum 464. Sbr. málmar,
silfr.
- Árhálsaskógr í Fellshverfi 452.
- Ari Andrésson, Guðmundssonar
í Bæ á Rauðasandi (1495—
1505) 250—251, 401—402,
425—427, 479—483, 570—572,
634, 798.
- Ari Eiríksson, nyrðra (1493) 191.
- Ari Guðlaugsson prestur vestra
(1495—1505) 278, 701, 796.
- Ari Guðnason, Jónssonar, bróð-
ir Björns (1495—1505) 256—
257, 348, 368, 538, 562, 761.
- Ari Helgason á Höfða í Þverár-
hlíð (1494—1504) 231, 743.
- Ari Kálfsson eystra (1499) 432.
- Ari Magnússon bóndi á Lundi í
Lundarreykjadal (1493) 160,
171.
- Ari Magnússon sýslumaður í Ögrí
(d. 1652) 264, 321, 329^a, 341,
359, 692, 702, 810.
- Ari Narfason lögréttumaður í Ár-
nessþingi (1495—1496) 271,
324.
- Ari Signarsson (líkl. misskript
fyrir Siguatsson eða Sigurðar-
son) í Húnavatnsþingi (1496)
318.
- Ari Sigurðsson, faðir Jóns bisk-
ups (1499) 415.
- Ari Stallason (Sturluson?) í Mýra-
sýslu (1504) 743.

- Ari Þorkelsson sýslumaðr í Haga (d. 1730) 606.
- Árnadóttir: Guðrún, Ingibjörg, Oddný, Steinunn, Vigdís, Þórdís.
- Arnanes á Akranesi 56.
- Arnarbæli á Fellsströnd 87, 165, 170, 202, 747—748.
- Arnarbæli í Olfosi 567—569, 623, 626.
- Arnarfjörðr vestra 80, 81, 384, 402, 527, 554, 700—701, 793—795. — Arnarfjarðardalir 383—384, 404.
- Arnarhólmr í Andakíl 60.
- Arnarholt á Kjalarnesi 58, 583.
- Arnarskarð í Stafholtstungum (nú kallað Jafnaskarð) 743.
- Arnarstaðir í Eyjafirði 583.
- Arnarstaðir í Sléttuhlíð 138.
- Arnarstapaumboð 5.
- Árnason: Andrés, Arnbjörn, Björn Einar, Gísli, Guðmundr, Haldór, Hallr, Helgi, Henrek, Jón, Ketill, Magnús, Markús, Oddr, Runólf, Sæmundr, Þórðr, Þorleifr, Þorsteinn.
- Arnbjargarbrekka í Hörgárdal 647.
- Arnbjargarlækr í Þverárhlið 687.
- Arnbjarnarson: Haldór, Jón, Þórðr.
- Arnbjörn Árnason í Eyjafirði (1495—1499) 236, 437.
- Arnbjörn Einarsson í Mýrasýslu (1504) 743.
- Arnbjörn Ingimundarson vestra (1495—1501) 294, 543.
- Árnes í Trékyllisvík 278, 461, 506.
- Árnessþing (-sýsla) 88—89, 321—325. — Árnesingar 323—324. — Árnesingaskrá 321—324.
- Arnfinnr Jónsson konga umboðsmaðr í Vaðlaþingi (1480—1494) 11, 140—141, 203.
- Arngeirsson: Jón.
- Arngrímr í Mýrasýslu (1504) 744.
- Arngrímr Jónsson í Húnavatnaþingi (1497) 342.
- Arngrímr Ljótsson í Húnavatnaþingi (1496—1505) 318, 342, 602, 791.
- Árni Bergsson nyðra (1492) 115—116.
- Árni Bjarnason prestur í Stafafelli í Lóni (d. 1495 eða fyrri) 258—259, 287.
- Árni Björnsson, Þorleifssonar, 105.
- Árni Brandsson syðra (1497—1500) 354, 513—514.
- Árni Einarsson, Árnasonar Dalkeggs, í Djúpadal í Eyjafirði (d. áinn 1495) 260—262.
- Árni Eiríksson í Reykjavík & Seltjarnarnesi (1500—1505) 458, 801—802.
- Árni Geirsson lögþingisskrifari (d. 1695) 461.
- Árni Guðmundsson bóndi í Rangárþingi 1492—1499) 88—90, 431—432.
- Árni Guðmundsson í Miðfirði (1703) 194.
- Árni Haldórsson vestra (1504) 725.
- Árni Hallkellsson (veginn 1493) 172, 305.
- Árni Hermundarson vestra og

- nyrðra (1495—1504) 294, 326, 342, 518, 719.
- Árni Hildibrandason í Dýrafirði (d. fyrir 1495) 249.
- Árni á Hofsstöðum í Hálsasveit (1504) 748.
- Árni Jónsson bróðir á Helgafelli (1493) 157.
- Árni Jónsson í Hólum í Hrunamannahreppi (fyrir 1498) 396.
- Árni Jónsson í Húnavatnsþingi (1493—1498) 193, 204, 410—411.
- Árni Jónsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1492) 152.
- Árni Jónsson vestra (1496) 300.
- Árni Jónsson í Austfjörðum (1599) 447.
- Árni Magnússon prófessor (d. 1730) 14—16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 70, 72, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 82, 84, 88, 104, 105, 112, 119, 130, 137^a, 162, 170, 179, 186, 188, 221, 223, 242, 250, 276, 278, 279, 284, 335, 340, 354, 364, 366, 371, 375, 378, 381, 385^a, 409, 411, 430, 433, 437, 453, 454, 461, 463, 476, 477^a, 510, 518^a, 530, 542, 543, 555^a, 558, 566, 575, 582, 590, 591, 592, 599^a, 606, 620, 633, 643, 664, 666, 667—668, 671, 676, 678, 679, 695, 700, 701, 710, 712^a, 715, 719, 721, 727^a, 737, 750, 757^a, 760, 761, 769, 790, 795.
- Árni Oddsson nyrðra (1492) 145.
- Árni Ólafsson biskup í Skálholti (d. 1425) 124, 125.
- Árni Ólafsson á Svalbarðsströnd (1703) 415.
- Árni á Sigmundarstöðum í Þverárhlíð (1504) 743.
- Árni Skúlason í Húnavatnsþingi (1828) 719.
- Árni Snorrason í Austfjörðum (1504) 686—687.
- Árni Snæbjarnarson prestur í Hruna, officialis milli Hvítár í Borgarfirði og Heikundheiðar, ábóti í Viðey (1492—1505) 88—89, 106, 111, 172, 179, 298—299, 303—304, 336, 344—345, 357, 394, 398—399, 507—508, 560—561, 585—586, 593—594, 622, 623, 626, 635—636, 648—649, 662—663, 677—678, 788.
- Árni Stallason í Mýrasýslu (1504) 744.
- Árni Vigfússon í Austfjörðum (1724) 511.
- Árni Þórarinnsson í Skagafirði (1493) 188.
- Árni Þorbjarnarson í Austfjörðum (1495—1502) 257.
- Árni Þorláksson biskup í Skálholti (Staða-Árni, d. 1298) 669.
- Árni Þorleifsson, Árnasouar, bróðir Teits (1500—1504) 505—506, 704.
- Árni Þorleifsson prestur nyrðra (1492) 137.
- Árni Þorsteinsson í Eyjafirði (1493) 203.

- Árni Þorsteinsson vestra (1492—1495) 92, 292.
- Árni Þorvarðsson prestur á Þingvöllum (d. 1702) 58.
- Arnkellsson: Hjalti.
- Arnliótr Ólafsson prestur á Sauðanesi (d. 1904) 194, 218.
- Arnoddsson: Marteinn.
- Arnór Björnsson í Skagafirði (1494) 221.
- Arnór Finnsson lögréttumaður og sýslumaður í Ljárskógum og á Ökrum & Mýrum (1492—1505) 92, 98—97, 101, 141—143, 174—176, 209, 218, 226—229, 273, 291—293, 300, 354—355, 357, 360, 388, 425, 427, 439—440, 484, 493, 496—497, 500, 502, 506—507, 570, 575—576, 607, 612, 615—617, 634—635, 690—691, 704—709, 725—726, 752—753, 774—775, 785—786.
- Arnór Haldórsson prestur á Snæfuglsstöðum (um 1460) 457.
- Arnór Ingimundarson vestra (1499) 416.
- Arnór Jónsson 496, sjá Arnór Finnsson.
- Arnór Ófeiggsson & Mýrunum (1504) 743.
- Arnórsson: Guðbrandr, Hallr, Hildibrandr, Sveinbjörn, Þorlákr.
- Arnþór Ólafsson syðra (í Viðey; 1497—1501) 339—340, 561.
- Aronsson: Páll.
- Arrastaðir, sjá Harastaðir.
- Árskógr & Árskógarströnd, Árskógsþing 393, 309. — Árskógarströnd við Eyjaförð 545—546, 557—558, 307—308.
- ártíð 70, 399. — ártíðardagr 70, 246, 474.
- Ás í Fellum 24.
- Ás í Hálsasveit 2—3, 373, 630, 815.
- Ás í Holtum 41, 245.
- Ás í Melasveit 59.
- Ás í Öxarfirði 120—123, 213—215, 223, 253—254, 397.
- Ásar í Gnúpverjahrepp 622.
- ásauðr, sjá sauðþeningr.
- Ásbjarnarson: Björn, Ólafr, Ásbjörn Hrafnsson bróðir í Viðey (1503) 663.
- Ásbjörn Sighvatsson lögréttumaður (1497—1504) 360, 703.
- Ásbjörn Sigurðsson, baccalaureus arcium, skólameistari í Skálholti og prestur (1492—1499) 152, 181, 442.
- Ásbjörn Þorbjarna(r)son syðra (1500—1501) 458, 563.
- ascensio (domini) 172, 182, 639.
- Sbr. uppstigningardagr (festum).
- áseta (jarðar) 656, 727.
- Ásgarðr í Andakl 60.
- Ásgarðr í Grímsnesi 263—259.
- Ásgarðr í Hvammssveit 70, 251, 368—369, 430.
- Ásgautr Jónsson & Kirkjubóli í Steningrímafirði (1495) 283—284.
- Ásgautr Ögmundsson, Andrés-sonar, í Hornafirði (1495—1504) 258, 714—715.
- Ásgeir Pálsson í Mýrasýslu (1504) 744.

- Ásgeirsa í Víðidal 195, 469—470, 505—506, 580, 581, 613—614, 641—642, 649—650, 704—705, 772—773.
 Ásgeirsson: Jón.
 Ásgeirsvellir í Skagafirði 628—629.
 Ásgrímr frændi Halls prests Þórarinssonar (1500) 444—445.
 Ásgrímr Hallsson frá Héðinshöfða (1495—1502) 235, 400, 419, 619.
 Ásgrímr Jónsson, bróðir Þorvalds bítlands, ábóti á Þingeyrum (d. 1495) 194—196, 203—204, 207, 462, 773, 783.
 Ásgrímr Jónsson í Árnesþingi (1492) 152—153.
 Ásgrímr Jónsson í Húnavatnsþingi (1495) 263.
 Ásgrímr Oddsson syðra (1496) 303.
 Ásgrímr Sigmundsson, Steinþórssonar (veginn 1483) 469—470, 476—477.
 Ásgrímr Þorbjarnarson í Húnavatnsþingi (1494—1505) 210—212, 263, 774, 776, 791—792.
 Ásgrímsson: Gunnsteinn, Hallr, Helgi, Indriði, Jón.
 Áshildarmýri á Skeiðum 323. — Áshildarmýrarsamþykkt (1496) 321—324.
 Áshólsgil í Núpsdal 196.
 Áskelsson: Gunnar, Sigurðr, Þórarinn.
 áskilnaðr 230, 231, 319, 350, 426, 431, 560, 584, 595, 650, 651, 763, 764, 787.
 ásmundar (járns) 736, 742, 802.
- Ásmundr Andrússon í Eyjafirði (1504—1505) 730.
 Ásmundr Guðmundsson í Álptafirði austr (um 1500) 448.
 Ásmundr Hallsson nyrðra (1492—1495) 120—123, 253.
 Ásmundr Jónsson „bóndi hærulagr“, ráðamaðr í Skálholti, bróðir Stepháns biskups (Ásmundr verri; 1492—1497) 61, 89, 153, 334, 356¹).
 Ásmundr Jónsson í Norðtangu (1502) 628¹).
 Ásmundr Jónsson prestur í Kálholti (Ásmundr betri bróðir Stepháns biskups; 1497—1500) 357, 453.
 Ásmundr Jónsson vestra (1495) 278.
 Ásmundr Klemensson, Pálssonar, á Harastöðum á Fellaströnd (1497—1504) 367, 480, 514, 552, 651—652, 690.
 Ásmundr Salomunsson, norrænn maðr (1505) 771.
 Ásmundr Sigurðsson í Húnavatnsþingi (1497) 342.
 Ásmundr Þormóðsson prestur í Bræðratungu (enn á lífi 1617) 591.
 Ásmundsóttir: Helga.
 Ásmundsson: Guðmundr, Jón, Pétur.
 aspiciensbók, sjá kirkja.
 Áströnd, sjá Strönd.
 assumpcio sanctæ Mariæ 13, 20, 123, 220, 276, 433, 434, 511—512, 648.

1) Gæti þó verið einn maðr og sami.

- ásælni 12.
 atföðr 7, 353, 531, 532
 atgeir 705, 706. Sbr. hertýgi,
 vopn.
 Atlason: Atli, Brandr.
 Atli Atlason þrotsmaðr (1505)
 774—775.
 áttæringr, sjá skip.
 Atzerus Igvari (Özur Ingvarson)
 prior og aflátssali á Íslandi
 (1503—1504) 668, 717—718.
 Auðbrekka, Auðbrekkuskógr í
 Hörgárdal 286, 341.
 Auðkúla (Auðkúlustaðir) í Svina-
 dal 514, 680.
 auðr 261.
 Auðun Guðmndsson í Stranda-
 sýslu (1495) 283.
 Auðun Jónsson í Eyjafirði (1501
 eða síðar) 553.
 Auðun Jónsson í Mýrasýslu (1495)
 289.
 Auðun Sigurðsson lögréttumaðr
 í Þingeyjarþingi, bróðir Helgu
 fylgikonu Jóns biskups Ara-
 sonar (1502—1504) 624—625,
 631, 704, 710.
 Auðunarson: Guðmundr, Þorlákr.
 Auðunarstaðir í Viðidal 276,
 319—320, 342—343, 757—
 758.
 Aufugakelda, sjá Öfugakelda (=
 Ófeigskelda?)
 Augastaðir í Hálsasveit 3.
 Augmundr, sjá Ögmundr.
 augsýn 59. Sbr. sjónhending.
 Augustinus biskup hinn helgi,
 Augnstinusdagr 344, 669, 771.
 — Augustinusklaustr 668.
 Augustinus (episcopus) Angelor-
 um (σ: Anglorum) 635.
 Aulnes } Sbr. Olfos, sjá Ölves
 Aulnos }
 Aund-, sjá Önd-
 Aunnólfr, sjá Örnólfr.
 Aunundr Sigurðsson, sjá Auðun
 Sigurðsson.
 aurar vöruvirðir 61.
 Aurlige-, sjá Örlige-
 Auru, sjá Örn.
 Ausa í Andakil 60.
 Austdalr í Seyðisfirði 893.
 Austasti-Skáli undir Eyjafjöllum
 89.
 Austfirðir, Austfirðingafjórðungur,
 Austfjarðasýsla 15, 16, 17,
 155, 172, 179, 198, 199, 246,
 356, 369, 395, 687, 698—699,
 806.
 Austrahreppr, sjá Eystrihreppr
 (Gnúpverjahreppr).
 Austrárdalr í Húnavatnsþingi
 203—204, 656—662, 709—
 718.
 Auzor, sjá Özur.
 Aux- sjá Öx-
 Ave Maria 234, 798, 794, 795.
 Áverjahreppr í Rangárþingi 116.
 áverki 203, 228, 799. — áverki
 (jarðar) 685.
 ávinningr 240.
 ávitan 259.
 ávöxtr (fjár) 231, 247, 284, 350,
 352, 516, 594, 661, 664, 710,
 711, 768, 792.
 Bacchalaureus arcium 152.
 baðstofa 338, 396, 520, 617, 667.
 baðtygi 287.
 Bágghús (Bahus) 407—408.
 Bakki í Bolnngarvík 244.
 Bakki á Kjalarnesi 252—253.

- Bakki (Eyrarbakki) 396.
 Bakki í Langadal 278.
 Bakki í Öxnadal 146.
 bakmæli 241.
 bakstrjáru, sjá kirkja.
 bandreip 742.
 bani 362, 689, 802. — bana-
 maðr 861. — banasár 363,
 582. — banatilmæði 801.
 bann 91, 107, 111, 168, 169,
 178, 383, 439, 489, 772. —
 bann hið meira 107. — banns-
 pína 277.
 Barbara mæð hin helga 233, 666.
 — Barbarulíkneski, sjá kirkja.
 Barbara systurdóttir Sigurðar
 prests beigalda (1500) 473.
 Barð í Fljótum 216, 763.
 Bárðardalr í Suðrþingeyjarþingi
 138, 681, 686.
 Bárðarstaðir í Loðmundarfirði
 369.
 Bárðardóttir: Guðný, Guðrún
 Margrét, Sigríðr.
 Bárðarson: Einar, Haldór, Jón,
 Magnús, Oddi, Páll, Stein-
 móðr, Þorkell.
 Barðastaðir í Núpsdal 196.
 Barðaströnd 87, 129, 130, 165,
 170, 250, 402, 700, 718--719,
 747, 796.
 Bárðr Haldórsson í Þórsnessþingi
 (1500) 484.
 Bárðr Jónsson lögréttumaðr í
 Húnavatnsþingi (1493—1500)
 204, 314, 318, 349, 360, 425¹⁾,
 428, 437, 502.
- Bárðr Ólafsson lögréttumaðr
 (1499) 425.
 Bárðr Pálsson vestra (1492—
 1493) 92, 174.
 Barðnes í Norðfirði 369.
 barkrókar, sjá búsgagn.
 Barnabas postuli 203, 734, 774,
 815. — Barnabasmessa 602,
 777.
 Barnadalr í Borgarfirði 671.
 Barnafell í Ljósavatnshrepp í
 Þingeyjarþingi 91.
 barneign 605, 783. — barngetn-
 aðr 421, 422. — barnshvarf
 161. — barnsekt 286.
 barsmið 484, 692.
 Barði (kaupmaðr í Hafnarfirði
 1495) 295.
 Bartholomeus postuli 309, 397,
 512, 513. — Bartholomeus-
 messa (-dagr) 3, 129, 130,
 308, 309, 323, 397, 619, 793.
 Bassastaðir í Strandasýslu 579,
 bati (ábati) 125, 169, 190, 535,
 647.
 bátur, sjá skip.
 Bátsendar í Grindavík 13.
 Bæduar, sjá Bæðvar.
 beðr 639, 812. — beðjardýna
 450.
 Beckradalr, sjá Bekradalr.
 befaling 787.
 Beinir Eyjólfsson í Hornafirði
 (um 1500) 449.
 beit 4, 77, 101, 102, 104, 140,
 196, 220, 441, 454, 455, 730.
 — mánaðarheit 46, 71, 77,
 84, 280. — sex vikna beit
 195. Sbr. sambeit, vetrarheit.
 Beitolshamrar, landamerki Otrar-
 dals 80.

1) Þetta bréf er að visu gert syðra, en alt sýnist þó vera einn maðr.

- bekk (= lækr) 540.
 bekk 740. Sbr. kirkja.
 bekkjarborð 688. Sbr. húsbún-
 aðr.
 bekkjarklæði, sjá kirkja.
 Bekradalr (Beckradalr) í Döl-
 um 459.
 Belgsdalr í Saurbæ í Dalasýslu 71.
 Belgsholt í Melasveit 59, 162—
 168. — Belgsholtshólmi 59.
 Benedikt Grímsson, Pálssonar,
 á Möðruvöllum (1495—1501)
 265—268, 273—274, 398,
 434—437, 503, 517—518, 584.
 Benedikt Histen (Hersten, Hest-
 en, Horsten, Holsten) hirð-
 stjóri á Íslandi (1500—1502)
 359, 497, 499, 500, 502—505,
 553, 609.
 Benedikt Magnússon í Vík út
 frá Stað í Skagafirði (d. 1494)
 98, 221—222, 230, 643.
 Benedikt Narfason, Benedikts-
 sonar, í Höfðahverfi (1495)
 235.
 Benedikt Pálsson, Brandssonar
 á Möðruvöllum (dáninn fyrir
 1494) 265—268, 273—274,
 503, 518.
 Benedikt Þorsteinsson lögmaðr
 (d. 1738) 213, 236, 359, 454,
 517, 524, 729, 796.
 Benediktsdóttir: Durlöfr.
 Benediktssessa (Benedictus-
 messa) 106, 478.
 Benediktason: Einar, Hannes,
 Jón, Narfi.
 beneficium 15, 158, 171, 172,
 276, 277, 5^m6, 619, 698.
 Bentinn Ólafsson í Rángarþingi
 (1646) 454.
- Beren, sjá Björgvin.
 berg (landamerki) 652.
 Bergljót Sigmundsdóttir, Stein-
 dórasonar, kona Guðmundar
 Ólafssonar (1497—1506) 341,
 710, 776—777, 783.
 Bergr Ingimundarson vestra
 (1503—1504) 653, 741.
 Bergr Jónsson gamli prestur á
 Hörgslandi (d. 1852) 4.
 Bergr Jörundsson í Húnavatns-
 þingi (1493—1497) 180, 263,
 314, 326—329.
 Bergr Pálsson eystra (1492) 118—
 120.
 Bergason: Árni, Eyvindr, Þor-
 móðr.
 Bergstaðir í Reykjadal í Suðr-
 Þingeyjarþingi 733.
 Bergstaðir í Svartárdal 522—
 523.
 Bergsteinn Bjarnarson í Skild-
 inganesi 499.
 Bergsteinn Oddsson, (Oddsson-
 ar) í Olfosi (1501) 568.
 Bergwin, sjá Björgvin.
 Bergþór Þorvarðsson lögretta-
 maðr í Skaptafellaþingi (1496)
 297.
 Bergþórason: Jón.
 Berufjörðr í Austfjörðum 31, 32,
 33, 446, 490. — Berufjarðar-
 strönd 32.
 Berufjörðr í Barðastrandarsýslu
 598—599.
 Berunes við Beruförð 33.
 beskeidenir menn 12.
 Bessason: Halgi, Hrafn, Stein-
 grímur, Þorsteinn.
 Bessastaðir á Álptanesi 48, 49,
 52, 53, 54, 55, 56, 58, 172—

- 173, 180—191, 586, 609, 696, 697. — Bessastaðabók (AM. 238. 4te) 15, 48, 49, 52, 54, 55, 56, 58, 61, 189, 252, 299, 308, 324, 335, 337, 338, 339, 340, 344, 394, 398, 458, 507, 513, 560, 585, 598, 594, 624, 635, 648, 662, 677, 796.
- Bessastaðir í Fljótsdal 446—447.
- Bessastaðir í Sæmundarhlíð 326, 757—758.
- Bessatunga í Saurbæ í Dalasýslu 71.
- Bessi Arason í Húnavatnspingi (1496—1498) 314, 326—329, 342, 412.
- Bessi Björnsson, Jónssonar, & Skarðsá (1645) 461.
- Bessi Jónsson prestur í Húnavatnspingi, líklega í Viðidalstunga (1500—1505) 509, 545, 555, 556, 559, 557, 624, 756, 758, 766.
- Bessi Þorláksson nyrðra (1505) 789—790.
- Bildudalur í Arnarfirði 699—701.
- Bilnastaðir í Vestmannaeyjum 48.
- Birgi, sjá Byrgi.
- Birná í Hornafirði 452.
- Birnustaðir í Ögurssveit 244.
- biskerming 868.
- biskup 1, 2, 3, 4, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 44, 45, 47, 48, 50, 51, 53, 55, 59, 63, 64, 66, 67, 70, 71, 75, 77, 81, 86, 88, 89, 90, 91, 92, 100, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 123, 124, 125, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154, 158, 159, 161, 162, 164, 166, 168, 169, 170, 171, 173, 179, 181, 186, 192, 193, 194, 197, 198, 199, 205, 207, 232, 243, 258, 259, 269, 270, 275, 276, 277, 278, 279, 281, 284, 285, 286, 287, 288, 302, 309, 310, 311, 324, 334, 335, 337, 338, 339, 355, 358, 364, 365, 375, 376, 377, 385, 386, 407, 408, 414, 433, 437, 438, 439, 442, 460, 473, 487, 488, 489, 492, 494, 495, 508, 509, 510, 511, 516, 517, 524, 525, 530, 532, 533, 536, 545, 546, 548, 549, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 566, 567, 568, 569, 574, 577, 581, 582, 590, 592, 593, 600, 601, 603, 604, 605, 606, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 630, 645, 656, 668, 673, 674, 675, 676, 678, 683, 695, 697, 698, 699, 715, 716, 717, 718, 721, 730, 731, 732, 734, 737, 738, 739, 754, 757, 761, 762, 763, 765, 766, 767, 768, 771, 772, 773, 778, 779, 781, 782, 784, 786, 787, 788, 793, 794, 795, 797, 798, 800, 802, 803, 804. — biskupleg makt 754.
- biskupsdómr 16. — biskupsdæmi 1, 159, 717, 766, 767, — biskupsáisting 437, 520, — biskupsbaðstofa, sjá húskynni. — biskupstúndir 131, 424, 546, 556, 598, 768, 780, 781. — biskupstúndahald 767.

- Biskupsbrekka í Borgarfirði 56.
- Biskupsskjalasafn (í Landsskjalasafni) 15, 25, 26, 30, 32, 34, 35, 41, 52, 58, 60, 61, 62, 64, 65, 69, 78, 79, 88, 84, 154, 739, 772.
- Biskupstungur í Árneshöfnum 46, 123, 470, 580—581, 591—592, 620, 622.
- bítaling 718, 797, 798.
- biti (í húsi) 591.
- Bitra í Kræklingahlíð 681, 686.
- Bitra (Bित्रa) í Strandasýslu 74, 85, 141—143, 196, 288.
- bívísing 261, 267, 274, 426, 428, 435, 471, 480, 482, 605, 685, 752.
- bjalla, sjá kirkja.
- Bjarg í Miðfirði 341.
- Bjargastaðir í Austrárdal 203—204.
- Bjargastaðir, sjá Björg í Kinn.
- Bjargasteinn í Stafholtstungum 743.
- bjargleysi 726.
- bjargmaðr 669.
- Bjargsendi í Grindavík 49.
- Bjarnadalr undir Bröttubrekku 64.
- Bjarnadóttir: Ragnhildr, Randíðr.
- Bjarnanes í Hornafirði, Bjarnesseignir 35, 575—576.
- Bjarnadóttir, sjá Björnsdóttir.
- Bjarnarfjörðr á Ströndum 402.
- Bjarnargjá í Grindavík 49.
- Bjarnarhöfn í Helgafellssveit 66, 166.
- Bjarnarson, sjá Björnsson.
- Bjarnarstaðir í Saurbæ í Dalasýslu 288.
- Bjarnason: Árni, Bjarni, Eiríkr, Erlendr, Gísli, Guðmundr, Haldór, Jón, Loptr, Magnús, Marteinn, Ólafr, Ormr, Páll, Sturla, Valrianus, Vermundr, Þórarinn, Þorvarðr
- Bjarnastaðir í Bárðardal 681, 686.
- Bjarnastaðir í Selvogi 583.
- Bjarnastaðir í Vatnsfjarðarsveit 244.
- Bjarneyjar á Breiðafirði 74, 288.
- Bjarni Andrésón, Guðmundssonar, lögréttumaðr (1498—1502) 388, 401—402, 570—607.
- Bjarni Bjarnason í Arnarbæli á Fellsströnd (1493—1505) 165, 747—748.
- Bjarni Björnsson í Húnavatnsþingi (1497—1502) 330, 602.
- Bjarni („N.“) í Böðvarshólum (1505) 810—812.
- Bjarni Einarsson í Fljótsdal austr (1599) 447.
- Bjarni Gamlason prestur á Grenjadarstað (d. 1636) 467.
- Bjarni Gíslason (? 1495) 241.
- Bjarni Gunnarsson í Húnavatnsþingi (1495) 263.
- Bjarni Haldórsson sýslumaðr á Þingeyrum (d. 1773) 53.
- Bjarni Hallgrímsson pestr í Odda (d. 1723) 112, 179, 186, 269, 664.
- Bjarni Hallsson, fóstursonar Sigurðar prests beigalda (1500) 473.
- Bjarni Ívarsson, Vigfússonar Hólms (enn á lífi 1473) 230, 489—490.
- Bjarni Ívarsson bróðir á Helgafelli (1498) 157.

- Bjarni Jónsson í Eyjafirði (1504) 734.
- Bjarni Jónsson í Húnavatnspingi (1503) 657.
- Bjarni Jónsson í Þingeyjarþingi (1502) 631.
- Bjarni Marteinsson skrifari í Skálholti (1601) 1, 2, 15.
- Bjarni Ólafsson bróðir síra Odds (1496) 305, 816.
- Bjarni Ólason í Hvassafelli (d. 1499) 137 — 138, 150 — 151, 438 — 439.
- Bjarni Pálsson, Brandssonar, á Möðruvöllum (d. fyrir 1494) 265 — 268, 273 — 274, 503, 518.
- Bjarni Sigurðsson á Stokkseyri (1646) 454.
- Bjarni Þórarinsson bóndi á Brjánslæk (veginn 1481) 9 — 10, 11, 396 — 397, 570, 740.
- björtunna 304.
- Björg (Bjargastaðir) í Kinn 234, 249 — 250, 255 — 256.
- Björg Þorvaldsdóttir, búlands Jónssonar, kona Jóns Sigmundssonar (1497 — 1505) 325 — 330, 412 — 413, 659, 756 — 758, 769, 775 — 784.
- Björgólfr Magnússon í Húnavatnspingi (1505) 774.
- Björgólfsson: Hákon.
- Björgvin (Beren, Bergwin) í Norøgi 407 — 408, 769, 771.
- Björn Árnason í Borgarfirði (1493 — 1495) 161, 289, 292.
- Björn Árnason í Dalasýslu (um 1492) 155 — 156.
- Björn Ásbjarnarson í Árneshöfði (1492) 152 — 153.
- Björn Bergþórsson nyðra (1495) 254.
- Björn Bjarnarson í Austfjörðum (1634) 511.
- Björn (Bjarni) Björnsson í Húnavatnspingi (1498) 412.
- Björn Blöndal sýslumaður Húnavetninga (d. 1845) 719.
- Björn Einarsson Jórslafari 577², 776 — 777, 782 — 784.
- Björn Einarsson, bróðir Eiríks prests (1498 — 1504) 386 — 387, 631, 721, 730, 731 — 733.
- Björn Guðnason sýslumaður í Vatnsfirði og Ögri (1492 — 1505) 92, 93 — 97, 101 — 104, 133, 139, 154 — 155, 174, 176, 209, 232, 238, 251, 256 — 257, 260, 315, 347 — 349, 367 — 370, 379 — 380, 383, 427 — 430, 444 — 445, 460, 479, 490 — 491, 514 — 516, 519 — 520, 521 — 522, 526 — 527, 532 — 543, 550 — 551, 562, 595 — 597, 612 — 613, 636 — 639, 644 — 645, 672 — 674, 674 — 676, 682 — 685, 694 — 695, 696, 727, 745, 760 — 761, 763 — 765.
- Björn Hafliðason, Jónssonar, sýslumaður milli Hvitár í Borgarfirði og Hítárar (1493 — 1496) 160, 289 — 290, 300 — 302.
- Björn Hákonarson í Þingeyjarþingi (1495) 249, 255.
- Björn Haldórsson prestur í Sauðlauksdal (d. 1794) 9, 11, 238, 334.
- Björn Helgason vestra (1484) 12.
- Björn Höskuldsson prestur á Keldum (1646) 454.
- Björn Ingimundarson nyðra (1495 — 1500) 264, 477.

- Björn Jónsson í Húnavatnsþingi (1505) 773—774, 781.
- Björn Jónsson skafins 223.
- Björn Jónsson í Þingeyjarþingi (1495) 255—256.
- Björn Jónsson vestra (1495—1504) 249—250, 404, 617, 655.
- Björn Jónsson syðra og nyrðra (1505—1524) 755.
- Björn Jónsson prestur á Mel í Miðfirði (d. 1550) 757.
- Björn Jónsson á Skarðsá 359, 461.
- Björn Jörundarson prestur nyrðra (d. fyrir 1496) 310.
- Björn Kársson í Húnavatnsþingi (1446) 7.
- Björn Oddsson fógæti Diðriks Pinings í Vestmannaeyjum (1484 eða fyrri) 13.
- Björn Þorleifsson ríki hirðstjóri á Skarði (d. 1467) 9—10, 87, 506—507, 515, 522, 554, 571—572, 576, 594—597.
- Björn Þorleifsson, Björnssonar, jungkæri á Reykhólum (1493—1505) 167, 391—392, 401—402, 405—406, 416—417, 420—421, 427—430, 476, 492—498, 521—522, 528—529, 530, 532—536, 537—540, 542—544, 550—555, 561—566, 589, 599—600, 637, 653—655, 701—702, 751, 769—771.
- Björn Þorleifsson biskup á Hólum (d. 1710) 223.
- Björn Þorsteinsson prestur nyrðra (1492—1493) 90, 137, 168.
- Björnsdóttir: Kristín, Solveig, Þóra, Þuríðr.
- Björnsson: Árni, Arnór, Bergsteinn, Bessi, Bjarni, Björn, Einar, Eiríkr, Grímr, Gunnar, Gunnsteinn, Haldór, Hallvarðr, Jón, Kolbeinn, Magnús, Sigurðr, Stefnir, Þórðr, Þorgrímr, Þorleifr, Þormóðr, Þorsteinn, Ögmundur, Özur.
- blak, blakanarmál 311, 510—511, 609, 693.
- Blámýrar í Ögurssveit 244.
- Blanda, landamerki Snorrastaða 325.
- Blasíus biskup hinn helgi 3, 48, 83, 300, 593, 754. — Blasíuslíkneski, sjá kirkja. — Blasíusdagur, — messa 57, 593.
- Blasíus Ormsson í Árnessþingi (1502) 621.
- Bleiksteinar á Kjalarnesi 53.
- blíðmaðr 689.
- blót 239.
- blýfat 745, 746.
- Blængshóll í Svarfaðardal 150—151.
- blöndubytta, sjá búsgagn.
- Blöndudalur í Húnavatnsþingi 245, 404.
- Blönduhlíð í Skagafirði 347, 405, 487, 531, 559, 580, 600—601, 606—608, 633—634.
- boð 229.
- boðorð (tíu laga) 241.
- boðskapur 13.
- boðunarbréf 207.
- Boduar, sjá Bóðvar.
- bogi 705, 706. — bogmaðr 669.
- bók 4, 40, 82, 105, 178, 356, 472, 476, 656, 669. — bók = lögboð (Jónsbók) 161, 169, 218, 290, 323, 352, 353, 361,

- 504, 658, 660, 683, 694, 789. —
 bókarreiðr 92, 94, 102, 108, 114,
 118, 119, 129, 164, 180, 191,
 226, 249, 263, 275, 284, 292,
 337, 338, 339, 340, 351, 362,
 488, 507, 532, 548, 568, 576,
 593, 597, 621, 633, 678, 684,
 734, 773, 774, 776, 777, 782,
 783, 792, 809. — rangr bók-
 areiðr 150, 151. — bókfell 84.
 Sbr. Bessastaðabók, bréfabók,
 dómabók, Dægradvöl, Garða-
 bók, Hugucio, Hörgslandsbók,
 Loginrá, máldagabók, Svart-
 skinna, Öxnafellsbók.
- bollar 67. Sbr. búsgagn.
- Bólstaða(r)hlíð í Langadal 245,
 276, 349—350, 397, 705.
- Bólstaðr í Steingrímsfirði 579,
 598—599.
- Bolungarvík við Ísafjarðardjúp
 243—245, 276.
- bolöxi 56. Sbr. búsgagn, vopn.
- bóndi 3, 13, 24, 26, 28, 36, 50,
 51, 52, 58, 62, 63, 69, 70, 72,
 76, 81, 83, 84, 88, 89, 90, 99,
 103, 106, 116, 120, 121, 122,
 123, 134, 135, 136, 138, 174,
 194, 197, 201, 206, 211, 212,
 214, 215, 224, 252, 253, 258,
 260, 264, 265, 271, 273, 277,
 278, 279, 285, 319, 321, 324,
 335, 355, 371, 376, 377, 384,
 389, 393, 399, 401, 403, 410,
 420, 421, 425, 426, 427, 431,
 435, 436, 437, 444, 459, 468,
 471, 477, 478, 480, 481, 482,
 483, 501, 507, 512, 516, 517,
 518, 550, 570, 571, 574, 575,
 600, 607, 610, 611, 616, 617,
 618, 621, 634, 641, 642, 653,
 674, 677, 689, 696, 700, 701,
 716, 719, 722, 728, 768, 769,
 788, 791, 795, 796, 797, 805,
 810, 812.
- Bonifacius episcopus Moguntens-
 is apostolus Germaniæ 486,
 561.
- bor 638. — borjárn 736. Sbr.
 smíðatól.
- borð, borðhald, 157, 178, 183,
 638, 664, 740. Sjá húsbún-
 aðr, húsgögn.
- borðviðr 345.
- Borg í Borgarfirði (á Mýrum)
 161.
- Borg í Grímsnesi 692—693.
- Borg í Skagafirði — (= Sjár-
 borg) 237.
- Borg, skógarhöggeland frá Garps-
 dal 76.
- Borg á Skógarströnd 184—185.
- Borg í Ögurssveit 244.
- borgar (ábyrgð) 182, 209, 210,
 292, 371, 375, 377, 420, 459,
 526, 590, 631, 797, 798. —
 borgunarmenn 726.
- Borgarey í Skagafirði 237.
- Borgarfjörðr í Austfjörðum 22,
 23, 385, 805.
- Borgarfjörðr í Þverárþingi 1,
 2, 60, 61, 62, 160—161, 300,
 346—347, 398—399, 617, 630,
 737—738, 752, 768, 774, 779,
 807, 813. — Borgarfjarðar-
 prófastsdæmi 2, 609, 630.
- Borgarhöfn í Hornafirði 452,
 714—715. — Borgarhafnar-
 heiði 452.
- Borgarsker á Borgarfirði 59.
- Botn (í Botnsdal) 628.
- Botnsá í Botnsdal 160.

- Botnsdalr í Skutilsfirði 806.
 Bótólfssdagr, — messa 121, 122, 768.
 bráðlyndi 289.
 Brandagil í Hrutafirði 308, 410—411.
 Brandr, búandi maðr í Mýrasýslu (1504) 745.
 Brandr, er gefr Skinnastaðakirkju reka 466.
 Brandr Atlason í Húnavatnsþingi (1502) 602.
 Brandr Einarsson í Húnavatnsþingi (1503—1505) 649, 791¹⁾
 Brandr Einarsson lögréttumaðr Þverárþingi vestara (1502—1505) 607, 706, 710, 752, 774¹⁾
 Brandr Gunnarsson (í falsbréfi 1501) 581.
 Brandr Hallbjarnarson á Sel-tjarnarnesi (um 1500) 458.
 Brandr Hrafnsson prestur á Hofi í Vopnafirði (1498) 387—388.
 Brandr Ingimundarson í Húnavatnsþingi (1494) 211.
 Brandr Ingvarsson í Þingeyjarþingi (1494) 223.
 Brandr Jónsson biskup á Hólum (d. 1264) 77.
 Brandr Jónsson lögmaðr (d. 1494) 247—249.
 Brandr Jónsson húskarl í Skálholti (1502) 627.
 Brandr Jónsson í Húnavatnsþingi (fyrir 1503) 659.
 Brandr Ólafsson lögréttumaðr nyrðra (1496—1505) 314, 349, 360, 437, 493, 502, 607, 679, 791.
 Brandr Þórarinnsson á Húsaelli 1.
 Brandr Þorláksson í Húnavatnsþingi (1498—1505) 412, 777.
 Brandsdóttir: Þorbjörg.
 Brandslækr í Öxarfirði 465.
 Brandsson: Árni, Einar, Eysteinn, Haldór, Hallr, Hrafn, Ívar, Jakob, Jón, Oddr, Ólafr, Páll, Sigmundur, Sigurðr, Snjólf, Sölvi, Þórarinn.
 Brattagerðiseyr í Fljótadal 447.
 Brautarholt á Kjalarnesi 52—54, 252.
 Brautartunga („Braudartunga“ í Lundarreykjadal 354—355.
 bréfabók 16, 49, 58, 60, 64, 65, 254, 264, 273, 283, 302, 347, 432, 456, 517, 555, 600, 614, 622, 626, 750, 784.
 bréfari 130.
 bréfberari 208.
 bréfvísar, brefvíser 10, 378, 379, 748, 750, 751.
 brefer, sjá kirkja.
 Breiðaból í Bolungarvík 244.
 Breiðabólsstaðr í Fljótshlíð 12, 269, 315—316, 508, 735—736, 755—756.
 Breiðabólsstaðr í Reykholtadal 737.
 Breiðabólsstaðr í Suðrsveit (Hornafirði) 452. — Breiðabólstaðarfjall 452.
 Breiðahólstaðr í Vestrhópi 581, 597—598, 720.
 Breiðabólsstaðr í Olfosi 583.
 Breiðadalr í Önundarfirði 384, 561, 566, 694, 695.
 Breiðafjörðr 4, 79, 402, 404, 405, 543. — Breiðafjarðardal-

1) Umtalsmál er, hvort þetta sé ekki einn og sami maðr.

- ir 126, 156, 161, 220, 587 — 588, 724.
- Breiðagerði á Vatnsleysuströnd 513—514, 560—561, 593.
- Breiðamýri í Reykjadal 681, 686.
- Breiðársandr (= Breiðamerkr-sandr) í Austr-Skaptafells-sýslu 118.
- Breiðavík í Reyðarfirði 686—687.
- Breiðavík(in) á Snæfellsnesi 4, 5.
- Breiðdalr(inn) í Múlaþingi 3i, 222. — Breiðdalsá 118.
- Brekka í Bitru 74.
- Brekka („Brokka“) í Eyjafirði 254—255.
- Brekka í Gufudalsveit 77, 78.
- Brekka í Langadal í Ísafjarðar-sýslu 278.
- Brekka í Reykjadal í Suðrþing-eyjarþingi 169.
- Brekka í Hvaldal í Saurbæ í Dalasýslu (Brekkuland) 71^a, 219—220, 308—309.
- Brekka í Svarfaðardal 145.
- Brekkur í Óslandshlíð 762—763.
- Brekkur á Rangárvöllum 375.
- Brennistaðir á Mýrum 290.
- Bresagerði á Akranesi 58.
- Briðdalr, sjá Breiðdalr.
- brigð (á jörðu) 398.
- brigðmælgí 143.
- Brigida hin helga 98.
- brík, sjá kirkja.
- Brimnes í Seyðisfirði austr 24, 393.
- Brimnes í Skagafirði 463.
- Brjanslæk á Barðaströnd 570.
- Broddadalsá í Kollafirði 5, 72, 73.
- Broddason: Helgi, Jón.
- Broddi Sigurðsson í Þingeyjarþingi (1494) 213.
- broddr 739.
- bróðir (bræðr, munkar) 511, 146, 157, 224, 269, 296, 325, 332, 337, 356, 372, 487, 555, 556, 558, 561, 585, 592, 593, 600, 601, 603, 614, 626, 635, 648, 663, 733, 766, 778.
- brók, sjá klæðnaðr.
- brot 9, 88, 390, 430, 431, 499, 506, 565, 577, 626, 717, 781.
- brotasilfr 154. Sbr. málmr.
- brú 455.
- Brú á Jökulsdal 198, 527—528.
- Brúarhraun í Hnappadalssýslu 745.
- Brúarkelda á Felleströnd 748.
- brúðkaupsdagr, brullaupsdagr 139, 406, 571.
- Brummann Thomasson vestra (1499) 425—427.
- brún (landamerki) 325.
- brún, sjá kirkja.
- Brún í Saurbæ í Dalasýslu 294.
- Brún í Svartárdal 730.
- Brúnastaðir í Tungusveit 7—8.
- Brúnastaðahólmi 8.
- Brunná í Saurbæ í Dalasýslu 308—309.
- Brunná (Brúná) í Öxarfirði 465.
- brýni 42, 287, 448, 449, 665, 736, 739, 742, 746. Sjá klabrýni. Sbr. búsgagn.
- Brynjólfir Eiríksson faðir Hal-dórs í Tungufelli (1492—1493) 118, 176—177.
- Brynjólfir Haldórsson eystra (1697) 446, 490.
- Brynjólfir Jónsson prestur í Görðum á Álptanesi (d. 1694) 53.

- Brynjólfur Sigurðsson vestra (1494—1497) 209, 284, 341, 367.
- Brynjólfur Sveinsson biskup í Skálholti (d. 1675) 678, 815.
- Brynjólfur Þórðarson sýslumaður á Hlíðarenda (d. 1762) 311.
- Brynjólfur Þorsteinsson ráðsmaður á Reykvöllum í Kjós (1493) 181—182, 815.
- Brynjólfsson: Haldór, Jón, Sigurður, Þórður.
- brythögg 449, 742. Sbr. búsgögn.
- bræði 239.
- Bræðraklíf á Mývatnsöræfum 799.
- Bræðratunga í Biskupstungum 52, 244, 591—592.
- bú 3, 18, 319, 509, 541, 547, 549, 674, 728, 734, 753. — búfastir menn, búmenn 472, 727. — búmissir 509. — búnautn 59, 76, 727. — búrán 319, 342. — búsmali 280. — búsupptaka (-tekt) 342, 343, 534. Sjá búsgagn, höfuðbú.
- Búalög 8.
- Búason: Jón, Sveinn.
- Búastaðir í Vopnafirði 20.
- Búðardalur á Skarðsströnd 4, 5, 6, 72, 73.
- búðarstaða 74.
- Búðir á Snæfellsnesi 5.
- Buðlungarvallará í Fljótsdal 447.
- Bugir (Staðarhólsoddi) í Saurbæ 71.
- Bugr í Blöndudal 245.
- Bugsker í Gilsfirði 72.
- buldr 526, 564.
- Búnaðarbálkr (Jónsbókar) 106, 684, 726.
- búr, sjá húsakynni.
- Búrfell í Þjórsárdal 41.
- búsgagn, búhlutir, búsbúhlutir 1, 2, 18, 33, 49, 63, 178, 183, 449, 456, 544, 547, 638, 639, 737. — alkanna 638. — altunna 742. — amboð 740. — bandreip 742. — barkrókar 42, 736. — Sbr. björtunna. — blöndubytta 287. — bollar 67. — bolöxi 56. — brauðjárn 2. — Sjá brýni. — Sjá brythögg. — byrða 449, 638, 745. — bytta 287. — diskar 43, 67, 287, 448, 450, 451, 638, 665, 740. — drykkjaraskur 287, 639. — drykkjar-
ausa 638. — eysill 639. — Sjá fat. — Sjá fjaladiakar, floti, flöskulás. — fötur 638, 639, 740, 742, 745. — Sjá grýta. — hálfkanna 43, 638, 665. — Sjá háltunna. — harðsteinn 638, 736, 745, 746. — Sjá hey-
laupar, heykrókr, heysleði, hirðsla, hituker, hituskál, hógsetr, hornasög, hrifa, hrip, hverfusteinn, hærusekkir, kambar. — kanna 42, 183, 287, 448, 449, 450, 451, 453, 638, 664, 740, 742, 745, 746, 812. — könnubrot 451. — ker 93, 94, 95, 664, 736, 740. — ker í jörðu 450. — uppi-
stöðuker 812. — keröld 41, 67, 77, 156, 451, 456, 744, 746, 812. — xxx fjórðungakerald 156. — 80 fjórðungakerald 184, 201. — kerald með

skjólum 48. — 30 skjólna kerald 30, 448. — jarðkerald 744. — smákeröld 30, 665, 740, 744. — stórkeröld, stórker 77, 188, 287, 448, 638, 740, 742, 746. — sýrukerald 287. — trektarkeröld 639. — uppgerðarkeröld 287, 448, 450, 638, 639, 664. — ketill, katlar 2, 29, 34, 42, 67, 77, 189, 287, 304, 394, 448, 450, 451, 638, 639, 677, 736, 737, 740, 742, 744, 745, 746, 812. — xij fjórðunga ketill 186. — ketill, er á liggja xix fjórðungar 184, 185, 201. — iij hundraða ketill 288. — fjögurra skjólna ketill 18. — 25 skjólna ketil 448. — mæliketill 638, 639. — smákatlar 745. — ketilhróf 30. — klátar 736, 740, 742. — klár, klárur 639, 740. — Sjá kista, kjötkista, klabryni, klyfberar, koppaflotar, kostrar, krókar, kúfar, lár, lás, ljáir, munnlaug, mustarðskvern, mykisleði, orf. — páll 638, 740, 742, 745. — pálraka 638, 736, 745. — Sjá panna. — pottur 178, 189, 287, 450, 451, 638, 665, 724, 736, 740, 742, 745, 746, 812. — pottausa 287. — Sjá reiðingr. — reka 638, 736, 742. — sár 183. — Sjá saltker. — Sjá silar. — skál 232, 287, 638, 639, 665, 740, 742, 746. — Sjá skerborð, skerdiskar. — skiðaskur 639. — skjólur 287, 448, 450, 456, 812. — Sjá skreiðarstokkr. — Sjá skyrgindr, sleði, sleggja,

snældur, spik. — spænr 67, 287, 448, 450, 451, 638, 639, 665, 740, 742, 745, 746, 812. — spónastokkur 287. — stafaskur 287, 639. — Sjá stampar, steinfat, stigi. — strokkr 448, 450, 638, 639, 664, 665, 740, 742, 745, 746, 812. — Sjá sög, sölvaponta, tint, torfkrókar, torfjár, torfsakeri, trédiskar, tréfat, trékanna. — trog 30, 41, 67, 77, 287, 448, 450, 451, 456, 638, 639, 664, 665, 740, 812. — Sjá tunna. — varreka með sinklum 639. Bustarfell í Vopnafirði 198. Byðubjarg í Dölum 459. bygging (jarða) 169, 282, 642, 661, 785. Bjasker á Rosmhvalanesi 53. Bylzhamarar í Stafholtstungum 64. Byorn, sjá Björn. byrða, sjá búsgagn. Byrgi í Kelduhverfi 4. Byrgisholt í Melasveit 59. Byrnes, sjá Berunes. Byrstofa (Byrstove) á Englandi 12, 18. byssa 705, 706. Sbr. hertygi, vopn. bytta, sjá búsgagn. Bægisá í Hörgárdal 236. Bæjarsker, sjá Bjasker. bæn 13, 247. — bænahald 299, 398, 399, 474. bænhus, bænahús 19, 20, 24, 27, 35, 45, 65, 66, 68, 70, 74, 78, 79, 82, 85, 86, 130, 331, 132, 133, 198, 199, 253, 307, 355, 441, 452, 466, 473, 743, 795.

- bær 3, 18, 19, 20, 21, 22, 23,
24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31,
32, 33, 34, 47, 48, 64, 65,
68, 70, 77, 80, 110, 139, 140,
198, 288, 452, 467, 476, 567,
615, 616, 768.
- Bær í Borgarfirði 60, 61.
- Bær (= Ábær) í Dölum í Skaga-
firði 421—422.
- Bær í Flóa (= Gaulverjabær)
45, 152, 286.
- Bær í Hrútafirði 141—143.
- Bær á Rauðasandi. Sjá Saurbæ.
- Bær í Súgandafirði 234, 247—
249.
- bætr (vígsbætr) 209, 210, 631,
741, 790, 801, 802. — bóta-
maðr 751.
- Böðvar Finnsson, Gamlasonar,
nyrðra (1493) 166.
- Böðvar Ingimundarson í Húna-
vatnsþingi (1502) 602.
- Böðvar Ívarsson nyrðra (1495)
280.
- Böðvar Jónsson prestur í Görð-
um á Álptanesi (1497—1499)
334—340, 425.
- Böðvar Jónsson vestra (1499)
423.
- Böðvar Loptsson (vegin 1494)
141, 208—210, 216—218. 359.
- Böðvar Svartsson nyrðra (1501—
1503) 577.
- Böðvar Þorsteinsson prestur á
Grenjaðarstað (d. 1375) 214.
- Böðvarshólar í Vestrhópi 810—
812.
- Böðvarsson: Andrés, Ketill, Þor-
lákr.
- bólvan 239.
- Calices 464. Sbr. kaleikr.
- Calixtusmessa 141, 143, 226,
314, 519, 523, 541, 617, 620,
649, 650, 653, 729, 801.
- canceler 213, 407, 751.
- canonumbók, sjá kirkja.
- capellanus 310, 464.
- capitularius, sjá kirkja.
- capitulum 771, 772.
- castrum 10, 12.
- casule 464.
- cathedraticum 555.
- Cathedra Petri 101, 594.
- Cecilia Gunnsteinsdóttir kona
Narfa Jónssonar (1501) 588.
- Cecilia mætur hin helga 17, 147,
737. — Ceciliukver, sjá kirkja.
— Ceciliulíkneski, sjá kirkja.
— Ceciliumessa 529, 656.
- Cecilia Torfadóttir frá Kloða
(1505) 755.
- Cecilia Þorsteinsdóttir, Halls-
sonar, kona Hallsteins Þor-
steinssonar (1500) 486—487.
- Ceciliudalr, sjá Dalr í Blöndu-
hlöð.
- Christian, Christiern, sjá Krist-
ján.
- Christopher, sjá Kristópher.
- Christophorus líkneski, — skript,
sjá kirkja.
- cirographum 488, 658.
- Clafusson, sjá Clanusson.
- Clemens páfi 37. — Clemens-
messa 148, 229, 662.
- Clemens, sjá Klemens.
- Clemus, sjá Klemens.
- Cnarartunga, sjá Knarartuna .
- collectarius, sjá kirkja.
- Columbamessa 409.

commemoracio Pauli 569.
 common, sjá kirkja.
 concepcio Mariæ 288.
 contribuciones 555.
 conventubræðr 157, 195, 204,
 325, 331, 337, 629, 663.
 conventuinnsigli 663.
 conversio Pauli (Pálsmess) 88,
 89, 90, 247, 751.
 coronacio Mariæ 308.
 corporall, corporalshts, sjá kirkja.
 corpus Christi (sbr. festum,
 vigilia) 187, 263, 310, 386,
 423, 767.
 crastina festorum 6, 308, 312,
 646.
 cura (animarum) 158, 310.
 curia 492, 530.

Daðason : Jón, Ormr, Sigurðr.
 Daðastaðir í Núpsdal 196.
 Daðastaðir á Reykjaströnd 617
 —618.
 Daði Arason Dalaskalli (1502)
 603—606.
 Daði Guðmundsson í Snóksdal
 (d. 1563) 460.
 dagr (=dies, festum) 669, 749,
 750.
 Dagr Guðmundsson syðra (1496)
 295.
 dagsbréf 216, 217, 702.
 dagbingan 841.
 Dalahólmr í Döllum 67.
 Dalir = Breiðarfjarðardalir 67,
 459.
 Dalir í Skagafirði 421—422.
 dalmatica, sjá kirkja.
 Dalr í Blönduhlíð (Djúpadalr)
 580—581.
 Dalr undir Fyjafjöllum 39, 375°.

Dalr í Eyjafirði (Djúpadalr,
 Ytridalr) 260 263, 284, 762.
 Sjá og Djúpadalr.
 Dalr (= Valþjófsdalr) í Önund-
 arfirði 286.
 dammr (Dammr á Föllströnd)
 170, 748.
 dánarbú 6.
 dandifólk 445.
 dandi kona, dandi kvinna 445,
 618, 771.
 dandimenn, dandumenn, dandis-
 menn, danemenn, dánumenn
 (skilvísir, skjallegir, valin-
 kunnir, velbornir, ærlegir) 88,
 91, 97, 99, 109, 112, 114, 121,
 138, 150, 159, 174, 178, 179,
 199, 206, 208, 227, 237, 265,
 273, 277, 292, 297, 310, 314,
 334, 337, 338, 339, 343, 397,
 421, 426, 435, 436, 442, 446
 (meðanm.), 468, 482, 493, 516,
 524, 534, 535, 537, 538, 539,
 540, 551, 563, 564, 575, 576,
 584, 612, 618, 622, 626, 633
 —634, 637, 644, 650, 654,
 656, 666, 675, 688, 689, 696,
 698, 699, 700, 701, 704, 706,
 707, 710, 741, 752, 755, 771,
 791, 796, 799, 808. — dandi
 manna dómr 282, 368, 480,
 533, 534, 543, 596.
 dandiprestur 545.
 Daníel Haldórsson prófastr á
 Hólum 366.
 Danmörk, Danir 9, 378—379,
 407—408, 651, 748—751, 786.
 Sbr. dönsk tunga.
 danzmaðr 669.
 dauðir peningar 711, 728.
 dauðlegar syndir 670, 671.

- Davíðssaltari, sjá kirkja.
 decollatio Johannis (höfuðdagr) 222, 279, 648.
 Deildará á Melrakkasléttn 466.
 Deildará á Skálmarnesi 420—421, 676—677.
 Deildardalur í Höfðahverfi 253.
 Deildardalur í Skagafirði 306.
 Deildarey fyrir Fellsströnd 134, 135, 201.
 Deildarhjalli í Vatnsdal 280.
 Deildartunga í Reykholtssdal 62, 163, 671.
 Delmenhorst 378—379, 407—408, 748—751.
 Desey í Norðrárdal 63.
 Desjarmýri (Mýrar) í Borgarfirði austr 22, 394, 805.
 desponsacio Mariæ 327.
 Diðrik Pining hirðstjóri (d. 1491) 9—10, 11, 12—14.
 dies (= festum) 10, 437, 601, 766.
 dies rogationum (gangdagr) 179.
 Digranes í Skorradal 61.
 Dímonarkalakkar á Breiðafirði 87, 165, 170, 747, 759.
 Dinysius helgi 50.
 diskar, sjá búsgagn.
 dispenseran(ar bréf) 260, 428, 492, 493, 530, 564, 718.
 divisio apostolorum 126, 275, 303, 786.
 Ditmersken (Ditmarsken) 378, 379, 407, 408, 748, 749, 750, 751.
 djákn, djákni 31, 44, 79, 108, 117, 193, 208, 235, 278, 459, 473, 545, 627, 628, 698, 699, 766, 767. — djáknavist 159.
 Sbr. messudjákn.
- Djáknapolkr í Gnúpverjahrepp 621.
 Djáknasteinn í Gnúpverjahrepp 621.
 Djúpá í Laugardal í Arnesþingi 325.
 Djúpadalur í Eyjafirði 478—479. Sjá að öðru leyti Dalr.
 Djúpvatn á Langanesströndum 17.
 document 541.
 dómadagr 241.
 dómari 118, 295, 296, 518, 645, 697.
 dómínica infra octavas nativitatís Mariæ 131.
 dominica prima 202.
 dominica reminiscere 335, 336.
 dominica septuagesima 379.
 dominica sanctæ trinitatis 73, 187, 202.
 dominicubók (dominicur), sjá kirkja.
 dómkirkja: á Hólum 90, 91, 92, 100, 150, 151, 158, 159, 169, 173, 174, 197, 198, 215, 275, 302, 371, 382, 383, 463, 559, 560, 582, 766, 767, 771, 783. — í Skálholti 106, 108, 335, 718.
 dómr, dómar 8, 11, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 101, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 119, 120, 123, 125, 187, 142, 143, 151, 152, 153, 159, 160, 168, 169, 170, 171, 174, 175, 180, 190, 191, 192, 193, 194, 198, 208, 210, 211, 212, 218, 226, 228, 248, 249, 257, 265, 266, 268, 270, 271, 273, 274,

- 278, 279, 281, 282, 289, 290, 291, 292, 295, 296, 297, 300, 302, 314, 315, 319, 320, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 353, 354, 355, 357, 358, 359, 360, 361, 367, 368, 371, 372, 381, 382, 383, 384, 388, 389, 397, 398, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 434, 435, 436, 437, 440, 470, 471, 478, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 487, 488, 491, 492, 493, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 502, 503, 504, 505, 509, 510, 514, 515, 517, 518, 522, 527, 531, 532, 534, 537, 538, 539, 541, 542, 545, 546, 547, 548, 550, 551, 553, 555, 557, 558, 560, 563, 564, 565, 567, 569, 570, 573, 574, 575, 576, 578, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 600, 601, 602, 603, 604, 606, 607, 615, 617, 622, 624, 625, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 644, 646, 647, 649, 650, 651, 655, 656, 659, 660, 661, 672, 673, 674, 675, 676, 679, 682, 683, 688, 690, 692, 693, 696, 697, 698, 699, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 722, 725, 726, 727, 728, 729, 752, 753, 757, 763, 764, 765, 766, 769, 772, 773, 774, 775, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 788, 789, 791, 792, 800, 801, 802, 807, 808, 809, 810, 812, 813. — dómabæk 92, 160, 208, 218, 273, 358, 359, 434, 470, 479, 495, 499, 501, 502, 504, 517, 546, 554, 569, 573, 584, 672, 675, 682, 690, 702, 801. — dóma-
 syrpa 101, 116, 141, 160, 174, 226, 289, 291, 359, 439, 484, 634, 705, 708, 725, 734, 752, 774, 785. — dómrof 608.
 — dómságríp 8, 814. — dóms-
 atkvæði 103, 107, 108, 111, 113, 114, 119, 125, 152, 175, 176, 210, 268, 275, 279, 290, 296, 349, 350, 352, 354, 363, 382, 386, 398, 426, 427, 482, 492, 495, 504, 530, 555, 559, 572, 576, 596, 601, 602, 632, 650, 661, 662, 675, 708, 711, 723, 726, 728, 753, 765, 783, 809. — dómsbréf
 92, 97, 100, 108, 111, 113, 115, 120, 125, 153, 161, 170, 176, 181, 187, 191, 194, 218, 229, 249, 268, 270, 272, 275, 279, 282, 290, 293, 297, 302, 315, 349, 354, 358, 383, 386, 427, 430, 471, 483, 485, 492, 495, 500, 504, 510, 532, 558, 566, 569, 572, 576, 597, 603, 606, 607, 608, 617, 625, 631, 632, 635, 651, 656, 659, 662, 676, 685, 699, 705, 708, 709, 713, 728, 729, 753, 763, 765, 767, 775, 784, 785, 790, 810. — dómsmenn, dómendr
 107, 125, 161, 190, 209, 210, 212, 218, 229, 268, 271, 282, 290, 293, 302, 315, 349, 350, 351, 358, 363, 364, 426, 427, 430, 471, 483, 495, 496, 497, 498, 500, 503, 504, 531, 543, 558, 572, 576, 606, 632, 660, 661, 662, 674, 675, 684, 685,

- 708, 705, 708, 709, 711, 713,
723, 726, 728, 753, 765, 775,
790, 801, 808.
- Donatus martyr 415, 815.
- drafskapr 98, 143.
- Drageyri í Skorradal 60.
- Drangar á Ströndum 769—771.
- Drangatangi á Ströndum 462.
- Drangavík á Ströndum 462.
- drepsótt (1494) 282.
- drottinsdagar 57, 425, 434, 793.
- drottning (María) 3, 68.
- drykkir 334. Sbr. bjórtuona,
drykkjaraskr, drykkjarausa
(sjá búsgagn), staup, horn-
staup, malt, sýra, öl.
- drykkjumaðr 669.
- Dufansdal í Arnarfjarðardölum
383—384.
- duggarar 495, 497.
- dúkar 183, 740. — þýzkrdúkr 724.
- Dunhagi (Dyngagi) í Hörgárdal
144—146, 286.
- dúnn 67, 638. — dúnsæng 639.
- Dvergasteinn í Seyðisfirði 23—
24, 393.
- Dýjanes á Fellsströnd 202.
- dymbildsægr 446.
- Dyngagi, sjá Dunhagi.
- Dynjandi í Grunnavík 760—761.
- dýnur 448, 740.
- Dýrafjörðr í Ísafjarðarsýslu 81.
247—249, 281, 383—384, 396,
401—402, 460, 479—480, 546,
675, 722, 740—741.
- dýridagr 211, 345, 422, 424,
640.
- dýrleiki (jarða) 47, 48, 63, 83,
134, 136, 189, 399, 420, 442,
468, 527, 561, 583, 585, 586,
648, 677, 737.
- Dægradvöl (síra Gottakálks) 443.
- Dæli í Svarfaðardal 800.
- Dögurðardalsá á Hruteyjarströnd
í Strandasýslu 461.
- Dögurðaroes á Skarðsströnd 75,
87, 165, 170, 747—748, 759.
— Dögurðarnessel 748.
- dönsk tunga 802.
- Ecclesia 81, 286, 364. Sbr.
kirkja.
- ecteskab 378. Sbr. hjónaband.
- Edlan, sjá Erlendr.
- Efrinúpr í Núpsdal 194—196.
efsta vika 3, 37, 57. — efstu
viku orða, sjá kirkja.
- Efstidalr í Ögursveit 244.
- Eggert Hannesson lögmaðr í
Bæ á Rauðasandi (d. 1585)
129, 217, 264, 273, 359, 379,
502, 504, 506, 517, 562, 595,
612, 675.¹⁾
- Eggert Jónsson á Ökrum í
Blönduhlíð (d. 1719) 167.
- Eggert Snæbjörnsson á Kirkju-
bóli í Langadal (á 18. öld)
77, 433, 579.
- Eggertadóttir: Guðrún, Helga.
eggver 466.
- Egidius ábóti hinn helgi 459,
610.
- Egill Egilsson syðra (1497) 366.
- Egill Einarsson vestra (1384) 6.
- Egill Eyjólfsson biskup á Hól-
um (d. 1341) 4.

1) Vera má að sumstaðar kunnir
að vera bönd Ara Magnússonar
utan á bréfum, þar sem hér í
safninu er talið, að sé hönd Egg-
erts, því að þeir skrifa um eit
skeið nokkuð keimlíkt.

- Egill Grimsson á Skarði í Lauga-**
dal, sýslumaðr í Húnavatns-
þingi og Hegranessþingi
(1480—1494; á lífi 1494; dá-
inn fyrir 1500) 11, 106, 197,
210—212, 523, 633.
- Egill (Agalus) í Haukadal (1495)**
286.
- Egill Jónsson syðra, ef til vill**
bróðir Stepháns biskups
(1492—1503) 116, 635.
- Egill Jónsson vestra (1494)** 221.
- Egill Magnússon nyrðra (1493)**
191.
- Egill á Varmalæk í Borgarfirði**
(1504) 748.
- Egilsson: Egill, Einar, Hákon,**
Jón, Sigurðr.
- Egilsstaðir í Flóa** 46.
- Eið í Eiðþinghá** 24, 223, 233,
320—321, 385. — **Eiðþing-**
há 320—321.
- Eið á Seltjarnarnesi** 458. —
Eiðsgarðr 458. — **Eiðssker**
51, 52. — **Eiðstjórn** 458.
- Eiðhús í Miklaholtshrepp** 65.
- Eiðínaborg á Skotlandi** 9, 11.
- eiðr** 86, 87, 91, 96, 103, 106,
107, 108, 111, 114, 169, 170,
175, 178, 193, 212, 228, 229,
238, 261, 263, 268, 271, 301,
335, 351, 353, 367, 382, 391,
532, 574, 575, 582, 621, 661,
675, 676, 685, 693, 726, 727,
756, 774, 783, 792, 811. —
eineiði 297, 726. — **eiðsbref**
87, 170. — **eiðstafr** 634, 776.
— **eiðstaka** 755. Sbr. **mein-**
eiðr, þrifeiðr.
- Eiell, sjá Egill.**
- eigandi** 5, 6, 88, 99, 100, 109,
117, 121, 126, 128, 143, 146,
148, 151, 157, 159, 162, 164,
166, 167, 177, 185, 188, 189,
195, 196, 197, 204, 216, 222,
224, 235, 236, 237, 244, 245,
251, 252, 253, 255, 272, 280,
291, 298, 304, 306, 310, 312,
316, 317, 331, 343, 347, 355,
367, 369, 370, 387, 393, 399,
403, 405, 411, 416, 419, 420,
422, 436, 438, 477, 484, 486,
487, 491, 508, 513, 517, 521,
525, 528, 544, 552, 561, 569,
570, 578, 579, 580, 583, 584,
588, 591, 599, 611, 614, 619,
623, 629, 636, 640, 648, 655,
663, 677, 680, 686, 690, 692,
694, 714, 715, 716, 719, 724,
731, 732, 733, 761, 763, 770,
788, 798, 805, 808.
- eiginhjon** 421.
- eiginkona, eiginkvinna, eignar-**
kona 106, 136, 139, 159,
166, 179, 184, 221, 223, 301,
328, 386, 413, 414, 419, 420,
421, 520, 544, 587, 747.
- eign full, föst, æfinleg** 9, 10, 18,
22, 25, 28, 29, 84, 87, 99,
100, 110, 111, 112, 120, 121,
122, 123, 126, 128, 135, 136,
142, 143, 145, 148, 151, 160,
161, 162, 177, 178, 185, 188,
189, 197, 211, 215, 220, 222,
224, 225, 230, 231, 232, 234,
235, 245, 247, 248, 250, 251,
252, 253, 254, 255, 260, 265,
267, 270, 272, 273, 277, 277,
280, 283, 298, 299, 303, 304,
306, 307, 311, 312, 313, 316,
317, 319, 320, 330, 331, 333,
343, 346, 347, 351, 352, 353,
355, 358, 366, 369, 372, 373,
384, 387, 392, 393, 394, 395,

- 396, 397, 398, 399, 400, 402, 404, 405, 409, 410, 411, 415, 419, 422, 426, 427, 428, 432, 435, 438, 441, 471, 477, 484, 486, 488, 491, 495, 503, 505, 506, 512, 515, 517, 521, 524, 525, 527, 528, 529, 533, 544, 549, 550, 552, 554, 558, 559, 561, 569, 570, 572, 575, 576, 579, 580, 583, 585, 586, 587, 591, 598, 607, 611, 613, 614, 619, 623, 629, 636, 638, 639, 640, 644, 648, 650, 656, 661, 663, 673, 680, 687, 692, 694, 699, 700, 701, 711, 716, 720, 721, 722, 723, 724, 726, 727, 730, 731, 732, 742, 748, 750, 755, 756, 757, 758, 760, 766, 770, 772, 773, 783, 798, 802, 803, 804, 808, 809.
- eignarmenn 171, 219, 235, 249, 268, 384, 436, 477, 656, 661, 764, 807.
- eignarorð 613, 614.
- eignarvitni 248, 652, 802, 802, 809.
- Eikargnipa, landamerki Möðrudals og Bustarfells 193.
- Eilífr Guðmundsson á Snæfuglastöðum (fyrir eða um 1500) 455—456.
- Einar Árnason nyrðra (1492) 127.
- Einar Bárðarson í Húnavatningsþingi (1502) 602.
- Einar Benediktsson prestur á Grenjaðarstað og Skinnastöðum (1471—1495) og síðan ábóti á Munkaþverá (1496—1505 og síðar) 235, 263—264, 302—303, 307, 356, 364—365, 371—373, 400, 437, 508, 555, 556, 558, 592, 600, 614, 628—629, 733, 766.
- Einar Bjarnarson í Borgarfirði (1493) 160.
- Einar Björnsson, Þorleifasonar hirðstjóra (á lífi 1492; dáinn 1494 eða fyrri) 105, 126, 231, 294, 379—380, 427—430, 515, 522, 541, 553—554, 570, 593, 755—756.
- Einar Brandsson lögréttumaður (1494) 217.
- Einar Egilsson nyrðra (1493) 164.
- Einar Egilsson syðra (1670) 610.
- Einar Einarsson í Borgarfirði (1504) 687.
- Einar Einarsson í Húnavatningsþingi, maður Drúðar Benediktsdóttur (1497—1504) 342, 721—722.
- Einar Einarsson lögréttumaður (1496) 388.
- Einar Einarsson í Þingeyjarþingi (1499—1502) 415, 631.
- Einar Einarsson sýslumaður á Miðhásum (d. 1707) 219, 433.
- Einar Eiríksson jonkæri í Vatnsfirði (d. 1383) 784.
- Einar Erlendsson prestur, prófastur og almennilegur dómari mikli Jökulsár á Sólheimasandi og Steinsmýrarfljóts (1492—1500) 123, 269, 295—297, 471.
- Einar Eyjólfsson, lögmanns Einarssonar, í Dal í Eyjafirði og í Dal undir Eyjafjöllum (1495—1497) 268, 375.

- Einar Eyvindsson í Húnavatns-
þingi (1502) 602.
- Einar Guðmundsson syðra (1492)
117.
- Einar Haldórsson nyrðra (1498)
166.
- Einar Hálfðánarson nyrðra
(1495—1505) 261, 761—762.
- Einar Hallfredarson í Húnavats-
þingi (1446) 7.
- Einar Hallsson bóndi í Árness-
þingi (1496) 324.
- Einar Hallsson (veginn 1498) 407.
- Einar Ímason í Skaptafellsþingi
(1496) 297.
- Einar Ingimundarson prestur í
Steinsholti og í Hrepphól-
um, ráðsmaður Skálholtsetóls
(1500—1505) 490, 491, 567,
603, 621, 622—623, 665, 698,
739, 812—818.
- Einar Ísleifsson ábóti á Munka-
þverá (d. 1487) 177—178,
372.
- Einar Jónsson í Eyjafirði (1493)
203.
- Einar Jónsson vestra (1498—
1504) 401, 543, 741.
- Einar Jónsson, Sigmundssonar
(1505) 757—758.
- Einar Jónsson prestur syðra
(1502—1504) 617, 698.
- Einar Jónsson eystra (1634) 511.
- Einar Jónsson konráktor í Skál-
holti (d. 1788—1789) 53.
- Einar Magnússon nyrðra, maður
Herþrúðar Eiríksdóttur (1495—
1504) 263, 413—414, 719—
721.
- Einar Magnússon í Árnessþingi
(nm 1460) 457.
- Einar Nikulássson galdrameistari,
prestur á Skinnastað (d. 1699)
465, 468.
- Einar Oddsson, Péturssonar, á
Hofi í Vatnsdal, sýslumaður
Húnavetninga (1492—1505)
104, 180, 217, 273, 278, 308,
314, 318—320, 349—350,
360, 367, 397—398, 427, 437,
496—497, 500, 502, 575,
602—603, 607, 705, 773—774,
777—778, 791—792, 810—
811.
- Einar Oddsson í Borgarfirði
(1504) 687.
- Einar Ólafsson, Filippussonar
(1496—1504) 314—315,
349—354, 368, 397—398, 418,
514—516, 533—536, 554,
595—597, 638, 680.
- Einar Ólafsson í Eyjafirði (1495—
1502) 265, 553, 629.
- Einar Ólafsson, Jónssonar vestra
(1498) 383—384.
- Einar Ólafsson í Borgarfirði
(1501) 552.
- Einar Pálsson á Rauðasandi
(1704) 795.
- Einar prestur í Mýrasýslu (1504)
744.
- Einar Snorrason Ölduhryggjar-
skáld, prestur á Staðastað
(1497—1504) 377, 603, 617,
713.
- Einar Sveinsson vestra (1492—
1504) 101, 243, 480, 674—
676.
- Einar á Valbjarnarvöllum (1504)
743.
- Einar Þórarinnsson vestra (1504)
690.

- Einar Þórðarson vestra (1500) 519. Eindríði, sjá Indríði.
Einholt í Biskupstungum 580—581.
- Einar Þorleifsson, Árnasonar, hirðstjóri (d. 1453) 6, 105, 571. Einholt í Hornafirði 449—451. einhöglungur 448.
- Einar Þorleifsson vestra (1480—1503) 12^r 636. einkaup 608. Sbr. verzlun. einmæli 705, 706.
- Einar Þórólfsson á Hofsstöðum og Knerri, umboðsmaður Diðriks Pinings, prófentumaður á Helgafelli (1493—1505) 156—157, 166—167, 185, 273, 416, 496—497, 580—581, 639, 690, 803—804. einskepta 740.
- Einar Þorsteinsson eystra (1492) 118—120. Eiríkr Bjarnason umboðsmaður Stepháns biskups (1495) 277.
- Einar Þorsteinsson vestra (1492) 141. Eiríkr Björnsson í Árnessþingi (1504) 692.
- Einar Þorsteinsson prestur nyrðra (1497) 372. Eiríkr Einarsson prestur á Grenjaðarstað (1493—1505; d. 1507) 153—159, 275, 312—313, 370, 372, 386, 387, 487, 545—546, 555—556, 558, 721, 781, 733, 766.
- Einar Þorvaldsson djákni á Hólum (1492—1493) 128, 193. Eiríkr Gíslason nyrðra (1492) 144.
- Einar Þorvaldsson bróðir á Helgafelli (1493) 157. Eiríkr Haldórsson, ábóta Ormsonar á Álptanesi (1494—1498) 102, 358—364, 388—391, 751, 816.
- Einar Þorvaldsson eystra (1496) 289—290. Eiríkr Ívarsson lögréttumaður nyrðra (1495—1502) 264, 477, 502, 505, 631.
- Einarshöfn á Eyrarbakka 695, 696. Eiríkr Jónsson í Hornafirði (um 1500) 451.
- Einarsson: Arnbjörn, Árni, Bjarni, Björn, Brandr, Egill, Einar, Eiríkr, Eyjólfur, Eysteinn, Finnþogi, Gizur, Grímr, Guðmundr, Haldór, Ísleifr, Jón, Magnús, Marteinn, Oddr, Ólafur, Salomon, Sigmundur, Stephán, Stígr, Þórðr. Eiríkr Jónsson vestra (1492) 92.
- Einarstaðir í Reykjadal 234, 307, 686, 732. Eiríkr Leptsson, Guttermssonar, á Grund í Eyjafirði (d. 1473) 148, 489—490, 646—648, 807—810.
- eindagi 780. Eiríkr Oddsson í Húnavatnssþingi (1498) 411.
- Eiríkr Ormsson eystra (1496—1497) 310, 345—346.
- Eiríkr prestur (vestra; 1495) 285.
- Eiríkr Sigmundsson prestur nyrðra (1492—1493) 90, 109, 128,

- 158, 163, 166, 168, 173, 187, 198.
- Eiríkr Sigurðsson syðra (1492) 106, 110, 113.
- Eiríkr Sumarliðason, Eiríksson-ar, prestur í Saurbæ í Eyjafirði og síðar ábóti á Þingeyrum (1497—1505; d. 1516) 346—347, 372, 509, 545, 555, 556, 558, 592, 614, 624—625, 646, 771—772, 809.
- Eiríkr Valerianusson (Þórarinsonar) bróðir á Helgafelli (1493) 157.
- Eiríkr (Eyjólfur) Þorbjarnarson í Árneshöfði (1504) 692.
- Eiríkr Þorsteinsson bóndi og lögréttumaðr í Rangárbæ (1497—1500) 376, 392, 507—508.
- Eiríksstaðir á Jökulsdal 198.
- Eiríksstaðir á Mýrum 616.
- Eiríksstaðir í Svartárdal 522, 729—730. — Eiríksstaðatjörn 523, 729.
- Eiríksdóttir: Herþrúðr, Ingibjörg, Ingvildr, Kristín.
- Eiríksson: Ari, Árni, Brynjólfur, Einar, Hallvarðr, Jón, Sveinn, Teitr, Þorleifr, Þorsteinn, Þorvaldr.
- eirskál gylt 155.
- Eivindr, sjá Eyvindr.
- ektaborin börn 538.
- eldaskáli, sjá húsakynni.
- eldr 2. — eldibrandr 27. — elditorf 236. — eldiviðr 46, 236, 332. — eldsgögn 18, 63, 183, 544.
- Elen á Sauðafelli (d. fyrir 1500) 459.
- Ellidáa í Mosfellsveit 50.
- Ellidáhöfn, skipstaða frá Kallaðarnesi 45.
- Ellendr, sjá Erlendr.
- Ellingr, sjá Erlingr.
- elztu menn 385, 621, 656.
- embætti, embítmenn 78, 181, 379, 380, 769, 787.
- Endriði, sjá Indriði.
- Engay á Kollafirði 50—52, 189, 334—335.
- Engayjar fyrir Fellaströnd 75.
- engi, engjatök 53, 59, 102, 299, 304, 346, 399, 441, 465, 607, 694, 770, 807.
- Engihlíð í Langadal 211.
- Engilbertsson: Jón.
- Engimýr í Öxnadal 146.
- England, Englendingar, eingelskir (enskir) menn (kaupmenn) 12, 13, 59, 374, 495, 497. — enskt klæði 362.
- Enni (= Ólafsvíkrenni) 416, 639—640.
- Enni á Refasveit 602, 659.
- Epimachus martyr 260.
- epiphania sjá festum.
- episcopus 364, 464. Sbr. biskup.
- eptirför 323.
- eptirkomendr 90, 98, 118, 135, 141, 151, 165, 173, 182, 186, 187, 204, 205, 224, 225, 231, 246, 262, 305, 308, 312, 333, 343, 345, 371, 374, 394, 397, 406, 410, 417, 423, 431, 439, 507, 576, 577, 578, 579, 590, 594, 609, 649, 677, 695, 696, 718, 720, 723, 747, 788, 790, 804, 805.
- eptirkæra 122, 514, 553, 554.
- eptirmálmenn 631.

optirmæli 239.

erfð 144, 145, 156, 180, 183,
205, 249, 250, 255, 259, 265,
268, 281, 314, 319, 320, 322,
330, 343, 352, 353, 372, 385,
418, 423, 432, 435, 436, 462,
478, 514, 515, 518, 533, 541,
547, 557, 565, 570, 591, 596,
602, 640, 647, 653, 660, 662,
680, 699, 700, 701, 731, 764,
772—791. — erfðagóz 346,
792. — erfðaskipan 435, 436,
— erfðaskipti 704. — erfða-
tal 274, 315, 353, 368, 435,
471, 504, 515, 518, 563, 564.

erfð hins krossfesta 171.

erfingi 1, 85, 88, 98, 126, 128,
135, 136, 141, 143, 144, 145,
148, 162, 166, 173, 210, 215,
217, 224, 225, 231, 233, 234,
246, 251, 256, 258, 261, 262,
268, 269, 270, 283, 292, 298,
299, 304, 305, 307, 308, 311,
316, 322, 333, 343, 345, 346,
355, 358, 364, 369, 374, 378,
387, 389, 397, 399, 402, 408,
405, 406, 410, 420, 422, 423,
432, 436, 438, 450, 459, 474,
477, 493, 494, 495, 505, 521,
528, 532, 544, 552, 554, 558,
561, 569, 570, 571, 572, 578,
579, 584, 586, 588, 591, 594,
595, 597, 618, 631, 632, 649,
660, 677, 678, 679, 694, 695,
700, 701, 705, 720, 721, 722,
723, 732, 749, 770, 771, 788,
800, 808, 804.

Erfirisey, sjá Örfirisey (Örfærisey).

erkibiskup 153, 159, 259, 473,
494, 565, 605, 646, 772, 786.
— erkibiskupsdómr 771.

Erlendr í Akrhöfða (d. fyrir 1318)
466.

Erlendr Bjarnason, Marteinsson-
ar, & Ketilsstöðum & Völlum
(1500—1504) 512, 714—716.

Erlendr Bjarnason í Árnessþingi
(1665) 622.

Erlendr Erlendsson, Narfasonar,
sýslumaðr, bóndi & Hlíðarenda
og Kolbeinsstöðum (1494—
1495; virðist hafa dáið seint
& árinu 1495) 224, 234, 252—
253, 265—268, 273—274.

Erlendr Frack lögmaðr í Björg-
vin (1498) 408.

Erlendr Jónsson syðra (1495)
252—253.

Erlendr litli í Skálholti (1502)
628.

Erlendr Magnússon nyrðra (1493)
381—383.

Erlendr Óblauðsson í Húnavats-
þingi (1494) 212.

Erlendr Sighvatsson í Árness-
þingi (1502) 621.

Erlendr í Skógum í Stafholts-
tungum (1504) 743.

Erlendsson: Einar, Erlendr,
Hallr, Helgi, Jón, Magnús,
Narf, Oddr, Vigfús, Þorvarðr.

Erlingr Gíslason, Filippussonar,
sýslumaðr í Barðastrandar-
sýslu (1504) 699—701, 722—
723.

Erlingsson: Jón.

Ermstaðir (Ormstaðir, ná Erp-
staðir) & Fellströnd 459^a.

Erpstaðir, sjá Ermstaðir.

Esjuberg & Kjalarnesi 339.

Eskjuholt (Eskiholt) & Mýrum
64, 289, 290.

- Espihóll í Eyjafirði 529, 580, 681, 685.
- Espólin, sjá Jón Espólin.
- exaltacio crucis 401.
- excessus 118.
- exemplum actorum judicis 118.
- ey, eyjar 288, 402, 461, 479, 559, 656.
- Eydalir, sjá Heydalir.
- eyðigarðar 770.
- eyðijarðir 593, 768.
- eyðijöklar 290, 296.
- eyðikot 203, 204.
- eyðslueyrir 586.
- Eyfundr, sjá Eyvindr.
- Eyjafjöll í Rangárþingi 16, 35, 38, 39, 89, 225—226, 375, 431—433, 749—750, 805.
- Eyjafjörðr í Vaðlaþingi 99, 100, 109, 120—123, 137—138, 164, 178, 203, 229—230, 233—234, 255, 260, 262, 263, 265—268, 274, 280—281, 284, 303, 306, 317—318, 365, 373, 415, 436—439, 477, 478—479, 516—518, 524—525, 529, 530, 551, 553, 582—584, 611, 614, 629, 646—648, 664, 681, 685, 730, 732, 734, 735, 755, 761—762, 772, 790, 791, 797, 803, 805.
- Eyjólfr Andrésson í Húnavatnsþingi (1499) 413.
- Eyjólfr Einarsson lögmaðr (d. fyrir 1495) 39, 269.
- Eyjólfr Einarsson, Eyjólfssonar, í Dal undir Eyjafjöllum, „biskupsmaðr“ (p. e. teingdasonur Jóns biskups Arasonar; 1553) 39.
- Eyjólfr Eyjólfsson undir Hálsi í Hamarsfirði (um 1500) 443.
- Eyjólfr Gíslason, Filippussonar, í Haga (1492—1505) 128—130, 167, 404—405, 421, 518, 699—701, 718—719, 722, 799.
- Eyjólfr Helgason syðra (1493) 189.
- Eyjólfr Hjaltason sýslumaðr í Þverárþingi syðra (1480, d. fyrir 1498) 12, 399.
- Eyjólfr Jónsson prestur á Völlum í Svarfaðardal (d. 1745) 211, 443, 496, 499, 582, 603, 688, 692.
- Eyjólfr Ketilsson í Eiðþinghá (1498) 385.
- Eyjólfr Kolbeinsson í Grímsnesi (um 1500) 457.
- Eyjólfr Ólafsson í Húnavatnsþingi (1494) 211.
- Eyjólfr Sigurðsson undir Eyjafjöllum (1494) 225.
- Eyjólfr Sigurðsson prestur í Gufudal (1497—1504) 250, 518, 655, 676.
- Eyjólfr Þorkelsson í Eyjafirði (1493) 164.
- Eyjólfr Þórólfsson undir Eyjafjöllum (1494) 225.
- Eyjólfr Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1502) 602.
- Eyjólfr Þorvaldsson í Þingeyjarþingi (1494) 213.
- Eyjólfsdóttir: Margrét.
- Eyjólfsson: Beinir, Egill, Einar, Eyjólfr, Guðni, Gunnar, Jón, Loptr, Magnús, Oddr, Ólafr, Þórarinn.
- Eyjólfsstaðir á Völlum 222. eykr 441, 547.
- Eyma í Selvogi 583.
- Eyner, sjá Einar.
- Eyolbr, sjá Eyjólfr.

- Eyrbakki í Árnessþingi (1504) 696. Sbr. Bakki.
- Eyrgarðröseingi í Múlaland í Saurbæ 71.
- Eyrarsveit á Snæfellsnesi 388—391, 590, 680, 690, 746, 747—748.
- eyrartangi 4.
- Eyri í Álptafirði (Narfaeyri) 66, 185.
- Eyri í Bitru 85, 141—143.
- Eyri í Eyrarsveit (Öndverðeyri) 690.
- Eyri í Ingólfafirði 288.
- Eyri í Kjós 54.
- Eyri í Kollafirði 402.
- Eyri í Mjóafirði vestra 244, 637.
- Eyri í Seyðisfirði vestra 286.
- Eyri í Skutilsfirði 396, 423, 588, 672, 682. — Eyrarakógr 806.
- eyristollar 70, 149.
- Eyruý (í Drápuhlíð um 1490) 669.
- eyssill, sjá búsgagn.
- Eysteinn Brandsson sterki í Mörk á Landi (1505) 788.
- Eysteinn Einarsson í Eyjafirði (1504) 681.
- Eysteinn Guðmundsson á Snæfuglsstöðum (fyrir 1500—1505) 455—456, 818.
- Eysteinn Jónsson prestur í Hafsfjarðarey (1505; d. 2. Júní 1536) 665, 788, 799.
- Eystrihreppur (Gnúpverjahreppur) í Árnessþingi 44, 491, 620—622.
- Eystrivellir á Landi 333, 334.
- Eyvinztson, sjá Eyvindason.
- Eyvindará í Eiðabínghá 27, 33.
- Eyvindarfjarðará á Ströndum 461.²
- Eyvindarstaðir í Blöndudal 105, 245, 404.
- Eyvindartunga í Langadal í Árnessþingi 325.
- Eyvindr Bergsson í Anstfjörðum (1495—1502) 257.
- Eyvindr Guðmundsson lögrétta- maðr í Strandasýslu (1494—1504) 209, 283, 360, 388, 425, 589, 704, 727.
- Eyvindr Tumason lögrétta maðr (1495) 271.
- Eyvindsson: Einar, Guðmundur Helgi, Jón, Þorsteinn.
- Faðir, andligur, andaligr, andarligur, elskuligr, verðugur, virðuligr (biskup) 10, 12, 89, 91, 100, 106, 110, 114, 117, 124, 125, 128, 146, 148, 150, 151, 162, 166, 168, 170, 173, 193, 197, 269, 278, 357, 408, 492, 494, 509, 545, 549, 555, 556, 557, 559, 560, 568, 592, 601, 604, 611, 625, 646, 718, 721, 731, 734, 766, 778. — helgasti faðir (páann) 769, 788, 787.
- faðir: föðuraftr 167, 212.
- Fagrabær „á Svalbarðsströnd“ 529—530.
- Fagradalur í Breiðdal 120.
- Fagradalur á Rosmhvalanesi 457.
- Fagradalur (innri) í Saurbæ í Dalasýslu 72, 406.
- Fagradalur (ytri) á Skarðsströnd 758, 759.
- Fagradalstunga í Saurbæ 72.
- Fagraskógr á Árakógarströnd 802—803.
- Fagrey fyrir Skarðsströnd 72.
- faldur á bréfi (plica) 145.
- Fallandastaðir í Hrutafíði 67.

- fals 497, 658, 660. — falsbréf 175, — fjárforræði 345, 659. — fjárhald 595, 659, 662. — fjárheimtur 284, 375, 376, 427, 481. — fjárlag 146. — fjármagn 57, 569. — fjársekt, fésekt 111, 197, 312, 577, 589, 590, 596, 728, 787, 788, 799. — fjárskaði 764. — fjáruptektur 319, 323, 540, 551, 673, 674, 723. — fjárvöxtr, févöxtr 547, 548, 792, 798. — fébætr 789. — fégirni 540. — fégjafir 537. — fégjald 246, 391, 695. — fékaup 412, 806. — fémissir 384. — féskakki, fjárskakki 231, 426, 481, 505, 506, 583, 660, 704. — féskipti 261, 435, 478, 504, 650, 756, 758.
- fé, fénaðr 162, 163, 455, 735, 744. — fjárbeit 57. — fjármaðr 59. — fjárrekstr 558, 559.
- félag 139. — félagar 263.
- félegr dagr 631, 633. — félegrheit 630, 631, 632.
- Fell(in) í Fljótsdalshéraði 24.
- Fell í Kollafirði 73, 206, 219, 262, 294, 468—469, 520—521, 586, 587.
- Fell í Sléttuhlíð 166.
- Fell = Staðarfell 74.
- Fellsendi í Dölum 437.
- Fellshverfi í Hornafirði 451, 452.
- Fellsmúli á Landi 513, 514.
- Fellströnd í Dalasýslu 6, 87, 165, 170, 201, 202, 588, 617, 618, 651, 652, 747, 748.
- fen 170, 294.
- feria, ferisæ (rúmbelgir dagar):
 feria secunda = mánudagr;
 feria tertia = þriðjudagr;
- fals 497, 658, 660. — falsbréf 415, 581, 762, 782, 785. — falsmál 9.
- fangavottar 351.
- faramenn 153.
- farargreiði 208.
- Farbotnar í Grímanesi 457.
- Far hið mjóa í Grímanesi 457. —
- fardagar 92, 97, 101, 102, 103, 104, 108, 111, 113, 115, 120, 125, 142, 143, 149, 150, 162, 166, 169, 178, 181, 194, 197, 206, 211, 249, 254, 255, 262, 271, 289, 290, 297, 301, 347, 355, 362, 395, 396, 403, 421, 437, 444, 445, 455, 468, 475, 482, 488, 489, 510, 526, 569, 581, 588, 612, 636, 658, 663, 644, 674, 680, 684, 685, 691, 713, 720, 761, 765, 779, 784, 792, 802, 806, 809, 811, 812. — fardagavika 183, 260, 354, 695.
- farmaðr 669.
- farvegr 8, 559.
- Fáskrúð, á í Dalasýslu, 93, 94, 95.
- Fáskrúðsfjörðr eystra 30, 687.
- fasta 204, 240. — föstniungangr 253. — föstniðir 240.
- fastaeign, fasteign, fastagóz 265, 273, 278, 343, 435, 503, 559, 560, 763.
- fat (flát): rauð föt 745. — vernizað fat 740.
- fátækir menn 240, 241, 246, 447, 474, 726, 810.
- fé, fémunir, 2, 49, 94, 95, 97, 174, 175, 176, 180, 193, 212, 251, 284, 347, 361, 362, 364, 406, 537, 540, 548, 557, 571, 591, 596, 598, 599, 623, 659, 662, 663, 669, 674, 691, 719,

- feria quarta = miðvikudagr;
 feria quinta = fimtudagr;
 feria sexta = föstudagr; feria
 septima = laugardagr) 172,
 179, 182, 187, 202, 259, 279,
 418, 434, 438, 685.
 ferjan 630, 631, 632.
 Ferjubakki í Borgarfirði 64.
 Ferjuhamar í Grímsnesi 457.
 Ferstikla á Hvalfjarðarströnd 55.
 festing 259, 260, 274, 330, 352,
 353, 413, 425, 492, 530, 563,
 570, 603, 604, 606, 808. —
 festingarbréf 224, 313, 315,
 329, 413. — festingardagr
 306. — festingarorð 352. —
 festingurvottar, (-vitni) 139,
 266, 328, 413.
 festum, festa sanctorum 46. —
 festum Agathæ virginis 470.
 — Agnetis virginis 618. —
 Ambrosii episcopi 307, 761. —
 Andreæ apostoli 662. — Au-
 gustini episcopi 344. — Au-
 gustini Angelorum (!) 635. —
 Barnabæ apostoli 203, 603,
 734, 774, 777. — Bartholomei
 apostoli 513. — Blasii epi-
 scopi 754. — Bonifacii epi-
 scopi 486, 561. — Brigidæ vir-
 ginis 98. — Chatarinæ 230.
 — Cecilie virginis 147. —
 Corporis Christi 263, 310, 386,
 423, 767. — Donati episcopi
 415. — Egidii abbatis 610.
 — Gereonis et sociorum ejus
 585. — Gregorii papæ 678.
 — Johannis apostoli 754. —
 Johannis & Pauli 567. —
 Johannis baptistæ 37. — Jo-
 hannis episcopi 337, 338, 339,
 340, 687. — Lamberti epi-
 scopi 312, 516, 613. — Laur-
 entii 434. — Lionhardi 236.
 Lucie virginis 531. — Lucæ
 evangelistæ 140, 524. — Magni
 ducis 594, 595. — Margaritæ
 virginis 718. — Maria Mag-
 dalenæ 719. — Martini epi-
 scopi 527. — Matthei apostoli
 279, 438, 475, 518. — Me-
 dardi & Gillardi 383. —
 Michaelis archangeli 585. —
 nativitatis Mariæ 131, 311,
 398, 721, 731, 794, 795. —
 Nerei & Achillei 599. — Olai
 regis 191. — Petri & Pauli
 702. — Philippi & Jacobi
 174, 340, 597, 631. — reli-
 quiarum 316, 730, 800. —
 Scholasticæ virginis 408. —
 Sanctorum in Selio 394. —
 Septem dormientiura 511. —
 Simonis & Judæ 373, 803. —
 sanctæ trinitatis 37. — unde-
 cim millium virginum 525. —
 Ursulæ 526. — Valentini 165.
 — Visitacionis, sjá Maria —
 Viti sociorumque ejus 696.
 Sbr. dagr, messa.
 Fífustaðir í Selárdal vestra 402.
 Fífholt í Landeyjum 40.
 fíkjur 398.
 Filippus Filippusson í Húna-
 vatnsþingi (1493) 180.
 Filippus Jónsson prestur í Sauð-
 lankadal (d. fyrir 1501) 578.
 Filippus Oddsson prestur í Skaga-
 firði (1497) 346.
 Filippus postuli 174, 207, 340,
 597, 631, 634. Sbr. Jakob
 postuli.

- Filippus Þorleifsson, Svartason-
ar, á Reykhólum (1384) 4—6.
- Filippusson: Gísli, (Hermann),
Jón, Loptr, Ólafur, Sigurðr.
- Filpus, sjá Filippus.
- Fimbogi, sjá Finnbogi.
- fimmtídagur, fimtugdagur 100, 109,
114, 148, 159, 163, 192, 195,
203, 206, 213, 224, 236, 279,
302, 318, 337, 338, 366, 373,
380, 394, 396, 405, 425, 469,
470, 478, 519, 522, 555, 556,
558, 567, 573, 575, 607, 619,
622, 635, 675, 681, 682, 688,
716, 722, 725, 760, 768, 778,
798, 808.
- fingerull 232, 233.
- Finnaheiði í Grimsnesi 457.
- Finnastaðir í Höfðahverfi 730—
731.
- Finnastaðir í Sölvadal 234.
- Finnbogadóttir: Guðlaug, Guð-
ríðr, Ragna.
- Finnbogason: Jón, Þorsteinn.
- Finnbogi Einarsson, ábóta Ís-
leifssonar, prestur nyrðra
(1495—1505), prestur á Grenj-
aðarstað 1507 og síðar, og
síðast ábóti á Munkaþverá
253—254, 305—307, 555, 556,
559, 592, 629, 733, 766.
- Finnbogi Jónsson lögmaður og
sýslumaður í Þingeyjarþingi
(1492—1505) 120—123, 147, 190,
216—218, 223, 229—230, 264—
268, 270—271, 273—274, 279—
280, 317—318, 353, 358—360,
367—368, 388, 391—392, 397,
414, 418—419, 425—428, 434—
437, 443—444, 477—478, 482,
492—503, 505—506, 522, 524—
525, 533, 537—538, 542, 550—
551, 553, 561—562, 566, 569—
570, 572, 575—576, 582, 584,
589, 606—608, 613—614, 630—
633, 635, 641—643, 646—648,
649—652, 656—662, 679, 704—
713, 734—735, 752, 772—773,
785—786, 789—790, 807—810.
- Finnmörk á Fellsströnd 588.
- Finnr Jónsson biskup í Skál-
holti (d. 1789) 668, 747.
- Finnr Pétursson lögréttumaður í
Ljárskógum (1504) 725.
- Finnr Vilhjálmsson í Hörgárdal
(1495) 236.
- Finnr Þorvaldsson í Skagafirði
(1501) 548.
- Finnsson: Arnór, Böðvar, Gísl,
Guðmundr, Ingimundr.
- Finnstaðir í Eiðþinghá 320—
321.
- Fiskabjarg í Borgarfirði eystra
385.
- Fiskilækr í Melasveit 59.
- fiskr, fiskar 155, 278, 279, 288,
374, 417, 450, 497, 608, 718,
736, 744, 771, 810. — tundi
hver fiskr 279. — fiskatollr
278, 279. — fiskreki 455. —
fiskveiði 60, 141.
- fiskr verðaura 377, 378.
- Fitjar í Skorradal 61, 376.
- Fitjar í Viðidal 757, 758.
- fjalir 234, 456, 638. — fjala-
diskar 287.
- fjall 53, 523. — fjallgarðr 799.
- Fjall = Möðrudalsfjöll 198, 466.
- Fjalleyrar í Skötufirði 82.
- Fjallvörður (Fjallvörður), landa-
merki Núps í Núpsdal 196.
- fjandinn 238, 474.
- fjara 20, 46, 237, 279, 451, 452,
454, 455, 714. — fjöruför 74,

- fjörugögn 415. — fjörumark 41, 451. — fjörunyjar 346.
- fjarski 78, 130.
- fjórðungsgjöf 139, 181, 280, 300, 310, 311, 369, 406, 447 (neðanm.), 520, 521, 571, 586, 587, 591, 720, 733, 734, 791, 792.
- fjórðungsveiði 64.
- fjórmenningr 769, 782. — fjórmenningsmein 428.
- fjós 25, 95, 445. Sbr. húsakynni.
- Fjós í Svartárdal 522—523, 729—730.
- Fjósatunga í Fnjóskadal 305—307.
- fjúk 294.
- fjölmaeli 712, 713.
- fjörðr = Breiðafjörðr 5.
- Fjörðr í Mjóafirði 394.
- Flaga í Vatnsdal 318^a.
- Flagbjarnarholt á Landi 333—334.
- Flatey á Breiðafirði 12, 13, 79, 244, 286, 404—405, 476, 543—544.
- Flatey fyrir Flateyjarðal 234, 249—250, 255. — Flateyjarðalr 138.
- Flautafell í Þistilsfirði 400.
- Flensborg 748—750.
- fjót (í á) 56.
- Fljót(in) í Skagafirði 216.
- Fljótadalr, Fljótadalshérað í Anstfjörðum 26, 222, 258, 309—310, 312—313, 345—346, 356—357, 395, 400, 446—447, 486—487, 511—512, 526, 686—687.
- Fljótadalsgarðr í Kelduhverfi 214.
- Fljótshlíð(in) í Rangárþingi 12, 316, 717, 735, 806.
- Fló(inn) í Árnessþingi 44, 45, 47, 89, 152, 453—455, 622—623, 695—696.
- Flói, sjá Húnaflói.
- Flókadalr í Borgarfirði 61, 62.
- Flosadóttir: Steinunn.
- floti, flotar 638, 639, 744. Sbr. búsgagn, koppafloti, smjörfloti.
- Flóvent Þórarinsson nyrðra (1506) 789.
- Flóventsson: Andrés, Þorbjörn.
- Flugumýri í Blönduhlíð 577—578, 646, 648.
- fluxus sanguinis (tiðir kvenna) 239.
- flæðarmál 4.
- flöskulás 156, 638, 639. Sbr. búsgagn.
- Fnjóskadalr í Suðrþingeyjarþingi 138, 163—164, 177—178, 306—307, 371—373.
- fóðr 103, 743, 744, 785. — fóðrapeningr 726. — fóðrtaka 725.
- fógeti (foget, fogede, fóviti) 13, 217, 379, 380, 408, 626, 750, 786, 787.
- folald|
foli } sjá hross.
- fontklæði
fontsumbúningr } sjá kirkja.
- forboð 178, 277, 438, 768, 772, 781, 782.
- fordjarfelse 10.
- fordúkar, sjá kirkja.
- foreldri 66, 135.
- forfaðir 9.
- forföll 91, 212, 213, 297, 351, 382, 545, 625, 635, 693.

- forlag 527, 769. — forlagseyrir 175.
- forligelse 10.
- forliknarbréf 612.
- formaðr (skips) 388, 385.
- formenn (kirkju og klaustra) 90, 106, 118, 135, 151, 182, 187, 196, 204, 205, 214, 222, 304, 312, 326, 351, 356, 395, 399, 428, 431, 459, 493, 564, 577, 582, 616, 619, 696, 698, 718, 761, 768, 781, 804.
- formi, formadúkr, sjá kirkja.
- forn texti lögbókar 436.
- fornæming 261.
- fororð 104, 172, 246.
- forráð 1, 317. — forráðamenn, 153, 646.
- forræði (frjálst) 121, 177, 189, 222, 224, 225, 235, 245, 254, 274, 299, 304, 306, 311, 316, 317, 320, 334, 350, 369, 387, 393, 395, 397, 399, 400, 402, 405, 410, 419, 423, 432, 438, 484, 491, 506, 524, 527, 528, 579, 586, 598, 614, 619, 623, 629, 636, 648, 661, 694, 699, 700, 701, 711, 720, 722, 730, 732, 756, 788, 803, 804, 809.
- forræði kirkjunnar 110.
- forræðismaðr 491.
- forræging 535.
- foss, sjá foss.
- forsagnarvottr 326, 400, 411, 412.
- forskrift 53.
- forskrivelse 10.
- forsmæelse 534.
- forsóman 292, 547.
- forstaða 182.
- forstjóri 107, 110,
- forstofa, sjá húsakynni.
- forsvar 106, 107, 296, 414, 439, 707, 765. — forsvarismaðr 293, 361.
- forsæti 638.
- forustusauðr 443. Sbr. sanðpening.
- forvaran 261.
- forverari 259, 492, 567, 616, 630, 688.
- forverk 728.
- forþénnan 717, 718.
- Foss = Brúarfoss 64.
- Foss = Langárfoss á Mýrum 62.
- Foss (Laxfoss) í Stafholtstungum 743, 744, 745.
- Fossar á Kjalarnesi 53.
- Fossalækr í Melasveit 59.
- Fossnes í Olfosi 622—623.
- Fossvogalækr í Fossvogi 52.
- fóstr og framfærsla 176.
- fóviti, sjá fógeti.
- fráfall 256, 270, 348, 450.
- Frakkanes á Skarðsströnd 244.
- frakt 497,
- framburðr 101, 206, 265, 338, 339, 340, 689.
- framflutningr 175.
- framfærsla, framfæri 144, 145, 174, 175, 176, 178, 200, 216, 227, 233, 234, 307, 316, 333, 334, 409, 473, 475, 549, 586, 619, 620, 691, 720, 774. — framfærslumál 174. — framfærslumenn 176.
- framgreiðsla 260.
- framsaga 547.
- framtal 18, 347.
- Franciscusdagr 522.
- frelsi 91, 142, 169, 296, 402

- 415, 528, 541, 649, 685, 725,
770, 779.
- fríðleiki fjár, frítt fé 79, 172,
209, 271, 298, 304, 361, 390,
391, 481, 586, 612, 648, 684,
685, 798, 802.
- fríðr 127, 209, 210, 243, 305,
322, 364, 402, 632, 653, 790.
— fríðbrot 799.
- fríðr og félegr dagr 216, 217,
589, 590, 701, 702.
- Fríðrik Eggerz Skarðspinga-
prestr (d. 1894) 6.
- fríheit 86.
- frilla 223. — frillulíf, frillulíf-
aðr 563, 565, 606, 606. —
frillusonr 353.
- frjádagr 446.
- Fr.ðá á Snæfellsnesi 416, 640.
- Fróðaeingi í Norðrárdal 63.
- Fróðastaðir í Hvitársíðu 743,
744.
- frumbréf, frumrituð bréf 53, 88,
90, 98, 99, 100, 105, 108, 109,
112, 113, 115, 117, 120, 122,
125, 128, 129, 130, 131, 133,
134, 137, 138, 140, 144, 145,
146, 147, 148, 149, 150, 152, 158,
159, 161, 162, 163, 166, 168,
171, 172, 173, 176, 177, 179,
180, 181, 186, 188, 192, 195,
197, 203, 204, 205, 207, 212, 217,
222, 229, 232, 235, 237, 238,
247, 248, 249, 250, 253, 255,
257, 258, 259, 260, 270, 275,
277, 278, 279, 281, 283, 291,
294, 295, 298, 300, 305, 306,
308, 309, 310, 312, 314, 316,
317, 327, 329, 330, 333, 334,
346, 347, 349, 354, 367, 370,
371, 378, 379, 386, 387, 392,
396, 400, 401, 403, 406, 407,
409, 411, 414, 417, 418, 419,
420, 422, 423, 424, 425, 427,
430, 434, 437, 438, 441, 444,
445, 472, 477, 478, 483, 486,
487, 505, 506, 508, 510, 512,
514, 516, 518, 519, 521, 524,
525, 526, 527, 528, 529, 531,
533, 536, 543, 545, 548, 552,
556, 557, 558, 561, 567, 575,
577, 578, 579, 580, 586, 588,
589, 590, 592, 595, 598,
602, 609, 611, 612, 614, 617,
619, 622, 624, 628, 629, 630,
632, 641, 642, 644, 645, 646,
649, 651, 653, 663, 674, 676,
681, 682, 685, 687, 694, 695,
698, 700, 701, 704, 714, 717,
718, 727, 730, 731, 733, 740,
741, 743, 750, 751, 755, 759,
761, 762, 763, 766, 769, 771,
778, 786, 788, 789, 793, 794,
797, 800, 802, 804, 805, 807,
— frumtranscripta 104, 126,
192, 262, 275, 441.
- frumadr 667.
- frjádagr (= frjádagr) 771.
- frændi (= sonr) 99.
- frændkona 99, 227, 444.
- frændsemi 175, 176, 227, 256,
273, 330, 343, 412, 422, 662,
769, 782, 783. — frændsem-
iameinbugir 565. — frænd-
semiþell 563, 565, 767.
- fuglsþúfa 59.
- fúti 40.
- fúlga 558, 720.
- fullrétti 91, 95, 107, 111, 169,
181, 297, 481, 489, 499, 509,
674, 684, 703, 713, 723, 764,
765, 779, 811, 812, 814. —
fullréttisord 95, 712, 713.
- fulltíða menn 245.

- Fúluþjarnarlækr á Seltjarnarnesi 458.
- Furufjörðr í Jökulfjörðum 245.
- Fúsason: Guðmundr, Jón.
- Fúsi Andrússon syðra (1503) 648.
- Fúsi Erlendsson, sjá Vigfús Erlendsson.
- Fúsi Hallason nyrðra (1506 eða fyrri) 808.
- Fúsi Þórðarson, sjá Vigfús Þórðarson.
- fylgjarar 13, 388, 534.
- fylhross }
fylja } sjá hross.
- fyrirgefning syndanna 243.
- fyrnd kirkju 196.
- fæða, fæði 8, 159, 175.
- fæðing 50.
- Færeyyar 786.
- færi (handfæri) 116, 736.
- föruneysi 176.
- föstudagr 1, 5, 50, 51, 57, 90, 99, 105, 110, 112, 116, 127, 128, 138, 139, 144, 170, 191, 194, 206, 223, 249, 258, 256, 257, 265, 294, 307, 323, 336, 340, 341, 344, 355, 360, 367, 368, 381, 383, 398, 419, 423, 430, 439, 455, 517, 523, 530, 541, 546, 559, 580, 592, 595, 597, 599, 611, 612, 636, 640, 642, 650, 657, 665, 678, 686, 690, 722, 730, 732, 734, 769, 797, 800.
- fötur, sjá búsgagn.
- Gabriel engill 43. — Gabriels-skript, sjá kirkja.
- gaddanafar, sjá smíðartól.
- Gaffellsheiði milli Dalasýslu og Strandasýslu 93, 95.
- gagndagr, sjá gangdagar.
- Gagnheiði í Borgarfjarðarsýslu 56.
- Galmaströnd við Fyrafjörð 802 — 803.
- Galmasvík á Akranesi 56.
- Galtardalur á Fellsströnd 244.
- Galtardalstunga á Fellsströnd 75, 139—140, 690, 691, 747 — 748.
- Galtarholt á Mýrum 64.
- Galtarvík á Akranesi 189, 583.
- Galtastaðir í Flóa 455.
- Gamlason: Bjarni, Marteinn, Þorleifr.
- gamli sáttmái 321.
- Gamli Magnússon prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1504) 698.
- Gamli (Þorleifsson) í Drápuhlíð (um 1490) 669.
- Gamli Þorsteinsson nyrða (1494 — 1502) 211, 631.
- gangandi fé 395.
- gangdagar 595, 610. — gangdagavíka 178.
- Garðabók (JSig. 143. 4to) 15, 60, 63, 154, 324, 442, 628.
- Garðakot í Skagafirði 462.
- Garðar á Akranesi 56, 57, 189.
- Garðar á Álptanesi 295, 368, 370, 425.
- garðr (bær, búgarðr) 72, 73, 74, 84, 184, 220, 256, 277, 282, 310, 350, 401, 402, 430, 445, 460, 518, 519, 520, 526, 533, 634, 599, 600, 612, 613, 618, 638, 653, 700.
- garðr (girðing) 8, 53, 56, 59, 299, 523, 652, 729, 733. — garðshlíð 309.
- Garðr í Hálahreppi í Þingeyjarþingi 91.

- Garðr í Kelduhverfi 4. — Garðsmenn 4.
- Garðr í Distilsfirði 419—420.
- Garðvík á Svalbarðsströnd 380. garpmaðr 669.
- Garpsdalr í Geiradal 76. — Garpsdalsgrafir 76. gata 325, 458.
- Gata í Selvogi 583.
- Gaulverjabær í Flóa 44, 45, 453—455.
- Gautar, sjá Gotar.
- Gauti erkibiskup í Niðarósi (1474—1510) 259, 494, 796—787.
- Gautlönd í Mývatnesveit 465.
- Gegnishólar í Flóa 45.
- Gegnislækr í Gegnisvík á Melrakkaslétta 466.
- geipsmaðr 669.
- Geir Vigfússon prestur á Felli í Sléttuhlíð (1492) 90.
- Geirhóll, sjá Geirhólmr.
- Geirhólmr á Ströndum (Geirólfsagnúpr) 141, 248, 281, 388, 430, 462, 479—480, 546, 594—595, 644—645, 655, 672, 674, 675, 676, 682, 727, 763—764.
- Geirmundarson: Signuðr.
- Geirmundarstaðir á Skarðsströnd 78.
- Geirsson: Árni, Jón.
- geisladagr (13. januar) 42, 236, 290, 404, 575, 672, 682, 748.
- Geitagerði í Skagafirði 463.
- Geithellar í Suðrmúlaþingi 35.
- Geithóll í Hrutafirði 308.
- Geithúsagil í Gufudalsþingum 77.
- geldfé, geldfénaðr 28, 29, 32, 44, 58, 67, 71, 74, 76, 157, 198, 220, 254, 285, 288, 442, 452, 475, 544, 590, 637, 667, 722, 757, 814. — geldfjárrekstr 196, 236.
- geldhrossabeit 455.
- Geldingaeyjar í Mýrasýslu 473.
- Geldingagerði í Svartárdal 523.
- Geldingaholt í Skagafirði 560.
- geldingar, sjá sauðpening.
- Geldingasteinn, skógarhöggaland frá Kallaðarnesi 46.
- Geldingsá á Svalbarðsströnd 761—762.
- geldneyti, sjá nautpening.
- geldær, sjá sauðpening.
- Gellisson: Jón.
- genetrix 610.
- gerð 214, 261, 616, 617. — gerðarbréf 692.
- gerði 57.
- Gerður í Flóa 454. — Gerðalækr 494.
- Gereon martyr 585.
- gerningr 3, 11, 88, 89, 109, 112, 118, 121, 188, 143, 144, 145, 146, 157, 162, 164, 166, 167, 172, 173, 188, 222, 231, 246, 253, 260, 269, 299, 305, 311, 326, 343, 357, 369, 370, 371, 405, 410, 411, 415, 421, 423, 488, 491, 512, 527, 544, 552, 567, 584, 594, 618, 619, 650, 691, 695, 699, 700, 701, 704, 713, 716, 755, 761, 762, 773, 788, 796, 803, 804. — gerningsbréf 117, 118, 143, 230, 399, 401, 405, 505, 544, 549, 599, 600, 700, 715, 732, 757, 758, 788.
- Gerreksson: Jón.

- Gestr Andrésón (Andreósson) & Laugarvatni (c. 1474—c. 1497) 325.
- Gestr Pálsson landseti Skálhóltsstaðar (1492) 113—115, 117—118.
- Gestreiðarháls & Fjöllum 198.
- getnaðarlimr 689.
- Giartth Breidhe í Björgvin (1505) 771.
- Gijali, sjá Gíali.
- gil 59, 466.
- Gil í Bolungarvík 244.
- Gil í Hálsasveit 8.
- Gildardus et Medardus 601.
- Giljá í Húnavatnspingi 127.
- Gils Finnsson í Ási í Hálsasveit (1880—1884) 8
- Gilsá í Fljótsdal 447.
- Gilsbakki í Hvítarálfu 3, 67, 284, 442—443, 743, 815.
- Gilsfjörðr 86—87, 92, 98, 101, 170, 174, 208—209, 291—292, 347—348, 482, 518, 540, 541, 604, 684, 722.
- Gilsson: Hrafn.
- gipting 186, 301. — giptingardagr 250, 292. — giptingarmaðr 189, 328, 412, 413.
- giptumál 136, 390.
- girni peninga 240.
- Gísladóttir: Þórdís, Þórunn.
- Gíslason: Bjarni Eiríkr, Erlingr, Eyjólf, Gíali, Guðmundr, Hákon, Haldór, Helgi, Jón, Ketill, Magnús, Oddr, Ólafr, Páll, Snæbjörn, Stephán, Sveinn, Vigfús, Þorvaldr.
- Gíali Árnason í Eyjafirði (1495) 260.
- Gíali Bjarnason í Skálholti (1712) 453.
- Gíali Filippusson, Sigurðssonar, í Haga (1492—1503; d. 1504) 127, 129, 203—204, 251, 392, 493, 570, 653, 655, 700—701, 718.
- Gíali Gíslason prestur í Vestrhópshólum (d. 1860) 719.
- Gíali Guðmundsson syðra (á 17. öld) 454.
- Gíali Hákonarson lögmaðr í Bræðratungu (d. 1631) 591.
- Gíali Hávarðsson í Mýrasýslu (1504) 743.
- Gíali Indriðason vestra (1498) 396.
- Gíali Ingimundarson syðra (1498) 393.
- Gíali Jónsson biskup í Skálholti (d. 1587), Gíslamáldagi 16, 77, 219, 454, 457.
- Gíali Jónsson í Eyjafirði (1495) 260.
- Gíali Jónsson í Rangárpingi (1500) 433.
- Gíali Jónsson lögréttumaðr (1495) 271.
- Gíali Jónsson vestra (1501—1505) 543, 546, 723—724, 798.
- Gíali Jónsson prestur syðra (1505) 788.
- Gíali Jónsson í Mýrasýslu (1505) 775.
- Gíali Konráðsson sagnaritari (d. 1877) 523.
- Gíali Pétursson syðra (1488) 393.
- Gíali Sigfússon & Rekstöðum (1707) 676.
- Gíali Valdason, sjá:
- Gíali Þorvaldsson lögréttumaðr

- í Árnessþingi (1495—1497) 271, 324, 360.
 gisting 683, 779, 780.
 Gizur Björnsson, 356, sjá Ózur.
 Gizur Einarsson biskup í Skálholti (d. 1548) 39, 622.
 Gizur Þorleifsson syðra með Sundum (1497—1503) 337—340, 348, 458, 560, 598, 594, 635, 648, 662.
 Gizurason: Þórólfr, Þorgils.
 Gjáhólmur við Seltjarnarnes 52.
 gjald 95, 369, 477, 544, 626, 631, 650, 789, 790, 797.
 gjöf, gjafir 219, 246, 247, 248, 288, 296, 299, 312, 317, 319, 336, 341, 343, 347, 357, 358, 365, 369, 372, 477, 491, 515, 544, 587, 591, 592, 661, 673, 697, 699, 719, 720. — gjafabréf 128, 219, 299, 347, 356, 432, 486. — gjafafé 695.
 gjörð (á keraldi) 448.
 Gjörvidalur í Ísafirði 244.
 Glaumbær í Skagafirði 188, 523—524, 573, 608, 640, 688, 810.
 gleði og gáleysi 241.
 Glerárakógar í Hvammssveit 95, 155, 251, 368—369.
 glergluggi, sjá kirkja,
 Gljúfrá á Skógarströnd 86—87, 92, 93, 101, 170, 291—292, 484, 540, 541, 581—582, 604, 634, 743, 744.
 glóðarker 232, 233. Sbr. kirkja.
 Glúmhöfðar í Fljótadal 447.
 Glæsibær í Eyjafirði 531, 532, 681, 685, 686.
 Gnúpr á Skarðsströnd, sjá Núpr.
 Gnúpar undir Eyjafjöllum 39.
- Gnúpr í Dýrafirði, sjá Núpr.
 Gnúpvörjabreppr 739. Sjá Eystrihreppr.
 Goðdalir í Skagafirði 577—578.
 Goðmundr, sjá Guðmundr.
 goðorð 322.
 Godakalk, sjá Gottskalk.
 Godsvin biskup í Skálholti (d. 1447) 3, 125, 149, 630, 815.
 góðverk 240.
 Godszkalk, sjá Gottskalk.
 gólf 363.
 Gordianus martyr 260.
 Goskalk, sjá Gottskalk.
 Gotar (Goti, Gautar) 9, 378—379, 407—408, 651, 748—751.
 Gotsuin, sjá Godsvin.
 Gotthsuein, sjá Godsvin.
 Gottskalk Jónsson prestur í Glaumbæ (d. 1590) 448, 496, 573, 608, 640, 688, 810.
 Gottskalk Nikulásason prestur nyrðra og biskup á Hólum (1492—1505) 149—150, 158, 161, 163, 168, 193, 197, 212—213, 302—303, 438—439, 487—489, 508—510, 516—518, 524—525, 545—546, 548—549, 553, 555, 560, 581—582, 592—593, 599—600, 611, 613—614, 618—620, 624—625, 721—722, 730—732, 734, 761—763, 765—769, 771—773, 777—785, 802—803, 804—805.
 Gottskalk Þorvaldsson, búlands Jónssonar, í Húnavatnsþingi (1502—1503) 602—603, 650—662.
 Gottskalksdóttir: Þóra.

- Gottsvin, sjá Godsvin.
 Gotzkalk, sjá Gottskalk.
 góz 7, 9, 10, 12, 230, 231, 245, 246, 247, 257, 303, 349, 350, 353, 364, 378, 379, 392, 418, 426, 427, 435, 436, 453, 481, 482, 488, 504, 505, 513, 514, 515, 516, 541, 542, 550, 551, 583, 595, 596, 662, 728, 749, 751, 757, 758, 770, 771, 780.
 gradall, gradnale, sjá kirkja.
 Grafir í Mosfellseveit 648—649.
 Grafningr(inn) í Árnessþingi 47.
 grallari, sjá kirkja.
 Grálærr (hest) 155.
 Granastaðir í Kinn 249—250.
 Grandaböfuð á Örfiriseyjar-granda 458.
 gras 441, 453. — grasleysi 18. — grasnautn 49, 103.
 gras, fjallagrös: grasalestr 196.
 Grashólmar við Seltjarnarnes 51.
 Grásteinn (í Reykholtadal) 671.
 Gregoriasson: Tumas.
 Gregorius páfi, Gregoriusmessa 105, 205, 678.
 greifi 9, 378, 379, 407, 408, 748, 750, 751.
 greipjárn, sjá smíðartól.
 grenitré 93, 95, 142. — áslægt grenitré 94.
 Grenjaðarstaðir í Reykjadal 153—159, 169, 197, 291, 312—313, 317, 341, 386, 465, 467, 721, 731.
 Grettir í Holti í Saurbæ (1482—1483) 294.
 gríð 127, 209, 210, 305, 632, 633, 702, 790. — gríðarof, gríð-
 rof 305, 323. — gríðasala 127, 210, 631, 789. — gríðasölu-bréi 127. — gríðastaðir 7, 96, 364. — gríðniðingar 210.
 gríðungr, sjá nautpeningr.
 Grímkelsgil í Loðmundarfirði 24.
 Grímr Skálholtsstaðarmaðr (1502) 628.
 Grímr Björnsson nyrðra og vestra (1492—1495) 141, 263.
 Grímr Einarsson, Sveinssonar, vestra (1504) 675.
 Grímr Grímsson í Húnavatnsþingi (1496) 314.
 Grímr Indriðason í Eyjafirði (1493) 164.
 Grímr Ívarsson vestra (1492) 133.
 Grímr Jónsson bóndi á Vatnahorni í Haukadal (1491) 69.
 Grímr Jónsson á Ökrum í Blönduhlíð (1495—1505), 263, 342, 346, 404—406, 437, 548, 559—560, 774'.
 Grímr Jónsson, er selr Vindás í Hvolhrepp (1500) 483—484.
 Grímr Jukkumsson prestur í Hornafirði (um 1500) 449.
 Grímr Kárason syðra (1496—1501) 299, 585.
 Grímr Magnússon sýslumaðr í Langholti í Flóa (d. 1723) 152, 279, 511.

1) Óvist er þó hvort þessir staðir allir eiga við Grím á Ökrum eða annan mann.

- Grímr Pálsson, Brandssonar, & Möðruvöllum (1494 — 1505) 51, 211, 265—268, 273—274, 393 — 394, 435 — 437, 477, 502 — 505,* 516, 518, 575, 582—584, 606 — 608, 611, 641, 790, 796—797.
- Grímr Þorkelsson í Húnavatnsþingi (1494) 211.
- Grímr Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1499) 413.
- Grímr Þorsteinsson prestur í Holti í Önundarfirði og prófastur milli Geirhólms og Langaness (1492—1504) 149, 386—387, 613, 676.
- Grímsá í Borgarfirði 60.
- Grímsdóttir: Guðrún, Margrét.
- Grimsey fyrir norðan land 115*.
- Grímslækr í Olfosi 583.
- Grímsnes(ið) í Árnessþingi 47, 109, 111, 112, 117, 259, 455, 457, 692, 694,
- Grímsson: Benedikt, Egill, Grímr, Oddgeir, Sigurðr, Þorleifr, Örnólfr.
- Grímsstaðir í Reykholtsdal 737, 743.
- Grímsstaðir á Mýrum 745.
- Grindavík í Gullbringusýslu 13, 48, 49, 127, 128, 129, 153, 457, 624.
- grindr 634.
- Grindr á Höfðaströnd 235, 253—254, 306—307.
- grip, gripdeildir 91, 190, 191, 382, 481, 489, 510, 551, 595, 596, 672, 673, 674.
- gripir (munir) 231, 347, 382, 658, 719.
- gris, sjá svín.
- grjót 362, 363. — grjótborar 746. — grjótgarðr 56, 458.
- Grjótá & Hvalfjarðarströnd 56.
- Grjótleiði á Hornströndum 84.
- Grjótnes á Melrakkasléttu 466.
- Gróa kona Bjarna í Böðvarshólum (1505) 811.
- Gróa Guðmundardóttir í Dingeyjarþingi (1504) 730—731.
- Gróa Jónsdóttir systir Þorbjarnar (d. fyrir 1494) 205.
- Grund í Eyjafirði, Grundareignir 120, 229—230, 263, 279—280, 305—306, 317—318, 434, 437, 477, 524, 525, 550, 551, 614, 646—648, 663, 664, 734, 735, 755, 760, 789—790.
- Grund í Svarfaðardal 216, 762—763.
- Grund í Vatnsdal 279 — 281.
- Grundar-Helga (um 1380) 775—777, 784.
- Grunnavík í Ísafjarðarsýslu 133, 760.
- Grutubakki, sjá:
- Grýtubakki í Höfðahverfi 279—281, 317—318, 730, 789.
- grýtur 178. Sbr. búgagn.
- Grænagróf í Reykjadal 733.
- Grænavík í Grimsey 115.
- Gröf í Bitru 142, 143.
- Gröf í Eyrarsveit 748.
- Gröf í Gufudalsþingum 77.
- Gröf í Hrunamannahrepp 152.
- Gröf í Mosfellssveit 662—663.
- Gröf í Steingrímsfirði 655—656.
- Gröf í Vestrárdal 345—346.
- gröptr 70, 247, 438, 473.
- guð: guðhjálpareiðar 239. —

- guðhræðsla 793. — guðs embætti, guðlegt embætti 433, 434, 460, 717, 793, 794, 795. — guðs ástvinir 539. — guðs líkami 119, 793, 795. — guðs lög og boðorð 240. — guðs lög 119, 266, 414, 492, 530, 696. — guðs móðir 69, 132, 433, 793, 794, 795. — guðs reiði 305. — guðssonar líkneski, sjá kirkja. — guða vitni 587. — guðs þjónusta 240. — guðtollar 566, 567.
- Guðbjörg Þórðardóttir, Helgasonar, á Staðarfelli (1499) 424.
- Guðbrandr Arnórsson nyrðra (1500—1506) 531.
- Guðbrandr Jónsson í Mýrasýslu (1504) 744.
- Guðbrandr Jónsson prófastr í Vatnsfirði (d. 1690) 225, 562, 603.
- Guðbrandr í Kjalardal (1497) 376.
- Guðbrandr Sigurðsson í Olfosi (1501) 568.
- Guðbrandr Þorláksson biskup á Hólum (d. 1627) 127, 318, 325, 342, 412, 469, 522, 562, 573, 581, 593, 757, 735, 794.
- Guðfinna Guðmundsdóttir, prests Skúlasonar (1504) 723.
- Guðfinna Jónsdóttir, Ásgeirssonar, kona Þórðar Helgasonar á Staðarfelli (1493—1505) 184, 423—424, 588, 764—765.
- Guðlaug Finnbogadóttir, Jónssonar, kona Sturlu Þórðarsonar (1499—1502) 414—415, 551—552, 587—588, 617—618.
- Guðlaug Sæmundardóttir (Logadóttir) þjónustukona Solveigar Björnsdóttur (1495) 246.
- Guðlaugr Guðmundsson syðra (1498) 393.
- Guðlaugr Jónsson í Eyjafirði (1493) 178.
- Guðlaugr Jónsson í Mýrasýslu (1505) 774.
- Guðlaugr Loftsson lögréttsmaðr vestra (1492—1504) 126, 141, 209, 248, 359, 607, 706, 710.
- Guðlaugr prestur á Snæfuglstöðum (um 1500) 456, 457.
- Guðlaugr Sigurðsson syðra (1502) 593.
- Guðlaugr, Skálholtsmaðr (1502) 628.
- Guðlaugr Sveinsson vestra (1492) 101.
- Guðlaugshöfði í Strandasýslu 74.
- Guðlaugsson: Ari, Guðmundr, Jón, Valdi.
- Guðlaugsstaðir í Húnavaðnsþingi 105.
- Guðmundardóttir: Guðfinna, Guðrún, Haldóra, Solveig, Þóra, Þorgerðr.
- Guðmundarlón á Langanesi 215.
- Guðmundr ábóti í Þykkvabæ í Veri (1496—1497) 295—296, 356.
- Guðmundr Álason (falsbréfvottr 1501) 581.
- Guðmundr Andrésson, Guðmundssonar, undir Felli í Kollafirði (1492—1501) 133, 159—160, 206, 221, 262, 285, 401—402, 403, 409—410,

- 468—469, 520—521, 586—587, 570—572, 579, 586—587, 815.
- Guðmundr Arason góði biskup á Hólum (d. 1237) 138, 238, 243, 739. — Guðmundardagr 206, 530. — Guðmundarmynd, sjá kirkja.
- Guðmundr Arason hinn ríki á Reykhólum (gerðr útlægr 1446), Guðmundareignir, Guðmundarpeningar 6—7, 9—10, 11, 12, 160, 190—191, 383—384, 401—402, 425—427, 479—483, 550—551, 553—554, 570—572, 595—597.
- Guðmundr Árnason í Rangá-
þingi (1494) 225.
- Guðmundr Árnason í Austfjörð-
um (1697) 446, 490.
- Guðmundr Ásmundsson í Mýra-
sýslu (1504) 745.
- Guðmundr Auðunarson í Skut-
ilsfirði (1505) 806.
- Guðmundr Bjarnason prestur á
Grenjaðarstað (1637—1660)
467.
- Guðmundr Bjarnason prestur á
Langardælum (1643—1685)
454.
- Guðmundr Einarsson lögrétta-
maðr í Árneshöfði (1496—
1504) 324, 470, 497, 498,
500, 568, 575, 621, 692.
- Guðmundr Einarsson í Mýra-
sýslu (1504) 745.
- Guðmundr Eyvindsson vestra
(1498—1501) 401, 408, 410,
520, 584, 586.
- Guðmundr Finnsson, Pétursson-
ar, faðir Daða í Snókadal
(1492—1508) 92, 174, 209,
226, 292, 459, 634.
- Guðmundr Fússon (Sigfússon)
vestra (1501) 546.
- Guðmundr Glásson prestur í
Gaulverjabæ (d. 1605) 454.
- Guðmundr Guðlaugsson nyrðra
(í Grimsey; 1492) 116.
- Guðmundr Guðmundsson í Húna-
vatnsþingi (1502—1504) 602,
680.
- Guðmundr Guðmundsson á Sval-
barðsströnd (1708) 415.
- Guðmundr Gunnarsson nyrðra
(1495) 264.
- Guðmundr Hallvarðsson í Vaðla-
þingi (1492) 144.
- Guðmundr Helgason í Húna-
vatnsþingi (1495) 263.
- Guðmundr Hrafnsson vestra
(1493) 183¹⁾.
- Guðmundr Hrafnsson lögrétta-
maðr (1494) 217.¹⁾
- Guðmundr Hramsson (Hrafn-
son) í Borgarfirði (1493) 393.¹⁾
- Guðmundr Indriðason í Húna-
vatnsþingi (1508—1509) 649,
791—792.
- Guðmundr Lagimundarson nyrðra
(d. fyrir 1495) 255.
- Guðmundr Jónsson í Skagafirði
(d. 1492) 108—109.
- Guðmundr Jónsson í Eyjafirði
(1493) 178.
- Guðmundr Jónsson í Dalasýslu
(1494) 206.
- Guðmundr Jónsson í Austfjörð-
um (1495—1502) 257.

1) Þetta kynni þó allt vera einn maðr.

- Guðmundr Jónsson í Húnavatnsþingi (1498) 411.
- Guðmundr Jónsson lögréttumaðr (1500) 496—497. Sbr. Guðmund Einarsson.
- Guðmundr Jónsson vestra (1500—1501) 520, 587.
- Guðmundr Jónsson í Skagafirði (1503) 646.
- Guðmundr Jónsson í Ísafjarðarsýslu (1504) 675.
- Guðmundr Jónsson prestur nyrðra og officialis (1492—1505) 88, 90, 100, 137, 147, 148, 149, 150, 161, 168, 173, 187, 193, 197, 275, 302, 313, 351—354, 371—372, 422, 424, 487, 509, 555, 556, 558, 572, 766, 778.
- Guðmundr Jónsson í Árnessþingi (1636) 453.
- Guðmundr Jónsson í Hjaltastaðabínghá (1656) 511.
- Guðmundr Jónsson á Kjalarnesi (1691) 53.
- Guðmundr Klemensson í Mýrasýslu (1504) 745.
- Guðmundr Koðrannson í Húnavatnsþingi (1497) 326.
- Guðmundr Kolbeinsson (bróðir Ólafs prests) vestra (1384) 6.
- Guðmundr Kollason, Magnússonar, kirkjuprestur á Hólum (1492—1493; d. fyrir 1500) 90, 128, 147, 148, 151, 158, 163, 168, 173, 192, 198, 197, 488—489.
- Guðmundr. Loftsson nyrðra og vestra (1501—1504) 579, 580, 727.
- Guðmundr Magnússon í Laugardal í Árnessþingi (fyrir 1497) 325.
- Guðmundr Magnússon, eigandi og gefandi Stærrivoga (1496—1498) 298—299, 303—305, 344—345, 394.
- Guðmundr Ólafsson á Reykjum í Miðfirði, mágr Jóns Sigmundssonar og faðir Beggju-Láfa (1503—1505) 656—662, 709—713, 773—774.
- Guðmundr Ólafsson djákni og prestur nyrðra (1501—1502) 545, 592, 619.
- Guðmundr Ólafsson prestur syðra (1492) 123.
- Guðmundr Skúlason, Loftssonar, prestur á Mel í Miðfirði (1497—1501; d. fyrir 1504) 381, 487, 555, 556, 557, 559, 728.
- Guðmundr í Skutilsey (1504) 745.
- Guðmundr á Spóastöðum (1502) 627.
- Guðmundr Steinsson djákni og prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1495—1504) 278, 698.
- Guðmundr Þórarinnsson í Mosfellsveit (1508) 648—649.
- Guðmundr Þórðarson í Borgarfirði (1493) 160—161.
- Guðmundr Þorgilsson í Þórnessþingi (1500) 484.
- Guðmundr Þorkelsson prestur syðra (1492) 106, 123.
- Guðmundr Þorleifsson lögréttumaðr nyrðra (1498—1504)

- 388, 437, 493, 502, 531, 628—629, 679.¹⁾
- Guðmundr Þorleifsson vestra (1502) 617¹⁾.
- Guðmundr Þorsteinsson (veginn 1492) 212—213.
- Guðmundr Þorsteinsson í Olfosi (1501) 568.
- Guðmundr Þorsteinsson í Skagafirði (1501—1503) 578.
- Guðmundr Þorsteinsson í Hrutafirði (1724) 195.
- Guðmundsson: Andrés, Árni, Ásmundur, Auðun, Daði, Eilífr, Einar, Eysteinn, Eyvindr, Guðlaugr, Guðmundr, Gunnar, Haldór, Hallkell, Hallr, Helgi, Henrek, Hrafn, Illugi, Jón, Lúkas, Magnús, Narfi, Nikulás, Oddr, Ólafr, Páll, Runólfr, Sigmundur, Sigurðr, Steinn, Sveinn, Vigfús, Þórálfr, Þórðr, Þorgils, Þórólfr, Þorsteinn, Þorvarðr.
- Guðnadóttir: Helga, Kristín, Ólöf, Þorbjörg.
- Guðnason: Ari, Björn, Oddr, Þorvaldr.
- Guðni Eyjólfason, Arnfinnssonar, á Grýtubakka (d. 1481—1482) 280.
- Guðni Jónsson, Ásgeirssonar, bóndi í Hvammi í Hvammsveit, á Kirkjubóli í Langadal og í Ögri, sýslumaðr í Dalasýslu og Ísafjarðarsýslu (1484—1505; d. 1507) 12, 69, 83, 154—155, 209, 248—249, 251, 273, 277—278,
- 281—282, 350—354, 357—358, 360—364, 371, 383—384, 389—392, 445, 479—483, 537—540, 546, 553—554, 562, 589—590, 591—592, 594—597, 612, 672—674, 682, 696, 710, 727—729, 741—746, 760—761, 763—765.
- Guðný Aradóttir ráðakona síra Sigurðar beigalda í Hítardal (1500) 475.
- Guðný Bárðardóttir þjónustakona Solveigar Björnsdóttur (1495) 246.
- Guðný Þorleifsdóttir, Árnasonar (d. fyrir 1471) 462.
- Guðný Þorleifsdóttir, Björns-sonar, kona Grims lögmanns Jónssonar á Ökrum (1497—1498) 346—347, 404—406.
- Guðný Þorvaldsdóttir í Húnavatnsþingi (1493—1494) 180—181.
- Guðólfr Magnússon prestur nyrðra (1492—1493; d. 1494) 90, 100, 147, 148, 149, 151, 158, 163, 166, 168, 173, 187, 193, 197.
- Guðríðr Finnbogadóttir, Jónssonar, kona Sveins Sumarliðasonar (1492—1505; sýnist vera dæin 1505) 121, 305—307, 317—318, 477—478, 647, 807—810.
- Guðríðr kona Jóns Einarssonar (1494) 234²⁾.
- Guðríðr Þorvarðsdóttir, Loftssonar, kona Erlends sýslumanns Erlendssonar (1495) 252—253, 264—268.

1) Getr verið sami maðr hvort-
tveggja.

- Guðrún Andrésdóttir kona Vilhjálmis Ormssonar (1498) 205.
- Guðrún Andrésdóttir (um 1505) 814.
- Guðrún Árnadóttir, móðir síra Eiríks Sumarliðasonar (kona Sumarliða Eiríkssonar), frá Kalmanstungu (1505) 809.
- Guðrún Bárðardóttir nyrðra (1496—1498) 307—400.
- Guðrún Eggertsdóttir í Bæ á Rauðasandi (um 1720) 795.
- Guðrún Grímsdóttir í Rangárbíngi (1504) 689.
- Guðrún Guðmundsdóttir, Ingi-mundarsonar (1495) 254—255.
- Guðrún Guðmundsdóttir, prests Skúlasonar (1504) 728.
- Guðrún Gunnlaugsdóttir, Þorkelssonar, kona Jóns Sigmundssonar (d. 1493 eða fyrri) 280, 582.
- Guðrún Haldórsdóttir mágkona Jóns Magnússonar (1495) 290.
- Guðrún Halladóttir kona Þorkels Jónssonar (1492) 93—97.
- Guðrún kona Indriða Pétssonar í Eyjafirði (1500—1501) 479.
- Guðrún Jónsdóttir í Húnavatnsþingi, nán frændkona Bjargar Þorvaldsdóttur (1502—1503) 602—603, 659—662.
- Guðrún Jónsdóttir, Sigmundssonar (1505) 756—758.
- Guðrún Klemensdóttir kona Andrésar Arasonar (1501) 578—579.
- Guðrún Ólafsdóttir, Skálholtskona (1502) 627.
- Guðrún Snorradóttir, er síra Sigurður beigaldi gefr gjafr (1500) 476.
- Guðrún Sveinsdóttir, Sumarliðasonar (1496—1505) 317—318, 477, 807—810.
- Guðrún Teitsdóttir (Gunnlaugs-sonar; 1496) 315—316.
- Guðrún Valerianusdóttir, fóstrodóttir síra Sigurðar beigalda (1500) 473.
- Guðrún Þormóðardóttir í Borgarfirði (1504) 687.
- Guðrún Ógmundardóttir í Flatey (1707) 476.
- guðspjallabók, sjá kirkja.
- Gufudalur í Gufudalssveit 77, 78, 130—131, 401, 410, 518—519, 655, 656.
- Gufufjörður í Barðastrandarsýslu 131, 519, 656.
- Gufunes í Mosfellssveit 303—304. gull 45, 225, 240, 669. — gulldúkr 287. — gullkaleikr 92, 100. — gullnisti 233. Sbr. og sjá málmar.
- Gullsmiðareykir í Reykholtssdal 671.
- Gullsteinn í Austfjörðum 24.
- Gunnar Áskelsson í Rangárbíngi (1497) 376.
- Gunnar Bjarnarson í Húnavatnsþingi (1498) 408—409.
- Gunnar Bjarnarson í Árnessþingi (1502; f. 1492) 621.
- Gunnar Eyjólfsson vestra (1504) 723.
- Gunnar Guðmundsson í Rangárbíngi (1496) 315—316.
- Gunnar Jónsson í Sælingsdals-

- tungu (1478—1481 eða síðar) 70, 276.
- Gunnar Jónsson nyrðra (1496) 306.
- Gunnar Jónsson prestur í Goðdölum (1492) 90.
- Gunnar Koðransson vestra (1504) 725.
- Gunnar Pálsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1504) 702—703.
- Gunnar Þórðarson prestur nyrðra (1498—1505) 381, 487, 545, 555, 556, 559, 592, 601, 778.
- Gunnarsdóttir: Haldóra, Salbjörg, Steinunn.
- Gunnarsholt á Rangárvöllum 117, 375—377.
- Gunnarsson: Ámundi, Bjarni, Brandr, Guðmundr, Ingimundr, Jón, Páll, Þorbjörn, Þorkell.
- Gunnhildr Tumasdóttir vestra, kona Þórðar Jónssonar (um 1504) 747.
- Gunnlaugr Helgason nyrðra (1500—1505) 487—489, 548—549, 553, 797.
- Gunnlaugr á Hvoli (1497) 376.
- Gunnlaugr Jónsson í Borgarfirði (1501) 552.
- Gunnlaugr Jónsson í Þingeyjarþingi (1494) 213.
- Gunnlaugr Ólafsson í Austfjörðum (1497) 345.
- Gunnlaugr Sighvatsson syðra (1497) 344.
- Gunnlaugr Teitsson hins ríka, Gunnlaugssonar í Bjarnanesi, lögréttumaðr (1495—1500) 250, 264, 395, 496—497, 500, 502.
- Gunnlaugr Þorkelsson lögréttumaðr á Marðarnúpi (1492—1494) 104, 217.
- Gunnlaugr Þorsteinsson prestur í Vallholti (d. 1678) 461.
- Gunnlaugsdóttir: Guðrún.
- Gunnlaugsson: Hannes, Magnús, Ólafr, Teitr.
- Gunnsteinn Ásgrímsson prestur vestra (1492—1497) 136—137, 139, 352—354, 369—370.
- Gunnsteinn Björnsson í Rangárbíngi (1500) 483.
- Gunnsteinsdóttir: Cecilia.
- Gunnsteinsson: Þorleikr.
- Guondur, sjá Guðmundr.
- Guttormr Narfason, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Guttormr Nikulásson á Grund í Eyjafirði (1500—1502)¹⁾, bróðir Gottskálks biskups, síðar lögmadr í Björgvin (1509—1539) 516, 548, 614.
- Guttormr Ólafsson í Haffjarðarrey (1492—1536) 142—143, 175, 228, 664—665.
- Guttormr Tumasson vestra, bróðir Þóru (1492) 175.
- Guttormr vestra (1492) 129—130. Sbr. Guttorm Ólafsson og Guttorm Tumasson.
- Guttormsdóttir: Steinvör.
- Guttormsson: Helgi, Jón, Sveinn, Þorgils.

1) Guttormr var seinni maðr Guðríðar Finnbogadóttur lögmans (Bps. II, 234). Norðmenn kalla hann Guttorm Nielsson. Árið 1538 er Guttormr kallaðr Gulapingslögmadr. Annars var hann lögmadr Björgynjarmaana.

- Góðskalk, sjá Gottskalk.
 Gonsteinn, sjá Gunnsteinn.
 Gwneson, sjá Guðnason.
 gyllini 771. — berena gyllini
 769, 770.
 gylta 184. Sbr. svin.
 Gyrðr Ívarsson biskup í Skál-
 holti (d. 1360), Gyrðamáldagi
 64.
 Gyrðr Steinþórsdóttir, systir
 Sigmundar prests (d. fyrir
 1505) 776—777, 782.
 Góltur í Bolungarvík 244.
 göng 667. Sbr. húsakynni.
- Hæafell í Hvítársíðu 744.
 háaltari, sjá kirkja.
 hádegi 769.
 Hadl, sjá Hallr.
 Háfahólmr í Óxarfirði 466.
 Háffjarðarey í Hnappadalssýslu
 664—665.
 Hafgrimsstaðir í Tungusveit í
 Skagafirði 8.
 Háfiðadóttir: Ragnhildr.
 Háfiðason: Björn, Snorri, Þor-
 leifr.
 Háfiði Ívarson nyrðra (1496)
 314.
 Háfiði Jónsson maðr Æsu
 (1496 — 1497) 300 — 302,
 354—355.
 Háfiði Skúlason vestra (1484)
 12.
 Hafnareyjar fyrir Skarðsströnd
 132.
 Hafnarfjörðr við Faxafloa 154,
 366—367, 644, 645, 796, 797.
 Hafnarhólmr á Selströnd við
 Steingrímsfjörð 254 — 255,
 268.
- hafnarvöð 453. Sbr. vaðmál.
 Hafragil í Svinadal í Dalasýslu
 71.
 hafrekstrar 410, 644, 694, 696.
 Sbr. reki.
 Hafrestaðir í Hnappadalssýslu 65.
 hafskip, sjá skip.
 háfur kostulegar (= dýrir mun-
 ir, dýrar eigur) 105, 106.
 Hagagarðr á Fellsströnd 651.
 Haganeslandamerki Otrardals 80.
 hagi 399, 607.
 Hagi á Árskógarströnd 807—
 810.
 Hagi á Barðaströnd 80, 87,
 128—130, 165, 170, 250,
 700—701, 718—719, 747,
 796.
 Hagi á Haganesi 80.
 Hagi í Hraunhreppi í Mýrasýslu
 745.
 Háhús („Haus“) í Kræklinga-
 hlöð 681, 686.
 hákall 278, 279, 285. — hákalla-
 tollar 278, 279. — tíundi
 hlutr úr hverjum hákalli 279.
 Hákon Andrésson í Húnavatns-
 þingi (1503) 643.
 Hákon Björgólfsson sýslumaðr
 í Dalasýslu (fyrir 1503) 634—
 635.
 Hákon Egilsson í Húnavatns-
 þingi (1493—1494) 195, 204.
 Hákon Gíslason sýslumaðr (d.
 1652) 313, 490.
 Hákon Hákonarson konungr hinn
 gamli (d. 1263) 321—324.
 Hákon Hallason lögréttsmaðr
 (á Vindheimum á Pelamörk
 1493—1504) 203, 273, 437,
 524, 531, 575, 704, 710.

- Hákon Hannesson sýslumaðr (d. 1730) 461.
- Hákon Jónsson í Vaðlaþingi (1492) 140.
- Hákon Jónsson vestra (1504) 675, 682.
- Hákon Jónsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1492—1493) 106, 110, 112, 113, 117, 123, 133, 152, 172, 182.
- Hákon Magnússon háleggr, Norwegskonungur (d. 1319) 4, 264—268, 470—471, 647.
- Hákon Ormsson frá Eyjum, sýslumaðr (d. 1656) 372, 496, 603, 686.
- Hákonarson: Björn, Gísl, Hákon, Haldór, Indriði, Jón, Magnús, Ormr, Páll, Þorsteinn.
- Hákonarstaðir á Jökulsdal 198.
- hald (= helgihald, helgidagr) 115. — xvi daga hald 75, 115, 119, 784.
- hald (á jörðu, peningum) 141, 210, 480, 489, 554, 572.
- Haldan, sjá Hálfðan.
- Haldór Árnason prestur á Húsaelli (d. 1736) 2.
- Haldór Arnbjarnarson í Dalasýslu (1492) 102.
- Haldór Bárðarson í Mýrasýslu (1500) 475.
- Haldór Bjarnarson nyrðra (1495) 280.
- Haldór Bjarnason vestra (1494) 218.
- Haldór Brandsson, Haldórssonar, á Barði í Fljótum (1492) 144, 146.
- Haldór Brynjólfsson, (Eiríkssonar) hinn ríki, lögréttumaðr í Tungufelli (1491—1504) 47, 109—112, 113—115, 117—118, 286, 324, 355—357, 360, 563, 575, 662—663, 703.
- Haldór Einarsson í Mýrasýslu (1504) 745.
- Haldór Gíslason smiðr í Hítardal (1494—1500) 224, 475.
- Haldór Guðmundsson í Reykholtssdal (1504) 687.
- Haldór Guðmundsson (c. 1640) 603.
- Haldór Hákonarson, Jónssonar, vestra (d. fyrir 1505) 764.
- Haldór Jónsson lögréttumaðr í Vaðla eða Þingeyjarþingi (1495—1500) 280, 317, 366, 437, 502, 529¹⁾.
- Haldór Jónsson í Húnavatnsþingi (1505) 791.²⁾
- Haldór Jónsson prestur í Reykholti (1492—1503) 106, 110, 112, 269—270, 666—667³⁾.
- Haldór Jónsson prestur vestra (1503) 655.
- Haldór litli, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Haldór Magnússon, Þórólfssonar (1495) 289—290.
- Haldór Ormsson ábóti á Helgaelli (1492—1504) 157, 183—184, 200, 224, 269, 331—333, 415—417, 603, 639—640, 690, 713, 746—747.
- Haldór Ormsson prestur nyrðra (1492—1494) 137, 158, 166, 168, 173, 187, 192, 193, 197

1) Getr hvortveggja verið sami maðr. 2) Ekki er víst þetta eigi alt við sama mann. Þó getr það verið.

- Haldór Sighvatsson í Kjós (1670) 610.
- Haldór Sigmundsson, Brandsonar, lögréttumaðr (1502—1505) 502, 790.
- Haldór Sigurðsson lögréttumaðr í Húnavatnsþingi (1498 — 1505) 388, 428, 493, 791.
- Haldór Sumarliðason (Loftssonar) vestra (1495) 278.
- Haldór Tyrtingsson prestur á Staðarhóli (1492—1504) 106, 110, 111, 113, 289, 406, 491, 604, 617, 698.
- Haldór Þorbergsson lögréttumaðr á Seylu (d. 1711) 405, 578, 723, 797.
- Haldór á Þorgautsstöðum (1504) 743.
- Haldór Þorgeirsson lögréttumaðr á Melum & Skarðsströnd og í Kalmanstungu (1492—1505) 132, 188, 209, 231, 300, 570, 607, 667, 710, 713, 752.
- Haldór Þorgrímsson nyrðra (1498) 193.
- Haldór Þorsteinsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1504) 698.
- Haldór Ögmundsson í Þingeyjarþingi (1495) 235.
- Haldóra Guðmundsdóttir í Borgarfirði (1498) 398—399.¹⁾
- Haldóra Guðmundsdóttir (fyrir 1505) 755—756¹⁾
- Haldóra Gunnarsdóttir á Landi (1497) 333—334.
- Haldóra Jónsdóttir í Húnavatnsþingi (1497) 330—331.
- Haldóra Magnúsdóttir, kona Björns Einarssonar, í Þingeyjaarþingi (1504) 733.
- Haldóra Narfadóttir (d. 1324) 74.
- Haldóra (Sigvaldadóttir langalífs) abbadis („systir“) í Kirkjubæ & Síðu (1494) 232.
- Haldórsdóttir: Guðrún, Herdís, Katrín, Vigdís.
- Haldórsson: Árni, Arnór, Bárðr, Bjarni, Björn, Brynjólfur, Einar, Eiríkr, Hannes, Hrafn, Jón, Magnús, Ólafur, Sigmundur, Þórðr.
- Haldórsstaðir í Reykjadal 721—722.
- Hálfðan Narfason prestur í Felli í Sléttahlöð (1502—1505) 601, 733, 771—772, 778.
- Hálfðanarson: Einar, Hjálmr, Ketill.
- hálfkanna, sjá búsgagn.
- hálfkirkja, hálfkirkjuskýld 27, 40, 55, 60, 62, 63, 81, 86, 199, 237, 286, 307, 437, 452, 459, 511, 512, 683.
- hálfstykki 189, 344. — hálfstykkisklæði 185.
- hálfturna 736, 742. Sbr. búsgagn.
- Halla Sigurðardóttir, kona Björns Hafliðasonar (1496 — 1497) 300—302, 354—355.
- Hallbjarnarson: Brandr.
- Hallbjörn prestur á Öndverðri eyri (Eyri, síðan um 1500 Hallbjarnareyri) í Eyrarsveit (1505) 747—748.
- Haldís á Níp & Skarðsströnd 74.
- Hallfréðarson: Einar.

1) Getr verið sama kona.

- Hallfreðr Jónsson í Skagafirði (1492) 98.
- Hallgrímr Sigurðsson á Svalbarði (1726) 291.
- Hallgrímr Skúlason (Loftssonar) í Húnavatnshöfði (1497—1504) 826—827, 842, 849, 412, 729.
- Hallgrímsson: Bjarni, Jón.
- Halli Magnússon í Fljótsdal austri (1498) 400.¹⁾
- Halli Magnússon prestur á Skorrestað (um 1500) 28.¹⁾
- Hallkell Guðmundsson prestur í Skagafirði (1493—1494) 192—194, 221.
- Hallkell Þorkelsson syðra (1488) 394.
- Hallkelsson: Árni, Sigurðr. hallkvæmi 242.
- Hallormsstaðir í Skógum 29.
- Hallotta Þorsteinsdóttir syðra (c. 1380?) 50.
- Hallr Árnason prestur á Sauðanesi og í Húsavík, umboðsmaður Hóladómkirkju (1494) 215.
- Hallr Arnórsson í Eyjafirði (1504—1505) 681, 685, 789.
- Hallr Ásgrímsson nyrðra (1492—1502) 161—162, 629.
- Hallr Ásgrímsson prestur nyrðra (1502) 601.
- Hallr Brandason hinn handhöggni (1505) 748—749.
- Hallr Erlendsson í Eyjafirði (1496—1502) 306, 629.
- Hallr Guðvarðsson prestur nyrðra (1505) 778.
- Hallr Hallvarðsson prestur nyrðra (1505) 778.
- Hallr Ísleifsson í Eyjafirði (1496) 208.
- Hallr Ketilsson nyrðra (1504) 721, 731—732.
- Hallr Magnússon, Hallssonar (veginn 1505) 789—790.
- Hallr Sigurðarson (um 1850) 462.
- Hallr Sigurðsson prestur í Stafafalli (1492—1500) 106, 287, 448, 491.
- Hallr Sigurðsson í Húnavatnshöfði (1501) 580—581.
- Hallr Þórarinnsson, Áronssonar, prestur í Hjarðarholti í Lexárdal (1492—1500) 123—125, 444.
- Hallr Þórðarson lögréttumaður (1504) 706.
- Hallr Þorvaldsson í Eyjafirði (1492—1494) 145, 216.
- Hallr Ögmundsson, Eyjólfssonar, bróðir Þórólfs, móðurbróðir Ögmundar biskups, skáld, prestur á Rauðasandi (1501—1505) 584, 797—799.
- Hallsdóttir: Guðrún.
- Hallsson: Ásgrímur, Ásmundur, Bjarni, Einar, Hákon, Hallvarðr, Indriði, Jón, Magnús, Ólafur, Sigurðr, Sturla, Þorsteinn.
- Hallsteinn Eiríksson í Keldunesi (c. 1296) 214.
- Hallsteinn Þorsteinsson sýslumaður í Múlaþingi (1496—1500) 305, 466—467.
- Hallsteinsnes í Gufudalssveit 401—408, 410.

1) Kynni að geta verið einn maður.

Hallsteinsson: Vigfús.	Hamarsheiði í Gnúpverjahrepp
Hallvarðr Bjarna(r)son prestur	621.
nyrðra (1495 — 1506) 275,	Hamarsnes, rekamark Dverga-
381, 418—414, 487, 509, 545,	steinskirkju 24.
555, 556, 559, 577—578, 592,	Hamraendar í Miðdölum 123—
601, 624, 646, 766, 778.	125, 161.
Hallvarðr Eiríksson vestra og	Hamraendar í Stafholtstungum
nyrðra (1498 — 1502) 406,	743.
602.	Hamraendar í Öræfum 714—
Hallvarðr Hallsson í Húnavatns-	715.
þingi (1494—1496) 211, 263,	Hamragarðr í Hjaltastaðþing-
314.	há 616.
Hallvarðr Jónsson í Skagafirði	Hamrar í Biskupstungum 46—
(1497—1502) 346, 624—625.	47.
Hallvarðr Ólafsson vestra (1503)	Hamrar í Hraunhrepp á Mýr
655:	um 616.
Hallvarðsmessa (Hallvarðr Vé-	handaband 6, 88, 89, 98, 100,
bjarnarson helgi) 50, 117,	115, 117, 120, 121, 133, 138,
120, 122, 381, 430, 528, 532,	142, 143, 144, 145, 146, 148,
555, 556, 558, 559, 599, 600,	150, 151, 162, 163, 166, 167,
601, 688, 764, 766.	171, 173, 176, 185, 188, 189,
Hallvarðsson: Guðmundr, Halfr,	195, 197, 204, 205, 208, 209,
Jón.	215, 216, 224, 225, 229, 231,
Háls (landamerki) 221.	235, 236, 250, 252, 253, 254, 255,
Háls í Fnjóskadal 629.	258, 260, 261, 269, 271, 272,
Háls í Hamarsfirði (nyrðra	279, 280, 283, 291, 295, 298,
Álptafirði) 33, 34, 447—448.	299, 303, 306, 316, 317, 318,
Háls í Svarfaðardal 807.	319, 320, 324, 330, 331, 333,
Hálsasveit í Borgarfirði 3.	342, 343, 344, 345, 347, 351,
Hálshús í Vatnsfjarðarsveit 244,	354, 355, 356, 357, 366, 369,
687.	370, 373, 374, 380, 393, 394,
hamar, sjá smíðartól.	395, 398, 399, 400, 401, 402,
hamar (landamerki) 652.	404, 409, 410, 411, 413, 414,
Hamar í Flóa 454.	416, 419, 420, 421, 422, 423,
Hamar í Hörgárdal (Öxnadal)	433, 439, 469, 473, 484, 491,
236.	505, 507, 508, 513, 514, 517,
Hamar, biskupsstóll í Noregi	519, 520, 521, 524, 526, 527,
786.	529, 543, 549, 552, 561, 571,
Hamarsfjörðr í Suðrmtáþingi	580, 582, 583, 584, 587, 588,
33, 447.	594, 595, 598, 599, 611, 612,
	613, 614, 618, 619, 623, 629,
	635, 636, 640, 642, 643, 648,
	649, 653, 659, 663, 676, 677,

- 680, 681, 686, 690, 700, 701, 713, 714, 718, 719, 720, 721, 724, 730, 731, 732, 760, 762, 766, 789, 797, 798, 803, 804, 805.
- handarafhögg 748.
- handatiltæki 417, 418.
- handklæði 183, 287, 746. Sbr. kirkja.
- handlin, sjá kirkja.
- handrit 14, 39, 225, 359, 496, 501, 703.
- handskript 447, 454, 488, 727, 777.
- handsöl 102, 103, 209, 210, 311, 382, 547, 658, 659, 682, 684, 755, 781.
- handtak 491. — handtaksrof 684.
- Hangahamar á Seltjarnarnesi 458.
- Hanhóll í Bolungarvík 244.
- Hannes Benediktsson prestur á Snæfjöllum (d. 1708) 760, 790.
- Hannes Björnsson prestur í Saurbæ á Hvalfjarðarströnd (d. 1704) 53.
- Hannes Eitars Henreksson kaupmaður (á Patreksfirði 1505) 578—579.
- Hannes Gunnlaugsson í Reykjafirði (1666) 208, 217, 359, 479, 496, 499, 501, 546, 569, 573, 574, 584, 672, 810, 813—814.
- Hannes Haldórsson prófastr í Reykholti (d. 1731) 2, 630.
- Hannes Helgason lögréttumaður (1642 og síðar) 454.
- Hannesson: Eggert, Hákon.
- Hans Danakonungur (1481 — 1513) 392, 407—408, 494, 748—751, 786—787.
- Hans Eitinn, útlendr maður (veginn 1505) 801—802.
- Hans Gerken (1599) 447.
- Hans Kruchugh í Björgvin (1505) 769—771.
- Hans Teiste biakup í Björgvin (1474—1506) 408.
- hauzki 227, 479.
- Haraldsson: Ólafur.
- Harastaðir á Fellsströnd 134—135, 201—202, 651—652.
- Harastaðir í Miðdölum 6.
- Harastaðiri Vestrhópi 408—409.
- Harðavöller á Ströndum 67.
- harðindi 18, 190.
- harður fiakr 579. Sbr. kostur.
- harðsteinn, sjá búgagu.
- Háreksstaðir í Norðrárdal 63.
- hárhnoða 736.
- Harrastaðir, sjá Harastaðir.
- háski 78. — háskasamlegar hugrenningar 242.
- hátíðir 447, 614. — hátíðabúningur, sjá kirkja.
- hatr 239.
- hatr 155, 377, 736. Sbr. klæðnaðir.
- Haugur í Flóa 454.
- Haugur í Núpsdal 410—411.
- Haukadalur í Biskupstungum 580, 581.
- Haukadalur(inn) í Dalasýslu 63, 131, 459.
- Haukadalur í Dýrafirði 281, 286, 722—723.
- Haukafell í Hornafirði 450.
- Haukagil í Vatnsdal 656—662, 816.

- Haukholt í Hrunamannhrepp | tífund 3, 50, 52, 54. Sbr.
109—112, 118, 176. | heimátífund.
- Háús, sjá Háhús. | heimanfylgja 270, 271, 437,
Hauaskollr, sjá Höskuldr. | 544, 755.
- hanstllag, 157, 677. | heimanmundr kirkju 795, 796.
- Hávarðsson: Gíslí. | heimaprestr 466.
- hefð 559, 652, 688. — forn hefð | heimátífund 56, 58, 63, 64,
171. | 446, 610.
- hefnd: konungleg hefnd og reiði | heimátollar 72, 75, 86, 437, 796.
10, 379, 408, 750. | heimferð 176.
- Heggstaðir í Andakil 160. | heimild 91, 101, 108, 178, 193,
hegning laganna 474. | 247, 296, 382, 426, 533, 673,
hégómleg ræða 239. | 711. — heimildarmenn 101,
Hegrannessþing 128, 531, 638. | 161. — heimildartökur 382,
Heiðarhús á Flateyjardal 138. | 432, 551, 658, 659.
- heiðarlegir menn 366. | heimili 120, 362, 685, 693, 694,
heiði 325. | 739, 753, 802.
- heilagir feðr 240. | heimilisprestr 1, 3, 46, 49, 50,
heilags anda náð 107, 113, | 52, 70, 446, 459.
- 114, 119, 153, 270, 296, | Heimramsson: Illugi.
313, 386, 492, 569, 616, | heimreið 257, 258, 342, 540,
656, 699, 723. | 653, 654. — heimsókn 7,
heilög þrenning 242. | 227, 319, 342, 655. — heim-
heimajörð 5. Sbr. heimaland. | stefna 349.
- heimakirkja 50. — heimakirkju- | Heinfull 575, sjá Kæi.
tífund 57. | Heinrek, sjá Henrik.
- heimaland 3, 4, 16, 17, 18, 19, | heipt 239. — heipt og öfund
20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, | 93, 94, 96, 635.
- 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, | heitingar 156.
- 36, 37, 38, 39, 44, 45, 47, | Helenarhólmr í Skagafirði 463.
- 49, 50, 52, 53, 54, 55, 56, | helga blóð 233, 436, 525.
- 58, 60, 61, 62, 64, 65, 67, | Helga Ásmundsdóttir, Skálholts-
73, 75, 76, 77, 79, 81, 84, | kona (1502) 628.
- 85, 184, 171, 172, 198, 201, | Helga Eggertsdóttir á Múla í
202, 276, 277, 288, 310, 437, | Kollafirði (1710) 77.
- 447, 451, 454, 465, 468, 737, | Helga Einarasdóttir kona Haldórs
739. | Brandssonar (1492 — 1494)
144—146, 216.
- heimamenn 1, 3, 49, 57, 63, | Helga Guðnadóttir, Jónssonar,
72, 76, 384, 437, 446. — | kona Torfa í Klofa (1502—
heimamannagröptr 22, 50, 52, | 1506) 591—592, 755, 787—788.
- 73, 310, 795. — heimamanna-

- Helga dóttir Haldóru Gunnars-
dóttur (f. 1487) 334.
- Helga Illgadóttir frænakona síra
Sigurðar beigalda (1500) 475.
- Helga Jónsdóttir, Sigmundsson-
ar, móðir Guðbrands biskups
(1505) 756—758.
- Helga Magnúsdóttir, Þórólfsson-
ar (1496) 292—293.
- Helga Þorleifsdóttir, Árnason-
ar, eldri, kona Guðmundar
Árnasonar (1423 — a.1438)
401—402, 569—572.
- Helga Þorleifsdóttir, Árnasonar,
yngri, kona Skúla Loptsson-
ar (fædd 1412; enn á lífi
1495 eða leingr) 462.
- Helga Þorleifsdóttir, Björnsson-
ar, kona Eyjólfis Gíslasonar
(1498—1498) 167, 404—405.
- Helgadóttir: Ingvildr.
- Helgafell (hestsnafn) 155.
- Helgafell, Helgafellsklaustr í
Helgafellssveit 14, 156—157,
166—167, 184 — 185, 200,
224, 269, 331—333, 416,
437, 501, 603, 616, 639—
640, 690, 713, 746, 747.
- Helgafellssveit í Þórnessþingi
66, 126, 157, 167, 185, 332,
416, 690.
- helgar tíðir 240.
- Helgason: Ari, Björn, Eyjólfur,
Guðmundr, Gunnlaugr, Hann-
es, Hjálmr, Jón, Ketill,
Magnús, Pétur, Sigurðr, Snorri,
Þórarinn, Þórðr, Þorleifr,
Þorvaldr, Þorvarðr.
- Helgastaðir í Reykjadal 370,
386—387, 630—631, 632—
633, 721, 732, 745.
- helgasti faðir (páfinn) 259.
- Helgavatn í Vatnadal 313—
320.
- helga vika 3.
- helgi 115. — helgibrot 120. —
helgihald 240. — helgi kross
50. — helgir dagar 1, 3,
26, 50, 51, 54, 56, 58, 63,
70, 113, 194, 446, 616, 784.
— helgir dómur, sjá kirkja.
— helgir menn 3, 240. —
helgr andi 288, 241, 610,
726. — helgun 739.
- Helgi Árnason vestra (fyrir
1490) 14.
- Helgi Ásgrímsson nyrðra (1504)
681, 686.
- Helgi Bessason í Húnavatns-
þingi (1828) 719.
- Helgi Broddaason syðra (1500)
513.
- Helgi Erlendsson í Húnavatns-
þingi (1502) 602.
- Helgi Eyvindason í Breiðafirði
(1492) 86—87.
- Helgi Gíslason, Filippussonar,
frá Haga (1498—1504) 401,
420—421, 513, 676—677,
699—701, 722.
- Helgi Guðmundsson nyrðra
(1492) 98.
- Helgi Guttormsson (Helga Gutt-
ormsdóttir?), Skálholtsmaðr
(1502) 626.
- Helgi Jónsson, Skálholtsmaðr
(1502) 627.
- Helgi Jónsson vestra (1503) 634.
- Helgi Jónsson prestur í Hvanami
í Norðrárdal og offícialis
Skálholtskirkja (1502—1504)
603, 617, 664, 666, 713.

- Helgi Jónsson prestur nyrðra (1505) 766, 776.
- Helgi Jónsson í Miðfirði (1708) 194.
- Helgi Ketilsson í Húnavatnspingi (1492) 98.
- Helgi Magnússon prestur í Miklaholti (d. fyrir 19. Apr. 1490) 14.
- Helgi Oddsson, Ásmundssonar, & Stóruvöllum & Landi, lögmaðrsunnan og anstan (1498—1497) og síðar lögréttumaðr (1504) 190, 270, 271, 358, 360, 369^a).
- Helgi Ólafsson vestra (1492) 126.
- Helgi Ormsson syðra (1498—1505) 394, 797.
- Helgi Pétursson bróðir & Helgafelli og í Viðey (1498—1503) 157, 668.
- Helgi Sigurðsson vestra og nyrðra (1492—1505) 189, 218, 254, 280, 352, 367, 514, 762, 776.^a)
- Helgi, Skálholtsmaðr (1502) 628.
- Helgi Snartarson vestra (1499—1504) 420, 722.
- Helgi Þorkelsson prestur nyrðra (fyrir 1875) 214—215.
- Helgi Þorvaldsson, Þorkelssonar, frá Narfeyri, lögréttumaðr í Þórneshpíngi (1498—1502) 184—185, 278, 360, 484, 498, 502, 570, 607.
- Helgistaðir í Reyðarfirði 369.
- 1) Það er varla efi á, að þetta sé alt einn maðr 2) Þetta sýnist alt eiga við sama mann.
- Heljardalsheiði nyrðra 424.
- Helkunduheiði milli Austfirðinga- og Norðlandingafjórðungs 15, 89, 734.
- Hellanes & Ströndum 461. hellir 325.
- Hellisás í Tungusveit 8.
- Hellisholt í Hrunamannahrepp 176—177.
- Hellnaholt í Gnúpverjahrepp 621.
- Hellur í Flóa 454.
- Helluhólmi fyrir Skarðeströnd 72.
- Helluvað við Mývatn 781—782. helmingafélag 261, 317, 406, 477, 808.
- helmingakona 251, 571.
- Helmingalón & Horaströndum 84.
- Helmingasandr fyrir Héraðsflóa 487.
- helvíti 288, 670.
- Hemingr Markússon nyrðra (1492—1504) 127, 584.
- hempa 627.
- Henrik Árnason í Hornafirði um (1480) 452.
- Henrik Guðmundsson syðra (1497) 339.
- Henrik Henriksson Kolabeck sýslumaðr í Dalasýslu (1494) 226, 229.
- Henrik Krummedige riddari (1505) 766—787.
- Henrik Mæding umboðsmaðr Pinings hirðstjóra (1484) 12.
- Henriksson: Hannes Etars, Henrik, Niels, Reineki Grette, Sigurðr.
- Henry Harisse 374.
- hérað 323, 384. — héraðsdómr 470. — héraðsréttir 53. —

- héraðssóknir 707. — héraðs-
 þing 209, 265, 333, 435,
 470—471, 546, 650, 657, 727,
 764, 774. — héraðs og landa-
 stefnuþing 5.
 herbergi 533, 591, 654.
 Herðibreið, hólmr á Berufirði
 32.
 Herðibreið á Mývatnsöræfum
 799.
 Herdís Einarsdóttir í Dýrafirði
 (1460—1461) 740.
 Herdís Haldórsdóttir, kona Ein-
 ars Örnólafsonar (1495) 289—
 290.
 Herdís Jónsdóttir í Húnavatns-
 þingi (1498) 411.
 Herdís Logadóttir þjónustukona
 Solveigar Björnsdóttur (1495)
 246.
 Herdísarvík í Selvogi 45.
 hermaðr 669.
 Hermann Hermannsson í Eyja-
 firði (1505) 797.
 Hermannsson: Hermann, Jón.
 Hermundarson: Árni.
 Hermundur Oddason prestur á
 Staðarhóli og í Tröllatungu
 (1496 — 1500) 308 — 309,
 468—469.
 hernaðr 534, 596.
 herra (áboti, biskup, erkibiskup,
 konungur) 11, 89, 90, 100, 106,
 110, 111, 117, 124, 125, 128,
 137, 146, 158, 160, 162, 164,
 166, 168, 169, 174, 178, 191,
 193, 204, 205, 216, 217, 259,
 266, 269, 278, 287, 289, 290, 291,
 292, 296, 299, 300, 303, 304,
 319, 331, 337, 338, 339, 340,
 344, 345, 348, 250, 357, 358,
 361, 363, 392, 394, 395, 398,
 408, 423, 436, 438, 442, 443,
 471, 480, 485, 487, 492, 493,
 494, 507, 508, 509, 517, 534,
 531, 535, 536, 545, 555, 556,
 557, 560, 561, 564, 565, 568,
 569, 572, 573, 574, 575, 576,
 592, 595, 601, 604, 608, 611,
 614, 619, 623, 625, 632, 634,
 636, 644, 645, 646, 647, 655, 672,
 673, 678, 682, 696, 697, 698,
 699, 702, 714, 715, 718, 730,
 729, 730, 731, 734, 741, 753,
 764, 766, 778, 786, 787, 788,
 791, 801, 803.
 Hersten, sjá Benedikt.
 hertogi 9, 374, 378, 379, 407,
 408, 748, 750, 751.
 Herþrúðr Eirríksdóttir í Húna-
 vatnsþingi, kona Einars Magn-
 ússonar (1504) 719—721.
 hespumælingr 637.
 Hesten, sjá Benedikt.
 Hesteyri í Jökulsfjörðum 769—
 771.
 hestr, sjá hross.
 Hestr í Borgarfirði 398—399,
 807.
 Hestr (Hafrahestr) í Önundar-
 firði 81, 401—402.
 hey 726, 817. — heygarðr 102.
 — heykrókr 739. — heylaup-
 ar 638. — heysleði 740. —
 heytaka 478. — heytollar 65,
 366, 467.
 Heydalir í Breiðdal 31, 222.
 Heynes á Akranesi 55, 56.
 Hierastaðir, sjá Harastaðr.
 Hildibrandr Arnórsson prestur í
 Hornafirði (um 1500) 449.
 Hildibrandr Jónsson vestra (1500)
 479.
 Hildibrandsson: Árni.

- himnaríki 431. — himinríkis dýrð
243. — himnaríkis herskapr 238,
243. — himinríkisgleði 241,
670, 671. — hirð himinríkis-
vistar 246.
- hirðsiðir 154.
- hirðsla, hirðslubrot 2, 342.
- hirðstjóri 6, 9, 137, 138, 172,
190, 216, 217, 274, 321, 331,
359, 361, 364, 368, 429, 443,
493, 498, 499, 500, 502, 504,
573, 574, 575, 609, 644, 696,
701, 702, 717, 734, 735, 752,
801. — Hirðstjóraannáll 359.
- Histen, sjá Benedikt.
- Hítará í Mýrasýslu 289 — 290,
300, 484, 615—617, 741, 752,
774, 775.
- Hítardalr í Mýrasýslu 15, 62, 85,
139—140, 359, 434, 457, 470,
472, 476, 496, 502, 504, 517,
554, 562, 569, 603, 610, 615,
746, 747, 803.
- hituker 736. — hituskál 736.
- hjáleiga 200. — hjáleiguhus 323.
- Hjallaland í Vatnsdal 280.
- Hjallar í Ögurssveit 244.
- hjallr 74.
- Hjálma í Austfjörðum 24. —
Hjálmarströnd 23.
- hjálmr 746. Sbr. hertygi.
- hjálmr (viðrnefni), sjá Jón Jóns-
son.
- hjálmr, sjá kirkja.
- Hjálmr Hálfðanarson vestra
(1501) 546.
- Hjálmr Helgason prestur í Hey-
dölum (1495) 287.
- Hjálmsson: Kolbeinn, Tumas.
- Hjálmsstaðir í Laugardal 357—
358.
- Hjaltadalr í Skagafirði 128, 147,
151, 164, 166, 168, 187, 192,
194, 207, 208, 213, 275, 303,
405, 424, 439, 489, 545, 549,
555, 556, 557, 558, 559, 560,
578, 592, 593, 601, 625, 679,
722, 623, 731, 761, 763, 767,
769, 772, 773, 778, 797.
- Hjaltason: Eyjólfur, Magnús,
Ólafr.
- Hjaltastaðir á Útmanasveit 22,
511. — Hjaltastaðasandr 26,
512. — Hjaltastaðapinghá 486,
525.
- Hjalti Arnkelsson í Skagafirði
(1495—1501) 275, 548.
- Hjalti Steinmóðsson í Þingeyjar-
þingi (1494) 215.
- Hjalti Þorfinnsson nyrðra (1503)
663.
- Hjalti Þorsteinsson prestur í Vatns-
firði (d. 1752) 444, 806.
- Hjarðarholt í Laxárdal 5, 104,
123—125, 143, 208—209, 218,
226, 291—293, 444.
- Hjarðarholt í Stafholtstungum
300, 752, 774.
- hjartanleg ást 230.
- hjón 26, 27, 55, 78, 97, 157,
179, 492, 520, 521, 579, 586,
587, 610, 648, 775, 785. —
hjónaband, hjónalag 245, 259,
315, 326, 327, 385, 386, 414,
429, 491, 494, 530, 533, 538,
565, 603, 604, 605, 606, 769.
— hjónabandslýsing 425. —
hjónabandsmein 767. — hjón-
skaparkaup 776. — hjónavígsla
130.
- hjón (= hjú): hjónamissir 342,
hjúskapr, hjúskaparband 245,

- 259, 260, 414, 415, 428, 429, 493, 494, 495, 563, 564, 605, 783.
- hlaða 682, 683, 684.
- Hlið litla á Barðaströnd 402.
- Hlið í Bolungarvík 244.
- Hlið (= Fagrahlið) milli Ennis og Höfða á Snæfellsnesi 244.
- Hlið, sjá Jökulsárhlið.
- Hlið í Múlapingi 369.
- Hlið í Selvogi 583.
- Hliðarendi í Fljótshlið 381, 805.
- Hliðartún í Miðdölum 459.
- hliðásar (í húsum) 95.
- hlunnindi 189, 245, 280, 393, 410, 438, 529, 611, 616, 715, 732, 770.
- hnakkr (= bekr) 740.
- Hnappadalr í Hnappadalssýslu 156, 157, 224.
- Hnarrarnes, sjá Knarrarnes.
- Hnausar í Húnavatnsþingi 203—204.
- hnífr 499, 500, 689. — hnífsbrot 739. — hnífsskurðr 498, 500.
- Hnífsdalr neðri í Skutilsfirði 396—497.
- Hnísker á Gilsfirði 71.
- Hnískadalr, sjá Fnjóskadalr.
- Hnjótr, sjá Örlygshnjótr.
- hnoðhamar 746.
- Hnúkr í Húnavatnsþingi 280.
- Hnúkr á Skarðaströnd 244.
- Hof í Álptafirði (Hofstaðir) 34, 118, 119, 448, 511—513.
- Hof í Goðdölum 524.
- Hof á Höfðaeströnd 234, 253, 306.
- Hof á Kjalarnesi 51, 53, 583.
- Hof á Rangárvöllum 376.
- Hof í Vatnsdal 104, 105, 127, 180—181, 315.
- Hof í Vopnafirði 18, 345, 465, 512.
- Hof í Öræfum 37, 288.
- Hoffell í Hornafirði 36, 432—433, 449, 527—528.
- hofmaðr 669.
- Hofstaðir, sjá Hof í Álptafirði.
- Hofstaðir í Hálsasveit 743.
- Hofstaðir í Miklaholtshrepp 14, 65.
- Hofstaðir á Mýrum 745.
- Hofstaðir í Þorskafríði 77, 567.
- Hofsteigr á Jökulsdal 20.
- hogsetr (= hogshead = uxahöfund) 43.
- Hólakot í Reykjadal norðr 169.
- Hólakot í Skagafríði 463.
- Hólar í Dýrafirði 383—384.
- Hólar í Eyjafirði 583—584.
- Hólar (= Eyvindarhólar) undir Eyjafjöllum 226, 376, 377.
- Hólar í „Eystrahrepp“ 491 (= Hólar í Ytrahrepp = Hrepphólar).
- Hólar í Hjaltadal, Hólabiskup, Hólabiskupsdæmi, Hóladómkirkja, Hólastaðr, Hólastóll 4, 87, 88, 90—92, 100, 108—109, 127, 128, 136, 137—138, 146—151, 158—159, 161—162, 163—164, 166, 168—170, 173, 187, 192—194, 197—198, 207—208, 212—213, 214, 215, 263, 275, 302—303, 313, 325, 326, 329, 351, 365, 871, 381—383, 396, 405, 412, 421, 424, 438—439, 463—464, 465, 469, 476, 487, 488, 489, 492, 508—510, 516—518, 524—525, 545—546, 548, 549, 555—560, 562, 578,

- 581, 592—593, 598, 599—600, 601, 608, 611, 613—614, 618—620, 624—625, 679, 721—722, 723, 730—732, 734, 761—763, 765—769, 771—773, 777—778, 781, 785, 797, 800, 802—803, 804—805.
- Hólar í Hrunamannahrepp (= Hrepphólar) 199—200, 396, 665. Sbr. Hólar í Eystrahrepp.
- Hólar í Hvammssveit 69, 70.
- Hólar í Vestrhópi 719—720.
- holdlegar girndir 421, 422.
- holdgan (Kriste) 232, 260.
- holdtækja (drottins) 239, 240.
- Holkná á Langanesströndum 17, 198.
- hóll (landamerki) 457.
- Hóll í Bolungarvík 243—245, 286.
- Hóll á Fjalli 466.
- Hóll (í Höfðahverfi) 663.
- Hóll í Kinn 291.
- Hóll í Óslandahlíð 762—763.
- Hóll á Skaga 531—532.
- Hóll í Sæmundarhlíð 757—758.
- hollusta 613.
- hólmar 134, 135, 201, 202, 458, 559, 655, 656.
- Hólmar (Hólmastaðr) í Reyðarfirði 29, 257—258, 491, 687.
- Hólmfastason: Sveinn, Valdi.
- Hólmfríðr Vigfúsdóttir Hólms (í Engey; fædd fyrir 1415; enn með vissu á lífi 1475; dáin 1497 eða litlu fyrri) 335—336.
- Hólmfríðr Þorvarðsdóttir, Bjarnasonar í Njarðvík (á 16. öld) 223.
- Hólmr á Akranesi 50, sjá Innrahólmr.
- Hólmr í Hitardal (íbyggð 1504) 745.
- Hólsá í Þingeyjarþingi 466.
- Hólslækr í Öxarfirði 465.
- Holsten (Holsetaland) 9, 378, 407, 408, 743, 749, 750, 751.
- holt 59, 748, — holtafótr 59.
- Holt í Eyjafirði 317—318.
- Holt undir Eyjafjöllum 225—226, 431, 805.
- Holt milli Ennis og Höfða á Snæfellsnesi (= Kötluholt) 639—640, 713.
- Holt(in) í Rangárþingi 41, 245, 635—636, 677—678, 714—715, 788. — Holtamannahreppr 636.
- Holt í Saurbæ (= Stóraholt) 294, 308—309.
- Holt í Önundarfirði 149, 276—277, 387, 676.
- Holtastaðir í Langadal 212.
- hórdómr 575, 767, 784.
- horn: hornasög 736. — hornbeizl 736. — hornstaup 287, 746.
- Horn í Andakíl 60.
- Hornafjörðr í Skaptárþingi hinu eystra 35, 36, 432, 449—451, 527, 528, 714—715.
- hosur 363.
- Hrafn í Ási (1497) 376.
- Hrafn Bessason í Húnavatnsþingi (um 1640) 194.
- Hrafn Brandsson lögmaðr í Skriðu (d. 1483) 11, 126, 164, 191, 387.
- Hrafn (Gilsson, Finnssonar) „bóndi“ í Ási í Hálsasveit (c. 1430—1440) 3.

- Hrafn Gilsson prestur í Reykholti (1463—1464) 3.
- Hrafn Guðmundsson lögmaður (d. 1432) 571.
- Hrafn Haldórsson, frá Barði, Brandsonar (1492 — 1494) 146, 216.
- Hrafn Oddsson officialis fyrir vestan (1500 — 1503) 491, 655—656.
- Hrafn Þórarinsson í Borgarfirði (1444) 3.
- Hrafnabjörg & Hvalfjarðarströnd 55.
- Hrafnabjörg norður af Lyngdalsheiði 325.
- Hrafnabjörg í Ögurusveit 244.
- Hrafnagil í Andakíl 60.
- Hrafnagil í Eyjafirði 164—165, 366.
- Hrafnkelsstaðir í Fljótadal 395, 447.
- Hrafnkelsstaðir & Mýrum 744, 746.
- Hrafnedóttir: Solveig.
- Hrafnseyri í Arnarfirði 80, 81, 286, 526, 527, 553, 554, 599 —600, 793—795.
- Hrafnsson: Ásbjörn, Brandr, Guðmundr, Jón, Snjólfur, Tumas.
- Hraná & Svalbarðsströnd 415.
- Hranason: Þórólfr.
- Hrauf, sjá Hrafn.
- Hrappsey & Breiðafirði 359.
- Hraun & Bakka (Eyrarbakka = Stóra eða Litla-hraun) 396.
- Hraun í Bolungarvík 244.
- Hraun í Breiðavík undir Jökli 5. Sbr. Hraunlönd.
- Hraun í Grímsnesi 109—112.
- Hraun(in) í Gullbringusýlu milli Hafnarfjarðar og Vatnsleysu 337, 586.
- Hraun í Keldudal í Dýrafirði 396, 740—741.
- Hraun austr í Krók á Landi 375.
- Hraun & Skaga 180.
- Hraun: Undir Hraun, sjá Staðarhraun.
- Hraun í Olfosi 583.
- Hraunfjöll & Fellsströnd 87, 170, 748.
- Hraungerði í Flóa 47, 623.
- Hraunholt í Hnappadal 224.
- Hraunhreppur í Mýrasýlu 355, 440, 485, 753, 775.
- Hraunlönd í Breiðavík undir Jökli 5, 65. Sbr. Hraun.
- Hraunnestjarnir(-vötn) í Hraunnum suður 337.
- Hraunsmúli í Hnappadal 745.
- Hrauntungur í Hraunnum suður 53.
- Hreðavatn í Norðrárdal 64.
- Hreiðarstaðir í Svarfaðardal 611, 773—774.
- hreiðr 455.
- Hreinason: Þorlákr.
- Hreinn búandi í Mýrasýlu (1504) 745.
- hreinsunareldr 670.
- Hrepparnir í Árnessþingi 376.
- Hrepphólar, sjá Hólar í Hrunamannahrepp.
- hreppur 323, 401, 559, 780, 814. — hreppstjórar, hreppstjórnarmenn 5, 323, 547, 548, 675, 780, 812. — hreppstjórnarþing 693, 780.
- hríð 654.
- hrifa 287, 443, 633, 639, 736,

- 740, 742, 745. Sbr. búsgagn. |
 hrifnafar 638. Sbr. smíðar-
 tól.
 hringing, sjá þrítekin hringing.
 Hringver í Viðvíkraveit 462.
 hrip 638, 742. Sbr. búsgagn.
 hris 811. — hriðhögg 76, 87,
 759. Sbr. högghris.
 Hris í Viðidal 194—196.
 Hrisey & Hreðavatni 64.
 hrismaðr 669.
 Hristangi í Laugardal 325.
 Hríótr í Hjaltastaðapinghá 525.
 Hróarshólmr & Berufriði 32.
 Hróarstunga (Tunga) í Múla-
 þingi 21.
 Hróðbjargarstaðir í Hnappadal-
 sýslu 745.
 hroði 67. Sbr. klyppur.
 Hróðbjargardalr bak Jafnaskarði
 64.
 Hrólftr Pétursson vestra (1501)
 546.
 Hrólfsmýrarlækr í Steingríms-
 friði 656.
 Hrólfsson: Jón, Ólaftr, Steinn.
 Hrómundr Þorbjarnarson í Síðu-
 múla 742.
 hross 5, 20, 21, 25, 30, 32, 34,
 38, 41, 43, 46, 50, 61, 67,
 68, 69, 73, 79, 186, 198, 200,
 220, 288, 297, 448, 450,
 451, 452, 453, 455, 456, 479,
 510, 665, 677, 737. — bleik-
 álótt hross (hestr) 296, 479. —
 brúnn (hestr) 284, 285. —
 móálótt hross 296. — mó-
 skjótt (hestr) 285. — rauð-
 skjótt hross 479. — skjótt
 hross 479. — xv aura hross
 134, 135, 201. — hross rosk-
 in, fullroskin 34, 44, 448,
 742, 812. — hross klyfbær
 28, 29. — hrossabeit 74. —
 hrosslán 152, 153. — folald
 198, 454. — foli 448, 479. —
 fylhross 36. — fylja 61. —
 hestar 2, 20, 21, 25, 30, 32,
 41, 43, 44, 46, 49, 57, 61,
 67, 73, 76, 78, 80, 85, 111,
 135, 153, 186, 189, 198, 200,
 220, 285, 286, 287, 288, 289,
 304, 347, 375, 376, 377, 442,
 443, 448, 449, 450, 451, 452,
 456, 488, 489, 512, 568, 586,
 637, 665, 667, 677, 726, 736,
 737, 740, 743, 745, 812. —
 fullrosknir hestar 742. —
 hundraðshestar 26, 34, 48,
 58, 134, 201, 285, 375, 377,
 736. — hálf annars hundraðs
 hestr 177, 255. — klyfbærir
 hestar 19. — kúgildishestr
 (= hundraðshestr) 682, 684.
 — hestamaðr 628. — hesta-
 maðr 19, 34. Sbr. kaplar.
 — hestarán 342. — hesta-
 skipti 208. — hestdráp 295.
 — hestgrip 487. — hesthald
 295. — hestlás 638. — hest-
 reið 295. — kaplar 17, 18,
 19, 22, 23, 26, 33, 47, 48,
 55, 63, 67, 74, 77, 91, 141,
 163, 179, 181, 254, 280, 287,
 370, 422, 450, 452, 456, 473,
 474, 481, 484, 529, 544, 588,
 590, 620, 637, 664, 667, 694,
 715, 739, 742, 757, 758, 802,
 811. — fullfærir kaplar 152.
 — klyfbærir kaplar 18, 21,
 30, 31, 513. — lestfær kapall
 járnaðr 152, 153. — kapla-

- ganga (-beit) 198, 466, 800, — kapallán 152, 153. Sbr. geldhrossabeit, grálær, hárhnoða, Helgafell, hærusekkir, járu, rauðr hestr, skeifur, stóðhrossabeit.
- Hrossahjalli í Hvítadalslandi 71.
- Hruni í Hrunamannahrepp 44, 176—177. — Hrunamannahreppr 44, 111, 112, 176—177, 199—200, 396, 665.
- Hrútafjörðr inn úr Húnaflóa 67, 85, 86, 137, 141—143, 194, 308, 411. — Hrútafjarðará 141, 180, 207, 430, 655, 727.
- hrútar, sjá sauðpening.
- Hrútey fyrir Skarðsströnd 72.
- Hrúteyjarkleif á Ströndum 461.
- Hrúteyjarströnd á Ströndum 85.
- Hryggr í Flóa 47.
- húðir 343, 370, 677, 742, 746. — húð af gömlu nauti 156.
- húfur: dublaðar húfur 13. — einbyrðar húfur 377. — tvíbyrðar húfur 377, 394, 742.
- hugmóðr, hugarmóðr (hugarmott) 93, 148, 342, 469, 470, 584, 654, 797, 798.
- Hugucio 472.
- Húnaflói 461.
- Húnavatnsþing 127, 193, 194, 195, 204, 210—212, 280, 298, 314, 318—320, 349—350, 397, 506, 592, 598, 602, 614, 659, 773, 776, 777, 783, 791, 810, 811.
- hundraðslag 2.
- Hundsvatn á Langanesströndum 17. — Hundsvatnshryggr 17.
- Hurðarbak í Reykholtssdal 671.
- hurðir 738. — hurðir hjarafastar 591. — hurðarhringr 740.
- hús 59, 103, 157, 175, 332, 399, 447, 501, 520, 533, 591, 645, 654, 658, 683, 685, 736, 750. — réttbrotin hús 96. — húsa-rask 342.
- Húsafell í Borgarfirði 1—2, 737—738.
- húsakynni, húsaakipan: sjá baðstofa. — biskupsstofa (í Skálholti 1492 og 1504) 89, 716. — breiðastofa (í Vatnsfirði 1503 og 1505) 638, 760. — búr 287, 520, 638, 667, 740. — eldaskáli 667. — fjós 25, 95, 455. — forstofa 667. — Sjá gólf, — Sjá göng. — Sjá hurðir (hurðarhringar). — litlastofa (í Saurbæ á Rauðasandi 1500—1501; á Skarði 1492—1494; í Ögri 1492—1497; á Öndverðri eyri 1497—1498) 136, 139, 231, 351, 352, 362, 363, 390, 520, 587. — Sjá heygarðr, hjallr, hlaða, karldyr. — skáli (í Skálholti 1493) 179. Sjá og skáli. — Sjá skemma. — Staðarhús (í Grindavík 1492) 128, 129. — stofa (í Viðey 1500; í Reykholti og Vatnsfirði 1503; í Klofa 1505) 507, 638, 667, 755. — stóra stofa (í Skálholti 1492; á Hólum 1492—1493; í Vatnsfirði 1495—1497; í Hvnunni í Hvammasveit 1500; í Vatnsfirði 1503; á Breiðabólstað 1504; í Saurbæ á Rauðasandi 1504) 107, 110, 112, 114, 147, 148, 150,

- 151, 158, 162, 164, 193, 256, 348, 520, 638, 724, 736. Sbr. og sjá hliðásar, kvíar. ræfr, stigi, útidyr, útihús, önd.
- Húsanes í Breiðavík undir Jökli 5.
- Húsatóptir í Grindavík 49.
- Húsatóptir á Skeiðum 152.
- Húsavík í Borgarfirði eystra 23.
- Húsavík í Steingrímsfirði 655—656, 747.
- Húsavík á Tjörnesi 168—170, 197, 721, 730.
- húsbóndi, húsbændr 225, 234, 323, 370, 726, 735.
- húshúnaðr, húsgögn 1, 2. — sjá beðr, beðjardýna. Sbr. sængrklæði. — bekkjarborð 638. — bekkjarklæði, sjá kirkja. — breiðastofuborð (í Vatnsfirði 1508) 638. — borðbúnaðr 178. — borðdiakar 448, 638, 665, 746. — borðhandklæði 639. — borðskálar 745. — sjá hnakkr, hægindi, matborð, pallklæði (sbr. kirkja), refill, stóll.
- húsfreyja, húsfíru, hústrú 10, 26, 51, 52, 58, 63, 72, 79, 99, 105, 106, 108, 185, 230, 231, 252, 253, 260, 265, 273, 279, 317, 319, 335, 336, 339, 343, 350, 352, 363, 426, 437, 512, 525, 583, 595, 607, 610, 618, 638, 634, 704, 705, 720, 759, 769, 770, 771, 787, 796.
- húsmaðr 669.
- húsmenn 501.
- húsnæði 726.
- húsrúm 46, 332.
- Hvalá í Bitru 85, 461.
- Hvalbeinshöfði á Vatnsnesi 720.
- Hvalfjarðarströnd í Borgarfjarðarsýslu 54, 55.
- Hvalgrafir á Skarðsströnd 244.
- Hvallátr á Breiðafirði 402, 404.
- Hvallátr í Mjóafirði við Ísafjarðardjúp 82, 244, 694—695.
- hvalr 49, 51, 58, 67, 214, 237, 410, 415, 461, 462, 463, 466, 516, 644, 659, 694, 696, 763, 764. — óskiptur hvalr 466. — feitahvalr 764. — hvalbein (í melþúfu: landamerki) 214. — hvalreki 5, 6, 49, 58, 70, 71, 74, 82, 84, 85, 288, 337, 338, 454, 461, 462. — hvalverð 765. — bein 764. — rengi 764. — seymi 764. — þvest 764. Sbr. skotmannshlutr.
- Hvalsárrekar Hvammskirkju 536—537.
- Hvalseyjar fyrir Mýrum 616.
- Hvalsnes á Rosmhvalanesi 299 393.
- Hvammr í Hvammssveit 69, 74, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 137, 174, 251, 285, 349, 367, 368, 369, 370, 444, 514, 516, 519, 520, 536, 537, 725, 743, 744.
- Hvammr í Hörgárdal 307.
- Hvammr í Kjós 375, 489—490, 609—610.
- Hvammr í Laxárdal 524.
- Hvammr í Norðrárdal 62, 63, 154.
- Hvammsdalr í Saurbæ 125—126.
- Hvammsøy í Kjós 610.
- Hvammsveit í Dalasýslu 69, 70, 92, 93, 97, 137, 174, 251, 349, 368, 369, 370, 480, 516, 519, 520, 536, 678, 725.

- Hvanneyri í Andakfl 60, 808—
804, 807.
- hvannskurður 196.
- Hvannstöð í Núpsdal 196.
- Hvarfsá í Norðrárdal 63.
- Hvarfsdalr á Skarðsströnd 6, 72.
- Hvassafell í Eyjafirði 120—
123, 137—138, 438—439,
516—517, 524, 647.
- Hvassahraun í Hraunum suðr
337.
- hveitibrauð 378.
- hverfisteinn 638, 667. Sbr.
búsgagn, harðsteinn.
- Hvesta á Hornströndum 84.
- Hvilft í Öundurafirði 247 —
249, 285.
- hviluvoð 451, 456, 639, 745.
- hvinska 499, 501.
- Hvítá í Borgarfirði 89, 160, 289,
290, 300, 671, 742, 752,
774—775.
- Hvítadalr í Saurbæ 71.
- Hvítársíða(n) í Borgarfirði 442.
- Hvítárvellir í Borgarfirði 15.
- hvítasunna 113, 114, 117, 118,
123, 180, 181, 184, 196, 222,
263, 289, 319, 342, 385, 420,
447, 484, 487, 489, 566, 664,
656. — hvítasunnudagr 295,
298, 669. — hvítasunnuvika 119.
— hvítrottinsdagr 409.
- Hvoldalr í Saurbæ 219—220.
- Hvolhreppr í Rangárþingi 40,
395, 483, 484, 662, 663.
- Hvoll í Hvolhrepp 376, 395, 663.
- Hvoll í Norðrárdal 63.
- Hvoll í Saurbæ 70, 71, 221,
294, 406. — Hvolsmenn 71.
- Hvoll í Vestrhópi 757, 758.
- hýbýli 175.
- Hyl (Hull) á Englandi 12, 13.
hymnarius, sjá kirkja.
- hægindi 450, 639, 740, 745,
812.
- Hæll í Flókadal 61, 62.
hærusekkir 736.
- Höfðadalseyri í Tálknafirði 578,
579.
- Höfðaströnd í Skagafirði 235,
253, 254, 306, 307.
- Höfðahverfi í Þingeyjarþingi
279—281, 317, 318, 730, 789.
- Höfði í Biskupstungum 627.
- Höfði (Búlandshöfði) á Snæfella-
nesi 416, 639, 640.
- Höfði í Dýrafirði 740.
- Höfði í Eyrarsveit 680, 690,
746—747.
- Höfði (Staðarhöfði) Akranesi 55.
- höfn (portus) 13.
- Höfn í Borgarfirði 60.
- Höfn á Hornströndum 84.
- Höfn, sjá Örlygshöfn.
- höfuðból 160, 274, 317.
- höfuðbréf 12.
- höfuðbú 266.
- höfuðhögg 484.
- höfuðlín, sjá kirkja.
- höfuðsmaðr, höfuðsmann 172,
190, 216, 217, 274, 502, 504,
575, 609, 696, 702, 717.
- höfuðsyndir (sjö dauðlegar) 239.
- högghris 463.
- Högnastaðir í Þverárhlið 63.
- Högni Þorsteineson hreppstjóri
(1736) 5.
- hökull, sjá kirkja.
- Hörðaból í Dölum 67.
- Hörgárdalr í Vaðlaþingi 146,
161, 162, 203, 236, 237, 307,
435, 647, 734.

- Hörgahlíð í Vatnsfjarðarsveit 244.
- Hörgalandsbók (dómabók) 4, 725, 815.
- Höskuldr Árnason, Runólfssonar, í Gnúpufelli (1492) 149—151.
- Höskuldr Helgason í Hnappadal (1494) 224.
- Höskuldr prestur á Melum í Melasveit (1498—1504) 163, 744.
- Höskuldr Runólfsson, Höskulds-sonar, lögréttumaðr (1495—1505) 260, 264, 420, 422, 438, 508—510, 631, 649, 660, 704, 808.
- Höskuldr Þorgilsson í Borgarfirði (um 1500) 61.
- Hökuldsson: Björn, Jón, Runólfr.
- Höskuldsstaðir á Skagaströnd 298, 325—329, 412, 602.
- Íferð (í fjöru) 70, 71, 73, 74, 219, 288.
- Ijsslandh, sjá Ísland.
- Ílfsfjall í Þingeyjarþingi 214.
- Ílfsvötn á Mývatnsöræfum 799. ílaka 239, 241.
- Illequath: Ambrosius.
- Illugadóttir: Helga, Ingibjörg, Vigdís.
- Illugason: Jón, Markús, Ormr, Vigfús, Þorgrímr, Þorsteinn.
- Illugastaðir í Fnjóskadal 177—178, 306, 366, 371—373.
- Illugastaðir í Skálmarfirði 402.
- Illugi Guðmundsson í Húnavatnsþingi (1508—1505) 657—662, 777—778, 781.
- Illugi Heimramsson í Eyjafirði (1494) 229.
- Illugi Jónsson vestra (1494) 226.
- Illugi Jónsson í Húnavatnsþingi (c. 1640) 194.
- Illugi Sigurðsson á Norðrreykjum í Reykholtssdal (1504) 737.
- Illugi Þórálífsson (Þórólífsson) í Hornafirði (um 1500) 449.
- Illugi Þórðarson í Húnavatnsþingi, bróðir Þórðar og faðir Ingibjargar (d. fyrir 1494) 211—212, 792.
- Illugi Þorgilsson nyrðra (1492) 99.
- Illugi Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1497—1502) 342, 602—603.
- illustratio 105.
- Ímason: Einar.
- imbrudagar 3, 50, 51, 57, 70, 446, 452, 575. — imbruvika 109, 255, 438, 516, 517, 643.
- Ími Þorsteinsson í Skaptafell-þingi (1496) 297.
- Indriðason: Gísli, Grímr, Guðmundr, Jón.
- Indriðastaðir í Skorradal 60.
- Indriði Ásmundsson í Mýrasýslu (1504) 745.
- Indriði Einarsson revisor 9, 11.
- Indriði Hákonarson í Tungu í Önundarfirði (1452—1461) 740.
- Indriði Hallsson í Þórsnessþingi (1500) 484.
- Indriði Jónsson vestra (1498—1501) 383, 479, 533, 562.
- Indriði Pétursson í Vaðlapingi (1500—1501) 478.
- Indriði Svartsson (Þorleifssonar

- á Hofsstöðum í Þorskafrði; 1499—1501) 420, 589.
indulgensskrá 84, 668.
- Ingibjörg 446.
- Ingibjörg Árnadóttir kona Ólafs Marteinssonar (1884) 6.
- Ingibjörg Árnadóttir hústrú, kona Jóns Erlingssonar undir Múla á Skálmarnesi (c. 1491) 79.
- Ingibjörg Eiríksdóttir kona Orms Jónssonar (1492) 105—108, 116.
- Ingibjörg Illugadóttir, Þórðarsonar, kona Guðmundar Indriðasonar (1494—1505) 210—212, 791—792.
- Ingibjörg Jónsdóttir kona Guðmundar Þórarinssonar (1503) 648—649.
- Ingibjörg Ormsdóttir kona Þorvalds Bjarnasonar í Njarðvík (1500) 525.
- Ingibjörg Pálsdóttir, Þorvarðssonar á Eiðum, kona Loptsríka (d. 1492) 385.
- Ingibjörg Pálsdóttir, Jónssonar, kona Björns Þorleifssonar á Reykhólum (1499—1500) 420, 421, 543—544.
- Ingibjörg Þorláksdóttir, kona Kolla Magnússonar, prófentukona á Hólum (1474) 487—489.
- Ingibjörg Þórólfsdóttir „biskups“ (1496) 292—293.
- Ingibjörg Þorsteinsdóttir frændkona Arnórs Finnssonar (1504) 690—692.
- Ingibjörg Þorvaldsdóttir í Hánavatnþingi, kona Þórarins Jónssonar (1493—1494) 180—181.
- Ingibjörg Þorvaldsdóttir búlands, kona Benedikts Magnússonar í Vík út frá Stað (1494—1503; d. 1503) 221—222, 643.
- Ingibjörg Þorvarðsdóttir, Loptssonar, kona Páls Brandssonar á Möðruvöllum (enn á lífi 1493, en dáið 1494) 189, 233—234, 264—268, 273—274, 435—437, 503—505, 518, 583.
- Ingigerðr Einarsdóttir, sjá:
- Ingigerðr Þorsteinsdóttir (c. 1400), langamma Bjargar Þorvaldsdóttur 776—777, 782, 784.
- Ingileif Jónsdóttir kona Jóns Snorrasonar (1496) 308.
- Ingileif Kolladóttir, Magnússonar, prófentukona á Hólum (1500—1501) 487—489, 548—549.
- Ingimundarson: Arnbjörn, Arnór, Bergr, Björn, Brandr, Böðvar, Einar, Gísli, Guðmundr, Lýtingr, Narfi, Ólafr, Ormr, Páll, Stephán, Stigr, Þórðr.
- Ingimundr Finnsson, Pétssonar, lögréttumaðr á Signýarstöðum í Reykholtssdal (1484—1504) 12, 174, 209, 217, 273, 292, 392, 425, 427, 493, 502, 570, 607, 667, 704, 710.
- Ingimundr Gunnarsson í Flagbjarnarholti (1497) 333—334.
- Ingimundr Jónsson prestur nyrðra (1493) 193.

Ingimundur í Krossholti (1504) 745.	143, 144, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 153, 158, 159, 160,
Ingimundur Þórðarson á Fells- strönd (1499) 423.	161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 173,
Ingiríör Jónsdóttir, Ásgeirsson- ar (d. fyrir 1500) 473.	174, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 187, 188,
Ingjaldr Sigurðsson í Árnese- þingi (1498) 176.	190, 191, 192, 194, 196, 197, 198, 203, 204, 205, 206, 207,
Ingjaldshvoll undir Jökli 639— 640.	208, 209, 210, 212, 213, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 229, 230,
Ingjaldsson: Jón, Vigfús.	232, 235, 236, 247, 248, 249,
Ingólfsfjörðr á Ströndum 288.	250, 251, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 262, 263,
ingressus Pilatus 289.	264, 266, 268, 270, 271, 272,
Ingvarsson: Brandr.	274, 275, 276, 277, 278, 279, 281, 282, 283, 284, 290, 291,
Ingvildarstaðir á Reykjaströnd 617—618.	293, 294, 295, 297, 298, 299, 302, 303, 305, 306, 307, 308,
Ingvildr Eiríksdóttir í Gríms- nesi fyrir (1500) 457.	309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 320, 321,
Ingvildr Helgadóttir, Guðnason- ar, fylgikona Þorleifs hird- stjóra Björnssonar, prófentu- kona á Helgafelli (1493—1503) 167, 223, 259—260, 276, 331—333, 371, 378—379, 404—405, 428—430, 433, 491—495, 530—531, 544, 564—566, 633—634.	324, 326, 327, 329, 330, 331, 333, 334, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 344, 345, 346, 347, 349, 352, 354, 355, 356, 357, 358, 364, 365, 366, 367, 368, 370, 371, 373, 374, 381, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 392, 393, 394, 395, 396, 398, 399, 400, 403, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 413, 414, 415, 416, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 427, 428, 430, 431, 432, 433, 434, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 469, 470, 471, 472, 476, 477, 478, 479, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 495, 500, 504, 505, 506, 507, 508, 510, 512, 513, 514, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 544, 545, 546, 548,
Ingvildr Jónsdóttir í Húnavatns- þingi (1497) 330—331. inngjöld 277.	
Innrifagradalr, sjá Fagradalr.	
Innríhólmr á Akranesi 50, 58.	
Innrívík í Hrútafirði 86.	
innsigli (sigillum, secretum) 6, 7, 10, 11, 12, 13, 87, 88, 90, 92, 97, 98, 99, 100, 104, 105, 108, 109, 110, 111, 113, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 135, 137, 138, 139, 140, 141,	

- 549, 552, 553, 554, 556, 557, 558, 560, 561, 565, 566, 567, 569, 570, 572, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 592, 593, 594, 595, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 613, 614, 617, 618, 619, 620, 622, 623, 624, 625, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 662, 663, 664, 668, 673, 674, 676, 677, 678, 679, 681, 685, 686, 687, 689, 691, 692, 695, 696, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 709, 710, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 721, 722, 723, 724, 725, 727, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 741, 743, 751, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 761, 762, 763, 765, 766, 767, 769, 771, 773, 774, 775, 777, 778, 781, 782, 784, 786, 787, 788, 789, 790, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810.
— heil og ósködd hangandi innsigli 98, 104, 126, 132, 219, 248, 276, 348, 351, 363, 493, 494, 507, 553, 572, 575, 579, 673. — innsigliþveingir 668.
innstæða 38, 63, 66, 78, 83, 154, 231, 276, 284, 399, 442, 450, 473, 512, 516, 568, 710, 711, 712, 718, 725, 766, 803, 804.
- Ísafjörðr í Ísafjarðarsýslu 82, 83, 130, 139, 244, 256, 276, 277, 282, 336, 348, 351, 515, 522, 612, 636, 760, 765, 793, 794. — Ísafjarðarsýsla 231, 306, 815.
Íseta (fjár) 343, 353, 363, 541, 542, 543.
Ískyld(a) 290.
Ísland, Íslendingar 6, 10, 11, 12, 13, 137, 172, 216—218, 265—268, 271, 273, 274, 275, 293, 320—324, 360—364, 368, 374, 379—380, 389, 392, 397, 408, 426, 428, 431, 434, 436, 443, 470—471, 482, 493, 495, 497, 500, 502, 503, 504, 522, 537, 541, 542, 549, 550, 563, 570, 573—574, 575, 582, 584, 607, 608, 609, 620, 623, 624, 631, 632, 640, 646—648, 649, 651, 657, 668, 677, 679, 688, 692, 696, 703, 704, 706, 708, 710, 713, 717—718, 735, 748, 749—751, 752, 768, 769, 772, 785, 786—787, 789, 795, 797, 801, 807—808. — íslenskar ártíðaskrár 359. — íslensk fiskverzlun 374. — íslenskir bændr 13. — íslensk lög 322, 504, 608.
Ísleifarhús á Mýrum 616.
Ísleifr Einarsson sýslumaðr á Felli í Hornafirði (d. 1720) 4.
Ísleifsdóttir: Járngerðr.
Ísleifsson: Einar, Hallr, Steingrímur, Vigfús, Þórðr.
Ísólfur Pálsson, prestur í Árneshöfði (1495—1502) 286, 567, 603.

- ítak, ítök, ítökur 5, 24, 121, 194, 220, 235, 236, 253, 279, 280, 306, 312, 317, 347, 399, 400, 403, 415, 436, 509, 524, 525, 552, 614, 622, 721, 730, 757, 758, 804, 807.
- ítala 438, 465, 487, 629, 732.
- Ívar Brandason nyrðra (1495—1497) 264, 306, 330.
- Ívarsson: Bjarni, Böðvar, Eiríkr, Grímr, Gyrðr, Hafliði, Sigurðr, Þorvarðr.
- Jafnaðarbýti 261.
- Jafnaskarð í Stafholtstungum 64, 743². Sbr. Arnarskarð.
- Jakob Brandason í Kjalarnesþingi (1505) 801.
- Jakob postuli 174, 207, 240, 310, 597, 631, 634, 646. — Jakobsmessi 368, 678. Sbr. Filippus postuli.
- Jakob Spenser enskr kaupmaðr (1484) 13.
- Jarl 323.
- Jarlanzstaðir á Mýrum 743.
- Jarkarlækr í Melasveit 59.
- Járn (= hestajárn) 736. Sbr. skeifur.
- Járn 2, 304, 394, 445, 736. — járnhjálmr, járnkarl, sjá kirkja. — járnþundari 638.
- Járngerðarstaðir í Grindavík 49, 126, 127, 458.
- Járngerðr Ísleitsdóttir kona Marteins Ólafssonar (1495—1502) 257—258.
- Játgeir Marteinsson vestra (1500) 518.
- Jóðisarstaðir í Reykjadal norðr 164, 191—192, 732—733.
- Jóhann Christopher Gottorp sýslumaðr (d. 1754) 5, 195.
- Jóhann Jónsson á Barðaströnd (1662) 87, 165, 170.
- Jóhann Þórðarson prófastr í Laugardælum (1734) 53.
- Johannes Angelus de Arcimboldis 668.
- Jóhannes baptista, sjá Jón skírari.
- Johannes episcopus Holensis, sjá Jón Ögmundarson.
- Johannes postuli, sjá Jón postuli.
- Johannes-mynd, sjá kirkja.
- John Cobot vestríari (1497) 374.
- Jól 202, 326, 327, 441, 735. — jóladagr 57, 669. — þriðji dagr jóla 410. — fimti dagr jóla 411. — sétti dagr jóla 421. — átti dagr 294. — ellefti dagr jóla 250, 592. — jólafasta 1, 43, 150, 151, 197, 529, 575, 792. — jólanótt 3. — jólatíðir 3.
- Jólgeirastaðir í Rangárþingi 41.
- Jón ábóti á Munkaþverá (1492—1493) 115, 173, 177—178.
- Jón Andrésón í Þingeyjarþingi (1492—1502) 120, 122, 123, 619.
- Jón Andrésón vestra (1496) 294.
- Jón Andrésón prestur nyrðra (1505) 766.
- Jón Arason biskup á Hólum (d. 1550) 601, 657.
- Jón Árnason lögréttumaðr í Árnesþingi (1494—1496) 217—218, 324.

- Jón Arnbjarnarson vestra (1496) 300.
- Jón Arngeirsson í Húnavatnsþingi (1503) 657.
- Jón Ásgeirsson nyrðra (1492—1494) 212—213.
- Jón Ásgrímsson lögréttumaðr í Vaðlaþingi, mágr Sturlu Þórðarsonar (1493—1504) 183—184, 211, 217, 477, 502, 505, 529—530, 553, 641, 681, 686.
- Jón Ásmundsson vestra (1501) 588.
- Jón Austfirðingr, Skólholtsmaðr (1502) 627.
- Jón Bárðarson vestra (um 1492) 155.
- Jón Bárðarson í Húnavatnsþingi (1497—1503) 342, 658.
- Jón Benediktsson sýslumaðr í Rauðaskriðu (d. 1. Maí 1776) 732.
- Jón Bergsted læknir, í Húnavatnsþingi (1828) 719.
- Jón Bergþórrason í Skaptafellsþingi (1496) 297.
- Jón biskup í Skálholti (1409—1413) 615—617.
- Jón Bjarnason syðra (1497) 370.
- Jón Bjarnason í Miðfirði (1705) 195.
- Jón Björnsson danr bóndi á Eyri í Arnarfirði (1491—1504) 81, 237—238, 285—286, 425—427, 479—483, 521—522, 526, 537—540, 750—551, 553—555, 562—566, 594—597, 598—600, 653—655, 700.
- Jón Björnsson á Árneshvíti (1504) 692.
- Jón Björnsson í Fljótsahlíð (1505) 756.
- Jón Björnsson í Húnavatnsþingi (1504) 719.
- Jón Björnsson á Skarðströnd (í Fagradal; 1505) 759.
- Jón Björnsson í Vaðlaþingi (1492—1504) 98, 681, 685.
- Jón Björnsson á Völlum austr (1634) 511.
- Jón „bóndi“, er tilkall átti til Bassastaða (1501) 579. Sbr. Jón Björnsson danr.
- Jón Brandsson syðra (1502) 593.
- Jón Brandsson prestur í Hvammi í Laxárdal (1494) 207.
- Jón Brandsson, faðir Hafliða, prestur syðra (1437—1449) 301.
- Jón Broddason prestur í Miklabæ (1448—1489) 476.
- Jón bróðir í Skriðuklaustri (1498) 400.
- Jón Brynjólfsson vestra (1498) 383.
- Jón Búason í Dalasýslu (1500) 519.
- Jón Daðason í Eyjafirði (1496) 260.
- Jón Egilsson prestur í Hrepphólum (1571—1608; á Hfi 1634) 665, 668.
- Jón Einarsson gelgja, lögmáðr (d. 1806) 214.
- Jón Einarsson prestur eystra (1492) 120.
- Jón Einarsson nyrðra (1494) 234.
- Jón Einarsson vestra (1498) 404.

- Jón Einarsson murti (1504) 727—729.
- Jón Einarsson, Þorólfssonar, ráðsmaðr í Skáhholti (1499—1503), síðar prestur í Odda 417—418, 510, 645—646.
- Jón Einarsson konrektor á Hólum (d. 1707) 722.
- Jón Einarsson greipaglennir prestur á Skinnastað (d. 1737) 465, 468.
- Jón Eiríksson í Þverdal og Hvammi í Hvammseveit (1492—1504) 92, 101—104, 256, 519—520, 690.
- Jón Eiríksson prestur, síðar í Vatnsfirði (1501—1504) 567, 698, 714.
- Jón Eiríksson, Skáhholtismaðr (1502) 627.
- Jón Eiríksson á Núpi í Núpudal (1703) 194.
- Jón Engilbertsson í Kjós (1670) 610.
- Jón erkibiskup hinn rauði í Niðarósi (1267—1282) 605.
- Jón Erlendsson prestur í Villingaholti (d. 1672) 454, 688, 692.
- Jón Erlingsson lögréttumaðr undir Múla og Skálmarnesi (1491—1504) 79, 129, 360, 562, 612, 676—677.
- Jón Erlingsson í Strandasýslu (1495) 285.
- Jón Espólin sýslumaðr (d. 1836) 359, 372, 626, 668.
- Jón Eyjólfsson í Þingeyjarþingi (1494) 215.
- Jón Eyvindsson nyrðra (1505) 797.
- Jón Filippusson í Húnavatnsþingi (1495—1503) 263, 349, 660.
- Jón Finnbogason prestur í Múla (1495—1505) 291, 372, 487, 509, 555, 556, 557, 558, 733, 766, 778.¹
- Jón Finnbogason prestur í Laufási (1501—1505) 555, 556, 557—558, 611, 766.¹
- Jón Finnbogason nyrðra (1502—1505) 629, 663—664, 762 763.
- Jón Fúsason í Húnavatnsþingi (1497—1498) 325—329, 412.
- Jón Fúsason (Sigfússon, Pétrasonar), vestra (1501—1504) 562, 653, 655, 722—723.
- Jón Geirsson (Árnasonar) á Eyvindarstöðum (1453) 105.
- Jón Geirsson í Svartárdal (á 15. öld) 523.
- Jón Gellisson nyrða (1496—1497) 306.
- Jón Gellisson syðra, að því er virðist, í Viðey (1496—1503) 299, 303, 337, 338, 339, 340, 398, 507, 560, 585, 594, 662.
- Jón Gerreksson biskup í Skáhholti (d. 1433) 63, 124.
- Jón Gíslason (í Borgarfirði 1501) 552.
- Jón Gíslason á Snæfellsnesi (1503) 640.
- Jón Gíslason í Vaðlaþingi (1505) 797.

1) Þessa menn er nær ómöglegt að greina með vissu í sundr eptir að þeir taka að koma fyrir samtíðis.

- Jón Gíslason prestur á Breiðabólstað í Fljótshlíð og ráðsmaður í Skálholti (1493—1504) 172, 179, 206, 269, 316, 483—484, 735—736.¹
- Jón Gíslason, Filippussonar, frá Haga, síðar prestur í Holti undir Eyjafjöllum (1495) 250.
- Jón Gíslason prestur á Mel í Miðfirði og prófastr Húnvetninga (1493—1505) 158, 275, 557, 558, 598, 766.
- Jón Gíslason prestur í Gaulverjabæ (1495) 286.
- Jón Gíslason prestur vestra (1479—1498) 149, 396, 740.
- Jón Guðlaugsson í Vaðlapingi (1504—1505) 735, 808.
- Jón Guðmundsson (í Vaðlapingi 1494) 233.
- Jón Guðmundsson í Húnavatningi (1495) 263.
- Jón Guðmundsson í Síðumtúla (fyrir 1501) 560.
- Jón Guðmundsson, Skálholtsmaður (1502) 627.
- Jón Guðmundsson & Helgafelli (um 1660) 501.
- Jón Guðmundsson í Kjós (1670) 610.
- Jón Gunnarsson í Þingeyjarþingi (1499) 419.
- Jón Guttormsson bóndi í Hvammi í Hvammssveit (d. 1408) 436.
- Jón Hákonarson á Vatnahorni í Haukadal (d. 1748) 92, 101, 105—108, 115, 141, 160, 174, 226, 289, 291, 439, 484, 634, 690, 705, 708, 725, 734, 752, 774, 785.
- Jón Haldórsson prestur á Stað í Steingrímsfirði og Tröllatungu og prófastr um Vestfirðu (1495—1508) 283, 518, 655—656.
- Jón Haldórsson prófastr í Hítardal (d. 1736) 15, 16, 18, 62, 65, 79, 80, 81, 83, 85, 198, 200, 208, 264, 273, 359, 361, 434, 442, 457, 470, 496, 502, 504, 517, 554, 562, 569, 603, 610, 747, 803.
- Jón Hallgrímsson (í falsbréfi 1505) 763.
- Jón Hallsson skáld í Næfirholti (1495—1505) 252, 484—485, 692, 750, 799.¹)
- Jón Hallvarðsson & Viðidalasá í Steingrímsfirði (1495—1504) 283—284, 727—729.
- Jón Helgason syðra (1497) 337.²)
- Jón Helgason, er vo Þorleif Þórólfsson (1501) 577.²)
- Jón Helgason vestra (1504) 672.

1) Vera má þó að eitthad af þessum stöðum eigi við sira Jón í Gaulverjabæ föður Gísla biskups Jónssonar, en það sést ekki, hvort svo er eða ekki.

1) Þessir staðir sýnast allir eiga við sama mann. Jón virðist fyrst hafa verið sveinn Erlends sýslumanns Erlendssonar og síðan verið með börnum hans. Hann sýnist hafa verið í fylgd með Stepháni biskupi að sunnan, þar sem hann kemr fyrir með honum í bréfi vestr á Barðaströnd. 2) Gæti þó verið einn maður.

- Jón Helgason prestur nyrðra (1492—1494) 90, 217.
- Jón Helgason prestur á Kvenna-brekku og prófastrí milli Gilsfjarðar og Gljúfrár (1491—1505) 68, 139—140, 356, 604, 799.¹⁾
- Jón Hermannsson í Húnavatnsþingi (1492) 127.
- Jón Hjaltalín sýslumaður á Rauðará (um 1750) 640.
- Jón Hrafnsson í Borgarfirði (1498) 160.
- Jón Hrafnsson lögréttumaður á Litlaskarði í Stafholtstungum (1498—1505) 160, 217, 271, 289, 300, 360, 493, 502, 570, 710, 743, 752.
- Jón Hrólfsson í Skagafirði (1494) 221.
- Jón Höskuldsson á Skarðsströnd (1492—1497) 189, 352.
- Jón Illugason frændi síra Sigurðar beigalda (1500) 475.
- Jón Illugason prestur í Sandfelli (um 1500) 38.
- Jón Indriðason biskup í Skálholti (1339—1341) 460.
- Jón Indriðason prestur á Hólmu og Kolfreyjustað (1495—1504) 80, 257—258, 686, 698.
- Jón sonur Ingigerðar Þorsteinsdóttur og faðir Þorvalds Búlands (c. 1400 — c.1450) 776—777, 782, 784.
- Jón Ingjaldsson prestur nyrðra (1492) 137.
- Jón Jónsson 496. Sjá Arnór Finnsson.
- Jón Jónsson í Þórsmessþingi (1490—1504) 14, 332, 484, 690.
- Jón Jónsson Íslendingur, Þorlákssonar, í Sauðlauksdal (1492—1505) 189, 279, 441, 722, 724, 795—796.
- Jón Jónsson á Barðaströnd (1492—1495) 129, 250.
- Jón Jónsson hjálmr prófentumaður í Skálholti (1498) 179, 186—187.
- Jón Jónsson í Vaðlaþingi (1498—1494) 203, 216.
- Jón Jónsson í Dalasýslu (1494) 226—228.
- Jón Jónsson í Strandasýslu (1495) 283.
- Jón Jónsson í Þingeyjarþingi (1495) 249—250.
- Jón Jónsson bróðir Ingvildar, í Húnavatnsþingi (1497) 330—333.
- Jón Jónsson syðra, vottr að Viðeyjarbréfum (1497—1503) 344, 513, 662.
- Jón Jónsson í Ísafjarðarsýslu (1498—1505) 383, 675, 682, 763. Sbr. Jón Jónsson lögréttumaður.
- Jón Jónsson í Gufudalssveit (1498) 401.
- Jón Jónsson, er gat barn við Rögnu Finnbogadóttur (1499) 421—422.
- Jón Jónsson lögréttumaður í Árneshöfði (1500—1504) 502, 692, 704.
- Jón Jónsson lögréttumaður (1500) 502. Sbr. Jón Jónsson í Ísafjarðarsýslu.

1) Þetta sýnist allt geta verið sami maður.

- Jón Jónsson í Hornafirði (1500) 527.
- Jón Jónsson í Landeyjum (1500) 488.
- Jón Jónsson í Reykhólasveit (1501—1508) 589, 653.
- Jón Jónsson í Vaðlaþingi (1501—1504) 553, 681, 685, 733.
- Jón Jónsson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Jón Jónsson í Krókum (1504) 743.
- Jón Jónsson á Skálmarnesi (1504) 676.
- Jón Jónsson í Höfðahverfi (1506) 789.
- Jón Jónsson prestur nyrðra, ráðsmaðr (1498) Hólakirkju (1492—1505) 100, 158, 168, 173, 275, 382, 509, 555, 556, 557, 766, 778.
- Jón Jónsson prestur í Eyvindarhólum (eða og í Holti undir Eyjafjöllum; 1492—1502) 123, 225, 269, 376, 377, 431, 491, 603.
- Jón Jónsson prestur vestra og prófastr milli Geirhólms og Hrutafjarðarár (1499—1502) 430—431, 612.
- Jón Jónsson priorsbróðir (1496—1505) 310—311, 697—699, 733—734, 766—767.
- Jón Jónsson lögmaðr (d. 1606) 321, 773, 775, 777, 778.
- Jón Jónsson í Árneshvípingi (c. 1620) 454.
- Jón Jónsson í Þingeyjarþingi (c. 1640) 467.
- Jón Jónsson í Hjaltastaðþinghá (1656) 511.
- Jón Jónsson á Barðaströnd (1662) 747.
- Jón Jónsson í Skagafirði (1704) 405, 578, 723, 797.
- Jón Jónsson hreppstjóri í Mýrasýslu (1736) 5.
- Jón kalekr, Skálholtsmaðr (1502) 628.
- Jón Ketilsson nyrðra (1492) 109.
- Jón Koðransen prestur á Skálholtsbiakupæsemi (1504) 693.
- Jón Kolbeinsson í Vaðlaþingi (1499) 437.
- Jón Kolbeinsson í Vestfjörðum (1495) 249.
- Jón Kolbeinsson prestur í Breiðafjarðardölum (1451—1502) 220—221, 604.
- Jón Kollason, Magnússonar, prestur nyrðra (1500—1501) 487—489, 549.
- Jón Kráksson prestur í Gürðum á Álptanesi (d. 1622) 581.
- Jón langr, sjá Ormsson.
- Jón Magnússon syðra (1498) 189.
- Jón Magnússon í Óxarfirði (1494—1495) 223, 253.
- Jón Magnússon í Eyjafirði (1495) 263.
- Jón Magnússon umbodamaðr um fé Magnúasar Þórólfssonar (1496) 289—290.
- Jón Magnússon í Mýrasýslu (1496) 300.
- Jón Magnússon syðra (1498) 393.
- Jón Magnússon bóndi á Núpri í Eystrahrepp, lögróttumaðr (1495—1505) 271, 426, 493, 502, 703, 812—813.
- Jón Magnússon í Þórarneshvípingi (1500) 484.

- Jón Magnússon fræðslupiltr á Hólum (1502) 619—620.
- Jón Magnússon í Þingeyjarþingi (1502) 681.
- Jón Magnússon á Skarðaströnd (1504) 690.
- Jón Magnússon í Mývatnssveit (c. 1445—1505) 799—800.
- Jón Magnússon danr á Eyri í Seyðisfirði (d. 1651) 321, 359, 495, 499, 546, 603, 672.
- Jón Magnússon bróðir Árna (d. 1738) 104, 188, 221, 378, 491, 492, 580, 582, 633, 643, 679, 721.
- Jón Magnússon prestur á Mæli-felli (d. 1760) 7—8.
- Jón Magnússon skrifstofustjóri 208, 264, 273, 358, 434, 470, 479, 495, 499, 501, 502, 504, 517, 546, 554, 569, 584, 672, 675, 682.
- Jón Markússon í Húnavatnsþingi, bróðir Hemings (veginn 1492) 127.
- Jón Markússon prestur í Fljóts-hlíð (1496—1505) 316¹⁾, 698, 805.
- Jón Markússon í Arnarskarði (1504) 743.
- Jón Marteinsson á Barðaströnd (1492) 129.
- Jón Marteinsson í Kjalarnessþingi (1497—1505) 340, 344, 398, 802.
- Jón Marteinsson prestur vestra (1492—1500) 123, 522.
- Jón Narfason ráðsmaður á Eið-um (1439—1469) 385.
- Jón Narfason, Ormssonar, á Laugarvatni (1617) 754.
- Jón Nikulásson í Dýrafirði (1501) 546—548.
- Jón Nikulásson á Snæfellsnesi (1504) 713.
- Jón Oddsson kollr, Péturssonar, lögréttumaður (1492—1504) 92, 101, 209, 231, 308—309, 348, 406, 538, 562, 575, 690, 700.
- Jón Oddsson, Ásmundssonar, á Völlum á Landi (1493—1497) 172—173, 305, 333.
- Jón Oddsson í Eyjafirði (1495) 236.
- Jón Oddsson í Skaptafellsþingi (1496) 297.
- Jón Oddsson í Sveinatungu (1504) 743.
- Jón Oddsson á Vatni í Mýrasýslu (1504) 743.
- Jón Ófeiggsson á Landi (1497) 333.
- Jón Ólafsson lögréttumaður í Húnavatnsþingi (1492—1505) 104, 141—143, 314, 342, 349, 360, 425, 427, 575, 607, 649, 791.
- Jón Ólafsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1492) 106.
- Jón Ólafsson frá Grunnavík (d. 1779) 188, 263, 330, 349, 386, 397, 469, 581, 591, 732.
- Jón Ormsson langr, Snorrasonar, prestur í Hjarðarholti í Laxárdal (d. 1410) 124.
- Jón Ormsson í Kjalarnessþingi (1497—1498) 344, 394.

1) Þessi staður sýnir eiga við stra Jón, þó að hann sé ekki nefndur prestur þar.

- Jón Ormsson í Húnavatnsþingi (1503) 658.
- Jón Pálsson á Skarðsströnd (1493) 165.
- Jón Pálsson, Jónsonar, frá Skarði (d. 1495—1496) 243—247, 357—358, 591, 673—674.
- Jón Pálsson á Seltjarnarnesi (um 1500) 458.
- Jón Pálsson í Árnessþingi (1504) 692.
- Jón Pálsson í Mýdal, bróðir Alexiuss ábóta (c. 1518 eða síðar) 54.
- Jón Pálsson prestur í Stranda-sýslu (Tröllatungu; 1500—1503) 491, 655.
- Jón Pálsson prestur nyðra (1505) 763.
- Jón Pálsson prófastr við Mariukirkjuna í Ósló (1498—1505) 407, 751, 786.
- Jón Pétursson í Árnessþingi (1500) 470.
- Jón Pétursson vestra (1503) 655.
- Jón Pétursson prestur nyðra (í Eyjafirði; 1497—1501) 372, 422, 555, 556, 557, 559.
- Jón Pétursson háyfirdómari (d. 1896) 6, 11, 156, 184, 185, 211, 218, 522, 523, 573, 702, 801.
- Jón postuli (Johannes postuli, Johannes evangelista) 37, 43, 67, 85, 117, 289, 341, 507, 518, 754. — Jóns líkneski, sjá kirkja. — Jónsmessa postula (Jónsdagr, Johannes ante portam latinam) 7, 117, 341, 381, 410, 634, 754. — Jónskript, sjá kirkja.
- Jón prestur í Skálholti (1502) 627.
- Jón prestur vestra (1504) 108.
- Jón pungur djákni (1492) 108.
- Jón Rúgmann (d. 1679) 501.
- Jón rytr í Hvammi í Norðrárdal (1504) 743.
- Jón Salomonsson prestur á Heiði í Mýrdal (d. 1696) 53.
- Jón Sighvatsson í Eyjafirði (1495) 263.
- Jón Sigmundsson, Steindórssonar, bóndi í Viðidalstungu, sýalumaðr í Húnavatnsþingi, síðar lögmadr (Jón Solveigarson; 1480—1505) 12, 174, 180, 194—196, 231, 254—255, 260, 264, 273, 279—281, 283, 318—320, 325—330, 341—344, 349, 360, 383, 392, 412—413, 422, 424, 425, 445, 476, 492, 559—560, 581—582, 597—598, 642, 649, 656—662, 679, 704, 709—713, 719—721, 735, 756—758, 761, 762, 767—769, 773—774, 775—785, 808.
- Jón Sigurðsson í Húnavatnsþingi, er vo Jón Markússon (1492) 127.
- Jón Sigurðsson „bóndi“ í Deildartungu og á Oddsstöðum, lögréttumaðr, kæmeistari Stepháns biskups, maðr Halldóru Guðmundsdóttur (1495—1505) 62, 289, 300—302, 398—399, 507, 585—586, 788, 799, 801¹⁾

1) Þetta sýnist allt eiga við einn mann, þó ekki sé full víska um

- Jón Sigurðsson í Skaptafellsþingi (1496) 297.
- Jón Sigurðsson á Svalbarðsströnd (1498) 380.
- Jón Sigurðsson syðra (1498) 398.¹⁾
- Jón Sigurðsson djákni í Skálholti (1502) 627.
- Jón Sigurðsson prestur nyrðra (1501) 545.
- Jón Sigurðsson lögmaður á Reynistað (d. 1635) 186, 184, 185, 200, 211, 216, 224, 313, 381, 382, 416, 417, 469, 501, 581, 689, 690, 690, 713, 746, 747, 762, 773, 777, 778, 791.
- Jón Sigurðsson lögréttumaður í Þverárþingi (1786) 5.
- Jón Sigurðsson skjalavörður (d. 1879) 1, 9, 11, 15, 48, 49, 51, 56, 60, 63, 80, 223, 366.
- Jón Sigurðsson alþingismaður á Gautlöndum (d. 1889) 465.
- Jón Sigvaldason nyrðra (1505) 762.
- Jón Skaptason prestur í Saurbæ á Hvalfjarðarströnd (um 1500) 55.
- Jón skírari (Johannes baptista) 87, 55, 69, 222, 279, 289, 365, 648. — Jóns líkneski, sjá kirkja. — Jónsmessa 68, 115, 188, 201, 213, 215, 265, 272, 275, 288, 302, 350, 397, 425, 490, 700, 701, 755, 775.
- Jóns skript, sjá kirkja.
- Jón í Skógum í Mýrasýslu (1504) 743.
- Jón Skúlason á Langanesströndum (1496) 310.
- Jón Snorrason vestra (1496) 308.¹⁾
- Jón Snorrason nyrðra bróðir Steins (1497—1506) 366—367, 800¹⁾, 816.
- Jón Solveigarson, sjá Jón Sigmundsson.
- Jón Stallason prestur á Lundi í Lundarreykjadal (1503—1504) 671, 743.
- Jón Stefniðsson í Kjalarnessþingi (1496—1497) 299, 338—340.
- Jón Steinþórsson í Mýrasýslu (1504) 745.
- Jón Stephánsson Krabbe biskup í Skálholti (1463—1465) 62.
- Jón Sturluson í Berufirði (c. 1394—1397) 32.
- Jón Sturluson í Vaðlaþingi (1505) 797.
- Jón Svarthöfðason í Dalasýslu (1495—1503) 285, 292, 634.
- Jón Sveinsson bóndi í Hvammi í Hvanmssveit (d. 1355) 70.
- Jón Sveinsson vestra, ráðsmaður á Skarði á Skarðsströnd (1479—1503) 87, 174, 406, 522, 636.
- Jón Sveinsson í Þingeyjarþingi (1496—1505) 306, 789.
- Jón Sveinsson í Rangárþingi (1505) 805.
- það. Í registri VI. bindis er talinn Jón Sigurðsson lögréttumaður og Jón Sigurðsson í Mýrasýslu, en það gæti verið einn maður, og sami maður og þessi. 1) Sbr. þó Jón Sigurðsson „bónda“.
- 1) Gæti þó verið einn maður.

- Jón Torfason á Kvíum í Þver-
árhlíð (1504) 743.
- Jón Tumason, er kallaðr er
biskup (1492) 128–129.¹⁾
- Jón Tumason, Skálholtsmaðr
(1502) 627.¹⁾
- Jón Valdason lögréttumaðr (1497)
360.
- Jón á Veggjum í Stafholtstung-
um (1504) 743.
- Jón á Viðilæk í Þverárhlíð
(1504) 743.
- Jón Vigfússon vestra (1494)
221.
- Jón Vigfússon í Dýrafirði (1502)
595. Sbr. Jón Fúason.
- Jón Vigfússon í Rangárbíngi
(1646) 452.
- Jón Vilhjálmsón í Vaðlabíngi
(1495–1502) 236, 611.
- Jón Vilhjálmsón (á innsigli
1505) 781.
- Jón Vilhjálmsón prestur í Hóla-
biskupsdæmi (1492) 106.
- Jón Þjóðólfsón í Húnavatns-
bíngi (1497) 327, 329.
- Jón Þórarínsson nyrðra, lög-
réttumaðr í Húnavatns eða
Hegranessbíngi (1494–1502)
211, 330, 342, 412, 524, 531,
575, 633.
- Jón Þórarínsson garði, prestur í
Einholti (um 1500) 449–451.
- Jón Þórðarson sýslumaðr í
Hegranessbíngi og prófentu-
maðr á Hólum (d. 1492) 128.
- Jón Þórðarson í Þórsness-
bíngi (1493–1503) 157, 416,
640.
- Jón Þórðarson í Vaðlabíngi
(1495–1500) 260, 529.
- Jón Þórðarson í Viðidal (1501) 530.
- Jón Þórðarson í Dalasýslu
(1501–1505) 562, 752.
- Jón Þorfinnsson á Kjalarnesi
(1503) 635.
- Jón Þorgeirsson rámr, sýslu-
maðr í Hegranessbíngi (1494–
1506) 217, 273, 342, 516,
531–532, 633.
- Jón Þorgeirsson prestur nyrðra
(1499–1501) 488, 555.
- Jón Þorgilsson prestur nyrðra
og prófastr í Húnavatnsbíngi
(1499–1505) 488, 487, 509,
776, 778, 783.
- Jón Þorgrímsson lögréttumaðr
nyrðra (1498–1499) 392.
- Jón Þorkelsson prestur nyrðra
(1498) 168.
- Jón Þorláksson í Þingeyjar-
bíngi (1502) 631.
- Jón Þorláksson, Ólafssonar, á
Skarðsströnd (1505) 758–759.
- Jón Þormóðsson vestra (1504)
676.
- Jón Þormóðsson prestur frá
Bræðratungu (1617) 591.
- Jón Þorsteinsson kveppstjóri í
Dýrafirði (1495–1505) 248,
675, 694–695, 763.
- Jón Þorsteinsson í Árnessbíngi
(1497) 370.
- Jón Þorsteinsson á Svalbarða-
strönd (1498–1505) 380, 789,
804–805.
- Jón Þorsteinsson bróðir í Við-
ey (1503) 663.
- Jón Þorsteinsson á Ærlæk
(1504) 789.

1) Gæt þó verið einn maðr.

- Jón Þorvaldsson syðra (1495) 295.
- Jón Þorvaldsson í Húnavatnsþingi (1496) 298.
- Jón Þorvaldsson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Jón Þorvaldsson búlands, prestur á Hóskuldastöðum, officialis Hólakirkju og ábóti á Þingeyrum (1492—1506) 90, 98, 197, 161, 207, 263—264, 275, 302, 313—314, 325—330, 351—354, 371—374, 381, 386, 412—418, 487, 508, 555, 556, 557, 558, 643, 761, 781.
- Jón Þorvaldsson prestur á Skinnastöðum (1607—1660) 467.
- Jón Þorvarðsson prestur nyrðra (1502—1505) 624, 766.
- Jón Þrándarson í Húnavatnsþingi (1497) 826.
- Jón Ögmundarson hinn helgi biskup á Hólum (d. 1121), Jónsdagr, Jónsmessa 3, 33, 170, 171, 178, 204, 233, 289, 290, 337, 338, 339, 340, 364, 378, 477, 524, 551, 634, 678, 680, 681, 686, 687, 716. —
- Jóns líkneski, sjá kirkja.
- Jónsbók 281.
- Jónsdóttir: Guðfinna, Guðrún, Haldóra, Helga, Ingibjörg, Ingileif, Ingiríðr, Ingvildr, Kristín, Margrét, Ólöf, Ragnheiðr, Sigríðr, Solveig, Sunnifa, Vigdís, Vilborg, Þorgerðr, Þuríðr, Æsa.
- Jónsson: Albanus, Andrés, Arnfinnr, Arngrímr, Árni, Arnór, Ásgautr, Ásgrímr, Ásmundur, Auðun, Bárðr, Bergr, Bessi, Bjarni, Björn, Brandr, Brynjólfur, Eggert, Egill, Einar, Eiríkr, Erlendr, Eyjólfur, Eysteinn, Finnbogi, Finnur, Gísli, Gottskálk, Grímr, Guðbrandr, Guðlaugr, Guðmundr, Guðni, Gunnar, Gunnlaugr, Hafíði, Hákon, Haldór, Hallfreðr, Hallvarðr, Helgi, Hildibrand, Illugi, Indriði, Jóhann, Jón, Kár, Ketill, Kjartan, Koðran, Kolbeinn, Magnús, Marteinn, Nafí, Nikulás, Oddr, Ólafur, Ormr, Páll, Runólfur, Sighvatr, Sigmundur, Sigurðr, Smíðr, Snorri, Steingrímur, Stephán, Sveinn, Sæmundr, Teitr, Torfi, Tomas, Tyrfingr, Vigfús, Þórarinn, Þorbjörn, Þórðr, Þorfinnr, Þorgrímr, Þorkell, Þorlákr, Þorleifr, Þorsteinn, Þorvaldr, Þorvarðr, Ögmundur.
- Jórvið í Breiðdal 32.
- Judas postuli 373, 803, 804.
- judex 118.
- Jukkumsson: Grímr.
- Julius (mánudr) 786.
- jungfrú (María) 37, 43, 69, 132, 133, 154, 178, 222, 233, 238, 242, 284, 299, 303, 312, 398, 399, 433, 472, 485, 486, 525, 536, 538, 540, 678, 737, 793, 794. Sbr. María.
- jungkæri 105, 401, 402, 784.
- Jökull í Eyjafirði 583.
- Jökull (= Snæfellsjökull) 66.
- Jökulsá á Breiðarsandi 118.
- Jökulsá á Sólheimasandi 295, 926.
- Jökulsá í Öxarfirði 198, 218, 799.

Jökulsárhlíð í Múlaþingi 716.

Jökulsdalr í Múlaþingi 20, 528.

jörð (fast land) 114.

jörð (bújörð, búgarðr) 5, 6, 9,

12, 14, 18, 21, 28, 29, 30,

31, 32, 36, 39, 40, 47, 48,

62, 63, 78, 79, 80, 81, 82,

83, 85, 88, 90, 93, 95, 98,

99, 100, 101, 102, 103, 104, 108,

109, 110, 112, 113, 117, 120,

121, 122, 123, 124, 125, 126,

128, 132, 135, 136, 137,

139, 141, 142, 143, 146, 147,

148, 149, 150, 151, 153, 156,

157, 159, 160, 161, 162, 163,

164, 166, 167, 169, 170, 171,

173, 176, 177, 178, 184, 185,

186, 188, 189, 194, 195, 196,

197, 199, 203, 204, 206, 215,

216, 221, 222, 224, 225, 230,

231, 233, 234, 235, 236, 237,

243, 244, 245, 247, 248, 249,

250, 251, 252, 253, 254, 255,

256, 257, 260, 261, 262, 269,

270, 272, 278, 279, 280, 281,

282, 284, 290, 291, 293, 295,

298, 299, 303, 304, 305, 306,

307, 308, 310, 311, 312, 316,

317, 318, 319, 320, 323, 325,

326, 327, 331, 332, 333, 343,

344, 345, 346, 347, 354, 355,

356, 358, 366, 368, 369, 370,

371, 372, 373, 375, 376, 377,

380, 384, 386, 387, 388, 392,

393, 394, 395, 396, 398, 399,

400, 401, 402, 403, 404, 405,

406, 408, 409, 410, 411,

413, 415, 416, 417, 419, 420,

421, 422, 423, 424, 431, 432,

436, 438, 441, 442, 454, 458,

459, 462, 465, 368, 471, 473,

477, 478, 481, 483, 484, 485,

486, 487, 490, 491, 495, 505,

506, 508, 512, 513, 515, 516,

517, 519, 521, 524, 525, 527,

528, 529, 543, 544, 545, 551,

552, 556, 557, 558, 560, 561,

567, 569, 571, 572, 576, 577,

578, 580, 581, 583, 585, 586,

587, 588, 591, 592, 593, 594,

598, 599, 602, 603, 607, 611,

612, 613, 614, 617, 618, 619,

620, 621, 622, 623, 628, 629,

635, 636, 637, 639, 641, 642,

643, 644, 647, 648, 649, 650,

655, 656, 657, 658, 659, 660,

661, 662, 663, 673, 676, 677,

678, 680, 681, 682, 683, 684,

685, 686, 687, 690, 694, 695,

696, 697, 698, 699, 700, 701,

704, 705, 709, 710, 711, 712,

714, 715, 716, 718, 719, 720,

721, 722, 723, 724, 726, 727,

728, 730, 731, 732, 733, 734,

736, 737, 746, 748, 750, 755,

757, 758, 760, 761, 762, 763,

764, 765, 766, 767, 768, 770,

771, 772, 773, 778, 788, 790,

796, 798, 799, 800, 802, 803,

804, 805, 806, 807, 808, 809,

810, 812, 814. — jarðarabúð

104. — jarðarbréf 403, 406,

528, 592. — jarðabyggingar-

(bréf) 115, 411. — jarðareign

651. — jarðagóz 266, 310,

435, 481, 503, 768. — jarðar-

höfn 140—141. — jarðakaup,

jarðakaupabréf 110, 111, 112,

113, 188, 190, 196, 223, 226,

230, 250, 253, 256, 272, 291,

305, 318, 321, 346, 367, 383,

384, 394, 395, 400, 421, 513,

514, 525, 561, 586, 589, 618,

623, 629, 636, 649, 651, 657,

- 660, 663, 677, 695, 716, 723, 738, 774, 780, 806. — jarðarpartar 121, 122, 123, 161, 177, 250, 255, 272, 291, 298, 308, 346, 367, 399. — jarðaskiptabréf 398, 582. — jarðaverð 98, 110, 112, 224, 254, 306, 317, 374, 406, 417, 419, 579, 594, 634, 649, 678, 695, 798.
- Jörfi í Haukadal 87, 131, 170, 747, 759.
- Jörundardóttir: Kristín.
- Jörundarson: Berg, Björn.
- Kagaðarvík í Hornströndum 84.
- Kalastaðir á Hvalfjarðarströnd 15, 55, 56.
- Kaldakinn, sjá Köldukinn.
- Kaldamýri í Skagafirði 468.
- Kaldárþakki í Hnappadalssýslu 484.
- Kaldbakr á Ströndum 408, 409—410.
- kaleikr, sjá kirkja. — kaleikmynd 221.
- kalendæ Julíæ 388.
- Kalfá í Gnúpverjahrepp 621.
- Kalfafell í Föllshverfi (Hornafirði) 451—452, 714.
- Kalfalækur á Mýrum 65, 616.
- Kalfanes í Steingrímsfirði 430—431, 727, 729.
- kálfar, sjá nautpeningur. — kálfakinn 5, 6, 195, 221, 291, 307, 356, 398, 395, 446, 492, 591, 643, 679, 721. — kálfskinnabréf 5, 8, 132, 211. — kálfækinnskra 671.
- Kálfárdalur í Skagafirði 287.
- Kálfatjörn á Vatnsleysuströnd 299, 303, 388, 513, 561.¹⁾
- Kálfavík í Ögurusveit 244.
- Kálfborgará í Bárðardal 138.
- Kálfholt í Holtum 453, 715.
- Kálfsfell á Rosmhvalanesi 457.
- Kálfskinn á Árskógarströnd 545—546, 557—558.
- Kálfsson: Ari.
- Kálístaðir í Hjaltadal 489.
- Kalixtusmessa, sjá Calixtusmessa.
- Kallaðarnes í Bjarnarfirði 285, 402, 403, 409—410, 579, 598.
- Kallaðarnes í Flóa 45, 46, 695—696.
- Kalmanstunga í Hvitársíðu 346—347.
- Kolstaðir í Seyðisfirði austr 24.
- kambar 183, 287, 449, 638. Sbr. búsgagn.
- Kambfell í Eyjafirði 761—762.
- Kambr í Króksfirði 528—529, 741.
- Kamsá á Hvalfjarðarströnd 56.
- Kambaland á Hvalfjarðarströnd 55.
- kanna, sjá búsgagn.
- kanonumbók, sjá kirkja.
- kantarakápa, sjá kirkja.
- kápa 227. Sbr. kirkja, klæðnaðr.
- ¹⁾ Kálfatjörn heitir að fornu Galmatjörn (Galmanstjörn, Kalmanstjörn), eins og stendr í Vilchinsbók. Ber því að leiðrétta það, er stendr í registri IV. bindis af Fornbréfasafni svo:
- Galmatjörn á Vatnsleysuströnd 32, 33, 106.
- Galmatjörn í Höfnum 103.

- kaplar, sjá hross.
- kappmaðr 669.
- Kaptey (= Kjapteyri, nú) í Fa-
skrúðsfrði 80.
- Kár Jónsson prestur í Húna-
vatnsþingi (1494—1500) 207,
528.
- Karanes (= Katanes?) jörð
Saurbæjarkirkju á Hvalfjarð-
areströnd 55.
- Kárason: Grímr.
- Káratangi í Fljótsdal 447.
- Kárhöfn á Ströndum 74.
- Kári Þorgilsson syðra (1498)
189.
- karina 669.
- Karl biskup í Hamri í Noregi
(1505) 786.
- karldyr 698. Sbr. húsakynni.
- karlmaðr 9, 382, 669. — karl
þungfar 8.
- Kárson: Björn, Nikulás.
- Kasasker á Eyrarabakka 465.
- Katla skálakona í Skálholti
(1502) 627.
- Katrín Haldórsdóttir kona Ein-
ars Þórólfssonar (1492) 156—
157.
- Katrín mætur hin helga, Katrín-
armeessa (— dagr) 3, 10, 40,
48, 50, 149, 280, 529, 666,
790. — Katrínar líkneski, sjá
kirkja.
- kaup (empcio) 56, 98, 108, 105,
110, 111, 121, 143, 215, 253,
319, 320, 345, 374, 384, 400,
417, 508, 652, 656, 657, 658,
659, 660, 711, 715, 716, 722,
747, 773, 797, 803. — kaup-
bréf, kaupmálabréf 4, 6, 100,
112, 123, 166, 176, 177, 194,
- 195, 204, 224, 225, 236, 249,
255, 261, 280, 308, 316, 331,
345, 366, 384, 400, 507, 508,
524, 529, 581, 594, 622, 635,
649, 651, 657, 661, 681, 690,
722, 723, 762, 770, 771, 807.
— kaupvottar 6, 326, 339.
— kaupahluti 257, 258, 279,
288, 699.
- kaup (konn, hjúskapr) 139, 261,
271, 301, 325, 326, 327, 329,
425, 570, 571, 592. — kaup-
máli, kaupmálabréf 138, 139,
250, 251, 261, 266, 271, 325,
326, 327, 406, 412, 543, 570,
747, 808.
- kaup, kaupskapr 157, 179, 186,
495, 497, 608. — kaupamanns-
skapr 408. — kaupslagan
343. — kaupmenn 13, 578.
— kauptið 155, 304, 806. —
kaupfox 658.
- kaup, kaupgjald 26, 27, 58, 63,
65, 66, 70, 73, 75, 78, 79,
82, 132, 286, 473, 512, 520,
646, 663, 664.
- Kaupabálkr (Jónabókar) 658,
674.
- Kaupangssveit í Eyjafirði 99,
100.
- Kaupmannahöfn 9, 10, 378—
379, 591, 786—787.
- kaupsmaðr 669.
- keflareki 58.
- Keflavík í Höfðahverfi 415.
- Keflavík á Rosmhvalanesi.
46.
- Keflavík á Stúgandafirði 244.
- kelda 53, 748.
- Keldnaeingi, ítak Hvanneyrar-
kirkju 80.

- Keldudalr í Dýrafirði 396—397, 740—741.
- Kelduhverfi í Þingeyjarþingi 4, 218, 215, 228.
- Keldur á Rangárvöllum 40.
- Kelduskógar í Beráfirði austr 82.
- Kenek Þorsteinsson prestur syðra (1500—1502) 491, 567, 603.
- kennidómur 53. — kennimenn 111, 113, 180, 153, 193, 194, 240, 491, 601, 610, 698.
- kensla 235.
- ker, kerald, sjá búsgagn.
- Kerhöll í Grímsnesi 457.
- kerling 8.
- Kerling á Vatnsnesi 730.
- Kerlingarhölmur á Bernfirði 32.
- kertamessa (= kyndilmessa) 681, 750.
- kertapípa, kertastíka, } sjá kirkja.
- Kerveiði (í Nikulásarkeri) í Norðrá 64.
- Ketilhóll í Gnúpverjahrepp 621.
- Ketilhúshagi á Rangárvöllum 117—118.
- ketill, sjá búsgagn. Sbr. tuannu-
ketill.
- Ketill Árnason vestra (1492—1495) 92, 256.¹⁾
- Ketill Árnason lögréttumaður í Eyjafirði (1495—1501) 260, 478, 502, 553, 582.¹⁾
- Ketill Böðvarsson prestur syðra (1502) 612, 617, 627.
- Ketill Gíslason í Þingeyjarþingi (1495) 253.
- Ketill Hálfðánarson í Eyjafirði (1500—1504) 505, 730.
- Ketill Helgason í Þingeyjarþingi (fyrir 1800) 466.
- Ketill Jónsson prestur nyrðra (1502) 601.
- Ketill Teitsson lögréttumaður í Húnavatnabyrgi (1497) 349.
- Ketill Þorsteinsson hreppstjóri í Dýrafirði (1495—1505) 287, 418, 490, 546, 562, 595, 675, 768.
- Ketileson: Eyjólfur, Haldr, Helgi, Jón, Magnús, Sigurðr, Stephán, Þorstein.
- Ketilstaðir í Hörðadal 251, 369.
- Ketilestaðirá Völlum 26, 233, 320, 511—512, 716. — Ketilstaðasandr 26, 511—512.
- Keye van Aleveldhe, sjá Kæi. keyrihög 97.
- Kjarlögstaðir, sjá Kjarlakstaðir.
- Kjöðahóll í Saurbæ vestr 71.
- Kieghe, sjá Kæi.
- Kinn (Kaldakinn) í Þingeyjarþingi 234, 249—250, 255—256, 291,
- Kinnarstaðir í Reykhólasveit 567.
- Kippialog (Kýpislaug) á Berufirði 32.
- kiriáll, sjá kirkja.
- kirkja, heilög kirkja 88, 89, 100, 105, 106, 107, 110, 111, 112, 114, 118, 119, 188, 194, 207, 233, 238, 240, 244, 277, 296, 315, 326, 328, 330, 351, 382, 413, 418, 422, 425, 433, 522, 534, 565, 536, 537, 577, 605, 606, 618, 616, 617, 623,

1) Kynni þó að vera einn maður.

626, 631, 632, 637, 644, 645, 647, 676, 697, 699, 712, 753, 768, 769, 772, 777, 782, 788, 784, 787, 788, 793, 794, 799. — heilög Hólakirkja sjá Hólar. — heilög Skálholtakirkja sjá Skálholt. — kirkjubóndi 288. — kirkjudagr 17, 20, 434, 610, 754, 793, 795. — kirknaeign (fé, góð, peningar) 1, 2, 18, 22, 28, 29, 30, 31, 36, 39, 45, 49, 57, 80, 82, 107, 110, 123, 124, 125, 134, 135, 136, 150, 162, 163, 169, 196, 347, 433, 439, 537, 563, 612, 613, 619, 624, 637, 664, 665, 699, 739, 742, 806, 812. — kirkjugarðr 263, 309, 310, 311, 313, 351, 386, 417, 418, 434, 439, 469, 470, 476, 532, 609, 616, 793, 795. — kirkjugarðssaurgun 313. — kirkjuhluti (í eign) 3, 699. — kirkjuinnganga 107, 108, 114. — kirkjujarðir 637, 779, 793. — kirkjuleg 439, 626. — kirkjuleiðala (kvenna) 130. — lýsing kirkja 434, 793, 794. — kirkjunnar lög 106, 108, 110, 111, 114, 207, 260, 422, 425, 555, 733. — kirkjunnar mál 105, 106. — kirkjunnar menn 78. — kirkjuþatr 699. — kirkjuþrestr 89, 110, 113, 114, 153, 179, 310, 592, 622, 735 (neðanm.) — kirkjurán 161. — kirkju-reikningar 17, 18, 32, 276, 277, 278, 280, 456, 700, 701, 773. — kirkjuskyld 75, 279. — kirkjusókn 20, 60, 66, 132,

563, 780. — kirkjuspell 563. — kirkjutíund 49, 270, 432, 555. — kirkjutollr 273. — uppheldi kirkju 277, 560, 794. — kirkjunnar vald 89, 107, 110, 365, 423, 605, 645. — kirkjuvígala 754, 794. kirkja, sjá alkirkja, brennhausa, dómkirkja, hálfkirkja, heimakirkja, sóknarkirkja. kirkja (húsa) 1, 2, 3, 4, 6, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 86, 107, 123, 124, 125, 134, 135, 136, 149, 150, 154, 159, 162, 163, 169, 172, 179, 182, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 206, 214, 220, 233, 234, 243, 246, 247, 269, 270, 276, 277, 278, 279, 285, 287, 288, 289, 324, 336, 338, 339, 340, 351, 366, 375, 376, 397, 399, 415, 431, 432, 433, 434, 437, 438, 449, 441, 442, 443, 444, 446, 447, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 459, 460, 463, 465, 466, 467, 468, 475, 476, 483, 489, 509, 510, 512, 513, 518, 519, 532, 534, 536, 537, 556, 558, 559, 560, 567, 568, 569, 590, 609, 610, 612, 613, 615, 616, 617, 620, 623, 630, 637, 638, 655, 656, 664, 665, 666, 667, 699,

700, 718, 736, 737, 738, 739,
740, 754, 762, 768, 780, 781,
798, 794, 795, 796, 803, 806,
812. — kirkjubót 86, 70, 86,
754. — bygging kirkju 434,
798, 794. — dyr 811, 312,
609. — gaffað 460. — gler-
gluggi yfir altari 82, 452. —
hurð 456, 476. — kór 159,
194, 637. — lás 740. —
akrúðhús á Hólum 468. —
akrúðhús í Skálholti 117, 622,
788. — smíði 434, 798, 794.
— sönghús (= kór) 180, 131.
— stöpull (á Hóladómkirkju)
197. — torf (í kirkju) 518,
519, 520. — Sjá trékirka. —
uppgerð kirkju 20, 36, 347.
— útbrot (kirkju) 637. —
veggir 460. — víðir í kirkju
568, 628, 754, 793, 794. —
þak 86. — þil 476. —
kirkja, helgun kirkju: Allra
heilagra kirkja 512. — And-
reaaskirkja 41, 448. — Egi-
diuskirkja 459. — Jóns kirkja
postula 79, 754. — Kross-
kirkja 45. — Laurenciuskirkja
171, 590. — Magnúskirkja
75. — Mariukirkja 4, 23, 26,
36, 44, 54, 60, 64, 65, 67,
71, 72, 73, 76, 198, 735. —
Michaelskirkja 35, 72. —
Nikulásakirkja 64. — Ólafs
kirkja 32, 75, 219, 451, 567.
— Pjeturs kirkja post-
ula 48, 185, 201, 288.
kirkja, bónaðr kirkju og á-
höld, inventarium, kirkju-
skraut, ornamentum, akrúði
2, 22, 33, 42, 43, 57, 66, 200,

434, 456, 460, 666, 798, 794.
— áklæði 450. — altari 40,
82, 738. — Maríaltari 666. —
Önnualtari 243. — altarisbrík
51, 52, 68. — altarisbrún 33,
74. — altarisbúningr 68, 71,
72. — altarisdúkar 76, 738.
— altarisdúkur óvígðr 68.
altarisklæði 3, 32, 33, 36,
39, 40, 41, 42, 43, 51, 52,
63, 80, 85, 200, 201, 288,
422, 452, 453, 456, 665. —
altarisklæði með brúnum 82.
— altarisklæði á háaltari 666.
— altarisklæði með lérept
74. — altarisstrúðar 29. —
altarissteinn 36, 40, 68, 69,
72, 73, 76, 289, 459, 460. —
ampli 51. — ampli með tin
447. — bakstrjárn 2, 6, 26,
29, 30, 31, 34, 47, 665, 666.
— bekkir 86. — bekkjar-
klæði 449. — bjalla 19, 23,
29, 30, 31, 33, 34, 43, 51,
68, 69, 73, 75, 82, 200, 201,
289, 453, 665, 738. — brík
yfir altari 42, 43, 74, 76, 77,
82, 201, 289, 452, 453. —
brún 38, 40, 85, 288, 456,
665, 738. — brún með 10
skjöldum með silfr og 2
smápeningar milli hvers skjald-
ar 41. — corporale, corpor-
alia, corporalis, corporall 68,
69, 73, 75, 76, 82, 289, 459,
460, 665, 738. — corporall
með húsum 200. — corporal-
hús 82. — dalmatika 200,
464, 665. — diskar sjá bú-
gagn. — dúkar 51, 52, 67,
288, 447, 452, 453, 459, 665.

— dákslitri 664, 665. — glit-
aðir dúkar 42, 51, 52, 200,
738. — hringofinn dúkr 448.
smádukr 738. — yfrdúkr
68. — eikarstóll 740. — ald-
beri 24, 80, 447, 452. — font-
klæði, fontaklæði 82, 40, 84.
— fontsumbúnaðr, font-
umbúningr 43, 68, 82, 200,
288, 452, 453, 666. — for-
dúkar 33, 40, 51, 52, 456,
665, 738. — formi 40. —
formadúkr 74. — glóðarker
40, 41, 42, 43, 50, 68, 75,
76, 77, 84, 85, 201, 289, 447,
452, 453. — glóðarker með
gamlan kopar 738. — gull
tvö 46. — háaltari 288. —
hálfkannasjá búsgagn. — hand-
klæði 76. — handlin 665.
hátíðabúningr 288. — helgir
dómar 666. — hjálmr 42,
289, 443, 667. — höfuðlín
665. — hókull, 2, 24, 33,
39, 40, 43, 74, 77, 200, 201,
288, 456, 460, 665, 666. —
silkihökull 199. — járnhálmr
41. — járnkarl 78, 82, 84,
449, 459, 460, 665, 754. —
— járnstíkur 29, 32, 85, 447,
738. — kaleikr 3, 16, 18, 19,
20, 21, 22, 23, 24, 25, 26,
28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35,
36, 40, 41, 43, 50, 51, 52,
68, 69, 74, 77, 80, 82, 96,
200, 202, 289, 447, 452, 453,
456, 459, 665, 666. — ka-
leiksbrot 668. — silfrkaleikr
2, 38, 42, 43, 84, 738. —
silfrkaleikr gylltr 57 —
kanna sjá búsgagn. — kant-

arakápa 2, 18, 26, 29, 33, 34,
40, 51, 52, 74, 82, 84, 199,
200, 201, 288, 289, 460, 665,
738. — kantarakápa með sá-
lún og önnur með bastard 32.
— kápa 43, 77, 452, 464. —
ker, kerakl sjá búsgagn. —
kertapípur með kopar 49. —
— kertastíkur 2, 3, 452. —
kertastíkur með kopar 51,
52. — kertastíkur með járn
51, 52. — ketill sjá búsgagn.
— kistur 68, 78, 80, 449,
453, 740. — kistuhróf 664. —
kistill 80. — klakabögg 2. —
klakka 3, 18, 19, 21, 22, 23,
24, 29, 31, 32, 33, 34, 35,
36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 43,
50, 68, 69, 73, 75, 76, 77,
80, 82, 85, 200, 201, 289,
447, 452, 453, 456, 459, 665,
666, 738. — smáklakkur 20,
54. — klakkukólfr 738,
740. — kola 287, 449, 453.
— koparhálmr 41, 82, 84,
738. — koparkaleikr 43. —
koparkross 49. — koparpípur
77, 200. — koparstíkur 19,
28, 34, 42, 43, 82, 84, 289,
459, 738. — korbjalla 18,
456. — kórakápa 39, 666. —
krókstíka með járn 24. —
krossar 24, 43, 68, 80, 447,
452, 453, 459. — gudsþjalla-
kross 36. — kross með lík-
neski 36. — kross með und-
irastöðum 40, 42, 43, 51, 52,
72, 289, 459, 666, 738. —
gylltr kross 73, 74. — smeltr
kross 71, 666. — kross
vora herva 765. — kross yfir

altari 75, 85, 201, 453. —
 kross yfir kórðyr 74. — lekt-
 ari 52, 452, 453. — lektaradúkr
 51. — líkakrákr 24, 32,
 664. — líkakross 456, 666. —
 líkneski 38, 52, 453, 738. —
 Andrews, Andreaslíkneski 3,
 36. — Barbarulíkneski 666. —
 Blasíuslíkneski 3. — Cecilíu-
 líkneski 738. — gñðssonar
 líkneski 42. — Jóns líkneski
 baptista 85. — Jóns líkneski
 postula 85, 201. — Jóhannis
 líkneski 459. — Katrínar-
 líkneski 40, 42, 666, 738. —
 Kristophóruslíkneski 666. —
 Laurencíuslíkneski með gull-
 farg 199. — Lucas líkneski
 610. — Magnúss líkneski 75.
 — Margrétar líkneski 42, 738.
 — Maríu líkneski, 40, 48, 52,
 73, 75, 85, 201, 460, 666,
 795, 813. — Maríu líkneski
 Magdalenu 74. — Michaels
 líkneski 73. — Ólafs líkneski
 40, 74, 75, 201. — Ólafs lík-
 neski með stein og gullfarg
 813. — Páls líkneski 36. —
 Pétrs líkneski 40, 48, 74,
 201, 666. — Stephanus lík-
 neski 460. — Thomas líkneski
 36, 51. — Trinitatis líkneski
 70. — Þorláks líkneski 73,
 201, 447, 460. — Önnu lík-
 neski með ístenekt fargan 199.
 — ljóspápur 738: — manakær
 740. — merki 24, 32, 51, 68,
 74, 268, 447, 452, 460, 666.
 — messuföt, messuklæði 2,
 3, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23,
 24, 25, 26, 28, 29, 31, 32,

33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41,
 42, 43, 44, 48, 50, 51, 54, 62,
 66, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 76,
 77, 84, 85, 196, 199, 200, 201,
 238, 239, 434, 447, 452, 453,
 456, 459, 460, 660, 666, 738, 793,
 794. — messufatastokkr 452.
 — messuklæðakista 36. —
 metaskálar 666. — mortel
 450. — munnlaug 77, 80, 450,
 451, 452, 740, 812. — mynd-
 ir: Guðmundarmynd 73. —
 Jóhannesmynd 459. — Pétrs-
 mynd 459. — nisti 46. —
 pallklæði 67, 287, 451. —
 panna 665. — patína 738.
 — paxblað 85, 202, 447. —
 pípur 41, 43. — píslarmark
 með alabastrum 456. — pott-
 ar, sjá búsgagn. — reðlar 80,
 287. — reðlar um kórinn 51,
 52. — reðlistubbar 24. —
 reykelsti 2, 51, 52, 57, 434,
 449, 793, 794. — róðukross
 46. — róðukross með undir-
 stöðum 812. — sacrarium
 munnlang 3, 51, 68, 76, 447,
 453. — salzer 43, 638. —
 serkr 43. — ermalauss serkr
 460. — sigð 448. — silfr-
 flugur 46. — silfrknappar
 35, 46. — silfrkross 35. —
 silfrkross cum reliquiis 36.
 — silfrnisti 28. — skálar
 43, 448, 450, 451, 456, 812.
 — skildir með silfr forgyllt-
 ir 46. — skirnarketill 75. —
 skirnarsár 32. — skjólur, sjá
 búsgagn. — skrin 452, 460.
 — skrin með helgum dómum
 40, 666. — skriptir: Andreas-

skript 42. — Antoniuskript 43. — Barbaruskript 43. — Christoforusskript 43. — Coronacio(?) 43. — Gabrielskript 43. — Jónsskript baptista 289. — Jónsskript postula 289. — Jónsskript 76. — Laurenciusskript 42. — Magnússkript 76. — Margrétarskript 456. — Mariuskript 32, 36, 42, 43, 51, 68, 71, 72, 76, 289, 447, 452, 453, 456, 459. — Mariuskript með uppkast 456. — Michaeleskript 289. — Nicholaskript 43, 76. — Ólafskript 32, 42, 72, 453. — Pálsskript 43 — Postulaskript 80. — Pétruskript 68, 72, 289. — Stephanus skript 42. — Trinitatisskript 42. — Urbanuskript 289. — Dorláksskript 43, 71. — Önnuskript 42. — skrudákista 40, 75, 289. — skrudákistuhróf 42. — sliusteinn 2. — sloppar 2, 24, 26, 32, 34, 42, 43, 51, 52, 68, 74, 77, 84, 199, 202, 288, 452, 453, 666, 738. — spjald lítið 51, 52. — stakkr 46. — staintjald (í kór) 447. — stokkr 77, 287. — stola 665. — stólar 289, 453. — sylgja með silfr 28, 46. — tabulum 289, 738. — teikn með silfr 46. — textaspjald 32. — tinföt 43, 449, 450, 451, 664, 740, 812. — tinkar 76. — tjöld 42, 67, 449, 450, 452. — titlenzk tjöld 82. — tréföt 812. — trédiakar 450, 664. — trog,

sjá búsgagn. — upphaldsetika 85. — vatnsberi með tin 42. — vatnkarl 77, 448, 450, 451, 740. — vatnsketill 289. — vax 2, 51, 52, 57, 434, 453, 740, 793, 794. — vígðs vatns ketill með tin 51. — þelahögg 452. — örsktór 638, 740. — sbr. albe. kirkja, bækur kirkju af ýmsu tagi (bókaakræður, skræður, kver) 2, 20, 24, 39, 50, 51, 57, 66, 68, 74, 77, 82, 84, 447, 452, 453, 460, 466. — altarisbók 453. — aspiciensbók 68. — brefer 33. — sjá sumarbrefer, vetrarbrefer. — canonumbók, canoniakver, canonembók, kananumbók, kanonembók, kanonesbók, kononembók, 33, 42, 43, 74, 202, 459, 460, 738. — capitalarius 42, 68, 74, 288, 459, 666. — Ceiliukver 738. — collectarius 738. — collector 738. — common, comun, commune, commonsbók 33, 68, 201. — comun, þar er á kiriall, kertavígala, öskuvígala, pálmavígala með processio og kertisvígala 68. — commonsnessubók 460. — common syngjanda með lesi 37. — de sanctis bækur 42, 43, 69. — gradall de sanctis 456. — grallarapartr de sanctis 738. — guðspjallabók de sanctis 202. — legenda de sanctis 201, 289, 456. — lesbók de sanctis 74, 666. — matutine de sanctis 42. — messu-

bók de sanctis 43, 68, 75. — missale de sanctis 666. — missalebók de sanctis 42. — óttusöngvabók de sanctis 43, 450. — psaltari, gradall syngjandi de sanctis 33. — skræða de sanctis 459. — de tempore bók 738. — capitularius de tempore 459. — dominicubók de tempore 68, 460. — grallari de tempore 69. — grallarapartur de tempore 738. — guðspjallabók de tempore 202. — hymnarius de tempore 456. — kver úr lesbók de tempore 738. — lesbók de tempore 74, 202, 666. — matutinale de tempore 37. — messubók de tempore 75, 288, 459, 460. — missale de tempore 466. — missale paschale syngjanda samsett de tempore 37. — óttusöngvabók 43, 68, 73, 202, 459. — psaltari, gradall syngjandi de tempore 33. — dominicur, dominicubók 68, 460. — dominicur á sumarið samsettar, írskar 68. — efstuviku orða 43. — gradall, graduale, grallari 3, 32, 33, 42, 43, 68, 69, 74, 77, 201, 288, 456, 666, 738. — grallara-partur 738. — graduale í kverum syngjanda 37. — guðspjöll, guðspjallabók 33, 43, 68, 69, 74, 75, 202, 288, 460, 666, 738. — guðspjöll Matthæi 2. — Heilagramannasögur 2. — hymnar, ymnar, ymnarius, hymnabók 33, 42,

68, 74, 456. — ymnarius með pappíri 288. — kanonembók, kanonenbók, kononembók sjá canonumbók. — kiriall 33, 42, 43, 68, 74, 289, 666. — kiriall með nokkrum messum 738. — kommonsjá common. — kver úr lesbók 738. — lágasöngvabók 20, 289, 666. — legenda 201, 289, 456 — lesbækr 33, 42, 74, 202, 666, 738. — Loginar eða Loginrá 75. — Maríusaga 740. — matutinale, matutinalebók 37, 738. — matutinale festivale 37. — messubók 43, 68, 73, 75, 289, 460, 738. — messubók um xij mánuði syngjanda með commun 42. — messubók með dominicum á sumarið 42. — messur (á bók) 39. — messudagaker 43, 666. — Michaels-saga 73. — missale, missalebók 42, 456, 666, 738. — missale paschale 37. — missale syngjanda samsett efstu vikuna 37. — Nikulássaga 43, 739, 740. — Ólafseaga 740. — oraciones, oraciur 33, 42, 43, 68, 69, 74, 75, 202, 289, 460, 666. — orða 666. — ordubók 80, 738. — óttusöngvabók 3, 33, 39, 42, 43, 68, 73, 74, 201, 202, 289, 450, 456, 459, 460, 666. — óttusöngvabók með lesi 42. — páskabrefer 666. — pistlar, pistlabók 33, 43, 68, 69, 288, 460, 666. — processional 42, 43, 68, 74, 76, 288,

- 460, 666. — processional allfar, dextera pars í norrænu 43. — psaltari, Davíðspsaltari, psaltaraskræður 33, 42, 43, 51, 69, 73, 75, 76, 196, 201, 202, 288, 447, 456, 460, 738. — psaltari gradall 39. — sanctæ Annæ kver syngjanda með messu 37. — sequenciur, sequenciubók 32, 33, 43, 74, 77, 201, 288, 456, 459, 460, 666, 738. — skráður 39, 459. — sumarbók með lesi 76. — söngbók 85. — tonarius 74. —
- Kirkjuból á Akranesi 58.
 Kirkjuból í Hvítársönd 442.
 Kirkjuból í Kvigindisfirði 78.
 Kirkjuból í Langadal í Ísafirði 77, 82, 83, 130, 155, 251, 277—278, 281, 282, 490, 433, 445, 579, 589, 590, 591, 592, 594, 597, 612, 618, 636—639, 674, 682, 685, 765, 778.
 Kirkjuból í Skutulsfirði 286, 423, 587—588, 682—685, 763—765, 806.
 Kirkjuból í Steingrímsfirði 84, 283, 462, 727—729.
 Kirkjubær í Hróarstungu 21, 487, 716.
 Kirkjubær á Stövu (klaustur) 232.
 Kirkjubær í Vestmannaeyjum 42—43.
 Kirkjufell í Saurbæ vestr 71.
 Kirkjufellsmýrar í Dölum 459.
 Kirkjuhamrar á Akranesi 58.
 Kirkjuholt í Borgarfirði 60, 64.
 Kirkjulækur í Fljótshlíð 269.
 kirkjumaður 669.
 Kirkjusandur á Seltjarnarnesi 52.
 Kirkjuskógr í Miðdölum 67.
 Kirkjuvíkarsandur (= Kirkjusandur) á Seltjarnarnesi 51.
 Kirkjuvogr í Höfnum suður 339, 340.
 kista 93, 157, 178, 179, 183, 332, 639, 740. — kista járnslögin 736. Sbr. búsgagn, kirkja.
 Kista í Andakil 60.
 kistill, sjá kirkja.
 Kjalarnes í Kjalarnessþingi 51, 52, 252, 253, 583, 635. — Kjalarnessþing 15, 801.
 Kjálkanes við Eyjafljóð 415.
 Kjarlaksstaðir (Kjallaksstaðir) á Fellsströnd 244, 551—552, 651.
 Kjartan Jónsson vestr (1493—1494) 183, 231.
 Kjartansson: Stephán.
 Kjölstaðir á Fjalli 198.
 Kjölsvík í Borgarfirði austur 369.
 Kjós(in), í Kjalarnessþingi. 54, 181, 375, 376, 490, 609, 610.
 kjörtré 67, 74, 461.
 kjörveiði 64.
 kjötkista 638. Sbr. búsgagn, klabbryni 739. Sbr. búsgagn.
 kláfar, sjá búsgagn.
 klakabegg, sjá kirkja.
 klár, klárur, sjá búsgagn.
 klaufhamar 739, 742, 745.
 klaufhöð 42.
 Klánsson: Pétur.
 klaustur, 180, 310, 556, 766. — klausturjarðir 556. — klausturpeningar 310. — klausturprestar 366. — klausturútgærd 338. — klausturverad 338, 339. — Augustínusklaustr 668,

669. — klaustr á Helgafelli 14, 156, 157, 200, 224, 331, 332, 416, 417, 639, 640, 690, 747. — í Kirkjubæ 232. — á Munkaþverá 115, 116, 177, 178, 303, 307, 371, 372, 373, 400, 629. — á Möðruvöllum 146. — á Reynistað 163, 164. — á Skriðu í Fljótisdal 222. 312, 313, 345, 355, 356, 393, 395, 400, 485, 486, 490, 491, 686, 687, 716. — í Viðey 50, 303, 304, 325, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 394, 399, 507, 560, 561, 624. — á Þingeyrum 195, 196, 204, 461, 462. — í Dykkvabæ 295, 296, 297. — klaustraskjalabók 686. — Kleifar í Gilsfirði 102, 104. Kleifar í Steingrímsfirði 403, 409—410. Kleifar í Ögurssveit 244. Klemens Pálsson á Hárastöðum á Fellsströnd (d. fyrir 1503) 652. Klemens Þorsteinsson í Ísa-fjarðarsýslu 694—695. Klemensdóttir: Guðrún. Klemensmessa, sjá Clemens. Klemensson: Ásmundr, Guðmundr, Páll, Þórðr. Klemis, sjá Klemens. Kleppholtareykir í Reykholtadal 62. Kleppstia í Norðrárdal 63. klerkar 53, 107, 192, 268, 278, 487, 545, 555, 556, 557, 558, 567, 592, 600, 624, 697, 765, 778. klettar 415, 458, 671, 720. Klifshagi í Öxarfirði 466. Klifstaðr sjá Klyppstaðr. klippingar 736, 742. klippur og annar hroði 67, 639. klofasteinar 309. Klofi á Landi 367, 626, 696, 755, 787. Klokka, ítak frá Hvanneyri í Andakil 60. klukka, sjá kirkja. klukka hin mikla í lögréttnu 707. klukkari 669. klyfjar 134, 135. — fullgildis-klyfjar 152. — þriggja vætta klyfjar 153. — klyfberi, sjá búsgagn. Klyppstaðr í Loðmundarfirði 23. klæði (vefnaðr) 13, 189, 304, 344, 362, 513, 586, 724, 742, 802. — enskt klæði 362. Sbr. hálfstykkisklæði, þriðjunga-klæði. klæðnaðr, klæði 116, 145, 157, 178, 216, 240, 447, 473, 474, 619. — brók 627. — sbr. hattr. — hempa 627. — kápa 227. Sbr. hosur, húfa, laufa-hnappar, lindi, skór. — Sjá skyrta. — Sbr. stakknappar, stázhnappar. Klængr Þorsteinsson biskup í Skálholti (d. 1176) 1. Klængason: Ólafr. klögun 191, 245, 435, 515, 550, 715. — klögunarmaðr 480. Klömbur í Vestrhópi 719—721, 757—758. Knararnes á Mýrum 745. Knarartunga í Breiðuvík 5. Knútafesti 232. Knörr í Breiðuvík undir Jökli 4, 5, 65.

- Koðran Jónsson (eystra 1491—1500) 33, 222, 485—486.
- Koðran Jónsson prestur á Reykhólum (1502) 612.
- Koðransson: Guðmundr, Gunnar, Jón, Ólafur.
- kol: kolabrenna 441. — kolagerð 806. — kolviðarhögg 76.
- Kolbeinn Andrússon lögréttumaður (1504) 692, 703.
- Kolbeinn Bjarnarson í Árnessþingi (1501) 568.
- Kolbeinn Hjálmarsson bartakeri á Hólum (1607) 607.
- Kolbeinn Jónsson í Dölum og á Mýrunum (1494—1496) 209, 226, 289.
- Kolbeinn Oddason nyrðra (1500—1506) 531.
- Kolbeinn Pétursson í Ási í Holtum (c. 1397) 41.
- Kolbeinn Þórðarson vestra (1499) 439—440.
- Kolbeinn Þorleifsson frá Reykhólum (1884) 6.
- Kolbeinsey í Þjórsá 788.
- Kolbeinsskor í Vogum 299, 337.
- Kolbeinsson: Eyjólfur, Guðmundr, Jón, Oddi, Ólafur, Þorsteinn.
- Kolbeinsstaðir í Hnappadalsýslu 134, 135, 157, 224, 484.
- Koldingborg 11.
- Kolfreyjustaðir í Fáskrúðsfirði 30, 686, 687.
- Kolgrafarhöll í Grímsnesi 457.
- Kollabúðir í Reykhólasveit 567.
- Kollabær í Fljótshlíð 316.
- Kolladóttir: Ingileif.
- Kollafjörður í Barðastrandarsýslu 77.
- Kollafjörður í Kjalarnessþingi 189.
- Kollafjörður í Strandarsýslu 5, 72, 73, 206, 219, 262, 294, 402, 468—469, 521, 587.
- Kollason: Guðmundr, Jón, Nikulás.
- Kollgrímr Koðransson prestur á Valþjófsstað, officialis í Austfjörðum og síðar ábóti í Þykkvabæ (1492—1504) 123, 172, 182, 269, 491, 698, 714, 716.
- Kollgrímsson: Steingrímur.
- Kolli Magnússon lögréttumaður í Hegranessþingi (1500) 487—489.
- Kollsa við Hrutafjörð 194.
- Kollstaðir á Völlum 233, 716.
- Kolsækr í Hálsasveit 3.
- Kolsaon: Sigurður.
- Kollstaðir í Miðdölum 67.
- komentubræðr (= conventabræðr) 204.
- kommon, sjá kirkja.
- Konráðsson: Gíslí, Steinmóðir.
- konungur, kongr 4, 9, 11, 12, 30, 50, 89, 92, 93, 94, 95, 96, 100, 102, 187, 188, 140, 141, 173, 174, 176, 190, 191, 203, 208, 209, 110, 212, 213, 216, 217, 226, 229, 249, 259, 266, 267, 293, 301, 302, 314, 315, 318, 319, 322, 347, 349, 351, 354, 361, 363, 364, 378, 379, 383, 391, 392, 407, 408, 428, 449, 436, 440, 443, 471, 479, 482, 484, 493, 494, 499, 501, 506, 507, 531, 534, 540, 541, 546, 547, 548, 564, 565, 567, 569, 571, 572, 573, 575, 576, 594, 595, 597, 602, 605, 608, 609, 631, 632, 633, 634, 635, 644, 645, 647, 651, 660, 672, 674.

- 675, 676, 682, 684, 685, 688, 693, 694, 696, 697, 701, 702, 707, 708, 720, 722, 723, 727, 728, 729, 734, 741, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 755, 756, 757, 763, 765, 774, 775, 777, 786, 789, 790, 791, 792, 801, 802, 809, 818. — kongsins bréf, konungsbréf 542, 608, 657, 660. — kongsins lás 522. — kongsins miskunn 389, 802. — kongsins réttir 97, 343, 479. — kongsins réttir og landsins lög 7. — kongsins sekt 729. — kongsins sakeyrir 728, 765, 802. — konungsins stefna 786. — kongsins sýsla og umboð 93, 160, 174, 180, 210, 211, 248, 281, 289, 290, 291, 292, 300, 348, 350, 383, 480, 485, 531, 595, 634, 644, 645, 672, 674, 675, 682, 696, 697, 727, 741, 764, 789, 791. — kongsins vernd og forsvar 190. — konglegri friðri 363. — kongleg majestet 384. — kongdómr 7, 89, 94, 97, 107, 140, 141, 228, 315, 322, 323, 361, 389, 391, 444, 507, 522, 532, 576, 632, 644, 673, 675, 696, 697, 702, 725, 752, 753, 801, 811. — konglegt vald, kongsins vald 266, 428, 507, 530, 576, 631.
- Kongursey fyrir Skarðsströnd 73.
- kopar 738. — koparhjálmr, — kaleikr, — kross, — pipur, — stíkur, sjá kirkja.
- Kópaveykir í Reykholtssdal 737.
- Kópavík við Arnarfjörð 278—279.
- Kopnehaffn, sjá Kaupmannahöfn.
- koppafötur 638.
- kórbjalla, kórkápa sjá kirkja.
- Korkudalsvatn á Langanessströndum 17.
- kórmaðr 669.
- korngarðr 455.
- Kort Jónsson á Rosmhvalanesi (1749) 58.
- kostnaðr 7, 157, 180, 332, 408, 409, 554, 558, 683, 684.
- kostr (matr, réttir) 8, 9, 18, 26, 58, 76, 116, 145, 157, 159, 179, 216, 246, 331, 332, 334, 437, 447, 473, 474, 481, 509, 512, 610, 619, 746. — sjá harðr fiskr. — sauðir að öllu, nema magálum, ganglimir af nauti, hryggr af nauti (uxa), limr af uxa, síða af nauti (uxasíða) 746. — Sbr. og sjá hveitibrauð, mata, mjöl, osttollar, rengi, ryklingr, skreið, skyr, slátr, smjörskaka.
- kostrar 639. Sbr. búsgagn.
- kot 16, 17, 18, 19, 20, 24, 30, 762, 763.
- Kotvöllr í Hvolhrepp 269—270.
- Kráksson: Jón.
- Kringla í Miðdölum 67.
- Kristallr Arnbjarnarson á Langanessströndum (1496) 310.
- Kristfé 197.
- Kristín Björnsdóttir Jórsalafara, Einarssonar (Vatnsfjarðar-Kristín, d. 1458) 462, 571—572, 720, 776—777, 782, 784, Kristín Eiríksdóttir kona Páls Marteinsonar á Eiðum (c.1700) 385.
- Kristín Guðnadóttir, Oddssonar,

- kona Jóns sýslumanns Ásgeirssonar (1492—1506; enn á lífi 1506) 239, 764—765.
- Kristín Jónsdóttir í Skaptafellsþingi (d. fyrir 1499) 432.
- Kristín Jörundardóttir kona Runólfs Jónssonar (1496—1504) 310—311, 699.
- Kristín Sumarliðadóttir, Loftssonar, kona Jóns dans Björnssonar á Eyri í Arnarfirði (1499—1503) 425—427, 553—554, 595, 653—655.
- Kristín Þórarinsdóttir í Skaptafellsþingi (1499) 482—483.
- Kristín Þorsteinsdóttir, Ólafssonar, á Ökrum í Blönduhlíð (Akra-Kristín; d. 1490) 223, 633—634.
- kristindómr (kristinn dómr) 86, 168.
- Kristinréttir 154, 168, 246, 247, 326, 328, 330, 352, 353, 358, 413, 429, 515, 539, 556, 563, 669, 720, 780.
- Kristján Dana og Norðmanna-konungur hinn fyrsti (d. 1481) 9, 11, 259, 428, 443—444, 493—494, 506—507, 564, 575—576, 693.
- Kristján Dana og Norðmanna-konungur hinn annar (d. 1559) 607.
- Kristján Müller amtmaðr (d. 1720) 53.
- kristnar sálir 243.
- Kristnes í Eyjafirði 162.
- Kristophor Gottorp, sjá Jóhann.
- Kristophor konungur af Beiru (d. 1447) 9, 12.
- Kristskirkja í Þrándheimi 473.
- Kristlíkneski 283.
- krókar 638, 740. Sbr. báðgagn.
- Krókar, Krókr, í Norðrárdal 68, 743.
- Krókr á Landi 375.
- Króksfjarðarnes í Geiradal 288.
- Króksfjörðr í Barðastrandar-sýslu 402, 529, 599, 724, 741.
- krókstika, sjá kirkja.
- Kroppstaðir í Bolungarvík 244.
- kross 344. — kostulegr kross 304. Sjá kirkja.
- Kross á Akranesi 743.
- Kross í Haukadál 459.
- Kross í Landeyjum 252, 311—312, 483—484, 609.
- Kross í Mjóafirði eystra 393.
- Kross í Skagafirði 463.
- Kross á Skarðaströnd 138—139, 244.
- Krossanes í Kræklingahlíð 147—148, 524—525, 647.
- Krossanes á Vatnsnesi 720, 757—758.
- Krossbær í Hornafirði 36, 432.
- krossgötur 463.
- Krossholt í Hnappadalssýslu, 285, 615, 617, 745.
- krossmessa (crucismessa) 478, 489. — á haust 133, 141, 223, 435, 514, 582, 611, 612, 722. — á vor 115, 173, 176, 294, 380, 555, 568, 598, 687.
- Krossnes á Mýrum 473, 745.
- Krossnes í Norðfirði 505—506, 650.
- Krukuv, sjá Hans.
- krúna, króna 9, 10, 12, 378, 493, 564, 702, 748, 750, 751, 786.

- Krævehgh, sjá Hans.
 Kryddhöll í Skagafirði 87, 88, 192.
 Krýsivík í Gallbringusýslu 46, 324.
 Kræklingahlöð í Eyjafirði 147, 148, 524, 532, 613, 614, 681, 686, 771, 772.
 Krúfar 639. Sbr. búsgagn.
 Krúfsmaðr 669.
 Kúgildi 2, 3, 5, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 35, 38, 40, 41, 44, 45, 46, 47, 50, 51, 52, 54, 55, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 69, 70, 73, 74, 76, 77, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 88, 100, 102, 103, 109, 116, 117, 128, 132, 133, 134, 135, 139, 142, 144, 145, 148, 150, 154, 157, 162, 166, 177, 179, 184, 185, 186, 189, 195, 196, 198, 200, 206, 208, 211, 233, 237, 244, 245, 254, 255, 257, 262, 281, 282, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 293, 298, 312, 331, 333, 354, 355, 361, 362, 3 9, 375, 376, 377, 380, 395, 399, 416, 432, 437, 442, 447, 448, 450, 456, 459, 460, 473, 475, 506, 519, 544, 547, 551, 552, 561, 569, 580, 581, 583, 586, 588, 590, 601, 602, 603, 610, 623, 629, 633, 637, 640, 649, 653, 664, 667, 673, 677, 681, 682, 684, 690, 691, 700, 712, 714, 715, 721, 724, 725, 726, 732, 733, 736, 737, 738, 743, 744, 745, 748, 754, 757, 758, 762, 766, 768, 778, 779, 785, 796, 797, 798, 806, 812. — friðvirð kúgildi 244. — kúgildahald 600, 767. — kúgildisleigur 724. kúgun 430.
 kúriell 344.
 kútr 742. — tveggja tunna kútr 742.
 kvengildir ómagi 1.
 Kverngrjót (= Kverngrjót, Sturl. I, 60) í Saurbæ 288.
 kvenleg náttúra 239.
 kvenmaðr 9.
 Kvennabrekka í Náhlöð 67, 68, 125, 126, 156, 588, 759.
 kvennafar 13.
 Kvennagiptingar (bálkr í Jónsbók) 658.
 Kvennavoll á Sarðsströnd 244.
 kver gamalt 17.
 Kvía í Öræfum 714—715.
 kvíar 455.
 Kvíar í Norðrárdal 64, 743, 768, 778.
 kvíga, sjá nautpening.
 Kvingindisdalur á Mýrum 65.
 Kvingindisfjörðr í Gufudalssveit 78.
 kvikfé 685.
 kvinna (kona, eiginkona) 11, 94, 106, 189, 206, 252, 266, 369, 419, 426, 431, 462, 468, 490, 513, 544, 549, 554, 565, 571, 582, 591, 595, 636, 656, 660, 699, 728, 757, 758, 770, 791, 792.
 Kvislarhöll á Tjörnesi 721—722.
 kvittan, kvittancia 68, 76, 94, 110, 111, 131, 293, 506, 577, 582, 593, 644, 699, 751, 773.
 — kvittunarbréf 99, 112, 113, 185, 141, 165, 173, 186, 282, 262, 273, 308, 344, 355, 373, 374, 394, 418, 424, 431, 470, 577, 590, 594, 677, 678, 696, 719, 741, 761, 796, 797, 804.

- kvittr 414.
 kvonarmundr 99, 206, 469.
 kvotra 184.
 kyndilmessa 98, 160, 250, 326,
 327, 332, 333. — Sbr. kerta-
 messa.
 kýr, sjá nautpeningr. — kýr-
 húðir 736.
 Kæi fan Ánifell (Kæi fan Ane-
 fellð, Kieghe van Aneffelde,
 Keyæ wan Alefeldæ, Keye
 van Aleveldhe, Heinfull) greifi,
 hirðstjóri og höfuðsmaðr á Ís-
 landi (1501—1505; dæmdr frá
 hirðstjóru 1505) 575, 644—
 645, 696—697, 701—702,
 717—718, 752, 786—787.
 kæmeistari 799.
 kærur, kærumál 105, 123, 191,
 192, 480, 487, 531, 634, 810.
 Köldukinn í Dölum 220, 588.
 Köldukinn í Holtum 788.
 Kønehaffn, sjá Kaupmanna-
 höfn.
 köstr fertugr 455.
 Lágafell í Landeyjum 252—253.
 Lágafell í Miklaholtshrepp 14.
 lágasöngvabók, sjá kirkja.
 lamb, sjá sauðpening.
 Lambastaðir á Seltjarnarnesi
 458.
 Lambey fyrir Fellaströnd 135,
 201, 202.
 Lambhagi í Gufudalsveit 77.
 lán 661, 718.
 Lambertus biskup 312, 516, 613.
 land (= Ísland) 10, 12, 13, 190,
 266, 267, 290, 322, 369, 390,
 429, 436, 443, 444, 497, 503,
 504, 536, 538, 539, 540, 563,
 626, 786, 801. — landaurar
 322. — landsfólkið 13. —
 landslög 103, 190, 346, 363,
 379, 429, 435, 495, 534, 538,
 576, 596, 597, 658, 683. —
 landslagabók 115, 259, 267,
 348, 363, 436, 444, 532, 547,
 563, 607, 633, 673, 674, 683,
 688—689, 728, 764. — lands-
 lagaréttir 398. — landsins
 nauðsynjar 322, 566. — lands-
 ins réttir 323, 436, 566, 573.
 — landsvist 363, 389, 390,
 407, 448, 751, 753, 802. —
 landsvistarbréf 212, 213, 407,
 748. — landsvistargjöf 632,
 633.
 land (terra) 39, 53, 56, 73, 80,
 337, 559.
 land (= jörð, prædium) 1, 23,
 62, 63, 67, 68, 70, 257, 346,
 348, 353, 364, 623, 658. —
 landabrigði 393, 660. — landa-
 merki, landamerkjabréf (-skrá)
 7, 8, 14, 17, 59, 87, 165, 170,
 194, 196, 213, 214, 215,
 236, 299, 308, 309, 324, 325,
 457, 458, 462, 463, 522, 523,
 620, 621, 622, 623, 624, 651,
 652, 656, 671, 719, 720, 729,
 732, 747, 748. — landastefna
 5, 622. — landasöl 112, 113.
 — landbúi 113, 114, 153,
 321. — landeigandi 4, 684,
 785. — landeign, landareign
 17, 164, 220, 458, 465, 466,
 559, 652, 799. — landeignar-
 itala 164, 191. — landgögn
 237. — landsdrottinn 725,
 726, 727, 785. — landseti
 152, 153, 710. — landsnyttjar

- 1, 304, 399, 607. — land- skyld, landskylda 88, 101, 102, 103, 125, 282, 347, 516, 519, 602, 603, 612, 637, 644, 673, 682, 683, 684, 685, 695, 696, 710, 712, 724, 737, 743, 766, 771. — landskyldarhald 682.
- Land(ið) i Rangárþingi 333, 334, 37b, 514. — Landmanna- hreppr 333, 455.
- Landbrotskeldur í Melasveit 59.
- Landeyjar í Rangarþingi 39, 40, 252, 253, 311, 312, 484, 507, 508, 609.
- Landsbókasafn(ið) í Reykjavík 9, 15, 17, 38, 40, 62, 65, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 92, 156, 190, 198, 208, 217, 218, 264, 273, 321, 331, 359, 388, 434, 442, 457, 460, 470, 479, 495, 496, 499, 500, 501, 502, 504, 517, 543, 54c, 553, 554, 569, 574, 603, 672, 791, 803, 814.
- Landskjalasafn(ið) í Reykjavík 1, 2, 4, 5, 6, 7, 12, 52, 69, 156, 184, 185, 211, 216, 224, 331, 332, 416, 417, 465, 469, 511, 612, 566, 581, 639, 680, 686, 690, 713, 719, 725, 739, 762, 773, 777, 778, 791, 799, 812.
- Landvarnarnes í Andakil 60.
- Langá & Mýrum 745.
- Langabrekkur í Saurbæ 309.
- Langadalr í Húnavatnsþingi 105, 210, 211, 212, 326, 330, 413, 414 603, 659, 773, 774.
- Langadalr í Ísafjarðarsýslu 71, 88, 130, 252, 277, 278, 430, 433, 590, 592, 597, 613, 636, 637, 638, 639, 674, 685, 765.
- Langadalr á Skógarströnd 66.
- langafasta 1, 33, 50, 51, 57, 70, 100, 105, 109, 255, 289, 446, 552, 738.
- Langanes í Arnarfirði 248, 281, 383, 402, 479, 480, 518, 546, 594, 595, 644, 645, 672, 674, 675, 676, 682, 722, 763, 764.
- Langanes í Þingeyjarþingi 215, 734, 766.
- Langaréttarbot (1450) 443.
- Langavatnsdalr í Mýrasýslu 64.
- Langey fyrir Skarðsströnd 73, 244. — Langeyjarnes 244, 759.
- langfæðgæign 223.
- Langholt í Flóa 152, 622- 623.
- Langholt á Kjalarnesi 53.
- Langholt í Skagafirði 463.
- Langholt í Öxarfirði 465.
- langrækni 239.
- lár 664.
- lás 287, 378, 736, 746.
- Látr í Aðalvík 84, 371, 416, 523-529, 590, 741.
- Látr í Vatnsfjarðarsveit 444.
- laufahnappar 344.
- Laufás við Eyjafjörð 164, 529.
- Laufatungur í Fellshverfi 452.
- Laugaból í Ísafirði 83.
- Laugaland í Hörgárdal 162, 202.
- laugar 729.
- Laugar í Hvammssveit 69, 70.
- Laugar í Reykjadal 229.
- Laugarbrekka undir Jökli 5.
- laugardagr 3, 12, 57, 118, 126, 127, 129, 143, 149, 165, 167, 173, 174, 181, 204, 205, 206,

- 215, 222, 225, 252, 255, 256,
258, 269, 299, 305, 340, 354,
379, 380, 381, 386, 388, 392,
404, 424, 431, 438, 447, 476,
477, 490, 492, 520, 543, 546,
551, 585, 587, 588, 615, 620,
631, 633, 641, 642, 648, 655,
675, 678, 700, 701, 731, 733,
757, 758, 790, 791, 803,
805. Langardalagskvöld,
laugarkvöld 118, 114, 118,
119, 246, 447.
- Langardalr(inn) í Árnessþingi 324, 357, 604.
- Langardalr í Tálknafirði 251,
281, 286, 699—701, 722—
723, 795—796.
- Langarnes með Sundum 49, 50,
52.
- Langarvatn í Laugardal 324—
325, 754.
- laungetnir synir 246.
- launráð 94.
- launung 93, 94, 95.
- Laurenciusbás á Reykjanesi
syðra 53.
- Laurencius líkneski, sjá kirkja.
- Laurencius píslarvottir, Laurenc-
iusmessa 17, 27, 28, 40, 59,
61, 79, 83, 127, 171, 192,
199, 305, 306, 396, 432, 434,
578, 581, 590, 719, 739.
- Laurencius skript, sjá kirkja.
- Lauritz Gottrúp lögmaðr (d.
1721) 461.
- lausafé, lausagóz, lausir aurar,
lausir peningar 120, 121, 123,
150, 161, 166, 176, 179, 188,
189, 197, 231, 236, 244, 245,
253, 254, 256, 257, 272, 273,
298, 301, 311, 317, 318, 327,
343, 348, 352, 353, 358, 364,
370, 392, 395, 400, 416, 419,
424, 471, 473, 495, 513, 529,
560, 585, 602, 635, 647, 648,
650, 661, 676, 704, 705, 719,
747, 756, 758, 763, 805.
- lausamenn 726.
- lausn (aflausn) 91, 107, 108,
111, 115, 120, 163, 169, 333,
418, 428, 439, 489, 509,
510, 626, 631, 632, 767, 781,
782, 784.
- lausn (jarða) 122, 230, 421.
- lausnari 233, 703.
- Lávik¹⁾ í Eyrarsveit 244.
- lax 50, 93, 94, 95. — laxveði
60, 64.
- Laxá í Kjós 56.
- Laxá í Leirársveit 58.
- Laxárdalr í Dalasýslu 104, 123,
124, 125, 143, 176, 209, 219,
226, 228, 292, 293, 635.
- Laxárdalr í Hagarassþingi 108,
109, 524.
- Laxárdalr í Húnavatnsþingi 326.
- Laxárdalr á Skagaströnd 298.
- Laxárdalr á Skógarströnd 184,
185.
- Laxárdalr í Þingeyjarþingi 800.
- Laxárholt á Mýram 616.
- lectiur 1.
- leg, legstaðr 233, 243, 310, 415,
431, 472. — legkaup 49, 52,
253.
- legáti 378.
- legenda, sjá kirkja.
- legorð 797, 798.
- Leiðarhólmr í Miðdöllum 126,
- 1) eða Lá. Vik. Sbr. Sýn. II,
565 neðanmáls.

- 696, 760. — Leiðarhólmasam-
þykkt (1513) 541, 542.
- Leifr á Fróðastöðum (1504) 743.
- leiga, leigur 18, 88, 101, 102,
124, 282, 466, 516, 519, 687,
657, 658, 678, 695, 712, 737,
743, 744, 745, 763, 764, 766,
797, 811. — leigubúðir 779.
- leigujörð 101, 103, 104,
811. — leiguliði 101, 104,
143, 725, 726, 785. leigu-
liðagögn 466. — leigumáli
152, 153, 711. — leigupen-
ingar 726. — leigustaðir 184.
- leikmean 89, 100, 107, 109, 116,
133, 139, 143, 149, 150, 151,
166, 168, 197, 198, 215, 263,
275, 278, 295, 297, 356, 385—
386, 422, 438, 449, 516, 567,
568, 606, 611, 612, 641, 655,
656, 714, 762, 776. — leik-
mannadómr 105, 106.
- Leirá í Leirársveit 56, 58, 620.
— Leirársveit 58.
- Leirmúli í Dölum 87.
- Leirubakki á Landi 376.
- Leiti í Vestmannaeyjum, sjá
Ofanleiti.
- lektari, sjá kirkja.
- lén 749. — lénsmaðr 323, 444.
- Lenarðr fúgeti (veginn 1502)
626.
- lendr maðr 675, 728.
- Leonardus (Lionardus) 283, 624.
- lérept 13, 179, 185, 201, 304,
332, 344, 394, 459, 724, 742.
— bleikt lérept 724. — tví-
bræitt lérept 304, 332.
- les (= lestr) 714, 715.
- lesbók, sjá kirkja.
- lest (í skípi) 13, 417, 717, 718, 736.
- lestaferð 296.
- létorfnarista 71,
- leyfisbréf 130, 423, 429, 491,
493, 530.
- Leysingjastaðir í Hvammsveit
69, 70.
- licencia 181.
- lífiát 363.
- lík 616. — líkakrakr, sjá kirkja.
- líkamleg lostasemi 239. — lík-
amsmunnúð 289. — líkamleg
refat 596. — líkamleg sam-
búð 421, 422.
- líkneski, sjá kirkja.
- lindi 344. — lindasliðr 639.
- líndákr 156, 639, 742, 745,
746. — líringofnun 287.
- línlök 746.
- Litlagröf á Mýrum 743.
- Litlahérað (= Örnefi) í Skapta-
fellsþingi 37.
- Litlahlið á Barðaströnd 402.
- Litlaskarð í Stafholtstungum
743.
- ljár, ljáir 287, 665, 736, 739,
745, 746. — ljáspík 42. —
ljáþjóbrot 739.
- Ljárskógar í Laxárdal í Dala-
sýslu 76, 101, 104, 141, 143,
176, 218, 219, 226, 228, 293,
300, 302, 635.
- ljóðmaðr 669.
- Ljósavatnsskarði í Þingeyjarþingi
628, 629.
- ljósmaðr 669.
- ljóspípur, sjá kirkja.
- ljóstollar, sjá lýsitollar.
- Ljótastaðir í Hrátafirði 85.
- Ljótr, vandamaðr Páls Brands-
sonar (1494) 233.
- Ljótr Ormsson vestra (1481—

- 1492) 125—126.
 Ljotr Þorleifsson í Húnavatns-
 þingi (1492) 104.
 Ljótsson: Arngrímr.
 ljúgvitni 228.
 lóðir 495, 497.
 Loðmundarfjörðr í Austfjörðum
 23, 369.
 Loðvík fylgjari Diðreks Pinings
 (1484) 13.
 Loðvíksson: Þorsteinn.
 lófatak 322, 573.
 lofun 103, 147. — lofunarbréf
 158.
 Logadóttir: Herðis.
 Loginrá (bók) 75, sjá kirkja.
 Lómatjörn í Viðvíkursveit 463.
 Lón(ið) í Austr-Skaptafellspingi
 286.
 Lónafjörðr & Ströndum 84.
 Lónós í Öxarfirði 465, 467.
 Lónsheiði milli Múlapings og
 Skaptafellspings 15.
 Loptr Bjarnason eystra (1497)
 345.
 Loptr Eyjólfsson lögréttumaðr
 (1492—1502) 392, 612.
 Loptr Filippusson, Sigurðssonar,
 prestur í Gufudal og Selárdal
 (1492—1505) 123, 250, 279,
 796, 799.
 Loptr Ormason, Loftssonar,
 riddari (d. 1476) 125—126,
 284, 341, 678.
 Loptr Snorrason syðra (1495)
 272, 295.
 Loptsóttir: Ólöf, Sophia
 Loftsson: Bððvar, Eiríkr, Guð-
 laugr, Guðmundr, Pétr, Step-
 hán.
 Loptstaðir í Flóa 454, 455.
 Lorencius, sjá Laurencius.
 Lucas, sjá Lúkas.
 Luciudagr (Lucia virgo) 408
 531.
 Lucihöfði í Hrunamannahrepp,
 44.
 Lúkas Guðmundarson vestra
 (1384) 6.
 Lúkas guðspjallamaðr, Lúkas-
 dagr 280, 375, 610. — Lúk-
 aslíkneski, sjá kirkja.
 Lundarbrekka í Bárðardal 631,
 686.
 Lundarreykjadalr í Borgarfirði
 11, 61, 140, 160, 161, 171,
 172, 182, 301, 354, 355, 524,
 590.
 Lundr í Lundarreykjadal 10,
 11, 61, 161, 171—172, 182,
 354—355, 399, 590.
 Lundún(aborg) & Englandi 13,
 374.
 lúsmaðr 669.
 Lvrrencius, sjá Laurencius.
 Lybika & Þjóðverjalandi 13.
 lydelse 12.
 lýðmaðr 669.
 lygi 239.
 lýriti 525. — lýrittareidr, meiri
 og minni 103, 111, 114, 271,
 353, 368, 485, 764, 810.
 lýsing (til hjónabands) 328, 413,
 606.
 lýsing 129, 130, 164, 222, 257,
 261, 269, 308, 397, 457, 486,
 491, 652, 654, 689.
 lýsitollar, ljóstollar 3, 19, 26,
 36, 44, 50, 52, 56, 53, 61, 63,
 68, 70, 76, 169, 198, 288,
 335, 446, 452, 467, 512, 610,
 616, 617, 737.

Lýtingr Ingimundarson syðra (1502) 598.	522, 524, 525, 528, 580, 584, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 554, 556, 560, 561, 563, 564, 565, 566, 571, 572, 573, 575, 578, 581, 587, 588, 591, 595, 596, 599, 601, 602, 605, 607, 611, 614, 620, 623, 625, 629, 631, 632, 635, 636, 641, 645, 649, 655, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 673, 677, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 689, 690, 691, 693, 697, 699, 706, 707, 708, 709, 715, 716, 720, 722, 723, 731, 732, 733, 734, 735, 752, 753, 762, 769, 770, 772, 775, 779, 780, 783, 785, 789, 790, 805, 806. — landsins lög og réttir 7, 266. — lagaávoxtir 601, 712, 779. — lagaboðsla 265. — lagaboð 174, 209. — lagaboðsbref 439, 440. — lagadómr 249, 265, 659, 660. — lagafrelsi 169, 812. — lagahald 607. — lagaheimild 661. — lagaleysi, lögleysur 322, 566. — lagamál 268, 436, 660. — lagarefsing 596. — lagarípting 6, 88, 121, 146, 148, 151, 157, 162, 177, 185, 188, 189, 196, 197, 225, 237, 253, 254, 255, 272, 280, 292, 293, 298, 301, 304, 306, 311, 313, 315, 316, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 328, 332, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 353, 354, 358, 367, 368, 369, 381, 382, 389, 390, 394, 395, 398, 399, 400, 402, 411, 412, 417, 420, 421, 422, 426, 428, 429, 433, 435, 436, 440, 470, 477, 478, 482, 483, 484, 485, 508, 504, 506, 513, 515, 517, 519,
--	---

- skipti 183, 225, 261, 558. —
 lagasókn 343, 596, 662. —
 lagastefna 174, 808. — laga-
 tilkall 700, 701. — lagaúr-
 skurðr 113, 353, 386, 398,
 435, 494, 530, 566, 616, 622,
 633, 652, 661, 689, 706, 709,
 785. — lagavitni 226, 249,
 292, 297, 351, 353, 363, 597,
 602, 652, 684. — lögarfi 256,
 315, 343, 367, 368, 477, 543.
 — lögaurar 685. — lögbók
 7, 103, 127, 139, 223, 225,
 247, 267, 274, 322, 330, 347,
 386, 439, 435, 436, 443, 444,
 497, 515, 532, 539, 563, 620,
 623, 631, 660, 689, 720, 801,
 802. — lögbók með réttarbót-
 um, kristurétti og hirðsiðum
 154. — lögbrot, lagabrot 319,
 728, 788. — löggjafir 246,
 326, 327, 478, 520, 521, 586,
 587, 591, 658, 719, 720, 755,
 756, 758, 808. — lögheimili
 226, 227, 809. — löghelgir
 (messu-) dagar 54, 57, 119. —
 lögskil 520. — lögskyldar
 (-skyldir) 310, 354, 683.
 lögmaðr, lögmenn 4, 11, 15, 16,
 49, 58, 59, 60, 62, 64, 65,
 104, 120, 123, 123, 147, 156,
 184, 185, 190, 191, 217, 218,
 223, 229, 247, 264, 265, 266,
 268, 269, 270, 271, 273, 274,
 279, 302, 315, 317, 321, 322,
 358, 358, 359, 360, 363, 364,
 367, 368, 383, 389, 391, 392,
 397, 399, 408, 414, 418, 425,
 426, 427, 428, 429, 430, 434,
 436, 443, 444, 470, 471,
 477, 482, 485, 492, 493, 497,
 500, 502, 503, 504, 505, 506,
 522, 533, 534, 537, 538, 542,
 561, 562, 566, 569, 570, 572,
 573, 574, 575, 576, 582, 584,
 596, 606, 607, 608, 613, 614,
 620, 621, 622, 623, 624, 627
 631, 632, 634, 635, 636, 640,
 641, 642, 643, 646, 648, 649,
 650, 651, 652, 656, 657, 658,
 661, 662, 677, 679, 688, 689,
 692, 702, 703, 704, 706, 706,
 707, 708, 709, 710, 711, 713,
 734, 735, 750, 752, 756, 772,
 773, 775, 785, 789, 792, 797,
 800, 801, 802, 807, 810,
 818, 814. — lögmansdæmi
 565.
 Lögmanshlíf í Kræklingahlíð
 143, 613—614, 647, 686,
 771—773.
 lögrétta 274, 368, 481, 493, 504,
 503, 574, 575, 675, 679, 707.
 — lögréttimenn 5, 107, 138,
 302, 315, 321, 324, 349, 360,
 384, 443, 470, 471, 485, 497,
 503, 522, 531, 551, 574, 576,
 582, 584, 595, 608, 621, 632,
 641, 679, 689, 692, 707, 709,
 710, 756, 785, 801, 802.
 Lönguhlíð í Hörgárdal 236—
 237.
 Löng(u)vik í Bitru 85, 815.
 Máfahlíf, sjá Máfahlíf.
 Maawahlíf, sjá Máfahlíf.
 Máfahlíf milli Ennis og Höfða
 244, 286, 416—417, 639—
 640, 713.
 Magnús Arnason syðra (1493)
 189.
 Magnús Arnason í Eyjafróði

- (1495—1505) 233—237, 264, 611, 614, 619, 721, 731, 762¹⁾.
 Magnús Bárðarson prestur í Hólabiskupsdæmi (1497) 372²⁾.
 Magnús Bárðarson prestur í Þverárþingi (1500—1503) 475; 617; 667.³⁾
 Magnús Bjarnarson nyrðra (1492) 100.
 Magnús Björnsson prestur á Kvinnabrekku. (1410—1460) 156.
 Magnús Björnsson í Árneshöfði (1493—1500) 176, 356, 470.
 Magnús Einarsson stúdent á Jörfa í Haukadale (d. 1752) 87, 131, 165, 170, 223, 511, 747, 769.
 Magnús Ertlandsen Eyjajarl (d. 1116), Magnúsdagur, Magnútskirkja. Magnútsmessu 57, 75, 76, 594, 595, 762. — Magnútslíkbeski. Magnútskript, sjá kirkja.
 Magnús Eyjólfsson biskup í Skálholti (d. 1490) 9, 10, 11, 12; 110—112, 128—180, 135, 183, 205, 259, 284, 492, 494, 567, 678.
 Magnús Gíslason amtmaður (d. 1766) 53.
 Magnús Guðmundsson í Ísafjarðarsýslu (1500) 430.
 Magnús Guðmundsson í Þórnessþingi (1504) 690.
 Magnús Guðmundsson prestur nyrðra (1502) 601.
 Magnús Guðmundsson í Árneshöfði (1636) 453, 454.
 Magnús Gunnlaugsson í Rangárþingi (1506) 756.
 Magnús Hákonarson lagabætur, Noregskonungr (d. 1280) 496, 605, 660.
 Magnús Haldórsson á Snæfellsnesi (1493—1499) 185, 332, 416.
 Magnús Haldórsson prestur nyrðra (1492—1493) 90, 137, 168, 173.
 Magnús Hallsson nyrðra, faðir Halls (1505) 789—790.
 Magnús Helgason lögréttumaður í Hegranessþingi (1497—1506) 342, 531.
 Magnús Helgason á Þorgautsstöðum í Hvítársíðu (1504) 743.
 Magnús Hjaltason á Gjúfrá í Mýrasýslu (1504) 743.
 Magnús Jónsson í Þingeyjarþingi (1495—1502) 295, 419—420, 618, 620.
 Magnús Jónsson á Snæfellsnesi (1504) 690.
 Magnús Jónsson prestur í Einholti (d. 1514) 449—451.
 Magnús Jónsson lögmáður (d. 1694) 461.
 Magnús Ketilsson sýslumaður í Búðardale (d. 1808) 6; 264, 267; 571, 572.
 Magnús í Litluþreifi á Mýrum (1504) 743.
 Magnús Magnússon lögréttumaður nyrðra (1493—1495) 164, 264.
 Magnús Magnússon í Rangár-

1) Þetta sýnist alt vera einn maður. 2) Kynni þó að vera einn maður.

- þingi „bróðir“ Einars Eyjólfssonar (1497—1500) 375, 377, 483—484.
- Magnús Magnússon sýslumaður á Eyri í Seyðisfirði (d. 1704) 541, 760.
- Magnús Markússon prestur á Grenjaðarstað (d. 1788) 291, 415.
- Magnús prestur á Skorrastöðum (1498) 199.
- Magnús bóndi í Skál í Hornafirði 36.
- Magnús í Skógum í Hnappadalssýslu (1504) 745.
- Magnús Stephensen landshöfðingi 465.
- Magnús Vigfússon landseti Skálholtsstaðar (1492) 152—153.
- Magnús Þórðarson í Þórsnessþingi (1500) 484.
- Magnús Þórðarson Skálholtsmaður (1502) 627.
- Magnús Þorgrímsson prestur nyrðra (1498) 193, 197.
- Magnús Þorkelsson, Guðbjartssonar, bóndi á Grýtubakka og Svalbarði, lögréttumaður (1493—1505) 164, 191, 264, 272, 273, 291, 295, 317, 366—367, 380—381, 415—416, 427, 502, 505, 631, 641, 704, 721, 780, 781, 782—783, 800, 806, 816.
- Magnús Þorláksson á Melum (á 12. öld) 59.
- Magnús Þórólfsson („biskups-son“; d. fyrir 1496) 289—290, 291—293.
- Magnús Þorsteinsson nyrðra (1497) 346.
- Magnús Þorvarðsson, Skálholtsmaður (1502) 627.
- Magnúsdóttir: Haldóra, Helga, Margrét.
- Magnússon: Andrés, Ari, Árni, Benedikt, Björgólfr, Egill, Einar, Erlendr, Grímr, Guðmundr, Guðólf, Hákon, Haldór, Halli, Hallr, Helgi, Jón, Kolli, Magnús, Markús, Nikulás, Oddr, Ormr, Semingr, Sigmundur, Sigurðr, Sturla, Sveinn, Þorleifr, Þorsteinn, Þorvarðr.
- Máhlíð í Lundareykjadal 160—161.
- mak: frí og mak 18, 535.
- makt 12, 97, 112, 124, 125, 147, 159, 174, 273, 335, 348, 350, 381, 426, 471, 492, 503, 575, 576, 596, 606, 644, 645, 650, 660, 674, 697, 706, 718, 728, 734, 785, 752, 783.
- mál, máltíð 1. — málsverðr 8, 9.
- mál, málaferli 9, 90, 96, 102, 103, 119, 138, 153, 159, 229, 237, 238, 318, 339, 429, 439, 493, 503, 507, 522, 534, 653, 660—661, 679, 706, 707, 708.
- málakæralur, — kærur 112, 551, 584.
- málavöxtr 112, 802.
- máldagar, 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50,

- 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 132, 134, 135, 139, 140, 145, 150, 154, 198, 199, 200, 201, 202, 213, 214, 278, 286, 287, 288, 309, 324, 337, 338, 339, 340, 375, 415, 437, 441, 442, 446, 447, 448, 449, 451, 452, 453, 454, 456, 457, 459, 460, 461, 465, 467, 468, 537, 559, 590, 610, 612, 615, 616, 617, 628, 630, 665, 735, 737, 754, 763, 794, 795, 796, 800. — máldagabók 1, 4, 5, 15, 16, 49, 52, 85, 447, 448, 449, 455, 456, 457, 459, 465, 467, 610, 624, 735, 737, 739, 803, 812. — gamalt máldagaker 442. — máldagasafn 62, 65, 79, 80, 85. — máldagaskrá 62.
- máldrykkja 157.
- málefni heilagrar kirkju 106, 106.
- Málfriðr Torfadóttir, Arasonar, kona Finnþoga lögmanns (1494) 223—224.
- máli(konu) 184, 224, 261, 300, 301, 354, 355, 369, 480, 591, 719, 720, 757, 758. — mála-kona 719.
- málmur 201. — sjá argentum, ásmundar, blýfat, brotasilfr, eirskál, fingurgull, gull, gyllini, gyltir hlutir, járn kopar, silfr, tin, tint.
- málmyta 60, 62, 77, 80, 84, 116, 132, 133, 142, 144, 148, 157, 162, 166, 177, 189, 209, 211, 254, 255, 282, 298, 361, 362, 369, 375, 376, 395, 399, 400, 437, 455, 461, 475, 544, 561, 586, 588, 623, 629, 633, 637, 649, 682, 684, 690, 691, 712, 714, 715, 721, 724, 728, 732, 733, 738, 748, 757, 758, 768, 778, 796, 798, 806.
- málsmjólk 77, 140. — málsmjólkrostr 139.
- malt 304, 332, 362, 394, 802 — maltkvern 638, 639.
- Mánalækr í Reykjadal norður 164, 191, 733.
- Mánaskál á Skagaströnd 298, 373—374.
- mandat 9.
- manngjöld 358.
- mannlegt eðli 534.
- mannskaði 631, 632, 633.
- mannslag 172, 210, 213, 305, 361, 377, 626, 631, 632, 789, 790.
- manntal 334, 335.
- manskæri, 740.
- mánudagr 11, 87, 92, 101, 104, 106, 127, 141, 145, 146, 149, 151, 160, 164, 165, 174, 178, 180, 192, 197, 211, 219, 226, 227, 253, 275, 291, 292, 294, 303, 309, 313, 329, 330, 347, 348, 385, 397, 400, 403, 406, 408, 409, 410, 411, 414, 420, 426, 428, 434—435, 478, 480, 484, 487, 507, 509, 527, 529, 532, 542, 561, 579, 604, 609, 621, 625, 643, 645, 646, 651, 653, 681, 691, 700, 701, 704, 713, 721, 729, 731, 735, 764, 767, 774.
- Maratjörn, landamerki Núps í Núpsdal 196.

- Marcellinus et Petrus 346.
- Mardarnúpr í Vatnsdal 318—320, 354, 719.
- margmælgí 289.
- Margrét Bárðardóttir eystra (1496) 320—321.
- Margrét Eyjólfsdóttir, Arnfinnssonar, kona Hrafns lögmans Brandssonar (1493) 163—164.
- Margrét Eyjólfsdóttir, mókolls Magnússonar, kona Páls Jónssonar (1469—1501) 421, 544.
- Margrét Grímsdóttir í Rangáringi (1504) 689.
- Margrét (Margarita) mæðir hin helga 718. — Margrétarlikneski, Margrétarskript, sjá kirkja.
- Margrét Jónsdóttir í Þingeyjarþingi (1495) 249—250.
- Margrét Jónsdóttir, systir Stepháns biskups, kona Þorvarðs lögmans Erlendssonar (1502—1503) 628, 636.
- Margrét Magnúsdóttir, kona Stepháns Ögmundarsonar, nyrðra (1493) 166¹⁾
- Margrét Magnúsdóttir nyrðra (1501) 557.¹⁾
- Margrét Ólafsdóttir, Loftssonar, kona Bjarna Ólasonar í Hvassafelli (d. 1499) 438—439.
- Margrét Sturludóttir, Magnússonar, kona Marteins Bjarnarsonar (1495) 270—271.
- Margrét Vigfúsdóttir, Hólms, „hústrú“ Þorvarðs Loftssonar á Möðruvöllum í Eyjafirði (enn á lífi 1482) 29, 339, 607.
- Margrét Þórhallsdóttir á Hofi í Örsæfum, kona Þorsteins Hallssonar (ena á lífi 1488) 37.
- Margrét Þorvarðsdóttir á Eiðum 228.
- Margrét Özurardóttir kona Ívars Hólms (1375—1415) 51, 52, 54.
- Margrétarskriður í Skorradal 54.
- Maria drottning, mæðir móðir guðs, Martukirkja 3, 4, 13, 20, 23, 26, 36, 37, 40, 42, 44, 47, 48, 54, 59, 60, 62, 64, 65, 67, 68, 69, 71, 72¹⁾, 78, 76, 92, 131, 132, 133, 154, 163, 168, 164, 178, 198, 203, 219, 220, 222, 226, 233, 238, 242, 248, 253, 277, 283, 284, 299, 303, 308, 311, 312, 364, 365, 395, 398, 414, 431, 438, 484, 472, 485, 486, 505, 507, 512, 513, 525, 536, 538, 540, 546, 610, 629, 648, 655, 666, 675, 676, 678, 681, 701, 716, 721, 731, 737, 752, 798, 794, 796. — Mariualtari, sjá kirkja. — Mariumessur allar 57, 246, 689. — Mariumessa á langaföstu (boðunardagr Mariu) 109, 225, 416, 669. — Mariumessa hin fyrri (15. Aug.) 1, 116, 221, 476, 789. — Mariumessa hin síðari (8. Sept.) 167, 221, 222, 371, 400, 430, 581, 724, 791, 797. — Mariumessa á vetr 326, 327. — Mariumessa (= kertamessa, kyndilmessa) 338, 681. — Sjá

1) Gæti hvortveggja verið ein kona.

- assumpcio, nativitas, præsentacio, purificacio, visitacio Mariæ. — Mariupsaltari 246, 669. — Mariusaga, sjá kirkja. — Mariuskript, sjá kirkja.
- Maria Magdalena 719.
- Mariukirkja í Ósló 751, 786.
- Mariulikneski 472. Sjá kirkja.
- Markabrekkur í Grímsnesi 457.
- Marklækr á Fellsströnd 165, 748.
- Marklækr í Skagafirði 463.
- Markús (Árnason) prestur, ráðsmaður í Þverdal í Saurbæ (1492) 103.
- Markús guðspjallamaður 685.
- Markús Illugason nyrðra (1495—1500) 276, 531.
- Markús Magnússon í Árneshöfði (1502) 621.
- Markús Snæbjörnsson, Stepháns-sonar, sýslumaður í Vestmannaeyjum (f. 1626, d. 1697) 454.
- Markús Snæbjörnsson prestur í Flatey (d. 1787) 543.
- Markússon: Hemingr, Jón, Magnús, Steinn.
- Márstaðir í Vatnsdal 279—281, 768, 779.
- Marteinn Arnoddsson prentari á Hólum (d. 1747) 722.
- Marteinn Bjarnason, Marteinsonar (á lífi 1492; d. 1495 eða fyrri) 144, 270—271.
- Marteinn Einarsson biskup í Skálholti (d. 1576) 15, 39.
- Marteinn Einarsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1492) 106.
- Marteinn Gamla-sonar, prófentumaður Munka-þverárklausturs (1493—1497) 178, 371—372.
- Marteinn (Martinus) biskup hinn helgi, Marteinsmessa 66, 146, 194, 233, 317, 440, 527, 625, 657, 714, 734, 805.
- Marteinn Jónsson í Húnavatnsþingi (1497—1505) 349, 602, 791.
- Marteinn Ólafsson eystra (1495) 257—258.
- Marteinn í Vogu á Mýrum (1504) 745.
- Marteinn Þorvarðsson nyrðra (1501—1503) 577—578.
- Marteinsson: Bjarni, Játgeir, Jón, Ólafur.
- Marteinstunga í Holtum 636, 788.
- martyr 37, 83.
- Másgil í Svinadal í Dalasýslu 71.
- Mástaðir á Akranesi 56.
- mata 520. Sbr. kostur.
- matr, sjá kostur. — matborð 456. — matarkaup 116. — matreki 24.
- Mattheus guðspjallamaður, Mattheusmessa 134, 279, 403, 411, 438, 475, 518, 519.
- Mattheus, Skálholtsmaður (1502) 627.
- Matthíasmessa 318, 477.
- matutinale, sjá kirkja.
- Mauðru-, sjá Mœðru-
- Meðaldal í Dýrafirði 383—384, 546.
- Meðalfellsströnd í Dalasýslu 134, 135, 136, 140, 183, 423. Sbr. Fellsströnd.
- Medardus et Gildardus 383, 601.

- Media Sigurðardóttir, Geirmundssonar, vestr (1496) 283.
 meðkenning 642, 650, 653, 718. — meðkenningarbréf 641, 642, 705.
 meðlag 8.
 meginland 403.
 meiðsi 626.
 mein, meinbugir 326, 328, 329, 330, 412, 413, 429, 604, 605, 783, 784.
 meineiðr 239.
 meinsemd 289.
 Melanes, ítak Gufudalskirkju 77.
 Melar í Hrútafirði 86.
 Melar í Melasveit 58—59, 162—163. — Melasveit 58, 59, 162, 163.
 Melar(nir) á Mývatnsöræfum 800.
 Melar á Skarðsströnd 131—132.
 Melar í Trékyllisvík 505—506, 650.
 Melavatn í Melasveit 59.
 Melgraseyri í Ísafjarðarsýslu 130.
 melr 8, 214. — melþúfa 214.
 Melr í Miðfirði 98, 598, 657, 775, 777.
 Melrakkadalr í Viðidal 194—196, 341.
 Merarhamrar landamerki Núps í Núpsdal 196.
 merki, sjá kirkja.
 merkigarðr 299, 465.
 Merkihamar í Ófeigsfirði 85, 461.
 Merkisteinn, landamerki Skeggja-staða 17.
 Merklækr á Akranesi 56.
- messa 1, 20, 27, 45, 46, 47, 57, 65, 66, 70, 71, 72, 73, 75, 78, 79, 82, 132, 133, 194, 355, 433, 434, 438, 473, 474, 793, 794, 795. — messubók, messuföt, messufatastakkr, messuklæði, messuklæðakista, sjá kirkja.
 messudagar 279. Sbr. festum. — Sjá Allra heilagra messa, Andrésmissa, Antoniusmessa, Barnabasmessa, Bartholomeusmessa, Benedictusmessa. Blasiusmessa, Bótólfsmessa, Calixtusmessa, Ceciliumessa, Clemensmessa, Columbamessa, Franciscusdagr, Gregoriusmessa, Hallvarðsmessa, Jakobsmessa, Jónsmessa, kertamessa. krossmessa, kyudilmessa, Laurentiusmessa, Luciudagr, Magnúsmessa, Maríumessa, Marteinismessa, Mattheusmessa, Matthiasmessa, Michaelsmessa, Ólafsmessa, Pálsmessa. Pétrsmessa, Tveggja postulamessa, Þorláksmessa.
 messudjárn 46, 128, 235, 624, 627.
 messugerð 133.
 messuklæði 356. Sbr. kirkja.
 metaskálar, sjá kirkja.
 metfó, 2, 19, 20, 22, 25, 28, 81, 50, 447, 449, 452, 453, 667.
 metnaðr 239.
 Meyjarholt í Saurbæ 102.
 Michael höfuðengill, Michaelskirkja, Michaelsmessa 35, 57, 73, 108, 115, 120, 136, 137,

- 138, 139, 150, 151, 181, 224, 233, 243, 282, 297, 301, 313, 353, 362, 372, 510, 520, 569, 585, 587, 614, 694, 727, 765, 800. — Michaelssliqueski, Michaelssaga, Michaelsskript, sjá kirkja.
- Mikellson: Ólafur.
- Miða í Döllum 67.
- Miðbæli undir Eyjajöllum 38, 225.
- Miðdalir í Dalasýslu 123, 125, 210, 341, 437, 634, 635.
- Miðdalir í Laugardal 268, 269, 335, 357, 358, 603, 604, 673.
- Miðdalsmtli, eign Stafholtskirkju 64.
- Miðfellsmtli á Hvalfjarðarströnd 56.
- Miðfjörðir í Húnavatnsþingi 98, 194, 196, 598, 656 — 662, 709—713, 774, 775, 777.
- Miðholt í Kelduhverfi 214.
- Miðhús í Breiðuvík 5.
- Miðhús í Gufudalssveit 78.
- Miðhús í Strandasýslu 71.
- Miðjanes í Reykhólasveit 331—333, 567.
- Miðkjós á Hornströndum 84.
- miðsaptanvarða 671.
- Miðstapi í Reykholtssdal 671.
- miðvikudagr 83, 109, 115, 119, 120, 122, 123, 134, 137, 140, 161, 162, 168, 222, 235, 248, 263, 272, 280, 289, 291, 316, 345, 350, 357, 372, 387, 397, 440, 446, 489, 497, 498, 500, 502, 505, 507, 516, 518, 527, 545, 549, 570, 580, 582, 600, 601, 615, 662, 664, 680, 692, 695, 727, 752, 789, 793—794, 795, 805.
- mikillæti 239.
- Miklabær í Blönduhlíð 167, 463, 580.
- Miklagarðir í Eyjafirði 109, 121, 438—439, 509, 516—518, 524, 611, 647, 730.
- Miklagarðir í Saurbæ í Dalasýslu 102, 104.
- Miklaholt í Miklaholtshrepp 14, 65, 308. — Miklaholtshreppur í Hnappadalssýslu 65, 308.
- Miklhóll í Skagafirði 463.
- Milano 374.
- Minnafell í Trékyllisvík 278.
- Minniakrar í Blönduhlíð 405—406.
- Minnidalur, sjá Dalur í Blönduhlíð.
- Minnivogar í Gullbringusýslu 299.
- misdaði 544, 700, 701.
- misdeiling 231.
- misferli 117, 118, 319, 343, 577, 582.
- misgerðir 239, 474.
- misgervingar 710.
- miskunnarfaðmr heilagrar kirkju 233, 243.
- missale, sjá kirkja.
- missætti 88.
- misþyrmingar 113, 118—120, 418, 626.
- Mjallgil í Gufudalssveit 77.
- Mjóafjörðir eystra 26, 27, 394.
- Mjóafjörðir í Ísafjarðarsýslu 637, 694, 695.
- mjöl 13, 185, 394. — mjöltunna 295, 304.
- móðurarfr 144, 145, 216, 571, 572, 647.
- móðurslekt 435.

- Mókollsdalur í Dalasýslu 71.
 Moldbrekka í Hnappadalssýslu 745.
 monasterium 364, 365. Sbr. klaustr.
 mór: mófærsla 32.
 Morðbréfabæklingar Guðbrands biskups Þorlákssonar (1592, 1595, 1608) 127, 325, 412, 469, 581, 598, 777.
 morðingi 811.
 mortel, sjá kirkja.
 mortualia (mortuarium, mortuaria) 20, 48, 276, 459, 568, 699, 718.
 Mosfell í Mosfellssveit 648. — Mosfellssveit í Kjalarnessþingi 189, 303, 344, 585, 586, 594, 648, 649, 662, 663, 801.
 Mosvellir í Önuundarfirði 383, 674, 675, 763, 764.
 múgamaðr 674, 728.
 múkar 466.
 Múkaþverá, sjá Munkaþverá.
 Múlavatnsheiði 582.
 Múlaþing 15, 34, 198, 257, 501, 511.
 Múli í Ísafirði 82.
 Múli í Kollafirði 77.
 Múli í Reykjadal 255—256, 291, 465, 721, 733, 800.
 Múli í Saurbæ 71.
 Múli á Skálmarnesi 79, 420, 612, 676.
 Múli í Þorskaafirði 567.
 Munaðarnes í Stafholtstungum 743, 744.
 munir 636.
 Munkaþverá í Eyjafirði, klaustr 99, 115—116, 138, 177—178, 302—303, 305—307, 356, 364—366, 400, 487, 508, 555—558, 592, 601, 613, 614, 628—629, 721, 782, 783, 784, 766, 802—803, 804—805.
 munnlaug 154, 178, 183, 287, 639, 736, 742, 745, 746.
 mustarðskvern 638.
 mútur, 565.
 Mwnkaþverá, sjá Munkaþverá.
 Mydal, sjá Miðdal.
 Mýdalur í Bolungarvík 244.
 Mýdalur í Kjós 54.
 Mýdalur(inn) í Vestri-Skaptafellsýslu 38, 296, 376, 432, 433, 527, 528.
 Mykines í Holtum 376.
 mykisleði 740.
 Mýlastaðir í Reykjadal 721—722.
 Mýnes í Eiðapinghá 233.
 mýrar 170, 455, 652, 748.
 Mýrar í Borgarfirði 805. Sjá Desjarmýri.
 Mýrar í Dýrafirði 247—249, 479—480 675.
 Mýrar(nar) í Mýrasýslu 64, 65, 355, 485, 753, 775.
 Mýrarholt á Kjalarnesi 53.
 Mýrarkvísl (= neðri hluti Laxár) í Suðrþingeyjarþingi 734.
 Mýri í Vestrhópi 757, 758.
 myrkvastofa 240.
 Mývatn í Mývatnssveit 681, 686, 731, 782, 799, 800. — Mývatnssveit í Suðrþingeyjarþingi 173, 799, 800.
 mæðgin 67.
 Mælifell í Skagaafirði 7, 8, 476—477, 522, 523.
 Mæliféllsdalur á Snæfellsnesi 5.
 Mæliféllsgil í Norðrárdal 64.

mælisland 49.

Möðrudalur á Fjalli 19, 198, 527.

— Möðrudalsfjöll 19.

Möðrufell í Eyjafirði 582.

Möðruvellir í Eyjafirði, Möðru-
vallamál 51, 232—234, 264—
268, 273—274, 434—437,
502—503, 516, 553, 582—
584, 790—791, 796—797.

Möðruvellir í Hörgárdal, klaustr
146, 393, 592, 601, 647, 733,
734, 766, 778, 803.

Mörk undir Eyjafjöllum (Merkr-
eignir, Merkríen) 749—750.

Máðarbréf 361.

mafar 42, 688, 736.

Narfadóttir: Haldóra.

Narfason: Ari, Benedikt, Gutt-
ormr, Halldan, Jón, Sigurðr,
Svarthöfði, Þorvaldr.

Narfi Benediktsson, bróðir Ein-
ars ábóta, nyrðra (1495—1502)
285, 553, 619.

Narfi Böðvarsson prestur í Holti
í Önundarfirði (1492) 149.

Narfi Erlendsson (Erlendssonar)
lögréttumaðr (í Rangárþingi;
1495—1501) 270, 575.

Narfi Guðmundsson (í Kjós
1670) 610.

Narfi Ingimundarson í Húna-
vatnsþingi (1505) 791.

Narfi Jónsson kirkjuprestur í
Skálholti, officialis fyrir
sunnan (1492—1495) og prior á
Skriðuklaustri (1496—1505)
89, 97, 106, 110, 112, 152,
172, 179, 269, 285, 307,
345—346, 355—357, 393—

395, 400, 491, 698, 714—
716, 805—806.¹⁾

Narfi Jónsson í Ísafjarðarsýslu
(1501—1505) 562, 587—588,
672, 682—685, 760—761.

Narfi prior, sjá Narfi Jónsson.

Narfi Sigurðsson lögréttumaðr
og kongs umboðsmaðr milli
Gilsfjarðar og Gljúfrár (1497—
1504) 360, 470, 505—506,
540—541, 580, 613—614,
642, 649—650, 704—705.

Narfi Þorsteinsson prestur vestra
(1495) 278.

Narfi Þorvaldsson lögréttumaðr
á Eyri í Álptafirði (d. fyrir
17. Apr. 1490) 576.

Narfi á Ærlæk (1504) 739.

nativitas beatæ Mariæ virginis,
sjá festum.

náttstaðr 789.

naudahandsöl 499.

naudgun, naudung 688, 689.

náungi 241.

naust 455. — naustgarðr 45. —
naustgerð 32. — nausttöpt
451.

nautpeningr: naut 37, 56, 64,
77, 82, 93, 94, 96, 163, 166,
179, 183, 186, 200, 267, 362,
375, 377, 395, 400, 417, 442,
448, 449, 450, 451, 456, 513,
529, 568, 637, 649, 665, 789,
742, 744, 806, 812. — gridungar
30, 34, 443, 451, 637. —
naut gömul 18, 155, 156. —
naut vetrögumul 2, 21, 32,
77, 94. — geld naut, geld-
neyti 21, 31, 57, 637, 667,

1) Það er vist einginn efi á,
að þetta sé allt einn maðr.

- 735, 737, 742, 744, 746. Sbr. geldneytaafrétt, geldneytarekstr, nautabeit 454. — nautspjó 479. — kálfar 155, 183, 200, 287, 450, 451, 665, 712, 742, 744. — kvigur 636, 637, 742, 743, 744. — kýr 1, 2, 5, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 26, 27, 29, 30, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 55, 56, 57, 58, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 76, 77, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 184, 185, 155, 185, 186, 195, 198, 199, 200, 201, 233, 287, 375, 376, 442, 448, 450, 451, 453, 456, 460, 479, 512, 513, 529, 547, 568, 590, 636, 637, 664, 665, 667, 677, 735, 737, 739, 742, 743, 744, 812. — tarfr 744. — uxi, yxn 347, 547, 677, 779. — uxi þrævetr 155, 677. — uxi fjöggra vetra 637. — uxi vj vetra 286. — uxi xiiij vetra gamall 37. — uxabeit 452. — vetr- ungr 744. — nautahúðir 736.
- Neðravöllr í Flóa 454.
- Neðribrekka í Saurbæ 159—160, 220—221, 294.
- Neðrinúpr í Núpedal 196.
- nefnd 634, 635. — nefndarmenn 573, 575, 635, 644, 697, 706, 707, 708, 709. — nefndar- kaup 573. — nefndarvitni 351.
- Nereus et Achilleus 599.
- Nes í Aðaldal 191—192.
- Nes í Grunnavík 133.
- Nes í Loðmundarfirði 369, 394.
- Nes í Selvogi 48.
- net 574, 479. — netlög („nót- læg“) 51, 52, 59.
- Newfoundland 374.
- Nichil Chlavsson í Björgvin (1505) 771.
- Niðarós í Noregi 259, 494, 565, 646, 648.
- niðingskapr 360. — niðingsverk 363.
- niðrfall kirkju 460.
- niðrfall laga 707, 709.
- niðrfelling guðs boðorða 238.
- Niels Henrichsson riddari í Noregi (1505) 786.
- Niklas, sjá Nikulás.
- Nikulás Guðmundsson nyrðra (1504) 735.
- Nikulás biskup hinn helgi 21, 43, 53, 59, 64, 65, 86, 233, 289, 568, 789. — Nikulássaga, Niculásskript, sjá kirkja.
- Nikulás Jónsson lögréttumaðr vestra (1500—1501) 496—497, 500, 562.
- Nikulás Jússason í Skagafirði (1503) 683—684.
- Nik(u)lás Kársson syðra (1500) 507.
- Nikulás Kollason, Magnússonar, prestur á Stað í Kinn (1492) 90, 91.
- Nikulás Magnússon syðra (1493) 176—177.
- Nik(u)lás Oddsson syðra 1503) 662.
- Nikulás Oddsson í Árnassþingi (& 17. öld) 454.
- Nikulás Sigurðsson undir Eyja- fjöllum (1494) 225.
- Nikulás Vilhjálmsson prestur nyrðra (1493—1504) 163, 264, 487, 509, 545, 555, 556, 557, 558, 601, 730—731, 733.

- Nikulás Þorgilsson ráðsmaðr í Kallaðarnesi (1501 — 1505) 568, 695—696, 805.
- Nikulás Þormóðsson prestur á Upsum og síðan (1502 og síðar) prior á Möðruvöllum (1495—1505) 275, 372, 487, 508, 516, 555, 556, 657, 558, 592, 601, 733, 766, 778.
- Nikulás Þormóðsson prestur nyrðra (1505) 766.
- Nikulásson: Einar, Gottskalk, Guttormr, Jón, Ormr, Þorbjörn, Þorfinnr.
- Nípr á Skarðsströnd 74, 244. Sbr. Guípr.
- nisti, sjá kirkja.
- núvikenafasta 42, 68, 202, 329, 380, 574.
- Njálsson: Ólafr.
- Njálstaðir í Núpsdal 196.
- Njarðvík í Borgarfirði austr 22, 223.
- nobel 9, 10.
- nobisquoque peccatoribus 798, 794.
- Norðfjörðr í Múlaþingi 28, 199.
- Norðlendingafjórðungur 123, 266, 268.
- Norðrá í Norðrárdal 64.
- Norðrárdalur í Mýrasýslu 62, 63, 154, 290, 768, 779.
- Norðfjörðr á Ströndum 505—506, 650.
- Norðrlönd 668.
- norðrreið (Guðmundar Arasonar 1427) 7.
- Norðrreykir í Mosfellsveit 189.
- Norðrreykir í Reykholtssdal 737.
- Norðtunga í Þverárhlíð 62, 63, 285, 628.
- Noregr, Noregskonungar, Norðmenn 9, 12, 137, 266—268, 320—324, 334—335, 378—379, 407—408, 435, 436, 444, 493, 503, 529, 564, 608, 646—648, 651, 748—751, 771—772, 786—787, 789—790.
- nót 547, 552.
- nota 15.
- November 608.
- Núpr í Dýrafirði 81, 286, 401—402, 460. Sbr. Gnúpr.
- Núpr í Gnúpverjahrepp 152, 620—622.
- Núpr í Núpsdal 194—196, 410—411, 657, 768. — Núpsá í Núpsdal 196. — Núpsdalr í Miðfirði 411. — Núpsvatn í í Núpsdal 196.
- Núpufell í Eyjafirði 149—150.
- Nýlendi á Hæðaströnd 306.
- nyt (sauðpenings) 712.
- Næirholt á Landi 750.
- nægelse (nægils) 231, 424, 589, 590, 788.
- Óbirgð (= örbrigð) 112.
- Óblauðr Grímsson í Þverárþingi (1505) 774.
- Óblauðsson: Erlendr.
- óbótamál 138, 364, 609. — óbótamaðr 363.
- octavæ festorum: ascensionis domini 172, 182. — assumptionis Mariæ 277, 434. — festi corporis Christi 886. — epiphaniæ (= geisladagr) 158, 159. — Johannis baptistæ 365. — nativitatis Mariæ 132.
- October 5.

- Oculi mei 202.
 Ódal 265, 293, 319, 352, 647,
 650. — Óðalsjörð 401.
 Oddason: Kolbeinn.
 Oddastaðir í Hnappadal 134,
 135, 156–157.
 Oddaverjar, sjá Oddi.
 Oddbjarnarkelda á Rosmhvala-
 nesi 49.
 Oddbjarnarsker á Breiðafirði 79.
 Oddgeir Grímsson í Hvammi í
 Norðrárdal (1492–1500) 154,
 285.
 Oddgeir Þorsteinsson biskup í
 Skálholti (d. 1381), Oddgeirs-
 máldagar 50, 51, 452.
 Oddgeirshólar í Flóa 45. —
 Oddgeirshólareið (3. okt. 1473)
 88, 89.
 Oddi á Rangárvöllum, Óða-
 verjar 46, 179, 269–270,
 376–377, 454, 696.
 Oddi Bárðarson, bróðir Haldórs
 og síra Magnúsar (1500)
 475.
 Oddi Kolbeinsson nyrðra (1497—
 1501) 342, 437, 531, 580.
 Oddný Árnadóttir kona Árna
 Brandssonar (1500) 513.
 Oddr Andrésson í Austfjörðum
 (1496) 320.
 Oddr Arason vestra (1501) 543.
 Oddr Árnason nyrðra (1494)
 216.
 Oddr Brandsson á Laugarvatni
 (1496–1502) 825, 627.
 Oddr Einarsson prestur nyrðra
 (1502–1503) 592, 611, 646.
 Oddr Einarsson biskup í Skál-
 holti (d. 1630) 15, 451, 453,
 754.
 Oddr Erlendsson lögréttumaðr
 (1504) 703.
 Oddr Eyjólfsson prestur í Holti
 undir Eyjafjöllum (d. 1703)
 53.
 Oddr Gisláson í Húnavatns-
 þingi (1496–1497) 318.
 Oddr Guðmundsson prestur (á
 Skinnastöðum 1494) 215.
 Oddr Guðmason, Jónssonar, lög-
 réttumaðr (1496–1504) 297,
 496, 497, 498, 500, 703.
 Oddr Jónsson í Húnavatnsþingi
 (1497) 373.
 Oddr Jónsson digri í Gröf á
 Höfðaströnd (d. 1711) 264,
 273, 484, 502, 504, 517, 541,
 542.
 Oddr Magnússon bróðir á Helga-
 felli (1493) 157.
 Oddr Magnússon í Dverárþingi
 (1505) 774.
 Oddr Oddsson í Arnarbæli (d.
 fyrir 1501) 568.
 Oddr Ólafsson prestur í Land-
 eyjum (1496) 305.
 Oddr Pétursson, Finnssonar, lög-
 réttumaðr á Hvoli í Saurbæ
 (d. fyrir 1496) 309.
 Oddr Sigurðsson, Geirmundsson-
 ar, lögréttumaðr á Hvoli í
 Saurbæ (1492–1501; d. 1506)
 73, 101, 209, 285, 343, 360,
 388, 406, 425, 562, 570.
 Oddr Sigrúðsson lögmaðr á
 Leirá (d. 1741) 591, 754.
 Oddr Stephánsón prestur í Gaul-
 verjabæ (d. 1641) 453.
 Oddr Sveinsson prestur (í Tröllu-
 tungu (1492–1493) 86–87,
 170.

- Oddr Þorkelsson á Melum (1493) 476, 491, 608, 604, 616, 655, 660, 698, 718, 761, 781. -- officialisdæmi 676.
- Oddr Þorleiksson, bóndi Hal-
dóru Guðmundsdóttur (d. fyr-
ir 1493) 399. ofmetnaðr 238.
ofrágirnd 239.
- Oddr Þorsteinsson prestur í Ein-
holti (1514 og síðar) 450. ófrelsi 480.
ófiðhelgi 495.
- Oddr Þorvaldsson í Húnavatns-
þingi (1497—1502) 342, 602. ofríki 350, 515, 559, 596, 654,
655, 710, 711, 712, 775. —
ofríkismaðr 292.
- Oddr (Þorvaldsson) prestur á
Höfi (í Gnúpverjahrepp; 1497)
376. ofrvald 382.
ofsi 289.
- Oddsóttir: Þorgerðr. ofsóknir 322, 706.
- Oddsóson: Árni, Ásgrímur, Björn,
Einar, Eiríkur, Helgi, Her-
mundr, Hrafn, Jón, Nikulás,
Oddr, Ólafur, Sigurðr, Sveinn,
Yggtús, Vilhjálmur, Þórólfr,
Þorleifr, Þóróddr, Þorsteinn
Þorvaldr, Þorvarðr. ófær kona 226, 227.
ógildir maðr 801.
óheimild 142.
óhlýðni og þrjúka 150, 151.
ójafngirnd 239.
- Oddsstaðasær í Þingeyjarþingi
466. Ólafur eiðamaðr um mál Þóru
Tumadóttur (1494) 226—
228.
- Oddsstaðir í Lundarreykjadal
300—302, 354—355. Ólafur Ásbjarnarson lögréttumaðr
í Reykjavík (1497—1505)
360, 801.
- Ofanleiti í Vestmannaeyjum 41,
42. Ólafur Bjarnason, Ólasonar, í
Hvassafelli (1499—1500) 432,
438—439.
- ofát 239. Ólafur Brandsson á Leirá (c.
1500 eða síðar) 58.
- otbeldi 239. Ólafur Einarsson í Húnavatns-
þingi (1498—1506) 411.
- ofdirfö 240. Ólafur Einarsson prófastr í Kirkju-
bæ (d. 1659) 15, 198.
- ofdramb 239. Ólafur Eyjólfsson í Dalasýslu
(1492) 101.
- ofdrýkkja 239. Ólafur Filippusson, Sigurðssonar
frá Haga (1492—1504) 136—
137, 188—189, 263, 313—
315, 349, 354, 368, 385—
386, 397—398, 469—470,
514—516, 533—536, 540—
- Ófeigr í Munaðarnesi (1504)
743.
- Ófeigsfjörðr á Ströndum 85,
461.
- Ófeigason: Arnór, Jón.
officialatus 264, 314, 330, 351.
— officialis 36, 88, 152, 172,
179, 263, 269, 275, 302, 313,
326, 328, 329, 351, 371, 372,
381, 383, 386, 412, 422, 424,

- 542, 554, 612—618, 672—674, 68C.
- Ólafur Gíslason biskup í Skálholti (d. 1758) 58.
- Ólafur Guðmundsson nyrðra (1495—1503) 264, 668.
- Ólafur Guðmundsson vestra (1497—1501) 386, 562.
- Ólafur Gunnlaugsson lögréttumaður (1497) 360.
- Ólafur Haldórsson, Brandssonar, frá Barði (1492) 144—146.
- Ólafur Haldórsson á Fellsströnd (1498) 170.
- Ólafur Haldórsson í Húnavatnsþingi (1505) 791.
- Ólafur Hallsson lögréttumaður (1504) 708.
- Ólafur Hallvarðsson í Þingeyjarþingi (1494) 213.
- Ólafur Haraldsson, Noregskonungur, hinn helgi (d. 1080), Ólafskirkja. Ólafsmessur báðar 17, 32, 35, 40, 42, 44, 48, 50, 57, 59, 60, 68, 73, 75, 86, 127, 191, 219, 243, 309, 312, 370, 452, 455, 509, 535, 562, 567, 579, 580, 609, 651, 788. — Ólafslíkneski, sjá kirkja — Ólafssaga 740, sjá kirkja. — Ólafsekript, sjá kirkja.
- Ólafur Hjaltason biskup á Hólum (d. 1569) 469, 773, 781, 782.
- Ólafur Hrólfsson í Húnavatnsþingi (1503—1504) 643, 729.
- Ólafur í Hvilft (1495) 285.
- Ólafur Ingimundarson prestur í Eyjafirði (1492—1493) 90, 137, 147, 148, 168.
- Ólafur Jónsson í Berufirði (c. 1370) 82.
- Ólafur Jónsson vestra (1495—1502) 247—249, 383—384, 599.
- Ólafur Jónsson í Kjalarnessþingi (1496—1503) 299, 344, 394, 398, 561, 585, 594, 662.
- Ólafur Jónsson prestur nyrðra (1492—1502) 90, 168, 208, 607.
- Ólafur Jónsson, annar prestur nyrðra (1498) 168.
- Ólafur Jónsson prestur á Helgastöðum (1711—1742) 732.
- Ólafur Klængsson prestur nyrðra (1493—1505) 207, 372, 381, 487, 509, 545, 555, 556, 557, 558, 766, 778.
- Ólafur Koðrannson lögréttumaður í Kjalarnessþingi (1497) 339—340, 360.
- Ólafur Kolbeinsson prestur (á Stað á Ölduhrygg 1384) 6.
- Ólafur Marteinsson staði í Máfahlíð (1384) 4—6.
- Ólafur Mikkelsson, Skálholtamaður (1502) 627.
- Ólafur Njálsson á Kópavörðum (1504) 737.
- Ólafur Oddason vestra (1498—1530) 404.
- Ólafur Oddsson prestur á Staðarhóli (1492—1495), 101—104, 133, 285.
- Ólafur Oddsson nyrðra (1492) 145.
- Ólafur Oddsson í Rangárþingi (1500) 513—514.
- Ólafur Oddsson lögréttumaður (1501) 575.

- Ólafur Ólafsson nyrðra (1495) 264.
- Ólafur Ólafsson lögréttumaður í Reykjavík (1500—1505) 458, 754, 801.
- Ólafur Pálsson í Þverárþingi (1499) 439—440.
- Ólafur Pálsson umboðsmaður á Höfðabrekku (d. 1894) 4.
- Ólafur Pétursson bróðir á Helgafelli (1498) 157.
- Ólafur Rögnvaldsson biskup á Hólum (1458—1494; enn á lífi 29. Mars 1494; dáiinn fyrir 22. Júní 1495¹⁾) 90—92, 100, 108—109, 128, 136, 187—188, 146, 151, 158—159, 161—162, 164, 168—170, 173, 187, 192—194, 197—198, 207—208, 275, 386, 593, 800.
- Ólafur spjótí, nyrðra (fyrir 1296) 215.
- Ólafur Teitsson prestur á Stað í Súgandafirði (1492 — 1498) 149, 396.
- Ólafur Tumason prestur á Eyri í Bitru (um 1500) 85, 86.
- Ólafur Þorbjarnarson lögréttumaður í Árneshöfði (1496—1500) 324, 470, 490.
- Ólafur Þorgeirsson prestur á Bægisá (1492) 137.
- Ólafsdóttir: Guðrún, Margrét, Þorbjörg, Þorgerðr.
- Ólafsey litla fyrir Skarðsströnd 74.
- Ólafseyjar fyrir Skarðsströnd 73.
- Ólafsfjörður í Vaðlaþingi 141.
- Ólafsson: Árni, Arnjótr, Arnþór, Bárðr, Bentinn, Bergsteinn, Bjarni, Brandr, Einar, Eyjólfur, Guðmundr, Gunnlaugr, Guttormr, Hallvarðr, Helgi, Jón, Marteinn, Oddr, Ólafur, Páll, Runólfur, Sigurðr, Snæbjörn, Tumas, Þórólfur, Þórðr, Þorgautr, Þorgeir, Þorgíla, Þorgrímr, Þorkell, Þorlákur, Þorleifr, Þorsteinn, Þorvaldr.
- Ólason: Bjarni, Pétur, Snorri.
- Oldenborg 9, 378, 379, 407, 408, 748, 750, 751.
- Ólfos, sjá Ölves.
- Ólvasholt, sjá Ólvatnsholt.
- Ólöf Andrésdóttir, Guðmundssonar (1505) 797—799.
- Ólöf Aradóttir, Guðmundssonar, kona Sumarliða Loftssonar (d. fyrir 1460) 480—483, 554, 594—597.
- Ólöf Guðnadóttir, Eyjólfssonar (d. fyrir 1495) 280.
- Ólöf Jónsdóttir nyrðra (1503) 663—664.
- Ólöf Jónsdóttir kona Jóns Ásgrímssonar (1504) 686.

1) Rudolph Keyser segir í Den norske Kirkes Historie under Katholicismen II, 585, hiklaust, en án þess að tilgreina nokkra heimild, að Ólafur biskup hafi dáið 15. Júlí 1495, og eptirir honum hefir Torfhildr Hólm tekið þetta upp í skáldsögu sína um Jón biskup Arason. Þetta er þó auðsjáanlega ekki bygt á öðru en ónógri aðgæzlu á bréfi frá 15. Júlí 1495, sem hér er prentað á bls. 275, og einmitt segir ekki annað en að Ólafur biskup sé dáiinn fyrir 22. Júní 1495.

- Ólöf Loptsdóttir hin ríka á Skarði (d. 1479) 10, 230—231, 489—490, 522, 759.
- ólög 353, 566.
- ómagar 174, 175, 176, 212, 246, 292, 409, 446, 547, 548, 557, 775. — ómagaaldr 584. — ómagadómr 774. — ómagaeyrir 354. — ómagagóz 661. — ómagavist 36, 47, 474, 489, 490. — ómegð 301, 302.
- ómérkingar 799.
- omnes sancti 722.
- oraciones, sjá kirkja.
- orda, ordubók, sjá kirkja.
- orðamál 92—97.
- orðamas 96.
- orðbragð 92.
- orðtak 18, 81.
- örtetr 323.
- orf 287, 638, 639, 736, 742.
- orlof 78, 158, 181, 439, 444, 550, 645, 707, 733, 795.
- Ormr Bjarnason, Ívarssonar (1494—1500) 230—231, 505—506.
- Ormr Daðason sýslumaðr í Fagradal (d. 1744) 132, 543, 795.
- Ormr Hákonarson í Þórnessþingi (1493—1497) 185, 332.
- Ormr Illugason í Dalasýslu (1492—1503) 92, 174, 226, 684.
- Ormr Ingimundarson (1495) 272.
- Ormr Jónsson, Ásgeirssonar, bóndi á Skarði á Skarðsströnd, sýslumaðr í Þórnessþingi (1492—1505) 105—108, 116, 358, 360—364, 371, 389—392, 440, 484—485, 538, 551—552, 562, 579, 589—590, 598—599, 673—674, 741, 760—761, 764—765.
- Ormr Jónsson í Árnessþingi (1495—1504) 252, 692.
- Ormr Jónsson í Eyjafirði (1495—1505) 280, 308.
- Ormr Jónsson konventubröðir í Viðey (1496—1497) 325, 337.
- Ormr Jónsson í Árnessþingi (c. 1650) 454.
- Ormr Magnússon vestra (1493—1500) 206, 420.
- Ormr Nikulásson í Þórnessþingi (1503—1504) 639—640, 713.
- Ormr Pálsson vestra (1492) 129.
- Ormr Sigurðsson (veginn 1493 eða 1494) 203.
- Ormr Sigurðsson á Skarðaströnd (1494) 231.
- Ormr Sigurðsson í Kjalarnessþingi (1505) 801.
- Ormsdóttir: Ingibjörg, Þorbjörg.
- Ormsson: Amundi, Blasius, Eiríkr, Hákon, Haldór, Helgi, Jón, Ljóttr, Loptr, Þórðr, Þorkell, Þorleifr, Þorsteinn.
- Ormsstaðir á Fellsströnd 244, 552, 651. — Ormsstaðavatn 748.
- ornameatum, sjá kirkja.
- Orrahóll á Fellsströnd 244.
- ortili 10.
- orykt 194.
- ós 56, 59.
- Ós í Bolungarvík 244.
- Ós í Skilmáunahrepp 56.

Ósland í Óslandshlíð 762—763.
— Óslandshlíð 468, 768.

Óslo í Noregi 218, 407, 751,
786.

Óspektir 819.

osttollar 85, 270, 288.

Otrardal í Arnarfirði 80, 700 —
701.

Óttarson: Þorlákr.

óttusöngur 1, 54, 57. — óttu-
söngvabók, sjá kirkja.

óvegir 78.

óvenja 828, 725.

óvilji 10.

óvinir kirkjumnar 171.

ópólinmæði 299.

Þafi, páfabréf, páfama vald, páfa-
legt vald 37, 245, 259, 378,
491, 492, 498, 494, 530, 564,
619, 769, 788, 787. — páfa-
fó, páfama peningar 786.

þáll, sjá búsgagn.

Þáll Arason vestra (1498—1504)
401, 408, 410, 676.

Þáll Aronsson vestra, Eyrar-
maðr (1497—1504) 371, 401,
420, 528—529, 589—590,
741.

Þáll Bárðarson bróðir í Viðey
(1508) 668.

Þáll Bjarnason pnestr í Hjarð-
arholti (d. fyrir 1464) 124.

Þáll Brændsson, lögmanna Jóns-
sonar, á Möðruvöllum í Hysja-
firði (d. 1494) 99, 188, 147,
189, 232—234, 264—268,
278—274, 434—437, 505,
516—518, 588, 607.

Þáll Gíslason landþingisakrifari
(d. 1678) 307.

Þáll Guðmundsson í Dalasýslu
(1492) 92.

Þáll Gunnarsson prestur á Gils-
bakka (d. 1700) 58.

Þáll Hákonarson, lögsagnari í
Marteinstangu, skrifari Árna
(önn á lífi 1788) 171, 215,
269, 284, 318, 327, 342, 411,
453, 511, 678, 719, 757, 798.

Þáll Ingimundarson syðra (1508)
648.

Þáll Jónsson í Haukadal í Dýra-
firði og í Laugardal í Tálkna-
firði, faðir Ögmundar biskups,
(d. 1504 eða fyrri) 281,
722—723.

Þáll Jónsson, faðir Ingibjargar,
konu Björns Þorleifssonar
(1492—1508) 129, 131, 401,
408, 410, 421, 544, 599—600,
654.

Þáll Jónsson, Ásgeirssonar,
bóndi á Skarði á Skarðs-
strönd, sýslumaðr í Ísafjarð-
arsýslu (veginn á Öndverðri
eyri í Eyrarsveit 1496, fyrir
12. Okt.) 126, 206—210,
216—217, 237, 242—247,
256—257, 281—282, 285—
286, 315, 357—364, 371,
388—391, 589—590, 591,
673—674, 701—702, 741,
751, 760, 815.

Þáll Jónsson í Eyjafirði (1495)
254.

Þáll Jónsson á Skarðsströnd
(1505) 747.

Þáll Jónsson í Hrítafirði (1706)
196.

Þáll Klemensson, Pálssonar, frá
Harastöðum (1505) 747.

- Páll Ólafsson prestur í Skálholts-
biskupsdæmi (1501) 567.
- Páll Pálsson bóndi í Hoffelli
(enn á lífi 1488) 36.
- Páll postuli, Pálmessa (conversio
Pauli) 40, 88, 90, 160, 203,
215, 233, 247, 291, 320, 433,
545, 546, 567, 569, 668, 702,
751, 793, 794. — Pálslíkn-
eski, Pálskript, sjá kirkja.
Sbr. Pétur postuli.
- Páll á Reykjum (1504) 743.
- Páll Sigurðsson í Húnavatns-
þingi (1504) 719.
- Páll Sigurðsson í Hjaltastaða-
þinghá (1724) 511.
- Páll Sigurðsson í Hrútafirði
(1724) 194.
- Páll Símonarson í Þingeyjar-
þingi (1493) 191.
- Páll Teitsson lögréttumaður í
Árnessþingi (1496 — 1504)
324, 575, 622, 703.
- Páll Vidalfn lögmaður (d. 1727)
476, 558, 710, 778, 793.
- Páll Þórólfsson (Þórólfsson) í
Þingeyjarþingi (1495) 249—
250, 255—256.
- Páll Þorsteinson (Þórðarson) í
vestra (1494) 226.
- Páll Þorvarðsson á Eiðum (d.
1403) 385.
- pallklæði 184, 287, 736, 746.
Sbr. húsbúnaður, kirkja.
- pálmadagr, pálmasonundagr 257,
439, 446, 757, 758.
- Pálmholt í Eyjafirði 893.
- pálreka, sjá búgagn.
- Pálsdóttir: Ingibjörg, Ragn-
hildir.
- Pálsson: Ásgeir, Bárður, Bene-
dikt, Bergr, Bjarni, Einar,
Gestr, Grímr, Gunnar, Ísólfr,
Jón, Klemens, Ólafur, Ormr,
Páll, Pétur, Símon, Sveinn,
Þorleifr, Þorsteinn, Ögmundur.
panna 639, 746.
pansari 155, 736.
pantr 593.
pappír 4, 12, 14, 15, 63.
páskar 33, 42, 43, 57, 68, 73,
74, 75, 85, 165, 166, 178,
201, 202, 208, 213, 258, 259,
289, 440, 459, 460, 738. —
páskadagr 57, 75, 446, 626.
— annar dagur 416. — þriðji
dagur páska 406, 553, 753,
765. — fjórði dagur páska
446. — fimti dagur páska 630.
— páskavika 3, 139, 167,
168, 292, 336, 487, 669,
679, 760. — secunda ebdo-
mas paschæ 418. — páska-
brefer, sjá kirkja.
passio domini 42, 110, 112,
114, 456, 552.
pater noster 246, 434, 793,
794, 795.
patína, sjá kirkja.
Patreksfjörður í Barðastrandar-
sýslu 80, 279, 441, 578,
579.
paxblað, sjá kirkja.
peningur, peningar (eign, fé) 11,
18, 69, 89, 92, 96, 97, 98,
100, 107, 109, 110, 112, 113,
116, 117, 118, 121, 125, 126,
127, 142, 144, 145, 149, 150,
156, 158, 160, 162, 163, 165,
168, 169, 173, 177, 178, 180,
181, 182, 183, 184, 186, 187,
188, 189, 190, 191, 194, 197,

- 204, 205, 210, 211, 213, 224, 225, 230, 231, 234, 249, 250, 251, 254, 255, 256, 257, 261, 262, 266, 268, 270, 271, 275, 282, 283, 287, 289, 290, 292, 293, 297, 298, 300, 301, 304, 306, 307, 308, 310, 311, 315, 317, 319, 326, 327, 330, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 354, 355, 356, 357, 358, 362, 363, 368, 369, 373, 374, 375, 380, 381, 382, 383, 387, 391, 395, 396, 400, 402, 403, 404, 405, 406, 413, 417, 418, 421, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 433, 436, 442, 448, 449, 451, 455, 472, 473, 474, 475, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 487, 488, 489, 490, 491, 495, 503, 505, 506, 508, 510, 514, 515, 516, 518, 519, 520, 521, 522, 526, 529, 533, 534, 538, 541, 542, 543, 544, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 554, 561, 565, 568, 569, 570, 572, 579, 583, 586, 587, 588, 590, 591, 594, 596, 597, 599, 600, 602, 603, 609, 613, 614, 619, 620, 626, 633, 634, 636, 637, 640, 643, 647, 649, 650, 654, 655, 657, 659, 660, 663, 664, 665, 666, 673, 675, 676, 677, 678, 685, 687, 694, 695, 703, 704, 705, 711, 712, 713, 717, 718, 720, 724, 725, 726, 728, 729, 733, 734, 735, 737, 740, 746, 748, 751, 753, 755, 760, 761, 764, 765, 770, 773, 776, 779, 780, 785, 790, 791, 792, 798, 799, 802, 806, 808, 812, 813, 814. — peningameðferð 230, 423. — peningaakaði 356. — peningaskipti 154, 262, 584. — peningavöxtr 568. peningr (búpeningr) 61, 84, 220, 233. pergament 14, 104, 610. — pergamentsblöð 14, 541, 542. — pergamentsbréf 345, 393, 759. — pergamentsrolla 238, 241. Pétur Arason í Skaptafellsþingi (1493—1501) 527—528. Pétur Ásmundsson lögréttumaðr á Ketilsstöðum á Völlum (um 1700) 320, 511, 716. Pétur Clauusson, sjá Pétur Kláusson. Pétur Fúsason, sjá Pétur Sigfússon. Pétur Helgason nyrðra (1500—1506) 531. Pétur Kláusson „hirdstjóri yfir alt Ísland“ (1497) 361, 364. Pétur Loftsson, Ormssonar, lögréttumaðr í Vaðlaþingi (1495—1505) 281—282, 318—320, 341—344, 478, 553, 582, 761—762, 789. Pétur Ólason syðra (1492) 105—108. Pétur Pálsson prestur nyrðra (1502—1505) 592, 600—601, 624, 646, 766. Pétur postuli, Péturskirkja 40, 47, 48, 55, 57, 59, 68, 69, 81, 101, 135, 139, 140, 198, 200, 233, 242, 284, 433, 594, 646, 666, 678, 702, 793, 794. — Pétursfé 768, 780, 781. — Pétursilkneski, sjá kirkja. — Pétursmessa 11, 77, 252. —

- Pétrsmessa á sumar 139, 140. — Pétrsmessa og Páls 124, 144, 160, 216, 269, 271, 272, 273, 316, 335, 355, 356, 357, 360, 367, 388, 392, 393, 426, 428, 492, 493, 497, 498, 500, 502, 505, 507, 542, 570, 573, 575, 580, 604, 609, 641, 642, 643, 677, 697, 702, 704, 706, 707, 710, 713. — Pétrsmýnd, sjá kirkja.
- Pétr Sigfússon (Fúsason), Pétrsonar, vestra (1501—1504) 546, 562, 653, 655, 741.
- Pétr skytta (1484) 12—14.
- Pétr Snorráson, fósterson sira Sigurðar beigalda (1500) 473.
- Pétr Sveinsson, biskups Pétrsonar „ríkismannafæla“, lög-réttumaðri Árneshvísi (1496—1504) 324, 360, 396, 470, 692—694, 703.
- Pétr Trúlason hirðstjóri og höf-uðsmaðr yfir allt Ísland (1493—1495) 190, 216—217, 218, 274.
- Pétr Tumasson (Thomasson) lög-réttumaðr í Þingeyjarþingi (1495—1504) 280, 366, 505, 631, 641, 704, 706, 710.
- Pétr Þórðarson prestur á Staða-stað (1492—1503) 123, 639.
- Petronilludagr 772.
- Pétrsson: Finnur, Glasi, Helgi, Indriði, Jón, Kolbeinn, Oddur, Ólafur, Sveinn.
- Pétrstunga á Sturlufleti 198.
- Philippus, sjá Filippus.
- pilgrímr 310. — pilgrímsferð-ir 240, 433, 793, 794.
- piltar 109.
- Pingel, J. C. amtmaðr (1744—1752) 53.
- Piningsmenn (1484) 12.
- pipa 183, 736. — pipur forgyltar með laufum 233. Sbr. kirkja.
- pipar 377. — piparkvern 638. — pislarmark vors herra 795. Sbr. kirkja.
- pistlar, sjá kirkja.
- pjåtursstaup 745.
- plágan (1494—1495) 563, 663.
- porcio ecclesie 3, 20, 24, 27, 28, 30, 32, 37, 38, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 76, 81, 85, 86, 124, 125, 135, 136, 154, 198, 199, 200, 234, 276, 289, 347, 443, 459, 563, 590, 637, 664, 665, 699, 718, 812.
- postulamessur allar 447, 784. — postulaskript, sjá kirkja.
- postulatus (episcopus til Hóla) 302.
- pöttar, sjá búsgagn.
- prédikan 793.
- prelátar 112, 113, 152, 153, 171, 172, 174, 179, 509, 510, 558, 567, 615.
- Prestagil í Dalasýslu 221.
- Presthvammr í Reykjadal í Suðr-þingeyjarþingi 197.
- prestr, prestar 2, 3, 6, 14, 20, 23, 24, 26, 27, 31, 49, 50, 51, 56, 57, 58, 63, 64, 65, 66, 70, 78, 79, 82, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 97, 98, 99, 100, 101, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 113, 114, 117, 118, 120, 123, 124, 128, 130, 133, 136, 137, 138, 139, 147, 148, 149, 151, 152, 153, 156, 158, 159, 161, 162, 163, 164, 166, 168, 170, 171,

- 172, 173, 174, 179, 181, 182, 183, 187, 192, 193, 197, 198, 205, 207, 208, 212, 213, 214, 215, 220, 221, 225, 246, 249, 268, 264, 269, 275, 278, 291, 295, 297, 298, 302, 308, 312, 313, 314, 325, 327, 329, 334, 335, 337, 338, 339, 340, 345, 346, 347, 351, 356, 370, 371, 372, 373, 374, 382, 385, 386, 387, 388, 395, 396, 411, 413, 414, 415, 417, 419, 422, 424, 425, 430, 431, 432, 437, 438, 441, 442, 444, 446, 448, 449, 450, 451, 453, 457, 462, 467, 468, 469, 472, 473, 474, 476, 483, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 494, 509, 510, 512, 516, 518, 520, 522, 523, 545, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 567, 584, 592, 598, 601, 603, 604, 607, 610, 611, 612, 615, 617, 619, 624, 625, 629, 639, 646, 648, 655, 656, 665, 666, 667, 670, 676, 683, 686, 698, 699, 701, 702, 703, 713, 714, 715, 716, 717, 721, 750, 731, 734, 756, 758, 763, 766, 767, 778, 779, 781, 784, 793. — sjá heimaprestr, heimilisprestr, setuprestr, sóknarprestr, þingaprestr. — prestr heimilisfastr 44, 68, 288. — prestadómar 116, 124, 171, 494. — prestamót 335, 357. — prestaskipan 58. — prestaskipti 7. — prestastefna 124, 193, 207, 208, 269, 275, 335, 357, 372, 437, 524, 545, 555, 556, 557, 558, 559, 567, 601, 604, 625, 673, 768, 781. — prestssetr 739. — presskyld 39, 44, 286, 452, 466. Prestsbakki i Hrutafirði 85. prior 146, 303, 345, 355, 357, 393, 395, 400, 491, 592, 601, 698, 714, 715, 716, 717, 718, 778, 805, 806. — prioraklastr 309, 310. primsigning 130. privilegia 86, 172, 669. processio 610, 753, 795. processional, sjá kirkja. procurator 181. próf, prófan 107, 266, 267, 296, 361, 398, 482, 542, 550, 625, 644, 647, 696, 706, 769, 809. prófastr 15, 53, 86, 87, 89, 110, 113, 118, 139, 140, 170, 198, 225, 295, 296, 297, 334, 335, 430, 431, 518, 598, 604, 676, 717, 751, 776, 783, 786. prófenta 115, 144, 145, 146, 156, 157, 178, 179, 186, 216, 331, 332, 333, 372, 462, 549, 557, 691, 692. — prófentubríf 115, 156, 179, 186, 187, 193, 194, 331, 333, 338, 692. — prófentugjald 186. — prófentugjöf 333, 372, 557, 690. — profentukona 88. — prófentumaðr 87. — prófenturof 192. — prófentuskáli 157, 332. profesta 117, 260, 624, 788. prytyz borð (= prússneskt borð) 638. prædium (sbr. jörð) 171. præsentacio Mariæ 655. Sbr. festum. psaltari 270, 376. Sbr. kirkja. pundari 449, 450, 638. Sbr. járnþundari.

pungr (viðrnefni) 108.

purificacio Mariæ (kertamessa, kyndilmessa) 92, 162, 163, 164, 203, 248, 414, 513, 546, 675, 676, 681, 752.

púta 501.

Quasi modo geniti 43.

quattuor tempora (imbrudagar) 278.

Ráðsmaðr (ráðamaðr) 88, 89, 90, 100, 103, 153, 161, 166, 168, 172, 179, 181, 186, 193, 205, 286, 337, 338, 382, 385, 592, 613, 621, 622, 698, 766, 812.

raf 344.

Rafn, Ramn, sjá Hrafn.

Ragna Árnadóttir (Höskuldssonar), kona Þorvarðs Steinmóðssonar (1498) 380—381.

Ragna Finnbogadóttir nyrðra (1499) 421—422.

Ragnheiðr í Höfða í Biskupstungum (1502) 627.

Ragnheiður Jónsdóttir, prófasts Arasonar, biskupsfrú í Gröf á Höfðaströnd (d. 1715) 279.

Ragnhildr Bjarnadóttir, Marteinsonar, kona Björns Guðnasonar (1497) 368—370.

Ragnhildr Hafliðadóttir í Rangárþingi (1504) 688—689.

Ragnhildr Pálsadóttir, Þorvarðssonar, frá Eiðum (enn á lífi 1417) 385.

Raimondo de Raimondi di Soncino (1497) 374.

rán, ránskapr 7, 12, 91, 191, 343, 381, 382, 481, 489, 510, 534, 559, 596.

Randiðr (Randit) Bjarnadóttir, Ólasonar, frá Hvassafelli (1492—1497) 198, 370.

Rangagjögur í Grindavík 49.

Rangárlækr, rekamark Skeggjastaða á Ströndum 17.

Rangársýsla (688), sjá Rangárþing.

Rangárvellir í Rangárþingi 40, 89, 110, 112, 269, 375, 377, 395, 454, 755—756.

Rangárþing(-sýsla) 453, 688, 689, 696.

rangindi 241, 535.

ranglegt peningahald 703.

ranglæti 726.

rangr peningadráttir 239.

raunsak 107, 363, 534, 553, 772.

Rannveig Stulladóttir, kona Marteins Gamlasonar, prófentukona á Munkaþverá (d. fyrir 1493) 178, 372.

raptviðr 93, 95, 460.

Rauðagnúpr á Melrakkaslétta 466.

Rauðalækr á Fellsströnd 87, 165, 170, 748.

Rauðasandr í Barðastrandarsýslu 159, 160, 251, 286, 371, 401, 402, 420, 421, 441, 515, 518, 520, 526, 561, 569—572, 585, 586, 587, 590, 723, 724, 741, 795, 796—798. — Rauðasandshreppr 798.

Rauðsdalskógr í Barðastrandarsýslu 76.

Rauðsgil í Hálsasveit 743.

Raufarhöfn á Melrakkaslétta 466.

Raufarfell undir Eyjafjöllum 225—226.

- refill 287. Sbr. húsbúnaðr, sjá kirkja.
- refsing 97, 498—499, 500.
- Refstaðir í Hálsasveit 3.
- Refstaðir í Lazárdal 326.
- Refstaðir í Vopnafirði 17, 258.
- registrum 4, 214, 559, 560, 780, 794.
- regla sancti Benedicti 164.
- reið 371. — reiðgötur 607.
- Reiðarstaðir, sjá Hreiðarstaðir.
- reiði, sjá skip.
- reiði 10, 239. Sbr. hefnd.
- reiðingr, reiðingstorfa 448, 736.
- reiðskapr, reiðtygi 285. Sjá hornbeizl, söðull.
- reikningr, reikningskapr 3, 36, 39, 45, 55, 66, 67, 69, 88, 85, 134, 135, 171, 202, 230, 234, 235, 249, 276, 277, 278, 284, 295, 307, 347, 358, 375, 396, 423, 473, 474, 478, 480, 482, 483, 490, 516, 517, 558, 567, 568, 569, 591, 596, 597, 613, 636, 637, 644, 645, 664, 683, 695, 696, 697, 699, 718, 719, 734, 735, 738, 739, 742, 754, 761, 763, 766, 767, 768, 772, 779, 803, 804. — reikningsbrestr 766.
- Reineki Grette Henriksson skip-herra (1501) 578—579.
- reip 157, 287, 450, 736, 742.
- reisa (Gottskálks biskups utau) 555, 556.
- reizla (í fjöru) 71, 219.
- reka, sjá búsgagn.
- Rekavík bak Látrum 84.
- reki, rekar, rekapartar 4, 24, 26, 30, 32, 41, 46, 49, 51, 52, 56, 57, 59, 67, 72, 88, 84,
- 85, 97, 110, 148, 196, 197, 214, 237, 299, 304, 316, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 403, 410, 415, 419, 451, 452, 461, 462, 463, 465, 466, 468, 486, 487, 512, 559, 644, 694, 696, 770, 805. — rekamark 4, 23, 467, 624. — ítölulaus reki 17. — rekaskrá 98, 465. — rekataka 109. Sbr. renningar, hafrekstrar, keflareki, leiguliðagögn, samreki, smäreki, stórreki.
- rekjárn 738.
- rekjuklæði 2. — rekkjuvoðir 448, 450, 664, 740, 812. Sbr. rúmstokkar, sængrklæði.
- Rekstaðir á Barðaströnd 676.
- reliquiarum festum, sjá festum.
- Rendsborg 379, 380.
- rengi 764. Sbr. hvalr, kost.
- renningar 410, 644, 694, 696. Sbr. reki.
- renta 86, 270, 277, 437, 560, 580, 581, 615, 644, 696, 737, 796.
- Réttargil í Svinadal í Dalasýslu 71.
- rétt 454.
- rétt mæling 495, 497.
- rétt skriptaðir menn 438.
- rétt tunnumál 497.
- réttarbætr 154, 265, 266, 267, 443, 444, 470, 471, 503, 504, 571, 572, 583, 647, 692, 693, 720.
- réttarfar 297, 480, 554, 596, 597, 685, 712, 728, 729, 764, 765.
- réttari konungs 532, 802.
- réttaryrði 810, 813, 814.

réttr, sjá kostr.

réttr, 5, 11, 86, 95, 259, 322,
323, 344, 350, 547, 639, 640,
644, 645, 696, 697, 707, 734,
735, 770.

réttsýni 17, 41, 53, 196, 214,
215, 463, 466, 621, 652, 720,
733.

réttnugheit 10, 245.

Reyðarfell í Borgarfirði 737.

Reyðarfjörðr í Austfjörðum 28,
257, 258, 490, 491, 686, 687,
815.

reykelsi, sjá kirkja.

Reykhólar (Reykjahólar) á
Reykjanesi 4, 286, 294, 401—
402, 405—406, 420, 476, 493,
522, 529, 543, 567, 589,
599—600, 653, 655, 741.

Reykholt (Reykjaholt) í Borgar-
firði 2, 62, 398—399, 630,
666—667, 671, 736—737. —
Reykholtisdalr 671.

Reykir í Biskupstungum 130.

Reykir í Lundarreykjadal 743,
744.

Reykir í Miðfirði 656—662,
709—713, 773—774.

Reykir á Reykjaströnd 617—
618.

Reykir í Tungusveit 629.

Reykjadalr í Hrunamannahrepp
44, 112, 176.

Reykjadalr(inu) í Suðrþingeyjar-
þingi 229, 256, 291, 307, 313,
387, 631, 633, 681, 686, 721,
722, 731, 733, 799, 800.

Reykjadalsbotn í Dölum 459.

Reykjahlið við Mývatnu 681,
686, 799—800.

Reykjahverfi í Þingeyjarþingi
730.

Reykjanes í Barðastrandarsýslu
131, 331, 333, 402, 406, 420,
543, 566, 567, 589, 599, 600,
653, 655, 753.

Reykjanes á Rosmhvalanesi 53.

Reykjarfjörðr í Ísafjarðarsýslu
810, 814.

Reykjarfjörðr á Ströndum 208,
217, 359, 479, 496, 499, 501,
546, 569, 574, 584, 669, 671,
672.

Reykjaströnd í Skagafirði 617,
618.

Reykjavík (Vík) á Seltjarnar-
nesi 127, 325, 412, 458, 469,
562, 581, 598, 754.

Reynikelda á Skarðsströnd 244.

Reynir í Mýrdal 38, 376.

Reynines, Staðr í Reyninesi,
Reynistaðr í Skagafirði, klaustr
98, 163—164, 221—222,
229—230, 385—386, 501.

Reynivellir í Kjós 181, 452,
609—610. — Reynivallaskógr
610.

riddari 786.

rifhrís 463.

ríki 374, 407, 408, 647. — rík-
isráð 646, 647, 771, 772,
786.

ríkdómr 670.

Ríkisbókasafn Svía 669.

Ríkisskjalasafn Dana 786.

rím (kensla í rími) 714, 715.

Rími í Mjóafirði 233.

ripting, sjá lög, lagarípting.

ritus canonum 366.

Rjúpnadalr í Fellshverfi 451.

Rjúpnadæl í Núpsdal 196.

- röðukross, sjá kirkja.
 rofsmenn 143, 210.
 rofun laganna 245.
 Róm, Rómaborg, Rómakirkja
 717, 718, 781, 783. — róm-
 verskt aflát 717, 718. — róm-
 verskt bréf 429, 565. — róm-
 verskir biskupar 172. — róm-
 verskt vald 428. — Róma-
 skattir 334, 335, 781.
 rómet 287, 698.
 Rósmhvalanes (Rosthvalanes,
 Rostmalanes) í Gullbringu-
 sýslu 153, 272, 393, 513,
 593.
 Röstungur á Akranesi 57.
 Rúfeyjar fyrir Skarðsströnd 73.
 rúmhelgir dagar 115, 119, 784.
 rúrstokkar 456.
 runnr 325.
 Runólfur Arnason í Rangárþingi
 (1505) 805.
 Runólfur Guðmundsson nyrðra
 (1493) 188.
 Runólfur Hallsson. Sjá Run-
 ólfur Höskuldsson.
 Runólfur Höskuldsson, Hallsteins-
 sonar, á Læk í Melasveit,
 sýslumaður í Þverárþingum
 (1493—1505) 160, 354, 744,
 752—753.
 Runólfur Jónsson eystra og
 nyrðra (1504) 697—699.
 Runólfur Ólafsson hreppstjóri í
 Þverárþingi (1736) 5.
 Runólfur Þorsteinsson lögréttu-
 maður í Rangárþingi (1495—
 1504) 271, 376—377, 708.
 Runólfsson: Höskuldr, Sigurðr.
 rúsin(ur) 378.
 ruskingar 486.
 ryklingr 155.
 rykt, rykti 13, 107.
 sæfr 742.
 Rögnvaldr bróðir á Munkaþverá
 (1492) 115.
 Rögnvaldsson: Ólafr, Sigurðr.
 röng lýsing 194.
 Sabinavík á Felleströnd 651, 652.
 sacramentum 616, 617.
 sacrarium munnlaug, sjá kirkja.
 sacristia 464.
 sál syndug 242, 472, 474. —
 sálubót 687. — sálareiðar
 239. — sálarháski 239. —
 sálugjafir 88, 246, 313. —
 sáluhjálp 200, 233, 238, 299,
 312, 355, 356, 399, 431, 462,
 472, 474, 525, 669. — sálu-
 messa 70, 446.
 sal, söl 693, 728, 809. — sala-
 stefna 209, 790.
 Salbjörg Gunnarsdóttir í Hána-
 vatnsþingi (1499) 413—414.
 Salomon Einarsson lögréttumaður
 í Galtarholti á Mýrum (1493—
 1505) 183, 270, 289, 300, 484,
 493, 502, 667, 706, 710, 713,
 752, 774.
 Salomon Þórðarson (Óddsson)
 lögréttumaður (1591) 570.
 Salomonsson: Ásmundur, Jón.
 salt 13.
 salsar 287. Sbr. kirkja.
 saltker 745.
 sambeit 455.
 sami 121, 160. Sbr. samningr.
 samkoma 323.
 samneyti 105, 106, 107, 108.
 samningr 230, 260. — samnings-
 rof 767.

samreki 53.
 Sámstaðir í Fljótshlíð 269,
 270.
 samtök 323.
 samþykkt, samþykktarbréf 2, 123,
 324, 351, 392, 494, 505, 553,
 556, 566, 641.
 Sandey á Þingvallavatni 47.
 Sandfell í Örfæfum 37, 38. —
 Sandfellingar 714—715.
 Sandgígir í Laugardal 325.
 Sandhús í Öxarfirði 466.
 Sandlár í Reyðarfirði 369.
 Sandnes, eign Akarakirkju á
 Mýrum 65.
 Sandr í Kelduhverfi 4.
 Sandsendi í Breiðuvík 5.
 Sandvík á Hornströndum 84.
 Sandvík, rekamark Staðarhóls-
 kirkju 288.
 sannorðir menn 107.
 sár (vulnus) 362, 802.
 sár, sjá búsgagn.
 sarðmaðr 669.
 sátt, sáttargerð, sáttarbréf, sátt-
 argerðarbréf 88, 89, 90, 93,
 94, 95, 107, 137, 159, 212,
 323, 341, 342, 344, 391, 418,
 428, 478, 479, 584, 589, 590,
 599, 612, 613, 631, 632, 781,
 789, 797.
 sáttmáli, sáttmálgerningr 121,
 506, 605, 644, 660, 696, 798.
 Sauða í Skagafirði 236—237.
 — Sauðarós 237.
 Sauðafell, skógaritak frá Kall-
 aðarnesi í Flóa 46.
 Sauðafell í Dölum 124, 125,
 437, 459, 634. — Sauðfell-
 ingamúli 459.
 Sauðanes á Langanesi 215.

Sauðhúsvöllr undir Eyjafjöllum
 39.
 Sauðlauksdalr (Sauðlansdalr) í
 Patreksfirði 11, 80, 279, 334,
 441, 578, 795—796.
 sauðpeningr: ásauðr, sör 2, 16,
 18, 19, 20, 21, 23, 26, 27,
 29, 30, 32, 34, 35, 36, 37,
 38, 40, 41, 43, 44, 45, 46,
 47, 48, 54, 55, 56, 57, 63,
 65, 66, 67, 69, 70, 77, 79,
 80, 81, 82, 84, 85, 86, 114,
 134, 135, 183, 185, 186, 192,
 193, 195, 196, 199, 200, 201,
 233, 285, 287, 375, 376, 442,
 443, 448, 450, 451, 452, 453,
 456, 460, 509, 513, 568, 590,
 636, 637, 664, 665, 667,
 677, 681, 697, 735, 737, 739,
 744, 812. — sör með lambi
 155. — lambfé 814. — geld-
 sör 34. — geldingar 46, 381,
 382, 735. — geldir sauðir 21,
 31, 44, 134, 135, 183, 185,
 552, 737, 742, 744, 812. —
 hrútar 184. — lömb 30, 61,
 103, 155, 454, 637, 742, 744,
 811, 812, 814. — lambgimbr-
 ar 287. — lambafóðr, lambseldi
 103, 559. — lambatollar 558,
 559. — sauðir 31, 34, 44,
 46, 56, 77, 179, 184, 186,
 193, 201, 287, 362, 377, 382,
 395, 442, 448, 450, 451, 454,
 456, 568, 581, 664, 665, 677,
 712, 739, 742, 744, 806, 814.
 — vetrgamliir sauðir 2, 21,
 26, 183, 184, 287, 739. —
 forustusauðr 443. — sauða-
 gjald 580. — sauðataka 192.
 — sauðhöfn 46.

- saumgarn 378.
- Saurar í Laxárdal 70.
- Saurar á Mýrum 745.
- Saurbæjarfjara 70, 73, 74, 319—220, 288. — Sbr. Saurbær í Dalasýslu (sbr. Sturl. I, 42) og Saurbær á Rauðasandi.
- Saurbær(inn) í Dalasýslu 70, 71, 101, 104, 125, 126, 132, 133, 160, 288, 289, 294, 303, 309, 348, 406, 540, 541, 618.
- Saurbær í Eyjafirði 203, 784.
- Saurbær á Hvalfjarðarströnd 54, 55.
- Saurbær á Kjalarnesi 53, 685.
- Saurbær (Bær) á Rauðasandi 77, 159—160, 251, 279, 371, 401—402, 420—421, 441, 515, 518, 520, 526, 561, 569—572, 584, 585, 586—587, 590, 723—724, 741, 795, 796, 797—798. Sbr. Bær.
- saurlífi 239.
- saurug gleði 239.
- saurugleg hvíld 239.
- Scholastica virgo 408, 756.
- scripta: in scriptis 108, 111, 113, 115, 153, 170, 297, 617, 633, 679.
- Sicher, A. V., ríkisskjalavörður Dena 786.
- secretum 259, 278, 335, 336, 408, 511, 518, 646, 749, 761, 769, 772, 804.
- Seglsteinn á Berufirði 32.
- sekkjagjöld 13, 495, 497.
- sekt 7, 96, 97, 115, 118, 120, 142, 153, 190, 205, 243, 319, 361, 383, 430, 546, 560, 568, 576, 613, 635, 647, 675, 729, 766, 767, 801, 809. — priggja marka sekt 153, 780, 781.
- sel, selför, selstaða 46, 56, 59, 60, 71, 220, 237, 253, 280, 306, 455, 486, 487, 638. — seljakaggr 639. — seljakista 639. — seljaland 59.
- Sel í Helgafellasveit 66.
- Selanes, sjá Seljanes.
- Selárdalur í Arnarfirði 278—279, 402.
- Selastillir á Hornströndum 84.
- Seleyri við Borgarfjörð 59.
- Selium. Sjá sancti in Selio (festum).
- Seljamýri í Loðmundarfirði 369.
- Seljanes (Selanes) í Ófeigsfirði á Ströndum 85, 461, 505—506, 650.
- Sellátr austan Sölvahamars í Breiðuvík 5.
- Sellátr í Reyðarfirði 369, 490—491.
- selr, selveiði 51, 52, 82. — selveiðarfdögur 72. — selskinn 736.
- selskapr 106, 263, 799.
- Selströnd við Steingrímsfjörð 254.
- Seltjörn á Seltjarnarnesi við Faxafloa 52. — Seltjarnarlækr 51. — Seltjarnarnes 458, 754.
- Selvoigr(inn) í Árnessþingi 43, 252, 253, 500, 583, 688, 689, 694.
- Semíngur Magnússon prestur í Saurbæ í Eyjafirði (1492) 90—92, 99, 100.
- Semíngsson: Þorlákr.
- sendibréf 237, 444, 445.

- sendiherra 374.
 sententia 113.
 Septémbér 5
 Septem dormientes 511.
 sequenciubók, sequénciur, sjá kirkja.
 serkr, sjá kirkja.
 Sescelia, sjá Cecilia.
 Sesselia, sjá Cecilia.
 Setberg við Hafnarfjörð 796—797.
 Setberg í Hornafirði 36.
 Setzeliumessa, sjá Ceciliumessa.
 setuprestur 32.
 Severinus hinn helgi 6.
 sex marka mál 644.
 sexæringr, sjá skip.
 Seyðisfjörðr eystra 23.
 Seyðisfjörðr vestra 286.
 Seyla í Skagafirði 772—773.
 seymi, sjá hvalr.
 Síða(n) í Skaptafellssýslu 232.
 Síðumúli í Hvitársíðu 135, 200, 285, 473, 551, 552, 742, 744.
 Síðumúlaveggir í Hvitársíðu 200.
 sífskapr 328, 429.
 sigð, sjá kirkja.
 Sigmússon: Gíali, Pétr.
 Sighvatr Jónsson vestra (1508) 686.
 Sighvatr Símonarson í Ketduhverfi (c. 1370) 214.
 Sighvatr Þórðarson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
 Sighvatsson: Ásbjörn, Erlendr, Haldór, Jón, Þórðr, Þorkell, Ögmundur.
 sigillum, sjá innsigli.
 Siglufjörðr í Vaðlaþingi 128.
 Siglunes við Siglufjötöð 128.
 Siglunes í Barðaströndarsýslu 80, 796.
 Siglúvik á Hortströndum 462.
 Sigmundardóttir: Bergljót.
 Sigmundarlækr („Sölmundarlækr“) á Hornströndum 84.
 Sigmundarskarð í Gnúpverjahrepp 621.
 Sigmundarsstaðir í Hálsasveit 3.
 Sigmundarstaðir í Þverárhlið 743.
 Sigmundur Brandsson, lögmanns Jónssonar (1494—1505) 234, 247—249, 562, 763.
 Sigmundur Einarsson á Silfrastöðum (1453—1462) 607.
 Sigmundur Guðmundsson í Skaptafellsþingi (1499—1500) 432—433, 527—528.
 Sigmundur Haldórsson vestra (1493—1494) 183, 209.
 Sigmundur Jónsson undir Eyjafjöllum (1494) 225.
 Sigmundur Magnússon nyrðra (1494—1496) 223, 229, 317.
 Sigmundur Steinþórsson prestur á Mællifelli og í Miklabæ í Blönduhlíð (enn á lífi 1500; d. 1502 eða fyrri) 7, 187, 207, 469—470, 598, 763, 779, 781.
 Sigmundsson: Ásgrímr, Eiríkr, Haldór, Jón, Vigfús.
 Signarsson: Ari.
 signet 5, 463.
 Sigríðarhólmr fyrir Skarðsströnd 73.
 Sigríðr kona Marteins Þórðarsonar (1501—1503) 577—578.
 Sigríðr móðir Nikulásar Mago-

- ússonar (d. fyrir 1493) 177.
- Sigríður Bárðardóttir í Austfjörðum (1496) 320—321.
- Sigríður Guðmundsdóttir kona Jóns murta Einarssonar (1504) 728.
- Sigríður Jónsdóttir, kona Bárðar Jónssonar (1504) 425.
- Sigríður langhryggja, frilla Daða Arasonar (1502) 604.
- Sigríður Þorsteinsdóttir, kona Árna Einarssonar í Dal í Eyjafirði (1495) 260—262.
- Sigurðardóttir: Halla, Media, Solveig, Steinunn, Þorbjörg.
- Sigurður Áskelsson í Rangárbíngi (1497) 377.
- Sigurður Björnsson vestra (1498) 383.
- Sigurður Björnsson lögmaður (d. 1723) 461.
- Sigurður Brandsson prestur í Hjarðarholti (1492) 133.
- Sigurður Brynjólfsson syðra (1749) 53.
- Sigurður Daðason, Arasonar, sveinn Solveigar Björnsdóttur, lögrettumaður, sýslumaður í Dalasýslu, bóndi í Bjarnarhöfn og Snóksdal (f. 1448; enn á lífi 1505) 67, 92, 123—125, 208, 226, 291—293, 314, 329, 342, 349, 360, 412, 425, 427, 493, 496—497, 502, 570, 592—593, 634—635, 680, 690, 746—747, 791, 807.
- Sigurður Egilsson lögrettumaður í Árneshvíngi (1496—1504) 324, 692—694.
- Sigurður Filippusson í Kjalarhvíngi (1493—1502) 189, 518—514, 560—561, 593—594.
- Sigurður Geirmundsson, Herjólfssonar (d. 1488 eða fyrri) 71, 72¹⁾, 283.
- Sigurður Grímsson vestra og nyrðra (1492—1503) 92, 292, 342, 660.
- Sigurður Hallkelsson í Húnavatnshvíngi (1505) 777.
- Sigurður Hallsson nyrðra (1500—1506) 531.
- Sigurður Helgason vestra (1493—1504) 160—161, 725.
- Sigurður Henriksson ráðsmaður í Skálholti (1495—1502) 286, 627.
- Sigurður Ívarsson sýslumaður í Strandasýslu (1492—1505) 141—143, 195, 211, 217, 263, 298, 314, 327, 329, 342, 349, 373—374, 388, 412, 425, 502, 598, 607, 791.
- Sigurður Ívarsson prestur nyrðra (1494) 207.
- Sigurður Jónsson í Árneshvíngi (1492) 89, 116.
- Sigurður Jónsson í Skagafirði (1493) 188.
- Sigurður Jónsson í Eyjafirði (1495—1504) 236, 477, 735.
- Sigurður Jónsson í Húnavatnshvíngi (1497) 326.
- Sigurður Jónsson í Kjalarhvíngi (1498) 393.
- Sigurður Jónsson vottr á Öxarárhvíngi (1500—1503) 505, 642.

1) Sbr. bó Sigurð Óðsson.

- Sigurðr Jónsson bróðir í Viðey (1503) 663.
- Sigurðr Jónsson prestur nyrðra (1492—1493) 90, 193.
- Sigurðr Jónsson beigaldi, officialis og prestur í Hítardal (1492—1503) 123, 472—476, 603, 617, 666.¹⁾
- Sigurðr Jónsson prófur á Möðruvöllum (1492) 146.
- Sigurðr Jónsson lögmaður í Einarsnesi (d. 1677) 16, 49, 58, 60, 62, 64, 65, 610.
- Sigurðr Jónsson prófastr í Holti undir Eyjafjöllum (d. 1778) 53.
- Sigurðr Ketilsson í Árnesþingi (1719) 152.
- Sigurðr Kollsson á Breiðabólstað í Reykholtssdal (1504) 737.
- Sigurðr Magnússon nyrðra (1500—1506) 531—532.
- Sigurðr Narfason, Sigurðssonar (1500—1504) 505—506, 613—614, 617, 641—642, 649—650, 704—705.
- Sigurðr Oddsson vestra (1384) 6.
- Sigurðr Oddsson í Búðardal (c. 1500) 73.
- Sigurðr Ólafsson í Mýrasýslu (1504) 744.
- Sigurðr prestur í Möðrudal (1493) 198.
- Sigurðr Runólfsson prestur nyrðra (1501) 582.
- Sigurðr Rögnvaldsson í Húnavatnsþingi (1496) 318.
- Sigurðr Sigurðsson nyrðra (1506) 789.
- Sigurðr Sigurðsson eldri sýslumaður í Mýrasýslu (d. 1746) 5.
- Sigurðr Sigvarðsson í Austfjörðum (1496) 320.
- Sigurðr á Steinum í Stafholtstungum (1504) 743.
- Sigurðr Sveinbjarnarson, Þórðarsonar, í Þingeyjarþingi (1495—1504) 235, 631, 721, 731.
- Sigurðr Sveinsson í Húnavatnsþingi (1504) 680.
- Sigurðr Þjóðólffson í Horna (1499—1500) 482, 527.
- Sigurðr Þorláksson prestur á Bergstöðum í Svartárdal (1440—1457) og á Mælifelli (1457—1500) 7—8, 476—477, 523.
- Sigurðr Þorleifsson, Árnasonar, bróðir Teits (1500—1504) 505—506, 704.
- Sigurðr Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1493—1494) 180.
- Sigurðr Þorsteinsson í Eyjafirði (1495) 264.
- Sigurðsson: Andrés, Ari, Ásbjörnu, Ásmundur, Auðun, Bjarni, Brynjólfur, Eiríkur, Eyjólfur, Guðbrandur, Guðlaugur, Hallgrímur, Hallr, Helgi, Illugi, Ingjaldr, Jón, Narfi, Nikulás, Oddur, Ormur, Páll, Sigurðr, Snjólfur, Steinn, Torfi, Valtýr, Þorgils, Þorkell, Þorsteinn, Þorvaldur.
- Sigvaldadóttir: Haldóra.

1) Það hefir áður verið talið, að síra Sigurðr dæi 1500, en það sýnist auðsætt, að hann hafi enn lifað 1503.

- Sigvaldason: Jón.
- Sigvarðr Þóttmarsson biskup í Skálholti (d. 1268) 2, 3, 630, 815.
- Sigvarðsson: Sigurðr.
 síki 458.
 silar 736.
 silfr 46, 105, 106, 107, 108, 151, 184, 225, 232, 237, 240, 251, 271, 300, 304, 343, 344, 362, 513, 544, 788. — ósmíðað silfr 304, 362. — smíðað silfr 304. — silfrfesti 420, 421. — silfrflugur, sjá kirkja. — silfrkaleikr, sjá kirkja. — silfrkross 211, 282. Sbr. og sjá kirkja. — silfrnisti, sjá kirkja. — silfrskeið 155, 344. — silfrstéttar 282. Sbr. skurn.
- Silfrastaðir í Blönduhlíð 234, 606—608.
- silki 201, 288. — silkihökull, sjá kirkja.
- Simon Pálsson lögréttumaðr í Geldingaholti (1492—1493) 109, 148, 149, 151, 188, 197.
- Simon Þorsteinsson lögréttumaðr í Vaðlaþingi (1495—1505) 291, 545—546, 553, 557—558, 704, 802—803.
- Simonarson: Páll, Sighvatr, Sæmundr.
- Simonsmessa 141, 250, 521, 526, 587. — messa Simonis & Jude 373, 803, 804.
- slogirni 241.
- Sirilsstaðir (Sirisstaðir, Syrisstaðir) í Kræklingahlíð 681, 686.
- Sixtus páfi hinn fjórði (1471—1484) 4, 493.
- sjálfðæmi 142.
- Sjávarborg í Skagafirði 188, 346, 633—634.
- sjónhending 67, 198, 214, 309, 325, 458, 621, 671.
- sjór 4, 53, 87, 170, 214, 299, 309, 458, 463, 574, 697, 720, 748.
- sjöund 111, 119, 296, 301, 478, 510.
- sjöttareidr 108, 391, 533, 813.
- skaði 2, 92, 535, 726. — skaðræði 441, 489.
- Skagafjörðr í Hegrannessþingi 7, 167, 180, 188, 207, 221, 223, 229, 236, 237, 276, 318, 326, 346, 347, 386, 392, 404, 405, 421, 422, 462, 463, 487, 524, 525, 531, 555, 556, 558, 578, 601, 601, 617, 618, 623, 629, 634, 643, 648, 721, 757, 758, 766, 768, 772, 773.
- Skagaströnd í Húnavatnsþingi 237, 328, 329, 412, 602, 659.
- Skagavík, sjá Kagaðarvík.
- Skagi nyrðra 531.
- skák 178, 184, 639.
- Skál í Hornafirði 36.
- Skálá í Sléttuhlíð 166.
- Skáladalr á Hornströndum 769—771.
- Skálagerði, skreiðagardsítak frá Kallaðarnesi 45.
- Skálaholt í Melasveit 59.
- Skálalækr í Melasveit 59.
- Skálanes í Barðastrandarsýslu 77.
- skálar, skálir, sjá búsgagn, kirkja.
- Skálavík í Vatnsfjarðarsveit 244.

- Skáldalækr í Svarfaðardal 253—
254, 393.
- Skáleyjar á Breiðafirði 402,
404—405.
- Skálholt í Biskupstungum, bisk-
upsdæmi, biskupsstóll, dóm-
kirkja, staðr 1, 2, 9, 12, 15,
16, 17, 18, 46, 47, 49, 53, 74,
86, 88, 89, 90, 97, 98, 105—108,
109—112, 113—115, 116—117,
118, 123—125, 130, 131—133,
136, 139—140, 149, 152—153,
171—172, 179, 181—182, 186—
187, 205, 243, 258—260, 269—
270, 276—278, 284—285, 287,
297, 311—312, 325, 334—340,
355, 357—358, 364—366, 370,
375—378, 385—386, 387—388,
407—408, 414—415, 417—418,
428, 431, 438, 437, 441—442,
453—454, 461, 470—471, 472—
476, 490—492, 498—499, 510—
512, 530—531, 532, 536—537,
566—569, 574, 577, 603, 606,
609—610, 612—613, 615—617,
620—624, 626, 630, 645—646,
655, 666, 668, 671, 676, 678,
683, 696—696, 697—699, 713—
719, 735, 754, 767, 787, 793—
795, 797—798, 803, 804, 812.
- Skálholtssveit í Árnessþingi 591.
skáli, sjá húsakynni. — skála-
vist 27.
- Skáli við Beruförð 32.
- Skáli undir Eyjafjöllum, sjá
Austastiskáli.
- Skálmardalr á Skálmarnesi 79.
- Skálmarfjörðr í Barðastrandar
sýslu 402.
- Skálmarnes í Barðastrandarsýslu
79, 420—421, 612, 676—677.
- Skálpastaðir í Lundarreykjadal
743.
- skamfæring 654.
- Skamhóðinsnes á Melrakkasléttu
466.
- Skáney í Reykholtadal 671.
- skapari 233, 239.
- skápr 287.
- Skapt í Gnúpverjahrepp 621.
- Skaptafell í Öræfum 37.
- Skaptafellsýsla 4.
- Skaptason: Jón, Þorbjörn.
- Skarafjöll landamerki. Skoggja-
staða 17.
- Skarð í Fnjóskadal 163—164.
- Skarð í Langadal 105, 210—
212, 330, 413—414, 602, 603,
773—774.
- Skarð (= Sygnaskarð) á Mýr-
um 64
- Skarð á Skarðaströnd 73, 75,
87, 132, 133, 136 — 137,
230—231, 237, 242 — 247,
256, 281, 285 — 286, 294,
358—364, 579—580, 815. —
Skarðsströnd í Dalasýslu 4,
73, 87, 131, 132, 136, 139,
231, 243, 247, 256, 361—
362, 551, 552, 580, 759.
- Skarðsá í Sæmundarhlöð 359,
461.
- Skarðsdalur í Siglufirði 127—
128.
- Skarðsfjall á Landi 41.
- Skarðshamrar í Norðrárdal 63,
290.
- Skarðstunga á Mýrum 64.
- Skarðsker við Akranes 67.
- skarjárn 739. Sbr. smíðartöl.
- skattr 322, 547, 548, 573, 644,
696. — skattbændr 323. —
skattgjald 546. — skattöld 546. — skattlönd 266.

- Skeggjastaðahvammr í Fljótsdal 447.
 Skeggjastaðir á Ströndum 14, 16, 17, 310—311, 697—699, 733—734, 765—767.
 skeggmaðr 669.
 Skeið(in) í Árnessþingi 323.
 skeifur 739.
 Skeljabrekka í Andakil 60.
 skemma 520, 638, 667.
 sköpna 289.
 sker 67, 72, 134, 135, 201, 202, 655, 656.
 skerborð 450, 451, 664. — skerdiskar (rauðir) 745, 812.
 Skerðingestaðir í Eyrarsveit 244.
 skiðaskr, sjá búsgagn.
 Skiðsholt á Mýrum 616.
 skikkap 207.
 skil 96,
 skiladómr 658.
 Skildiþeganes á Saltjarnarnesi 499.
 skildagi 63, 121, 245, 246, 252, 317, 318, 328, 342, 400, 584, 631, 641, 642, 643, 663, 683, 691,
 skildir, sjá kirkja.
 skilgetnir bræðr 558. — skilgetin börn 284, 307, 313, 386, 406, 471, 530, 673. — skilgetnir erfingjar 160, 231. — skilgetinn faðir 267. — skilgetnir synir 273.
 skilmáli 78, 89, 102, 132, 172, 178, 182, 206, 209, 251, 309, 310, 317, 318, 331, 372, 373, 399, 432, 460, 468, 512, 526, 584, 641, 642, 643, 683, 747, 773, 780, 803, 804,
 skilorð, skilyrði 210, 235, 243, 252, 261, 297, 306, 319, 544, 618, 658, 661, 705, 714.
 skilríki 11, 125, 178, 190, 193, 304, 315, 372, 382, 383, 386, 427, 461, 493, 527, 542, 550, 551, 569, 574, 596, 606, 607, 612, 631, 632, 647, 651, 652, 653, 660, 704, 769, 799, 809.
 skilríkir menn 213, 435.
 skilvísir 107.
 skilvísir menn 108, 112, 180, 363, 386, 799.
 skinn 184. — skinnavara 685. — skinnblöð 57, 626, 664, 742. — skinnbók 461, 465, 669. — skinnrolla 154, 155, 541, 542, 636. — skinnakrá 533, 536, 537. Sbr. húðir, kálfskinn, klipningar, kyrhúðir, sefskinn, skjóldr, skæði, uxahúð.
 Skinnastaðir í Ózarfirði 215, 235, 249—250, 312—313, 400, 419—420, 421, 465—468, 618—619.
 Skinnpúfa í Skagafirði 188.
 skip 13, 18, 29, 103, 116, 155, 184, 218, 286, 288, 334, 338, 382, 385, 407, 408, 415, 462, 463, 497, 547, 575. — skip alfært með árum og stýri 17. — skipganga 17. — skipherra 578. — skipverjar 27, 45, 455. — skipsáróðr 415. — skipsátr 32, 385. — skipshöfn 45. — skipstaða, skipstöð 5, 74, 455. — árar 17. — áttæringr 155. — bátur 33, 450. — hafskip 322. — reiði 479. — sexæringr 16, 30,

- 134, 135, 155, 201, 451. — segl („sly“) 184, 815. — stýri 17.
- skipan 61, 131, 267, 337, 338, 339, 340, 604, 616, 654, 697, 796.
- skipti 261, 262. — skiptabréf 137, 176, 183, 242, 262, 662.
- skipting 49.
- skiptitíund 768, 780.
- skirn 130. — skirnarketill, skirnarsár, sjá kirkja.
- skjal („skæl“) 4, 5, 125, 243, 304, 414, 482, 533, 534, 536, 557, 596, 612.
- skjalabækur 184, 185, 210, 216, 224, 331, 332, 359, 417, 498, 639, 680, 690, 713, 746, 773, 777.
- Skjálfaðafförðir í Þingeyjarþingi 249, 250, 255.
- Skjalðtingsstaðir í Vopnafirði 257.
- skjallegir menn 362. — skjallegheit, skjelligheit 152, 277, 482, 573.
- skjalmaðr 669.
- skjólur, sjá búsgagn.
- skoðan 111.
- Skógar (Skógæignir) undir Eyjafjöllum 749—750.
- Skógar (hvorirtveggja) í Hvammsveit 69.
- Skógar í Hnappadalssýslu 745.
- Skógar (hérað) í Múlaþingi 29.
- Skógar í Stafholtstungum 743, 745.
- Skógar í Þorskafirði 567.
- Skógarströnd í Snæfellsnessýslu 66, 184, 185.
- Skógartungur í Blönduhlíð 606—608.
- Skógartungur í Skorradal 610.
- Skógfell á Rosmhvalanesi 49, 458.
- skógr, skógar, skógarpartar 46, 53, 54, 57, 58, 60, 77, 80, 90, 91, 198, 281, 299, 304, 306, 316, 346, 399, 441, 442, 451, 452, 460, 486, 487, 606, 607, 652, 685, 694, 770, 796. — skógar­gata 621. — skógar­högg 91, 141, 441, 758, 759, 806. — skógar­spell 685. — skógar­teigar 24, 30, 447. — skógar­tópt 44. — skógar­völlr 64. Sbr. hris, raptvíðr, rifhris.
- Skógmenn (í Þykkvaakógi) í Dalasýslu 76.
- Skógmúli í Þverdal 220.
- Skólameistari 181.
- Skollatunga í Hörgárdal 146.
- skór (svartir) 378. — skóleðr 474.
- Skorradalr í Borgarfirði 57, 58, 61, 367, 610.
- Skorrastaðir í Norðfirði 23, 199.
- Skorrholt í Melasveit 59.
- skotmannshlutr (í hval) 466.
- Skotthali í Hólmi í Hítardal (1504) 745.
- skrafmaðr 669.
- Skrauma (Skraumuhlaupsá) í Hörðadal, á sýslumótum Dala og Snæfellsnessýslu 101, 174, 208, 209, 347, 348, 741.
- Skrauthólar á Kjalarnesi 583.
- skreið 154, 155, 343, 578, 717, 744. — skreiðargarðr 45. — skreiðarstokkr 638.
- Skríða í Breiðdal 222.
- Skríða í Fljótadal, Skriðuklaustr 222, 257—258, 307, 309—

- 310, 312—313, 345—346,
355—357, 393—395, 400,
446, 485—487, 490—491,
525, 686—687, 714—716, 806.
- Skríða í Hörgárdal 236—237,
307.
- Skríða í Reykjadal 732—733.
- Skríðdalr í Múlaþingi 29.
- Skríðnesenni (Skríðnesenni) í
Strandasýslu 196.
- Skríðhverfi í Reykjadal 164,
191, 370, 732.
- skrif (menala á skrif) 714, 715.
- skrin, sjá kirkja.
- skript, skriptir 91, 107, 108,
111, 115, 150, 151, 168, 169,
198, 240, 312, 365, 383, 422,
428, 489, 509, 510, 577, 631,
682, 670, 767, 781, 782, 784.
— skriptafaðir 238, 239: —
skriptamál 679. — skriptamál
Solveigar Björnsdóttur
238—241. — skriptbornar
syndir 138, 610, 669.
- skrúðakista, sjá kirkja.
- skrúðhús, sjá kirkja.
- skrummaðr 669.
- skrúkvottar 228.
- Skuggabjörg í Höfðahverfi 281.
- Skúlason: Árni, Guðmundr,
Hafliði, Hallgrímur, Jón, Sveinn.
- skuld, skuldir 96, 97, 116, 233,
240, 293, 354, 364, 474, 584,
601, 766, 767. — skulda-
greiðsla 96.
- skuldahjón(-hjú) 547.
- Skúli Þorbjörnsson í Miðfirði
(1705) 195.
- Skúli Þórðarson vestra (1492—
1504) 126, 341, 678.
- Skúli Þorláksson prófastr á
Grenjaðarstað (d. 1704) 223,
317, 341, 371, 527, 649.
- Skúmstaðir í Landeyjum 39,
305.
- Skúmuhellir á Ströndum 462.
- skurðarjárn 739.
- skurn með silfrstétt 232.
- Skutilesey fyrir Mýrum 616, 745.
- Skutilefjörðr í Ísafjarðarsýslu
286, 396, 397, 423, 587, 588,
672, 682, 685, 763, 764, 806.
- Skútustaðir við Mývatn 173,
731—732.
- skylda 70, 80, 548, 644, 696,
708. — forn skylda 46. —
söngur og öll skylda 32. —
skylduómagi 547. — skyldu-
þing 693.
- skynsemi 107. — skynsamra
manna ráð 104.
- skyr 712. — skyrgrindr 638,
639.
- skyrta 863.
- skæði 157, 332. — skæði áln-
arlöng 77. — skæðatollr 85.
- skæri 377.
- Skörð í Reykjahverfi 730—731.
- Skötudalur í Arnarfirði 402.
- Skötufjörðr í Ísafjarðarsýslu 82.
- slátr 343, 533.
- sláttur 684.
- slæði 638.
- Slæðmeiðarásar á Skarðsströnd
758—759.
- sluggja 287, 638, 742.
- slékt 265, 503.
- Slesvik 378, 407, 408, 748, 750,
751.
- Sléttuhlíð í Skagafirði 166.
- Sléttunaust, verstöð Dverga-
steinskirkju. 24.

- slik(j)usteinn, sjá kirkja.
 sloppr, sjá kirkja.
 slý (= segl) 184, 815.
 slæmr (kvæðis) 669.
 smalamaðr 509.
 smáreki 237.
 smávarningr 344.
 smið, sjá sððull, víravirki.
 smiðartól 739. — sjá bor, bor-
 járn. — broðdr 739. —
 brýni 739. — gaddnafar 739.
 — greipijárn 739. — sjá
 hrífnafar. — hamar 287, 449,
 638, 739, 746. — Sjá hnoð-
 hamar. — Sjá klaufhamar. —
 Sjá klaufðöð. — Sjá löð. —
 Sjá nafar. — Sjá rekjárn.
 Sjá rómet. — Sjá skarjárn.
 — Sjá skurðarjárn. — smiða-
 töng 739. — Sjá stappa. —
 Sjá steðji, tálguhnifr, töng. —
 þaufari 739. — Sjá þjalir, ðx.
 smiðja 18, 188, 742. — smiðju-
 belgir 287, 638. Sbr. steðji.
 Smiðjuvík & Hornströndum 82.
 smiðr 347, 475.
 Smiðr Jónsson, er vo Ásgrím
 (1488) 469—470.
 smjör 8, 9, 13, 154, 155, 166,
 184, 187, 254, 255, 285, 288,
 295, 343, 362, 370, 376, 377,
 400, 449, 450, 451, 489, 544,
 552, 586, 649, 672, 674, 677,
 712, 744, 746, 764, 797. —
 smjörfloti 638. — smjörtaka
 487.
 Smjörhólar í Reykjadal norðr
 783.
 Smyrlabjargarfjara í Hornafirði
 452.
 Snartarson: Helgi.
- Snjólfr Brandsson, Haldórssonar,
 lögréttumaðr á Óslandi (1494)
 217.
 Snjólfr Hrafnsson, lögmanna
 Brandssonar, lögréttumaðr
 undir Ási í Fellum (1492—
 1504) 144, 357, 496—497,
 507, 714, 716.
 Snjólfr (Snjóólfr) Sigurðsson
 prestur í Húnavatnsþingi
 (1492—1494) 90, 207.
 Snóksadalr í Dölum 67, 210,
 341, 459—460, 634, 635.
 Snóksnes í Flóa 454.
 Snorradóttir: Guðrún.
 Snorrason: Árni, Einar, Jón,
 Loptur, Pétur, Steinn, Sveinn,
 Vigfús, Þorleifr.
 Snorrastaðir í Laugardal 324—
 325.
 Snorri Hafidason vestra (1501)
 589.
 Snorri Helgason prestur í Vest-
 mannaeyjum og Holti undir
 Eyjafjöllum (& lífi 1492; d.
 1495 eða fyrri) 89, 110, 112,
 269—270.
 Snorri Helgason vestra (1501—
 1504) 562, 636, 672, 682, 727.
 Snorri Jónsson í Húnavatns-
 þingi (1498) 410—411.
 Snorri Jónsson í Ísafjarðarsýslu
 (1508) 672.
 Snorri Jónsson prestur í Mikla-
 holti (1536) 665.
 Snorri Jónsson í Árnessþingi
 (1636) 454.
 Snorri Jónsson prestur á Helga-
 fellu (d. 1746) 415, 461.
 Snorri Ólason í Árnessþingi
 (1504) 692.

- Snorri prestur í Stafholti (fyrir 1474) 60.
- Snorri í Skógum í Hnappadal-sýslu (1504) 745.
- Snorri Þorgilsson prestur á Húsa-felli (1499—1504) 738.
- Snotrunes í Borgarfirði eystra 805—806.
- Snæbjarnarson: Árni, Eggert, Markús.
- Snæbjörn Gíslason, Filippusson-ar (1501—1504) 543, 654, 699—701.
- Snæbjörn Ólafsson syðra (1492) 126.
- Snæbjörn Torfason á Kirkjubóli (d. 1666) 773, 775, 777, 778.
- Snæfellsnes 640.
- Snæfjöll í Ísafjarðarsýslu 760, 790.
- Snæfugsstaðir í Grímsnesi 47, 455—457, 816.
- snældur 450, 451.
- Sokki prestur á Svalbarði (fyrir 1499) 415.
- sókn 283, 292, 350, 351, 419, 426, 554. — sök og sókn 145.
- sóknaraðili 350.
- sóknari 176, 293, 354, 384, 480, 603.
- sóknarkirkja 78, 130.
- sóknarmaður 144.
- sóknarprestur 326.
- sóknir (= hákallasóknir) 638.
- Sólheimar ytri í Mýdal 432—433, 527—528. — Sólheimasandr 295—296, 696—697.
- Solveig Björnsdóttir, Þorleifssonar á Skarði (d. 1495) 230—231, 232, 238—247, 256—257, 314—315, 336, 347—354, 357—360, 367—368, 397—398, 418—419, 514—516, 533—536, 540—543, 554, 591, 594—597, 673—674, 680, 760.
- Solveig Guðmundardóttir, Arasonar, kona Bjarna Þórarinssonar (1478—1501) 9, 396, 456, 480—483, 569—572.
- Solveig Hrafnadóttir, Brands-sonar, systir og síðar abba-dís á Stað í Reynisnesi (1493) 163—164.
- Solveig Jónsdóttir, kona Þórðar Brynjólfssonar, í Þingeyjar-þingi (1499) 419—420.
- Solveig Jónsdóttir, kona Halls Ketilssonar, nyrðra (1504) 731—732.
- Solveig Sigurðardóttir í Kjalar-nessþingi (1501—1502) 585—586, 594.
- Solveig Þorleifsdóttir, Árnasonar, kona Orms hirðstjóra Loptssonar og fylgikona síra Sigmundar Steinþórssonar (d. 1479) 319—320, 341—344, 776—777, 782, 784.
- Solveigarson = Jón Sigmundsson.
- Sophia Loptsdóttir, Guttorms-sonar (dán 1482) 230—231, 489—490, 505—506, 704—705.
- Speni í Núpsdal 411.
- spík 746.
- spíra með loki 232.
- spjald, sjá kirkja.
- Spjaldhagi í Eyjafirði 137, 264, 274.

- spjót 705, 706.
 Spóamýri í Þverárhlið 743.
 Spóastaðir í Biskupstungum 627.
 spónn (til spónlagningar) 637.
 spónn, sjá búsgagn.
 Staðarfell á Fellaströnd 75, 86,
 87, 134—136, 139—140, 165,
 170, 183—184, 201—202,
 423, 552, 587, 588, 617—618,
 651—652, 748.
 Staðarhöll í Saurbæ 71, 72,
 101—104, 126, 131—133,
 175—176, 183, 242, 284,
 285—288—289, 294, 309,
 347—348, 531, 540—541,
 617, 618, 646, 663, 678, 710.
 — Staðarhólmsoddi (= Stað-
 arhólmsoddi) 102.
 Staðarhraun á Mýrum 64.
 Staðarstaðir í Grindavík, sjá
 Staðir.
 Staðarsveit í Skagafirði 721,
 722.
 staðfesta 110.
 staðfesting, staðfestingarbréf 11,
 53, 219.
 staðir, staðir (beneficia) 2, 17,
 25, 115, 116, 163, 168, 169,
 171, 179, 181, 182, 198, 199,
 200, 258, 279, 442, 443, 449.
 — staðarbót 45. — staðar-
 spjöll 453.
 Staðir í Aðalvík 83—84, 245,
 416, 515, 769—771.
 Staðir (Staðarstaðir) í Grindavík
 48—49, 624.
 Staðir í Hrutafirði 136.
 Staðir á Reykjanesi 131, 331,
 566—567, 753.
 Staðir í Reyninesi, sjá Reyni-
 staðir.
- Staðir í Steingrímsfirði 656.
 Stafafell í Lóni 119, 258—259,
 286—288.
 Stafangr í Noregi 213.
 stafaskr, sjá búsgagn.
 Stafholt í Stafholtstungum 60,
 64, 461, 615, 617, 743, 803—
 804.
 Stafholtstungur í Mýrasýslu 64,
 300, 752, 774, 804.
 Stakkaberg á Skarðsströnd 244.
 stakkgarðir 59.
 stakkhnappar 344.
 stakkr, sjá kirkja.
 Stallason: Ari, Árni, Jón, Þórðr.
 stampr 736.
 stapar 671.
 Stapar á Vatnsnesi 408—409.
 stappa 287, 638.
 Stardalir í Mosfellssveit 53.
 Starmýri í Þvottárpingum 35.
 Starnes (nú Stafnes) á Roam-
 hvalanesi 298—299, 337—
 340.
 statuta 207.
 staup 232.
 stáxhnappar 155.
 steðji, 287, 638, 739.
 Steðji í Hörgárdal 161—162,
 236.
 stefna, stefnubréf 90, 91, 94,
 96, 110, 114, 116, 124, 142,
 168, 174, 175, 180, 190, 193,
 211, 296, 300, 350, 351, 381,
 382, 425, 426, 428, 466, 482,
 488, 489, 503, 509, 531, 540,
 542, 545, 557, 559, 593, 625,
 647, 648, 656, 683, 693, 705,
 706, 708, 709, 710, 711, 767,
 769, 778, 809. — stefnuþing
 351, 382, 625, 647, 673. —
 stefnufall 91, 94, 120, 297,

- 351, 382, 509, 595, 625, 673, 693, 809. — stefnuakrá 646. — stefnuvitni 809. — stundarstefna 541, 768.
- Stefnir Björnsson í Vaðlaþingi (1492) 145.
- Stefnisson: Jón.
- Steiná í Svartárdal 792.
- Steinahöfði í Grímsnesi 457.
- Steinar undir Eyjafjöllum 38, 39, 432.
- Steinar í Fallshverfi 451.
- Steinar í Stafholtstungum 743, 744.
- Steinavellir á Akranesi 57.
- Steinbogagil í Fellshverfi 452.
- Steindór, sjá Steinþór. steinfat 287.
- Steingrímur Beason prestur nyrðra (1502 — 1505) 624, 766, 769, 778.
- Steingrímur Ísleifsson í Berufirði (c. 1500) 33.
- Steingrímur Jónsson biskup (d. 1845) 16.
- Steingrímur Kollgrímason í Austfjörðum (1656) 511.
- Steingrímur Steinmóðsson prestur í Skagafirði (1497) 372—373, 381.
- Steingrímsfjörðr í Strandasýslu 84, 254, 255, 283, 402, 410, 430, 431, 598, 599, 655, 656, 727, 728, 747.
- Steini Þorvarðsson prestur í Stafholti (c. 1140) 64.
- Steinkr í Gnúpverjahrepp 621.
- Steinmóðr Bárðarson ábóti í Viðey (d. 1481) 339.
- Steinmóðr Konráðsson vestra (1500—1504) 479—480, 562, 722.
- Steinmóðsson: Hjalti, Steingrímur, Þorvarðr. steinn, steinar 8, 59.
- Steinn, Skálholtsmaðr (1502) 628.
- Steinn Guðmundsson í Húnavatnsþingi (um 1450) 523.
- Steinn Hrólfsson nyrðra (1492—1503) 98, 643.
- Steinn Markússon prestur nyrðra (1502) 601.
- Steinn Sigurðsson í Þingeyjarþingi (c. 1350) 467.
- Steinn Snorrason á Svalbarði við Eyjafjörð (1492—1505) 149, 151, 272, 367, 800, 816.
- Steinn Þorgeirsson í Skaptafellaþingi (1496) 297.
- Steinn Þorvaldsson prestur nyrðra (1494) 207.
- Steinnes í Húnavatnsþingi 280.
- Steinólfr á Grímsstöðum í Reykholtisdal (1604) 737, 743.
- Steinólfsson: Þórir.
- Steinsholt í Gnúpverjahrepp 620, 739, 812—813.
- Steinsmýrarfjöt í Meðallandi 295, 296.
- Steinsnes í Mjóafirði austr 27.
- Steinsson: Örnólfr.
- Steinsvaðssandr í Austfjörðum 26, 512.
- steintjald, sjá kirkja.
- Steinunn Árnadóttir í Eidaþinghá (d. fyrir 1496) 320.
- Steinunn Flosadóttir, officialis Jónssonar, kona Filippusar Þorleifssonar (1884) 6.
- Steinunn Gunnarsdóttir, Jónssonar, fylgikona Leópts Orma-

- sonar (d. fyrir 1487) 284, 678.
- Steinunn Sigurðardóttir, kona Árna Guðmundssonar (fyrir 1499) 431.
- Steinvör frændkona Halls prests Þórarinssonar (um 1500) 444.
- Steinvör Guttormsdóttir kona Jóns Hallssonar (1500) 484—485.
- Steinþór Sölvason (Arngríms-sonar) á Hofi í Vatnsdal (1497) 842.
- Steinþórsdóttir: Gyriðr.
- Steinþórseyjar fyrir Fellsströnd 134, 135, 201, 202.
- Steinþórsson: Jón, Sigmundur.
- Steinþórsstaðir í Reykholtadal 398—399.
- Stelpusteinhellir í Laugardal 325.
- Stephán Einarsson nyrðra (1501) 553.
- Stephán Gíslason prestur í Odda (d. 1615) 454.
- Stephán Helgason í Fljótsdals-héraði (1498) 400.
- Stephán Ingimundarson nyrðra (1492—1500) 99, 178, 380, 789.
- Stephán Jónsson biskup í Skálholti (1491—1518), Stepháns máldagar 2, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 69, 70, 72, 73, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 83—90, 105—108, 109—112, 113—115, 116—117, 118, 123—125, 130—131, 132—136, 139—140, 152—153, 154, 159, 171—172, 179, 181—182, 186—187, 197—198, 199—200, 205, 232, 258—260, 266—270, 276—278, 284—285, 286, 287—288, 302, 309—312, 324, 334—340, 357—358, 364—366, 375—378, 385—386, 387—388, 407—408, 414—415, 433—434, 437, 442, 457, 460, 491—493, 494, 510—512, 530—531, 532, 536—537, 562, 566—569, 574, 577, 603—606, 609—610, 612—613, 615—617, 620—624, 625—626, 630, 645—646, 655, 668, 673—674, 683, 695—696, 697—699, 714—719, 737—739, 754, 767, 787—788, 793—796, 797—799, 808, 815.
- Stephán Ketilsson nyrðra (1495—1506) 260, 264, 388, 428, 789.
- Stephán Kjartansson í Borgarfirði (1710) 2.
- Stephán Loftsson, Ormssonar (1474—1497) 126, 281—282, 343.
- Stephán píslarvottr 42, 48, 59, 67, 299. — Stephanus líkneski, Stephanusskrift, sjá kirkja.
- Stephán Sturluson (Stullason) nyrðra (1496—1497) 291.
- Stephán Þórarinsson, Aronssonar, bróðir Bjarna, lögréttumaðr á Signýarstöðum (1493—1497) 160, 354.
- Stephán Þorsteinsson lögréttumaðr í Árnessþingi (1501—1504) 568, 692, 703.
- Stephán Þorvaldsson lögréttumaðr (1497) 360.

- Stephán Ögmundsson í Skagafirði (1498) 166.
- Stephánsson: Jón, Oddr, Þórarinn.
- stigi 740.
- Stígr Arason í Hrótafirði (1724) 194.
- Stígr Einarsson, frændi (sonr?) Einars Ísleifssonar ábóta á Munkaþverá (1498 — 1497) 177—178, 372.
- Stígr Ingimundarson prestur á Hrafnagili (1492—1498) 90, 187, 164.
- stíka (mál) 155, 179, 185, 304, 332, 362, 378, 394, 586, 598, 724, 742, 802.
- Stíka 74 =
- Stíkuvík í Bitru 70.
- Stjórnumýri í Skagafirði 463.
- stóðhrossabeit 5, 71, 455.
- stofa, sjá húsakynni.
- Stokkaleðr á Rangárvöllum 40.
- stokkar 287.
- stokkfísi (stokkfiskr) 374.
- Stokkhólmr í Svíþjóð 669.
- stokkr, sjá kirkja.
- Stokkseyri í Árnessþingi 623.
- stola, sjá kirkja.
- stóll 639. Sbr. kirkja.
- Stóra í Saurbæ vestr 74.
- Stóragrjót í Tungusveit 8.
- Stóranúpr í Gnúpverjahrepp 44.
- Stormarn (Stormare_n) 378, 379, 407, 408, 748, 749, 750, 751.
- Stórólfsvoll, sjá Hvoll í Hvolhrepp.
- stórpípur 786.
- stórreki 57. — stórviðr 237.
- Strandir (Hornstrandir) 82, 97, 402, 461, 462, 505, 528, 641, 642, 649, 650, 704, 705, 769, 770, 771.
- Strandir (Langanesstrandir) 697, 698, 699, 733, 734, 765, 766.
- Strandsel í Mjóafirði vestra 82, 244.
- Straumnes í Melasveit 59.
- straumur: strönd og straumur 53.
- Straumur í Hraunm suðr 586.
- Strenglaug í Laurentiusbás á Reykjanesi 53.
- strengur 46.
- stríðmaðr 669.
- strigi 378, 742.
- Strjúgr í Langadal 325.
- strokkur, sjá búsgagn.
- strönd 53. Sbr. straumur.
- Strönd í Hvolhrepp 662—663.
- Strönd í Landeyjum 507—508.
- Strönd í Selvogi 252—253, 500, 688, 689, 694.
- Strönd (= Vatnsleysuströnd) við Faxaflóa 299, 303, 304, 337, 344, 457, 560, 561.
- stuldmaðr 669.
- stuldr 499.
- Stullason, sjá Sturluson.
- Stulle, sjá Sturla.
- Sturla Bjarnason (Ólasonar) nyrðra (1507) 607.
- Sturla Hallsson lögréttumaðr (1500) 496, 497.
- Sturla Magnússon lögréttumaðr nyrðra (1495—1505) 144—146, 236—237, 264, 270—271, 273, 413—414, 437, 502, 553, 575, 582, 629, 789.
- Sturla prestur í Berufirði (c. 1388 eða fyrri) 32.
- Sturla Sigurðsson nyrðra (1494) 213.

- Sturla Þórðarson sýslumaðr
 Dalamanna og bóndi á Stað-
 arfelli (1498—1504) 174—
 176, 183—184, 202, 208—210,
 226—229, 348, 414—415,
 551—552, 587—588, 617—
 618, 642, 651—652, 690,
 704, 706, 710.
 Sturludóttir: Margrét.
 Sturluflöt í Fljótsdal 198, 345—
 346.
 Sturlureykir í Reykholtssdal 687,
 688.
 Sturluson: Jón, Stephán, Þórðr.
 Stykkiseyjar á Breiðafirði 79.
 Styr Þorvaldsson skrifari, á
 Reykjum í Biskupatungum
 (f. 1649; enn á lífi 1729)
 186, 230, 251, 256, 369,
 418, 479, 514, 550, 554,
 599.
 Stærtafell í Trékyllisvík 88,
 278.
 Stærriakrar í Blönduhlíð 167,
 404, 633—634.
 Stærrivogar á Rosmhvalanesi
 299, 303—305, 344—345,
 394.
 stöðull 455.
 Stöðvarfjörðr eystra 31.
 stöpull (Hóladómkirkju) 197.
 Sjá kirkja.
 subsidium pallii 473.
 Suðrland 16.
 súðpvari 638.
 Suerig, sjá Svíaríki, Svíþjóð.
 Súganda fjörðr í Ísafjarðarsýslu
 234, 247—249.
 Súluhöfn við Sveinungsvík 466.
 Stálunes í Melasveit 59.
 sumarbók, sjá kirkja.
- Sumarliðabær í Holtam 714—
 715.
 Sumarliðadóttir: Kristín.
 Sumarliðason: Eiríkr, Haldór,
 Sveinn.
 Sumarliði Bjarnason vestra
 (1505) 747—748.
 Sumarliði Eiríksson, Loftsson-
 ar (d. 1491) 121, 647, 772,
 808.
 summeran 568.
 summæ festivitatos 464.
 Sund (= Viðeyjarsund) 49, 594,
 649, 662.
 sundmaðr 669.
 sundrgerð 241.
 sundrlæti 239.
 Sunnanfari (blað) 377.
 Sunnifa hústrú Hans Kruckugh
 769—771.
 Sunnifa Jónsdóttir, systir Árna,
 í Húnavatnspingi (1498) 411.
 Sunnlendingafjörðungur 172, 179.
 sunnudagr 17, 20, 42, 43, 98,
 115, 130, 133, 139, 160, 176,
 182, 188, 220, 221, 250, 252,
 255, 258, 260, 262, 306, 309,
 320, 327, 328, 390, 370,
 371, 380, 393, 397, 401, 406,
 432, 433, 514, 526, 554, 610,
 617, 620, 629, 656, 679, 774,
 784, 795.
 Svalbarð & Svalbarðsströnd 272,
 291, 295, 366—367, 380—
 381, 415—416, 419, 804.
 Svalbarð í Distilsfirði 400, 619.
 Svalbarðsströnd við Eyjafjörð
 272, 291, 366, 367, 380, 381,
 415, 529, 530, 761, 762, 804, 805.
 Svanger „kot í Skorradal“ 56,
 57, 58.

- Svansvík í Vatnsfjarðarsveit 244, 687.
 svaramaðr 820.
 svardagar 107, 249, 568, 622.
 Svarðhóll (nú Svarfhóll) í Geiraldal 76.
 Svarfaðardalur í Vaðlaþingi 145, 151, 216, 258, 254, 807, 422, 611, 757, 758, 762, 763, 800.
 Svartá í Skagafrði 8.
 Svartagil í Leirársveit 58.
 Svartárdalur í Húnavatnsþingi 522, 528, 729, 730.
 Svartasker fyrir Fellsströnd 185, 201, 202.
 Svartbali (nú Svarfhóll) á Mýrum 745.
 Svarthöfðason: Jón, Þorsteinn.
 Svarthöfði Narfason vestra (1492) 141.
 Svartsbæli (nú kallað Svaðsbæli = Þorvaldseyri) undir Eyjafjöllum 431—432.
 Svartakinnna (MSt. 27. 4to) 218, 286, 729, 796.
 Svartason: Böðvar, Indriði, Þorlákr.
 Sveinaskáli, selstöð frá Kallaðarнесi 46.
 Sveinatunga í Norðrárdal 460, 743.
 Sveinbjarnarson: Sigurðr, Tumas.
 Sveinbjörn Arnórsson vestra (1492) 92.
 Sveinhús í Vatnsfjarðarsveit 244.
 Sveinn Búason vestra (1501) 588.
 Sveinn Eiríksson í Eyjafirði (1495—1508) 286, 629.
 Sveinn Gíslason, Sveinssonar í Árneshöfði (c. 1620) 454.
 Sveinn Guðmundsson prófentumaðr á Hólum (1492) 87—88, 192.¹⁾
 Sveinn Guðmundsson syðra (1508 eða fyrri) 658.¹⁾
 Sveinn Guttormsson í Skaptafellsþingi (1496) 297.
 Sveinn Hólmfastsson (enn á lífi 1558) 818.
 Sveinn Jónsson prestur undan Hálsi í Hamarfríði (1492; d. fyrir 1500) 32, 120, 123, 485—486.
 Sveinn Jónsson nyrðra (1502) 600—601.
 Sveinn Jónsson vestra (1504) 724.
 Sveinn Magnússon í Kjalarnefþingi (1497—1498) 344, 394.
 Sveinn Oddsson í Þverárþingi (1500) 476.
 Sveinn Pálsson í Rangárþingi (1504) 688—689.
 Sveinn Pétreson biskup í Skálholti (d. 1476) 66, 88, 89, 680, 815.
 Sveinn Skúlason vestra (1504) 676.
 Sveinn Snorrason prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1492) 152.
 Sveinn Sumarliðason, Eiríkssonar, á Grund í Eyjafirði (1492—1505) 120—128, 147—148, 317—318, 477—478, 647—648, 807—810.
 Sveinn Vilhjálmsson djákn nyrðra (1493—1494) 193, 208.
 Sveinu Þórarinsson prestur í

1) Gæti þó verið einn maðr.

- Skálholtsbiskupsdæmi (1500) 491.
- Sveinn Þorfinnsson í Húnavatnsþingi (1492—1505) 127, 314, 326, 327, 329, 412, 649, 660, 791.
- Sveinn Þorsteinsson vestra (1504) 694—695.
- Sveinsdóttir: Guðrún.
- Sveinsson: Brynjólfur, Einar, Guðlaugr, Jón, Oddr, Pétur, Sigurður, Tómas, Þormóður, Þorvaldur.
- Sveinsstaðir í Þingi 6, 7, 319, 341, 342, 649, 705, 791.
- Sveinungi Andrésón í Þingeyjarþingi (1505—1506) 789.
- Sveinungsvík í Þistilsfirði 619—620.
- sveit 96.
- sverð 227, 228, 362, 363, 705, 706.
- Sviaríki, Svipjóð 9, 378, 379, 407, 408, 470, 748, 749, 750, 751, 786, 787.
- svik 12, 238, 241.
- svín 184. — grís 184. — gylta 184.
- Svínadalr í Dalasýslu 71.
- Svínadalr í Húnavatnsþingi 514, 680.
- Svínafell í Örfæmum 36.
- Svínavatn í Svínadal í Húnavatnsþingi 281, 314, 360.
- Svínavellir á Höfðaströnd 234.
- Svínbjúgr í Dölum 67.
- Svíney fyrir Fellsströnd 244.
- Syðridalr í Eyjafirði 478.
- Syðriey á Skagaströnd 602.
- Syðrireykjadalr, sjá Lundarreykjadalr.
- Syðritunga & Tjörnesi 721—722,
- Syðrivík í Vopnafirði 257—258.
- sýknir dagar 707.
- sylgja, sjá kirkja.
- syndir 238, 239, 240, 241, 243, 669. — syndadjúp 239. — syndalaun 238, 472, 667, 687. syndsamlegur lífnaðr 239. — syndsamleg verk 239. — syndugur maðr, syndug manneskja 238, 238.
- synodus 207.
- sýra 712.
- sýsla 323, 391, 634, 635, 644, 645, 696, 697, 726, 785, 752, 753. — sýslubrúf 645, 697. — sýslumaðr 322, 323, 349, 350, 383, 443, 444, 482, 503, 548, 573, 574, 634, 635, 644, 660, 674, 675, 683, 685, 696, 702, 725, 734, 735, 752, 753, 800, 801.
- systir (nunna) 164, 232. — systiralag 163.
- Sæból & Ingjaldssandi 286.
- Sælingsdalr í Dalasýslu 70.
- Sælingsdalstunga (Tunga) í Sælingsdal 69—70, 74, 277—278, 678.
- sæludagar 1. — sæluvika 725.
- Sbr. quattuor tempora.
- sæmd 231, 233, 234.
- Sæmundardóttir: Guðlaug.
- Sæmundarhlíð í Skagafirði 236, 325.
- Sæmundr 601. Sjá Sveinn Jónsson
- Sæmundr Árnason prestur nyrðra (1497) 372.
- Sæmundr Jónsson syðra, eystra

og nyrðra (1496—1524) 317, 432, 527—528, 553, 755.¹⁾
 Sæmundr prestur í Kálfholti (fyrir 1500) 453.
 Sæmundr Simonarson nyrðra (1502—1505) 611, 762.
 sæng 18, 157, 179, 206, 237, 332, 448, 451, 638, 665, 667, 677, 737, 740, 742, 745, 746. — sængrflet 67. — sængrklæði 178, 183, 638, 735, 740. — sængrleppar 664. — sængslið 43. — Sjá dýnur. — dúnæseng 639. — Sjá beðjar-dýnur. — Sjá beðr. — Sjá hvíluöð. — Sjá línlok. — Sjá rekkja.
 særi 707.
 Sævargarðr á Hvalfjarðarströnd 55, 57.
 Sævarland í Laxárdal 524—525.
 sæðull 455. — viðgerð og svarf á sæðli 445.
 sæg 638.
 sægn gamalla manna 81.
 sæk 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 114, 126, 136, 141, 142, 143, 156, 158, 161, 162, 178, 193, 198, 227, 228, 243, 300, 313, 350, 353, 390, 428, 440, 488, 531, 541, 542, 560, 647, 694, 695, 702, 710, 778. — sakaráberi 501, 597, 809. — sakargiptir 351, 480, 482, 503, 531, 597, 682, 683, 685, 727, 764, 765. — saka-

fé 108. — sakeyrir, sakeyrispeningar 628, 685, 694, 712, 728, 765, 784, 788, 812. — sakferli, sakaferli 139, 205, 228, 313, 430, 473, 515, 560, 613, 631, 632, 633, 694, 695, 764, 766, 767, 790, 800. — saknæmir gerningar 228. — saksóknir 384. — sökumenn 365.
 Sökur (Sökkur) í Reykholtisdal 671.
 söi: sölvafjara 57, 71, 76, 84. — sölvánám 455. — sölvaponta 639.
 Sölmundarlækr, sjá Sigmundarlækr.
 söluvoð 768, 780, 781.
 Sölvadalr í Eyjafirði 234.
 Sölvasker á Borgarfirði 59.
 Sölvason: Steinþór, Þorsteinn.
 Sölvi Andrésson nyrðra (1493) 197.
 Sölvi Brandsson prestur í Húnavatnspingi (1374—1402) 462.
 söngur, söngkenla 714, 715.
 söngur (tíðasöngur) og renta, öll skylda 32, 132, 198, 452. — söngbók, sjá kirkja. — sönghús (= kór) 130, 131. — söngkaup 45, 198.
 Sören (Sören) Nordby hirðstjóri (1520) 182.
 Tabulum, sjá kirkja.
 taða, töður 299, 304, 346, 399, 440, 694.
 taðkerling 740.
 takmark 49, 58, 220, 323, 337, 338, 339, 340, 351, 415, 458, 468, 471, 482, 483, 547, 595, 597, 644, 696.

1) Þetta sýnist allt geta verið einn maðr, þó að ekki sé það með öllu vist.

- tálguhnifr 736.
- Tálknafjörður í Barðastrandar-
sýslu 251, 281, 401, 700, 701,
722, 723, 796.
- talnaband 344.
- Tannstaðabakki í Hrótafirði 411.
- Thaomas, sjá Thomas, Tumas.
- tarfr, sjá nautpening.
- teigr: hálfsmánaðar teigr 195.
- teikn, sjá kirkja.
- Teitr Eiríksson í Húnavatns-
þingi (1703) 194.
- Teitr Gunnlaugsson ríki hirð-
stjóri og lögmaðr í Bjarnanesi
(enn á lífi 1467) 506—507,
578.
- Teitr Jónsson í Hornafirði (1500)
527.
- Teitr Jónsson prestur syðra (1502)
603.
- Teitr Þorleifsson, Árnasonar,
hinn ríki í Glaumbæ (1497—
1505) 35, 342, 437, 506—
508, 524, 575—576, 580,
614, 641—642, 649—650,
704—705, 757.
- Teitr Þorsteinsson prestur syðra
(1502) 621.
- Teitedóttir: Guðrún.
- Teitason: Gunnlaugr, Ketill,
Ólafur, Páll.
- testament. testamentumbréf,
testamentungjöf 128, 184,
232, 233, 240, 242, 248, 244,
245, 246, 247, 269, 270, 275,
313, 336, 357, 358, 399, 431,
452, 472, 474, 475, 591, 647,
673, 686, 687.
- texti 267. — textaspjald, sjá
kirkja.
- Thomas erkibiskup af Kantara-
byrgi 27, 50, 233, 366, 669.
— Thomaslíkneski, sjá kirkja.
- Thomas postuli, Thomasmessa
664.
- Thomas, sjá að öðru leyti Tum-
as, Tumi.
- Thordh Mathísson í Björgvin
(1505) 771.
- Thumas, sjá Tumas, Tumi.
- tíðir, tíðagerð 57, 516, 754. —
tíðaoftir 20, 54, 70, 437.
- tílför 371.
- tílgjöf 139, 290, 291, 300, 301.
- tílkall 99, 273, 314, 347, 348,
504, 549, 573, 613, 614, 638,
715, 773.
- tíllag 52.
- tílliggelsi 245.
- tíllögur 535, 551.
- tílræði 311, 609.
- tílskipan 512.
- tíltala, tíltal 10, 97, 121, 245,
280, 421, 549, 603, 639, 640,
685, 712.
- tíltekt 111, 510, 535.
- tílverknaðr 301.
- tínnbr 73, 652.
- tín: tinfat 133, 237, 742, 745,
746. Sjá kirkja. — tinkanna
639. — Sjá tint.
- Tindar á Ásum í Húnavatns-
þingi 381, 383.
- Tindar í Króksfirði 6.
- Tindar á Skarðsströnd 72.
- tint 742, 745, 746.
- Titlingsholt í Melasveit 59.
- tiund 3, 19, 26, 27, 36, 44, 62,
64, 68, 69, 72, 74, 75, 76,
77, 86, 150, 198, 240, 277,
288, 310, 437, 452, 512, 556,
560, 567, 568, 615, 675, 676,

- 787, 768, 770, 780, 781, 796.
 — tíundardagr 548. — tíund-
 argjöf 246, 346, 369, 586,
 587, 591, 720, 792. — tíund-
 argerð 246, 357, 424, 547,
 768, 780. — tíundarhald 545,
 674, 675, 780. — tíundarsök.
 780. Sjá skiptitíund.
 tjald 786. Sjá kirkja.
 Tjaldanes í Saurbæ í Dalasýslu
 71, 74. — Tjaldaneshólmi
 184, 185, 201, 202.
 tjara 786.
 Tjarnalækr (= Beykjavíkrækr)
 51.
 Tjarnir í Eyjafirði 583.
 Tjarnir í Ljósavatnsskarði. 628—
 629.
 tjón 118.
 tjörn 299, 457, 729.
 Tjörnæs í Suðrþingeyjarþingi.
 197, 721, 722.
 tólfeðmingr 286.
 tólgakerti 61.
 tollar 155, 240, 376, 560, 612,
 770. — tollvætt 796. Sbr.
 osttollar.
 Tomas, sjá Tumas, Tumi.
 tonarins, sjá kirkja.
 tóptir 586, 684.
 Torbi, sjá Torfi.
 torf 518, 519, 520. — torfkrók-
 ar. 287, 451, 638, 639, 742. —
 torfjár 688, 742, 745. —
 torfiskafa 2. — torfsakeri. 638,
 742, 745. — torfskurðr 46,
 60, 71, 76, 196, 280, 354,
 355. — Sbr. tólfeðmingr 286.
 Torfadóttir: Cecilia.
 Torfason: Jón, Sæsbjörn.
 Torfastaðir í Jökulsárhlíð 716.
 Torfi Fianbogason. (Jónssonar;
 1508) 630—633.
 Torfi Jónsson hinn ríki, bóndi
 í Klöta, sýslumaðr í Dalasýslu
 og Rangárþingi (1492—1504;
 enn á lífi 3. Júlí 1504; dáinn
 fyrir 11. Febr. 1505) 121,
 122, 347 — 348, 348—349,
 367, 376, 626, 688, 696—
 697, 705—709, 755—756,
 787—788.
 Torfi Jónsson í Flatey (um 1700)
 476.
 Torfi Sigurðsson í Borgarfirði
 (1710) 2.
 Torfufell í Eyjafirði 583.
 Torfustaðir í Miðfirði 774.
 Torstansfjörðr, sjá Trostans-
 fjörðr.
 tracteran 429.
 Traðarholt í Flóa 622—623.
 translacions sanctorum (upp-
 tókudagr bæina eða heilaga
 dóms): Benedicti 145, 432,
 577, 717. — Johannis (Jóns
 Ögmundarsonar) Hólabiskupa.
 104, 373, 638, 716. — Svípt-
 huni 299. — Thomæ episcopi
 366.
 transskript, transcriptum, tran-
 sumptum 5, 14, 87, 97, 98,
 100, 104, 105, 116, 124, 126,
 127, 135, 188, 189, 149, 165,
 170, 171, 172, 182, 186, 190,
 192, 206, 208, 217, 218, 220,
 242, 254, 262, 263, 275, 276,
 284, 307, 336, 356, 357, 378,
 393, 397, 401, 404, 408, 428,
 442, 468, 469, 476, 491, 492,
 498, 511, 520, 523, 524, 530,
 553, 561, 576, 584, 585, 589,

- 610, 615, 620, 657, 710, 735, 740, 741, 757, 767, 806.
tré 56, 74, 339, 340, 455, 456, 460, 637. — trédiskar 639. — tréfat 642, 646. Sbr. kirkja. — trékanna 639. — trékirka 31. Sbr. kjörtré.
- Trékyllisvík á Ströndum 88, 278, 461, 520.
- trinitatisdagur 37, 42. — Trinitatislíkneski, Trinitatisskript, sjá kirkja.
- trog, sjá búsgagn.
- Troil, Uno v., erkibiskup í Uppsölum 470. — Troilsbók 470.
- Trostansfjörör í Barðastrandar-sýslu 80, 441, 796.
- trú 13, 238.
- trúlofan 798.
- Trúlsson: Pétr.
- Trundhem, sjá Þrándheimr.
- tröð 455.
- Tumadóttir: Þóra.
- Tumas Bucklare (1484) 13.
- Tumas Gregoríasson (Gregorsson, Gorgeirsson) nyrðra (1495) 264.
- Tumas Hjálmsón nyrðra (1495) 264.
- Tumas Hrafnsson vestra og í Húnavatnsþingi (1492—1500) 139, 349, 598.
- Tumas Jónsson lögréttumaðr í Ísafjarðarsýslu (1494—1505) 217, 283, 388, 425, 479, 502, 526, 538, 562, 595, 682—685, 689, 763—765.
- Tumas Jónsson í Gunnarsholti (1497) 376*.
- Tumas Ólafsson bróðir á Helgafelli (1498) 157.
- Tumas Sveinbjarnarson nyrðra (1498) 164, 191.
- Tumas Sveinsson prestur nyrðra (1492—1494) 90, 161, 68, 1208.
- Tumas Þorbjarnarson lögréttumaðr (1497) 360.
- Tumasdóttir: Gunnhildr.
- Tumasson: Brummann, Eyvindr, Guttormr, Jón, Pétr.
- Tumi á Álptamyri (afleyst 1505) 794.
- tún 456, 586, 621. — túngarðr 59.
- Tunga í Andakíl 60.
- Tunga í Bitru 85, 95, 143.
- Tunga í Bolungarvík 244.
- Tunga í Biskupstungum, sjá Bræðratunga.
- Tunga milli Ennis og Höfða á Snæfellsnesi 244, 639—640, 713.
- Tunga í Skutilsfirði 685, 806.
- Tunga í Steingrímsfirði (Tröllatunga) 409—410, 655—656.
- Tunga í Sælingsdal, sjá Sælingsdalstunga.
- Tunga á Tjörnesi 197.
- Tunga í Viðidal, sjá Viðidals-tunga.
- Tunga í Örylgshöfn í Patreksfirði 723—724, 798.
- Túngarðr á Fellsströnd 184.
- Tunguá í Melasveit 59.
- Tunguey á Steingrímsfirði 656.
- Tungufell í Hrunamannahrepp 356.
- Tungusker á Steingrímsfirði 655.
- Tunguskógr í Botnsdal 806. Sbr. Tonga í Skutilsfirði.
- tunguskæði 239.
- tunguspotr 587, 588.

Tunguveit í Skagafirði 7, 477, 523.	742. — ullarklæði 745. — ullhandklæði 742.
tunna 185, 304, 394, 712, 786, 742, 744, 802, 812. — tunnhróf 41, 48. — tunnuketill 746.	umboð 5, 86, 87, 91, 93, 102 ⁴ 115, 142, 160, 170, 180, 209, 211, 221 ⁴ 224, 230, 257, 261, 273, 274, 281, 282, 287, 288, 290, 291, 292, 293, 296, 300, 315, 317, 337, 338, 339, 340, 343, 352, 355, 365, 369, 384, 390, 394, 397, 422, 425, 426, 428, 439, 440, 488, 489, 513, 515, 533, 534, 549, 550, 572, 584, 585, 594, 595, 596, 597, 598, 601, 602, 604, 613, 624, 645, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 697, 711, 724, 725, 730, 734, 752, 753, 755, 756, 757, 761, 766, 772. — umboðsbréf 284, 292, 336, 396, 506, 514, 516, 659, 660, 661 ⁴ — umboðshald 289. — umboðsmaðr 4, 10, 12, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 94, 96, 101, 102, 108, 113, 115, 119, 120, 140, 141, 169, 173, 174, 178, 181, 194, 203, 208, 212, 226, 229, 245, 246, 249, 261, 268, 269, 270, 290, 293, 297, 301, 302, 314, 315, 318, 319, 320, 322, 332, 345, 347, 349, 350, 351, 369, 375, 382, 384, 391, 396, 408, 427, 440, 479, 482, 483, 488, 489, 495, 510, 522, 531, 532, 534, 540, 541, 546, 547, 548, 594, 595, 597, 601, 602, 606, 609, 620, 625, 633, 634, 635, 672, 674, 676, 682, 688, 693, 694, 701, 708, 712, 722, 723, 727, 728, 734, 735, 741, 750, 752, 753, 763, 765, 771, 772, 774, 775, 777
tribulum (reykelsisbolli) argentum 464.	
tveggja postula messa á vor (Philippi & Jacobi) 174, 207, 419, 420, 633, 634. — Petri & Pauli 215.	
tvímæli 730, 776, 783, 806.	
tvítungmessa 116.	
tygi 189, 417, 654. — tygjað fólk 705, 706.	
tylfardómr 217, 273, 314, 349, 479, 496, 508, 531, 557, 569, 606.	
tylfarsíðr 91, 106, 169.	
Tyrbingr, sjá Tyrfingr.	
Tyrfingr Jónsson vestra (1497) 348.	
Tyrfingrason: Haldór.	
Tyrfingrastaðir á Akranesi 58.	
týsdagr 407.	
tölufé 184.	
töng 287, 638, 746.	
Úlfjótavatn í Þingvallarsveit 47, 48.	
Úlfr Þorleifsson í Óxarfirði (fyrir 1300) 215.	
Úlfrún Þorsteinsdóttir í Sælingsdalstungu (1427—1451) 70.	
Úlfstaðir í Blönduhlíð 346—347.	
Úlvédinn (Úlfhédinn) Þorsteinson í Selvogi (1495) 252.	
ull 685, 712. — ulláklæði, sjá áklæði. — ulldúkr 638, 639,	

- 779, 791, 792, 806, 809, 810.
 nummerki 177, 251, 299, 304, 306, 399, 405, 561, 586, 636, 648, 694, 714.
 umsjá 96.
 undanbrögð 97.
 undanfærsla 107, 119, 120.
 undecim millia virginum 487, 525.
 undir Felli, sjá Fell.
 undirhyggja 241.
 undirlagsbréf 818.
 undirmenn 234, 246.
 unesgning 654.
 uppfæði, uppfæðsla 235, 619.
 uppgjöf 52, 512.
 uppganga 299.
 upphaldsstika, sjá kirkja.
 uppheldi kristindóms 86.
 upplag, upplagsbréf 171, 257, 258, 262, 269, 296, 311, 384, 396, 436, 554, 636, 649, 699, 720, 738.
 upplesning 776.
 Uppsalar í Hornafirði 452.
 Uppsalar í Svíþjóð 470.
 uppekafvingr (uppekafð bréf) 329, 543.
 uppseteytr 323.
 uppsetningardagr 182; 201, 258, 296, 412, 484, 669, 690, 692, 768.
 Urbanus páfi 161, 269. — Urbanusskrípt, sjá kirkja.
 Urðarheiði í Óxarfirði 466.
 Urðir í Svarfærdal 611, 756, 758, 768.
 úrför 349.
 úrskurðr, úrskurðarbréf 6, 111, 112, 118, 125, 152, 153, 266, 313, 314, 351, 386, 397, 398, 418, 436, 437, 443, 494, 503, 505, 517, 518, 527, 531, 538, 534, 539, 558, 566, 596, 617, 622, 633, 646, 651, 653, 656, 660, 688, 689, 708, 775, 814.
 Ursula mæð 526.
 utanfarir 322, 369.
 utanstefna 503.
 útarfar 358.
 útbeit 77.
 útbrot 637.
 úthagar 770.
 útidyr 520. — útidyrastair 222
 útihús, úthús 25, 291, 667.
 útisetumenn 9.
 útlausnir 611, 633, 767, 768, 779, 780.
 útlegð 570, 571, 609. — útlegðarlýsing 6. — útlegðarverk 7, 753. — útleggir menn 97, 443, 444.
 útlendingar, útlenzkir menn 573, 574, 802, 803.
 útlönd, útjarðir 58, 274.
 Útmannasveit í Múlaþingi 15, 21, 22, 351, 385, 436, 486, 512.
 útsetning (af sakramenti) 616.
 Útakálar í Garði 513, 593.
 útskrípt 219, 571.
 úttekt 343.
 uxi, sjá nautpening: — uxaháð 740.
 Vað í Slariðuhverfi 370, 386—387.
 Vaðlaþing (Vöðlaþing) 140, 203.
 vaðmál 5, 6, 49, 68, 69, 85, 114, 179, 184, 186, 285, 362, 437, 447, 452, 459, 474, 552,

- 586, 598, 627, 628, 636, 685, 724, 740, 764. — óþæft vaðmál 740. — þæft 740. — brókavaðmál 627, 628. — ileguvaðmál 627.
- Valagnúpar á Reykjanesi 49.
- Valbjarnarvellir á Mýrum 743.
- vald 106. — vald og vernd 288. — vald kirkjunnar, sjá kirkja. — valdsmaðr (-mann) 5, 319, 353, 606, 660, 674, 791, 792, 812.
- Valdason: Jón.
- Valdi Guðlaugsson í Árnessþingi (c. 1650) 454.
- Valdi Hólmfastsson í Árnessþingi (um 1505) 813.
- Valdi Þorvarðsson, líklegasyðra¹⁾ (1505) 797.
- Valentinus martyr 165.
- Valerianus, sjá Valrianus.
- Valerianusdóttir: Guðrún.
- Valerianusson: Eiríkr.
- Valgerðr, Skálholtskona (1502) 628
- Valgerðr Þórðardóttir, Helgasonar, frá Staðarfelli (1499) 423—424.
- valinkunnir menn 228, 597.
- Vallanes á Völlum 24, 26, 512, 716.
- Valrianus Bjarnason í Húnavatnsþingi (1501) 580.
- valsmaðr 669.
- Valtýr Sigurðsson, er vo Bjarna Ólafsson (1496) 805.
- Valvarðarskriða í Berufirði eystra 32.
- Valþjófsstaðr í Fljótssdal 26, 310, 345, 395.
- vandræði 210.
- vanhenta 113.
- vanrétti 707.
- vanvirða 129.
- vara 32, 54, 57, 64, 76. — vöruvirt góð 244. Sbr. varnaðr.
- varða 237, 452, 621.
- varðhaldseingill 243.
- varðveizla 1, 427.
- Varmá í Mosfellssveit 800, 801.
- Varmalækr í Andakíl 743, 744.
- varmenska 96.
- varnaðr, varningr 189, 295, 304, 724, 806. — falslaus, ófalsaðr varnaðr 495, 497. — útlenðr 377.
- varreka, sjá búsgagn.
- vasa 464.
- vatn, vötn 59, 221, 694, 720, 770, 799.
- vatn og fúi 40.
- vatn: vatnsókn 294. — vatns-handklæði 745. — vatnsberi, sjá kirkja. — vatnskall 178, 287, 736, 746. Sjá kirkja. — vatnsketill, sjá kirkja.
- Vatn hið neðra í Gufudalsveit 77.
- Vatn í Hálsasveit 3.
- Vatn (= Hreðavatn) í Norðrárdal 743.
- Vatnadalur í Súgandafirði 248, 740.
- Vatnsdalur í Húnavatnsþingi 7, 104, 105, 127, 180, 181, 279, 281, 315, 318, 320, 326, 330,

1) Bréfið er að vísu gert í Eyjafirði, en smertir Þorvarð lögmann, og hefir Valdi líklega verið í för með honum að sunnan.

- 342, 643, 649, 656—662, 719, 791.
- Vatnsendi í Eyjafirði 583.
- Vatnsendi í Ólafsfirði 140—141.
- Vatnsfjörðr í Ísafjarðarsýslu 155, 225, 232, 238, 242, 244, 256—257, 276—277, 285, 286, 336, 348—349, 354, 515, 521—522, 532—536, 603, 612—613, 636—639, 654, 657, 658, 694—695, 760, 806.
- Vatnshorn í Haukadal 68, 92, 95, 101, 105, 116, 141, 160, 174, 226, 286, 289, 291, 439, 484, 634, 690, 705, 708, 725, 734, 752, 774, 785.
- Vatnskatlar fyrir innan Fagradal á Rosmhalanesi 457.
- Vatnsleysa í Biskupstungum 470.
- Vatnsleysuströnd við Faxaflóa 513.
- vatnsmaðr 669.
- Vatnsnes í Húnavatnsþingi 409, 720.
- Vatnsskarð milli Hegraness og Húnavatnsþings 123.
- Vattarnes í Skálmarfirði 402.
- vax 742, 802. Sjá kirkja.
- Vébjarnarnaust á Ströndum 462.
- vébönd 573.
- veffæri 449. — vefstaðr 639.
- Veggir í Stafholtstuugum 743, 744.
- veiðar, veiðiskapr 50, 54, 55, 57, 58, 67, 346, 455, 558, 559. — veiðistöð 2, 694, 770. — kjörveiði 64. Sbr. önglar.
- Veiðileysa á Ströndum 462.
- Veigastaðir á Svalbarðsströnd 415.
- veikleiki kvenlegrar náttúru 239. veita 59.
- vel bornir (burðngir) menn 226, 692, 770, 786.
- Vellankatla (eystri) á Melrakkasléttu 466.
- Vellir í Flóa 455.
- Vellir í Hitardal 745.
- Vellir = Laugardalsvellir 325.
- Vellir(nir, sem nú er í tali kallað Völlurnar) í Múlþingi 25, 26, 211, 222, 233, 511, 512, 716.
- Vellir í Svarfaðardal 254, 393, 421—422, 496, 499, 582, 603, 688, 692.
- Vende, sjá Vindr.
- venzlamenn 127.
- ver 279, 294, 343. — verleigur 385. — vermenn 9. — vertíð 45. — vervist 17, 24.
- Verið (= Álptaver) 295—297
- verðaurar 183, 683.
- Verðmánskelda í Saurbæ 71.
- verkamenn 548.
- verkhestr 455.
- vermaðr 669.
- vermifat (rétt: fat vernizat) 287.
- Vermundarson: Þórðr.
- Vermundur Bjarnason í Keldahverfi (fyrir 1300) 215.
- Vermundur Örnólfsson ábóti á Helgafelli (1403—1416) 615—617.
- vernd 105, 106. — vernd heilagrar Skálhótskirkju 171. — vernd og umsjá 96.
- verzlun 377—378, 407. Sbr. einkaup, hákstykkjaklæði, vara, varsaðr, varningr þriðjungaklæði.

- vernizað fat 740.
- Vestfirðir 16, 81, 514, 516, 535, 537. — Vestfirðiugar 561—562, 696. — Vestfirðingafjórðungr 276. — Vestfirðingaskrá 537, 562—566.
- vestmentum rubrum 464. Sbr. klæðnaðr.
- Vestmannaeyjar 13, 41, 43, 696, 736.
- Vestrárdalur í Vopnafirði 345.
- Vestrheimr (Ameríka) 374.
- Vestrhóp (Vestarahóp) í Húnavatnspingi 409, 581, 592, 598, 719, 721, 757, 758, 810.
- vetrarbeit 454.
- vetrnætr 153, 404, 405, 455.
- vetrseta 573, 574.
- vetrungr, sjá nautpening.
- viðan (til húsa) 59.
- Viðar í Reykjadal 731—732.
- Viðastaðir á Útmanasveit 512.
- Viðey með Sundum, Viðeyjar-klaustr, Viðeyingar 50, 205, 298—299, 308—304, 325, 334—340, 344, 357, 394, 398, 507, 560—561, 585—586, 593—594, 622, 624, 635—636, 643, 649, 659, 662—663, 677—678, 788. — Viðeyjarsund 585, 586.
- viðgerð á sæðli 445.
- Viðidalr í Húnavatnspingi 180, 194, 343, 505, 506, 613, 614, 650, 657, 662, 711, 772, 773.
- Viðidalsá í Steingrímsfirði 283.
- Viðidalstunga (Tunga) í Viðidal 194, 195, 268, 313—314, 319—320, 343, 351—354, 386, 469—470, 476—477, 658—
- 560, 649, 650, 653, 662 712—713, 756, 758, 768, 779—781. — Viðidalstunguheidi 558—560. — Viðidalstunguslgr (1483) 476—477.
- Viðilækr í Þverárhlíð 744.
- Viðimýri í Skagafirði 391—392, 418—419.
- Viðivellir í Blönduhlíð 207, 487, 524, 555—560, 600—601, 766.
- Viðivellir í Fljótsdal 198, 447.
- viðr, viðir 110, 111, 234, 434, 449, 461, 462, 518, 519, 520, 683. — naglfastr viðr 591. — stórviðr 237. — viðarhögg 46, 452. — viðarkrókar 740. — viðreki, viðarreki 5, 6, 24, 49, 58, 70, 71, 288, 339, 415, 455, 461, 462, 466, 720.
- viðrnefni: biskup, Jón Tuma-son, Þórólfr Ögmundsson. — biskupsson, Magnús Þórólfs-son. — danr, Jón Björnsson. — greipaglennir, Jón Einars-son. — hjálmr, Jón Jónsson. — hraði, Þorsteinn. — hærul-angr, Ásmundr Jónsson. — Íalendingr, Jón Jónsson. — Jórslafari, Björn Einarsson. — kalekr, Jón. — langhryggja, Sigríðr. — litli, Erlendr, Hal-dór. — pungr, Jón. — rámr, Jón Þorgeirsson. — ríki, Björn Þorleifsson, Teitr Gunn-laugsson, Torfi Jónsson, Vig-fús Þórðarson. — ríkismanna-fæla, Pétur Sveinsson. — ryt(r), Jón. — skálakona, Katla. — spjótí, Ólafr. —
- viðrþurft búksains 534.

- viðtal 158.
- Viðvík í Skagafirði 87—88, 168, 371—372, 462—463, 508—509, 545, 592, 624, 646. — Viðvíkrsveit 505, 545, 592, 624, 646.
- Vífilsmýrar í Önundarfirði 387—388.
- víg, vígaferli, vígsmál 127, 172—173, 208—210, 212, 217—218, 359, 360, 388, 540, 589, 590, 701, 741, 751, 789, 801. — vígsbætr 209, 305, 358, 359, 364, 388. — víglýsing 203, 217, 218, 361, 631, 789, 801.
- Vigdís Árnadóttir nyrðra (1503 eða fyrri) 633—634.
- Vigdís Haldórsdóttir, Hákonarsonar, systurdóttir Guðna Jónssonar (1505) 764—765.
- Vigdís Illugadóttir vestra (1502) 604.
- Vigdís Jónsdóttir, Þorlákssonar, kona Ólafs Filippussonar, (1492—1500) 136—137, 138—139, 255—256, 313—315, 351—354, 385—386, 533—536.
- vígdís vatns ketill, sjá kirkja.
- Vígfús vestra (1494) 226—228.
- Vígfús Erlendsson, Erlendssonar, síðar hirðstjóri og lögmaðr (1495—1506) 285, 311—312, 333—334, 356, 609, 612, 748—750, 805—806.
- Vígfús Erlendsson prófastr á Setbergi (d. 1781) 53.
- Vígfús Gíslason sýslumaðr á Hvoli (d. 1647) 453.
- Vígfús Guðmundsson vestra (1498) 396—397.
- Vígfús Hallsteinsson, Eiríkssonar, í Keldunesi (c. 1390) 214.
- Vígfús Illugason 604. Sjá Vigdís Illugadóttir.
- Vígfús Ingjaldsson ráðsmaðr á Eiðum (c. 1440—1450) 385.
- Vígfús Ísleifsson prestur í Sólheimapingum (d. 1731) 53.
- Vígfús Jónsson, Pálssonar, sýslumaðr á Kalastöðum (d. 1595) 15.
- Vígfús Jónsson í Arnessþingi (1636) 453.
- Vígfús Jónsson, biskups Vígfússonar, á Leirá (um 1700) 620.
- Vígfús Jónsson prófastr í Hlíardal (d. 1776) 359.
- Vígfús Oddsson prestur í Gaulverjabæ (d. 1650) 453.
- Vígfús Sigmundsson (Sigurðsson) nyrðra (1495) 235.
- Vígfús Snorrason í Borgarfirði (1498) 162.
- Vígfús (Fúsi) Þórðarson hinn ríki, lögréttumaðr og bóndi á Borg á Mýrum (1495—1506) 270, 427, 493, 570, 752, 796, 799, 803—804.
- Vígfús Þorsteinsson nyrðra (1495) 264.
- Vígfúsdóttir: Hólmfríðr, Margrét.
- Vígfússon: Árni, Geir, Jón, Magnús, Þorgils.
- Víghólsstaðir á Fellsströnd 244.
- vígíliæ festorum 187, 309, 512, 804.
- Vigravík á Akranesi 57.
- vígsla 619, 767. — vígalubríf 277, 364. — vígslumáldagi 609. -- vígalukaggr 639.

Vík í Bitru 85 ^a .	Reykhólum 1482 — 1483)
Vík á Seltjarnarnesi, sjá Reykjavík.	294.
Vík í Staðarsveit í Skagafirði (út frá Stað) 221—222, 229—230, 643, 721—722.	viseyrir 644, 696.
Víkingastaðir í Reykjadal 169.	visitazia, visitaziubók 2, 16, 81, 134, 135, 136, 154, 159, 609, 630, 737, 754, 779.
Vilborg Jónsdóttir, Sigmundssonar (1505) 756—758.	vist 163, 385.
Vilchin biskup í Skálholti (d. 1405), Vilchinsmáldagar 3, 15, 32, 45, 50, 63, 454.	vítakúpur 287. — vítaskálar 287.
Vilhjálmr Ormason syðra (d. 1494 eða fyrri) 205.	vitni 91, 93, 94, 96, 101, 102, 114, 125, 175, 180, 181, 184, 193, 212, 226, 228, 229, 248, 261, 266, 269, 270, 271, 290, 296, 301, 350, 352, 353, 361, 381, 382, 398, 426, 430, 440, 482, 488, 489, 509, 510, 542, 550, 551, 564, 593, 596, 597, 607, 662, 647, 650, 656, 657, 658, 659, 660, 672, 676, 689, 693, 703, 711, 712, 720, 753, 779, 780, 782, 783, 784, 792, 809, 811, 812. — vitnisburðr,
Vilhjálmsson: Finnur, Jón, Nikulás, Sveinn, Þorkell.	vitnisburðarbréf 10, 12, 102,
vili og vitorð 95, 142.	122, 124, 125, 127, 128, 129,
Villingadalr (hvortveggja) í Eyjafirði 583.	130, 136, 137, 138, 141, 144,
Villingaholt í Flóa 688, 692.	147, 158, 162, 164, 165, 167,
Villinganes í Skagafirði 413—414, 577—578.	170, 190, 192, 203, 205, 206,
Villingavatn í Grafningi 47, 48.	212, 213, 215, 220, 221, 222,
virátta 88, 89.	229, 231, 247, 248, 249, 256,
Vindr (Vende, Wende) 9, 378, 407, 408, 483, 484, 748, 749, 750, 751.	257, 258, 275, 281, 284, 294,
Vindæli (Vindhæli) á Skagaströnd 602, 659—662.	295, 301, 308, 309, 320, 329,
vingjafir 719, 720.	335, 336, 337, 338, 339, 340,
vinir og venzlamenn 127, 210, 246, 370.	341, 344, 367, 368, 380, 385,
vinnumenn 343, 652.	396, 397, 404, 410, 414, 415,
vinnumissir 489, 510.	418, 419, 424, 425, 431, 432,
vírvirkisgerð 155.	450, 467, 468, 469, 476, 477,
virðing (mat), virðingargerð 97, 212, 292, 449, 513, 547, 548, 666. — virðingarfé (góz) 18, 32, 210, 450, 638. — virðingarmenn 8, 10.	489, 490, 506, 507, 520, 521, 522, 560, 561, 582, 587, 597, 598, 604, 605, 607, 621, 634, 643, 653, 655, 657, 662, 663, 679, 686, 687, 688, 689, 698,
virki (vígi) 294. — virkisvetr (á	701, 702, 703, 729, 730, 731, 734, 741, 748, 755, 758, 759, 763, 773, 774, 715, 777, 778,

- 797, 800, 806, 807. — vitnisbréf 656, 658, 682, 702, 703, 763, 12. — vitnismenn 221. 808. — vottabréf 705. — vottorð 99, 105.
- Vitusmessa (Vitas martyr) 603, votum 787. 696.
- Vöð 95, 156, 157, 179, 186, Vælugerði í Flóa 152. vætt 49, 153, 154, 155, 184, 194, 285, 362, 459, 473, 598, 187, 285, 288, 337, 417, 627, 724, 740, 742, 802. — 466, 578, 579, 608, 672, 677, tvítug vöð 287, 332. — verk 712, 718, 788, 744, 746, 764, til voðar 156, 742. Sbr. hafn- 771, 797. arvöð, söluvöð, vaðmál.
- Vogar (nir = Kvíguvogar) í völlr (tún) 227.. Gullbringusýslu 457. Völlr neðri í Flóa 454. Völlr í Hvolhrepp 40.
- Vogar í Leirársveit 58. vöndlar 155, 184, 639, 746.
- Vogar við Mývatn 681. Vörðuholt í Melasveit 59.
- Vogar í Vatnsfjarðarsveit 637. Vörðuhús á Akranesi 56. vöxtr (fjár) 354.
- Sbr. Vogr.
- Vogar á Fellsströnd 244.
- Vogar á Mýrum 745.
- Vogr í Vatnsfjarðarsveit 244. Wende, sjá Vindr. Wigfús, sjá Vigfús. Worm, Chr. 715.
- Sbr. Vogar.
- Vogslækr (= Kópavogslækr), rekamark Engeyjarkirkju 51. Yfirbót 767.
- Volafall í Svínadal 71. yfirgangr 12, 653.
- volsmaðr 669. yfirreið 198.
- vonarvölr 246. yfirsýn 97, 434, 482, 483, 551, 586, 735.
- vond verk 242.
- voðn 347, 362, 390, 654, 706. Yslandh (-landt, -landtt), sjá Ísland. — Sjá atgeir. — bogi 705, 706. — byssa 705, 706. — Sjá spjót. — Sjá sverð. Sbr. hertygi.
- Vopnafjörðr eystra 17, 18, 19, Ytrafell á Fellsströnd 6. Ytridalr í Eyjafirði 761—762. Ytrihólmr á Akranesi 57. Ytrihreppr, sjá Hrunamannahreppr.
- vor frú 243, 444, 538. — vor frú messa 430. Ytrilönguhlið í Hörgárdal 434—435.
- vorlag 301. Ytrivellir í Miðfirði 98.
- vottar 94, 95, 101, 103, 142, Yztiskáli undir Eyjafjöllum 432—433, 805—806.
- 193, 218, 221, 249, 261, 268, 296, 301, 327, 350, 352, 439, yztu endimörk 171, 508, 559, 488, 545, 564, 601, 620, 625, 770.

yrn, sjá nautpening.

Þambá í Bitru 85.

Þambárvellir í Bitru 70.

Þangakurður 455.

Þarfahús 667.

Þarflegir peningar, þarflegt góz

18, 81, 89, 157, 179, 187,

195, 197, 209, 233, 243, 254,

288, 288, 291, 316, 325, 326,

327, 376, 437, 481, 513, 544,

583, 629, 638, 640, 715, 720,

737, 748, 762, 790, 798.

Þari 454, 455.

Þaufari 739.

Þegn 172, 322, 429. — Þegn-

gildi 172, 632, 802. —

Þegnskylda 267, 322.

Þelahögg, sjá kirkja.

Þerneyjarsund & Kollafirði 153.

Þernuvík í Ógurssveit 82.

Þéttmarsson: Sigurður.

Þezla 736.

Þing (Alþingi) 322, 368, 538,

596, 634, 635, 706, 707, 708,

709. Sbr. Óxarárþing.

Þing (héraðsþing) 5, 7, 212,

229, 301, 471, 472, 485, 564,

597, 688, 693, 725, 726, 775.

— Þriggja hreppaþing 137,

274.

Þing (sókn) 204, 366.

Þing (góðir gripir) 481.

Þingá (þinghá) 77.

Þingaprestr 26, 75, 132, 335,

512.

Þingeyjarþing 223, 272, 291,

367, 400, 799.

Þingeyrar í Húnavatnsþingi,

Þingeyraklaustr 194—195,

203—204, 263, 298, 313—314,

326—330, 373—374, 382,

461—462, 508, 555—558,

581, 582, 643, 719, 761, 776,

783.

Þingfararkaup 322, 634, 635.

Þinghestar 71.

Þingkostr 573, 574.

Þingmenn 352, 564, 597, 650,

775.

Þingmúli í Skriðdal 29.

Þingsafglöpun 708.

Þingskáli & Rangárvöllum 688.

Þingstaðr 93, 101, 160, 211,

226, 248, 265, 290, 300, 319,

348, 390, 480, 484, 531,

541, 602, 631, 634, 692, 711,

722, 725, 752, 756, 774, 791.

Þingstefna 353.

Þingtollar 323.

Þingvöllr við Óxará 12, 53,

216, 218, 271, 272, 504, 505,

506, 507, 530, 641, 642, 701,

702, 713.

Þistilsfjörður í Þingeyjarþingi

419, 420, 466, 619, 620.

Þjalir 739.

Þjóðólfsson: Jón, Sigurður.

Þjófr 96, 97. — Þjófsök 95.

Þjónn 786.

Þjónnusta 116, 145, 216, 322,

663, 784, 790.

Þjónustukona 88.

Þjónustulaun 203, 204, 336, 387,

420, 421, 433, 475, 646, 680,

723.

Þjónustumaðr 204, 296, 613.

Þjónustutekja 107, 108, 114,

783.

Þjórsá 46, 376, 621, 678, 696,

697, 788.

Þóra Bjarnardóttir, Þorleifsson-

- sonar, kona Guðna Jónssonar (1502) 591.
- Dóra Gottskálksdóttir, Þorvaldssonar, í Húnavatnsþingi (1502) 602—603.
- Dóra Guðmundardóttir í Þingeyjarþingi (1494) 215.
- Dóra Tumadóttir, ómagi í Dalasýslu (1493—1494) 174—176, 226—229.
- Dóra Þórarinsdóttir kona Daða Arasonar (1502) 603—606.
- Þórálfr Gizurarson nyrðra (1493) 180—181.
- Þórálfr Guðmundsson (veginn 1500) 531—532.
- Þórálfr Oddsson umbodsmáðr Hólastóls (1492) 91, 149, 151.
- Þórálfr Ólafsson vestra (1502) 605.
- Þórálfr, sbr. Þórólfr.
- Þórarinn Áskelsson í Rangá-
þingi (1497) 376, 377.
- Þórarinn Bjarnason vestra, bróð-
ir síra Páls í Hjarðarholti og
faðir síra Þorsteins (c. 1450)
124.
- Þórarinn Brandsson undir Eyja-
um (1494) 225.
- Þórarinn Eyjólfsson prestur eystra
(1497—1499) 345, 431.
- Þórarinn Helgason í Hornafirði
(um 1500) 449.
- Þórarinn Jónsson (í Grímsey
1492) 115.
- Þórarinn Jónsson syðra (1496)
299.
- Þórarinn Jónsson nyrðra (1493—
1500) 180—181, 531.
- Þórarinn Stephánsson í Kross-
holti (1495—1504) 285, 615,
745.
- Þórarinsdóttir: Kristín, Dóra.
- Þórarinnsson: Árni, Bjarni,
Brandr, Einar, Guðmundr,
Hallr, Hrafn, Jón, Stephán,
Sveinn, Þorlákr, Þorsteinn,
Þorvarðr.
- Þorbergsson: Haldór.
- Þorbjargarstaðir í Laxárdal 108—
109.
- Þorbjarnarson: Árni, Ásbjörn,
Ásgrímur, Eiríkr, Ólafur, Skúli,
Tomas.
- Þorbjörg Brandsdóttir, kona
Ásgríms Þorbjarnarsonar
(1494—1505) 211—212, 791—
792.
- Þorbjörg Guðinadóttir í Holti í
Saubæ (1482—1483) 294.
- Þorbjörg Ólafadóttir tóna Geir-
mundarsonar, kona Andrésar
Guðmundssonar (1493—1501)
159—160, 262, 520—521,
526—527, 586—587.
- Þorbjörg Ormsdóttir, Snorrason-
ar, kona Ólafs tóna Þorleifs-
sonar (enn á lífi 1394) 71.
- Þorbjörg Sigurðardóttir á Kúlu
(c. 1700) 176.
- Þorbjörn Ámundason prestur á
Gilsbakka og prófastr milli
Gilsfjarðar og Gjúfrár (d.
1491 eða fyrri) 139—140.
- Þorbjörn Flóventsson vestra (c.
1492) 154, 155—156.
- Þorbjörn Gunnarsson, Bjarnar-
sonar, í Húnavatnsþingi (1498)
408—409.
- Þorbjörn í Heynesi (um 1500
eða fyrri) 57. Sbr. Þorbjörn
Jónsson.
- Þorbjörn Jónsson prestur og próf-

- astr milli Gilsfjarðar og Gljúfrár (1492—1494) 86—87, 97, 170, 205.
- Þorbjörn Jónsson prestur nyrðra (1505) 766.
- Þorbjörn Jónsson í Kálfanesi, frændi Guðmundar Andréssonar (1494—1504) 205, 401, 403, 430—431, 727.
- Þorbjörn Nikulásason vestra (1500—1501) 480, 562.
- Þorbjörn Þormóðsson í Húnavatnsþingi (1493—1494) 180.
- Þorbrandsstaðir í Vopnafirði 19.
- Þórðardóttir: Guðbjörg, Valgerðr.
- Þórðarson: Brynjólfur, Einar, Guðmundur, Gunnar, Hallr, Illugi, Ingimundur, Jóhann, Jón, Kolbeinn, Magnús, Pétur, Salomon, Sighvatr, Skúli, Sturla, Vigfús, Þórður, Þorkell.
- Þórdís Árnadóttir í Húnavatnsþingi (1498) 411.
- Þórdís Gísladóttir, Filippussonar, kona Ara Andréssonar (1495—1497) 250—251.
- Þórðarstaðir í Fnjóskadal 306—307.
- Þórður Árnason vestra (1482—1483) 294.
- Þórður Arnbjarnarson á Fellsenda í Dölum (1499—1503) 437—438, 634.
- Þórður Björnsson vestra (1492) 101.
- Þórður Brynjólfsson vestra (1495) 256.
- Þórður Brynjólfsson í Rangárþingi (1496—1502) 511—312, 609, 630—633.
- Þórður Brynjólfsson í Þingeyjarþingi (1499) 419—420.
- Þórður Brynjólfsson í Eyjafirði (1495—1501) 260, 478—479.
- Þórður Einarsson, Sveinssonar, vestra (1495—1504) 248, 675.
- Þórður Einarsson í Biskupstungum (1665) 52.
- Þórður Guðmundsson djákni og prestur í Hólum í Hrunamannahrepp og (eptir 1498) á Lundi (1492—1504) 117, 199—200, 278, 395, 442, 490, 590, 665, 671, 698.
- Þórður Guðmundsson lögmaður (d. 1609) 15.
- Þórður Haldórsson í Eyjafirði (1500) 477.
- Þórður Helgason bóndi á Staðarfelli (d. 1493) 87, 134—136, 183—184, 652.
- Þórður Helgason í Þórnessþingi (1500) 484.¹⁾
- Þórður Helgason í Dalasýslu (1504) 725.¹⁾
- Þórður hestamaður í Skálholti (1502) 628.
- Þórður Ingimundarson prestur nyrðra (1492) 90, 137.
- Þórður Ísleifsson í Hornafirði (1500) 527.
- Þórður Jónsson í Húnavatnsþingi (1492) 127.
- Þórður Jónsson prestur á Gilsbakka og í Reykholti (1495—1503) 284, 395, 442, 603, 666—667.²⁾

1) Gæti þó verið einn maður.

2) Þetta sýnist allt eiga við einn mann.

- Dórr Jónsson í Steingrímsfirði (1503—1504) 656, 747.
- Dórr Jónsson (1505) 814.
- Dórr Klemmsson í Húnavatnsþingi (1503—1505) 660, 680, 756, 758, 791.
- Dórr Ólafsson prestur í Kálholti (um 1500) 458.
- Dórr Ormsson í Kjós (1670) 610.
- Dórr Sighvatsson bóndi í Árneshöfði (1496) 824.
- Dórr Stallason prestur á Gilsbakka (1504) 743, 744.
- Dórr Stullason í Biskupstungum (1665) 52, 622.
- Dórr Vermundarson í Dalasýslu (1497—1505) 348, 588, 747.
- Dórr Þórðarson nyrðra (1494—1502) 210—212, 314, 578, 624—625, 791.
- Dórr Þórðarson, Steindórssonar, ráðsmaður í Skálholti, bóndi í Háfi í Holtum, skrifari Árna (d. 1747) 278, 279, 415, 461, 511.
- Dórr Þorleifsson í Rangárþingi (1496) 316.
- Dórr Þorleifsson á Kjalarnesi (1691) 53.
- Dórr Þorsteinsson eystra og nyrðra (1498—1505) 400, 789.
- Þorfinnr Jónsson prestur í Skaptafellsþingi (1496) 297.
- Þorfinnr Nikulásson 496. Sjá Arnór Finsson og Nikulás Jónsson.
- Þorfinnsson: Hjalti, Jón, Sveinn, Þórólfr.
- Þorgautr Ólafsson vestra (1503—1505) 672, 682, 763.
- Þorgautsstaðir í Hvítársíðu 743.
- Þorgeir Ólafsson nyrðra (1492) 109.
- Þorgeir Þorsteinsson nyrðra (1492) 98.
- Þorgeirsson: Haldór, Jón, Ólafur, Steinn, Þorlákur, Þorsteinn.
- Þorgerður Guðmundardóttir, Ingi-mundarsonar (d. fyrir 1495) 255.
- Þorgerður Jónsdóttir kona Hallvarðs Eiríkssonar (1496) 406.
- Þorgerður Oddsdóttir, miðkona Jóns lögmanns Sigmundssonar (1498—1494) 195.
- Þorgerður Ólafsdóttir, kona Ara Guðmundssonar (d. fyrir 1460) 426—427, 480—488, 554, 595—597.
- Þorgerður Þorleifsdóttir prófentukona á Hólum (1492) 96.
- Þorgils Gizurarson í Húnavatnsþingi (1496) 298.
- Þorgils Guðmundsson prestur nyrðra (1502) 601.
- Þorgils Guttormsson í Þingsýrþingi (1494) 215.
- Þorgils Ólafsson í Þverárþingi (1497) 354.
- Þorgils Sigurðsson, Pálmasonar, konrektor og ráðsmaður í Skálholti, síðar spítalahöldur á Hallbjarnareyri (1710—1719) 162, 171, 279, 453.
- Þorgils Vigfússon í Grímsey eða Eyjafirði (1492) 115.
- Þorgilsson: Guðmundr, Hóskuldr, Illugi, Jón, Kári, Nikulás, Snorri, Þórólfr.
- Þorgrímr Björnsson nyrðra (1505) 807—810.

- Dorgrímr Illugason frændi Sigurðar prests beigalda (1800)** 475.
- Dorgrímr Jónsson syðra (1498)** 394.¹⁾
- Dorgrímr Jónsson nyrðra (1500—1501)** 529—530.¹⁾
- Dorgrímr Ólafsson nyrðra (1498—1494)** 195.
- Dorgrímgerði & Akranesi** 57.
- Dorgrímsson: Halldór, Jón, Magnús, Þorsteinn.**
- Þórhallaóttir: Margrét.**
- Þórhalleason: Þorlákr.**
- Þórir Steinólfsson vestra (1428)** 383—384.
- Þórir Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1505)** 810—812.
- Þórisstaðir í Olfosi** 622—628.
- Þórisstaðir & Rosmhvalanesi** 272.
- Þórisstaðir & Svaðbarðaströnd** 804—805.
- Þórisvogur, rekamark Dvergasteinskirkju** 24.
- Þorkell Bárðarson í Húnavatnsþingi (1504)** 719.
- Þorkell Gunnarsson syðra (1499—1500)** 417—418, 510.
- Þorkell Jónsson í Dalasýslu (1492—1504)** 92—97, 725.
- Þorkell Jónsson í Húnavatnsþingi (1494)** 211.
- Þorkell Ólafsson í Húnavatnsþingi (1497—1502)** 342, 598.
- Þorkell Ormsson vestra (1494)** 231.
- Þorkell Sighvatsson í Árnessþingi (1502)** 621.
- Þorkell Sigurðsson nyrðra (1502)** 601.
- Þorkell Vilhjálmsson, Skálholtsmaðr (1502)** 627.
- Þorkell Þórðarson prestur & Bergstöðum (1457—1466)** 528.
- Þorkell Þorsteinsson prestur syðra (1502)** 608.
- Þorkelshvoll (-hóll) í Viðidal** 180, 195—196, 657, 711, 755—756.
- Þorkelsson: Ari, Eyjólfur, Grímr, Guðmundur, Gunnlaugur, Hallkell, Helgi, Jón, Magnús, Oddur, Þorlákr.**
- Þórkötlnstaðir í Grindavík** 458.
- Þorlákr á Hesti í Borgarfirði (1466—1467)** 807.
- Þorlákr á Hofstöðum & Mýrum (1504)** 745.
- Þorlákr, Skálholtsmaðr (1502)** 627.
- Þorlákr Arnórsson í Hornafirði (um 1500)** 449.
- Þorlákr Auðunarson vestra (1495)** 248.
- Þorlákr Böðvarsson í Þórnessþingi (1500)** 484—485.
- Þorlákr Hreimsson syðra (1498)** 398.
- Þorlákr Jónsson nyrðra (1495—1498)** 250, 255, 265.
- Þorlákr faðir Magnúss & Melum** 59.
- Þorlákr Ólafsson & Kvennahvoli, faðir Jóns (fyrir 1479)** 759.
- Þorlákr Óttarsson vestra (1496 eða fyrr)** 292.
- Þorlákr Semingsson, Magnússonar, nyrðra (1492)** 90—92, 99, 100.

1) Gæti þó verið einn maðr.

- Þorlákr Svartason lögréttumaðr (1495) 271.
- Þorlákr Þórarinnsson á Hofi í Álptafirði (um 1500) 448.
- Þorlákr Þorgeirsson prestur nyrðra (1498 — 1500) 207, 476.
- Þorlákr Þórhallsson hinn helgi biskup í Skálholti (d. 1193), Þorlákskirkja 43, 46, 48, 50, 59, 68, 71, 154, 242, 365, 447, 536, 645, 698. — Þorlákslíkneski 492. Sjá kirkja. — Þorláksmessa á sumari 84, 127, 137, 226, 227, 609. — Þorláksmessa á vetr 318, 441. — Þorlákspeningar 365, — Þorlákskript, sjá kirkja.
- Þorlákr Þorkelsson lögréttumaðr vestra (1480) 11.
- Þorlákr Þorsteinsson nyrðra (1495—1505) 260—262, 264, 553, 789.
- Þorlákr Ögmundsson í Rangárbíngi (1497) 375, 377.
- Þorláksdóttir: Ingibjörg.
- Þorláksson: Árni, Bessi, Brandr, Guðbrandr, Jón, Magnús, Sigurðr, Skúli, Þorsteinn.
- Þorleifr Arason prófastrá Breiðabólstað í Fljótshlíð (d. 1727) 171.
- Þorleifr Árnason í Glaumbæ (á lífi 1478; d. 1481 eða fyrri) 436, 704—705.
- Þorleifr Björnsson hirðstjóri á Reykhólum (d. 1486) 10—11, 155, 223, 559 — 260, 331, 378—380, 392, 404 — 405, 427—430, 433, 491 — 492, 492—498, 515, 522, 523, 530—531, 587—540, 550—551, 563, 564 — 566, 589, 653—655, 679.
- Þorleifr djákni í Skálholti (1502) 628.
- Þorleifr Eiríksson, prests Einarssonar (d. 1501 eða fyrri) 557.
- Þorleifr Gamlaason í Þykkvaskógi (1501—1504) 543, 741.
- Þorleifr Grímsson, Pálssonar, á Möðruvöllum (1495 — 1501) 265—268, 273 — 274, 393, 434—437, 503, 505, 517—518, 584.
- Þorleifr Hafíðason, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Þorleifr Helgason nyrðra (1493) 191.
- Þorleifr Jónsson prestur nyrðra (1492) 98.
- Þorleifr Jónsson bróðir á Helgafelli (1493—1494) 157, 224.
- Þorleifr Jónsson í Þingeyjarþingi (1494) 213.
- Þorleifr Jónsson lögréttumaðr í Kjalarnessþingi (1497—1505) 337, 635, 703, 801.
- Þorleifr Magnússon á Barðaströnd (1662) 87, 165, 170, 747.
- Þorleifr Oddason í Húnavatnsþingi (1503) 659—662.
- Þorleifr Ólafsson, sjá Þórálfr Ólafsson.
- Þorleifr Ormsson, bróðir Haldórs ábóta á Helgafelli og íðurbroðir Eiríks Haldórs-sonar, lögréttumaðr í Þórsnessþingi (1493—1497) 185, 271, 361—364.

- Dorleifr Pálsson, Jónssonar, á Skarði** (1495—1505) 243—247, 350—354, 357—358, 673—674, 760.
- Dorleifr Skaptason prófastr í Múla** (d. 1748) 291.
- Dorleifr Snorrason í Fljótsdal austr** (1497) 345.¹⁾
- Dorleifr Snorrason, Skálholtsmaðr** (1502) 628.¹⁾
- Dorleifr Snorrason í Eyjafirði** (1505) 797.¹⁾
- Dorleifr Þórólfsson** (veginn 1501) 577.
- Dorleifr Ögmundsson í Kelduhverfi** (um 1860) 214.
- Dorleifr Örnólfsson (Einarssonar) lögréttumaðr vestra** (1494—1505) 218, 336, 383, 388, 425, 428, 480, 526, 538, 562, 595, 636, 672, 675, 682, 727, 760, 763.
- Dorleifr Örnólfsson í Þingeyjar** (1495) 280.²⁾
- Dorleifsdóttir: Guðný, Helga, Solveig, Þorgerðr.**
- Dorleifsson: Árni, Björn, Einar, Gizur, Guðmundr, Kolbeinn, Ljóttr, Sigurðr, Teitr, Úlfr, Þórðr, Þorsteinn.**
- Dorleifr Gunnsteinsson lögréttumaðr vestra** (1480) 11.
- Dorleiksson: Oddr, Þorsteinn.**
- Dorljótargerði í Óxarfirði** 466.
- Dormóðardóttir: Guðrún.**
- Dormóðr Bergsson nyrðra** (1492) 148, 149, 151.
- Dormóðr Björnsson vestra** (1492) 101.
- Dormóðr Sveinsson í Dalasýslu** (1500) 519.
- Dormóðsdalr í Mosfellssveit** 585—586, 594.
- Dormóðsson: Ásmundr, Jón, Nikulás, Þorbjörn.**
- Dörný „kona“ Sokka prests á Svalbarði** (fyrr 1499) 415.
- Þóroddr Alfjádsson, sjá Þórálfr Ólafsson.**
- Þóroddr Oddsson syðra** (1496) 303.
- Þóroddsstaðir (Þórustaðir) í Kaupangssveit í Eyjafirði** 99, 100.
- Þórólfr Guðmundsson í Árnessþingi** (1636) 454.
- Þórólfr Hranason í Þingeyjarþingi** (1495) 253.
- Þórólfr Þorfinnsson í Hegrnessþingi** (1495—1506) 276, 531.
- Þórólfr Þorgilsson í Skagafirði** (1501—1503) 577.
- Þórólfr Ögmundsson, Eyjólfssonar, biskup, bróðir Halls prests, bóndi í Laugardali í Tálknafirði** (1495—1505) 250, 282, 418, 479, 538, 562, 595, 599, 675, 700, 701, 722—723, 741, 760, 796.
- Þórólfsdóttir: Ingibjörg.**
- Þórólfsson (Þórálffson): Einar, Eyjólftr, Illugi, Magnús, Páll, Símon, Þorleifr.**
- Þorp á Galmastrónd** 74.
- Þorri** 99.
- Þórríðr, sjá Þuríðr.**

1) Þetta kynni þó alt að vera einn maðr. 2) Þó getr þetta verið sami maðr og sá næsti á undan.

- Dórsá í Húnavatnsþingi 720.
— Dórsárvötn 720.
- Dorakafjörðr í Barðastrandar-
sýslu 402.
- Doranesþing 391, 440.
- Dorsteinn Árnason í Álptaveri
(1496) 295—297.
- Dorsteinn Bessason í Húna-
vatnsþingi (1494—1500) 211,
531—532.
- Dorsteinn Bjarnarson í Hoffelli
(um 1500) 449.
- Dorsteinn í Botni (1502) 628.
- Dorsteinn djákni í Skálholti
(1502) 628.
- Dorsteinn Eiríksson á Svalbarðs-
strönd (1703) 415.
- Dorsteinn Eyvindsson í Húna-
vatnsþingi (1498) 409.
- Dorsteinn Finnbogason, Jóns-
sonar (1503—1505) 660, 755.
- Dorsteinn Guðmundsson prestur
á Staðarbakka (1492—1505)
90, 207, 411, 487, 555, 556,
557, 559, 776.
- Dorsteinn Guðmundsson „bóndi“
í Dalasýslu (1501) 587—588.
- Dorsteinn Hákonarson í Vaðla-
þingi (1492—1499) 140, 422.
- Dorsteinn Hákonarson á Rosm-
hvalanesi (1749) 53.
- Dorsteinn Hallsson í Hornafirði
(1499) 432.
- Dorsteinn hraði í Öxarfirði (fyr-
ir 1300) 215.
- Dorsteinn Illugason prestur í
Grímsungu (d. 1495) 207.
- Dorsteinn Jónsson í Vaðlaþingi
(1493—1501) 208, 557.
- Dorsteinn Jónsson prestur (á
Melstað 1493—1494) 196.
- Dorsteinn Jónsson í Borgarfirði
(1504) 687.
- Dorsteinn Jónsson vestra, faðir
Jóns, Klemens og Sveins
(1504) 695.
- Dorsteinn Ketilsson prestur nyrðra
(1502—1505) 624, 766.
- Dorsteinn Kolbeinsson Auðkyl-
ings, á Holtastöðum (enn á
lífi 1346) 462.
- Dorsteinn Loðvíksson í Þingeyj-
arþingi (1493) 191.
- Dorsteinn Magnússon (í Rang-
arþingi 1505) 755—756.
- Dorsteinn Oddsson prestur í
Holti undir Eyjafjöllum (d.
1752) 431.
- Dorsteinn Ólafsson í Vaðlaþingi
(1500—1501) 478.
- Dorsteinn Ólafsson vestra (1503)
686.
- Dorsteinn Ormsson í Skagafirði
(1494) 221.
- Dorsteinn Pálsson vestra (1502—
1504) 595, 722.
- Dorsteinn prestur í Saurbæ í
Eyjafirði (fyrir 1400) 784.
- Dorsteinn Sigarðsson sýslumaðr
í Múlaþingi (d. 1765) 278.
- Dorsteinn Stephánsson lögrétta-
maðr í Árneshæpingi (1500—
1501) 500, 568.
- Dorsteinn Svarthöfðason vestra
(1493) 188.
- Dorsteinn Sölvason í Húnavatns-
þingi (1497—1504) 842, 729.
- Dorsteinn Þórarinnsson, Bjarna-
sonar, prestur vestra (1492) 124.
- Dorsteinn Þorgeirsson, Viðeyj-
arklastramaðr (1451—1497)
329—326, 340.

- Dorsteinn Dorgrímsson í Húnavatnspingi (1446) 7.
- Dorsteinn Þorláksson í Mýrasýslu (1506) 774.
- Dorsteinn Þorleifsson „bóndi“ í Þingeyjarþingi (1498) 168—170, 197.
- Dorsteinn Þorleifsson, hirðstjóra Björnssonar, mágr Sturlu Þórðarsonar (1498—1508) 188—184, 592—586, 651.
- Dorsteinn Þorleifsson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Dorsteinn Þorleiksson, Skálholtsmaðr (1502) 628.
- Dorsteinn Þorsteinsson í Húnavatnspingi (1496) 298.
- Dorsteinsdóttir: Cecilia, Hallotta, Ingibjörg, Ingigerðr, Kristín, Sigríðr, Úlfán.
- Dorsteinsson: Árni, Benedikt, Björn, Brynjólf, Bððvar, Einar, Eiríkr, Eyjólf, Grímr, Guðmundr, Gunnlaugr, Halldór, Hallsteinn, Hjalti, Illugi, Ími, Jón, Kenek, Ketill, Klemens, Klængr, Magnús, Narfi, Oddgeir, Oddr, Páll, Runólf, Sigurðr, Stephán, Sveinn, Teitr, Úlfvédian, Vigfús, Þórðr, Þorgeir, Þórir, Þorkell, Þorlák, Þorsteinn, Þorvaldr, Þorvarðr.
- Dorsteinsstaðir í Haukadal 587, 588.
- Dorsteinsstaðir í Tungusveit 8. — Þorsteinsstaðatjörn 8.
- Dórunn Gísladóttir, kona Jóns Jónssonar hjálms (1498) 179, 186—187.
- Dórustaðir, sjá Þóróðastaðir.
- Þorvaldr Eiríksson vestra (1497) 836.
- Þorvaldr Finnsson hreppstjóri í Þverárþingi (1727) 5.
- Þorvaldr Gíslason vestra (1504) 723—724.
- Þorvaldr (Þorvarðr) Guðnason lögréttumaðr (1500) 496, 497.
- Þorvaldr Helgason í Þórnesspíngi (1500) 484.
- Þorvaldr Jónsson búland, lögréttumaðr á Móbergi í Langadal (enn á lífi 1494) 221—222, 523, 776—777, 782, 784.
- Þorvaldr Jónsson bóndi í Árnnesspíngi (1496) 324.
- Þorvaldr Narfason, Þorvaldssonar, & Eyrii Álptafirði (c. 1491) 66.
- Þorvaldr (Þorvarðr) Oddason í Húnavatnspingi (1498—1501) 180, 326, 342, 581.
- Þorvaldr Sigurðsson í Austfjörðum (á lífi 1494; d. 1500 eða fyrr) 222.
- Þorvaldr Sveinsson í Húnavatnspingi (1496—1504) 818, 842, 719.
- Þorvaldr Þorsteinsson vestra (1500) 522.
- Þorvaldsdalr í Vaðlaþingi 424.
- Þorvaldsvatn, landamerki Núps í Núpsdal 196.
- Þorvaldsdóttir: Björg, Guðný, Ingibjörg.
- Þorvaldsson: Einar, Eyjólf, Finnur, Gíslí, Gottskalk, Hallr, Helgi, Jón, Narfi, Oddr, Steinn, Stephán.
- Þorvarðardóttir: Guðríðr, Hólmfríðr, Ingibjörg.
- Þorvarðr Bjarnason, Marteins-

- sonar, í Njarðvík í Borgarfirði (1495—1500) 270—271, 320, 360, 525.
- Dorvarðr Björnsson 360. Sjá Dorvarðr Bjarnason.
- Dorvarðr djákni í Skálholti (1502) 628.
- Dorvarðr Erlendsson sýslumaðr í Árnessþingi og lögmaðr (1492—1506) 88—89, 117, 443—444, 470—471, 497, 500, 502—504, 575, 582—584, 620—624, 635—636, 641, 677—678, 688—689, 692—693, 702—703, 796—797, 800—801, 814.
- Dorvarðr Guðmundsson syðra (1495—1498) 272, 393, 395.
- Dorvarðr Helgason prófastr og prestur í Vallanesi, síðar prior á Skriðu (1496—1500) 297, 357, 512.
- Dorvarðr Ívarsson prestur í Odda (1492—1498) 152, 269—270, 395.
- Dorvarðr Jónsson nyrðra (1494—1501) 203, 548.
- Dorvarðr Jónsson vestra (1497—1500) 343, 484.
- Dorvarðr Magnússon prestur í Rauðasandþingum (d. 1752) 795.
- Dorvarðr Oddsson 376. Sjá Dorvaldr Oddsson.
- Dorvarðr Ólafsson í Húnavatnsþingi (1446) 7.
- Dorvarðr Steinmóðsson, ábóta Bárðarsonar, nyrðra (1496—1498) 306, 380—381.
- Dorvarðr Þórarinnsson riddari (d. 1296) 214.
- Dorvarðr Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1497—1498) 326, 327, 329, 412.
- Dorvarðsson: Árni, Bergþór, Jón, Magnús, Marteinn, Oddr, Páll, Valdi.
- Drárandarson: Jón.
- Drárdheimr í Noregi 473, 646, 772, 786, 787.
- Drastastaðir á Höfðaströnd 234.
- Þremmenningr 175.
- Þrettándi (dagur jóla) 87, 157, 235, 252, 549, 592.
- Þriðji dagur, þriðjudagur 7, 13, 117, 121, 122, 136, 141, 144, 147, 152, 157, 158, 183, 185, 189, 196, 203, 217, 247, 271, 273, 276, 295, 300, 310, 314, 317, 319, 332, 342, 373, 404, 487, 493, 513, 514, 521, 568, 587, 594, 599, 602, 614, 617, 625, 649, 664, 672, 706, 724, 734, 748, 761, 762, 791, 801.
- Þriðjungaklæði rautt 155.
- Þrifeiðar 239.
- Þrítekin hringing 793, 794.
- Þrjúzka 150, 151.
- Þrotsmenn 501.
- Drúðr, sjá Herþrúðr.
- Drúðr Benediktsdóttir, Magnússonar, í Vík í Skagafirði, kona Einars Einarssonar (1494—1504) 229—230, 721—722.
- Drælsøy suðr frá Bilshömrum 64.
- Drælskleif á Ströndum 461.
- Dræstuney í Saurbæ vestr 71.
- Dröskuldr í Miðdölum 67.
- Þúfa, þúfur 59; 325, 457, 463.

- Dúfa (Dúfar) í Vatnsfjarðarsveit 244.
- Dúfa í Olfœsi 583.
- Dúfueyri í Berufirði 82.
- Dúrfamena 1. — þurfamaana-
tíund 172, 547.
- Duríðr Benediktsdóttir frænd-
kona: Páls Brændssonar (d.
1492 eða fyrr), kona Þorláks
Semingssonar 99.
- Duríðr Björnsdóttir, Þorleifsson-
ar, húsfreyja á Eyri í Álpta-
firði (um 1491) 66.
- Duríðr Jónsdóttir, kona Guð-
mundar Hrafnssonar (1498)
399.
- Dverá í Eyjafirði 138.
- Dverá í Fnjóskadal 138.
- Dverá í Laxárdal í Þingeyjar-
þingi 799—800.
- Dverá í Nýpsdal 196.
- Dverá syðri í Vestrhópi 592—
593.
- Dverá í Dverárhlið 64.
- Dverárdalur í Dverárþingi,
64.
- Dverárhlið í Dverárþingi 68,
628.
- Dverárþing 5, 15, 64, 742, 746.
- Dverdalr á Hornströndum 84.
- Dverdalr í Saurbæ 101—104,
220—221, 288.
- Dverdalsá á Hornströndum 84:
þvest 764.
- Dvíngr og harðindi 180.
- Dvottá í Álptafirði 15, 84.
- Dykkvabær í Holtam 41.
- Dykkvabær í Veri, Dykkvabæj-
arklaustr 295—297, 356.
- Dykkvaskógr í Döllum 76, 156,
220—221.
- Þýskir dúkar 724. Sbr. prýtz-
borð.
- Æðasteinn á Berufirði 82.
- æfinlegt borð 246.
- ærlæg kvinna: 770.
- ærlægir menn 93, 160, 180, 209,
211, 218, 248, 281, 290, 300,
314, 348, 350, 360, 381, 383,
388, 428, 444, 471, 480, 484,
498, 500, 554, 570, 595, 602,
607, 631, 684, 672, 675, 682,
722, 725, 727, 764, 789, 810.
- Ærkekr í Óxarfirði 465, 739—
740.
- Æsa Jónsdóttir kona Hafliða
Jónssonar (1496—1497) 300—
302, 354—355.
- Ænustaðir í Eyjafirði 203.
- ætt 265, 322, 435, 769, 776,
782, 783. — settartala
175, 769. — settartölubækr.
359. — settleiðing 126. —
settleiðalubríf 126.
- Öflugakelda á Kjalarnesi 583.
- öfund 93, 94, 96, 114, 288. —
öfundarbót 297, 764.
- Ögmundardóttir: Guðrún.
- Ögmundur Andrésson prófastr og
almennilegr dómari milli Jök-
ulsár á Breiðársandi og Breið-
dalsár (1492) 118.
- Ögmundur Björnsson prestur í
Skálholtsbiskupsdæmi (1492)
106.
- Ögmundur Jónsson í Þingeyjar-
þingi (1495—1498) 249, 255.
- Ögmundur Pálsson kirkjuprestur
í Skálholti (1499—1504) og
(1504 og síðar) prestur á Breiða-

- bólstað í Fljótshlíð, síðast
biskup í Skálholti (d. 1541)
59, 281, 417—418, 442, 491,
622, 623, 627, 717, 735—736.
- Ögmundr Sighvatsson í Árness-
þingi (c. 1620) 454.
- Ögmundr Ögmundsson í Húna-
vatnsþingi (1708) 194.
- Ögmundsson: Ásgautr, Haldór,
Hallr, Jón, Stephán, Þorlákr,
Þorleifr, Þórólfir, Ögmundr.
- Ögr í Ísafirði 82, 130, 138—
139, 154—155, 244, 245,
286, 341, 359, 444, 612, 674,
682, 692, 702, 763, 765,
793—794, 810.
- öl 382. Sbr. drykkur.
- Ölmóðsey í Þjórsá 46.
- ölmusa, ölmusugerð 233, 240,
247, 472, 474.
- Ölvatnsholt í Holtum 635—636,
677—678.
- Ölversvatn (Ölvesvatn) í Grafn-
ingi 47.
- Ölves (Aulves, Aulvöa) í Árness-
þingi 356, 567—568, 583,
622—623, 626. Sbr. Olfos.
- Ölviskross í Hnappadal 156—157.
- Ölvisaker fyrir Fellaströnd 184,
185, 201, 202.
- önd (anddyri) 520, 667.
- öndvegi 256, 348.
- Öndverðareyri (Öndurðeyri) í
Eyrarsveit 358, 362, 388,
589—590, 747.
- Öndverðarnes (Öndvertnes) í
Grimsnesi 692, 694.
- Öndvertnes undir Jökli 66, 473.
- önglar 42, 736, 739.
- Önundarfítjar, geldfjárland frá
Núpi í Núpsdal 196.
- Önundarfjörðr í Ísafjarðarsýslu
81, 149, 247, 249, 276, 277,
286, 383, 387, 401, 402, 561,
566, 675, 676, 695, 764.
- öreigar 726, 785. — öreiga leigu-
liðar 725, 726, 785. — öreiga-
akuldir 246, 785.
- Örfarisey fyrir Skarðsströnd 74.
- Örfarisey fyrir Seltjarnarnesi
458.
- örk, sjá kirkja.
- örkumsl, örkimli 129, 485.
- Örlygshnjótr í Patreksfirði 578—
579.
- Örlygshöfn í Patreksfirði 723—
724.
- Örnólfr Grímsson vestra (1504)
675.
- Örnólfr Steinsson í Húnavatns-
þingi (1494—1504) 211, 729.
- Örnólfsson: Einar, Vermundr,
Þorleifr.
- öræfi 296, 799.
- Öræfi(n) í Austr-Skaptafells-
sýslu 36, 714.
- ökudagr 57, 456, 669.
- ök 42, 287, 639, 665, 689, 786,
789, 742, 745, 746.
- Öxarárþing 4, 11, 190, 261, 270—
271, 278, 301—302, 315,
358—360, 367, 388, 391—
392, 425—426, 427—428,
461, 471, 492—502, 504,
522, 542, 551, 569—570, 584,
597, 606—607, 641, 643, 645,
679, 701—702, 704—712,
713, 785, 786, 802.
- Öxarfjörðr í Þingeyjarþingi 120,
121, 122, 123, 215, 223, 235,
258, 312, 397, 465, 618, 619,
620, 739.

- Öxl í Breiðavík undir Jökli 5. Özur Björusson prestur í Gaul-
 Öxnadalr í Vaðlaþingi 146, 286. verjabæ (1491 — 1501) 45,
 — Öxnadalshéiði 207, 313, 424. 123, 356, 567.
 Öxnafeilsbók (ÍBfól. Khd. 309. Özurardóttir: argrét.
 8vo) 246, 321, 388, 692, 702,
 810.
-

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

ÍSLENZKT FORNBRÉFASAFN,

SEM HEFIR INNI AÐ HALDA
BRÉF OG GJÖRNINGA, DÓMA OG MÁLDAGA
OG AÐRAR SKRÁR,

ER SNERTA

ÍSLAND EÐA ÍSLENZKA MENN,

GEFIÐ ÚT

AÐ

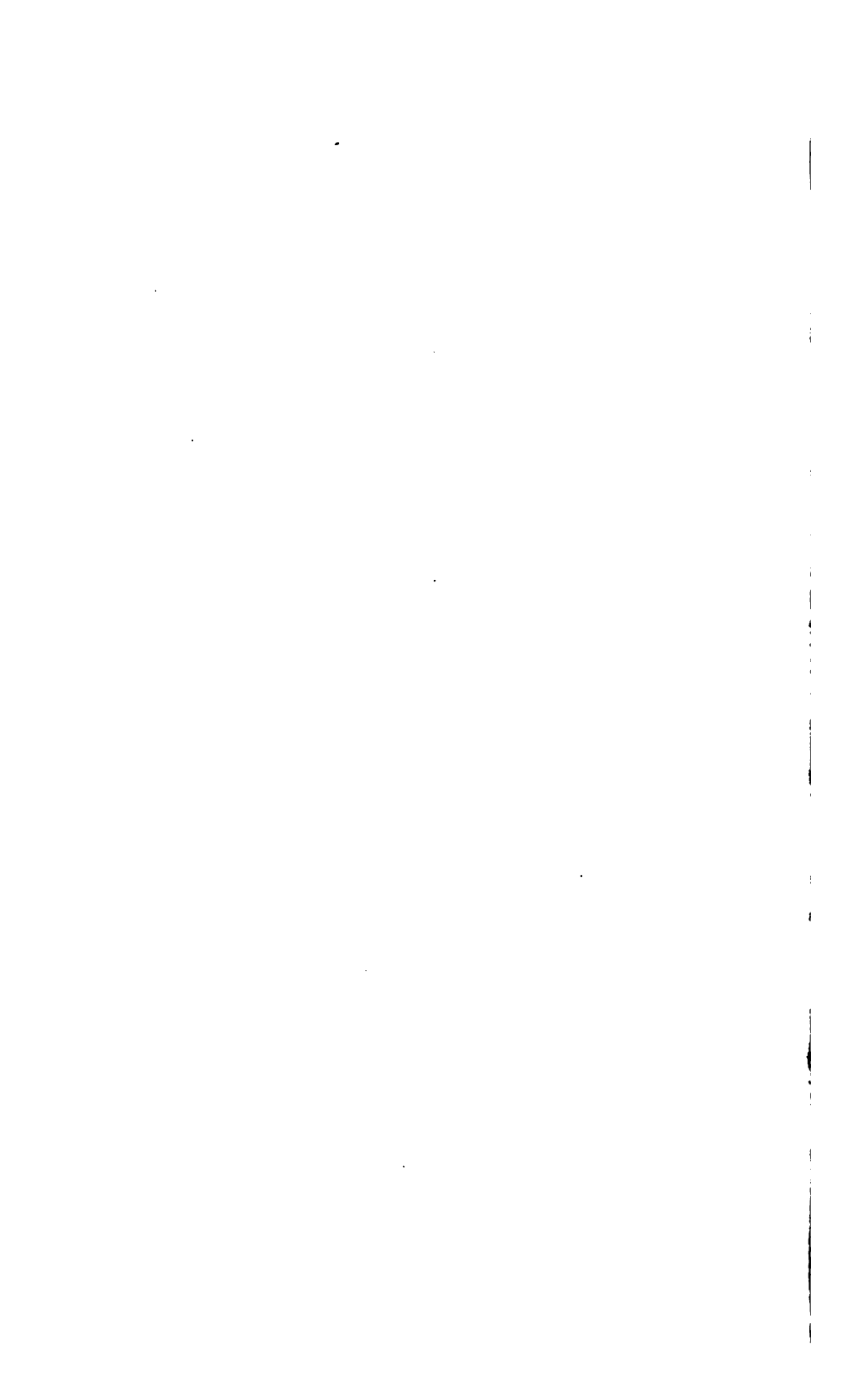
HINU ÍSLENZKA BÓKMENTAFÉLAGI.

VII, 1.

REYKJAVÍK.

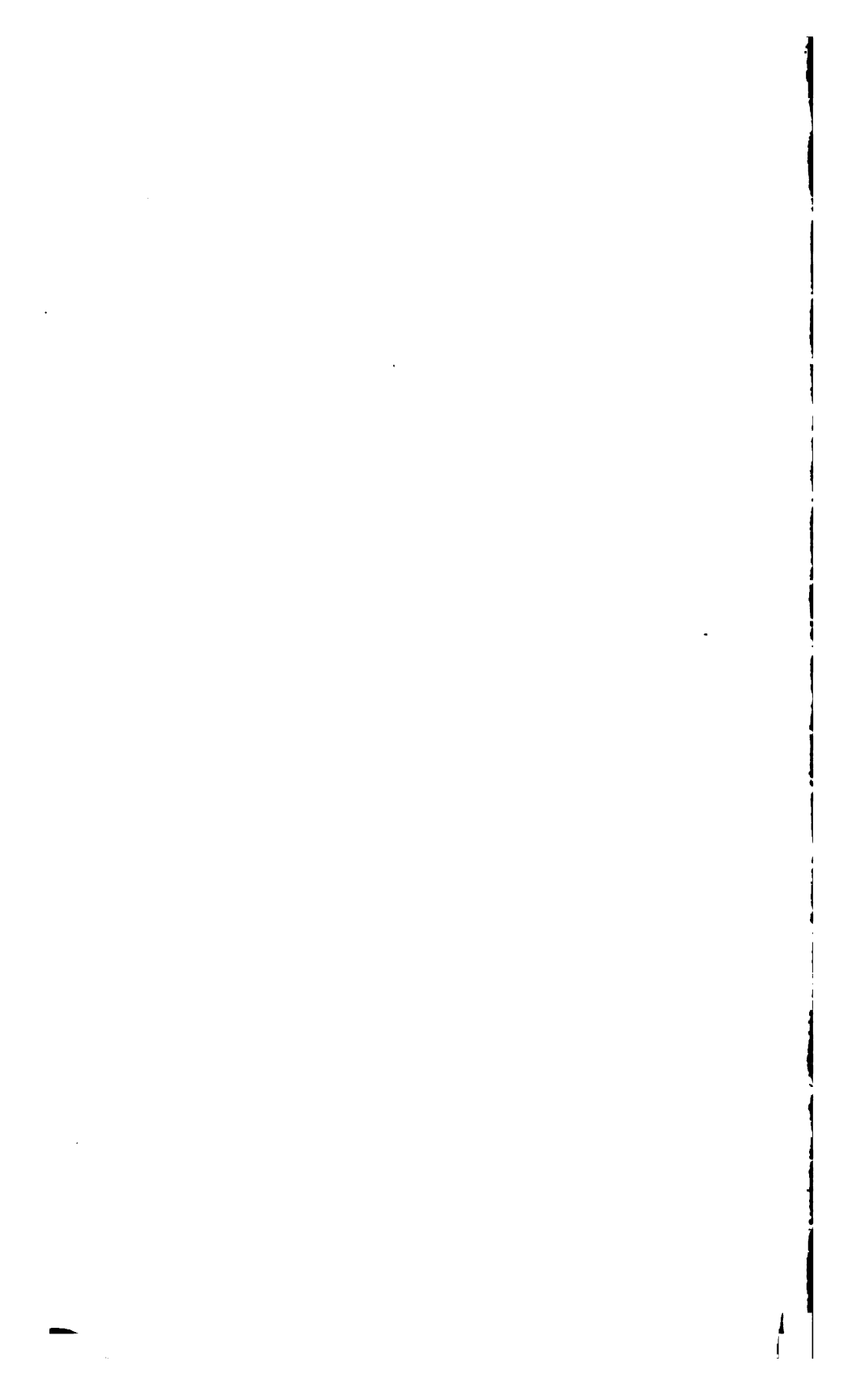
Í FÉLAGSPRENTSMÍÐJUNNI.

1903.

Leiðréttingar.

- Bla. 6₂. *sina*¹) l. *sina*²).
- 88₂. *accuratissimè* l. *accuratissimè-*
- 277₂. *osignalnum* l. *originalnum*.
- 282₁₁ *s]ier*] l. *s[ier*].

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

ÍSLENZKT FORNBRÉFASAFN,

SEM HEFIR INNI AÐ HALDA
BRÉF OG GJÖRNINGA, DÓMA OG MÁLDAGA,
OG AÐRAR SKRÁR,

ER SNERTA

ÍSLAND EÐA ÍSLENZKA MENN.

GEFIÐ ÚT

AF

HINU ÍSLENZKA BÓKMENTAFÉLAGI.

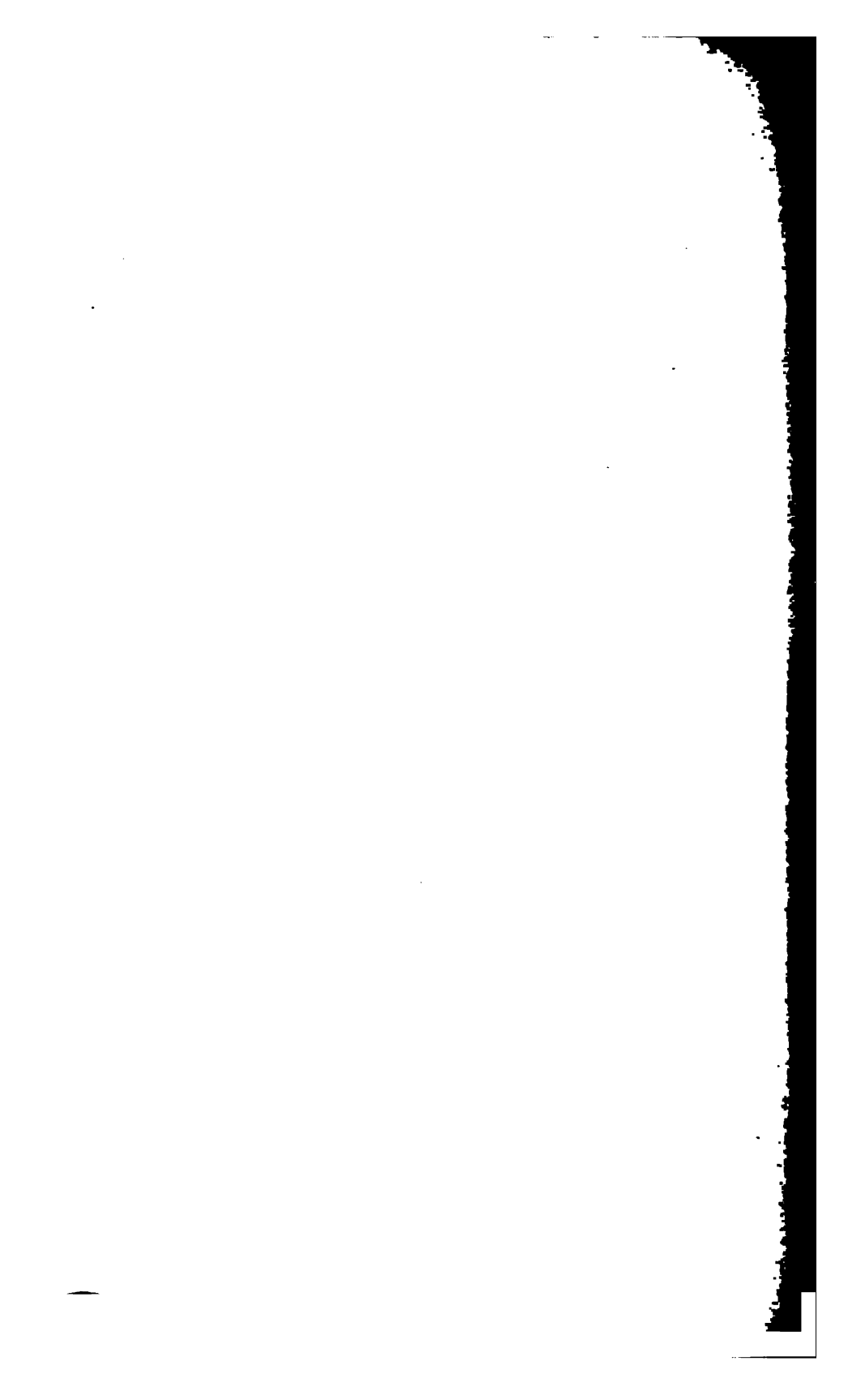
VII, 2.

REYKJAVÍK.

Í FÉLAGSPRENTSMÍÐJU.

1904.

PK

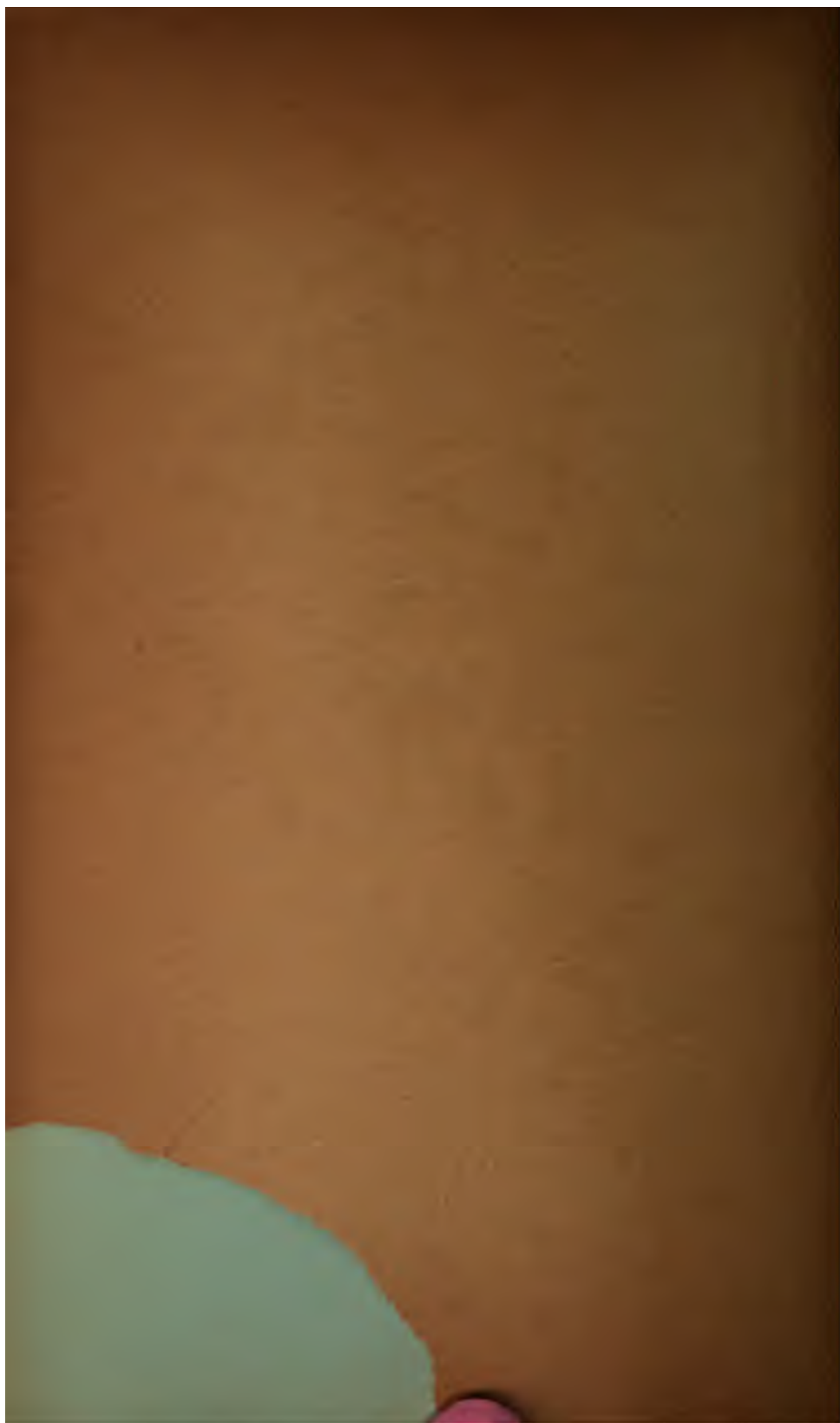
DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

ÍSLENZKT FORNBRÉFASAFN,

SEM HEFIR INNI AÐ HALDA
BRÉF OG GJÖRNINGA, DÓMA OG MÁLDAGA,
OG AÐRAR SKRÁR,
ER SNERTA
ÍSLAND EÐA ÍSLENZKA MENN.

GEFID ÚT
AÐ
HINU ÍSLENZKA BÖKMENTAFÉLAGI.
VII, 3.

REYKJAVÍK.
Í FÉLAGSPRENTSMIDJU.
1905.

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

ÍSLENZKT FORNBRÉFASAFN,

SEM HEFIR INNI AÐ HALDA

BRÉF OG GJÖRNINGA, DÓMA OG MÁLDAGA,
OG AÐRAR SKRÁR,

ER SNERTA

ÍSLAND EÐA ÍSLENZKA MENN.

GEFID ÚT

AF

HINU ÍSLENZKA BÓKMENTAFÉLAGI.

SJÖUNDA BINDI

1170—1505.

REYKJAVÍK.

Í FÉLAGSPRENTSMÍÐJU.

1903—1907

AK

